LØGTINGS-TIDINDI

1905

Hans Nielsen

LAGTINGSTIDENDE

1905.

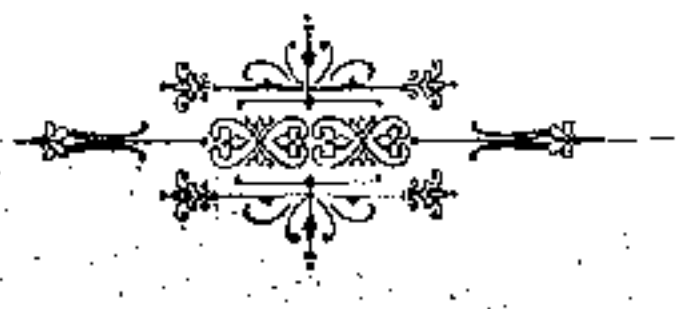

THORSHAVN.

TRYKT I „FRÓÐI AMTSTIDENDI"S BOGTRYKKERI OG I „FRAM"S BOGTRYKKERI.

1905—06.

FØROYA AMTS BÓKASALV
TÓRSHAVN

Lagtinget aabnedes den 29de Juli.

Medlemmer.

Amtmand Christian Bærentsen (R.).
Provst Fredrik Petersen.

* * *

For Norderøernes Præstegæld:
Købmand J. M. Matras,
Sysselmand Clement Olsen (R.).

For Østerø Præstegæld:
Handelsmand Jacob Fredrik Olsen,
Sysselmand Thomas Jul Petersen,
Skolelærer Joen Poulsen,
Fæstearving Andreas Hans Emil Christian Weihe.

For Nordstrømø Præstegæld:
Kongsbonde Johan Fredrik Christian Dam,
Købmand Olaf Johannes Olsen.

For Sydstrømø Præstegæld:
Maler Dione Isaksen,
Dampskibsekspeditør Søren Emil Müller,
Skibsfører Poul Jul Thomsen,
Fuldmægtig Mads Andreas Winther.

For Vaagø Præstegæld:
Odelsbonde Daniel Pauli Michelsen.
Sysselmand Joen Zacharias Nielsen.

For Sandø Præstegæld:
Kongsbonde Johan Michael Hentze,
Tømrer Johan Henrik Poulsen.

For Suderø Præstegæld:
Sysselmand Oliver Effersøe,
Kongsbonde Johannes Patursson.

Til Sekretærer valgtes: J. Poulsen og Nielsen.

Med Undtagelse af Formanden, der altid fra Formandsstolen taler dansk, have samtlige øvrige Medlemmer af Tinget betjent sig af det færøske Sprog ved de mundtlige Forhandlinger.

A.

Referat af de mundtlige Forhandlinger.

FØROYA AMTS BÓKASAVN
TÓRSHAVN

Referat

af

Lagtingets Forhandlinger

i

Sessionen 1905.

Mødet Torsdagen den 3dje August (Formiddag).

Regler for Folkeskolen.

Formanden bemærkede, at paa Grund af den nære Sammenhæng, der var mellem Sagen angaaende »Regler for Folkeskolen« og de to efterfølgende Sager paa Dagsordenen, nemlig »Færøsk i Skolerne« og »Færøske Skolebøger«, vilde det under Forhandlingerne om førstnævnte Sag være tilladt at komme ind paa de sidstnævnte.

J. Poulsen: Da denne Sag er saa vel kendt fra Forhandlingerne i sidstledne Tingsamling, er det mindre nødvendigt at referere selve Sagen indgaaende. Sidste Aar indvendtes, at Forslaget med Hensyn til Formen lod meget tilbage at ønske. Dette havde sin Grund i, at det var udarbejdet af Lærerne, som havde været i Tvivl om, hvorvidt det var rigtigst at udarbejde et Lovforslag eller blot forme et Andragende til Lagtinget. Der var saa at sige arbejdet ud fra begge Synspunkter. Et Lovforslag er ikke ligetil at udarbejde, og man var gaaet ud fra, at Tinget vilde rette, hvad der var mangelfuldt i Formen. Det gjaldt mere om at fremsætte Lærernes Anskuelser om Sagens forskellige Hovedpunkter. Man havde efter grundig Overvejelse fundet det rigtigst at udarbejde Forslaget kun med Hensyn til de færøske Skoler udenfor Thorshavn, og der var saaledes formet et brugbart Grundlag for Tinget til at bygge et Lovforslag paa.

Det foreliggende Forslag gaar ud paa et højere Minimum for, hvad der skal gives Undervisning i, end Tilfældet har været under den bestaaende Ordning, hvor Skolen kan indskrænke sig til at give Undervisning i Dansk og Religion. Nu ere vistnok alle enige om, at dette Minimum er for lavt.

Det foreliggende Forslag gaar ud paa at give Færøsk Ret i Skolen, medens Forholdet tidligere kun har været, at det har været taalt.

Endvidere gaar Forslaget ud paa at fjerne den Ulempe for Undervisning, at én Lærer, saaledes som nu er Tilfældet, kan have 3 eller 4 Skoler til at undervise i.

Uden at gaa nærmere ind paa Sa-

gens enkelte Punkter skal jeg anbefale den til Tingets Velvilje og foreslaa Nedsættelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer.

J. Paturssen *havde været forhindret fra at deltage i Sagens Behandling i Fjor.* Lærerne fortjente megen Tak, fordi de havde udarbejdet det foreliggende Forslag til Skolelov, der viste oprigtige Ønsker om at indføre Forbedringer og indeholdt mange gode og vel gennemtænkte Forslag. Hvad mener foregaaende Taler med, at Forslaget er værd at tage under Behandling? Er det ikke tjenligt som Lov eller som Grundlag for en saadan? Jeg mener, at det paa enkelte Punkter bør ændres for at blive tjenligt. Med Hensyn til det foreslaaede Minimum mangler det, som jeg anser for aldeles nødvendigt, nemlig Børnenes eget Sprog, Modersmaalet. Der siges, at »hvor Omstændighederne tillade det, skal der undervises i Færøsk«. Jeg finder det besynderligt at give en Skolelov, saa længe Omstændighederne ikke er saaledes, at der kan undervises i Modersmaalet. Saa længe Forholdene ikke have udviklet sig bedre, ere vi ikke modne til at faa en Skolelov, da denne under saadanne Omstændigheder vil blive mere nedbrydende end opbyggende.

Med Hensyn til den Bestemmelse, at der skal undervises flere Timer om Sommeren end om Vinteren, forekommer dette mig at være en bagvendt Ordning. Der burde undervises mere om Vinteren og saa lidt som muligt om Sommeren. For ubemidlede Forældre spiller det en stor Rolle at kunne faa Hjælp af Børn i 10—14 Aars Alderen, og Børnene have godt af at vænnes til Arbejdet. Jeg vilde anse en 3 Maaneders Sommerferie for en hensigtsmæssig Ordning. Desuden maa jeg meget anbefale, at der virkes hen til Oprettelse af en Kostskole, der kan være fælles for alle de smaa Bygder, hvor det ikke kan betale sig at holde Lærer. Her vilde det være tilstrækkeligt at have Undervisning i Vinterhalvaaret, og endda vilde disse Børn faa langt bedre Undervisning, end der nu kan gives dem, og Undervisningen vilde næppe blive dyrere. Endvidere maa fremhæves, at Befolkningen i vedkommende Smaabygder for en Del har trange Kaar, saa at Børnene vilde have Gavn af den Opdragelse, de kunde faa paa Kostskolen.

En saadan Skoleordning er prøvet i nærliggende Lande og har vist sig hensigtsmæssig. Det vil her som paa andre Omraader være heldigt for os at drage os vore Naboers Erfaringer til Gavn.

Hovedsagen ved Skoleordningen er, at det ene afpasses efter det andet, og at saavel Folket som Lærerne ere modne til de Love, der sættes i Kraft.

J. Poulsen: Foregaaende Taler indrømmer, at Minimum for Skoleundervisningen er forhøjet. Hvormeget det bør forhøjes, kan der være delte Meninger om; men man kommer næppe ud over, hvad »Omstændighederne tillade«. I Fjor blev Sagen udsat, fordi der hævede sig Røster for yderligere Krav vedrørende Modersmaalet. Jeg maa takke Taleren for hans velvillige Udtalelser om Forslaget i det hele taget. Forslaget om Kostskoler finder jeg tiltalende, blot det af økonomiske Grunde kan lade sig realisere. Det er til ubodelig Skade for Undervisningen, at Lærerne skulle rejse omkring i flere Bygder, hvor der vel er faa Elever, men disse dog ere i saa forskellig Alder — nogle ved Konfirmationsalderen og nogle ved A-B-C-læsningsalder —, at der i den Uges Tid, Undervisningen foregaar, kun udrettes lidt til at opveje de 2—3 Ugers Mellemrum, hvor Læreren er i de andre Bygder. Forhaabentlig vil Tinget underkaste Kostskolespørgsmaalet en grundig Overvejelse.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om flere Skoletimer i Vintertiden stiller sig den Hindring — i det mindste for de smaa Børns Vedkommende —, at mange have daarlige Veje og store Vejlængder til Skolen, saa det vilde være urimeligt at forlange, at de skulle gaa i Mørke. Desuden er det et Spørgsmaal, om den kunstige Belysning ikke virker skadelidt paa Børnenes Øjne.

Provsten: Vi, som vare i Tinget sidstledne Aar have haft Lejlighed til at sætte os ind i og udtale os om Sagen; derfor skal jeg som J. Poulsen ikke indlade mig paa nogen vidtløftig Omtale.

For de ældre Børns Vedkommende

---

* Oversat.

er der meget, der taler for en kortere Skoletid om Sommeren. For de mindre Børns Vedkommende maa man give sidste Taler Medhold. Jeg har ofte tænkt paa Kostskoler, siden jeg blev gjort opmærksom paa Sagen, og har i den senere Tid læst en Del herom. Paa Island arbejdes der for Indførelsen af dette System. Det vilde ogsaa sikkert vise sig gavnligt hos os, naar man kunde faa den rette Mand til at forestaa Skolen. Man kunde begynde forholdsvis smaat og oprette en Skole for og med Støtte fra hele Amtet. Det var en Fordel, at Børnene samtidig kunde faa Opdragelse paa Skolen. Man har paa Nordstrømø haft Eksempel paa, at en Lærer for 3 Bygder i den ene af disse kun har haft én Elev og dog har maattet opholde sig her en Fredjedel af Tiden, fordi vedkommende Bygd udreder $^1/_3$ af Lærerens Lønningstilskud fra vedkommende Kommune. Paa Kalsø har der været lignende Forhold med en af de 4 til Lærerdistriktet hørende Bygder. Paa Kunø er der i to af Bygderne meget faa Børn, og de fleste Øer lide mere eller mindre af tilsvarende Ulemper. Adskillige Kommuner vilde spare betydelige Beløb ved at blive fri for at holde Lærere til saadanne Smaabygder. Denne Sag fortjener derfor moden Overvejelse.

Vedrørende Undervisning i Færøsk »hvor Omstændighederne tillade det«, da er det indlysende, at man ikke kan foretage noget, som Omstændighederne ikke tillade. Udtrykket er dog altfor ubestemt. Der menes vistnok: hvor Læreren er i Stand til at undervise i Færøsk. Det kan vel lade sig gøre at meddele de Lærere, som herefter uddannes, Undervisning, saa at de kunne blive skikkede til at undervise i Modersmaalet, men Sagen lader sig vanskeligere ordne for de allerede ansatte Lærerers Vedkommende.

Tinget har fra »Sólarmagn«, der nok skal være en af flere eller færre Personer her vesten for bestaaende Forening, modtaget et Forslag, som skal være vedtaget paa et Folkemøde — Stemmerne er vist næppe talte. — De Regler, som her foreslaas, anser jeg for altfor vidt gaaende med Hensyn til den Plads, det færøske Sprog skal indtage og der levnes for lidt Tid til at lære Dansk. Det er for os naturligt, eller lad os sige nødvendigt at lære Dansk. Det vilde være urigtigt at afskære os fra Tilegnelse af Literaturen i det Land, som vi høre sammen med. Jeg antager ikke det beror paa en Misforstaaelse, at Andragerne ønske Undervisningen i Dansk udsat indtil Børnene kunne læse og skrive Modersmaalet fejlfrit. Hvor mange Børn i 14 Aars Alderen ville kunne læse endsige skrive fejlfrit! Følgen bliver da, at de aldrig faa Undervisning i Dansk. Af de Tinget forelagte Andragender kan man se, at saavel »Sólarmagn« som »Meginfelagið« ere langt fra at kunne skrive fejlfrit Færøsk. Man kan vel gøre gældende, at dette kommer af Mangel paa Øvelse, selv fleraarig Undervisning vil næppe bringe noget helt tilfredsstillende Resultat. Andragendet kan heller ikke siges at være fremgaaet af et almindeligt Ønske i Befolkningen. Jeg ønsker det færøske Sprog alt muligt godt, men vil ikke være med til at skræmme eller tvinge den færøske Befolkning til at elske sit Sprog. Man bør ikke fremtvinge men fremelske Modersmaalet. Jeg vil ikke sige noget ondt om dem, der ere fremkomne med de her omhandlede Forslag; — det er uden Tvivl fremkommet af et godt Hjærte — men skal der udrettes noget paa dette Omraade, maa Kravene ikke holdes saa stramme. Der bør ikke laves en Lov ud af selve Forslaget. Derimod er det naturligt, om der i en § i Skoleloven tages Hensyn til det saaledes fremsatte.

Nu bruge Lærerne paa de fleste Steder færøsk, hvor de mene det kan lette Forstaaelsen af det, der skal undervises i. Børnene bør ogsaa lære Dansk og tidlig vænnes til at læse og høre det. Læreren bør i Dansktimen tale Dansk med Børnene. Desuden er det af praktiske Grunde heldigt at benytte Dansk til Historie og Geografiundervisning. De færøske Navne: »Miklagarð«, »Garðarríki« o. s. v. have mindre praktisk Værdi end »Konstantinopel«, »Ruslands« o. s. v. Ved mundtlig Undervisning er det uden Tvivl rigtigt at anvende Færøsk i Religionstimen. Dog er det et Spørgsmaal, om Børnene ikke have godt af tidlig at lære de religiøse Udtryk paa Dansk. Det maa tilraades enhver, der vil fremme Modersmaalet, ikke at sætte Sagen for meget paa Spidsen.

Paturssón: *Det glæder mig, at Provsten er saa vidt enig med mig i Hovedsagen, hvilket forbedrer Udsigterne til at faa en Del af det heromhandlede optaget i Skoleloven. Provsten gør sig dog paa flere Punkter skyldig i Misforstaaelser, hvorfor jeg maa antage, at han enten ikke har gjort sig tilstrækkelig Umage for at forstaa »Sólarmagn«s Forslag eller at han har ladet sig paavirke af hvad der er sagt eller skrevet andetsteds.

Udtrykket: »naar Omstændighederne tillade det . . . .« mener jeg, er ikke paa sin Plads i Forslaget til Skoleloven. Man bør ikke spørge efter Omstændighederne, men sørge for at bringe saadanne Omstændigheder til Veje inden 1907. Lærerskolen meddeler allerede nu Undervisning i Færøsk og de ældre Lærere kan man let skaffe Adgang til saadan Undervisning i Feriekursus. Man vil maaske spørge, hvad der menes med at Lærerne skal have taget Eksamen i Færøsk. En saadan Eksamen eller Prøve behøver ikke at være meget omfattende eller kostbar. Jeg mener, at der absolut ikke bør indføres Skoletvang, førend den nødvendige Betingelse for Undervisning i Færøsk er tilvejebragt. Det omdebatterede Forslag er vedtaget af Foreningen »Sólarmagn« og frembaaret paa et Folkemøde, som har vedtaget at sende Sagen til Lagtinget. Der var mindst 50—100 af de tilstedeværende, som stemte herfor. — Provsten siger, at man maa forstaa vort Forslag saaledes, at al Undervisning i Skolen skal foregaa paa Færøsk. Det staar der ikke noget om. I Dansktimen er det selvfølgeligt, at Dansk benyttes med Færøsk som første Hjælpemiddel til at gøre det forstaaeligt i Lighed med den Fremgangsmaade, man i danske Skoler anvender ved Undervisning i Engelsk. Lærerne i Realskolen bør ogsaa have Ret til at benytte sig af det færøske Sprog, hvis de ere hjemme deri. — Jeg kan ikke indse at nogen paa Grund af det foreliggende har Ret til at paastaa, at vi vil drive det danske Sprog ud. Hidtil har vi jo ikke lært Dansk i Skolen og vi ønske netop at saadan Undervisning herefter skal gives. Dette er i Overensstemmelse med, hvad Føringafelag for 18 Aar siden fremsatte og hvad vi stadig have holdt paa; men ikke desto mindre er der af og til fremkomne Beskyldninger om, at vi vil det danske Sprog til Livs og det har lidet hjulpet hvor ofte vi har paavist, hvor ugrundede disse Beskyldninger ere.

Det eneste, som der maaske kan være Grund til at nedsætte noget paa, er Udtrykket »nogenlunde fejlfrit«. Jeg mener, at dette Udtryk ikke betegner noget særdeles godt men snarere maa forstaas som nærmest maadeligt. Udtrykket er maaske i og for sig noget svævende, men det kan ikke forlanges, at »Sólarmagn« eller Folkemødet skal angive paa hvilket bestemt Tidspunkt Børnene ere modne til at modtage Undervisning i Dansk. Om det bør ske ved 9—10 eller 11-Aars Alderen maa være Pædagogernes Sag at bedømme. — Provsten er vistnok nogenlunde enig med os paa dette Punkt. Gid dog en Gang disse ubegrundede Beskyldninger, at vi vil jage det danske Sprog ud af Landet, vilde holde op. Sligt kan ikke andet end vække ondt Blod. Naar den ærede Taler opholder sig over vor mindre fuldkomne Retskrivning og Stil, da forekommer det mig mere paa sin Plads at kritisere den raadende Skoleordning som er Skyld i, at vi ikke har lært at skrive vort Modersmaal i Skolen.

For saa vidt der i Forslaget er opstillet for store Fordringer, skal jeg paa flere Punkter være villig til at slaa af. Jeg tillader mig at foreslaa, at dette Forslag henvises til samme Udvalg som skal behandle Skoleloven. Jeg haaber, at Udvalget vil optage dette Forslag med Velvilje og ikke foragte det fordi det kommer fra en lille ubetydelig Forening. Saa vil Forslaget maaske faa betydningsfuld Indflydelse paa den vordende Skolelov. Forhaabentlig bliver Modstanden mod Forslaget ikke saa stærk, som man af de faldne Udtalelser har kunnet formode.

Provsten: Det er glædeligt, at vi ikke er uenige i Hovedsagen, skønt vi vanskelig kunne enes om, hvor langt Børnene skulle være i Færøsk, inden der gives Undervisning i Dansk. Saaledes som Skolevæsenet maa være ordnet, ofte med en Lærer til flere Bygder, bliver det kun de flinkeste Børn, der lære at læse og skrive Modersmaalet

* Oversat.

ordentlig; de mindre begavede lære det aldrig. Man kan under ingen Omstændigheder forlange, at Børnene kunne opfylde de fremsatte Fordringer i saa Henseende, naar de ere 10 Aar. Mange Pædagoger hævde, at det er heldigst at begynde Sprogundervisningen ved 8-Aars Alderen, medens andre anbefale at lære Børnene fremmede Sprog før Skolealderen. Det vil derfor være urigtigt at lade Undervisningen i Dansk bero saa længe som sidste ærede Taler anbefaler. Det vilde ogsaa i de fleste Bygder blive betragtet som en utilbørlig Tvang, om det ikke skulde være tilladt at undervise Børnene i Dansk tidligere, end hvad der maa udlades af foreliggende Forslag.

J. Poulsen: Der er meget i »Sólarmagn«s Forslag, som ser rigtig godt ud, og meget af, hvad det ærede Medlem for Suderø (Paturssen) har sagt, lyder meget pænt. For Folk, der ikke ere vel kendte med Forholdene her paa Øerne, lyder det hele som et billigt Ønske, baade dette med: »Hvor Omstændighederne tillade det . . . . .« og at Skolesproget skal være Færøsk; men i Virkeligheden fremkommer der en Del Vanskeligheder. Spørger man, hvem der skal lære Børnene at læse, bliver Svaret: »naturligvis Læreren«. Hvis der var en særlig Lærer for Bygden Kirkebø, vilde han nok kunne lære Børnene at læse Færøsk. Ligeledes kunde dette vel nok lade sig gøre i en stor Skole med flere Lærere og flere Klasser; men hvorledes skal det gaa, hvor en Lærer har 2—3 eller 4 Bygder til at undervise i; men han kan overkomme foruden sin øvrige Gerning at lære hvert enkelt Barn at læse Færøsk. Hvis ingen anden kommer til Hjælp, vil Børnene sent lære at læse. Jeg underviser i 3 Bygder, hvor der er 20—25 Elever i 13—14 Aars Alderen og alle Aldere nedefter. Hvis de ældre ikke skulle forsømmes, bliver det besværligt at lære de yngste at læse. De vil som Regel aldrig komme til at læse og skrive Færøsk fejlfrit og efter Forslaget følgelig aldrig begynde paa Dansk. Nu lære de dog saa nogenlunde at forstaa Dansk, skønt Methoden er bagvendt; de fleste kunne med Udbytte læse danske Bøger, fordi Fader og Moder og Søskende nu kunne lære de smaa at læse. Derfor mener jeg, at vi endnu en Tid arbejde efter den forældede Fremgangsmaade og derunder forberede Overgangen til det Maal, som jeg villig erkender er det rettere. At faa Ordningen gennemført 1907, mener jeg er umuligt. Hjemmene komme ikke med førend der er opvokset en ny Slægt. At udsætte Forslagets Gennemførelse til 2007 vil nok ikke være nødvendigt, men 1907 er heller ikke værdt at tænke paa at komme saa vidt. Jeg betvivler ikke, at vi alle — ogsaa det ærede Medlem for Suderø — er enige om, at Dansk bør læres; men efter »Sólarmagn«s Forslag vil det næppe blive lært. Naar undtages Sønderjylland kender jeg intet Land, hvor Almuen lærer to Sprog. Der kan det lade sig gøre, fordi Regeringen lader det ene fremtvinge i Skolen, medens Hjemmene sørge for at opretholde det andet; men her, hvor Hjemmene ikke er med, hvorledes skal vi da komme nogen Vej. Jeg mener derfor, at skal vi naa fremad, maa vi begynde at undervise de ældre Børn i Færøsk, og naar vi have faaet dem med, da efterhaanden tage fat med de smaa.

Paturssen: *Jeg maa respektere sidste ærede Talers saglige Indvendinger, skønt jeg ikke kan godkende hans Begrundelser. Provsten synes at tage alt mere uvilligt, og navnlig hænger han sig i det ene Ord »fejlfrit«. Lad os for at udtrykke det paa en anden Maade sige, at Børnenes Undervisning i Dansk først skal begynde ved 8- 9-Aars Alderen. Jeg kan ikke godkende Provstens Kvalifikationer som Pædagog og maa paapege, at de færøske Skolebørn paa en Vis hidtil have lært begge Sprog; men Resultatet har været alt andet end trøsteligt. Det ærede Medlem fra Strømder (J. Poulsen) overdriver sikkert Vanskelighederne. Det er bekendt, at han har i et længere Aaremaal givet Undervisning i Færøsk, og han kan sikkert faa de ældre Skolebørn til at lære de yngre færøsk Stavning.

Naar der fremhæves, at intet andet Lands Almue kan et andet Sprog saa godt som vi have lært Dansk paa den hidtil brugte bagvendte Maade, saa maa

---

* Oversat.

man huske paa, at Dansk er ikke Russisk for os, og der er ikke Tvivl om, at vi kan lære Dansk bedre, end vi have gjort hidtil. Under alle Omstændigheder maa det indrømmes, at vi nu ikke lære godt Færøsk i Skolen. De, som have gaaet i Skole, tale det sletteste Færøsk. Jeg tillader mig at udtale den Fortrøstning, at Lagtinget vil tage »Sólarmagn«s Forslag under gunstig Overvejelse.

. . . . . .

Mødet Torsdagen den 3dje August (Eftermiddag).

Foreløbig Behandling af Sagen ang. Færøsk Sprog i Skolerne

Paturssón: *Sagen er undergaaet en ret grundig Drøftelse under Behandlingen af den foregaaende Sag. Den er rejst paa Foranledning af Skolesagens Behandling i afvigte Lagtingssamling. Vi mente, at der var skænket Modersmaalet en temmelig knap Plads, saaledes at der var taget for lidt Hensyn til det, der burde være Grundlaget for al Undervisning. Vi ansaa det for en Synd til Børnene at gennemføre Forslaget til Skolelov saaledes som det forelaa, og derfor udarbejdede vi nærværende Forslag i Overensstemmelse med Føringafelags Program. Det maa hævdes, at dette ikke er andet eller mere end hvad Føringafelag i sin Tid var enigt om at arbejde hen imod. Paa Folkemødet, hvor der var 4—500 Mennesker til Stede, var der ingen, som fremkom med Indvendinger mod Forslaget, og Forsamlingen vedtog som før berørt at bære det frem for Lagtinget. Siden er der fremkommet Indsigelser gaaende ud paa, at Forslaget stiller for store Krav; men da vedkommende paa Mødet vare opfordrede til at udtale sig, have vi ikke villet indlade os i en senere rejst Polemik. Det foreliggende Spørgsmaal bør underkastes en saglig Behandling uden Ophidselse.*

* Oversat.

Angaaende Forslagets første Punkt bemærkes, at det allerede nu gennemgaaende finder Sted, at Læreren i Børneskolen benytter sig af det færøske Sprog som Meddelelsesmiddel. Vort Forslag indeholder intet om, at alle de Bøger, der bruges i Skolen, skulle være færøske; der er saaledes intet i Vejen for at der kan benyttes danske Lærebøger i Geografi, Historie o. s. v.

Angaaende det næste Punkt antager jeg, at der ikke kan rejses grundede Indvendinger mod, at Lærerne i Lærerskolen og Mellemskolen benytte sig af det færøske Sprog som Undervisningsmiddel, naar de ere inde i nævnte Sprog.

Forslaget om, at alle Lærere i Børneskolen skulle have underkastet sig Prøve i Færøsk, støtter sig paa et naturligt Grundlag. Dette Standpunkt vil jeg under ingen Omstændigheder fravige. Hvor omfattende en saadan Prøve bør være, overlader jeg gerne til Pædagoger at bestemme. Jeg antager at ét Feriekursus vil være tilstrækkelig Forberedelse til at Læreren kan komme saa vidt i Modersmaalet, at han evner at undervise Børn i 7—9 Aars Alderen i dette Fag. Hvis man efter moden Overvejelse finder, at Sagen ikke lader sig ordne inden 1907, kan man lægge et eller to Aar til. Efter at vi have ventet saa længe, kan vi gerne vente det Par Aar, inden vi indføre Skoletvang. For øvrigt maa jeg bemærke, at jeg i det hele taget ikke anser Skoletvang for at være hensig.

At ny Lærere herefter ikke ansættes, med mindre de have bestaaet Prøve i Færøsk, er ret selvfølgeligt nu, da nævnte Fag er indført i Lærerskolen.

I alle færøske Skoler, selv de daarligst stillede burde der kunne gives en lille Oversigt i Færingernes Historie og færøsk Geografi.

Undervisning i færøsk Sang og færøske Kvæder synes at være i høj Grad fornøden, eftersom Færingerne fra at have været maaske Verdens mest syngende Folkefærd ere paa Vej til at blive et stumt Folk. Sang virker opliveude, selv bortset fra Ordenes Betydning for Sjælelivet. Sangen udvikler Lungerne. Der paastaas, vistnok med Rette, at Præsterne have en lang Gennemsnits-Levealder, fordi de bruge Lungerne saa meget. Sangen har uden

Tvivl Betydning som Middel til at modvirke Lungetuberkulose, idet den gør Lungerne mere modstandsdygtige. Nu bliver der vel nok sunget i de fleste Skoler, men der synges ikke ude i Livet, saaledes som Tilfældet vilde være, om man i Skolen benyttede de hjemlige Sange. —

I Lærerskolen burde Eleverne faa en Oversigt over et Udvalg af vore bedste Kvæder. De lære jo saa meget om den danske og anden Litteratur, men intet om vor egen, som dog i Forhold til Folkemængden er betydeligere end de fleste andre Landes. En saadan Ligegyldighed for Folkets egne nationale Minder maa sikkert hævne sig paa flere Maader.

Forhaabentlig er det allerede lykkedes mig at fjærne den Misforstaaelse, at Forslagets Punkt 7 gaar ud paa, at Børnene skulle vedblive at lære blot Færøsk. — Det forekommer mig en ny og besynderlig Fremgangsmaade først at lære Børnene Modersmaalet efter at de ere blevne ældre. At begynde Undervisningen i Dansk ved 8 Aars Alderen forekommer mig for tidlig; derimod kan jeg godt forlige mig med, at der begyndes ved 9 eller 10 Aars Alder.

Om Betydningen af Børnenes Undervisning i Religion ved Hjælp af Modersmaalet har der for 18 Aar siden ved et offentligt Møde i denne Sal lydt varme og overbevisende Ord fra afdøde E. D. Bærentsen. Man har fra modsat Side hævdet, at Færingerne gennem Tiderne have været gode og gudfryctige Mennesker, skønt Modersmaalet ikke er benyttet ved deres Religionsundervisning. Der maa her tages i Betragtning, at Folket ikke før har været udsat for den nedbrydende Paavirkning udefra, som er en Følge af det livlige Samkvem med Udlandet, og at det derfor mere end tidligere er nødvendigt, at Religionen bliver en Hjærtesag, bibragt gennem Modersmaalet, som gaar bedst til Hjærtet og slaar bedre Rødder, saa at vi gennem en bedre Undervisning kunne blive skikkede til at staa lige saa fast som vore Forfædre.

J. Poulsen: Det maa beklages, at de, der havde Indvendinger at gøre, ikke fremsatte dem paa Folkemødet. Jeg var ikke til Stede og kunde derfor intet sige. Vi har heller intet at gøre med, hvad der er skrevet bagefter, men maa holde os til det foreliggende Forslag. Det er beklageligt, at de, som have forfattet det, ikke have gjort sig mere Flid for, at det ikke skulde vække Misforstaaelse. Efter at det ærede Medlem for Suderø har taget Klæderne af Trolden, ser den ret skikkelig ud. Jeg opfattede Udtrykket »skúlamál« saaledes, at Færøsk i det hele taget skulde være Skolesprog, medens vi nu have hørt, at det blot var Meningen, at det skulde være Undervisningsmiddel. Herimod vil næppe nogen gøre Indvending.

Naar der er Tale om, at der ikke bør indføres Skoletvang, førend det foreliggende Forslag i det hele er gennemført, komme vi ikke videre end vi ere nu. Der eksisterer allerede nu for saa vidt Tvang i Skolen, som Forstanderskaberne skal sørge for, at der læres Dansk og Religion. Skal der indføres flere Fag i Skolen, maa der ogsaa med Hensyn til disse indføres Tvang. I 6 Ugers Kursus kan en Lærer nok faa saa megen Kundskab, at han kan blive skikket til at undervise 7—9 Aars Børn i Modersmaalet, men han kan dog ikke overkomme det, fordi han, hvor der skal undervises i flere Bygder, ikke vil faa Tid dertil. — Udtrykket »Føringa søgu« kan baade forstaas som Færingernes Historie og som Færingernes Saga. Til den første har man savnet Hjælpemidler, og Historien er kun lidt oplyst med mange Huller i forskellige Tidsaldre. Det ser derfor urimeligt ud at forlange, at dette skal læres; men vi høre nu ogsaa, at Meningen har været, at man kan lade sig nøj med en løselig Oversigt. — Selv er jeg ikke sangkyndig, men kan bevidne, at jeg ofte hører Folk synge ikke alene i Dans men ogsaa ude paa Fjorden. I min Tid lærte man ikke Literaturhistorie i Lærerskolen, men man havde Adgang til en Bogsamling, hvor der ogsaa fandtes færøske Bøger. Det er mig bekendt, at de senere udkomne færøske Bøger ere anskaffede, og de blive næppe skjulte. Jeg har forøvrigt intet imod, at der i Skolen gives Oversigt i færøsk Literaturhistorie, og at der læres færøske Sange, dette vil næppe fra nogen Side møde Modstand. — Jeg vil gerne tro, at Forfat-

terne af Forslaget ikke har ment at stille overdrevne Fordringer med Hensyn til Børnenes Modenhed, førend de faa Undervisning i Dansk; men i Virkeligheden kan det i de smaa Bygder komme til at trække saa længe ud med den færøske Undervisning, at der ingensinde begyndes paa Dansk. — Med Hensyn til Religionsundervisningen maa man ikke lade ude af Betragtning, at det færøske Sprog vel er overmaade rigt paa Udtryk, der vedrøre Fiskeriet og alt muligt i det daglige Liv paa Hav og Land, som man kan se eller tage og føle paa; men kommer man til abstrakte Begreber, har man Vanskelighed ved at finde Udtryk, og om man end kan finde eem ere de dog Børnene lige saa fremmede som de tilsvarende danske Udtryk. En ny Maade at meddele Børnene Religionsundervisning paa kan vel synes bedre end den gamle, men denne har dog vist sig at føre til Maalet. Det er unægtelig godt at bygge paa hjemlig Grund, men det er ogsaa af Vigtighed at bygge paa fast Grund — langt bedre, end at bygge i Luften . Det er bedre at bygge paa fremmed Grund, end at være husvild. Det Antal af Lærere, som nu findes paa Øerne, vil ikke kunne overkomme Underviseingen, naar Hjemmene ikke ere med.

Paturssson: *Sidste ærede Talers Betragtninger om Byggegrunde vil jeg ikke komme ind paa, da det, han anser for fast Grund, fra min Side kan betragtes som Kviksand. Grunden til, at Taleren har udledt saa meget slemt af Forslaget, er, at han ikke har set paa det med uhildet Blik. Der staar jo ikke et Ord om, at alle Bøger, der skulle benyttes i Skolen, maa være i det færøske Sprog. — Udtrykket »Færingernes Historie« er vist rettere end »Færøernes Historie«. Det har ikke været Meningen, at vi alene skulde holde os til, hvad der er optegnet af gamle Snorre. Foreligger der ikke en færøsk Historie, saa er der dog gjort Andragende om at støtte Udgivelsen af en saadan. — Det er vel saa, som foregaaende Taler oplyser, at det endnu kan hænde, at man hører Færinger synge; men det forekommer unægtelig sjældnere end før i Tiden. I Dansen ser man mange, som aldrig lukke deres Mund op. Medens tidligere 5000 Mennesker have i deres Sang alene ved mundtlig Overlevering kunnet bevare 70,000 Vers ned igennem Tiderne, kunne de 16,000 Færinger i vore Dage maaske knapt nok en 10—20,000 Vers udenad af Fædrenes uskrevne Litteratur.

— Jeg skal endnu en Gang paapege, at i vort Forslag lyder Udtrykket n o g e n l u n d e fejlfrit. Lad os i Stedet sætte 9 Aar, saa at man kan blive fri for at nævne dette Punkt mere. —

Medlemmet fra Strænder fremhæver, at Modersmaalet egner sig vel under den daglige Færden paa Fjæld og Hav. Man har ogsaa før hørt Udtryk som »dugur neyvt til bóndaskrál«. Men Taleren har jo selv forfattet en Bibelhistorie, og Børnene forstaa den sikkert bedre end den danske. Jeg har ikke opdaget, at vort Sprog er for fattigt til en Henvendelse til Vorherre, og jeg havde mindst af alt ventet at høre saadanne Synspunkter fremsatte af Medlemmet fra Strænder.

J. H. Poulsen: Kritiken mod det i Fjor foreliggende Forslag gik mest ud paa, at der handledes for lidt om det færøske Sprog. Andre Steder f. Eks. i Danmark gøres det gældende, at Folket i Skolen bør l æ r e at bruge sit Modersmaal for at kunne iklæde sine Tanker de bedste Udtryk. Færingerne kunne bedst fremsætte sine Tanker paa Modersmaalet, og mange af os have tarvelige Kundskaber i Dansk og navnlig ringe Evne til at udtrykke sig. Jeg ønsker ikke, at det danske Sprog skal fordrives fra Skolen, men maa hævde, at vi aldrig lære hverken Færøsk eller Dansk til tilnærmelsesvis Fuldkommenhed i Børneskolen. Jeg tror ikke det er saa vanskeligt at lære Børnene at læse Færøsk som det ærede Medlem fra Strænder mener. Paa Sandø ere Børnene komne ret godt efter det. — Det er pædagogisk rigtigt at have Læremidler, der passe til hver sin Alder for sig. For de smaa Børn kræves bedre Læremidler til Undervisningen i Dansk. Jeg er ikke fuldt ud enig med »Sólarmagn«, men anser deres Forslag for en god Vejledning for vedkommende Udvalg. Det forholder sig ikke saa, at vi have Skoletvang i Bygdeskolerne;

* Oversat.

der er blot en Smule Læretvang. De Børn, som høre til en Skole, maa være Tvang underkastede, om Undervisningen skal føre til noget. Nu er det saa, at et Barn forsømmer Skolen i Dag og et andet i Morgen. Dette er lige saa meget som Mangelen paa Undervisning i Modersmaalet Skyld i, at Udbyttet bliver saa tarveligt.

J. Poulsen: »Sólarmagn«s Forslag har jeg bestræbt mig for at læse som det foreligger. Da det kom mig i Hænde, havde jeg ikke set, hvad der andetsteds var skrevet derom. Det synes ikke ugrundet at forstaa »lærumálið« som Undervisningssproget (d. e. det Sprog, som skal læres og bruges til Undervisningsmiddel). Med Hensyn til »Føringernes Historie«, som er et korrekt Udtryk, da ere vi Lærere lidet bevandrede deri. Kommer der en Vejledning fra vor lærde Landsmand, som har beskæftiget sig meget med vor Historie, saa vil dette Savn være afhjulpet. — Jeg har ikke sagt, at vort Modersmaal »duer knapt til Bondeskraal«, men jeg er bange for, at flere Udtryk i Bibelhistorien falde Børnene fremmed, og værre vil det være med »Lærebogen«, som indeholder forholdsvis mange dogmatiske Udtryk. Jeg kender for faa færøske Ord til at udtrykke alt, hvad der bør kunnes før Konfirmationen. Det er jo nok fordi det færøske Sprog har savnet Pleje; men man maa dog tage Forholdene som de ere. Om Undervisningen i Færøsk lykkes vel paa Sandø, beviser det dog intet. Skoledistrikterne der er heldigere end paa de fleste andre Steder. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Skoletvang og Læretvang, er jeg enig med sidste ærede Talar.

Provsten: Forslaget har faaet en saa vidtløftig Omtale, at jeg skal indskrænke mig til at raade Medlemmerne til ikke at betragte det som inspireret, saa at det vedtages i samme Skikkelse som det er fremsat af Andragerne. Jeg skal gerne være med til at henvise det til samme Udvalg som har Skoleloven under Behandling, og haaber at der vil blive taget tilbørligt Hensyn til det ved Lovforslagets Affattelse. — Af Udtrykket: »lærumálið skal vera Føroyskt« er man ikke uberettiget til at slutte, at der ingen Plads bliver for det dansko i Skolen. Paturssoн synes ikke at kunne forstaa, at der, hvor Læreren kommer sjælden, maa Børnene kunne noget fra Hjemmet. Saavel Stavning som Religion, der rettest burde bibringes paa Modersmaalet, faa de følgelig paa dansk, og derved blandes danske Udtryk ind i Barnets Hukommelse. Skolens gyldne Regel er, at Barnet skal tages hvor det staar, og man kan derfor ikke se bort fra, hvad der er bibragt Barnet af Forældrene. Det er al Ære værd at have store og højtliggende Idealer og priseligt at arbejde for Modersmaalets Ret, men denne kan ikke fremmes ved Overilelse eller Tvang. Man kan være vis paa, at Forældrene ville ikke finde sig i en brat Overgang. Det er i og for sig ligegyldigt om man begynder den færøske Undervisning med de ældre eller de yngre Børn; under visse Forhold vil det dog maaske vise sig heldigst at begynde med de ældre og efterhaanden gaa over til de yngre.

Mødet Fredag den 4de August.

Fortsat foreløbig Behandling af Sagen ang. færøsk Sprog i Skolen.

Paturssoн: *Der var saa meget talt om denne Sag i Gaar, saa det vil neppe være nødvendigt at gaa nærmere ind paa Spørgsmaalet. Joen Poulsen mente, at selv om Bibelhistorien nok kunde oversættes til færøsk Sprog, saa vilde en saadan Oversættelse eller Bearbejdelse fremhyde næsten uoverstigelige Vanskeligheder paa andre Punkter, f. Eks. med Hensyn til en færøsk »Lærebog«. Men jeg maa sige, at de Vanskeligheder afskrækker mig ikke. Det vil ikke falde svært for en sprogkyndig og forstaaende Behandling at gøre Katekismen lige saa forstaaelig som den i Øjeblikket er for Børnene, maaske i langt højere Grad. Gamle Provst Hammershaimb har i sin Tid oversat en Del af »Ny Testamente«, hvor der bl. a. forekommer Udtrykket »Vindrueklase«; dette er ifølge sin Art

* Oversat.

vanskelig forstaaeligt for færøske Børn. Han har imidlertid oversat det med »vínberjatyssi«, og det er et Ord, som fattes af alle. »Fadervor« er blevet oversat af Provst Petersen, og det skulde da ikke høre til de allerlettest oversættelige Afsnit i Biblen, men ikke desto mindre tror jeg nok at kunne sige, at Provstens færøske Oversættelse er mindst lige saa forstaaelig for Færinger som den danske. Og Trosbekendelsen er ligeledes oversat meget tilfredsstillende. Disse Eksempler maa da nok kunne tjene som Beviser for, at en Religionsundervisning paa Færøsk maa kunne blive mindst lige saa forstaaelig og tilgængelig for Børnene som den er det nu.

Provsten mente i Aftes, at min Forklaring af de enkelte Punkter i det foreliggende Forslag om Færøsk i Skolen ikke var et Udtryk for den oprindelige Mening i Forslaget, at jeg var gaaet Krogveje. Men denne Slutning er urigtig. Vi har tilfulde ment, hvad vi har skrevet, men derfor, selv om vi anser vore Ønsker for Idealet, er vi ikke saa dum-stædige, at vi ikke skulde ville lempe og fire, hvor det gøres nødvendigt, for det store Formaals Skyld. Jeg for mit Vedkommende har ment og mener, at Færøsk skal være Skolens Undervisningssprog, at Barnet kun bør lære Færøsk og læres paa Færøsk lige til 10-Aars Alderen, men ønsker man ikke at gaa saa vidt, saa bøjer jeg mig. Der er sagt, at kun færøsk Sprog skal benyttes som Undervisningssprog i færøske Skoler, men mener kyndige Pædagoger, at dette er galt, saa er jeg villig til at ændre det derhen, at der fra først af baade undervises paa Færøsk og i Dansk. Men der er ét Punkt, ét Krav, jeg ikke fraviger, og det er dette, at ingen Skoletvang maa indføres, førend Lærerne er den mest elementære Sprogundervisning i Færøsk mægtige. Dermed er selvfølgelig ikke sagt, at ingen Skolelov kan vedtages, før disse Betingelser er opfyldte, langtfra; Loven kan godt gennemføres gradvis i sine Enkeltheder og for de Skoler, hvor Betingelserne alt ere til Stede, men nogen Skoletvang vil være baade urimelig og uretfærdig, før vedkommende Lærere er komne saa vidt, at de kan lære Børnene i disses egel. Sprog. Laver vi nu en Lov uden at tage noget Hensyn hertil, saa gør vi dermed en blodig Uret mod Børnene. Det er det, der blev gjort, dengang man foreskrev os de første Skoleregler uden at Færingerne selv fik saa meget som et Ord med i Laget. Skal vi nu atter, 50 Aar efter, begaa den samme Uret? Dengang var Befolkningen sig maaske ikke bevidst det Overgreb, der blev begaaet, men sikkert har man allerede da haft paa Følelsen, at det var noget fremmed, der blev dem paaført. Men nu, da vi Færinger er naaede til Mands Modenhed og Alder, nu vilde det være uforsvarligt, at gentage det samme skæbnesvangre Fejlgreb.

Joen Poulsen: Mine Bemærkninger i Gaar, som Tingmanden for Suderø hentyder til, gjaldt forskellige sproglige Egenskaber, som der maa tages Hensyn til ved bibelske og religiøse Oversættelser til Færøsk, og nævnte her den Kendsgerning, at vort Sprog vel ejer mange og gode Udtryk for det meste af, hvad man kan se og tage paa, men derimod jævnlig savner Ord for mere abstrakte Begreber. Til Paturssons Bevis for det modsatte, maa først siges, at hvad Provst Hammershaimb har evnet i Sprogbehandling bliver ikke Hvermands Sag at gøre ham efter og iøvrigt er et Ord som »Vindrueklase« aldeles ikke ulegemligt, tværtimod. Det er netop noget man kan se og føle paa. Iøvrigt vil jeg ikke undlade at anbefale Sagen, saamegøt mere som jeg af Paturssons Forklaring over Forslaget fra »Sólarmagn« har faaet Bekræftelse paa, at de opstillede Krav aldeles ikke er saa yderliggaaende som man kunde faa Indtryk af efter Ordlyden. Ganske vist synes jeg, at disse Krav, naar de ikke gaar videre end af Paturssen forklaret, er temmelig overflødige, da de jo i Hovedsagen indeholdes i det foreliggende Skolelovforslag. Jeg anbefaler Sagen henvist til Udvalget for Sagen ang. Regler for Folkeskolen.

Provsten: Jeg vilde ikke have taget Ordet, ifald ikke Hr. Paturssons Udtalelser for havde haft en Bemærkning til mig. Jeg har absolut ikke beskyldt Hr. Paturssen for at gaa Krogveje, det har jeg aldrig sagt. Hr. Paturssen er kommen ind i den Vane at misforstaa sine

Modstandere, derfor slaas han saa ofte med Skygger. Naar han nu forsikrer os, at Sprogforslagets virkelige Mening er den saare milde og lempelige som han siger, ja saa tror vi det, men ved at læse Forslaget har vi ikke kunnet forstaa det saaledes.

Der er et Punkt, hvor Paturssson staar ubøjelig fast og det er det, hvor der siges, at ingen Skoletvang maa indføres, før Lærerne har bestaaet Prøve i Modersmaalet. Her slaas han atter med Skygger, virkelig Skoletvang er der jo slet ikke Tale om her, ihvertfald findes den ikke i Skolelovforslaget.

Hr. Paturssson synes ikke at have Begreb om, at der skulde ligge noget paa denne Side af det provisoriske Reglement for Skolerne, og dog er siden dengang gjort et smukt Arbejde og prisværdige Bestræbelser for Skolevæsenets Forbedring; jeg skal i denne Sammenhæng blot nævne en Mand som Provst Hammershaimb. Men alle disse Reformbestræbelser har rigtignok havt den gode Egenskab, at de ikke har svævet i det Blaa, men holdt sig til Jorden og dette mener jeg, at vi fremdeles bør lade os være magtpaaliggende, saa at vi altid kan have fast og solid Grund under Fødderne. Det var det man savnede ved Forslaget fra »Sólarmagn« og derfor mødte det saa stærk Modstand.

Paturssson: *Hvad forstaas ved Skoletvang? Her staar i § 9 i Skolelovforslaget:

Ethvert Barn, der paa nogen Maade kan besøge en Skole, offentlig eller privat, skal indmeldes i samme til Undervisning efter det fyldte syvende Aar, med mindre Forældre eller Værger ad privat Vej bibringe deres Børn saa mange Kundskaber, at de staa paa Højde med almindelig begavede Elever i Skolerne; viser det sig ved den aarlige offentlige Eksamen ikke at være Tilfældet, *ville saadanne Børn være at henvise til Skole.*

Er det ikke Skoletvang, her er Tale om! Sæt at denne Lov var traadt i Kraft og man skal have sit Barn i Skole. Vedkommende Kommunelærer er ikke i Stand til at undervise Barnet i Færøsk; man synes da at det er en Uret mod Barnet at overlade det til Vedkommende der ikke kan lære det dets Modersmaal og Barnet kommer derfor ikke i Skolen. Dette har man jo Ret til. Man giver saa selv Barnet den Undervisning, det ikke kan faa i Skolen, og til sit tiende Aar lærer nu Barnet kun Færøsk. Men en skønne Dag kommer den fungerende Inspektør og forlanger, at Barnet skal stille til Eksamen og dets Kundskaber bliver her maalt med de andre skolebesøgende Børns, der har faaet Undervisning i Dansk. Her kommer da til Anvendelse den Bestemmelse: »Saa ville saadanne Børn være at henvise til Skolen«, men er det retfærdigt maaske? Selvfølgelig kan det Barn, der kun har lært Færøsk ikke staa Maal i Kundskaber med de andre Børn og Følgen bliver, at Barnet efter endt Eksamen vil være at henvise til Skolen. Er sligt ikke Tvang?

Jeg vil helst ikke ind paa nogen Diskussion om Provst Hammersheimbs Arbejde paa dette Omraade; han er en Mand, vi alle agter og ærer for hans store nationale Gerning. En Kendsgerning er det imidlertid, at det er Præsterne, der har fremtvunget de fleste Skeler heroppe eller i det mindste paavirket Forstanderskabet, der nødig siger den høje Herre imod, og Præsternes Forstaaelse m. H. t. færøsks Børns Undervisning har oftest ladet meget tilbage at ønske.

Isaksen: Naar jeg tager Ordet i denne Sag, er jeg forberedt paa at møde den samme Beskyldning som da jeg forleden skrev en Artikel om lignende Emner i »Tingakrossur«, nemlig at jeg gør »nationale Krumspring«. Det er mig for saa vidt ganske ligegyldigt, da jeg virkelig aldrig har indtaget anden Stilling til Sprogsagen end den, jeg fremdeles staar i. Jeg har altid været imod saadanne yderliggaaende Tendenser som de, der gjorde sig gældende ved det berømte Folkemøde paa Nolsø i »Føringafelag«s første gyldne Dage, de Tendenser, hvis Krav er: Færøsk som Skolesprog, Dansk som Fag. Dette var selvfølgelig det korrekteste, ifald vi var en stor Nation, men som den lille Folkeflok vi nu engang er, kan vi ikke undvære Dansk, vi man holde paa det i samme Grad og Udstrækning som Færøsk. Det undrer mig for Resten, at Hr. Paturssson holder saa stærkt paa § 3 i

* Oversat.

Sprogforslaget; den forekommer mig lidet heldig. Skoletvang er ikke blot god, den er en Livsbetingelse for al ordnet og frugtbringende offentlig Undervisning og derfor har man bl. a. de bedste Beviser for her i Thorshavns Kommuneskole. At udelukkende færøsk Undervisning i Børnenes første Skoleaar vil virke heldigt, er næppe tvivlsomt, særlig ude paa Bygderne, hvor Adgangen til at komme i Berøring med dansktalende er saa ringe; her i Thorshavn stiller Forholdet sig en hel Del anderledes. Men derfor vilde det dog være Synd, om Forældrene frit skulde have Lov til at holde deres Børn fra Skole, indtil de givne Betingelser med Hensyn til Lærernes Duelighed i Færøsk var opfyldte. Det kan nemlig vare længe. Flere Steder paa Bygderne er det jo saaledes, at Børnene aldrig kommer i Skole, det gaar altsammen paa bedste Beskub, takket være Manglen paa Skoletvang.

Men der er et andet Punkt, som jeg vilde være tilbøjelig til at holde fast ved, og det er færøsk Religionsundervisning. Det Krav forekommer mig at være saa selvfølgeligt, at det ikke bør fraviges; Kundskaben om disse Ting maa tilføres Børnene i deres Hjærtemaal, hvis den ikke skal blive en død og udenadlært Remse.

Bestemmelsen angaaende færøsk Sang i Skolerne staar jeg mere tvivlsom overfor. Vort Sangforraad er næppe saa stort, navnlig paa Melodier, at det kan alene blive tilfredsstillende. Vi maa absolut have danske Sange med. Der burde heller tilføjes denne Bestemmelse et Forbud mod Benyttelse af de talrige Drikkeviser, som saa længe har floreret i vor Skolesang, og i deres Stod søge at faa indført *Alkohollære* som Fag.

C. Olsen: Jeg har altid haft meget tilovers for færøsk Sprog, og jeg mener fremdeles, at det vilde være ønskeligt og godt, om Folk heroppe lærte at læse og skrive Færøsk, men jeg har rigtignok aldrig tænkt mig, at det skulde tvinges igennem, som Hr. Paturssen synes at mene. Der er jo noget der hedder Folkevilje, og den har man ikke saadan uden videre Lov til at gaa udenom. Men Hr. Paturssen har gjort sig klart, hvor stor en Del af det færøske Folk der ønsker at faa Færøsk indført i Skolen? Af Lærerne er kun meget faa komne saa vidt, at de nogenlunde tilfredsstillende kan undervise Børnene i Færøsk, og blandt Forældrene er der maaske lige saa faa, som er i Stand til at lære deres Børn at stave i Modersmaalet. Vi har jo nok en færøsk Bibelhistorie, men hvad kan det nytte, naar Folk ikke er modne til at gøre Brug af den? Hr. Paturssen taler saa meget om Tvang, men dette er jo netop i høj Grad Tvang, at ville paaføre Befolkningen saadanne Bestemmelser i Lovform, som det overvejende Flertal ikke ønsker. Og hvad vilde Følgerne blive, om Skoleundervisningen udelukkende foregik paa Færøsk til 9—10 Aars Alderen? Uundgaaelig den, at det Færøske, der var lært i de to, tre første Skoleaar, glemtes under den følgende Danskundervisning, der, efter først at være paabegyndt paa saa sent Stadium, nødvendigvis maatte blive saa ganske utilstrækkelig. Man vilde altsaa ved denne Ordning være kommen dertil, at Børnene ved Udgangen fra Skolen hverken kunde det ene eller det andet. Nej, vi skal nok arbejde for denne Sag, men saaledes, at vi faar et reelt Udbytte af vort Arbejde; som Sagen nu er anlagt, risikerer vi blot at lukke os ude fra al dansk Litteratur, og det har vi mindst af alt Raad til.

Paturssen: *Hr. Olsen skulde heller have sagt, at det var Forbud mod Indførelse af dansk Litteratur, vi vilde, saa var det rene Ord for Pengene.

Jeg nægter aldeles ikke, at Skoletvang er en god Ting, og at den har været til Gavn her i Thorshavn, tvivler jeg ikke om, men den vilde maaske have virket gavnligere, hvis der samtidig med Skoletvangen havde fulgt Forpligtelser for Lærerne til at undervise i Modersmaalet. Naar denne Tvang skal indføres, hvorfor da ikke gøre den saa frugtbringende som muligt! Det er da virkelig ikke saa forfærdeligt, om man forlanger, at Læreren *skal* kunne undervise i sit eget og Børnenes Modersmaal, kan vi arbejde for det andet, saa bør vi virkelig tage det med.

Jeg har aldrig sagt, at der *kun* skulde synges færøske Sange i Skolen. Det er i det hele taget mærkeligt med

* Oversat.

denne stadig tilbagevendende Misforstaaelse, at det *kun* skal være Færøsk, og at Dansk skal udelukkes. Forslaget omtaler blot det *færøske* Sprogs Ret og Plads i Skolen, og holder sig udelukkende hertil; det ligger altsaa ganske udenfor dets Rækkevidde at afsætte Grænserne for den øvrige Undervisning.

Af Drikkeviser kan der vel ikke godt blive flere, end hvad der har været Tilfælde i saa mange Aar. Vi, som nu arbejder for den færøske Sag, digter ikke Drikkeviser; det var de andre, de, der i sin Tid rejste Bevægelsen, der gav sig af med det.

Olsen taler om Folkeviljen, der skal respekteres. Hvormange Færinger tror han vel ønsker den foreliggende Skolelov gennemført? Der skal om kort Tid foretages Folkeafstemning i Norge, det var maaske ogsaa værd, om vi forsøgte det samme her, om hvorvidt man ønskede Færøsk indført i Skolerne eller ej. Interessant kunde det i hvert Fald være, selv om Betydningen deraf ikke blev stor; det vilde da vise sig, hvor stor den tænkende Del af Befolkningen er, det kunde bidrage til at trække nogle højst læreride Skillelinier op i vort Folk.

Men selv om de Færøskvenlige blev i Mindretal, vilde det da være fuldtretfærdigt at overse disses Ønsker og knægte deres Vilje ved Lov! Nej, den Skolelov, vi skal have, den maa være bygget op paa et sundt og tidssvarende pædagogisk Grundlag, paa hjemlig, naturlig Grund.

Provsten: Hr. Patursson forveksler stadig *Skole*tvang med *Undervisnings*tvang. Med de Bestemmelser, Skolelovforslaget indeholder herom, vil man ikke indføre Skoletvang, men nok Undervisningstvang. Det vilde rigtignok være ganske anderledes nemt for Forældrene, om Punkt 3 i »Sólarmagn«s Forslag blev Lov, saa kunde de lade Børnene forsømme Skolen ganske efter Behag.

Patursson: *Det gør de netop efter de nu gældende Regler. Jeg paastaar, at det er Tvang, Læretvang i hvert Fald, naar Forældrene ikke har Lov til at lære Børnene, hvad de vil.

* Oversat.

Provsten: De har nok Lov til at lære dem, hvad de vil, naar de først har lært dem, hvad de skal.

Patursson: *Hvad skal de da lære?

Provsten: Loven fastsætter det.

Sagen *amnistes til Ude*, for Regler ang. Folkeskolen.

Foreløbig Behandling af Lov om Sololks Forsikring.

Formanden refererede Sagen og paaviste Forskellen mellem denne Lov og Lov om Fiskeres Forsikring. I førstnævnte Lov er Grundsætningen at Rederiet har Forsikringspligt. For Fiskerskibes Vedkommende giver Staten Tilskud.

Provsten: Naar nu Loven bliver udvidet til Færøerne, vil den da gælde for alt Mandskab, som farer med færøske Skibe, eller for Færinger, der ere forhyrede med andetsteds hjemmehørende Skibe?

Formanden: Loven er i og for sig gældende paa Færøerne; men Lempelser kunne indføres for Færøernes Vedkommende. Reglen i Loven er Forsikringspligt for alle danske Skibe. De forulykkedes Efterladte kan tilfalde en Erstatning ogsaa, naar de ere af fremmed Nationalitet. For danske Søfarende paa tyske Skibe gælder f. Eks. tilsvarende Regler, idet deres Efterladte faa Erstatning fra den tyske Forsikring.

Müller: Dette er en vigtig Lov for Færøerne idet den griber ind i vor største Virksomhed. Den kan blive af skæbnesvanger Betydning f. s. v. som den paalægger Rederiet at bære alt Ansvar. Forliser et Skib og Rederen har forsømt at indmelde det i Forsikringen, kan Rederiet nemt komme til at udrede Erstatning paa en 50,000 Kr. Det bliver nødvendigt at faa dannet en gensidig Forsikringsforening. Man kan vel nok sikre sig for Ansvar ved at benytte sig af Loven om Fiskeres Forsikring; men her frembyder sig dette Spørgsmaal om Rederiet er berettiget til at indmelde hele Mandskabet uden

Fiskernes Vilje. Dette har indgribende Betydning og kræver moden Overvejelse. Skulde Loven forraarsage Afbrask i Skibsfiskeriet, saaledes at Skibene bleve liggende i Havn, da var meget tabt for Fiskerne og deres Familier. — Jeg kan ikke tænke mig at vore Rigsdagsmænd af egen Magtfuldkommenhed og uden Lagtingets Samtykke have anbefalet en saadan Lov. Det vilde være ønskeligt, om det ærede Medlem for Suderø (Patursson) vilde lade os høre, hvorledes Stemningerne i hans Valgkreds er ligeoverfor den her omhandlede Lov. — Det vil være af Interesse at faa oplyst, hvorvidt det vil blive anset for tilfredsstillende Forsikring, om Mandskabet er indmeldt i den færøske gensidige Forsikring for forulykkedes Efterladte.

Formanden: Hvis det forholdt sig som sidste ærede Taler synes at antage, var Loven rigtignok meget uheldig; men det er imidlertid saa, at Rederiet har ikke Lov til at bære Ansvaret, idet Forsikringspligten skal overføres paa et af Ministeriet godkendt Selskab. Udgiften bliver ikke meget følelig — kun 5 Kr. for hver Fisker — i Følge Lov om Fiskeres Forsikring. Staten yder Resten af hvad der bliver nødvendigt til Udredelse af den fastsatte Erstatning. Rederiet har Ret til at forsikre Fiskeren og kan vælge Forsikring efter denne Lov eller Loven om Fiskeres Forsikring. Man vil ikke fra Statens Side paalægge det færøske Skibsfiskeri større Udgifter end det kan bære. Der kan, om nødvendigt, fastsættes større Tilskud til færøske Fiskeres Forsikring. Fra Fiskerens Standpunkt set er det en stor Betryggelse at vide Familiens Udkomme sikret. Dette kan opnaas uden alt for store Bekostninger for Rederiet. Loven er nødvendig fordi det har vist sig vanskeligt at formaa Fiskerne til at forsikre sig selv.

Patursson: *Det ærede Medlem for Thorshavn (Müller) synes at antage, at de færøske Rigsdagsmænd ikke have været tilstrækkelig agtpaagivende ligeoverfor denne Lov. Jeg mener at der er en Betryggelse i Lovens Ordlydende, at der for Færøernes Vedkommende ved kgl. Anordning kan indføres Lempelser. Ellers vilde jeg indrømme, at der paahviler de færøske Rigsdagsmænd et større Ansvar end de burde haft, idet Sagerne altid burde forelægges Lagtinget. De færøske Rigsdagsmænd have ikke Lejlighed til under Sagernes Behandling at raadføre sig med deres Vælgere og kan derfor ofte være i Tvivl om, hvorvidt de bør tilraade at den under Forhandling værende Lov bør gælde for Færøerne. I det foreliggende Tilfælde saa jeg, at der fra Statens Side tilbødes os en Fordel, medens der paa den anden Side paalagdes Rederierne Udgift og Bødeansvar. Der er flere Love end denne, som der har været Betænkelighed ved at lade gælde for Færøerne f. Eks. Loven om Brandvæsenet m. fl. Som Formanden har gjort Rede for kan der indføres Lempelser i Loven for Færøernes Vedkommende og Lagtinget kan om fornødent faa indført betydelige Lempelser.

Müller: Det er blot naturligt at der ses paa denne Lov med venlige Øjne saavel af Fiskerne som af de Redere, der have Interesse for Mandskabets Velfærd og deres Efterladtes Betryggelse. Men den allerede gældende Lov om Fiskeres Forsikring synes for saadanne at være tilstrækkelig. Forsikringstvangen vil næppe blive fuldt virksom med mindre det kan paases, at Skibene ikke komme ud, forend Forsikringsspørgsmaalet er ordnet. Formanden siger, at Rederen ikke selv skal bære Ansvaret, men at dette skal overføres paa en Forening. Hvorledes mon det gaar med at kontrollere, at Skibsmandskaberne inden Afsejlingen ere indmeldte i en saadan Forening? Man maa huske paa, hvor let man her oppe sætter sig ud over alle Former. Man maa derfor være varsom overfor eventuelle skælmesvangre Følger, Loven kan faa for de ansvarlige Rederier.

Formanden: Sidste Talers Betænkeligheder synes at vise, at Lovens Tankegang ikke staar ham helt klar. For Mønstringshestyreren maa opgives, om Mandskabet er forsikret, og Rederiet indkræves om det har forsømt Forsikringen, men deri ligger ikke at det skal bære Ansvaret for eventuelle Ulyk-

* Oversat.

ker. Forsikring skal tegnes i en godkendt Forening og derved bliver det enkelte Skibs Risiko ikke stor. Efter Lov om Fiskeres Forsikring bliver Udgiften højst 80 Kr. pr Skib. -- Loven siger jo, at der for Færøernes Vedkommende kan indføres Lempelser. Skulde det være nødvendigt af Hensyn til Rederierne at udelukke Skibsfiskerne fra denne Lov, vilde det ogsaa kunne lade sig gøre; men da hele den Byrde, det her drejer sig om kun er 5 Kr. pr. Mand, kan jeg ikke se nogen Grund dertil. Forsømmelser medføre som sagt kun Bødeansvar.

Provsten: Jeg har ikke læst Loven, men maa holde paa, at alle færøske Fiskere bør være forsikrede. Det er sørgetigt og saarende for enhver med menneskelige Følelser, at der, naar Skibe blive borte, skal udbetales Erstatning for Tab af Skib og Ladning, medens der ikke ydes Erstatning til Mandskabets Efterladte. 5 Kr. pr. Mand er ikke noget stort Beløb; mange Rederier give Kredit for større Beløb til Brændevin. -- I Forbindelse med denne Sag er det værd at tænke paa, om vi ikke burde haft en Lov om de saakaldte svømmende Ligkister. Her findes vistnok flere lidet sødygtige Skibe. Forsikringsforeningen for færøske Sejlfartøjer undersøger vissselig Sødygtigheden af de i Foreningen indmeldte Skibe, men af Hensyn til Mandskabets Liv eksisterer der ingen Kontrol. Paa Island er det Lov, at intet Skib maa afsøjle førend Skrog og Redskaber er synede og fundne forsvarlige.

Müller: Der er næppe stor Fare for færøske Skibes Usødygtighed. Paa Island, hvor man har savnet Ophalingsbodinger, er det en anden Sag. For øvrigt tillader jeg mig at mene, at baade jeg og andre færøske Redere nære ligesaa menneskelige Følelser, som den sidste ærede Taler.

Provsten: Hvis jeg ikke havde forudsat menneskelige Følelser, vilde jeg ikke have tænkt paa Udarbejdelse af et Lovforslag om flydende Ligkister. Jeg ved, at forstandige Mænd ved en given Lejlighed have sagt: »Der skal Lykke til, hvis dette Skib nogen Sinde igen kommer i Havn.« Derfor siger jeg, at man ikke kan nære Tvivl om, at der ogsaa hos os findes daarlige Skibe.

Formanden foreslog Sagen henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer,

hvilket vedtoges med 18 St. mod 0.

Foreløbig Behandling af Sagen ang. den lokale Dampskibsfart mellem Øerne.

Formanden: Koncessionen paa »Smiril« udløber snart og det er derfor paa Tide at tænke paa, hvorledes den fremtidig skal ordnes. Regeringen har forespurgt hos Firmaet Mortensen og dette har erklæret sig villigt til at overtage Farten igen paa 5 Aar uden Forhøjelse af Subventionen, naar Passagertaksten for 2. Kahyt forhøjes med 50 %. Der har ogsaa været forespurgt hos »Det forenede Dampskselsk.«, men dette var ikke villigt til at indlade sig paa Farten.

Weihe: Jeg foreslaar Sagen henvist til et Udvalg paa 5 Medl. Med Hensyn til en Forhøjelse af Passagertaksten for 2. Kahyt synes jeg ikke det vil være heldigt. Jeg vilde heller foreslaa, at der indrettedes en 3dje Plads hvis det var muligt. Skal Priserne forhøjes, saa maa det heller blive for begge Kahyttors Vedkommende.

J. Poulsen: Der har for været Tale om Forhøjelse af 1ste Kahyts-Priserne, men det blev dengang fraraadet. Og det har siden vist sig, at man gjorde ret deri. »Smiril« har altid sejlet med 2den Kahyt fuld af Pasagerer, mens 1ste Kahyt har staaet mer eller mindre tom. Den af Weihe foreslaaede 3dje Plads kunde der blot blive Tale om for en lille Tur.

Weihe: Jeg er ikke synderlig bange for, at 1ste Kahyt skal miste ret mange af sine Pasagerer, fordi Taksterne blev forhøjede. De, der rejser paa 1ste Plads gaar ikke af den Grund til en billigere; det er nemlig en Standssag.

Jeg vil gerne gaa med til de dobbelte Takster for denne Plads.

O. J. Olsen: Der opnaas næppe nogen stor Fordel ved Indretningen af af en 3dje Plads. Følgen bliver blot den at 2den Kahyts Passagererne gaar til 3dje og 1ste Kahyts til 2den, idet ikke alle have Lyst til at give Penge ud for deres Storhedsfornemmelser. Altsaa bliver det nærmest Tab for Rederiet.

Hentze: Kommer det Udvalg, der her skal nedsættes, til at beskæftige sig med Fartplanen?

Formanden: Ikke undtagen der stilles Forslag derom. Det vil imidlertid være ret hensigtsmæssigt.

Paturssen: *Rederiet har foreslaaet at forhøje Taksterne, fordi det ikke har anset Tilskudet for tilstrækkeligt og har derfor, i Stedet for at søge dette yderligere forhøjet, hvad maaske vilde falde vanskeligt, grebet til denne Udvej. Nogen særlig glimrende Forretning er Kystfarten sikkert heller ikke. Jeg vil foreslaa, at vi tiltræder Rederiets Forslag og iøvrigt forhandler med dem. Skulde der gives nogen anden Udvej, saa at Passagererne kunde forskaanes for øgede Udgifter vil Udvalget nok søge at finde den.

Joen Poulsen: Selvfølgelig maa der forhandles, men hvad der ellers er at gøre er ikke godt at sige. Der har de andre Aar været 3 Mand i Udvalget for »Smirils« Fartplan, medens der nu er foreslaaet et 5 Mands Udvalg til Behandling af foreliggende Sag. Dette Udvalg kan jo komme frem med Forslag om at vælge Fartplansudvalg.

Paturssen: *Det ser ud til, at der vil komme at foreligge saa store Sager i Aar, at det sikkert gælder om at koncentrere Arbejdskraften det mest muligt. Det er tilstrækkeligt med 3 Mænd til dette Udvalg.

C. Olsen: Jeg tiltræder foregaaende Talers Forslag. Der vil næppe blive Brug for noget stort Udvalg i denne Sag. Og det, der vælges, bør holde sig til den foreliggende Sag; saa kan man eventuelt vælge et særligt Udvalg til Fartplanen.

Weihe: Jeg tager mit Forslag om 5-Mands-Udvalg tilbage.

Andragende om at „Tjaldur" anløber Kalleljord.

Dam: Dette er kun et Sidestykke til, hvad før har været Tilfælde, nemlig at Dampskibe, der anløber færøske Havne, anløber flere end oprindelig bestemt. Andrageren har saa indgaaende motiveret sit Andragende, at der for mig ikke er stort at sige. Det er ikke alene ubekvemt at føre Varer i aaben Baad fra Thorshavn, men Varerne er udsatte for at ødelægges, ligesom man ogsaa har Eksempel paa, at denne Trafik har medført Tab af Menneskeliv. Jeg foreslaar Sagen henvist til samme Udvalg som foregaaende Sag.

Matras: Det glæder mig, at dette Andragende er fremkommet. Der har været Tale om at faa »Tjaldur« til at anløbe Kvannesund, man indgav derfor et Andragende derom, og dette vedtoges, Skibet skulde anløbe 2 Gange aarlig. Men da saa Fartplanen kom ud, fandtes disse Ture ikke paa den. Men derfor har man ikke opgivet det, og der vil nu blive indsendt et nyt Andragende, hvad jeg herved vil forberede Tinget paa.

Weihe: At Trafik og Samfærdsel heroppe skyder saa rask Fart er jo et glædeligt Tidens Tegn. Men Stationsskib her ved Øerne kan »Tjaldur« nu engang ikke blive, og det kan derfor ikke nytte at stille urimelige Fordringer. At »Tjaldur« anløber Kollefjord er der vel intet til Hinder for, Omvejen er ikke stor, men 4 Ture aarlig turde dog nok være for meget; man bør heller lade sig nøje med 2 Ture, end at umuliggøre Planen ved for store Kruv. Jeg vil i denne Forbindelse henstille, om det

---

* Oversat.

ikke kunde være hensigtssvarende, at Skibet gjorde 2 à 3 aarlige Rejser til Norge; Trafikken til Stavanger Bergen er jo voksende. Men dette er kun et løst Forslag, som maaske Udvalget kunde tage under Overvejelse.

Dam: Hvor ofte Skibet skal anløbe Kollefjord, faar Udvalget afgøre; men ubilligt er det aldeles ikke med de 4 Ture. Bygden er jo ret stor og i dens Nærhed er der 2 andre større Bygder.

O. J. Olsen: Jeg anbefaler Andragendet til Tingets Velvilje. Det er sikkert af ikke ringe Vigtighed, at »Tjaldur« kommer til Kollefjord; denne og de nærliggende Bygders Størrelse kan med Rette gøre Krav derpaa. En Købmand er ikke tjent med at rekvirere saa store Varepartier, at de skal kunne strække til ½ Aar hvert.. Naar man ser hen til de store Fordele, som de foreslaaede Ture vil betyde for de nærliggende Bygder som f. Eks. Sælletre, maa man indrømme, at det ikke er i de derværende Forretningers Interesse, Hr. Weihe taler.

Weihe: Man maa ogsaa tænke lidt paa Dampskibsselskabet samt det rimelige i vore Fordringer. De fleste af vore Købmænd oppe i Sundelaget tager deres Varer fra Thorshavn. Paa Sælletre er nu kun 50 Mennesker og 2 handlende; den ene af dem tager Varer fra Thorshavn, den anden kunde maaske rekvirere en Smule med »Tjaldur«.

Dam: Det er urigtigt at se sig blind paa Personer og Navne, naar der skal tages Stilling til en Sag. Med Hensyn til Selskabet, turde det være i dettes egen Interesse at gaa ind paa de ønskede Ture; det vil derved vinde et Fodfæste heroppe, der senere kan komme det til gode.

Paturssson: *Andragendet er berettiget og fortjener at fremmes. Forbindelsen med Norge vil sikkert frembyde adskillige Vanskeligheder, idet Købmændene pleje at faa Varer fra Leith, — skønt den navnlig for Passagererne naturligvis var langt at foretrække for Englandsforbindelsen.

Forslaget henvistes til Udvalget ang. den lokale Dampskibsforbindelse.

Mødet Mandag den 7de August.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Tilskud til Færø Amts Hospital.

Formanden oplyste, at Sagen drejede sig om Fornyelse af Bevillingen til Vagtholdet paa Amtshospitalet. Den blev antagelig at henvise til det kommunale Udvalg.

Provsten: Saa vidt jeg mindes, er der i mange Aar blevet givet Tilskud til Vagtholdet paa Amtshospitalet; men det turde maaske være et Spørgsmaal, om ikke Tinget rettelig burde have mere at sige med Hensyn til dette Hospitals Forvaltning, end hvad nu er Tilfældet, — navnlig fordi der gives stadigt Tilskud. Det vilde unægtelig være ret naturligt, om Tinget nu benyttede Lejligheden og satte en fremtidig Kontrol som den, der finder Sted over for Sygehuset i Klaksvig, f. Eks. som Betingelse for det ønskede Tilskud.

Formanden: Som bekendt fører Lagtinget et vist Tilsyn med Forvaltningen af Klaksvigs og Trangisvaags Sygehuse ifølge indsendte Regnskaber for disse — dog uden nogen Revision fra Lagtingets Side, og Lagtinget har ingen Indflydelse paa Besættelse af Medlemspladser i Bestyrelsen — ; men dette er ganske rigtig ikke Tilfældet med Amtshospitalet. Provstens Mening er formentlig den, at Tinget ogsaa her skulde blive holdt à jour med den aarlige Status gennem indsendt Regnskab, hvad jo ikke vilde være mere end rimeligt. Men Hospitalets hele Ordning trænger til at sættes paa en anden Fod, og til en saadan radikal Omordning skal der mere end en Forholdsregel som den nævnte. Det er ogsaa ganske mærkeligt og næppe heldigt, at Taksterne for

* Oversat.

de forskellige Sygehuse er saa afvigende som de er; de burde være mere ens.

C. Olsen: Det er jo en gammel og vel kendt Sag med den Bevilling til Vagthold paa Hospitalet her i Thorshavn. Det har jo før været ganske ubegrænset, er endog løbet op til 1700 Kr., hvad dengang førte til, at Tinget gennem Konference med Økonomen fik denne til at overtage Vagtholdet for 500 Kr. Imidlertid viste dette Beløb sig for knapt, og man gik da ind paa at forhøje det til 800 Kr. ved Tilskud fra Amtsfattigkassen. At Vagtholdet paa Amtshospitalet løber betydeligt op, er uundgaaeligt; det er jo Sindssygehospital for alle Øerne, og kræver i denne sin Egenskab stadigt Vagthold. I øvrigt er jeg enig med den højtærede Formand i, at en Forandring af hele Hospitalsforholdet er ret nødvendig og vistnok snarest burde tages under Overvejelse.

Provsten: Jeg mener ikke, at Tinget skal have nogen større Indflydelse paa Hospitalets Styrelse, men tror, at det vilde være ønskeligt, om det fik et Uddrag af Regnskabet og en Statusopgørelse for at faa det fornødne Overblik over, om der trænges til noget og hvor meget.

Formanden: Det er en Selvfølge, at Regnskabet maa staa til Udvalgets Disposition.

Sagen henvistes til det kommunale Udvalg.

Foreløbig Behandling af Sagen ang. Reglement for en Dykkerdragt i Thorshavn.

Formanden bemærkede, at der forrige Aar var indsendt et Andragende fra Thorshavns Kommunalbestyrelse af samme Art som det, der nu forelaa til Tingets Approbation. Det gik ud paa, at der af økonomisk Fond bevilgedes et Tilskud til Forsikringsforeningen for færøske Sejlfartøjer til Fiskeribrug til Anskaffelse af en Dykkerdragt.

Sagen henvistes til Udvalget for økonomisk Fond.

Foreløbig Behandling ang. Ansættelse af en Tilsynsmand ved de af Lagtinget understøttede Foretagender.

Michelsen: Jeg vil foreslaa Sagen henvist til Udvalget for økonomisk Fond. Selv er jeg ikke i Stand til at dømme om, hvor vidt Sagen er gennemførlig eller ej; thi personlig kender jeg ingen Mand, der kan siges at være Opgaven voksen; men at denne Foranstaltning er paatrængende og ønskelig i høj Grad, er givet. Ifald Tinget skulde nære særlige Betænkeligheder ved at gaa ind paa det, kunde man jo nøjes med at vedtage det foreløbig for nogle faa Aar.

Isaksen: Denne Sag har været flere Gange omtalt i Udvalget for økonomisk Fond. Man har gjort gældende, hvor heldigt det vilde være at have en saadan Vejledning; thi som nu er, nødes man til at handle i Blinde og bevilge Tilskud paa bedste Beskub. Det vil næppe falde svært at faa praktiske Mænd, der kunde egne sig dertil; der har jo været foreslaaet en Mand i Kunø; men hvor vidt han er kompetent, ved jeg ikke. Havde vi haft ham her, kunde man have udsendt ham, naar saadanne Andragender indkom; men dette blev maaske nok forbundet med en Del Vanskeligheder. Det nemmeste vilde unægtelig være, at han fik sine Ordrer fra Amtmanden om at undersøge de paagældende Sager og saa forelagde Tinget sine Betænkninger.

Dam: Det vilde maaske være nok sad heldigt, om man i Stedet for een fik flere Mænd til det nævnte Hverv. Oplysningerne blev derved fyldigere, og Rejseomkostningerne vilde for en Del kunne spares, naar det var Mænd, bosiddende paa de forskellige Pladser. Udvalget kunde konferere med de Mænd, man kendte og ansaa kvali-

ficerede til at foretage de nødvendige Undersøgelser.

Michelsen: Jeg kan ellers nok være enig med sidste ærede Taler; men det bliver nok vanskeligt at skaffe en Tilsynsmand, der kan opfylde de nødvendige Betingelser — end vanskeligere vil det være at finde flere. Mange behøves i hvert Fald ikke.

Provsten: Det er utvivlsomt, at det vilde være saare heldigt, om Tinget og særlig Udvalget for økonomisk Fond havde en kyndig og duelig Mand at raadføre sig med. Men man kan ikke forudsætte, at mange Mænd omkring paa de forskellige Steder skal kunne besidde tilstrækkelig Duelighed eller have saa megen Tid til deres Raadighed, som der kræves til at anstille Undersøgelser af den Art. Vi maa have en bestemt Mand ansat som Udsending, en Mand, der kan give Raad baade til dem, der skal bevilge Pengene, og til dem, der søger Bevillingerne.

Patursson: *Det er ikke noget nyt Forslag dette, og man har i denne Forbindelse ofte talt om at faa en Ingeniør hertil. Sikkert vilde det ogsaa vise sig mere hensigtsmæssigt end hvad der i Dag er foreslaaet. Dels opnaar man jo ikke ved en saadan lejlighedsvis Undersøgelse nogen virkelig Oversigt over de Arbejder, der tiltrænges, dels bliver der ingen Tid, efter at Andragendet er indkommet og Manden saa først skal udsendes, til for Udvalget at behandle Sagen. Nej, jeg tror, det bør gribes an paa en anden Maade. Nu har vi jo paa økonomisk Fond en 10 à 15000 Kr. til at arbejde med aarlig og det er af Vigtighed at anvende saa store Summer paa rette Maade og paa Steder, der, hvor det mest trænger til. At dette ikke altid har været Tilfælde før ved Bevillinger til Landingspladser o. l., er sikkert nok, ligesom der heller ikke altid er gjort noget, hvor der burde have været det. Men dette er en naturlig Følge af, at vi ikke har haft nogen Plan, nogen Oversigt at støtte os til og indrette Arbejdet efter, naar undtages, at Lagtinget i sin Tid har faaet udarbejdet en Oversigt over Broer og Overgangssteder paa Færdselsvejene rundt om paa Øerne.

Vi har jo nu faaet en saadan Plan over fremtidige Vejanlæg her paa Øerne, og ganske vist har det kostet en Del Penge at faa gjort, men nu har vi den og behøver ikke længer at staa famlende overfor disse Opgaver. Jeg vil nu gaa længere end Michelsen, og foreslaa, at vi faar engageret en Ingeniør herop for en Tid, og skal han udarbejde Planer for alle de Arbejder af saadan Art her paa Øerne, som kan ventes at foreligge i de nærmeste Aar. Det vil næppe koste saa forfærdelig meget, og Tinget vil staa sig vel ved at ofre et Par Tusind Kroner af økonomisk Fond til en saadan Undersøgelse.

Hentze: Jeg kan ubetinget slutte mig til Tanken i det fremsatte Forslag, men er unægtelig lidt bange for, at det bliver vanskeligt at sætte i System. Af de tre udkastede Planer, vil den sidste føre til det mest betryggende Resultat; men den er jo ogsaa den kostbareste, hvorfor Udvalget nøje bør overveje hvilken Fremgangsmaade der kan anses for mest fordelagtig. Jeg kan ikke se andet, end at Tinget begik en stor Fejl i Fjor, da man havde Vejingeniøren her, ved ikke at lade ham arbejde videre og skaffe os den Plan, her er Tale om. Som vi nu staar overfor Spørgsmaalet, forekommer Dams Tanke mig i Grunden mere tiltalende, thi det er jo dette med en fremmed Fagmand, at han saa saare let kommer til at koste mer end, hvad han i Virkeligheden præsterer. Nemmere var det, om vi engagerede to Mænd i hvert Præstegæld eller Syssel, og saa gjorde Andragerne bekendte med, at de havde at henvende sig til disse Mænd, saa vilde en saadan Foranstaltning spare Tinget for betydeligt Arbejde og sikkert ogsaa unødige Udgifter. For Vejanlæggenes Vedkommende har det stor Betydning dels at faa et modent Skøn over, hvilken fremtidig Brug der kan blive for Vejen paa det givne Sted, og om man ikke med ringe Forøgelse af Bekostningerne ved Anlæget kan fordoble Brugbarheden, saasom ved at anlægge passende Stigninger. Ligeledes er man vedrørende Landingspladser ikke altid fremsynt nok med Hensyn til, om man ved en lidt større Bekostning kan faa et langt mere tilfredsstillende Arbejde. Hvad enten man væl-

ger det ene eller det andet, saa er det utvivlsomt, at en betryggende Kontrol med en eller flere stedlige Tilsynsmænd vil være overmaade heldig.

Michelsen: Det glæder mig, at Patursson støtter Forslaget, men jeg synes dog han sætter for meget ind derpaa; Omkostningerne til en Ingeniør vil næppe staa i Forhold til Udbyttet, man opnaar. At der er gjort meget unyttigt Arbejde paa dette Omraade og bevilget mange Penge, som heller burde være sparet, er næppe tvivlsomt. Hentzes Forslag synes mig ikke tilfredsstillende, en saadan Ordning vilde snarere bidrage til Forvirring end til den ønskede Plan og Oversigt. Man bør netop tilstræbe et ensartet Skøn.

Patursson: *Jeg mener fremdeles, at vi en Gang for alle bør have et Overslag, selv om vi bruge nogle Tusinde Kr. dertil. Fordelte paa 10 Aar f. Eks. vilde disse Omkostninger komme igen med Renter. Som Tilfældet er nu, har vi intet System, ingen Plan at gaa efter, og det er derfor intet Under, at Resultaterne ofte bliver saa uheldige som de er. Allerhelst burde vi have en fast Opsynsmand engageret ogsaa, men derfor bliver en teknisk uddannet Fagmand lige nødvendig til at udarbejde den fornødne Plan, thi det er sandelig saa mange store Arbejder, foreligger og vil foreligge i den nærmeste Fremtid, at de aldeles ikke kan gøres i Hænderne paa en ikke teknisk kyndig Mand, selv om han i øvrigt er nok saa dygtig, og absolut ikke til flere Lokalmænd; deres Hverv maa kun blive det at have Opsyn med de forskellige Arbejder. Det er ikke raadeligt at ansætte to Tilsynsmænd i hvest Præstegæld med mindre der ansættes en Overopsynsmand. Der vil om føje Tid indkomme Andragende fra Kirkebø Kommune om Anlæg af en Vej mellem Kirkebø, Thorshavn og Velbestad; i Fald det gaar igennem, maa vi altsaa have en Ingeniør hertil og det vil da ligge nær, at man samtidig overdrog ham at gøre Overslag over Landingssteder m. m.

Hentze: Et er at gøre Overslag, et andet at lægge Plan over, hvorvidt Arbejdet er hensigtsmæssigt eller ej. Det beror for en overvejende Del paa grundig Lokalkendskab hos vedkommende. Tekniske Dygtigheder har vi jo ingen af her til Lands, og vi maa derfor se os om efter fremmede. Stedlige Personers Syn paa de forskellige Sager bliver mere og mere partisk, men fremmede kunne ogsaa lade sig paavirke, saa at de betragte Sagen mest fra en Side. Kunne vi vente at faa en Ingeniør herop om et Aar, saa bør vi udsætte Ordningen af dette Spørgsmaal til han ogsaa kan tage sig af det.

Michelsen: Der er ingen Garanti for, at en Ingeniør ikke ogsaa skal kunne paavirkes.

Hentze: Der er i hvert Fald saa meget mindre, der taler derfor, som han jo ikke vil have personlige Hensyn og Interesser at gøre gældende her.

Isaksen: Dam er saa ængstelig for, at Rejseudgifterne til den ene Mand skal løbe for meget op og foreslaar derfor flere Mænd ansatte paa de forskellige Pladser. Jeg tror, denne Ængstelse er overdreven, nu vi har »Smiril« til Befordring. Paturssons Forslag om at faa en Ingeniør hertil en Gang for alle, er maaske, naar alt kommer til alt, det solideste; han maatte altsaa rejse Øerne rundt og kunde da samtidig foretage eller anvise Forbedringer, som var blevne nødvendige. Kunde vi faa Raad til at gennemføre Paturssons Tanke, var det utvivlsomt det heldigste. Imidlertid maa vi have en eller to faste Konsulenter, som Amtmanden eller Tinget gav Ordre til Inspektion paa de forskellige Pladser. I Udvalget for økonomisk Fond har man stort Bryderi med at udfinde, hvilke Arbejder der er mest nødvendige. Vi har neppe mange, der egne sig til Konsulenter i det her omhandlede Fag. Paa Norderøerne findes et Par Mænd, som have udført gode og billige Arbejder. Hvis den ventede Vejingeniør kunde foretage en Undersøgelse af Landingspladserne, medens han er heroppe, vilde det være heldigt for saa vidt han er inde i derhen hørende Forhold.

C. Olsen: Det er nødvendigt at vi faar en god Kontrol med de Midler, Lagtinget har at raade over, og mest betryggende vil det unægtelig være, naar

* Oversat.

man ved, at de forskellige Arbejder staar under teknisk Bedømmelse. At en ulærd Mand skulde kunne tilfredsstille de Krav, her maa stilles, er lidet tænkeligt. Hvad angaar Rejseudgifterne, saa vil der altid kunne forudsættes Tilfælde, hvor »Smiril ikke anløber de paagældende Pladser, og Ekstrature er just ikke særlig billige. Jeg holder paa, at man søger teknisk Bistand. Saa kan man maaske med Fordel ansætte en Tilsynsmand desforuden.

Dam: Der blev i Fjor talt om at tage den Forholdsregel, at alle Andragender af den omhandlede Art skulde være indkomne inden 15de August, da det jo er ved den Tid at økonomisk Fond begynder at virke. En saadan Forholdsregel vilde vistnok være ret gavnlig. En Mulighed, som man ikke bør lade ude af Betragtning, er denne, at der kan spenderes saa meget paa Kalkulationer, at der intet bliver tilbage til selve Foretagenderne.

Provsten: Jeg er ogsaa bange for, at alle de store Omkostninger ved at forskrive en Ingeniør hertil kun vilde give ringe Udbytte i Forhold dertil. Det er jo et overmaade stort Arbejde at skønne over hvert eneste Landingssted heroppe, de er jævnlig undergivne betydelige Forandringer, og det vil sikkert blive vanskeligt med nogenlunde Sikkerhed at sige paa Forhaand, hvilke Krav en Bygd i Fremtiden vil komme til at stille. Der foregaar ogsaa nutildags en Forandring indenfor Fiskeriet her ved Øerne, idet Motorbaadene mer og mer fortrænger de hidtil brugte Robaade, og selvfølgelig paavirkes ogsaa Landingspladserne heraf. Det bliver som sagt vanskeligt forud at give nogen fyldestgørende Besked angaaende alle vore Landingssteder — langt vanskeligere end at afgive et Skøn over Vejforholdene. Mange Landingspladser vil sikkert inden 10 Aar trænge til Forbedringer, som nu næppe forudses. Man maa ogsaa huske paa, at det gerne ikke er Lagtinget, men vedkommende Kommune, der rejser Spørgsmaalet om Foretagender af den her omhandlede Art og selv ofrer betydelige Beløb til deres Udførelse. — Den før omtalte Fortegnelse over Broer m. m. blev affattet inden Kommunerne overtog Broerne, som hidindtil havde tilhørt økonomisk Fond. — Det er jo mere tejlighedsvis at Lagtinget finder Anledning til at støtte Forbedringer af Landingspladser. Imidlertid bliver det nødvendigt at have en paalidelig Mand til at paase, at de Tilskud, Tinget giver, ikke bliver smidt paa Søen.

O. J. Olsen: Spørgsmaalet om Landingspladser bliver fremtidig mindre væsentligt end det har været; det trænges mer og mer til Side for større Spørgsmaal som Vejanlæg o. l. Selv om man ser bort fra, hvad Lagtinget anvender til Landingspladser, vil det være nødvendigt at have vor Opmærksomhed mere og mere henvendt paa Anlæg af Veje og Broer.

Michelsen: Rejseomkostningerne ville nok løbe op til betydelige Summer. Det er imidlertid en Misforstaaelse af det ærede Medlem fra Kollefjord, at den tilsynshavende under Lagtingssamlingen behøver at rejse til alle de Pladser, hvorfra der foreligger Andragender.

De Andragender, der kunde ventes bevilgede i samme Samling, maa selvfølgelig være indsendte i rum Tid, i værste Fald maatte de finde sig i at vente et Aar.

Paturssen: *Jeg har forstaaet de faldne Udtalelser saaledes, at alle Andragender, der indsendtes til Tinget, skulde anbefales af den faste Opsynsmand. Men han vilde da i sidste Øjeblik blive paakaldt af saa mange, at han umulig kunde overkomme det. Ogsaa af den Grund vil det være nødvendigt at have et forudgaaende Overslag at holde sig til. Nyder Vejsagen Fremme, maa vi jo have en Ingeniør herop, og saa kan vi, som allerede nævnt, benytte ham. Og hvor mange store Opgaver er der ikke heroppe, som ligger og venter paa at tages op, og hvor en saadan Mands Medvirken vil være nødvendig! Alle vore Elve og Fosser, som nu løber til Spilde, hvad kunde der ikke bringes ud af dem! Sligt kan vi kun gaa og pusle med, men havde vi en teknisk kyndig Mand, vilde han kunnet sagt os, hvor og hvorledes de kunde anvendes, til elektrisk Belysning o. m. a., og vi savner i højeste Grad at faa klassificeret vore of-

* Oversat.

fentlige Arbejder, saaledes, at vi faar en Rettesnor for, hvad der er Statens Arbejde og hvad Amtets, eller hvad Amt og Kommune skal tage sig af. Før vi har klaret dette, faar vi ikke noget System i vore offentlige Arbejder. Ganske vist har disse lærde Mænd ofte Tilbøjelighed til at tage for lidt Hensyn til Omkostningerne, men saa har vi jo Lagtinget til at holde igen. Jeg maa tilraade, at vi arbejder hen til at faa en vel uddannet Raadgiver og ikke forhaste os.

Provsten: Jeg venter nu ikke, at Vejspørgsmaalet fortrænger Spørgsmaalet om Landingssteder for det første. Køreveje ville aldrig komme til at spille nogen stor Rolle heroppe, da Havet er vor Landevej. Spørgsmaalet om Havne og Landingspladser vil snart blive paatrængende. Blot til at beskæftige sig med Plan over Landingspladser vilde det være alt for dyrt at forskrive en Ingeniør, men kan han samtidig benyttes til andet, saa er det jo godt.

Det foreliggende Forslag forbyder jo ikke at anvende en Mand, der duer noget.

Weihe: Jeg synes, at Paturssons Forslag er forbundet med altfor store Udgifter; men maaske staar det blot saaledes for mig, fordi jeg ikke er vant til at have saa mange Penge mellem Hænde til at rutte med. Forøvrigt forstaar jeg ikke, hvorfor der tales saa meget om at indforskrive en Vejingeniør; vi har jo en Landbrugskonsulent, som faar 500 Kr. for at rejse omkring. Kunde vi ikke faa ham til ogsaa at tage sig af Vejene mod et lille Kontingent og derved sparet mange Penge? Hvad angaar Landingssteder har han ogsaa i Praksis vist sin Duelighed.

Winther: Paturssons Forslag om en fast ansat Ingeniør forekommer mig mest tiltalende. Hidtil har man altid forlangt det mindst mulige og fundet sig deri; nu forestaar en anden Udvikling heroppe baade til Søs og til Lands, og vi maa nu regne med Forholdene, som de sandsynligvis vil udvikle sig. Motordriften bliver vel den stærkeste indenfor Hjemmefiskeriet, og hvad det kan drage efter sig, er ikke ganske let at skønne om. En teknisk uddannet Mand vil bedre end andre være i Stand til at tage alle Hensyn i Betragtning og danne sit Skøn derefter. En saadan vil f. Eks. kunne indse, at der for Sandøens Vedkommende nærmest vil kunne være Tale om at faa anlagt en god Havn i Skopen, saaledes at dér kan udvikle sig Motorbaadsfiskeri. Naar der saa i Forbindelse med Planen om en saadan Havn udføres Plan til en virkelig god Vej derfra til Sands Bygd, er der ikke noget i Vejen for, at Beboerne i sidstnævnte Bygd kunne komme til at drive Fiskeri fra Skopen. Vi maa heller ikke blot regne med de 10—15000 Kr., økonomisk Fond kan have at raade over, men ogsaa med eventuelle Statstilskud og Kommunernes Ydelser. De Smaaskænker, der nu gives, er ofte til lige megen Unytte som det modsatte, og der er gennem Aarene sikkert ødet saa mange frugtbare Penge paa dette Omraade, at de nu vilde have været tilstrækkelige til at lønne en Ingeniør.

O. J. Olsen: Jeg vil ikke trætte med Provsten om Betydningen af Landingssteder eller Veje. Landingsstederne har hidtil ikke faaet saa store Tilskud, at de kan sammenlignes med, hvad der bør anvendes paa Vejene. Anlæg af Havne er et andet Spørgsmaal. Det Havnearbejde, som der for Tiden er Tale om, har ikke Hensyn til Fiskerbedriften. Skal man tænke paa at udføre Havneanlæg, maa Ingeniøren absolut komme til Stede. Der er her fremhævet, at den Tid ikke er fjærn, da Motorbaade kan ventes at komme i almindeligt Brug til Fiskeriet. Men behøver disse ny Baade stort anderledes Landingssteder end man tidligere har haft? Skal man tænke paa Anlæg af smaa Moler til Motorbaadene, vil man sikkert ikke kunne undvære Hjælp fra teknisk uddannede Mænd.

Mødet Tirsdag den 8de August.

Fortsat Behandling af Sagen ang. Ansættelse af en Tilsynsmand i de af Lagtinget understøttede Sager

Paturssoon: *Det var kun to Ord, jeg ønskede at sige i al Venskabelighed til Provsten angaaende hans Bemærkning om, at »Køreveje bliver aldrig almindelige heroppe«. Jeg haaber, Referenterne har faaet optegnet disse historiske Ord, og at den kommende Tid om ikke altfor længe maa have afkræftet dem grundigt.

Hentze: Jeg har opfattet den Foranstaltning, der her er Tale om, som noget rent foreløbigt; derfor mente jeg, det burde gøres saa billigt som muligt, og jeg kan altsaa nærmest slutte mig til Dams Forslag. Imidlertid vil selvfølgelig teknisk Hjælp være nødvendig, og jeg vilde derfor som det efter min Mening mest praktiske foreslaa, at man benytter Lejligheden til at konferere med Ingeniører, som komme hertil af andre Grunde. Ellers kan Amtet, naar der indkommer Begæring fra en eller anden Bygd om Støtte til større Foretagender, konferere med Ingeniører indenfor de forskellige Fag, der saa gjorde deres Overslag paa Grundlag af de givne Oplysninger. Det blev i hvert Fald betydeligt billigere end at indforskrive en Ingeniør hertil.

Sagen henvistes til Udvalget for økonomisk Fond.

Istandsættelse af Kirkegaarden i Hove.

Formanden: Det er en ganske særegen Sag, der foreligger. Der er indkommet et Andragende fra Menighedsraadet i Porkere Sogn om en Bevilling af økonomisk Fond til Kirkegaarden i Hove. Jeg har derfor ikke ment at kunne henvise det til Kirkekasseudvalget, hvor det jo egentlig hører hjemme. Omkostningerne er sat til ialt 220 Kr., og Menighedsraadet udtaler Ønsket om, at Arbejdet tilendebringes i indeværende Sommer, hvorfor Andragendet ønskes fremmet snarest.

Effersøe: Jeg har ikke haft Anelse om denne Sag, før jeg nu ser den paa Papiret, men efter det der anførte at dømme, synes den ikke videre vel begrundet. Dog bør man ikke uden videre afvise den, men nogen Bevilling fra økonomisk Fond kan der næppe blive Tale om. Sagen har bedst af at vente til næste Aar, da den trænger til at undersøges, og det korrekteste vil sikkert være at henvise den til Kirkekasseudvalget.

Provsten: Jeg kan fuldtud slutte mig til den sidste ærede Taler. Økonomisk Fond kan ikke indlade sig paa at istandsætte Kirkegaarde, den har nok at trækkes med alligevel. Det fremsatte Overslag er aldeles skønsmæssigt. Det er bedst, at Kirkekasseudvalget faar den til Behandling og afkræver Andragerne nærmere Oplysninger, som næppe kan foreligge før til næste Samling.

Sagen henvistes til Kirkekasseudvalget.

Andragende fra P. M. Samuelsen, Lervig, om Erstatning for Transport af en Tyfuspatient.

Formanden: Andrageren meddeler, at han har haft forskellige Udgifter ved Transport af en bevidstløs Tyfuspatient, hvad en medfølgende Erklæring fra Distriktslægen i Klaksvig, der anbefaler Andragendet, bevidner. Det vil have sin Betydning i Fremtiden, at Folk, der paatager sig slige Hverv, ikke maa afskrækkes derfra ved Udsigten til personlige Omkostninger, men at de i det mindste kan faa deres Udgifter dækkede. Regningen lyder paa 27 Kr. 41 Ø., Vagthold 30 Kr.

Provsten: Andrageren er ubemidlet og er bleven endnu daarligere stillet

* Oversat.

ved denne Affære. Han er bleven smittet selv har og lidt et ganske betydeligt Tab ved ikke at kunne blive indlagt paa Sygehuset og nyde de dermed forbundne Fordele. Han har gjort en modig Gerning, thi der vilde næppe være mange, der havde Lyst til at gaa ind i den Syges Hus under de Omstændigheder, og derfor fortjener han Paaskønnelse. Tinget bør komme Manden til Hjælp ved Godtgørelse af hans Udgifter; Næringstabet kan være mere end nok for ham, der er Haandværker og skal leve af sine Hænders Arbejde.

Formanden: Det er en overmaade beskeden Bøn, og jeg vil anbefale den til Tingets Velvilje.

Provsten Der kan mod Andragendet gøres den Indvending, at Sygdommen ikke var taget under offentlig Behandling, men mange (deriblandt ogsaa jeg) mene, at den burde have været det.

Sagen henvistes til Udvalget for Amtsrepartitionsfonden.

Andragende fra Andrea Løwe, Skopen, om Erstatning for Udlæg i Anledning af en Tuberkulose-Patient.

Hentze: Andragerinden er uvilkaarligt kommen ind i dette. Patienten var en Islænder, som, hjemkommen fra Fiskeri, søgte at skaffe sig Arbejde i Skopen for Vinteren, men det varede ikke længe, før han blev arbejdsudygtig. Da Lægen blev tilkaldt, saa han, at Sygdommen allerede var meget langt fremskreden, hvorfor han blev bragt til Hospitalet her, hvor han kort efter døde. Han opholdt sig omkring 1 Maaned hos Andragerinden, der siden dels har maattet, dels maa afholde Udgifter til c. 130 Kr. til Desinfektion, Maling, Tapetsering o. s. v. Hun er selv ubemidlet og kan vistnok i Henhold til Epidemiloven gøre Krav paa Erstatning; Patienten var hende ganske fremmedkommende; og fra hans Familie, der er ganske ubemidlet, faar hun ingen Godtgørelse. Jeg vil derfor anbefale, at Tinget kommer hende imøde. De nævnte Forholdsregler var paabudte af Lægen, som havde gjort gældende, at han ikke kunde indestaa for Desinfektionens Forsvarlighed, medmindre den nu stedfundne Maling blev foretagen.

Formanden: Efter Epidemiloven skal det Offentlige yde Erstatning, naar Patienten er død paa Stedet, men derimod ikke, naar han er flyttet derfra forinden. Ifølge Loven paahviler der altsaa ikke det Offentlige nogen Forpligtelse i dette Tilfælde, men jeg vil imidlertid anbefale Andragendet til Tingets Imødekommenhed, saa meget mer som hun, ifald den ny Tuberkulose-Lov var traadt i Kraft, vilde kunnet gøre Krav paa den ønskede Erstatning.

Sagen henvistes til Udvalget for Amtsrepartitionsfonden.

Foreløbig Behandling af Andragende fra Andrea Løwe ang. Tilskud til en Forskole.

J. H. Poulsen: Andragendet er anbefalet af Læreren paa Pladsen, og der er da heller ikke Tvivl om, at det paatænkte Foretagende, saa nyt det er, vil virke gavnligt for Undervisningen. At Kommunen ikke har givet noget Tilskud, har sin Grund i, at den paa Forhaand er stærkt belyrdet. Men Sagen har sin Betydning, og jeg vil derfor anbefale den paa det bedste.

Sagen henvistes til Kirkekasseudvalget.

Foreløbig Behandling ang. Ændringer i Forretningsordenen.

Formanden foreslog at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer til Behandling af Sagen. — Det vedtoges.

Forelobig Behandling af et Andragende fra Beboerne af Fuglefjord om Erstatning for Udlæg i Anledning af Øjensyge blandt Faarene.

Formanden: Der blev i Fjor konstateret en smitsom Sygdom blandt Faarene i Fuglefjord og der rejste sig da Sporgsmaal om, hvad der skulde foretages til Forebyggelse heraf. Der blev udstedt Forbud mod Udforsel af Faar fra Østero, og et Andragende indkom angaaende Nedslagtning af Faarene i Bygden. En Konference med de i Thorshavn boende Lagtingsmænd gav som Resultat, at der ikke forelaa nogen Grund til at foretage et saa radikalt Skridt. Man kom senere overens om en for Amtsrepartitionsfonden mere tempelig Ordning, men Forudsætningen for et af Amtmanden paa Lagtingets Vegne udlovet Tilskud glippede, idet Forstanderskaberne i de to af Øens Kommuner ikke vilde støtte Sagen. De Udgifter, Andragerne beder om at faa Erstatning for, beløber sig til 821 Kr.

J. Poulsen: Der er, særlig fra Fuglefjords Beboeres Side gjort alt for at begrænse Sygdommen, og der kan derfor ikke tillægges dem Skyld for, at Sygen alligevel har bredt sig. Naturligst vilde det unægtelig være, om Østringer som Helhed traadte hjælpende til i slige Tilfælde, men man har ikke kunnet opnaa Enighed herom. Imidlertid mener jeg, at Andragernes Bestræbelser fortjener at paaskønnes, da det mulig kan opmuntre andre i samme Retning, og jeg vil derfor anbefale Andragendet, der vel maa henvises til økonomisk Fond.

Prorsten: Jeg skal ogsaa anbefale Andragendet. Det var selvsagt naturligst, om Østeroen ydede noget til de mest hjemsøgte Sogne, — en Del Ho er ogsaa skænket til Underhold af de indespærrede Faar —, men Øen lider som Helhed ikke lidt under Forbudet, der jo ogsaa er temmelig strængt; det umuliggør ikke alene at sælge levende Sojd fra Østero, hvad jo til sine Tider er ensbetydende med et ikke saa ringe Tab. Hvad Udforsel af Uld gennem Posten til Norge eller Danmark angaar, er man ikke paa det rene med, om saadan Forsending er lovlig, dog kan det næppe tænkes, at der hermed er forbundet nogen Smittefare. En anden Forbudsbestemmelse synes mig ikke at være heldig affattet, idet man har forbudt Fjældgang paa Østero af Mandskab og Hunde, som hører hjemme paa Stromo, men derimod ikke, at Folk fra Østero gaar til Fjælds paa andre Øer, hvilket ogsaa har fundet Sted.

Formanden: Sporgsmaalet om Foranstaltninger mod Øjensygdommen blev, da der sidst var saadan Sygdom, indgaaende droftet af Lagtinget, som da billigede Forbud af samme Indhold som det nu udstedte. Det vilde derfor ikke have været saa lige en Sag for Amtet at give det nu udstedte Forbud en anden Formulering, men det vilde vistnok være ønskeligt, om Udvalget kunde udtale sig om, hvorvidt dette Forbud skal lempes, ophæves eller fremdeles opretholdes. Hvad angaar Udforsel af *vadsket* Uld, saa har Amtet i flere Tilfælde, i Betragtning af de foreliggende Omstændigheder, givet Tilladelse dertil.

Effersøe: Jeg vil forelobig ikke udtale mig om, hvorvidt den omsøgte Bevilling overhovedet skal gives eller om det er rigtigt at yde den af økonomisk Fond, men kun opkaste det Sporgsmaal, hvad der kan gøres for at forebygge saadanne Syger blandt Husdyrene, der jo stadig paaføres os udefra. Det turde være værd at tage under Overvejelse, om man ikke snart burde se sig om efter alvorlige Forholdsregler mod Indforsel af Faar uden særlig Tilladelse. Denne Import har bragt os Ulykker nok; den har fyldt Dyrene med Utøj, fort smitsomme Sygdomme til Øerne, ødelagt os Faareracen paa flere Steder o. s. v. Som bekendt er der paa denne Maade nylig paaført os den Sygdom, der har givet Anledning til det foreliggende Andragende, og omtrent samtidig er samme Sygdom indført til Porkere enten fra Fuglefjord eller fra Orkneyøerne, hvorom der er delte Meninger. Jeg synes virkelig ikke, at der er stor Mening i, at dette Forhold skal vedblive uforandret.

Formanden: Jeg har haft ganske de samme Tanker som det ærede Medlem. Spørgsmaalet er for øvrigt rejst for flere Aar tilbage om en Lov mod Indførsel af Husdyr, men Justitsministeriet vilde dengang ikke gaa ind derpaa. Man maa ogsaa nu være forberedt paa, at Regering og Rigsdag ville være uvillige til at gaa ind paa en Lov, der fastslaar Forbud mod al Indførsel af Husdyr som det normale. Man maa tage Hensyn til andre Lande, som kunde gøre Gengæld. Vi har jo ganske vist en Del Bestemmelser desangaaende, men de er af rent forebyggende Natur, og nogen Hjemmel til at skride ind med Overtrædelser, har vi ikke. I det foreliggende Tilfælde er Smitten sandsynligvis bragt hertil med to Faar fra Ørkneyøerne, men rigtignok fulgte der Attester med fra en Dyrlæge, som havde undersøgt Faarene og befundet dem at være sunde, saa der synes ikke at være stor Betryggelse deri. Jeg har allerede for længere Tid siden udarbejdet et Lovudkast om Foranstaltninger mod smitsomme Husdyrsygdomme, men har undladt at forelægge det, fordi jeg betvivlede, at der i Lagtinget var Interesse for at faa tilvejebragt en Lovhjemmel som den dervod tilsigtede. Det var snart paa Tide, om vi fik tilvejebragt en Lovhjemmel mod Indførsel.

Provsten: Mine Ord skulde ikke være nogen Bebrejdelse mod Amtet, fordi det har sat Forbudet i Kraft; det er en Selvfølge, at man gør Brug af det, der foreligger.

Paturssen: *Jeg betragter det som givet, at vi hjælper Ostringerne, selv om vi mangler Hjemmel til at afholde Udgifter i den paagældende Anledning. Det er jo kun et nyt Bevis for hvor langt tilbage vi staar for andre Lande, at vi ingen Regler har, hvorefter der gives Erstatning for Udgifter foranlagede ved smitsomme Sygdomme blandt Dyr. Hvad angaar Forholdsregler mod Indførsel af Faar, da er der ikke Tvivl om, at vi trænger og længe har trængt til saadanne, men vi bør dog ikke helt afstænge os fra al Indførsel. Det er sandt, at den har voldt os Skade, men vi har dog ogsaa set gavnlige Frugter deraf. Vedtagelse af strænge Forholdsregler vil i flere Henseender ikke være heldig, fordi vi mangler Veterinærer her paa Øerne. Det turde maaske være et stort Spørsmaal, hvorvidt Udførsel af vadsket Uld fra smittebefængte Pladser er forsvarlig eller ej; vi kan vanskelig selv skønne herom og burde vistnok henstille Spørgsmaalet til det veterinære Sundhedsraads Afgørelse. Sikkert er det, at naar og hvor som helst smitsomme Syger grasserer andetstods, gaar man ikke af Vejen for de strengeste Forbud og Forholdsregler. Paa Island har man paa Grund af dyrekøbt Erfaring vedtaget de strengeste Forholdsregler, saa at man nu kun har Lov til at indføre Geder og Svin.

Det glæder mig, at Formanden har udarbejdet et Forslag som det omtalte, og jeg haaber at se det fremlagt.

Effersøe: Jeg har ikke ment, at vi skal standse al Indførsel, men den bør kun finde Sted efter særlig Tilladelse og under betryggende Kontrol. Nu forlanges der Attest uden at der i øvrigt er angivet, hvorledes man skal forholde sig. I Porkere forelaa der ogsaa Attest; men slige Attester er vistnok uden Værdi.

Hentze: Det er utvivlsomt, at Ostringer bør have Støtte, men det ser virkelig ud, som de ikke vil blive kloge af Skade. Dette er nu anden Gang, de har paaført, ikke blot sig selv, men hele Landet store Udgifter, og den første Gang gjorde Sygdommen endog overordentlig Skade. Man kan ikke sige, at de nuværende Forbud er til større Tab for Ostringer, naar de har Lov til at udføre Uld og Kød; Salg af levende Sojd er næppe mere indbringende end Hjemmeslagtning og Salg af Faarekroppe. Saa længe vi ingen som helst kyndig Kontrol har, kan det let føre for vidt med saadanne Erstatninger, og i hvert Fald kan man fordre, at de hjemsøgte Bygder gør alt for at hindre Gentagelse. Naar de er saa skødesløse som det har

* Oversat.

vist sig, burde de finde sig i at bære Skaden.

Formanden: Attesterne forlanges i Henhold til Havgeloven, men deres Værdi er tvivlsom, navnlig fordi der mangler tilstrækkelige Straffebestemmelser i Tilfælde af Overtrædelse.

Michelsen: Jeg kan ikke være enig med den sidste Taler i, at Østringer skal lide under nogle enkeltes Forsømmelse. Faar de ikke deres Tab erstattede, kan man ikke i paakommende Tilfælde paalægge dem saa strænge Forpligtelser som Nedslagtning f. Eks. Vi bør erstatte dem deres Udgifter og i øvrigt paalægge dem Forsigtighed. Vi maa huske paa, at ligende Tilfælde kan indtræffe andre Steder.

Provsten: Østringer som Helhed kan ikke gøres ansvarlige for, hvad nogle Mænd har gjort ved Indførsel af fremmede Faar. De har jo ingen Ret haft til at forbyde det og har ladet sig berolige af de medfølgende Attester.

Hentze: Det er kun Bygden Fuglefjord, som har faaet disse Faar indført, og det er derfra, Erstatningskravet er kommet. De vidste, at Sygdommen var forbigaaende, derfor burde de i Tide have taget alle Forholdsregler til at afsondre de smittede Faar, indtil Sygdommen var overstaaet, og derefter underkaste dem forsvarlig Desinfektion.

Provsten: Fuglefjords Mænd har netop søgt at værge sig mod Smittens Udbredelse paa alle Maader, men saaledes som Sygdommen opstod og bredte sig, var det umuligt at standse den. De har sandelig haft Ulejlighed og Udgifter nok.

Weihe: Skønt det ikke er blevet paalagt Fuglefjords Beboere at nedslagte de smittede Faar, er der dog den, der har gjort det for at skaane Naboerne og hindre Smittens videre Udbredelse. Jeg vil derfor anmode Tinget om at stille sig velvillig overfor Andragernes Forslag.

Hentze: Her er aldeles ikke Tale om at afhjælpe noget Tab for Østringer som Helhed, men kun om at støtte Fuglefjords Mænd, der ganske sikkert ikke har været saa forsigtige som de burde være.

Isaksen: Jeg har intet imod at erstatte Fuglefjords Beboere deres Tab og vil foreslaa Sagen henvist til Amtsrepartitionsfonden, hvor den vistnok hører hjemme.

Sagen henvistes til økonomisk Fond.

Forhøjelse af Præmie for Ravne- og Kragenæb.

Pathersson: *Det er et Aragende fra Beboere af Kalbak, der gaar ud paa at forhøje Præmien for Ravne- og Kragenæb for derved at befordre Udryddelsen af disse Fugle, der er bleven forøgede siden Hvalstationerne anlagdes heroppe. Det kunde derfor være rigtigt, om Hvalfangerselskaberne erstattede den Skade, der voldes, men det lader sig vanskelig gøre ved Lov. Andragerne meddeler, at Ravnene ikke blot dræber Lam, men ogsaa glatvek slaar ned paa Tamfugle og at Kragerne rydder slemt op blandt Gaasemunger o. l. Ravn og Svarthug angriber ogsaa Ederfugl og ødelægger Æg i Masse. Her er virkelig et Forhold, som er værd at tage Hensyn til. Men har forsøgt med andre Udryddelsesmaader end Skydning, f. Eks. ved at udlægge Ræverager, men dette er forbundet med ikke saa lidt Fare, om ikke for Mennesker, saa for større Husdyr; jeg har saaledes mistet to Hunde ved denne Gift. Hvor stor Forhøjelsen af disse Præmier skal være ved jeg ikke, men foreslaar Sagen henvist til Udvalget for forskelligartede Sager.

Nielsen: De nuværende Præmier opmuntrer ingen til at gaa paa Jagt ef-

* Oversat.

ter Ravn og Krage; det vilde blive en solle Daglon. Paa Vaago betaler vi 48 Øre for Ravnenæb foruden de foreskrevne 16 Ø. og 12 Ø. for Krager. Det bliver saaledes henholdsvis 64 og 20 Øre i Præmie. Jeg foreslaar Sagen henvist til Udvalget for Amtsrepartitionsfonden, hvoraf Præmien bør tages.

Patursson: *Jeg tager mit Forslag tilbage til Fordel for Nielsens Forslag.

J. H. Poulsen: Skal der blive Alvor i Udryddelsen, maa Præmierne forhøjes ganske betydeligt, det er indlysende. Men vi skal være lidt forsigtige thi faar vi dem først udryddede saa nær, at der kun er et Par Stk. tilbage, saa faar vi naturligvis Bud fra Danmark om at holde op og i Stedet *frede* de omhandlede Fugle.

O. J. Olsen: Det var rart, om Vaagemænd vilde betalt andre Obeboere for at skyde, da Priserne der er saa høje. Saa kunde vi sparet yderligere Forhøjelse af det Offentlige.

Hvis der skal gives Præmie for Næb af Svartbag, frembyder sig den Vanskelighed, at man vil have ondt ved at skelne dens Næb fra Sildemaagens (likka). For øvrigt er der vel næppe Tvivl om, at nævnte Fugl er en Rovfugl.

Nielsen: Ja, det vilde unægtelig være en god Fortjeneste for Hr. Olsen som Grosserer i Vestmanhavn at opkøbe Næb til 20 Ø. og saa sælge dem en gros til Midvaag for 64. Men han maa saa ikke vente med at sende dem, thi vi vil have dem ferske. I Sandevaag har jeg hørt, at Søjdemændene sige, at Sildemaagen angriber svage men endnu levende Lam. I Sørvaag sættes derimod megen Pris paa denne Fugl.

Michelsen: Der bliver ikke paa Vaagø spurgt efter, hvor Fuglen er skudt, saa Kalbaksmænd kan forsaavidt sende deres Næb til Midvaag. I øvrigt vil jeg gerne lægge et godt Ord ind for Kragen; den er dog vor eneste Vinterfugl og gør næppe meget stor Skade. Forresten er den vistnok ogsaa ved at do ud.

Patursson: *Det er sandt nok, men Skade gør den og det megen, om den end ikke dræber Lam. Det vil ikke være vandskeligt at kende Svartbagens Næb fra Sildemaagens.

Dam: Jeg synes ogsaa det er Synd at gøre større Anstrængelser for at komme Kragen til Livs. Det er ikke saa farligt om den snubber en enkelt Ælling. Bygdens Drenge pleje at gøre Jagt paa Krager ikke saa meget for Præmiernes som for Skydeøvelsens Skyld. Der kan Præmien godt staa ved det, den er. Derimod bør vi forhøje Præmien for Ravnenæb ganske betydeligt. At man ved at udlægge Gift, som man kan faa med Tilladelse fra Politiet, opnaar mere end ved Skydning, er utvivlsomt, men det er jo en ret farlig Foranstaltning, saa det vilde vel være paa sin Plads at faa Regler for, hvordan man har at forholde sig i saa Henseende. Sildemaagen kan maaske ogsaa tage Ællinger, men den er af stor Betydning ved at udrydde Insektiarver. Svartbagen kender jeg intet til, men den tager vel en Del Fugleunger i Bjærgene hvor den har sit Tilhold.

Hentze: Vaagemænds Offervillighed kan tjene som godt Eksempel for Andragerne og andre til at gøre ligesaa.

Effersøe: Det beror paa, hvorvidt denne Forhøjelse af Præmierne har ført til noget. Dette Spørgsmaal maa vi have besvaret først. I sidste Regskabsaar har vi haft en Udgift paa 140 Kr. til Næb. Hvorledes forholder det sig med de tilsvarende Beløb gennem Tiderne?

Angaaende de forskellige Fugles Skadelighed eller Nytte, er der forskellige Meninger. Vi maa dog under ingen Omstændigheder sætte Præmie for Udryddelse af en i Følge Jagtloven fredet Fugl.

Har den forhøjede Præmie vist sig at gøre Nytte paa Vaagø?

Müller: Nej, synligt Udbytte har det ikke bragt. Ravnene er lige saa mange nu, som de har været før, hvad

* Oversat.

Hvalstationerne vel nok bærer Skylden for. Det bliver vistnok nødvendigt at benytte Gift, ifald man skal kunne opnaa nogen forsvarlig Udryddelse af Rovfuglene, men det er jo paa den anden Side ret behenkeligt; Ravnen kan, naar den ikke der straks, hvad den vel sjelden gør, føre Giften videre til de selvdøde Faarekroppe, og naar Kødet saa spises uden at være kogt, er der sikkert betydelig Fare forbunden derved.

Michelsen: Det er ganske naturligt, at man ikke kan opvise store Resultater, naar Præmierne kun er blevne forhøjede for en enkelt Os Vedkommende; var det Tilfældet overalt, vilde Resultaterne nok vise sig. Ved Benyttelsen af Rævekager o. l. stærk Gift bør man være yderst varsom. I Aar har man paa Vaago haft Eksempel paa, at der er lagt Gift for visse Ravne, og disse er ikke døde deraf.

C. Olsen: Hos os der nordpaa har Hvalstationen nærmest begunstiget Udryddelsen af Ravnene. De flokkes nu alle paa det ene Sted, og man kan derfor saa meget lettere komme dem til Livs. En enkelt Mand, en særlig dygtig Skytte, afhænder aarlig Næb for ca. 12 Kr. af Ravne, som han har skudt ved Hvalstationen i Kvannesund. I øvrigt synes jeg ikke det er retfærdigt, at Amtsrepartitionsfonden skal yde Bidrag til Rovfuglenes Udryddelse. Hvorfor skal en fattig Husmand, Haandværker eller Fisker betale til at afhjælpe den Skade, som foraarsages Godsbesidderne, thi det er saa godt som udelukkende disse, Rovfuglene generer.

Patursson: *Sysselmand Olsen taler saa smukt om Smaamanden . . .

C. Olsen: Det har jeg altid gjort.

Patursson: *Ja, det vil jeg heller ikke nægte. Men de fleste Fiskere og Smaamand har da gerne et eller flere Faar eller i hvert Fald nogle Gæs eller Ællinger, som Ravne og Krager kan anrette betydelig Skade paa. Det er paa Tide hos os at gaa samme Vej som andre Steder i Kongeriget, hvor man udsætter store Præmier for Udryddelse af slige Skadedyr.

Dam: Jeg vil blot advare mod, at vi lægger det Princip til Grund for vort Arbejde, at Landmanden ikke skal betale for Fiskeren, Skomageren ikke for Bageren o. s. v. Derved kommer vi let ind i et Uføre, som mer og mer vil fjerne os fra Hovedformaalet; Almengavnligt Arbejde paa Samfundsfællesskabets Grund.

O. J. Olsen: Det har ikke været min Hensigt at misbillige den høje Præmie, der ydes paa Vaago. Jeg finder den tværtimod prisværdig. Grunden til at jeg omtalte, at der kunde indføres Næb til Vaago, var, at jeg mente, hvis Lagtinget ikke foretager nogen Forhøjelse i Præmien, saa begaas der en Uret mod Vaagomændene, som kommer til at betale for de Ravne, som yngle paa de andre Øer.

Sagen henvistes til Amtsrepartitionsfondsudvalget.

Istandsættelse af Landevejen sydfor Sandaa.

Formanden refererede Sagen.

Müller: Thorshavns Kommune har for faaet 120 Kr. af økonomisk Fond til Vedligeholdelse af denne Vej, men da dette Tilskud inddroges holdt Kommunen ogsaa op med at udbedre Vejen som nu paa flere Steder er bleven til Uforer, der ere vanskelige at passere for Mennesker og Storkreaturer. Det vilde være heldigst om Lagtinget paalagde vedkommende Kommune at istandsætte Vejen. Det maa nu blive Vestbygdernes Sag at holde denne Vej vedlige, da den jo nærmest kommer dem til Gode. Jeg tillader mig at foreslaa, at Sagen henvises til Udvalget for Amtsfattigkassen.

* Oversat.

Paturssøn: *Den omtalte Vej har i længere Tid været ufremkommelig og hvad værre er, man kan heller ikke komme udenom den. Som den nu ligger og har ligget hen i lange Tider var det bedre om ingen Vej var. Det forekommer mig mærkeligt at ville paalægge Kirkebø Sogn Forpligtelse til at holde en Vej i Stand, som vi er fuldstændig uden Skyld i; det er jo en anden Kommune, der har lagt den og sikkert ikke af Hensyn til Kirkebø Sogn, Vejen er nemlig af ikke ringe Betydning for Thorshavnernes Færdsel til en Del af deres Tørveheder. For øvrigt er den alfar Vej for Thorshavns Sunkvem med flere andre Bygdelag end Kirkebø Sogn og kan derfor ikke regnes som kommunal Vej. Det vilde være et mærkeligt Princip, om Thorshavn i Nutid og Fremtid skulde blive fri for Deltagelse i alle Vejarbejder udenfor Byens eget kommunale Omraade. Det ligger i Byens Interesse at deltage i Anlæg af tilgrænsende Bygdeveje for at lede Færdselen til sig. Tinget kan umulig være berettiget til at paalægge Forstanderskabet i Kirkebø Sogn at holde den Vej vedlige, som Thorshavns Kommune har lagt.

Provsten: Vejen er ganske vist anlagt af Thorshavns Kommune, men først efter Overenskomst med Forstanderskaberne, der forpligtede sig til at fortsætte Vejen, ifald de fik Bistand fra Thorshavnerne. Hvem der paatog sig Forpligtelsen til at holde den vedlige, ved jeg ikke, men selv om man ikke kan paalægge Forstanderskaberne at holde den i særlig god Stand, saa maa man vel nok kunne forpligte dem til at udbedre den, hvis der er *Fare* ved at færdes paa den.

Paturssøn: *Det vilde være heldigt at faa oplyst, hvad der blev afgjort ved denne Overenskomst. Jeg har hørt, at Thorshavns Kommune forpligtede sig til at lægge Vejen til *klelt* og at Velbestadsmænd saa skulde fortsætte deres Vej fra Bygden derhen imod. Det vilde da have været mere end mærkeligt, om Kirkebø Sogn skulde være gaaet med til at paatage sig Forpligtelse til Vedligeholdelse af en Vej, som Thorshavns Kommune har lagt, uden at Forstanderskabet havde mindste Kontrol med hvor og hvorledes Vejen blev anlagt paa deres eget Omraade, Grunden til at Hullene i Vejen stadig kommer igen er ingen anden end den, at Vejen er daarlig arbejdet, og Thorshavns Kommune har dog vist ikke haft Spor af Udlæg til Vejen, men derimod faaet en aarlig Bevilling fra Lagtinget paa 100 Kr. og saa udbudt Arbejdet til en Mand, som har udført det for det bevilgede Beløb.

Formanden: Overenskomsten mellem Thorshavns Kommune og Forstanderskabet har i 1895 (Lagtingsberetning Side 69) været forelagt Ministeriet med Forespørgsel om den kunde betragtes som bindende. Tinget vedtog dengang at der ikke var Anledning til at paalægge Forstanderskabet at efterkomme Overenskomsten, og Ministeriet billigede denne Vedtagelse.

Müller: Thorshavns Kommune har ingen særlig Interesse af Vejen, der blev anlagt nærmest som Spadserevej for en 20 Aar siden. Den kan ikke kaldes farlig at færdes paa for Mennesker, men derimod nok for større Kreaturer. Tinget har ingen Kompetence til at paalægge Thorshavns Kommune at foretage noget til dens Udbedring; enten maa Vejen henligge som et Uføre eller Kirkebø Sogn bekoste Udbedringen.

Formanden: Man har jo den Udvej, at Politiet, naar her virkelig er Fare paa Færde, skrider ind og afspærrer Vejen. Thorshavns Politikasse har før forskudsvis ydet Penge til Udbedring, men det kan den ikke blive ved med.

Isaksen: Jeg skal villig indrømme, at Vejen er i daarlig Stand skønt ikke livsfarlig. Det vil aldeles ikke være nogen bekostelig Sag at faa Hullerne udbedrede, og Kirkebø Sogn har virkelig saa megen Interesse af denne Vej, at det burde gøre det uden Omtale. Den største Fejl er at et nærliggende Vandløb oversvømmer og opløder Vejen. — Det er af større Interesse for de omliggende Bygder at have Forbindelse men Thorshavn end omvendt. Det var sandelig ikke af Hensyn til *Thorshavnerne,*

* Oversat.

at man fraveg den oprindelige Bestemmelse, at lægge Vejen gennem Havnedal; den vilde have haft en ganske anderledes Interesse for os, baade for Tørvetransporten og som Spadserevej samt for fremtidig Opdyrkning.

Paturssøn: *Jeg fastholder, at Vejen er langt udelukkende i Thorshavnernes Interesse, i hvert Fald hvad den Strækning angaar, der har alle Moradserne. Ovenfor er den meget god. Hvis Kirkebø Sogn havde bestemt dette Vejanlæg vilde man selvfølgelig være begyndt ved Bygden selv og ikke ved Thorshavn.

Isaksen: Jeg mener det fremgaar af Overenskomsten, at Vejen er anlagt af Hensyn til Vestermændene. Det er i hvert Fald Kirkebøs og Velbestads Heste, der har ødelagt Vejen mest.

Paturssøn: *Og de thorshavnske Køer.

Sagen henvistes til det kommunale Udvalg.

Foreløbig Behandling af Andragende fra Kongsbonde Dalsgaard om Understøttelse til Anskaffelse af Landbrugsredskaber.

J. H. Poulsen: Slige Andragender plejer at bevilges af det Hansenske Legats Renter; skønt der for Tiden ikke haves nogen Beholdning, skal jeg tillade mig at foreslaa Sagen henvist til det Udvalg, som plejer at have med de nævnte Midler at gøre, nemlig Udvalget for økonomisk Fond. Der er sikkert god Anledning til at støtte Andrageren, som er en Foregangsmand paa flere Landbrugsomraader. Som i Andragendet anført er det ikke let, straks at faa godt økonomisk Udbytte ved Brugen af ny, uvante Redskaber. Andrageren er som bekendt ikke ilde stillet i økonomisk Henseende; men det fortjener dog Paaskønnelse, at han har taget ret dybe Greb i Lommen for saadanne Nyanskaffelser, som han mener kunne blive gavnlige i Fremtiden.

Sagen henvistes til Udvalget for økonomisk Fond.

Mødet Torsdag den 10de August.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Andragende om Statstilskud til Fiskeskipperskole i Thorshavn.

Præsten: Antallet af Fiskerskibe paa Færøerne er tiltaget overordentlig; der er derved blevet Brug for flere Skippere. Derfor er der i stor Udstrækning gjort Brug af den givne Adgang til at tage Eksamen heroppe. Der er paa flere Steder oprettet Skoler, som forberede til Fiskeskipper- og Sætteskipperprøven. Naar her er Tale om Oprettelse af en fast Skole, maa dette betragtes som et Fremskridt. Andragerne er allerede i Færd med at opføre et bedre Lokale, og de have afgivet Løfte om, at Skolen vil faa en god Forsyning af Undervisningsmidler, gode Instrumenter og Kort. Det er en Selvfølge, at hver Skole gør Gavn i Forhold til Lærernes Duelighed. Efter hvad der foreligger, er der ingen Anledning til at betvivle Andragernes Duelighed. Derfor mener jeg, at vi bør anbefale Andragendet; men vi bør betinge vor Anbefaling af, at der gives den fornødne udvidede Undervisning og Lejlighed til at tage den fuldstændige Styrmandseksamen. Det er en Ulempe, at vore Sømænd maa rejse hen og opholde sig et helt Aar i Danmark for at tage Eksamen. Det vilde være heldigere og forbundet med mindre Udlæg og Næringstab, om de to Vintre kunde faa den nødvendige Forberedelse i herværende Skole. Nu er der Mangel paa eksaminerede Navigatorer. Det vilde være en stor Fordel for Skipperne at kunne føre Skib i Fart udenfor Øerne. Jeg tillader mig at anbefale, at der nedsættes et 5 Mands Udvalg, for at de blandt Tingets Medlemmer raadende forskellige Meninger kan blive repræsenterede.

* Oversat.

Petersson: *Jeg ser ikke saa lidt anderledes paa Sagen end foregaaende Taler, som anbefaleder den ubetinget. Jeg mener, at et Udvalg paa 3 Medlemmer vil være tilstrækkeligt. Hvem har drevet det færøske Fiskeri fremad? Uangtelig Færingerne selv. Lige fra Poul Nolsøs Tid og til vore Dage. De viste stor Standhaftighed. Skønt adskillige Forsøg mislykkedes, skønt Skibene vare daarlige og de selv ikke besad den fornødne Dygtighed og skønt de vare saa at sige stavnsbundne, saa at de ikke havde Lejlighed til at høre noget i fremmede Lande, tabte de ikke Modet. Monopolhandelen ophørte, og de rejste saa ud for at høre og erhvervede efterhaanden den tilstrøbte Dygtighed. Skibenes Antal er stærkt i Tiltagende, og de herværende Skoler have haft stigende Søgning. Derfor ere alle enige om, at Færingerne have rejst Sværd mod Ære. Skal der nu gaas videre, bør det være de samme Mænd, som have arbejdet for vor Sømandsundervisning, men som hidtil ikke have kunnet komme frem af Mangel paa Penge. Det er beklageligt, at de Mænd, der nu opfrede, blot fordi de have Penge, skulle tage Luven fra dem, der for have arbejdet paa dette Omraade. Jeg vil ikke fremsætte den Paastand, at Andragerne ikke ere dygtige, skønt dette efter det foreliggende kan være et stort Spørgsmaal. Jeg vil holde paa, at vi som Færinger maa være de første i vort eget Land. Jeg vil slet ikke modvirke alt, der kommer udenfra og mindst af alt, hvad der kommer fra Danmark. Men det kan kun være til Ære og Gavn for Færøerne og det danske Rige i sin Helhed, at Færingerne staa fremmest i alle Forrettigheder her. Jeg vil foreslaa, at Tinget ikke foretager noget videre i Sagen, forend Skipperforeningen, som er vor ledende Institution paa dette Omraade, har udtalt sig om Sagen. Ministeriet har jo heller ikke udtalt sig om Sagen. Vi kan ikke bedømme hvad Andragernes Erklæringer er værd. Der foreligger Erklæringer fra Ikke-Fagmænd, som ikke har begrebet paa Fiskeri paa Færøerne. Fordi en Mand har en god Anbefaling som Bibliotekar, kan han gerne være lidet dygtig til at forestaa en Fiskeskipperskole. Den ene af Andragerne, Styrmand Nielsen, kan i Følge Anbefalingerne nok være et godt og præt Menneske og en dygtig Navigator, men hvilke Egenskaber han har som Lærer for færøske Fiskere, kan deraf ikke skønnes. Den ene Anbefaling lyder paa at Halvdelen af Skolens Kapital er overtaget af en Bank i Thorshavn. Dette er tænkelig mystisk, da vi endnu ikke have nogen Bank. Formodentlig maa der sigtes til, at Sparekassen som sædvanlig mod Sikkerhed i Bygningen har paataget sig at erlægge Betaling for et Parti indkøbte Tømmer. Det eneste anbefaledsesværdige ved hele Sagen er selve Bygningen, som synes at være hensigtsmæssig. Hvad vil en ung Styrmand og en sami. pbil. lære os praktisk om Fiskeri? De stærkt sanddsynlige ikke indøvede ung ukonfirmerede Drenge. Hvilken Værdi man kan tillægge Undervisningen fra ikke fiskerikyndige Mænd fremgaar af, at jeg i en Fiskeriberetning har læst, at store Helleflynndere ikke forekommer paa ringere Dybder end 50 Favne — vi ved jo alle, at de største Flyndere fanges paa en halv Snes Favne eller derunder — og at Sejen ikke var til at opdage paa Færøerne, men at der derimod paa Island forekom Sej i stor Mængde. Det er umuligt ønskelig, at Fiskerne kunne lære om Fiskenes Færdsel i Havet; men det er galt, at ukyndige Mænd tør paatage sig slagt; det beviser, at de anse sig dygtigere end de forøvrigt kan være. Til Høeslagen kommer ofte Andragender fra Færøerne om Tilskud til Skoler. Til Lagtinget er ogsaa indkommet Andragende om Oprettelse af en Landbrugsskole; men dette er afslaaet ikke paa Grund af manglende Kvalifikationer hos den, der skulde forestaa Skolen, men mange forøvrigt de vare Færinger. Vi bør vælge de Mænd, der komme frem. Tinget har i sin Tid foreslaaet at bede en dansk Mand komme herfra for at undersøge og udtale sig om Landbrugsskole-forholdene, skønt der findes kvalificerede Færinger. Denne Mand er vanskelig os selv saa lidt man dog fan en Ende, ellers blive vi aldrig sikkede anferend. Jeg raader Tinget at betænke sig vel, forend det gaar med til at anbefale det foreliggende Andragende.

* Oversat.

Jeg har fra Begyndelsen været Medlem af »Førja framburðsfelag«. Der har vi sat som et Punkt i vort Program at faa oprettet en Sømandsskole, der kunde meddele Undervisning til fuldstændig Styrmandseksamen og Maskineksamen. vi havde tænkt os Muligheden af at faa lempet Reglerne for Maskinbruget i Skibsfiskeriets Tjeneste. En færøsk Skipper har for 2 Aar siden bedt mig virke for noget lignende, at faa Tilskud til en Skole, som det, der her er kommet frem. Jeg kunde den Gang paa Grund af Sygdom intet foretage til Sagens Fremme. Af disse to Grunde vil jeg bede Lagtinget vel overveje, om vi overhovedet bør udtale vor Billigelse af Sagens Ordning efter det foreliggende Andragende. Under alle Omstændigheder bør vi intet foretage, før der foreligger Erklæring fra Skipperforeningen.

J. Poulsen: Ogsaa jeg vilde ønske, at det var Færinger, som havde taget denne Sag op, og man kan beklage, at de ikke har været i Stand dertil; men lige saa vanskeligt det er for os efter det foreliggende at bedømme Andragernes Dueligheid til deres forestaaende Gerning, lige saa urigtigt vilde det være at gøre Forskel mellem Færinger og Danske, naar der er Tale om at søge Statstilskud. Vi kan ikke nægte vor Anbefaling til Andragendet af denne Grund. Spørgsmaalet er, om Sagen fortjener og trænger til at støttes. Andragerne agte at oprette en Fiskeskipperskole. Saadanne Skoler have vi haft uden Støtte eller Udgift fra Statskassens Side, og vi vil formodentlig kunne paaregne tilstrækkelig Forsyning af Fiskeskippere ad den hidtilværende Vej. Noget andet var det, hvis der var Tale om en Styrmandsskole. Men Sagen kan komme i Udvalg og der overvejes.

Provsten: Det ærede Medlem for Suderø (Patursson) har forudsagt, at han vilde bekæmpe den herombandlede Sømandsskole med alle de Midler, der stod i hans Magt, og det er derfor ikke til at undres over, at han har opremset en Del Ord i dette Øjemed; men Grunde har han anført lidt af. Naar han paastaar, at jeg vil anbefale Sagen ubetinget, vil jeg gøre opmærksom paa, at jeg netop har foreslaaet at anbefale den betingelsesvis. Andragerne sige, at de vil undervise en Del udover, hvad der forlanges til Fiskeskipperprøven. De have privat udtalt, at de ikke havde noget imod at iværksætte fuldstændig Styrmandsundervisning. Det ærede Medlem har udbredt sig over Færingernes Dygtighed paa Fiskeriets Omraade; den har ingen benægtet; men naar han siger, at Poul Nolsø har lært Færingerne at drive Fiskeri med Dæksfartøjer, maa man vel gøre Indsigelse. Hans Eksempel har ikke fristet til Efterlignelse. De, som have lært os, begyndte for c. 30 Aar siden. Fordi vi er raske Fiskere, er det galt ikke at ville lade fremmede komme og give os Undervisning paa saadanne Omraader, som ligge udenfor vore daglige Erfaringer. Her er ikke Tale om at lære Færingerne at fiske i vore egne Farvande eller ved Island, men hovedsagelig hvad der kræves for at kunne føre et Skib. Vi har Eksempel paa, at en Skolelærer, som ikke har været til Søs, her forberedt til Fiskeskipperprøven. Hans Elever bestod Prøven lige saa vel som andre. Der er Forskel mellem at være gode Foregangsmænd i Fiskeri og at undervise i Skibsføring. Her foreligger ikke flere Andragender. Disse Mænd kom først til Mølle og maa derfor faa først malet.

Det er vigtigt, at Lærerne have denne Gerning til Hovedlivsopgave. De, som tidligere har forestaaet den her omhandlede Undervisning, har en Del af Aaret haft en hel anden Virksomhed. En af de Færinger, som tidligere har undervist de vordende Fiskeskippere, har erklæret at ville holde op med denne Gerning. Den sidste ærede Taler vil ikke godkende Anbefalinger fra Mænd, vi ikke kende. Jeg har ikke sammenlignet dette med Forslaget om Landbrugsskolen: men skal vi gaa ind derpaa, maa vi sige: »Vare de forskellige Anbefalinger vedrørende Landbrugsskolen alle saa gode?« Det ærede Medlem for Suderø har sagt, at een af hans Grunde var, at han for to Aar siden var anmodet om at virke for en Styrmandsskole. Dette kan være Grund for ham, men ikke for os andre. Jeg mener, at dette Arbejde vil blive til Gavn for Sømandsstanden paa Fær-

øerne lige saa vel som Bygningen til Pryd for Thorshavn.

Paturssen: *Det ærede Medlem fra Strænder (J. Poulsen) siger, at det vil være uheldigt her at gøre Forskel mellem Danske og Færinger. Jeg mener, at her er det heldigt. Jeg har i Rigsdagen hørt udtale, at Færinger ere de dygtigste Havfiskere i det danske Rige. Alene af den Grund er det bagvendt, at danske Mænd komme her for at gaa i Spidsen. Provsten siger, at det ikke kommer an paa Duelighed i Fiskeri for at kunne give Undervisning i denne Skole. Fiskerilære kræver vel nok videnskabelig Uddannelse, men maa vel anlægges praktisk. Disse Mænd maa lære os om Fiskens Vandringer o. l. Om Styrmandseksamen foreligger der intet i Andragendet. Det forekommer mig at være Synd og Skam, at Provsten stræber at nedsætte Poul Nolsø. Det skulde vel ikke være, fordi jeg er hans Slægtning. Jeg kender ikke nogen, som har sagt, at Poul Nolsø har lært Færingerne at fiske. Derimod siger jeg, at han var den første i Nutiden til at bygge havgaaende Skib. Provsten siger, at hvis Andragende havde foreliggget fra fra andre (fra Færinger), vilde han ogsaa gerne fremmet et saadant. Dette er ikke sket, fordi de undse sig, og fordi de vide, hvad saadant fører til. Medens fremmede blive modtagne med aabne Hænder, gør man alt muligt for at modarbejde Landets egne Børn; jeg har hørt, at den ny Skole skal koste 15,000 Kr. Hvorledes skulde en fattig Færing forsøgt paa at rejse en saadan Sum? Hvem skulde han have henvendt sig til eller raadført sig med for at fremme Sagen, da han ikke var i Stand dertil? Jeg tror ikke, at disse Mænd have sat noget nævneværdigt ind paa Sagen. Lagtinget bør undersøge, hvem der har tilvejebragt den store Sum, der er nødvendig.

Provsten: Det er kedeligt at forhandle med Tingmanden for Suderø, fordi han stadig misforstaar. Jeg har ikke rørt Poul Nolsøs Minde eller nedsat hans Rygte, men kun i denne Forbindelse sagt, at han ikke har lært Færingerne at fiske. Fiskerilære er et passende Fag for dem, der skal undervises til at blive dygtige Fiskere. Om de paagældende Lærere ikke kan vise os, hvorledes vi skal sætte Liner ud eller hale Torsk, saa kan de dog fortælle om Fiskens Vandringer o. l.; hvis de ikke i Forvejen véd det, kan de faa det at vide fra dem, hvis Opgave det er at anstille Forskninger paa dette Omraade. Ingen Lærer véd saadant af egen Erfaring. Jeg ser intet nedsættende i, at Færinger gaa i Skole med danske Lærere. Hvis der var Tale om at give Andragerne Eneret paa vedkommende Undervisning, kunde jeg forstaa de fremsatte Betænkeligheder. Jeg ser ikke, at vi ved en Anbefaling give Andragerne et Forspring. Naar Hensyn tages til den kostbare Skolebygning, have de færøske Lærere bedre økonomiske Vilkaar at arbejde under. Ogsaa fordi de have Sommerfortjeneste ved Fiskeri, kunne de med Lethed konkurrere i Prisen for Undervisningen. Det lader til, at det ærede Medlem for Suderø (Paturssen) mener, at Andragerne vil sætte sig i Spidsen for alt Fiskeri her paa Øerne. Dette vil være de dygtigste Skipperes og Rederes Sag.

Paturssen: *Jeg mener, at hvis Andragerne ansættes som Lærere herovpe, ere de Spidsen i Fiskeribedriften. Det Princip, der slaas fast, bliver: »Ombord paa Skibene ere Færingerne gode nok, men hvor der skal Videnskab til, maa de fremmede foretrækkes«. I Rigsdagen vil der sikkert blive spurgt, hvorfor Færingerne selv ikke kan sætte dette i Værk. Til Provsten skal jeg bemærke, at jeg aldrig har sagt, at Poul Nolsø har lært Færingerne Fiskeri. Det skal staa fast, at naar Andragerne har faaet Understøttelse, kunne Færingerne ikke konkurrere med dem; de 15,000 Kroners Kapital og 2000 Kroner aarlig vil udelukke dette. At en af de færøske Lærere hører op med Undervisningen, har intet at sige.

Provsten: Jeg har intet andet sagt om Poul Nolsø, end hvad jeg kan staa ved. Det gaar ikke an at fremføre den Motivering, at Andragerne ikke

* Oversat.

* Oversat.

maa tage Ledelsen af Navigationsundervisningen, fordi de er danske Mænd. Skulle Færingerne holde paa, at danske Mænd ikke maa indtage fremskudte Stillinger paa Færøerne, maaa der gøres lignende Principper gældende i Danmark lige over for Færingerne. Dette vil ikke blive til Skade for Danmark, men for Færøerne.

Paturssen: *Jeg mener, at der bør holdes paa dette Princip for at drive Færingerne fremad. For at tage et Eksempel skal jeg nævne, at i Rigsdagen blev der under Forhandlingerne om Præstevæsenet for Grønland gjort gældende, at der burde ansættes saa faa danske Præster som muligt, men derimod virkes hen til at faa uddannet de indfødte til denne Gerning. Dette er en god Tanke, som ogsaa bør arbejdes frem paa Færøerne.

Provsten: Det er højst mærkværdigt, at sidste ærede Taler nu siger, at han vil drive Færingerne frem. Før har han udviklet, hvor meget fremmeligere Færingerne var end Danskerne.

Paturssen: *Provstens Standpunkt er, at vi bør erkende os som mindre Mænd end vi i Virkeligheden er.

Provsten: Medlemmet for Suderø siger jo, at vi ere foran Danskerne.

Paturssen: *Ja ingen Mand i Riget kan protestere mod, at vi ere de første paa Havfiskeriets Omraade.

C. Olsen: Det er besynderligt, at det ærede Medlem for Suderø vil sammenligne Færingerne og Grønlænderne. Disse tilhøre jo en helt anden Folkestamme og indtage en helt anden Stilling i Kongeriget end vi. Hvis Tinget vilde modsætte sig dette Andragende, vilde det være som at gøre Knips i Lommen. Andragerne have jo Ret til at begynde et hvilket som helst lovligt Erhverv her. Hvis de ikke tilfredsstille de nødvendige Fordringer, sygner Skolen hen. Hvis Færingerne selv ønske at undervise i Styrmandskunst, vil Regering og Rigsdag ogsaa bevilge Tilskud. Vi maa komme frem med vægtige Grunde for at faa Regering og Rigsdag til at nægte den her omhandlede Bevilling. Navnlig anser jeg det for en upassende Motivering, at Andragerne ere Danske.

Nielsen: Her foreligger Andragende om Understøttelse for Undervisning til Fiskeskipperprøven. Der er ikke Grund til at støtte en saadan Skole ved Tilskud fra Statskassen, fordi der i saa Henseende ingen Trang er til Stede.

C. Olsen: Jeg tiltræder den af Provsten foreslaaede Betingelse for at Tinget skal anbefale Andragendet: »at fuldstændig Styrmandseksamen kan tages her«.

J. H. Poulsen: Jeg kan ikke være enig med sidste ærede Taler om, at det er ligegyldigt, hvorledes vi stille os til Andragendet. Dette vilde være at reducere Tingets Betydning alt for meget. Hvis vi anbefale det, give vi Skolen et officielt Stempel. Vi bør holde paa, at Skipperforeningen faar Lejlighed til at udtale sig. Der er ingen Grund for os til at virke for, at denne Skole kommer under andre Betingelser end Fiskeskippeskoler i det øvrige Kongerige f. Eks. den i Esbjerg og den i Frederikshavn. De foreliggende Anbefalinger synes ikke at have videre Værdi, saaledes den om at en færøsk Bank har overtaget Halvdelen af Byggesummen.

Isaksen: Det første jeg hørte om Skolen glædede mig, fordi det ikke blot skulde være Fiskeskipperskole; muligvis vil Andragerne lære Eleverne noget mere end hidtil har været ydet; men vore Sømænd bør ogsaa kunne tage Styrmandseksamen. Jeg blev forbavset over, at der i Andragendet stod, at der var Tale om at indskrænke sig til Fiskeskippereksamen. Det forekommer mig letsindigt at sætte en saadan Bygning op og oprette en saadan Skole, da andre kunne undervise meget billigere. At modarbejde Andragerne fordi de vare danske, vilde være stygt. Det eneste jeg kan billige af, hvad det ærede Medlem for Suderø har sagt, er det om Ønskeligheden af at drive Færingerne frem. Dette er dog ingen Grund til at misanbefale Andragendet. Jeg mener ogsaa, at det bør anbefales paa

* Oversat.

den Betingelse, at Styrmandseksamen vil kunne tages her. Det vilde være af Interesse, om den højtærede Formand vilde oplyse os om, hvorvidt det vil kunne lade sig gøre at tage Styrmandseksamen her paa Øerne.

Formanden: Jeg har ikke undersøgt dette Spørgsmaal og kan derfor ikke svare paa staaende Fod.

Effersøe: Det vilde være af stor Betydning at faa Skipperforeningens Udtalelser om Sagen. (Muligvis vil det have sine Vanskeligheder at faa Forbindelse med nævnte Institution i den nuværende Tingsamling). Der er saa meget mere Grund til at høre nævnte Forening, som Skibsførerne er lidt repræsenterede i Tinget. Praktisk taget vil Andragerne faa et Slags Encret. Med Hensyn til Provstens Udtalelse om den kostbare Skolebygning, som Andragerne opføre, maa bemærkes, at andre Navigationslærere ogsaa have Brug for Hus. Lige saa vel som de hidtilværende Lærere have haft andet Erhverv, ligger det nær at antage, at disse ogsaa kunne finde Erhver om Sommeren. Styrmanden kan sejle, og den anden kan f. Eks. rejse omkring paa Øerne og holde Foredrag. Hermed har jeg ikke sagt, at jeg vil modsætte mig, at Andragerne betingelsesvis faa en Anbefaling fra Tinget.

Provsten: Det vil vistnok blive vanskeligt at faa nogen Udtalelse af Vægt fra Skipperforeningen om Sommeren. Med Hensyn til Erhverv for Lærerne, da er det ikke ønskeligt, at de have saadant Erhverv ved Siden af Lærergerningen. Det er bedst at de kun have denne at passe. Hidtil har denne Ulempe ikke kunnet undgaas. De færøske Lære have ikke haft store Udgifter til Lokale. Der skal meget Mod til for at disse Mænd tør begynde denne Gerning uden andre Midler end de have eller kan vente at faa. Jeg mener, at man kan og bør sætte Betingelser for det ansøgte Tilskud. Andragerne antyde, at de agte at give udførligere Undervisning end der hidtil er givet.

Winther: Man plejer at kende Provsten som en forsigtig Mand; men her mener jeg, at han overdriver sin Forsigtighed for ikke at støde Danskerne. Her er ingen, som vil hindre Danskerne i at komme og bosætte sig paa Færøerne. Noget andet er at give Anbefaling til, at Statskassen skal yde Tilskud til et saa unødvendigt Foretagende som dette. Hvis en Færing rejste til Danmark for at undervise i Fiskeri, vilde jeg ikke anse det for rigtigt, fordi Fiskeriet der er saa forskelligt fra vort; lige saa lidt ere disse to Mænd paa deres Plads hos os. Praktiske Mænd kan give Eleverne gode Vink; men det ere Andragerne ikke i Stand til. Med Hensyn til den Undervisning, der agtes given paa den tiltænkte Skole, da har vi allerede haft den ordnet paa en tilfredsstillende Maade. Naar disse Mænd komme herop, da er det ikke ifølge en herfra udgaaende Trang. Der kan vel være Grund til at overveje, om man ikke her bør tænke paa mere Almenoplysning for Fiskerne. Dette kan vi vel ogsaa selv overkomme, ligesom Færingerne hidtil har arbejdet deres Fiskeri op uden Støtte, medens Danskerne har arbejdet med stor Støtte fra den offentlige Side.

Provsten: Sidste ærede Talers Indvendinger har jeg allerede tidligere besvaret.

Effersøe: Med Hensyn til Encretsspørgsmaalet ser Provsten næppe rigtigt paa Sagen. Jeg kan heller ikke være enig med ham vedrørende Lærernes Beskæftigelse. Det er sikkert bedre for dem, at de have noget at beskæftige sig med i den Tid, de ikke ere optagne i Skolen, end at de bestille ingenting.

Provsten: Andet Arbejde kan let blive til Skade for deres Stilling som Lærere.

Weihe: Jeg tillader mig at anbefale Sagens Henvisning til Udvalget for Søforsikring, da Sagen ikke forekommer mig at have nogen større Betydning.

Provsten: Det er snart gjort at vælge et Udvalg. Jeg anser det heldigere at nedsætte et særligt Udvalg under den Forudsætning, at Udvalget sammensættes paa en fornuftig Maade,

saa at alle de forskellige Meninger kunne blive repræsenterede.

O. J. Olsen: Denne Sag interesserede mig oprindelig meget; men den stedfundne Diskussion har svækket min Interesse, fordi den har udviklet sig til noget, der nærmer sig stærkt til Haarkløveri.

Formanden: Det maa det ærede Medlem ikke sige.

O. J. Olsen: Maaske det ikke er tilladt at sige det; men jeg kan ikke lade være at mene det.

Formanden: Det ærede Medlem maa ikke udtale, at han mener det.

O. J. Olsen: Da jeg i København traf en af disse Mænd og han udviklede sine Planer for mig, fandt jeg dem særdeles tiltalende. Jeg opfattede ham, som om det var en Styrmandsskole, der var Tale om. Fiskeskippere har vi nok af. I København hørte jeg fordelagtige Udtalelser om de paagaaldende unge Mænd og maatte derefter antage dem for vel skikkede til at faa en gavnlig udviklende Indflydelse paa vore Fiskeres Moral, men forøvrigt har som før udtalt, de i Forbindelse med denne Sag fremkomne Udtalelser — hvilke jeg anser den uværdig til — for en stor Del svækket min Interesse i saa Henseende.

Det vedtoges med 15 Stemmer mod 0 at nedsætte et særligt Udvalg paa 5 Medlemmer.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Opførelse af Kirke i Frodebø Sogn.

Provsten: Da Formanden har oplyst Sagen ved Fremlæggelsen, er der ingen Grund til at referere den yderligere. Der er som oplyst ikke de nødvendige Midler til Stede. Det er værdt at overveje Sagen i Udvalg og navnlig tage Hensyn til det foreliggende Tilbud fra privat Side og overveje, om man ikke bør strække sig noget længere med Hensyn til Bevilling af Midler til Kirkens Opførelse end i Fjor. Med Undtagelse af Kirken i Lervig er der ikke Trang til Opførelse af Kirker i en nær Fremtid.

J. H. Poulsen: Vi er komne i Forlegenhed og maa under alle Omstændigheder træde i Forhandling med de Mænd, som have givet Tilbud om saa væsentlige Bidrag. Vor Vedtagelse i Fjor gik ud paa en Længde for Kirken af 38 Alen. Den foreliggende Tegning er meget større. Det omtalte Tilbud er givet under Betingelse af, at der til Kirkens Opførelse anvendes hugne Sten. Det i Henhold til Planen udarbejdede Overslag viser sig altfor dyrt. Vedkommende Privatmænd vil ikke gaa ind paa Anvendelse af raa Sten med Cementpuds. Det kan derfor blive Spørgsmaal om Anvendelse af Mursten. Derved kan Opførelsen sikkert gøres billigere, og den vil være forsvarlig, naar man anvender haardbrændte Sten. Mursten passer til Stilen, og Bygningen kan blive rigtig smuk af dette Materiale.

Formanden: Der er udført en Del Arbejde ved Grunden, men denne er ikke fuldført, fordi man ikke vidste, hvorledes Enderne skal se ud.

Sagen henvistes til Kirkekasseudvalget med 16 Stemmer mod 0.

Mødet Fredag den 11te August Formd.

Foreløbig Behandling ang. Forhøjelse af Statstilskud til Suerø Fiskeriforsikring.

Effersøe: Det Ønske, der fremsættes i foreliggende Andragende fra Forsikringsforeningen paa Suderø om forhøjet Statstilskud, maa kaldes et saare billigt Krav, naar man ser hen til, hvad der i selve Kongeriget ydes slige Foretagender fra Statens Side. Statskassen giver aarlig 20,000 Kr. i Tilskud til

Fiskeriforsikringer i det egentlige Danmark, hvor Værdien af forsikrede Fartøjer er angivet til 2¾ Mill. mens Fiskeriassurancerne heroppe, hvor dog Forsikringsværdien er ½ Mill., kun nyder en Støtte af 3000 Kr. fordelt med 2000 Kr. paa den nordenfjords Forening og 1000 Kr. paa Suderøens. Denne har i Andragendet tilbudt at bestyre en Forsikring af Motorbaade og har da ogsaa allerede gjort Begyndelsen ved at optage en lille Kutter med indsat Petroleumsmotor paa almindelige Assurancevilkaar. Forsikring af Motorfartøjer vil kunne ordnes ved Hjælp af de nuværende Forsikringsforeninger. Men i det Øjeblik Foreningen overtager en saadan Forsikring i det Hele og Store, saa vil den ogsaa have Krav paa betydelig større Statstilskud. Selvfølgelig kan en Motorbaadsforsikring kun ske paa særlige Vilkaar, da man jo maa gaa ud fra, at Risikoen dér er ganske anderledes stor end for almindelige Sejlskibe. I Betragtning af denne Forsikrings mulige Fremtidsbetydning, var det maaske ikke af Vejen allerede i Aar at tage dette Spørgsmaal op til Behandling. Jeg foreslaar Sagen henvist til Udvalget for Sofolks Forsikring.

Paturssøn: *Jeg skal blot tillade mig at henstille, om dette Udvalg ikke vil tage under Overvejelse at udarbejde Regler ang. Forsikring af Motorbaade, der, hvis det i det hele taget lader sig gøre, kunde benyttes til de herværende Fiskeriforsikringer. Det Statslaan paa 60,000 Kr. til Anskaffelse af Fartøjer til Fiskeribrug, som vi nu har, kommer kun i ringe Grad til Nytte, hvad Motorbaade angaar, saa længe man ikke kan faa dem assurerede. Nu kan dette Laan som Regel kun anvendes til Indkøb af Sejlskibe.

Formanden: Der staar i Slutningen af Andragendet, at Foreningen er villig til at paatage sig Administrationen af en Forsikring af Motorbaade, men der nævnes intet om, hvorvidt man har tænkt sig denne Forsikring gældende for Suderø alene eller for alle Øerne. Det kan jo ikke nægtes, at der har været og er delte Meninger om, hvorvidt det for vor Fiskeridrift er en heldig Vej at slaa ind paa ved Anvendelse af Motorbaade, men ét er givet, nemlig at vil det offentlige ikke støtte ny Driftsmaader, saa kommer Forsøgene vanskelig i Stand. Hvad man end mener eller ej om Motordriften anvendt i Fiskeriets Tjeneste, saa bør der aabnes denne Muligheder for videre Udvikling og en Betingelse herfor er Adgangen til Forsikring. Da det er givet, at Krav og Ønsker om Motorfartøjer er oppe, kan man ikke gaa udenom dette Spørgsmaal, og hvis vi ikke vil skyde det ud et Par Aar endnu, d. v. s. til næstfølgende Finanslovsbehandling, saa maa vi tage det op straks.

Effersøe: Det forekommer mig mest hensigtsmæssigt, om Udvalget henvender sig til de herværende Forsikringsforeninger med Forespørgsel om, hvorvidt de vil være villige til at optage Motorbaade i Assurancen og paa hvilke Betingelser. Sagen kunde da lettere ordnes, naar man havde faaet Besked herom.

Müller: Jeg skal med Hensyn til en saadan Henvendelse bemærke, at der frembyder sig adskillige Vanskeligheder for at opnaa nogen Besked desangaaende i Aar. Der kan nemlig ikke indenfor den herværende Forening ihvertfald, tages nogen Bestemmelse angaaende dette Spørgsmaal paa en ekstraordinær Generalforsamling. Iøvrigt har Spørgsmaalet været paa Bane, men der har ikke vist sig nogen Stemning for at optage Motorfartøjer i Forsikringen, da man mente, at de Forsøg, der hidtil var gjort med saadanne, var altfor lidet tilfredsstillende, ligesom der sikkert er forbundet meget stor Risiko ved Benyttelse af Motorfartøjer.

Olaf J. Olsen: De Forsøg, der hidtil er gjorte heroppe med Motorbaade, behøver ingenlunde at virke afskrækkende. I Forhold til de enkelte smaa Uheld, maa Helhedsresultatet siges at være ret godt. De Begynder-Vanskeligheder, vi har prøvet, er ikke større, end hvad der har været prøvet andetsteds. Sikkert er det, at Motorbaaddriften frem for nogen anden tager Sigte paa og aabner Muligheder for en rationel Fiskerimaade, idet et Fartøj med 2 Mand kan vinde samme Udbytte som en af

* Oversat.

de hidtil brugte Baade med 8 Mand. Dog har Motorbaaden vistnok lige saa god Udsigt til at naa i Havn ved paakommende Uvejr. Motordriften kan derfor gøre berettiget Krav paa al mulig Støtte fra det Offentliges Side. Jeg vil tilraade, at vi tager Spørgsmaalet under Overvejelse i indeværende Samling.

Paturssøn: *Jeg finder Effersøes Forslag om, at Udvalget forhandler med vore Forsikringsforeninger udmærket; kedeligt er det unægtelig, at den herværende Forening ikke kan tage nogen Bestemmelse i Aar, men saa faar man holde sig til Suderøforeningen alene. At vente med en Motorbaads-Forsikring vil ikke blot være uklogt, men uforsvarligt; det er at lægge saadanne Fartøjer altfor store Hindringer i Vejen, naar de ikke skal kunne forsikres før om 2 Aar. Nej, vi bør tage os af Sagen straks, saa vi kan have en fast Assurance til næste Finanslov. At vi kan gøre Regning paa stort Tilskud fra Staten, tvivler jeg ikke om.

Effersøe: Lovene for Suderø Forsikringsforening er noget nær de samme som for den herværende Forening. (Generalforsamlingen skal vist afholdes i April Maaned). Da jeg foreslog en Henvendelse til disse Foreninger, tænkte jeg nærmest paa en Forhandling med Bestyrelsen, saaledes at Lagtinget paa Grundlag af denne kunde vedtage en Henstilling, der saa blev behandlet paa begge Foreningers ordinære Generalforsamling.

Sagen henvistes til Udvalget for Lov om Søfolks Forsikring.

Tilskud til et Svømmekursus i Thorshavn.

Winther: Det er det kedelige ved dette Andragende, at det ikke nævner et Ord om, hvad dette Kursus tilsigter, men kun ansøger om et Tilskud som Paaskønnelse til dem, der har taget sig af dette og sat det i Værk. Imidlertid mener jeg, at saadanne Foretagender bør støttes af det offentlige, thi ved privat Initiativ kan der ikke ventes stort i den Retning, og jeg vil derfor foreslaa, at man forhandler med Andragerne om, hvad Hensigten er med det omsøgte Tilskud, om der paatænkes opført et Svømmebassin eller lignende. I Betragtning af, at et Kursus som dette nærmest maa henføres til og staar i Forbindelse med Undervisningsvæsenet, foreslaar jeg Sagen henvist til Kirkekassеudvalget.

Provsten: Det forekommer mig dog, at denne Sag ligger Kirkekassen temmelig fjærn. Jeg vil heller foreslaa det henvist til Udvalget for økonomisk Fond; det er jo et Slags Udvalg for forskelligartede Sager.

Paturssøn: *Den høje Kirkehyrde skubber Sagen hen til økonomisk Fond fordi Svømmekursus ikke er kirkeligt nok. Men økonomisk Fond har mere end tilstrækkelig i sit. Der foreligger ikke Andragende om noget Beløb. Derfor maa Sagen hellere komme til Udvalget for forskelligartede Sager.

Formanden: Det er ret besynderligt, at Andragerne ikke oplyser, hvorledes Kommunalbestyrelsen stiller sig til Sagen. Det bør vistnok nærmere undersøges, før nogen Bevilling gives.

Provsten: Det er gerne Skik, at Andragere, i Stedet for selv at konferere med de paagældende Institutioner, lader Udvalgene besørge det. I øvrigt mener jeg ogsaa, at man bør forlange en Udtalelse først fra Kommunalbestyrelsen.

Sagen henvistes til Udvalget for forskelligartede Sager.

* Oversat.

* Oversat.

Mødet Lørdag den 12te August Eftermiddag Kl. 1.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Forslag til Lov om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene.

Formanden refererede Sagen. Lovforslagets første Del indeholdt Regler for Udstedelse af Forbud mod Indførsel af Husdyr fra Steder, hvor der er Anledning til at befrygte smitsomme Sygdomme, samt Straf for Overtrædelse af disse Regler m. m.

Den anden omhandler navnlig Forholdsregler vedrørende Tuberkulose hos Kvæget.

Et i 1875 af Justitsministeriet udstedt Cirkulære indeholder kun almindelige Regler om forebyggende Foranstaltninger. Da der ikke i Lovgivningen haves nogen almindelig Hjemmel for Ministeriet til at udstede Indførselsforbud med *Straf* for Overtrædelser, vil man let kunne være udsat for, at Indførselsforbud blive temmelig virkningsløse. I Foraaret har saaledes en Mand indført Dele af Faar fra Island, og Sagen blev anmeldt og gjort til Genstand for Undersøgelse; men der er vist ikke stort ved den Ting at gøre, da der mangler Lovhjemmel for Anvendelse af Straf. § 4, som omhandler Tuberkulose, har Forbillede i den danske Lov. Der vil maaske hos os frembyde sig Vanskeligheder ved at afgøre, hvilke Kreaturer, der øjensynlig lider af Tuberkulose, da vi jo ingen Dyrlæge har. Af samme Grund er det fundet betænkeligt at fastsætte Regler om Behandling af Sygdommen og Foranstaltninger imod samme, skønt saadanne Regler i og for sig ikke er overflødige. Man kan maaske gøre gaelgældende, at man, fordi der ingen Dyrlæge findes, kan komme til lige gode Resultater, idet Lægfolk nok kan finde paa Afsondring af de mistænkelige Dyr. Angaaende Erstatning er der ingen Nødvendighed for Lovhjemmel, fordi der kan ske Vurdering af Skaden og senere gives Erstatning efter derom indgivet Andragende. Sagen har navnlig for denne Paragrafs Vedkommende Vanskeligheder, og jeg skal henstille den til gunstig Overvejelse.

Effersøe: Det er vist værd at overveje denne Sag. Det fremsatte Lovforslag gaar kun ud paa at udstede Forbud i særlige Tilfælde, medens Indførsel i Almindelighed er tilladt. Man har fortalt mig, at paa Island er der Indførselsforbud som Regel, medens Tilladelse til Indførsel kan gives i særlige Tilfælde. Bør vi ikke gaa samme Vej og kun aabne Adgang til Indførsel af Avlsdyr, for saa vidt der i givne Tilfælde er Brug for saadanne? De Medlemmer af Lagtinget, som have befattet sig med Husdyrbrug, kunne bedømme, hvor vidt Indførselstilladelse overhovedet er ønskelig af Hensyn til Avlen. Med Hensyn til Skadedyrs Indførsel har vi for Tiden ingen Straffebestemmelser. Det vil derfor være værd at overveje, hvor vidt vi med en lille Ændring i Lovens Titel kan medtage Forbud mod Indførsel af saadanne Dyr.

Det er et Spørgsmaal, om vi uden Dyrlæge kan konstatere Tilstedeværelse af Tuberkulose, og om Domstolene i saa Henseende tør afgøre noget.

Weihe: Vi maa meget takke Formanden for det fremsatte Lovudkast. Jeg finder ogsaa den sidste ærede Talers Bemærkninger vel begrundede. For saa vidt Udkastet ved nærmere Overvejelse viser sig at have Ufuldkommenheder, vil disse under Sagens Behandling kunne fjernes. For saa vidt der i § 1 siges, at Justitsministeriet kan udstede Forbud mod Indførsel af Raaprodukter, da mener jeg, at man bør søge oplyst, om der er Fare forbundet med at indføre saltet Kød og Tælle. I øvrigt forekommer det mig, at Amtmanden lige saa vel som Justitsministeriet kunde bemyndiges til at udstede de nødvendige Forbud. Naar der i § 4 nævnes, at »Landfogden kan forbyde ..«, burde der saa ikke rettere staa: »Landfogden efter Samraad med Landbrugskonsulenten ..«. Forbudet mod at lade saadanne »øjensynlig tuberkuløse Dyr« føre til fremmede Græsgange forekommer mig altfor mildt; de burde uvægerlig slagtes. Samme Paragraf siger, at før Benyttelsen af saadanne Dyr til Menneskeføde, bør de undersøges paa

Ejerens Bekostning. Dette forekommer mig temmelig haardt for vedkommende, som desforuden lider Tab nok som Følge af det paagældende Sygdomstilfælde. Disse og flere andre Punkter vil Udvalget forhaabentlig tage under Overvejelse.

Paturssøn: *Det gælder at faa det bedst mulige ud af Loven; men det er øjensynligt, at Resultatet ikke kan blive godt uden Dyrlæge. Paa Island er der, som det ærede Medlem fra Suderø bemærkede, almindeligt Forbud mod Indførsel. Hvilken Indflydelse dette har haft paa Husdyravlen er vanskeligt at bedømme. Hvis Øvrigheden nogenlunde let kunde give Indførselstilladelse i særlige Tilfælde, vilde jeg foretrække almindeligt Forbud. Et saadant vilde navnlig af Hensyn til Faarebruget være ønskeligt. Der er indført mange Dyr, som heller burde være bleven borte; men der er ogsaa indført en Del nyttige Avlsdyr. Det staar ikke rigtig klart for mig, hvor udstrakt Betydning der skal tillægges Ordet »Husdyr«, om f. Eks. Fjerkræ skal indbefattes derunder. Naar man ved Indførselstilladelse vil overveje Forsigtighedsregler, frembyder sig den Ulempe, at man vanskelig kan faa oplyst, om der er smitsomme Sygdomme paa Afgangsstedet. Ved Indførsel af Faar fra Scotland kan man bl. a. være udsat for at faa Faar, som ere smittede af Bradsot. Dette er dog ingen Grund til at forbyde Indførsel, da man alt i Forvejen har denne Sygdom her paa Øerne. Hvis man ved gennemført Vakcination kunde udrydde Sygdommen paa enkelte Øer, vilde det ikke være af Vejen at træffe Foranstaltninger til at hindre dens Indførsel fra de andre Øer. Noget ligende gælder om Hundesygen, som af og til forvolder store Ulemper. Vi er særlig ilde stillede overfor saadanne Sygdomme, fordi vi mangle Dyrlæger. Det vilde maaske være heldigt, om nogle af de Bestemmelser, som ifølge Forslaget skulle træffes af Justitsministeriet blev overladte til Amtmandens Afgørelse. Naar sidste Taler opkaster Tvivl om, hvorvidt der er Fare ved Indførsel af Raaprodukter, kan jeg oplyse, at der paa Island ved Huder er indført Miltbrand, som har smittet baade Dyr og Mennesker; og mon ikke lignende Tilfælde kan være indtrufne paa Færøerne?*

Forslaget er i sin Helhed vel værd at tage under Overvejelse. Angaaende Tuberkulosen er det temmelig strængt mod Ejerne. Det vil ogsaa være vanskeligt at sige, hvor der foreligger saa øjensynlig Tuberkulose, at det maa forbydes vedkommende Ejer at drive Dyrene ud i Haugen.

Dam: Jeg maa takke Formanden for det fremsatte Forslag. Jeg maa tilstaa, at det tiltaler mig mere, at Tilladelse til Indførsel er Hovedprincippet og Forbud Undtagelsen. Skal Forbedringer ske paa Husdyrbrugets Omraade, maa de foretages af private; og man maa da ikke gøre det for vanskeligt at indføre Avlsdyr. Angaaende Indførsel af Raaprodukter maa bemærkes, at Indførsel af saltede Huder er saa betydelig, at vi ikke kan undvære den; det vilde være i høj Grad betænkeligt at forbyde den. Hvis Undersøgelse af tuberkuløse Dyr skal koste noget, mener jeg, at det Offentlige bør bære Omkostningerne.

Efferløe: Almindeligt Forbud bør ikke gælde Raaprodukterne.

Michelsen: Vi trænge ikke til Indførsel af Husdyr. Vil nogen indforskrive saadanne, bør han have Ulejligheden ved at skrive Ansøgning om speciel Tilladelse. Vedrørende Dele af Dyr er Forholdet anderledes. Huder kan ikke undværes, og man kender ikke Eksempler paa, at de have foraarsaget nogen Skade. Angaaende Tuberkulose bliver det vanskeligt at kontrolere Bestemmelserne. Det bliver dels svært at afgøre, hvad der er »øjensynlig« Tuberkulose, og ligesaa at paase, at de udstedte Paabud overholdes.

Formanden: Hovedspørgsmaalet er, om man skal foretrække almindeligt Indførselsforbud eller Indførselsfrihed som Regel med særlige Forbud, hvor det af Omstændighederne paakraves. Jeg har fra først af ment, at det almindelige Forbud var heldigst, fordi der ikke viser sig at være nogen særlig Trang til Indførsel af Husdyr og der ikke foregaar nogen Handel med Hus-

* Oversat.

Lagtingstidende. 6

dyr mellem Færøerne og omliggende Lande; men jeg har i Lovudkastet valgt den anden Regel, fordi det i Reglen i de forskellige Lande er ukendt at have almindeligt Forbud, medens det er Regel, at Sundhedshensynet skal være det afgørende, saa at der kun udstedes særligt Forbud i Tilfælde, hvor der er Grund til at befrygte Indførelse af Smitte. Hensynet til Raceforbedringer er en af Grundene til, at Indførsel bør tillades. — Jeg har med velberaad Hu valgt Udtrykket, at Forbud mod Indførsel skal gøres gældende, »naar der er Grund til at antage, at der er Fare for Indbringelse af Smitte«. Der er rejst Spørgsmaal om, hvor vidt Fjerkræ hører ind under Begrebet Husdyr. Ja, det gør det vistnok. Vedrørende Forbud mod Indførsel af Raaprodukter bør det ikke lades ude af Betragtning, at Forbud mod Indførsel af Huder vil være betænkeligt. Forbudene bør gaa ud paa at hindre Indførsel fra bestemte Lande, hvorfra man paa det givne Tidspunkt kan befrygte Smitte. Forbudene maa som Regel udstedes af Justitsministeriet, fordi det vilde være en altfor stor Myndighed at tillægge den lokale Øvrighed, at tage Bestemmelse om Forhold, der kunne have Betydning over for fremmede Lande. Kun i særlig paatrængende Tilfælde bør Amtet være berettiget til at udstede foreløbige Forbud i hvert Fald indtil Telegrafforbindelsen kommer i Stand. Angaaende Tuberkulosen er det antageligt, at Lægerne vil kunne konstatere denne ved Undersøgelse af de indre Organer. Forbudet mod Afhændelse i levende eller slagtet Tilstand omhandler kun Dyr, der øjensynlig lider af Tuberkulose. I Danmark er det strafbart, om Ejeren gør disse Ting selv uden Advarsel af Politiet. — Det er et Spørgsmaal, om man ikke hos os burde have Regler om Behandlingen af smitsomme Sygdomme hos Husdyrene. — I og for sig har man ikke Lov til at sælge tuberkuløst Kød, der kan være farligt som Menneskeføde; derfor bør Tabet bæres af vedkommende Landmand her ligesom ved andre Uhold, der kunne indtræffe ved hans Bedrift. Kød af Dyr, der ere angrebne af Sygdom, har ringere Værdi og bør derfor ikke sælges som sundt.

Weihe: Jeg vil stille det Spørgsmaal til Formanden, om § 3 ikke kan udelades. Jeg har kun alt godt at sige om Danmark og den danske Regering; men det forekommer mig heldigere, om Amtmanden var stillet noget mere selvstændig.

Formanden: Indførselsforbud kan have politisk Betydning, og det maa derfor være Ministeriets Sag at træffe Afgørelse i saa Henseende.

Pauursson: *Man har ment det betryggende nok, at Ministeriet udsteder Forbud, naar det antager, at der er Fare for Haanden, idet Ministeriet gennem Konsuler og Landbrugsagenter holdes »à jour« med Sundhedstilstanden blandt Husdyrene i de forskellige Lande. Men mon nu de vedkommende Agenter have indberettet, at Øjensygdom eksisterer i England? Hvis denne Sygdom, som jeg formoder, altid er til Stede, bør der altid være Forbud, fordi bemeldte Sygdom gør os saa stor Skade. Ogsaa af Hensyn til Raceforbedringer er Forbudet ønskeligt, fordi Indførsel i Fleng maa anses for skadelig.

Andre Steder kan Landbrugerne raadføre sig med kyndige Mænd. Hos os er vi bedst tjente med almindeligt Forbud, saa længe vi ikke have Autoriteter i Husdyrbrug.

Det er temmelig strængt, at Lægen ifølge § 4 skal undersøge de Kreaturer, der slagtes. Dette kan vanskelig lade sig gøre udenfor Thorshavn, og det vil medføre store Udgifter.

Effersøe: Jeg tillader mig at fremkaste det Spørgsmaal, om denne Sag bør henvises til et af de eksisterende Udvalg eller om det er rigtigere at nedsætte et nyt Udvalg til at afgive Betænkning i Sagen.

Weihe: Der er næppe noget Udvalg, der særlig egner sig til Behandling af denne Sag.

Formanden: Jeg foreslaar, at der nedsættes et særligt Udvalg paa 3 Medlemmer.

* Oversat.

Dette Forslag vedtoges med 15 St. mod 0.

2den Behandling af Sagen ang. Referat af Tingets Forhandlinger.

Ordføreren (Paturssøn) refererede Sagen: *Ønskeligheden i at faa et Lagtingsreferat har ofte været fremhævet. Allerede i 1870 har Amtmanden gjort en Henstilling herom. Der blev under Forhandlingerne i den følgende Tingsamling ligesom nu fremhævet, at Folket var ubekendt med Tingmændenes Arbejde og derfor kun kendte Lagtinget som en Institution, der paaførte Folket Skatter som et nødvendigt Onde. Det udtaltes, at Referatet var en Livssag for Lagtinget, dog faldt det efter nogle Aars Forløb bort.

(Udvalgets Indstilling refereredes.)

Den i Punkt 2 foreslaaede Ordning har til Hensigt at spare Medlemmernes Tid.

Til Punkt 3 bemærkes, at hvor der opstaar Uenighed om Punkter af større Betydning, kan vedkommende Taler appellere til Tinget.

Arbejdet ved Beretningens Udgivelse vil nok koste mange Penge, men Tabet vil maaske ikke blive stort. Vi har tænkt os et Oplag paa 600 Eksemplarer. Trykningen koster ikke mere end 10 Kroner pr. Ark.

Formanden: Den seneste Pris har været 20 Kr. — før 28—30 Kr. pr. Ark.

Ordføreren: *Vi har sat Beløbet saa højt, fordi vi vilde sikre os mod, at Omkostningerne senere skulde vise sig at være for lavt anslaaet. Vi har paaregnet 15 Ark af det mundtlige Referat (beregnet efter det for indeværende Uge opgivne). Lad os sige, at disse 15 Ark koste 30 Kr. og Sagreferatet trykkes for 22 Kr. pr. Ark. Ekspedition m. m. 200 Kr., Referenternes Løn 400 Kr. — I alt Udlæg 1300 Kr. Vi har forudsat, at man ved at gøre sig Umage kan faa 400 Subskribenter ved at udbyde Beretningen til 10 Øre pr. Ark. Det endelige Udlæg vil da blive 6—700 Kroner. I Lighed med det i 1871 vedtagne har vi foreslaaet, at Halvdelen af Omkostningerne udredes af Amtsrepartitionsfonden. Den Gang blev der andraget om at faa Halvdelen af Statskassen; men da dette blev nægtet, har man ikke fundet Anledning til en fornyet Henvendelse. Nu er Amtsrepartitionsfonden ikke bedre stillet end dengang og derfor ligge saa lidt i Stand til at bære alle Udgifterne. Der kan ikke være Tale om at udrede Halvdelen af disse Udgifter af nogen af de andre færøske Kasser, fraregnet økonomisk Fond.

Effersøe: Det er naturligt nok, at man ønsker Referat. Den eneste Betænkelighed er Omkostningerne, idet Vanskeligheden bestaar i at skaffe Indtægter. Man bør agitere for at faa Subskribenter. Det vil endda nok kunne lade sig gøre at faa tegnet et anseligt Antal; men man kan neppe gøre Regning paa at alle betale, hvis man ikke sender Referatet gennem Posten, som saa kræver Pengene op. Fra Postvæsenets Side vil der vist ikke være noget i Vejen herfor.

O. J. Olsen: Ethvert Medlem maa vel indrømme, at dette er et billigt og retfærdigt Krav. Det første Aar, da jeg var kommen i Lagtinget, stillede jeg Forslag angaaende Referat af Tingets Forhandlinger, men det blev da kvalt. Nu glæder det mig, at et lignende Forslag synes at nyde Fremme. Vistnok kræver Referatet store Omkostninger; men hvis vort Arbejde ikke skulde være saameget værd, da var det i høj Grad beklageligt. Disse Omkostninger ere et underordnet Spørgsmaal, hvis vi udrette noget til Gavns. Folket bør lære at kende sine Repræsentanter og vide, hvad de udrette i Tinget. Det er ikke udelukket, at man kan indvinde en hel Del af Omkostningerne ved Subskription.

Dam: Jeg har ofte hørt Folk beklage, at Tingsamlingerne ere for lange, i Forhold til hvad der præsteres. Hvis Befolkningen er fornøjet med Referatet vil det snart give sig til Kende ved mange Subskribenter, og da bliver de endelige Udgifter ikke saa store.

* Oversat.

Provsten: Det er vigtigt at fatte sig i Korthed af Hensyn til Udgifterne. Det ses af Udvalgets Arbejde, at det har været vanskeligt at ordne Sagen saaledes, at man kan faa et godt og billigt Referat. Jeg har ikke noget imod, at vi faa et Referat, og vil ingen Indvending gøre mod, at vi antage 2 Referenter. Det er godt, at vi kan se, hvorledes Medlemmerne blive fornøjede, og hvorledes Vælgerne blive fornøjede. Efter Formandens Opgivende koster det meget mere at trykke det mundtlige Referat end, hvad der i Fjor blev betalt for Sagreferatets Trykning, men det kommer maaske af, at den hurtigere Ekspedition beregnes efter en dyrere Takst. Er Trykningsomkostningerne imidlertid saa store, da har Ordføreren næppe beregnet Omkostningerne for højt. Derimod er jeg tilbøjelig til at antage, at han har beregnet Indtægterne for højt. De vil vel næppe overstige et Par Hundrede Kroner. At sende Referatet ud straks er næppe tilraadeligt, da en stor Del af Vælgerne er paa Fiskeri ved Island. Det er nok saa heldigt, at Subskribenterne faar et helt Bind ad Gangen, ellers bliver de enkelte Ark let smidt væk. I hvert Fald bør Referatet sendes gennem Posten, for at Subskribenterne ikke skulle falde fra.

Jeg mener, at efter Udvalgets Forslag er der tillagt Referenterne for stor Myndighed. Det vilde være rigtigst, om Referatet var gengivet ordret, stenografisk; men det vilde nok have sine Vanskeligheder, naar Talerne ikke gengives i samme Sprog. Jeg maa forøvrigt bifalde, at Udvalget foreslaar at lade Referatet trykke paa Dansk. Dette er rigtigt, fordi en stor Del af Læserne vel har læst lidt Dansk, men endnu mindre Færøsk, og tillige fordi Referatet kun vil have Betydning for Regering og Rigsdag, naar det trykkes paa Dansk. — Hvis der skulde opstaa Uenighed angaaende Referatet bør der være et 3-Mandsudvalg til at afgøre, hvad der har været Talerens Mening. — Jeg anser det for unødvendigt at trykke 600 Eksemplarer af Referatet, da der vist ikke kan sælges nær saa mange, og det koster vel ogsaa en Del. — Trykning af Dagsordenen anser jeg for unødvendig. Rigsdagen har sit eget Trykkeri, og der er saa mange, der skal benytte Dagsordenen. — Hvad jeg har mest at indvende imod i Udvalgets Forslag er, at økonomisk Fond skal betale Halvdelen af Udgifterne. Lagtingsloven siger, at Amtsrepartitionsfonden skal betale Lagtingsudgifterne. Hvis Fonden skulde være ude af Stand til at udrede Udgifterne, maatte man heller stifte et Laan. Naar Ordføreren anfører, at Lagtinget tidligere har søgt om, at Amtsrepartitionsfonden kun skal udrede Halvdelen af Omkostningerne, da maa det bemærkes, at Regeringen den Gang havde udtalt Ønske om at faa Referat, og at der det foregaaende Aar ikke havde eksisteret noget Referat, hvorfor heller ikke det nødvendige Beløb var beregnet i Paaligningen.

Winther: Postvæsenet har ikke villet paatage sig Uddeling af Tryksager af lignende Beskaffenhed; men vil maaske her vise sig mere imødekommende. Ordføreren har taget fejl vedrørende Trykningsomkostningerne. Trykkeribestyrelsen har tilbudt at lade det mundtlige Referat trykke for 30 Kr. pr. Ark. I Sagreferatet er der flere aabne Steder, og dette kan derfor gøres billigere. 600 Eksemplarer er maaske for stort Oplag. Ved kun at tage 400 vilde man kunne formindske Trykningsomkostningerne en Del. Vi maa virke ihærdig for at samle Subskribenter. I Aar kan vi ikke vente at faa Brug for et stort Oplag; men i tilstundende Vinter kan man begynde at samle Subskribenter for næste Aar.

J. Poulsen: Da Udvalget har nævnt mit Navn skal jeg bemærke, at jeg er villig til at paatage mig Udarbejdelsen af Sagreferatet og fremme Udgivelsen saa snart som muligt, saa vidt ske kan 1 Ark pr. Uge. Jeg har ved foregaaende Lejligheder stemt for Udgivelse af Referat af de mundtlige Forhandlinger. Jeg ved af Erfaring, at det er vanskeligt at faa et fuldt paalideligt Referat. Det er vanskeligt at opfatte alt det sagte paa rette Maade og vanskeligt at gengive det i sammenfrøngt Form, saaledes, at det væsentligste ikke udelukkes, men kun det mindre væsentlige. Talerne bør derfor have Lejlighed til at rette i Referatet, dog under Kontrol. Det er et Spørgsmaal, paa

hvilket Tidspunkt Rettelserne bør finde Sted. Fra et vist Synspunkt vilde det være hensigtsmæssigt først at gøre Rettelserne i Korrektur, men de kan i Reglen ikke foretages uden Tilføjelse eller Udeladelse af et eller flere Ord, hvorfor der kan kræves betydelig Korrekturgodtgørelse. Rettelser i det skrevne vil sinke Fremkomsten til Trykkeriet. Naar Forhandlingerne ere langvarige, vil Trykeriet dog komme bagefter.

At udgive Referatet paa Dansk er rigtigt af Hensyn til Rigsdagen. Da vi alle tale Færøsk med Undtagelse af Formanden, er det ikke korrekt, naar der ved den ene Talers Replikker staar Bemærkningen »Oversat«. Dette er for øvrigt i og for sig urigtigt, idet »Gienfortalt« vilde være et mere rammende Udtryk. Jeg ser, at alt er gengivet i første Person, hvilket ikke har nogen Ulempe for Læserne; men det letter Referatet, naar det gengives i tredje Person. Salg af Referatet vil næppe blive stort for i Aar. Muligvis kan det blive større til næste Aar. En trykt Dagsorden vilde være en Behagelighed; men Trykningen vilde nok forsinke Arbejdet paa Trykkeriet. Vil man have Dagsordenen i Lommen, er der kun ringe Ulejlighed for de enkelte Medlemmer at notere den. Til Underretning for Folk i Byen er det tilstrækkeligt, at Dagsordenen, saaledes som Tilfældet har været i de senere Aar, opslaas paa et bestemt Sted, hvor de, som have Interesse, kunne se efter. Jeg skal ikke indlade mig paa Drøftelse af, hvorvidt det er rigtigt at udrede Omkostninger ved Referatet af økonomisk Fond. Amtsrepartitionsfonden er vistnok det rigtigste.

O. J. Olsen: Provsten har for lidt Tillid til sit Produkt, naar han mener, at Vælgerne ikke vil ofre mere end 200 Kr. for at faa Referat. Han undervurderer sig selv, idet han netop staar højt anskrevet hos Folket.

Effersøe: Rigsdagstidenden bliver uddelt gennem Postvæsenet. Følgelig vil Lagtingsreferatet kunne besørges paa samme Maade.

Ordføreren: *Vort Forslag har faaet saa god Modtagelse, som vi havde Grund til at vente. Kunde Subskriptionen foregaa gennem Posten, vilde meget være vundet. Naar Provsten mener, at vi blot kan indvinde 200 Kr., regner han sikkert for lavt. Selv om mange Fiskere ere borte, er der dog mange Vælgere hjemme. Det forekommer mig at være heldigst at overlade til Referenterne at afgøre, om Referatet af de enkelte Taleres Replikker er rigtigt; men jeg har i og for sig ikke noget imod, at der nedsættes et Udvalg til at træffe Afgørelsen. Jeg vil dog fraiede mig det Hverv at rette Manuskripterne. Der er gjort stærke Indvendinger mod at udrede Omkostningerne delvis af økonomisk Fond. Jeg ser imidlertid ikke, at der er fremført overbevisende Grunde. Provsten tager fejl, naar han siger, at der ved den af mig omtalte Fejlighed ikke havde været noget Referat Aaret i Forvejen. I 1875 kom Sagen frem, og den førte til, at der blev gjort Indstilling til Regeringen. Provstens Paastand maa bero paa en Huskefejl. Det var hans Fader, der var Ordfører paa det omhandlede Tidspunkt. Der blev da fremhævet Nødvendigheden af Referat og at Amtsrepartitionsfonden ikke var i Stand til at udrede Omkostningerne, hvorfor disse foreslogs delvis afholdte af økonomisk Fond. Provsten siger, at Udgifterne vil blive store. Hvis vi uddele 200 Eksemplarer til Rigsdagen, vil det forøge Udgifterne. Dette, at hvert Rigsdagsmedlem faar sit Eksemplar, er en unødvendig Udgift og er saa meget mere forkasteligt, som Rigsdagen faar et falsk Indtryk af, hvad her foregaar, naar Beretningen udgives paa Dansk. En Bemærkning foran eller bag i Referatet om, at Forhandlingerne foregaa i det færøske Sprog, vil blive overset. At Ministrene læse Lagtingsberetningen, det vil sjældent forekomme. De have andet at tage Vare paa. Da vi nu begynde Udgivelse af Lagtingsberetningen under en ny Form, burde vi straks indføre det færøske Sprog. Det er jo kun en gammel Uvane at lade Referatet udkomme paa et andet Sprog end det, vi tale.

Provsten: Hvad Ordføreren fremhævede som en Huskefejl fra min Side, beroede paa en Horefejl, idet jeg troede,

* Oversat.

han sagde 1891, hvor han vil have sagt 71. Det, jeg sigtede til, foregik i Begyndelsen af Halvfemserne. Før er der sendt ét Eksemplar af Lagtingsberetningen til Rigsdagen. For Høflighedens Skyld kunde man sende 5; men flere behøves ikke. Det maa i øvrigt betragtes som en Selvfølge, at naar Beretningen trykkes, bør den sendes til Regering og Rigsdag.

Formanden: Jeg foreslaar, at Sagen undergaar 3 Behandlinger.

Overgang til 3dje Behandling vedtoges.

Mødet Mandag den 14de August.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Oprettelse af en Bankfilial.

O. J. Olsen: Det Udvalg, som i Fjor blev nedsat til Undersøgelse af Mulighederne for Oprettelse af en Bank paa Færøerne, har nu aflagt Beretning. Paa en Forespørgsel hos Landmandsbanken, hvor vidt denne vilde være os behjælpelig med det paatænkte Foretagendes Realisation, har Bankbestyrelsen svaret, at den nærede stor Interesse for Sagen og at den var Tinget saardeles taknemmelig for den skete Tilnærmelse. Sagen havde været til Behandling i et Direktionsmøde, hvor det blev vedtaget at bringe den frem igen senere. Det havde da gjort sig stærk Stemning gældende for Foretagendet, og særlig havde Tanken om en selvstændig Bank med en Aktiekapital paa 200,000 Kr. vakt almindelig Sympati. Udvalget var derpaa blevet enigt om at fremskaffe de nødvendige statistiske Oplysninger og rettede samtidig en Henstilling til Banken om Udvidelse af Aktiekapitalen, saaledes at der aabnedes Færinger Adgang til at deltage i Tegningen — en Omstændighed, man fra først af ikke havde taget med i Betragtning. Paa denne Henstilling svarede Bankrraadet, at det i ét og alt kunde tiltræde Udvalgets Forslag og at Aktiekapitalen derfor nu var sat til 300,000 Kr. Jeg var i København, medens disse Forhandlinger stod paa, og havde derved Lejlighed til at høre de ledende Mænds Udtalelser om Sagen og gennemgaa Udkastet til Statuterne, som jeg tilsendte Tingets Medlemmer. Dette er hvad Udvalget har opnaaet. Nu har man foreslaaet, at Tinget underkaster dette Statutudkast et prøvende Gennemsyn og foretager en saadan Revision deraf, som maatte anses formaalstjenlig; der er nemlig enkelte Poster, som bør ændres i Retning af større Fordel for Færinger. Fra visse Sider er jeg blevet gjort opmærksom paa andre Veje til dette Foretagendes Fremme, som sikkert vilde vise sig mere indbringende, men endnu foreligger der intet stabilt i den Retning, saa jeg skal ikke komme nærmere ind herpaa.

Formanden: Mit Forhold til denne Sag er i Korthed det, at jeg i Begyndelsen af Aaret modtog en Skrivelse fra Landmandsbankens Direktion, hvori meddeles, at denne har besluttet at oprette en Bank paa Færøerne under Navn af »Færøernes Bank« og med en Aktiekapital af 300,000 Kr., at det dernæst var Hensigten at lade udstede Prospektus, hvori der gaves Lejlighed til Tegning af Aktier til det ny Institut. Disse Prospektus vilde saa blive tilsendt de færøske Sogneraadsformænd — med andre Ord: Formændene for Forstanderskaberne —, hvorhos man havde tænkt sig, at Amtet kunde modtage Indbetalingen, til hvilken Ordning Direktionen udbad sig Amtets Samtykke. Derpaa har jeg svaret, i Skrivelse af 5te Februar d. A., at det vistnok maatte anses for mindre korrekt, at Amtet modtog Indbetalingerne, hvad formentlig rettest burde overdrages Færø Amts Sparekasse; i øvrigt vilde Amtet selvfølgelig være villigt til at omsende Prospektus. I samme Skrivelse tilkod jeg mig at henstille til Direktionens Overvejelse, ikke at afslutte Aktietegningen for tidligt, da saadanne Foretagender jo var ukendte hertil og vel maatte ventes at faa lidt fremme i til at begynde med, ligesom det ogsaa vilde være ønskeligt, om den endelige Udførelse af Ideerne maatte vente, til Tinget var traadt sammen. Derpaa modtog jeg en Svarskrivelse af 14de

Februar, hvori der siges, at Direktionen af min Skrivelse havde faaet den Opfattelse, at Tinget bør have Lejlighed til at gøre sig bekendt med de enkelte Detailler og udtale sig derom, hvorfor man selvfølgelig vilde vente. I øvrigt meddeltes, at der allerede var udpeget en bestemt Mand til Direktør. Senere har jeg ikke haft Anledning til at foretage noget i Sagen

O. J. Olsen: Jeg foreslaar, at der nedsættes et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer, til hvilket det overdrages at gennemgaa og eventuelt revidere disse Statuter, og derefter konferere med Landmandsbanken. Det var ikke Jagt i Udvalgets Hænder at træffe nogen Afgørelse; det havde kun at anstille Undersøgelser og træffe Forberedelser, som saa skulde forelægges Tinget enten i en ordinær eller ekstraordinær Samling. Sagen har været standset siden Februar Maaned som Følge af en Henstilling fra Amtmanden til Bankraadet. Efter min Mening er det uheldigt, at Sagen har ventet til denne Tingsamling, hvorved den har faaet en unødig Forsinkelse; enten burde Tinget have været sammenkaldt før eller et Cirkulære have vorseret til de enkelte Medlemmer, hvad jo ofte har været gjort tidligere. Jeg foreslaar som sagt Sagen henvist til et staaende Udvalg paa 5 Medl., der saa vil have at forelægge Tinget Beretning om, hvad der er opnaaet.

Formanden: Jeg ønsker kun at gøre en lille Berigtigelse til den ærede Taler. Jeg har aldeles ikke tilraadet Landmandsbanken at udsætte Sagen. Direktionen meddelte mig, at Spørgsmaalet havde været til definitiv Behandling, og at det var blevet vedtaget at oprette en Bank paa Færøerne med den nævnte Aktiekapital. Dertil havde jeg selvfølgelig ikke andet at sige, end at det maatte Banken om. Hvad jeg gjorde og mente at burde gøre, det var at henstille til Banken, hvorvidt det ikke vilde være heldigt at forlænge Fristen for Aktietegningen og vente med den endelige Udfærdigelse af Lovene indtil Tinget havde haft Lejlighed til at udtale sig derom. I Fjor syntes Tinget nemlig ikke at tænke sig Sagen saa hurtig fremmet. Men fra denne Henstilling er der rigtignok et stort Spring til, at jeg skulde have tilraadet at udsætte Bankens Oprettelse. Det følger jo netop af min Skrivelse, at jeg forudsætter, at Banken oprettes med det samme.

O. J. Olsen: Det synes mig at komme ud paa et. Banken kan ikke tiltræde sin Virksomhed før Lovene ere vedtagne. Efter dette kunde Planen ikke realiseres før Tinget var traadt sammen i ordinær Samling. Men det kan jo godt være, at denne Udsættelse ikke har været til Skade.

Formanden: Der var intet som helst i Vejen for at oprette Banken og udstede foreløbige Statuter. Min Raad blev givet særlig af Hensyn til Aktietegningen og det mest mulige Udbytte deraf.

Müller: Som Medlem af Udvalget skal jeg tillade mig at gøre opmærksom paa, at Landmandsbanken aldeles ikke behøver at tage Hensyn til Lagtingets Mening i dette Tilfælde; en Bankvirksomhed kan oprettes, hvornaar det skal være, uden Tilladelse herfra. Derfor bør man tage sig i Agt for at gribe for meget ind i deres Bestemmelser og rette altfor stærk Kritik mod deres Statuter, for saa vidt det ikke har nationaløkonomisk Interesse for os. Sagen fremkom paa Forslag af O. J. Olsen, og Tinget har taget sig af den. Det er naturligt, at naar Tinget nedsætter et Udvalg, saa bør dette ikke handle paa egen Haand, men til at begynde med saa det virkelig ud som Landmandsbanken uden videre agtede at oprette en Bank uden at spørge Tinget ad. Derfor vil jeg takke Amtmanden, at han har raadet Direktionen til at vente; dette Skridt har han foretaget paa Foranledning af et Medlem af det staaende Udvalg, som henvendte sig til ham og fremsatte, at han ikke kunde være med til at foretage endelige Skridt førend Lagtinget igen var traadt sammen. I øvrigt skal jeg blot sige, at Hr. Olsen intet Mandat har haft fra Udvalget til at forhandle med Landmandsbanken; hvad han har foretaget sig der, maa staa for hans egen Regning.

Paturssøn: *Det er et godt Tilbud, der her foreligger fra Landmandsbanken, et Resultat saa godt, som man i Fjor ikke kunde have gjort sig nogen Forhaabning om. Dengang var der dem, som var bange for, at vi ikke skulde kunne faa en Filial heroppe, da det næppe vilde kunne ventes, at danske Penge skulde herop; og nu staar vi over for en selvstændig færøsk Bank med færøsk Navn, mod hvilket jeg kun har at indvende, at der vistnok mangler et »i«: »Føroya banki« i Stedet for som foreslaaet: »Føroya bank«. Dog, godt er godt, men bedre er bedre. Og der er sikkert Muligheder for at opnaa mere endnu; en tidligere Taler har saaledes hentydet til andre Veje, man kunde slaa ind paa. Müller mente, at Landmandsbanken ikke havde nødig at tage Hensyn til Tinget, hvad han selvfølgelig ogsaa har Ret i; men jeg tror ikke, den vilde være kommet langt ved fuldstændig at gaa udenom Færøernes Repræsentation; en saadan Optræden vilde der ikke blive set paa med venlige Øjne nede i hvert Fald. Det undrer mig, at Müller kan sige, at dette Foretagende ikke har nationaløkonomisk Interesse for os . . .

Müller: Det har jeg ikke sagt.

Paturssøn: *Naa, saa beder jeg undskylde; saaledes hørte jeg det. For mit Vedkommende synes jeg, at Færøerne efter den foreliggende Plan ikke faar tilstrækkelig nationaløkonomisk Interesse af Banken, og det er jo dog dem, der skulde have Hovedfortjenesten deraf. Det er en Institution, der giver sikre og gode Indtægter. Nu har vi lidt mere Omtanke, end vi før har haft, for at beholde Pengene i Landet og drage til os saa meget som muligt, og dette er da netop en Sag af saa stor økonomisk Betydning for Øernes Fremtid, at det gælder om at se sig vel for, før vi tager den endelige Bestemmelse. Vor første og største Opgave maa være den at tilvejebringe en Ordning, der lader Færøerne tilflyde saa megen Fordel og Fortjeneste som muligt, at det bliver Færinger, som skummer Fløden; men efter de Statutter, som her foreligger, vil dette ikke blive Tilfældet. Jeg vil derfor bede Udvalget tænke nøje over dette.

Der er et andet Spørgsmaal, som staar i nær Forbindelse med Bankspørgsmaalet og som bør fremholdes, naar Talen er om dette. Det er Spørgsmaalet om egne Pengesedler. Foreløbig bliver det vel vanskeligt at faa gennemført; men vi bør have dette Maal for Øje, saa at Banken grundes paa en saadan Maade, at den let kan opnaa Tilladelse til at udstede egne Pengesedler, naar om faa Aar Octroyen for den danske Nationalbank udløber.

Müller: Jeg har kun sagt, at Udvalget ikke burde blande sig i for mange Detailler, uden for saa vidt de havde nationaløkonomisk Interesse for Færøerne.

O. J. Olsen: Det fremgaar tilstrækkeligt af Bankraadets første Brev, at det ikke betragter Tinget som staaende udenfor Ordningen af denne Sag. Jeg skal tillade mig at læse det op:

„Til
Færøernes Lagtings Udvalg for Oprettelsen af en Bank paa Færøerne.
Adresse: Herr Købmand Olaf J. Olsen,
p. t. København.

„I Henhold til tidligere stedfunden „Korrespondance have vi herved den „Fornøjelse at meddele Dem, at det „paa det i denne Maaned afholdte „Bankraadsmøde blev definitivt ved„taget at oprette en selvstændig Bank „paa Færøerne med en Kapital paa „indtil Kr. 300,000.

„Det er vor Mening, at der skal „gives Færingerne fri Adgang til at „deltage i Aktietegningen, og er det „vor Hensigt i sin Tid at lade offi„cielt Prospektus indrykke i de fær„øske Blade, for at Publikum i størst „muelig Grad kan faa Lejlighed til at „tage Interesse i Foretagendet.

„Angaaende Formen for Subskrip„tionen have vi anset det for mest „hensigtsmæssigt at træde i Korre„spondance med Færøernes Amtskon„tor, idet vi ønske at anmode dette „om foreløbig at modtage de Ind„betalinger paa tegnede Aktier, som

* Oversat.

„ville blive forlangte samtidig med „Subskriptionen.

„Naar Svar foreligger fra Amts„kontoret, er det vor Hensigt at ud„arbejde Prospektus samt Udkast til „Love, som vi da senere agte at til„stille Udvalget til videre behagelig „Foranstaltning.

„Til deres Vejledning skulle vi „meddele Dem, at vi allerede have „indledet Underhandlinger med en „dansk Bankmand angaaende Over„tagelse af Stillingen som Direktør „for det nye Institut, som vi have „tænkt at kalde „Færøernes Bank", og „hvis Hovedsæde vil blive i Thors„havn.

„Noget definitivt Svar er endnu „ikke modtaget, og det er derfor alene „af den Grund ikke muligt paa det „nuværende Tidspunkt at forudsige, „hvornaar Færøernes Bank vil kunne „begynde sin Virksomhed.

„Det vil imidlertid være os magt„paaliggende at fremme Oprettelsen „saa meget som muligt, idet vi dele „Deres Ønske om, at Sagen bør brin„ges ud i Livet saa snart som muligt „for derved at fremme Øernes Er„hvervs-Forhold.

Med Højagtelse

pp. Den danske Landmandsbank,
Hypothek- og Vekselbank.
Aktieselskab.
E. Rasmussen."

Det fremgaar heruf, at det er udelukkende paa Foranledning af Tingets Henvendelse, at Landmandsbanken har taget Sagen op. Det viser, at Tingets Stilling har og fremdeles vil have den største Betydning for Planens Realisation. I øvrigt skal jeg til Hr. Müller bemærke, at jeg overfor Bankbestyrelsen nede aldrig er optraadt paa Tingets eller Udvalgets Vegne; jeg har kun givet mine private Meninger om forskellige Ting tilkende og samtidig refereret Udvalgets Stilling dertil. Det fremgaar da ogsaa af Bankens andet Brev, at den har taget sin Stilling til Spørgsmaalet ifølge tidligere Udtalelser fra Udvalget. Jeg maa maaske tillade mig at læse det op:

„Til
Færøernes Lagtings Udvalg for Undersøgelsen om Muligheden for Oprettelsen af en Bank eller Bankfilial paa Færøerne.

Thorshavn.

„Vi have herved Fornøjelsen at „anerkende det ærede Udvalgs Skri„velse af 12. ds., hvori De meddeler „os, at Lagtinget i Aar har til Be„handling et Forslag til Oprettelse af „en Bank eller Bankfilial paa Fær„øerne.

„Vi ere Udvalget særdeles forbundne „for den til os gjorte Henvendelse, om „vor Bank eventuelt maatte være villig „til at oprette en Filial i Thorshavn „og derved realisere den Plan, som „man ønsker gennemført.

„Sagen, som vi nære stor Interesse „for, har været behandlet i vor Direk„tion, der har vedtaget at bringe den „frem i det første Bankraadsmøde, som „vil blive afholdt i Slutningen af „denne Maaned.

„Saasnart Beslutning herfra fore„ligger, skulle vi tillade os paany at „henvende os til det ærede Udvalg.

„Idet vi udtale Haabet om at „kunne efterkomme Deres Ønske „enten i en eller anden Form - og „derved bidrage til at knytte en var„mere Forbindelse med Deres Øer til „Fremme af det almene Vel og til „gensidig Nytte for Øerne og Moder„landet, tegne vi

Med Højagtelse

pp. Den danske Landmandsbank,
Hypothek- og Vekselbank.
Aktieselskab.
Glückstadt."

Heraf fremgaar da tydeligt, at det ikke er nogen Privatmand, der har haft Indflydelse paa Bankens Beslutninger. Jeg vil bestemt frabede mig nogen Beskyldning for at have handlet egenmægtigt i denne Sag.

Præsten: Den ærede Tingmand fra Vestmanhavn foreslaar at nedsætte et staaende Udvalg i denne Sag. Dette er vel næppe helt korrekt. Disse Udvalg arbejder *mellem* de ordinære Tingsamlinger, og det turde derfor være

sætte et staaende Udvalg allerede nu, saa meget mer som man ønsker Forandringer i Statutterne. Det vil utvivlsomt være baade mere korrekt og mere hensigtsmæssigt at henvise Sagen til et almindeligt Udvalg.

Tingmanden for Suderø mente, at Bankvirksomhed var noget, der gav sikre og gode Indtægter. Det er nu ikke altid saa. Tværtimod ser man overordentlig hyppigt Banker, tilsyneladende meget solide Banker, styrte sammen, og hvad der er det sørgeligste: de trækker gerne en Masse Smaafolk med sig, som ikke har Raad til at miste noget. Saa den Fløde er langtfra altid saa tyk, at vi bør være altfor begærlige efter at komme til at skumme den. Selvfølgelig har dette Foretagende sin store Interesse for Øerne, men det er højst forskellige Interesser, der her gør sig gældende. De, der benytter Banken, har Interesse af, at den støtter saa mange Foretagender som muligt; de, der forvalter Banken, har Interesse af, at den forrenter sig under deres Forvaltning. Hvilken Indflydelse Færingerne kan faa paa Bankens Bestyrelse eller Fastsættelse af Statutterne, vil nærmest bero paa, hvilken Andel de tage i Foretagendet, men jeg tror ikke, man kan vente ret stor Deltagelse her oppe fra. Saa vi vil vist næppe være berettigede til at gribe for meget ind i Landmandsbankens Raadighed paa dette Omraade.

O. J. Olsen: Jeg vil kun sige, at jeg ikke har tænkt paa at bebrejde Amtmanden den skete Udsættelse, der mulig kan have været til Fordel for Sagen, saa meget mere som jeg i Mellemtiden har faaet Vink fra anseete Finansmænd om andre Maader at gribe Sagen an paa. Naar Provsten mener, at Erfaringen viser, at Banker ikke altid er de sikre og gode Indtægtskilder som der er blevet sagt, idet der jævnlig er Banker, som gaar fallit, saa siger dette i Virkeligheden ingenting. Det er jo nemlig ikke andet end hvad der kan forefalde i enhver Bedrift. At det imidlertid er en Virksomhed, der kan arbejdes op til at betyde noget for et Lands Erhvervsliv, det har man det bedste Bevis for netop i Landmandsbanken, som nu disponerer over 180 Mill. Kr.; jeg ved ikke, hvor stor Kapital den begyndte med, men den stod i hvert Fald ikke i noget som helst Forhold til denne svimlende Sum. At en selvstendig Bank heroppe vil faa indgribende Betydning for vor fremtidige Udvikling i materiel Henseende, det vilde det være taabeligt at tvivle om. Men nu er Tidspunktet inde til at iagttage alle kommende Eventualiteter og tage alle gavnlige Forholdsregler; siden kan det let blive for sent.

Formanden: Der er Et, som jeg med Hensyn til fremkomne Udtalelser vil gøre opmærksom paa: Her foreligger et Tilbud fra en kendt dansk Bank og Tilbudet er gunstigt i høj Grad. Derfor vil det være rigtigt og tilraadeligt at tage lidt forsigtigt paa Sagen, navnlig hvis der sigtes til Forhandlinger med andre Institutioner. Man skylder Landmandsbanken ikke at henvende sig til nogen anden før Forhandlingerne er endte for den førstes Vedkommende. Thi Landmandsbanken er ikke gaaet med til dette for at indvinde Fordele derved, men har i første Række tilsigtet at tjene Færøernes økonomiske Interesse og derved knytte dem fastere til Danmark. Heller ikke bør man gøre sig altfor store Forhaabninger om de Fordele, der kan ventes opnaaede det første Aar.

Det Spørgsmaal, Hr. Paturssen fremdrog, nemlig angaaende færøske Pengesedler, er ret naturligt i denne Forbindelse. Egne Pengesedler har meget ofte vist sig som en stor og frugtbar Indtægtskilde, og det er meget muligt, at de ogsaa vil blive det for os. Men uden Nationalbankens Samtykke lader der sig intet gøre ved denne Sag foreløbig; før 1908 kan der vel næppe blive Tale derom. Det er i øvrigt en vanskelig Sag for mig at komme ind paa dette Spørgsmaal. For saa vidt Færø Bank er den eneste, der har Seddeludstedelsesret i selve Kongeriget, saa kunde der let fremkomme Spørgsmaal om Færøernes statsretslige Stilling, og det vilde sikkert være mindre ønskeligt.

Paturssen: Provsten har med vanfarligt — i Sagens Interesse — at ned-

lig Grundighed givet en Del Betænkeligheder tilbedste angaaende denne Sag, men skønt de sikkert kunde trænge til at analyseres, skal jeg dog ikke indlade mig derpaa, da jeg ligesaalidt som han er Finansmand. At Banker som enhver anden Bedrift kan gaa fallit, er intetBevis for netop Bankvirksomhedens Farlighed; alting *kan* falde omkuld. Selvfølgelig beror vor Indflydelse overfor Banken paa, hvad vi sætter i den, men vi kan vel nok faa noget at sige der, uden just saa forfærdelig stort *kontant* Indskud. Jeg er enig med Formanden i, at vi bør holde os til Landmandsbankens Tilbud og behandle det sta velvilligt som vi kan, men vi bør for alt det ikke glemme, at vi sidder her som Repræsentanter for vort Land og at derfor det første Spørgsmaal, vi stiller os selv, maa være dette: Hvorledes tjener vi bedst Færøernes Interesser? Forhaabentlig kommer vi let overens med Landmandsbanken om de Krav vi maatte stille. Jeg har for udtalt, at jeg ikke vilde være med til at arbejde for en Bank her oppe, medmindre Øerne fik Hovedfortjenesten derved og den medførte Ret til Udstedelse af egne Pengesedler. Naturligvis forlanger jeg dette ikke straks, men betoner det kun for at vi maa have Opmærksomheden henvendt derpaa nu Reglerne skal fastsættes, saa at den eventuelle Koncession ikke sætter Skranker for en tiltagende Indflydelse fra færøsk Side.

Jeg indser ikke, at der er nogen Grund for os til at nære Betænkeligheder ved denne Foranstaltning. Island og Vestindien har jo deres egne Pengesedler og Forholdene her oppe er virkelig i visse Henseender ligesaa afvigende fra Hovedlandets som disse Øilandes er det. De har haft stor Fordel deraf og man maa antage, at det ogsaa kan blive til Fordel for os og at vi man faa Tilladelse dertil. Jeg kan virkelig ikke indse, hvorfor det skulde sætte Skel mellem os og Danmark.

Provsten: Tingmanden for Suderø synes at ville bebrejde mig, at jeg taler om denne Sag uden at være Bankmand, men hvad jeg har sagt er kun dette, at man ikke kan betragte en Bank som en saa absolut sikker og stabil Indtægtskilde, som den ærede Tingmand var tilbøjelig til at mene. Og de Eksempler, Tingmanden fra Vestmanhavn fremdrog, afkræfter ikke mine Ord. At en Bank raader over en stor Kapital betyder ikke at dens Indtægter derfor er særlig store; det betyder kun, at den har Betydning for Landet. Men en færøsk Bank kan næppe vente at faa en stor Kapital mellem Hænde, og jo mindre Beløbet er, desto større Risikoen, idet Driftsomkostningerne blive forholdsvis større.

J. Poulsen: Jeg vil kun forespørge om det er Meningen at der skal nedsættes et staaende Udvalg.

O. J. Olsen: Ja, det var *min* Mening, men jeg skal gerne tage mit Forslag tilbage, hvis der ikke er Stemning for det. Den højtærede Formand raader til at vi gaar varsomt til Værks i denne Sag og ikke griber for stærkt ind i Landmandsbankens Bestemmelsesret, men tage Hensyn til at denne ikke saa meget har pekuniære som patriotiske Bevæggrunde til at indlade sig paa dette Foretagende; jeg synes vi spiller paa samme Streng, naar vi gør de patriotiske Hensyn gældende for vort Arbejde paa dette Område. Som den højtærede Formanden meget rigtigt betonede, er det ikke spekulative, men patriotiske Grunde der har været bestemmende for Landmandsbanken, og det bør det ogsaa være for os. Vor Opgave er at tilvejebringe den bedst mulige Ordning til Gavn for vort Land og jeg mener ikke vi bør være bange for at Landmandsbankens Mænd skal trække sig tilbage fra os, naar vi siger, at nu har vi nahnet os Muligheder for at skaffe os de gode Fordele. Jeg er tværtimod overbevist om, at det vil være en Glæde for dem, naar Samarbejdet fortsættes paa det Grundlag. At vi er paa rette Spor og at det i alle Maader er heldigt for os, at vi er komne i Forbindelse med Landmandsbanken, tvivler jeg ikke om. Til Provstens Udtalelser om, at Banker ikke er noget videre paalideligt Spekulationsobjekt skal jeg blot bemærke at der er Banker i Danmark, der giver 17 pCt. i Udbytte; dermed vil jeg naturligvis ikke sige, at vor skal kunne gøre det, men det er heller ikke gennem

direkte Pengefortjeneste, vi skal have den største Nytte af Banken.

Formanden: Hvad Forslaget om et staaende Udvalg angaar, skal jeg bemærke, at der jo er en væsentlig Forskel paa et saadant og et almindeligt Udvalg. Et staaende Udvalg maa have Instrukser; der maa sættes Bestemmelser for, hvad det skal være bemyndiget til at foretage sig. Med et almindeligt Udvalg er Forholdet jo et ganske andet. Iøvrigt glæder det mig at høre, at Meningen er, at vi skal vedligeholde Forbindelsen med Landmandsbanken.

J. Poulsen: Jeg skal blot tilføje, at nedsætter vi et staaende Udvalg, saa kan dette med god Berettigelse godt arbejde, uden at vi hører noget om Sagen før til næste Aar.

O. J. Olsen: Det staar mig mere og mere klart, at det bliver nødvendigt at faa et staaende Udvalg. Et almindeligt Udvalg vil ikke have Mandat til at forhandle med andre end Tinget og mulig kommunale Myndigheder. Men dette vil uundgaaelig komme til at forsinke Sagens Realisation.

J. Poulsen: Et almindeligt Udvalg kan godt indlede Forhandlinger med hvem som helst gennem Tinget, naar dets Betænkninger foreligger færdige i Samlingen. Forøvrigt kan et almindeligt Udvalg foreslaa et staaende Udvalg nedsat og opsætte Regler for dettes Virksomhed.

Nielsen: Viser det sig, at det er nødvendigt at forhandle med Landmandsbanken, saa kan det være paa Tide at nedsætte et staaende Udvalg.

O. J. Olsen: Ja, jeg kan ikke sige, at jeg er bleven overbevist af de faldne Udtalelser. Jeg er fremdeles af den Mening, at det vil være mere praktisk med et staaende Udvalg, hvorfor jeg fastholder mit Forslag.

Sagen henvistes til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Ændringer i Reglen for retslige o. a. Bekendtgørelser.

Winther: Bestyrelsen for Aktieselskabet »Fram« har indsendt et Andragende om, at den Bevilling, der i sin Tid gaves »Dimmalætting« til Autorisation paa retslige Bekendtgørelser maatte blive hævet eller ændret, saaledes at det stilles de forskellige Embedsmænd frit for at lade de officielle Bekendtgørelser indrykke i hvilket af vore to Ugeblade, de maatte ønske. Dengang »Dimmalætting« i sin Tid fik dette Privilegium, skete det for at sikre Bladets Eksistens, men dette Hensyn er forlængst bortfaldet. Privilegier er altid en mislig Sag, en Uretfærdighed, idet de gerne medfører, at en begunstiges paa en andens Bekostning, og dette er netop Tilfældet her. Nu er der vel dem, som vil sige, at dette netop er godt, men det turde dog alligevel være tvivlsomt. For vort offentlige Liv og dets Udvikling er det næppe helt uden Betydning, at vi har to Blade, hvor forskellige Anskuelser kan komme frem og brydes. Nu er det næppe nogetsteds Tilfældet, at Blade baseres paa Abonnementet alene, og navnlig ikke i vore Forhold, hvor Bladholdet er saa ringe, og at de offentlige Bekendtgørelser her betyder et stort Plus i Indtægten, siger sig selv. Men selv bortset herfra vil vistnok de fleste give mig Ret i, at det er en Uretfærdighed og en Uting, at det ene politiske Organ skal favoriseres af det Offentlige paa det andets Bekostning. Det gøres jo nok gældende, at det er heldigt for Publikum for de offentlige Bekendtgørelsers Vedkommende at have et bestemt Blad at holde sig til; men den som har Interesse har gerne Raad til at holde to eller om det skulde være flere Blade. Flere Mænd kunne jo ogsaa eies om at holde Bladene i Fællesskab. Sandsynligvis vil det have sine Vanskeligheder at ordne dette Forhold tilfredsstillende, men det er i hvert Fald værd at tænke over og jeg skal derfor tillade mig at anbefale Andragendet og i det Haab at Tinget tager vel imod det, vil jeg foreslaa, at det henvises til Udvalget for forskelligartede Sager.

Formanden: Det var ganske rigtig, som det ærede Medlem udtalte, Grunden til at »Dimmalætting« i sin Tid fik Privilegium paa retslige Bekendtgørelser, at Bladet derved skulde sikres pekuniært; Abonnementet var dengang ganske forsvindende. Selvfølgelig har et saadant Monopol en ikke ubetydelig økonomisk Værdi, men netop derfor kommer Øvrigheden til at indtage en uheldig Stilling overfor Presseforholdene, idet det jo maa siges at være principielt urigtigt fra det Offentliges Side at tage Parti i Kampen mellem de forskellige Blade med deres forskellige Anskuelser, hvad et saadant officielt Privilegium let giver det Udseende af. I Kongeriget har man jo nu hævet alle Privilegier og udgivet en Statstidende, hvor alle retslige Kundgørelser publiceres; derved er Staten stillet ganske upartisk overfor de forskellige politiske Retninger, og Indtægterne af Annonceringen kommer alle Borgerne tilgode gennem Statskassen. For saa vidt er jeg fuldtud enig med den ærede Taler, at det her paa Færøerne herskende Forhold er uheldigt. Men et andet Spørgsmaal er, om og hvorledes man kan raade Bod paa Mangelen. Et bestemt Sted maa man jo have, hvor de offentlige Bekendtgørelser skal være at finde, og at udgive en særlig Kundgørelsestidende heroppe kan vist næppe betale sig. Den eneste Maade til en overfor Bladene lige Ordning vilde jo være den at give Privilegium til begge vore større Blade, men fraset denne Ulempe og Bekostning for Publikum at være nødt til at holde to Blade — saa har man straks de Konsekvenser, at ogsaa et tredje kunde melde sig med samme berettigede Krav til Autorisation og det kunde let føre for vidt. Før øvrigt er der jo en hel Del offentlige Bekendtgørelser, som ikke netop skal indrykkes i nogen bestemt Avis, men som, hvis vedkommende Embedsmand finder det for formaalstjenligt, kan offentliggøres som det findes hensigtsmæssigt, f. Eks. ogsaa ved Opslag. Jeg er som sagt fuldtud enig med det ærede Medlem i, at det er en uheldig Ordning, vi har, men det bliver vist vanskeligt at komme bort fra den paa en tilfredsstillende Maade. Kunde man finde en passende Form, vilde det være overordentlig heldigt.

Winther: Ja jeg skal villig indrømme, at det er vanskeligt at finde en heldig Form for en Omordning af dette Forhold. Men kunde man naa dertil, saa var meget vundet, thi det er et Uføre vi er komne ind i. Vort offentlige Liv har ikke Raad til, at der i en Presse, som kun tæller to almenoffentlige og politiske Organer lægges en saadan Hæmsko paa det ene af dem som officiel Autorisation altid vil være enshetydende med. Kun naar Bladene er fuldtud ligestillede paa dette Omraade kan Betingelserne for uhindret Ytringsfrihed siges at være til Stede. Som det nu er og har været i lang Tid faar det ene Blad let en mislig Stilling; det andet er bundet af mange Hensyn, dets Kritik af retslige, administrative og lign. Forhold maa nødvendigvis blive stærkt begrænset, hvis den ikke helt holdes tilbage, hvad jo som Regel har været Tilfældet her, og naar saa denne Kritik fremkommer fra den anden Side, kommer den let til at se mere sort ud end den er. Ganske vist er der en Del offentlige Bekendtgørelser, som ikke behøves at indrykkes i det officielle Organ, men Folk gaar til dette alligevel; dér véd man, at alt sligt er at finde. Det var som sagt godt, om vi kunde komme bort herfra, thi det er virkelig uheldigt og hæmmende i mer end en Henseende, at det i Følge Forholdenes Natur stadig skal være én, der gør, og én, der er paa og forsigtig og valen.

J. Poulsen: Ogsaa jeg indrømmer, at Privilegier er uheldige, men, hvad det kommer an paa, er at Folk ved, hvor de kan faa visse Ting at vide. Det er vist meget tvivlsomt, om der er videre mange, der holder »Dimmalætting« for at se Stævninger o. l. eller hvilke Love der er udkomne. Det er vel nærmest Auktionsannoncer o. l., som Folk har Interesse af at se efter, og de kan jo saa godt indrykkes i begge Bladene. Men at autorisere begge Aviserne til Optagelse af alle retslige Kundgørelser, det vil vist være at paalægge den, der skal betale for Annonceringen, en altfor stor Udgift. Der er blevet

sagt, at officiel Autorisation har bindende, hæmmende Virkninger for det paagældende Blad, og dette er rigtigt nok; der har været Tilfælde, hvor Bladredaktionen har faaet Paalæg fra højere Steder om enten at skikke sig ordentlig eller miste Privilegiet. Men det forekommer mig, at man ved at autorisere flere Blade, kun vilde opnaa at binde dem alle, saa der slet ingen Kritik fremkom. Derved vilde kun lidet være vundet.

Winther: Andragerne har foreslaaet at det stilles Retsbetjentene frit at avertere, hvor de vil. Derved blev begge Bladene ligestillede, hvad Privilegering angaar. Men maaske kunde det ordnes paa en anden Maade. Afholdssagen er jo almindelig anerkendt som en gavnlig Samfundsbevægelse, der fortjener al den Støtte, som den kan faa fra det Offentliges Side, og dens Organ staar udenfor alle Partier. Hvad om man autoriserede dette til officiel Kundgørelsestidende! Derved kom man bort fra den nuværende Tingenes Tilstand paa en Maade, som ikke forurettede noget Parti, og man gavnede Afholdssagen derved i betydelig Grad. Ganske vist vilde en saadan Ordning være ny og hidtil ukendt, men derfor behøver vi jo ikke at lade os afholde fra at forsøge den.

Formanden: Det er ganske rigtigt saaledes, at der i Andragendet foreslaas, at det stilles de forskellige Embedsmænd frit for at avertere i hvilket Blad de ønsker, men derved vilde omtrent den samme Ulempe fremkomme, som nu gør sig gældende, idet et saadant Forhold mulig kunde tænkes at føre til at hindre Kritik, naar denne strejfede ind paa Embedsmændenes Omraader. Og det vilde yderligere have den uheldige Følge, at de forskellige Embedsmænd kunde udsættes for at blive beskyldte for at være partiske, hvad de aldeles ikke kunne være tjente med i Egenskab af Øvrighedspersoner. Med Hensyn til Autorisation af Afholdsbladet, saa foreligger der ikke noget om, at Afholdsforeningen ønsker at paatage sig den af sidste ærede Taler skildrede Slavetilstand.

Michelsen: Det siger sig selv, at hvis alle Blade blev priviligerede, saa bortfaldt al Kritik, men rent galt vilde det være, om de forskellige Embedsmænd selv skulde bestemme, hvilke Blade de ønsker at begunstige. Derved vilde Bladene drives til ligefrem at kokettere med de paagældende Embedsmænd, og det vilde være endnu værre end Kritikløshed.

Provsten: Jeg er enig med dem, der mener, det vil blive vanskeligt at finde en tilfredsstillende Ordning af dette Forhold. At overlade til de forskellige Retsbetjente at bestemme, hvor de vil avertere, er i hvert Fald en Umulighed. Det vil blot medføre, at Annonceringen opfattes som Betaling for at lade paagældende Embedsmænd i Fred eller, som det ærede Medlem for Thorshavn saa smagfuldt udtrykte det: Bladene bliver nødte til at go for at faa en Bid, og dette vilde jo ikke være heldigt for de offentlige Organer. Og skulde Bekendtgørelserne deles mellem begge Bladene, saa vilde der sikkert være adskillige Steder, hvor maaske vigtige restlige Kundgørelser aldrig naaede hen.

Winther: Fra den Side har jeg ikke ventet nogen Støtte for dette Andragende, saa Provstens Advarsler og Betænkeligheder overrasker mig ikke. Det er desværre saa, at der findes mørke Punkter heroppe hvor »Tingakrossur« ikke naar hen, og trækker man en Linje gennem det mørke Fastland fra Næs til Gotejde saa vil man vel næppe træffe ret mange »Tingakrossur« paa den Strækning. Det er der sorget for af velvillige Sjæle. Man maa beklage, at et saadant Blad har saa ringe Udbredelse.

Provsten: Smag og Behag er forskellig: Hvad nogle kalde »mørke« Punkter, kaldes maaske af andre »lyse« Punkter. Det er ikke min Opgave, at undersøge, hvor »Tingakrossur« kommer hen eller ej, men det synes at beskæftige Winther en hel Del.

Winther: Det er ganske naturligt, da jeg er Formand i det Aktieselskab, der udgiver Bladet. I øvrigt skal jeg ikke veksle flere Ord med Provsten,

da jeg ikke ynder at staa og kævles her i Salen.

Provsten: Jeg maa gøre opmærksom paa, at det var den Tingmand, der nu satte sig, der først begyndte at kævles,

Paturssen: Ja, jeg kan fuldtud slutte mig til dem, der anser det nu bestaaende Privilegiesystem for i højeste Grad uheldigt, men jeg maa tilstaa, at heller ikke jeg øjner nogen tilfredsstillende Udvej. Det turde dog være et Spørgsmaal, om ikke en officiel Kundgørelsestidende af samme Art som Statstidende kunde lade sig realisere. Naturligvis blev der for lidt Stof i Bekendtgørelserne alene, men der kunde jo medtages en Del andet Stof som Ankomst- og Afgangstiderne for de forskellige Dampskibe, Oplysninger for Rejsende heroppe o. l. Forhaabentlig kommer Sagen i Udvalg og saa kunde man jo tænke nærmere over dette.

Isaksen: At det for et enkelt Blad er uheldigt at være priviligeret Organ, har man tilstrækkelig Erfaring for, — vel at mærke set fra Ytringsfrihedens Synspunkt. Der har jo været Tilfælde heroppe, hvor »Dimmalætting«s Redaktion blev gjort opmærksom paa, at en fortsat Kritik af Højres Gerninger vilde medføre Tabet af Privilegiet. Jeg ser mig imidlertid ikke i Stand til at udtale mig om, hvorvidt en Fordeling af de retslige Annoncer til begge Bladene vilde kunne hidføre en tilfredsstillende Ordning. Endskønt begge Bladene er oprettede for at gavne Samfundet, vil det nok vise sig, at Priviligiet faar en hæmmende Indflydelse, saa at de ikke helt svare til deres Hensigt. Naar der er slaaet paa Oprettelse af en særlig Avertissementstidende, maa man ogsaa tænke paa, hvortil Overskudet skulde anvendes. Jeg synes unægtelig bedre om det Forslag, at Afholdsbladet fik det omstridte Privilegium; dette staar paa en Gang udenfor Partierne og dets Arbejde nyder alles Sympathi. Afholdssagen nyder altfor ringe Støtte fra det Offentliges Side, saa der vilde aldeles ikke være noget urimeligt i, om der paa denne Maade ydedes Sagen en haardt tiltrængt Støtte. Ganske vist vilde det være enestaaende i Kongeriget, men hvorfor skulde vi ikke gaa forud med en gavnlig Foranstaltning.

Winther: Jeg foreslaar Sagen henvist til Udvalget for forskelligartede Sager.

Forslaget vedtoges med 10 St.

Foreløbig Behandling af Sag angaaende Tilskud til et Svømmebassin i Klaksvig.

C. Olsen: En Del af Ungdommen i Klaksvig har i de senere Aar lagt sig efter at lære at svømme, og de har da været henviste til Vaagen som det eneste Sted, hvor de kunde pleje denne sunde og udviklende Sport. Men nu er der jo den Gene derved, at Vaagen paa begge Sider er indrammet af Huse, og naturligvis er der ogsaa her adskillige, som ikke finder sligt passende. Man har derfor for længere Tid siden begyndt at tænke paa at faa opført et Svømmebassin paa et mere afsides Sted, og i Vinter blev der endelig sammenkaldt til et Møde desangaaende, hvorpaa en Indsamling sattes i Gang, hvis Resultat blev ca. 700 Kr. i Bidrag, dels i Kontanter, dels i Materialier. Arbejdet er nu skredet godt frem, skønt det kneb med Arbejdskraften, da alt det unge Mandskab maatte tage afsted paa Fiskeri. Imidlertid er Midlerne saa godt som opbrugte, og der har derfor været talt om at indgaa til Tinget med en Ansøgning om Tilskud, da det ellers vil være vanskeligt at faa Bassinet fuldført, og man allerede har strakt sig saa vidt. Jeg mener ogsaa, at det er ganske naturligt, om det Offentlige støtter et saadant Foretagende, saa meget mere som Bassinet agtes i første Række overladt til Skolen. Klaksvigs Beboere har ofte nok vist deres Offervillighed, naar det gjaldt almene Opgaver, og der er nu saa tit appelleret til Folks Pengepung derhenne, at man ikke godt kan blive ved dermed.

Selvfølgelig vil de 300 Kr., man ansøger om, ikke nær strække til Bassinets Fuldendelse — det er stort og godt anlagt, 14×7 Fvn. med indtil 4 Al. Vanddybde — men Bestyrelsesmedlemmerne har paataget sig at bekoste Resten. Jeg skal anbefale Sagen paa det bedste og foreslaa den henvist til det kommunale Udvalg.

Paturssen: Det vilde være ønskeligt, om enhver Skole havde Adgang til en Svømmedam, og det tjener til Ære for Nordringer, at de ogsaa paa dette Omraade gaar foran som opmuntrende Eksempel. Naturligvis kan det føre lidt vidt, naar vi bevilger dette Andragende og derved giver andre Anvisning paa ogsaa at søge til Tinget om Støtte, men jeg synes nærmest det vilde være glædeligt, om vi fik saadanne Andragender fra alle færøske Skoler. Iøvrigt skulde jeg ønske, at der sattes som Betingelse for dette Tilskud, at Piger ogsaa fik Adgang til at lære Svømning; de trænger mest dertil. Drengene kan som Regel bedre hjælpe sig selv.

C. Olsen: Ja, der er næppe stor Sandsynlighed for, at vi skulde faa Pigerne med. Den væsentlige Hindring derfor er, at vi ingen Dame har, som kunde give den Undervisning i Svømning. Og det vilde næppe være heldigt at Skolens Lærere besørger Undervisningen; det vilde vække Anstød hos Forældrene og forøvrigt næppe være heldigt i anden Maade. Hvad Svømmeundervisningen med Drengene angaar, saa har jeg konfereret med Skolens unge Lærer, der har erklæret sig villig til at paatage sig den.

O. J. Olsen: Jeg mener ogsaa, at vi absolut bør støtte dette Andragende fra Klaksvig. Forøvrigt kan jeg ikke være enig med Hr. Paturssen i, at Pigerne trænger mere til at lære at svømme end Drengene; hygiejnisk set vil det selvfølgelig være i høj Grad gavnligt for Pigerne, men Sovejen er nu engang vor Arbejdsmark og der er det ikke blot gavnligt, men nødvendigt at have lært at svømme. Og den Mark er det Drengene, der skal pleje som Ynglinge og voksne Mænd.

Paturssen: Ja, naar jeg har sagt Pigerne trænger mest til at øve sig i Svømning, saa var det selvfølgelig ud fra Sundhedshensyn, jeg talte. Drengene færdes mere ude, tumler sig paa Søen og paa Landjorden, Pigerne derimod færdes mest inden Døre, og faar, navnlig som Voksne, sjælden Lejlighed til sund og afvekslende Friluftsbevægelse, end sige et forfriskende Bad. Derfor ser ogsaa saa mange færøske Kvinder saa sygelige ud som de gør. Det vilde selvfølgelig blive en Del dyrere, om man af Hensyn til Kvinderne maatte opføre et Badehus. Bassinet behøvede dog ikke at udvides, idet hvert Køn kunde have sin bestemte Tid. Men naturligvis maa den Betingelse, jeg foreslog, falde bort, naar der ingen Lærerinde er til at lede Pigernes Svømmeundervisning.

C. Olsen: Det kunde jo sagtens indrettes saaledes, at Drenge og Piger svømmede skiftevis, naar blot vi havde en Lærerinde. Men den Dame, der i sin Tid tilbød sig at lede en saadan Undervisning er nu borte og saa vidt mig bekendt har der ikke været nogen Lærerinde derhenne endnu, der har kunnet svømme eller undervise deri.

Isaksen: Det har i lang Tid beskæftiget mine Tanker i høj Grad at faa opført saadanne Bassiner og Badehuse her oppe og jeg vil derfor, mens vi er ved Sagen, gerne bede Sysselmand Olsen oplyse lidt om Bassinets Beliggenhed o. l.

C. Olsen forklarede Bassinets Beliggenhed.

Michelsen: Jeg slutter mig fuldtud til den, der ønsker denne Sag fremmet og jeg vilde være den sidste til at misanbefale den. Men der er dog en lille Betænkelighed for os ved at slaa ind paa saadanne Bevillinger, thi vi maa være forberedte paa, at denne Ansøgning i saa Fald vil blive efterfulgt af mange lignende. Dette lader endda til at have Betingelser for at være et forholdsvis billigt Anlæg; mange Steder vil de blive betydeligt dyrere og Tilskudet altsaa meget større. Men jeg mener dog, vi bør se at komme udover dette.

Paturssen: Vi kan vist glat anbefale dette Andragende uden at nære Frygt for Konsekvenserne. Hvad vi her kommer til at bevilge, bliver omkring en Fjerdedel af Bekostningerne, og naar vi ikke gaar videre end til et saadant Bidrag, saa har vi næppe nødig i den nærmeste Fremtid at frygte for, at ret mange andre vil bringe de store Ofre, der udkræves til saadanne Anlæg. Der var i Sysselmand Olsens Redegørelse en Oplysning, som har gjort mig lidt ked af det ellers saa prisværdige Foretagende, nemlig at det er et Ferskvandsbassin her er Tale om. Med vort friske og dejlige Hav saa nær ind paa Livet af os, burde vi ikke have nødig at ligge og plaske i Elvenes Ferskvand; det er dog alligevel intet i Sammenligning med Søen, der er anderledes gavnlig for Sundheden.

C. Olsen: Jeg skal gerne indrømme det uheldige heri; men det er en Umulighed hos os at faa et Havvandsbassin paa Bordøvig, og paa Havnen vil det næppe være heldigt at holde Svømmeøvelser.

Isaksen: Nej, ganske vist er Ferskvandet ikke saa sundt som Havet; men det bliver vel vanskeligt flere Steder at opnaa Svømmedamme med Saltvand. Hovedsagen er dog naaet, naar man kan faa lært de unge at svømme, og der er den Fordel derved, at de saameget lettere vil kunne svømme paa Søen, naar de først har lært i Ferskvand.

Michelsen: Ja, det var ogsaa en Skuffelse for mig, da jeg hørte, at det var et Ferskvandsbassin, som det her drejede sig om. Men lad dem blot faa lært at svømme i det ferske Vand; de kommer nok til Søen senere hen.

O. J. Olsen: Ja, der er ikke Tvivl om, at alle vil foretrække det salte Vand, fordi dette er mere opfriskende, og fordi man flyder lettere deri.

Sagen henvistes til det kommunale Udvalg.

Mødet Tirsdag den 15de August.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Havneanlæg i Trangisvaag.

Effersøe: Som den ene af Sudersøens Repræsentanter og Formand i Forstanderskabet for Frodebø Sogn skal jeg tillade mig med nogle Ord at gøre Rede for, hvad det er, vi begærer i denne Ansøgning. Den gaar ud paa, at Tinget giver vort Andragende til Regeringen om Bevilling til Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn sin Anbefaling. Det er altsaa ikke noget Tilskud fra Tingets Kasser, det her drejer sig om. I hvilken Form, denne Bevilling skal gives, kommer selvfølgelig an paa Regering og Rigsdag; men vi har tænkt os den enten som ligefremt Tilskud eller som rentefrit Laan, i begge Tilfælde dog saaledes, at Kommunen maa have Lov til at trække sig tilbage, ifald Vilkaarene bliver for haarde for os. Som alle bekendt, er det en stor Bedrift i Retning af Handel, Skibsfart og Fiskeri, der udfoldes i Trangisvaag, og selvfølgelig skyldes dette dels de gunstige Naturforhold, den heldige Beliggenhed, dels de Mænds Forretningsevne og Foretagsomhed, som har sat denne omfattende Bedrift i Gang. Men nu er vi komne saa vidt, at vi ikke længer kan nøjes med den naturligo Havn og de Smaabroer, vi har; en ordentlig Anlægsplads, hvor Losning og Ladning kan foregaa hurtigt og i større Stil, end hvad nu er Tilfældet, er blevet nødvendig. Vi har derfor sat os i Forbindelse med Ingeniører, der har undersøgt Forholdene og er komne til det Resultat, at de tilraader os at anlægge en Havn paa Kommunens Grund, dér, hvor det kgl. Handelsetablissement før laa. Dybden er her tilstrækkelig til, at den tillader alle Skibe at lægge til, som kan ventes at komme dertil. Paa den yderste Del af Broen er det Meningen at opføre et stort Pakhus, hvorfra en Skinnevej med Vogne fører længere indad; hvor langt og hvorledes denne Vej siden skal føres videre, maa senere ordnes; men Forholdene er særdeles gunstige for en Forlængelse. At et saadant Anlæg vil aabne Folk yderligere Muligheder for at etablere Han-

delsforretninger eller andre Bedrifter i dets Nærhed, er temmelig givet; der er for øvrigt allerede ikke saa faa Handelsforretninger i dette Kvarter, saa det vilde være uformuftigt at lægge Kajen andetsteds. Et Havneanlæg i Trangisvaag vil ikke blot blive af Betydning for de nuværende Beboere af Frodebø Kommune, men det vil ogsaa skabe Betingelser for enhver, der maaske ønsker at bosætte sig i Trangisvaag; desuden vil dets Betydning ogsaa strække sig videre. For det første vil Havnen kunne bruges som Omladningsplads for Varer til og fra Pladser, hvor Landingsforholdene ere daarlige og derved skabe mere Trafik og Driftighed dér. Endvidere har man i den senere Tid talt meget om at søge ny Udveje for Fiskeriet, og der er ikke Tvivl om, at vi maa komme dertil før eller senere. For Øjeblikket er Fortjenesten god ved vort almindelige Fiskeri; men dette skyldes udelukkende de enormt høje Fiskepriser, der er altfor store til at de kan ventes at holde sig ret længe. Naar de saa falder og Engelskmændene mere og mere fortrænger os paa Torskefiskeriets Omraade, saa har vi Grund til at befrygte daarlige Tider heroppe, ifald vi ikke i Tide ser os om efter Udveje. Det, der ligger nærmest, og hvorom der ogsaa har været talt meget, er da: 1) Sildefiskeriet, der, som det nu drives ovre ved Shetlandsøerne og under Island, giver fortrinligt Udbytte; 2) Udførsel af Torsk i frossen Tilstand har ogsaa været drøftet som noget vi burde slaa ind paa; 3) Fiskeri med Motorfartøjer, vel nærmest søgaaende Dæksfartøjer. Men for at faa dette og andet i Gang, er det en nødvendig Betingelse, at vore Havneforhold er gode. Udskibningen fra Sildebaadene og Indskibningen i de til Udførsel beregnede Skibe m. v. maa foregaa nemt og hurtigt. — Jeg skal tillade mig at foreslaa Sagen henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Prosten: Jeg mener ogsaa, at dette Foretagende vil have overordentlig Betydning, ikke blot for den ene Plads, men for alle Øerne, idet det vil give Havnesagen som Helhed et Skub fremad. Tingets Medlemmer har saa meget mere Grund til at tage venligt imod Andragendet som de, der har bekostet alle Forarbejderne, i Gerning har vist, hvilken Betydning de tillægger Sagen.

Müller: Selvfølgelig maa enhver indrømme den store Betydning, gode og tidssvarende Havneanlæg vil have heroppe som andetsteds; men denne Betydning er vel ikke særlig ejendommelig for Trangisvaag. Er Anlæg af Havne nødvendige paa Steder, der paa Forhaand hører til de mest begunstigede af Naturen, saa er de sandelig ikke mindre nødvendige dér, hvor Naturforholdene er daarlige, hvad jo er Tilfældet her ved Thorshavn. Det er allerede længe siden, at der her rejstes en Bevægelse for et thorshavnsk Havneanlæg, der i Aar har ført til, at Regeringen har sendt en Ingeniør herop for at undersøge, hvorvidt og med hvilke Bekostninger et saadant Anlæg kunde lade sig realisere. Medens jeg ellers vilde være stemt for at bevilge dette Andragende, maa jeg med det anførte Projekt »in mente« tilraade, at vi venter med Sagen, indtil Betænkningen foreligger angaaende Thorshavns Havneanlæg. Jeg kan ikke frigøre mig for Indtrykket af, at man har sat saa stor Kraft ind paa denne Sag for at kunne komme os i Forkøbet og derved sætte en Stopper for det thorshavnske Projekt. Derfor mener jeg, at vi ganske rolig bør lade dette Andragende vente, saa at begge Sager indgaar samtidig til Regeringen. Kun paa den Betingelse vil jeg gaa med til at give dette Foretagende min Tilslutning.

Winther: Jeg er fuldtud enig med Müller. Hvis vi Thorshavnere gaar med til at anbefale denne Sag nu, ville vi ikke handle i vore Vælgeres Interesse. Set fra Naturforholdenes Side, saa har jo Trangisvaag en god Havn; men dette er saa langtfra Tilfældet her i Thorshavn. Hvor vidt der, naar Betænkningen foreligger, kan blive Tale om det thorshavnske Havneanlæg eller ej, faar jo Tiden vise; men foreløbig mener jeg, vi bør vente og ikke foregribe dettes Muligheder ved nu at anbefale og indsende det foreliggende Andragende til Ministeriet. Jeg tror ikke, at dette Projekt er ment som en Overrumpling; men paafaldende ser det unægtelig ud med det pludselige Hastværk.

Effersøe: At det projekterede Havneanlæg i Trangisvaag kan komme til at gavne det thorshavnske, er meget rimeligt; skade det vil det næppe. Det har netop, da denne Sag var paa Tale, fra enkeltes Side været udtalt Betænkeligheder paa Grund af den Nytte, som Trangisvaags-Anlægget vilde kunne yde det thorshavnske Projekt, som man paa Grund af den formodede store Bekostelighed var bange for. Med Hensyn til, at dette skulde være en Overrumpling fra vor Side, saa skal jeg gøre opmærksom paa, at denne Sag aldeles ikke er af nogen ny Dato — tværtimod. Vi har længe nok drøftet den mellem os, uden at vi dog har ment, at der var Grund til at drage Spørgsmaalet frem i Pressen, og da vi saa syntes, Tiden var moden dertil, har vi taget fat og har forelagt Sagen fuldt færdig i Tinget, medens det thorshavnske Projekt stadig er under Undersøgelse. I Virkeligheden er vi altsaa slet ikke komne bag paa dette sidste, men forud for det, og jeg synes derfor ikke, det er ganske retfærdigt, at vi skal være nødte til at vente paa det andet, fordi det er bagefter. Og det kan jo have lange Udsigter, før det er naaet saa vidt som vort. Men der er aldeles ingen Grund til en saadan Venten, thi Lagtinget kan jo saa udmærket godt i sin Indstilling til Regeringen henlede dens Opmærksomhed paa, at der for Thorshavns Vedkommende ogsaa foreligger en lignende Sag, saa vil de, der passer Statens Finanser, nok tage fornødent Forbehold over for, hvad der kan og bør gøres. De vil maaske sige: Nej, kære Børn, nu faar I vente, til de andre kommer med deres. Saa faar vi se, hvad der er at gøre!

Formanden: Denne Sag har sin største Betydning ved det, der staar i Forbindelse med den. Taget som en enkelt Sag maa det utvivlsomt indrømmes, at den udtrykker et berettiget Ønske fra vedkommende Kommune og er et Tegn paa god Forretningsaand. Men lige saa utvivlsomt er det, at de samme Ønsker ogsaa næres andre Steder paa Øerne, og det er kun rimeligt, at Repræsentanter for andre Kredse gør gældende, at deres Egne har samme Berettigelse til at blive hørte som denne ene. Der kan i saa Henseende henvises først og navnlig til Thorshavn, men ogsaa til andre Pladser, der af Naturen og forskellige Forhold ere egnede til Trafik- eller Fiskerihavne. Jeg mener derfor, at det vil være rigtigst at se dette Foretagende som et Led i Forbedringen af vore Kommunikationsforhold, hvor vi jo endnu staar saa saare langt tilbage. Da der i Fjor var Tale om Undersøgelse af Havneforhold, burde man have taget Sagen op i sin Helhed, saaledes, at det i Stedet for at indskrænke sig til en enkelt Plads (Thorshavn) blev en samlet Undersøgelse af færøske Havneforhold; derved vilde ogsaa de forskellige Kredses Repræsentanter have faaet Lejlighed til at afgive Betænkninger, og Tinget kunde da, meget bedre end nu, have taget sin Stilling til Sagen. Gaar man ikke med til den omsøgte Anbefaling, saa mener jeg, at vi nu bør sætte Kraft ind paa at faa Sagen undersøgt i sin Helhed; personlig tvivler jeg ikke om, at Nødvendigheden af et Havneanlæg paa den Plads, hvorom her er Tale, vil fremgaa af en saadan samlet Undersøgelse.

Effersøe: Ved at tænke over, hvad den højtærede Formand nylig har udtalt, kan jeg i Hovedsagen erklære mig enig med ham. Jeg mener fremdeles, at vi sikkert naar videre ved at befordre den foreliggende Sag end ved at sætte en Stopper derfor; jeg er overbevist om, at fremmes dette Foretagende, saa vil derved den samlede færøske Havnesag vinde et godt Skridt frem. Vistnok begik Tinget en Fejl i Fjor ved at indskrænke Undersøgelsen blot til Thorshavn; men derfor gælder det ogsaa, at vi ikke gør Fejlen om igen.

C. Olsen: Jeg mener, at dette Andragende har berettiget Krav paa, at vi tage vel imod det og gør noget ved det. Som den ærede Tingmand for Suderø tror jeg ogsaa, vi gavner Havnesagen i sin Helhed bedst ved at befordre denne Sag, og det vilde ogsaa være altfor hensynsløst mod Sudringer, om vi modsatte os dette Foretagende, som de har sat saa meget ind paa. Det er tilstrækkelig bekendt, at man her i Thorshavn har drøftet og talt meget om et Havneanlæg; men der

synes ingen videre Alvor at have været deri, eftersom jo ingen har villet bidrage noget personlig dertil. I øvrigt mener jeg ogsaa, at vi straks bør gøre Udveje for at faa en Ingeniør herop til at undersøge Havneforholdene i deres Helhed. At vi skulle lade saadanne Foretagender som dette vente Aar efter Aar paa et Havneanlæg, der maaske slet ikke kan lade sig realisere, det er ikke blot uretfærdigt, men uklogt i højeste Grad; vi har ikke Raad til det. Sudringer har fortjent den største Paaskønnelse for deres Foretagsomhed og Offervillighed i denne Sag.

Winther: Hvis vi gaar ind til Regeringen med det foreliggende Andragende, maa vi være forberedte paa, at dette Foretagende bliver fremmet før noget andet. Det er umuligt for os at vide noget bestemt om, hvorledes Bevillingsmyndighederne vil stille sig. For andre Steder udenfor Tveraa ligger der en Fare i dette Anlæg; det vil være ensbetydende med et umaadeligt Forspring paa Erhvervslivets Omraade, det vil skabe nye Driftsmaader, drage Folk i Masse, Trafik, Handel til Tveraa, — kort sagt, med dette Projekt realiseret vil der være skabt et Monopol for Tveraa paa Bekostning af andre færøske Pladsers Udviklingsmuligheder. Den Fare, som allerede er forhaanden, vil da være mangedoblet. Nej, vi bør vente med dette Andragende, til Resultaterne af den samlede Undersøgelse foreligger; vi bør ikke favorisere denne ene Plads, som paa Forhaand har saa gunstige Betingelser som maaske ingen anden. Er der større Forretningsdygtighed, mere Drift og Energi i Trangisvaag end andre Steder paa Øerne — og det er der —, saa lad os bidrage til at fremelske en saadan Drift overalt, hvor der er Betingelser derfor, skabe flere Muligheder, sætte større Fart i Erhvervslivet der, hvor man endnu er tilbage. Derved arbejder vi i hele Landets og ikke i en enkelt Landsdels Interesse.

Formanden: Jeg kan ikke give den ærede Taler Ret i, at vi skulde skade andre færøske Pladser, om Tinget med en passende Indstilling anbefaler dette Andragende til Regeringen, naar denne Anbefaling betinges af, at Sagen i sin Helhed optages til Undersøgelse. Denne Begæring bør fremsættes, jo før des bedre, og her forekommer det mig, er en gunstig Lejlighed dertil.

Müller: Det var kun et Par Ord til min ærede Sidemand (C. Olsen). At Sudringer er gaaet saa rask til Vejrs og selv har bekostet Forarbejderne, er ingen Grund for os til at fremme dette Foretagende før noget andet. Aldeles ikke. Det er en gammelkendt Sag, at Penge gør Penge, og Pengene har de; de er evnerige og gaar selvfølgelig ikke af Vejen for et lille kontant Offer, naar det gælder en Konkurrence med Thorshavn. De ved jo, at det kommer igen med Rente og Renters Rente. For vi maa vel huske paa, at det her er intet mindre end en Trafikhavn for Færøerne, det drejer sig om. Og for at fremme dette Formaal tages selvfølgelig alle de Midler i Brug, der staar til Kapitalens Raadighed; man kunde jo tænke sig f. Eks. et Blad, udgivet i Thorshavn ved Hjælp af trangisvaagsk Kapital, hvori det thorshavnske Havneanlæg modarbejdedes. Uheldigt er det umægteligt, om Kapitalen ogsaa her skal kunne øve sin Indflydelse, men saadant kan aldrig være nogen gyldig Grund for Lagtinget til at støtte Trangisvaags Særinteresser paa hele Landets Bekostning.

C. Olsen: Vi kan sandelig ikke give os af med at regulere Kapitalen; det er jo en kendt Sag, at de, der ingen Kapital har, maa bøje sig for Kapitalen, og det lader sig nu engang ikke ændre. Men derfor er der ingen Anledning for os til at standse Sagen. Jeg er som den højtærede Formand og Ordføreren overbevist om, at Regeringen ikke tager sin Stilling til Sagen, før den har taget alt, hvad hermed staar i Forbindelse, under Overvejelse. At standse Sagen paa sit nuværende Stadium vilde være aldeles utilbørligt.

Winther: Jeg protesterer mod, at vi som Repræsentanter for Folk og Land skulde bøje os for Kapitalen som saadan. Hvis der er noget færøsk Havneprojekt, der kunde have berettiget Krav paa at fremmes før andre, saa er det Havneanlægget ved Thorshavn; her er meget mere Trang dertil end noget Steds paa Suderø; Vaag og Trangis-

vaag er jo forholdsvis udmærkede Havne.

Effersøe: Naar jeg har baaret denne Sag frem, saa er det ikke med den Bag-Hensigt dermed at fremme et Konkurrenceprojekt til det thorshavnske Havneanlæg. Tværtimod er vi villige til at hjælpe Thorshavnerne, hvis det skulde gøres nødigt. Vi har set stort paa denne Sag, ikke fra noget Særstandpunkt, men derfor er det urigtigt at sige, at vor Mening med dette Anlæg er at skabe en Trafikhavn for Øerne; det er en Trafik- og Fiskerihavn, som vil komme baade Trangisvaag og andre Pladser tilgode. At det er paa Grund af overvættes Kapitalstyrke, at vi har gaaet saa rask til Værks fremfor Thorshavnerne, kan jeg ikke erkende. Her i Byen er vel nok saa mange og evnende Kapitalister, at de vel havde kunnet overkomme den Smule Udgift, som Forarbejderne koster. Men Sagen er, at der her har gjort sig en altfor stor Sløjhed gældende, en ringe Tro paa Sagens Mulighed.

Müller: Der er den store Forskel mellem Thorshavn og Trangisvaag, at det her gennemgaaende er Smaamænd, som maatte tilvejebringe de nødvendige Midler, mens i Tvetaa Kapitalen er samlet paa nogle enkelte Hænder. Det har derfor været ulige lettere der at opnaa Enighed om det, der skulde gøres og ydes end her.

Effersøe: Det kan jeg ikke erkende. Midlerne er bragte til Veje, ikke fra Enkeltmand, men fra Kommunen i sin Helhed.

Weihe: Jeg slutter mig ganske til dem, der mener, at en samlet Undersøgelse af færøske Havneforhold vil være en nødvendig Betingelse til Fremme af dette Foretagende. Jeg skal i denne Forbindelse nævne et Sted, der baade ved sin centrale Beliggenhed og sine Naturforhold, egner sig som faa andre til Trafikhavn, nemlig Kongshavn. Den første Opgave, som Udvalget i denne Sag maa sætte sig, bør være den, at tilvejebringe en Undersøgelse af Havneforholdene i deres Helhed.

Sagen henvistes til et Udvalg.

Mødet Tirsdag den 15de August.

Foreløbig Behandling af Sagen ang. Ændringer i Trøloven.

T. J. Petersen: I Trøloven er bestemt, at ingen Parcel maa være mindre end 1 Kofoder (Sommer- og Vinter-). Denne Bestemmelse er paa sin Plads, hvor der er nok af Opdyrkningsjord og hvor der er ublandet Kongsgods. Men hvor der er delvis eller hovedsagelig Odelsjord, bliver Vejen til Opdyrkning saa besværlig, at Folk helst undlader at komme ind paa den. Loven er anvendt saaledes, at ingen Parcel, der udlejes, selv af Hauger som bestaar dels af Kongs- og dels af Odelsjord, maa være mindre end 1 Kofoder. Naar man vil have Opdyrkning til Kobs af Udmark med blandet Kongs- og Odelsjord, gaar der under heldige Omstændigheder et Aar førend Sagen kan tilendebringes. Hvis man overhovedet ad lovlig Vej skal faa noget, maa man i flere Bygder med den hidtil brugte Fortolkning af Loven flytte op i Dalene. Man burde under disse Omstændigheder støtte Opdyrkningen ved at gaa lempelig frem ved Lejeforhold. — Hvis enten Fæstere eller Odelsejere sige nej, kan Lejemaal ikke fremtvinges. — Hvis man kunde faa Adgang til at faa saa stort Areal, som kræves til Vinterfodring af en Ko, vilde meget være vundet, idet saavel Fæstere som Odelsmænd vilde være mere tilbøjelige til at give Samtykke, og flere vilde paa den Maade blive hjulpne. Saaledes som Forholdene nu er, vil en Mand, der kun faat ét helt Aarsfoder, dog holde 2 Køer og drive Køerne i Haugen. Jeg tillader mig at anbefale Sagen til Tingets Velvilje og foreslaa Nedsættelse af et særligt Udvalg paa 5 Medlemmer.

Formanden: Forslaget gaar ud paa en Forandring i Trølovens §§ 10 og 11. Foregaaende Talers første Bemærkning angaar den Fortolkning, som Godsbestyrelsen har gjort gaaende ved Udlejning af Arealer af Fælleshauger. Godsbestyrelsen har ment, at man ved »Fæstets Indmark« maatte forstaa ikke blot ublandet Kongsjord, men ogsaa Fællesjord, hvori altsaa baade Kongsjord og Odelsjord ere lodtagne. Mod denne Fortolkning kan der vel rejses Indvending; men jeg tror, at det maa indrømmes, at den kan støtte sig baade paa Trølovens Ord og Tanke. Trøloven maa have tilsigtet et vist almindeligt Princip, nemlig at man ikke maa oprette mindre Husmandsbrug end at vedkommende kan være uafhængig af Havgeejeren. Hvis man ikke holder paa dette Princip, vil der ifølge Trøloven ikke kunne findes nogen Grænse — selv Arealer, der ere langt mindre end i Vinterfoder vilde kunne faas af Fælleshavgerne.

Det drejer sig om to afvigende Principper; om man bør virke hen til den mest mulige Opdyrkning af Havgestykker i al Almindelighed eller Oprettelse af Brug af passende Størrelse. Ved at gennemse Forhandlingerne om Trøloven finder man, at det sidstnævnte Princip har været det grundlæggende. Derfor har Godsbestyrelsen ment at burde holde paa den samme Ordning ogsaa i de Tilfælde, hvor Staten ikke er eneste Lodtager i Haugen.

Ved Salg af Lejetroer ifølge § 10 jfr. § 3 er bestemt, at Ret til Udtrivning af Køer i Havgen og Vinterfredningsret ikke følger med Ejendomsretten til Trøen. I mange ældre Kontrakter om Lejetroer er der tillagt Lejetageren saadanne særlige Rettigheder, som til Dels ere beregnede under ét med Lejen for selve Trøen. Godsbestyrelsen har i saadanne Tilfælde ment, at hver Gang der sker Overdragelse til Selvejendom, bør Forholdet ordnes paany. Hvor der derimod i Lejekontrakten er fastsat særlig Betaling for deslige særlige Rettigheder er der næppe noget i Vejen for, at disse vedvarende kan bestaa i Henhold til Lejekontrakten, ogsaa efter at Lejeren har købt Trøen.

J. H. Poulsen: Der var for nogle Aar siden fremlagt i Tinget et Andragende fra et Medlem om Lempelser i Trølovens Bestemmelser vedrørende søjdehøje Gærder. Tinget forkastede dette som værende et Tilbageskridt. Det nu foreliggende Forslag betragter jeg ogsaa som et Tilbageskridt. Derimod er der andre Ting saavel i Trøloven som i vore andre Landbolove, der ere vel værd at tage under Overvejelse. Blandt andet trænges til lettere Adgang til at faa Sager bragt for Landvæsenskommissionen. Efter det foreliggende Andragende vil der ikke raades Bod paa dette, som er den største Hindring for Opdyrkning i Fælleshauger. Jeg foreslaar, at vi udsætte Sagen til næste Aar for at den kan underkastes en grundig Behandling.

T. J. Petersen: Hvad der skal betegnes som Tilbagegang er en Skøns Sag. Det forekommer mig at være mere Tilbagegang at fordre en Størrelse af Opdyrkningsparceller, som ikke kan opnaas, hvorved der sættes Stopper for al Opdyrkning. Om der i en Bygd kan faas et eller to hele Kofoder, forslaar dette intet i Forhold til den Trang, som paa mange Steder findes. Det er vigtigt at lette Adgangen til Opdyrkning ogsaa hvor der er Odelsgods. Hvis det i sin Tid havde været Tingets Mening at holde en ufravigelig Regel vedrørende Trøers Størrelse vilde Odelsgodset ogsaa være taget med, da der er mange Bygder, hvor Selvejendom er det overvejende.

Formanden: Hvis Lagtinget dengang det i sin Tid behandlede Trøloven, særlig havde henvendt sin Opmærksomhed paa dette Spørgsmaal, vilde det vel have optaget en vis Regel i denne Henseende. Derimod er det næppe antageligt, at det kan have været Trølovens Mening, at der slet ikke skulde gælde nogen Grænsebestemmelse, hvor der er Fælleshauger. Ikke alene vilde dette føre til en Udstykning uden Grænser, men det vilde ogsaa stride mod Trølovens Grundtanke: at oprette selvstændige Brug af passende Størrelse. Man maa derfor i Mangel af en særlig Bestemmelse i Trøloven, formuftigvis antage, at ved Udtrykket »Fæstets Udmark« maa forstaas som »Udmark, der hører til Fæstet eller hvori Fæstet er Lodtager«. Det vilde være betænkeligt at ophæve en-

hver Grænse og splitte Opdyrkningsjorden i Stumper og Stykker.

J. H. Poulsen: Trøloven har sine gode og daarlige Sider. Dette hører til de gode Sider at skabe en Husmandsstand, som er nogenlunde uafhængig af Kongsbønder og Havgeejere. Hvor der saa at sige ingen Opdyrkningsjord er, kan Loven selvfølgelig ikke faa nogen Betydning. Efter Bestemmelserne i Trøloven kan der faas 1 eller 2 Husmandsbrug i en Bygd, hvor der efter Andragernes Mening burde gives Lejlighed til Oprettelse af 2 eller 4 Brug. Enten man her vælger det ene eller det andet, vil disse Brug ikke faa stor Betydning for Samfundet i sin Helhed. Efter den danske Husmandslovs oprindelige Bestemmelse skulde Husmandslodderne have en Værdi af 5000 Kr.; men der er stærk Stemning for en Forhøjelse af Brugenes Størrelse for at Husmændene kan blive virkelig uafhængige, og den Vej er man ogsaa gaaet i Danmark. Hvorfor skulle vi da gaa den modsatte Vej.

T. J. Petersen: Jeg indser ikke at vi komme bort fra alle Regler om vi forandre Trøloddernes Minimumsgrænse. Rigtigheden af Godsbestyrelsens Fortolkning vil jeg ikke bestride, men jeg fastholder, at en Ændring, hvorved der aabnes Adgang til at erhverve Trøstykker af ned til 1 Vinterkofoders Størrelse, vilde være gavnlig. Lad os antage, at en Havge for $^1/_8$ bestaar af Kongsjord og Odelsejerne ønske, at der kun skal indtages saa meget, at hver Andrager faar et Vinterfoder. Naar der saa udskiftes 8 Kofoder, vil efter mit Forslag 16 Mænd faa Opdyrkningsjord. Forslaget er vigtigt, fordi det i mange Tilfælde vil hjælpe til en bedre Forstaaelse mellem Odelsmændene og Kongsfæsterne hvad Opdyrkningen angaar. Det er urigtigt at holde paa noget, som ikke kan overholdes eller gennemføres overalt.

Formanden: Det maa indrømmes, at Andragendet kun gaar ud paa at aabne Adgang til Erhvervelse af hele Vinterkofoder; men det er tvivlsomt, hvorvidt det er heldigt, om Trømanden skal være afhængig af andre for at kunne fodre sin Ko om Sommeren.

J. H. Poulsen: Jeg kan ikke forstaa det af næstforegaaende Taler anførte Eksempel, navnlig at Odelsejerne skulde være saa villige til at afgive blot Vinterkofoder, da Havgeejerne netop pleje at være ømme om at lade for mange Køer komme i Havgen. Selv om to Mænd faa det Kongsgodset tilkommende Kofoder, kunne de øvrige Ejere lade deres Andel ligge uopdyrket og hvis de, som rimeligvis vil finde Sted, naar Kongsgodsets Andel tillægges én Mand, ønske at opdyrke deres Andel, faa de dog under alle Omstændigheder 7 Sommer- og Vinterkofoder.

C. Olsen: Det synes som foregaaende Taler ikke kender Forholdene overalt paa Øerne. Der er flere Steder paa Norderøerne, hvor al dyrkbar Udmark er optagen og hvor kun Ungkvæg kommer i Havgen. Der er ogsaa Bygder, hvor der kun er ubetydelige Arealer af Opdyrkningsjord for Haanden. Paa saadanne Pladser kan maaske flere ønske at supplere deres Foder med $^1/_2$ Aarsfoder. Jeg maa give det ærede Medlem fra Fuglefjord Ret. I hans Bygd er der kun lidt Kongsjord, og det vil derfor være heldigt, om der aabnes Adgang til Erhvervelse af mindre Arealer end hidtil har været muligt, dog ikke mindre end et helt Vinterkofoder.

Hentze: Vore Landboforhold er saa forviklede, at man bør sætte meget ind paa at skabe mere faste Regler og tage Hensyn til, hvad Fremtidens Udvikling kan medføre. Hvor der er Uddrivning af Køer i Udmarken, bør Opdyrkning skabes paa dennes Bekostning og bør man derfor ikke regne med Uddrivningen. I de Bygder, hvor Landbruget er nogenlunde fremskredet, tror man kun lidt paa Uddrivningen. Det kan muligvis betragtes som en Fejl ved Trøloven, at der ikke gives Tilladelse til at optage mindre Arealer af Statsjorden til Opdyrkning end 1 Aarsfoder. Det bør derfor under alle Omstændigheder overholdes, at hvor der indtages mindre Parceller, maa de smeltes sammen med tidligere opdyrkede Arealer, saa at der tilsammen bliver et fuldt Aarsfoder. Selv om det, en ønsker at supplere, er Odelsjord, bør det kunne smeltes sammen til et udskilleligt Brug. Denne

Lov har sine Skavanker, der trænger til at afhjælpes, men det har sin Fordel, at Ministeriet kan lade foretage Udskiftning, hvor denne ellers ikke kan lade sig gennemføre. Men hvor Fæstegodset udgør en ringe Andel af saadan Udmark, der ansøges efter, vil en Imødekommen af større Begæringer dog ofte skabe større Indhegning, end der med Fordel kan overkommes, og dette vil dog gribe mere skadeligt ind i andre Brug i vedkommende Bygd end for daværende Tid er hensigtsvarende. At holde paa hele Kofoder som fast Princip, mener jeg er aldeles nødvendigt, og kan jeg derfor ikke være med til Ændring af Loven i den af Forslagsstillerne antydede Retning.

Winther: Jeg vil ikke være med til at anbefale Sagens Fremme i Aar efter det foreliggende, fordi saa meget andet hænger sammen hermed baade i den paagældende og andre Love. Man bør paa ingen Maade gaa ind paa at skabe mere uselvstændige Brug. Allerede ved Loven af 1857 har man haft Øje for at tilstræbe hensigtsmæssige Brug, hvilket var rigtigt, endskønt Loven ikke er benyttet af Mangel paa Forstaaelse hos Landbrugerne. Jeg vil ikke foreslaa helt at afvise dette Andragende, men holder paa, at det bør udsættes til næste Aar, da dette ene Punkt i Trøloven kun har Betydning for ganske enkelte Pladser som f. Eks. Fuglefjord.

T. J. Petersen: Det er ikke ment saaledes, at der overalt kun skal uddeles Vinterkofoder, men blot i de Tilfælde, hvor det findes hensigtsmæssigt. Det Forhold, at der mangler Opdyrkningsjord, forekommer paa mange Steder. Jeg vil derfor anbefale at fremme Sagen, idet jeg fastholder mit Forslag om Nedsættelse af Udvalg.

Forslaget vedtoges.

Mødet Torsdag den 17de August Kl. 1 (og Kl. 3).

Fortsat 3dje Behandling af Sagen ang. Referat af Tingets Forhandlinger.

Ordføreren (Winther): Efter at der har været talt frem og tilbage om Sagen og der er stillet Ændringsforslag af Olsen og Effersøe har Udvalget indset, at det oprindelige Forslag ikke havde Udsigt til at gaa igennem og har derfor stillet et nyt Forslag, som i det væsentlige er overensstemmende med Olsens og Effersøes. Vi har foreslaaet en saa billig Pris, at Referatet antagelig vil blive en betydelig Udgift; men da det er vigtigt at skaffe det den størst mulige Udbredelse blandt Befolkningen, have vi i saa Henseende ikke haft Betænkeligheder. Efter de Oplysninger vi have kunnet indhente, ville Omkostningerne formentlig beløbe sig til omtrent 1650 Kr. Naar det formodede Beløb for solgte Eksemplarer af Beretningen fradrages, vil man som endelig Udgift have c. 850 Kr. Tidligere har Sagreferatet kostet 500 Kr. som endelig Udgift, fordi der intet er gjort for dets Udbredelse. Det er vel korrekt, at Udgifterne afholdes af Amtsrepartitionsfonden. Vi har dog tilladt os at stille Forslag om, at økonomisk Fond skal udrede det halve. Hvis dette Forslag (Pkt. 8) forkastes, saa er det en Selvfølge at hele Beløbet gaar af Amtsrepartitionsfonden.

Effersøe: Da jeg sammen med et andet Medlem har stillet et Ændringsforslag, vil jeg oplyse, at jeg agter at stemme for det fra Udvalget sidst fremkomne Ændringsforslag. Min eneste Betænkelighed ved Referatet er Bekostningen; men forhaabentlig vil der kunne ordnes en bedre Ekspedition med Forsendelse gennem Postvæsenet. I hvert Fald er dette kun et Forsøg for ét Aar.

C. Olsen: Jeg kan ogsaa tiltræde Udvalgets Ændringsforslag.

J. Poulsen: Jeg har kun haft knap Tid til at beskæftige mig med Sagen. Et Spørgsmaal falder mig dog ind.

Naar Referatet, som foreslaaet, skal komme ud 4 Gange maanedlig, kan jeg dog ikke besørge Udgivelsen hver Uge, fordi Posten om Vinteren kun gaar hveranden Uge; men maaske det gaar an at levere 2 Ark hveranden Uge. Formanden har tidligere besørget Korrekturlæsningen, men dette kan der nok ikke fremtidig gøres Regning paa.

Formanden: Det forholder sig rigtigt, at jeg har læst eller ladet læse Korrektur paa Referatet; men jeg kan ikke selv paatage mig eller paalægge mit Kontorpersonale større Arbejde.

Ordføreren: Dette har jeg ikke tænkt over. For øvrigt forekommer det mig ikke, at der kan blive mere Arbejde end foregaaende Aar, idet det mundtlige Referat vil være trykt i Forvejen. Der kan desuden ikke være noget i Vejen for at sende 2 Ark paa én Gang hver fjortende Dag eller ogsaa ordne Korrekturlæsningens Besørgelse her i Byen uden Afkortning for J. Poulsen.

Formanden: For de tidligere Samlingers Vedkommende har J. Poulsen i Forbindelse med Formanden besørget Korrekturlæsningen; men jeg vilde finde det ganske naturligt, om Udvalget nu sørgede for Korrekturlæsningen.

Effersøe: Man vil have forstaaet, at jeg og Olsen tage vort Ændringsforslag tilbage. Jeg skal nu kun gøre opmærksom paa, at der er en Redaktionsfejl eller mulig en Fejlskrivning i Udvalgets Forslag.

Paturssøn: Det ærede Medlem fra Suderø er blevet opmærksom paa en Redaktionsfejl. — Med Hensyn til Korrekturlæsning kan det ikke være vanskeligt at finde en Mand i Thorshavn til at paatage sig den.

Effersøe: Udtrykket i Slutningen af § 6: »have fundet Sted« bør vel være: »forefindes«.

Ordføreren: Det maa indrømmes, at dette er mere korrekt. Maaske det kan gøres som en Redaktionsændring?

Formanden: Ja, hvis Udvalget er enigt derom.

Paturssøn: Jeg har været borte under Sagens Behandling og ikke faaet Lejlighed til at stille Ændringsforslag, ellers vilde jeg have talt indtrængende med Medlemmerne og derefter stillet Forslag om, at Referatet skulde udkomme paa Færøsk. Nu vil jeg ikke komme frem med dette Spørgsmaal for ikke at udsætte Sagen for Fald. Her er jo ikke en eneste af os Lagtingsmænd undtagen Formanden, som i Tingsalen benytter sig af noget andet Sprog end Færøsk, og jeg kan derfor ikke tilbageholde min Harme over, at vi ikke er komne saa langt, at vi tør vise os saaledes som vi er. Den Oversættelse, der herefter vil finde Sted af vore Taler, er jeg sikker paa ikke vil kunne gengive vore Udtalelser med den Farve og den Korrekthed, som i andet Tilfælde kunde være opnaaet.

Formanden satte under Afstemning de enkelte Punkter i Udvalgets Forslag, som vedtoges.

Foreløbig Behandling af Forslaget til Lov om Thorshavns kommunale Styrelse.

Isaksen: Som Medlemmerne bekendt have vi tilladt os at fremkomme med Andragende om, at Tinget vil indsende til Regeringen et Andragende om at søge fremmet det af Tinget vedtagne Forslag til Lov om Thorshavns kommunale Styrelse. Der er Trang til en saadan Lov, idet vor Lovgivning paa dette Omraade er forældet. Ordningen af Byens Anliggender er nu meget besværlig, idet hele Maskineriet arbejder saa tungt. Byen er nu saa stor og saa fremskreden i Udvikling, at vi nok kan præstere Mænd, der skiftevis kan paatage sig at dele det til Byens Styrelse nødvendige Arbejde imellem sig. Naar Landkommunerne anses modne til Selvstyre, kan vi i vor Kommune meget bedre præstere de 15 eller 20 Personer, som kræves. Jeg tillader mig at anbe-

fale Andragendet paa det bedste og foreslaar Nedsættelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer. — Sagen vil ikke medføre stort Arbejde, men paa Grund af dens store Betydning bør Medlemsantallet ikke være lavere.

Formanden: Med Hensyn til Betimeligheden og Ønskeligheden af en ny Ordning er der fra alle Sider Enighed; men Sagen har stødt paa politiske Vanskeligheder, idet det paagældende Lovforslag er draget ind i Meningsstriden i det øvrige Kongerige angaaende Ordningen af den kommunale Valgret. Der foreligger nu 2 Forslag. Det ene er vedtaget af Folketinget og det andet af Landstinget. Det ene er omtrent lig det af Lagtinget i 1901 vedtagne, medens det andet er som Lagtingets Forslag af 1902. Hele Vanskeligheden ligger i, hvilken af disse Former der bør vedtages. Nu foreligger der en Udtalelse fra Kommunalbestyrelsen om, at den ønsker fremmet enten det ene eller det andet af de fremkomne Forslag. Dette er af Interesse, idet Kommunalbestyrelsen ikke for har udtalt sin Tilslutning til Forslaget fra 1902.

Forslaget har som sagt stødt paa politiske Vanskeligheder, fordi Landstingets Flertal har frygtet for at foregribe Afgørelsen lige over for de andre Kommuner i Riget hvad Stemmeretsspørgsmaalet angaar. Om en fornyet Henvendelse fra Lagtinget vil føre til noget Resultat, er maaske tvivlsomt. Muligvis vil de politiske Forhold stille sig saaledes, at man kan faa en Ende paa Sagen. Kommunens Trang til og Krav paa en Nyordning bliver selvfølgelig stærkere efterhaanden som Aarene gaar, og det er ikke utænkeligt, at Rigsdagen vil tage Hensyn hertil. Jeg vilde ønske, at Lagtinget kunde have Held til at bringe ny Momenter ind i Sagen, som kan bringe den ud af det politiske Spor.

Winther: Jeg haaber, at man i Lagtinget vil holde fast paa Forslaget fra 1902, saa meget mere som man her staar sammen med Ministeriet. Der er i øvrigt ingen Anledning til at foreslaa Forandringer.

Det vedtoges at henvise Sagen til et 5-Mandsudvalg.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Rejsegodtgørelse til færøske Lærere, som ville besøge Statens Lærer-Højskole i København.

Formanden: Ministeriet har opnaaet en Bevilling paa 300 Kr. til Fortsættelseskursus for færøske Lærere paa Betingelse af, at der af Lagtingets Midler bevilges et tilsvarende Beløb. Lagtingets Forslag ligger til Grund for Ministeriets Forslag. Der vil paa denne Maade gennemsnitlig kunne støttes indtil 5 Lærere aarlig.

Det foreligger ikke, hvorledes Lærerne skulle faa Midler til at dække Udgifterne ved Opholdet i København; men det er antageligt, at Ministeriet har ment at støtte dem af det almindelige paa Finansloven til lignende Formaal bevilgede Beløb.

Det er af Vigtighed, at Lagtinget vedtager den her foreslaaede Bevilling, ellers vil Færøerne ikke nyde godt af den paa Finansloven givne Bevilling.

Jeg foreslaar Sagen henvist til Udvalget for Skolesager.

Dette vedtoges.

Foreløbig Behandling af Andragende om Oprettelse af et Lærerembede for Kvivig Sogn og Statstilskud til Skolebygninger sammesteds.

Provsten: Der foreligger Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø om Oprettelse af et Lærerembede i Kvivig og

Statstilskud til Skolebygning sammesteds samt til Skolestue for Lejnum og Solitude. Flertallet af Husfædre i Sognet (42) har tilskrevet Skolekommissionen om at faa oprettet Skoler. Sagen er behandlet i Skolekommissionen, hvor 1 af Medlemmerne modsatte sig Andragendet samt i Forstanderskabet, hvor 2 af Medlemmerne ikke vilde fremme Sagen. Den stedlindende Uenighed i Sognet har givet sig Udslag ved et af 36 Sogneboere underskrevet Andragende, som under Henvisning til flere Omstændigheder, bl. a. at Sognet er mindre velstillet i økonomisk Henseende, fremhæver det utilraadelige ved Oprettelse af et Lærerembede. Forstanderskabet har haft dette Andragende til Forhandling og afkræftet flere af de fremsatte Grunde. Forstanderskabet har ment, at man vel bør tage Hensyn til Sognekommissionen, men giver dog Andragendet sin Tilslutning fordi det er vel begrundet og underskrevet af Flertallet af Sognets Beboere. Det er oplyst, at der er 11 skolepligtige Børn paa Vaalen og 75 i de andre Bygder. Da Afstanden fra Kvivig til Lejnum er for stor, anses det for nødvendigt at bygge en Skolestue for sidstnævnte Bygd i Forening med »Stykket«. Jeg maa anbefale Sagen og foreslaa den henvist til Kirkekasseudvalget, fordi der er Tale om Bevilling til Skolebygninger.

O. J. Olsen: Jeg skal ligeledes anbefale Andragendet til Tingets Velvilje. Det er iøjnefaldende, at en Kommune med 86 skolepligtige Børn endnu ingen Skole har. Det er ligesaa iøjnefaldende, at i en Opposition paa 36 Personer kun 8 have egenhændig underskrevet Andragendet om at blive frt for Skole, medens alle de 12 Personer, som have begæret Lærerembedets Oprettelse, selv have underskrevet Andragendet. Her kommer man uvilkaarlig til at tænke paa det gamle Ordsprog: »Den græder ej efter Guld, som aldrig Guld ejede«. Disse, som endnu ikke have Forstaaelse af Sagen, bør ikke hindre at det ene rette fremmes.

Dam: Som Repræsentant for Nordstrømø Præstegæld, skal jeg anbefale Andragendet som det foreligger fra Forstanderskabet.

Sagen henvistes til Kirkekasseudvalget.

Mødet Lørdag den 19de August.

Forel. Behdl. af Sag ang. Forbud mod Udskænkning af berusende Drikke.

Formanden bemærkede, at det, paa Grund af Forbindelsen mellem denne og den efterfølgende Sag, vilde være tilladt ogsaa at komme ind paa denne.

Isaksen: Afholdsbevægelsen har, som alle ved, arbejdet i lang Tid heroppe, og skønt man nok tør sige, at der er vundet godt frem, saa kan dog de allerfleste ogsaa være enige om, at det er for lidt, det, der er vundet. En mægtig Løftestang i Fremtidens Arbejde vil det være, om Lovgivningsmagten i stigende Grad træder hjælpende til, men endnu har dette ikke været Tilfældet i nævneværdig Grad. Allerede i 1882 søgte Lagtinget, ved Udarbejdelsen af et Lovforslag at foretage Indskrænkninger i det Uvæsen, der dreves ved Salg af Spirituosa, og dette blev da forelagt Rigsdagen, men det blev imidlertid ikke til noget. 7 Aar senere indsendtes Lovforslaget i en Del ændret Skikkelse igen til Rigsdagen, men uheldigvis opløstes Folketinget midt i Samlingen, og Forslaget kom heller ikke denne Gang videre. Atter i 94 sendtes Forslaget for tredje Gang til Rigsdagen, men siden har vi intet hørt fra det. I 1902 udarbejdede Tinget et nyt Forslag ang. Salg af Øl og Vin og Adskillelse mellem Handel og Beværtning samt andre gavnlige Forholdsregler, som Folkeafstemning om Fornyelse af Spiritusbevillinger og en Varighedsgrænse for disse paa 5 Aar m. m. Heller ikke dette Forslags videre Skæbne kender vi. Det kan tænkes, at den i Danmark nedsatte Ædruelig-

hedskommission er Grunden til denne Tavshed, idet man maaske ikke har villet foregribe Kommissionens Arbejde ved at bringe vort Forslag paa Bane. Imidlertid trænger vi haardt til de Forholdsregler, der er foreslaaede der. Det ene af de to Andragender, som nu behandles, er fra Suderø og gaar ud paa at forbyde Udskænkning af berusende Drikke fra Lørdagaften til Mandagmorgen. Det andet er fra Thorshavns Afholdsforening, Kvindeforeningen og de herværende Loger og gaar ud paa, foruden at faa optaget til fornyet Behandling de af Lagtinget i 1894 og 1902 udarbejdede Forslag til Ædrueligheds Fremme, ogsaa at faa gennemført en lignende Bestemmelse som den, Sudringerne har andraget om samt at Udskænkning af Øl og Vin fra Bageri- og Konditoriudsalg forbydes. Politiet er nemlig her ude af Stand til at kontrollere, om Folk gaar ind for at købe Brød og Kager eller Øl og Vin, og særlig naar Skibe har ligget paa Reden, er Søndagsbeværtningen ofte udartet i højst upassende Grad. Da dette Andragende og Forslaget om Forbud mod Udskænkning er saa nær beslægtede, vil jeg foreslaa dem begge henviste til et fælles Udvalg paa 5 Medlemmer. Jeg haaber, at Tinget vil tage vel imod dem, og jeg nærer de bedste Forhaabninger om at vi faar dem gennemførte i Rigsdagen. Stemningen er nu, baade heroppe og nede i Danmark, en ganske anden end den var for nogle Aar tilbage.

Effersøe: Jeg tror nok man tør sige, at hvad Ædrueligheds bestræbelserne angaar, saa er der almindelig Enighed heroppe, hvad ogsaa har givet sig tilkende ved de talrige Underskrifter, som Adresser i den Retning har kunnet samle paa kort Tid. I hvert Fald vil det blive vanskeligt at finde nogen, der aabent tør sige, at han er imod disse Bestræbelser. Derfor vil det næppe falde svært at finde Øre for disse Krav hos Lovgivningsmagten. Det er ogsaa indlysende, at saa længe Folk uhindret kan blive ødelagt ved Drikkeri, saa længe er det til liden Nytte at man skaber andre gode Love. Englands mest fremragende Historiker har paavist, hvorledes Riget under en Periode, hvor Bestyrelsen var ubeskrivelig slet, dog gjorde usædvanlige Fremskridt, fordi de enkelte Individer var kraftige og handledygtige. Individernes Sundhed og Dygtighed er Hovedgrundlaget for gode Samfundsforhold. Udryddelsen af Drikkeondet er derfor den første Betingelse for et godt og udviklingsdygtigt Samfund.

O. J. Olsen: Det er et af de største Maal, færøsk Lovgivningsarbejde kan sætte sig, og det glæder mig derfor overordentlig, at der atter i Aar lyder Røster til Tinget om Hjælp mod det store Samfundsonde. Jeg kan i alt slutte mig til foregaaende Talere og tvivler ikke om, at Tingets store Flertal ogsaa gør det.

Sagen henvistes til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Foret. Behdl. af Sagen ang. Kørevej mellem Sand og Skopen.

J. H. Poulsen: Grunden til, at dette Andragende kommer saa sent frem, hvorfor vi bedes undskylde, er den, at vi har villet vente paa et andet af lignende Natur for at de kunde komme til Behandling samtidigt. Det er allerede flere Aar siden, at man begyndte at tale om Ønskeligheden af en saadan Kørevej, hvad jo ogsaa er ret naturligt, da det er betydelige Bygder begge to, og der blev derfor almindelig Glæde, da det rygtedes, at en Vejingeniør skulde komme herop for at foretage Undersøgelser paa dette Omraade. Paa Grundlag af hans Oplysninger indsendte vi samme Aar et Andragende til Tinget om at faa dettes Medvirken til en Ansøgning om Tilskud fra Statskassen. Dengang afvistes Andragendet med den Begrundelse, at Tiden endnu ikke var inde, da der ikke forelaa nogen Oversigt fra Ingeniøren over Vejanlæggene. Denne Mangel er nu udfyldt, og dermed den Indvending bortfalden. Der har været gjort gældende, og det maa vistnok ogsaa indrømmes, at Søen er den billigste »Landevej« heroppe, men vi kan dog næppe i al Fremtid nøjes med den alene. Og naar Tinget er

gaaet med til de forholdsvis store Udgifter ved Vejundersøgelsen og Oversigten, saa er det vel Meningen, at der ogsaa skulde bringes noget ud af den, og denne Vej kommer da i første Række efter Planen. Det har nu ogsaa en ganske overordentlig Betydning, for de paagældende Bygder særlig, men ogsaa for hele Øen at faa denne Vej; Sandøens eneste Havn er Skopen, saa enhver kan sige sig selv, hvormeget en god Kørevej vil have at betyde for Transport af Varer og Produkter, men ogsaa for fremtidig Opdyrkning vil den spille en stor Rolle. Søger Turiststrømmen til Færøerne, hvad der jo tales meget om, saa vil Sandøen sikkert, ifølge tidligere Erfaringer, blive et af de mest søgte Steder; ogsaa paa det Punkt vil Vejen have sin Betydning. Rejser vi denne Sag nu, saa er der gjort en Begyndelse, og saa faar vi at vide, hvilken Stilling Regeringen vil tage til Sagen. Vi har tænkt os, at Kommunen her, ligesom almindeligvis er Tilfældet i Norge, udreder $^{1}/_{10}$ af Omkostningerne. Jeg skal derfor anbefale den til Tingets Velvilje og foreslaar den henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Hentze: Vi Tingmænd for Sandø er blevne enige om at tage denne Sag op igen, skønt det selvfølgelig staar os klart, at den har sine Vanskeligheder. Det er jo et saa stort Spørgsmaal, at der baade kan gives Grunde for og imod, hvad vi ogsaa har været forberedte paa. Det er navnlig de mange Penge, der her skal anvendes, som man kan diskutere længe om, hvorvidt de svarer til de Fordele, der kan ventes opnaaede o. s. v. I saadanne Spørgsmaal vil, som rimeligt er, de stedlige Interesser altid gøre sig gældende, og Forhold og Betingelser er ikke ens allevegne, idet der paa sine Steder kun kan faas ringe Nytte af Vejanlæg og paa andre Steder slet ingen; men disse Steder vil dog trænge til Hjælp og Støtte i andre Henseender. Jeg haaber derfor, at Tingets Medlemmer vil se saa alsidigt paa Tingeno, at det foreløbige Andragende ikke opfattes som et isoleret Lokalprojekt, men som Led i en Sag, der kan komme hele vort Samfund tilgode, og jeg vil derfor henstille, at man tager saa tolerant som muligt paa Sagen og ikke lægger den Hindringer i Vejen. Der er sikkert faa Steder paa Øerne, der er saa gunstige for Vejanlæg som her mellem Sand og Skopen; Anlægget kan gøres forholdsvis billigt, og der er de bedste Muligheder til Stede for at skabe en livlig Trafik og dermed et Opsving i Erhvervslivet. Der mangler da heller ikke paa Vilje til at yde de nødvendige Ofre; vi har opsat et Tilbud, saaledes som vi foreløbig kan tænke os at have Raad til det, men bestemt kan vi intet sige, før vi ved, hvorledes Staten stiller sig. Det er ikke godt paa Forhaand at skønne om, hvor vidt vi kan strække os. Jeg skal anbefale Sagen paa det bedste og ligeledes foreslaa den henvist til et særligt Udvalg.

Paturssson: Færøerne har længe været bagefter andre Lande, hvad Samfærdselsforhold angaar, men nu begynder vi efterhaanden at komme ret godt med, til Søs vel at mærke. Til Lands savner vi fremdeles alt, hvad der hedder nogenlunde tidssvarende Færdselsmidler. At vi, som i alle andre Lande, hvor man i Kraft af Naturforholdene maa benytte Landeveje i Stedet for Jernbaner, kun kan opnaa dette ved Statens Hjælp, er en Selvfølge, men Spørgsmaalet bliver da, hvor stor denne Hjælp skal være i Forhold til, hvad vi selv yder. Det ligger nærmest her at søge et Forbillede fra Søen. Til »Smiril« f. Eks. yder vi af vore offentlige Kasser $^{1}/_{6}$ af det samlede Tilskud, og naar vi ikke ser os i Stand til at overkomme mer paa dette Omraade, saa kan vi vist vanskelig skyde mere til, naar det gælder Samfærdselsmidler paa Landjorden. I hvert Fald kan det næppe blive mere end $^{1}/_{4}$, saa at Staten altsaa bekoster de $^{3}/_{4}$. Saa kommer atter Spørgsmaalet om, hvorledes denne Fjerddel skal deles, henholdsvis af Lagtingets Kasser og af de enkelte Kommuners, og her bliver det vistnok umuligt at sætte en fast Norm, som i *alle* Tilfælde skal følges, thi de forskellige Kommuner ere saa saare ulige stillede. De store Kommuner med velhavende Bygder vil selvfølgelig være bedre i Stand til at bære Udgifterne end de smaa Kommuner med spredte og fattige Bygder. Disse Forhold maa imidlertid tages under Overvejelse, thi denne Sag vil snart efterfølges af flere.

Til Slut skal jeg udtale min Glæde over, at dette Andragende er kommet fra Sandinger og mit Haab om, at det maa blive behandlet saa godt og velvilligt som muligt, saa at det allerede i indeværende Aar kan foreligge hos Regeringen. Thi ganske vist ligger vor Hovedinteresse i Søen, men vi kan i Længden ikke nøjes med den alene, vi maa begynde at tænke mere paa vort Landbrug, end vi hidtil har gjort. Og til Landbrugets Fremme vil Kørovejene være det bedste Middel.

Weihe: Det er glædeligt, at Sandinger har genoptaget denne Sag, thi saadanne Anlæg er der Trang til mange Steder. Andragendet har Betydning, fordi vi derigennem kan erfare Regeringens og Bevillingsmyndighedernes Stilling til Sagen, og ikke mindst som opmuntrende Eksempel for andre har Sagen sin store Betydning. Det har desværre altfor ofte været Tilfældet her i Tinget, at alt nyt blev kvalt af Frygten for de dermed forbundne Udgifter, men jeg vil haabe, at Tinget ikke her lader sig skræmme deraf, men tager sig med Velvilje af Andragendet.

Sagen henvistes til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Mødet Mandag den 21de August.

2den Behandling af Sagen ang. den lokale Dampskibsforbindelse.

Ordføreren (J. Poulsen) gav et Resumé af Sagen og refererede Udvalgsbetænkningen: Der kan ikke være Tale om at lade Dampskibsforbindelsen falde bort, det vilde være et alt for stort Savn for Befolkningen her paa Øerne, baade af Hensyn til Vareforsendelse og navnlig for Passagerer. Det hjælper vel en Del, at »Tjaldur« anløber saa mange Havne, men det forslaar kun lidt i det store hele. Angaaende Rederiets Forslag om Forhøjelse af Taksten, har Udvalget ment, at da der ofte var fuldt paa 2den Plads men kun faa paa 1ste Plads, saa vilde en Forhøjelse af blot 2den Plads Billetpris vel føre til, at det blev behageligere at rejse paa nævnte Plads, idet nogle af Passagererne vilde flytte over til 1ste Kahyt, naar der var saa lidt Forskel i Prisen, men for de mindre bemidlede Passagerer var det en stor Ulempe, at Forhøjelsen helt skulde hvile paa 2den Plads. Elfers maatte man indrømme, at Rederiets Krav ikke var urimeligt, idet den nuværende 2den Kahyt var rigelig 50 pCt. bedre end den oprindelige 2den Plads, som kun var Dæksplads. Efter Opfordring fra flere Medlemmer havde Udvalget henvendt sig til et Medlem af Rederiets Bestyrelse, som opholdt sig her i Byen en kort Tid. Vedkommende havde da efter mundtlig Forhandling givet en skriftlig Erklæring, der gik ud paa, at Selskabet ikke havde noget imod, at forhøje saavel 1ste som 2den Plads med 25 pCt. Udvalget foreslaar Tinget at gaa ind paa dette Tilbud. Angaaende den ene Sjettedel af Tilskudet til »Smiril«, som Ministeriet forlanger ydet af Lagtinget ligesom tidligere, har Udvalget foreslaaet, at Beløbet foreløbig udredes med $^{2}/_{3}$ af Skydskassen og $^{1}/_{3}$ af Amtsfattigkassen. (Udvalgets Indstilling blev opkast). Grunden til, at Indstillingen ikke ligesom de foregaaende Gange gik ud paa, at Ministeriet skulde søge Bevilling paa Finansloven, var, at Sagen denne Gang var rejst fra Ministeriets Side.

Weihe: Som Medlem af Udvalget skal jeg tillade mig at anbefale det nu foreliggende Forslag. Da Sagen var til 1ste Behandling, tillod jeg mig at kritisere Rederiets Begæring om at faa Ret til at forhøje Passagertaksten for 2den Kahyt med 50 pCt., idet jeg mente, at dette vilde gaa for meget ud over de mindst formuende. Siden har jeg haft Lejlighed til at konferere med Kaptajnen N. J. Mortensen, som villig gik ind paa at forhøje Taksten for begge Pladser med 25 pCt., i Stedet for blot anden Plads, og efter Anmodning gav en skriftlig Erklæring i saa Henseende. Jeg haaber, at de, som ved 1ste Behandling udtalte sig imod Forhøjelsen af Taksten for 1ste Plads, nu vil stemme for foreliggende Forslag.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

2den Behandling af Sagen ang. Telegrafforbindelsen med Færøerne.*)

Ordføreren (O. J. Olsen): Udvalget anser denne Sag for værende af saa stor Betydning, at den har et selvfølgeligt og billigt Krav paa Tingets Opmærksomhed, og man har derfor anbefalet, at der fra Lagtinget rettes en Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder, hvori udtales Ønsket om, at Taksterne, navnlig hvad Telegrafering mellem Færøerne og det egentlige Danmark angaar, sættes saaledes, at intet pekuniært Hensyn kan komme til at virke hæmmende paa Forbindelsen mellem os og det øvrige Kongerige. Desuden ønsker man at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, at vor lokale Forbindelse paa det Omraade ordnes saaledes, at den ikke stiller altfor store Vanskeligheder for den udenfor Thorshavn boende Befolkning, og som mulig Løsning af disse Vanskeligheder bringe Telefonforbindelsen paa Bane. Hvad Suderøen angaar, der jo i kommerciel Henseende staar som den mest fremskredne, kan der næppe blive Tale om andet end telegrafisk Forbindelse med Thorshavn, da et Telefonanlæg her vil være betydeligt dyrere. Enten maa der lægges en Sidelinje fra Hovedkablet eller ogsaa anlægges Stationer for traadløs Telegrafering, og da Sandøen ligger paa Vejen her, er det ikke mer end rimeligt, om man tænker paa at lade den faa Del i Forbindelsen.

Formanden oplæste Udvalgets Indstilling.

Pauersson: Jeg synes i det hele og store godt om denne Indstilling til Ministeriet, hvorvidt den i en eller anden Enkelthed skulde være anderledes eller den er bedst som den er, vil jo være vanskeligt at sige i Øjeblikket, men den er i hvert Fald godt formet og giver vel alle de Oplysninger og de Ønsker tilkende, som er til Stede. Det er muligt, at den burde være mere bestemt i sine Henstilliger og givet lidt Anvisning paa, hvilke Maader man har tænkt sig Forbindelsen ordnet derhen, at vi faar Taksterne til Danmark billigere end til Scotland og England. Thi dette er jo Hovedpunktet. Men her ses intet at være nævnt. Skal vi faa nær saa billige endsige billigere Telegrammer til Danmark, saa maa nogen ofre Penge dertil, og det kan vel anses som givet, at Store Nordiske ikke giver os fri Telegrafering over Nordsøen og Scotland blot paa Regeringens Anmodning. Her maa Statskassen spæde til. Men naar vi nu sætter saa stor Pris paa Telegrafforbindelsen, saa vilde det unægtelig ogsaa set bedst ud, om vi selv gav vort lille Bidrag — 1 à 2000 Kr. — for at opnaa den ønskede Begunstigelse. Dog, hvad vi end gør eller ikke gør, saa bør vi være klare over, at dette betyder en Ekstraudgift for Statskassen. Jeg havde, som alle bekendt, hellere set, at Anlægget, i Stedet for at gaa over Shetland, var blevet omlagt saaledes, at det gik over Kristianssund eller Bergen; derved vilde vi straks have opnaaet en betydelig billigere Telegrafering, thi det vilde næppe falde vanskeligt for Danmark og Norge at ordne sig om dette paa bedste Maade. Men det er vel nu haabløst at tænke paa. For Store Nordiske har Forretningshensyn været de bestemmende ved dette Anlæg, hvad jo intet kan siges til; thi Selskabet har en stor og direkte Fordel ved at lade Linien gaa over Shetland, idet det derved faar sine Koncessioner over Nordsøen fornyede. Men kedelig er det unægtelig, at vi skal undgælde derfor. — Der er i Indstillingen fremsat Ønsket om, at vi maa faa lige saa let Adgang til Forbindelse med Danmark som med England; men dette er ikke nok; vi bør have let Forbindelse med hele Norden. Vi er Frændefolk alle, og det er derfor kun naturligt, at vi søger at holde sammen og knytte Slægtsbaandet saa stærkt som muligt, og det bør de af vore Fraender, som magter mest, hjælpe os til. Og sikkert vilde et udtrykkelig udtalt Ønske fra Færøernes Folkerepræsentation ikke gaa de skandinaviske Regeringers Øren upaaagtet forbi. Men saa vilde det som sagt været mest klædeligt for os, om vi ydede vor Skærv efter ringe Evne.

At Udvalget har haft sin Opmærksomhed henvendt paa den lokale Forbindelse Øerne og Bygderne imellem, er selvfølgelig rigtigt. Derimod kan jeg ikke ubetinget gaa med til at forbinde

*) Foreløbig Behandling af Sagen vil udkomme som Supplement.

Suderøen med de øvrige Landsdele ved traadløs Telegraf; thi den er paa sit nuværende Stadium næppe ubetinget til at lide paa. Jeg har talt med Store Nordiskes Direktør, Kammerherre Suenson, derom og han mente ikke at kunne tilraade Anlæg af saadanne Stationer heroppe saa længe Lufttelegrafen endnu er paa sit nuværende Udviklingsstadium. Derimod oplyste han, at en telegrafisk lokal *Kabel*forbindelse med Suderøen vilde kunne anlægges for meget mindre end 100,000 Kr. Men det er ikke nok, at Suderøen kommer ind i det almindelige Samkvem; vi bør gøre alt for at drage saa mange Øer som muligt ind i den store Fællesforbindelse.

Formanden: Det er selvfølgelig vanskeligt at tage øjeblikkelig Stilling til hver Enkelthed i et Spørgsmaal af saa stor og vidtrækkende Natur som dette, men paa mange Punkter kan jeg tiltræde, hvad Folketingsmanden har udtalt. Der siges i Indstillingen — uden at der dog efter min Mening lægges tilbørlig Vægt herpaa —, at det vil være »ønskeligt«, om Taksterne maatte blive fastsatte saaledes, at Forbindelsen med Danmark blev saa let for os som muligt, hvorpaa man gaar over til Punkt 2: Den lokale Forbindelse, som behandles ret vidtløftig. Deraf vil man let faa det Indtryk, at Tinget ikke saa meget bekymrer sig om det første, men lægger Vægten paa det mindre vigtige Punkt. At den Løsning af Spørgsmaalet, som vi nu staar overfor, er den mindst gunstige for Færøerne, betragter jeg som givet; den mest gunstige vilde efter min Mening en direkte Forbindelse med Danmark være, den næst gunstigste en Forbindelse med Norge og den mindst gunstige som sagt den, der nu foreligger. Sagen er imidlertid strandet saa ofte før, at man vistnok har været bange for nu at stille store Fordringer til Opnaaelse af det bedste. Jeg har faaet Indtrykket af, at der har været et Tidspunkt, hvor Sagen *kunde* have været bragt til en anden og bedre Afslutning, men der viste sig dengang saa store Vanskeligheder derfor, at den strandede. Imidlertid er vi nu ved en Afslutning, selv om den ikke er saa gunstig for os som vi kunde ønske, og vi bør nu sætte alt ind paa at faa Forbindelsen i hvert Fald med Danmark saa let som muligt. Og jeg tror vi kan regne med en stærk patriotisk Interesse hos Store Nordiske og den bedste Vilje til at ophjælpe og fremme Forbindelsen mellem det egentlige Danmark og dets nordlige Besiddelser. Muligvis bliver et Statstilskud nødvendigt — det kan vi efter det foreliggende ikke have nogen Mening om —; men derfor kan jeg ikke indse, at et Bidrag fra vor Side paa en 2000 Kr. skulde have nogen Betydning; det bliver dog vist temmelig forsvindende. Vi maa heller sætte al Kraft ind paa at faa vore Ønsker gennemførte, men her mener jeg, som nævnt, ikke at Indstillingen gør tilstrækkelig Fyldest; den kan have til Følge, at man gaar let hen over Punkt 1 og nærmest holder sig til Punkt 2.

Ordføreren: De ærede Talere er begge enige i, at Indstillingen paa det Punkt, der angaar vor telegrafiske Forbindelse med Danmark og det øvrige Norden, er for vag, ikke gør vore Krav stærkt nok gældende. Men for mig staar det og har det altid staaet saaledes, at vi i Virkeligheden ikke har noget at sige i den Retning. Der er altsaa ingen Forespørgsel rettet til Tinget om, hvorledes vi maatte ønske det ene eller det andet Forhold ordnet, og jeg kan ikke se, hvordan vi skal kunne foreskrive bestemte Regler for Takstens Fastsættelse, naar vi intet yder til Anlægget. Vi kan virkelig ikke gøre mere end hvad gjort er. Hvorledes skal vi kunne vente at faa fri Telegrafering over Nordsøen, — ja, hvis det blot er muligt og Folketingsmanden vil virke derfor, saa takker vi ham selvfølgelig, men jeg kan ikke indse, hvordan det skal kunne lade sig gøre. Det kan gerne være, at det var heldigere om vi kom i direkte Forbindelse med Danmark eller Norge, men nu er Koncessionen givet, hvad skal vi saa kunne gøre her. Jeg mener det vilde være ganske barnagtigt om vi vilde give os til at fremsætte Krav om at faa Linien omlagt. Nej, alt hvad vi kan gøre er at udtale Ønskeligheden af, at Taksterne ordnes saaledes, at Forbindelsen med Danmark ikke bliver altfor vanskelig for os, saa vil Ministeriet nok skønne, hvad der er rigtigt og hvad der kan gøres. Men den indre

Forbindelse maa for os være Hovedsagen; først naar den er ordnet tilfredsstillende for alle Øerne, først da kan Telegrafen komme os alle til fuld Nytte. Dette er og bliver for os det vigtigste Punkt.

Formanden: Jeg har ikke ment, at vi skulde rejse Spørgsmaalet om Telegrafledningens Udgangspunkt paany; det er nu afgjort. Heller ikke har jeg ventet at kunne overbevise den ærede Ordfører, dertil er han for fast i sin Opfattelse, hvad Indstillingen jo ogsaa bærer Præg af. Men jeg kan ikke dele hans Syn paa Sagen.

Effersøe: Udvalget har tænkt at faa Sagen endt i Dag og sendt ned med »Tjaldur«, da jo Telegrafspørgsmaalet nu stunder mod sin Afslutning. Det har ikke været min Mening at lægge Hovedvægten paa 2det Punkt, skønt der er sagt mest om dette Punkt, tværtimod betragter jeg 1ste Punkt som det vigtigste. Det er derfor sat først, men i øvrigt ser jeg mig ikke i Stand til at sige stort derom, da jeg aldeles ikke er klar over, hvorledes Sagen skal gribes an og hvilke Udveje vi skulde kunne anvise til den ønskede Ordning. Men at »Store Nordiske« absolut skulde betinge sig Statstilskud for at gaa ind paa vore Ønsker i denne Henseende, betragter jeg aldeles ikke som givet, det er jo et stort og rigt Selskab med varm, patriotisk Interesse, og i hvert Fald vilde det være urigtigt af os at tilbyde Pengetilskud, saa længe vi ikke ved om det i det hele taget er et Pengespørgsmaal, det her drejer sig om. Med Hensyn til traadløs Telegrafforbindelse med Suderø, saa har jeg konfereret med en Sagkyndig desangaaende, og han udtalte sig ret gunstigt derom, omend med nødvendigt Forbehold. Hvorom alting er, vil vi være bedre tjent med en traadløs Forbindelse end at skulle vente paa en mulig Telefonforbindelse maaske i en fjærn Fremtid. Hvad Kabelledning angaar, saa har jeg hørt sige, at det skal være ganske uforholdsmæssig dyrt at lægge paa grundt Vand, og det vilde det nødvendigvis blive, hvis Kablet skulde gaa fra Thorshavn til Trangisvaag. Jeg havde derfor tænkt mig et Sidekabel lagt fra Hovedledningen ude paa Dybet lige ind til Suderøen, men naturligvis kan jeg ikke have nogen Mening derom, hvad Enkeltederne angaar. Udvalget har ogsaa kun berørt dette med Forbehold. Imidlertid, hvis vi forudsætter, at det gælder om at faa Sagen ekspederet nu, saa synes jeg, at vi godt kan sende Indstillingen afsted som den foreligger.

Paturssøn: Det synes som at Udvalget mener, at traadløs Telegraf til Suderøen vil være det heldigste, men efter de Oplysninger jeg har faaet fra kompetente Mænd, er det næppe tilraadeligt. Jeg skal i Forbigaaende anholde, hvad Suderø Sysselmanden sagde om Kabellægning til Suderø, thi jeg har netop forespurgt hos Kammerherre Suensson om, hvad der vilde være heldigst: en Sidelinie fra Hovedkablet, eller en Lokalledning fra Thorshavn, og hertil svarede han, at »Store Nordiske« ikke paa nogen Maade kunde indlade sig paa at lægge en Ende af Hovedkablet ind til Suderø, thi kom der Brud der, saa vilde det gaa ud over Hovedkablet med, saaledes, at Forbindelsen med alle de nordligere Stationer vilde blive afbrudt; derimod vilde der intet som helst være i Vejen for et særligt Kabel fra Thorshavn. Som en af Suderøens Repræsentanter har jeg selvfølgelig ladet det være mig magtpaaliggende at faa at vide, hvad der kunde tjene Sudringer bedst, og jeg udtalte mig derfor ikke dengang bestemt for hverken Telegraf eller Telefon. At Telegrafen ikke vil have stor Betydning for Øerne, hvis den indre Forbindelse ikke ordnes tilfredsstillende, siger sig selv, men jeg kan blot ikke indse Nødvendigheden af at faa Indstillingen ekspederet med »Tjaldur« i Dag, thi nogen endelig Afgørelse med Hensyn til Taksterne bliver alligevel ikke foretaget for Altingssamlingen er endt og den islandske Minister er kommen til Danmark. I øvrigt vil jeg udtale min bedste Tak til Udvalget, Ordføreren og den højtærede Formand for hvad de har gjort. Det er udmærket, at vi har faaet denne Sag frem, og jeg mener frendeles, at det aldeles ingen Skade var til, om vi ogsaa fremsatte

vore Ønsker angaaende Telegrafkablets Udgangspunkt fra Skagen eller Bergen.

Effersøe: Jeg kan slutte mig til Hr. Paturssen deri, at Ønsket om en lettere Forbindelse med ogsaa de andre nordiske Lande burde have været udtrykt i Indstillingen. Det har Udvalget desværre glemt at faa med.

Ordføreren: Ja, jeg synes som sagt ikke, vi kan gøre det ringeste til eller fra, hvad det første Punkt angaar. Man vilde blot le os ud, hvis vi nu kom og bad om at faa Kablet lagt fra Skagen i Stedet for fra Shetland. Men kan Folketingsmanden gøre noget dertil, saa for mig gerne. Jeg har intet imod, at der foretages Ændringer. Hvis Udtrykket »ønskeligt« er for svagt, kunde man maaske sætte »i høj Grad ønskeligt«. Hvad angaar Ønsket om en lettere Forbindelse med de andre nordiske Lande, som Hr. Effersøe siger, vi har glemt, saa har jeg virkelig ikke tænkt derover, men jeg har selvfølgelig intet imod at det bliver nævnt i Indstillingen.

Provsten: Udvalget har arbejdet hurtigt i denne Sag, og det fortjener det Ros for. Uvorvidt det skulde være nødvendigt at sende Indstillingen afsted lige i Øjeblikket, er jeg ikke ganske klar over; jeg er nærmest tilhøjelig til at slutte mig til Hr. Paturssons Mening her. I øvrigt maa jeg sige, at jeg finder Skrivelsen velformet i det store og hele, og at den ikke udtrykker sig altfor bestemt angaaende de enkelte Punkter, mener jeg netop er heldigt, da det ligger udenfor vor Kompetence, at give Anvisninger paa dette Omraade. I Betænkningen findes en Passus angaaende Lettelse i Taksten for Pressetelegrammer: . . . . »Bladene ved deres ringe Læsekreds« . . . ., dette er en Fejl, som Udvalget nok vil rette, naar det foretager det fornødne Gennemsyn af Betænkningen, inden den sendes til Ministeriet. Vi bør ikke udtale os om, hvor Kablet skal have sit Udgangspunkt; naar »Store Nordiske« har valgt at lægge det fra Shetlandsøerne, saa er det vel fordi dette giver billigere Telegrafering end over Norge. Hvis Selskabet skulde have lagt dyrere Kabel, maatte det ogsaa have større Indtægter og beregnet en højere Takst. Netop fordi Indstillingen er holdt i al Almindelighed, vil jeg kunne stemme for den.

Ordføreren: Det er vistnok ikke Meningen at sende Betænkningen til Ministeriet, men vel en Afskrift af samme. Hvad det ene Ord »ved« angaar, da er det tydeligvis en Skrivefejl, som jeg takker Provsten for, at han har gjort os opmærksom paa.

Paturssen: Provsten mener, at Telegrammerne vilde fordyres ved at gaa over Norge, men dette er ikke rigtigt. Der er ikke mindste Tvivl om, at Norge, ifald Telegrafkablet gik fra Bergen eller Kristianssund, vilde have givet et saa stort Statstilskud, at Telegraferingen netop ikke fordyredes for os, snarere det omvendte.

Provsten: Jeg er aldeles vis paa, at »Store Nordiske« netop har valgt denne Vej, fordi den er billigere. Der har jo for været forhandlet med de norske Myndigheder herom, men det blev ikke til noget.

Formanden: Jeg er enig med Hr. Paturssen i, at var denne Løsning blevet valgt, saa vilde den være blevet ordnet som han siger.

Provsten: De øvrige Talere er ganske i Overensstemmelse med mine Udtalelser: Det er økonomiske Hindringer, der stiller sig i Vejen for en direkte Forbindelse med Norge; Statstilskudet bliver for stort til at de norske Myndigheder mener at kunne bevilge det.

Paturssen: Det, der har været bestemmende for »Store Nordiske«, er den Omstændighed, at Selskabet faar fornyet sine Koncessioner paa Telegrafanlæg i Nordsøen ved at vælge England som Udgangspunkt.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Foreløbig Behandling af Sagen ang. Andragende fra Skibsreder H. Andreasen om Statstilskud til Fiskeriforsøg ved Grønland.

Paturssøn: Det er desværre os alle bekendt, at Fiskeriet her ved Øerne eller ved Island ikke længer er hvad det har været; Fisken begynder at tage af eller søge længer bort. Trawlerne har vel den største Skyld, thi saa saare Færinger har slaaet sig ned paa en Fiskeplads, saa er Trawlerne i Hælene paa dem og skraber Bunden ren for alt levende. Men her er jo intet at gøre ved og sørgeligt vilde det være, om vi ikke længer evnede at holde den Fiskerflaade oppe, vi gennem saa meget Slid og Arbejde har lagt os til. Derfor er det al Pris værd, naar Mænd vil sætte sig i Spidsen for nye Forsøg paa Havets vidstrakte Omraade. — At tage paa Fiskeri til Grønland er jo ikke saa ligefrem en Sag; ikke for intet hedder det i Visen:

»Tað má vera ein mikil knorrur,
íð sigla skal Grønlands hav.«

Men dette har nu en af vore allerdygtigste Skibsførere og raskeste Fiskere tilbudt at paatage sig; han er villig til at sejle derop og undersøge, hvilke Betingelser de grønlandske Farvande, Sunde og Fjorde gemmer i deres Skød for et lønnende Fiskeri og beder nu om Tingets Anbefaling af et Statstilskud til dette Foretagende paa 4—10,000 Kr., saaledes at hvis Turen giver Udbytte bliver Tilskudet 4000 Kr., mens Maksimums-Beløbet kun bevilges hvis Foretagendet ingen pekuniær Vinding giver. Det kunde jo hænde, at han fandt Fisk, men af forskellige Grunde blev forhindret i at fange den; derfor behøvede Foretagendet jo ikke at være mislykket. At søge til Staten om Tilskud er der selvfølgelig intet i Vejen for, men noget andet vilde det jo være, om vi tilbød Manden at holde ham skadeslos; dog — jeg har saa ofte forgæves slaaet paa dette, at jeg ikke her skal foreslaa noget. Saa beder Andragøren om Regeringens Tilladelse til at kunne fiske inde paa alle grønlandske Fjorde og altid have Forbindelse med Land for at kunne tage Vand ind o. l. Dette vil sikkert frembyde de største Vanskeligheder, men saa meget mere Grund har vi til at forstærke vor Anbefaling af Andragendet; Regeringen vil utvivlsomt gøre, hvad den kan i den Retning. Vanskelighederne vil navnlig bestaa deri, at faar vi den ønskede Tilladelse, saa vil andre Lande melde sig med Krav paa det samme. Men forhaabentlig lader det sig ordne. Jeg skal foreslaa Andragendet henvist til Udvalget for forskelligartede Sager.

Müller: Sagen er utvivlsomt værd at fremme, vore Fiskegrunde er snart alle optagne af Fremmede og Andragøren er særlig vel skikket at lede et Forsøg som dette. Men vi bør ogsaa benytte denne Lejlighed til at aabne andre Adgang til det samme, ifald nogen vilde være villig dertil. Der vil jo være den Fordel ved at have to Ekspeditioner, at Sandsynligheden for et heldigt Resultat da bliver saa meget større: har vi derimod kun den ene og den mislykkes, saa vil det saare det skade fremtidige Forsøg paa dette Omraade. Jeg har talt med Andragøren og hans Broder og de mente begge, at man ikke burde indskrænke sig til Grønland alene, men ogsaa søge hen under Amerikakysten, hvor Franskmændene i uminderige Tider have drevet et fordelagtigt Fiskeri, skønt disse Fiskepladser er dem ligesaa fjærne som os. Iøvrigt kan jeg ikke sige, at jeg har saa gode Forhaabninger om Sagens Fremme som Folketingsmanden. Jeg mindes nemlig to lignende Andragender, hvoraf det ene netop tilsigtede Fiskeriforsøg ved Grønland, det andet Forsøg med Sildefiskeri, som for flere Aar siden sendtes herfra til Regeringen; vi har intet hørt om deres Skæbne siden. Jeg er lidt bange for, at ogsaa dette Andragende vil sluttre hen i samme lange Søvn som saa mange Andragender herfra Tinget. Men der er et andet Spørgsmaal, som kunde bringes i Forbindelse med dette og mulig kunde faa Betydning for vort Fiskeri. De internationale Havundersøgelser har i Aar resulteret i, at man er kommen overens om at fredø Rødspætten; denne har jo ikke stor Betydning for os, men det har derimod Torsken. For saa vit

Fiskerikommissionen fortsætter sit Arbejde vilde det spille en ikke ringe Rolle for os, om den kom til at beskæftige sig med vor Hovedfisk, undersøge, hvorvidt Trawlingen anrøtter stor Skade paa Fiskeyngelen og i hvilken Udstrækning m. m. Jeg skal tillade mig at rette en Henvendelse til Folketingsmanden om han ikke vil tage sig af denne Sag — eller maaske Tinget vil finde Anledning til at fremsætte en Henstilling herom.

Paturssoe: Færinger sejler videnom og hvorfor skulde de ikke ogsaa prøve Lykken ved Amerikas Kystor! De kan vel nok som Sømænd maale sig med dem, der Aar efter Aar ligger deroppe paa Fiskeri. Det Forslag synes jeg godt om. I Modsætning til Müller mener jeg der er Grund til at se lyst paa Statens Imødekommenhed hvad Pengebevilling angaar; vi har dog som Regel i den senere Tid kun mødt Velvilje fra Bevillingsmyndighedernes Side. Med Hensyn til de af Müller nævnte Forslag der har været fremme, synes jeg det vilde være heldigt om enten Müller eller flere Tingmænd rettede en Forespørgsel til Regeringen eller nærmeste Vedkommende om, hvorfor de ikke var komne videre. En Henvendelse til Folketinget vilde ikke klargøre Regeringens Stilling til Sagen, og det er jo en Gang saa, at Folketingsmanden ikke staar i nogen lovordnet Rapport til Lagtinget. Der har fra dansk Side været paatænkt en anden Maade til at drive Fiskeriforsøg ved Grønland, nemlig ved Baadefiskeri; en Grønlandsfarer har overfor mig slaaet paa, at naar Grønlandsskibene om Foraaret gik der op skulde de tage nogle færøske Baadbesætninger med. Færingers Iiu staar til større Langfart end denne; der har jo været talt om at tage op til Jan Mayen og annektere Øen. Det Foretagende vilde jeg gerne have støttet. At det vil være gavnligt i høj Grad at faa bevaret og fredet om vor Torskebestand er en Selvfølge og jeg vil med Glæde bære det frem i Rigsdagen, mulig tale privat med de paagældende Mænd. Da Dampskibet »Thor« blev udsendt til Fiskeriundersøgelse var det paa Tale mellem de mest indsigtsfulde Mænd indenfor dette Omraade at det burde være Færinger, der bemandede dette Skib, men disse Mænd fik ingen Indflydelse paa dens endelige Afgørelse og derved faldt Sagen bort.

Effersoe: Jeg synes godt om Tanken om Grønlandsfiskeriet, ikke mindst for de Fremtidsudsigter, det aabner for Færinger til, naar det engang bliver for traangt her paa Øerne, saa at bebygge Grønland og der skabe et »Ny-Førjar«. Det ser jo ikke ud til, at de nuværende Indbyggere ret vil trives deroppe. Desværre ser man ikke af dette Andragende, om der er foretaget nogen Beregninger over, hvorvidt dette Fiskeri vil kunne betale sig eller hvorledes det tænkes drevet. Jeg ved ikke om Andrageren har søgt Oplysninger desangaaende om Fiskepladser deroppe o. l., men saadant bør undersøges forud. Statstilskudet er opgivet til 10,000 Kr., dette er maaske temmelig meget. Hvad det angaar at vi skulde yde noget til dette Forsøg, synes jeg ikke der er nogen rimelig Grund derfor. Lykkes dette Foretagende, saa vil den danske Stat have vundet saa meget derved, at den ingen Grund har til at kræve noget Offer fra vor Side. Vi have allerede vor Andel ved det Arbejde, der er sat ind paa Sagen.

Winther: Vi bør ikke udsætte os for, at denne Sag falder bort som dens Forgænger, af Mangel paa Offervillighed fra vor Side. Jeg mener derfor, at vi gør rettest i at gribe Sagen an saaledes, at hvis Bevillingsmyndighederne ikke skulde være stemte for at yde hele det forlangte Tilskud, vi saa tilbyder at skyde til af vore egne Kasser f. Eks. økonomisk Fond. Unægtelig vilde det ogsaa være til større Ære for os, om vi havde Andel i dette banebrydende Foretagende. Jeg synes i hvert Fald, vi bør tænke over det.

Paturssoe: Effersøe ankede over, at det ikke fremgik af Andragendet, om Manden havde skaffet sig de behørige Oplysninger. Det har han gansko vist ikke, men hans Mening er at foretage en Udenlandsrejse, hvor han vil søge at indhente Oplysninger vedrørende disse Forhold hos dygtige og erfarne Grønlandsfarere og andre kyndige Mænd.

Jeg har talt med enkelte Skibsførere, der i længere Tid har sejlet paa Grønland og de erklærer alle, at der er Rigdom paa Fisk deroppe. Hvad det foreslaaede Statstilskud - 10,000 Kr. — angaar, saa er dette lige hvad et Skibs Udrustning, Lønninger o. a. Udgifter for et Aar anslaas til i Almindelighed og det kan aldeles ikke siges at være for meget. Andrageren sætter til Gengæld sit Skib, sit eget og Mandskabets Liv ind, det maa vel være tilstrækkeligt Tilskud fra hans Side.

Formanden: De forrige Andragender strandede paa, at Direktoratet for den kgl. grønlandske Handel ikke mente at kunne give Tilladelse til Forbindelse med Grønland. Man har jo længe ment at handle til Grønlændernes Bedste ved at isolere Landet, men det er nu fler og fler komne bort fra. Et Eksempel paa, at den nuværende Regering ser en Del anderledes paa dette Forhold har man bl. a. deri, at den har indledt Forhandlinger med Direktoratet om, at give en Fiskeriekspedition, ledet af en befaren Mand, Tilladelse til at knytte Forbindelse med Grønland. Det er meget muligt, at dette Projekt vil kunne bane nærværende Sag Vej derved, at den grønlandske Handel mener at have Interesse af, at Sagen bliver gennemført.

O. J. Olsen: Det glæder mig at dette Andragende er fremkommet; jeg konder Andrageren som en saa udmærket Sømand, at Tinget umulig vilde have fundet nogen mere velskikket til Leder af et saadant Foretagende, om det skulde have valgt En selv. Ogsaa jeg mener, det vil være rigtigst at faa to Skibe samtidig derop og hvis det overhovedet er muligt, bør vi absolut tage det under Overvejelse. Til Forsøg ved Amerika vil Tiden dog næppe strække til, saa det vil sikkert ikke være tilraadeligt at foreslaa en Bevilling paa den Konto. Hvad et Tilskud fra vor Side angaar er jeg fuldtud enig med Hr. Effersøe i, at Statskassen bør bære disse Udgifter alene; der er ingen Grund for os til at slaa et Slag for Staten her, saameget mere som dette Foretagende i Virkeligheden mere vedkommer det øvrige Kongerige end Færøerne.

Sagen henvistes til Udvalget for forskelligartede Sager.

Mødet Onsdag den 28de August.

2den Behandling af Lov om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse.

Ordføreren (Effersøe): Ifølge Lovforslaget har Regeringen Myndighed til at sætte Loven i Kraft med de Ændringer, der maatte findes nødvendige, og Udvalget har ingen Betænkeligheder haft ved at foreslaa Tinget at tilraade at Loven træder i Kraft her med de Forandringer, vi har ment burde foretages med de stedlige Forhold i Betragtning. I øvrigt indeholder dette Lovforslag ganske anderledes vidtrækkende Bestemmelser med Hensyn til Forebyggelse af Tuberkulose end de, der findes i Epidemiloven: Desinfektion skal foretages, selv om Patienten ikke er død i det Hus, hvor han opholdt sig under Sygdommen, men fraflyttet forinden; der kan af det Offentlige træffes Forholdsregler med Hensyn til Personer, der er saaledes angrebne og under saadanne Forhold, at der kan befrygtes Udbredelse af Smitten; endvidere er der Bestemmelser angaaende Plejebørn, Skolers Rensning, tuberkulose Skolebørns Undervisning ad privat Vej, Afskedigelse af Lærere og andre Embedsmænd, der lider af Tuberkulose, mod stor Pension. De hermed forbundne Bekostninger udredes dels af Statskassen og Amtsrepartitionsfonden, dels af Stat og Kommune. Jeg skal tillade mig at oplæse de enkelte Punkter.

Formanden satte under Forhandling samtlige Punkter i Udvalgets Forslag punktvis.

Ordføreren: Til § 2 er foreslaaet den Ændring, at Lovens Udtryk: »Stats- eller Distriktslæge« ændres til »Distriktslæge« fordi vi ingen Statslæge har og Fysikus ogsaa er Distriktslæge.

Formanden satte Punkterne 3, 4, 5 og 6 under Forhandling.

Ordføreren: Til Punkt 3 er foreslaaet den Ændring, at »Epidemilægen« sættes i Stedet for »Sundhedskommissionen og Epidemikommissionen« samt »Epidemilæge« for »Epidemilægen«.

Formanden: Udvalget har formentlig overset, at i § 6, 4de Linie, bør »den« ændres til »han«. Jeg vil ogsaa henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, om der ikke er Anledning til at overveje den Affattelse, der findes i Lagtingets Forslag fra 1897. Efter det foreliggende Forslag skal »Lægen eller Ligsynsmændene anmelde Dødsfald til vedkommende Epidemilæge« altsaa Lægen skal almindeligvis anmelde til sig selv. Med Hensyn til Foretagelse af Ligsyn har Lagtinget sidst foreslaaet, at naar Ligsynsmændene have Formodning om, at der foreligger Tuberkulose, skulle de gøre Anmeldelse til Lægen.

Til §§ 4 og 5 har Udvalget ikke foreslaaet nogen Ændring. Det vilde maaske her være værdt at overveje Spørgsmaalet om Rensning af Lokale, Gangklæder og Sengklæder og navnlig hermed sammenholde Reglerne i § 11. Ifølge Epidemiloven skal Godtgørelse udredes af Amtsrepartitionsfonden forskudsvis med Refusion af Halvdelen fra Statskassen. Hvis Lægen under de foreliggende Omstændigheder ikke kan forudsætte at en virksom Rensning lader sig udføre, vil han være tilbøjelig til at anbefale Tilintetgørelse af Genstandene. Her frembyder sig da Spørgsmaalet om der i saa Tilfælde vil være at yde Erstatning. Det viser sig idelig, at Genstande her blive brændte, som nede i Danmark vilde blive desinficerede. Ved en Fortolkning kan muligvis Epidemiloven's Bestemmelse anvendes paa Tilfælde af Tuberkulose.

Ordføreren: Det kan kun være rigtigt at omredigere § 3 saaledes som af Formanden foreslaaet. § 4 vil Udvalget underkaste nærmere Overvejelse. Hvor det vilde være for omstændeligt at bringe Genstandene til en Desinfektionsovn, kan det mulig lade sig gøre at udsætte dem for Sol og Udluftning i et passende Tidsrum, for saa meget som muligt at undgaa Tilintetgørelse, der medfører store Omkostninger, men fra Lægens Standpunkt ofte vil foretrækkes.

Formanden: Naar en Person er død af Tuberkulose, kan Tilintetgørelse anordnes af Lægen for saa vidt Desinfektion ikke kan ske, og der vil da være at udrede Erstatning overensstemmende med Epidemiloven. For saa vidt angaar § 4, bliver Forholdet ikke anderledes end nu har været Tilfældet. Med Hensyn til § 5 er der maaske flere Betænkeligheder. Jeg er mest tilbøjelig til at antage, at Tilintetgørelse mod Erstatning ogsaa kan finde Sted, naar den syge er flyttet og Desinfektion ikke kan foretages. Tilintetgørelsen er jo unægtelig mere betryggende; og Udgifterne synes ikke at være ret store.

Ifølge Udvalgets Forslag kommer § 5 til at lyde paa, at »Epidemilægen kan paa Indstilling af den Læge, der har behandlet . . . «, dette vil som Regel være ensbetydende med, at Lægen skal gøre Indstilling til sig selv. Paa Sandø er f. Eks. den praktiserende Læge tillige Epidemilæge. De omtalte Ord kan formentlig udelades. Det er maaske ogsaa heldigt at lade dem bortfalde for ikke at fremkalde Strid om, hvorvidt der bør ske Indstilling eller ej.

Ved § 6 bemærkes, at den Myndighed, der her tildeles Epidemilægen (i Stedet for Sundhedskommissionen), er mere vidtgaaende end i de andre §§. En Person, der lider af denne Sygdom eller lever under saadanne Forhold, at Smitteoverførelse er at befrygte, kan isoleres. Det forekommer mig tvivlsomt, om der kan tildeles Distriktslægen en saadan Myndighed. Dette har vi ellers ikke noget Sidestykke til i Lovgivningen, naar undtages Tilfælde af venerisk Smitte, hvor dog Politiet træffer Afgørelsen efter Lægens Indstilling. Her er andet Hensyn at tage end Hensynet til Smittefare. Den personlige Frihed

bør ogsaa beskyttes. Der kan ventes mere Hensyntagen i saa Henseende fra en Kommission end fra Lægen, for hvem Smittehensynet vil være det alt overvejende. Man kan maaske indvende, at der ikke er stor Fare for den personlige Frihed, fordi Sagen kan indankes for Oversundhedskommissionen. Kunde man da ikke enten straks gaa til Oversundhedskommissionen, eller overlade Afgørelsen til Politiet efter Lægens Indstilling.

Ordforeren: Med Hensyn til § 5 kan Udvalget nok komme overens om at udskyde Ordene: »paa Indstilling«. Til § 6 bemærkes, at naar man har foreslaaet at give Epidemilægen Lov til at træffe de nødvendige Foranstaltninger, saa har man anset det for en tilstrækkelig Garanti, at der gaves Lejlighed til at indanke Sagen for Oversundhedskommissionen. Der er en Grund, der taler for straks at overlade Afgørelsen til Oversundhedskommissionen, nemlig Hensynet til Omkostningerne, Epidemilægen kan saa gennem Indstilling gøre Smittehensynet gældende. Saadanne Tilfælde ville forhaabentlig forekomme saa sjælden, at denne Ordning ikke vil blive meget byrdefuld for Oversundhedskommissionen.

Formanden: § 9 omhandler ogsaa et personligt Forbud nemlig, at Kvinder, der lide af Tuberkulose ikke maa tage Tjeneste som Ammer. Herved er der ikke saa megen Betænkelighed som ved foregaaende §.

Ordforeren: Hvis vedkommende Person ifølge det foreliggende Forslag ikke kan anses berettiget til at henvende sig til Oversundhedskommissionen, maa en Ændring anbefales.

Formanden: Jeg maa betragte det som givet at vedkommende har Ret til at henvende sig til Oversundhedskommissionen.

Ordforeren: § 8 har vi foreslaaet omredigeret. Loven om Plejebørn gælder vel ikke for Færøerne, og her er ingen der driver det som Erhverv at tage Børn til Pleje. Lovens Bestemmelser om, at der for at tage Børn i Plejo mod Betaling kræves Tilladelse fra de kommunale Myndigheder efter at vedkommende Læges Erklæring er indhentet har vi foreslaaet ændret til, at den, der antager saadanne Børn skal gøre Anmeldelse til Politiet og forevise Lægeerklæring.

Formanden: Dette Punkt har kun formel Betydning. Jeg vil dog henstille til Udvalget om der ikke bør kræves Tilladelse fra Politiet.

Ordforeren: Det vil vistnok være hensigtsmæssigt at foretage en lille Ændring.

§ 9, Punkt 5 i Udvalgets Forslag omhandler Rensning af Kommuneskoler. Her have vi foreslaaet, at Omkostningerne, der hvor Kommunen bestaar af flere Sogne afholdes af hvert Sogn for sig; hvilket er i Overensstemmelse med den almindelige Regel.

Punkt 6 omhandler Pligten til at drage Omsorg for og bære Omkostningerne ved Rensning af Skoler.

Formanden: Har Udvalget tænkt sig at Mellemskolen i Thorshavn falder ind under 2det Punkt? Det vil vel være hensigtsmæssigt at den behandles som Statsskole.

Ordforeren: Det er troligt nok, at her mangler noget, idet der kan blive Spørgsmaal om, hvem Omkostningerne skulle gaa ud over. Vil det ikke gaa ud over Lagtingets Kasser, hvis Skolen skulde komme i Underbalance?

Formanden: Udgifterne maa betales af Færø Amts Skolefond. Det har almindeligvis været antaget, at Lagtinget ikke er kompetent til at disponere over Skolefondens Midler, men at den øverste Myndighed ligger hos Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Dette bør da vel paa dette Punkt tage Bestemmelse.

Ordforeren: Vedrørende § 11 (Udvalgets Punkt 7) bemærkes, at med Hensyn til Pensionering af de Lærere, der afskediges paa Grund af Tuberkulose, har Udvalget foreslaaet en Ændring af Hensyn til at man her paa

Færøerne har en særlig Lov om Pensionering af Lærere. For Mellemskolens Vedkommende maa Pensionen udredes af Statskassen og Færø Amts Skolefond, eller om nødvendigt af andre under Lagtinget sorterende Kasser.

Formanden: Det kan synes underlig at § 12 blive staaende, fordi den omhandler Militær og der ingen Militær findes her paa Øerne; men det er dog rigtigst, f. Eks. af Hensyn til Besætningen paa »Beskytteren« eller andre Orlogsskibe, paa hvilken Loven kan komme til Anvendelse.

Ordføreren: Andet Hovedpunkt i Indstillingen gaar ud paa at Tinget skal gøre Regeringen opmærksom paa, at naar Loven tilsiger vedkommende Embeds- eller Bestillingsmand, der faar Afsked paa Grund af Tuberkulose $^{2}/_{3}$ af den Løn, som han oppebærer, da kan der maaske være Spørgsmaal om, hvorvidt herved kun skal forstaas den faste Lov eller om de uvisse Embedsindtægter skulle medregnes ved Bestemmelsen af Pensioner. Dette sidste synes i Følge Sagens Natur at være det rette, men det kan dog ikke skade at henlede Opmærksomheden herpaa.

Formanden: For Skolelærernes Vedkommende kan der ikke være Tvivl herom, da det i Pensionsloven af 29 Marts 1893 udtrykkelig bestemmes, at Ordet »Lov« skal opfattes i udvidet Betydning. Formentlig har Tuberkuloselovens Mening ogsaa været overensstemmende hermed.

Ordføreren: Om Sagen i dens Helhed har jeg intet videre at bemærke, men skal indskrænke mig til at takke Formanden for de fremkomne Udtalelser, som Udvalget vistnok i det væsentligste kan tiltræde og i det hele vil tage under Overvejelse.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

2den Behandling af Sagen angaaende Statsstøtte til Sygehuse for tuberkulose.

Ordføreren (Effersøe): Loven omhandler, at Statskassen kan give Støtte til Opførelse af Sygehuse for tuberkulose og Tilskud til Behandling af Patienter i saadanne Sygehuse. For Færøernes Vedkommende har der været Tale om Opførelse af Folkesanatorium og Tuberkulosehospital eller særlige Tuberkuloseafdelinger ved de herværende Sygehuse. Udvalget har ment, at der ikke kan være Betænkeligheder ved at lade denne Lov gælde for Færøerne, idet den kun byder Fordele uden at paalægge os andre Byrder end den, vi selv vil paatage os. — Til § 8 har Udvalget foreslaaet en Ændring, fordi Patienttallet 20 bliver temmelig højt, hvis der skulde blive Tale om at oprette to Folkesanatorier, f. Eks. et for mandlige og et for kvindelige tuberkulose, eller man skulde foretrække to mindre Sanatorier uden særskilt Læge, men under Tilsyn af vedk. stedlige Læge. Udvalget har i saa Tilfælde ment at 10 var et passende Minimum for Patienttallet. Vedrørende Tuberkulosehospitaler har Udvalget ogsaa ment at burde foreslaa et lavere Patienttantal som Minimum, idet man sandsynligvis vil oprette Tuberkuloseafdelinger for haardtangrebne eller sengeliggende Patienter, ved Sygehusene i de forskellige Distrikter, hvor Folketallet for en Del er meget lille. Til § 6 bemærkes, at den der nævnte Lov ikke gælder for Færøerne men er udvidet hertil ved kgl. Anordning af 24. Novbr. 1893, hvorfor Udvalget har foreslaaet en under Hensyn hertil affattet Ændring.

Formanden: Naar Lovens § 9 sættes uforandret i Kraft paa Færøerne ved kgl. Anordning kunde man maaske forledes til at tro, at Færøerne skulde have 100,000 Kr. aarlig i 5 Aar ifølge § 9 2det Stykke, hvad der selvfølgelig ikke er Meningen. Tanken er sikkert, at dette Beløb kun skal anvendes i »det egentlige Danmark«, og Spørgsmaalet om Bevilling for Færøernes Vedkommende maa saa afgøres særskilt paa Finans-

loven. Ogsaa af formelle Grunde bør 2det Stykke i § 9 sikkert udgaa af den kgl. Anordning, ved hvilken Loven udvides til Færøerne.

Ordføreren: Hvis Punkt 2 i Udvalgets Indstilling skulde udgaa, vilde det være nødvendigt at foretage en Ændring i Punkt 3.

Formanden: Det betragter jeg som en Selvfølge.

Ordføreren: Jeg skal til Slutning tillade mig at fremkomme med en Bemærkning, som ogsaa har Hensyn til foregaaende Sag. Det er uheldigt, at vi ikke har mere end et Eksemplar af saadanne Love, som de foreliggende, der af Ministeriet forelægges Tinget til Behandling. Ønskeligst vilde det være om der nedefra blev sendt saa mange Eksemplarer, at hvert Medlem kunde faa et.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Opførelse af en ny Lagtingsbygning.

Ordføreren (Paturssøn): Skønt Sagen er fremkommen for 2 Aar siden og har været henvist til staaende Udvalg, har man først nylig opnaaet Enighed om at fremlægge et Udkast og foreløbigt Overslag til den paatænkte Bygning, samt Forslag til Tilvejebringelse af de nødvendige Midler. Det staaende Udvalg holdt sidste Efteraar nogle Møder, og i Henhold til de stedfundne Forhandlinger foretog jeg en Rejse til Kristiania for at konferere med Arkitekt Sinding Larsen. Han udtalte, at før han foretog Udarbejdelsen af endelig Tegning og Overslag, vilde det være heldigt, om han fik Lejlighed til at bese Stedet for Bygningens Opførelse. Udvalget har ikke ment at kunne anbefale en saadan Rejse paa Grund af Omkostningerne. Efter min Hjemkomst fra Rigsdagen har Udvalget igen holdt nogle Møder. Flere af Udvalgets Medlemmer have været Betænkeligheder ved at foreslaa Tinget at bevilge saa store Udgifter, som vil være nødvendige til Opførelse af en hensigtssvarende Bygning; men efter et Afslag i Planen, saa at Overslaget er bragt ned til ca. 46,000 Kr., kom man overens om en Udvej, der ikke synes uoverkommelig. Det er foreslaaet at danne et Byggefond ved Sammensparing i flere Aar. Naar Halvdelen af det nødvendige Beløb er tilvejebragt, foreslaas at paabegynde Opførelsen. Den nuværende Plan er noget mindre end den ifjor foreliggende. Byraadssalen er ikke medtagen, men vel en Retssal, der dog vil kunne benyttes som Byraadssal.

Man kan ikke i Aar ligesom de foregaaende Aar tale om, hvorvidt det overhovedet er nødvendigt at opføre et nyt Lagtingshus. Vi kan nogenlunde faa Plads til at arbejde i denne Bygning; dog hindres navnlig Udvalgsarbejdet meget ved, at der ikke er noget særligt Biblioteksværelse, idet de Udvalg, som arbejde i Bogværelset, forstyrres i deres Arbejde, naar nogen kommer for at hente Bøger. Det er desuden vanskeligt at holde Orden paa en saa knebøn Plads. Der bør ogsaa tages Hensyn til, at det bliver kostbart i Længden at lappe paa det gamle Hus. Nogen Betydning har det ogsaa, at de, som sidde og arbejde paa Landets Velfærd, have et nogenlunde anstændigt og hyggeligt Lokale. Lagtinget staar jo ikke højt i Befolkningens Omdømme, og denne Bygning bidrager ikke til at øge Anseelsen. Den passer maaske godt for enkelte, som ikke ønsker Lagtinget noget højere Niveau, og den passer godt nok til Lagtingsmændenes usle Løn. Flertallet ønsker dog vistnok en ny Lagtingslov, som derfor nok kan ventes i en nogenlunde nær Fremtid, og faar vi først den, saa vil der føles mere Trang til en anseelig Bygning. Den planlagte Bygning er paatænkt at skulle gemme Amtsbiblioteket og Amtsarkivet. Biblioteket har Bøger til en Værdi af maaske 30—50,000 Kr., som mugne og udelægges. Det kan ikke forsvares, at den værdifulde Bogsamling opbevares i en saa daarlig Bygning, der har en fugtig Grund og omgives af Træer, der beskygge Grønsværstaget, saa at Fugtigheden neppe vilde kunne fordrives, selv om der blev fyret i den farlig forrustede Ovn.

Arkivet lider vel ikke af Fugt, men det er udsat for at brænde op og burde have et sikrere Gemmested. Der ymtes jo om, at hvis vi ikke skaffer det en mere ildsikker Plads, vil der blive gjort Krav paa, at det sendes til København. Selv om nogle Medlemmer ville hævde, at vi kunne nøjes med den nuværende Lagtingsbygning, maa der dog gøres Udvejo for Biblioteket og Arkivet. Af den Grund bør vi ikke betænke os paa at iværksætte Opførelsen af den foreslaaede Bygning.

Udvalgets Indstilling oplæstes.

Dam: Jeg har som Medlem af det staaende Udvalg ment, at Tiden til at paabegynde det her omhandlede Storværk endnu ikke var inde. Jeg anser det for hensigtsvarende at forlænge den nuværende Lagtingsbygning og bygge ovenpaa den; da de mere bygningskyndige Medlemmer af Udvalget have været stemte for den fra Norge fremkomne Plan, har jeg ikke villet komme med nogen Mindretalsbetænkning, idet jeg ikke havde nogen Tegninger og Overslag at fremlægge, hvilket ogsaa Tinget let kan fremskaffe, for saa vidt det beslutter at realisere den Tanke. Jeg har underskrevet Betænkningen med Forbehold, idet jeg gaar ud fra, at Tinget vil nedsætte et Udvalg til at afgive Betænkning over Betænkningen fra det staaende Udvalg, hvilket jeg herved tillader mig at foreslaa. Et saadant Udvalg vil maaske foreslaa anderledes lydende Bevillinger af de nævnte Kasser og i det hele taget underkaste Sagen fornyet Overvejelse. Denne store Sag fortjener en indgaaende Behandling. Derved at jeg har undertegnet med Forbehold, har jeg forbeholdt mig at tage en ny Stilling til Sagen, naar den forventede Betænkning er fremkommen. Jeg tillader mig at foreslaa Nedsættelse af et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Provsten: Jeg er enig med foregaaende Taler i, at Sagen bør behandles i Udvalg, og betragter det som en Selvfølge, at Udvalget kommer til at bestaa af 5 Medlemmer, da det her drejer sig om saa store Beløb. Om de er større end nødvendigt, skal jeg lade være usagt. Vor nærværende Lagtingsbygning er ikke fuldt tidssvarende, og vi trænger til ny Lokaler for Bibliotek og Arkiv; men til disse behøves dog ikke stor Plads. Jeg vilde have fundet det heldigere, om der var fremskaffet flere Projekter. Det foreliggende Overslag er en Del billigere end, hvad der ifjor var paatænkt. Vi kunde maaske faa en endnu bedre og billigere Plan. Med Hensyn til Honoraret er der ingen Indvendinger at gøre. Det er vigtigt at vælge en Byggeplads saa snart som muligt, fordi Byen udvider sig saa stærkt; men at vi i Aar bestemme, hvor snart Bygningen skal opføres, er maaske lidt forhastet, fordi det jo stiller sig tvivlsomt, hvor snart de nødvendige Pengemidler kan skaffes til Veje. At kaste Penge fra den ene Kasse i den anden løser ikke Spørgsmaalet. Det bør undersøges, om Kasserne kan bære de foreslaaede Udgifter. Amtsrepartitionsfonden kommer tilsidst til at bære Udgifterne, og det er et stort Spørgsmaal, om økonomisk Fond vil blive i Stand til at udrede de foreslaaede Beløb. — Naar Udvalget bruger Udtrykket: »Disse Midler stilles . . .«, menes da hermed, at hele økonomisk Fonds Grundfond skal stilles til Disposition som rentefrit Laan? Ordføreren har omtalt, at der var Udsigt til Aftagen i Indtægterne af Hvalfangsten. Dette maa man antage, hvis der kan fæstes Lid til Udtalelser fra de forskellige Hvalfangerselskaber, ja det synes endogsaa tvivlsomt, om økonomisk Fond i de næste 5 Aar faar Raad til at undvære de 5000 Kr. aarlig. Hvorfra skal der skaffes Penge til at tilbagebetale Beløbet i de næste 5 Aar? Det bliver Amtsrepartitionsfonden en svær Udskrivning ved Siden af det andet omtalte Bidrag.

Vanskeligheden ved at skaffe Midler løses ikke ved de Kunster at tage Penge fra en Kasse og anbringe i en anden. Udvalgets Forslag vil ikke sige stort andet end, at Lagtinget har Lyst til at bygge, men har ikke Raad til at iværksætte sin Hensigt. Det er et Spørgsmaal, om det er rigtigt for et Aaremaal at binde de nævnte Kasser paa den foreslaaede Maade. Hvis Tinget ønsker det, kan Laan faas hvor

som helst. Det andet er kun en nødvendig Omvej. Findes Pengene, kan man spare dem op, hvis man har Lyst, og findes de ikke, maa der dog laanes andet Steds fra.

Eftersøe: Alle ere enige om at ønske en ny Lagtingsbygning, men det er Pengespørgsmaalet, som frembyder Vanskeligheder. Hvis det kunde siges bestemt, hvilken Sum der kan blive Tale om, var en Del af Vanskeligheden løst. Overslag siger ikke meget. Det kommer an paa, hvorledes eller fra hvem de fremkomme. Naar man sammenligner, hvad den ny Sparekassebygning siges at have kostet, og hvad den projekterede Kirke i Frodebø Sogn er anslaaet til at koste, saa synes det her foreliggende Overslag at være temmelig lavt. Hvem skal saa betale det manglende? Naar der er Tale om, at Bygningen skal indeholde en Sal, der var bestemt foruden til andet Brug ogsaa til Afholdelse af Byraadsmøder, hvorfor skal Thorshavn saa ikke bidrage til Bygningens Opførelse? Hertil er der saa meget mere Anledning, som Byen forskønnes i høj Grad ved Opførelse af en saadan anselig Bygning, som der her er Tale om. Den til Restavrationsbygningen foreslaaede Sum kan godt spares, idet en Drik Vand og Udenomsbekvemmeligheder er alt, hvad der behøves for at tilfredsstille Lagtingsmændenes legemlige Krav. — For at spare Arkitektens Rejse hertil og dog nogenlunde tilfredsstille de ønskelige Skønhedshensyn, hvad Bygningens Samstemmen med Omgivelserne angaar, vilde det ikke være af Vejen at optage og sende et stort godt Fotografi af den foreslaaede Byggeplads og dens Omgivelser. — Udvalgets Forslag om Henlæggelse af Penge fra økonomisk Fond før at laane til Bygningen tiltaler mig, fordi der paa denne Maade opsamles et Forraad for kommende Aar, som maaske senere vil vise sig at være til stort Gavn.

Hentze: Jeg er ogsaa betænkelig over dette store Bygningskompleks, som jeg for Tiden befrygter vil komme til at koste mere, end vi har Raad til at udrede. Det er et Spørgsmaal, om det er rigtigt at udrede Pengene paa et saa kort Aaremaal, saa meget mere som vi ikke har nogen Garanti for, at Overslaget ikke vil blive overskredet. At bygge slippe vi vel ikke for, men vi maa søge at slippe saa billigt som muligt; det vil imidlertid være betænkeligt at binde vor lille Kapital i økonomisk Fond. Alene de Krav, der i Aar vil blive stillede til Fonden, kan det maaske knibe med at tilfredstille. Nogle mene, at man maa nøjes med mindre Uddeling, fordi Indtægterne ville formindskes. Hvis Udvalgsforslaget skal tages til Følge, bør man tænke paa andre Udveje til at skaffe Penge paa. Udbetalingen af økonomisk Fond til Lagtingsbygningen skal kun være foreløbig, saa at Amtsrepartitionsfonden i Virkeligheden alene skal afholde denne Udskrivning. Dette kunde være godt nok, hvis sidstnævnte Fonds Midler indkom ved en direkte og retfærdig Beskatning, hvad jeg mener endnu ikke er Tilfældet. Af de Love og Forslag, som foreligge og vil komme til at foreligge til Behandling i en nær Fremtid, vil der følge store øgede Udgifter for Amtsrepartitionsfonden. Jeg skal saaledes eksempelvis nævne Tuberkuloseloven. Alle disse Udgifter for Amtsrepartitionsfonden opfordre til at tage under Overvejelse, om man ikke kunde gøre Skatten mere retfærdig, end den er. Et særligt Udvalg paa 5 Medlemmer til denne Sags Overvejelse forekommer mig baade ønskeligt og nødvendigt.

J. Poulsen: Jeg vil indrømme, at vi trænge til en ny Lagtingsbygning. Salen er god nok, men der er for lidt Plads i andre Henseender. Hvis der kun var Tale om Tinget og dets Arbejder, kunde man hjælpe sig med at bygge til begge Ender af denne Bygning. Dette vilde maaske ikke se godt ud, men ved en hensigtsmæssig Plan kunde Bygningen dog komme til at se bedre ud end den gør for Tiden. Hvis der skal bygges til Bibliotek og Amtsarkiv, maa man af Hensyn til Brandfaren ikke opføre en Trebygning; men Stenbygninger ere kostbare. Om det kan anses for heldigt at bygge en særlig Bygning til de nævnte Formaal, kan overvejes; men en stor Bygning vil kunne se bedre ud end to, der rumme

det samme. Vi bør overveje, om den foreliggende Plan er stor nok, eller om den er for stor. Dernæst bør vi forespørge hos kyndige Mænd her paa Øerne, hvad en passende Bygning kan opføres for. Vi have Mænd, som, skønt de ikke ere Arkitekter, kun opføre Bygninger, der se godt ud. Naar jeg skal udtale mig om de foreslaaede Udgifter, saa mener jeg, at de ere store, altfor store. De vil blive altfor trykkende, først for økonomisk Fond og dernæst ogsaa for Amtsrepartitionsfonden. Hidtil er der til denne Fond paaligget c. 10,000 Kr. Følgelig kræves der paa en Gang en Forhøjelse af omtrent $^1/_3$. Udvalget har foreslaaet at paaligne Summen for Bygningen i Løbet af 10 Aar. Dette er der ingen Grund til. Betalingen kan fordeles paa et Tidsrum af 25 Aar. Allerede en Forøgelse af Paaligningen med 2000 Kr. paa en Gang vil være følelig. Naar der er Tale om, hvad der skal indrummes i Bygningen, mener jeg, at man foruden til Retssal ogsaa bør have Plads til en Arrest. Det er utilbørligt, at en Mand, som maaske uden Grund bliver beskyldt eller mistænkt for en Forseelse, skal føres flere Gange frem og tilbage gennem Byen paa sin Vej fra Skansen. Der vil næppe findes en saa jævn Byggeplads, at der ikke paa et eller andet Sted skulde kunne indrettes et passende Kælderrum til Arrest.

Naar der er Tale om at tage Penge af økonomisk Fond, da mener jeg, at dette ikke hører ind under denne Sag. Pengene kan faas som Laan. Saaledes som Indtægterne for Tiden ere, vil det ellers være rigtigt at spare op. Den Tid kan snart komme, da det bliver smaat med Hvalafgiften. Vi kan let vænnes til at bruge for meget, og det er da ikke let at vænnes til Afsavn.

Müller: Lagtinget har nedsat et staaende Udvalg til at arbejde paa Sagen om Opførelse af en Lagtingsbygning og maa derfor antages at være paa det rene med, at et saadant Hus bør opføres. Derfor har det været Udvalgets Opgave at finde Udvej for de nødvendige Pengemidler og komme paa det rene med, hvorledes Huset skal se ud. Jeg har ikke været med i Udvalget, da Henvendelsen til en Ingeniør blev vedtagen. Med Hensyn til Pengespørgsmaalet, da er Amtsrepartitionsfonden nu ikke saaledes stillet, at den har de fornødne Kontanter til at bygge for; men hvor kostbar Bygningen end bliver, kan Midlerne skaffes ved Udskrivning af Skat. Udvalget har foreslaaet at paaligne Beløbet i 10 Aar. Nogle have ment, at dette vilde være for stor Udskrivning, medens andre mene, at Ventetiden for Summens Udredning derved bliver for lang, hvorfor man bør paaligne Beløbet i de næste 5 Aar.

Jeg har ikke villet gaa ind paa en Bekostning af 50,000 Kroner. Udvalget har ikke villet tiltræde Optagelse af et Laan, eventuelt udenfor Færøerne, hvor man maaske kunde faa Penge fra en Kreditforening med $3^1/_2$ pCt. Rente. Jeg mener, at man kun i yderste Nødsfald bør gaa udenfor Øerne for at søge Laan til herværende Kasser. Vi har foreslaaet at tage 5000 Kr. aarlig af økonomisk Fond i Løbet af 5 Aar. Af Ekstrakt af Regnskabet for 1903 ses, at Grundfonden var 11,000 Kr. og de disponible Midler 15,700 Kr. Det følgende Aar blev der vist opsparet 3000 Kr. Vi har da ment at lægge disse Penge til Grundfonden, for paa denne Maade at tilvejebringe et Laan for Amtsrepartitionsfonden. Af de for nævnte disponible Midler staa 4000 Kr. + Renter (noget over 2000 Kr.) hos Grindegarnet i Vestmanhavn, hvilket ikke kan betragtes som Grundfond. Det er ikke utænkeligt, at Hvalfangsten kan aftage, men saa bliver der maaske bedre Pris paa Grind, og Grindegarnet kunde maaskelig blive i Stand til at betale sin Gæld. Fra Kassernes Side er der intet i Vejen for en Ordning som af Udvalget foreslaaet. Det er ønskeligt at samle Midler, selv om vi ikke komme til at bygge Lagtingshus. Der paatænkes Opførelse af et Hospital eller Sanatorium for tuberkulose, og af den Grund er der Anledning til at forhøje Skatten. Ligeledes trænges til flere Sygehuse paa Landet, ligesom ogsaa Sygehuset her i Byen stiller Krav til Amtskommunen. Til det ærede Medlem for Suderø, som foreslaar at slette Byraadssalen af Forslaget, bemærkes, at der er Brug for en

Retssal, og at der ikke er Tvivl om, at Thorshavns Kommune vil bruge denne til Byraadsmøder, hvorfor Lagtinget kan betinge sig en passende Leje.

Jeg skal tillade mig at anbefale Sagens Henvisning til Udvalg.

Formanden: Dette er en stor Sag, som sikkert ikke er fuldmoden til Afgørelse. Udvalget har stillet nogle Forslag op, men næppe med bestemt Følelse af at de ere modne til Vedtagelse. Noget andet er, at det vedrørende denne Sag har truffet Forberedelser, udset Byggeplads og overvejet Opsparing af en Byggefond. At skaffe Byggeplads er nødvendigt af Hensyn til Byens Udvidelse. Det er ikke nok, at der vælges en Plads, hvorpaa Bygningen kan rummes, men der bør ogsaa sørges for passende Omgivelser. Byggeplanen for det omgivende Terrain bør ordnes under Hensyn til Lagtingsbygningen. Gade- og Vejforholdene bør ordnes. Bygningen bør ligge ud til en fri Plads eller omgives af et Anlæg. Det er nødvendigt at sætte sig i Forbindelse med Kommunalbestyrelsen, som antagelig vil stille sig velvillig ligeoverfor en Ordning, som i saa høj Grad vil tjene til Byens Forskønnelse. Naar Spørgsmaalet om Bygningens Opførelse kommer for, maa jeg ligesom før hævde, at dette ikke er den allerførste Opgave, man bør tage fat paa. Sygehussagen er f. Eks. mere paatrængende nødvendig. Man maa i hvert Fald ikke se bort fra de forestaaende Opgaver i saa Henseende. Udgifterne ved Opførelsen af et Brystsygesanatorium kan man vel for Øjeblikket ikke have nogen bestemt Mening om. Ved Ordning af denne Sag maa man ogsaa tage Hensyn til de andre. De almindelige Sygehuse saa vel som Skolesagen kræve Pengeudgifter. Man maa vælge, hvilken Opgave der først skal tages fat paa, eller ogsaa tage dem alle til samlet Overvejelse, hvilket sidste jeg er mest tilbøjelig til at anbefale. Til Tuberkulosesagen maa der skaffes Midler. Hvad enten man vil fuldføre denne Sag eller opføre Lagtingshuset i de næste 10 Aar, maa der optages Laan. Angaaende Udvalgets Forslag til Tilvejebringelse af Kapital, maa man tage Hensyn til Amtskattens Størrelse og overveje, hvorvidt økonomisk Fond ikke i og for sig har tilstrækkelig store Opgaver at løse her foruden.

Det er dog indlysende, at skal Amtskommunen have store Udgifter, maa der ogsaa skaffes Indtægter. Der kan blive Tale om Udstrækning af Afdragene over et større Antal Aar. Jeg finder det heldigt at optage i Lagtingsbygningen forskellige andre Lokaler. Retssal skal skaffes. Bibliotek er ogsaa nødvendigt, og Sagen ordnes billigere paa denne Maade end ved Opførelse af selvstændige Bygninger. Det vil være heldigt for Medlemmernes Arbejde at have Adgang til Biblioteket i samme Bygning. Muligvis bliver Amtskommunen ikke ene om Udgifterne til Biblioteket. Staten plejer at yde Bidrag til saadanne og til Provinsarkiver.

Den foreslaaede Indretning af Lagtingsbygningen forekommer mig tiltalende. Restavrationen kan dog undværes. Jeg maa tilraade at skaffe Arrest i Nærheden af Retssalen, da den nuværende Ordning ikke er human mod Arrestanterne. For øvrigt skal jeg slutte mig til Dams Forslag.

Ordføreren: Der kunde være meget at svare paa, men da Sagen har Udsigt til at komme i Udvalg, skal jeg fatte mig i Korthed. Der er i Aar ikke saa afvigende Meninger om Sagen, som der var sidstledne Aar. Mest afvigende er Provsten. Naar dette ærede Medlem udtaler en Misbilligelse af, at jeg har henvendt mig til vedkommende Arkitekt, maa jeg anføre, at det daværende Udvalg enstemmig havde vedtaget Opførelse af Bygningen i oldnordisk Stil, og jeg kunde derfor ikke gøre andet end at henvende mig til den Mand, som efter de mig tildelte Oplysninger i den paagældende Retning var den mest fremragende paa dette Felt i de nordiske Lande. Han er ganske sikkert en paalidelig Mand. Provsten mener, at vi burde have henvendt os til flere Arkitekter. Hvis vi havde haft 4–5 Regninger at betale for Udkast til Bygninger, vilde disse næppe være vel sete. Naar Provsten siger, at det er uheldigt, saaledes som af Udvalget foreslaaet, at lægge Beslag paa de omhand-

lede Kasser, da maa det dog vel indrømmes, at det er heldigt for økonomisk Fond at samle en Kapital paa 25,000 Kroner, selv om der i Løbet af de 5 Aar tabes nogle Renter. Hvis der skulde indtræffe uforudsete Krav, vil Lagtinget nok finde Udvej til at skaffe de nødvendige Midler. Hvis man mener, at Amtsrepartitionsfonden vil blive for stærkt beskattet ved at udrede Beløbet i 10 Aar, kan man godt gaa til 28 Aar i Stedet. Vi har ikke ment det heldigt at stifte et direkte Laan. Til det ærede Medlem fra Suderø maa jeg ligesom Müller bemærke, at Modtagelsen af Byraadssalen ikke vil blive til Tab for Amtskommunen. Restavrationen kan undværes, og derved vil spares ca. 5000 Kroner. Dette Lokale er foreslaaet opført af Træ og danner ikke i arkitektonisk Henseende noget nødvendigt Anhang til Planen. Angaaende Overskridelse af Overslaget antager jeg sikkert, at Arkitekten er en paalidelig Mand, for hvem det er magtpaaliggende ikke at komme til Skamme ved et uholdbart Overslag. Udvalget har været forberedt paa, at Bygningen med Montering vilde komme til at koste 60,000 Kr. Et godt Fotografi vilde vel nok kunne være oplysende, men det kunde dog ikke helt erstatte Arkitektens Rejse hertil for at konferere om Byggepladsen. Jeg vil ikke modsætte mig Anbringelse af Arrestlokale i Kælderen, skønt jeg ikke finder det tiltalende, at vi under vort Arbejde for Landets Velfærd muligvis skal have Banditter nedenunder os. Den nuværende Lagtingsbygnings Plads forekommer mig at være god som Byggeplads, men Stemningen i Udvalget har ikke været derfor. Formanden foreslaar en Overvejelse af samtlige ønskelige Byggeforetagender. Hvis vi kan faa Tid dertil, vil det ubetinget være heldigt. Saa vil man maaske komme til at indse, at der for Alvor maa gøres noget for at skaffe ny Indtægter, hvilket vil glæde mig meget.

Provsten: Store Indtægter ere gode for den, som modtage den, men ikke for den, som de komme til at paahvile som Udgifter. Ordføreren gør gældende, at han af Sparsommelighedshensyn har henvendt sig til Kristiania. Jeg mener, at han for samme Pris kunde have faaet flere løse Skitser. Jeg har ikke noget imod, at der henlægges en Kapital til økonomisk Fonds Grundfond, saaledes at der af denne kan gives Udlaan. Den Kapital, der er anbragt i Grindegarnet, kan dog ikke laanes ud. Hvis den Del, der nu er anbragt i Jordegods, opsiges, vil det medføre Ulemper for mange, og der vil være Ulejlighed ved atter at faa Beløbene anbragt. Det vil derfor være rigtigere at ordne Betalingsspørgsmaalet ved direkte Laan og for øvrigt tage Penge, hvor de i Øjeblikket ere disponible. At betale Renter eller undvære Renter kommer ud paa et. Hvis der laanes paa 28 Aar, vil den aarlige Udgift ikke blive meget følelig.

O. J. Olsen: Det maa indrømmes, at dette bliver efter færøske Forhold et dyrt Hus. Dog er der efter de fremkomne Udtalelser Enighed om Nødvendigheden af dets Opførelse. Om Maaden til Fremskaffelsen af Midlerne er der ikke tilsvarende Enighed. Der er talt om 17,000 Kroner, som skal findes i økonomisk Fond. Den komme vi ikke langt med. Naar Beklagelser fremkomme i Kassespørgsmaalet fra samme Medlemmer, som stadig havde, at vi kun bør søge vore Fornødenheder fra Statskassen, saa ligger det nær at spørge, nu vi staa overfor et Spørgsmaal, hvor intet Raad gives: hvorfor da ikke søge at invinde Penge til vore egne Kasser? Jeg har nylig hørt et Forslag om Indvinding af Penge ved Told paa Tobak. — Den her foreliggende Sag viser Nødvendigheden af at skaffe Midler til vore Kasser, ligesom ogsaa Krav til Sygehuse og Skoler gør sig gældende. Til Slutning skal jeg udtale et Ønske om, at Grindegarnet i Vestmanhavn ikke længe maa blive økonomisk Fond en Klods om Benet.

Ordføreren: Jeg maa takke sidste Taler, fordi han slog paa samme Streng som jeg angaaende Nødvendigheden af at skaffe Indtægter til vore Kasser. Provsten fastholder, at jeg burde have fremskaffet flere Skitser. Jeg havde dog en bestemt Plan at gaa efter, idet Bygningen skulde være i oldnordisk Stil, og der er ikke mange Arkitekter,

som ere kompetente til at gøre Udkast til en saadan Bygning. Naar jeg havde fundet en heldig Arkitekt, kan jeg ikke indse nogen Grund til, at jeg skulde henvende mig til flere. Jeg finder det stygt at kaste en Brand ind paa et Tidspunkt som nu, da Danske og Nordmænd staa i et saa godt Forhold til hinanden.

Provsten: Det vilde unægtelig have set godt ud, om Udvalget havde rettet en Henvendelse til en Mand i København, f. Eks. den Arkitekt, der har udkastet Planen til Københavns nye Raadhus,

O. J. Olsen: Jeg har som Medlem af vedkommende Udvalg været med til at overdrage til Ordføreren at fremskaffe Plan til en Bygning i oldnordisk Stil, og jeg mener, at han har handlet korrekt.

Provsten: Jeg har kun udtalt en Kritik af, hvad jeg mener er galt, nemlig, naar der er Valg imellem to Rigers Arkitekter, da ikke at holde sig til det Rige, som man staar i saa nært Forhold til, som vi gør til Danmark.

Isaksen: Jeg er glad over, at der er Stemning for Opførelse af en ny Lagtingsbygning. Der er kun Spørgsmaal om, hvorledes det skal bygges, hvor kostbar Bygningen skal være, og hvorledes man skal skaffe Pengene. Jeg har altid tænkt mig, at der skulde optages Laan paa 28 Aars Afbetaling. Skønt jeg har megen Interesse for Lagtingsbygningen, vil jeg dog, hvis der er Valg imellem denne og et Brystsyge-Sanatorium, foretrække dette og lade Lagtingsbygningen vente. Det kan gerne være, at vi have begaaet en Fejl ved ikke at skaffe flere Skitser, men jeg betragter det som et Held, at vi ikke have faaet flere, hvis de havde været lige saa dyre som den første Tegning. Der er Tid endnu til at fremskaffe flere Skitser, men vi maa passe paa, at de blive saa billige som muligt. Den nuværende Bygning vil ikke kunne gøre Fyldest uden betydelige Reparationer. Den har i mange Aar lækket, saa at vi kan risikere at faa Bogsamlingen ødelagt. Ydervæggen er raadden. Der er store Huller i Hjørnerne. Disse Udgifter spare vi ved at bygge et nyt Hus i en nær Fremtid. Jeg vil gerne stemme for Nedsættelse af et nyt Udvalg.

Ordføreren: Jeg maa hævde, at jeg ikke havde noget Valg, hvor jeg skulde henvende mig. Selv om jeg havde søgt til Japan, vilde det have været forsvarligt, naar man der havde den Mand, som bedst kunde løse den foreliggende Opgaven. For øvrigt maa jeg meget beklage, at Provsten synes at benytte enhver Lejlighed til at udkaste Brande imellem to saa venskabeligt forbundne Nationer som den danske og den norske; dette er stygt gjort, og mest nu i denne Tid, hvor de to Folk staar i et saa godt Forhold til hinanden. Provsten burde ellers, efter de Erfaringer han har gjort, været den sidste til at holde paa en absolut Arkitektstand.

Efter at der var begæret Afslutning, blev Sagen henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Mødet Torsdag den 24de August.

3dje Behandling af Sagen ang. den lokale Dampskibsforbindelse.

Ordføreren (J. Poulsen): Da intet er fremkommet, der kunde begrunde Ændringer i Udvalgets Forslag, skal jeg anbefale at vedtage dette.

Hentze: Efter Opfordring hjemme fra min Valgkreds om at rette en Henvendelse til det eventuelle Udvalg for »Smiril«s Fartplan, skal jeg tillade mig at bemærke: En af de største Forventninger, vi stillede til denne Kystfart, var, at den i langt højere Grad end hidtil vilde bidrage til at lette Person- og Brevbefordringen til og fra Sandøen, idet det gjordes gældende, at »Smiril« baade for nord- og sydgaaende skulde anløbe Øen. Dette har ogsaa, omend ikke i saa stort Maal, som vi

kunde ønske, været Tilfældet før, men i det sidste Aar er der her sket en følelig Tilbagegang. Mindst 5 Gange er den løbet Sandø forbi, saavel paa Frem- som Tilbagerejsen, og dette er saa meget uheldigere, som der jo i den senere Tid er kommet et vigtigt Moment til, idet Øen har faaet sin egen Læge. Det burde dog ikke volde saa store Vanskeligheder at anløbe Øen, hvergang den passeres. Fra Skuø har jeg ligeledes faaet Opfordring om at henstille til Udvalget, at »Smiril«, naar den løber mellem Sandø og Sudorø, stopper op ved Skuø, særlig af Hensyn til Person- og Brevbefordring. Det er dog ikke blot de her nævnte Hensyn, der gør sig gældende; ogsaa Godstrafikken, Varebefordringen til og fra Sandø lider under, at »Smiril« saa sjælden anløber Sandsbugt f. Eks. Der udføres om Efteraaret ikke lidt af Landbroprodukter herfra, og navnlig Landmændene har haft følelige Tab ved den mangelfulde Forbindelse.

C. Olsen: Jeg kan ikke andet end anbefale de Krav, der er fremsatte fra Sandø, der jo er særlig daarlig stillet med Havne. »Smiril« bør absolut forpligtes til at anløbe Sandøen saa ofte, som ret og rimeligt er. Men der er ogsaa andre Ture, der er ansatte ret besynderligt. Saaledes er det flere Gange, at »Smiril« ankommer til Klaksvig Dagen før Posten fra Danmark og Udlandet er ventende til Thorshavn ifølge Planen, hvorved samtlige Postforsendelser til Norderøerne kan faa Lov til at ligge mange Dage i Thorshavn. Der er endvidere flere Lejligheder, hvor »Smiril« har løbet rundt til en Masse Pladser paa Norderøerne og derfra er gaaet direkte til Thorshavn, uden først at anløbe Klaksvig, hvad jo i mange Tilfælde kan være mere end kedeligt. Jeg vil derfor henstille til Udvalget, at »Smiril« fremtidig i større Udstrækning end hidtil anløber Centralpladserne paa Øerne i Stedet for at farte for meget omkring til saadanne Smaapladser, som har ringe eller ingen Interesse deraf.

Hentze: Jeg skal i Tilslutning til Sysselmand Olsens Udtalelser bemærke, at Skopen i høj Grad er bleven forsømt til Fordel for Hestø, der kun har ringe Krav paa hyppig Forbindelse i Forhold til Skopen.

Præsten: Planen bliver vel aldrig lagt saaledes, at der ikke bliver noget at indvende. Jeg vil gerne give Hentze Ret i, at det er en Fejl ved Fartplanen, naar »Smiril« undlader at anløbe en lille Bygd til Fordel for en anden lige saa lille Bygd. For Skibet har det ikke stort at sige, om det stopper op ved Pladser, som det passerer, men for Beboerne kan det have ret stor Betydning, naar man netop har Brug for det. Det samme Tilfælde, som Hentze omtalte, gør sig ogsaa gældende for »Smirils« Ture indad Kongshavn til; jeg vilde for mit Vedkommende have benyttet den betydelig mere, ifald den oftere anløb Tofte. Det forholder sig vel saa, at »Smiril« kan prajes i Forbigaaende; men Folk er da ikke visse paa, om de kan komme tidsnok.

Ordføreren: Som Ordfører har jeg intet at sige til de fremkomne Indvendinger, som Medlem af Udvalget skal jeg indskrænke mig til et Par Bemærkninger. — Det har været og vil vedblive at være saaledes, at der altid er et eller andet at indvende mod Fartplanen, selvom man noksaa meget bestræber sig for at gøre alle tilpas; det er som bekendt vanskeligt. At Planens Ophavsmænd let kan komme til at overse en enkelt Bygd, er ikke mer end menneskeligt, og jeg skal villig indrømme, at de Indvendinger, der er fremkomne i Dag, synes mig saare rimelige. Lidt overraskende kommer Hr. Hentzes Oplysning om, at »Smiril« 5 Gange efter Planen løber forbi Sandøen i Aar; men det ikke skulde have sin Grund i, at disse Ture er blevne erstattede ved anden Forbindelse, »Tjaldur« f. Eks.! Hvad Postbefordringen angaar, har det ikke stort at sige; der gaar jo ugentlig Post til og fra Thorshavn. Selvfølgelig er det rigtigt at begunstige Hestø paa Skopens Bekostning, men det troede jeg heller ikke skete saa ofte, som Hr. Hentze meddeler. Hvad Kongshavns-Ruten angaar, saa vilde det ikke have stort at sige, om den anløb Tofte, hvergang den passerer; paa sidste Plan er dette adskilligt

hyppigere Tilfældet, end det har været paa de forrige. Strænder anløbes saa ofte paa Turen til Klaksvig, fordi der er en Forretning, som har Forbindelse med Klaksvig, hvilket ikke er Tilfælde for Toftes Vedkommende.

Med Hensyn til Sysselmand Olsens Indvendinger, synes jeg heller ikke at have set, at »Smiril« *ofte* forlader Norderøerne paa Vej til Thorshavn uden at anløbe Klaksvig. I Olaidagene erindrer jeg, at dette var Tilfældet, men det skete for at give Folk »eystan fyri Múla« Lejlighed til at komme til Thorshavn saa tidlig som muligt; »Tjaldur« besørgede jo de andre. At det kan være kedeligt for Nordringer, at »Smiril« gaar fra Thorshavn nordpaa Dagen før Postskibets Ankomst, indrømmes villigt, og jeg skal i Tilslutning til Hr. Olsen anbefale, at det Udvalg, der faar med Sagen at gøre, tager saaavel denne som de andre omtalte Ulemper under velvillig Overvejelse.

Matras: Den Olaitur, som den sidste ærede Taler nævnte, var Folk ikke synderlig velfornøjede med. Dels gik »Smiril« for tidlig afsted og dels maatte den ligge en hei Nat over i Funding, saa det var ingen udelt Fornøjelse for Passagererne. I øvrigt hænder det jævnlig, at den ligger 2 Døgn paa Klaksvig, og det er en temmelig lang Tid for Folk fra Viderø at gaa og vente i. Det var ønskeligt, om dette Ophold kunde forkortes i Fremtiden.

Ordføreren: Sysselmand Olsen ankede over, at »Smiril« ofte løb Klaksvig forbi, den sidste Talers Indvending gaar i modsat Retning. At den af og til ligger paa Klaksvig i 2 Dage, har sin Grund i, at det ofte ikke lader sig gøre at naa derhen den Dag, der er angivet paa Planen, og man har derfor været nødt til at beregne en Liggedag. Indtræffer saa en Søndag, kan det jo let hænde, at den kommer til at ligge paa Klaksvig to Dage. Derimod kan jeg ikke rigtig forstaa, at den skal have ligget Natten over ved Funding paa den Tur, som Hr. Matras omtalte. Jeg er nærmest tilbøjelig til at tro, at her foreligger en Datofejl i Planen.

C. Olsen: Med Hensyn til det uheldige i, at »Smiril« ligger 2 Dage paa Klaksvig, saa kan dette maaske undgaas om Sommeren, men om Vinteren er det nødvendigt. Der er altid mere Fragt til Klaksvig end til nogen anden Plads der nordpaa, og skal den sejle fra Klaksvig Morgenen efter, som den er kommen om Aftenen, saa vil det sikkert komme til at volde betydeligt Afbræk i Godsbefordringen, og da Passagerbefordringen ikke er tilstrækkelig lønnende, vilde det være uheldigt, om »Smiril«, som Følge af Afknapning i Liggedagene, stadig kom til at sejle med halv Last. Posten har som før nævnt ofte ligget adskillige Dage i Thorshavn, naar »Smiril« er kommen Dagen før Ankomsten af de Skibe, der nu kun anløbe Thorshavn paa Vejen til Island, medens de tidligere anløb Klaksvig.

Ordføreren: Jeg skal ikke benægte, at dette har fundet Sted; men det vil vel blive vanskeligt at afhjælpe.

Hentze: Det er nok muligt, at det, som den ærede Ordfører mente, er af Hensyn til »Tjaldur«s Sandsture, at vi har faaet de 5 »Smiril«s Ture beskaarne, men det erstatter ikke Tabet. »Tjaldur« anløber kun Sandsbygd, saa det bliver ikke nogen tilfredsstillende Forretningsforbindelse, vi faar ad den Vej, og vi trænge til Ture *fra* Sandøen til Suderø, navnlig om Efteraaret.

Isaksen: Menneskene er ikke saa gode, som de burde være, og det er Udvalget selvfølgelig heller ikke. Vor Hensigt har været at faa Planen saa fyldestgørende som muligt, men derfor er det langt fra mig at benægte de fremkomne Indvendingers Berettigelse. Jeg har i øvrigt tænkt paa at bede mig fritaget for at være i dette Udvalg for Fremtiden. At det skulde hidrøre fra en Korrekturfejl, at »Smiril« laa den omtalte Nat over paa Funding, har jeg vanskeligt ved at tro; Planen blev læst og konferereret atter og atter. Men det er jo almindeligt, at Afgangstiden har været sat en Dag forud for ikke at binde Skibet til nogen bestemt Plads.

Ordføreren: Det være langt fra mig at beskylde Korrekturlæserne for denne Fejl; jeg tænkte paa os andre, som skrev Tallene ned.

Formanden: Udvalget har i sin Betænkning gjort en Bemærkning om, at der ikke er forhandlet med andre Rederier end »J. Mortensens Eftf.« og »Det forenede Dampskibsselskab« om Overtagelsen af den lokale Dampskibsfart; men det fremgaar ikke af Betænkningen, hvorvidt Udvalget har ment, at Ministeriet burde opfordres til at forhandle med andre Selskaber.

Ordføreren: Vi er gaaet ud fra, at her intet var at gøre, men hvis Ministeriet kunde opnaa en bedre Overenskomst, var det selvfølgelig værd at rette en saadan Opfordring til det.

Foreløbig Behandling af Sagen: Andragende om Statstilskud til Forsøg med Sildefiskeri.

O. J. Olsen: Det synes at være en stor Samfundsopgave, her foreligger, og som vel er værd at løse paa bedste Maade. At Sildefiskeriet har en stor Fremtid for sig heroppe, er næppe tvivlsomt; det er forlængst konstateret, at store Sildestimer jævnlig passerer Øerne, saa det tør ventes, at det er en Indtægtskilde af vidtrækkende Betydning, vi her staar overfor. Andragendet gaar ud paa, at der bevilges i Statstilskud 3 à 4000 Kr. aarlig i 3 Aar. Det var maaske værdt at tage under Overvejelse, om man ubetinget skal gaa med til at anbefale denne Bevilling for alle 3 Aar. Ifald nemlig Forsøget slaar an, vil Udbyttet utvivlsomt blive saa stort, at Foretagendet rigelig betaler sig. Det var nok, om Andrageren blev sikret mod Tab. Jeg skal i øvrigt anbefale Andragendet til Tingets Velvilje og foreslaa Sagen henvist til Udvalget for forskelligartede Sager.

Det vedtoges.

Mødet Fredag den 25de August Kl. 1.

Foreløbig Behandling af Andragende om, at »Tjaldur« maa anløbe Funding og Kvannesund.

T. J. Petersen: I det Andragende, som er indkommet fra Beboerne af Bygderne Gjov, Funding og Eldevig, fremkommer et berettiget Krav. Købmændene fra disse Bygder have faaet de Varer, som de bestille med »Tjaldur«, oplossede dels i Klaksvig og dels i Fuglefjord. At føre Varerne herfra med Baad er ikke alene farligt og bekosteligt i og for sig, men mange Varer ere paa denne Maade ofte udsatte ved, at der indtræffer ugunstigt Vejr. At faa Varerne med »Smiril« kan i Reglen ikke lade sig gøre, da den forholdsvis sjældden anløber Funding. Ved at anløbe Funding spildes ikke megen Tid. Et Par Timer kan vel være det højeste. Man kan vel gøre gældende, at naar der er Fragt nok, vil Pladsen kunne anløbes, uden at den staar opført paa Planen; men Smaakøbmændene kan ikke tage saa store Kvantiteter, som Selskabet kræver. Derfor vil der jo nok blive Trafik, naar det først er blevet fast Anløbsplads. Man kan ogsaa gøre den Indvending, at der ofte er Brænding ved Funding; men saa kan vedkommende let blive enige om at ordne en Oplagsplads længere inde i Fjorden. Jeg skal tillade mig at anbefale Sagens Henvisning til Udvalget for den lokale Dampskibsforbindelse.

Weihe: Jeg skal ligeledes anbefale Andragendet. Foruden to større Kobmænd er der flere andre, som har Forbindelse med Udlandet. At anløbe denne Plads vil medføre ringe Forsinkelse, og »Tjaldur« synes i Reglen at have god Tid dertil efter de Meddelelser, som jeg nylig har faaet flere Steder fra, og da det kan formodes, at der vil blive nok af Fragt, er der god Grund til at anbefale Andragendet, saaledes at »Tjaldur« mindst 1 Gange aarlig anløber Funding.

Mutras: Da Sagen angaaende Kollefjord som Anløbsplads var til Behandling, omtalte jeg, at der vilde fremkomme et Andragende fra Viderejde med

nærliggende Bygder. Dette er nu fremlagt og indeholder et temmelig beskedent Krav, nemlig en Begæring om to aarlige Ture til Kvannesund. Det vil tage en Del Tid at sejle dertil fra Klaksvig; men det er en Befolkning paa c. 700 Mennesker, som har Krav paa, at der tages Hensyn til den.

Nielsen: Jeg har intet imod, at »Tjaldur« anløber saa mange Havne som muligt, men maa kun beklage, at der i Andragendet intet er oplyst om, hvor megen Fragt der kan paaregnes.

Matras: Vi kan ikke forsikre, at der i den første Tid vil blive megen Fragt. Der er paa Viderejde én Købmand og i Kvannesund én, som faa deres Forsyning nedefra, og som have et Fragtbeløb paa 100 Kr. hver pr. Tur, saaledes som Forholdene ere nu. Hvis de fik direkte Forbindelse, vilde de maaske rekvirere dobbelt saa meget.

Formanden: Der vil maaske nu frembyde sig det Spørgsmaal, om vi bør holde paa de 13 Ture eller nøjes med 12. Dampskibsselskabet har forrige Aar fremsat sidstnævnte Alternativ i Tilfælde af, at alle de paa Lagtingets Ønskeseddel anførte Pladser skulde anløbes. Alle synes at være enige om, at det er heldigt, at Skibet anløber mange Pladser, men om man bør give Afkald paa nogen af de hidtidige Ture, er dog værd at betænke.

T. J. Petersen: De her omhandlede Købmænd have købt en Del af deres Varer fra forskellige Købmænd paa Færøerne, hvor det har kunnet være fordelagtigst. Derfor er det umuligt at udlede noget bestemt af deres hidtil hafte Fragtbeløb. Naar der fremsættes den Mulighed, at en Imødekommen af dette Andragende vilde medføre, at der kun blev 12 Ture, da maa det hævdes, at »Tjaldur« paa flere Ture har vist sig at have god Tid her paa Øerne. Opholdet i København skal efter Sagkyndiges Udsagn ogsaa være rigeligt.

Weihe: Der kan vist ikke være Grund til at fratrække nogen af de Ture, som »Tjaldur« gør nu. Fra Suderø meddeles, at »Tjaldur« i Reglen er en Dag forud for sin bestemte Tid i at komme til Suderø fra Udlandet og omtrent lignende, naar det igen skal til Udlandet.

Dam: Jeg antager, at Aarsagen til, at der ikke er oplyst noget om forventede Fragtbeløb, er, at Folk krymper sig ved at garantere en vis Varemængde. For Anløben af Pladser udenfor Planen kræves 200 Kr. Dette Beløb kan maaske ikke garanteres hver Gang; men Trafiken vil nok vokse ved Benyttelsen af de nye Anløbspladser. Da det offentlige støtter Dampskibsselskabet, vil det ikke være ubilligt at forlange, at det hjælper til at aabne ny Rigdomskilder eller bryde nye Baner, ved at lede Trafik til ny Pladser.

Effersøe: Det vil være betænkeligt at fradrage den ene Tur. Saa vidt mig bekendt, har »Tjaldur« som Regel paa Opvejen været en Dag forud for sin Tid og nedgaaende ligget nogle Timer i Vaag og ventet paa Afgangstimen; altsaa maa der være god Tid, om der spenderes nogle Timer paa at anløbe nye Pladser.

Sagen henvistes til Dampskibsudvalget.

Foreløbig Behandling af Andragende om Anlæg af en Kørevej mellem Thorshavn og Kirkebø—Velbestad.

Pauursson: Dette er det af mig bebudede Andragende fra de paa Strømø boende Husfædre i Kirkebø Sogn. Det er anbefalet af vedkommende Forstanderskab, ligesom ogsaa Thorshavns Kommune har udtalt sig til Fordel for Projektet. Vejen vil faa stor Betydning for Sognets Varetransport til og fra Thorshavn samt tillige for Tørvetransport og for Færdsel mellem forskellige af de vestlige og sydlige Øer og Thorshavn. Jeg skal i saa Henseende henvise til Ingeniør Horns Klassificering. Om Sommeren er den sidst omtalte Trafik ikke saa livlig som førend »Smiril«s Rute blev oprettet, men om Vinteren er der ret livlig Færdsel, idet

der ofte komme flere Baade daglig til Velbestad med rejsende — mest Skibsfiskere, som er borte om Sommeren. Nu tales der saa meget for en mulig Udvikling af Fiskeri med Motorbaade. Ved Vejanlæg maa der jo tages Hensyn til Fremtidsmuligheder. Hvis Motordriften kommer rigtig i Gang, vil der selvfølgelig blive anlagt en Havn for Motorbaade i Velbestad eller Kirkebø, og Vejforbindelsen med Thorshavn vil dermed faa større Betydning. Endelig vil der frembyde sig Opdyrkningsmuligheder langs hver Fod af Vejen. Derfor vil, selv om der ikke for Tiden synes at være saa stort Brug for Vejen, Trafiken efterhaanden udvikle sig. Derfor er der god Grund til at fremme Andragendet, selv om Udgifterne, som det fremgaar af Ingeniør Horns Beregninger, maa blive store. Sognet er et af de mindste og kan ikke evne at yde stort Bidrag til Omkostningerne. Beboelsen er spredt og en betydelig Del af Befolkningen bor paa Smaaøerne, som billigvis ikke bør yde noget stort Bidrag. Overslaget er 47,600 Kroner. Andragerne gaar ud fra, at Thorshavns Kommune vil paatage sig en Del af Vejen — 17,600 Kr. — saa at der tilkommer Kirkebø Sogn 30,000 Kr. Selv om vi kun faa en saadan Andel i vor Part, vil det være uoverkommeligt for et Aar. Ingeniøren siger, at naar Vejarbejder skal udføres rationelt, bør der være Anlæg til et Beløb af 40,000 Kr. pr. Aar. Der vil formentlig indkomme flere Andragender, og der er da intet i Vejen for, at en Ingeniør samtidig kan forestaa Arbejde paa flere Steder. Saaledes kan Arbejdet eventuelt fordeles paa 4 Aar. Man har tænkt sig, at Statskassen vilde udrede de 3 Fjerdedele og Amtsrepartitionsfonden 3 Fjerdedele af det øvrige, saa at Sognet da vilde faa en Udgift af 375 Kr. aarlig, for saa vidt der optages et Laan til Afdrag i 20 Aar. Først blev der paatænkt at afdrage Summen i 10 Aar, men dette vilde blive en lovlig stor Byrde for de uformuende Skatteydere. Den foreslaaede Andel er vel ikke stor, men Sognet, som uden Vederlag for Jordspild vilde afholde Udgifterne ved Vedligeholdelsen, faar endda en følelig Byrde. Dette Andragende fra Kirkebø Sogn vil bidrage til at klargøre den Stilling, Lagtinget agter at indtage ligeoverfor Fordeling af Omkostningerne. Man haaber, at der ved nærmere Forhandling vil kunne opnaas Enighed, hvis Tinget ikke finder Andragernes Synspunkt antageligt. Efter de faldne Udtalelser kan der være Tvivl om, hvorvidt Lagtinget af de til dets Raadighed staaende Kasser vil deltage saaledes som foreslaaet, men muligvis overlade Vejanlægene til Stat og Kommune. Man kender Eksempler paa, at Staten alene lader anlægge Landeveje, og at Amtskommunen i Forening med Staten afholder Omkostningerne; men at Staten og vedkommende stedlige Kommuner ere ene om saadanne Anlæg, er vistnok ukendt. Det kunde dog maaske passe paa Færøerne, hvis Amtskommunen (eller Lagtinget gennem økonomisk Fond) til Gengæld vilde deltage i Anlæg af Veje indenfor Bygderne i snævrere Forstand. Skal Vejbygning blive almindelig her paa Øerne, maa Kommunerne slippe saa billig som mulig. Derfor vil det være ønskeligt, om Staten kunde give et betydeligt Bidrag. Om man nu vil opstille en Norm for Statens forholdsmæssige Deltagelse i Omkostningerne ved Vejanlægene, maa der dog finde Afvigelser Sted, navnlig under Hensyn til Vejlængderne indenfor vedkommende Kommuner, samt Folkemængden og Skatteevnen i de paagældende Distrikter. — Thorshavns Kommune har vel endnu ikke udtalt sig bestemt om, hvilken Andel af Omkostningerne den vil være villig til at bære, ej heller noget bestemt om Vejretningen. Ved Forhandling med Thorshavns Kommunalbestyrelse vil dog nok det fornødne kunne ordnes og fuld Enighed opnaas om noget lignende som fra Kirkebø Sogn foreslaaet. Jeg har i saa Henseende allerede forhørt mig hos Medlemmer af Kommunalbestyrelsen. - Jeg skal anbefale Sagen til Tingets Velvilje og foreslaa Henvisning til Udvalget for Vejanlæg paa Sandø.

Dam: Da jeg hørte, at Lagtinget havde taget Forholdsregler til en systematisk Planlæggelse af et Landevejssystem for Færøerne, stod det mig klart, at dette vilde blive til stort Gavn, hvis Sagen blev fornuftigt greben an. Jeg antager, at det ikke vil være heldigt at skride til Planens Udførelse, før man ser, hvilken Stilling Staten vil ind-

tage, ikke alene om der kan faas Bevilling til det ene isolerede Andragende, men om den vil vedblive at yde, indtil hele det planlagte System er udført. Jeg vil derfor dog ikke lægge Hindringer i Vejen for det foreliggende Andragende.

Paturssson: Det er netop ønskeligt at faa Besked om, hvad Staten vil yde. Forstanderskabet kan næppe faa dette at vide paa en anden eller bedre Maade end ved et Andragende som det foreliggende.

Dam: Mine Bemærkninger have Hensyn til, om Udvalget ikke ved Siden af Indstillingen om disse første Vejanlæg vil fremdrage Spørgsmaalet om, hvorvidt Staten vil vedblive ogsaa senere at yde Tilskud paa samme Maade. En Henvendelse med et enkelt Andragende i Haab om at skabe Præcedens, vil være utilbørlig, medmindre man fremlægger en Oversigt over, hvorledes Stillingen kan antages at ville blive i Fremtiden. Dette er der saa meget mere Grund til, som Planen er en tiltalende Helhed.

Paturssson: Jeg antager som givet, at vedkommende Udvalg ikke blot vil beskæftige sig med den ene Sag. Andragerne har netop ønsket at faa Klarhed om Vejspørgsmaalet i sin Helhed. — Udvalget kan forhandle med vedkommende Forstanderskab og i Henhold hertil opstille en Norm, og Tinget kan ved samme Lejlighed oplyse om hele Vejsagen — det maa aldeles selvfølgelig udtale sig herom.

Sagen henvistes til Udvalget i Vejsagen.

Mødet Tirsdag den 29de August, Kl. 1.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Postdampskibsforbindelsen.

Formanden refererede Sagen og fremhævede, at det kunde være ønskeligt at faa flere af Postskibene til at anløbe Færøerne, dels for at faa hyppigere Postforbindelse med Udlandet, men navnlig for at faa mere Forbindelse med Island af Hensyn til de færøske Fiskere, som i saa stort Antal drive Fiskeri ved Island. Naar Anløbstiden begrænses til det for Post- og Passagertrafik nødvendige, vil Forsinkelsen næppe blive væsentlig. Det, som Islænderne mest have været kede over, og som har givet Stødet til, at Skibene nu ikke anløbe saa hyppig som før, er Ud- og Indskibningen af Varer i færøske Havne, som under ugunstige Forhold har været ugevis. Omvejen er ikke saa stor, at den kan spille nogen Rolle. Der er derfor god Grund til at tage Sagen op til Overvejelse, og jeg skal henstille, at der i det Øjemed nedsættes et Udvalg.

J. Poulsen: Alle er sikkert enige om at takke Formanden, fordi han har bragt Sagen frem, og enige om, at Sagen skal i Udvalg. Der er allerede nedsat et Udvalg i Dampskibssagen, men dette bestaar kun af 3 Medlemmer, fordi vi ikke tænkte, at der skulde foreligge nogen stor Opgave. Skal denne Sag henvises til dette Udvalg, vil det være hensigtsmæssigt at supplere det med 2 Medlemmer.

Dam: Ligesom foregaaende Taler vil jeg takke Formanden, fordi han har samlet Oplysninger i Sagen og sat den under Forhandling. Det vil være ønskeligt, om Medlemmerne udtale sig udførligt om, hvorledes vi kan faa flere Skibe til at anløbe Færøerne. Da der var Tale om »Tjaldur«s Fartplan, forhandledes om, at man kunde faa Skibet til at anløbe flere Pladser mod Afkortning af den ene Rejse. Jeg mener, at vi gerne kunde give Afkald paa den ene af »Tjaldur«s Ture, mod at faa en Del flere Ture af de til Island gaaende Skibe, baade med Fragt og med Post og Passagerer. Jeg gaar ud fra, at Statstilskudet ikke gives blot af Hensyn til Island.

Paturssson: Den omhandlede Sum, som betales af Statskassen til Postdampskibsforbindelsen med Island, er selvfølgelig ikke bevilget for os. Jeg har erfaret, at da Statskassens Mellemværende med Island blev opgjort, fastsloges, at Island skulde faa et vist Beløb i et

vist Aarsmaal og et fast aarligt Bidrag; hvorhos Danmark skulde sørge for Postforbindelsen med Island. Islænderne sige, at de ikke er pligtige til at bidrage til Postforbindelsen med Udlandet, men at deres Bidrag ydes af Hensyn til Kystfarten. Paa Grund af Konkurrence kunne Islænderne nu faa Forbindelse nok for det mindre Beløb. Der er intet sat paa Færøernes Budget for Dampskibsforbindelsen. Vi maa altsaa ikke kunne gøre Fordring paa Deltagelse i den islandske Postfart som en os tilkommende Ret. Staten vil dog nok yde et Bidrag til vor Postforbindelse, om dette er fornødent. Det kan ikke forsvares, at vi skulle have slettere Postforbindelse end Island, og da vi for Tiden vist ikke ere ligestillede i saa Henseende, er der god Grund til at søge udvirket den Forbedring, som tilsigtes ved Formandens Forslag.

Formanden: Det forholder sig saa, at da Statskassens Mellemvaerende med den islandske Landskasse blev opgjort ved Lov af 20den Januar 1871, paatog den danske Statskasse sig foruden visse aarlige Bidrag tillige at afholde Omkostningerne ved den øverste Administrationsledelse i København samt at vedligeholde Postforbindelsen med Island. Staten anses følgelig ikke forpligtet til at holde anden eller bedre Postforbindelse i Gang end den, der fandt Sted, da Opgøret foretoges. Derfor har den islandske Landskasse givet Tilskud for at faa hyppigere Forbindelse med Udlandet samt Kystfart. Island har ikke Ret til direkte Postforbindelse med Danmark, men maa finde sig i, at Færøerne anløbes, saadeles som fra Fartens første Begyndelse har fundet Sted. Hvis de islandske Postskibe slet ikke anløb Færøerne, vilde dette medføre en betydelig Udgift for Statskassen, som derved vilde blive belyrdet med Udgifter til en hyppigere særlig Forbindelse med Færøerne. Da Staten i 1903 traf en Overenskomst med Dampskibsselskabet, ifølge hvilken ikke alle de islandske Postskibe skulde anløbe Færøerne, var det til Dels af Hensyn til en bedre Forbindelse med de forskellige Pladser paa Færøerne, som Postskibene for en Del ikke have anløbet tidligere. Staten gør ikke Brud paa Overenskomsten af 1871 ved nu at bestemme, at alle Postskibe igen skulle anløbe Færøerne paa Vej til Island. Skønt intet staar opført paa det særlige færøske Budget, giver Staten Tilskud til vor Forbindelse, idet et Beløb, der er opført som Postudgift, omfatter baade den islandske og den færøske Postfart. Om der nu er sluttet en Overenskomst mellem Regeringen og den islandske Minister, ved vi ikke; men det vil sikkert nu være betænkeligt for os at optræde med vore Krav, hvis vi ikke skal glide helt ud af den islandske Samfærdsel. Island optræder med sine berettigede Krav, og hvis vi ikke gør det samme, vil vi blive tilsidesatte. Vi bør hævde, at der tilkommer os en forholdsmæssig Del af Postforbindelsen.

C. Olsen: De, som kende, hvorledes Postforbindelsen har været ordnet lige siden 1857, vide, at alle Postskibe have anløbet Færøerne paa Vejen til Island, hvilket altsaa maa have været godkendt saavel fra islandsk som fra Regeringens Side. Denne Ordning vedvarede, indtil Islænderne fremkom med Krav om at blive skilte fra Færøposten. Den eneste statsgaranterede Postforbindelse, vi nu har, er med »Tjaldur«, idet de faa andre Skibe, som anløbe, betragtes som en Naade fra islandsk Side. Derfor maa vi være enige om at takke Formanden, fordi han har rejst Spørgsmaalet om en bedre Postforbindelse. Vi bør gøre stærkt gældende, at vi som et Amt i Kongeriget ikke kan være tilfreds med Postforbindelse 13 Gange aarlig, medens saa godt som alle andre Steder have Postforbindelse mindst en Gang daglig. Vi bør kræve, at alle Skibe anløbe for at landsætte og modtage Post og Passagerer. Dette har væsentlig Betydning for de Fiskere, som rejse til Island, og for deres Postforbindelse med Hjemmet. De Breve, som komme paa Posthusene i Klaksvig og Trangisvaag, komme nu først efterhaanden og til næsten uberegnelige Tider via Thorshavn til deres Bestemmelsessted paa Island.

Dam: Jeg maa takke Formanden og Patursson for de meddelte Oplysninger. Jeg vidste ikke, at Danmark stod i saadan Gæld til Island. De Ideer, som man i 1871 havde om Postforbindelsen, blive nu i rigeligt Maal fyldestgjorte. Statskassen kan næppe

vere forpligtet til at efterkomme stigende Fordringer. Vi bør, ligesom Islænderne, ikke være bange for at kræve. Vi bør ikke alene kræve Forbindelse for Post og Passagerer, men ogsaa nogle Rejser med Godstrafik.

Effersøe: Det ligger nær at henvise Sagen til Dampskibsudvalget; men da dette er saa faatalligt, skal jeg tillade mig at foreslaa, at det suppleres med 2 Medlemmer.

Dette Forslag vedtoges.

Foreløbig Behandling af Andragende fra P. H. Arge om Driftslaan.

Isaksen: Den færøske Knivindustri, som nu har faaet saa stort Opsving, er begyndt paa Arge. Andrageren har drevet den til størst Fuldkommenhed. Hvis han kan tilfredsstille Efterspørgselen, vil det blive en betydelig og fordelagtig Industri. Han har saavel fra Danmark som fra Skotland faaet Bestillinger paa Tusinder af Knive. Skønt han har en Læredreng og flere Medhjælpere, maa han for at tilfredsstille Efterspørgselen indføre nye Indretninger, baade Arbejdsmaskiner og en Motor. Denne vil ogsaa kunne anvendes ved Slibning af Gravstene, hvilken Industri muligvis ikke har saa stor Betydning som Knivindustrien, men som dog sikkert fortjener Støtte. Blandt de Maskiner, som maa anskaffes, fremhæves navnlig en Trykmaskine til Modellering af Hvalfigurer o. l. Da Andrageren ikke har Raad til at bekoste alle de nødvendige Anskaffelser, henvender han sig til Lagtinget om Støtte. Dette Foretagende har sikkert en Fremtid for sig og kan have vidtrækkende Betydning — ikke blot for Andrageren, men ogsaa for andre Færinger, som derved kunne opmuntres til at slaa ind paa lignende Forbedringer. Jeg tillader mig at foreslaa Sagens Henvisning til Udvalget for økonomisk Fond.

Effersøe: Naar sidste Taler har udtrykt saa store Forhaabninger om Knivindustrien, saa vil jeg ikke tilbageholde den Bemærkning, at det forekommer mig ønskeligt, om de, der befatte sig med denne Industri, henvendte sig til Mænd, som virkelig forstaa sig paa Kunst, for at de kunne give Vink med Hensyn til Knivenes Udsmykning. At Lagtinget skal yde de nødvendige Midler til Driftens Udvidelse, forekommer mig at være en temmelig vidtgaaende Fordring. Hvis Sagen har en Fremtid for sig, vil sikkert Laan kunne faas paa anden Maade. Vi kan jo med det første vente en Bank, som egner sig til at ophjælpe saadanne Foretagender.

Isaksen: Naar sidste Taler foreslaar at henvende sig til Kunstnere, maa jeg sige, at det er et Spørgsmaal, om det vil være heldigt, at give Knivene en kunstnerisk Udstyrelse. Det originale, som ligger i Tilvirkerens egen Opfindelse, er sikkert det, der har mest Værdi for Køberne.

Winther: Jeg skal anbefale, at vi tager vel imod dette Andragende, selv om det maaske ikke i og for sig kan synes at have nogen større Betydning for Samfundet. Tinget bør ikke undlade at yde et Laan, da det muligvis kan have lange Udsigter med Banken. Det har jo været den almindelige Opfattelse, at Lagtinget er meget villigt til at støtte den Slags Foretagender. Det foreliggende Andragende indeholder intet urimeligt Forlangende, og Tinget bør paa Forhaand stille sig velvilligt mod slige Begæringer.

Isaksen: Man bør støtte dette Foretagende, forøvrigt det egner sig til at danne Grundlaget for mere færøsk Industri af lignende Art. Dette vil tiltale Turisterne, hvis det lykkes at udvide Tilvirkningen som paatænkt. Det er forbavsende, hvilke store Udsalg af Husflidsartikler man har i Norge, og hvilken betydelig Indtægt dette er for Landet. Ogsaa hos os vil der kunne fremstilles noget lignende: Rokke og Fjældstave, Maatter og Straakurve m. m. Slig Industri vil sikkert skabes, om det lykkes en eller anden at stille sig i Spidsen for Udviklingen.

Effersøe: Kunstnere kunne meget vel forstaa, hvorledes saadanne Gen-

stande kunne faa et mere tiltalende Udseende, give Stil og rette Præget, uden at det ejendommelige Præg af Almuestil gaar tabt.

Nielsen: Da dette ikke er nogen nogen ny eller ukendt Industri, men en gammel og lønnende Bedrift, synes der mig ikke at være Grund til at yde rentefrit Laan. For saa vidt Andragerne ikke kan vente Laan fra Sparekassen, frembyder sig det Spørgsmaal, om Lagtinget bør gaa ind paa mindre Sikkerhed end Sparekassen. For øvrigt vil jeg indrømme, at Sagen fortjener at komme i Udvalg og overvejes.

Sagen henvistes til Udvalget for økonomisk Fond.

Mødet Onsdag den 30te August.

3dje Behandling af Sagen angaaende Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse.

Ordføreren (Effersøe): Siden Sagen var til 2den Behandling, har Udvalget i Anledning af det dengang fremkomne haft Sagen til fornyet Overvejelse, der er resulteret i et Ændringsforslag fra Udvalget, hvortil igen er kommet et Underændringsforslag fra Formanden, som Udvalget saa har taget sin Stilling til.

Formanden satte Forslaget under Afstemning punktvis og derefter Sagen i sin Helhed.

Ordfordren: Tingets Medlemmer er nu saa godt kendte med Sagen, at der vel ingen Anledning er til at komme nærmere ind paa den.

Formanden: Der er endnu kun et enkelt Punkt, § 15, som jeg gerne vilde henlede Opmærksomheden paa. Deri er nemlig udtrykt Tanken om at udbrede nyttige Smaaskrifter samt Afholdelse af Foredrag, der kunde give Befolkningen Oplysninger om Tuberkulosens Art og Opstaaen, de nødvendige Foranstaltninger mod den o. s. fr. Tuberkulosekommissionen har endvidere fremhævet Nødvendigheden af at udbrede Kundskab om Sygdommen gennem Skolerne, og til den Ende bl. a. foranstalte Foredrag afholdte for Lærerne rundt omkring paa Landet, saa disse kunde sættes i Stand til at give Børnene fornøden Undervisning om dette Emne. At saadanne Foredrag vil være forbundne med større Bekostninger heroppe end nede i Danmark, særlig hvad Rejseudgifter angaar, er en Selvfølge, men der siges imidlertid i § 15 intet om, hvorvidt disse Udgifter skal gaa ind under det fælles Statstilskud, eller de skal beregnes som særlig Bevilling til Færøerne. Det vil formodentlig være flere bekendt, at den danske Lægeforening har foranstaltet Tavler med praktiske Oplysninger om Tuberkulosen ophængt i Skolerne — det er ogsaa Tilfældet for nogle færøske Skoler, men langtfra alle — samt udgivet en lille Pjece om dette Emne, som fortjener mere Udbredelse, end den hidtil har. Jeg mener, vi bør have vor Opmærksomhed henvendt paa dette Punkt.

Ordføreren: Jeg kan fuldtud slutte mig til den højtærede Formands Udtalelser, men vil gerne spørge, under hvilken Form han har ment, at vi kunde fremme de Foranstaltninger, han har paapeget.

Formanden: Jeg har nærmest tænkt mig, at vi kunde gøre Ministeriet opmærksomt derpaa i Indstillingen. Det kunde have Betydning, for saa vidt det kunde foranledige, at Ministeriet tog under Overvejelse, hvorvidt der var Anledning til i dette Øjemed at søge særlig Bevilling for Færøerne.

Lovforslaget vedtoges.

3dje Behandling af Lov ang. Statstilskud til Sygehuse for tuberkuløse.

Ordforeren: Der er ikke stort mere at sige om Sagen. Ved 2den Behandling blev nogle faa Forandringer foreslaaede af Udvalget, og siden er intet nyt fremkommet udover et lille Ændringsforslag, tilsigtende en Redaktionsændring.

Lovforslaget vedtoges.

Foreløbig Behandling af Sagen ang. Forandringer i Lagtingsloven.

Patursson: Der er utvivlsomt mange af Tingets Medlemmer, som ønsker den Lagtingslov, vi har, forandret paa mange Punkter, men i Aar bliver det selvføigelig for sent at foretage den grundige Revision, der er ønskelig i dette Spørgsmaal. Hvad der alligevel har foranlediget os til at bringe denne Sag paa Bane, er, at selv om vi kun kom overens om nogle enkelte Punkter eller slet intet, saa kunde vi dog bevirke, at Tinget tog Sagen op igen og henstillede til Regeringen at søge det Lovforslag ang. Forandringer i Lagtingsloven fremmet, der nu ligger og visner dernede. Jeg mener, det er vor Pligt at minde Regeringen om Sagen. I øvrigt var det ikke umuligt, at vi kunde enes om enkelte Ændringer, som ikke er medtagne i nævnte Forslag, saaledes § 2, hvorvidt den »fødte« Formand ikke burde ændres til en Fuldmægtig fra Regeringen, og hvorvidt Provsten skulde have den Plads, han har i Tinget, eller han blot skulde sidde her for at varetage Kirke- og Skolesager. Der er andre Punkter, jeg kunde have Lyst til at fremdrage, men for ikke at komme for dybt ind paa Sagen skal jeg nøjes med at nævne § 11, som ofte har været omtalt som højst uheldig, og nægtes kan det ikke, at det er en Mislighed, og det en stor, at færøske Love skal blive afgjorte i Rigsdagen i en helt anden Skikkelse end den, hvori Tinget har vedtaget dem. Dette er urigtigt. Jeg har nylig læst paa Tryk, at Lagtinget bærer Ansvaret for Udviklingen heroppe, men det er virkelig ikke Tilfældet. Dog tror jeg ikke paa, at det bliver helt godt her til Lands, før Hovedansvaret ligger hos Lagtinget. En Forbedring vilde det være at faa Loven ændret derhen, at naar Lovforslag herfra blev forandrede i Rigsdagen, de saa sendtes tilbage til Tinget til Godkendelse, før de ophøjedes til Lov. Men selv om vi ikke enes om disse Punkter, bør vi komme overens om en Henstilling til Regeringen om at tage Sagen op. Jeg skal tillade mig at anbefale, at Forslaget henvises til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

J. Paulsen: Jeg er glad over, at Sagen er kommet frem igen, og at det er Forslaget i den Skikkelse, hvori det sendtes herfra, som der er Tale om at fremme. Ligeledes glæder det mig, at Tingmanden for Suderø nu synes at være mere velstemt derfor, end dengang det blev vedtaget i Tinget; da undlod han at give sin Stemme. Hans Udtalelse om, at ingen færøsk Lov burde vedtages i Rigsdagen, førend den var godkendt af Lagtinget, kan jeg i og for sig godt tiltræde, men jeg mener paa den anden Side, at vi bør kunne forlange, at de Mænd, vi sender til Rigsdagen, maa bære et vist Ansvar for, hvorledes disse Forandringer sker. Der er forskellige Grunde, der taler for den nugældende Regel, det har nemlig ofte vist sig, at Tinget ikke har villet medtage i et Lovforslag alt, hvad man kunde ønske, af Frygt for derved at lægge Forslaget uoverstigelige Hindringer i Vejen. I saadanne Tilfælde er det kun godt, at Regering og Rigsdag kan foretage heldige Ændringer.

Provsten: Der er utvivlsomt flere Punkter i det omtalte Lovforslag, som de fleste af Tingets Medlemmer sætter Pris paa at faa gennemførte, saaledes Forøgelsen af Suderøens Repræsentation, Diæternes Forhøjelse, Omordning af Valgkredsene o. s. fr. Men hvad enten den foreslaaede Henvendelse til Ministeren sker ved, at vore Rigsdagsrepræsentanter forebringer ham vore Ønsker, eller at Tinget skriver Brev til ham, har det vistnok samme Betydning;

er Hindringerne uovervindelige, hjælper vel ingen af Delene. Skal vi derimod nu til at foretage Ændringer i Lovforslaget, saa vanskeliggør vi blot yderligere dets Gennemførelse. Hvad angaar de to Punkter, som den første ærede Taler særlig fremhævede, saa er det sandelig ikke nok at forandre § 2 med den Bestemmelse: Tinget vælger selv sin Formand. Det er ikke gjort dermed. Der er jo saa uhyre meget, der staar i Forbindelse hermed. Lagtinget er jo paa engang raadgivende Forsamling og Amtsraad, og skal man skille dem ad, hvad ogsaa har været Tale om, saa vil det kræve et meget stort Arbejde, som vi umuligt kan tænke paa at gaa i Lag med i Aar. Det andet Spørgsmaal: At færøske Love aldrig burde udstedes, før Lagtinget havde haft Lejlighed til at udtale sig om dem, kan jo principielt være rigtigt nok, men der kan jo være Tilfælde, hvor det haster med at faa en Lov gennemført, fordi de Forhold, den skal raade Bod paa, er saa forældede, at man haardt trænger til at slippe af med dem, eller Forhold, som pludselig er fremkomne og kræve hurtige Foranstaltninger, og her kan det være ret praktisk, at Regering og Rigsdag har Ret til at tage Bestemmelse. Jeg maa advare mod, at vi ofrer for meget Arbejde paa denne Sag, som vi, hvis der skal være Tale om gennemgribende Forandringer, dog umulig kan faa gennemført i Aar. Jeg har ikke noget imod, at vi retter en kortfattet Henvendelse til Regeringen om denne Sag.

Formanden: Det Forslag til Lov angaaende Ændringer i Lagtingsloven, som har været forelagt Rigsdagen, er blevet behandlet i Landstinget, men der henlagt med den Motivering, at Flertallet først ønskede at se, hvorledes det gik med Byraadsloven, før man tog Stilling til denne Sag. Der blev da ikke Tid til yderligere Behandling i den Samling, og siden har Forslaget ikke været forelagt. For saa vidt vi nu tager Sagen op igen, mener jeg, vi bør indskrænke os saa vidt muligt med Hensyn til ny Forhandlinger. Forslaget frembyder Vanskeligheder nok, navnlig hvad angaar Censusbestemmelsen. Derimod kunde der nok være andre Punkter af Interesse for Vælgerne, som vi med Lethed kunde faa gennemført, og det vilde derfor være af Interesse at faa at vide, hvorledes Tinget stiller sig til disse Alternativer: Enten vi skal holde paa Forslaget, som det foreligger, eller vi skal nøjes med, hvad vi kan være sikre paa at faa gennemført. For mit Vedkommende maa jeg sige, at dette Forslag aldeles ikke er saa vidtgaaende, som jeg kunde ønske, særlig hvad Formandsvalget angaar; den nuværende Ordning, der jo er bibeholdt i Forslaget, er urigtig, ikke blot for Tingets Vedkommende, men ogsaa for Formandens. Der er ogsaa andre Ting, jeg mener burde ændres, men vil man have noget ud af Sagen i Aar, gør man vist klogest i ikke at tage disse Spørgsmaal op. Det vil heller ikke være rigtigt, hvis man ønsker Sagen fremmet, at vanskeliggøre den ved flere tvivlsomme Punkter. Politisk klogt vilde det maaske nok være at slaa af paa en Del af vore Ønsker.

Paturssøn: Det er rigtigt nok, at jeg ikke stemte for Lovforslagets Vedtagelse af den gode Grund, at jeg syntes, vi i det hele fik for lidt ud af det, som det var, og ikke fordi jeg jo indte Suderøen i Repræsentanter. Men derfor ønsker jeg selvfølgelig ikke hele dette Spørgsmaal lagt hen. Fik vi denne Indstilling afsted, saa kom der maaske Gang i Sagerne igen, og det kunde mulig føre til, at Amtet kom til at brevveksle med Justitsministeren om Sagen. Som sagt er der adskillige Punkter i Lovforslaget, som jeg er imod; bl. a. mener jeg ikke, at det er heldigt for Befolkningen i sin Helhed, at Valgene skulle foregaa i Januar—Februar, idet Ulempen ved Sømændenes Fraværelse om Sommeren kan undgaas ved, at de ved Paamønstringen afgive deres Stemmer, men for at faa Sagen i Gang vil jeg gerne se bort fra alt dette. Joen Poulsen siger, at Rigsdagsmændene burde have Ansvaret for de Lovforandringer, der foretages i Rigsdagen ved færøske Forslag, men naar disse Mænd ingen Indflydelse kan faa paa Afgørelsen, hvad saa? Og derpaa har man saa mange Eksempler, f. Eks. ved Grundforbedringsloven, den første Hvallov o. fl. Heller ikke er det rigtigt, at en enkelt Mand har saa meget at sige. Til Provsten maa jeg sige, at det dog

har ulige mere Vægt, naar Opfordringen om at tage Sagen op kommer fra Tinget end fra en af Rigsdagsmændene. Mulig var det bedre, at Loven ventede et Aar, saa vi kunde faa den frem i en bedre Skikkelse, men det skal jeg ikke opholde mig ved. At slaa af, synes jeg vil være haardt. Ganske vist er Censusspørgsmaalet ikke af større Vigtighed end Spørgsmaalet om den selvvalgte Formand og Tingets Lovbestemmelsesret, saa forsaavidt er der maaske ingen Grund til at holde paa det første, naar vi ikke kan faa de andre gennemført. Jeg skal ialtfald anbefale, at det eventuelle Udvalg indskrænker sig til at foretage saa faa Forandringer som muligt.

J. H. Poulsen: Det vilde utvivlsomt være heldigt, om Tingmændene udtalte sig om, hvorvidt vi skal begrænse vore Ønsker eller holde fast paa Forslaget, som det foreligger. Men i Censusspørgsmaalet bør vi ikke slaa af. Det er Censusbestemmelsen, der mest falder i Øjne, som det mest forældede ved vor nuværende Valglov, og som har vakt Befolkningens største Modvilje, og det er en Selvfølge. Almindelig Valgret og Forholdstalsvalg vilde betyde en stærk Forøgelse af Vælgertallet, men dog frembyde al ønskelig Betryggelse for de besiddende. Naar Landstinget modsætter sig Lovforslaget af den Aarsag, fordi det menes at ville skade de besiddende Klassers Interesser, saa er dette kun en Skingrund. Disse Interesser har aldeles ikke mere Garanti i den nuværende Ordning. At komme ind paa større Forandringer i Aar, synes jeg ikke der kan være Tale om, men selv om vi ikke kan faa alt, hvad vi ønsker, vilde det maaske være heldigt allerede nu at faa gennemført de Forbedringer, som for Tiden kan opnaas.

Winther: Af alle Lovforslagets Reformer er Bestemmelsen om almindelig Valgret den, der har størst Betydning for Befolkningen, og den bør vi ikke paa nogen Maade gaa bort fra. At komme ind paa større Reformer nu, kan vel næppe lade sig gøre. Derimod kunde der maaske nok være Tale om at faa Diæterne forhøjede en Del mere, end hvad Tilfældet er i Lovforslaget; 3 Kr. daglig er en altfor ringe Godtgørelse til ubemidlede Familieforsørgere, der skal betale for deres Ophold her i Byen. En saadan Forhøjelse vil sikkert ikke støde paa Vanskeligheder i Rigsdagen, det er kun her i Tinget, den har mødt Modstand.

Formanden: Jeg kan forsaavidt være enig med begge de sidste Talere, at det vilde være uheldigt at slaa af i Valgretsspørgsmaalet, men naar den sidste ærede Taler foreslog en Forhøjelse af Diæterne, efter at han først havde opstillet Censusændringen som Betingelse for, at vi overhovedet skal ønske Forslagets Ophøjelse til Lov, da modsiger han sig selv. Nu staar vi overfor Spørgsmaalet: Skal vi holde os til Forslaget, som det er, eller indlade os paa Ændringer? Jeg har ikke ment, at Tinget skulde udtale et Ønske om at beholde den nuværende Valgretsordning, men kun sagt, at vi mulig kunde nøjes med mindre Reformer, bl. a. Forhøjelse af Repræsentantantallet for Suderø og Forhøjelse af Diæterne m. m., ifald det skulde vise sig umuligt at faa alt gennemført. Et fornuftigt Kompromis er jo ingen Skam i Politik.

Michelsen: Der er altsaa tre Spørgsmaal, vi har at tage Stilling til: At holde paa Lovforslaget, som det er, at slaa af paa enkelte Punkter eller at føje endnu flere Reformkrav til. For mit Vedkommende synes jeg, det var bedre, om vi fik de vigtigste Forandringer gennemførte saa snart som muligt, saa kunde vi jo altid senere foretage en Revision.

Hentze: Jeg mener som saa mange andre af Medlemmerne, at denne Lovforandring er ønskelig og det i høj Grad, men det vil nok være vanskeligt at indlade sig paa en Revision i denne Samling. Hvad angaar Spørgsmaalet om selvvalgt Formand, forekommer dettes Løsning mig ikke saa særlig paatrængende, saa længe Lagtinget ikke har mere Ret og Raadighed, end det har. At komme bort fra Amtsraadsprincippet er den største og vigtigste Reform, i Sammenligning med den er alle andre Forandringer mindre sigende. Jeg synes, det vil være en meget

klarere Stilling at holde paa Forslaget, som det er; det vil se underligt ud, om vi nu gav os til at plukke ud af det og tinge om, hvad vi kan faa igennem.

Isaksen: Hvad vi her har at gøre, er at søge Forslaget gennemført, som det er, uforandret, selv om vi ikke er tilfreds med enkelte Punkter. At slaa at er jeg i hvert Fald ikke stemt for og absolut ikke, hvor det gælder den almindelige Valgret. Faar vi ikke den gennemført, saa maa vi hellere nøjes med vor nuværende Lov en Tid endnu. Det er ganske naturligt, at Lagtinget spørger efter de Lovforslag, der ere blevne nedsendte herfra og blevne borte. Ellers vilde Tinget bære sig ad som Hønen, hvis Æg bliver tagne fra den, uden at den bekymrer sig derom, men blot bliver ved at lægge videre. Det kan sømme sig for en Høne, men ikke for Lagtinget.

C. Olsen: Lige saa ofte der er blevet talt om Forandringer i Lagtingsloven her i Tinget, lige saa ofte har det vist sig, at dette er et Emne, der af sig selv fremkalder stadig flere nye Tanker og stedse større Krav, ganske som det har været Tilfældet ved Forhandlingerne om Forandringer i Grundloven. Jeg er enig med de Talere, som have ment, at Sagen er kommen for sent frem, hvorfor vi bør holde os til en lempelig Indstilling. Ellers bliver det vistnok vanskeligt at opnaa noget Resultat, og det vil af den Grund neppe være tilraadeligt at medsætte et særligt Udvalg paa 5 Medlemmer. Skal dette Udvalg beskæftige sig med eventuelle Ændringer i det foreliggende Lovforslag, saa maa vi vist hellere udsætte Sagen til næste Aar.

Paturssøn: Jeg har netop tilraadet, at dette Udvalg foretager saa faa Ændringer som muligt.

Sagen henvistes til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Mødet Torsdagen den 31te August.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Reglerne om Tvangsauktioner.

Formanden: Bortset fra de Bemærkninger, jeg gjorde ved Fremlæggelsen, have Medlemmerne haft Lejlighed til at sætte sig ind i Sagen, som iøvrigt er af den Beskaffenhed og saadant Omfang, at det ikke vil føre til stort her at indlade sig paa en mundtlig Forhandling af samme; jeg skal derfor foreslaa at henvise den til Udvalget for forskelligartede Sager.

Dette vedtoges.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Færø Amts Bibliotek.

Formanden refererede det paa Foranledning af Kirke- og Undervisningsministeren udarbejdede Udkast til Tillægsfundats: Der foreslaas at vælge to Bestyrelsesmedlemmer og to Suppleanter. Naar der opstaar Meningsforskel i Bestyrelsen, skal den ene af Suppleanterne tilkaldes. Opnaas der ikke Enighed om, hvilken af dem der skal tiltræde, foretages Lodtrækning.

Det foreslaas, at Regnskabsaaret skal begynde den 1ste April, og at Regnskabet revideres paa den for Lagtingets Regnskaber sædvanlige Maade, samt at Bestyrelsen aflægger en aarlig Beretning.

— Den anden Del af Sagen angaar Bevilling til Biblioteket fra Lagtinget, idet der er bevilget 500 Kr. paa Finansloven, mod at Lagtinget bevilger et lignende Beløb.

Paturssøn: Jeg er glad over den Velvilje, som Ministeriet har bevist ved at udvirke Bevillingen. Dog er der to Punkter, som jeg finder Anledning til at gøre Bemærkninger ved. Efter den gamle Fundats blev Direktionen udnævnt af Amtsøvrigheden. Her er der indført en ret stor Forandring, idet der fra færøsk Side kommer til at udøves mindre Raadighed over Bibliotekets Bestyrelse. For øvrigt er det usædvanligt at have to Medlemmer i en Bestyrelse. Hvorfor ikke lige saa gerne vælge 3?

Nu for Tiden tages der gerne Hensyn til vort Sprog, saavel Baade og

Skibe som Blade, ja selv Museum og Bank faa færøske Navne, hvorfor da ikke lige saa gerne give Biblioteket et færøsk Navn, naar man alligevel er ved at foretage Forandringer?

Der er foreslaaet, at Bestyrelsen skal sørge for, at Bygningen er assureret. Den nuværende Biblioteksbygning er saa lidt værd, at det er næsten ligegyldigt, om den er assureret eller ej. Nu er det under Overvejelse at installere Biblioteket i Lagtingsbygningen. Dette kan komme paa tværs af vore Planer for Bygning af Lagtingshus, idet Bestyrelsen eventuelt vil have Vanskelighed ved at assurere sin Del af Bygningen.

Da Sagen var for i Rigsdagen, forekom der vist en Anmærkning til Finansloven, som gik ud paa, at det store kgl. Bibliotek skulde erholde de Bøger, som det ønskede fra det færøske Amtsbibliotek. Jeg vil tillade mig at spørge den højtærede Formand, om disse Bøger kunne antages at have nogen stor Værdi, da i modsat Tilfælde de os bevilgede 500 Kr. maaske vil være os en tarvelig Erstatning.

Formanden: Man vil erindre, at Sagen er behandlet i Vinter af Lagtinget ved Cirkulære til Medlemmerne og skriftlig Afstemning. Ministeriet stillede dengang to Betingelser, nemlig at Lagtinget for det første vilde bevilge 500 Kroner og for det andet gaa ind paa at lade Bibliotekets øverste Ledelse gaa over til en Bestyrelse paa to Medlemmer, et valgt af Ministeriet og et af Lagtinget, hvorhos Ministeriet forudsatte, at Lagtinget ikke havde noget imod at lade udskille enkelte Bøger af Samlingen til Indlemmelse i det store kgl. Bibliotek. Dengang forelaa en Erklæring fra Bibliotekaren paa det kgl. Bibliotek. Han fremhævede, at Amtsbiblioteket indeholdt meget, der maatte betragtes som dod Vægt, hvoraf enkelte Ting maaske burde indlemmes i det kgl. Bibliotek mod Erstatning i Dubletter, som i sin Tid udskilles af Statsbiblioteket i Aarhus. Lagtinget gik ind paa Ministeriets Forslag og har altsaa allerede taget Stilling til disse Spørgsmaal, hvorfor det ikke kan føre til stort at diskutere dem videre. Vi vil ikke lide noget Tab ved at udskille Bøger, som ere død Vægt hos os, endskønt de have Værdi for det kgl. Bibliotek, og som Erstatning faa de Bøger fra Statsbiblioteket i Aarhus, som have særlig Værdi for os. Det, at Ministeriet skal vælge et Medlem af Bibliotekets Bestyrelse, synes ikke at kunne frembyde Betænkeligheder. Det er jo rimeligt nok, nu da Staten yder Bidrag til Biblioteket. Tidligere er Direktionen ansat af Amt og Provsti, hvorfor Lagtinget nu faar større Myndighed end tidligere. Vedrørende Fundatsens Bestemmelse om Assurancen, har man været i Tvivl om, hvorvidt Bøgerne, som repræsentere en betydelig Værdi, ikke burde assureres lige saa vel som Bygningen. At anbringe Bogsamlingen i Lagtingsbygningen vil ikke frembyde Vanskeligheder. Ministeriet kan ikke have noget imod, at der skaffes Bogsamlingen en god Plads, som det selvfølgelig vil blive.

Iffersøe: Jeg tillader mig at foreslaa Sagen henvist til Udvalget for Skolesager, skønt der ogsaa kunde være noget, der talte for at henvise den til Kirkekasseudvalget eller Udvalget for økonomisk Fond, hvori Provsten ogsaa sidder.

J. Poulsen: Da vi i Vinter fik det omtalte Cirkulære, stødte det ogsaa mig, at vi skulde give Løfte om at afgive Bøger til det kgl. Bibliotek; men ved nærmere Eftertanke kom jeg til det Resultat, at det neppe vil komme til at dreje sig om store Sager, og at vi rimeligvis faar mere, end vi yde. Vedkommende Bibliotekarer er Folk, som kende saadanne Ting og have Interesse for, at Bøgerne komme paa deres rigtige Plads. Hvis der er nogle, som have særlig færøsk Interesse, ville de neppe kræve dem. Hvis de derimod omhandle f. Eks. Ægypten eller Grønland, kunne de have stor Interesse for det kgl. Bibliotek, men vi ville dog staa os ved at faa dem byttede mod andre, som omhandle os mere nærliggende Emner. Med Ordningen af Besættelsen af Bestyrelsesposterne kan vi være tilfreds, da vi nu faa Halvdelen af Raadigheden over Bestyrelsen, medens denne Myndighed tidligere laa udelukkende hos Amt og Provsti. Det er ikke værdt at lave Politik ud af dette. Da

dette ikke er nogen ny Institution, forekommer det mig heller ikke værdt at strides om Navnet.

J. H. Poulsen: I Fjor var der nedsat et særligt Udvalg i Sagen. Vi indstillede da, at naar Tinget bevilgede Bidrag til Biblioteket, var det naturligt, om vi i Stedet for Amt og Provsti fik Ret til at ansætte Bestyrelse. Dette holdt vi paa baade i Fjor og foregaaende Aar. Skønt det forekommer mig at være en besynderlig Ordning af en Bestyrelse, ser jeg her ingen stor Anledning til at strides om. Angaaende Navnet vil jeg henlede Opmærksomheden paa, at mange ere tilbøjelige til at spotte med vore Bestræbelser for at fremelske ægte færøske Navne. Hvis vi nu kalde Biblioteket »bókasavn«, da vilde man vistnok snart høre en Vittighed om, at dette Navn var betegnende, fordi vi *savne* Bøger. Jeg tror, vi kan godt nøjes med den internationale Betegnelse Bibliotek.

Paturssoon: Jeg har ikke i Sinde at lave Politik ud af dette Spørgsmaal; men jeg kan ikke nægte, at jeg har Betænkeligheder ved denne Sammensætning af Bestyrelsen, da det er en ny Vej at overdrage Raadighed over en herværende Institution fra lokale færøske Myndigheder til Ministeriet. Det er vel saa, at Lagtinget faar en Myndighed, som det ikke har haft før, men Halvdelen gaar dog herfra til Ministeriet. Naar Kultusministeriet har Provsten og Justitsministeriet Amtmanden som Repræsentant, kan det sagtens overlades til disse at vælge det ene Bestyrelsesmedlem. Jeg holder paa, at vi konfererer med Kultusministeriet om, at enten Amtmanden eller Amt og Provsti besætte den ene Plads, eller Lagtinget vælger en, Amtmanden en og Provsten den tredje til Medlem af Bestyrelsen.

Formanden: Jeg skal henlede Opmærksomheden paa, at der foreligger en Skrivelse fra Kultusministeriet om, at der ønskes Forslag fra Amt og Provsti angaaende Besættelse af den omhandlede Plads. Kan dette berolige det ærede Medlem? — Det er næppe værd at opholde sig over dette Spørgsmaal, da Ministeriet dog maa søge Raad paa Færøerne.

Provsten: Jeg er enig med dem, som mene, at vi ikke bør opholde os for meget ved de Spørgsmaal, som blev afgjorte i Vinter; men jeg maa indrømme, at det vilde have forekommet mig heldigere, om man havde haft 3 Medlemmer i Bestyrelsen. At overlade Besættelsen af den ene Plads til Ministeriet, kan der næppe være Fare ved. Faktisk faar Lagtinget mere Myndighed, og Ministeriet er bundet til at vælge en herboende Mand, og vil sandsynligvis altid spørge Mænd, som kan give de bedst mulige Raad. Vedrørende Navnet, mener jeg, at det er rigtigt at have et dansk Navn, saa længe Indholdet i Statuterne er affattet paa Dansk. Navnet er ikke noget Egennavn, men et Fællesnavn, saa at det altid vil kunne skrives paa Færøsk, naar man ønsker at benytte dette Sprog. Jeg er enig med Medlemmet fra Skopen i, at Udtrykket »bókasavn« vilde være vildledende. Jeg har intet imod, at Sagen henvises til det foreslaaede Udvalg.

Paturssoon: Naar Ministeriet i Følge den her fremkomne Oplysning har ønsket Forslag fra Amt og Provsti, vilde det nok efter Begæring fra Tinget gaa ind paa, at Amt og Provsti besatte Pladsen paa forventet ministeriel Approbation. Jeg holder paa dette, fordi det har principiel Betydning for os.

Sagen henvistes til Udvalget for Folkeskolen.

Mødet Fredag den 1ste September.

2den Behandling af Sagen ang. Oprettelse af et Lærerembede i Kvivig.

Ordføreren (Provsten): Som de ærede Medlemmer vil mindes, indkom der fra Beboere af Kvivig Sogn et Andragende, støttet af Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø, om Oprettelse af et Skolelærerembede i Kvi-

vig samt Hjælp til Opførelse af Skolebygninger. Angaaende disse agter Udvalget ikke foreløbig at udtale sig, men kun om det første Punkt. Andragerne ønsker gerne at faa Sagen saa hurtig fremmet, at Embedet kan være oprettet før eller samtidig med indeværende Lærerskolekursus' Afslutning, saaledes at Pladsen kan søges af de i Aar eksaminerede Lærere. Som bekendt herskER der adskillig Uenighed angaaende dette Embedes Oprettelse, idet 42 udtalte sig derfor og 36 imod, og disse begrundede deres Modstand paa, at Fattigbyrden var saa stor der i Sognet. Imidlertid oplyser Forstanderskabet, at Fattigbyrden er betydelig mindre end i Modandragendet anført, og at Kvivig Sogn aldeles ikke er værre stillet i saa Henseende end andre. Udvalget har sluttet sig til Forstanderskabet og foreslaar derfor, at Tinget giver Tilladelse til, at det paalægges Kvivig Sogn at udrede de herned forbundne Udgifter, og anmoder Skoledirektionen om at udvirke, at der oprettes et Lærerembede i Kvivig Sogn. Jeg skal tillade mig at anbefale Forslaget paa det bedste.

Paturssøn: Jeg har intet imod, at Forstanderskabet ønsker en Skole; men da det er min gamle Ven Ole Jacobsens Sogn, vil jeg gerne hjælpe ham lidt og foreslaar derfor at udsætte Skolens Oprettelse, til den ny Skolelov træder i Kraft.

Ordføreren: Jeg anbefaler, at Tinget uden Hensyn til den sidste ærede Talers Mening vedtager Udvalgets Forslag.

Det vedtoges.

2den Behandling af Lov om Kokoppeindpodning paa Færøerne.

Ordføreren (Provsten): Det er dels et Forslag til Lov, dels et Forslag til Anordning om Kokoppeindpodning, som Udvalget har haft til Overvejelse. Saavel Loven som Anordningen indeholder Regler, der svarer til, hvad hidtil har været gældende for Kopsætning paa Færøerne. Disse Forslag har været behandlede af færøske Myndigheder, saa Udvalget har ikke haft meget at diskutere, saameget mindre som der i Forslagene er taget Hensyn til de lokale Forhold. Udvalget har heller ikke ment at have haft Anledning til at gøre nogen Antegninger til Forslagene, da der i disse findes fyldestgørende Forklaringer til de forskellige Paragraffer. Der er kun to Punkter, hvor man har ment at burde foretage Ændringer. Det første er ret uvæsentligt; det er i § 2 i Loven, hvor »Skolebestyrer« er sat i Stedet for »Skolebestyrelse«; det andet er mere reelt. Paa flere Steder i Loven staar der nemlig »Landfogden«, hvor Talen er om, til hvem Anmeldelse skal ske i Tilfælde af Overtrædelse af Lovreglerne. Her har Udvalget foreslaaet »Politiet«, idet denne Betegnelse jo omfatter saavel Landfoged som Sysselmænd, og det for Bygdebefolkningens Vedkommende vil lette og befordre Anmeldelserne, ifald de kan henvende sig direkte til Sysselmanden.

Formanden: Disse Ændringer har jo i og for sig ikke megen Betydning; men Grunden til, at jeg i mit Udkast ikke har set mig foranlediget til at ændre »Landfogden« til »Politiet«, er den, at det vil være saa temmelig ligegyldigt, til hvem Anmeldelsen sker, da denne som Regel vil foretgaa skriftligt gennem Posten. Det er blot en Omvej at skulle anmelde saadanne Tilfælde til Sysselmændene; thi disse kan jo intet andet gøre end at indberette Sagen til Landfogden. Men jeg anser dette Punkt, som sagt, for saa uvæsentligt, at der vel næppe vil være noget at indvende mod denne Ændring.

Ordføreren: Udvalget har ment, at Undersøgelsen vilde fremskyndes ved, at Anmeldelsen skete til nærmeste Politimyndighed. Sysselmanden vilde saa nok anstille Undersøgelser, og syntes han, at Sagen var af altfor ringe Betydning, kunde han jo undlade at gøre noget ved den. Derved sparede man en Del unødig Ulejlighed.

Formanden: Jeg skal hertil kun bemærke, at Sysselmændene ingen

Beføjelse har til at henlægge saadanne Sager efter eget Skøn. Men det er som sagt ret ligegyldigt, om man foretrækker det ene eller det andet Udtryk.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Mødet Tirsdag den 5te September.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Tilskud til Kørevej mellem Vestmanhavn og Kvalvig.

O. J. Olsen: Der har længe været Trang til en lettere Forbindelse mellem Kvalvig og Vestmanhavn og det af mange Grunde, deriblandt Lægebefordringen over »Skørðini«; Distriktslægen har ofte beklaget sig over de Ubehageligheder, denne Vandring voldte ham, idet han hyppigt kom til alvorlige og presserende Lægebehandlinger udaset, forfrossen og gennemvaad. Men der er andre og vægtigere Grunde, der taler for en Kørevej mellem Vestmanhavn og Kvalvig; jeg skal blot nævne, hvilken Betydning en saadan Vej vilde have for Landbrugets Udvikling paa disse Pladser, hvor der findes saa megen god Opdyrkningsjord mellem Bygderne. Det var Meningen, at begge Kommuner skulde fremkomme med Andragende herom; men desværre er Kvalvigs Kommunalforstander borte for Øjeblikket. Imidlertid har jeg talt med de øvrige Medlemmer og flere af de største Skatteydere i Kvalvig, og de har alle vist sig begejstrede for et saadant Anlæg. Da nu to lignende Andragender foreligge, har man derfor ment det heldigt at bringe ogsaa denne Sag frem; senere vil utvivlsomt Andragendet fra Kvalvig Kommune blive indsendt, og det vil da vise sig, at de i et og alt er enige med os. Jeg skal tillade mig at anbefale Andragendet henvist til Udvalget i Vejsagen.

Provsten: Det er selvfølgelig det naturligste, at denne Sag kommer til Behandling i nævnte Udvalg, som jo har med beslægtede Sager at gøre. I øvrigt tror jeg ikke, at den sidste ærede Taler med Rette kan vente, at man i denne Tingsamling kan faa dette Andragende saa vidt færdigt, at det bliver værdigt til at indsendes til Ministeriet, der jo umuligt kan tage Stilling til Andragendet, saa længe den anden Kommune ikke har fremsat noget Ønske om et saadant Anlæg. Det er virkelig ikke nok, at en eller flere Enkeltpersoner gerne ønsker det; de repræsenterer ikke Kommunen og har intet Ansvar for dens Udgifter; Kravet, der fremsættes, maa være bindende for Kommunen. At Kommunalforstanderen er borte, har kun lidt af sige i denne Forbindelse; Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø kunde jo have fremsat Ønsket; det har i Virkeligheden det vægtigste Ord i denne Sag.

O. J. Olsen: Det er en Misforstaaelse, hvis Provsten tror, at det har været vor Mening at paabyrde Kvalvig Kommune Udgifter, som dens Repræsentanter ikke vidste om eller havde givet deres Minde til. Jeg forstaar virkelig ikke, hvorledes Provsten har kunnet faa den Opfattelse. Det er Vestmanhavn Kommune, der har indgivet Andragendet paa Grundlag af den almindelige Stemning blandt Beboerne for et saadant Vejanlæg, og det vilde dog være mærkeligt, om vi ikke skulde kunne lægge en Kørevej, selv om den gik ind i Kvalvigs Hauge. Vi søger jo ikke Statstilskud paa Kvalvig Kommunes Vegne. Vor Hensigt med dette Andragende allerede i Aar har været at bringe denne Sag frem samtidig med de andre af samme Art.

Provsten: Jeg synes kun, det vilde set mere klart og eftertrykkeligt ud, hvis der forelaa Andragende fra begge Kommuner. Det er meget muligt, at der er Stemning derfor i Kvalvig; men Tinget kan nu engang ikke bygge paa andet end, hvad der foreligger skriftligt fra paagældende kommunale Myndigheder. Hvad de store Fordele angaar, som denne Vej kunde ventes at bringe, saa bliver disse næppe saa overvældende. Lægen vil vist sikkert foretrække at gaa i de allerfleste Tilfælde heller end at køre; det kan ikke være nogen særlig Behagelighed at

ælte sig frem med en Hest for, over Fjældene i daarligt Vejr, gennem høje Snedriver o. s. fr.

O. J. Olsen: Det forundrer mig, at Provsten, som dog skulde kende en Del til, hvor megen Brug der gøres af Vogne i Lande med lignende Natur- og Vejrforhold som hos os, kan mene, at man heroppe vil foretrække at gaa fremfor at køre. Naar dertil kommer den meget hurtigere Befordring ved Kørselen, saa skulde man ikke synes, at der kunde være Tvivl om, hvad der vil blive foretrukket. Men det er ikke blot til Personbefordring, Vejen vil have sin Betydning; Jordbrugsspørgsmaalet spiller her ogsaa en meget væsentlig Rolle. Naar Provsten ikke har vist videre Antipati mod de to andre Vejprojekter, forekommer det mig mærkeligt, at han skal stille sig saa uvillig mod dette. Denne Vej vil utvivlsomt blive lige saa meget brugt som de to andre.

Provsten: Naar den ærede Taler ikke har hørt mig udtale mig imod — lige saa lidt som for — de andre Vejanlæg, saa har dette sin gode Grund deri, at jeg var fraværende begge Dage, da disse Sager var til Behandling. Ellers tror jeg nok, disse to Vejanlæg vil have meget mere Betydning end dette. Det forekommer mig indlysende, at hverken Ministeriet eller Lagtinget godt kan tage Stilling til dette Andragende, før begge Kommuners Ønske foreligger.

J. Poulsen: Jeg har intet imod, at Sagen kommer i Udvalg, men vil blot gøre Tingmanden for Nordstrømø opmærksom paa, at naar han har sagt, at der næppe kan være noget i Vejen for, at Vestmanhavns Kommune lægger en Vej ind i Kvalvigs Hauge, saa er dette ét, men *Vedligeholdelsen* af Vejen et andet. Vi har her i Nærheden et sørgeligt Eksempel paa, hvordan det kan gaa med det, begge Kommuner skyder jo Vedligeholdelsespligten fra sig. Dersom Regeringen gaar med til at bevilge $^{19}/_{20}$ af Udgifterne, saa vil det ikke være noget stort Offer for Sognene at bære $^{1}/_{20}$, idet jo altid en Del af Beboerne vil faa god Fortjeneste ved Vejarbejdet. For saa vidt kunde det være saare godt altsammen, men vi bør virkelig ikke lade Vedligeholdelsesspørgsmaalet ude af Betragtning. Og her er det virkelig en nødvendig Betingelse, at begge Forstanderskaber er enige. Hvad Befordringen angaar og Vejens Betydning derfor, saa maa jeg tilstaa, at jeg ikke har store Forhaabninger i den Retning. I de allerfleste Tilfælde vil man sikkert foretrække at gaa som den nemmeste og hurtigste Befordring.

Palursson: Det glæder mig, at denne Ansøgning er fremkommen fra Vestmanhavn, og det er kun kedeligt, at ikke endnu flere er indkomne, saa Regeringen kunde faa Syn for Sagn for, at det er et almindeligt Ønske hos Befolkningen at faa Køreveje heroppe. Ganske vist var det heldigere, om Andragendet var indsendt fra begge Kommuner, men dette bør ikke forhindre denne Sags Fremme. Vi kan jo foreslaa Tilskudet bevilget under Forudsætning af, at Kvalvig Kommune slutter sig til Andragerne. Derved kommer vi udover det. Og andet er der jo ikke at gøre, naar Kommunalforstanderen er paa Island; ganske vist kan man jo sige, at Folk ikke burde valgt saadanne Mænd til Kommunalforstandere, der er borte hele Sommeren, men det er nu engang sket. At en Slædekørsel med raske Heste ikke, som Provsten synes at mene, skulde være behageligere om Vinteren i daarligt Vejr end Fodturen, det synes jeg ikke, der kan være Tvivl om.

Provsten: Man kan komme over alt, naar man ikke stiller store Fordringer til Maaden. Hvis dette var en ubetydelig, dagligdags Sag, saa vilde der maaske intet være at sige til, om vi lod den gaa til Ministeriet i den Stand, hvori den er, men dette er en stor og vigtig Sag, som vi hverken kan forsvare eller være bekendt at afsende i en saa aldeles uforberedt Skikkelse som den, hvori den fremtræder i det foreliggende Andragende.

Palursson: Jeg kan ikke indse, at Sagen bliver saa uforberedt, naar den behandles paa samme Maade som de andre.

O. J. Olsen: Jeg kan aldeles ikke være enig med Provsten i, at det skulde være nogen Skam for os at sende Sagen ned til Ministeriet. Aldeles uforberedt er

den ikke, der er gjort Rede for den i et langt og vel motiveret Andragende, saa jeg synes heller, at det er en Skam af Provsten at udtale sig saaledes; man maa jo faa det Indtryk, at det er disse Navne fra Vestmanhavn, som ikke er gode nok. Vi saa virkelig ingen Grund til at vente med Andragendet, naar Stemningen viste sig saa enig og gunstig for Vejanlægget i Kvalvig; i Vestmanhavn har det som sagt fundet almindelig Tilslutning. Jeg vil takke min ærede Sidemand (Paturssen) for hans Udtalelser. Der kan intet være i Vejen for, at vi indhenter Erklæring fra Kvalvig Kommune og nedsender den ogsaa. Jeg har aldrig set Hr. Joen Poulsen være særlig hurtig til Bens, men det skal han, hvis han mener at kunne følge en Hest. Men det bliver han næppe Mand for.

J. Poulsen: Det kan gerne være, at jeg ikke kan kapløbe med en Hest, men jeg tror alligevel, at baade Vestmanhavns og Kvalvigs Beboere kommer omtrent lige saa hurtig frem ad den nuværende Sti, da den er saa meget kortere, end den projekterede Kørevej vil blive.

O. J. Olsen: Det er kun en ringe Forskel, der ikke vil have nogen Betydning.

Provsten: Jeg maa vedblivende hævde, at denne Sag ikke paa langt nær er saa vel forberedt, som den burde, for at kunne sendes til Ministeriet. Det er dog et ret pænt Beløb, det drejer sig om, 70,000 Kr., og naar man forlanger, at Staten skal skyde de $^{19}/_{20}$ til, saa synes jeg nok, man skylder Myndighederne, at Sagen kommer ordentlig forberedt frem.

O. J. Olsen: Og jeg mener fremdeles, at Sagen er godt nok forberedt til, at den kan fremmes. Ingeniør Horn har fortalt mig, hvorledes Staten stillede sig til saadanne Anlæg i Norge; enkelte Steder afholder den alle Udgifterne, andre Steder maa de lokale Kommuner deltage med en ringe Part. Og andet er det jo ikke, vi ønsker. Jeg skal gerne paatage mig, naar Kommunalforstanderen er kommen tilbage fra Island, at skaffe en Udtalelse fra Kvalvig Kommune; indtil da kan jo Tinget tage sine Forbehold.

D. P. Michelsen: Jeg synes ikke om, at Sagen bliver nedsendt under den Forudsætning, at Kvalvig Kommune giver sit Samtykke. Det er at lægge et altfor stort Pres paa Sognet. Rettelig burde det være Forstanderskabet for de forenede Sogne, der afgjorde dette Spørgsmaal.

O. J. Olsen: Jeg veed, at Forstanderskabet ikke vil tage Stilling til Sagen, før det har erfaret Kommunalforstanderens Mening.

C. Olsen: Jeg kan ikke indse, at det fremmer denne Sag saa svært, om dette Andragende kommer ned nu samtidig med de to andre. Det maa tværtimod være heldigere at vente med denne, til man ser Regeringens Stilling til de andre. Jeg vil tilraade at sende Sagen tilbage til Forstanderskabet med Krav om begge Kommuners Samtykke.

Nielsen: Det er netop af Betydning at faa denne Sag frem samtidig med de andre; der er Tilskudet henholdsvis $^{8}/_{1}$ og $^{9}/_{10}$, her $^{19}/_{20}$, derfor vilde det netop have Interesse at erfare Bevillingsmyndighedernes Stilling til alle tre Andragender. Ganske vist er det lidt uheldigt, at kun den ene Kommune har afgivet Erklæring, men Tinget kan jo tage det Forbehold, at Erklæringen fra Kvalvig Kommune foreligger, før Sagen nedsendes til Regeringen.

Sagen henvistes til Udvalget i Vejsagen.

2den Behandling af Sagen ang. Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

Ordføreren (Effersøe): Det Udvalg, der har været nedsat i denne Sag, er blevet enigt om at fremsætte et Forslag til Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme

hos Husdyr m. m. Dette sidste hentyder til, at der i Lovforslaget er medtaget et Par Bestemmelser om Forbud mod Indførsel af Rovdyr og andre Skadedyr. — Den første § i Forslaget er af stor Betydning. Det er her sat som almindelig Regel, at Husdyr ikke indføres til Færøerne uden særlig Tilladelse fra Amtmanden efter indhentet Erklæring fra Landfogden og mulig andre Autoriteter. Dette har forskellige Aarsager, dels den, at der jo udenfor Øerne findes forskellige smitsomme Husdyrsygdomme, som er ukendte her, naar undtages et Par enkelte, dels den, at vi ingen Dyrlæge har. Paa Grund af vor isolerede Beliggenhed er det jo let at værge os, ifald vi faar truffet en saadan Forholdsregel, saa man tør tro, at denne Bestemmelse vil blive af ikke ringe Betydning. Heller ikke er der heroppe nogen Trang til Indførsel. Nu kan det naturligvis siges, at en saadan Forholdsregel er temmelig stræng, at den ikke vil se godt ud i Udlandets Øjne, og at man mulig vil hævne sig paa os ved at nægte os Udførsel til andre Lande. Men disse Indvendinger har vi dog ikke ment at burde tage Hensyn til, da der jo faktisk ikke er nogen Indførsel hertil eller Udførsel herfra af nogen Betydning. Naar vi har sat, at Amtmanden skal indhente Erklæring fra Landfogden og mulig andre, saa er det, for at alle Autoriteter maa blive hørte. At vi har foreslaaet Tilladelsen given af Amtmanden og ikke af Justitsministeren, er af Nemhedshensyn. § 2 omhandler Indførsel af Uld, § 3 af Huder, Talg, Kød og smittefarlige Dyr og Genstande, § 4 slutter sig til den foregaaende, og § 5 omhandler Sikkerhedsforanstaltninger, naar smitsom Sygdom er udbrudt blandt Husdyr her paa Øerne.

Formanden: Jeg har stillet et Ændringsforslag til Udvalgets Forslag, for at Tinget ved Afstemningen kan faa Lejlighed til at afgøre, hvilket Princip man vil vælge som den almindelige Regel: enten Indførselsforbud eller Indførselsfrihed. Jeg for mit Vedkommende tror ikke, det er nødvendigt at holde paa Indførselsforbud; Ministeriet kan efter mit Forslag forbyde Indførsel, naar der er Grund til at befrygte Smitte, og det mener jeg vil være tilstrækkeligt. Almindeligt Indførselsforbud vil næppe være politisk klogt, i hvert Fald ikke se godt ud. At Myndigheden til at give eller nægte Tilladelsen henlægges til Amtmanden, er næppe heldigt; det vil sikkert medføre, at der bliver givet mange Tilladelser, thi det eneste Hensyn, han som ikke-landbrugskyndig kan tage, er det, om der er Fare for Smitte eller ej. Hvilken Indflydelse paa Racens Forbedring Indførselen af dette eller hint Dyr kan have, er det kun landbrugskyndige, der kan dømme om. Heller ikke er det korrekt, at Landfogdens Erklæring skal have Indflydelse paa, hvorvidt en Landmand kan faa Lov til at indføre et Avlsdyr eller lignende, thi Landfogden er jo heller ikke landbrugskyndig.

Ordføreren: Naar Udvalget har foreslaaet, at Landfogdens Erklæring skulde indhentes, saa var Tanken dermed nærmest den at forebygge, at Tilladelser gives uden i særlige Tilfælde. At vi har udset Landfogden, har sin Grund i hans Stilling som Politimester for Øerne.

Formanden: Hvis det er Meningen, at Tilladelse kun skal kunne gives i ganske særlige Tilfælde, saa maa dette siges i Loven. Som det nu staar i Udvalgets Forslag, vil Amtmanden være stillet temmelig frit med Hensyn til at give eller nægte Tilladelse.

Müller: Som Medlem af Udvalget kan jeg i alt slutte mig til, hvad den ærede Ordfører har fremført. Naar Formanden fraraader Indførselsforbud af Hensyn til Udlandet, saa kan jeg ikke være enig med ham heri; det har jo ikke ringeste Betydning for Udlandet, hvadenten Indførsel hertil er tilladt eller ej, og hvad Danmark angaar, saa kan Landmændene der snart regne ud, hvad Indtægt de har haft af Indførsel til Færøerne; den er nemlig lig Nul. At Amtmanden træffer sine Afgørelser i Samraad med Landfogden, synes jeg er saare rimeligt; de to udgør Godsbestyrelsen og maa altsaa forudsættes at sidde inde med Landbrugskendskab.

Formanden: Naar jeg har fraraadet Indførselsforbud, er det udelukkende af

principielle Hensyn og selvfølgelig ikke af økonomiske.

Paturssson: Jeg har før udtalt mig i Retning af strænge Forholdsregler ved Indførsel af Husdyr her til Øerne, maaske nærmest Forbud, men jeg er senere kommen en Del bort herfra. Det er ikke saa lidt vanskeligt for os at faa en saadan Lov lavet saaledes, at den kan virke til fuldt Gavn for os; vi har jo intet Forbillede at rette os efter. Angaaende Spørgsmaalet: Forbud eller Ikke-Forbud, vil jeg gerne spørge den ærede Ordfører, hvor strængt de i Loven fastsatte Regler skal forstaas; naar jeg f. Eks. vil blive ved med som hidtil at indføre Væddere fra Skotland, hvilke Vanskeligheder vil jeg saa have at overvinde for at opnaa Tilladelse hertil?

Hentze: Jeg har været med i Udvalget til Udarbejdelsen af dette Forslag og er enig med de andre deri, at Indførselsforbud vil være det eneste rigtige, saaledes som Forholdene stiller sig hos os. Denne Bestemmelse er for mig af altovervejende Betydning; de andre er i Sammenligning med den af underordnet Natur. Her er aldeles ingen Grund til at nære Betænkeligheder, thi det, som indføres hertil, er saa lidt, at det ikke er værd at tage i Betragtning. Det vil være langt det nemmeste for os, at sikre os mod Smittetilførsel, naar der i hvert enkelt Tilfælde foreligger givne Regler, hvorefter man har sig at rette. Med Hensyn til Hr. Paturssons Eksempel vil jeg sige, at hvis jeg var Faareejer paa Strømøen, vilde jeg være alvorligt betænkelig ved at give ham Tilladelse til en saadan Indførsel som den, han nævnte.

Winther: Mig tiltaler denne Forbudsbestemmelse ikke. Jeg synes, vi skulde tage os i Vare for at bygge en saadan kinesisk Mur om Øerne, som et Indførselsforbud vil være ensbetydende med. Jeg er overbevist om, at det heller ikke tiltaler Flertallet af Tingets Medlemmer. At Indførslen af Husdyr her til Øerne ikke skal have haft mindste Interesse eller Betydning, men hovedsagelig været til Skade, kan jeg ikke indse. Hesteracen er da bleven ret betydelig forbedret ved Indførsel af Avlsdyr, dels fra Norge, dels fra Island; Kvæget ogsaa, omend man langtfra har valgt de bedste Veje dertil, Hunderacen ligeledes, Faar og Geder, ja man kunde gerne blive ved at regne op Eksempler, der taler klart nok om de Fordele, vi har haft af Indførselen. Og den Skade, vi til Gengæld har lidt deraf, den er da ikke saa overvældende; der har to Gange været Øjensygdomme blandt Faarene paa Østerø, det er alt. Det vilde have forekommet mig ulige mere tiltalende og hensigtssvarende, om Forholdsreglerne bestod i at indskrænke Indførselen til visse Havne heroppe, der saa i givne Tilfælde undergaves Karantæne. En saadan Garanti vilde være mere end tilstrækkelig.

Dam: Jeg er ogsaa stemt for større Frihed paa dette Omraade end den, Lovforslaget foreskriver. Jeg synes, det maa være nok, naar Amtmanden, hvergang nogen vil have Dyr indført hertil, foreskriver visse Regler derfor, og Dyrene saa ved deres Ankomst hertil lægges i Karantæne. Lovforslagets Bestemmelser vil kræve et ret vidtløftigt Apparat, ifald det skal virke tilfredsstillende.

J. H. Poulsen: Jeg holder med dem, der siger: Ikke Forbud, men beskyttende Foranstaltninger. Det ser virkelig altfor middelalderligt ud at indgærde os paa den Maade, som her er foreslaaet. Man gaar i Nutiden andre Veje end til Afspærring, og for øvrigt er der saa mange andre Farer ved vor Forbindelse med Omverdenen end netop Smitteoverføring til Husdyr, saa det synes lidt unotiveret kun paa dette Omraade at træffe saa strænge Foranstaltninger. En Lov, der tillader Indførsel, men samtidig indeholder forebyggende Bestemmelser, vil baade formelt og reelt være langt at foretrække for en Forbudslov med Huller i.

Formanden: Ifølge mit Ændringsforslag kan Justitsministeren gøre Adgangen til Indførsel afhængig af visse Betingelser, eventuelt udstede Forbud derimod, naar der er Grund til at befrygte Smittefare. Heri synes jeg, er alt indbefattet, af hvad man med Rimelighed kan ønske sig til Sikkerhed, og naar dette er Tilfældet, vil det ikke

være rigtigt at gaa over til Indførsels-*forbud.*

Paturssson: Naar disse Regler skal fastsættes af Justitsministeren, saa kan vi sikkert gaa ud fra, at det vil blive praktiske Regler, der kan tjene til Gavn og Sikkerhed. De vil vel saa blive affattede og fastsatte til almindeligt Brug, skal vel ikke bestilles for hvert enkelt Tilfælde? Den Karantæne, som Winther omtalte, maa vel kun gøres gældende for saadanne Dyrs Vedkommende, der komme fra smittebefængte Pladser? Ellers vil den jo i Realiteten være ensbetydende med Forbud. Hvad Gavn eller Skade vi har haft af Indførsel, kan der nok tvistes om; jeg antager, det kan gaa lige op.

Hentze: Naar man bebrejder os, at vi har villet rejse en kinesisk Mur omkring Øerne og indføre middelaiderlige Forhold, saa maa jeg virkelig protestere. Det er aldeles ikke Tilfældet. Den Udvej, vi har aabnet i vort Forslag, er betydeligt lettere og kræver et meget mindre Apparat end de Foranstaltninger, som ere foreslaaede fra anden Side. At et Indførselsforbud skulde hæmme vor fremtidige Udvikling paa Landbrugets Omraade, er jeg ikke bange for.

Michelsen: Man kunde mulig sikre sig ved almindelige Foranstaltninger, men Pladserne er jo saa mange heroppe, saa det vilde være uoverkommeligt at holde Opsyn allevegne. Et vist Forbud vil sikkert være nødvendigt. De Fordele, vi kan have haft af Indførselen, er vist saare tvivlsomme; Hesteracen kan mulig være bleven en Del forbedret derved, men for Hornkvæget gælder dette absolut ikke. Af de indførte Hunde har vel enkelte været til Gavn, men mindst lige saa mange til Skade.

Müller: Hvis der havde været livlig Indførsel her til Øerne, saa kunde der med Ret tales om den hæmmende Indflydelse, et saadant Indførselsforbud vilde kunne øve indenfor Landbruget, men det er nu engang ikke Tilfældet. Naar Folk faar at vide, at der fordres Tilladelse til Indførsel i hvert enkelt Tilfælde, saa er der ikke noget at tage fejl af; nu derimod rekvirerer de uden videre i god Tro, og bagefter staar de saa med Skaden. Angaaende Indførsel af Avlsdyr hertil har jeg hørt en Autoritet heroppe udtale, at det maatte betragtes som forkasteligt at indføre Køer udefra, da vort Princip burde være, at søge at opelske en god Race selv, og det samme gælder vel ogsaa for Faarene. Det er indlysende, at har en Mand Lyst til at indføre et Dyr hertil, saa er det ikke mere end billigt, at han gør Udveje derfor, heller end at han faar Lov til at udsætte hele Samfundet for Fare og store Udgifter.

Ordføreren: Enkelte Medlemmer har været noget vel kritiske i deres Omtale af dette Lovforslag, navnlig naar der er blevet ivret saa stærkt mod *Forbud.* Det staar der nemlig ikke et Ord om i § 1. Hvad der først og fremmest har været bestemmende for Udvalget, er de praktiske Hensyn, der burde tages, ikke blot til mulig Smittefare, men ogsaa til, hvilken Nytte Indførsel i hvert enkelt Tilfælde maatte kunne bringe Landbruget. Derfor har man ment det heldigst, at Indførsel af Husdyr kun kan ske efter særlig Tilladelse, og blot villet holde en Udvej aaben for saadanne Tilfælde, hvor Indførslen vilde være af virkelig Betydning for vort Husdyrbrug. Men enhver, der har Lyst til at indføre Dyr for sin Fornøjelses Skyld, skal ikke derfor have Lov til at paaføre os Sygdomme.

Paturssson: Det vil blive en overmaade vanskelig Sag for Amtmanden at afgøre, hvorvidt et Avlsdyr kan blive nyttigt for vedkommende Rekvirent eller ej. I et saadant Spørgsmaal er det let at se galt, særlig for en ikke-landbrugskyndig.

Winther: Hvad man end mener om Forbud eller Ikke-Forbud, saa er ét temmelig sikkert, det nemlig, at saadanne Bestemmelser, som her ere foreslaaede af Udvalget, meget snart vil vise sig at umuliggøre Indførsel af Dyr til Raceforbedring. Og har vi først faaet en saadan Forbuds-Lov, saa er det ikke saa let at faa den ophævet igen.

Formanden: Naar den ærede Ordfører gør gældende, at Lovforslagets § 1 ikke omtaler Forbud, saa kommer det

virkelig ganske an paa, hvordan man udtrykker det. Efter Paragraffen er »Indførsel kun tilladt efter særlig for hvert enkelt Tilfælde meddelt Tilladelse fra Amtmanden«, men det er jo akkurat det samme som, at »Indførsel er forbudt, medmindre Amtmanden i det enkelte Tilfælde tillader det.« Efter de enkelte Udvalgsmedlemmers Udtalelser maa man ogsaa faa det Indtryk, at det er Forbud, der menes. Det er urigtigt at lade Indførselsspørgsmaalet afgøre ved administrativ Bestemmelse for det enkelte Tilfælde — oven i Købet af en ikke specielt sagkyndig Myndighed — og navnlig, naar det ogsaa skal gælde Hensyn til Landbruget og Indførselens Nytte for dette. Thi hvad er her »nyttigt«? Amtmanden er jo ikke landbrugskyndig, saa det vil være umuligt for ham i hvert enkelt Tilfælde at afgøre, hvorvidt en Indførsel maa anses som nyttig eller ej. Mit Ændringsforslag omfatter alt, hvad vi har nødigt paa dette Omraade, og er betydeligt rummeligere end Udvalgets Forslag, idet det giver Ministeriet Myndighed til efter de skiftende Tiders og Forholds Krav at udstede (eller undlade at udstede) almindelige Forbud og Forholdsregler. Der kan jo let komme den Tid, da Folk finder det ganske urimeligt med saadanne Indskrænkninger som dem, Udvalget foreslaar. Saa vilde det dog være ret utidigt af os nu ved Lov at gøre dem saa snævre og strænge som muligt.

Ordføreren: Jeg hævder fremdeles, at Forbud ikke med et Ord er nævnt i § 1; der staar blot, hvilke Regler der bliver at iagttage for at opnaa Tilladelse, men det er dog ikke ensbetydende med Forbud. At man i Fremtiden skulde gaa i den Retning, som den ærede Formand antyder, vil der næppe være Grund til at vente, men i hvert Fald kan vi ikke lade os bestemme af saadanne mulige Eventualiteter. Vi har kun at tage Hensyn til, hvad der for Tiden er Trang til.

J. H. Poulsen: Naar det søges gjort gældende, at det ikke er Forbud, Lovforslaget gaar ud paa, saa er dette kun Udflugter. Her er intet at tage fejl af. Der er i Forslagets forskellige Paragraffer mere end tilstrækkeligt af drakoniske Regler og Bestemmelser, som slaar dette Forbud fast med al mulig Eftertrykkelighed. Overtrædelse af Loven skal saaledes straffes med Fængsel og under visse Omstændigheder med Strafarbejde indtil 8 Aar.

Isaksen: At § 1 indeholder Forbud, er tydeligt nok; Indførsel er jo kun mulig, ifald Amtmanden giver Tilladelse dertil. Men fordi han ingen Grund ser til at nægte en Ansøgning og følgelig giver sin Tilladelse, derfor *kan* Smitte eller andre skadelige Følger paaføres os alligevel.

Ordføreren: §§ne 6, 7 og 8 omhandler, hvad der skal gøres, naar Smitten er indført. Her skal det villig erkendes, at en Del af de Forandringer og Tilføjelser, Formanden har foreslaaet i sit Ændringsforslag, er rigtige. Det vanskeligste at løse tilfredsstillende er utvivlsomt Udgiftsspørgsmaalet, navnlig af den Grund, at vi ingen Dyrlæge har.

Formanden refererede og motiverede sine Ændringer til §§ne 6, 7, 8 og 9 i Udvalgets Forslag.

Mødet Torsdag den 5te September, Eftermiddag Kl. 6.

Fortsat 2den Behandling af Sagen ang. Foranstaltninger med smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

Dam: Med Hensyn til Bestemmelsen i § 9 angaaende tuberkuløse Køer og deres Behandling, forekommer det mig heldigere, om man, i Stedet for at gaa den Vej, der er foreslaaet i Udvalgets Forslag, lettede Folk Adgang til at faa anstillet Tuberkulinprøver, og samtidig var det værd at tænke over, hvorledes man skal forholde sig overfor Køer, som reagere. At tage særlig rigoristiske Bestemmelser her, synes jeg ikke er paa sin Plads, saa længe Faren er saa lidet overhængende, som den er; vi har jo ikke ret mange tuberkuløse Køer endnu her paa Øerne.

Winther: Der er et Punkt i § 8, som gaar igen i Ændringsforslaget, nemlig angaaende Udgiftsspørgsmaalet i det Tilfælde, hvor Ejeren selv har givet Anledning til de trufne Foranstaltninger. Det vil vist blive lidt vanskeligt at bestemme.

Paturssson: Jeg vilde gerne vide, hvem der skal afgøre, hvorvidt et Kreatur »øjensynlig lider af Tuberkulose«, hvilken Autoritet man har tænkt sig til det.

Ordføreren: Med Hensyn til saadanne Foranstaltninger som de i § 9 omtalte, føles særlig Savnet af en Dyrlæge heroppe; vi har derfor foreslaaet Landfogden som den nærmeste til at træffe de nødvendige, herhen hørende Foranstaltninger, naar et Kreatur øjensynlig lider af Tuberkulose; det kan næppe falde ham meget vanskeligt at skønne over. Hvad Tuberkulinprøver angaar, saa kan disse jo kun foretages, naar Kreaturejeren selv ønsker det, men viser Prøven, at Kvæget lider af Tuberkulose, saa kan jo Landfogden skride ind. Ellers maa vi indskrænke os til saadanne Tilfælde, hvor Sygdommen er øjnefaldende. Med Hensyn til det af Winther nævnte Punkt i § 8, saa er det fuldtud analogt med dansk Lov, og det maa da ogsaa anses som ret naturligt, at naar en Kreaturejer har overtraadt et Forbud og derved foraarsaget Smitte blandt sine Dyr, saa maa han selv tage Følgerne.

Formanden: Man kan ikke sige, at Kvæg *øjensynlig* lider af Tuberkulose, fordi det har reageret. Sygdommen maa være saa stærkt fremtraadende, at enhver kan se det; følgelig kan der ikke være Tale om, at en blot Tuberkulinprøve skal kunne forpligte til at tage Hensyn til Loven. Angaaende det sidste Punkt i § 8, er jeg selv en Del betænkelig; i den danske Lovgivning er denne Bestemmelse mindre vidtgaaende.

Paturssson: Det er selvfølgelig lettere at kritisere en saadan Lov end selv at lave den, og som en formentlig Bedreviden skal min Kritik ikke opfattes. Men Vanskelighederne er mange, og den ved Bestemmelsen af Tuberkulose hos Kvæg ikke den mindste. Hvor mange Kreaturejere er der ikke heroppe, som er ude af Stand til at sige, hvorvidt deres Køer lider af Tuberkulose eller ej! Det er vist saa godt som alle. Og hvem kan i Grunden dømme derom her til Lands? Landfogden ikke, det er sikkert, og jeg vilde saamænd heller ikke paatage mig det. Hvis endda Lægen skulde afgøre Spørgsmaalet, var det sin Sag. Men nu kan det jo saare let hænde, at en Ko slagtes som »øjensynligt« lidende af Tuberkulose, Lægen undersøger den og kan ingen Sygdom opdage. Det er dog en ret mislig Sag.

Winther: Da jeg kritiserede det sidste Punkt i § 8, var det nærmest for at fremkalde Udtalelser angaaende Forstaaelsen af det. Her er altfor megen Myndighed lagt i Landfogdens Haand; hvis det endda var efter Indstilling fra Husdyrkommissionen, at han havde at skride ind, saa kunde denne Bestemmelse bedre forsvares.

Ordføreren: Dette Punkt vil Udvalget endnu engang overveje. Paturssons Udtalelser synes at vise, at han ikke har læst §en; der staar jo nemlig ikke noget om, at Landfogden skal afgøre, hvorvidt Kvæget lider af Tuberkulose eller ej. Jeg er kun bange for, at §en kommer til at virke altfor lemfældigt, saadan som den er.

Formanden: Det af Hr. Paturssson sidst nævnte Tilfælde ligger udenfor Mulighedernes Grænser. Naar Tuberkulosen er saa vidt fremskreden, at den er bleven øjensynlig for alle, saa tør man nok gaa ud fra, at det virkelig er Tuberkulose og intet andet.

Paturssson: Saadan som det staar i §en, er det Landfogden, der afgør dette Spørgsmaal. Men fordi han mener, at et Dyr »øjensynligt« lider af Tuberkulose, derfor er det aldeles ikke givet, at det gør det; noget ganske andet vilde det være, hvis det var Lægen, der skulde skønne her. Folk heroppe er virkelig saa lidet kendte med denne Sygdom hos Kvæget, at den skal have yiret sig længe og i en ualmindelig ondartet Grad, før man kan vente, at der bliver gjort Anmeldelse. Jeg vil

derfor foreslaa, at Bestemmelsen ændres til, at Landfogden, før han foretager sig noget i slige Tilfælde, altid først henvender sig til Lægen.

Ordføreren: Naar Hr. Patursson vil have en Lægeerklæring i hvert saadant Tilfælde, saa er dette at gaa temmelig vidt. Landfogden vil selvfølgelig aldrig blot efter eget Skøn træffe nogen Afgørelse, men altid søge sagkyndig Bistand først.

J. H. Poulsen: Patursson har Ret i sine Betænkeligheder. Hvor nær ligger det ikke at tænke sig, at en Kreaturejer, hvis Ko hoster stærkt, uden at det dog er Tuberkulose, den fejler, bliver meldt til Landfogden, der saa forbyder ham at lade Koen komme i Haugen. Ejeren har da ingen anden Udvej end at dræbe den. Men det er dog for stærkt.

Hentze: De anførte Anker mod Udvalgets Forslag forekommer mig lidet vægtige i Sammenligning med den Kendsgerning, at vi nu, som Sagerne staar for Tiden, udsætter ikke blot vore Husdyr, men os selv for Smitte ved Tuberkulose. Ifald et Tilfælde, som det af Hr. Patursson nævnte, engang var indtruffet, saa vilde man nok tage sig saa vel i Agt i Fremtiden, at det ikke gentog sig. Her kunde det være rimeligt at anstille Tuberkulinprøve for at undgaa, at et ikke-tuberkuløst Dyr blev dræbt.

Ordføreren refererede § to.

Formanden: Jeg har intet imod §en i og for sig, men vil kun spørge den ærede Ordfører, hvad han regner for »Rovdyr«. Ifølge Naturhistorien er Hunde og Katte f. Eks. Rovdyr; skal Udtrykket derfor forstaas i naturhistorisk Mening, eller som det bruges i daglig Tale? Rotter og Mus er det selvfølgelig ingen *Nytte* til at indføre, om end f. Eks. Dyr som japanske Dansemus er til megen Fornøjelse for Børn og ingen Skade gør. Men det er naturligvis et ret underordnet Hensyn.

Ordføreren: Jeg har forstaaet Udtrykket »Rovdyr« i naturhistorisk Betydning, altsaa efter Tandbygningen.

Formanden: Ja, saa er det virkelig galt med Hund og Kat.

Isaksen: Færinger, som ikke er komne udenlands, har endnu aldrig haft Lejlighed til at se et Menageri med vilde Dyr. Det kunde jo tænkes, at en eller anden Foreviser fik den Idé at komme hertil med sine Dyr, men det vil altsaa efter dette være en Umulighed. Det synes jeg dog er temmelig ugrundet; der kan dog ikke være mere Fare forbunden dermed hos os end saa mange andre Steder.

Winther: Hvis Hunde og Katte ikke skal komme ind under Begrebet »Rovdyr«, saa er der en Fejl ved §en; der staar jo, at Indførsel af Ræve og *andre Rovdyr* skal være forbudt. Iøvrigt burde det ikke være Skipperens, men Karantænemyndighedens Pligt at undersøge, hvorvidt saadanne Dyr var om Bord. Skipperen kender jo ikke Loven.

Ordføreren: Hunde og Katte komme selvfølgelig ind under de Regler, der er givne foran, og som angaar Husdyr.

Winther: I saa Fald er der ingen Bestemmelse for Skibe, som føre Hunde med sig, hvad ikke er saa helt uvæsentligt, da saadanne jo ofte har ført Hundesyge her til Øerne. Og det er forkert at lægge Overholdelsespligten over paa de forskellige Kaptajner, som ikke kender Loven; det bør paahvile Karantænemyndigheden.

Müller: Til den sidste ærede Talers skal jeg sige, at der i Jagtloven findes ganske tilsvarende Bestemmelser. Med Hensyn til Hr. Isaksens Menageri-Bekymringer skal jeg gøre opmærksom paa, at der findes andre Dyr end netop Rovdyr, som forevises i Menageri: Kameler, Dromedarer, Aber, Papegøjer o.s.v.

Ordføreren: Til § to kunde maaske knyttes en Bestemmelse om, hvorledes man skal forholde sig overfor Skibe, der medføre Hunde. Hvad Straffebestemmelsen i den næste § angaar, saa har jeg, efter at være gjort opmærksom derpaa, set efter i de Papirer, der var benyttede til Udkastet, og ser nu, at der er noget bortfaldet deri. Straffene er nok sat en Del højere her end i den

danske Lov; men dette, mener jeg, kan forsvares ved den Omstændighed, at vi heroppe er saa vant til, at Forbrydelser gaar Ram forbi, saa der her er god Grund til at tugte eftertrykkeligt, naar Forbryderne engang imellem nappes. Og har en Person f. Eks. været saa nederdrægtig at indføre Ræve hertil i den Hensigt at gøre Skade, og det lykkes ham, saa er det virkelig heller ikke for meget, om han faar nogle Aars Strafarbejde.

Formanden: Jeg føler mig ikke overbevist af den ærede Ordførers Udtalelser. Udvalgets Straffebestemmelser er faktisk temmelig strænge i Forhold til dansk Lovgivnings. Naar det kun drejer sig om almindelige Overtrædelser af Loven, saa er Mulkt fra 4 à 5 Kr. nok; noget andet er det, naar smitsomme Sygdomme udbredes med Forsæt; men i saa Fald rammes Forbryderen jo ogsaa af Straffeloven. Derfor har jeg ikke ment det nødvendigt at medtage saadanne Tilfælde. Strafarbejde er ogsaa for stræng Straf at anvende mod Overtrædelse af § 10; der bør her tages Hensyn til, om den skadelige Hensigt er rettet mod en enkelt Mand eller mod Samfundet. At bestemme Straffen efter Følgerne lader sig ikke gøre.

J. H. Poulsen: Disse Straffebestemmelser er meningsløse. Strafarbejde kan ikke blot anvendes over for Indførsel af Ræve, men ogsaa af Rotter og Mus. Det er dog for galt at give en Mand 8 Aars Strafarbejde, fordi han har indført en Mus. I det hele taget er det altfor strængt at sætte Fængsel som Normalstraf. Den Slags Straffebestemmelser er aldeles upassende i vor Tid, hvor man Dag for Dag kommer bort fra den forældede Opfattelse af Straf som Hævn, der synes at gøre sig gældende i dette Lovforslag.

Ordføreren: Naar Hr. J. H. Poulsen siger, at Straffebestemmelserne er »meningsløse«, saa maa det vel være, fordi han hører til de Personer, som har set sig dumme paa saadanne Teorier som Hævnstraffe o. l. . . . .

Formanden (ringer): Udtryk som »dum« er det ikke tilladt at bruge om et andet Medlem.

Ordføreren: Jeg hævder, at der er god Mening i vore Straffebestemmelser, og at disse er vel begrundede og paa det nøjeste slutter sig til, hvad der er Tilfældet i dansk Lovgivning. Naar en Person paa Trods af Loven indfører disse Dyr, saa er Fængselsstraf aldeles ikke for meget derfor, og naar denne Straf i visse Tilfælde forhøjes til Strafarbejde, saa slutter dette sig blot til Straffeloven. Og det er virkelig ogsaa retfærdigt at straffe haardt, naar det gælder Forbrydelser, som er almenfarlige, ikke for en enkelt Person, men for en stor Part af Samfundet.

J. H. Poulsen: Jeg haaber ikke, at Tinget gaar med til saadanne Straffebestemmelser som de, der er foreslaaede.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Mødet Onsdag den 6te September.

2den Behandling af Sagen ang. Tilskud til Suderø Fiskeriforsikring.

Ordføreren (Effetsøe) refererede Sagen og Udvalgets Betænkning og fremhævede den forholdsvis ringe Støtte, den paagældende Forening faar fra Statskassen, i Sammenligning med, hvad den nordenfjords Forsikringsforening faar, og navnlig i Forhold til, hvad der i den øvrige Del af Kongeriget ydes til samme Formaal. Skønt to Medlemmer af Suderø-Foreningens Bestyrelse arbejde uden Godtgørelse, kan Statsbidraget ikke naar forslaa til at bestride Udgifterne ved en forsvarlig Administration, medens den danske Forsikring faar Halvdelen af de 20,000 Kr., som Statskassen yder, tilovers til at henlægge til Reservefonden eller til Anvendelse paa de løbende Udgifter i Almindelighed. — Angaaende Brugbarheden af Motorer i den færøske Fiskeridrift mener Udvalget, at der endnu ikke foreligger sikre Erfaringer. Anvendelse af Motor i mindre Kuttere synes at være heldig, navnlig ved at

de i stille Vejr kunne holde sig paa en god Fiskeplads uden at føres bort af Strømmen. De mindre Baade have gjort Forsøg, som ikke opmuntre til Efterligning. Derfor har man ment, at en ved altfor stor Støtte fremdreven Anskaffelse af smaa Motorfartøjer ikke vilde være at anbefale, saa meget mere som vort økonomiske Liv hovedsagelig hviler paa Havfiskeri med store Kuttere, som vilde komme til at mangle Mandskab, hvis Brugen af Motorbaade pludselig blev almindelig. Forsikringsforeningen paa Suderø har forsikret en Motorkutter med deri værende Motor, medens Forsikringsforeningen for de nordlige Øer vel har forsikret et saadant Fartøj, men hidtil ikke har været villig til at forsikre Motorer, idet man har frygtet for en større Risiko ved de endnu saa lidt prøvede Maskiner. Hvis vore Forsikringsforeninger ligesom Foreningerne nede i Danmark vil være villige til at forsikre Motorkuttere og Motorbaade, bør de have et passende Tilskud.

Ordføreren oplæste de tre Indstillingspunkter, hvoraf det første gik ud paa, at Tinget skal andrage Bevillingsmyndighederne om et passende aarligt Tilskud til en eventuel gensidig Forsikringsforening for Motorbaade eller Motordæksfartøjer eller til den, der maatte paatage sig en saadan Forenings Administration. Det andet Punkt gaar ud paa at andrage om et aarligt Tilskud af 10,000 Kr. til de herværende Forsikringsforeninger paa Betingelse af, at de forsikre Motorfartøjer ligesom Foreningen nede i Danmark. Det tredje Punkt gaar ud paa en foreløbig Forhøjelse af Tilskudet til Suderø Fiskeriforsikring, selv om Motorforsikring endnu ikke kan ordnes.

Ordføreren fremhævede til Slutning, at Sagen havde været vanskelig at oplyse, og at Udvalget ikke havde kunnet komme i regulær Forbindelse med de herværende Forsikringsforeninger.

Formanden: Jeg finder netop, at Sagen er vel oplyst og Betænkningen særdeles vel skreven, ligesom jeg ogsaa i det hele kan tiltræde Indstillingen. Jeg har dog vedrørende Punkt 3 nogen Betænkelighed med Hensyn til, hvor vidt det vil være rigtigt at forhøje Statstilskudet til Suderø Fiskeriforsikring, inden de to andre Punkter ere klarede. Udvalget ser *uddigvis* rigtigt, naar det mener, at Motordriften ikke har saa stor Fremtid for sig, som mange have været tilbøjelige til at tro. Man maa dog hævde, at Forsøg ikke endnu ere udførte i tilstrækkeligt Omfang til, at man kan drage sikre Slutninger. Disse Forsøg kan heller ikke ventes at blive andet end faatallige, saa længe man ikke har Adgang til Forsikring af Motorbaadene. Vel ser Ordføreren rigtigt, naar han mener, at man bør vise Forsigtighed med pludselige Forandringer i en Stordrift, som er Øernes Hovedindtægtskilde; men man bør heller ikke stille sig uvillig lige over for ny Forsøg. Hvis vi nu anbefale Forhøjelse af Tilskudet til Fiskeriforsikringen paa Suderø, har vi intet Baand paa den med Hensyn til at vise Velvilje overfor Motordriften. Derfor har jeg Betænkelighed ved at stemme for Punkt 3. Vi bør først se, hvorledes de nuværende Foreninger stille sig til Optagelse af Motorfartøjer. Det Statstilskud, som ydes nede i Danmark, omfatter ikke blot Dæksfartøjer, men ogsaa mindre Baade, og Motorerne kan der ogsaa blive forsikrede. Vedkommende Forsikring har ikke taget bestemt Stade i Konkurrencespørgsmaalet (mellem Sejlfartøjer og Motorfartøjer).

Ordføreren: I Udvalget har der ogsaa været Betænkelighed ved Punkt 3; men da de i Punkterne 1 og 2 omhandlede Spørgsmaal ikke kan ventes at blive løste saa betids, at der kan gives Bevilling paa næste Aars Finanslov, anser vi det for Uret mod Suderø Fiskeriforsikring, at den skal nøjes med det nuværende ringe Tilskud, saa meget mere, som dens Bestyrelse har stillet sig velvillig lige over for Motorspørgsmaalet, og den, ogsaa fraset dette Spørgsmaal, har billigt Krav paa større Tilskud. Vi har ikke nævnt noget vist Beløb, men vi har tænkt, at en Forhøjelse af Statstilskudet med 500 Kr. vilde være passende, idet der samtidig kunde stilles i Udsigt, at hvis Foreningen vilde gaa ind paa Optagelse af Motorbaadene i Forsikringen, kan der ventes en Forhøjelse af Tilskudet. Det maa indrømmes, at den paagældende Forening er ilde stillet med Hensyn til Statstilskud. Den har for Tiden et

meget lavt Tilskud i Forhold til Omfanget af vedkommende Bedrift, idet Fangst m. m. sjælden forsikres og Fartøjerne kun til højst $^{3}/_{4}$ af Værdien. Dens Betydning er derfor større, end Forsikringssummen lader formode. Det er jo ogsaa forholdsvis dyrere at administrere en mindre Forening.

J. H. Poulsen: Jeg skal ikke her komme ind paa danske Forhold, men kun omtale, at det stiller sig saaledes her paa Færøerne, at der allerede er og mere og mere tegner til at blive en Strid mellem Stordrift og Smaadrift. Menigmand har fra først af sat en Hoben Penge i Fiskerskibe; men disse glide mere og mere over paa nogle faa Hænder. Følgen heraf maa blive, at der her lige som i andre Lande maa udvikle sig Strid mellem Kapitalen og Arbejdskraften. — Som Ordføreren bemærkede, har man allerede strakt sig meget vidt med Anskaffelse af Kuttere, saa at det kniber med at skaffe Bemanding; af den Grund mener jeg, at alt for mange Husfædre drages bort fra Hus og Hjem. Dette rummer en Fare for Samfundet. Vi bør derfor hjælpe og frede om Hjemmefiskeriet. Dér vil Motorfartøjer sikkert komme til at spille en Rolle. Det er vist ikke saa, at Forsøgene med Motordrift endnu kan siges at være mislykkede. Man har haft en Del Tro til denne Drift, og der kan endnu ikke fældes nogen afgørende Dom. Det ene Forsøg, som jeg kender bedst, kan aldeles ikke siges at være mislykket. Der viste sig til at begynde med nogen Vanskelighed ved Pasning af Maskinen; men dette kan ifølge allerede gjorte Erfaringer snart overvindes. Der synes at være gode Udsigter for Fiskeri med Baade paa 10—15 Tons, som sikkert ville egne sig for Vaarfiskeri og for Fiskeri ved Færøerne overhovedet.
Det er naturligt, som Ordføreren bemærker, at Rederne se med Mistro paa Motorerne, idet man maa forudsætte, at de raskeste Fiskere slaa ind paa Fiskeri med Motorfartøjer. Dette bør vi ikke tage for meget Hensyn til; vi ere pligtige til at værne om den bosiddende Befolkning. Suderø Fiskeriforsikring har stillet sig ret velvillig lige over for Forsikring af Dæksfartøjer med Motor; men den herværende Forening har forholdt sig ret afvisende, idet den ikke har villet forsikre andet end Baaden, derimod ikke Motoren. Jeg er ikke Medlem af Udvalget og vil ikke stille noget nyt Forslag. Jeg indrømmer, at Udvalget har udført et stort og godt Arbejde, men mener dog, at man først og fremmest bør have i Erindring at opmuntre Forsikring af Motorfartøjer, saavel større som mindre.

Ordføreren: Den sidste ærede Taler vil let kunne se, at Udvalget har tænkt paa det samme, hvad der vil fremgaa af første Indstillingspunkt.
Spørgsmaalet om Stordrift og Smaadrift paatrænger sig enhvers Opmærksomhed, som har fulgt Kutterfiskeriets Udvikling. Jeg skal give nogle Oplysninger om dette: Fiskeriet drives hovedsagelig af Selskaber, der ere rene Pengeforetagender. Mandskabet faar som Godtgørelses Andel ($^{1}/_{6}$) i Udbyttet. Der findes vel ogsaa Andelsselskaber, men det er rene Undtagelser. Det vilde rimeligvis være heldigt at komme ind paa sidstnævnte Driftsmaade; men der vil da let frembyde sig Vanskeligheder ved Administrationen, og Erfaring har vist, at der her til Lands vanskelig kan opnaas den fornødne Enighed til Fællesforetagender. — De Skibe, som ejes af Selskaber, ere endnu de overvejende. Her er det ikke som andetsteds i Verden Storkapitalen, der er fremherskende. Selskabernes Kapital bestaar for en stor Del af opsparede Smaabeløb, til Dels Arbejderes Smaaskillinger.

J. H. Poulsen: Vi ere vist meget enige i vort Syn paa Forholdene, og jeg maa indrømme, at det har været vanskeligt at samle Færinger til Fællesforetagender. Jeg har tænkt mig, at Motordriften efterhaanden vil erstatte det hidtil værende Hjemmefiskeri. Saa vidt mig bekendt, gaar Udviklingen hastig frem i den Retning, at de smaa Aktieselskaber samles paa enkelte Hænder. Paa Suderø er de vist hovedsagelig gaaede over paa tre forskellige Hænder, og navnlig eet Firma har sikkert den aldeles overvejende Del af Kapitalen i sin Haand. I Almindelighed har de fleste Fiskeriselskaber begyndt saaledes, at ny eksaminerede Skibsførere, som ønskede et Fartøj, rejste omkring og samlede Aktier til Anskaffelse af Fartøjer; men disse kunne

lidt efter lidt paa enkelte Hænder. Et saadant Selskab er selvfølgelig vanskeligt at administrere, vanskeligere end en Bedrift med en Motorbaad paa en halv Snes Tons, som ejes af dem, der driver den. En saadan Bedrift vil være nem nok at overskue.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Mødet Fredag den 8de September.

3dje Behandling af Sagen angaaende Udvidelse til Færøerne af Lov og Anordning om Indpodning af Kokopper.

Formanden oplæste et af ham stillet Ændringsforslag og fremhævede, at det kun omhandlede formelle Ændringer.

Ordføreren (Provsten) anbefalede de af Formanden foreslaaede Ændringer, som Udvalget havde tiltraadt.

De enkelte §§ i Lovforslaget og det dertil hørende Forslag til Anordning vedtoges med de foreslaaede Ændringer. Derpaa anbefalede Ordføreren Vedtagelse af Sagen i sin Helhed, idet han betegnede det som et stort Fremskridt, at vedkommende Lov og Anordning kunde blive gældende Regel her paa Øerne.

Formanden: I Forbindelse med denne Sag vil jeg ikke undlade at berøre, at det netop i Aar er 100 Aar, siden Poul Nolsø indførte Vakcine til Færøerne, derved at han paa Rejsen vakcinerede den ene Matros efter den anden. Der var tidligere gjort 4 forgæves Forsøg paa Overførelse af Vakcine. Dette er et ret interessant Moment i Vakcinationens Historie, som omtales i medicinalhistoriske Skrifter. Spanierne havde udrustet kostbare Ekspeditioner for at føre Vakcine til oversøiske Lande. Medicinalhistoriske Forfattere antage, at Poul Nolsø havde faaet Nys om disse Forsøg.

2den Behandling af Sagen angaaende Opførelse af Skolebygninger i Kvivig Sogn.

Ordføreren (Provsten) refererede Udvalgets Betænkning og anbefalede det af Skolekommissionen og Forstanderskabet anbefalede Forslag til Opførelse af Beboelseslejlighed til Læreren med Skolestue i Kvivig samt en Skolestue ved Lejnum.

O. J. Olsen: Jeg skal paa det varmeste anbefale Forslaget til Tingets Velvilje. Det er paa høje Tid for Sognet at faa oprettet Skole. Paa Grund af den spredte Beboelse er det nødvendigt at faa Skolestue baade i Kvivig og ved Lejnum. Til sidstnævnte Pladsskan Børnene fra Skælling til Nødgaa om Sommeren, og om Vinteren kan de indakkorderes hos Familier i Kvivig eller Lejnum. For Bygdlingerne Vaalen og Næsset kan der nok opnaas Overenskomst med Vestmanhavns Kommune, saa at Børnene fra de nævnte Pladser med Baad kunne færdes over Havnen og derved blive i Stand til at besøge Skolen i Vestmanhavn.

Pauursson: Som jeg tidligere har motiveret, ser jeg mig ikke i Stand til at stemme for det foreliggende Forslag. Jeg indrømmer, at Kvivig kan trænge til Skole, men naar det har ventet saa længe, kan det ogsaa vente den korte Tid, som det formentlig vil vare, til vi faa en god Skolelov.

O. J. Olsen: Jeg haaber, at vi snart kan faa den bedst mulige Skolelov. I saa Tilfælde vil Kvivig Sogn faa Nytte af den samtidig med alle andre, som har haft Skoleordning i et længere Aarenaal.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Mødet Lørdag den 9de September Eftermiddag Kl. 6.

2den Behandling af Sagen angaaende Statstilskud til Havneanlæg ved Trangisvaag.

Ordføreren (Effersøe): Udvalget er blevet enigt om at foreslaa 3 Indstillingspunkter. Siden Sagens første Behandling er der indkommet forskellige Planer, hvorefter nøjagtige Overslag over Omkostningerne ved Anlægget har kunnet udarbejdes. Paa Grund af, at vedkommende Ingeniørfirma har ment det nødvendigt at foretage enkelte Forandringer til Anlæggets Forbedring, er Overslaget blevet en Del dyrere end fra først af beregnet, men til Gengæld frembyder et Overslag af den Beskaffenhed den Fordel, at tjene som betryggende Garanti for Staten mod Overskridelse, ifald man opnaar Overenskomst mellem Bevillingsmyndighederne og Kommunen. Udvalget har i Erkendelse af dette Anlægs Betydning vedtaget at foreslaa Tinget at anbefale Andragendet og samtidig at henlede Regeringens Opmærksomhed paa det projekterede Havneanlæg ved Thorshavn samt fremhæve Ønskeligheden af en samlet Undersøgelse af færøske Havneforhold. Jeg skal tillade mig at anbefale Udvalgets Forslag.

Winther: Jeg har før udtalt mine Betænkeligheder ved denne Sag, men agter lige saa lidt nu som før at stille mig uvilligt til Andragendet; kun mener jeg som Repræsentant for Sydstrømø og Byen Thorshavn at burde se Sagen an fra det Hovedsynspunkt, hvor vidt den kan tænkes at blive en Hindring for min Valgkreds' Interesse eller ej. Et skal jeg villig indrømme, at hvis der nogensinde skal være Grund til at stille sig velvillig overfor en Sag, fordi den foreligger godt oplyst, saa maa det være til denne. Udvalgets Indstillingspunkter og deres Orden tiltaler mig ikke. Særlig Punkt 1 forekommer mig lidt mærkeligt; der indstiller Udvalget, at Tinget anbefaler Andragendet, »dog at senere Ansøgninger ikke derved tilsidesættes«. En saadan Forpligtelse kan ingen Regering gaa ind paa, den nuværende kan umulig svare for dem, der kommer efter den. Ifald Punkterne ombyttedes, saaledes at Punkt 1 blev Punkt 3 og omvendt, tror jeg, det vilde være heldigere; derved kom den samlede Havneundersøgelse i første Række, og man undgik saaledes at begunstige en enkelt paa andre ligeberettigedes eller mere berettigedes Bekostning. Men er først dette store Tilskud bevilget, saa turde det maaske blive vanskeligt at opnaa flere, hvoraf enkelte maaske langt større.

Paturssøn: Jeg kan ikke give Winther Medhold i, at vi som første Punkt i Indstillingen skulde anmode Regeringen om at lade foretage Undersøgelse af de samlede færøske Havneforhold og derved stille nærværende Sag i Bero. Det passer daarligt med Udvalgets Opgave at sætte som første Punkt noget, som aldeles ikke vedkommer den foreliggende Sag. At lade dette Projekt vente, til alle vore Havneforhold ere undersøgte, er ganske unødvendigt; andre Pladser paa Færøerne, som virkelig trænger til Havne, vil kunne faa dem lige godt, selv om dette Tilskud bevilges.

Ordføreren: Jeg kan ganske slutte mig til Hr. Paturssons Udtalelser. Ifald dette Andragende bevilges, saa er vi dermed straks inde paa 2det Punkt i Indstillingen. Der er i Andragendet intet Beløb nævnt; det kommer ganske an paa Statskassen, hvor langt man der vil strække sig, det bliver Bevillingsmyndighedernes Sag. Naar vi udtrykkelig siger: Denne Bevilling maa ikke føre til, at senere Krav tilsidesættes, saa maa det være tilstrækkelig Garanti for fremtidige Havneprojekter.

Winther: At Paturssøn som Tingmand for Suderø stiller sig velvilligt til denne Sag, er let forstaaeligt. Jeg tror imidlertid fremdeles, at der er Grund til at tænke os vel om, før vi gaar med til Udvalgets Forslag. Det er ikke noget ringe Beløb, det her drejer sig om, og vi kan faa det at høre senere, naar andre Krav af samme Art melder sig, at man ikke mener at kunne komme dem i Møde, fordi der allerede er bevilget saa meget. Som thorshavnsk

Repræsentant kan jeg ikke andet end stille mig imod, at dette fremmes før noget andet. Det vil ogsaa være fuldtud konsekvent af Tinget, om det stiller denne Sag i Bero, indtil Resultatet af den samlede Undersøgelse foreligger, thi i Forfjor nægtede man jo at tage sig af Sandingers Andragende om Tilskud til deres Vejanlæg, førend Vejoverslaget forelaa som Helhed. At der skulde være noget som helst urimeligt i at sætte Punkt 3 som Punkt 1, kan jeg ikke indse; jeg synes, det vil være ganske naturligt.

Paturssoni: Jeg er i denne Sag stolt af at være Tingmand for Suderø, men mere tvivlsomt er det, om Winther i det thorshavnske Havnesag-Spørgsmaal kan sige det samme. Denne Sag foreligger saa fortræffelig oplyst, og Kommunens Borgere har selv bekostet alle Forarbejderne, saa jeg synes, det vilde være blodig Uret mod Sudringerne, om man nu spændte Ben for deres Foretagende og lod dem vente, blot fordi det thorshavnske Havneprojekt ikke er kommet videre, end det er. Det kan Sudringer virkelig ikke gøre for.

Müller: Skønt Tingmand for Thorshavn har jeg dog kunnet følge Flertallet i dets Indstilling, idet jeg har ment, at vi har fremdraget, hvad der maatte anses nødvendigt som Garanti for, at det thorshavnske Havneanlæg ikke blev forhindret af dette. I Andragendet er ikke nævnt noget Beløb, det indeholder blot en Anmodning om, at Regeringen vil tage sig af Sagen, og vi behøver saamænd ikke at nære nogen Frygt for, at det skulde blive altfor hurtigt fremmet; vi har kun nødig at erindre os, hvordan det er gaaet med Bevillinger til Havneanlæg paa Jyllands Vestkyst. Først efter at være behandlede i flere Rigsdagssamlinger og sagkyndig undersøgte, er disse Andragender blevne bevilgede. Vi har derfor netop ment med vor Indstilling at have grebet Lejligheden til at holde Havnespørgsmaalet i Live og derved gavnet Sagen paa bedste Maade. Selvom denne Sag bliver taget op til aktiv Drøftelse, vil man sikkert først sætte den ønskede Undersøgelse i Gang, før man tager Stilling til det foreliggende Andragende. I øvrigt tror jeg nok, at andre Sager har været lige saa godt forberedte som denne; man bør dog erindre, at det er ganske anderledes omstændeligt at foretage Undersøgelser her ved Byen end paa Suderø. Og Thorshavnerne har da ogsaa spædt til af deres egen Lomme for at fremme Undersøgelserne. Hvad det angaar, at Paturssoni i sin Egenskab af Tingmand for Suderø skulde føle sig særlig forpligtet til at tage sig af Sagen, saa maa jeg gøre opmærksom paa, at han har lige saa megen Interesse af at staa sig godt med dette Valgdistrikt og derfor vil gøre klogt i at tage sig af Sagen i sin Helhed.

Winther: Der er for Tiden, synes i hvert Fald at være, en saa stærk Stemning oppe for Færøerne hos Statsmyndighederne, at det er højst sandsynligt, at man glatvæk bevilger dette Andragende. Men senere turde det være, at man kom en Del bort herfra og fik større Betænkeligheder ved altfor rigelige færøske Bevillinger.

Formanden: Det forekommer mig, at Hr. Winther nærer unødige Betænkeligheder. Indstillingens første Punkt gør jo udtrykkelig gældende, at ligende Krav ikke maa tilsidesættes for dette ene; næste Punkt henleder Opmærksomheden paa det thorshavnske Havneprojekt, og i sidste Punkt fremsættes Ønsket om at faa Havneforholdene paa Færøerne undersøgt i deres Helhed. Jeg er som Hr. Müller tilhøjelig til at tro, at der ikke bliver Tale om nogen endelig Afgørelse for nærværende Sags Vedkommende, før det store Fælles-Spørgsmaal er taget under Overvejelse. Ydes der Statstilskud til det her omhandlede Havneanlæg, er jo dermed slet intet præjudiceret for thorshavnske eller andre Havneprojekter; tværtimod! Ganske vist har vi ikke noget Brev paa, at en kommende Regering og Rigsdag vil følge samme Regel som denne, men en vis Konsekvens vil dog selvfølgelig gøre sig gældende i Myndighederne Stilling til saadanne Sager. Jeg gaar ud fra, at naar Bevillingsmyndighederne gaar med til det foreliggende Anlæg, saa er de sig dermed bevidst at have paataget sig Konsekvenserne, nemlig at

fremme lignende Krav fra andre Pladser paa Færøerne.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Mødet Mandag den 11te September.

2den Behandling af Forslag til Lov om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

Ordføreren (Effersøe): Spørgsmaalet om Foranstaltninger imod Misbrug af berusende Drikke er i denne Samling blevet indbragt i Tinget ved Andragender fra Beboere af Suderø og fra Afholdsorganisationer i Thorshavn om, at der maa blive skredet ind ad Lovgivningens Vej. Udvalget, til hvilket disse Andragender ere henviste, har nu søgt at underkaste Sagen en saa grundig Overvejelse som muligt og har udarbejdet det Lovforslag, som er omdelt til Tingets Medlemmer. — Før jeg kommer ind paa Forslagets Indhold, skal jeg tillade mig i al Korthed at minde om, hvorledes Sagen har udviklet sig igennem Tiderne. Vi begyndte jo, som alle veed, i 1848 og følgende Aar med Frihed overalt. »Frihed« var Tidens Løsen; man troede, den skulde kunne raade Bod paa alle Mangler. Vi fik Grundlov, Lagtingslov, Frihandelslov, og denne sidste gav fuld Frihed til Handel, ogsaa med berusende Drikke, kun mod at løse Handelsbevilling, som jo saa at sige enhver kan faa. Erfaringen viste imidlertid snart, at Frihed vel er en god Ting, men at det kan være nødvendigt at sætte Grænser for dens Brug. Dette førte saa til, at vi fik Loven af 3dje Marts 1860 om Handel med og Udskænkning af Brændevin, hvorved det blev bestemt, at man ikke kunde drive saadan Næring uden særlig Bevilling, som udstedes af Amtmanden. Med Hensyn til Betingelserne for at faa en saadan Bevilling maa jeg fremhæve, at Loven kun sætter en virkelig Begrænsning for Udskænkningsbevillinger (der skal paa Stedet være »særlig Trang« dertil), hvorimod Amtmanden *kan* meddele Bevilling til Brændevinshandel til enhver, som opfylder Betingelserne for at erhverve en almindelig Handelsbevilling. Denne Lov har ingenlunde vist sig tilfredsstillende, og navnlig lider den af den store Mangel, at den ingen Regler indeholder om Forhandling og Udskænkning af Øl og Vin. Følgen heraf er, at der til Handel med saadanne Drikkevarer kun kræves almindelig Handelsbevilling, og til Udskænkning deraf fordres slet intet Næringsbevis eller overhovedet nogen Tilladelse fra det offentlige.

Allerede tidlig fik man her paa Færøerne Øjnene op for, at man ikke kan blive staaende herved. Det kom saa til forskellige Forhandlinger om yderligere Foranstaltninger imod Misbrug af berusende Drikke; de gaar helt tilbage til 70'erne og har siden saa at sige uden Afbrydelse været fortsatte i Lagtinget; engang imellem er vore Forslag naaet frem til Rigsdagen, men uden Resultat. Udvalget har i sin Betænkning henvist til de tidligere Lagtingsberetninger, hvor Sagen findes behandlet. Man vil deraf se, at der i Lagtinget stadig har været en stærk og levende Erkendelse af, at det er nødvendigt at gribe til virksomme Lovforanstaltninger. I Rigsdagen har derimod stadig den samme Indvending lagt Sagen Hindringer i Vejen: Frygten for at gribe for stærkt ind i den personlige Frihed.

Spørgsmaalet er nu, om vi kan haabe at vinde Lovgivningsmagtens Tilslutning. Jeg tror, at der er gode Udsigter hertil. Det kommer naturligvis an paa, hvorledes dette Forslag ser ud, som vi sender fra os, og efter de Erfaringer, vi har gjort, og hvad vi ellers veed om Stemningen i Danmark, er det en Hovedsag, at Forslaget ikke gør større Indgreb i den personlige Frihed, end Hensyn til Samfundets Vel bestemt kræver. At dette nu ikke er sket i det af Udvalget udarbejdede Forslag, ses af dets Indhold. Jeg skal nævne et Par af Hovedpunkterne. Vi har i Forslaget for det første sat saadanne Regler for Forhandling og Udskænkning af berusende Drikke, at der skelnes imellem Brændevin paa den ene Side og Vin og Øl paa den anden Side, og at der skal kræves særligt Næringsbevis henholdsvis til Handel med og Udskænk-

ning af hver af de 2 Klasser af Drikke. Dernæst indeholder Forslaget Bestemmelser, der sigte til at sikre, at de Krav, som Loven saaledes stiller, virkelig blive overholdte, og endelig gaar Forslaget ud paa, at Folket selv indenfor hvert Sogn skal afgøre, om de omhandlede Næringer maa drives inden for Sognet. — Vi kan dernæst knytte et Haab om et godt Resultat for vort Forslag til den Kendsgerning, at man nede i Danmark efterhaanden har faaet et noget andet Syn paa disse Ting. Man har set, at der virkelig finder betydelige Misbrug Sted af berusende Drikke, og at det er nødvendigt at gøre noget derimod. — Endelig veed vi, at Lovgivningsmagten jo altid har stillet sig imødekommende over for vore berettigede Ønsker, og vi kan derfor haabe, at den ogsaa i dette Spørgsmaal vil indtage en velvillig Holdning og lade os her i denne for os saa overordentlig vigtige Sag ordne os, som vi vil. Det er ikke urimeligt, at vi faar Lov dertil, thi vi er begyndt paa at arbejde for Lovforanstaltninger her, længe før end man i det øvrige Kongerige begyndte derpaa.

Det er vitterligt for os alle, at det er et almindeligt Folkeønske her paa Færøerne, at Lovgivningen vil skride ind imod de Misbrug, der finder Sted. At saadanne Misbrug sker, det kan vi alle bevidne. Vi kan ogsaa opvise Tal, som tyder derpaa, Opgivelserne over Indførselen af Spirituosa. Disse Tal ser maaske, naar man sammenligner dem med Tallene fra andre Lande, ikke just saa grimme ud, men dette har væsentlig sin Grund deri, at Handelen med Brændevin er indskrænket til faa Pladser; ogsaa har jo adskillige Købmænd frivillig opgivet Handel med Øl og Vin, og Afholdsbevægelsen har i de sidste Aar ytret sig med ualmindelig Kraft. Nu vil man maaske sige til os: ja, men naar vi mere og mere bliver enige om ikke at have disse Drikke heroppe, hvorfor er det saa nødvendigt at faa en Lov derimod? Dertil maa svares, at Menneskene her som andre Steder i Verden er svage. Der vil være Personer, som af Konkurrencehensyn o. lign. vil anse sig nødte til at drive disse Næringer, selv om de egenlig helst var fri derfor. Heller ikke kan vi lide paa, at Afholdsbevægelsen fremdeles vil have samme Kraft; sligt plejer at gaa noget op og ned.

Nu veed vi jo, at mange heroppe ønsker at faa fuldstændigt Forbud mod Indførsel af berusende Drikke. Hertil har Udvalget ikke kunnet gaa med, fordi vi mener, at det er uigennemførligt, efter det Kendskab, vi har til Stemningen i Danmark. Til dem, der ønsker Indførselsforbud, vil jeg altsaa sige: De maa have Taalmodighed; hvad de ikke kan opnaa nu, kan de maaske opnaa senere.

Naar nu Udvalget har søgt at udarbejde de Bestemmelser, som vi har Haab om at kunne faa ophøjet til Lov, har vi naturligvis sat os ind i de tidligere i Lagtinget vedtagne Forslag og har paa mange Punkter fulgt disse. Et er der i dem, som er faldet os for Brystet, nemlig Bestemmelsen om, at der skulde gælde forskellige Regler for Udstedelse af Næringsbevis paa de Steder, hvor nu findes Brændevinshandel, og andre Steder; dette har vi forandret og indsat Bestemmelsen om, at Folkeafstemningen overalt er afgørende. Derved er der i Virkeligheden ingen Risiko, thi Folkestemningen er sikkert saaledes, at man næppe faar Bevillinger til Brændevinshandel andre Steder end, hvor der nu er saadan Handel. Vi har i Konsekvens af vort almindelige Princip: Folkeafstemning, afveget fra de tidligere Forslag, for saa vidt angaar livsvarige Bevillinger til Brændevinshandel. Lagtinget synes for at have haft den Opfattelse, at Adgangen til Brændevinshandel ikke kunde fratages Indehaverne af de nævnte Bevillinger uden Erstatning. Ved at tænke over Sagen er Udvalget kommet til det Resultat, at denne Opfattelse ikke er rigtig, og at disse Bevillingshavere ikke har anden Ret end en saadan, som man, naar Hensynet til Samfundets Vel kræver det, ved Lov kan fratage dem uden nogen Erstatning. — Vi har haft et ganske lignende Tilfælde for. Efter Handelsloven af 1855 havde alle Handlende Ret til at handle med Brændevin; men da man gennem Erfaringen kom til det Resultat, at dette var skadeligt for Samfundet, fratog man de Handlende denne Ret ved Loven af 3dje Marts 1860 og bestemte, at de fremtidig ikke kunde handle med Brændevin uden særlig

særlig Bevilling dertil. Ligesaa nu. Nu mener vi, at det er nødvendigt at omordne Næringsvæsenet paa dette Omraade, saa træffer vi andre Bestemmelser. Skønt de nuværende Handlende ifølge den gældende Lovgivning har Ret til at handle med Øl og Vin, vilde det dog ikke falde nogen ind, at man ikke ved Lov skulde kunne fratage dem denne Ret uden at betale Erstatning. Spørgsmaalet om de saakaldte livsvarige Bevillingshaveres Ret har maaske i Virkeligheden ikke saa stor Betydning; thi vi kan ikke tro, at de vil hænge sig i deres Ret. Det er sikkert kun Lovgivningens Skyld, at de ikke allerede frivillig har givet Bevillingerne fra sig. De har vist i det hele intet imod at opgive Retten, naar de faar Sikkerhed for Opfyldelsen af den Fordring, som de med Rette kan stille til os, nemlig at de ikke bliver stillede anderledes end deres Konkurrenter. Vi har ingen Grund til at tro om disse Mænd, at de vil pukke paa en Ret, som er til Fortræd for Samfundet. De vil sikkert ogsaa selv indse, at det i Længden er en Vinding for Handelen, at Folket bliver ædrueligere og derved mere købedygtigt.

Til de enkelte §§'er skal jeg kun føje nogle faa Bemærkninger. § 1 bestemmer, at der skal udstedes 4 Slags Næringsbeviser, hvert for sig, i Overensstemmelse med, hvad der gælder i det øvrige Kongerige. — § 2 bestemmer først, at Næringsbevis til Handel ikke kan forenes med Næringsbevis til Udskænkning. Dette er rigtigt, thi som det nu er med Øl og Vin, drives der stort Misbrug med Forening af Salg og Udskænkning deraf. Endvidere indeholder § 2 Bestemmelser, sigtende til, at hverken Salg eller Udskænkning af berusende Drikke maa drives af Personer, som have almindelig Handel eller Gæstgiveri eller offentlig Dans eller lign. Naar dette Forbud ogsaa skal gælde dem, der drive almindelig Handel, er det begrundet i vore ejendommelige Forhold. Det er nu engang saa, at Folket mange Steder har Købmændene til Regnskabsførere, de har Folkets økonomiske Forhold inde under sig. Vi vil undgaa, at Købmændene skal falde i Fristelse til at efterkomme Krav fra deres Kunder eller Fiskere om at faa noget at drikke. Naar Købmanden nu siger nej, faar han let det Svar: ja, saa gaar jeg ikke med Skibet næste Aar, eller: saa gaar jeg til en anden Købmand. Fremtidig kan Købmanden henvise til Loven, som forbyder ham at give efter. — Naar § 4 bestemmer, at Næringsbeviserne skal gælde for 5 Aar ad Gangen, er det naturligvis et Skøn, hvor lang Tid man vil sætte. Bestemmelsen staar i Forbindelse med Reglerne om Sogneafstemningen, som ikke bør finde Sted altfor ofte, men dog heller ikke med altfor lange Mellemrum.

Paturssøn: Efter at have hørt den ærede Ordførers udmærkede Foredrag kan jeg sige, at jeg kan samstemme næsten i alt, hvad han har sagt. Jeg skal derfor ikke komme meget dybt ind paa Sagen, men vil dog løselig nævne nogle Ting. — Jeg har godt Haab om, at Regering og Rigsdag vil tage vel imod Forslaget, men er dog ikke helt sikker paa, at det vil kunne fremmes straks; Hensynet til, at Ædrueligheds-kommissionen ikke er færdig med sit Arbejde, kan maaske faa Betydning. Vi har jo før set, at Lovforslag, som er sendt ned herfra, af principielle Grunde ikke er blevet fremmede, f. Eks. Thorshavns Kommunallov. — Ordføreren nævnte, at det er et Folkeønske at faa de berusende Drikke afskaffede. Det er det maaske nok ogsaa. Lovforslaget er jo baseret derpaa; hvis det ikke viser sig at være Tilfældet, vil Forslaget gøre Adgangen til berusende Drikke lettere, end den nu er. Ordføreren nævnte ogsaa, at vi ad Frivillighedens Vej er kommen godt fremad, og derpaa tyder det, at skønt Folkemængden er tiltagen, er Indførselen formindsket. Maaske der dog før er blevet solgt mere Spiritus til Udlændinge. Jeg mener dog ogsaa, at Folk nu er mere ædrueligе end tidligere. Vi maa være forberedt paa, at der vil blive sagt, at saa behøver vi ikke at gribe ind ad Lovgivningens Vej. — Angaaende de livsvarige Bevillinger skal jeg ikke udtale mig. Det er vel, efter hvad Ordføreren udviklede, rimeligt, at Bevillingerne kan fratages de nuværende Bevillingshavere uden Erstatning. Paa den anden Side maa det dog antages, at de derved i Øjeblikket

vil lide et stort Indtægtstab, selv om de maaske kan indvinde det igen senere gennem en stigende Ædruelighed.

Lovforslaget indeholder 2 nye Principer: det ene, at det gøres næsten helt frit, om der skal kunne faas berusende Drikke til Købs i en Kommune; det overlades helt til Folket selv; det andet, at der indføres Næringstvang for den enkelte. Som det nu er, er i disse Forhold Adgangen til at søge sig Indtægt helt fri. Saaledes bør det ogsaa i Almindelighed være hos os; Forholdene er her ikke saaledes udviklede, at vi kan lægge os efter Specialiteter. Jeg er ikke sikker paa, at det, principielt set, er rigtigt at indføre Næringstvang med Hensyn til de berusende Drikke; vi kommer her ind paa den Vej at specificere Næringsdriften i Landet. — Hvorledes Forslaget vil influere paa Hotelforholdene, er maaske ikke helt klart. Jeg haaber, at Bestemmelserne ikke vil hindre Tilgang af Turister. Vi bør ikke forhindre, at fremmede Tilrejsende paa et Hotel kan faa en Snaps eller et Glas Øl, hvis de ønsker det, ogsaa om Søndagen. Noget andet er, at ikke enhver skal kunne gaa ind fra Gaden og faa sligt.

Det, som særlig gav mig Anledning til at bede om Ordet, var § 9. Skønt jeg personlig ikke er tilbøjelig til at ville skærpe Handelen med Spiritus, men haaber, at vi, efterhaanden som Tiden gaar frem, vil komme bort fra Misbrugen, saa er jeg dog bange for, at Forslaget gør det altfor frit, naar der derefter skal kunne indføres Salg og Udskænkning af Brændevin overalt paa Færøerne. Nu gør man nok gældende, at naar det skal komme an paa Folkeafstemning, maa man antage, at Sognet ikke vil have Brændevinsudsalg. Dette kan man dog ikke være ganske vis paa. Det maa erindres, at et Brændevinsudsalg kan være et rigtig godt Skatteobjekt, og det kan tænkes, at Folk i et Sogn saa saa materialistisk paa Tingene, at de vilde oprette et Udsalg for at tjene Penge til Kommunen. Det synes, som om Lovforslaget gør Tilløb til at komme ind paa Gøteborgsystemet, men at det ikke tager det bedste af dette System med, idet Lovforslaget giver Næringsbevis til Enkeltmand i Stedet for, at det burde være til selve Kommunen, og saaledes at denne havde Udsalget og forpligtedes til at afgive en stor Del af Indtægten derved til Lagtinget. Det siges jo, at der sælges for omtrent 150,000 Kr. berusende Drikke om Aaret, hvoraf vel en Tredjedel er ren Fortjeneste. Det synes mig, at det vilde være godt for os at faa en Part heraf. Lagtinget er saa ilde stillet med Indtægter, at det er vel værd at søge at skaffe det flere, naar Lejlighed gives. Jeg vil derfor gerne spørge Udvalget, om det ikke til 3. Behandling vil overveje, om det ikke er bedre at ændre Forslaget saaledes, at Næringsbevis gives til selve Kommunerne, imod at disse svare Afgift til en af Lagtingets Kasser.

Formanden: Med Hensyn til Sagen i dens Almindelighed kan jeg i alt væsentligt slutte mig til den ærede Ordfører og skal kun nævne enkelte Punkter, som jeg vilde henstille til Overvejelse. — Jeg skal først tilraade, at der i Slutningen af Lovforslaget indsættes en Bestemmelse om, at Loven skal forelægges til Gennemsyn efter en vis Tid, f. Eks. 5 Aar. Vi maa huske paa, at Forslaget til Dels hviler paa ny Principer, der hverken har været prøvede her eller i det øvrige Kongerige; og det er tænkeligt, at Lovgivningsmagten vil have mindre Betænkelighed ved at gaa ind derpaa, naar en saadan Revisionsbestemmelse indsættes. Vi bør ogsaa være saa beskedne at indrømme, at selv om vi udarbejder Loven med saa stor Omhyggelighed, som vi kan, saa vil det dog let gaa saaledes i det praktiske Liv, at dette viser et andet Resultat, end vi har tilsigtet; Bestemmelserne kan faa en Rækkevidde, forskellig fra den, vi har tænkt os.

Om de saakaldte livsvarige Bevillinger er det unyttigt at tale meget her; Spørgsmaalet skal jo endelig afgøres et andet Sted. Jeg skal dog sige, at jeg med Udvalget er enig i, at Bevillingerne i alt Fald ikke kan opfattes som absolut livsvarige. Ordningen med det System, der nu er i Brug, er jo ikke indført for Bevillingshavernes Skyld, men udelukkende for Samfundets. Der vilde efter den gældende Lov intet som helst

være i Vejen for, at Amtmanden udfærdigede f. Eks. 10 Gange saa mange Bevillinger og derved gjorde de »livsvarige« Bevillinger værdiløse. Den Værdi, som de har, skyldes ene og alene den faktiske (fra Lovens Synspunkt tilfældige) Omstændighed, at man har ment det urigtigt for Samfundets Skyld at udstede Bevillinger i Mængde, men den er ikke begrundet i selve den Lov, i Henhold til hvilken Bevillingerne er udstedte, og endnu mindre i nogen Bevillingshaverne for deres Personer tilkommende Ret. Grundlovens § 82 kan derfor ikke komme til Anvendelse. — Heller ikke kan der efter min Mening være Tvivl om, at det maatte staa Samfundet frit, hvis man fandt det nødvendigt, fuldstændig at forbyde al Handel med Brændevin, og at der ikke kunde være Tale om, at Bevillingshaverne i den Anledning kunde fordre Erstatning. — Men antages dette, er Springet til det, som Udvalget har foreslaaet, ikke stort.

Hvad angaar Hoteller, kan det vel indrømmes, at det kan være ubehageligt for en Tilrejsende, som ønsker det, ikke at kunne faa Spirituosa paa Hotellet. Nogen synderlig Vægt synes jeg dog ikke, man bør lægge herpaa, navnlig da vi jo næsten ingen Turister har. De, der vil rejse til Færøerne, lader sig ikke afholde derfra ved Bestemmelserne om berusende Drikke, og trænger de endelig til Spiritus, kan de selv føre det med eller købe det.

Naar den ærede sidste Taler tilraadede at indføre Gøteborg-Systemet, maa jeg for mit Vedkommende bestemt fraraade at komme ind derpaa, i alt Fald for Tiden. Der kan anføres meget til Fordel for dette System, — og vi har jo ogsaa ved tidligere Lejligheder her i Tinget haft det Spørgsmaal fremme, om vi ikke burde komme dertil, — men det maa ikke overses, at Systemet i andre Lande, hvor det er indført, har vist sig at have Mangler, idet vedkommende Kommuner paa Grund af de økonomiske Fordele, de derigennem har haft ved Handelen med berusende Drikke, undertiden skal have følt sig mindre tilbøjelige til at opgive den, end de maaske ellers vilde være. Derved kan uvedkommende Hensyn komme til at gøre sig gældende ved Sogneafstemningen i langt højere Grad, end hvis det er private, der driver Næringen. At Amtskommunen skulde have Indtægt af disse Næringsveje, vilde jeg ikke finde tiltalende, og det kunde ogsaa tænkes at have den Følge, at Lagtinget derved kom til at se mindre uhildet paa disse Forhold, end det for dets Stilling som raadgivende med Hensyn til den færøske Lovgivning vilde være heldigt. Paa den anden Side bør det erindres, at Lovforslaget ikke hindrer, at man senere gaar over til Gøteborg-Systemet, hvis man da finder det rigtigt. Hvert 5te Aar bliver der jo saa at sige gjort rent Bord.

Ordføreren: Det glæder mig, at Hr. Paturssen har udtalt sig, som han gjorde, fordi hans Stilling som Folketingsmand er af stor Betydning for Forslagets Fremme. Det er jo ogsaa rimeligt, at han udtalte sig saaledes, thi derved er han i Overensstemmelse med Folkets Ønske. Naar han udtalte Haabet om, at det ikke vilde gaa dette Lovforslag som Forslaget om Thorshavns kommunale Styrelse, saa maa jeg bemærke, at der jo er stor Forskel imellem disse 2 Forslag. Medens vi ved Byraadsloven kom ind i en Strid om et stort Princip, der har delt det danske Folk i 2 Lejre, er man netop i den her omtalte Sag i Danmark inde paa noget lignende som det, vi foreslaar, kun at de ikke dernede endnu er naaet saa vidt i Enighed derom som vi. — Paturssens Udtalelse om, at der nu bruges mindre Spiritus end for, er maaske rigtig; men bevises kan det næppe. — Indtægtstabet for de nuværende Handlende vil langt opvejes ved indirekte Vinding. Paturssens Bemærkning om, at der indføres Næringstvang med Hensyn til Forhandling af berusende Drikke, er ikke rigtig; den er allerede indført; hvad vi foreslaar, er kun at dele Næringerne i mindre Klasser, efterhaanden som Samfundet udvikler sig. — Med Hensyn til hans Udtalelse om Hotelforholdene maa jeg sige, at jeg anser det for rettest at bestemme, at Hotelværter ikke maa bevarte med berusende Drikke; det kan føre til Misbrug. Desuden har det næppe stor Betydning for Hotel-

lerne at have saadan Rot, thi de Rejsende kan selv købe, hvad de behøver. For Resten er jeg ikke saa begejstret for at trække Turister hertil. Vil de komme, er de velkomne; men vi bør ikke indrette vor Lovgivning efter dem. Naar Patursson nærede Frygt for, at Kommunerne efter Lovforslaget maaske vilde indføre Brændevinsudsalg, fordi det kunde være et godt Skatteobjekt, maa han have overset, at vi ikke har foreslaaet, at Kommunalbestyrelsen, men Folket selv i Kommunerne skal træffe Afgørelsen, — ogsaa Kvinderne, og de skal saamænd nok klare det. — Med Hensyn til Gøteborg-Systemet maa jeg slutte mig til den højtærede Formands Udtalelser; jeg tror ligesom han, at det kan føre til, at Sogneafstemningen bliver misvisende af økonomiske Grunde. Naar Patursson lægger Vægt paa at vinde Indtægter for Lagtinget, saa bør han støtte Udvalgets Forslag; thi drikker vi meget, bliver der ingen Penge til Lagtingets Raadighed; holder vi derimod op med at drikke, har det ingen Nød. — Det glædede mig ogsaa at høre den højtærede Formands Udtalelser, thi ogsaa hans Stilling til Sagen er af stor Betydning, da han er vor Landstingsmand. Hans Forslag om Gennemsyn af Loven efter nogle Aars Forløb maa jeg slutte mig til; derved vil maaske Lovforslaget lettere gaa igennem nede, og der vil ogsaa paa den Maade aabnes Vej til mulige senere Tillægsbestemmelser uden for store Vanskeligheder.

O. J. Olsen: Jeg maa paa det bedste takke Udvalget for det store og prisværdige Arbejde, det har nedlagt i Forslaget. Jeg er enig med Ordføreren i hans Fremstilling af, hvorledes vi let kan faa Brændevinsdrikkeriet afskaffet, og jeg er vis paa, at Indehaverne af Bevillingerne har tilstrækkelig Erfaring for Betydningen af den Lokkemad, som Brændevinen er, og at de godt indser, at der ikke er saa stor Fordel derved, som det ser ud, men at der gaar meget tabt ved, at Folket lider Tab i legemlige og sjæleligo Evner, saa at Brændevinshandelen sætter Folket ud af Stand til at være saa købedygtigt som ellers. — At Kommunerne nogensinde skulde spekulere i Brændevinsdrikkeriet, er altfor slemt at tro om noget Forstanderskab. Kommunerne vil ogsaa nok forstaa, at det, som maaske indvindes gennem Skat af dem, som sælger Brændevin, tabes mangefold ved at en stor Del af Folket faar mindre Skatteevne. — Med Hensyn til Gøteborg-Systemet maa jeg slutte mig til Formanden. — Hotelgæster kan meget vel leve uden Spiritus; desuden er det ikke nogen Nytte til at faa Landet overrendt af Turister. Vi bør tage mere Hensyn til at gavne Færøerne end til at behage Tilrejsende.

Nielsen: Jeg er enig med dem, der arbejder paa at indskrænke Drikkeriet, men jeg finder det foreliggende Lovforslag temmelig strængt paa visse Punkter. Det er saaledes uheldigt, at Handel med Øl og Vin ikke maa forenes med anden Handel; det passer ikke til vore smaa Forhold ude i Bygderne. Ingen vil der kunne leve af alene at handle med Øl og Vin, og Følgen vil kun blive, at de, som ønsker sligt, vil bestille det fra andre Steder, f. Eks. Thorshavn; men jeg kan ikke indse, hvorfor man vil forhindre vedkommende Bygd i selv at beholde den Fortjeneste. Der er heller ikke videre Misbrug ved Handel med Øl og Vin; noget helt andet er Udskænkningen, det er absolut forkasteligt, at den forenes med Handel, og det bør forhindres ved strænge Regler.

I øvrigt er jeg vel fornøjet med, at Udvalget nu er slaaet ind paa en anden Vej, end man gjorde, da Sagen sidst var for; det forrige Udvalg indtog det mærkelige Standpunkt, at der kunde afstemmes alle Vegne undtagen paa de 3 store Handelspladser (Thorshavn, Klaksvig og Trangisvaag), og Folket dér var altsaa paa en Maade gjort umyndigt. Her har det nuværende Udvalg været heldigt. — Med Hensyn til Turister kan jeg ikke forstaa, hvorfor de to sidste ærede Talere er betænkelige ved, at der kommer Turister til Landet; andensteds er man dog glad ved dem, fordi de lægger Penge i Landet. Vi bør sikkert ikke gøre noget for at stænge dem ude.

Isaksen: Som gammel Afholdsmand er jeg selvfølgelig glad ved, at Sagen

igen i Aar er kommen ind i Tinget, og at den er bleven saa vel modtaget. Efter den Modtagelse, Sagen fik i Udvalget, var der vel ogsaa Udsigt til en god Modtagelse i Tinget. Vi kan vel nu haabe, at der er Udsigt til at komme til Ende med de langvarige Forhandlinger om denne Sag. — At der her gør sig et Folkeønske gældende, er uomtvisteligt, naar vi ser hen til de Adresser, som tidligere er indkomne til Tinget med over 3000 Underskrifter, — var der agiteret mere dengang, havde Underskrifterne sikkert været mange flere, — saa ingen kan med Føje sige, at det her er enkelte Mænd, som søge at berøve den fattige hans Snaps. Den Stemning, som da viste sig, har utvivlsomt nu grebet adskilligt flere. — Det undrede mig noget at høre, at Paturssson var bange for, at Kommunerne skulde fristes til at tillade Brændevinshandler, fordi de derved kunde faa et godt Skatteobjekt, men at han paa samme Tid intet har imod Brændevinshandel, naar Indtægten tilfaldt Lagtingets Kasser. Man maa dog spørge, om det ikke vilde blive lige fristende for Lagtinget, naar dette fik Fordelen. Jeg for mit Vedkommende haaber, at det aldrig skal komme dertil, at Lagtinget spekulerer i en saadan Skændselsindtægt. Jeg haaber heller ikke, at man vil slaa ind paa Gøteborg-Systemet, der andensteds i Praksis har gjort mere Skade end Gavn. Med Hensyn til Hoteller og Gæstgiverier mener jeg, at det er heldigst, at ingen Udskænkning finder Sted. Ganske vist er det ikke rigtigt, naar man har sagt, at hvis Gæsterne ikke kan faa Spiritus paa Hotellet, kan de købe det andensteds, — det kan de jo ikke, naar Salg er udstemt i Kommunen, — men Turisterne vil vist ikke udeblive af den Grund, og vi vil have mere Fordel af at blive af med Spiritusen, selv om vi saa skulde savne Turisterne. — Det forekommer mig tiltalende, at Loven forelægges til Revision om 5 Aar.

J. Poulsen: Ogsaa jeg vil takke Udvalget for dets Arbejde. Vi har nu i lange Tider haft dette Spørgsmaal for i Tinget, snart i en Form, snart i en anden. Naar det er blevet sagt, at Drikkeriet er aftagende, kan det gærne være, at det er saa, men en Grund, til at der indføres mindre Spiritus, er den, at en stor Del af vort unge Mandskab er borte fra Færøerne om Sommeren, saa det behøver ikke at bevise, at der drikkes mindre. Vi har ofte før vedtaget Lovforslag om denne Sag uden Resultat; det er derfor godt, at Udvalget nu har udarbejdet et nyt Forslag, som maaske kan have bedre Udsigt til at gaa igennem. Vi vil da komme et godt Stykke fremad. Engang før har vi forsøgt os med Gøteborg-Systemet; det blev ikke gennemført; hvorledes det nu vilde stille sig dermed, er vist usikkert. — Som Forslaget lyder, er det næppe muligt, at nogen i Bygderne vil sælge Øl og Vin, men deri er der ingen Ulykke. Man føler næppe nogensteds i Bygderne Trang til den Slags Udsalg. Færinger er ikke Vin- eller Øldrikkere, saa jeg tror ikke, at der vil blive meget bestilt af den Slags fra de større Handelspladser. Jeg vil anse Bestemmelsen for en stor Vinding. — Naar det er blevet nævnt, at det sidst vedtagne Forslag stillede Traugisvaag, Klaksvig og Thorshavn anderledes end de øvrige Bygder, saa laa det i, at Udvalget og Tinget dengang gik ud fra, at der intet var at gøre ved de saakaldte livsvarige Bevillinger, og man mente, at naar der dog saaledes paa disse 3 Pladser vedblivende var Brændevinshandler, var der ingen Grund til Folkeafstemning. Dette er nu forandret i dette Forslag, og jeg antager, at Udvalget, som nu har været nedsat, har haft god Mening om Gennemførligheden deraf. Jeg har ikke Betænkelighed ved Folkeafstemningen og er ikke bange for, at Spiritusnæring skal blive stemt ind, fordi det er et godt Skatteobjekt. Folket vil sikkert forstaa, at hvad enkelte Personer vinde i Indtægt, det samme og mere vil andre Skatteydere tabe. Da jeg bad om Ordet, var det i øvrigt nærmest for at spørge, om ikke Bestemmelsen i § 4 (»Næringsbeviserne udstedes sognevis«) kan medføre, at den, der faar Næringsbevis, kan oprette flere Udsalgs- eller Udskænkningssteder i samme Sogn.

Paturssson: Naar jeg for tillod mig at gennemgaa nogle Punkter i Lovfor-

slaget, var det ikke for at lægge Forslaget Hindringer i Vejen, som man synes at mistænke mig for, men for at faa det saa godt som muligt. Skønt jeg ikke personlig ser paa Forholdene som de yderliggaaende Afholdsmænd, vil jeg dog være med til at faa gennemført Forslaget. — Om Turister er der vel forskellige Meninger, men det er dog sikkert, at de kan give megen Indtægt, naar de er velhavende. Naar Turister kommer hertil, bør man kunne byde dem, hvad de er vante til, forudsat at der ikke sker nogen Skade derved, og det er jo under vore Forhold let at holde Kontrol. — Jeg er enig med Sysselmand Nielsen i, at man ikke bør forbyde, at Handel med Øl og Vin i de smaa Bygder forenes med almindelig Handel. Det gør næppe stor Skade, og hvad man vil faa i Stedet, er Knejper, hvor der blot sælges eller udskænkes Øl og Vin. Der er intet væmmeligere end saadanne Steder. Man maa hellere helt forbyde alt sligt udenfor Hoteller. — Naar flere ærede Medlemmer mener, at der ingen Fare er for, at berusende Drikke stemmes ind i et Sogn af Hensyn til Fordelen, saa maa dertil siges, at Folk i et Sogn f. Eks. med en Formue- og Lejlighedsskat af 400 Kr. naturligvis godt vil forstaa Fordelen ved en Brændevinshandler, som maaske kan give 200 Kr. i Skat. Kvinderne skal man ikke være saa sikker paa; det er ikke alle Kvinder, der har saa meget imod, at en Maud i et godt Lag faar sig en lille Rus. Man kan jo ogsaa tænke sig, at et Sogn vil finde sin Fordel ved at tillade, at der lige ved Grænsen imod et større Nabosogn oprettes Brændevinshandel eller -udskænkning, beregnet paa Naboerne. — For saa vidt Ordføreren fremhævede, at der er stor Forskel paa dette Lovforslag og Byraadsloven, da er det ganske rigtigt, men efter hvad jeg har hørt af Rigsdagsmænd, menes det, at det ikke er muligt at gennemføre noget Forslag i denne Retning, før Ædruelighedskommissionen er færdig. Vi kan godt tænke os, at der vil blive gjort den Indvending, at naar vi skal have gennemført saadanne Regler, som her foreslaas, maa Afholdsfolkene i Danmark med Rette kunne komme og stille Krav om det samme. — Naar Isaksen kalder al Indtægt af Spiritusforbrug for en Skændselsindtægt, kan jeg ikke forstaa, hvorledes han i sin Tid har kunnet være med til at stemme for en Lov, hvorefter Kirker og Præster faar deres Indtægt paa den Maade. Han gør sig skyldig i et Fejlsyn. Vi bør ikke se sygt, men naturligt paa disse Forhold.

J. H. Poulsen: Der viser sig i det hele en skøn Enighed i Tinget om Forslaget, og ogsaa jeg agter at stemme for det. I 1902 var Udvalget, hvoraf jeg var Medlem, ikke saa dristigt, som man nu er, idet vi ansaa de gamle Brændevinsbevillinger for livsvarige.

Det er aabenbart en god Udvikling, som dette Forslag viser imod det forrige. Jeg mener ligesom Nielsen, at Afstemning maa finde Sted alle Vegne. Indenfor Tinget er nu Forholdet et andet end i 1902; dengang stemte 5 Medlemmer imod Lovforslaget, og af dem er 3 gaaet ud af Tinget. — Naar man har sagt, at det efter Forslaget vil blive lettere end nu at faa Brændevinshandel ude i Bygderne, da er dette ikke rigtigt; det beror jo, som det nu er, kun paa Amtmanden og Forstanderskabet. Jeg er ligesom Ordføreren overbevist om, at Kvinderne skal nok vide at klare den Sag. Lovforslaget løser Spørgsmaalene paa en sund og demokratisk Maade.

Isaksen: Det, som særlig har givet mig Anledning til at bede om Ordet, var Paturssons Bemærkning om, at der er faldet Udtalelser, som synes at sigte ham for at ville modvirke dette Lovforslag. Dette har i alt Fald jeg ikke ment. Jeg haaber tværtimod, at han vil virke for Loven, og vil takke ham for de Udtalelser, han har fremsat om Enkeltheder i Forslaget. Det er godt, at der fremkommer Modsigelse; en Sag bliver ofte bedre af at blive kritiseret; der kan derved blive Lejlighed til i Tide at rette mulige Mangler ved Udvalgets Arbejde. — Paturssons Anke imod mig med Hensyn til Loven om Skatter og Afgifter var ikke korrekt; Præster og Kirker faar jo netop ikke deres Indtægt af Spiritus, men de faar den fra Statskassen. — Udvalget har

ikke været blindt for, at der kan blive oprettet Knejper; men hvis Klubber oprettes blot for Drikkeri, kan det næppe lade sig gøre saaledes, at ikke Politiet nok skal kunne komme dem til Livs.

Provsten: Ordføreren har klaret Hovedsynspunkterne i Sagen saaledes, at jeg som Medlem af Udvalget kun har lidet at tilføje. Der var et Punkt, som vi alle var lidt betænkelige ved, nemlig § 5, hvorefter Udskænkning og Handel med Brændevin kan indstemmes i Sogne, hvor det ikke har været før. Men vi har ment, at det er rigtigt at give Folket Myndighed til at tage Bestemmelse derom, og vi haaber, at det ikke vil føre til, at saadanne Næringer indstemmes. Skulde det dog ske, har jeg den Tiltro til baade Mænd og Kvinder, at det ikke vil varе længere end til næste Afstemning om 5 Aar. Enkelte Medlemmer har ytret Betænkelighed ved, at det forbydes at forene almindelig Handel med Salg af Vin og Øl. Skønt selvfølgelig Udskænkning frembyder større Fristelse, er der ogsaa megen Fristelse ved Udsalg, og vi har derfor holdt paa Forbud. Naar Paturssون siger, at Præster og Kirker lever af Spiritusforbruget, saa er det netop det heldige ved deres Lønningsmaade, at de ikke har allerminidste Interesse i, at der nydes berusende Drikke. Det er Statskassen, som lider Tabet, hvis der kun kommer lidt ind i Spiritusafgift. Skulde derimod en Kommune eller Lagtinget have Indtægter af Spiritusforbruget, da vilde de Hemmer opstaa, som navnlig Formanden har fremhævet.

Paturssون: Jeg fastholder, at Præster og Kirker nyder Indtægt af Spiritusforbruget, enten saa denne Indtægt er stor eller lille. Vil man kalde den Indtægt, som jeg antydede, at der kunde tillægges Lagtinget af Spiritusforbruget, for en Skændselsindtægt, kunde man med lige saa stor Ret sige, at Præster og Kirker paa en Maade hæler med Statskassen, naar de faar en Del af dennes Indtægt af Spiritus. —

Jeg er fuldstændig enig i, at det er godt, at det kun slaas fast for 5 Aar; skulde det vise sig, at flere Kommuner indstemmer Brændevinshandel, saa kan man til den Tid faa det ophævet, men Spørgsmaalet bliver, hvor vidt man da kan gaa. Paa Indførselsforbud i en nærmere Fremtid tror jeg ikke. De velstillede vil da altid kunne skaffe sig Spiritus, naar de vil, og ved at bestille i større Kvantiteter kan de faa det for en billig Penge. Der bliver saa Forskel overfor den fattige, som ikke har saadan Adgang. — Man bør være forberedt paa saadanne Indvendinger, som kan blive fremdragne i Rigsdagen, naar Sagen kommer til Behandling der.

Hentze: Jeg sætter stor Pris paa Forbudet mod at forene almindelig Handel med Udsalg af Øl og Vin. Vi, som særlig kender til Forholdene i Bygderne, veed, hvad dette kan have at sige i Konkurrencen mellem de enkelte Handlende; vi kender af Erfaring, hvorledes det var med »Fiskesnapsen«. Da flere Steder de Handlende frivillig har opgivet Handel med Øl og Vin, synes det ogsaa, at der blandt dem er Stemning for ikke at holde paa det. Jeg ser netop en stor Fordel ved Forbudet.

Winther: Vi, som er Medlemmer af Udvalget, behøvede egentlig ikke at tage Ordet, da Ordføreren har gjort saa godt Rede for Sagen. Det er meget glædeligt at se den gode Modtagelse, som Forslaget har faaet. Ellers kunde der maaske have været Grund til at frygte for, at et Udvalg, som bestod af saa mange Afholdsmænd, mulig var kommet til at tage for ensidigt paa Sagen; men naar ingen væsentlige Indvendinger er fremkomne, maa vi antage, at vi har fundet en god Vej. Et maa slaas fast: vi har i ethvert Fald været frisindede, og det er et frisindet Grundlag, vi har bygget Lovforslaget paa. Dette giver os særlig Grund til at vente, at Forslaget vil blive vel modtaget i Folketinget. Paturssون omtalte for, at han i Rigsdagen har hørt Udtalelser om, at man ikke vilde gaa ind paa strænge Forholdsregler imod Misbrug af berusende Drikke. Naar Folketinget ser dette Lovforslag, vil det se, at det ikke er noget strængt Lovforslag. Efter Folketingets nuværende Sammensætning kan man sikkert vente, at det vil gaa

ind paa et Lovforslag, hvor Princippet er, at Folket skal tage Bestemmelse. — J. Poulsen maa have overset Bestemmelsen i § 16, 2det Punktum.

Ordforeren: Vi har lagt stor Vægt paa Forbudet mod Forening af almindelig Handel og Handel med Vin og Øl og holder stadig paa dette. — Vi maa tage Hensyn til de Indvendinger, som fremkommer, og naturligvis ikke sætte saadanne Bestemmelser ind, at det lægger Forslaget Hindringer i Vejen hos Lovgivningsmagten. Afgifterne kan vi godt sætte lavt; vil man saa i Rigsdagen sætte dem yderligere ned, er det jo let at gøre det. Det er mindre væsentligt. — Spørgsmaalet om Turister skal jeg ikke indlade mig paa; men sikkert er det, at i de 2 af vore Nabolande, hvor der kommer mange Turister, nemlig Norge og Sverige, paastaar mange, at de er til Skade for Landet. Penge er ikke alt; det har mere Værdi, at Folket er godt. — Naar Patursson taler om, at han mulig mistænkes for at ville modarbejde Forslaget, maa han ikke sigte til mig. Det tror jeg ingenlunde, han vil gøre. — At der kan etableres Brændevinsudsalg paa Grænsen af et Sogn i Spekulationsøjemed, har Udvalget ogsaa tænkt sig; men vi tror ikke, der i Virkeligheden er nogen Fare derfor. Naar der er talt om, hvem man ved Afstemningerne mest skal kunne lide paa, maa jeg sige, at jeg lider mest paa Kvinderne, fordi de har lidt saa meget under de nuværende Forhold. — Paturssons Syn paa Præsters og Kirkers Indtægter er jo aldeles skævt. Før fik de Indtægt af Fisketiende, nu faar de Erstatning derfor fra Statskassen, og det kan for Indtægtens Skyld være dem ganske det samme, hvor meget eller lidet der drikkes.

Patursson: Hvis vi ikke kunde have budt Statskassen Spiritusafgiften, vilde den selvfølgelig ikke have betalt noget til Præster og Kirker.

Isaksen: Naar man er bange for, at Forslaget skal give Anledning til, at de velstillede vil bestille Spiritus, men de fattige intet faa, saa kunde jeg forstaa det, hvis Spiritus var noget godt, hvad det ikke er. Det er tværtimod glædeligt, at de fattige ikke udsættes for de Fristelser, som de velstillede er udsat for. — Naar Patursson frygter for, at der i Folketinget vil blive rejst Modstand imod dette Lovforslag, kan jeg ikke tro, at denne Frygt er begrundet. De samme Principer om lokal Afstemning, som vort Lovforslag er bygget paa, arbejdes der ivrigt for i Afholdsforeningerne i Danmark, og der foreligger Udtalelser om, at man der venter dem gennemført i en nærmere Fremtid. Hvis man skulde have noget imod, at vi nu kom først i det danske Rige med Indførelsen af gode og virksomme Foranstaltninger imod Drikkeondet, saa kan vi henvise til, at vi har begyndt først. Derfor er vi ogsaa berettigede til at faa vor Sag først fremmet i Rigsdagen. Vort Forslag kan maaske give Stødet til, at Systemet indføres overalt i Danmark; det kunde vi være stolte af.

Forhandlingerne om §§ 1—4 afsluttedes hermed.

2den Behandling af Sagen angaaende Oprettelse af en Bank.

Ordforeren (O. J. Olsen): Som det fremgaar af Forhandlingerne med Landmandsbanken, er denne villig til at oprette en selvstændig færøsk Bank og aabne Færingerne Adgang til Aktietegning i det størst muligo Omfang. Udvalget mener, at Tilbudet er i og for sig godt. Hertil kommer, som Bankraadet i sin Skrivelse udtrykkelig har fremhævet, at der aabnes Færøerne Lejlighed til at komme i Forbindelse med Pengeinstitutter i den øvrige Del af Kongeriget. Naar der skal tages Hensyn til den hidtilværende Omsætning og den antageligo Udvidelse i den nærmeste Fremtid, mener Udvalget ikke, at man kan begynde med mindre end 300,000 Kroner. Da Færingerne staar saa fremmede overfor saadanne Foretagender, vil der kræves en længere Betænkningstid, før de rigtig kunne komme med i

Aktietegningen. Men Bankens Oprettelse maa nødig vente saa længe. Derfor mener vi, at der bør begyndes saa snart som muligt med det førnævnte Beløb og derefter være fortsat Adgang for Færingerne til Aktietegning i de nærmeste 5 Aar, for at deres Andel om muligt kan blive lige saa stor som Landmandsbankens Tilskud.

I Udkastet til Statutterne, § 10, staar der, at 2 af Bankraadsmedlemmerne skal have Bopæl paa Færøerne; Udvalget mener, at der bør staa »mindst 2«. — Eftersom Seddeludgivelsesret er en stor Fordel for et Pengeinstitut, har Udvalget ment, at man bør arbejde hen til, at Banken faar en saadan Ret, der vil have saa meget større Betydning, som Færøerne ligger saa afsides fra Verdens Pengemarked. Angaaende dette Spørgsmaal har der ikke været fuld Enighed i Udvalget, idet 4 Medlemmer er for og 1 imod Seddelemissionsretten. Man mener, at foruden Seddeludstedelsens finansielle Betydning vil den virke velgørende paa Stemningen blandt Færingerne til den størst mulige Deltagelse i Bankforretningen, og dette vil atter have den store Betydning, at man lærer, hvor meget Udbytte der kan faas af Samarbejde med Mænd, som har faaet Faguddannelse paa det kommerciello Omraade. Flertallet mener, at Lagtinget bør søge Justitsministeriets Bistand til at træffe den bedst mulige Ordning og opnaa det bedst mulige Resultat for Færøernes Vedkommende og da samtidig andrage om, at der maa blive tilstaaet Banken Seddeludstedelsesret. Man har derfor foreslaaet, at

der nedsættes et staaende Udvalg, som kan forhandle med Ministeriet og Landmandsbanken under Forbehold af Lagtingets Approbation, og at Amtmanden holdes à jour med Sagens Gang for at træffe de nødvendige Foranstaltninger — eventuelt indkalde en overordentlig Tingsamling.

Müller: Jeg har kunnet være enig med Flertallet om at takke Landmandsbanken for dens Velvilje og om at foreslaa en Forandring i Bestemmelsen om Antallet af de her bosiddende Bankraadsmedlemmer; men, naar der er Tale om allerede nu at forhøje Aktiekapitalen, saa er derved at bemærke, at der staar i Statutterne, at den kan forhøjes. Flertallets Indstilling paa dette Punkt er altsaa overflødig. Det er en Følge af et Aktieselskabs Natur, at Lovene kan forandres og Kapitalen altsaa kan forøges. Med Hensyn til Seddeludstedelsesretten har jeg ment, at man burde indskrænke sig til at sige, at naar Direktionen for »Føroya Bank« skulde finde Anledning til at andrage Regeringen om en saadan Ret, saa vil dette Andragende kunne paaregne Støtte hos Lagtinget. Ved Flertallets Forklaringer er det ikke gaaet op for mig, at Seddeludstedelsesretten ubetinget er en Fordel. Vi kan ikke sige, om Direktionen vil sætte Pris paa denne Ret, som visselig vil blive forbundet med Forpligtelser. Hvis der skal stilles lignende Betingelser som ved den vestindiske Bank, vil en temmelig stor Del af Indtægterne gaa til Statskassen. Jeg mener, at vi ikke er i Stand til at bedømme disse Forhold og derfor bør overlade dem til Bankbestyrelsen. Lagtinget har ikke noget at gøre med Bankens indre Forvaltning, som dette Omraade henhører under. Det vil under alle Omstændigheder være tidsnok at beskæftige sig med dette Spørgsmaal, inden Oktrøjen for Nationalbanken udløber, nemlig i 1908. Hvis man vil svare saaledes, som jeg foreslaar, saa vil ved velvillig Imødekommenhed fra Landmandsbankens Direktion Banken allerede kunne oprettes i Aar. Jeg skal bringe i Erindring, at i Fjor fremhævede de mest formaaende i Udvalget, at man burde fremskynde Sagen og eventuelt faa sammenkaldt en overordentlig Lagtingssamling, for at Banken kunde træde i Virksomhed inden nærværende Lagtingssamlings Begyndelse. Hvis vi nu skal følge den af Flertallet foreslaaede Vej, vil Sagen sikkert ikke paaskyndes. Jeg formoder tværtimod, at Landmandsbanken vil sige: »Vær saa god! gør, som I ønsker; vi vil ikke have mere af Bankvæsen paa Færøerne.«

Ordføreren: Naar Flertallet holder paa Seddeludstedelsesretten, saa er det navnlig, fordi man paa Basis af den kan vente den størst mulige Deltagelse i Aktietegningen her paa Øerne, og det

er af saa overordentlig Betydning at sikre en saadan Deltagelse. Det kan ikke bestrides, at Seddeludstedelsesretten er en stor Fordel; ellers vilde ikke de største Pengeinstitutter i Danmark have opstillet det som Betingelse for Oprettelse af den vestindiske Bank, at denne skulde faa Seddeludstedelsesret. Grunden til den store Betydning, man i nævnte Tilfælde har tillagt denne Ret, er vel for en Del den fjærne Beliggenhed, hvilken Omstændighed for en Del ogsaa gør sig gældende i det her omhandlede Tilfælde. For Landmandsbanken er det maaske ikke saa nødvendigt med Seddeludstedelsesretten; det er imidlertid ikke denne Banks Interesser, vi bør tjene først, men Færingernes. Landmandsbankens Bestyrelse har anslaaet den Tone, at det ikke er saa meget rent spekulative som patriotiske Bevæggrunde, der haves for Øje ved Bankens Interesse for denne Sag. Det kan for øvrigt ikke skade Landmandsbankens Stilling, om »Føroya Bank« faar den samme Ret, som fornævnte Bank selv har ønsket for Vestindiens Vedkommende. Vi kan paa Grund af vor afsondrede Beliggenhed ikke let skaffe Penge øjeblikkelig; derfor vil en Seddelbeholdning her være af saa stor Betydning.

Naar foregaaende Taler hentyder til, at jeg i Fjor ønskede at faa Banken oprettet straks, saa har jeg endnu samme Mening, men jeg ønsker lige saa lidt nu som før at foregribe Sagen. For øvrigt kan jeg kun takke det ærede Medlem for, at jeg nu har faaet Øjnene bedre op for Sagens Tarv. Han har selv bragt mig ind paa den Vej, som flere Fagmænd mener er den bedste. For saa vidt det gøres gældende, at den vestindiske Bank afgiver en betydelig Del af Indtægten til Statskassen, saa er det ikke givet, at det paalægges »Føroya Bank« at betale nogen følelig Afgift for Seddeludstedelsesretten. Vi indtager ikke samme Stilling i Staten som Vestindien, der er en Kolonl. Den vestindiske Bank er heller ikke oprettet ved vestindiske Penge. — Der er endnu et Spørgsmaal, som fortjener at overvejes til 3die Behandling, nemlig Spørgsmaalet om et Agentur i Kobenhavn, for at den færøske Bank, uafhængig af Konjunkturerne i Danmark, kan faa Adgang til Penge fra Verdensmarkedet. At overlade hele Sagens Ordning til Bestyrelsen, mener jeg ikke er rigtigt. Lagtinget har taget sig af Sagen og bør arbejde paa dens Ordning til det bedst mulige Resultat for Færøerne, og vi bør da først og fremmest søge at erhverve Seddeludstedelsesret.

Effersøe: Den, som kender til Forholdene, kan næppe antage, at der fra færøsk Side vil blive anbragt stor Kapital i Bankaktierne, og efter kyndige Folks Mening er det et stort Spørgsmaal, hvor vidt det overhovedet vilde være heldigt, om Færinger bandt deres Kapital paa den Maade. Hovedvægten bør lægges paa at faa Penge udefra til Frugtbargørelse paa de forskellige Omraader, hvor Fremskridt ikke kan finde Sted uden Kapitalanvendelse. Dette vil have mere Betydning for os end, om vi kunde vinde nogle faa Procent ved Bankomsætningen. Sæt at vi havde 50,000 Kr. disponible og anbragte dem i Banken sammen med 250,000 Kr. nede fra; vilde det da ikke være heldigere, om vi fik hele Kapitalen nede fra og anvendte vore 50,000 Kr. til andre nyttige Foretagender?

Ordføreren: Netop det af foregaaende Taler anførte bestyrker Nødvendigheden af Seddeludstedelsesretten. Naar den færøske Bank ligesom den vestindiske faar Ret til at udstede Sedler til $^{5}/_{8}$ af Bankens Formue, behøver ikke saa megen færøsk Kapital at bindes ved Deltagelse i Bankvirksomheden. Det er noget helt andet end, naar der maa arbejdes udelukkende med Guld. Naar Bankaktierne bliver Genstand for Børsnotering, vil enhver kunne frugtbargøre sin i Bankforretningen anbragte Kapital efter eget Ønske. Det beror sikkert paa et Fejlsyn, naar den ærede Taler anser det for heldigt, at der fra færøsk Side bliver den mindst mulige Deltagelse i Bankforretningen, han ser udøn Tvivl for skeptisk paa Sagen, naar han mener, at Deltagelsen fra færøsk Side vil blive saa forsvindende.

Nielsen: Jeg er Medlem af Udvalget og har sluttet mig til Flertallet,

fordi jeg anser Seddeludstedelsesretten for at være en saa stor Fordel, at Bankvirksomhedens Paabegyndelse heller maa udsættes lidt, end at man skal undvære denne Ret. Jeg kan for øvrigt ikke indse, at dette kan forsinke Sagen længere end et halvt Aars Tid, i det højeste. Jeg mener, at der vil blive tegnet en Del Aktier her paa Færøerne, og antager, det vil være formaalstjenligt, at der i et halvt Aar gives Lejlighed til at tegne Aktier her oppe, hvorefter Bankens Virksomhed bør begynde; dog at vi i de følgende 5 Aar faar Lejlighed til at fortsætte Aktietegningen. Da vi ikke er kyndige i Banksager, kan det kun være tilraadeligt, at vi henvende os til Ministeriet med Anmodning om at ordne Sagen saaledes, som det anses mest tjenligt til vort Bedste.

Paturssøn: Jeg finder Anledning til at takke Udvalget for dets Arbejde, som vist vil føre til et godt Resultat. Med Hensyn til det Punkt, hvorom der i Udvalget har været Uenighed, nemlig angaaende Seddeludstedelsesretten, kan jeg fuldt ud slutte mig til Flertallet, idet jeg ikke indser, hvorfor vi skulde være bange for at bede om en saadan Ret; om den skulde blive nægtet, saa er der ingen Skade sket. Naar det ærede Medlem for Sydstrømø (Müller) mener, at vi vilde komme til at betale en betydelig Del af Overskudet til Statskassen, da er det ingenlunde givet, at der ikke vil blive stillet en Del af Afgiften til Lagtingets Disposition, og da vilde meget være vundet. Justitsministeriet vil sikkert tage sig af Sagen. Det er heldigt, at der er foreslaaet Nedsættelse af et staaende Udvalg, og det er godt, at der er foreslaaet 5 Aars Betænkningstid for Færingerne til at deltage i Banken. — Folk kender jo saa lidt til den Slags Institutter, og mange, som ellers kunde have baade Lyst og Raad til at anbringe deres Penge i Bankforretningen, har hørt mere ondt end godt om disse Anstalter. For saa vidt det ærede Medlem fra Suderø (Efferøe) fremsætter Betænkeligheder mod at anbringe for megen færøsk Kapital i Bankforretningen, saa maa det nok indrømmes, at det kunde medføre uheldige Følger, om alle, der har Penge staaende i Handelsforretninger, opsagde disse for at anbringe dem i Banken; men f. Eks. 100,000 Kr. fra hele Landet, vilde ikke være føleligt, og vedkommende Forretninger vilde snarest blive bedre stillede ved de Fordele, som Bankforretningen kunde byde deres Pengeomsætning. Folk vil nok for øvrigt gennemgaaende ikke vise saa stor Ivrighed for at anbringe Penge i Banken, da mange vil betvivle, at de paa den Maade kan faa saa mange Procenter, som de Handlende gerne er villige til at love. Der er dog den store Fordel ved at anbringe Penge i Bankforretningen, at Kapitalen samtidig kan gøres frugtbringende paa anden Maade. — Jeg skal tillade mig at foreslaa en Redaktionsændring i Udvalgets Indstilling, nemlig, at der sættes »Hovedland« i Stedet for »Moderland«, hvilket Ord forudsætter, at Færøerne er en Koloni af Danmark.

Provsten: Det er den naturligste og klareste Vej, Mindretallet er slaaet ind paa. Vi har faaet et Tilbud fra Landmandsbanken, som vi kan være fornøjede med. Hvis vi tilskyder den største Del af Pengene, saa har vi ogsaa Krav paa, at den største Del af Bestyrelsen skal være bosiddende her. Det forekommer mig at være en underlig Adfærd nu at henvende sig til Justitsministeriet og gaa uden om Landmandsbanken. Hvis vi har gode Raad at give, kan vi rette dem til Direktionen for Landmandsbanken, hvorfra Sagens Ledelse maa udgaa. Jeg skal indtale mig med Varsomhed, fordi jeg ikke er Fagmand, men jeg maa betvivle, at Sedlerne kan forøge Færingernes Tillid til Banken. Det forholder sig næppe saa, at der ikke maa haves Sikkerhed for mere end en vis Del af de udstedte Sedler - om ikke i Guld, saa dog i andre Værdier. Hvis der ikke haves noget i Baghaanden, vil Sedlerne næppe blive anset for gode. Saa vil det Tilfælde let indtræffe, at saadanne Papirer synker i Værdi. Det vilde være beklageligt, om Sedlerne fra den færøske Bank skulde blive ligestillede med »tyrkiske Papirer.« Det er af stor Vigtighed, at hvis vi faar Sedler, disse da virkelig skal have samme Værdi som de Penge, vi nu bruger. Jeg anser det som sagt

for at være et Fejlgreb, om vi henvender os direkte til Ministeriet. Ligesom Mindretallet mener jeg, at det er tilstrækkeligt, om vi retter en Henstilling til Landmandsbankens Direktion, som har mindst lige saa god Forstand paa Spørgsmaalet som vi; det vil da være tilstrækkeligt, at Lagtinget tilbyder at anbefale Sagen. Efter det nu foreliggende kan det komme til at betyde ikke blot en Standsning, men en Stranding, om Flertallets Forslag vedtages.

Müller: Jeg gad vidst, om Medlemmerne i det hele taget er overbevist af de fra Flertallet fremkomne Udtalelser. Jeg er det i hvert Fald ikke. Vi kan let blive enige om, at Direktionen for Landmandsbanken forstaar sine Sager. Da de vil høste Nytten af, at den færøske Bank arbejder under gunstige Forhold, vil det være ligefrem løjerligt af os at paatvinge dem Seddeludstedelsesretten, hvis de ikke finder den nødvendig. Der er Tid nok for Direktionen til at foretage de nødvendige Skridt i denne Retning. En Omstændighed taler for at faa Udstedelsesretten allerede nu, nemlig at der betinges Færingerne Ret til at tegne et vist Antal Aktier; jeg mener dog, at man skal gaa den af mig foreslaaede Vej. Jeg betvivler ikke, at Spørgsmaalet om Seddeludgivningsretten maa gaa gennem Lagtinget, og Tinget kan da sætte som Betingelse, at Aktietegning fra færøsk Side kan vedblive at staa aaben for en Tid. Jeg mener, at der vil være meget foregrebet ved en direkte Henvendelse til Regeringen. — Det ærede Medlem for Suderø (Paturssøn) kom med mere uforbeholdne Udtalelser end Ordføreren. Naar Lagtinget skal have en ny Indlægt i Form af Seddelafgift, saa turde det være tvivlsomt, om Direktionen vil være forhippet paa at faa Seddeludstedelsesret. Skal Tinget have en Fordel af Seddeludstedelsen, maa der sikkert ogsaa ydes noget. Staten garanterer de vestindiske Sedler. Lagtinget maa da bemyndiges til at lade det færøske Jordegods hæfte for Sedlerne. Ved den blotte personlige Sikkerhed kan de ikke faa nogen stabil Værdi. Hvis Sedlerne udenfor Færøerne skulde sælges for langt under pari, vilde det ikke være til Anbefaling for vore Øer. — Oprettelse af et Agentur i København er en Sag vedkommende Bankens indre Ordning, som vi ikke behøver at beskæftige os med.

C. Olsen: Flertallets Indstilling tiltaler mig ikke, navnlig ikke Forslaget vedrørende Seddeludstedelsesretten, som sikkert vil forhale Sagen, ja maaske bringe den til at strande. Hvorfor skal vi have denne Ret, som ingen Bank i Kongeriget har haft med Undtagelse af Nationalbanken? Jeg betvivler, at Ministeriet vil gaa ind derpaa. Det bedste Bevis paa, at disse Sedler ikke bliver gangbare udenfor Øerne, har man fra Island, som er et meget større Land end Færøerne, og dog gider ingen udenfor Island haft deres Sedler. Det er først efter, at den ny »Islands Bank« er oprettet, at Privatbanken i København, som indskød et betydeligt Beløb i Foretagendet, har garanteret Sedlerne og derved bragt det til, at de modtages som lovligt Betalingsmiddel paa Regeringskontorerne. Hvis Direktionen anser Seddeludgivelsesretten for saa værdifuld, vil den nok selv tage Skridt til dens Erhvervelse.

Paturssøn: De Medlemmer, som sidst har udtalt sig om Sagen, er bange for, at den skal strande, hvis Seddelspørgsmaalet drages frem i Forgrunden; men det er jeg ikke, navnlig efter at have læst Skrivelsen til Landmandsbankens Direktion. Det kan vist ikke falde Direktionen ind at tage det ilde op, at man anmoder den om at konferere med Ministeriet. Naar Mindretallet foreslaar, at Direktionen for »Føroya Bank« skal tage Bestemmelse om, hvorvidt der skal søges Ret til Seddeludstedelse eller ej, saa mener jeg, at det snarere kan føre til Forviklinger, at Banken oprettes med Statutter uden Seddelprincippet. At have et saa stort Spørgsmaal staaende aabent, medens Aktietegningen foregaar, kan kun være uheldigt. — Jeg mener, at det er ganske naturligt, at et saadant fedt Institut som Banken giver noget af sit Overskud til bedste for det Land, hvori det arbejder.

Ordføreren: Jeg mener ikke, at vore Forhandlinger med Landmandsbanken bør have en rent forretningsmæssig Karakter. Grunden til, at Banken overhovedet interesserer sig for os, er som bekendt nærmest de patriotiske Hensyn. Altsaa, hvor Gang vi kan finde paa Synspunkter, som kan gavne Færøerne, maa det være en ny Glæde for Landmandsbankens Bestyrelse; ellers maa man sige, at den ikke har ment, hvad den har sagt. Aldenstund man ved Hjælp af Sedlerne kan virke mangfoldigt mere med den indskudte Kapital, saa er det selvfølgelig en god Forretning. Naar Provsten mener, at jeg har sagt, at der ikke behøver at haves Sikkerhed for Sedlerne, saa forholder det sig virkelig saa, at der kun kræves en vis Del i Guldbeholdning, medens Resten af Sikkerheden vil kunne udgøres af let realisable Effekter. Det, at Banken kan virke med mere end Beløbet af de tegnede Aktier, maa dog være en Fordel, hvilket Provsten næppe kan have svært ved at fatte. Naar her er omtalt, at der for de islandske Sedlers Vedkommende har været Vanskelighed ved at faa dem afsatte, saa er det en Kendsgerning, at de dog hele Tiden har været til stor Nytte. Nu er det imidlertid saa, at Sedlerne fra de islandske Banker er lyst i Kuld og Køn af ansete Pengeinstitutter i København, og siden har der ikke været Vanskeligheder. Hvis Landmandsbanken ikke skulde ville indløse vore Sedler, saa kunde der være Betænkelighed med Hensyn til deres Værdi; men det ligger udenfor Sandsynlighedens Grænser, naar Landmandsbankens Direktion har været med til at bifalde, at Seddeludstedelsesretten erhverves. Ved Indstillingen er intet foregrebet, idet vi kun har villet bringe en Forhandling i Gang mellem Justitsministeriet og Landmandsbanken. En saadan Forhandling synes at frembyde de bedste Garantier for Sagens heldige Løsning. — Jeg er ikke bange for, at Landmandsbanken som en Følge af vor Indstilling vil slaa Haanden af os, Direktionen vilde i saa Tilfælde ikke have ment, hvad den før har skrevet. Jeg skal tillade mig at anmode den højtærede Formand om at opløse de Skrivelser, som vi har affattet til Justitsministeriet og Landmandsbanken.

Formanden opløste Skrivelserne.

Ordføreren: Som det af vedkommende Skrivelse fremgaar, har vi ønsket en Udtalelse fra Landmandsbanken. Naar vi foreslaar en Henvendelse til Justitsministeriet allerede nu, saa er det for at benytte Lejligheden, medens Lagtinget er samlet. Vi bør erklære os villige til at tage til Følge, hvad Ministeriet beslutter i Samraad med Landmandsbanken. Vor Hensigt med at fremdrage Spørgsmaalet om Seddeludstedelsesretten allerede nu er, som alt tidligere fremhævet, at tilvejebringe den størst mulige Tilslutning fra færøsk Side. Vi vilde finde det meget uheldigt, om Banken skulde begynde sin Virksomhed med den færøske Kapital paa blot 2 eller 3 Hænder, idet Almenhedens Interesser i saa Fald ikke kan ventes saa vel iagttagne som af en Direktion, der er valgt af de talrige Parthavere, der kan ventes paa Basis af Seddeludstedelsesretten.

Provsten: Saavel gennem Flertallets Indstilling som gennem Ordførerens Tale faar man det Indtryk, at vi ikke sætter stor Pris paa det Tilbud, der er gjort fra Landmandsbankens Side. Den Tone, der anslaas, er: »Vi opretter Banken og foreskriver Betingelserne for Eders Deltagelse i Forretningen«. Man faar slet ikke det Indtryk, at det er et Pengeinstitut i København, som paa Henvendelse herfra med en højst paaskønnelsesværdig Velvilje har tilbudt at oprette en Bank her paa Øerne. Man synes at se bort fra, at her ikke foreligger noget om en eneste Øres Deltagelse fra færøsk Side. Det vil derfor være ret naturligt, om Landmandsbanken bliver ked af Sagen. Ordføreren synes at komme altfor let fra den Sikkerhed, der maa stilles af Banken for at faa Ret til at udstede et vist Seddelbeløb; for dette maa der selvfølgelig altid forefindes en reel Sikkerhed. Det vilde vel nok være en Behagelighed for Banken altid at kunne lade Sedler gælde for Penge; men for Modtageren vilde det ikke være nogen adelt Fornøjelse, om han havde at henholde sig til en

Beholdning af Varer, som han muligvis trods alle Anstrængelser ikke kunde blive af med til Sedlernes paalydende Værdi. Der har vist sig Ulemper ved Privatbankernes Sedler i Sverig, som i hvert Fald de handlende i København ikke har været villige til at modtage. Derfor vil jeg slutte mig til Mindretallet.

Müller: Det har ikke været min Mening, at Banken skulde gaa fri for Skat; men jeg mener, at den bør beskattes paa samme Maade som ethvert andet Skatteobjekt. Flertallet vil sikkert komme til at fremkalde Forviklinger ved at drage Ministeriet som en ny Faktor ind i Sagen. Det er ikke blot Spørgsmaalet om Seddeludstedelsen, men Sagen i dens Helhed, man ønsker, at Ministeriet skal tage under Behandling. Er dette ikke egnet til at gøre Landmandsbanken ked af hele Historien? Ganske vist synes man at mene som saa: »Ranksagen behøver derfor ikke at strande. Vi har nok andet i Baghaanden, - muligvis Islands Bank, norske Bankmænd eller hvorfor ikke den vestindiske Bank eller Privatbanken i København, som vi har forhandlet med.« Naar Ordføreren nu takker mig, saa ser jeg ikke, hvilken Anledning han har hertil. I Fjor fremhævede jeg Betydningen af, at Færingerne kom til at tegne Aktier; men da var han af en modsat Anskuelse, medens han nu vil sætte alt ind paa at fremme Færingernes Deltagelse.

Paturssoн: Naar man fremhæver det af Landmandsbanken gjorte Tilbud (200,000 Kr.) og samtidig gør gældende, at der ikke foreligger noget om den ringeste Deltagelse fra færøsk Side, saa maa jeg spørge, hvorledes saadant skulde kunne foreligge paa Sagens nuværende Standpunkt. Med Hensyn til de mange smaa svenske Banker skal jeg bemærke, at de vist ikke har kunnet byde saadan Sikkerhed, som der kan ventes heroppe. Der er dog Forskel paa det Utal af seddeludgivende Banker i Sverrig og paa en eneste — lad mig kalde det en Nationalbank — i et Land, selv om dette er meget lille. Jeg kan ikke forstaa den Mistillid, man synes at nære til Ministeriet; og at Landmandsbanken skulde have noget imod at brevveksle med Ministeriet, forekommer mig ufattelig. Naar vi vil udrette noget af almindelig Betydning for vort Land, synes det naturligst, at vi henvender os til vort eget Ministerium. Det ærede Medlem opholder sig over min Aabenhed og udtaler sig, som om jeg skulde kende noget til, at der var ført Forhandlinger med andre Pengeinstitutter end Landmandsbanken. Hertil maa jeg bemærke, at jeg aldeles ikke kender noget til saadanne Forhandlinger.

Ordføreren: Det forekommer mig, at Provsten er vildfarende og drømmer sig ind i Situationer, som slet ikke foreligger, nemlig at man maa have alting paa Papiret paa Forhaand. Der kan ikke foreligge noget om Færingernes Andel i Banken, saa længe Tegningen ikke er begyndt. Det er, som om det var en Vejsag, der igen er begyndt at spøge med manglende Oplysninger paa Papiret. For nærværende Udvalg har det ikke været muligt at skaffe flere Oplysninger, end sket er. Hvad angaar de Obligationer, som jeg skal have ment, at Banken vil udstede uden at have tilfredsstillende Valuta, saa har jeg kun sagt, at for de Sedler, som Banken sætter i Omløb, behøver den kun at have en Del liggende i Guld og en vis anden Del i let realisable Ejendele. Altsaa efterhaanden som Bankens Formue stiger, vil den kunne udstede flere Sedler, blot den til enhver Tid har den anordningsmæssige Valuta i Guld og Effekter. Naar det ærede Medlem for Sydstrømø (Müller) søger at gætte sig frem til, hvad jeg mener med min Tak til ham, da gælder min Tak blot den Lejlighed til at arbejde med videre Synspunkter, som han har givet mig ved at bevirke Sagens Udsættelse. Det er mig forøvrigt ligesom før om at gøre at faa Sagen ordnet saa snart som muligt, — vel at mærke paa et godt Grundlag.

Müller: Jeg veed endnu ikke, hvad Ordføreren sigter til. Han har paa et vist Tidspunkt arbejdet paa, at Landmandsbanken skulde springe Lagtinget forbi, hvad den sikkert maatte gøre, hvis Banken skulde have begyndt sin Virksomhed allerede sidste Efteraar. Direktionen for Landmandsbanken tilskrev den herværende Overøvrighed med

Anmodning om at tage mod Aktietegning og uddele Prospektus. Jeg talte, saa snart jeg fik Nys om dette, med et andet Medlem af det i Fjor nedsatte staaende Udvalg om Sagen, og vi blev enige om at rette en Henvendelse til Overøvrigheden om at nægte den begærede Hjælp, indtil Lagtinget havde faaet Lejlighed til at udtale sig yderligere om Sagen. Ordføreren var den Gang stemt for, at Banken skulde træde i Virksomhed straks, — han sagde: Jeg har ikke Raad til at vente længere paa den Bank. Færingernes Deltagelse i Tegningen syntes for ham at spille en ringe Rolle. Jeg har derimod altid holdt paa, at Færingerne bør faa Lejlighed til at tegne et vist Beløb.

Ordføreren: Jeg har ikke vidst, at det var Skik at referere Udvalgenes Forhandlinger. For øvrigt vil jeg protestere mod nogensinde at have villet springe Lagtinget forbi. Jeg har under mit Ophold i København haft Lejlighed til at forhandle med Landmandsbankens Bestyrelse, men det vil ikke kunne paavises, at jeg paa noget Punkt har overskredet min Kompetence eller handlet bag Lagtingets Ryg. Jeg har just ment, at i en saa stor Sag var der Anledning til at sammenkalde en overordentlig Lagtingssamling, hvilket netop blev omtalt i Lagtinget i Fjor.

Müller: Jeg vil kun bemærke, at Ordføreren modsiger sig selv, naar han bebrejder mig, at jeg har foraarsaget Sagens Udsættelse, samtidig med, at han siger, at han selv ikke ønsker den unddraget Lagtingets Behandlig. Jeg har faaet Udsættelsen i Stand, for at Tinget kunde gøre sin Indflydelse gældende, hvilket ikke vilde kunne have fundet Sted, hvis Banken allerede traadte i Virksomhed forrige Efteraar.

Ordføreren: Jeg har jo kun takket det ærede Medlem for den Visdom, der som Følge af den af ham foraarsagede Udsættelse er tilflydt mig; der er altsaa ikke rettet nogen Bebrejdelse mod ham. Hvorfor skulde Tinget ikke paa en hvilken som helst Aarstid kunne træde sammen? Jeg har kun villet paaskynde Sagen, men deri har aldrig ligget den Hensigt at springe Tinget forbi.

Provsten: Jeg betragter ikke det ærede Medlem fra Vestmanhavn som en god Vejleder, som en Varde, men snarere som et Fyr, der er sat til Advarsel, at man ikke maa komme det for nær. Han ser sikkert meget skævt paa Sagen, saaledes som han har forfægtet den i Dag. Jeg forstaar ikke, hvorfor han gaar saa let henover den store Sikkerhed, som virkelig behøves. Det vil være uheldigt, om det gaar den færøske Bank som visse svenske Privatbanker. Sikkerheden bør ikke bestaa i foranderlige Effekter. — Jeg vil ikke føre Tinget paa Vildspor og vil derfor advare mod Flertallets Forslag, bag hvilket der øjensynlig ligger den Hensigt, at man ønsker, at Forhandlingerne med Landmandsbanken skal gaa over Styr.

Paturssen: Det er vist ikke saa vanskeligt at tilvejebringe Sikkerhed for Færøernes Nationalbank. Alene Mindretallet sidder inde med Sikkerhed nok, og han kan nok faa en eller to af sine Ligemænd; desuden har vi Landmandsbanken i Baghaanden. Provsten gaar ud fra, at Færingerne saa godt som ingen Andel vil tage i Banken. De kan da sagtens stille Sikkerhed for den Smule. Det kan for øvrigt godt overlades til Justitsministeriet at forhandle om, hvorledes der skal forholdes med Sikkerheden.

C. Olsen: Det er vel almindelig bekendt, at Færingerne gennemgaaende har en sand Skræk for Sedler. Man bliver paa Posthuset ligefrem bombarderet med dem, fordi ingen holder af at gemme paa Papirspenge. Det vil derfor være vanskeligt for Banken at faa Folk til at tage mod Sedler, og naar man ikke vil have dem heroppe, hvorledes skal det da gaa andensteds?

Paturssen: Det forholder sig vistnok saaledes, som den ærede Taler skildrer det; men det bliver nok ordnet ved Lov, at Folk skal tage imod Sedlerne. Vore offentlige Kontorer er jo nødt til at tage imod de islandske Sed-

ler, og Forholdet bliver vel lignende med de færøske Sedler, ogsaa udenfor Øerne.

C. Olsen: Jeg gaar ud fra, at Staten ikke vil garantere vore Sedler.

Ordføreren: Jeg mener, der kan ikke være Tale om at anvende Sedler, medmindre Landmandsbanken paatager sig at indløse dem; de vilde ellers ikke være mere værd udenfor Øerne, end de islandske Sedler var, indtil Privatbanken i København garanterede dem. — Naar Provsten taler om vore Bestræbelser for at tilintetgøre Forhandlingerne med Landmandsbanken, saa mener jeg, at det modsatte fremgaar af vort Brev. For mit Vedkommende stiller Sagen sig saaledes, at faar vi ikke Landmandsbanken til at indløse vore Sedler med Guld i København, saa kan der ikke være Tale om at anvende Sedler heroppe. Hvis Direktionen ikke mener, at det er hensigtsmæssigt med disse Sedler, falder Spørgsmaalet bort af sig selv. Justitsministeriet vil nok skaffe os de bedst mulige Betingelser. Det er nok muligt, at man heroppe ikke har vænnet sig til Sedlerne, men andetsteds foretrækker man dem for andre Penge. De svenske Privatbanker har ikke haft et saadant Institut i Ryggen, som den færøske Bank vil faa. Vore Sedler vil derfor indgyde mere Tillid.

Formanden: Da ikke flere har begæret Ordet, vil der være at foretage Afstemning om Sagens Overgang til 3die Behandling.

Müller: Hvis Mindretallets Forslag vedtages, vil Sagen ikke behøve at overgaa til 3die Behandling. Det forekommer mig derfor, at der bør stemmes allerede nu over dette Forslag.

Ordføreren: Jeg maa paa det bestemteste frarraade, at der stemmes over selve Sagen i Dag, da Medlemmerne derved vil blive afskaaret fra at overveje de forskellige Synspunkter. De fleste Medlemmer har vel sagtens ikke læst vore Breve til Ministeriet og Landmandsbankens Direktion.

Formanden: Ifølge § 18 i Forretningsordenen skal en Sag underkastes 3 Behandlinger, naar det kan antages, at den vil kunne føre til en Indstilling til Regeringen, og dette gælder ifølge Udvalgsflertallets Forslag denne Sag. Jeg skal imidlertid overlade Spørgsmaalet til Tingets egen Afgørelse, idet jeg først lader afstemme om Sagens Overgang til 3die Behandling. Nægtes saadan Overgang, vil derefter først Mindretallets Forslag og, om det forkastes, Flertallets Forslag komme til Afstemning.

Ved Afstemningen vedtoges det enstemmig med 13 Stemmer at lade Sagen gaa over til 3die Behandling.

2den Behandling af Sagen angaaende Opførelse af en Kirke for Frodebø Sogn.

Ordføreren (Provsten) refererede Sagen og anbefalede Udvalgets Forslag.

Nielsen: Jeg kunde nok stemme for at bevilge 12,000 Kroner til en Kirke i Lervig, men derimod finder jeg det betænkeligt at bevilge yderligere 6000 Kroner (foruden det i Fjor bevilgede) til Kirken i Tveraa. Vi veed ikke, hvor snart der kan fremstaa Krav om andre Kirker. Det vil da være uheldigt, om de Dele af Landet, som har sparet Penge op, skulde undvære det nødvendige, fordi der er bevilget for meget til andre Præstegælds Kirker. Provsten venter saa stort Beløb af Hvalfangsten. Jeg befrygter, at den Regning kommer til at slaa fejl, saa vi faar meget mindre at raade over. Jeg maa indrømme, at det er meget paaskønnelsesværdigt, hvad Firmaet Mortensen har tilbudt, men naar Indbyggerne er saa opsat paa at ville have en saa smuk og kostbar Kirke, er det ikke noget urimeligt Forlangende, at de selv skal tilskyde noget mere - - enten frivilligt eller gennem Andragende til Tinget faa Samtykke til at paaligne en Skat for at tilveje-

bringe det nødvendige. Den foreslaaende Ordning af Pengehavillingen er uretfærdig mod andre Dele af Landet og særlig mod den, som i Virkeligheden ejer Penge.

Effersøe: Man bør ikke lægge Vægt paa, at hver Kirke ejer sine Penge. Alle Kirkekasserne danner i Realiteten et Fællesskab. Den sidste ærede Taler synes at lægge utilbørlig Vægt paa, hvad hver enkelt Kirkekasse yder. Større Beløb, der ydes til Kirker af en vis Beskaffenhed, kan blive til Fordel for Kirkekasserne ved at spare fremtidige Vedligeholdelsesudgifter. Det er ikke urimeligt, at i mindre folkerige Præstegæld kan man nøjes med færre Udgifter til Kirken. — Naar der bevilges 12,000 Kr. til en Kirke i Lervig, da vil Tveraa Kirke allerede under Hensyn til den nuværende Befolkning — og end mere naar man tager i Betragtning den stærke Tilvækst i Indbyggerantal — have Krav paa mere end 20,000 Kr. Sogneboerne har haft og faar fremdeles en hel Del Udgifter til Kirkebygningen. Fraset Firmaet Mortensens Tilbud, er der skænket Grundareal og frafaldet Krav om Erstatning for Jordspild, hvorhos Pligtarbejdet beløber sig til 3000 Kr., og saa vil der medgaa en større Sum til Kirkens indvendige Udsmykning, som nok vil indkomme ved frivillige Bidrag.

Nielsen: Jeg vil gerne indrømme, at det af forskellige Hensyn kan være rigtigt at bevilge det bogærede Beløb til Tveraa Kirke; men vel at mærke, hvis man har Penge til at bevilge af. Jeg mener, at vi aldeles ikke kan vente at faa saa mange Penge at raade over indenfor et Tidsrum af 3 Aar, idet Hvalfangsten vil blive indstillet. Her er der ikke blot Tale om at opføre en holdbar Kirke, men en Kirke af hugne Sten. Naar der sættes saa stor Pris paa at faa en smuk Kirke, saa er Sognet nærmest til at betale den deraf flydende Forhøjelse i Udgifterne. Det er vel paaskønnelsesværdigt, at det nævnte Firma vil yde saa stort Tilskud, men derfor bør ogsaa Befolkningen yde sit Bidrag.

Ordføreren: Den sidste ærede Taler fremhæver, at Hvalfangsten vil ophøre. Vi er i vor Beregning gaaet ud fra, at den vil aftage; men at den helt skulde bortfalde, er næppe rimeligt. Vi har allerede — efter vor Beregning — 6000 Kr. tilovers, og en Del Indtægter vil nok falde af i de kommende Aar; man kan i hvert Fald taale stor Nedgang. Hvis der skulde komme uforudsete Udgifter, kan man, om det bliver nødvendigt, stifte Laan. Hvis der skulde paaligges det beromhandlede Sogn noget betydeligt Beløb, vilde de, som frivillig har ydet saa store Bidrag, oven i Købet faa et stort Skattepaalæg. Foruden det betydelige Pligtarbejde har Kommunen allerede forskudsvis afholdt Udgifter ved Kirkearbejdet og derved paadraget sig Rentetab. Endvidere vil der, som omtalt, kræves frivillige Bidrag til Kirkens Udsmykning. Jeg kan vel forstaa sidste ærede Talers Standpunkt. Naar hans Præstegæld i mange Aar har været vel stillet, maa det vel komme ærgre ham, at andre Præstegæld, som er ugunstigt stillede, faar opført prægtige Kirkebygninger, medens Kirkerne paa hans egen Ø er gamle og tarvelige. Tinget vil dog sikkert anerkende, at de Præstegæld, som har mange Penge tilgode, ikke bør tilsidesættes, naar der bliver Trang til nye Kirker. Kvivig Sogn vilde f. Eks. ikke have faaet en saa stor og prægtig Kirke, hvis der ikke var taget Hensyn hertil. Skulde noget ekstraordinært indtræffe med en Kirke paa Vaage, vilde Lagtinget nok sørge for, at den blev genopført paa en værdig Maade.

Pabøwson: Naar det ærede Medlem for Vaage (Nielsen) har stemt for, at der ydes 12,000 Kr. til en Kirke i Lervig, maa han i Analogi dermed gaa ind paa at bevilge 24,000 Kr. til Kirken i Tverna. Saaledes som Forslaget nu foreligger, lyder det kun paa 20,000 Kr. Desuden bør der her tages Hensyn til, at der af Sogneboerne ydes saa betydelige Summer, medens der i Lervig ikke ydes andet end Pligtarbejde, som for øvrigt kan være tungt nok.

Müller: Jeg skal tillade mig at fremsætte nogle Oplysninger om, hvorvidt vi har Raad til at bygge denne

Kirke som foreslaaet. Ved Udgangen af sidste Regnskabsaar var der en Beholdning paa 16,300 Kr. i Kirkekassen. Hertil kommer Erstatning for Fiskotiende, som i det omhandlede Tidsrum vil bringe Summen op til 25,000 Kr. De Bevillinger, der her er Tale om, andrager c. 27,000 Kr. Naar der tages Hensyn til de sædvanlige løbende Udgifter, vil der i Løbet af de 3 førstkommende Aar være at skaffe c. 7000 Kr., hvilket Hvalafgiften uden Tvivl vil kunne indbringe. For saa vidt intet særligt Uheld indtræffer, vil Kirkekassen altsaa kunne afholde den foreslaaede Udgift. Det maa indrømmes, at der er noget, der taler for, at man ikke af de Kirkekasser, som er velstillede, uddeler saa meget, at der ikke haves nogen Beholdning i Tilfælde af opstaaende Krav fra vedkommende Præstegæld. Dette at fordele en Beholdning, som vi endnu ikke har eller er sikre paa, har ikke fundet Sted, førend Hvalafgiften blev indført. Da der ikke findes Bestemmelser om Hvalafgiftens Fordeling mellem de forskellige Kirkekasser, bliver der, saa længe denne Afgift varer, god Lejlighed for de nu gældbundne Kasser til at komme til en bedre Status. Jeg ser ikke rettere end, at det fuldstændig staar i Tingets Magt at fordele den bemeldte Afgift efter Forgodtbefindende.

Nielsen: Jeg kan ikke se andet end, at vi sætter Kirkekassen i en Gæld paa et Par Tusend Kroner for at faa disse Kirker byggede. Dette er næppe forsvarligt. Der er ingen Grund til at vente, at der, saaledes som Udvalgets Opgørelse gaar ud fra, i Aarene 1906—07 vil tilflyde Kirkekasserne 7000 Kroner i Hvalafgift. Hvis Oljepriserne ikke stiger, saa vil intet Hvalfangerselskab fortsætte sin Virksomhed. — Fordi et enkelt Firma tilskyder et stort Beløb — som dog for vedkommende slet ikke er føleligt —, saa er der ingen Anledning til at imødekomme Sogneboernes fine Fornemmelser. Hvis Beboerne af andre Sogne vilde finde paa at bygge flotte Stenkirker, hvorledes vilde Tinget da stille sig? Udgifterne vilde nok snart blive uoverkommelige. Frodebø Sogn faar nok denne Kirke opført, om der ikke herfra bevilges saa stort et Beløb. Vi maa ogsaa efter de hidtil gjorte Erfaringer være forberedte paa, at Beløbet vil stige fremdeles.

Hentze: Jeg nærer ikke samme Betænkeligheder som den sidste ærede Taler, men agter at stemme for det foreliggende Forslag. Det, at Sognet er saa stort, taler for en højere Bevilling end sædvanligt. Da Pladsen bliver meget besejlet og er det Sted, hvortil Rejsende fra Udlandet ofte kommer først, bør man gøre noget for, at Kirken kan gøre et godt Indtryk. Efter hvad man kender til vedkommende Bygmester, er det ikke usandsynligt, at der paa Kirken i Lervig kan spares 4—5000 Kr. Kirkekasserne vil derfor ikke blive saa ilde stillede, som mange antager.

Nielsen: Hvis det ærede Medlem mente, at Kirken i Lervig kunde blive 4—5000 Kr. billigere end beregnet, da burde han have oplyst dette under Forhandlingerne om denne Sag, idet der saa ikke var Grund til at bevilge et saa stort Beløb. Jeg er dog mest tilbøjelig til at antage, at der intet bliver tilovers fra Lervig Kirke.

Ordføreren: Der fremhæves saa ofte, at Beboerne i Frodebø Sogn er saa vel stillede, og at de selv bør betale for, at de ønsker en flot Kirke. Der er imidlertid i Sognet mange fattige, og der er al Sandsynlighed for, at Folketallet, som nu er en Del over 1 Tusind, vedblivende vil stige efter en rask tiltagende Maalestok. Derfor er det fuldt forsvarligt at bevilge det foreslaaede Beløb. Hvis der andetsteds skulde indtræde noget ekstraordinært, kan man træffe ekstraordinære Foranstaltninger. Yderligere Forhøjelse kan vi værge os mod ved at fastslaa, at 20,000 Kroner skal være Maksimum for Kirkekassernes Tilskud. Hvad Lervig Kirke angaar, er det min Overbevisning, at der vil blive en Del af Beløbet tilovers. Jeg skal hermed anbefale den foreslaaede Bevilling.

Paturssson: Jeg tror ikke, at det vil gaa saa galt med Hvalafgiften, som et æret Medlem udmaler det. Jeg har

talt med en af Direktørerne for et herværende Hvalfangerselskab. Han mente, at der for indeværende Aar vil blive en ren Indtægt for hans Selskab paa 10,000 Kroner.

Isaksen: Da jeg skulde stemme om Bevillingen til Kirken i Lervig, havde jeg Betænkeligheder, fordi Beløbet forekom mig lovlig højt; men jeg gjorde dog ingen Indsigelse, fordi jeg ikke ventede, at der vilde blive brugt mere end nødvendigt. Derimod har jeg ingen Betænkelighed ved at stemme for det her omhandlede Forslag, da jeg ikke kan indse, at vi behøver at være saa modløse og forudsætte, at Hvalfangsten helt skal høre op.

Udvalgets Forslag vedtoges enstemmig med 14 Stemmer.

Mødet Tirsdag den 12. Septbr.

Fortsat 2den Behandling af Forslag til Lov for Færøerne om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

Ordføreren (Effersøe) refererede §§ 5—13.

Th. J. Petersen: Alle kan være enige om det heldige i en Indskrænkning af Spiritusdrikkeriet her oppe, og det er jo dette, der tilsigtes med nærværende Lovforslag. Det skal ogsaa villig indrømmes, at som Regel vil vistnok Forslagets Bestemmelser virke i den Retning, men en Hovedbetingelse herfor er rigtignok det at faa Folkeafstemningsmaaden saa fuldkommen som mulig. Fordelen ved denne Afstemning er jo den, at man ad den Vej kan komme til at faa Handel med og Udskænkning af Spiritus stemt ud af de forskellige Kommuner; sker dette ikke, saa bliver Afstemningen mere til Skade end til Gavn. Tillige aabner Forslaget Muligheder for at faa Brændevinshandel andre Steder end i de nuværende tre største Bygder; derfor gælder det dobbelt at have Opmærksomheden henvendt paa Afstemningsmaaden. Jeg vil ogsaa gøre opmærksom paa den Bestemmelse i § 4, der siger, at »Næringsbeviserne udstedes sognevis«. Som Forholdene er heroppe, ligger Bygderne indenfor samme Sogn gerne meget spredte, og det kan derfor let hænde, at en Mand paafører sin Bygd en saadan Handel eller Udskænkning ved, at de andre Bygder hjælper ham dertil. Vi kan jo tage et Eksempel fra Kirkebø Sogn: En Mand i Velbestad ansøger om en Bevilling, Bygden selv sætter sig derimod, men Hestøen hjælper ham til Bevillingen. Denne Bestemmelse kan let føre til, at en Mand paatvinger sin Bygd baade den ene og den anden af disse Ulemper.

Ordføreren: Om man ud fra den sidste ærede Talers Indvendinger vilde opstille Spørgsmaalet, hvorvidt »bygdevis« skulde være at foretrække for »sognevis«, saa har dette i Virkeligheden ikke noget at betyde. Ansøgeren opgiver ikke nogen bestemt Bygd som sit Opholdssted, følgelig er alle Sognets Beboere interesserede i Afgørelsen.

J. Poulsen: Det er vistnok et Spørgsmaal, om 20 Aars Alderen ikke er temmelig lav som Stemmerets-Grænse. Man kan vistnok vente, at de unge vil være mere letsindige end de ældre i dette Spørgsmaal. Folkeafstemning angaaende saadanne Bevillinger er ikke nogen ny Tanke; men forrige Gang, den var fremme, lød Bestemmelsen saaledes, at mindst Halvdelen af Kommunens stemmeberettigede skulde have deltaget, for at Valget kunde have Gyldighed. I dette Forslag afgøres Valgets Udfald af ligefremt Flertal, men dette kan have sine Ulemper, naar t. Eks. de, der bor nærved Afstemningsstedet, stemmer imod Bygdens Folk. Heller ikke jeg er overbevist om Rigtigheden af, at Bevillingerne udstedes sognevis, men i øvrigt kan jeg ganske slutte mig til Tanken om almindelig Folkeafstemning, der jo har den Fordel at være fuldtud demokratisk.

Ordføreren: Udvalget har ment det rigtigst at holde sig paa den almindelige Stemmerets Grund, og jeg synes, at

hvis Sognets Beboere ikke interesserer sig mere for Afgørelsen end, at de ikke gider deltage i Afstemningen, saa er det kun ret og billigt, at de tager Følgerne. Afholdsfolkene vil for øvrigt i saadanne Tilfælde nok vide at gøre sig gældende. Hvad den bygdevise Afstemning og Udstedelse af Næringsbeviserne angaar, saa maa vi vel erindre, at der ved Afstemningen kun bliver Tale om at afgøre, hvorvidt der i Sognet i sin Helhed skal gives Tilladelse til Handel eller Udskænkning af Rusdrikke indenfor hver Fem-Aars Periode; der stemmes altsaa ikke over hvert enkelt Tilfælde. Afgørelsen vedrører saaledes hele Sognet og ikke blot den enkelte Bygd.

Nielsen: Jeg kan ikke frigøre mig for en vis Betænkelighed ved at overlade til Befolkningen at afgøre, hvor vidt der skal være Brændevinsudsalg flere Steder, end der er for Tiden. Det kunde dog hændes, at det blev indstemt, og da vilde der ikke være vundet stort; det er saamænd mere end nok med de 3 Pladser.

J. Poulsen: Der er et Spørgsmaal, som jeg ikke er ganske klar over, nemlig hvor vidt Arge, Højvig, Hvidenæs og Dalerne er et særligt Sogn (Thorshavns udenbys Sogn) efter § 4, eller de skal regnes sammen med Thorshavn. Med Hensyn til Nielsens Betænkeligheder, saa er jeg ikke bange for, at Folk, som for Tiden er fri for Brændevinsudsalg og -udskænkning, skal stemme det ind.

Michelsen: Der er blevet sagt, at disse Lovbestemmelser er saa frisindede, at man næppe skulde have ventet det fra et Udvalg, der blot bestaar af Afholdsmænd, og det synes jeg ogsaa. Skal der være Folkeafstemning, saa er vi virkelig nødt til at tage alle Konsekvenser med, ellers vil det næppe gøre noget godt Indtryk paa højere Steder. Men hvis nu de stærke Drikke bliver udstemt alle Vegne paa Øerne, saa kan jeg ikke se andet end, at der fremkommer et Misforhold, idet det da er tilladt at indføre til Øerne saa meget, man vil, men ikke at sælge. Jeg er bange for, at man er gaaet temmelig vidt til, at Sagen skal kunne fremmes.

Ordføreren: Til Nielsen skal jeg blot sige, at man selvfølgelig altid kan frygte for Konsekvenserne, naar Befolkningen faar Lov til selv at bestemme sine egne Sager, men det faar nu engang ikke hjælpe. At gøre Undtagelser og monopolisere Thorshavn, Trangisvaag og Klaksvig med Hensyn til Brændevinshandelen ser jeg ingen Grund til. Naar Michelsen bemærker, at Udvalget blot bestaar af Afholdsmænd, saa er dette ikke korrekt, da jeg f. Eks. ikke er Afholdsmand. Kunde dette Lovforslag føre til, at der ingensteds her paa Øerne blev handlet med Rusdrikke, saa vilde dette kun være glædeligt, men det berører ikke Spørgsmaalet om Indførsel af Spirituosa. Det har vi ladet ligge af praktiske Grunde. Hvad Spørgsmaalet om Thorshavns Sogn angaar, vil jeg gerne anmode den ærede Formand om at give os Oplysning derom.

Formanden: Der kan næppe være Tvivl om, at Ordet »Sogn« i Lovforslaget maa forstaas som »kommunalt Sogn«, ikke Kirkesogn, saaledes at Thorshavns udenbys Sogn ikke medregnes til Thorshavn. Med Hensyn til § 13 burde det maaske tages under Overvejelse, om der ikke skulde tilføjes en Regel om Stemmekøb, saaledes at den, der overbevises om at have villet købe Stemmer, mister sit Næringsbevis. Det vil være et ganske godt Middel til at forebygge Bestikkelser.

Nielsen: Der maa absolut fastsættes nærmere Bestemmelser angaaende Stemmetallet, saaledes at Afstemningens Gyldighed gøres afhængig af, at $^1/_{10}$, $^1/_4$ eller — helst — Halvdelen af samtlige stemmeberettigede har deltaget.

J. Poulsen: Det vil meget ofte blive vanskeligt at opnaa gyldig Afstemning paa den Maade. Befolkningen i de forskellige Sogne bor gerne yderst spredt, saa at ældre Folk og særlig Kvinder ofte bliver nødt til at sidde hjemme. Vi kan virkelig ikke gaa ud fra som Regel, at alle stemmeberettigede i Sognet skal deltage i Afstemningen,

og jeg er nærmest tilbøjelig til at befrygte, at en lille Part af Vælgerne skal kunne afgøre en Ansøgnings Skæbne.

Isaksen: I Modsætning til Michelsen, der mener at se et Misforhold i det mulige Handels- og Udskænkningsforbud og Frihed til Indførsel, mener jeg, at netop dette Forhold bedst tjener til at vise Lovforslagets frisindede Tendens, idet man giver Folk Ret til at afgøre, hvorvidt de vil have saadanne Næringer mellem sig, men ikke nægter den enkelte Frihed til at erhverve sig, hvad han ønsker. Det kan aldeles ikke nytte at tænke paa absolut Forbud, naar vi vil have Loven gennemført i Danmark, og det vilde heller ikke nytte noget, hvis Flertallet af Befolkningen ikke var derfor. Men som Stemningen er nu her til Lands, maa dette Forslag betegnes som absolut frisindet.

Michelsen: Naar jeg har fremdraget dette Forhold, der efter min Opfattelse er et Misforhold, er det nærmest, fordi jeg befrygter, at det vil hindre Lovens Gennemførelse.

Isaksen: Det kan jeg ikke indse. Disse Bestemmelser griber ikke ind i den personlige Frihed. Jeg vil aldrig være med til at udelukke Indførsel af Spiritus fra Øerne, naar et stort Antal af Befolkningen var imod et saadant Forbud.

Paturssen: Hvis Spiritushandel og -udskænkning udstemmes overalt, vil man selvfølgelig ikke have Adgang til at faa disse Varer uden gennem Rekvisition fra Danmark og Udlandet. Dette vil naturligvis betyde Indskrænkning for de Handlende, men for Befolkningen som Helhed kan det maaske blive til Nytte. Man vil derved lære at indse, at man ved selv at bestille sine Varer kan faa dem langt billigere, og dette kan saa føre til Oprettelse af Forbrugsforeninger, hvorved Udgiften til Mellemmænd undgaas.

Provsten: Det er i Amerika almindeligt for flere Staters Vedkommende, at Udsalg og Udskænkning af Spirituosa er forbudt, mens hver enkelt har Lov til selv at bestille det. Der er stor Forskel mellem disse to Ting. Hvis vi vilde forbyde Indførsel af Spiritus til Øerne, saa kunde vi spare os at sende Forslaget videre, thi det vilde nemlig aldrig gaa igennem i den danske Rigsdag. Men om vi vedtager det, som her er foreslaaet, berøver vi ingen hans Frihed. Saa kan man naturligvis sige: Hvad kan det saa nytte altsammen, naar alligevel flere kan slaa sig sammen og rekvirere, saa galt de vil? Dertil er at svare: Der vil da blive drukket saa meget, meget mindre.

Ordføreren refererede §§ 14—23.

Nielsen: Betalingen for enkelte af Næringsbeviserne forekommer mig at være altfor høj. For Tiden gælder en Handelsbevilling baade for Handel med og Udskænkning af Øl og Vin foruden alle mulige andre Varer og koster dog ikke mere end 50 Kr. engang for alle. Her er Bevillingen til Øl- og Vinhandel sat til 10 Kr. straks og 50 Kr. aarlig; det er virkelig altfor meget i vore smaa Forhold. Afgifterne for Brændevinshandel og -udskænkning kan være meget passende og ligeledes for Udskænkning af Øl og Vin, der paa sine Steder gør megen Skade. Har man tænkt sig § 19 anvendt paa Hoteller? Det vilde forekomme mig ret uheldigt, hvis saa var.

Michelsen: Jeg skal hertil blot tilføje Spørgsmaalet, om Bestemmelserne i § 22 ogsaa omfatter Klubber. I saa Fald vilde jeg sætte stor Pris paa bemeldte §.

O. J. Olsen: Jeg kan ganske slutte mig til Michelsen. Hvis selskabelige Foreninger skal favoriseres med Hensyn til Spiritusudskænkning, saa vil der ikke være meget vundet. Det kan i saa Fald befrygtes, at saadanne Foreninger vil skyde op rundt om i Sognene.

Müller: Det er kun til § 14, jeg vil gøre en lille Bemærkning. Jeg finder det uheldigt, at Bevillingernes Udstedelse gøres afhængig af Amtmanden; det burde heller være Forstanderskaberne, der her havde det afgørende Ord.

Ordføreren: Naar der er blevet spurgt, om § 19 gælder for Hoteller, saa er hertil at bemærke, at disse ikke falder ind under denne §. Det samme gælder for Klubber. Man kan selvfølgelig spørge, hvorfor selskabelige Foreninger skal have Lov til at indforskrive Rusdrikke; men Sagen er jo den, at ethvert Lovforbud her vil blive betragtet som Indgreb i den personlige Frihed. Det kan gerne være, at en saadan Frihed for Klubbers Vedkommende vil virke uheldigt, og vi kan derfor muligvis komme tilbage hertil efter Udløbet af den første Femaars-Periode. Hvad Hr. Müllers Indvending angaar, saa forekommer det mig at være en ren Skønssag, hvilken Fremgangsmaade man paa dette Omraade vil foretrække. Selve Hovedspørgsmaalet, nemlig om de paagældende Næringer i det hele taget maa udøves i Sognet, overlades jo til Folkeafstemningen; Kommunalbestyrelsen og Amtmanden har kun derefter at tage Stilling til Spørgsmaalet om Udstedelsen af de enkelte Næringsbeviser, og disse skal efter Forslaget udstedes, hvis der ikke er særlige Grunde, som taler derimod. Vi har anset det for heldigst, at Ansøgerne først henvender sig til Kommunalbestyrelsen, og at saa en udenforstaaende Autoritet tager den endelige Bestemmelse. — Spørgsmaalet om Afgifternes Størrelse er nok værd at overveje.

Formanden: § 22, som ifølge sin Ordlyd kan være til Hinder for, at Bestyrelsen for en selskabelig Forening indforskriver Spirituosa til Medlemmerne, maa forandres. Vi bør ikke komme ind paa Indskrænkninger i private Foreninger; det er et for vidtgaaende Indgreb i den borgerlige Frihed. At denne Frihed for Foreninger kan føre til Omgaaelse af Loven, kan man naturligvis være forberedt paa; men Misbrug (ved Oprettelse af Skin-Foreninger, der kun tilsigter at omgaa Loven, eller lignende) kan man vel nok komme til Livs. Jeg vilde selv være mest stemt for at lade den samme Ret gælde for Forbrugsforeninger ogsaa, i hvert Fald foreløbig; saa kunde det jo ændres efter Udløbet af den første Femaars-Periode, ifald man fandt Anledning dertil.

Paturssøn: Det vil utvivlsomt være korrekt at sætte Afgifterne betydeligt lavere; naar Loven skal baseres paa Frihed, bør den ikke paa Forhaand umuliggøre Handel og Udskænkning af Spiritus. Særlig er Afgiften for Brændevinsudsalg altfor højt sat, det gør absolut ikke mere Skade end Vin- og Øludsalget. Udskænkningerne er det værste, dem kan man nok forsvare at beskatte eftertrykkeligt. Det vil være heldigt at faa nogle bestemte Regler om Hotelforhold; de bør ikke komme ind under de i Loven nævnte Næringer. Hvad § 22 angaar, kan jeg ganske slutte mig til Formanden.

O. J. Olsen: I Modsætning til den sidste ærede Taler og den højtærede Formand vilde det glæde mig meget, om § 22 kunde komme Klubvæsnet til Livs. Det vil ellers være et farligt Skraaplan, vi kommer ind paa. Danseselskaber er jo ogsaa »selskabelige Foreninger«, og saadanne har vi alle Vegne. Men det vil uundgaaeligt føre til Misbrug, hvis den Slags Foreninger skal have frit Lov til at indforskrive og udskænke berusende Drikke til deres Medlemmer.

Ordføreren refererede §§ 24—29.

Paturssøn: Jeg vil blot spørge den ærede Ordfører, om der under Begrebet »Brændevin« er tænkt paa de forskellige Elixirer, Bitre o. s. v.

Müller: Blot en lille Bemærkning til § 27, der omhandler Udskænkning af stærke Drikke fra Apoteker. Det er nemlig almindeligt i Norge, hvor Samlag findes, at Folk gør en udstrakt Brug af Apotekerne som Udskænkningssteder, og utænkeligt vilde det slet ikke være her, at en Læge eller Apoteker kunde være samvittighedsløs nok til at give Folk Lejlighed til at beruse sig ad denne Vej.

Dam: Jeg synes, at Bøderne er altfor højt satte. Der bør først hos Befolkningen skabes en Bevidsthed om, at Forbrydelsen staar i rimeligt Forhold til Straffen, før man skrider til at indføre saa strænge Straffebestemmelser

paa dette Omraade. Man maa allerførst søge at overbevise Folk om, at Loven er retfærdig, thi begynder man med saa vældige Straffe som de, der her er foreslaaet, saa vil Folk med Grund kunne spørge: Naar disse Ting virkelig er saa forbryderiske, at de maa straffes saa strængt, hvorfor har man da hidtil fundet sig deri uden Indsigelse? Hvad denne Frihed angaar, som man mener bør forbeholdes Klubber og Forbrugsforeninger, saa vil det uundgaaeligt føre til, at Lovens Niveau synker betydeligt i Offentlighedens Bevidsthed.

Formanden: Definitionen i § 26 af Brændevin og Vin er næppe tilfredsstillende. Det er ikke saa ganske let at afgøre, hvad der bør henregnes til Vin. »Gammel fransk Vin« f. Eks. er jo slet ikke Vin, og i Norge har man den berygtede »Laddevin«, der ikke er stort andet end farvet og fortyndet Brændevin. Det vil vistnok være heldigst at sætte en vis Alkoholgrænse som Maal for, hvad der skal forstaas ved »Brændevin« og »Vin«.

Ordføreren: Udlevering af Spirituosa fra Apoteker kan efter § 27 kun ske ifølge Recept, og at det skulde kunne føre til nævneværdige Misbrug, forekommer mig ikke videre sandsynligt. I hvert Fald vil det være let at komme et saadant Misbrug til Livs. Helt at fratage Apoteker Retten til at udlevere saadanne Drikke kan vist næppe gaa an, men de har jo ikke Lov til Udskænkning. Bittere af den Slags, man i Almindelighed forhandler heroppe, maa selvfølgelig komme ind under Brændevin. Om Mulkternes Størrelse kan der selvfølgelig være delte Meninger, men min personlige Anskuelse er imidlertid den, at det er fornuftigt at anvende store Mulkter her til Lands; det er en altfor udbredt Skavank, at Forbrydelser ikke rammes her hos os.

Paturssen: Vi bør næppe være altfor strænge overfor Udskænkning fra Apoteker, nemlig i saadanne Tilfælde, hvor et Menneske er ved at dø pludselig, ved Drukning f. Eks., saa bør det ikke være tvivlsomt, om man har Lov til at give ham en Snaps for at kalde ham til Live.

Müller: Det er nu vistnok ret almindeligt, at Folk gaar ind paa Apoteker og faar sig Bitter for Mavepine. Apotekerne har jo visse Privilegier, som ikke rammes af denne Lov, og i Norge har der været anket stærkt over, at Folk paa Apotekerne kunde gaa ind og faa Brændevin, naar som helst de vilde. Da det blev forbudt der, fik man imidlertid et andet Stimuleringsmiddel, som ikke er medtaget i denne Lov.

Ordføreren: Til Paturssen vil jeg sige, at det er ganske ligegyldigt, hvad der er lovligt eller ikke lovligt i et Tilfælde som det af ham anførte, men for øvrigt tror jeg ikke, det er nødvendigt at komme noget af det, der er forbudt i denne Lov, i en Døende. Jeg mener, vi bør holde paa denne Bestemmelse, at for at faa Rusdrikke fra Apoteker maa man have Recept. Til Hr. Müllers Bemærkning om Apotekernes særlige Rettigheder er kun at sige, at disse ikke har noget at gøre med det, som her omhandles.

Isaksen: § 27 tilfredsstiller heller ikke mig ganske. Udtrykket »berusende Drikke« ser saaledes altfor løjerligt ud i denne Forbindelse. Apotekernes Ret til Udlevering af Spirituosa er ofte blevet misbrugt heroppe, hvor man til Tider kan have set hele Baadsmandskaber, der paa engang har faaet ondt i Maven og følgelig har maattet have sig en Bitter eller flere. Naar saadanne Tilfælde som det af Hr. Paturssen nævnte forekommer, spørger man ikke om, hvad der er forbudt eller ej.

Weihe: Jeg vilde heller foreslaa, at § 27 helt udgaar, da den er saa fuldstændig overflødig. En Læge vil altid have Lov til at udlevere eller forordne Spiritus, om §'en er der eller ikke.

Ordføreren: §'en er nødvendig, saa længe som ikke alle Læger er enige i deres Syn paa alkoholholdige Drikkes Virkninger.

Müller: Jeg kunde tænkt mig en Bestemmelse for Apoteker, hvorefter disse nok har Lov til at udskænke Bittere, men ikke med Alkohol. Ellers

følger det vistnok med Apotekerbevillingen, at Folk kan komme derind og faa Spiritus udleveret som Lægemiddel.

Lovforslaget i dets Helhed og Spørgsmaalet om dets Overgang til 3. Behandling sattes derefter under Forhandling.

Ordføreren: Da det forekommer mig, at det fremgaar af Diskussionen, at Tingmændene ønsker Lovforslaget gennemført uden meget væsentlige Ændringer, vil jeg anbefale, at det overgaar til 3die Behandling.

Paturssøn: Jeg venter, at Lovforslaget vil vinde lige saa godt frem under dets tredje Behandling og senere hen som under denne, saa at det kan blive til Gavn for Øerne. Men samtidig bør vi tage os vel i Vare for at sætte altfor megen Lid til, at Lovregler og Paragrafer skal kunne gøre vort Folk til et i bedste Forstand ædrueligt Folk. Lovgiveri paa dette Omraade er og bør kun være en Tilflugt, en Nødhjælp, thi det er gennem den personlige Paavirkning, Kundskab og Oplysning, at den virkelige Opdragelse til Ædrueligbed, aandelig som legemlig, kan foregaa, saaledes at Folk lærer at indse, at ethvert Misbrug er skadeligt, men den forstandige Nydelse ikke. Det er særlig den opvoksende Slægt, som bør nyde godt af en saadan Paavirkning, og derfor bør vore Afholdsfolk aldrig holde sig for gode i Sammenligning med de andre ikke-afholdende, thi dette fører ikke til noget Resultat uden Adskillelse i to mere eller mindre skarpt afsondrede Grupper i Befolkningen. Ved alle offentlige Lejligheder, hvor Bølgerne gaar højt, bør Afholdsfolkene sammen med andre ædruelige Borgere ikke holde sig tilbage, men vise de unge til Rette med deres gode Eksempel. Først naar vi opnaar at faa fremelsket en ædruelig Bevidsthed i vort Folk, først da kan Loven blive til fuldt Gavn.

Winther: Denne Lov har det store Fortrin fremfor mange andre Love, at den fremtræder som Udtryk for et almindeligt Folkeønske, ikke som nogen som helst Tvang. Ganske vist kunde man ønske, at det ikke var nødvendigt at lovgive paa dette Omraade, men Ønsker er jo ikke tilstrækkelige. En senere Tid vil maaske undres over vore mange Ophævelser i Anledning af disse Bestemmelser, men hver Tid har sit Onde, og dette er vor Tids. At man nu er kommet til saa godt Resultat, viser, at der er Enighed om dette i Tinget.

Ordføreren: Det er en Selvfølge, at Loven alene ikke kan gøre det; der maa mere til. I saa Henseende vil det virksomste Middel være, at Oplysningen spredes saa vidt ud blandt Befolkningen som muligt. Men jeg vil haabe, at den Tid maa komme, da Folket er saa højt kultiveret, at vi maa kunne ophæve Loven som overflødig. I øvrigt vil jeg gerne bede den, der har noget at indvende, om at fremsætte Ændringsforslag.

Matras: Jeg kan i Hovedsagen følge Udvalget i dets Forslag. Men jeg vilde sætte stor Pris paa, at vi først fik Loven om Tiendeafløsningen gennemført, før denne indsendes til Regeringen. Jeg er ellers bange for, at faar vi først denne Lov igennem, saa kan vi komme til at vente længe efter den anden.

Ordføreren: Det er muligt, at dette Lovforslag kan føre til en Forsinkelse af Tiendeloven; men det kan ikke forhindre dens Gennemførelse. Holder vi op med at drikke, saa vil der af sig selv skabes bedre Skattevne.

Isaksen: Min ærede Sidemands (Paturssøns) Udtalelser kan jeg ikke ganske slutte mig til. Den skønne Tale om Mandehold indskrænker sig kun til Ordene; i Praksis har man ofte nok set, hvad den fører til. Der skal mere til en Reformation paa dette Omraade end Oplysning.

Sagen overgik til 3. Behandling.

2den Behandling af Sagen om Tilskud til Færø Amts Bibliotek og Udkast til ny Fundats for Biblioteket.

Ordføreren (J. H. Poulsen) refererede Sagen.

Paturssson: Jeg er selvfølgelig taknemlig over for Kultusministeriet for det rigelige Tilskud, Ministeriet har villet yde Biblioteket; men naar jeg ikke desto mindre har taget et Særstandpunkt i Sagen, saa er det af flere Aarsager, deriblandt Ønsket om at faa Bestyrelsen mere praktisk sammensat og til Dels ogsaa bevare den bestaaende Ret for *færøske* Myndigheder til at udnævne Bestyrelsesmedlemmer. At det er upraktisk i høj Grad med en Bestyrelse paa to Mand, er let at indse, og man har da ogsaa for at komme over disse Vanskeligheder foreslaaet at vælge to Suppleanter, men heller ikke dette klarer Skærene. Opstaar saaledes Uenighed mellem Bestyrelsen indbyrdes, saa skal den vælge sig en Opmand i den ene Suppleant, hvilket Valg højst sandsynligt vil afstedkomme ny Uenighed, og man maa saa gribe til Lodtrækning mellem begge Suppleanterne. Men det er dog en temmelig ubehjælpsom Ordning. Min anden Grund er denne: I den gamle Fundats af 1828 siges, at *Amtsovrigheden* heroppe vælger Bestyrelsens 3 Medlemmer; nu er derimod Valget lagt i Tingets og *Ministeriets* Haand, idet hver vælger sit Medlem. Jeg kan ikke give denne Ordning min Tilslutning. Gjorde jeg det, saa vilde jeg ikke handle i Samklang med »Framburðsfelagið«, som jeg tilhører, og paa hvis Program der staar, at vi skal holde fast ved og »verja tey landslumnindir, sum Føroyar eiga«. Ved at give Afkald paa vor Rettighed i dette Tilfælde og dele den halvt med Ministeriet, værger vi ikke vore »landslumnindir«, tvært imod. Og denne Ordning er ogsaa ganske i Modstrid med, hvad der hidtil har været Skik og Brug. Da Lagtinget oprettedes, var der flere Sager, som før havde hørt Amt og Provsti til, der da blev lagt ind under Tinget, og dette er netop en saadan Sag. Disse Grunde forekommer mig saa vægtige, at jeg synes, det er højst urigtigt, om Lagtinget ikke søger at opnaa denne Forandring.

Winther: Det, som har skilt os ad i denne Sag, kalder jeg Uvæsentligheder og intet andet. Jeg er saavel som Mindretallet (Paturssson) Medlem af »Førja framburðsfelag«, men ser virkelig ingen Fare for noget Programbrud dér ved at gaa ind paa det, som her er foreslaaet. At en Bestyrelse paa to Mand vel ikke er den heldigste Ordning, skal gerne indrømmes; men naar Ministeriet og Amt og Provsti er kommet overens derom, saa kan vi vel ogsaa tiltræde det. Der bliver vel sjælden Anledning til synderlig Meningsstrid i en Bestyrelse af den Art. Og jeg kan virkelig ikke se nogen som helst Fare ved det andet Punkt heller. Ministeriet har jo anmodet Amtmanden og Provsten om at udpege det ene Bestyrelsesmedlem, saa det vil vel altid blive valgt efter Forslag her oppe fra. At vi ved at tiltræde dette skulde have givet Afkald paa nogen af vore Landsrettigheder, forekommer mig nærmest komisk.

Formanden: Denne Sag er jo i Virkeligheden forlængst afgjort ved det Cirkulære, som i Vinter verserede blandt Tingets Medlemmer, af hvilke 15 gav Svar med afgjort Tilslutning til Ministeriets Forslag. Fra 4 Medlemmer indløb intet Svar. Ifald noget af Medlemmerne dengang havde fremsat Betænkeligheder ved den foreslaaede Ordning, vilde jeg ikke have fremmet Sagen, før Tinget var traadt sammen; men det var der jo efter dette ingen Grund til. Og paa det Grundlag søgte Ministeriet Bevillingen. Nu vilde det unægtelig se lidt underligt ud, om Tinget i Aar vilde modsætte sig, hvad Ministeriet i Fjor foreslog og Tingets Medlemmer dengang gennem Amtmanden gav deres Tilslutning til. Dette er den formelle Side af Sagen. Hvad Bestyrelsen angaar, kan det jo gerne være, at det ikke er saa heldigt med 2 Medlemmer; men men dette ikke netop vil føre til en lettere Udjævnen af mulige Stridigheder, naar der alligevel i saadanne Tilfælde skal vælges en Opmand, som de ikke paa Forhaand veed hvem er? At Færøernes Landsrettigheder

berøres af denne Ordning, kan jeg virkelig ikke indse.

J. Poulsen: Hr. Patursson sagde ved 1ste Behandling, at han ikke vilde gøre noget stort Nummer ud af denne Sag; i Aften har han dog gjort et godt Forsøg derpaa, og det skønt han veed, at Sagen paa Forhaand *er* afgjort. Dengang Cirkulæret udsendtes til Medlemmerne, da var der Tid til at gøre Indvendinger, nu er det for sent. Jeg maa for øvrigt sige som de andre: Det er mig umuligt at se, hvorledes Lagtinget — eller Færinger overhovedet skal have mistet noget af sin Ret ved denne Ordning. Før havde Tinget ingen Indflydelse paa Bestyrelsesvalget, nu bliver dog den halve Afgørelse lagt i dets Haand. At Ministeriet er traadt i Amtsøvrighedens Sted, kan være fuldstændig ligegyldigt for Færøernes Vedkommende; Amt og Provsti har aldrig været betragtet som en særlig folkelig Institution. Jeg vil oprigtig tilraade, at der ikke bliver gjort mere ud af denne Sag; det ser ikke godt ud og er blot Tidsspilde, thi Stemningen er jo paa Forhaand givet.

Ordføreren: Ja, jeg kan fuldtud slutte mig til Formandens Udtalelser om det mere end mærkelige i, at vi nu skulde vedtage noget andet end det, som Forslaget gaar ud paa, og derved desavouere vor egen Afgørelse fra i Fjor. Det forekommer mig højst sandsynligt, at det vil være til stor Gavn for Biblioteket, at Ministeriet har noget at sige med Hensyn til dets Forvaltning; det vil ret naturligt derved komme til at omfatte det med større Interesse. Det er jo, som bekendt, ikke saa galt at have Fanden til Mo'rbro'r. Jeg skal tillade mig at anbefale Flertallets Forslag.

Patursson: Som man kunde vente, møder min Indstilling blot Modstand, hvad jo er ganske naturligt, da de fleste af Tingmændene er bundne ved deres Afgørelse fra i Vinter. Jeg staar derimod frit. Ganske vist har Tinget intet *mistet* af sin Indflydelse, men det *faar* heller ikke den Ret, som det efter Landssæd ejer. Det er ikke nogen heldig Vej at slaa ind paa, at Lagtinget skal dele halvt med Ministeriet; det har hidtil været ukendt heroppe. I øvrigt skal jeg bemærke, at »lunnindir« ikke er det samme som »Rettigheder«; det falder nærmest sammen med det gamle danske Ord »Herligheder«.

Ordføreren: Vi fremsatte jo netop sidste Aar Ønsket om, at Tinget selv valgte Bestyrelsen, men Ministeriet har ikke taget Hensyn hertil.

Formanden: Som Amtsbiblioteket var og er, repræsenterer det ikke synderlig store »Herligheder«. Vi har ansøgt om Støtte, og Ministeriet har svaret ja, paa den Betingelse, at det selv valgte det ene Bestyrelsesmedlem. Vi havde da enten at svare ja eller nej, og vi valgte det første. Følgelig er der intet mere at sige i denne Sag.

Flertallets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges.

Mødet den 13de September, Kl. 1.

2den Behandling af Sagen angaaende Ændringer i Traloven.

Ordføreren (T. J. Petersen) refererede Sagen samt anbefalede Flertallets Indstilling og fremhævede navnlig, at Bestemmelsen om, at der ikke maa sælges eller lejes mindre Dele af Statens Fæstegods end et helt Sommer- og Vinterkofoder, virker uheldigt for Opdyrkningen, da der paa de fleste Pladser findes Blanding af Fæstegods og Odelsjord. Her maa Sagen behandles ved Grandestrevne, inden den kan indbringes for Landvæsenskommissionen. Hvor Statens Andel kun udgør en ringe Del af det samlede Areal, kan Kommissionen ofte finde det utilraadeligt at udstykke et Areal, der er tilstrækkelig stort til, at Fæstegodsets Andel kan blive et helt Kofoder. I saadanne Tilfælde er der dem, der siger: »Hvorfor ikke gribe ind i Odelsjorden?« Selv om man slog ind paa den Vej, vilde der dog paa enkelte Pladser blive for

lidt til at tilfredsstille alle, som ønsker Jord til Opdyrkning. I saa Tilfælde har man den Udvej at udlele halve Kofoder — eller Vinterkofoder — enten af Fæstegodset alene eller af dette i Forbindelse med Odelsjord. Hvor der er blandet Ejendom, gælder det at stemme Odelsmændene saa velvillig som muligt, da der paa mange Steder er almindelig Uvilje mod Uddeling af hele Aars-Kofoder. Det vil da være naturligt at rette sig efter Folks Ønsker, da det dog engang vil blive nødvendigt at foretage en videre Udstykning, hvis tilstrækkelig mange skal faa Adgang til Erhvervelse af Jord. Man bør ikke fremtvinge nogen vis Form af Udvikling, ikke opstille andre Krav end dem, Befolkningen vil gaa ind paa. Der opstilles den Indvending mod den i Andragendet foreslaaede Udstykning, at naar der ikke mere findes tilstrækkelige Arealer til Uddrivning af Køerne, saa vil de, der kun har et Vinterfoder, komme i Forlegenhed. Hidtil har det ikke været almindeligt at nægte Trømændene Sommergræsning for deres Køer, men skulde saadant Omslag finde Sted, at Uddrivningen bliver afskaffet, saa har man dog den Udvej, at flere Trømænd kan slaa sig sammen og holde Køer i Fællesskab. Flertallet af de jordbesiddende har Betænkelighed ved at udleje saa store Arealer som et helt Aarsfoder. Derfor bør man ikke alene, hvor der er Tale om Salg, men ogsaa ved Lejemaal tillade, at der udlejes Stykker paa kun et Vinterfoders Størrelse, hvor Omstændighederne taler derfor. Dog kan man godt, hvor der er rigelig Opdyrkningsjord, og hvor Enighed herom kan opnaas, vedblive at holde paa de hele Aarsfoder. Jeg skal hermed anbefale Flertallets Forslag.

Dam: Jeg er Medlem af Udvalget, men har ikke kunnet følge Flertallet, idet jeg mener, at Normen for Trøloddernes Størrelse ikke bør sættes lavere, hvor der sker tvungen Afstaaelse. Man har med Rette lagt Vægt paa Husmændenes Uafhængighed. Det kan knibe med Husmandens Uafhængighed, om han end er uafhængig af andre, hvad Sommergræsningen angaar, idet nemlig en Jordlod paa 1 Kofoder ikke i og for sig kan afgive Levebrød for en Familie. — Jeg har ikke kunnet enes med et andet af Udvalgsmedlemmerne (Hentze), som har stillet et Mindretalsforslag, gaaende ud paa, at det hele Aarsfoder for en Del kan udgøres ved Tilkæg af Odelsjord. Der har nemlig med Hensyn til Odelsjorden dannet sig en Kursnotering, hvorefter Befolkningen sælger og pantsætter saadan Jord. Kursen er særlig høj i de Havger, hvor der er meget Tilliggende til den gamle Bø. Dette vil, naar Trøloven § 11 forandres paa den af Hentze foreslaaede Maade, medføre en Del Ulemper. Jeg mener, at man i det store og hele ikke bør lægge an paa at skabe meget smaa Jordlodder, men dog fjerne Hindringerne for, at Godsbestyrelsen i enkelte Tilfælde kan tillade, at der dannes Lodder af mindre Omfang end et helt Kofoder. En saadan vidt dreven Udstykning bør dog kun tillades, hvor særlige Omstændigheder taler derfor. Naar vedkommende Udmark bestaar af blandet Odels- og Kongsjord, bør det ikke være Kongsfæsteren forment at overlade sin Andel til andre, selv om den ikke udgør et helt Kofoder. Godsbestyrelsen bør da kun paase, at der kan dannes et hensigtsmæssigt Brug. Naar vi gaar ud fra, at Anvendelse af Kunstgødning kan faa Betydning, maa vi indrømme, at det ikke vil være af Vejen, om Fiskere faar Lejlighed til at skaffe sig Jordlodder, hvorpaa de kan dyrke Kartofler o. a. til Husbehov, uden at de behøver at holde Ko. I saa Tilfælde vil en saadan Jordlod have Betydning for Brugeren, selv om den ligger ret langt fra Bygden. Hvis vi fortaber os i Kuholdsprincippet, vil vi hindre Udviklingen af Smaabrug af den omtalte Beskaffenhed. Man kan indvende, at paa denne Maade skabes endnu flere smaa Lodder, end vi allerede har; men da det nok vil trække langt ud med den meget omdebatterede Udskiftning, bør vi ikke tage det for meje, om vedkommende Udskiftningskommission faar lidt mere at bestille.

Hentze: Udvalget har delt sig i 3 Partier, som er uenige om Normen for Jordbrugenes Størrelse. Mit Princip er at holde paa Opdyrkernes Selvstændighed, og jeg har vanskeligt ved at tænke mig en sund Udvikling i nogen anden Retning. Det kan vel for Tiden synes gennemførligt paa enkelte Pladser

at arbejde med halve Kofoder; men Fremtiden vil nok vise det forkastelige heri, selv om man holder paa en saadan Ordning, hvor Opdyrkningen ikke er videre fremskreden. Hvis der kommer virkelig Sans for Opdyrkning, vil den Tanke snart vise sig ubrugelig. De, som indlader sig paa saadanne Brug, vil snart føle sig skuffede, og de, som afgiver Opdyrkningen, vil føle sig trykkede, idet de føle et Slags Pligt til at afgive Sommergræsning for vedkommende Husmands Køer, selv efter at de har erkendt, at Uddrivning er fordærvelig. De, som besidder Udmarken, vil da let finde paa at modsætte sig en Opdyrkning, som de under andre Forhold kunde ønske fremmet. I og for sig er det en Kendsgerning, at Uddrivning er af tvivlsom Værdi. I den Bygd, hvor jeg hører hjemme, er den ved at gaa af Brug, fordi Køerne paa den Maade yder mindre Mælk og kræver mere Arbejde, end man anser lønnende. Det Billede, Ordføreren udkaster: at man først skal skabe en Række Brug, som jeg betragter som uselvstændige, og saa senere flere af disse Smaabrug skal slaa sig sammen til Græsning af et og samme Kreatur, det finder jeg i høj Grad utiltalende. Jeg skal ikke nægte, at Trøloven er temmelig ubevægelig paa dette Omraade, og at der nu kan have udviklet sig andre Synspunkter end dem, der gjorde sig gældende, da Trøloven blev udarbejdet. Ved de dengang stedfundne Forhandlinger gjordes gældende, at man burde danne selvstændige Brug; derimod var det næppe Meningen, at der ubetinget skulde fastsættes som ufravigelig Regel, at disse Brug skulde udgøre et enkelt samlet Jordstykke. Man har visselig her været ubehjælpsom ved Lovforslagets Udarbejdelse. Derfor foreligger efter den af Godsbestyrelsen anvendte Fortolkning en stor Hindring for Opdyrkningen, hvor Kongsgodset kun udgør en ringe Del af de dyrkbare Arealer. Vanskeligheden bliver des større, jo mere Efterspørgslen vokser, og jo mindre Opdyrkningsjord der er tilgængelig. Dette kan til Dels afhjælpes ved ikke at stille som Betingelse, at hele det til et Kofoder nødvendige Areal skal udlægges paa et bestemt Sted. Der bør kunne søges om mindre Arealer, som suppleres med Jord, der er erhvervet ad anden Vej. Jeg har af disse Grunde tilladt mig at stille Forslag om en ændret Affattelse af Trøloven § 10. Som Bevis for, at dette er en heldig Løsning, skal jeg anføre, at man derved kan komme ud over den nu almindelige Fremfærd ved Afhændelse af Trølodder, hørende til den gamle Bø. Jeg behøver ikke at paapege, hvor ofte § 17 i Udstykningsloven bliver overset, og at derved dannes særlige Brug, som er meget mere værd end Hovedparcellen.

Ordføreren: Med Hensyn til Dams Forslag, da har jeg i og for sig intet derimod, da det vil afhjælpe mange Savn; men det er uheldigt, fordi det mangler fast Begrænsning; navnlig vil det være uheldigt for Administrationen at tage Bestemmelser. Med Hensyn til Hentzes Fremstilling maa jeg bemærke, at vi er enige om Ønskeligheden af at oprette selvstændige Brug. Det, som har bevæget Udvalgsflertallet til at foreslaa Afvigelse fra den nugældende Norm, er Umuligheden af at fremskaffe saadanne Brug. Jeg maa hævde som min bestemte Overbevisning, at paa de fleste Steder kan man ikke i tilbørlig Grad fremme Opdyrkningen ved Fastholdelse af Kravet om hele Aarsfoder. Man maa tage Hensyn til den praktiske Udførlighed. Hentzes Forslag er af mere tvivlsom Betydning. Vel er der hist og her enkelte Mænd, som holder deres Køer hjemme, men selv her i Thorshavn er det almindeligt at lade Kvæget gaa i Havgen. Uddrivningen er endnu det gennemgaaende og overvejende. At Uddrivningen er i Vejen for Opdyrkningen, holder ikke Stik paa alle Pladser, navnlig, hvor der er gode højtliggende Fjældgræsgange. Ejheller er der paa de Steder, hvor jeg er kendt, givet Opdyrkerne bindende Dokumenter, som berettiger dem til at modsætte sig senere Opdyrkning af Hensyn til den dem meddelte Uddrivningsret. Alle Lejekontrakter indeholder særlige Bestemmelser om Uddrivningsretten, saa at denne kan ophøre, naar Godsbestyrelsen forlanger det. Som Eksempel paa, at Folk, der nyder Uddrivningsretten, ikke nærer Uvilje mod videre Opdyrkning, kan nævnes Husmændene i Thorshavn. Jeg mener ikke, det vil være noget uhørt,

om flere bruger en Ko i Fællesskab. Det maa indrømmes, at der paa visse Steder er tilstrækkelig Sommergræsning for Køer i Udmarken; men saa er der ogsaa andre Steder, hvor der er megen Sommergræsning og lidt Opdyrkningsjord. Det maa fastholdes, at en Lov ikke blot bør indrettes saa, at den passer for en enkelt Del af Landet; den bør kunne anvendes overalt.

Dam: Jeg finder Anledning til at fremhæve, at Kærnen i mit Forslag er, at naar Opdyrkningsjord *udlejes*, da bør Lodderne ikke begrænses til nogen vis Størrelse.

Paturssen: Jeg er ikke helt klar over Flertallets og Mindretallenes Standpunkter og skal derfor indskrænke mig til at tale om Sagen i al Almindelighed. Uenigheden drejer sig om, hvorvidt man skal holde paa større eller mindre Brug, enten hele Aarskofoder eller mindre. Jeg maa da sige, at jeg ikke bestemt veed, hvilken Størrelse det drejer sig om. Et Kofoder er ikke noget bestemt Areal; det bliver vel vurderet, men af forskellige Mænd, og maa altsaa blive meget forskelligt paa de forskellige Steder. Det er forkert, at man ikke har enten en fast Kommission eller en fast Norm for Størrelsen, som saa skulde fraviges i Forhold til Boniteten. En Mand kan ved Anvendelse af Flid udbringe 3 Vinterfoder af et Aarsfoder, og man kan ved Hjælpefoder føde en Ko hele Aaret paa langt mindre, end hvad man almindelig forstaar ved et Aarsfoder. Derfor burde der ikke være noget i Vejen for, at der i enkelte Tilfælde tillades Udvisning af mindre Trøstykker end de sædvanlige. Man bør ogsaa tage i Betragtning, at Havedyrkning vil kunne faa Betydning, omendskønt vi endnu er komne saa kort paa dette Omraade. En Ulempe ved de smaa Trølodder er, at de kræver Ret til Uddrivning i Havgen. Naar det ærede Medlem for Sandø (Hentze) hævder, at Uddrivning af Køer er ved at falde bort, da er dette langt fra Tilfældet overalt, idet Udmarkens Beskaffenhed her spiller en stor Rolle. Nogle Havger afgiver god Græsning for Malkekøer, medens andre i det mindste maa betragtes som gode nok for Goldkøer og Ungkvæg. Hvor der er god Udmark, synes det urimeligt, som hidtil har været almindeligt, at Sommergræsningen kun skal betales med 2 Kroner. Hvor man indgaar Lejemaal om mindre Brug end et Aarsfoder, bør Uddrivningsretten vurderes særskilt. Ved en Landvæsenskommissions-Forretning er for nogen Tid siden Uddrivningen i en daarlig Havge vurderet til 10 Kr. pr. Aar. Naar man paa adskillige Steder har Vanskelighed ved at skaffe Opdyrkningsjord, beror det for en Del paa, at der er lidt eller intet Fæstegods. Af Odelsjorden vil de ubemidlede ikke kunne faa noget uden ved Hjælp af Laan paa lempelige Vilkaar i Lighed med den i den danske Husmandslov fastsat Ordning. Opdyrkningen kan ikke fremmes paa en for Samfundet tilfredsstillende Maade, medmindre der tilvejebringes Adgang til at faa af Odelsjordens Udmark, selvfølgelig mod fuld Erstatning. Dette vil ikke medføre Ulemper for den ubemidlede Opdyrker, naar der blot samtidig ordnes lempelige Laanevilkaar. Det vilde ogsaa lette Opdyrkningen, om Kongsfæsterne fik mere Vederlag, end nu er Tilfældet, idet Fæsterne saa vilde betragte Opdyrkningen med mere velvillige Øjne. — Jeg var ikke til Stede ved Sagens 1ste Behandling, ellers vilde jeg dengang have sagt, hvad endnu er min Mening, at det ikke er værd at forhandle om et saadant enkelt Punkt i Trøloven, da hele Loven godt kan trænge til en Revision.

Hentze: Jeg maa give den sidste ærede Taler Ret i hans sidste Bemærkning: Loven lider af flere Skavanker; men Sagen er rejst paa det ene Punkt, og Udvalget har holdt sig dertil. – Naar Ordføreren anser det for at have saa stor Betydning at ordne Forholdene, hvor der er liden eller ingen Opdyrkningsjord, saa mener jeg, at man ved Affattelsen af en Lov om disse Forhold bør tage Sigte paa de Landsdele, hvor betydelig Opdyrkning kan finde Sted, men derimod ikke gøre store Anstalter, hvor lidet eller intet kan opnaas. Efter Flertallets Forslag vil det blive vanskeligt at administrere. Hvor der er liden Jord tilgængelig, vil det blive nødvendigt at tage Skøn i

hvert enkelt Tilfælde. Skal Tilladelse til en videre Udstykning ikke hjemles i Almindelighed, hvor Kongsgodsets Andel er ringe, da vil det ikke være mere rimeligt, hvor der kun findes en opdyrkningsinteresseret Mand. Hvor en, som har Lyst til et Vinterfoder, faar Fæsterens og Odelsmændenes Tilladelse, mener jeg, at Opdyrkningstanken ligger i Dvale. Hvor der findes megen Opdyrkningsjord, er det ikke blot de ejendomsløse, der efterstræber Fæstegodsets Andel; ogsaa Odelsejere kan ønske at faa deres smaa Brug kompletterede. Man synes gennemgaaende at billige Ønsket om at faa opdyrket saa meget som muligt. En ejendomsløs, der erhverver Godsbestyrelsens Samtykke til at faa et lille Stykke, som tilhører Fæstegodset, vil have Vanskelighed ved at faa noget fra Odelsmændene, da de gerne ønsker at dyrke deres Andel selv. Efter mit Forslag vil en eller flere af de mindre Odelsejere tage den Smule Kongsjord, som findes i visse af Fælleshavgerne. For Samfundet er det ligegyldigt, om Opdyrkningen foretages af den ene eller den anden ubemidlede. Om en, der i Forvejen har en eller to Gylden Odelsjord, faar denne kompletteret med lidt Opdyrkningsjord af Kongsgodsets Andel, bliver han derfor ingen Herremand. De, som repræsenterer Trømændene, maa vide, hvilke Krav der stilles fra den Side. Man bør stille sig imødekommende over for Udviklingen. Naar der fremkommer Krav om Oprettelse af smaa Brug, bør man overveje, hvorvidt der her stiles mod det mest probate. Man bør dog under alle Omstændigheder tage i Betragtning, hvorledes Udviklingen i Fremtiden kan antages at ville foregaa.

Formanden: Jeg kan ikke slutte mig til Flertallets Forslag; derimod finder jeg Hentzes Forslag tiltalende. Flertallets Forslag er utvivlsomt et Tilbageskridt. Det er af Vigtighed at fremme Opdyrkningen under heldige Former; derfor bør man holde paa Trølovens Grundtanke: at oprette virkelig selvstændige Brug. Hvis man slaar ind paa den af Flertallet foreslaaede Vej, vil eet Vinterkofoder efterhaanden blive Normen for Trølodderne Størrelse. Den af Flertallet foreslaaede Betingelse for Godsbestyrelsens Adgang til at bevilge Afhændelse eller Udlejning af blot eet Vinterkofoder, nemlig at der ikke er »rigelig Opdyrkningsjord«, er i Virkeligheden ganske ubestemt og flydende, og hvad der var ment som Undtagelse, vil efterhaanden blive Regel. Naar der siges, at Godsbestyrelsen *kan* bevilge, vil det sige det samme som at den *maa*, hvor Omstændighederne taler derfor. Jeg anser det for rigtigst, ikke at oprette Brug paa blot eet Vinterkofoders Størrelse, hvor Fæstegodsets Andel er saa ubetydelig, at den ikke udgør et helt Aarsfoder. Skal Opdyrkningen fremmes paa saadanne Steder, bør man heller prøve paa at komme ind paa den Udvej at erhverve Odelsjord efter Principperne i den danske Husmandslov. Muligvis vil man efterhaanden komme ind paa Ekspropriation af Odelsjord, hvor det er umuligt at skaffe den nødvendige Opdyrkningsjord af Fæstegodset. Hidtil har Udviklingen ganske vist ikke været saa vidt fremskreden, at der er Stemning derfor. Det er vel sandt, at der er Forskel paa Forholdene i forskellige Dele af Landet; men for mig stiller det sig dog tvivlsomt, om det kan være værdt at foretage Ændringer i Trøloven blot paa dette Omraade, da den vistnok trænger til forskellige andre Ændringer. Jeg mener, at alle herhen hørende Spørgsmaal bør tages under samlet og grundig Overvejelse. Hertil er der givet en passende Anledning ved det foreliggende Andragende. Jeg har udtalt disse mine Anskuelser ved Sagens 1ste Behandling og er ikke bleven overbevist ved Flertallets Fremstilling.

Ordføreren: Lovgivningen omfatter netop alle Pladser, uanset om der er liden eller ingen Opdyrkningsjord. Der, hvor jeg er særlig kendt med Forholdene, er det ingenlunde Tilfældet, at man ikke kan faa Opdyrkningsjord til Leje fra Odelsmændene; tværtimod kommer der mange Lejemaal i Stand angaaende Indtagning af Tøer fra Fælleshavger i mange Bygder forekommer det flere Gange aarlig. Køb af Odelsjord til Opdyrkning vil ikke falde billigt, navnlig da det ikke er lovligt, medmindre Bø og Hange følges ad i Købet. Selv hvor der findes rigelig

Opdyrkningsjord, kan der forekomme saa indviklede Forhold, at Adgangen til Opdyrkning beror paa et Skøn, nemlig Landvæsenskommissionens. Naar der spørges, hvorfor vi kun har berørt dette ene Punkt, medens der paa saa mange andre Omraader trænges til Forandring i Landbolovgivningen, saa kommer det ganske simpelt af, at vi har holdt os til, hvad vi ansaa for den mest fremtrædende Mangel. Jeg mener ikke, at Trøloven er ubrugelig, skønt den ligesom andre af vore Landbolove har sine Fejl. Skal en Ændring i den af os paapegede Retning udsættes, indtil vi faar hele Landbolovgivningen omarbejdet, vil det sikkert være mange Aar. Vi staar her overfor Spørgsmaalet, om vi vil foretage en paakrævet Lovforandring, eller om der skal dyrkes i Modstrid med Trøloven — anden Udvej gives ikke. Folk maa enten handle bag Godsbestyrelsens Ryg eller slaa sig til Taals med at faa intet, — saaledes er Forholdene, hvor jeg er kendt. Det er ogsaa en slem Skavank, at det gaar saa langsomt at faa Opdyrkningssagerne tilendebragte. Dette er imidlertid ikke Trølovens, men Grandestævnelovens Fejl. Om der paa det nuværende Grundlag kan skabes en anden Forretningsgang, skal jeg lade være usagt. — Hvor der er blandet Gods, maa der fornuftigvis tages det Hensyn til Odelsmændene, som deres Ret kræver. Saaledes som jeg ser Sagen, maa man i mange Bygder ved den nuværende Ordning enten helt opgive al Nydyrkning, eller ogsaa maa de, som ønsker at sætte Bo og grunde et Jordbrug, flytte bort til andre Pladser. Dette er dog for galt. Man kan da ikke drive Folk fra Hus og Hjem, men bør søge at skaffe dem Eksistensvilkaar, hvor de bor.

Formanden: Det er ikke min Mening, at Opdyrkningsjord af Odelsgodset vil kunne købes uden Lovforandring, — det vilde jo være for dyrt — og ogsaa i Reglen unyttigt — for Opdyrkeren at købe baade udengaards og indengaards. Jeg sigter til en Ordning i Lighed med den danske Husmandslov. Hvor Samfundet har Valget mellem at standse Opdyrkningen eller gøre Indgreb i Ejendomsretten, bør Erhvervelse af Opdyrkningsjord hjemles ved en Ekspropriationslov. Herfor taler, at uden Ekspropriation kommer man til urimelige Forhold. Hvor Kongsgodsets Andel er lille, kan man gøre stor Skade ved at fremme en vidtstrakt Opdyrkning under de nugaldende lovlige Former, idet den allerede meget for vidt drevne Udstykning af Odelsjorden vil end yderligere forværres. — Naar Ordføreren taler om, at Folk fristes til at handle bag Godsbestyrelsens Ryg, da kan jeg ikke rigtig følge ham; — der er jo overalt Tilsynsmænd, som skal paase, at Loven overholdes.

Det maa indrømmes, at det i Andragendet paaankede Forhold er uheldigt, men ved Flertallets Forslag vil man komme ind paa et Skraaplan.

Effersøe: Der synes at være Enighed om, at Trøloven er tilfredsstillende, hvor Udmarken udelukkende bestaar af Kongsgods. Vanskelighederne frembyder sig, hvor der er delvis Odelsjord. I de Bygder paa Suderø, hvor der er bekvemt beliggende Opdyrkningsjord uden Tørveheder, bliver i Reglen Odelsmændene og Kongsbønderne let enige om at dyrke i hensigtsmæssigt Omfang. Hvor Opdyrkningsjorden derimod er mere fjerntliggende, indtil $^{3}/_{4}$ Mil fra Bygden, siger baade Odelsejere og Kongsfæstere: »Vi har nok med at vedligeholde Gærder og dyrke vor hidtilværende Indmark«. I saadanne Tilfælde er der Anledning for Samfundet til at træde til og fremme Opdyrkningen ved at aabne Mulighed for, at enkelte Personer kan faa passende Jordlodder til at bosætte sig paa. Hvis man kun skal holde sig til Kongsjorden, vil der i mange Tilfælde ikke blive hele Koforder. Her frembyder sig da Spørgsmaalet, om man skal nøjes med mindre Stykker, og om man ved at give Lejlighed til Statslaan skal søge at hjælpe Opdyrkeren til at købe af Odelsgodsets Udmark. Der, hvor jeg er bedst kendt med Forholdene, antager jeg, at man ikke vil komme langt med frivillig Afhændelse. Der er en indgroet Fordom mod at afhænde af Odelsjorden, saa at Folk ikke engang vil mageskifte den Jord, de har, mod anden langt værdifuldere og mere heldigt beliggende Jord. Her bliver derfor Ekspropriation det eneste virksomme Middel. Jeg har i sin Tid været med til at foreslaa Ekspropriation af Odelshavger til Opdyrkning;

men der rejste sig da et Ramaskrig i Tinget. Hvorvidt Anskuelserne nu har forandret sig, kan jeg ikke skønne; men jeg mener, at naar det almene Vel kræver det, bør man ikke tage i Betænkning at skride til Ekspropriation af Odelshavger. — Jeg skal ikke her nærmere indlade mig paa Kongsfæsternes og Selvejernes Retsstilling; men jeg mener, at hvor man i et Samfund, som holder paa det bestaaende, har besluttet at fratage Fæsterne Opdyrkningsjord mod deres Vilje, der kan man lige saa godt gaa over til at ekspropriere af Odelsjorden.

J. Poulsen: Da Trøloven blev udarbejdet, tog man særlig Sigte paa den Udmark, som udelukkende bestaar af Kongsjord. Nu er det saa, at store Dele af Landet bestaar af Blandingsgods, og der frembyder sig mere eller mindre uoverkommelige Vanskeligheder. Jeg har selv kun i ringe Grad haft Lejlighed til at iagttage disse Vanskeligheder, og hvorledes Loven virker; men jeg kan tænke mig forskellige Tilfælde, hvor Bestemmelsen om en vis Størrelse voider Vanskeligheder. Hvor der er Odelsjord eller Blandingsjord og mange Ejere, vil disse gerne selv indhegne og dyrke i ønskelig Udstrækning. Ofte fører dette imidlertid til mindre heldige Forhold, navnlig en vidt dreven Udstykning. Hvor der er Opdyrkningsjord i stor Afstand fra Bygden, eller hvor der i mindre Afstand findes daarlig Udmark, kan det indtraffe, dels at vedkommende Jordstykker ikke er store nok til at udgøre et helt Aarsfoder, dels at Odelsmændene siger: »Vi vil gerne overlade et Vinterkofoder«. Sæt nu, at vedkommende Opdyrker godt kan lade sig nøje med et Vinterkofoder, saa vil dog de gaeldende Bestemmelser hindre ham i at faa Opdyrkningsjord, hvilket er uheldigt, skønt det overhovedet er bedst at holde paa de hele Aarsfoder. Efter de nuværende Lovregler kan man ikke tvinge Odelsmændene til at afstaa Opdyrkningsjord og i det hele ikke faa mindre Andele af Odelsjord til at dyrke som Selvejendom. Det synes, som om Dams Forslag vil rette dette Forhold; men det vil dog maaske føre til, at der bliver for mange af disse smaa Stykker. — Hentzes Forslag gaar ud paa, at man skal kunne faa smaa Dele af Kongsjorden, blot den sammen med anden Jord udgør et helt Aarsfoder. Det staar mig ikke klart, om hermed menes Trøstykker eller gammel Bø eller Udmark eller Trøstykker, som indlægges paa Ejendom. Naar der foreslaas, at den saaledes opnaaede Trølod skal sammenlægges som een Ejendom, saa kan dette vel lade sig gøre; men vil der saa ikke opstaa Forviklinger ved Spørgsmaalet om Adskillelse af Bø og Havge? Jeg mener, at der ved Sagen om Ændringer i Trøloven ikke er Anledning til at gribe ind i andre Love, medmindre man foretager et mere omfattende Arbejde og behandler Spørgsmaalet i sin Helhed. — Flertallet holder paa, at der bør tages Hensyn til, hvor megen Opdyrkningsjord der er tilgængelig, men man kommer dog derved ind paa et Skraaplan. — Jeg vil dog være tilbøjelig til at mene, at Lejemaal af Trøer, som kun delvis bestaar af Kongsjord, bør være tilladt, selv om Kongsgodset ikke for sig udgør et Aarsfoder. Her mener jeg, de nu gaeldende Bestemmelser er for strænge.

Hentze: Jeg ser, at det er vanskeligt for mig at gøre mig forstaaelig for Ordføreren, skønt mit Forslag synes at være klart nok paa Papiret. Vi forstaar ikke hinanden, fordi Forholdene syd paa Landet ikke ligner dem, hvori Ordføreren hører hjemme. Jeg maa dog fastholde, at det ikke er værd at lovgive for de enkelte Undtagelser. Hvis det gik an at lovgive for disse enkelte Pladser, saa vilde dog Godsbestyrelsen ikke kunne afgøre de enkelte Spørgsmaal efter Omstaandighederne. Man maa huske paa, at der fra store Brug let kan gaas over til smaa, men vanskelig omvendt. — Hvad angaar den sidste aerede Talers Anke mod mit Forslag, da synes det tydelig nok at være sagt i Forslaget, at det er ligegyldigt, hvad Art Jord der sammenlægges, naar den blot tilsammen udgør et Aars-Kofoder.

C. Olsen: Da Trøloven udkom, var der paa Nordergerne almindelig Beklagelse over, at der fordangtes en Størrelse af et helt Sommer- og Vinterkofoder. Det kommer af, at Forholdene der er helt anderledes end paa Sandø

og Suderø, og Folk fra sidstnævnte Pladser har ikke let ved at se ud over disse Forhold. Hvis de kom til Pladser nordpaa, hvor Opdyrkningen er vel fremskreden, vilde de se, at man har Vanskeligheder nok med at skaffe et Vinterkofoder til hver enkelt af Opdyrkerne; derfor vil jeg være med til en Forandring af Trøloven paa dette Punkt. Jeg mener, at det er altfor haardt af Hensyn til Sandø og Suderø at hindre Opdyrkning paa andre Steder. Man bør tilstræbe at hjælpe saa mange som muligt. — For saa vidt der gøres gældende, at det vil blive vanskeligt at udfinde, *hvor* der er Anledning til at bevilge Indtagelse af mindre Stykker end et helt Aarsfoder, da mener jeg, at her ikke foreligger større Vanskelighed end ved andre administrative Afgørelser. Naar man antyder den Udvej, at tilvejebringe Opdyrkningsjord ved Ekspropriation, saa gives der ingen Ekspropriationshjemmel for Opdyrkning, og jeg kan i det hele taget ikke forstaa, hvad den Mand tænker, som vil tale om Ekspropriation af Odelsjord til Opdyrkning. Derved vilde alle nugældende Principper forrykkes. Naar der henvises til den danske Husmandslov, saa maa der huskes paa, at der er stor Forskel mellem Jorden nede i Danmark og den Opdyrkningsjord, man har her paa Færøerne. *Der* er Jordbrug virkelig lønnende, medens man *her* til Nød kan have Fordel af at grave i Jorden, naar slet intet andet Arbejde kan faas. Den, som her er henvist til at leve af Jordbruget alene, vil slet ikke kunne eksistere. Jeg mener, at Flertallets Forslag er hensigtsmæssigt og godt.

J. H. Poulsen: Ordføreren for Flertallet siger, at Loven bør formes saaledes, at den kan passe for alle Færinger, medens Hentze hævder, at man ikke bør lave Opdyrkningslove for de Pladser, hvor der ingen Opdyrkningsjord findes. Jeg mener, at det er nødvendigt at have Landbolove for alle de Pladser, hvor Landbrug eksisterer. Vi er nu kommet ind paa et sundt Spor med Hensyn til at fremme Oprettelsen af selvstændige Brug, og dette Spor bør vi ikke fravige af Hensyn til de Pladser, hvor Landbruget, saaledes som vi nylig har hørt, ikke spiller og ikke kan spille nogen Rolle. En selvstændig Husmandsklasse er til stort Gavn for Landet; men at opelske et talrigt Proletariat er uheldigt. Man bør gøre alt muligt for at undgaa dette. Derimod bør alle Bestræbelser gaa ud paa at fremkalde uafhængige Brug saavel af Fæstegodset som af Odelsjorden. Der kan ikke være Tvivl om, at man i saa Henseende kan vente Støtte hos Regering og Rigsdag, og det naturlige vil være at rette sin Opmærksomhed paa de Pladser, hvor der er rigelig Jord. — Jeg betragter det som givet, at man bliver nødt til at skride til Ekspropriation. Naar foregaaende Taler mener, at det vilde være uhørt at ekspropriere af Odelsgodset, saa beviser det kun, at Jordbruget ikke spiller nogen Rolle paa Norderøerne. Jeg kender talrige Eksempler paa, at der købes Odelsjord til Opdyrkning for ret høje Priser. Vedkommende vilde vel næppe gøre dette, hvis Opdyrkningen ikke betalte sig. Jeg hører hjemme i en Nybygd. Der sælger udenbys Havgeejere glat væk Jord til Opdyrkning, medens andre Steder paa Færøerne Ejerne afgiver Halvdelen eller Tredjedelen af de dem tilkommende Trølodder, for at faa Indhegningen udført. En Lov som den danske Husmandslov vilde paa en heldig Maade supplere Trøloven. Det vilde i hvert Fald være heldigt, om der paa lempelige Vilkaar kunde faas Laan til Indhegning af Opdyrkningsjord. Paa dette Omraade kunde man snarere trænge til Forandring i Trøloven, end paa det Omraade, som Flertallets Forslag vedrører. Det gaar jo kun ud paa, at, hvor man efter de nu anvendte Regler kan hjælpe een Mand, der vil man efter Forslaget kunne hjælpe to — til en, som det forekommer mig, yderst tvivlsom Fordel. — Saa er der dog mere Konsekvens i Dams Forslag. Han holder principielt paa hele Aarsfoder, men hvor der er særlige Grunde til Undtagelser, foreslaar han ikke nogen vis Størrelse. Ordføreren beraaber sig nok paa, at der er flere Skavanker ved Trøloven; men han skylder endnu Beviserne i saa Henseende. Det er vistnok de Love, der hænger sammen med Trøloven, som i højere Grad trænger til Forandring. Landbolovene bør i det hele taget overvejes af en sagkyndig Kommission. Det, som foreligger i Aar, er der ingen Grund til at beskæftige

sig med. — Hvis det kommer til Afstemning over de foreliggende Forslag, vil jeg støtte det af Hentze fremsatte, som synes mig at være det bedste af dem.

O. J. Olsen: Jeg har lyttet med Opmærksomhed til Diskussionen og søgt at gøre mig bekendt med de af Udvalget stillede Forslag, men jeg har ikke været i Stand til at danne mig nogen positiv Stilling. Der er talt saa meget om Stemningerne paa de forskellige Jordbrugsomraader. Man har ogsaa hørt, at der er Tale om en endelig Ordning af Statsgodset. Jeg ser med Forventning hen til det bebudede Forslag og foretrækker at vente med at tage Stilling til de foreliggende Forslag, indtil det ses, hvad Regeringens Forslag om Statsgodset kommer til at indeholde.

Nielsen: Af disse Forslag synes jeg bedst om Dams. Trøloven er god nok, hvor der er megen Opdyrkningsjord, og der vilde det være meningsløst at sætte mindre Norm for Trøernes Størrelse. Men Loven er saa at sige ubrugelig, hvor der er utilstrækkelig Opdyrkningsjord, idet den jo faktisk under saadanne Forhold er et Forbud mod Opdyrkning. Jeg mener dog, at bedre er noget end intet. Hvis en Mand i Forvejen har Jord, men dog ikke kan fodre en Ko, er det heldigt, at han har Udvej til at skaffe sig det manglende. Kartoffeldyrkning er almindeligvis lønnende, og det vil derfor være en god Hjælp for en Arbejders Husholdning, om han kan erhverve en Jordlod, hvorpaa han kan dyrke Kartofler til Husbehov. Korn saavel som Roer kan ogsaa være af Betydning for en mindre Husholdning. Som Helhed maa det siges, at Trøloven vel er anvendelig paa enkelte Steder, men uheldig paa andre. Det er uheldigt, at Loven har saa stramme Regler, at den ikke er anvendelig paa alle Dele af Landet og derfor har skadelige Følger for Opdyrkningen.

Ordføreren: Begge de ærede Medlemmer for Sandø fremhæver, at man ikke bør lovgive for de Dele af Landet, hvor der findes liden Opdyrkningsjord. Jeg mener, at man netop paa saadanne Pladser trænger til at faa Sagen ordnet paa bedste Maade. En Mand vil dog ifølge mit Forslag kunne holde en Ko og faa stort Udbytte deraf.

Winther: Der er talt saa meget i denne Sag, uden at man er kommen til noget heldigt Resultat. Dette viser bedre end noget andet, at der er noget forkert ved den færøske Landbolovgivning. Opdyrkningssagen er en banebrydende Sag, en Kamp mod Overbefolkningen. Man har, da Trøloven udkom, ikke ventet, at den overalt vilde virke tilfredsstillende, og saaledes som den er bleven praktiseret, har den ikke vist sig heldig. Det er prisværdigt, at Flertallet har villet bøde paa Misforholdet, men det har derved ikke opnaaet at hjælpe paa Sagen. — Det er mit Syn paa Forholdene, at man ved Ordningen af de færøske Landboforhold er slaaet ind paa en uheldig Vej. Det kan ikke nægtes, at naar vi paa alle mulige Maader skaffer Smaafolk Jord til Odel, da gør vi Uret mod dem, som Jorden tages fra, idet vi paa den ene Side slaar fast, at Selvejendom er attraaværdig, og dog lader dem vedblive at sidde som Fæstere. Jeg forstaar ikke, at man ikke forlængst er gaaet over til Arvefæste. Lagtinget har i sin Tid vedtaget et Forslag om Trøers Overgang til Arvefæste, men fraveg dette Standpunkt, fordi Ministeriet ikke var villigt til at gaa ind paa Forslaget, som sikkert indeholdt en sund Tanke. — Diskussionen har allerede været saa vidtløftig, at jeg paa nærværende Tidspunkt ikke skal gaa videre ind paa dette Emne. — Man kan ikke stille sig velvillig lige over for saadant Smaatteri som de foreliggende Forslag, fordi mere berettigede Krav og Hensyn gør sig gældende. Jeg haaber, at man snart maa tage et større Arbejde op, tage fat paa en Omændring af hele Grundlaget for vor Landbolovgivning.

Ordføreren: Naar den sidste ærede Taler ikke vil befatte sig med dette »Smaatteri«, saa bør han betænke, om han derved ikke skader Folkets Interesser. Selv om dette maaske ikke egner sig til et politisk Nummer for Thorshavns Vælgere, og selv om det ikke har stor Betydning for Sandø,

mener jeg dog, at det er en Sag af Vigtighed. Hvis Tinget vil udsætte Sagen, handler det næppe retfærdigt mod den Befolkning, som lider under de nuværende Ulemper. Landbolovene lider nok af Mangler, men dette bør ikke afholde os fra at rette de paaviste Mangler i Trøloven. Vi veed ikke, om de andre store Forandringer kan iværksættes om et eller om tyve Aar. Det er tvivlsomt, om eventuelle Forsøg paa at reformere Landbolovgivningen overhovedet vil føre til noget godt Resultat.

Hentze: Jeg vil fralægge mig, at jeg ikke har Viljo til at være retfærdig mod alle Dele af Befolkningen, eller at jeg vil gøre et politisk Nummer ud af Sagerne.

Michelsen: Jeg vil tillade mig at stemme for Flertallets Forslag, fordi jeg ikke har hørt noget, der kan forandre min Overbevisning i saa Henseende. For saa vidt der tales om at hindre det ved Trøloven tilsigtede Fremskridt, saa maa jeg sige, at jeg ikke har set noget til de ved Trøloven bevirkede Fremskridt. Dertil er den altfor lidt benyttet. Den danner en Hindring, fordi den er baseret paa større Brug, end paa flere Steder kan tilvejebringes. Det er noksom bekendt, at ikke alle Køer lever blot af Hø og Græs, og derfor vil man kunne nøjes med mindre Arealer, end Trøloven fastsætter. Hvis der foreligger et vist Antal Andragender, og der viser sig at være blot et Vinterkofoders Areal til hver af dem, vilde det være ønskeligt, om de alle kunde blive hjulpne. — Ekspropriationen er det ikke værd at komme ind paa. Hvis det gælder at hjælpe Kapitalisterne, kan Fremgangsmaaden være god nok. Trømændene kan det vist ikke nytte at ophjælpe paa den Maade.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

3dje Behandling af Sagen angaaende Notarialforretninger.

Ordføreren (Nielsen) anbefalede Udvalgets Forslag, som vedtoges.

3dje Behandling af Sagen angaaende Havneanlæg i Trangisvaag.

Ordføreren (Eftersøe) anbefalede Udvalgets Forslag, som vedtoges.

2den Behandling af Sagen angaaende Ændringer i Tvangsauktionslovens § 47.

Ordføreren (Nielsen) refererede Sagen og Udvalgets Betænkning. Sagen overgik uden Diskussion til 3dje Behandling.

Mødet den 14de September Kl. 1.

2den Behandling af Sagen angaaende Ændringer i Forretningsordenen.

Ordføreren (Müller) refererede Udvalgets Forslag.

Formanden: Jeg har intet at indvende mod den ærede Ordførers Udtalelser, men skal blot nævne, at jeg i Udvalgets Forslag savner et af de Forslag, jeg stillede i Fjor, nemlig det angaaende Afstemningsmaaden her i Tinget. Det drejede sig om Betydningen af det sædvanlig brugte »Stemmer ikke«. Lagtingets hidtil fulgte Praksis her er en ganske urimelig Afstemningsmaade, der næppe findes noget andet Sted i

Verden. I Virkeligheden er dette »Stemmer ikke« ensbetydende med »Nej«, mens de Medlemmer, der stemmer »Nej«, derved kan bidrage til at hjælpe en Sag frem. Denne Metode kan undertiden føre til mærkelige Resultater, hvoraf enkelte sikkert vil være flere af Medlemmerne i frisk Minde. Men det er selvfølgelig højst uheldigt, naar Afstemningen, saaledes som Tilfældet ofte har været og vil vedblive at være med denne Praksis, giver et fuldstændig modsat Resultat af, hvad der var ment og tilsigtet, ligesom det ogsaa er urigtigt, at man, af Frygt for at støtte en Sag ved at stemme »Nej«, ikke kan tilkendegive sin virkelige Stilling. Navnlig er dette indlysende, hvad Formandens Stilling til de forskellige Sager angaar; han skulde gerne saa vidt muligt staa udenfor, men det er umuligt, da han netop ved ikke at stemme stemmer imod. Der er gjort mangfoldige Forsøg paa at faa dette Forhold forandret, men hidtil uden noget Resultat. Imidlertid er denne Afstemningsmaade som sagt i flere Henseender uheldig, og jeg har derfor fremdraget den til Drøftelse endnu en Gang. — Det andet Punkt er Spørgsmaalet om Budgettet. Det vil utvivlsomt være ønskeligt, om vi kom ind paa at vedtage alle Udgiftsbevillinger under ét, saaledes som Tilfældet er andetsteds. Som Forholdet nu er, faar vi ikke den rette Oversigt over Indtægt og Udgift. De, der ikke netop er Medlemmer af det særlige Udvalg, som har med vedkommende Kasse at gøre, hvoraf der skal bevilges, har vanskeligt ved at sætte sig ind i Sagerne og stemmer vist egentlig ofte i Blinde. Vi bør have en samlet Budgetbehandling, saaledes at Bevillingerne behandles under ét.

Patursson: Disse tvende Punkter forekommer mig de vigtigste at faa ind i Forretningsordenen. Afstemningsmaaden har jeg før udtalt mig om, og intet kan være rimeligere end at faa en Omordning af vor Finansbehandling. Det burde ikke volde synderlige Vanskeligheder. Der er et tredie Punkt i Udvalgets Forslag, som jeg ikke er ganske enig med mig selv om, nemlig angaaende den Tidsfrist, der er sat for Indlevering af Andragender: inden 15de August. Det er maaske rigtigt, skønt jeg ikke kender det andetsteds fra, men i saa Fald maa det udførlig bekendtgøres i alle vore Blade, læses ved Kirkestævne, kort sagt paa enhver Maade bringes til Befolkningens Kundskab.

Ordføreren: Som udtalt af Formanden, indeholdt det Forslag, som han i Fjor fremsatte, foruden de Punkter, som Udvalget i Aar har optaget, ogsaa et Punkt om Forandring i Afstemningsmaaden. Efter dette skal de, der siger »Stemmer ikke«, betragtes som »deltagende i Afstemningen«, mens det nu som bekendt betragtes, som om vedkommende Medlem er fraværende. Udvalget har dog ikke ment at burde fravige den hidtil brugte Praksis. Denne Forsamling bestaar jo af saa faa Medlemmer i Sammenligning med andre liguende Forsamlinger, saa her vilde en Afstemningsmaade som den af Formanden foreslaaede kunne have til Følge, at 4 Medlemmer i Forbindelse med Formanden vilde være i Stand til at afgøre en vigtig Sag. Tinget er jo beslutningsdygtigt med 10 Medlemmer. Ganske vist kunde saa de 5 andre gaa deres Vej, men det vilde tage sig altfor demonstrativt ud; vi synes, det er langt pænere at sige: »stemmer ikke«. Man kunde ogsaa lade være at svare, og Sekretæren vilde da notere ens Tavshed som »Stemmer ikke«, men hvor let vilde det ikke kunne afstedkomme langvarige Disputer? Den nuværende Praksis er en ganske anderledes pæn og taktfuld Afstemningsmaade. — Et samlet Budget, en Oversigt over, hvilke Midler Lagtinget disponerer over, og hvilke Begæringer der er indkommet inden 15de August, etc., vilde selvfølgelig have stor Interesse for de Medlemmer, som ikke har sat sig ind i Ekstrakterne; men det maa kunne gøres uden Forandringer i Forretningsordenen. Hr. Patursson mente, det vilde være nødvendigt at lade Folk vide, at Andragender skal være indkommet inden 15de August, men det er der ikke særlig Anledning til. Folk maa jo vide, at alle Andragender ordentligvis skal være indkommet, *forend* Tinget træder sammen. Men muligvis kan en saadan Kundgørelse være paa sin Plads det første Aar, idet den kan have lidt Betydning for Efternølere. Nogen stor Rolle spiller

det i hvert Fald ikke, om det bliver offentliggjort eller ej; vi kan jo alle være enige om at fortælle det til dem, vi kommer i Berøring med.

Formanden: Den af mig foreslaaede Forandring med Hensyn til Budgetterne *kan* selvfølgelig godt gennemføres ved særlig Lagtingsbeslutning, uden at man optager noget derom i Forretningsordenen. Hvis man ønsker at gaa denne Vej, skal jeg ikke have noget derimod, naar blot Forandringen sker; Formen lægger jeg paa dette Punkt ingen Vægt paa. — Hvad Spørgsmaalet om Afstemningsmaaden angaar, da er det rigtigt nok, at ifald Tinget gaar over til den Afstemningsmaade, som bruges andetsteds, vil saadanne Tilfælde kunne indtræffe som de af den ærede Ordfører omtalte, men saa har man dog altid den Udvej at gøre Tinget beslutningsudygtigt. Efter den nugældende Praksis er det jo i Virkeligheden netop dette sidste, som sker, naar f. Eks. 9 Medlemmer stemmer »Ja«, 7 siger »Stemmer ikke« og 4 er fraværende. Det er muligt, at den nu brugte Praksis er mere hensynsfuld i Formen, naar det skulde gælde saadanne Tilfælde, men de vil altid være sjældne; i Almindelighed drejer det sig ikke om saadanne farlige Forhold, hvor et lille Mindretal kan afgøre en vigtig Sag. Mig forekommer den Afstemningsmaade, som jeg har foreslaaet, ulige mere ærlig og tiltalende end den, vi nu har, thi denne giver som sagt altfor ofte et fuldstændig falsk Billede af Tingets Stilling.

J. H. Poulsen: At en anden Afstemningsmaade end den mildest talt mærkelige, vi endnu trækkes med, vilde være ønskelig og det i høj Grad, lader sig ikke nægte, lige saa lidt som der vilde være nogen rimelig Grund til at undlade at indføre en ny og bedre af Frygt for saadanne Eventualiteter som det ene Tilfælde, Ordføreren opstillede. Hvis virkelig 4 af Tingets Medlemmer skulde ville benytte sig af en tilfældig Lejlighed til at trumfe deres Vilje igennem, saa vilde dette være en Overrumpling, der i fuldeste Maal fortjente en Demonstration som den, at Modstanderne forlod Salen. Og faktisk er den nuværende Praksis ganske forvirrende for nye Tingmænd — jeg siger det af Erfaring. Forslaget om en samlet Budgetbehandling har ogsaa min fulde Tilslutning; et saadant Budget vil være overordentlig heldigt, navnlig for os, som ikke har særlig Forstand paa Pengespørgsmaal; det vil hjælpe os til det Overblik, som vi nu for det meste maa finde os i at savne.

Effersøe: Ogsaa jeg mener det absolut heldigt, om vi kom bort fra den nuværende Afstemningsmaade. — Et samlet Budget vil ogsaa være en stor Vinding; som Forretningsgangen nu er, gør en frygtelig Uorden sig gældende. Det staar mig ikke klart, om det kan lade sig gennemføre udenfor Forretningsordenen, og heller ikke, om der skal nedsættes et særligt Finansudvalg, der saa faar alle Bevillingssager til Behandling. — Den forestaaede Tidsfrist for Indlevering af Andragender, 15de August, synes mig for vid en Grænse. Det heldigste vilde være, om vi fik fastslaaet den Regel, at saa saare Tinget var traadt sammen, skulde alle Andragender om Bevillinger og alle Regnskaberne foreligge; saa kunde man da faa Tid og Ro til Behandling af alle de andre Sager. Nu er der altid for lidt at gøre den første Tid af Tingsamlingen, men senere hen taarner Sagerne sig op, og saa maa man løbe dem igennem i Huj og Hast. Der kunde mulig være Tale om, at andre Sager, altsaa Sager, der ikke drejer sig om Bevillinger af Lagtingets Kasser, kunde vente til 15de August, skønt jeg rigtignok ikke kan se nogen virkelig Grund derfor. Derimod vil det være absolut rigtigt at faa det fastsatte Tidspunkt bekendtgjort, saa det kan komme til alles Kundskab.

Formanden: Hvad Budgettets Ordning angaar, vil det vel være rigtigst at holde Kirkekasserne udenfor det almindelige Budget; med Tingets andre Kasser lader det sig vanskeligt gøre. Ordningen kan ikke gennemføres, uden at der nedsættes et staaende Finansudvalg, som jeg har tænkt mig kunde træde sammen lidt før Tingets saadvanlige Aabning.

Ordføreren: Indførelsen af et samlet Budget vil være ensbetydende med, at vi slaar alle de nuværende Udvalg

sammen i et Finansudvalg, hvad jo unægtelig vil være en indgribende Forandring i den hidtil brugte Ordning. Et saadant Budget omhandler ikke blot Indtægter, men ogsaa Udgifter, og her møder vi den væsentlige Hindring, at Andragenderne efter Udvalgets Forslag ikke behøver at foreligge samlede i Tinget før den 15de August, saa der vil altsaa intet kunne gøres forud for det Tidspunkt. For Indtægternes Vedkommende har vi jo en Anvisning i Ekstrakterne, dem kan man altsaa snart faa Rede paa ved at slaa efter der. De forskellige Udvalgs Formænd er klare over, hvad deres respektive Fonds og Kasser har at disponere over, og kan gøre Rede derfor. Med et Budget stiller Sagen sig en Del anderledes. Maaske kunde Tingets Formand opsætte et saadant Budget, i hvert Fald en Oversigt over, hvad Kasserne er i Stand til at betale, og fremlægge det i Tinget ved Samlingens Begyndelse, men da jo navnlig alt, hvad der kommer paa Udgiftssiden, er saa ubestemt, særlig for økonomisk Fonds Vedkommende, vil det have sine Vanskeligheder at opstille en sikker Oversigt.

Paturssoн: Hvad 15de August-Spørgsmaalet angaar, vil jeg blot minde om, at vi har et Lovforslag liggende i Rigsdagen, hvor denne Tidsbestemmelse ikke vil passe; efter dette træder Tinget ikke nødvendigvis sammen i Slutningen af Juli, men kan faa en anden Samlingstid. Overhovedet burde det være saaledes, at alle Bevillingsandragender forelaa før Tingets Sammentræden, men der kan jo i Tingtiden fremkomme Krav fra Medlemmerne selv. Tanken om et Finansudvalg tiltaler mig; det kunde være ganske fornøjeligt, hvis der var noget i Kassen, saa at faa et Overblik over, hvor meget man havde at rutte med, og hvor meget der skulde sættes i Banken. Formanden mener ikke, at Kirkekasserne bør komme ind under et saadant Budget, men saa maa vel det samme gælde ogsaa for Skydskassen og Amtsfattigkassen; det bliver saa egentlig kun økonomisk Fond, det kommer til at dreje sig om. Men hvad vi end gør, saa kommer vi ikke ud af Uføret, før vi faar vore egne Finanser; en hel Del af vore Bevillinger afgøres jo i Virkeligheden af det danske Finansudvalg, og der kan vi jo ikke føre Kontrol. Det, som her er foreslaaet, er og bliver kun Lapperi; nogen virkelig Sikkerhed og Orden i vort Bevillingsvæsen opnaar vi ikke under den nuværende Tilstand.

Formanden: Jeg vil ikke flyve saa højt som den sidste ærede Taler, men kun bemærke, at det for Budgettets Ordning vilde være praktisk, om man bekendtgjorde, at Andragender om Bevillinger af Tingets Kasser maatte være indkommet inden 20de Juli. Ogsaa jeg har tænkt mig, at Sagen bør ordnes saaledes, at Formanden forelægger Lagtinget ved dets Aabning et *foreløbigt* Budget; mere kan der ikke naas, thi mange af Sagerne maa — som Forholdene nu engang er her paa Færøerne — gennemgaas af stedkendte Medlemmer, før der kan blive Spørgsmaal om *endeligt* Bevillingsforslag. Ved en samlet Budgethehandling vilde man undgaa de lange Forhandlinger om hver enkelt Sag, som i alt Fald ikke hører hjemme før paa et senere Stadium.

Effersøe: Jeg vilde foreslaa, at vi satte et Tidspunkt, f. Eks. sidst i Juni, som Indleveringsfrist, og at Formanden saa konfererede med Andragerne, saa deres Svar og Redegørelser kunde foreligge, naar Tinget traadte sammen. Men noget Budget mener jeg ikke, der kan opstilles før efter den foreløbige Behandling. Paa den Maade kunde vi være færdige i første Part af Samlingen med Bevillingssagerne. Som det nu gaar, tager Tingsamlingerne altfor lang Tid, og særlig for langt borte liggende Pladser er det ofte vanskeligt at faa tjenlige Tingmænd, fordi saa faa har Tid og Raad til at være saa længe borte fra deres Bestilling. Mulig kan den foreslaaede Ordning ske uden Forandring i Forretningsordenen, og i saa Fald vil jeg forelægge et Forslag til Beslutning, saa snart som vi kommer sammen igen næste Aar.

Paturssoн: Som Middel til en Forkortelse af Samlingerne har de her foreslaaede Foranstaltninger ikke stor Betydning; jeg tror ikke, vi opnaar meget i den Retning. Og jeg kan heller ikke indse, at det skulde være saa haardt nødvendigt, thi i Virkeligheden kan det

Arbejde, vi præsterer, i Forhold til Tiden maale sig med, hvad der er Tilfældet andetsteds. I den danske Rigsdag arbejder de ikke saa hurtigt og flittigt som vi.

J. H. Poulsen: Ordføreren udtalte før, at enhver, der havde Interesse deraf, kunde skaffe sig et Overblik over de forskellige Kassers Ydeevne ved at gennemse Ekstrakterne, men saa ligt en Sag er dette dog ikke for enhver; det er vistnok de færreste, der for deres egen Fornøjelse eller Tilfredsstillelse indlader sig paa det Arbejde. Hvis vi skal have Nytte af at forlange, at Andragenderne skal være indkommet inden 1ste Juli, saa maa der gøres noget i Aar; det er fuldstændig korrekt at sætte en saadan Grænse, thi der er aldeles ingen Grund for Folk til at blive ved med at udsætte deres Andragender. Men jeg synes som sagt, det vil være nødvendigt at tage Bestemmelse herom allerede i denne Samling.

Ordføreren: Jeg maa tilstaa, at det ikke forekommer mig indlysende, hvorfor vi ikke skulde kunne nøjes med den nuværende Ordning, baade hvad Afstemningsmaaden og Budgetspørgsmaalet angaar. Ifald vi havde en Fælleskasse i Stedet for alle de smaa Kasser og Fonds, saa vilde et samlet Fællesbudget være en Selvfølgelighed; men som det er, synes jeg ikke, det vil være til nogen nævneværdig Nytte; her maa jo gaas i Detailler. Mest ligetil synes jeg det vilde være, om hvert enkelt Udvalg dannede sig sit særlige Budget og saa disse Budgetter blev fremlagt for Tinget.

J. H. Poulsen: Utvivlsomt har Hr. Müller megen Forstand paa Regnskabsvæsen, og selvfølgelig kan de enkelte Udvalgs Formænd opstille deres særlige Budgetter; men der er jo det kedelige derved, at vi andre ikke deraf faar det Overblik over Tingets Status, som et Fællesbudget kunde give. Naar man fik et saadant Budget for Tingets Kasser sammen under eet med Amtsrepartitionsfonden, saa kunde Udvalgsformanden ved Fremlæggelsen gøre Rede for, hvor meget der tænktes bevilget af Amtsrepartitionsfonden og hvor meget af økonomisk Fond og de andre Kasser. Derved vilde de øvrige Medlemmer kunne danne sig et Skøn over Sagernes Stilling; men som det nu er, aner man som Regel ikke det mindste om, hvordan den virkelige Status er.

Michelsen: Det kan være rigtigt nok, som Hr. Müller siger, at de forskellige Udvalg kan lave sig særlige Budgetter, men det hænder jo ofte, at der af enkelte Udvalg bevilges Beløb af andre Udvalgs Kasser, og i saadanne Tilfælde vil det vist blive vanskeligt at naa til noget tilnærmelsesvis nøjagtigt Budget for de paagældende Udvalg.

Dam: Mon ikke mange af disse vore Bekymringer vilde være overflødige, hvis Regnskabssagerne blot laa færdige før Samlingens Begyndelse?

Formanden: Det vilde ikke være tilstrækkeligt; Regnskaberne giver kun Oplysning om det forløbne Regnskabsaar, men til et Budget hører et begrundet Overslag over Indtægter og Udgifter i det kommende Regnskabsaar.

Pahrsson: En samlet Budgetbehandling vil kunne fremskynde vort Arbejde og være til Nytte i Herre Henseender; men at den skal kunne bevirke nogen Afkortning i Tiden for Tingets Samvær, tror jeg ikke. Der er adskillige Sager, som kræver nøje Overvejelse og nok kan være værd at sove paa, før man tager Stilling til dem. Men selvfølgelig vil et saadant samlet Budget møde adskillige Ulemper, saaledes som Tingets Finansvæsen er ordnet. Havde vi en Fælleskasse, saa vilde alt ligge klart; men det synes der jo ikke at være Stemning for.

Matras: Det vilde hjælpe meget, hvis vi kunde faa Regnskaberne fremlagt straks ved Tingets Sammentræden; derved kunde vi straks faa at se, hvad vi havde at disponere over, og ud fra det opstille vort Budget. Det er trukket saa længe ud i Aar med Betænkningen om Andragender angaaende Bevillinger fra økonomisk Fond, blot fordi Regnskabet fremkom saa sent.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

2den Behandling af Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse.

Ordføreren (Winther) refererede Sagen.

Patursson: Jeg er kun mellemfornøjet over det fremsatte Forslag, fordi det ikke absolut holder fast paa Kommunallovforslaget af 1902; men jeg kan selvfølgelig indse, at Udvalget har ment sig forpligtet til at fremsætte sine Ønsker i 2 Punkter: Enten—Eller, af Hensyn til Kommunalbestyrelsens Udtalelser. Blot synes jeg, det er Synd for Byen Thorshavn, at den skal have en Kommunalbestyrelse, der ikke er mere demokratisk; dens Stilling til Sagen forekommer mig at være det bedste Bevis for, efter hvilke udemokratiske Principper den er sammensat. Utvivlsomt holder Flertallet af Borgerne paa Lovforslaget af 1902. Det er i enkelte Retninger mere frisindet end Bygdekommunalloven, men stiller dog By og Land ganske anderledes lige end, hvad nu er Tilfældet. Jeg maa tilstaa, at jeg forstaar ikke den Rædsel, som saa mange konservative Sjæle nærer for almindelig Valgret; thi vi har nu i saa mange Herrens Aar haft den i Landkommunerne, og det er gaaet og gaar udmærket. Den Anke, man sædvanlig fremsætter, nemlig at de mest formaaende og fremragende Mænd vil blive berøvet deres Indflydelse ved almindelig Valgret, har dér vist sig at være ganske grundløs; disse Mænd bliver alligevel valgt. Jeg tvivler om, hvorvidt jeg vil kunne stemme for Punkt 2 i Forslaget.

T. J. Petersen: Jeg vil kun sige, at jeg agter ikke at stemme, hverken for det ene eller for det andet Punkt, og Grunden dertil er, at det Lovforslag, som Tinget her skal give sin Tilslutning og fordre fremlagt paany, er vedtaget i to Samlinger, hvor Halvdelen af de nuværende Medlemmer ikke sad i Tinget. At stemme for et Lovforslag, som jeg ikke veed om det er godt eller ej, vil jeg ikke være med til. Derfor vil jeg enten stemme imod Udvalgets Forslag eller ogsaa afholde mig fra at stemme. For øvrigt er en saadan Henvendelse fra *Lagtinget* ganske overflødig; den vilde haft akkurat samme Betydning, hvis den kom fra Kommunalbestyrelsen.

Ordføreren: Det er mig ikke bekendt, hvorvidt den sidste ærede Taler har været til Stede ved disse Lovforslags Vedtagelse og Behandling, men naar han mener, at det kommer ud paa eet, enten Kommunalbestyrelsen eller Lagtinget retter en Henstilling til Regeringen om at genoptage Sagen, saa maa jeg bestemt protestere. Dette, at Tinget nu, forhaabentlig enstemmigt, retter en saadan Opfordring til Lovgivningsmyndighederne, viser dem bedre end noget andet, at det ikke var ved en Fejltagelse, Lovforslaget blev vedtaget i 1902, men med velberaad Hu. Vilde Hr. Petersen have sat sig ind i Lovforslaget, saa kunde han; der har været Tid nok for ham til at gøre det. Og at det er et Folkeønske, der her er fremme, det har man tilstrækkeligt Bevis for i den Kendsgerning, at Ønsket om en Forandring i Thorshavns kommunale Styrelse har været oppe i Tinget siden 1877 og gentaget ikke mindre end tre Gange, i 1884, i 1900 og i 1902. Derfor burde den ærede Tingmand for Østerø (Petersen) ikke holde sig tilbage fra at stemme for vort Forslag; det vilde dog ikke være mere end billigt, om han bidrog til at hjælpe Thorshavns Borgere til den samme Ret, som han selv nyder.

Jeg skal villig indrømme, at jeg personlig langt foretrækker Lovforslaget af 1902, og vort Andragende omhandlede da ogsaa kun dette. Men af Hensyn til Kommunalbestyrelsen medtog Udvalget ogsaa det ældre Forslag i sin Indstilling. Det er muligt, at det ikke netop er saa paatrængende at faa Forslaget genoptaget i Aar; men jeg mener, at vi bør gøre vor Ret gældende til at faa vore berettigede Ønsker opfyldte af Lovgivningsmagten, naar og hvor som helst det angaar vort Samfunds Interesser.

T. J. Petersen: Ja, den ærede Ordførers Udtalelser har ikke forandret mit Syn paa denne Sag. Jeg kan ikke gaa med til at anbefale Gennemforelsen af en Lov, førend jeg føler mig overbevist om, at hver enkelt af dens Paragraffer er, som den bør være. Jeg maa

ogsaa først vide, hvorledes Tinget stiller sig til Loven, thi jeg jævnstiller ikke min personlige Mening med hele Tingets.

Formanden: Jeg skal kun bemærke, at jeg agter at stemme for Punkt 1, ikke for Punkt 2.

Dam: Det forekommer mig, at Kommunen burde have ventet, til der var Udsigt til at faa Lovforslaget fra 1902 gennemført; det vil næppe vare længe.

Isaksen: At vi har stillet begge Lovforslag i Udsigt, er, som før nævnt, sket af Hensyn til Kommunalbestyrelsen; ogsaa jeg vilde uden Sammenligning have foretrukket det fra 1902, men der kan jo være noget i, naar man ikke *kan* faa det bedste, saa at nøjes med det næstbedste. Sysselmand Petersens Ræsonnement forstaar jeg ikke, men jeg haaber, at han inden 3die Behandling kan faa Lejlighed til at gøre sig bekendt med Lovforslaget og mulig konferere med Autoriteter, som kan faa ham overbevist om dets Gavnlighed.

Ordføreren: Det burde være en Beroligelse for Sysselmand Petersen, at Kommunalbestyrelsen i Thorshavn har udtalt sig for Forslaget af 1902 og ønsket dets Ophøjelse til Lov. Jeg kan godt forstaa, at de, som i 1902 stemte for det omarbejdede Lovforslag, nødig vil gaa med til at stemme for det ældre, og det bedrøver mig ikke, tværtimod. At tage Sagen op til Drøftelse i denne Tingsamling lader sig ikke gøre, dertil er Tiden for fremskreden; men man kan og maa gaa ud fra, at Lovforslaget er alle Medlemmerne saa vel bekendt, at de uden Samvittighedsskrupler kan tage deres Stilling til det. I hvert Fald kan de faa det læst inden 3die Behandling.

T. J. Petersen: Jeg takker Hr. Winther for hans gode Raad om at læse Lovforslaget; det har jeg gjort saa vel som de fleste. Men selv om jeg syntes godt om det, saa vilde jeg ikke kunne forsvare at stemme for det, førend jeg kendte hele Tingets Stilling dertil. I øvrigt betragter jeg det som ganske uvæsentligt, om Thorshavn faar en anden Kommunallov i Aar eller senere, og jeg hævder, at Kommunalbestyrelsens Ønske her vilde have fuldstændig samme Betydning som Tingets.

Patursson: Jeg vil gerne anholde den sidste ærede Talers Bemærkning om, at Kommunalbestyrelsens Henstilling i denne Sag skulde være af samme Betydning som Lagtingets. Det er aldeles urigtigt. Lagtinget har virkelig større Betydning end en enkelt Kommunalbestyrelse, og dets Ønsker og Udtalelser ganske anderledes Vægt. Hvis Rigsdagen ikke vurderede Tinget mere end en Kommunalbestyrelse, saa var Respekten ikke synderlig stor overfor os nede i Danmark.

T. J. Petersen: Jeg skal endnu en Gang minde om, at Lovforslaget blev vedtaget i en Samling, hvor kun Halvdelen af de nuværende Medlemmer havde Sæde i Tinget, og jeg finder det derfor lidet stemmende med Tingets Værdighed, om man nu under disse forandrede Forhold blindt skulde vedtage Udvalgets Forslag og derved erklære sig for et Lovforslag, man ikke har været med til at behandle.

J. H. Poulsen: Stemmer vi ikke for Udvalgets Forslag, saa underkender vi, hvad Tinget har vedtaget i en foregaaende Samling. Det drejer sig jo her kun om, hvorvidt vi vil være med til at hjælpe Thorshavn til en bedre, friere og retfærdigere Ordning af Byens kommunale Forhold end hidtil, og hvis Tinget er lige saa demokratisk sammensat i Dag som i 1902, saa stemmer alle som en for Udvalgets Indstilling.

T. J. Petersen: Jeg hævder, at vi handler i Blinde, om vi vedtager Indstillingen og derved erklærer os for Lovforslaget uden forudgaaende Behandling.

Patursson: Der er lige saa lidt Tale om en ny Behandling af denne Sag som af Lagtingsloven. De skal begge vedtages i den Skikkelse, hvori de foreligger.

Ordføreren: Her findes ganske vist

enkelte konservative Personer i Thershavn, som ikke synes om Lovforslaget af 1902, fordi det forekommer dem altfor frit og demokratisk. Hvis Sysselmand Peterson hører til saadanne konservative Personer, saa er det et stort Tilbageskridt for Tinget, at han er bleven indvalgt. Jeg har dog saa megen Tiltro til de øvrige ny Medlemmers demokratiske Sindelag, at jeg ikke haaber, de følger Sysselmand Petersens Eksempel, men slutter sig til Udvalgets Forslag.

Sagen overgik til 3die Behandling.

Mødet Fredag den 15. Septbr. Kl. 1.

3dje Behandling af Forslag til Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

Ordføreren (Effersøe): Efter Overvejelse af det af Formanden stillede Ændringsforslag og de i Tinget faldne Udtalelser har Udvalget fundet Anledning til at stille Ændringsforslag, hvorved vi saa vidt muligt har søgt at efterkomme, hvad vi har fundet rigtigt i den fremsatte Kritik. Vi haaber, at de, som har udtalt andre Anskuelser, vil være ligo saa imødekommende og underkaste Sagen en rolig Overvejelse. Lovforslaget har sandsynligvis endnu sine Mangler; men Sagen er underkastet en saa indgaaende Overvejelse, at den fornøentlig vil være lige saa vel skikket til at sende ned til Regeringen, som Sagerne i Almindelighed plejer at være.

Til § 1 bemærkes, at Udvalget ikke har ment at burde forandre sin Holdning til Spørgsmaalet om Regler for Indførsel af Husdyr, men kun indskrænket sig til en bedre Redegørelse af Reglerne for Indførsel. Jeg maa pointere, at §'en ikke indeholder noget egentligt Forbud, men giver tilstrækkelig Tilladelse til Indførsel uden større Anstalter, end nødvendigt for Sikring mod Indførsel af smitsomme Sygdomme. Ved Sagens 1ste Behandling syntes Medlemmerne overhovedet at være af den Mening, at Indførsel ganske i Almindelighed burde forbydes. Naar der er anket over, at Udvalgets § 1 ikke giver Amtmanden Besked om, naar han skal bevilge Indførsel, da har Udvalget ment, at Indførsel kun bør bevilges, naar den er nyttig — kan bringe økonomisk Fordel, navnlig for Husdyravlen - og ikke kan antages at være forbunden med Fare, hvad Indførsel af Sygdomme angaar. Udvalget har derfor i sit Ændringsforslag foreslaaet § 1 formuleret saaledes, at dette udtrykkelig siges.

Der bør sikkert tages andre Hensyn end de blotte Sundhedshensyn. Nu kan det vel siges, at det kan have store Vanskeligheder at skønne, hvorvidt Indførslen er nyttig; men dette Skøn vil næppe være vanskeligere end mange andre Afgørelser, som det tilkommer Øvrigheden at træffe. Ulejligheden for Amtmanden behøver ikke at være stor, da det maa paahvile Andrageren at fremskaffe de nødvendige Oplysninger. For at Amtmanden ikke skal staa ene ved Overvejelsen, har Udvalget anset det for hensigtsmæssigt, at Landfogden skal afgive sit Skøn i Sagen; ligeledes har Udvalget ment, at det er formaalstjenligt at optage en Bestemmelse om, at Landbrugskonsulentens Erklæring skal indhentes. Vel er den paagældende Bestilling ikke fastslaaet som vedvarende, men Udvalget har ment at burde fremhæve, at dette er en Institution, som bør opretholdes indtil videre. I hvert Fald kan der snart i Loven indføres en Ændring vedrørende dette Punkt, naar det skulde vise sig nødvendigt.

§§ 2- 5 giver ikke megen Anledning til Omtale.

Formanden: Jeg indtager samme Standpunkt som tidligere med Hensyn til § 1. Det er ikke rigtigt, at Folk, som vil indføre Husdyr, skal underkastes Værgemaal af Øvrigheden, lige saa lidt som det er rigtigt at paalægge Øvrigheden Opgaver, som den ikke kan løse. Øvrigheden er ikke kompetent til at dømme om, hvorvidt Indførsel i de givne

Tilfælde er gavnlig; derimod kan det nok lade sig gøre at bedømme Sundhedshensynet. Den til § 1, 2det Stykke stillede Ændring forekommer mig ikke at indeholde nogen Forbedring. Angaaende 1ste Stykke har jeg den Indvending, at det er uheldigt at paalægge som Pligt at indhente Erklæring fra de nævnte Personer, da saadant efter Omstændighederne kan være overflødigt, navnlig for saa vidt der foreligger Udtalelser fra kyndigere Autoriteter. Det vilde være upassende, om mindre sagkyndige skulde give Erklæring over Udtalelser fra mere sagkyndige (f. Eks. det veterinære Sundhedsraad). Bestemmelsen om, at der skal indhentes Erklæring fra Landbrugskonsulenten, skønt denne Stilling ikke er vedvarende, er ikke formelt korrekt. — Udvalget har grebet den usædvanlige Udvej at fastslaa Undtagelsesregler som Lovens Hovedpunkt, medens man ellers plejer at opstille Indførselstilladelse som almindelig Regel og kun udstede Forbud i de Tilfælde, hvor det bliver nødvendigt. — Jeg har for øvrigt ingen specielle Indvendinger at gøre mod de her omhandlede §§, men maa fastholde som mit Hovedsynspunkt, at det er tilstrækkeligt at give Regeringen Hjemmel til at udstede de Forbud og Paalæg, som af Sundhedshensyn kræves. Naar den i mit Udkast foreslaaede Form benyttes, kan der skrides til meget strænge Regler, saa snart Omstændighederne kræver det.

Ordføreren: Det kan vel nok siges at være uheldigt, om Amtmanden skulde være nødt til at spørge herværende Autoriteter, naar Ansøgeren har oplyst Sagen saa godt, at videre Oplysninger er unødvendige. Jeg mener ikke, at Autoriteter her kan være mere sagkyndige paa Sundhedsvæsenets Omraade end Autoriteter nede i Danmark; men naar Spørgsmaalet i det givne Tilfælde drejer sig om, hvorvidt det af andre Hensyn er gavnligt at indføre Husdyr til Færøerne, da kan jeg ikke indse, at dette bedre skulde kunne bedømmes andetsteds. — Naar Formanden vil have fastslaaet, at der alene bør tages Sundhedshensyn, da vil jeg indrømme, at dette Hensyn er overmaade vigtigt, men da der altid er nogen Fare forhaanden, bør man ikke udsætte sig for de eventuelle Ulemper, naar man paa den anden Side har Udsigt til at vinde praktiske Fordele. Man maa huske paa vore særlige Forhold, at vi er fri for mange Sygdomme, som er almindelige i andre Lande, og at saadanne Sygdomme kan optræde ret ødelæggende hos os, selv om de ikke ænses andetsteds. Man har det tydeligste Eksempel herpaa i Faarenes Øjensyge, som sikkert ikke vil give Anledning til noget særligt Forbud mod Indførsel fra de Lande, hvor den forekommer. Man maa tage i Betragtning, hvor ilde vi er stillede, naar smitsomme Sygdomme optræder blandt Husdyrene, som spiller en saa stor Rolle i vort Næringsliv.

Hentze: Jeg mener endnu som ved Sagens 2den Behandling, at naar der kun skal udstedes Forbud, hvor Ministeriet er underrettet om Forekomsten af smitsomme Sygdomme paa vedkommende Pladser, da bliver Loven let illusorisk. Det kan vist ikke falde nogen ind at undersøge, hvorvidt der i vedkommende Husdyrbestand forekommer saadanne uænsede Sygdomme som f. Eks. Faarenes Øjensygdom. Hvis man derimod fastsætter den almindelige Regel (som bekendtgøres for Landbrugerne), at Indførsel kun kan finde Sted ifølge særlig Ansøgning, saa vil man forholdsvis let kunne kontrolere, at der ikke følger Ulemper med Indførselen af vedkommende Husdyr. Efter Formandens Forslag til § 1 vil man vistnok kun faa Forbud sat i Kraft, naar man i det øvrige Rige er opskræmmet ved en eller anden Sygdom. For saadanne Tilfælde vil man nok blive befriet ved Formandens Forslag; men enhver nok saa lidet paaagtet Sygdom kan indeholde Fare for os; derfor kræves her ekstraordinære Bestemmelser. Al Indførsel bør centraliseres til et vist Sted. Autoriteterne bør altid paabyde Desinfektion af Faar. Jeg mener, at ethvert Ønske, som fremkommer for at skaffe virkelig gode Avlsdyr, vil kunne overkomme de nødvendige Anstrængelser. Hvilken Indførsel der maa anses som gavnlig, kan det vel være svært at bedømme, men der vil i saa Henseende snart gøre

sig gældende en offentlig Mening. Afgørelsen har ikke saadan Hast, at der jo kan blive Tid til moden Overvejelse. Hvilket Kvæg man kan have Fordel af at indføre som Avlsdyr, kan man faa at vide ved Henvendelse til Landbrugskonsulenten. Her har man selvfølgelig al ønskelig Garanti. Selv om Konsulentposten skulde blive ophævet, har man den offentlige Mening i Baghaanden, og Lagtinget kan dels give almindelige Regler, dels kan det lade sig gøre at vente, til Tinget træder sammen. Man har ikke her faaet det Indtryk, at Indførsel af Avsdyr skulde være saa paatrængende nødvendig, at man jo nok kan vente en Tid lang paa Besked. Saadan Indførsel omtales gennemgaaende som et tvivlsomt Gode. Det er kun fra enkelte Sider gjort gældende, at man ikke bør lægge Hindringer i Vejen for Indførselen.

Formanden: Jeg er enig med den sidste ærede Taler om, at Forsigtighedsregler bør fastslaas; men jeg ser ikke, at det Resultat vil opnaas ad den Vej, som Udvalget foreslaar. Amtmanden skal indhente Erklæringer, men behøver ikke at rette sig efter de fremkomne Udtalelser. Ved Udvalgets Forslag opnaas ikke almindelige Regler til Betryggelse mod Indførsel af Sygdomme. Derimod indeholder det af mig stillede Forslag udtrykkelig Hjemmel for saadanne Regler: Ministeriet kan enten forbyde Indførsel eller gøre Adgangen afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne til at hindre Indbringelse af Smitte. Der kan paabydes Desinfektion, Forevisning af Dyrlægeattest, Indførsel til et bestemt Sted o. s. v. De af Hr. Hentze udviklede *Grunde* kan jeg respektere, men jeg formaar ikke at se, hvorledes Udvalgets Forslag kan føre til det Resultat, han tilsigter.

Nielsen: Udvalgets Ændringsforslag anser jeg for en Forværring. Heller ikke mener jeg, at det er heldigt, at der nævnes Landbrugskonsulenten og Landfogden som de, der skal skønne over Indførselens Farlighed eller Gavnlighed. Jeg foretrækker, at Tilladelse som Regel skal gives. Faren er ikke saa stor, som man har villet afmale den.

Winther: Jeg er ikke saaledes interesseret i Landbrug som Udvalget, men har dog dannet mig en Mening om Sagen, for saa vidt jeg hverken kan slutte mig til Udvalgets oprindelige Forslag eller Ændringsforslag, hvis Tendens er at gøre Folket umyndigt. Altsaa: Amtmanden, Landfogden og Landbrugskonsulenten skal være de eneste her i Landet, som forstaar sig paa Husdyrbrug (eventuelt Amtmanden alene)! — Jeg tillader mig at gøre opmærksom paa, at der har indsneget sig en Fejl i Udvalgets Forslag. Der staar i Slutningen af § 2 i Udvalgets oprindelige Forslag: »jfr. § 3«; men da Udvalget nu i sit Ændringsforslag foreslaar indskudt en ny § 2, saaledes at den tidligere § 3 bliver § 4, maa de anførte Ord ændres til: »jfr. § 4.«

Ordføreren: Det ærede Medlem for Thorshavn (Winther) nærer vist en overdreven Frygt. Man behøver ikke altid at forudsætte det værste. At Amtmanden og de, som han raadspørger, vil være ret strænge i Bedømmelsen, saa længe den offentlige Mening er stræng i sine Anskuelser om Indførsel, synes ikke at være skadeligt. De, som ønsker Indførsel, kan jo formaa deres sagkyndige til at træde frem med Kritik. Der er ikke Anledning til at udsætte Øernes hele Husdyrbestand for Fare ved en Indførsel, der, som det ofte har været Tilfældet, kun kan betegnes som rene Urimeligheder.

Winther: I saa Tilfælde vil altsaa en Mand, som nu har Lyst til at indføre Avlsdyr, have at vente, indtil den offentlige Mening har vendt sig!

Ordføreren: Den af Medlemmet for Thorshavn (Winther) paapegede Fejl kan vel rettes som en Redaktionsændring?

Formanden: Ja.

J. H. Poulsen: Naar Muligheden for Udførelse af en Landbrugsforanstalt-

ning skal være undergiven Amtmanden, Landfogden og Landbrugskonsulenten, saa synes dette at være grundet paa Tanker fra Enevældens Tid. Ordføreren indrømmer, at Forslaget er slemt, naar han siger, at man ikke bør forudsætte det værste. Det forekommer mig heldigere, om man vejleder Befolkningen saaledes, at den, der tænker paa at indføre Husdyr, i Forvejen raadfører sig med Konsulenten, end at denne skal afgive Erklæring over, hvor vidt Indførsel i det givne Tilfælde bør tillades.

Müller: Vi kan godt holde paa Udvalgets Forslag. De Forudsætninger, der ifølge Formandens Forslag skal være til Stede, før Sikkerhedsforanstaltninger sættes i Værk, forefindes altid. Der er altid Fare for Indbringelse af Smitte. Derfor kan man lige saa godt sige, at alle Pladser udenfor Færøerne betragtes som smittede, og at der skal særlige Omstændigheder til, for at Indførselstilladelse skal gives. Formandens Forslag gaar ud paa, at Justitsministeren kan fastsætte Regler for Sikkerhedsforanstaltninger. Vi mener ogsaa, at der bør være saadanne Regler, som følges, naar Amtmanden mener, at der foreligger særlige Grunde til at give Indførselstilladelse. Det er vanskeligt at indse, hvorfor det skulde være heldigere, at Justitsministeriet i de givne Tilfælde meddeler Tilladelsen, end at den kan faas hos Amtmanden, efter at denne har raadført sig med herværende Autoriteter, som har Kendskab til Forholdene.

Formanden: Jeg er for saa vidt enig med den sidste ærede Taler, som ogsaa jeg mener, at naar Loven træder i Kraft i den af mig foreslaaede Form, maa man faa tilvejebragt almindelige Regler angaaende Foranstaltninger mod Indbringelse af Smitte, og i den Henseende kan de nugældende Forbud for en Del bruges som Forbillede; med Hensyn til Hunde har man saaledes for Tiden ret gode Regler. Der er imidlertid Tilfælde, hvor der kræves videregaaende Forsigtighedsregler; saaledes kan vi for Faarenes Vedkommende ikke blive staaende ved de hidtil gældende Regler. — Justitsministeriet bør fastsætte Regler, som er fælles for alle. Udvalget er ikke konsekvent, naar det siger, at der ønskes almindelige Regler, men overlader Afgørelsen til et Skøn for det enkelte Tilfælde — ofte i Købet, som tit fremhævet, — af ikke-sagkyndige. For saa vidt man har tænkt sig, at Amtmanden skal følge almindelige Regler, da bør dette udtales i Loven. Jeg forudsætter altsaa som givet, at hvis mit Forslag vedtages, da bør Lagtinget indgaa til Ministeriet med Begæring om Forbud eller andre almindelige Regler. Dette behøver ikke at siges i Loven; det er tilstrækkeligt, at der gives Hjemmel til vedkommende Foranstaltninger.

Hentze: Jeg antager ikke, at Autoriteterne vil forbyde Indførsel af Husdyr, som er tjenlige til Avl i Almindelighed. Jeg fastholder, at det er heldigst ikke at have Indførselstilladelse i Almindelighed. Det Fællesskab, som forefindes i vort Husdyrbrug, frembyder en alvorlig Fare. En Mand med ringe Interesse kan af Ligegyldighed eller Uforstand ødelægge hele vor Avl. Jeg anser det for at være af største Vigtighed at sætte en Stopper herfor. Der vil sikkert ikke fremkomme Misligheder ved, at Politimyndighederne misbruger deres Ret til at nægte Indførsel. Det er beklageligt, at man ikke har andre kompetente Autoriteter end Landbrugskonsulenten, saa meget mere som der opkastes Tvivl om, hvor vidt man er berettiget til at anvende ham som en Faktor til Sikring mod Ulemper for Husdyrbruget. Det kan maaske fra et politisk Synspunkt se betænkeligt ud at overlade Afgørelsen til Amtmanden, men i Praksis vil det vist ikke medføre Ulemper.

J. H. Poulsen: Vi kan nok blive enige om, at smitsomme Sygdomme hos Husdyrene kan vise sig skadelige hos os, skønt de ikke anses for skadelige i andre Lande. Dette gælder ogsaa for smitsomme Sygdomme hos Mennesker, men derfor falder det os ikke ind at afskære os fra Samkvem med Omverdenen. Udvalget gaar ud fra, at der i andre Lande altid forekommer smitsomme Sygdomme, og at det derfor er

mest effektivt at forme Loven som Indførselsforbud, naar der ikke kan gives rent Sundhedspas for Husdyr. Amtmanden kan da med sin bedste Vilje ikke give Tilladelse til at indføre Avlsdyr. Saa er det dog bedre at holde paa almindelig Indførselstilladelse og træffe Sikkerhedsforanstaltninger paa Ankomststedet. Hvorfor bør Folk ikke have Lov til at raade over deres egen Avl? Sæt nu, at en Mand har Lyst til at skaffe sig Faar med 6 Horn, og Amtmanden siger: »Nej, saadan noget Stads vil vi ikke have indført her til Øerne!« Her vilde det være Pedanteri, som gjorde sig gældende hos vedkommende Embedsmand, men det vil dog ikke hjælpe noget, om Folk kritiserer ham nok saa meget.

Hentze: Eksemplet kan ogsaa tages som afskrækkende, idet man for at værge en enkelt Mands personlige Frihed tillader ham ved umotiverede Indfald at fordærve al Faareavl paa Øerne.

J. Poulsen: Formandens Forslag gaar ud paa almindelig Indførselsfrihed med Forbud, naar det af Omstændighederne paakræves; Udvalgets Forslag tilsigter i Virkeligheden almindeligt Forbud med Tilladelse til Indførsel i de enkelte Tilfælde, hvor der er Anledning til at gøre Undtagelser. For en almindelig Betragtning synes Formandens Forslag at rumme mere Fare end det Princip, at Indførsel kun maa ske undtagelsesvis. Som Forholdene hidtil har stillet sig, har man slemme Erfaringer for, hvad Skade der kan afstedkommes ved Indførsel. Jeg kunde for saa vidt gerne stemme for Udvalgets Forslag, men jeg holder ikke af, at der opstilles den Betingelse, at Indførselen skal være gavnlig. Man bør tage Sigte paa foreliggende Sundhedsforhold og ikke paa Husdyravlen. Jeg vilde kun kunne stemme for Udvalgets Forslag, hvis man havde nogen paalidelig Maade til at skønne over, hvad der er gavnligt.

Ordføreren: Naar ærede Medlemmer fremhæver, at enhver bør raade over, hvilke Kreaturer han lader indføre, saa er det, fordi de ikke tager tilbørligt Hensyn til vore særlige lokale Forhold. Disse Forhold har bestemt Udvalgets Stilling til Sagen. Naar en Person indfører Avlsdyr, vil det som Regel ikke blot vedrøre ham selv, man mange andre Personer. Vi har jo en Lov om Hesteavlens Fremme, hvori det Princip allerede er fastslaaet, at den enkelte ikke maa raade over Avlen efter Forgodtbefindende, men andre bemyndiges til at træffe Bestemmelser. — Naar den af Udvalget foreslaaede Form benyttes, vil det ikke hindre, at der tages passende Forsigtighedsregler i de Tilfælde, hvor Indførsel tillades. Det er jo ikke helt udelukket, at Amtmanden kan træffe uheldige Afgørelser, men derfor er der ikke skellig Grund til at betegne Forslaget som sigtende til unødvendig Indskrænkning i den personlige Frihed. Visse Husdyr frembyder mere Fare, navnlig Faar, Hunde og Høns, medens der er mindre Betænkelighed for Storkvægets Vedkommende. Jeg kender Eksempler paa, at der med Høns er indbragt Sygdomme, som har medført, at man paa vedkommende Plads har maattet opgive Fjerkræholdet. Det skulde ogsaa undre mig, om der ikke af og til indslæbes Sygdomme med Hunde fra Pladser, hvor der ikke officielt foreligger noget om Hundesygdommes Tilstedeværelse.

J. H. Poulsen: Saadant vil ikke hindres ved, at Amtmanden og Landfogden har været med til at give Indførselstilladelsen.

Formanden: Ordføreren begyndte sit Indledningsforedrag i Dag med at opfordre til rolig Overvejelse af Sagen. Det var en god Formaning, som vistnok ogsaa *de* ærede Medlemmer, der er tilbøjelige til at følge Udvalgets Forslag, bør lægge sig paa Hjærte. Jeg skal henlede disses Opmærksomhed paa, at mit Forslag, selv om de ikke vil anse det for det bedste, dog ogsaa set fra deres Standpunkt maa være af nogen Værdi for det tilsigtede Øjemed. Saaledes som vi *nu* er stillede, kan vi i Virkeligheden ikke opnaa noget uden ad Frivillighedens Vej. Øvrigheden kan vel udstede Forbud, men naar nogen modsætter sig de givne Forskrifter, er der intet Strafansvar. Hvis begge For-

slag bliver forkastet, kommer vi tilbage i Tilstande, som efter alles Mening er i højeste Grad uheldige.

Isaksen: Jeg for mit Vedkommende vil ikke stemme for Udvalgets Forslag, da jeg anser Formandens for at være bedre. Forbud med Undtagelser kan maaske være nødvendigt for Faarenes Vedkommende, men derfor behøver det ikke at omfatte alle Husdyr. Det vilde forvolde alt for stort Besvær ved Indførsel af ubetydelige Husdyr f. Eks. Høns. — En Mand i Danmark har engang gjort mig opmærksom paa en meget lavbenet Høne, som vilde egne sig udmærket for Færøerne, fordi den ikke graver. Hvis jeg havde Lyst til at skaffe mig en saadan Høne, men det beroede paa Landfogdens og Landbrugskonsulentens Anskuelser, om jeg maatte faa Lov til at indføre den, saa vilde det dog være kedeligt, hvis disse ikke kunde indse denne Races Gavnlighed. — Kanariefugle er morsomme, men man kan tvistes om deres praktiske *Nytlighed.* Hvis Amtmanden anser den for at være blot til Luksus, vil jeg ikke kunne faa Lov til at indføre disse uskyldige Smaafugle, — bortset fra al den Besvær, der vil være ved overhovedet at faa Indførselstilladelse. Da Udvalgets Forslag omfatter alle Husdyr, finder jeg det rettest at stemme for Formandens Forslag.

Ordføreren: Det vil vist ikke blive saa slemt, som den sidste ærede Taler udmaler det. Tilladelsen bliver ganske let at ekspedere.

Formanden: Sagen skal dog behandles af 3 Autoriteter.

Hentze: Jeg holder fast ved Udvalgets Hovedmotiv, da jeg er overbevist om, at man uden Skade kan anbefale de ærede Medlemmer at holde sig til det, som med Hensyn til den størst mulige Sikkerhed er mest probat. Formandens Forslag anser jeg for at være altfor løst. Naar Ministeriet skal skride ind, kommer Forbudet sikkert ikke altid til Anvendelse, forend Skaden er sket. — Det ærede Medlem fra Thorshavn (Isaksen) tager Sagen fra den genmytlige Side. Dette tiltaler nu ikke mig. Sagen rummer saa megen Alvor, at Morsomheder her ikke er paa deres Plads.

Møller: Paa Island og mange andre Steder i Verden har man Beskyttelseslove for Landbruget. De danske Landbrugere, som sidder i Rigsdagen, vil ikke se noget uhørt i en Forbudslov, da de kender saadanne Love fra tysk Side. — M. H. t. Kanariefugle, da vilde et Forbud kunne fremme en hjemlig Næringsvej, og for dem, som befatter sig med den, vilde det kun være gavnligt, om Amtmanden og Landfogden var uvillig stemte mod Indførsel, da de maaske kunde faa 6 Kr. i Stedet for som nu 1 Kr. for Stykket af disse morsomme Fugle.

Formanden: Der er nu stillet et Underændringsforslag af J. Poulsen. Der kræves Samtykke af Tinget, for at det kan komme under Forhandling og Afstemning.

(Samtykke gaves).

Ordføreren: Jeg for mit Vedkommende vil i alt Fald foretrække J. Poulsens Forslag for det af Formanden stillede Forslag.

(Efter Afstemning over de forudgaaende §§ sattes §§ 7—13 i Udvalgets Ændringsforslag under Forhandling.)

Ordføreren gennemgik Paragrafferne og de dertil stillede Ændringsforslag. § 11 a. motiveredes særlig ved, at Ret til Erstatning for Foder kan føre til Misbrug og overdrevne Udgifter, og at Frygten herfor mulig kan hevirke, at det offentlige bliver for ængsteligt ved at skride ind; § 11 d. ved, at det tit kan være vanskeligt at afgøre, hvem der er uformuende.

Formanden: Med Hensyn til Udvalgets Ændringsforslag § 11 a. maa jeg erkende, at mit Forslag om Ret til Erstatning for Foder naturligvis kan have sine Betænkeligheder; paa den anden Side maa det erindres, at Udgiften let kan blive meget byrdefuld for vedkommende Ejer. Hvad § 11 d. an-

gaar, skal jeg ganske henstille Afgørelsen til Tinget. Hvis der virkelig er Uformuenhed til Stede, vil det offentlige under alle Omstændigheder blive nødt til at betale, enten dette siges i Loven eller ej.

Dam: Jeg tror, at man heller maa lade § 13 om Tuberkulose gaa ud. Vi har saa liden Erfaring om denne Sygdom, at det er altfor vanskeligt for os at lovgive paa dette Omraade. Da der er saa lidt Tuberkulose mellem Kvæget her i Landet, er Faren ikke stor, og Bestemmelserne i Forhold dertil altfor strænge. Vi bør vente med Bestemmelser om denne Sygdom — som jo ogsaa er af en noget anden Natur end de smitsomme Sygdomme, som Lovforslaget ellers tager Sigte paa, — indtil vi har mere Erfaring.

J. H. Poulsen: Jeg har ogsaa oprindelig haft nogen Betænkelighed ved de omtalte Bestemmelser, men har opgivet dem ved nærmere Overvejelse. Jeg frygter mere for Tuberkulosen end for disse Bestemmelser. Jeg mener absolut, vi bør tage dem med. Navnlig ved Yvertuberkulose finder jeg det ganske nødvendigt, at der skrides ind.

Ordføreren: Vi kan absolut ikke undvære Bestemmelserne om Tuberkulose; de frembyder i Virkeligheden ingen Grund til Betænkelighed. Vi kan være overbevist om, at de snarere vil komme for sjælden end for ofte til Anvendelse, og at det kun vil ske i særlig grove Tilfælde.

(Efter Afstemning gik Forhandlingen over til Udvalgets Ændringsforslag §§ 14—17.)

Ordføreren: Bestemmelserne er til Dels omarbejdet med Hensyntagen til forskellige Indvendinger, der fremkom ved 2den Behandling. Straffebestemmelserne (i § 16) er nu bragt i fuld Overensstemmelse med den danske Lovgivnings Regler. Den, der skulde synes, at Straffene er for strænge, vil jeg gøre opmærksom paa, at Dommeren altid kan nedsætte Mulkten under den laveste i Loven satte Grænse. Naar det for visse Tilfælde foreslaas, at Strafarbejde *kan* anvendes, er det ingenlunde strængere end i den danske Lovgivning, og slet ikke for strængt, naar det drejer sig om en Person, der f. Eks. af ond Vilje indfører Ræve.

J. H. Poulsen: Det kan gerne være, at Udvalget anser det for nødvendigt at forebygge, at Færinger skikker sig som Herostrat, men det er efter min Mening ganske unødvendigt at tage det op i denne Lov. Det Tilfælde med Indførsel af Ræve, som Ordføreren omtalte, kan rammes tilstrækkeligt af Straffeloven.

Ordføreren: Straffeloven har ingen tilsvarende Bestemmelser, som foreslaar noget. Det vil kun blive dens § 296, der kan komme til Anvendelse, og derefter kan kun anvendes Bøder eller Fængsel. Formandens Forslag er langtfra tilstrækkeligt overfor saa graverende Tilfælde som det af mig nævnte.

J. H. Poulsen: Jeg tør ikke indlade mig paa at diskutere med den ærede Ordfører om Straffelovene; men jeg tror oprigtigt talt ikke, at Tilfældet nogensinde vil forekomme, og at nogen Færing skulde være saa ondsindet at indføre Ræve for at gøre Skade.

Formanden: I det nu af Udvalget stillede Ændringsforslag er Straffebestemmelserne ganske vist noget formildede i Forhold til Udvalgets tidligere Forslag, men de er dog strængere end Straffeloven, for saa vidt denne i tilsvarende Bestemmelser kun anvender saadanne Grader af Strafarbejde, naar betydelig Skade er sket, hvorimod Udvalget lader det være nok, at den har været tilsigtet. At et saadant Tilfælde som det af Ordføreren fremhævede kan tænkes, maa vel indrømmes, og jeg vil være tilbøjelig til at imødekomme Udvalget ved — under Forudsætning af Tingets Samtykke dertil — at stille et Underændringsforslag om, at de af mig foreslaaede Straffe skærpes en Del.

(Formanden fremlagde derefter Underændringsforslag, som bebudet, til hvis Fremsættelse Samtykke gaves).

(Efter Afstemning over de under Forhandling satte §§ med dertil hørende Ændringsforslag sattes endelig Lovforslaget i dets Helhed i den Affattelse, som det havde faaet ved de foregaaende Afstemninger, under Forhandling).

Ordføreren: Skønt jeg kunde have ønsket, at det endelige Udfald af Sagen var blevet en Del anderledes, idet jeg navnlig maa beklage, at ikke Udvalgets Forslag om Affattelsen af Lovforslagets første §§ blev vedtaget, antager jeg dog, at Lovforslaget i dets nu foreliggende Form vil kunne gøre Nytte, og skal derfor tilraade at stemme derfor. Det er muligt, at vi paa Grundlag af § 1 i den vedtagne Form kan komme til saadanne Regler for Indførsel af Husdyr, som kan være os til Nytte.

Paturson: Jeg mener, at det vil være rigtigt, at Lagtinget faar Lejlighed til at udtale sig om de Regler, som Ministeriet i Henhold til § 1 udsteder, saaledes at de veterinærkyndige i København fremsætter et Forslag til Lagtingets Overvejelse. Saa kan baade Sagkundskabens og de stedlige Forholds Krav blive tilfredsstillet.

Formanden: Det forekommer mig selvfølgeligt, at hvis Lovforslaget skulde gaa igennem i den nu foreligende Form, bør Spørgsmaalet om almindelige Forholdsregler for Indførsel af Husdyr tages op. Et saadant Spørgsmaal hører utvivlsomt til dem, hvorom Ministeriet vil finde det rigtigt at høre Lagtinget, selv om en ubetinget Adgang for dette til at udtale sig vel ikke kan tilsikres det, — der kan jo indtræffe presserende Tilfælde. — Til dem, der havde foretrukket Udvalgets Forslag til § 1, vil jeg sige, at det nu vedtagne jo dog har det store Fortrin fremfor det hidtilværende Forhold, at man derefter kan straffe Overtrædelser af Forbudene, og at det giver et lovligt Grundlag for virksomme Regler, om fornødent gøres. Til strængere Regler er der efter min Mening Grund i visse Tilfælde, navnlig med Hensyn til Indførsel af Faar, hvor det nugældende System har vist sig højst utilfredsstillende. Disse Ting kommer vi saa forhaabentlig til at overveje her i Tinget til næste Aar.

Hentze: Udvalgets Forslag med Hensyn til Indførsel af Husdyr m. m. var efter min Opfattelse saa væsentligt, at Loven, naar det ikke kommer med, ikke for mig har nogen Værdi, og jeg vil derfor ikke kunne stemme for den. Om de Forholdsregler, som Formanden bebuder, vil jeg ikke udtale mig, men skal afvente dem.

Paturson: Med Hensyn til Udstedelsen af de af mig omtalte almindelige Forholdsregler havde jeg tænkt mig, at det var tilstrækkeligt at berøre dette Spørgsmaal i Indstillingen for at henlede Ministeriets Opmærksomhed derpaa.

Formanden: Den endelige Afstemning over Lovforslaget udsættes til et følgende Møde, idet Lovforslaget paa Grund af de Forandringer, det er undergaaet, forinden vil blive trykt og omdelt.

Mødet Fredag den 15. Septbr. Kl. 6.

2den Behandling af Sagen angaaende Postdampskibsforbindelsen København—Færøerne—Island.

Ordføreren (J. Poulsen) refererede Sagen og anbefalede Udvalgets Forslag.

Müller: Det vilde være heldigt for Færøerne, om der kunde tages Hensyn til det her foreslaaede; men jeg antager, at Sagen desværre allerede er saaledes ordnet mellem Dampskibsselskabet og Island, at der nu ikke er noget for os at gøre. Ved sidste Overenskomst blev der fra Islands Side lagt stor Vægt paa at undgaa Forsinkelser ved Trafiken paa færøske Havne. Sandsynligvis har noget lignende gjort sig gældende nu, da den islandske Regering igen har sluttet Kontrakt med Selskabet, navnlig kan man vist gaa ud fra, at kun een Havn paa Færøerne skal anløbes. Omendskønt vi som sagt næppe kan faa

nogen Indflydelse paa den Overenskomst, som nu er sluttet, saa kan det — da dens Varighed kun er 2 Aar — maaske ikke være af Vejen, at vi allerede nu henvender Regeringens Opmærksomhed paa vore Ønsker.

Ordføreren: Vi veed ikke, hvad der er afgjort mellem Dampskibsselskabet og den islandske Regering. Sidst var der ogsaa en Aftale mellem Island og Selskabet, men en Henvendelse herfra foranledigede dog visse Ændringer. Hvorfor skulde ikke noget lignende kunne finde Sted denne Gang? I hvert Fald kan vi lige saa godt sende Sagen ned nu, som vente til næste Aar, hvis vi ønsker at faa Indflydelse paa den næste Overenskomst.

Formanden: Vi veed foreløbig ikke, hvad der er afgjort mellem det Forenede Dampskibsselskab og den islandske Regering. Derimod veed vi, at der ikke paa den *danske* Finanslov er truffet nogen ny Bestemmelse om Postdampskibsfarten København—Færøerne—Island. *Der* er vort Værneting, hvortil vi bør henvende vore Krav. Vi har ikke før haft Anledning til at træde op, da det først nu er kommet til vor Kundskab, at Islænderne nedsætter deres Bidrag. Forudsat at Danmarks Bidrag bliver uforandret, har vi et billigt Krav paa, at der tages Hensyn til os ved denne af Staten støttede Rute. Det vilde være besynderligt, om den danske Regering gik ind paa en Overenskomst, som kun tog Hensyn til Islændernes og ikke samtidig til Færingernes Interesser. Det kan kun være rigtigt, at vi gør Regeringen opmærksom paa, hvad vi i denne Henseende har at anføre.

Müller: Jeg mener, at vi i Fjor burde have gjort vore Ønsker gældende. I saa Fald vilde vort Ministerium have haft Anledning til at gøre den islandske Minister opmærksom paa, at naar Overenskomsten bygges paa Statens Bidrag, da maa Færøerne komme med i Betragtning. Det kan man ikke vente, at Ministeriet vilde gøre, da det ikke havde hørt fra os, inden Kontrakten afsluttedes. Vi har haft Anledning til at beklage, at Selskabet ikke mener sig beføjet til at tage Gods med hertil, naar Kontrakten kun gælder Post og Passagerer, selv om lidt eller slet intet Ophold foraarsages ved Afleveringen af dette Gods. Man kan vanskeligt tænke sig, at der vil blive gjort Afvigelser fra det vedtagne, fordi Altinget saa vidt mig bekendt har taget Bestemmelse. Det er dog ikke udelukket, at Ministeren kan have taget Forbehold.

Effersøe: Jeg under vel Islænderne deres Selvstyre, endskønt dette synes at føre til forskellige Indgreb i Færingernes Virksomhed paa Island. Vi har hørt om nye Love, som gaar i den Retning. Jeg haaber imidlertid, at deres Selvraadighed ikke gaar saa vidt, at de faar Lov til at bestemme, at Postskibene slet ikke maa anløbe Færøerne, eller at bestemme m. H. t. Færøerne helt nye Vilkaar, saaledes, at Kontrakten kan gælde uafhængig af, hvad vi eller den danske Regering ønsker.

Formanden: Lige saa vel som der er givet Altinget og den islandske Minister Myndighed til at tage Bestemmelse om de islandske Finanser, har den danske Regering og Rigsdag ubestridelig samme Ret med Hensyn til de danske Finanser. Der er paa den danske Finanslov ikke vedtaget noget nyt vedrørende denne Postfart; derfor kan jeg ikke indse, hvorfor det skulde være for sent for os at komme med vor Henvendelse. Heller ikke kan jeg forstaa, hvorfor der skulde være Anledning for os til at optræde tidligere. Jeg nærer ikke Tvivl om, at den danske Lovgivningsmagt vil varetage vore Interesser paa samme Tid, som den opfylder sine Forpligtelser mod Island. Dengang Finansopgørelsen mellem Island og den danske Statskasse fandt Sted, var det en Forudsætning, at Posten skulde besørges som hidtil, ved at Skibene anløb Færøerne paa Vejen. Det vilde forekomme mig højst mærkværdigt, om ikke de danske Myndigheder nu, da Islands Bidrag er nedsat fra 75,000 til 30,000 Kr., vil sørge for, at Færøerne faar forholdsmæssig Fordel af Statens Bidrag. Jeg tror, vedkommende Myndigheder vil tage vel mod vore Ønsker og saa vidt muligt tilfreds-

stille dem ved at sætte Betingelser for det danske Bidrag til Farten.

Müller: Jeg tvivler ikke om, at Regeringen gør for os, hvad den kan; men jeg er aldeles ikke saa vis paa, at den kan tilfredsstille de her fremsatte Ønsker. Der er sikkert forud for Overenskomsten mellem Dampskibsselskabet og Altinget foretaget Forhandlinger mellem de forskellige vedkommende Ministerier. Muligvis har det danske Ministerium derved aabnet os Udveje. Ellers vil Ministeriet næppe lade den trufne Overenskomst strande paa Foranledning af Lagtingets Henstilling. Damskibsselskabets Overenskomst med Altinget kan ikke gøres om. Ministeriets Aftaler vil for Rigsdagen være det afgørende i Sagen. Noget helt andet var det, om vi havde haft vor Opmærksomhed henvendt herpaa i Fjor.

Ordføreren: Hvad vi burde have gjort i Fjor, kan ikke hjælpe os nu. De fleste af Medlemmerne var for øvrigt til Stede i Fjor og er derfor medansvarlige i Fejlen, hvis en saadan foreligger; men dette er ingen Grund til at undlade at forsøge, hvad det muligvis kan hjælpe os at andrage om i Aar. Som Formanden bemærkede, vilde det være mærkværdigt, om Ministeriet følte sig saa bundet ved de 30,000 Kr., som bevilges af den islandske Landskasse mod de 75,000 Kr. fra Statskassen, at ingen Ændringer skulde kunne indføres.

Müller: Jeg mener ikke, at det islandske, men det danske Ministerium her har at tage Bestemmelse om vore Rettigheder, og at dette sandsynligvis paa Forhaand er sket gennem Aftale med førstnævnte Ministerium.

Sagen overgik til 3die Behandling.

2den Behandling af Sagen angaaende flere Anløbssteder for Postdampskibet „Tjaldur".

Ordføreren (J. Poulsen) refererede Sagen og anbefalede paa Udvalgets Vegne Indstillingen. Navnlig fremhævede han, at de paatænkte nye Anløbssteder kun vilde forlænge Skibets Rute meget lidt: Kollefjord og Funding c. 1 Time for hver af disse Pladser, og Kvannesund kun et Par Timer, idet denne Plads kunde besejles sønden om Bordø paa en Tur, naar Fuglefjord ikke anløbes.

C. Olsen: Det er ingenlunde givet, at det vil spare Tid at gaa sønden om Bordø. Det vil komme an paa Strøm- og Vindforhold.

Matras: Under Hensyn til Skibets Dybgaaende og den ringe Vandstand i Sundet vil det som Regel være heldigst, at Kvannesund anløbes nordfra.

Sagen overgik til 3die Behandling.

Mødet Lørdag den 16. Septbr. Kl. 1.

2den Behandling af Sagen angaaende Tilskud til Kørevejo.

Ordføreren (J. H. Poulsen) refererede Udvalgsbetænkningen.

O. J. Olsen: Som det fremgaar af Udvalgsbetænkningen, er Andragendet fra Vestmanhavn Kommune ikke fundet værdigt til at behandles i Lighed med de andre. Det begrundedes med, at Kvalvig Kommune intet har ladet høre fra sig, og naturligvis er min Meddelelse om den for Anlægget saa gunstige Stemning i Kvalvig ikke bleven paaagtet. Jeg kan ikke andet end beklage dette; der er før i Tinget taget megen Hensyn til mundtlige Udtalelser fra

Medlemmerne, men jeg skal ikke sige mere herom; hele Vej-Sagen er af saa stor Betydning, at jeg ikke har villet tage nogen Særstilling. Forhaabentlig vil Ministeriet se mindre snæversynet paa dette Andragende, end Tinget har gjort, og det kunde hænde, at jeg fra Kvalvig Sogns Kommune kunde fremskaffe en Udtalelse, der blev bestemmende for Ministeriets Stilling til dette af Tinget lidet ansete Projekt. Jeg skal hermed anbefale Sagen i dens Helhed til Tingets Bevaagenhed.

J. Poulsen: Den ærede Ordfører endte sin Gennemgang af Sagen med en Omtale af Markvejes Nødvendighed; det har Tinget ogsaa indset, hvorfor vi i de senere Aar har støttet Anlæg af saadanne. Men denne Sag omhandler mindst den Slags Vejanlæg; de Vejo, her foreslaas, er mest beregnede paa Samfærdselen Bygderne imellem, det er hovedsagelig Færdselsveje. Ganske vist gaar den projekterede Vej paa Sando gennem en ret stor Del dyrkbart Land, men for at udnytte dette faldtud vil Sideveje være nødvendige. Vejanlægget mellem Thorshavn—Kirkebø—Vellestad kan mulig ogsaa have lidt Betydning for Opdyrkning, dog næppe for Kirkebø Sogn. Og noget lignende gælder vel for Vejen mellem Vestmanhavn og Kvalvig. Men hovedsagelig er det som Samfærdselsveje, at disse to sidste Projekter kan have deres Berettigelse, men af den Art Vejanlæg har vi Brug for mange rundtom paa Øerne. Jeg skal villig indrømme, at Udtalelserne fra Sands Kommunes Forstanderskab har deres store Betydning i dette Tilfælde, men den bør dog ikke være afgørende; thi man maa vel huske paa, at naar Kommunen kun skal bære en saa ringe Del af Anlægs-Udgifterne som det, der her søges om, og Sognets Beboere faar hele Arbejdet ved Anlægget med den deraf flydende faste og gode Indtægt, saa er det ikke saa vanskeligt at forstaa, at Forstanderskabet nok kan have Lyst paa et saadant Vejanlæg. Men Sandinger har dog tænkt lidt videre frem i Tiden; de har ogsaa taget Vedligeholdelsespligten og de dermed forbundne Udgifter med i Betragtning; dette bør Tinget nærmere overveje. Hvis nemlig Kommunerne skal bære største Parten af disse Udgifter, saa er det nok værd, at Tinget tænker lidt over, hvor vidt det er forsvarligt at tillade, at Kommunen binder sig til slige Forpligtelser. Sandingerne foreslaar i deres Andragende, at en Part af disse Vedligeholdelsesudgifter afholdes af Lagtingets Kasser og en anden Part af Kommunen. Hvis vi gaar ind paa dette, saa maa vi ogsaa være paa det rene med, at vi heller ikke fremtidig kan unddrage os det, og da kan det komme til at have sine Vanskeligheder for Lagtinget at skaffe alle disse Penge til Veje. En ganske anden Sag er det jo, at Tinget støtter Anlæg af Markveje, tjenlige til Tørvtransport o. l. Om Vejen Vestmanhavn—Kvalvig er det blevet sagt, at den kom Sundelaget tilgode ved Tilførsel af Varer, men til det Brug vil den næppe faa stor Betydning, det vil være alltfor besværligt at transportere Varerne fra Vestmanhavn opover Fjaldet til Kvalvig. Jeg skal i det hele taget ikke nægte, at jeg er en Del betænkelig ved, at Tinget skal medgive disse Andragender sin Anbefaling og saaledes bede om Tilskud til de her nævnte Vejanlæg; det vilde tiltalt mig mere, om vi nøjedes med at indhente Statsmyndighedernes Udtalelser om Sagen.

Paturssøn: Jeg skal ikke komme ind paa Joen Poulsens almindelige Betragtninger over Kommunernes Pligt til Vedligeholdelse; jeg veed intet om, at Sandinger skal have bedt om at slippe fri for den. Men naar han kalder de her projekterede Vejanlæg for Færdselsveje i Stedet for Markveje, saa maa jeg protestere, thi hvad Ingeniør Horn er gaaet ud fra, er netop dette: at lægge Vejene gennem dyrkbart Land; skulde han f. Eks. have lagt den mest lige og hurtigste Vej fra Kirkebø til Thorshavn, saa var han ikke gaaet i den Retning, som han er. Der, hvor Vejen nu er planlagt, er der ikke en Tomme af den, som gaar udenfor dyrkbar Jord. Dermed er selvfølgelig ikke sagt, at alt *skal* blive eller *bliver* opdyrket, men det *kan* opdyrkes, det er sikkert. I øvrigt er jeg ikke ganske klar over, hvad enkelte forstaar ved »Opdyrkning«; der

er f. Eks. intet som helst i Vejen for, at en Mand kan staa sig godt ved blot at dyrke Græs, naar han indretter sin Bedrift derefter. Jeg har selv foretaget saa mange Forsøg, at jeg tilstrækkelig kender adskillige daarlige Pladser, hvor Opdyrkning godt kan finde Sted. Og selv om Kirkebø- og Velhestadmænd ikke vil finde paa at gøre denne Jord til Genstand for Opdyrkning, saa er der nok andre, der vil. Men skal disse Veje gøre fuld Nytte, saa kommer vi til at trænge til en Omordning paa mange Omraader indenfor vort Landbrug. Jeg er overbevist om, at disse Veje vil have mange Fremskridt i Følge, hvad vor Jords Kultivering angaar.

Ordføreren: Da Andragendet fra Sand første Gang var her i Tinget, blev det ironisk gjort gældende, at *det* Offer kunde vi sagtens bringe, thi vi fik det jo igen med Rente ved den megen Arbejdsfortjeneste, Vejanlægget vilde skaffe Sognets Beboere. Den samme Historie kommer nu atter Hr. J. Poulsen med. Men det er vist en saare tvivlsom Sag, hvorvidt det er nogen særlig god Forretning, fra den Side set; hvis alle i Sognet gik ledige, ja saa vilde det selvfølgelig være udmærket at faa et saadant Stykke Arbejde, men det er aldeles ikke Tilfældet, tværtimod. Hvad Kommunen derimod er sikker paa, det er at paadrage sig Gæld. Og det er jo heller ikke alle, som kommer til at deltage i Arbejdet; de store Skattoydere f. Eks. høster ikke ad denne Vej noget Udbytte af Projektet, hvorimod de faar en forhøjet Skat, saa denne Side af Sagen er det næppe værd at fremhæve saa stærkt. Det ærede Medlem fra Østerø (J. Poulsen) fortalte saa endvidere, at vi havde bedt Amtskommunen om at holde Vejene vedlige for os, men det er aldeles ikke Tilfældet; vi har efter Sagens første Behandling blot betonet, at Vedligeholdelsesudgifterne sandsynligvis vilde komme til at paahvile Kommunen alene og mulig vilde blive trykkende for den, og vi har derfor fremhævet, at den Del af Anlægsudgifterne, som vi i Andragendet af 1903 havde antydet at kunne paatage os, maaske vilde overstige Kommunens Evner. Men vi har ikke bedt om Tingets Støtte til Vedligeholdelsen.

O. J. Olsen: Til Hr. Jean Poulsens Indvendinger skal jeg blot oplyse, at netop Vejanlægget mellem Vestmanhavn—Kvalvig vil føre gennem et stort Stykke fortrinlig Opdyrkningsjord, og jeg har yderligere gjort mig bekendt med, at hvis dette Tilskud bevilges, saa vil Kvalvig ikke behøve mer end det halve til den Vej, som Kommunen agter at anlægge gennem Dalen. Denne Omstændighed har vel hovedsagelig bidraget til den almindelige Velvilje, hvormed Kvalvigs Beboere ser paa det Vejprojekt, her er Tale om. At en saadan Kørevej mellem Vestmanhavn og Kvalvig ikke skulde kunne komme Bygderne i Sundelaget til Nytte, kan jeg ikke indse. Vestmanhavn har dog i 7 Aar været fast Anløbssted for Rutebaade, derindad er ingen saadan Anløbsplads. Som Ordfører for Udvalget angaaende Postdampskibsforbindelsen nævner Hr. Poulsen selv Vestmanhavn som en af de vigtigste Pladser; derimod nævner han ikke med et Ord Sundelaget. Faktisk vil baade Kvalvig og andre Bygder nyde godt af at faa deres Varer opskibede i Vestmanhavn, og naar man ser hen til, hvor uheldigt stillede de fleste andre Pladser i Sundelaget er -- der er jo saaledes dér et Sted, hvor Skibe ikke kan passere —, saa er der virkelig meget, der taler for at skaffe dem bedre Betingelser. Der bliver talt og skrevet saa meget om Betydningen af Havneanlæg, men Vejanlæggene er virkelig meget vigtigere. Naar man paa Kortet betragter de store Strækninger, der ligger hen fuldstændig uopdyrkede, blot fordi Adgangen til dem er saa besværlig og uvejbar, synes jeg ikke, man har svært ved at indse, at Omdannelsen af gode naturlige Havne til kunstige ikke tilnærmelsesvis er af den Nytte og Nødvendighed som Omdannelsen af øde Havger til grønsrige Marker.

J. Poulsen: Mine Ord synes at være faldne de ærede Talere for Brystet. Tingmanden for Suderø (Paturssøn) siger, at det er dyrkbar Jord altsammen, hvor den projekterede Vejlinje

mellem Thorshavn—Kirkebø Velbestad tænkes at gaa. Ja, det afhænger virkelig af, hvad man forstaar ved dyrkbar Jord, og hvad der kan dyrkes paa denne Strækning. Opdyrkningshensynene har i hvert Fald næppe herfra været de bestemmende. At Vejen fra Kvalvig til Vestmanhavn strejfer lidt dyrkbar Jord, skal jeg ikke nægte, men hvor stor er vel den Part i Forhold til hele Strækningen! Kvalvigsmænd kan nok faa en Vej, der vil have Betydning for deres Opdyrkning, men den kommer ikke til at gaa ad Vestmanhavn til, men til Saksen. Jeg har aldeles ikke noget imod at faa Køroveje, men jeg synes blot, at de store Udgifter til Anlæggene og Vedligeholdelsen nok kan fremkalde velgrundede Betænkeligheder. Og jeg skal heller ikke nægte, at det for mig staar som yderst vaneligt at give Sandinger Lov til at paatage sig Vedligeholdelsespligten, der før eller senere vil føles som en saare trykkende Byrde.

Henæe: Her er allerede sagt saa meget i denne Sag, at det vil være vanskeligt at tilføre Forhandlingen noget nyt af Betydning. Jeg skal derfor indskrænke mig til nogle faa Bemærkninger. Hr. Joen Poulsen har givet sig til at være Ordfører for dem, der ikke tror paa Vejenes Betydning, og det faar blive hans Sag; lige saa lidt vil jeg indlade mig i nogen Diskussion med ham om, hvad der skal anses for dyrkbar Jord eller ej. Ellers vil ogsaa jeg gerne indrømme, at disse Foretagender kan frembyde Betænkeligheder, og det ikke saa faa. Men hvor Folk blot betragter disse Anlæg med Mistro, der vilde det selvfølgelig være meningsløst at tænke paa at indlade sig derpaa; det bør kun være Tilfældet paa saadanne Pladser, hvor Befolkningen virkelig tror paa Kørevejenes Nytte og Nødvendighed for en rationel Opdyrkning. Man kan gerne være stemt for og holde paa det bestaaende; men intet fornuftigt Menneske kan ville paastaa, at vort Landbrug har Fremtidsudsigter for sig, saa længe det virker under saa primitive Forhold, at al Befordring maa foregaa ved at bære Løb paa Nakken. Hr. Joen Poulsens Betænkeligheder er ganske overdrevne, og jeg haaber, at han, inden Sagen atter kommer ham i Hænde, maa have vundet et friere Syn paa dette Omraade. At nogen Kommune skulde indlade sig paa saa stort et Foretagende, som Vejanlæg altid vil være, uden paa Forhaand at have gjort sig klart, at det vil være lønnende i Fremtiden, det har vi vist ikke nødig at nære Frygt for.

O. J. Olsen: Hr. Joen Poulsen er forfærdelig betænkelig ved at give Kommunerne Lov til at paatage sig Vedligeholdelsespligten, men samtidig siger han, at Vejanlæggene vil betyde en stor Indtægt for Kommunen. Han synes ikke at tage i Betragtning, at netop den sidste Omstændighed sætter Kommunerne i Stand til at bære større Udgifter. Ingeniør Horn siger, at Vejanlæg beregnes til at kunne ligge i 15 Aar, før nogen Istandsættelse er nødvendig; det er jo en ret lang Tid, og da Vejene vel ikke vil blive brugt nær saa meget heroppe som andetsteds, vil der sandsynligvis gaa endnu længere Tid hen, før de er slidt saa meget, at de maa repareres. Ogsaa har jeg af kyndige Mænd hørt sige, at Vedligeholdelsen kun har ringe Betydning; en Vejplov og en Tromle, det er alt, hvad der behøves af Redskaber.

J. Poulsen: Kun et Par Ord til den sidste ærede Taler, der ganske uden Grund finder en Modsigelse i mine Udtalelser. Jeg har sagt, at de, der bor paa de Pladser, hvor Vejbygningen foregaar, vil faa en stor Part af Arbejdsfortjenesten ved Anlæggene. Dette vil sandsynligvis medføre, at man i Øjeblikket ikke synes, det er saa farlig kostbart med Anlæg af Køreveje, og derfor uden større Betænkelighed paatager sig Byrden; og for disse, der faar al den gode Arbejdsfortjeneste, kan Indtægt og Udgift ved Anlægget vel ogsaa gaa lige op. Men for deres Efterkommere bliver Forholdet et andet; de faar blot Byrden ved Vedligeholdelsen, og det var dem, mine Betænkeligheder gjaldt.

Ordføreren: Ja, hvis Vejene intet andet Udbytte gav, saa vilde jeg ogsaa være betænkelig. Men heldigvis er Hr.

Joen Poulsen altfor lidet troende paa dette Punkt.

O. J. Olsen: Hvis Joen Poulsen lever om hundrede Aar, saa vil han se, at alt er fastbygget, hvad Veje angaar.

Nielsen: Jeg mener heller ikke, vort Landbrug kan faa nævneværdig Betydning uden Køreveje. Hvorvidt vi kan faa dem, afhænger jo ganske af, hvorledes Staten stiller sig; yder den de store Tilskud, saa kan Vejene have gode Udsigter. At Landbruget ikke kan tage de store Udgifter, er indlysende, alene af den Grund, at næsten al vor Arbejdskraft er borte om Sommeren. Men jeg nærer det Haab, at Regeringen vil stille sig velvilligt til disse Foretagender, hvis Realisation vil betyde et stort Opsving for vort Landbrug. Men fuldstændigt bliver dette Opsving rigtignok ikke, før vi har faaet almindelig Udskiftning gennemført.

Winther: Det gælder paa dette Omraade som paa alle andre, at hvor en Fører, en, som Folk er vant til at se op til og følge, ikke har Tro paa en Sag, der vil han altid være sikker paa at faa adskillige med sig. Og jeg venter da heller ikke betydelige Fremskridt i den Retning, hvorom her er Tale, i den Kreds, hvor Joen Poulsen er Tingmand. Men det er lidet lystelig for et Lands Udvikling, naar ingen har Tro paa dets Fremskridtsmuligheder. Denne Tvivl og den ængstelige Forsigtighed, Tvivlen afføder, den har da ogsaa ofte nok svedet til os. Det har været et Mundheld blandt Færinger: »Lítið er gott í friði og náðum«, men vi faar blot ikke længere Lov til at leve i denne Fred, Aar for Aar kommer den store Verden med al sin rastløse Arbejdsuro os nærmere ind paa Livet; nye Muligheder, nye Krav stilles til os, og vi *maa,* hvor gerne vi end vil blive i den gamle, fredelige Slendrian, skabe Betingelser for os selv til at følge med i Verdensudviklingen og drage os dens Goder til Nytte. En af disse Betingelser er tidssvarende Køreveje. For enhver, som har Tro paa Landet heroppe, den færøske Jord, er Vejsagen et af de største Spørgsmaal, som hos os endnu venter paa sin Løsning, og det haaber jeg ogsaa Bevillingsmyndighederne indser, at skal der skabes noget Fremskridt af Betydning til Landets Opkomst, saa maa Hjælpen komme fra dem. Af et Folk, der har saa ringe Tro paa sin Fremtid som det færøske, kan man ikke vente store Tag.

Formanden: Jeg har saa ofte haft Lejlighed til at udvikle mit Syn paa Vejsagen, at jeg ikke skal gentage det. Jeg betragter Anlæg af Køreveje som en Hovedbetingelse for Fremskridt paa Landbrugets Omraade, og jeg er overbevist om, at flere og flere efterhaanden vil faa Øjet op for dette. Med Hensyn til den nærmere Ordning af Sagen kan det jo være meget heldigt, at de Betænkeligheder, der er, kommer frem. En af disse er den, at Vedligeholdelsespligten vil blive for byrdefuld for Kommunerne. Dette er dog et stort Spørgsmaal. I andre Lande har man vist ikke følt den som nogen særlig trykkende Byrde, — jeg vil slet ikke tale om, at man af den Grund skulde tænkt sig at undvære Vejene. Jeg tror, at meget af den Frygt, der gør sig gældende i saa Henseende, har sin Grund i Ukendskab til lignende Forhold andetsteds, og hvorledes de har udviklet sig. Ganske vist er det aldrig heldigt at løbe altfor pludseligt frem. Efter min Opfattelse bør Vedligeholdelsespligten lægges paa Kommunen; i Danmark har man to Klasser af Veje, hvor Vedligeholdelsen for den ene Klasses Vedkommende afholdes af Amtet, men det vilde ikke her være retfærdigt. Jeg mener ogsaa, det er sundt, at Kommunerne faar den Pligt, thi derved vil Vejbygning kun finde Sted der, hvor der virkelig er alvorlige Ønsker oppe blandt Beboerne derom og Forstaaelse deraf. Dette er saaledes Tilfældet med det ene Anlæg, hvorom her er Tale, det paa Sandø. Den anden Sag staar mig ikke ganske klar. Thorshavns Kommune har jo ingen bestemt Erklæring givet, og dens Tilbud forekommer mig meget for ringe. Men i hvert Fald er det godt, at disse Sager kommer til Regeringen, saa kan den jo tage sin Stilling til dem. I øvrigt nærer jeg ingen Tvivl om, hvorledes Re-

geringen vil stille sig; i et Landbrugsland som Danmark vil man ikke have svært ved at forstaa Nytten og Nødvendigheden af Køreveje. Ingeniør Horn anfører et Eksempel fra Lofoten paa, hvorledes Vejanlæggene deroppe har forandret Befolkningens Levevilkaar efter en Maalestok, som man aldrig vilde have kunnet tænke sig forinden. Det Eksempel forekommer mig at passe godt paa vore Forhold. Jeg kan for øvrigt fuldtud tiltræde Udvalgets Forslag.

Isaksen: Jeg har altid interesseret mig meget for Vejanlæg, men det undrer mig derfor ikke, om ikke alle ser saa lyst paa disse Foretagender; man kan jo ogsaa se for lyst. At Køreveje vil være til overordentlig stort Gavn heroppe, tvivler jeg ikke om, navnlig hvor Vejene gaar gennem Opdyrkningsjord. For Sandøens Vedkommende er Kørevejens Betydning indlysende, og jeg tvivler heller ikke om, at ogsaa Vejen fra Thorshavn til Velbestad- Kirkebø vil have megen Betydning, særlig hvis den gaar gennem Havnedal. Derimod har jeg ikke stor Tiltro til det tredie Vejprojekt, hvis Betydning ikke synes mig nær saa klar, som den er for den ærede Tingmand fra Vestmanhavn; jeg tror oprigtig talt ikke paa den, vilde ikke engang have gjort det, selv om Kvalvigs Sogneforstander havde været hjemme og denne Kommune havde sluttet sig til Andragendet. I øvrigt forundrer det mig overmaade, at Kvalvigs Beboere pludselig skal være blevet grebet af en saadan Fremskridsiver, at de nu vil have to Vejanlæg paa engang. Jeg har aldrig anset dem for saa store Fremskridtsmænd med saa rundhaandede Tilbøjeligheder, — det er jo netop dem, der søger om de ubetydeligste Bidrag til Broer o. l. I øvrigt haaber jeg paa Velvilje for Sagen og glæder mig til dens Fremme.

Paturssom: Den højtærede Formand mente ikke, at Andragendet angaaende Thorshavn — Velbestad - Vejen forelaa klart oplyst. Jeg synes dog, det er klart nok efter den sidste Skrivelse fra Kommunalbestyrelsen i Thorshavn, der jo viser sig at være fuldt enig om at faa Vejen lagt overensstemmende med Velbestadsmænds Ønske. At det er lovlig lidt, det der er tilbudt af Kommunalbestyrelsen, skal jeg villig indrømme, men nogen Meningsforskel angaaende denne Vejlinje synes der ikke at være, i hvert Fald ikke om Vejen fra Kirkebø til Velbestad. Selv om det kun bliver denne Vej, der bliver lagt, saa vil Sogneboerne gerne være med til den. Formanden mente, at man burde ikke gaa for hurtigt frem, og Isaksen talte om, at der var dem, der saa for lyst paa denne Sag. Hvis disse Hentydninger skal være møntede paa mig, saa gør man sig virkelig skyldig i en stor Misforstaaelse; jeg mener nemlig slet ikke, der bør foretages nogen Vejbygning, før der hos vedkommende Kommuners Beboere er fuld Trang dertil. At jeg tænker ganske sundt paa dette Omraade, har man et Bevis for i den Kendsgerning, at da jeg for Aar tilbage havde Spørgsmaalet oppe, var alle som en enige i at afvise det med et: umuligt! og nu er det maaske de allerfleste, der er stærkt interesserede af Spørgsmaalet og med Forventning imødeser dets Virkeliggørelse. Jeg maa tilstaa, at jeg er gladere, end jeg kunde vente at blive det, over den Modtagelse, Sagen har faaet i Tinget. Hvad Vedligeholdelsen angaar, saa skal jeg ikke undlade at berøre en Omstændighed, som kan gøre det lidt tvivlsomt, hvorvidt hele Vedligeholdelsespligten i alle Tilfælde skal paahvile Kommunerne. Hvis der f. Eks. skulde bygges Vej herfra til Kollefjord, saa vil det vist blive lige haardt nok for Kommunerne at afholde hele Udgiften til Vedligeholdelsen, en Vej forbi Sund og Kalbak vil vist let komme til at gaa gennem Kommunedistrikter, som intet har med Vejen at gøre, o. s. v. Man bør derfor næppe paa Forhaand slaa fast, at Fjældveje i alle Tilfælde skal vedligeholdes af de paagaaldende Kommuner. Her bør vistnok Amtet tage Affære. Kommer der en Kørevej mellem Thorshavn og Kirkebø, saa vil den udgøre et Stykke af *»oyjarveginum«*, Kvalvigsvejen vil saa danne et andet Stykke af den. I øvrigt har jeg tænkt mig, at man gaar frem saaledes, at der bevilges til Anlæg af Koreveje paa Færøerne en 20,000 Kr. aarlig til at begynde med, hvilket Beløb kan gaa op til 50,000.

Formanden: Jeg har paa ingen Maade sigtet til Hr. Patursson med mine Ord om den jævnt fremadskridende Udviklings Gavnlighed fremfor de pludselige Spring. - Hvad i øvrigt de særlige Tilfælde angaar, som Hr. Patursson omtalte, saa ligger de os saa temmelig fjærnt endnu, at det næppe er værd at beskæftige os for meget med dem; oppe paa Fjældene faar vi nok ingen Køreveje for det første. Og for de andre Vejes Vedkommende mener jeg, det vil være absolut nyttigt, at Vedligeholdelsespligten paahviler Kommunerne. Med Hensyn til Thorshavn—Velbestad—Kirkebø Vejen, saa forstaar jeg ikke rigtig den sidste ærede Taler og Skrivelsen fra Thorshavns Kommunalbestyrelse. Denne omtaler nemlig »den nuværende Landevej« og siger, at Kommunen vil bidrage $^{5}/_{16}$ af Omkostningerne ved Vejen mellem den og den eventuelle nye Bro over Sandaa; men det er jo en fuldstændig Misforstaaelse, at den nuværende Landevej skulde kunne danne et Led i Vejforbindelsen.

Patursson: Fra Kirkebø op under *Tværfelli* gaar Vejen, som foreslaaet af Ingeniør Horn. Velbestadsmænd har ønsket at faa den lagt gennem Havnedal heller end over ad Sandegærde til. Formanden nævnte, at Kommunalbestyrelsen i sin Skrivelse havde omtalt den nuværende Landevej; denne er selvfølgelig ikke kommen ind under Vejplanen, men Ingeniør Horn har sagt, at vi aldeles ikke havde nødig at lægge hele Vejen gennem Havnedal straks, men at vi godt kunde nøjes med den nuværende Landevej endnu i en 10 Aar, hvad jo vil lette Anlægget betydeligt. I øvrigt er Forslaget godt nok, hvis Ingeniøren vil gaa ind paa at foretage den Forandring, som foreslaas.

Formanden: Den nuværende »Landevej« fra Thorshavn ud imod Sandaa egner sig aldeles ikke til Kørevej, dertil er den altfor stejl og ujævn, og man kan ikke uden videre sætte en nutidsmæssig Kørevej i Forbindelse med den. Dette Spørgsmaal vil nok rette sig, naar vedkommende Ingeniør faar det under Behandling.

O. J. Olsen: Eftersom Isaksen drager mine Udtalelser angaaende Kvalvigsmænds Glæde over det projekterede Vejanlæg i Tvivl, skal jeg sige et Par Ord. Han begrunder sin Mening med den Omstændighed, at Kvalvigsmænd har fremsat Andragende til økonomisk Fond angaaende Veje og Broer. Men jeg har jo netop oplyst, at den Vej, som Vestmanhavn Kommune her søger om Tilskud til, vil overflødiggøre over Halvdelen af den Vej, Kvalvig Kommune ønsker at anlægge med Tilskud fra økonomisk Fond. Det synes Hr. Isaksen at have overhørt.

Ordføreren: Udvalget har ikke ment, at Fejlene i Thorshavns-Vejen var af saa alvorlig Beskaffenhed, at de jo nok maatte kunne udbedres og Vejen benyttes. Men vi har jo taget det Forbehold, at der maatte anstilles yderligere Undersøgelser, før nogen Vejbygning paabegyndes.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Mødet Lørdag den 16de September Eftermiddag Kl. 5.

2den Behandling af Sagen angaaende Opførelse af en ny Lagtingsbygning.

Ordføreren (Patursson) refererede Udvalgsbetænkningen.

Müller: Jeg vil kun rette en Forespørgsel til Udvalgets Formand om, hvorledes man skal forstaa den Henlægning af 1000 Kr. aarlig til økonomisk Fonds Reservefond, hvorom der er Tale. Lagtinget har nemlig før vedtaget at henlægge 1000 Kr. aarlig til samme Fond; jeg vilde gerne vide, om disse skal medregnes.

Ordføreren: Vi har i Udvalget beregnet den samlede Henlægning til 5000 Kr. aarlig.

T. J. Petersen: Grunden til, at jeg har underskrevet med Forbehold, er Punkt 3, idet jeg er bange for, at Skatten skal stige altfor pludselig efter

den Ordning, her foreslaas. Jeg tror ikke, det vil have stort at betyde, om de 1000 Kr. aarlig af Amtsrepartitionsfonden henlægges, thi skal der bygges, saa maa denne Fond alligevel betale, og det vil da være ret ligegyldigt, om der er lidt mere eller lidt mindre i Fonden. Uden Skatteforhøjelse vil denne Henlægning næppe kunne finde Sted.

Müller: Dette sidste beror hovedsagelig paa, hvilke Udgifter Fremtiden vil bringe, navnlig vedkommende det offentlige Sundhedsvæsen. Fondens kontante Beholdning, 2000 Kr., er jo nok til at afholde Tingets Udgifter med; i Aar er der rigtignok kommet en stor Post til, nemlig Referaterne, der vel nok kan sættes til et Par Tusind Kroner. Det stiller sig meget tvivlsomt for mig, om vi kan henlægge det Beløb, der er foreslaaet. Amtsrepartitionsfonds-Udvalget har endnu ikke stillet Forslag om Ligningen til Fonden for 1905—06, idet vi har villet afvente, hvad Tinget vedtager i den her forhandlede Sag. Det vilde jo se underligt ud, om vi senere hen skal være nødt til at optage Laan for at kunne henlægge de 1000 Kr. aarlig. Hvad selve Sagen angaar, er jeg en Del betænkelig ved at slutte mig til det foreliggende Forslag; i det forrige Udvalgs Forslag var en Henlægning af 5000 Kr. fra økonomisk Fond foreslaaet, idet vi dels mente, at det var ønskeligt at samle en større Reserve til økonomisk Fond, dels ogsaa, at det var ret at forhøje Amtsrepartitionsfonds-Skatten i Tide.

Ordføreren: Hr. Müller burde have mindre Betænkeligheder for Amtsrepartitionsfonden ved dette Forslag end ved det foregaaende. Den eneste Forskel er i Virkeligheden den, at vi har lettet Fonden for en Udgift af 4000 Kr. aarligt i 3 Aar, idet vi forudsætter, at Staten yder 12,000 Kr. som sit Bidrag til Bekostningen ved de Rum, der tænkes benyttede til Bibliotek og Arkiv. Referaterne vil ikke koste 2000 Kr. mere, end Sagreferaterne før har kostet.

Müller: Vi bør allerede nu begynde at forhøje Skatten; skal vi vente dermed, til vi skal bygge, saa vil andre lige saa nærliggende Krav melde sig, og saa bliver blot Følgen, at Skatten maa fordobles.

Eftersøe: Jeg skal blot henstille til Hr. Müller, om det ikke vilde være heldigst, at han fremsatte Ændringsforslag.

Formanden: Det er ikke nødvendigt at stille Ændringsforslag for den, som ikke vil gaa med til at henlægge de foreslaaede Beløb af Amtsrepartitionsfonden til en ny Lagtingsbygning. Udvalgets Forslag er inddelt i flere Indstillingspunkter, og man kan saaledes simpelthen undlade at stemme for dem, som man ikke synes om. Ogsaa for mig er det tvivlsomt, hvad der er at gøre i denne Sag; vi staar jo overfor andre Byggeforetagender, som unægtelig er mere paatrængende end dette. Selv om vi imidlertid vedtager en Henlæggelse som den, Udvalget har foreslaaet, er der ikke stort foregrebet derved. For Amtsrepartitionsfondens Vedkommende kan en saadan Henlæggelse sikkert ikke foretages uden samtidig Skatteforhøjelse, og hvad enten Henlæggelse foretages eller ej, er det givet, at uden Laan kommer vi ikke igennem med alle disse Bygninger. Om man laaner til Sanatorier og Sygehuse og sparer op til det nye Tinghus, eller omvendt, kan jo være temmelig ligegyldigt; Kernepunktet er, om vi skal forhøje Amtsrepartitionsfonds-Skatten. Jeg er nærmest tilbøjelig til at tro det rigtigst at foretage en Forhøjelse straks; den vil i saa Fald blive mindre følelig end, om vi venter med den til senere hen.

J. Poulsen: Jeg vil blot sige, at naar jeg har været med til den foreslaaede Henlæggelse af aarlige Pengebeløb fra Amtsrepartitionsfonden, saa er det nærmest, for at Skatten til Fonden kan komme til at vokse noget uden voldsomme Spring. Hensynet til Bygningens Opførelse har for mig været det underordnede.

Paturssøn: Der synes ikke at være stor Lyst til at faa dette Hus, men jeg forstaar saa bare ikke, hvorfor man da ikke forlængst har opgivet denne Sag i Stedet for at spilde Tid og Penge paa den til ingen Nytte. Selvfølgelig er

der andre Foretagender foruden dette, men det kan man sige om alt, saa faar man blot ingenting gjort. At vi trænger til Sygehuse, er rigtigt nok, men derfor skulde vi da ikke glemme det, der ligger os nærmest. Jeg kan virkelig ikke indse, at der skulde være nogen Fare forbunden ved den Ileukæggelse af visse aarlige Beløb, som vi har foreslaaet; hvorfor skulde mon Hvalafgiftspengene ikke anvendes lige godt til dette Hus som til Kirkerne. Hvorom alting er: Der maa nu blive en Ende paa Sagen.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

2den Behandling af Sagen ang. Tilskud til en Fiskeskipperskole i Thorshavn.

Ordføreren (Müller) refererede Flertallets Forslag.

Paturssøn motiverede Mindretallets Forslag.

Ordføreren: Mindretallets Ordfører indrømmer, at Undervisning angaaende Havundersøgelserne og disses Resultater vil have betydelig Interesse, og det er netop dette, vi ogsaa har hævdet; som særligt Fag har vi ikke tænkt os denne Undervisning. Vi har bestemt betinget, at Statstilskuddet kun gives, hvis Skolen ogsaa giver Adgang til at tage almindelig Styrmandseksamen; men dette finder Mindretallet ikke tilstrækkeligt, idet det mener, at Skolen ogsaa bør kunne undervise til udvidet Styrmandseksamen, hvis der skal være Tale om at anbefale den til Statsstøtte. Dette kunde man imidlertid let komme over ved et Ændringsforslag. Jeg synes, det vil se underligt ud, om vi nægter denne Anbefaling, naar vi dog ellers altid stiller os velvilligt over for lignende Andragender; jeg kan ikke erindre et eneste, som Mindretals-Ordføreren har nægtet. Noget samfundsfarligt kan der vel ikke være ved at anbefale denne Skole; i saa Fald vil vel Færingers sunde Tænkemaade bringe dem til at holde sig borte fra den. Hvis Lærerne er udygtige, falder Skolen af sig selv, og de ansøgte 2000 Kr. om Aaret holder den ikke oppe. I øvrigt har vi vist ikke nødig at være saa knebne med vor Anbefaling; Bevillingsmyndighederne tager deres Stilling til Skolen, uanset om Lagtinget har anbefalet den eller ej. Formodentlig vil Ministeren henvende sig til Navigationsdirektøren og søge de Oplysninger, han behøver, hos denne.

Paturssøn: Den ærede Ordfører har en temmelig fejlagtig Opfattelse, naar han mener, at vi vil nægte dette Andragende. Det er der jo slet ikke Tale om, men vi betinger os forud, at en saadan Skole skal kunne give Adgang til saavel almindelig som udvidet Styrmandseksamen for at kunne gøre Regning paa Statstilskud. Ordføreren nævner en Hoben Betingelser, der alle har den mærkelige Egenskab at komme bagefter. Vi bør ikke indlade os paa at anbefale en Bevilling under Forudsætning af noget, som Skolens Bestyrere er ene om at afgøre. Bliver denne Skole begunstiget med 2000 Kr. aarligt Tilskud, saa kan der ikke være Tale om for de andre Smaaskoler at blive ved. Og det er højst tvivlsomt, om vi har Raad til at miste dem. Det er godt nok med et pænt og stort Hus, men det er sandelig ikke nok. At Lagtingets Udtalelse ikke skulde have noget at betyde for Ministeriets Afgørelse, er en stor Fejltagelse; det har overordentlig meget at sige for Justitsministeren. Derfor har vi aldeles ikke Lov til at slaa det hen med det Raisonnement, at vor Mening hverken gør til eller fra. Jeg mener fremdeles, at Sagen burde være forelagt »Færøernes Skipperforening«, før Lagtinget tog nogen Stilling til den; denne Forening staar dog som en Repræsentation for vort Fiskeri, og at vi gaar uden om den, er ensbetydende med en Tilsidesættelse.

Hentze: Dette synes at være saa adrnelig en Forhandling, som man næppe kunne have ventet den. Jeg slutter mig til Mindretallet. Jeg synes, at Flertallets Stilling er saa vaklende, dets Begrundelse saa overfladisk; i Virkeligheden synes de nærmest at

være enige med Mindretallet. At Skipperforeningen ikke er adspurgt, mener jeg ogsaa er ganske uforsvarligt, og at Lagtinget uden engang at have hørt dens Mening anbefaler dette Tilskud, forekommer mig aldeles forhastet. Der bør først danne sig en Folkemening om Skolens Virken, før vi indlader os paa at anbefale den til Statsstøtte. At en af vore Navigationslærere opgiver sin Virksomhed til Fordel for Skolen, er ingen Garanti for dens Godhed. Han har jo ikke nødig at blive ved. I alle Tilfælde staar vi os bedst ved at stille os afventende og se, hvorledes Undervisningen arter sig, og hvilket Udbytte Eleverne faar af den.

Ordføreren: Flertallet har betinget, at Skolen for at faa Statstilskud skal give Undervisning til Styrmandseksamen; det er alt det Forbehold, vi med Rimelighed kan tage. At Skolen med et saadant aarligt Tilskud bliver bedre stillet end vore egne, er sandt nok; men saa vidt jeg erindrer, staar der i Andragendet til Ministeriet, at de vil give Undervisning for 80 Kr. aarlig; dette er mindre end, hvad man hidtil har maattet give. Imidlertid vil denne Forskel i Betalingen ikke spille nogen Rolle for de unge Mænd, der vil uddanne sig til Skippere, ifald Undervisningen er bedre hos de færøske Lærere. En væsentlig Grund til, at den sidste ærede Taler og Mindretallet er imod Flertallets Forslag, er den, at Tinget ikke har indhentet Skipperforeningens Erklæring om Sagen. Men Lagtinget har dog anbefalet Statstilskud før, f. Eks. til Højskolen, uden at indhente Erklæringer fra nogen Skoleforening eller Skoleautoritet. Jeg ser en væsentlig Anbefaling deri, at den Mand, der hidtil har undervist $^{9}/_{10}$ af færøske Skippere og Navigatører, anbefaler disse to Mænd; han har vel ogsaa for en stor Del gjort det ud fra sit Kendskab til deres Tænkemaade og Livsførelse. Dette er for mig den bedste Anbefaling.

C. Olsen: Det er en kendt Sag, at det ofte er højst vanskeligt at faa Skib udmønstret her fra Øerne, fordi vi mangler Navigatører. Jeg synes ikke, det er vel betænkt af Mindretallet, naar det vil skyde Svaret ud; det er det samme som at sige: Vi vil ikke have disse Mænd heroppe. Naar de har opført en saa kostbar Bygning, saa er det i Tillid til Statstilskudet. Jeg veed ikke, hvad det skal betyde, at vi giver os til at nægte en Anbefaling, som Ministeriet har ønsket vor Mening om; man vil vistnok studse en hel Del dernede, naar vi siger nej til en Bevilling, som vi ikke har noget med at gøre. Naar Skolens Bestyrere erklærer, at de vil give Undervisning til Styrmandseksamen, saa bør vi anbefale Statstilskudet.

Formanden: Jeg antager, at det er Sagen, Ministeriet ønsker at høre vor Mening om, og ikke de to Mænds Kvalifikationer ell. lign. Da jeg læste Andragendet, blev jeg en Del forbavset over, at de søgte Tilskud til blot en Fiskeskipperskole; men noget ganske andet er det jo, naar de ogsaa vil modtage Undervisning til Styrmandseksamen. For saa vidt denne Skole kan afhjælpe det Savn, der faktisk er til Stede heroppe paa det Omraade, kan jeg ikke indse, hvorfor vi ikke skal anbefale den til det ansøgte Statstilskud. Jeg mener i hvert Fald godt at kunne stemme derfor paa den Betingelse, Flertallet stiller. Misanbefaler vi Andragendet, og vor Indstilling bliver taget til Følge, saa vil Resultatet kun blive, at man ikke faar taget Styrmandseksamen her i Landet; det er i hvert Fald ikke mig bekendt, at der er Udsigt til at opnaa det ad anden Vej. Hvad de tvende Mænds personlige Egenskaber angaar, gør vi vist rettest i at overlade til Ministeriet at anstille de Undersøgelser, som det maatte finde fornødne derom.

Paturssøn: Jeg har forstaaet Sagen en Del anderledes end den højtærede Formand. Det fremgaar saavel af Flertallets Betænkning som af Andragendet, at Pengene tænkes givne netop til disse to Mænd og ikke til en Skole, oprettet og bestyret af hvem som helst. Ved at sende Andragendet til Lagtingets Erklæring har Ministeriet villet sige: Vi foretager os intet, førend vi har hørt Lagtingets Udtalelser om Sagen. Det er aldeles ikke fra Ministeriets Side tænkt som en Selvfølgelig-

hed, at Lagtinget anbefaler Andragendet; hvorfor i Alverden skulde det da henvende sig til os! Det er disse Personer, vi har med at gøre, deres Kvalifikationer og Egenskaber som Lærere og intet andet. De vil maaske nødig indlade sig paa at give Undervisning til Styrmandseksamen; hvorfor skal vi da presse dem til det? Angaaende disse to Personer har vi ingen Anbefaling af nogen som helst Betydning; ingen borger for, at de egner sig som Lærere ved en saadan Anstalt. En skønne Dag viser det sig maaske, at de ikke kender Forskel paa „*brosmu*-" og „*longukálu*"; sligt skal hurtig bringe dem i Miskredit hos Eleverne. Vort Forslag er klart, der er ingen famlende Forudsætninger og Betingelser som i Flertallets Forslag. Naar Sagen foreligger klart oplyst, saa vil vi tage den under Overvejelse, ikke før.

C. Olsen: Ministeriet har vel paa Forhaand lovet at støtte deres Foretagende.

O. J. Olsen: Jeg har været og er endnu velstemt for Sagen, der unægtelig er af Betydning for os, hvis Skolen kan give Undervisning til Styrmandseksamen. En statsunderstøttet Fiskeskipperskole er derimod unødvendig. Jeg har fra særdeles agtværdige og paalidelige Folk hørt de bedste Vidnesbyrd om disse Mænd, og ligeledes mener jeg, at Hr. Jens Andreasens Tilbud om at opgive sin Skole til Fordel for dem maa tillægges megen Betydning. Men en Del er der unægtelig tilbage at ønske; saaledes er det en stor Fejl, at Skipperforeningen ikke er bleven hørt. Jeg har tænkt mig, at de kunde vente i 2 Aar paa Statstilskudet; men dertil er jo at sige, at Mændene er ubemidlede, saa de kan vel nok trænge til det.

Nielsen: Jeg har før udtalt, at der ikke var nogen Anledning til at statsunderstøtte en Fiskeskipperskole, og det mener jeg endnu. Men naar vi har opstillet vore Betingelser, saa kan vi, under Forudsætning af, at de bliver opfyldte, ikke undlade at anbefale Andragendet; ellers vilde det vistnok se lidt løjerligt ud. At vi skulde anbefale Personerne, kan Ministeriet umuligt have ment; vi kender dem jo ikke nærmere. Hentze mente, at vi burde vente, til der havde dannet sig en Folkestemning om Skolen, men det er der virkelig ingen Anledning til for Tinget.

Ordføreren: Det er ikke os, men Statskassen, der skal yde disse 2000 Kr., og derfor kan vi gaa ud fra, at Ministeriet vil opstille saadanne Forudsætninger, at Færinger arbejder ved Skolen o. fl. Alle disse Forudsætninger har disse Mænd at besvare og ikke vi. Ministeriet har anmodet os om et Svar, Flertallet anbefaler et aarligt Statstilskud paa 2000 Kr. til Oprettelse af en Sømandsskole under Forudsætning af, den optager Undervisning til Styrmandseksamen. Jeg forstaar ikke Ordføreren for Mindretallet, naar han siger, at det er de to Mænd, vi anbefaler til Statens Støtte. Det kan vi ikke gøre før efter lang Tids Forløb, naar vi har lært dem at kende.

Effersøe: Jeg vilde sætte stor Pris paa, om vi kunde opnaa at faa taget Styrmandseksamen her paa Øerne; det er uheldigt, at den eneste Uddannelse, Færinger kan faa hjemme, er til at drive Fiskeri. Nu siger Flertallet: Under Forudsætning af, at Skolen ogsaa optager Undervisning til Styrmandseksamen, anbefaler vi Tilskudet; men dette vil let føre til, at de tvende Mænd svarer: »Ja, vi vil gerne undervise, hvis nogen kommer«, men derved kan vi være lige vidt. Det forekommer mig mere praktisk, om vi svarer, at til en Fiskeskipperskole er intet Statstilskud nødvendigt, men i Fald der bliver en Styrmandsskole, der oprettes, saa anbefaler vi det. Samtidig burde vi udtrykkelig gøre gældende, at det var Skolen selv og ikke Andragerne, hvortil Tilskudet tænktes bevilget.

Paturssøn: Hr. Effersøes Forslag tiltaler mig meget. Flertallet kan ikke komme bort fra, at det er til Andragerne selv, de anbefaler at yde Statstilskudet, det er tydeligt udtalt i Betænkningen. Mindretallet har ikke nægtet noget, men kun betinget, at Andragerne opfylder visse Krav. Som Sysselmand Effersøe har udtalt, bør vi ikke anbefale Andragendet, førend disse Mænd har præsteret det forlangte Arbejde.

Hentze: Mindretallets Stilling til Sagen er fuldstændig korrekt, idet de foreslaar at afvente, hvorledes disse Personer røgter deres Hverv, førend Tinget udtaler sig for eller imod; Flertallets forekommer mig derimod ganske bagvendt.

O. J. Olsen: For mit Vedkommende kan jeg kun gaa med til en Anbefaling paa Betingelse af, at Statstilskudet kun ydes, hvis Skolen underviser til Styrmandseksamen.

Effersøe: Naar man stiller dem Tilskudet i Udsigt, saa snart som Skolen giver Undervisning til og afholder Styrmandseksamen, vil det bevirke, at de anstrænger sig mere i den Retning.

Ordføreren: Vor Indstilling betinger ikke blot Afholdelse af Styrmandseksamen, men ogsaa Afslutning. Flertallet har netop søgt at gaa udenom de personlige Hensyn, og jeg paastaar, at vi er komne bedre derfra end Mindretallet.

Paturssøn: Hr. Müller mener, at Flertallets Indstilling sikrer Afholdelse af Styrmandseksamen, men det gør den aldeles ikke. Den forlanger kun, at Styrmandseksamen skal optages paa Skolens Program.

Ordføreren: Ministeriet vil nok paase, hvorvidt dette er for vagt formuleret eller ej; jeg synes, det er tilstrækkeligt.

Isaksen: Jeg vilde være betænkelig ved at stemme for Bevillingen, hvis det ikke var sat som absolut Betingelse, at Skolen giver Undervisning til Styrmandseksamen; dette vil være et stort Gode for os. Blot til en Fiskeskipperskole vilde jeg ikke være med til at anbefale noget Statstilskud. Den i Flertallets Forslag fastsatte Betingelse maa anses for tilstrækkelig. Jeg vilde finde det halvvejs beklageligt, hvis det ikke vedtages; sammenholdt med Hr. Paturssons Udtalelser paa flere offentlige Møder, vil en Nægtelse fra vor Side give Anledning til uheldige Slutninger.

Paturssøn: Min Sidemands (Isaksens) Ord er baade mystiske og mistænkelige. Hvis det, jeg skal have sagt paa flere offentlige Møder, har været angaaende denne Sag, saa har ikke blot jeg, men Tinget begrundet Aarsag til at spørge, hvad det er.

Winther: Jeg har før udtalt mit Syn paa denne Sag. Efter hvad der er fremkommet i Dag, synes alle at være enige om det meningsløse i at give Statstilskud til en Fiskeskipperskole. Efter dette er hverken Flertallets eller Mindretallets Indstilling korrekt. Det vilde i mange Maader være heldigere, om dette Andragende var fremkommet fra Færinger; men maaske det alligevel er rigtigst at se bort fra, hvem Personerne er, og blot holde sig til det Resultat, der kan opnaas.

Isaksen: Min ærede Sidemand (Paturssøn) begærede en Forklaring øvet, hvad jeg havde ment med mine Ord. Jeg hentydede til nogle Udtalelser af Hr. Paturssøn paa et politisk Møde i Teatersalen, hvor han sagde, at han med Harme havde set, at vi Færinger nu skulde kaste os i Armene paa fremmede og give Raadet fra os, blot fordi et Par Danskere kom herop og vilde holde Navigationsskole. Dette er blevet daarligt optaget af flere, som deri har ment at se et Udtryk for Danskfjendtlighed.

Formanden: Dette er en Diskussion udenfor Sagen, som jeg vil henstille til de ærede Medlemmer at begrænse saa vidt muligt.

Paturssøn: Jeg haaber dog, at jeg faar Lov til at svare paa de fremkomne Udtalelser. Hvad Hr. Isaksen anfører, beviser blot, hvor daarligt han husker. At han og flere har opfattet mine Ord som danskfjendtlige, kan ligne ham og hans Meningsfæller. Det er sandelig ikke disse 2000 Kr., der har bestemt mig Stilling til dette Foretagende, men en langt dybere Grund. For mig er det et afgørende Hensyn, at Færinger hiltil har haft Førerskabet paa dette Omraade, og at det derfor er ensbetydende med en Falliterklæring, om vi nu giver alt fra os til to ukendte, fremmede Mænd, som ingen Del har haft i vort Arbejde og Strev for at komme os frem. Andet har jeg hverken ment

eller sagt, og derfor burde jeg ikke blive misforstaaet. Færinger er beskedne, ængstelige for at henvende sig til Lagtinget, hvad de ogsaa kan have Grund til, thi det har ikke een, men mange Gange vist sig, at Andragender er blevet afviste uden anden paaviselig Grund end den, at Andragerne var Færinger. Skal vi altid overlade alt til andre, aldrig selv gaa i Spidsen, saa kommer vi aldrig længere, og saa faar Danmark heller aldrig nogen virkelig Glæde af os.

Sagen overgik til 3dje Behandling.

Kl. $7^{3}/_{4}$ afbrød Formanden Forhandlingerne til Fortsættelse Kl. $8^{3}/_{4}$.

3dje Behandling af Sagen angaaende Ændringer i Trøloven.

Ordføreren (T. J. Petersen): Efter den Forhandling, som blev ført ved 2den Behandling, skal jeg ikke nu komme nærmere ind paa Sagen, men kun sige, at som Forholdene er mange Steder, bliver Trøloven ikke benyttet, fordi den ikke *kan* benyttes. Udvalgets Flertal mener, at det Udkast til Forandring i Loven, som Flertallet har udarbejdet, vil kunne afhjælpe disse Mangler, i hvert Fald for en overvejende Del; den foreslaaede Ordning vil bevirke, at Odelsejerne stiller sig mere velvilligt til Opdyrkningsspørgsmaalet.

Winther: Jeg har i Forbindelse med et andet Medlem fremsat et Forslag til Beslutning om Udsættelse af denne Sag. Der viser sig jo meget forskellige Synspunkter indenfor Udvalget, der har affødt ikke mindre end tre højst afvigende Forslag. Flertallets Forslag tager ikke Sigte paa, hvad Tingets Flertal ønsker.

Ordføreren: Det har jeg ikke hørt noget om. At der er fremkommet 3 forskellige Forslag, er i hvert Fald intet Bevis. Flertallet og det ene Mindretal er saaledes enige i Hovedsagen, nemlig at de nuværende Parceller er for store. Det fra D'Hrr. Winther og J. H. Poulsen fremkomne Forslag til Beslutning angiver som Grund for en Udsættelse af Sagen det, at vor Landbolovgivning i det hele trænger til store og indgribende Reformer, som ikke bør foregribes ved en enkelt uvæsentlig Ændring. Men det er sandelig ikke nok at tale om de store Mangler, der trænger til at rettes; man maa ogsaa vide, hvori disse Mangler bestaar. Før man faar det oplyst, er det umuligt at tage Stilling til D'Hrr.s Forslag. Er virkelig disse indgribende Forandringer nødvendige, saa er der heller ingen Grund til at udsætte denne; vedtages Flertallets Forslag, vil intet være foregrebet for de Pladsers Vedkommende, hvor den foreslaaede Ændring ikke kommer til Anvendelse. Vi maa komme til en Ordning paa dette Omraade, som tilfredsstiller alles Krav og ikke blot enkelte Parter af Øerne.

Hentze: Den ærede Ordførers Udtalelser har ikke overbevist mig. Der skal gøres et større Arbejde, førend nogen fuldtud tilfredsstillende Ordning opnaas paa Landbolovgivningens Omraade. Flertallets Forslag er saa løst, at jeg maa advare indtrængende imod at stemme derfor; de Regler, det opsætter, er i Virkeligheden ingen Regel. Det vilde være i høj Grad ønskeligt, om disse Forhold kom ind under en grundig Omordning, men de Tilstande, her søges forbedrede, er ikke saa paatrængende, at man har Grund til at forhaste sig. Trølovens Goder er vel nok saa mange, at dens Mangler næppe kan være blevet saa helt utaalelige paa en Gang. Og Jorden løber ikke fra os. Jeg skal anbefale, at mit Forslag vedtages.

Dam: Jeg skal blot tillade mig et Par Bemærkninger i Anledning af, at det bebudes, at hele vor Landbolovgivning skal undergives en Reformering. Dette vil kræve saa lang Tid, at jeg maa tilraade, at mit Forslag vedtages, indtil det store Arbejde er færdigt. Det vil det nemlig ikke blive saa let at komme til Enighed om, men naar det engang sker, kan der vel ikke være noget i Vejen for, at det ogsaa kommer til at omfatte mit Forslag.

J. H. Poulsen: Jeg har været med til at stille Forslaget om, at Sagen ud-

sættes, men agter imidlertid ikke at efterkomme Flertals-Ordførerens Henstilling om at gøre Rede for, hvad det er for Mangler, vor Landbolovgivning lider under, og hvilke Reformer vi har ment nødvendige. Det vilde nemlig være ganske ørkesløst at aabne en Diskussion derom i Aften; den vilde ikke kunne afsluttes indenfor denne Samling. Det vil ikke være noget Tab for nogen, om denne Sag udsættes i Aar. Tilstanden kan ikke være bleven saa pludselig forværret paa de Steder, Flertals-Ordføreren gør sig til Talsmand for, at denne Forandring absolut skulde jages igennem i denne Samling.

Winther: Ifald jeg indlod mig paa at levere en Kritik af vor Landbolovgivning som den, Ordføreren ønsker, saa vilde han have saa meget at anføre derimod, at Diskussionen vilde føre langt, langt videre, end dette ene Punkt i Trøloven fortjener. Her er i øvrigt kun een Vej at gaa til Løsning af det Misforhold, Ordføreren har skildret, og den er klar og retfærdig, nemlig en Ekspropriationslov. I øvrigt kan den ærede Ordfører være forvisset om, at jeg nok skal komme frem med et Forslag til Reformer paa Landbolovgivningens Omraade; det er aldeles ikke løs Tale fra min Side.

Ordføreren: Jeg mener ikke, at Tiden er inde til, at man ved Lov skulde gribe ind i Ejendomsretten, saaledes som Winther antyder. Hvis den af Flertallet foreslaaede Ændring vedtages, saa vil man nok kunne hjælpe sig med Trøloven; den er ellers god nok.

Forslaget om Sagens Udsættelse vedtoges med 9 Stemmer mod 8.

3dje Behandling af Sagen angaaende Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse.

Ordføreren (Winther): Jeg har intet nyt at tilføje og vil nu kun udtale mit Haab om, at de ærede Medlemmer vil tage vel imod Forslaget og stemme derfor. Personlig havde jeg gerne set, at Medlemmerne blot stemte for Punkt 1, men som Medlem af Udvalget har jeg taget Stilling for begge.

T. J. Petersen: De faldne Udtalelser har ikke kunnet forandre mit Syn paa Sagen: jeg agter ikke at stemme for den, fordi jeg ikke har været med til at behandle den.

C. Olsen: Som Medlem af Udvalget har jeg underskrevet Betænkningen med Forbehold, hvorved jeg har ment: med den Forudsætning, at der vilde fremkomme Grunde og Synspunkter under Sagens 2den Behandling, der kunde motivere Tingets Optræden i denne Sag. Men dette er ikke sket, hvorfor jeg agter at afholde mig fra at stemme, idet jeg ikke kan se bort fra, at saa mange af Medlemmerne er ny.

Ordføreren: Dette er vist noget ret ukendt til Dato, at et Udvalgsmedlem indtager en saadan Stilling som Hr. Olsen, uden paa Forhaand at have erklæret sig i Mindretal. Men jeg har nok anet, at der var noget mystisk i Gære, hvad jeg ogsaa antydede ved Sagens 2den Behandling. Det vilde have klædt Hr. Olsen bedre, om han havde givet sin Stilling tilkende i Udvalget, i Stedet for nu at optræde imod det; en saadan Optræden er lidet loyal. Det er mere end mærkeligt, at Hr. Olsen, som gladelig stemte for Loven i 1902, nu under Paavirkning af et enkelt nyt Medlems Udtalelser frafalder sit forrige Standpunkt.

Isaksen: Det er en næsten ulyggelig Samvittighedsfuldhed, Hr. Olsen lægger for Dagen, idet han, som i 1902 stemte for Loven, nu af Hensyn til nogle ny Medlemmer, som slet ikke har udtalt sig, undlader at stemme, altsaa i Virkeligheden stemmer imod. Det Lovforslag, her er Tale om, er blevet saa grundig behandlet, som man vel kan ønske det, og enstemmig vedtaget i Tinget. Hr. Petersens eneste Grund er den, at han ikke har sat sig ind i Lovforslaget; det er dog en sorgelig Grund. For ham som for Hr. Olsen burde det dog være et vægtigt Moment, at Thorshavns Kommunalbestyrelse har udtalt

sig for denne Paamindelse til Regeringen; Tinget plejer dog altid at lægge Vægt paa Forstanderskabernes Mening. Men de to Herrer maa saamænd gerne lade være at stemme; det spiller ingen stor Rolle, om der mangler 2 Stemmer.

C. Olsen: Jeg har underskrevet med Reservation, fordi jeg forudsaa, at jeg ikke vilde kunne gaa med. Der er aldeles ingen Grund for os til at rykke Ministeriet; det har begge Lovforslag dernede, saa det kan jo fremlægge, hvilket af dem det finder for godt. Noget ganske andet vilde det være, om denne Paamindelse var kommen fra Thorshavns Kommunalbestyrelse, det vilde have været paa sin Plads, men derimod ikke, at Tinget skal indlade sig paa at stille en saadan.

Formanden: Jeg agter at stemme for Punkt 1. Det er ganske naturligt, at Byen Thorshavns Repræsentanter i Lagtinget har rejst Sagen, meget mere naturligt end, om Kommunalbestyrelsen skulde have gjort det, her hvor det gælder Ændringer i en Kommunallov.

Paturssen: Jeg vil indtrængende anbefale, at vi alle som en stemmer for Udvalgets 1ste Indstillingspunkt. Det vil se altfor paafaldende ud, om vi i Aar skulde indtage en Stilling til bøjre for Lagtingssamlingen 1902. Sysselmand Petersens Optræden forbavser mig umagtelig; jeg troede dog, at Aarets Lagtingsvalg havde givet gode, frisindede Resultater — med Undtagelse af Norderø-Valgene naturligvis. Men det synes ikke at være Tilfældet.

J. H. Poulsen: Sysselmand Olsen burde have søgt at overbevise de ny Medlemmer om Lovens Fortræffelighed, i Stedet for at virke ved sit daarlige Eksempel. Der skulde vel ikke være en dybere Grund til Hr. Olsens mærkelige Omvendelse? Birkedommer Hosts Udtalelser i Landstinget f. Eks.!

Isaksen: Da Sysselmand Olsen talte første Gang i Aften, havde han *en* Grund til ikke at stemme for Forslaget; anden Gang, han tog Ordet, havde han en anden Grund. Kommer han nu igen tredie Gang, saa er jeg sikker paa, at han møder op med en tredie. Men jeg haaber dog, den vil gøre ligesaa lidt Skade som hans tvende forrige.

T. J. Petersen: Mit Standpunkt er klart: Jeg stemmer ikke for en Lov, som jeg ikke har været med til at behandle. Jeg er nemlig ikke saa selvklog, at jeg efter en Gennemlæsning af Loven tror at kunne sige, hvorvidt den er god eller ej. Det kan føre til farlige Konsekvenser, hvis vi slaar ind paa, at kommende Tingsamlinger skal være forpligtede til at genoptage, hvad andre tidligere har vedtaget.

Hentze: Jeg kan med min bedste Vilje ikke se det klare i Sysselmand Petersens Standpunkt og mener fuldtvel at kunne forsvare at stemme for Resolutionen, selv om jeg er nyt Medlem.

C. Olsen: Naar Hr. Johan Henrik Poulsen ironiserer over, at jeg skulde være bunden ved Landstingets Stilling til denne Sag, saa skal jeg ikke indlade mig paa at give ham Svar som fortjent, skønt der nok kunde være Grund dertil. Hr. Isaksen gør vist bedst i at stikke Haanden i sin egen Barm, naar han bebrejder mig min Skifte Grunde. Til Hr. Paturssons Udtalelse om Aarets Lagtingsvalg skal jeg kun bemærke, at i hvert Fald Sudringer har gjort en stor Buk ved at genvælge ham.

Ordføreren: Jeg vil ikke prøve paa at overbevise Hr. Sysselmand Petersen; den Mand overbevises ikke ved Fornuftgrunde. Og hvad Sysselmand Olsen angaar, saa vilde jeg blot ønske, at han altid havde været saa samvittighedsfuld overfor ny Medlemmer, som han inder i denne Sag.

Isaksen: Olsen har faktisk taget flere Standpunkter til denne Sag; i 1902 var han for, nu er han imod. Selv om Sysselmand Petersen ikke vil anerkende en Attest fra én Tingmand, saa burde han dog kunne bøje sig for en Attest, underskreven af 18 Tingmænd i Forbindelse med Thorshavns Kommunalbestyrelse.

T. J. Petersen: Til Hr. Winther skal jeg blot sige, at han heldigvis ikke er i Stand til at overbevise mig, naar jeg er af en anden Mening, og heller ikke tager jeg hans Attest for god.

Punkt 1 vedtoges med 18 St. (5 Medlemmer stemte ikke, 2 var fraværende); Punkt 2 bortfaldt (4 stemte derfor, 5 imod, 9 stemte ikke, 2 var fraværende).

Mødet Mandag den 18. Septbr. Kl. 12.

3die Behandling af Forslag til Lov om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

Formanden: Som ærede Medlemmer vil have bemærket, er der ved Mødets Begyndelse fremlagt et Ændringsforslag af 5 Medlemmer om, at Sagen udsættes til næste Aar, og at den imidlertid udsendes til Forstanderskabernes Erklæring. Forhandlingen vil foreløbig altsaa dreje sig om dette Forslag.

Ordføreren (Effersøe): Dette Ændringsforslag om Sagens Udsættelse til næste Aar er kommet meget hovedkulds; derfor vilde det være ønskeligt, om det ikke blev sat under Afstemning, førend alle Medlemmerne har faaet Lejlighed til at gøre sig bekendt dermed.

J. H. Poulsen: Jeg mener, at dette Ændringsforslag under alle Omstændigheder bør sættes sidst under Forhandling, og at Sagen bør undergaa sin fuldstændige Behandling først, saaledes at hvis den bliver udsendt til Forstanderskaberne, disse fuldtud kan blive bekendt med Tingets Stilling til Sagen.

Formanden: Forslaget gaar ud paa, at Sagen udsættes paa *dette* Tidspunkt. Efter de Regler, som almindelig følges ved Sagers Behandling, maa Afgørelsen heraf finde Sted nu.

J. H. Poulsen: Jeg kan ikke indse andet end, at hvis der skal vindes noget Udbytte af Forstanderskabernes Erklæringer, saa maa Sagen behandles til Ende. Saaledes som den nu foreligger, kan man ikke sige, at Tinget har taget Stilling til Sagen.

Formanden: Det vilde være at sætte en Bonde ovenpaa en Herremand. Skal Sagen udsættes, faar vi desuden maaske Masser af nye Forslag næste Aar, som Forstanderskaberne ikke har udtalt sig om, og saa er vi lige nær; derfor vil det ikke lønne sig at anvende Tid paa en 3die Behandling, hvis Sagen dog skal udsættes.

Nielsen: Jeg har været med til at stille det omhandlede Forslag og mener, at Sagen bør sendes til Forstanderskaberne, som den nu foreligger. Det haster ikke saa stærkt med denne Lov — om den bliver færdig i Aar eller næste Aar. Ædruelighedskommissionen er ikke færdig med sit Arbejde og har endnu ikke afgivet nogen Betænkning. Hertil kommer, at Lagtinget i Fjor vedtog et Lovforslag om Afløsning af Tienden, hvis Skæbne vi endnu ikke veed noget om. Det vilde ikke være heldigt, om denne Sag kom ned, førend Regeringen har taget Stilling til Tiendespørgsmaalet.

Ordføreren: Udvalget har ikke naaet at tage Stilling med Hensyn til Ændringsforslaget. Jeg skal derfor henstille, om det ikke er rigtigst i en Sag af saa stor Betydning som denne, at Tinget betænker sig et Par Dage paa at tage et saa betydningsfuldt Skridt som pludselig at afbryde Forhandlingerne. Jeg har haft i Sinde at rejse hjem paa Torsdag, men vil blive, om det viser sig nødvendigt, af Hensyn til denne Sag. Jeg har nok hørt, at et æret Medlem mener, at Sagen ikke haster. For mit Vedkommende er jeg paa det rene med, at en Udsættelse kan faa meget vidtrækkende Følger.

Formanden: Jeg skal bemærke, at jeg oprindelig havde agtet at sætte Sagens 3. Behandling til paa Onsdag den 20., og det er kun ifølge Ordførerens

udtrykkelige Ønske, at den foretages allerede i Dag.

Nielsen: Jeg har ikke noget imod en Udsættelse, skønt jeg mener, at de forskellige Medlemmer lige saa godt kan stemme om Sagen i Dag. Jeg ønsker ikke, at Ændringsforslaget skal se ud som en Overrumpling.

Isaksen: Det er meget diplomatiske Grunde, som den sidste ærede Taler anfører. For Tiendeafløsningens Skyld behøver vi vist ikke at vente med det her foreliggende Lovforslag. At vente paa Ædruelighedskommissionen kan muligvis blive langvarigt, desuden veed vi ikke rigtig, om den arbejder i en Retning, som kan overføres paa det her omhandlede Forslag, og om dens Arbejde ogsaa omfatter Færøerne.

Nielsen: For min Skyld maa vi gerne nu stemme om Sagen. Hvis den undergaar Forandringer, saa faar man gennem Forstanderskaberne at vide, hvad Befolkningen mener derom. Jeg kan ikke give Oplysninger om, hvad Ædruelighedskommissionens Arbejde gaar ud paa; imidlertid kan jeg ikke indse, hvorfor Sagen skulde have saadan Hast, eller hvorfor der skulde være mere Trang til at indføre Lovbestemmelser mod Spiritusmisbrug her end andre Steder. Jeg hævder, at vi ikke bør paaskynde Sagen, førend vi ser Ædruelighedskommissionens Forslag. Om Kommissionens Arbejder ikke omfatter Færøerne, vil vi dog have Gavn af at se, hvilke Resultater den kommer til.

Isaksen: Tinget behandlede i Fjor Brandforsikringssagen, som alle mente var af gennemgribende Betydning for Færøerne. Da denne Sag var saa ny, fandt man det formaalstjenligt at sende den til Forstanderskabernes Erklæring; men Resultatet heraf var yderst magert, idet kun ganske faa Forstanderskaber udtalte sig, og som Følge af det fremkomne (eller ikke fremkomne) er Sagen nu udsat indtil videre og kan saaledes i lang Tid ikke ventes fremmet. Det vilde gøre mig hjærtelig ondt, om denne Sag skulde friste en lignende Skæbne.

Winther: Jeg maa beklage, at Sagen er foreslaaet henvist til Forstanderskabernes Erklæring da de næppe kan have vægtige Argumenter at fremføre mod Forslaget; i hvert Fald kan der ikke ankes over, at det ikke er frisindet nok. At vente efter Ædruelighedskommissionens Betænkning, vil være ørkesløst, navnlig hvis den bliver lige saa længe om sit Arbejde som Forsvarskommissionen. Der behøver desuden ikke for Færøernes Vedkommende at tages Hensyn til, om det for det øvrige Kongeriges Vedkommende anses nødvendigt at lovgive paa dette Omraade eller ej. At Forstanderskaberne skulde give ny Impulser til Forslaget, mener jeg, at der er ringe Sandsynlighed for.

Isaksen: Denne Sag er rejst ifølge et Andragende fra Befolkningen selv. Om Forslaget blev sendt ud, vilde det vistnok finde Billigelse hos Befolkningen overhovedet. Jeg kender i hvert Fald Stemningen her i Thorshavn og veed, at her forholder det sig saaledes.

Ordføreren: Før jeg udtaler mig nærmere, ønskede jeg gerne at høre, om Formanden agter at sætte Forslaget under Afstemning nu, eller om det maaske kan vente et Par Dage.

Formanden: Jeg agter i alt Fald ikke at sætte Forslaget under Afstemning, førend flere Medlemmer er til Stede. Paa Grund af de mange Sager, der foreligger til Behandling, har Tinget knap Tid til at arbejde paa hver enkelt, og det maa vel nærmest betragtes som Tidsspilde at beskæftige sig med lang *Forhandling* om dette Ændringsforslag. For at Tingets Arbejde kan fremmes, maa vi, da Samlingen er saa langt fremrykket, nogenlunde snart komme til *Afstemning* over, om denne Sag skal udsættes eller ej. - - Med Hensyn til Ændringsforslagets Realitet skal jeg kortelig sige, at med al Respekt for Forstanderskaberne tror jeg ikke, det vil føre til noget at sende denne Sag ud til Erklæring. Jeg tror ikke, det i Almindelighed er nogen anbefaledsesværdig Fremgangsmaade, at Lagtinget indhenter Erklæringer fra alle Verdenshjørner om Lovgivningssager; Medlem-

merne maa i Reglen kunne skønne over Sagerne lige saa godt som de, Erklæringerne indhentes fra. For Tiendelovens Skyld mener jeg ikke, at der er Grund til at udsætte Sagen, da Tiendespørgsmaalet meget vel lader sig ordne uafhængigt af denne Sag.

Dam: Jeg har været med til at stille Ændringsforslaget, fordi jeg ikke er tilfreds med det foreliggende Forslag og mener, at Loven vil kunne forbedres ved at underkastes yderligere Behandling. Jeg er mest bange for, at Lovforslaget ikke vil kunne forebygge Dannelse af Klubber, saaledes at Drikkeriet herefter vil foregaa efter en mere organiseret Plan, saa at der kun bliver mindre Drukkenskab paa offentlig Gade. Saaledes som Sagen stiller sig for mig, maa jeg anse det for lidet lønnende for nærværende Tid at arbejde yderligere paa den. Jeg har navnlig for Forbrugsforeningers og Klubbers Vedkommende Betænkeligheder, som maaske kunde lettes noget ved Erklæringer fra Forstanderskaberne.

Ordføreren: Udvalget har endnu ikke haft Lejlighed til at overveje, hvilken Stilling man bør tage til Ændringsforslaget. Jeg skal derfor henstille til Formanden at udsætte Sagen til i Aften.

Hentze: Det ser visselig smukt ud at sende Sagen til Forstanderskaberne, men har næppe stor reel Betydning. De Medlemmer, som her nærer Betænkeligheder, opnaar kun at paadrage Befolkningen Medansvar. Jeg finder dette betænkeligt, for saa vidt man ikke kan vente, at alle Forstanderskaberne vil give noget Svar, og man kan befrygte forskellige negative Resultater af det store Arbejde, som Tinget har ofret paa Sagen. Dette vil kun være at gaa af Vejen for Sagen, men jeg vil langt foretrække at gaa lige paa.

Nielsen: Naar et æret Medlem mener, at der intet kan siges mod Forslaget, fordi det er frisindet nok, saa kunde det ske, at nogle Forstanderskaber vil finde det altfor frisindet. At udsætte Afstemningen til i Aften kan være godt nok, det kan jo i alt Fald blive livligere for Tilhørerne. Jeg mener ogsaa, at det er heldigt at udsætte Afstemningen, fordi der er dem, der mener, at Bestemmelserne er for strænge, og derfor mulig vil stille Ændringsforslag i saa Henseende, hvis Sagen ikke udsættes til næste Aar. Det er langtfra alle Medlemmer, der har samme Syn paa Sagen som Udvalget.

Paturssoon: Jeg vil ikke for Tiden udtale, hvilket af Forslagene jeg agter at stemme for. Kun mener jeg, det er heldigt, at Sagen udsættes, — om ikke længere, saa dog til i Aften. Jeg mener, at Lovforslaget er frisindet i den Grad, at maaske enkelte Forstanderskaber vil finde, at det er for meget af det gode. Det glæder mig, at der gøres Ret og Skel ved, at de 3 nu favoriserede Pladser stilles lige med de øvrige Bygder.

Formanden: Efter de faldne Udtalelser skal jeg udsætte Afstemningen over Forslaget om, at Sagen udsættes til næste Aar, til i Aften Kl. 9, men ikke længere. Der foreligger fra Udvalget vigtige og indgribende Ændringsforslag, og for saa vidt det skulde blive vedtaget ikke at udsætte Sagen, vil den fortsatte 3. Behandling derfor meget mulig tage en længere Tid.

3die Behandling af Sagen angaaende Postdampskibsforbindelsen København—Færøerne—Island.

Ordføreren (J. Poulsen) refererede Udvalgets Forslag, som vedtoges.

3die Behandling af Sagen angaaende flere Anløbssteder for Postdampskibet „Tjaldur".

Ordføreren (J. Poulsen): Jeg skal indskrænke mig til at anbefale Udvalgets Forslag, der, som de ærede Medlemmer bekendt, gaar ud paa en Henvendelse om, at Kollefjord, Funding og Kvannesund optages paa Fartplanen.

Forslaget vedtoges.

3die Behandling af Sagen angaaende Ændringer i Tingets Forretningsorden.

Ordføreren (Müller): Udvalget har ikke fundet Anledning til at fremkomme med Ændringsforslag udover det i Dag fremlagte. Der foreligger et Ændringsforslag fra Formanden og et fra Effersøe. Det sidste har Udvalget haft under Behandling. Det tiltaler os, saa at vi godt kan give det vor Tilslutning.

Effersøe refererede og anbefalede sit Ændringsforslag, idet han fremhævede, at Hovedtanken i Forslaget er at faa Sagerne hurtigere og bedre afgjorte: Jeg har i saa Henseende anset det for passende, at Sagerne som Regel kun skal komme til Behandling i vedkommende Lagtingssamling, for saa vidt de for Bevillingssagernes Vedkommende er indkomne inden Udgangen af forudgaaende Juni Maaned. Formanden vil saa kunne faa dem undersøgte, og hvis der er Mangler, kan der nogenlunde blive Tid til at faa dem afhjulpne og Sagerne ordentlig oplyste. I øvrigt bør der holdes paa, at alle Sager bør indkomme tidlig, som Regel før Tingsamlingens Begyndelse, og ikke senere end 7de, subsidiært 15de August. Jeg mener, at Tinget fra Begyndelsen bør beskæftige sig med Bevillingssagerne og om fornødent i de første Dage holde Aftenmøder, for at der i den nærmest følgende Tid kan arbejdes mere uforstyrret i Udvalgene.

Formanden: Jeg har som Formand haft Lejlighed til at høre adskillige, til Dels stik modsatte Forslag til Fremskyndelse af Forhandlingerne, og jeg har gjort alle mulige Eksperimenter, men uden tilsigtet Resultat, og jeg er derfor tilbøjelig til at mene, at Fejlen ikke saa meget ligger i Arbejdsordningen som i den Omstændighed, at Lagtinget i Lighed med andre Forsamlinger af lignende Beskaffenhed ikke anstrænger sig saa meget i Begyndelsen. Hvis vi holdt Møder paa 12 Timer hver af de første 14 Dage, vilde man maaske opnaa, at en Del Medlemmer blev hæse, og saa vilde en paafølgende 14 Dages Ferie ikke blive meget frugtbar paa Udvalgsarbejde. — De af mig stillede Forslag gaar ikke ud paa meget væsentlige Ændringer. Forslaget vedrørende § 5 er i Virkeligheden kun redaktionelt og er foranlediget af, at hverken Udvalgets eller Effersøes Forslag vil kunne passe, naar det drejer sig om overordentlige Samlinger, eller hvis vi som det jo er forudsat i det i 1902 vedtagne Lovforslag om Forandringer i Lagtingsloven — skulde komme dertil, at Lagtinget træder sammen paa en anden Tid end Olaidag. Mit Forslag til § 8 afviger fra Effersøes deri, at jeg foreslaar nedsat et særligt Decisionsudvalg for at befri de almindelige Udvalg for dette Arbejde.

Effersøe: Jeg har lagt særlig Vægt paa, at Sagerne skal kunne undergives en hurtigere og bedre Behandling. Folk er saa tilbøjelige til at komme med Sagerne i sidste Øjeblik, derfor maa de forskellige Repræsentanter lade det være sig magtpaaliggende at gøre det indlysende, at Sager, som der ellers ikke er Uvilje imod, vil blive afviste, fordi de kommer for sent. Den Mangel ved mit Forslag, at det kun passer paa de ordinære Samlinger, forekommer mig at være en meget lille Mangel, da jeg ikke kan se Tilfælde, hvor det ved overordentlige Samlinger kunde være nødvendigt at have en saadan Tidsfrist fastslaaet. Disse Samlinger bliver sam-

menkaldte for at træffe Afgørelse i saadanne store Sager, som Medlemmerne vist gennemgaaende vil være enige om. Mig bekendt, er der kun en Gang holdt en saadan overordentlig Samling. Betræffende Muligheden for Ændringer i Lagtingsloven, saa vil det nok ikke blive svært at faa indført en tilsvarende Ændring i Forretningsordenen.

Ordføreren: Det bør bemærkes, at § 5 netop har givet Anledning til, at Sagen denne Gang blev rejst, idet Sysselmand Schrøter fremkom med et Forslag, sigtende til at hindre Tingsamlingernes Forsinkelse ved for sent indkommende Andragender. Man mente i Fjor, at den 15. August var en passende Tidsfrist. Udvalget anser ogsaa dette for passende, da alt for skrappe Bestemmelser næppe vil vise sig heldige. Schrøter fremhævede som det ene rigtige, at Sunnasagerne slet ikke burde behandles i det første Tidsrum. Jeg skal ikke kunne sige, hvorvidt dette vilde fremme Arbejdet. Det er vistnok saaledes, som Formanden siger, at Medlemmerne i Begyndelsen ikke er godt oplagte til Arbejde. Formandens Ændringsforslag til § 8 mener jeg ikke at kunne slutte mig til. For øvrigt skal jeg bemærke, at Udvalget ikke har haft Lejlighed til at overveje det saaledes som Effersøes Forslag. Jeg mener, at Decisionerne er et ubetydeligt Arbejde for vedkommende Udvalg, som vil være meget bedre inde i Sagerne end et særligt Decisionsudvalg.

Formanden: Jeg lægger ikke særlig Vægt paa Forslaget om Decisionsudvalget. Den egentlige Grund til, at jeg stillede Ændringsforslag, var, at jeg mente at se andre Fejl ved de foreliggende Forslag.

J. Poulsen: Jeg har i Anledning af Effersøes Forslag tænkt at stille et Underændringsforslag. Bestemmelsen om, at Bevillingssager skal indsendes i Juni Maaned, vil for Forsørgelsesplanernes Vedkommende komme paatværs af Kommunallovens § 17 og Fattiglovens § 4.

Effersøe: Naar blot andre Bevillingssager fremkommer til den af mig foreslaaede Tid, vil man dog opnaa at faa Amtsraadssagerne saaledes fra Haanden i den første Del af Samlingen, at de ikke for meget hindrer Arbejdet paa de andre Sager. Lige overfor den Schrøterske Anskuelse vil jeg hævde, at 1ste Behandling af de store Sager ikke i den Grad optager Tiden og besværer Medlemmerne, at de ikke samtidig kan beskæftige sig med Amtsraadssagerne. Det besværligste er Udvalgsarbejdet samt Sagernes 2den og 3die Behandling. Med Hensyn til J. Poulsens Bemærkning maa jeg indrømme, at der her kan være Grund til at indskyde en Ændring.

Formanden: Det er et meget omdebatteret Spørgsmaal, paa hvilken Maade man skal faa det mest muligt ud af Arbejdet. Der fremkommer mange gode Raad, men naar man i et Tidsrum har iagttaget Resultaterne, kommer man til at nære Tvivl om, hvor meget de gode Raad er værd. Naar Effersøe foreslaar en ny Ordning, saa kan den maaske være probat, men jeg er dog efter de tidligere gjorte Erfaringer nærmest bange for, at Resultatet vil blive endnu værre end før. En af de største Vanskeligheder er, at saa mange af de større Sager kommer til at foreligge fra Udvalgene paa samme Tid, og dette fører til, at Lovgivningsarbejdet ikke bliver saa godt behandlet, som det ellers vilde være muligt. Formændene i Udvalgene vil i den Henseende kunne gøre meget til at fremskynde Arbejdet paa de større Sager, saaledes at disse kan komme til 2. Behandling saa tidlig som muligt. Fastsættelsen af en Dato vil ikke have saa stor Betydning som, at Medlemmerne er mere nidkære for at fremme Arbejdet. Mit Ændringsforslag angaaende Decisionsudvalget skal jeg efter de fra Ordføreren faldne Udtalelser tage tilbage.

Ordføreren: Udvalget har ikke ment at kunne anbefale Tidsgrænsen sat ved den 30. Juni. Der er et stort Spring herfra og til den 15. August, og Fastsættelsen af dette sidste Tidspunkt vil dog være et betydeligt Fremskridt imod den nuværende Tilstand, hvor Sagerne kan komme drattende helt ud til Samlingens Slutning.

Forslagene vedrørende §§ 3--18 sattes under Afstemning.

Ordføreren: Til § 26 har Formanden stillet et Ændringsforslag. Sagen er paa dette Punkt saa meget drøftet, at jeg ikke finder Anledning til at udtale mig, men kun skal bemærke, at jeg ikke kan tiltræde Ændringsforslaget. Afstemningen over § 30 vil være afhængig af, hvad der vedtages med Hensyn til § 26.

Formanden: Jeg har heller ikke i Sinde at fremkalde nogen Diskussion, men da jeg anser en Forandring i Afstemningsmaaden for at have stor Betydning, skal jeg ikke tilbageholde nogle Bemærkninger. — Efter den nugældende Praksis sammenblander man to ganske forskellige Ting, nemlig 1) hvad der kræves for, at Tinget skal være beslutningsdygtigt, det vil sige være i Stand til enten at vedtage eller forkaste et Forslag, og 2) hvad der kræves for, at et Forslag skal være vedtaget. Man fordrer efter den gældende Fortolkning af Lagtingslovens § 10 og af Forretningsordenens § 26, at der skal være 10 Medlemmer, der deltager i Afstemningen ved at stemme »ja« eller »nej«; og er der ikke det, anses det paagældende Forslag for »bortfaldet«, hvad der vil sige det samme som »forkastet«. — Dette er urigtigt baade formelt og reelt. Det er *formelt urigtigt* i det angivne Tilfælde at antage, at Forslaget er »bortfaldet« o: »forkastet«; thi efter Forudsætningen gaar man jo netop ud fra, at Tinget ikke har kunnet tage *nogen* Beslutning, altsaa hverken forkaste eller vedtage Forslaget, og Følgen heraf maatte da blive, at Afstemningen blev *udsat*. — Værre er det dog, at den gældende Praksis ogsaa er *reelt uheldig*. Den giver et aldeles falsk Billede af Tingets Mening, idet den tvinger dem, som er de mest bestemte Modstandere af et Forslag, til at sige »stemmer ikke«, fordi man ved at sige »nej« kan hjælpe Forslaget igennem. Dette er ganske bagvendt; thi den naturlige Forstaaelse af Stemmegivningen maa dog være den stik modsatte, nemlig at den, der siger »nej«, er imod Forslaget, men den, der svarer »stemmer ikke«, stiller sig neutralt.

Jeg har saa mange Gange set uheldige Følger af den nu brugte Fremgangsmaade, at jeg ikke har kunnet undlade at gøre endnu et Forsøg paa at faa den forandret.

Effersøe: Jeg kan slutte mig til Formandens Forslag, fordi dette sigter til at hjælpe os bort fra de mange uheldige Afstemninger, som fremkommer som Følge af den hidtil fulgte Praksis. For at holde os til et nylig indtruffet Tilfælde, fik man ved Forslaget til Lov om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene det af Udvalget stillede Forslag udstemt, ved at 7 Medlemmer sagde »stemmer ikke«, medens 9 stemte for Forslaget og 4 var fraværende. Da Lovforslaget vilde være ubrugeligt, hvis samme Taktik anvendtes overfor det modsatte Forslag og dette saaledes ogsaa var faldet, blev man nødt til at stemme for det sidstnævnte Forslag, og saaledes bliver Lovforslaget sendt ned til Regeringen i en Form, som 9 af 16 Medlemmer bestemt var imod.

Ordføreren: Enten den nu gældende Regel formelt eller reelt er urigtig, saa har Erfaring belært os om, at den er værd at holde paa. Medlemmerne veed selv meget godt, hvad deres Stemmegivning betyder. Hvis Formanden finder, at Tinget ikke er beslutningsdygtigt, staar det han frit at slutte Mødet; men han maa vel i saa Fald beramme et nyt Møde.

Formanden: Jeg er ikke enig med Ordføreren. Der har saa længe bestaaet en bestemt Praksis paa dette Omraade, at det vilde være utilbørligt, om Formanden uden videre satte sig ud over den. Jeg mener imidlertid, at Formanden er berettiget til at holde sig til Bestemmelserne i Lagtingslovens § 10 og udsætte Afstemningen, saa snart det viser sig, at ikke Halvdelen af Medlemmerne deltager deri. Af det Eksempel, som Medlemmet for Sudero (Effersøe) nævnte, kan man se, hvorledes et Forslag kan komme til at blive enstemmig vedtaget, skønt det har en forholdsvis ringe Stemning for sig. De, som siger

»stemmer ikke«, har efter naturlig Forstaaelse sagt: »Vi lader Flertallet træffe Afgørelsen.« Hos os kan det derimod indtræffe, at Sager forkastes, naar 9 stemmer for og ingen imod. Den Afstemningsmaade, som Ordføreren mener ikke at kunne bruge, anvendes alle andre Steder. I Rigsdagen ser man aldrig, at det kommer til Oprør paa Grund af Afstemning. Der er ikke nogen virkelig Fare for, at Flertallet vil undertrykke et Mindretal. Hvis Flertallet misbrugte sin Magt, vilde det være et berettiget Forsvar, om Mindretallet holdt sig borte fra Afstemningen.

Paturssøn: Jeg agter at stemme for Formandens Forslag — ikke fordi jeg anser det at have stor reel Betydning for vort eget Vedkommende, men fordi Lagtinget til Dels arbejder sammen med Rigsdagen, og det for dens Medlemmer maa se helt mærkeligt ud, at vore Afstemninger kun betyde noget helt andet end, hvad man der er vant til.

Weihe: I den første Tid efter, at jeg var kommet ind i Tinget, hændte det, naar 6 eller 7 stemte for en Sag, som jeg og nogle andre af de nyvalgte Medlemmer vilde modarbejde, at vi da stemte »nej« og saaledes hjalp til at gennemføre det modsatte af, hvad vi tilsigtede. Den gældende Opfattelse af »stemmer ikke« syntes mig dengang urimelig; men ved nærmere Overvejelse er jeg kommen til at holde af denne Maade, som jeg finder meget praktisk. Hvis en anden Fortolkning blev gjort gældende, vilde man, hver Gang man ikke var enig med sig selv om, hvad det var det rigtigste at stemme paa, kun have den Udvej at forsvinde ud af Tingsalen. Det vilde dog være forpudsigt at se Medlemmerne idelig spille den Komedie at gaa udenfor, hver Gang der var en Afstemning, som de ikke var enige med dem selv om, eller, naar de ved deres Deltagelse i Afstemningen kunde befrygte at hjælpe en efter deres Mening fordærvelig Sag igennem. Det kunde vel endda gaa an med vor nuværende Formand; men hvis vi fik en Formand, som vi ikke holdt af, og der saa, medens nogle Medlemmer var syge eller paa anden Maade hindrede fra at møde, fremkom et tilfældigt Flertal for en Sag, som et Mindretal vilde modarbejde, saa havde man vel den Udvej at forlade Salen; men Formanden kunde da stadig sætte den først paa Dagsordenen, hvorved man vilde faa Valget mellem at fremme Sagen mod sin Overbevisning eller lade alt Tingarbejde gaa i Staa.

Formanden: Det af den sidste Taler anførte Eksempel beviser netop det uheldige i den hidtil brugte Fremgangsmaade med Hensyn til »stemmer ikke.« Det er dog urimeligt, at man ved at sige »stemmer ikke« (som fornuftigvis burde betyde, at man ikke er naaet til nogen saadan Overbevisning, at man kan tage Parti i Sagen), skal tage kraftigere Parti end, naar man stemmer »nej«. Med Hensyn til de skadelige Følger, som Taleren forestiller sig af andre Afstemningsregler, saa vil jeg sige, at Tinget gør urigtigt i at anlægge sine Afstemningregler efter den Forudsætning, at Medlemmer eller Formanden vil drive saadanne Rænker, som han skildrede.

Isaksen: Der har altid været mange, som holder fast ved den hidtilværende Afstemningsmaade, men mig tiltaler den ikke. Jeg kan kun anse det for løjerligt, at naar der er 11 Medlemmer til Stede, og de 9 stemmer »ja« for en Sag, saa er den forkastet, hvis de 2 siger »stemmer ikke«, men vedtagen, hvis de stemmer »nej«.

Jeg slutter mig ubetinget til Formandens Ændringsforslag. Det ærede Medlem for Østerø har ved sit Foredrag ikke formaaet at rokke min Beslutning.

Weihe: Jeg er lige saa lidt overbevist af den sidste ærede Taler. Naar Formanden udtaler, at det rigtigste er at forsvinde, naar man ikke ønsker at deltage i Afstemningen, saa mener jeg, at den brugelige Maade at sige: »stemmer ikke« maa anbefales som den, der medfører mindst Støj.

Forslagene vedrørende §§ 26 o. ff. sattes under Afstemning, hvorefter

Sagen i sin Helhed sattes under Forhandling.

Paturssøn: Mig synes, at § 26 er saa at sige Hovedbestemmelsen i Forretningsordenen, og jeg maa beklage, at den nu er vedtagen i en saadan Skikkelse; men jeg vil dog ikke undlade at stemme for Forslaget i sin Helhed, da det indeholder nogle værdifulde Forbedringer.

Formanden: Saaledes som Forretningsordenen nu foreligger, indeholder den flere gode Punkter, som er værd at sætte Pris paa; men naar jeg skal udtale mig om den som Helhed, saa anser jeg det for yderst tvivlsomt, om den er forbedret, saaledes som § 26 nu foreligger. Efter den hidtil gældende Praksis har det været svært at gennemføre Beslutninger. Efter det vedtagne vil der frembyde sig yderligere Hindringer, og det vil navnlig gaa ud over Udgiftsbevillingerne. Det, at mindst 10 Medlemmer kræves til at stemme for saadanne Sager ved 2 Afstemninger, kan ikke være heldigt, hvor der er et ringe Medlemsantal til Stede. Det er et stort Spørgsmaal, om det er heldigt at gaa saa vidt med at hindre Beslutninger. For mig staar det saaledes, at hele Forretningsordenens Resultater staar i nøje Forbindelse med Afstemningsmaaden. Derfor mener jeg ikke at kunne stemme for Forslaget, som det nu foreligger. Ganske vist bør man vise Forsigtighed med Bevillingssagerne; men Forsigtighed kan ogsaa overdrives. 2 Afstemninger med 3 Dages Mellemrum vilde formentlig frembyde tilstrækkelig Garanti mod Overraskelser. Saaledes som Forslaget nu foreligger, tvivler jeg om, at det i det hele vil blive til Fremme for Tingets hele Arbejdsmaade.

Ordføreren: Forretningsordenen vil, som Forslaget nu foreligger, blive betydeligt bedre end den nugældende. Jeg skal saaledes henvise til den af Formanden foreslaaede nye § 17 angaaende Udgiftsbevillinger, der ikke vil blive overflødig, selv om § 26 bibeholdes i sin tidligere Form. Den Lethed, hvormed Tinget viser sig at gaa ind paa Bevillinger, gør det nok saa betænkeligt at tillade et ringe Antal Medlemmer at tage en Beslutning, selv om den foregaar ved 2 Afstemninger. Udvalgets Ændringsforslag vedrørende Antagelse af en lønnet Medhjælper for Sekretærerne er ogsaa en væsentlig Forbedring, som i og for sig er stor nok til, at det kan være værd at vedtage Forretningsordenen, saaledes som den foreligger.

Formanden: Da Forretningsordenen i Fjor kom til Forhandling, stillede jeg Forslag om den ny § 17 og om den ny § 31, hvilke sigter til at forhindre overilede Beslutninger og sikre fraværende Medlemmer mod Overrumpling. Men man kan ogsaa være altfor konservativ. Jeg anser det for meget væsentligt, at Udgiftsbevillinger efter det nu vedtagne skal underkastes 2 Afstemninger. Der er endnu andre Forbedringer, som jeg ogsaa sætter megen Pris paa; men jeg kan ikke stemme for Forslaget i dets Helhed, da mit Forslag om § 26 ikke blev vedtaget.

J. H. Poulsen: Jeg kan ikke se, at Forretningsordenen, som den nu foreligger, i det hele taget har undergaaet noget Forbedring. Den gældende Afstemningsmaade staar for mig som en Krybben i Skjul, der ofte medfører Begrebsforvirring. Selv Medlemmer af Udvalgene er ikke altid klare over, hvad deres Afstemning betyder. Forhaabentlig vil vi naa at rette denne væsentlige Fejl næste Aar.

Isaksen: Skønt jeg ikke vil nægte, at der paa flere Punkter er vedtaget Forbedringer, kan jeg ikke stemme for Sagen, eftersom Ændringsforslaget til § 26 ikke er vedtaget.

Forslaget i sin Helhed sattes under Afstemning og vedtoges med 9 Stemmer mod 2.

2den Behandling af Sagen angaaende Lov for Folkeskolen paa Færøerne.

Ordføreren (J. H. Poulsen) refererede Sagen og Udvalgets Betænkning.

(Kl. 3 afbrød Formanden Forhandlingerne til Fortsættelse Kl. 5.)

Ordføreren refererede §§ 1—9.

Paturssom: Som jeg har sagt ved Sagens 1ste Behandling, kan jeg give efter paa forskellige Omraader og bøje mig for Fagmændenes Anskuelser; men der er et Punkt, hvor jeg ikke forandrer min Mening, som jeg har god Grund til at holde paa, fordi jeg saa længe har beskæftiget mig med Spørgsmaalet, at jeg er klar over, hvor jeg staar, og under ingen Omstændigheder kan fravige mit Standpunkt. Det er om, hvilken Ret eller hvilken Plads Modersmaalet bør faa i Skolen. Ifølge Flertallets Forslag sættes færøsk *Læsning* paa Listen over de Fag, som *skal* være Mindstemaal for Undervisningen, medens jeg mener, at færøsk *Retskrivning* ogsaa bør komme med imellem de Fag. (Jeg skal her gøre opmærksom paa, at ved en Skrivefejl er af mit Forslag til § 7 faldet ud Ordet »Regning« foran »Historie«.) Jeg maa sige, at her er opnaaet meget endda, idet færøsk Retskrivning af Flertallet er sat mellem de første blandt de Fag, som *kan* læres. Hvis der var Tale om en Skoleplan, kunde jeg gærne gaa ind paa dette; men vi arbejder paa en Lov, som skal gælde for hele Landet, for alle vore Børn. Efter denne Undervisningsplan vil man lave Skoleplanerne med Mulkter for ikke at besøge Skolen. Saadanne Mulkter kan jeg bifalde, hvis Skolen opfylder de berettigede Krav, som kan stilles til den; ellers vil de være en Uret mod Befolkningen. Der angives som en Grund, at man af Mangel paa Lærerkræfter ikke kan paabyde skriftlig Undervisning i Færøsk. De vordende Lærere vil dog kunne faa den nødvendige Undervisning i Færøsk, og selv de ældre vil til Dels kunne faa saa megen Kundskab. For øvrigt maa man ved denne Lov kunne regne med Undtagelser. Det er jo saaledes indrettet paa flere Steder, at der foruden den ældre Lærer ogsaa er en Andenlærer eller Lærerinde (saaledes i Vestmanhavn, Vaag S., Trangisvaag og Vaag N.); der kunde jo f. Eks. den ene undervise i skriftligt Færøsk. Alle Steder kan man faa Hjælpelærere, ved Hjælp af hvilke man kan komme ud over de paaberaabte Vanskeligheder. Hvis det dog ikke anses for rigtigt under alle Omstændigheder straks og overalt at kræve færøsk Retskrivning som et Fag, der skal læres, saa kan man senere hen i Loven tilføje, at hvor der for Tiden findes Skoler, som umulig kan præstere den nødvendige Undervisning i dette Fag, kan færøsk Retskrivning foreløbig udelades. Da først vil Skoleloven gøre virkelig Gavn. Alle Medlemmerne i Udvalget er enige om, at Børnene bør lære Færøsk. Jeg kan imidlertid ikke indse, at de vil lære Færøsk til nogenlunde Fuldkommenhed, medmindre de lærer at skrive Modersmaalet. Skrivningen bidrager saa meget til at fæste Ordenes Form og Mening i Hukommelsen og gøre dem indlysende for Sandsningen, at denne Støtte næsten ikke kan undværes. Det er ikke blot selve Ordene, saaledes som de mere eller mindre ligegyldig udtales, men ogsaa Ordstillingen og Formlæren, som bør indprentes, og hertil er Skrivningen et virksomt Hjælpemiddel. Alle de forskellige Udtalefejl udryddes kun ved Skrivningen eller uden denne blot ved uforholdsmæssigt Arbejde. Hvis Lærerne ikke kan magte denne Opgave, saa kan Børnene heller ikke være modne til en Skolelov. Det vil dog være bagvendt, at Almenheden skal rette sig efter Lærerne, i Stedet for at disse bør rette sig efter Børnenes Tarv. Det vil maaske være bedst at vente med Skoleloven og foreløbig udarbejde en Skoleplan eller Anordning. Jeg tror dog, at vi allerede nu kan naa, hvad der tilstræbes, naar man giver Lærerne Lejlighed til at skaffe sig de Kundskaber, som ikke blev dem bibragte til deres Eksamen. Uden Tvivl vil Lærerne under et Ferieknrsus kunne indhente saa meget, som er nødvendigt. Nogen tilnærmelsesvis Fuldkommenhed kan de dog ikke opnaa uden ved Øvelse i deres

Lærergerning. Den bedste Skole for Lærerne i saa Henseende vil det være, hvis de prøver paa at lære Børnene at skrive Færøsk. Jeg har i Overensstemmelse med hele min Stilling til dette Spørgsmaal fremsat et Forslag til Beslutning, som gaar ud paa, at der opprettes et Feriekursus for færøske Lærere til næste Aar. Udgifterne til indeværende Aars Kursus beløber sig til 1200 Kr. Jeg antager da, at 800 Kr. vil være tilstrækkeligt til det af mig foreslaaede Kursus, idet der kun vil behøves Lærere her fra Færøerne. Jeg mener, at der kan blive afholdt 2 saadanne Feriekursus, inden Skoleloven træder i Kraft, og i saa Fald kan der næppe være nogen Betænkelighed ved at gaa ind paa den af mig foreslaaede § 7. Hvis man dog antager, at de i §en opstillede Krav ikke overalt kan opfyldes, saa har man dog den Udvej at indføre midlertidige Undtagelsesbestemmelser.

Ordføreren: Jeg skal ikke gøre mig stor Ulejlighed for at imødegaa den sidste ærede Taler, da vi i Grunden er af samme Mening. Det, som Flertallet gik ud fra, var, at det maa anses for uheldigt i en Lov at indføre Bestemmelser, som ikke er praktisk gennemførlige. Nu har man saa længe drøftet Spørgsmaalet om Færøsk i Skolerne og er endelig kommen frem til et efter Omstændighederne ønskeligt Standpunkt. Man bør da vogte sig for at danne sig overdrevne Forestillinger om, hvad der kan udrettes; ellers vil det sikkert føre til Skuffelser, naar Loven træder i Kraft. Jeg tror ikke paa overdrevne Resultater og anser den af os foreslaaede Form for et stort Fremskridt, som man kan være vel tjent med. Selv om vi sender Sagen ud til Forstanderskabernes Erklæring, vil Loven dog kunne komme ud i 1907. Om vi nu vedtager at oprette Feriekursus, vil dog til den Tid ikke alle Lærerne have faaet den nødvendige Undervisning i Modersmaalet. Man maa huske paa, at vi savner Myndighed til at befale Lærerne at møde til Feriekursus. Vi kan dog ikke afsætte dem, hvis de er uvillige til at komme. De, som har Interesse for Sagen, vil komme uden noget Paalæg, og deres Undervisning vil Børnene have Gavn af. Naar Mindretallet synes at lægge saa megen Vægt paa Grammatikken, saa man det fremhæves, at Flertallet har befrygtet, at man ved at *befale* Lærerne at undervise i et Fag, som er dem imod, kun vil bevirke Forvanskning og Mishandling af Sproget. Jeg mener, at Forslaget i den af os foreslaaede Form betegner et sundt Fremskridt. Det er kun naturligt, at Børnene lærer at skrive det Sprog, som de bruger til at iklæde deres Tanker; men ved at læse Modersmaalet kan Børnene ogsaa lære at elske det og paaskønne det som en god Klædning for Tanken. Naar Trangen til en videregaaende Undervisning i denne Retning opstaar hos Børnene, er det naturligt, at Sansen udvikles hos Læreren ogsaa. Jeg skal anbefale Tinget at vedtage § 7 saaledes, som af Flertallet foreslaaet, idet jeg befrygter, at Mindretallets Forslag vilde blive mere nedbrydende end opbyggende.

Dam: Jeg er glad ved, at Udvalget foreslaar at sende Sagen til Forstanderskabernes Erklæring, da Forstanderskabet er den stedlige Myndighed, hvem det paahviler at vaage over Undervisningsvæsenet, og der her er Tale om en ret gennemgribende Forandring fra det bestaaende. Angaaende selve Undervisningen i Færøsk har jeg tænkt mig den anderledes. Jeg mener, at man først og fremmest bør tænke paa den praktiske Nytte og anvende Færøsk som Hjælpefag ved den første danske Undervisning. Naar de færøske Ord er væsentlig afvigende fra de danske, burde de staa trykt i Parentes i den første danske Læsebog, saa at Børnene ikke kunde undgaa at forstaa, hvad de læser. Der kan nok være de Lærere, som forudsætter, at Børnene ikke trænger til Forklaring af dette eller hint Ord. Det er anført som et vigtigt Argument for Indførelse af Undervisning i det færøske Sprog som Fag, at Børnene nu staar overfor et uforstaaeligt Sprog. Det er maaske noget overdrevet at kalde Dansk et uforstaaeligt Sprog. Jeg er af den Mening, at paa Mellemstadiet bør Børnene kun faa Undervisning paa og i Dansk, for at de kan lære det desto bedre. Færøsk staar

Oldsproget saa nær, at det for de ældre Børn ikke vilde være besværligt at lære Oldnordisk. Vi kan jo ikke anvende Færøsk til andet end Hjemmebrug, Mand og Mand imellem. Et Folk, som ikke tæller 20,000 Indbyggere, kan ikke være i Stand til at bære al den Kultur, som et Folk i Nutiden trænger til. En Fordel vil man kunne faa af at lære Færøsk i Skolen: man vil faa slaaet en Bro mellem Talesproget og den gamle Literatur (Sagaliteraturen), hvoraf der kan hentes megen værdifuld Oplysning. Vore Forfædre var karakterfaste og tapre og havde i det hele mange gode Sider, ligesom deres Sprog var fyndigt og kraftigt, Fortrin, som mange af de nyere Sprog ikke er i Besiddelse af. Dette er nærmest, hvad jeg ser, at vi kan vinde ved Undervisning i Færøsk, at vi faar Øjnene mere og mere op for, hvad det kan føre til at forfølge det Maal at komme i Klasse med det gamle Sprog, eller om vi vil skabe det simplere i Lighed med, hvad der er sket i Norge, Sverige og Danmark. Hvis vort eget Sprog skal bære at vor Kultur, da vil det ikke slaa til, men tværtimod bidrage til at holde os nede. Jeg er ikke imod, at vi skal lære Færøsk i Skolen, men holder paa, at det bør indføres ad Frivillighedens Vej: Skoledirektionen bør nøje paase, at Lærerne i hvert enkelt Tilfælde er deres Opgave voksne; og hvor Befolkningen ikke ønsker det, gør man klogest i at vente. Vi taler saa meget om Frihed og bør derfor holde paa Friheden, ikke alene for os selv, men for alle andre. Jeg mener, at vi med Hensyn til Skolemulkterne ikke bør skære alle over een Kam. Forholdene er ret uensartede i de forskellige Bygder. Skoledistrikterne er for en Del saa udstrakte, at der ofte kan rejses Spørgsmaal om, hvad der vil være at anse som lovligt Forfald, hvor Børnene om Vinteren har en lang Vej at gaa i daarligt Vejr og slet Føre. — Jeg skal her henlede Tingets Opmærksomhed paa, om det ikke vilde være heldigst, at en særlig Kommission blev sat til at se efter Skolen, een for hver Skole. Hvor der er flere Skoler i et Sogn, kan det godt træffe, at alle Sognekommissionens Medlemmer bor i een Bygd, og saa kan man ikke vente, at der bliver øvet noget videre Tilsyn med de andre Skoler. Hvor der er en Kommission for hver Skole, kan Loven sige, at Kommissionen skal overvære Undervisningen f. Eks. en Gang hver Maaned. Skolegerningen er en saa vigtig Sag, at det er bedre at sige »skal«, end at Skolevæsenet bliver uproduktivt. Maaske vil det i enkelte Smaabygder knibe med at faa det nødvendige Antal Medlemmer til en saadan Kommission, men der kunde muligvis Forstanderskabet og Skoledirektionen bestemme, at Skolen vilde være at tilse af Sognekommissionen eller paa anden Maade f. Eks. den første Skoledag i hver Maaned. Jeg mener, at der paa denne Maade vilde komme bedre Gang i Skolevæsenet. Der kan maaske være Betænkelighed ved at paalægge den omtalte Kommission dette ikke ubetydelige Arbejde. Jeg skulde derfor sætte megen Pris paa, om flere Medlemmer vilde udtale sig om Sagen, og jeg skal navnlig henstille det til Udvalgets Overvejelse. Præsten som Formand i Skolekommissionen vil i hvert Fald ikke kunne tilse alle Skolerne i Præstegældet paa en bestemt Dag, omend nok, hvor han selv bor. Jeg haaber, at naar dette Lovforslag først har været hos Forstanderskaberne og dernæst paa ny bliver underkastet Lagtingets Overvejelse, saa vil det tilsidst blive til en god Lov.

Winther: Jeg har for saa vidt ikke nødig at tage Ordet, da der ikke er stor Forskel paa Mindretallets og Flertallets Standpunkt. Jeg har sluttet mig til Flertallet, som efter min Mening har fremført de bedste Grunde. Mindretallet synes ikke ret at have betænkt, hvad det vil føre til nu at sætte færøsk Retskrivning ind ved Tvang. Hvorledes vilde det gaa, om man lod Lærerne undervise i bemeldte Fag med deres nuværende Maal af Kundskaber? Hvis fremmelige Børn, som fra Hjemmet har faaet Interesse for og Kundskab i Faget, kan rette paa Læreren, vil det virke meget uheldigt paa Disciplinen. Mindretallet siger nok, at der kan gøres Undtagelser, naar Læreren ikke kan magte Opgaven, men saadanne Bestemmelser er ikke heldige i en Skolelov. Vi maa ogsaa tage i Betragtning, at

nærværende Lov ikke er bestemt til at gælde for alle Tider. Den kan godt ændres, naar man er kommen saa vidt, at der kan stilles højere Fordringer. Man maa regne med Forholdene, som de nu engang er. Der er ikke alle Steder Glæde ved at faa indført Undervisning i Færøsk. Man bør i dette Spørgsmaal følge den naturlige Udvikling. Det er af stor Vigtighed at tage sig i Vare for at vække Modvilje hos Befolkningen for denne Sag. Det ærede Medlem fra Kollefjord (Dam) har talt om, at man bør gaa en anden Vej end den af Udvalget foreslaaede. Hvorvidt han har Ret, skal jeg lade være usagt. Vi har holdt os til den danske Skolelov og til Lærerforeningens Forslag. Muligvis kan det ærede Medlems Forslag være værd at tænke paa; hvis han stiller et Ændringsforslag, vil dette bedre kunne give Lejlighed til Forhandling. Jeg skal her kun nævne, at der er en §, som jeg kunde have ønsket anderledes, nemlig Bestemmelsen om Religionsundervisningen. Jeg har ikke villet indtage nogen Særstilling, men maa sige, at jeg ikke har været glad ved, at man sætter Religionen først og fremmest som et absolut nødtvunget Fag. Navnlig naar Læreren skal undervise paa Færøsk, maa enhver, som tænker, indrømme, at Læreren let kan komme i en underlig Stilling. Mange Steder har man konfessionsløse Skoler, men maaske det vil vare længe, førend man i Danmark overhovedet faar et saa frit Syn paa Undervisningsspørgsmaalet. Religionsundervisningen burde være en privat Sag, som Forældrene kunde raade over efter eget Tykke. Dette vil imidlertid næppe for det første kunne sættes igennem i Rigsdagen.

Formanden: Jeg er i det væsentlige enig med Ordføreren. Det glæder mig, at der ikke er saa stor Uenighed, som man efter Sagens 1ste Behandling kunde formode. Forskellen er egentlig meget lille, idet Flertallet mener, at der »kan« undervises i færøsk Retskrivning, medens Mindretallet siger »skal«. Jeg kan ubetinget slutte mig til Flertallet, — ikke saa meget af Hensyn til de praktiske Vanskeligheder, som Flertallet nævner (dem kan man, som af Mindretallet paavist, nok i Løbet af nogen Tid komme ud over); men jeg er overbevist om, at den af Mindretallet foreslaaede Ordning ingenlunde stemmer overens med Befolkningens Ønsker. En Skolelov er noget, der griber stærkt ind i Folkets Liv, og man bør dér være varsom med at søge at fremtvinge noget, som strider stærkt imod det store Flertals Anskuelser; derved kommer man let til at modvirke det, man ønsker at opnaa. Efter det Kendskab, jeg har til Forholdene, anser jeg det for aldeles ikke stemmende med det store Flertals Ønsker, nu at indføre færøsk Retskrivning i Skolerne ved Lov. Man maa heller, som Flertallet vil, gøre det til et frit Fag, som kan indføres, hvor det ønskes. Paa den Maade vil man sikkert faa det indført straks paa adskillige Steder, og de øvrige Skoler vil efterhaanden komme med. Dette er en fri og naturlig Udvikling, som i Længden vil vise sig at være den heldigste. — Mindretallet gør gældende, at det ikke haster med Skolelovens Gennemførelse. Det kan jo nok siges, at for en Sag, der har ventet saa længe, kan det ikke have stort at sige, om den venter et Par Aar til eller mere. Efter min Mening er der virkelig stor Trang til at faa en Lovordning af vort Skolevæsen. Enhver, som har med det at gøre, veed, at det har store Mangler, som ikke kan ventes rettede, som Forholdene nu er. Det er ikke Smaabeløb, som Stat og Kommuner mellem Aar og Dag udgiver til vore Folkeskoler, men en Del deraf gaar sikkert til Spilde, fordi vi ingen Skolelov har. — Der er en anden Grund, som gør det ønskeligt at komme til en Ordning. Spørgsmaalet om det færøske Sprogs Stilling inden for Skolen har nu i lange Tider været under Forhandling; det har været et Stridsspørgsmaal, og Striden har til Tider afsat nogen Bitterhed paa begge Sider. Vi maa komme ud over dette og frem til en *Afgørelse*. Det er min Overbevisning, at man vil faa at se, at den danske Lovgivningsmagt ikke vil nægte sin Medvirkning til at give det færøske Sprog en saadan Plads i den færøske Skole, som kan sikre dets fortsatte Liv og Udvikling. Man vil faa at se, at det virkelige Ansvar for denne

Sags Ordning ligger hos os selv, ligger inden for denne Sal. — Angaaende det, som den sidste ærede Taler bemærkede om konfessionsløs Skole, vil jeg blot sige, at dette vilde føre os temmelig langt bort. For saa vidt det gøres gældende, at det er uheldigt for Lærerne, at de skal være nødte til at undervise i Religion, saa antager jeg, at de allerfleste ikke føler det som en Tvang, men som noget, de skylder baade Forældre og Børn. 99 % af Befolkningen vilde sikkert frabede sig konfessionsløs Skole. — Den af Medlemmet for Nordstrømø (Dam) fremsatte Tanke om et mere indgaaende Tilsyn med Skolen kan jeg være enig med ham om. I Norge har man en noget lignende Ordning, idet der omkring hver enkelt Skole er en Skolekres, hvis Indbyggere selv vælger nogle Mænd og Kvinder til at føre Tilsynet. Det siges, at denne Ordning arbejder godt og bevirker en mere almen Interesse for Skolen. Dette er imidlertid en Sag, som godt kan ordnes for sig selv, og vi kan derfor foreløbig gærne lade den ligge.

Dam: I Anledning af den til mig rettede Opfordring til at stille Ændringsforslag har jeg bedt om Ordet. I Betragtning af Diskussionen ved 1ste Behandling har det glædet mig, at vi nu har faaet et saa godt Forslag, og da det nu er Meningen, at det skal sendes til Forstanderskabernes Erklæring, finder jeg ikke Anledning til at stille noget Ændringsforslag.

Ordføreren: Det af Formanden meddelte om Skoletilsynet i Norge vil vi tage under Overvejelse. I det Forslag, som Lærerforeningen i Fjor indsendte, var det Tanken, at Skolekommissionen skulde have Myndigheden i Skoleanliggender; men det nu af Udvalget udarbejdede Lovforslag har holdt sig nærmere til den gældende Ordning og til, hvad der er fastsat i den danske Skolelov. — Det ærede Medlem fra Kollefjord (Dam) beklager, at Mulkterne ikke passer overalt. Vi har opstillet de Mulkter, som vi ansaa nødvendige. Alle er vist enige om, at der bør være Undervisningspligt og da tillige Midler til at tvinge Børnene til at søge regelmæssig til den Skole, hvor de faar deres Undervisning. Forstanderskaberne har frie Hænder og kan endelig idømme Mulkter. Denne Myndighed vil de nok anvende med Varsomhed. Spørgsmaalet om konfessionsløse Skoler har vi ikke berørt, da vi mener, at dette vilde være at foregribe Udviklingen. — Sidste ærede Taler spurgte os før, om vi havde stillet os klart, hvad man vinder ved at lære Færøsk i Skolen. Han mener, at Færøsk er berettiget som et Grundlag for den første Børneundervisning, som et Hjælpefag, men hvis man vil gaa videre, bør man lære Oldnordisk. Vi mener, at det er af største Vigtighed, at vi bygger vor Skoleundervisning paa et naturligt Grundlag, men det vilde være unaturligt, om en færøsk Lærer begynder med at tale Dansk til færøske Børn. Dermed er ikke sagt, at man vil drive det danske Sprog ud af Skolen.

J. Poulsen: Jeg har ikke meget at sige, da Ordføreren har refereret Flertallets Betænkning og imødegaaet de fremsatte Indvendinger, men der er et Punkt, som jeg for egen Regning finder Anledning til at berøre. Mindretallet har ikke refereret alt, hvad det har fremsat i Betænkningen. Det fremgaar af denne, at Sagen er rejst paa Foranledning af en Forening. Denne, som er en privat Forening, gives der i Mindretallets Betænkning det Udseende, som om den var ensbetydende med Befolkningen. Foreningen faar ogsaa en særlig Betegnelse som »patriotisk«, hvoraf det kan synes, som om vi andre ikke ogsaa er patriotiske. Mindretallet synes ikke at have fattet, at naar vi andre ikke straks vil indføre færøsk Retskrivning som tvunget Fag i Skolen, saa er det ikke af Uvilje mod det færøske, men fordi vi indser de praktiske Vanskeligheder, som foreligger. Medens Mindretallet siger, at nævnte Fag *skal* læres, mener Flertallet, at det *bør* læres, naar Omstændighederne tillader det; men vi har villet give Skolekommissionen og Forstanderskaberne Myndighed til at ordne Undervisningsplanen paa hver enkelt Plads. Ligesom Mindretallet ikke synes at ville tage Hensyn til Folkestemningen, roser han Ubekendtskab med vore Skoleforhold, naar han siger,

at de ældre Lærere, som ikke kan undervise i Færøsk, findes næsten alle i større Bygder, hvor der er Hjælpelærere. Nej! mange af de gamle Lærere maa undervise i flere Bygder. Paa Østerø er der saaledes kun eet Skoledistrikt, som har en helt ny Lærer, der kun har Skole i een Bygd. Mange af os ældre er som sagt alene om at holde Skole paa flere Steder. Hvorvidt vi er inde i Færøsk, skal jeg ikke her beskæftige mig med. Angaaende Tilbudet om at komme hertil for at lære Færøsk skal jeg bemærke, at det vilde blive svært at lære det nødvendige paa 2 Ferickursus. Desuden kan Omstændighederne bevirke, at ikke alle Lærerne kommer til Stede. Erfaring synes at vise, at det for en stor Del er de samme Lærere, der kommer til Ferickursus, medens andre aldrig indfinder sig, saa at om to Aar adskillige maaske slet ikke har besøgt noget Kursus. Enkelte Lærere har en Del af deres Løning i Form af en Jordlod, og de vil maaske ikke let kunne løsrive sig i Fritiden om Sommeren. Jeg mener, at det er godt at indbyde Lærerne til Kursus i Færøsk. Det er ogsaa paa sin Plads at indbyde til færøsk Retskrivning — sikkert bedre at indbyde end at tvinge. — Det af Medlemmet for Nordstrøm (Dam) fremførte synes at være tiltalende, men passer vistnok bedre i en Skoleplan end i Skoleloven. Inspektion kan visselig være god; dog er der blandt Skolemænd forskellige Meninger om dens Nytte. Navnlig vil den være af tvivlsom Gavnlighed, naar den skal foregaa en bestemt Dag i Maaneden. Den mest ligegyldige Lærer vilde paa den Dag sørge for, at alt var nogenlunde i Orden.

Patursson: Mange Medlemmer har haft Ordet, men ingen har kunnet følge mig paa mine farlige Veje, saa at jeg nok kunde have Grund til at blive bange og vende om. Jeg mener dog, at jeg bør holde paa det af mig fremsatte Forslag, som forekommer mig nødvendigt for en sund Udvikling af Skolearbejdet. Jeg kan ikke følge dem, som vil indrømme os Undervisning i mundtlig Færøsk, saaledes at vi kan blive nogenlunde i Stand til at bruge Munden, men ikke vil gaa med til at lære os at bruge Pennen, som dog i Nutiden er et nok saa vigtigt Meddelelsesmiddel. Jeg, som er gaaet ud fra en gammeldags Skole, jeg kan dog læse Færøsk og Breve fra gode Venner, skrevne paa Færøsk. Det vilde dog være tungt, om jeg ikke kunde svare dem i deres eget Sprog. — Man vil gøre gældende, at det efter Flertallets Forslag dog vil komme med Tiden. Ja, vist kommer det med Tiden; men de, som i Mellemtiden gaar ud af Skolen, bliver dog brøstholdne. Naar de kommer til Skels Aar og Alder, vil de bebrejde os, at de ikke i de 7 Aar, de gik i Skole, fik Lejlighed til at lære saa meget Færøsk, at de blev i Stand til at sætte deres Tanker paa Papiret. Det er en mærkværdig Tale om ikke at indføre færøsk Retskrivning ved Tvang. Hvad er Skoleloven andet end Tvang helt igennem? Vi tvinges til at læse. Hvorfor saa ikke tillige tvinges til at skrive? Jeg kan med min bedste Vilje ikke finde nogen Logik deri. Ordføreren nævnte, at der fra flere Lærere er fremkommet en Ansøgning om at blive fri for at give Undervisning i skriftlig Færøsk. Dermed forholder det sig imidlertid saaledes, at flere af dem, som har underskrevet Ansøgningen, bagefter ønskede det ugjort, idet der var opagiteret en Stemning mod den etymologiske Skrivemaade, som mange anser for at være altfor svær, og mange ønsker derfor en Retskrivning, som kommer Udtalen nærmere. Man har støttet sig til Udtalelser fra Dr. Jakobsen; men denne er ikke nu saa vis paa, at det vil være praktisk at slaa ind paa en helt fonetisk Skrivemaade. Jeg er kommen ind paa dette, fordi det vilde være en Urimelighed af Udvalget overhovedet at optage Færøsk som Undervisningsfag, hvis det forholdt sig saaledes, som nogle vil gøre gældende, at Flertallet af Lærerne ivrede derimod. Naar Medlemmet fra Kollefjord (Dam) fremhæver, at vi ikke kan bygge al vor litterære Viden paa, hvad der er skrevet i det færøske Sprog, saa havde jeg dog troet, at man i det mindste indenfor Lagtingets Døre var kommet bort fra den Slags Tale. Hvor ofte skal det dog siges, at vi aldrig har tænkt eller talt om at bruge Færøsk *alene?* Allermindst kunde man vente

fra dem, som har modtaget Oplysning i Udlandet, at de ikke skulde unde deres Landsmænd at blive delagtige i denne Oplysning. Om vi ønsker vort Modersmaal en naturligere Stilling indenfor Øerne, behøver vi derfor ikke at stænge os ude fra Omverdenen. Jeg er enig med den ærede Taler om Oldsprogets Værd i og for sig, ligesom jeg ogsaa værdsætter det højt som Bindeled mellem de forskellige Dialekter.

Naar der spørges, hvorledes det skal gaa til, hvis man nu straks kræver Undervisning i færøsk Retskrivning, saa maa jeg igen fremhæve, at det ikke er Meningen at begynde nu straks, men om 1 Aar; til den Tid vil det være muligt for de fleste Lærere at sætte sig ind i dette Fag. Jeg kan ikke indse, at det kan mispryde Loven, om der aabnes Undtagelser paa dette ene Punkt. Formanden mener, at Vanskeligheden ikke saa meget ligger i at faa Lærerkræfter som deri, at Flertallet af Befolkningen ikke ønsker denne Ordning. Hvorfor skal man tage Hensyn til Flertallet blot paa dette ene Punkt? Jeg mener, at Flertallet i det hele ikke ønsker en Skolelov som den, vi her forhandler om. De Færinger, som overhovedet ønsker Undervisning i Færøsk, vil ganske naturlig lige saa vel ønske, at Børnene skal kunne skrive som læse Færøsk. Jeg paastaar, at det i Skolesager her paa Færøerne slet ikke er gaaet efter Flertallets Ønske. Skolerne er oprettede, fordi Præsterne og nogle enkelte i vedkommende Kommuner har ønsket det, — og dog er nu alle enige om, at Folket meget bedre forstaar Gavnligheden af Skolerne, end før disse blev oprettede. Ganske paa samme Maade vil man, hvis den i mit Forslag omhandlede Ordning har bestaaet i 10 Aar, næppe finde nogen, som ikke indrømmer, at den er baade naturlig og rigtig. Formanden mener, at dette Fag dog vil komme ret hurtigt ind ad Frivillighedens Vej. Hvorfor maa det da ikke lige saa vel indføres ved Lov? Naar det er blevet fremhævet, at Færøsk ofte bliver slet skrevet, maa jeg spørge, hvorledes Dansk bliver skrevet af Lærerne, — de kan vist have godt af at feje for deres egne Døre. Jeg behøver ikke at gaa længere end til det, der foreligger her i Tinget. Naar der skal være Tale om at kritisere andres Sprog, saa kan jeg nok plukke nogle Blomster af et æret Medlems Tale, som ikke er helt ulastelige som Færøsk betragtet.

J. Poulsen: Hvad den sidste ærede Taler nævner om Brugen af Færøsk, skal jeg villig give ham Ret i; det er slet ikke saa let at lære Færøsk. Derimod er det let nok at spotte Lærerne for deres mangelfulde Dansk.

Pahrsson: For at jeg skal lade være at spotte Lærerne, man de gærne lade være at spotte mig først. Det er naturligt nok, at Lærerne ikke skriver godt Dansk; derfor bør de ikke være saa kritiske overfor os, da de dog har lært noget Dansk, medens vi slet ikke har lært færøsk Retskrivning.

Formanden: Hovedpunktet i Mindretallets Særforslag er, at Undervisning i færøsk Retskrivning skal fremtvinges. Det kan det ærede Medlem ikke modsige. Men jeg skal minde om, at vi her til Lands paa Skolevæsenets Omraade har Spor, som skræmmer. Vi veed jo alle, hvordan det gik med det provisoriske Skolereglement af 1845, og hvordan den Tvang, man dér indførte, satte Udviklingen lang Tid tilbage. Vi bør tage os i Agt for at gøre ligesaa; vi bør holde os til den Fremgangsmaade, som vore Fædre, belærte af Erfaringen, slog ind paa ved Oprettelsen af Folkeskolerne her paa Øerne, og som man siden har holdt sig til, nemlig at tilbyde hellere end at fremtvinge. Det er slet ikke rigtigt, naar den sidste ærede Taler stadig siger, at Skolerne hos os er fremtvungne af Præster o. a. Det er ingenlunde gaaet saaledes til; hvorledes skulde ogsaa Præsterne have baaret sig ad med at fremtvinge Skoler? Nej, Præsterne kan kun gøre deres personlige Mening gældende, men Skolerne er oprettede efter Begæring af Folkets lovlige Repræsentanter: Forstanderskab og Lagting. Det er ikke muligt ved hver enkelt Lov at foretage Folkeafstemning; men man bør dog tage et vist Hensyn til Folkets Ønsker. Ingen kan være i Tvivl om, hvorledes det for Ti-

den forholder sig med Folkestemningen med Hensyn til Indførelse af færøsk Retskrivning i Skolerne.

Hentze: Jeg kan kun udtale min Tilfredshed med, at der saa vidt er Enighed i Udvalget. Jeg anser det for ubetimeligt at tage Parti til den ene eller anden Side, da Sagen dog skal til Forstanderskabernes Erklæring. — Et Punkt i den omstridte § er jeg ikke paa det rene med. Flertallet mener sandsynligvis, at naar Retskrivningen ikke skal indføres ved Lov, men frivillig, saa maa det ske efter en af Skolekommissionen affattet Plan, og ikke efter at det er undersøgt, hvorvidt Flertallet ønsker Retskrivningen. Det bør vist kun ske, efter at Læreren er hørt. Hvorledes skal man forholde sig, hvis Læreren er helt uvillig, eller hvor Læreren ønsker Faget indført og Børnenes foresatte sætter sig derimod, — skal Skoledirektionen eller Ministeriet afgøre Sagen, og efter hvilke Regler? Forhaabentlig vil Spørgsmaalet oftest kunne blive afgjort uden Tvang fra nogen af Siderne.

Winther: Mindretallet fremhæver, at i alle de Aar, der gaar, indtil Retskrivningen bliver indført, vil Børnene ikke lære at skrive deres Modersmaal. De, som nu skriver Færøsk, har netop lært det gennem Læsning; derfor vil man vist naa lige saa sent til Maalet ved at udsætte Lovens Ikrafttræden eller indføre Undtagelsesparagraffer, saa at Børnene ikke engang lærer at *læse* Færøsk. Lærerstanden frembyder ikke endnu de nødvendige Betingelser for, at der kan naas et godt Udbytte af Undervisning i Færøsk, saavel mundtlig som skriftlig. Det er netop den største Ulempe. Det er et Fejlsyn at sige, at Skolerne er indførte ved Tvang, ligesom det heller ikke kan siges, at en udelukkende Danskundervisning er nogen Tvang for Befolkningen, skønt det pædagogisk set er en Tvang. Hvis det forholder sig saa, at de gamle er ufrisindede, saa bør vi dog heller slaa os til Taals end anvende Tvang. — Naar Mindretallet synes saa stærkt oplagt til at kritisere det ærede Medlem fra Østerø (J. Poulsen), saa maa jeg sige, som der synges i det gamle Kvæde: »Hvør skal nú fyri ríki ráða? Faðir er fallin frá.« Naar Hovedstolpen er mangelfuld, hvorledes skal det da gaa med andre af vore Lærere? Saa meget mere Grund er der til at være forsigtig med Anvendelsen af Tvang paa dette Omraade. Naar et æret Medlem (Dam) advarer mod, at det færøske skal optage saa megen Plads, at vi stænger os ude fra den danske Kultur, saa kan han være forvisset om, at vi alle ønsker saa fyldig Undervisning i Dansk som muligt. Om vi begynder at sætte Modersmaalet paa dets naturlige Plads, behøver vi ikke at befrygte, at vore Efterkommere vil dømme os for at have paaført dem Skade. — Jeg kunde have Lyst til at tale mere om den konfessionsløse Skole. Jeg kan ikke forstaa, at der i en Forsamling paa 20 Medlemmer ikke er een, som slaar paa denne Tanke. Andre Steder i Verden betragtes dette som en selvfølgelig Ting. Endogsaa i Danmark er der i det mindste i Byerne stærk Stemning for Sagen. Hvor der er flere Lærere i en Skole, kan det vel ogsaa gaa an, at en af dem skal undervise i Religion; men hvor der kun er een Lærer, kan jeg blot betragte det som en Uting. En Mand kan godt være en duelig Lærer, om han ikke egner sig til at give Undervisning i Religion.

Ordføreren: Hvis vi nu lod foretage en Afstemning, vilde det nok vise sig, at mindst 90 pCt. af Befolkningen holdt paa Skolerne. Den ene Tiendedel, som ønskede den afskaffede, vilde bestaa af Folk, som ikke har Sans for deres Børns Velfærd. Jeg er ingenlunde vis paa, at Flertallet af Folket har noget imod, at Børnene lærer at læse Færøsk. De af os foreslaaede Regler maa betragtes som frisindede. Jeg er vis paa, at Forstanderskaberne gennemgaaende vil være enige med Flertallet. Man kan muligvis ved Agitation opnaa at sætte Sagen tilbage; derfor mener jeg, at man bør slaa sig til Taals med det af os foreslaaede Fremskridt. Det fremsatte Spørgsmaal om, hvorledes man skal forholde sig, naar Myndighederne og Læreren ikke er enige, minner os til yderligere Forsigtighed med Hensyn til Anvendelse af Tvang.

Paturssen: Jeg kan ikke fatte den Tale om, at det at læse Færøsk ikke er Tvang, men kun at skrive det. Jeg vil ikke laste det ærede Medlem fra Strøuder (J. Poulsen); men den, der selv vil kritisere, maa ogsaa finde sig i at blive gjort til Genstand for Kritik. Jeg ønsker saa meget mindre at nedsætte hans Dueligheid, som jeg anser ham for selvskreven til at være Lærer i Færøsk ved det forventede Foriekursus. — Ordføreren siger, at 90 pCt. af Befolkningen er nu stemte for Skolerne. Hvis disse fra først af var indførte paa et naturligt Grundlag, vilde de ti Tiendedele af Befolkningen yde dem sin Tilslutning.

Ordføreren: Vi vil nok udøve Tvang paa det af os foreslaaede Omraade; men »den Sten, man ikke kan løfte, bør man lade ligge.« Det kan ikke nytte at indføre Tvang paa et Omraade, hvor den ikke kan gøres effektiv.

Isaksen: Jeg tror, at meget vil være vundet, om dette Forslag vedtages, — muligvis kan det yderligere forbedres —. Mindretallets Forslag kan jeg ikke skænke min Tilslutning paa Grund af, at jeg er fuldt forvisset om, at det ikke vil vinde Tilslutning mellem Befolkningen, ligesom Lærerne ikke er i Stand til at yde den nødvendige Undervisning. Det fremlagte Forslag til Beslutning vil vel nok gavne en Del; men et saa kortvarigt Kursus vil næppe bibringe alle tilstrækkelig Dygtighed. Det er sikkert bedre at lade helt være end at fuske i Faget. Det turde være, at en stor Del af Forstanderskaberne vil paavirkes til at erklære sig mod Færøsk-Undervisningen, fordi Lærerne nærer Uvilje mod at blive paatvungne et Lærefag, som de antager ikke at kunne magte.

Paturssen: Dette er en Lov af en mere end almindelig gennemgribende Betydning. Undervisningens Beskaffenhed har Følger for Børnene, efter at de er komne ud af Skolen. Hvis vi venter i 4 Aar med at lade Børnene lære færøsk Retskrivning, vil det sige det samme som, at 1200 Mennesker paa dette Omraade kommer til at staa hjælpeløse for hele deres Levetid. Dette kan vi ikke forsvare lige overfor denne Generation.

Efter at §§ 10—19 var gennemgaaede, overgik Sagen til 3dje Behandling.

Foreløbig Behandling af Forslag til Beslutning angaaende Feriekursus i 1906.

Paturssen refererede Forslaget, som gik ud paa en Bevilling af 800 Kr. fra økonomisk Fond til et Feriekursus i Thorshavn.

Formanden: Har det ærede Medlem tænkt Sagen afgjort straks eller henvist til Udvalg?

Isaksen: Jeg under Lærerne alt muligt godt, dog maa vi betænke, om vi har Raad til at afholde denne Udgift.

J. H. Poulsen: De foregaaende Aar er Sagen behandlet i Udvalg, men det kan der maaske ikke blive Tid til nu. Det forekommer mig, at der er en Fejl ved Forslaget, idet Staten sidst har udredet Halvdelen af Omkostningerne. Jeg antager, at dette er værd at ændre, da vi dog har Gavn af at faa et saadant Kursus i Stand, uafset, hvorledes det gaar med Færøsk i Skolerne.

Paturssen: Vi er nu saa inde i Sagerne om Feriekursus, at vi kan afgøre dette uden Udvalg. Naar det ærede Medlem for Thorshavn anbefaler at undersøge, om vi har Raad til denne Udgift, saa kan jeg som Medlem af Udvalget for økonomisk Fond oplyse, at der er nok af Midler dertil. Jeg har talt med Medlemmer, som mente, at dette var noget specielt, hvorfor man ikke burde gaa til Staten. Skulde flere Medlemmer være af en anden Anskuelse, saa kan Sagen dog henvises til Udvalg.

J. H. Poulsen: Selv om vi ønskede et Kursus alene for Færøsk, vilde Staten nok gaa ind paa at yde Tilskud. Her er imidlertid ogsaa Tale om andre Fag.

Formanden: Jeg foreslaar Sagen henvist til Skoleudvalget.

Dette vedtoges.

Mødet Mandag den 18. Septbr. Kl. 9 Aften.

Fortsat 3die Behandling af Forslag til Lov om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

Formanden: Forhandlingen angaar foreløbig kun det Forslag, der er stillet af 5 Medlemmer, om at udsætte Sagen til næste Aar.

Ordføreren (Effersøe): Fremkomsten af det foreliggende Forslag paa et saa sent Tidspunkt har berørt mig ilde. Det forekommer mig, at jeg har Grund til at føle mig personlig ilde berørt, idet Forslaget, for saa vidt det vedtages, vil forkludre eller i bedste Tilfælde forhale Sagen. Ved 2den Behandling syntes der at raade en skøn Enighed om, at Udvalget havde grebet Sagen rigtig an. De Medlemmer, som er vore Repræsentantor i Rigsdagen, udtalte deres Tilslutning til Forslaget i alle Hovedpunkter, og der blev i det hele kun gjort faa og ikke meget væsentlige Indvendinger, som Udvalget har imødekommet. Pludselig fremkommer et Forslag om at udsætte Sagen, uden at der kan ses nogen gyldig Grund for saadan Udsættelse. Tinget bør kun undtagelsesvis sende Sager til Forstanderskabernes Erklæring, og særlig vilde det være urimeligt at indhente Betænkning over en saa grundigt og vel overvejet Sag som denne, der i over 30 Aar har været fremme i Bladene og i Lagtinget og sidst er bleven færdig som Lovforslag i 1902. Der er sikkert ikke fremkommet noget nyt, som giver Anledning til at adspørge Forstanderskaberne. Det eneste ny Synspunkt er, at Lagtinget siger: Vi erkender ikke, at de nuværende Indehavere af Bevillinger har nogen Ret, som ikke ved Lovgivningen kan ophæves; men dette skal vi vel ikke spørge Forstanderskaberne om. Det maa antages, at Lagtinget har Forstand paa alt det her foreliggende, og der er derfor ingen Grund til at udsætte Sagen til næste Aar. Forslaget, som alt i Forvejen har været anset for modent, er i Aar underkastet en saa indgaaende Behandling i Udvalget og drøftet saa grundigt baade i og udenfor Udvalget, at jeg antager, ingen kan komme frem med Indvendinger, som jeg ikke er i Stand til at besvare med gode Grunde. — Det angives som en Grund til Udsættelse, at man bør vente, til Ædrueligheds-kommissionen er færdig med sit Arbejde, for at vi kan se, hvad der i den øvrige Del af Kongeriget foretages paa dette Omraade. Vi veed imidlertid intet om, hvor snart Resultatet kommer til at foreligge, — Kommissioner sidder ofte længe —, og der er ingen Grund til at lade den færøske Befolkning i aarevis lide under Mangelen paa en hensigtsmæssig Lovordning af Spiritustrafikken. Vi behøver ingen lang Tid til at spekulere over Sagen; Folk heroppe er gennemgaaende enige og paa det rene med, hvad der bør gøres. Naar vi er komne til saa megen Klarhed i Sagen, at det er blevet et almindeligt Folkeønske at stride mod Rusdrikkene, saa forekommer det mig, at vi ikke har meget at lære af Kommissionen udenfor de Spørgsmaal, der er behandlede baade her og i andre Lande. Maaske vil Kommissionen kunne lære noget af os. I hvert Fald er det en Ære for os, om vi blandt de danske Statsborgere kan gaa i Spidsen paa dette Omraade. — Som en anden Udsættelsesgrund anføres, at Lagtinget i Fjor har behandlet et Lovforslag om Tiendeafløsning med Erstatning i en forhøjet Afgift paa Spiritus. Det gøres gældende, at naar vi ved det foreliggende Forslag kan vente at indskrænke Forbruget af Spiritus, saa vil Lovgivningsmagten ikke være villig til at gaa ind paa Tiendeafløsningen. Dette er dog ganske

ugrundet. Hvis Regeringen anser det nødvendigt, vil der blive stillet Forslag om, at vi skal skaffe Penge paa den ene eller den anden Maade. Det skulde gaa underligt til, om Færingerne ikke ved at drikke mindre skulde blive bedre i Stand til at bidrage til Statsfornødenhederne. Det kan vel ikke være Forslagsstillernes Mening, at vi skal tie med den forventede Nedgang i Spiritustolden, indtil vi har faaet Lovgivningsmagten til at gaa i Tøjet og indrømme os Tiondeafløsningen mod en illusorisk Spiritusafgift. Der er sagt, at det ikke kan have stor Betydning, om vi faar vor Spirituslov et Aar før eller senere. Man maa dog tage i Betragtning, at der paa et Øjeblik kan foregaa det, der har Betydning for et Menneskes hele Levetid. Hvis man kunde forhindre det Misbrug, der foregaar i Løbet af et Aar, vilde der være udrettet en hel Del. De, som forvolder Sagens Udsættelse, maa huske paa, at de paadrage sig et vægtigt Ansvar, og Eftertiden vil mindes, hvad der sker i dette Aar. Gør Tinget ikke nu Alvor af Sagen, vil man engang fordømme os derfor.

Jeg har muligvis ved disse Ord ikke formaaet at forandre Forslagsstillernes Mening; men jeg vil dog fremhæve, at naar nogen stiller et Forslag ud fra visse Forudsætninger, bør han ikke fastholde det, naar hans Grunde modbevises.

Der er under Diskussionen fremkommet Bemærkninger vedrørende et Punkt, som Udvalget har tænkt en hel Del over, nemlig om der er Anledning til at fastsætte særlige Regler for de 3 Pladser, hvor der nu findes Brændevinshandler. Udvalget kom til det Resultat, at der ingen Grund er hertil, idet man i Virkeligheden har haft Ret til at handle med Brændevin paa de andre Pladser, saa at det nærmest man betragtes som en Tilfældighed, at de berettigede frivilligt har opgivet denne Handel, og der er jo endnu intet i Vejen for, at ny Bevillinger kan erhverves paa alle Pladser, saa snart Amtmanden vil udfærdige dem. Naar Forstanderskaberne paa disse Pladser skulde erklære sig om dette Punkt, vilde de maaske betakke sig for den Slags Forrettigheder. Jeg kan kun udtale min Forundring over, at det ærede Medlem for Suderø (Paturssen) siger, at de 3 Pladser ved deres Særstilling er »favoriserede«. Det er hverken Befolkningen eller de Handlende, som favoriseres ved den Bedrift. Den gør kun Skade.

Weihe: Naar jeg har været med til at stille Forslag om Sagens Udsættelse, saa er det dels af de Grunde, som det ærede Medlem for Vaagø (Nielsen) oplyste, og dels fordi jeg mener, at vi ikke kan paatage os det Ansvar, at Brændevinshandelen, som er afskaffet paa Landet, ved Afstemning skal kunne indføres. Paa Grund af Ordførerens Klogskab og Evner er det ikke nemt at kritisere. Jeg har ikke villet sige noget nedsættende om hans Arbejde, men da jeg mente at være bleven opmærksom paa en Fare ved Udvalgets Forslag, ansaa jeg det for hensigtsmæssigt, at Forstanderskaberne skulde høres, saa at de efter at have raadført sig med Befolkningen kunde bære en Del af Ansvaret. Det foreliggende Forslag er mere vidtgaaende, end der vist gælder nogensteds i Europa; derfor har der forekommet os at være Grund til at høre Forstanderskaberne, før vi gaar ind derpaa.

Dam: Jeg har ment, at Sagen endnu er saa ung, at det ikke er af Vejen, at Forstanderskaberne faar Lejlighed til at udtale sig, navnlig angaaende et Punkt, som mulig vil kunne bevirke en Del Fortræd, nemlig at der ikke er taget Sigte paa Forbrugsforeninger, men blot paa Handel og Udskænkning. Man bør forvare sig mod, at Selskaber (Klubber) indforskriver Spiritus til Medlemmernes Forbrug. I mange Bygder er der Konsortier, som har opført Dansestuer. Drikkeri ser man ofte forbundet med Dans, og jeg befrygter derfor, at der kan ske en Omorganisation af Danseselskaberne for at befordre Drik og Svir. Dette er de Grunde, som har formaaet mig til at gaa med til Ændringsforslaget.

Paturssen: Naar jeg udtalte, at de 3 Pladser var favoriserede, lagde jeg ikke den Betydning i Udtrykket, som Ordføreren gør gældende; dog tror jeg

nok, at de, som handler med Brændevin, mener at have Fordel deraf. Jeg har jo sagt, at Udvalgets Forslag var godt, og af den Grund maa min Bemærkning ikke opfattes som en Anke. Lovforslaget har mange gode Punkter. Særlig er Udvalgets Forslag saa frisindet, at der er dem, der mener, at det er et Spørgsmaal, om det ikke er altfor frisindet. Naar Folk, som ikke vil give Afkald paa Spiritus, bliver nødte til at indforskrive det selv, vil de opdage, hvor billig man kan faa sine Varer fra Udlandet, og dette vil saa kunne bane Vejen for Forbrugsforeninger. Det skulde glæde mig, om Forslagets mulige Ulemper kunde opvejes ved, at Folk tilsidst kunde lære at virke i Fællesskab.

Winther: Naar Ordføreren er ilde berørt af Forslaget om at udsætte Sagen, gælder det sikkert om samtlige Udvalgsmedlemmer. Det er en Selvfølge, at Lovforslaget som alt i denne Verden vil vise sig at have sine Skrøbeligheder. Naar man for første Gang begynder at lovgive paa et saa vanskeligt Omraade, kan man ikke vente at undgaa alle Fejl. Hvis dette var en ny Sag, som vi selv havde rejst, kunde der maaske være Anledning til at indhente Forstanderskabernes Erklæring, men de her foreliggende Krav er vel kendte, idet Sagen er behandlet mange Gange før, og det er et gammelt Krav fra Folket paa Færøerne. Vi har ikke nødigt at faa det yderligere bekræftet; det er bekræftet nok. Naar Tiendeafløsningen her benyttes til at skræmme med, da er dette som de andre en daarlig og lidet vægtig Grund. Vi bør selvfølgelig ikke lege Blindebuk med Regeringen; det vilde være en Uærlighed. Som Ordføreren fremhævede: Jo mindre der drikkes, jo bedre Raad har man til at svare Afgifter. Det er navnlig et vægtigt Argument mod yderligere Udsættelse, at Loven om 5 Aar skal underkastes Revision. Til den Tid kan man rette de Fejl, som muligvis viser sig at være begaaede. Hvis det skulde vise sig, at Folk slaar ind paa Misbrug ved Forbrugsforeninger og Klubber, saa vil de dog ikke uden videre kunne omgaa Bestemmelserne angaaende Forbud mod Udskænkning i Forbindelse med Dans. Hovedsagen er dog, at vi ved dette Forslag vil gøre et mægtigt Fremskridt; saa skal vi ikke være bange for at tage nogle mindre Ulemper med, om galt skulde gaa.

Isaksen: Da jeg i sin Tid for første Gang var til Stede ved Lagtingets Forhandlinger angaaende Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme, var der ingen udelt blid Stemning for Sagen; den mødte fra flere Sider bitter Modstand. I Aar har man derimod kun hørt yderst velvillige Udtalelser. Jeg kom derved til at nære sangvinske Forhaabninger, som nu synes at skulle blive skuffede. Det stillede Forslag om Sagens Udsættelse maa jeg opfatte som Modstand og ikke som Velvilje for Sagen. Hvorledes kan man vide, om Forstanderskabernes Anskuelser paa dette Omraade falder sammen med Befolkningens? Hvis Folkets Flertal ønsker disse Foranstaltninger, vil saa de Medlemmer, som nu foreslaar at sende Sagen til Forstanderskabernes Erklæring, arbejde for Forslagets Gennemførelse? Hvorledes skal Lagtinget i hvert enkelt Tilfælde kunne henvende sig til Forstanderskaberne? Det vilde være en ligefrem Falliterklæring for os som Øernes folkevalgte Repræsentanter, og saa vilde vi dog have et lige stort Ansvar, om det gaar galt.

Nielsen: Jeg har været med til at stille Forslaget om Sagens Udsættelse og kan ikke forstaa de store Betænkeligheder, som Udvalget nærer derved. Er Lovforslaget saa udmærket, som det menes, vil Forstanderskaberne sikkert ikke stille sig saa modvillig dertil, som ærede Medlemmer synes at forudsætte, at de vil. Det foreliggende Forslag er efter min Mening som Helhed godt, men der er Bestemmelser deri, som er strængere end nødvendigt. Man skulde derefter virkelig tro, at Færingerne er værre til at misbruge Spiritus end andre Nationer, men det er efter min Mening slet ikke Tilfældet. Der er ingen Grund til at adskille Øl- og Vinhandel fra almindelig Handel; noget andet er Udskænkning, som absolut ikke bør forenes dermed. Dette tillod jeg mig at fremhæve ved 2den Behandling, men

Udvalget har intet Hensyn taget dertil. — Ved Reglerne om Sognoafstemningen mangler Bestemmelser om, hvor mange der skal have mødt. Efter Forslaget kan man godt tænke sig, at der kun møder 3 Mennesker, hvoraf 2 er gode Venner af en Ansøger og stemmer baade Brændevin og Øl og Vin ind; her er absolut et Punkt, som trænger til Ændring. — Naar man har saa meget imod, at Sagen skal sendes Forstanderskaberne til Erklæring, saa maa jeg dog sige, at Forstanderskaberne jo bestaar af de Mænd, som særlig er valgte til at varetage Befolkningens Interesser. Der kan siges meget baade for og imod Forslaget, og naar vi har ventet saa mange Aar, er der ingen Ulykke ved at vente 1 Aar til for at faa Sagen grundig drøftet. Statistikken viser ikke nogen Tiltagen af Spiritusforbruget, tværtimod er det i den senere Tid gaaet betydeligt ned. — Naar det er blevet sagt, at vi Forslagsstillere vil modarbejde Sagen, er det ganske uberettiget; vi mener, at vort Forslag vil gavne Ædruelighedssagen, og at vi er lige saa gode Venner af den som Udvalget.

Dam: Med Hensyn til vort Forslags 2det Punkt skal jeg sige, at det er blevet fremhævet, at der er en Risiko ved at lade Folkeafstemningen overalt omfatte ogsaa Brændevin, og at det kan føre til, at der stemmes ind. Dette ønsker jeg ikke, maa ske. Er der en Risiko, bør det komme an paa, hvorledes Forstanderskaberne stiller sig.

J. Poulsen: Som Ordføreren har fremhævet, er Hovedprinciperne i det foreliggende Forslag de samme, som gaar igennem de Forslag, der igennem mange Aar har været behandlede i Tinget, uden endnu at være gennemførte. Enkelte af Bestemmelserne i vore Forslag har vi set optagne andensteds, saaledes i den ny islandske Lov om dette Emne og vist ogsaa i danske Forslag derom. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om at indhente Erklæring fra Forstanderskaberne, da mener jeg, at der er mange Tilfælde, hvor dette kan være rigtigt, navnlig hvor det drejer sig om at faa at vide, hvorledes Stemningen er hos Befolkningen paa de forskellige Steder. Men i dette Lovforslag foreslaas det jo netop at gaa til selve Befolkningen, hver enoste voksen Person i de enkelte Sogne, og derigennem vil man allerbedst faa Folkestemningen at se. Derfor mener jeg ikke, der er Anledning til her at høre Forstanderskaberne.

Hentze: Jeg beklager meget den Stansning, som Sagen synes at skulle faa. Det er en bagvendt Vej, at vi skal spørge Forstanderskaberne, særlig i en Sag som denne. Om man foreslog at nedsætte en Kommission til at undersøge Sagen yderligere, kunde jeg endda bedre forstaa det. Forstanderskaberne er ikke kompetente til at udtale sig om Sagen; de er valgt med helt andre Hensyn for Øje. Angaaende de af Sysselmand Nielsen nævnte Enkeltheder i Lovforslaget maa jeg sige, at jeg bestemt holder paa, at Øl- og Vinhandel bør adskilles fra almindelig Handel. Efter Forholdene ude i Bygderne er der ikke stor Forskel paa Handel og Udskænkning af Øl og Vin. — Jeg finder det højst beklageligt, hvis der ikke i Tinget skulde være Flertal for at fremme Lovforslaget.

Ordføreren: Weihes Bemærkning om, at Brændevin er afskaffet udenfor Thorshavn, Klaksvig og Trangisvaag, beror paa en fuldstændig Misforstaaelse. Brændevinshandlerne kan med Lethed komme igen ude i Bygderne; det kommer kun an paa den ene Mand, der har Afgørelsen heraf, Amtmanden. Naar Weihe endvidere siger, at vi, hvis Udvalgets Lovforslag skulde blive til Lov, vilde blive enestaaende i hele Europa, da vilde vi ingen Skam have deraf, hvis det var saa. Men det er ingenlunde saa. Fra først af var det Færingerne, der begyndte paa at virke for Indskrænkninger i Spiritus-Misbruget; nu er vi i Færd med at blive de sidste. Det eneste Land, som staar tilbage for os, er Danmark. Men ogsaa der er Stillingen forandret. Jeg erindrer, at jeg var til Stede ved et Folketingsvalg i Danmark 1880, hvor en af Kandidaterne tog vældigt Bifald ved at tale om den fattige Mands Snaps. Nu er Meningerne i Danmark en hel Del anderledes. —

Dam's Betænkeligheder med Hensyn til Oprettelsen af Forbrugsforeninger for Bestilling af Brændevin og Traktering med Brændevin i Dansehuse rammer fuldt saa vel de nuværende Forhold, under hvilke den Slags Ting akkurat lige saa godt kan fremkomme. Vi har netop i vort Forslag truffet nogle Bestemmelser, som er bedre end de nugældende Regler: saaledes om, at Spiritustrafik ikke maa forenes med offentlig Dans; i Udvalgets Ændringsforslag er der ogsaa Bestemmelser med Hensyn til Foreninger. — At sende Sagen til Forstanderskaberne fører ikke til noget. Jeg er og har i mange Aar været Medlem af et Forstanderskab, som vist ikke staar særlig lavt i Forhold til andre, og jeg mener derfor at kende til Forstanderskabernes Forhandlinger. De har i Almindelighed ikke god Lejlighed til at sætte sig ind i Sager af denne Art. Jeg vil paa det bestemteste fraraade en Udsættelse af Sagen; det kan let have til Følge, at der gaar Politik i den. Hidtil har vi holdt denne Sag udenfor de politiske Valg; vi har ikke ved Valgene taget Hensyn til, hvorledes Kandidaterne stod til denne Sag, men det vil vi blive nødt til for Fremtiden, hvis vi ikke paa anden Maade kan faa Sagen fremmet. — Med Hensyn til Sysselmand Nielsens Indvending mod Adskillelse af Øl- og Vinhandel fra almindelig Handel, skal jeg bemærke, at han jo ikke har stillet Ændringsforslag. Grunden til, at Udvalget har foreslaaet, at de to Ting ikke maa forenes, er, at Vin og Øl let kan bruges som Lokkemad ved Handlerne, og i Konkurrencen vil de Handlende kunne blive nødte til at handle med Øl og Vin, selv om de nødig vil. Derfor bør det forbydes almindelige Handlende. Men selv om Nielsen vil stille Ændringsforslag om dette Punkt, og et saadant Ændringsforslag skulde blive vedtaget, kunde jeg for min Del maaske alligevel stemme for Loven; saa falder altsaa den Grund til at udsætte Sagen bort. — Det samme gælder § 5. Udvalget har ment at burde holde sig til det simple Afstemningsprincip at lade dem, som møder, træffe Afgørelsen. Men skulde der paa dette Punkt blive vedtaget en Ændring, skal dette ikke for mig være nogen væsentlig Hindring mod at stemme for Loven. Dette Spørgsmaal er derfor heller ikke nogen Grund til at udsætte Sagen.

Det er blevet sagt, at har Færøerne nu ventet 30—40 Aar paa en Spiritislovgivning, saa kan vi vente 1 Aar endnu. I Virkeligheden er dog 1 Aar ingenlunde uden Betydning i denne Sag. Selv om det kun drejer sig maaske om et eneste Menneskes Velfærd, saa er det dog en Menneskesjæl; det bør Tinget tage i Betragtning. Selv om der kan være Mangler ved vort Forslag, er der ingen Anledning til at udsætte Sagen.

Jeg har nu talt nok om dette Spørgsmaal og maa overlade enhver at stemme, som han mener at kunne forsvare.

Müller: Jeg ønsker at sige, hvorfor jeg ikke kan stemme for Lovforslaget, som det foreligger fra Udvalget. Det er netop det, som den ærede Ordfører sidst nævnte: at vi skal tage Hensyn til, om det saa kun gjaldt en eneste Menneskesjæl. Som det her er foreslaaet, kan det med Lethed lade sig gøre at stemme Brændevinshandel og Brændevinsudskænkning ind paa Landet. Som Forholdene derimod nu er, kan det faktisk ikke ske. Man *kan* nok efter Lovens Bogstav faa saadanne Bevillinger ogsaa ude i Bygderne, som Ordføreren siger; men man *faar* dem ikke, det sker ikke, for den Mand, der afgør det, *vil* ikke udstede slige Bevillinger. Dette er for mig et Hovedpunkt. En Brændevinshandel eller -udskænkning i en Bygd, hvor saadant ikke har været, kan udrette frygtelig Skade mellem Befolkningen, og efter Udvalgets Forslag kan det let tænkes, som af Sysselmand Nielsen fremhævet, at et ganske ubetydeligt Mindretal stemmer det ind. Vi kender jo alle, hvor lunkne mange Personer er til at tage sig sammen i slige Sager. Jeg mindes, hvorledes det gik til, da Brændevinen blev afskaffet ude i Bygderne, og hvilken Glæde der var over det store Fremskridt, der da skete. Det Gode, som man dengang vandt, skal vi ikke letsindig sætte overstyr. Hvis Udvalget kunde lempe sit Forslag paa dette Omraade, vil jeg stemme for Loven.

Ordføreren: Naar man befrygter, at Forslaget i dets nuværende Form kan medføre Forværring paa Brændevinshandelens Omraade, saa er det en Kendsgerning, at Brændevinshandel paa Bygderne nu ikke er forbudt. Efter det Kendskab, jeg har til Forholdene, kan vi ikke efter det nu foreliggende Forslag vente flere Brændevinshandler, men tværtimod have Udsigt til, at de stemmes bort paa de Pladser med 1700 og 1100 Indbyggere, hvor der nu er saadan Handel.

Det er vel saa, at vi kan stole paa, at vor nuværende Amtmand ikke vilde meddele Brændevinsbevilling til nogen Handelsmand i de Bygder, hvor saadan Handel ikke findes; men vi veed ikke, hvor længe det kan vare, indtil vi faar en Amtmand, som finder for godt at handle efter andre Principper. Hvis nærværende Lovforslag vedtages, vil man efter det Kendskab, jeg har til Forholdene i det hele, kunne gøre Regning paa, at der ikke bliver Brændevinshandel paa flere Pladser end nu.

Naar der paa visse Pladser er Frygt for, at Brændevinshandel kan blive indført, burde vedkommende Repræsentanter stille Ændringsforslag. Tiden er nu saa fremskreden, at det snart er for sent at komme med Ændringsforslag. Jeg har udtrykkelig anmodet de ærede Medlemmer om at stille Ændringsforslag og tilbudt — hvis nogen skulde ønske det — for saa vidt min Tid og Evne tillader det, at være behjælpelig med at sætte Forslagene i Stil.

Isaksen: Naar der er Tale om, at man ikke tør paatage sig saa stort Ansvar, at stemme om et saa vigtigt Forslag, som kun har ligget fremme i faa Dage, saa maa det dog siges at være en antagelig Betænkningstid, man her har haft, nemlig en hel Uge. Det ærede Medlem for Vaagø (Nielsen) anfører som en Grund for Udsættelse, at Afstemningsmaaden er meget mangelfuld. Dette vilde dog kunne rettes ved et Ændringsforslag. Det ærede Medlem for Østero (Weihe) mener, at vi ikke bør optræde som de eneste i Europa, der laver Love mod Spiritusmisbrug. I saa Henseende er han kun daarlig underrettet. Baade i Norge, Sverige, Finland, England og Skotland er man langt foran os, som i 1889 hørte vore Repræsentanter udtale, at saadanne Foranstaltninger vilde være en stor Skam for os, da de stillede os i Klasse med Eskimoerne. Medens man i Norge længe har haft kommunal Afstemning paa dette Omraade, har jeg nylig set Udtalelser fra et Par fremragende danske Mænd om, at man har Haab om, at det ikke vil vare længe, førend man kan komme lige saa vidt i Danmark. Det vil da kun være en Ære for os, om vi blandt de danske Statsborgere kunde blive Foregangsmænd paa dette Omraade. Naar det ærede Medlem for Vaagø (Nielsen) nu ivrer mod Adskillelse af Øl- og Vinhandel fra anden Handel, saa undrer det mig, at han i 1902 stemte for Forslaget. For saa vidt det hævdes, at man kan være tryg for, at der med den nugældende Lov ikke indføres Brændevinshandel i Bygderne, saa ligger dog Afgørelsen i Hænderne paa en enkelt Mand, og hvor længe den nuværende Amtmand sidder i Embedet, veed vi jo ikke noget om. Det er et langt sundere og mere demokratisk Princip at lade Folket selv afgøre dette Forhold. Selv om Brændevin nu ikke sælges i Bygderne, kan der uden Indskrænkning forhandles og skænkes Øl og Vin, som ikke er stort bedre. Det vil sikkert blive til stort Gavn at regulere Spiritustrafikken paa alle Omraader. Man skal aldeles ikke befrygte, at Afholdsbevægelsen jo nok skal gøre sig gældende, saa at Spiritusmæringerne vil blive udstødte paa flere Steder. Det skulde gaa mærkeligt til, om Kvinderne ikke kan formaas til at stemme Spiritusen bort.

Weihe: Jeg er enig med den ærede foregaaende Taler om, at det ikke er nogen Skam for os at komme først paa dette Omraade; men det vil heller ikke være nogen Skam, om vi kommer først i Frihedsprincippet. Vi har under Forhandlingen af en anden Sag hørt, at Ordføreren og flere gør gældende, at Sagerne mod Slutningen af Samlingen kommer frem i Bunke, saa at man ikke kan faa tilbørlig Tid til at sætte sig ind i dem. Jeg mener, at denne Sag er god og vel udarbejdet, men kan dog ikke frigøre mig for den Frygt, at

Brændevinshandel kan blive indført paa Bygderne.

Isaksen: Da Byraadsloven var til Forhandling, kunde ærede Medlemmer ikke stemme for den, fordi den ikke havde været til Forhandling. Her synes der at gøres lignende Udflugter gældende.

Müller: Ordføreren siger, at den bedste Afholdsagitator er en god Oplysning. Heri giver jeg ham Ret. Derfor tænker jeg, at Bygderne er mest udsatte for, at Brændevinen kan stemmes ind. Jeg kender Forholdene paa Landet og tillader mig at paastaa, at der er Pladser, hvor der med Lethed kan gennemføres Tilladelse til Brændevinshandel. Det bliver da et Spørgsmaal, om det er til Fordel at afskaffe den nuværende Ordning, hvor der faktisk i de sidste 20 Aar ikke har været nogen Tilladelse til Brændevinshandel paa Landet. Naar det betegnes som uheldigt, at Tilladelsen skal bero paa Amtmandens Forgodtbefindende, saa gad jeg se den Amtmand, som under de nuværende Forhold vil udstede Bevilling paa Landet. Saaledes som Forslaget nu lyder, kan man tænke sig, at der ved en Folkeafstemning møder 3 stemmegivende, hvoraf de to stemmer Brændevinshandelen ind. Der vil da ikke kunne nægtes Bevilling, for saa vidt ikke antagelige Grunde foreligger.

J. H. Poulsen: Som Bygdemand finder jeg Anledning til at protestere mod, at Spiritusmisbrug altid staar i omvendt Forhold til en højere Oplysning. København turde i saa Henseende afgive et talende Bevis.

Jeg agter ikke at stemme for, at Sagen sendes til Forstanderskabernes Erklæring, fordi jeg veed, hvorledes der arbejdes paa Forstanderskabsmøderne. Der er altid knap Tid til de løbende Forretninger, og andre Sager fares over med en Harefod. -- Naar man erindrer, hvor stor Glæde det vakte i Bygderne, da Brændevinshandelen der blev afskaffet, er der ikke stor Grund til at antage, at den vil blive indstemt igen. Jeg har hørt, hvorledes Folkestemningen udøvede et mægtigt Tryk paa en af de tidligere Brændevinshandlere, som ikke vilde give Slip paa sin Bevilling. Jeg er vis paa, at i mit Distrikt vil Spiritusnæringen let blive udstemt, og det vil aldrig forekomme, at et lille Mindretal kan stemme den ind igen.

Hentze: Det var slemt, om det skulde forholde sig saaledes, som det ærede Medlem for Thorshavn (Müller) mener. Man burde maaske i saa Tilfælde reservere sig mod, at Bevillingerne genindføres, uden hvor der er et vist Stemmetal. Ellers vilde det være beklageligt, om vi Færinger, efter at have staaet under Formynderskab i 20 Aar, ikke skulde være voksne til at tage Opgaven selv.

Nielsen: Selv om man udstemmer Spiritusnæringerne overalt, vil man dog ikke opnaa, at Brændevin, Øl og Vin ikke kommer til Landet. Kan det ikke faas hos Købmændene her, saa vil det blive forskrevet fra København, og man vil maaske bruge mere, fordi det bliver billigere, end man før har været vant til.

Formanden: Der er en væsentlig Mangel ved Bestemmelserne om Sogneafstemning. Jeg havde ventet, at Udvalget vilde stille Ændringsforslag; men da dette ikke er sket, agter jeg at stille et Forslag, gaaende ud paa, at mindst $^1/_4$ af de stemmeberettigede skal have stemt »ja«, for at vedkommende Næring kan indføres.

Müller: Naar det ærede Medlem for Sandø (J. H. Poulsen) bestemt paastaar, at Brændevinsnæringen ikke vil blive indstemt, saa tør jeg hævde, at mit Ja er lige saa godt som hans Nej. Jeg kender godt nok Forholdene paa min Ø, og antager, at det ikke er helt utænkeligt, at selv paa hans egen Ø kunde hans Spandom glippe. Man bør ubetinget tage Forsigtighedsregler mod Overrumpling. I saa Henseende vil det af Formanden bebudede Ændrinsforslag være en Forbedring; jeg vil muligvis slutte mig dertil. Ellers kunde man ogsaa med Føje stille den Fordring, at Halvdelen af de stemmeberettigede skal være for Næringens Indførelse. Hvis

der virkelig foreligger et Folkeønske, maa et saadant Stemmetal kunne komme til Stede.

Ordføreren: Naar det fremstilles som haabløst at indføre Lovforanstaltninger til Indskrænkning af Spiritusmisbruget, og det navnlig fremhæves, at man ved nærværende Forslag kun vil opnaa, at Forbruget vokser, fordi man vil faa Varerne billigere, saa skal jeg henvise til Norge, hvor Forbruget er aftaget i saa høj Grad, at dette Land nu har det mindste Spiritusforbrug af alle civiliserede Lande. I alle Lande, hvor der er indført passende indskrænkende Bestemmelser, har man den samme Erfaring.

(Der foretoges derpaa *Afstemning*, hvorved det af 5 Medlemmer opstillede Forslag om Sagens Udsættelse til næste Aar bortfaldt, idet kun 6 Medlemmer stemte derfor, 2 Medlemmer stemte imod, 9 Medlemmer stemte ikke, og 3 var fraværende).

Ordføreren refererede §§ 1—4 med de af Udvalget dertil stillede Ændringsforslag.

T. J. Petersen: Da det af flere Medlemmer paatænkes at stille Ændringsforslag, vil det være ønskeligt, at Sagens videre Forhandling udsættes til i Morgen.

Formanden: Paa Grund af Sagens Vigtighed skal jeg udsætte dens videre Behandling, men af Hensyn til Tingets andre Arbejder vil den dog ikke kunne udsættes længere end, at den maa afsluttes i Morgen Aften. Jeg anmoder derfor ærede Medlemmer, som vil stille Ændringsforslag, om at fremlægge disse i Morgen Middag.

3die Behandling af Sagen angaaende Opførelsen af en ny Lagtingsbygning.

Ordføreren (Paturssøn) anbefalede Udvalgets Indstilling.

T. J. Petersen: Jeg agter at stemme for Forslaget med Undtagelse af Punkt 3, angaaende Henlæggelse af Midler af Amtsrepartitionsfonden, da Forslaget vilde føre til en altfor pludselig Forhøjelse af Skatten.

Ordføreren: Det kan ikke sige stort, om dette Punkt stemmes ud, da det kun drejer sig om 1000 Kroner aarlig.

J. Poulsen: Naar jeg kan være med til at stemme for disse 1000 Kroner, saa er det, fordi jeg anser det for hensigtsmæssigt, at Skatten forhøjes noget allerede i Aar. Jeg anser det ellers for mindre nødvendigt at skaffe Penge til Bygningen netop paa denne Maade.

Forslagets enkelte Punkter sattes under Afstemning.

Mødet Tirsdag den 19. September Kl. 12.

3die Behandling af Sagen om Statstilskud til Kørevøje.

Ordføreren (J. H. Poulsen) anbefalede Udvalgets Forslag.

Effersøe: Efter at Betænkningen var fremkommet fra Ingeniør Horn, havde der været Anledning til at drøfte den udførlig, men disse tre Sager er indkomne paa for sent et Tidspunkt til, at der kunde blive Tale om en indgaaende Drøftelse. Jeg synes overordentlig godt om, at vi har faaet denne Undersøgelse af vore Vejforhold foretagen, og ligeledes om Ingeniør Horns Betænkning i sin Helhed. Imidlertid synes det, som om Hr. Horn kun har haft Øje for

Køreveje, og slet ikke for Veje beregnede til Gang og Ridning, men saadanne har ogsaa en Del Betydning. En Hovedfejl er det, naar han mener, at Kørevejene vil blive Landkommunikationsvejene heroppe; det venter jeg ikke og haaber heller ikke, at de skal blive. Som Bindeled mellem Bygder eller som Tørvemarkveje vil Kørevejene ikke have synderlig Betydning. Deres Hovedbetydning maa søges i den lettere Adgang til Dyrkning, som de aabner. Meget vigtige Veje vil de være, som letter Folk Adgang til Fiskeri, men saadanne er i Hr. Horns Betænkning nævnte som Biveje. Saa god end denne Betænkning kan være, saa vilde den først have faaet sin store Betydning, naar den var bleven undersøgt af et Udvalg af kyndige Færinger; dette burde Tinget have draget Omsorg for. Hr. Horn har set paa disse Forhold med den Fremmedes Øjne, mulig ogsaa været under Paavirkning af enkelte heroppe, saa en nøjere Besigtigelse af hans Betænkning fra kyndige lokalkendte Folks Side vilde ikke være af Vejen. At opstille almindelige, bestemte Regler for Statens og Kommunernes Bidrag vil vel være vanskeligt; det faar vel rette sig fornemmelig efter de enkelte Anlægs Vigtighed. Hvad de foreliggende Projekter angaar, saa synes Sandsvejen at være af stor Betydning, selvom det maaske kan være lidt overdrevet at lægge hele denne Vejstrækning paa en Gang. For Opdyrkningen vil dette Anlæg vist ogsaa have en hel Del Betydning. Den anden Sag forekommer mig mere tvivlsom, navnlig naar man ser hen til, hvorledes Kommunalbestyrelsen stiller sig til den, og den tredje Sag synes jeg ikke, der er nogen Grund til at indstille til Statstilskud. Hvad Vejanlæg paa Suderø angaar, agter jeg at fremkomme med et Forslag til næste Tingsamling, saavel angaaende Køreveje som Gang- og Cykleveje.

Formanden: Set fra et almindeligt Synspunkt kan det ikke nægtes, at der er andre Veje, der lige saa vel som Kørevejene kan have deres Betydning, men Ingeniøren har kun haft til Opgave at beskæftige sig med disse. Selvfølgelig er andre Veje nyttige, men Billigheden spiller dog ikke nogen særlig fremtrædende Rolle; den indskrænker sig til den mindre Vejbredde, hvorimod Udgiften til Underbygningen bliver nogenlunde den samme. Det vil altid være en Skønssag, hvad man regner for Hovedveje og Biveje; de nærmere Undersøgelser ved hver enkelt Vejanlæg vil nok fastslaa dette. Hvad angaar Veje til Fiskepladser, saa er der netop adskillige i Hr. Horns Plan, som er projekterede med de Hensyn for Øje, som Hr. Effersøe nævnte. Et Hovedhensyn vil altid blive det, hvorvidt Vejene aabner lettere Adgang til Opdyrkning, men det er dog langtfra det eneste. Vejenes Betydning som Kommunikationsmiddel bør ikke overses. Anlæg af Kørevej vil saaledes kunne være berettiget, naar det skaffer en Kommune Udviklings- og Omsætningsmuligheder, som den ikke kan opnaa ad Søvejen. Som *Hoved*færdselsaare kan Kørevejene ganske vist ikke paa Færøerne have nogen Fremtid for sig; her vil Havet altid vedblive at være Hovedlandevej. Cyklestier, Gangstier o. l. kommer først i anden Række, hvad Bekostningsspørgsmaalet angaar. Det har været *min* Mening, at der bør nedsættes et særligt Vejudvalg til at granske Sagen nærmere, men først skulde vi rigtignok vide, hvorledes Staten stiller sig til Sagen i dens Almindelighed. Naar først Bevillingsmyndighederne Stilling i denne Henseende er klar, vil Lagtinget nok sørge for at faa et saadant Udvalg nedsat.

Pauursson: Det er jo baade godt og glædeligt, at Tingets Medlemmer gør sig bekendt med Ingeniør Horns Betænkning; om et eller andet forekommer dem mindre heldigt deri, er der jo ikke noget at sige til. At Hr. Horn er gaaet udenom saadanne Anlæg som Gang- og Cyklestier, Rideveje o. l., har sin gode Grund i, at disse Anlæg ikke laa for. I øvrigt kunde de enkelte Kommuner godt tage sig mere heraf, end de gør; disse Anlæg behøver ikke at være særlig kostbare. At Kørevejene ikke skulde have Betydning som Bindeled mellem Bygderne, er en stor Fejltagelse; for Kirkebø og Velbestad f. Eks. vil det have meget stor Betydning at komme

i god Forbindelse med Thorshavn, der jo er saa godt som vort eneste Marked. Det har sandelig ikke saa lidt at sige for os, at vi kan faa vore Produkter befordrede i Vogn, i Stedet for at nu hver Smule skal slæbes denne lange Vej paa Hesteryggen. Ogsaa kan man vente, at Folk vil nedsætte sig ved Vejen, hvorved der skabes en livligere Trafik. Som Adgang til gode Fiskepladser har denne Vej ogsaa sin Betydning; Velbestad og Kirkebø er gode Fiskepladser, men der er ikke meget »*undirlendi*«. Forbindes disse Bygder med Thorshavn ved en Kørevej, saa kan man vente, at Folk vil nedsætte sig langs hele Vejens Længde og derfra søge Havet fra disse Pladser. — Vi har i Udvalget talt om en Vejkommission, der skulde konferere med en Ingeniør angaaende de forskellige Anlæg, men vi har ikke ment at ville foretage os noget endeligt, før Resultatet af den foreslaaede Henvendelse til Bevillingsmyndighederne foreligger. Vil Staten ikke komme os til Hjælp, saa bliver vi nødt til at ordne vore Vejarbejder paa en anden Maade, men selvfølgelig vil dette være til overordentlig Skade for vor Udvikling paa de Omraader, der berøres heraf. Vi trænger til at faa begyndt og faa lært at bygge gode Veje, thi saaledes som det for Tiden er med disse Forhold, er det en alt andet end økonomisk Fremgangsmaade, vi bruger. At Kørevejene ikke skulde kunne blive et almindeligt Samfærdselsmiddel, tror jeg, er en stor Fejltagelse; i mange Tilfælde frembyder de betydelige Fordele fremfor Søvejen, idet Vejlængden ofte er saa meget kortere til Lands; fra Thorshavn til Velbostad er der saaledes 9 Kvartmil til Søs, men kun 3 Kvartmil til Lands. Det skal nok vise sig, naar vi først har faaet en nogenlunde ordentlig Forbindelse ved Køreveje, at Persontrafikken vil vokse ganske betydeligt, og Godstrafikken vil saa nok komme bagefter.

Hentze: Hr. Effersøe betvivler Kørevejenes Betydning som Bindelæd mellem Bygderne, og denne Tvivl kan maaske nok have sin Berettigelse, hvad Stortrafikken angaar, men absolut ikke ellers. Godstrafik pr. Baad har jeg al mulig Respekt for. Skal Vejene ikke have Betydning i den Retning, saa bør vi sandelig vogte os for at skabe Centralpladser for Søtrafikken.

Michelsen: Der er i denne Sag et Punkt, vi alle er enige om, nemlig Nødvendigheden af at lære Statens Stilling at kende. Jeg vil anbefale, at vi fremmer Sagen snarest muligt for at faa Klarhed over, hvorledes Regeringen vil stille sig. Alle de almindelige kommunale Vejarbejder maa nu foreløbig standse, saa længe man ikke veed, hvor Hovedvejene skal ligge. Jeg vil derfor anbefale at fremskynde Sagen.

Sagen sattes under Afstemning, hvorved alle Indstillingspunkter vedtoges.

---

2. Behandling af Sagen om Forandringer i Lagtingsloven.

Ordføreren (Patursson) refererede Sagen. Udvalget har ikke mænt det hensigtssvarende at foretage større Forandringer, ikke fordi der jo kan være Krav nok paa adskillige Forbedringer, men af praktiske Hensyn. En enkelt lille Ændring har man dog foreslaaet, nærmest for at bringe mere Overensstemmelse i Diætspørgsmaalet. I det i 1902 vedtagne Lovforslag foreslaas Diæterne forhøjede til 3 Kr. pr. Dag, men vi har ment, at det vilde være heldigere, om Diæterne de første 6 Uger af Samlingen var lidt højere og saa gik ned til det halve for den Tid, der blev tilbage: 4 Kr. først, senere 2 Kr. Ellers har vi holdt os til Lovforslaget, som det er.

T. J. Petersen: Jeg maa tage samme Stilling til denne Sag som til Thorshavns Kommunallov, og det af de samme Grunde. Den i denne Sag foreslaaede Henvendelse til Regeringen er ligesom den anden blot en Rykkerskrivelse. Lige saa lidt kan jeg gaa med til det ændrede Punkt angaaende Diæterne; det er ikke i Overensstemmelse med,

hvad man før gjorde gældende, nemlig at vi ikke maatte desavouere en foregaaende Samlings Vedtagelse.

Effersøe: Jeg er en Del betænkelig med Hensyn til Diætspørgsmaalet; vi har jo smaa Raad her til Lands, og Folk ser ikke med de venligste Øjne paa, at Tinget koster for meget.

J. Poulsen: Naar jeg har været med til at foreslaa denne Forandring, saa er det af Hensyn til, at mange ikke har Raad til at sidde her med de nuværende Diæter. Og naar jeg har foreslaaet denne Nedgang fra 4 Kr. de 6 første Uger til 2 Kr. for Resten af Samlingen, er det ikke for at fremskynde Arbejdet, men for at Folk ikke skal tro, at vi sidder her saa længe som muligt for at tjene Penge.

T. J. Petersen: Vi har ikke Lov til at paaberaabe os, at vi ikke har Raad til at sidde her. Der er ingen, som paatvinger os Valg. Den nu af Udvalget foreslaaede Forhøjelse betyder set i Forhold til Lagtingets Forslag af 1902 — en Fordyrelse af Tingets Udgifter (naar man regner med en Samling paa 50 Dage) paa 680 Kr. aarlig.

Nielsen: Ogsaa jeg mener, at Diæterne er altfor smaa, og at det kan være rigtigt at forhøje dem som af Udvalget foreslaaet, for at ubemidlede kan modtage Valg. Der er ingen Mening i, at kun de, der har Raad dertil, skal kunne have Sæde i Tinget. Det er i højeste Grad uretfærdigt.

Weihe: Jeg synes, det kan være tilstrækkeligt med de 3 Kr., som foreslaas i Forslaget fra 1902; det vil se lidt højerligt ud, om vi allerede nu, før Lovforslaget er vedtaget af Rigsdagen, foreslaar at forhøje Diæterne til 4 Kr. Hvad vi mest trænger til at faa forandret og sat en bestemt Regel for, det er, naar Medlemmerne skal begynde at trække Løn. Det har nemlig vakt Forargelse blandt Folk, at Medlemmer, der først møder midt i eller længere hen i Samlingen, skal trække Løn for hele Tiden.

Formanden: Diæterne beregnes efter den hidtil sædvanlig fulgte Praksis fra den Dag, Medlemmet møder første Gang i Tinget.

Patursson: Sysselmand Petersen mener ikke at kunne stemme for Indstillingen, fordi Lovforslaget ikke har været til Behandling i denne Samling. Men hvad vi vil med denne Indstilling, det er jo kun at spørge efter Loven og faa at vide lidt Besked med dens Skæbne. At begynde paa et nyt Lovforslag i denne Samling vilde have taget altfor lang Tid. Derfor har Forslagstillerne netop fraraadet at forandre for meget i Lovforslaget. Hr. Effersøe er betænkelig ved Diætforhøjelsen, og den kan der selvfølgelig siges noget baade for og imod. Det er et gammelt Spørgsmaal. Allerede saa tidligt som i 1854 besværede Kvalbinger sig til Tinget for at faa de daværende Diæter nedsatte; de var dengang 4 Mark, men Kvalbingerne hævdede, at Tingmændene burde ikke have mere end lige til Kosten. Forhaabentlig er vi komne lidt videre. I alle demokratiske Repræsentationer er det en gældende Grundsætning, at ingen Mand, hvor fattig han er, af den Grund skal kunne afholdes fra at virke til sit Lands Bedste. De 34 Kr., som hver Tingmand (naar Samlingen varer 50 Dage) faar mere efter vort Forslag, har intet for Færøerne at betyde.

J. Poulsen: Til Sysselmand Petersen er der at sige, at Loven gør det til Pligt at modtage Valg til Lagtinget; der kan mulig være de Steder, hvor der er nok at vælge imellem, men de fleste Steder kniber det vist snarere med at faa netop de Mænd, man bedst er tjent med. Det viser sig jo ikke saa sjælden, at Mænd nægter at modtage Genvalg af den Grund, at det er for kostbart for dem at sidde i Tinget. Med Hensyn til Hr. Weihes Udtalelser angaaende Grænsen for den Tid, Medlemmerne har Krav paa Diæter, saa kunde der jo være en Del, der talte for, at Medlemmerne intet fik for den Tid, de var borte fra Tinget, men det vil vist blive lidt vanskeligt at kontrolere. Vi kan jo nok holde Regning med, hvor mange Møder det enkelte Medlem

er fraværende, men det er ikke denne Fraværelse, der sinker Arbejdet mest. Det er, naar Udvalgene skal arbejde og saa enkelte er borte, det er det, der sinker.

T. J. Petersen: Naar vi engang er valgte paa 2 Kr., saa maa vi finde os deri. De modvillige kan jo erklære ikke at ville modtage Valg, saa bliver de saamænd heller ikke valgte. Ubemidlede Mænd har før ladet sig vælge paa Diæter til 2 Kr. daglig, saa gør de det vel ogsaa fremdeles til 3 Kr. I øvrigt forekom det mig, at Ordføreren sagde, at der var mangt og meget i Lovforslaget, som nok kunde trænge til at ændres, men saa synes jeg ikke, det er rigtigt af os at fremskynde dets Gennemførelse. Der er i hvert Fald et Punkt i Lovforslaget, som jeg ikke kan gaa ind paa, nemlig Valgtiden.

Winther: Jeg er ligesaa lidt her som i Kommunallov-Spørgsmaalet i Stand til at forstaa Sysselmand Petersen; hvis man regner med sig selv som Lagting, saa kunde jeg forstaa hans Tænkemaade, men han bør dog huske paa, at her sidder nogle andre foruden ham. Selv om en Lov ikke netop var saaledes, som jeg kunde ønske, vilde jeg dog gaa med i Haab om, at mit Parti med Tiden kunde faa Magt til at forbedre den. Sysselmand Petersen mener, at Befolkningen kan lade være at vælge saadanne Mænd ind i Tinget, som ikke har Raad til at sidde der; ja, det er godt nok, men naar der nu kun er et Par Mænd i et Distrikt, som er tjenlige som Lagtingsmænd, og de begge er ubemidlede, hvad saa? Det er let nok at snakke for den, som sidder her og nyder sin faste Løn; han burde være den sidste til at ivre imod, at de, der skal leve af deres Hænders Fortjeneste fra Dag til Dag, faar en saadan Godtgørelse, at de holdes skadesløse. De 4 Kr. er aldeles ikke for højt sat.

T. J. Petersen: Det lyder saare smukt altsammen. Jeg vil gøre Hr. Winther opmærksom paa, at jeg ikke har sagt, at Vælgerne skulde lade være at vælge ubemidlede Mænd, men de ærede Herrer fra Sandø skal altid fordreje . . .

Formanden: Det ærede Medlem bør ikke bruge det Ord.

T. J. Petersen: . . . men disse kan bevæge Vælgerne til at lade være at stemme paa sig. Er det upassende for mig at tale om Diæterne, saa er det det ogsaa for Hr. Winther. Det kan gerne være, at jeg kunde blive enig med mig selv om at slutte mig til samtlige Punkter i Lovforslaget, men derfor vilde det ligegodt være altfor egenmægtigt af mig, om jeg paa det Grundlag skulde ville have det ophøjet til Lov.

Matras: Jeg var i 1902 med til at stemme for Lovforslaget i den Skikkelse, hvori det foreligger. Skulde jeg nu stemme for en Forandring i det, saa vilde det se lidt underligt ud.

Ordføreren: Jeg skal kun gøre opmærksom paa, at det ikke saa meget er en For*højelse* af Diæterne, som her er foreslaaet, som en For*andring* af deres Beregning.

J. H. Poulsen: Til Sysselmand Petersen skal jeg blot sige, at der er Eksempler paa, at en begavet Mand har bedt sig fritaget for sit Sæde i Tinget, fordi han ikke mente at have Raad til at sidde her, men Tinget mente ikke at kunne fritage ham. Hr. Petersen siger, at naar vi engang er blevet valgte paa 2 Kr. om Dagen, saa har vi ikke Lov til at beklage os, thi vi vidste, hvad vi gik ind til, men hvem skal man kunne dette uden vi selv? Det er lidet demokratisk, at Arbejdsmænd, de, der lever af deres Hænders Gerning, skal udelukkes fra at have Sæde i Tinget. Men maaske kommer vi engang dertil, at Embeds- og Bestillingsmænd udelukkes, det var maaske ikke saa helt galt, om det skete.

T. J. Petersen: Den Mand, Hr. Poulsen omtaler, havde slaaet sig i Kompagni med 3 andre Tingmænd om at blive valgt. Han havde ikke ladet sig forstaa med, at han ikke ønskede at modtage Valg, tværtimod. Jeg vil ikke

være med til at gøre det til en Fordel, som der kan tjenes paa, at sidde i Tinget.

Sagen overgik til 3die Behandling.

2den Behandling af Sagen angaaende Tilskud til Forsøg med Sildefiskeri.

Ordføreren (Nielsen) refererede Sagen.

Paturssen: Vi er vel alle enige om Gavnligheden af disse Forsøg og om, at de fortjener at støttes fra Statens Side. Det drejer sig her om et Andragende fra en fiskerikyndig Mand, som tilbyder at anstille saadanne Forsøg for en Sum af 7000, 6000 og 5000 Kr., fordelt paa 3 Aar. Denne Mand er i alle Maader velskikket dertil, men han har ogsaa gode Betingelser for at kunne afholde lidt af Udgifterne selv. Det vilde ikke være mere end naturligt, om han gjorde det, hvor det som her gælder om at anvise nye Veje for færøsk Erhvervsliv. Det er et ret anseligt Beløb, han andrager om; det er det dobbelte af, hvad den første (Købmand J. Olsen) androg om i samme Øjemed. Mulig vil denne gøre det mere rationelt, hvad Planen synes at vise. Men han burde dog kunne skyde lidt til selv. Jeg vil dog ikke modsætte mig det, langtfra; det vil næppe blive særlig vanskeligt at bringe Sagen igennem Rigsdagen, omend der rigtignok nu er to Andragender om Tilskud til Fiskeriforsøg, der tilsammen udgør et Beløb paa indtil 17000 Kr. det første Aar. Jeg kan ikke nægte, at jeg finder den her angivne Sum temmelig høj, men Staten har jo før stillet sig velvillig til Fiskeriforsøg, saa det gaar vel nok igennem.

Ordføreren: Andragendet fra Hr. Jens Olsen gik ud paa at forsøge med Sildefiskeri i 3 Maaneder, dette omfatter derimod 5 Maaneder. Desuden har Hr. Olsen udtalt, at han af Ukendskab til de virkelige Udgifter havde sat Beløbet altfor lavt; senere havde han skrevet til Norge derom og faaet til Svar, at Udrustningen med Garn o. l. vilde beløbe sig til 5000 Kr. Hr. Paturssen nævnte Andragendet om Tilskud til Grønlandsfiskeriet, som han satte til 10,000 Kr., men det er dog kun i Tilfælde af, at Forsøget fuldstændig mislykkes. Ellers bliver Tilskudet ikke mere end 4000 Kr. Andrageren ønsker selvfølgelig ikke at lide personligt Tab derved, og det bør han heller ikke; en Foregangsmand fortjener altid Støtte, og Fiskeriet er nu engang vort vigtigste Erhverv.

Paturssen: Jeg nævnte blot disse Tal for at høre nærmere motiverende Udtalelser fra den ærede Ordfører. Jeg har kun den lille Bemærkning at gøre, at forholdsvis koster det ikke mere at fiske i 5 Maaneder end i 3; det er jo Udrustningen, som koster mest, og den bliver den samme i begge Tilfælde. I øvrigt er det rigtigst, at dette ogsaa med Hensyn til Statstilskudet retter sig efter, hvorledes Forsøget falder ud.

Sagen overgik til 3die Behandling.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Ansættelse af en Politimyndighed i Vaag (Suderø).

Paturssen: I den foreliggende Ansøgning fra Købmændene i Vaag gør disse gældende, at de paa flere Omraader lider under Manglen af en Politimyndighed der paa Pladsen; og særlig fremhæves Klareringen af ud- og indgaaende Skibe, som i høj Grad besværliggøres under de nuværende Forhold. Hvad dette Ønskes Berettigelse angaar, forekommer det mig, at Bygden nok kan gøre Krav paa en Del Hensyn; den er i en sjælden og glædelig Grad skudt i Vejret med sund og rask Vækst

og har nu et i Forhold til Bygdens Størrelse ret imponerende Forretningsliv. Desuden er Vaag den sydligste Skibshavn paa Færøerne, saa det skulde synes ganske naturligt, om de Baand, der saa længe har hæmmet dens frie, selvstændige Udvikling, særlig med Hensyn til Skibes Anløb, nu faldt bort. Vi havde i 1901 en Ansøgning fra de samme Mænd om Ansættelse af en Karantænebetjent til Behandling her i Tinget; men da vi var i Tvivl om, hvorvidt det ikke var en Politimyndighed, Ansøgerne ønskede, henvendte man sig til dem med en Forespørgsel derom i Stedet for at behandle Sagen videre, hvorpaa de atter indsendte en Begæring, denne Gang om Ansættelse af en Politimyndighed. Der blev saa imidlertid ikke gjort mere derved end, at man overlod Sagen til Regeringens Afgørelse. Den har nu været hos Sysselmanden i Tveraa og Landfogden for at indhente deres Erklæring i Spørgsmaalet, og endelig har Justitsministeriet sendt den tilbage til Lagtinget for at høre dets Udtalelser herom. Men mere er der altsaa ikke sket i de 4 Aar, siden Sagen første Gang kom frem, og man kan derfor ikke undres over, at Ansøgerne nu begynder at blive lidt utaalmodige. At Regeringen ønsker at høre Lagtinget angaaende de lokale Autoriteters Udtalelser, er rimeligt nok; enkelte af dem er ikke saa lidt mærkelige. Saaledes udtaler Landfogden sine Betænkeligheder ved at give Vaag Tilladelse til direkte Indførsel af Spirituosa, da han nemlig er bange for, at Købmændene der paa Pladsen selv skal blive forfaldne, eftersom de jo ikke maa forhandle det til andre. Det synes jeg dog, er et temmelig stift Stykke, saaledes uden nogen som helst Ret at smide Bygdens Købmænd en Mistænkeliggørelse af den Art i Ansigtet. Nu, hvor vi gaar over til at give de enkelte Kommuner Ret til at afgøre, hvorvidt der skal forhandles eller udskænkes Spiritus indenfor deres Omraade, forekommer det mig at være i god Konsekvens, om man giver flere Steder Lejlighed til at indklarere saadanne Varer. Men det er kun en enkelt Grund; mange andre og mere væsentlige end denne taler for det berettigede i denne Ansøgning.

Eftersøe: Jeg skal ikke nægte, at denne Ansøgning har en delvis — men ogsaa kun delvis — Berettigelse. Et andet Spørgsmaal er det rigtignok, om Trangen virkelig er stor nok til, at Omkostningerne ved en saadan Foranstaltning er værd at afholde. Den letteste Ordning vil vel være den, at Sysselmanden i Tveraa holder en Fuldmægtig, som kan foretage Paamønstringer o. l., men i saa Fald maa det være en Person, boende i Vaag, og det vil altid have sine Betænkeligheder, thi en Paamønstring er en ret vigtig Sag, som ikke kan overlades alle og enhver. Det bedste vilde naturligvis være at ansætte en særlig Politimyndighed derhenne, en Sysselmand, men det vil rigtignok medføre ret betydelige Udgifter. Hvad deres Anke over Umuligheden af at faa indført afgiftspligtige Varer angaar, saa maa jeg paa det bestemteste advare imod at tage Hensyn til sligt. Hvad i Alverden har de Brug for en større Frihed paa dette Omraade! Navnlig hvis det ikke bliver en selvstændig Politimyndighed, der ansættes, vil en saadan Indførselstilladelse meget let kunne føre til Omgaaelse af Loven.

Nielsen: Det er jo ret vanskeligt at tage Stilling til denne Sag. Andragendet omhandler Ansættelse af en Toldassistent og ikke Oprettelse af noget Sysselmandsembede. Det er væsentlig Skibene, deres Klarering, Mandskabernes Paamønstring o. l., som man har tænkt paa, og det er ogsaa ret naturligt, da Vaag jo har en livlig Skibsfart. Her er Kravet om en særlig Politimyndighed utvivlsomt paa sin Plads. Men hvorledes Spørgsmaalet med en Toldembedsmand bedst lader sig ordne, er vel vanskeligt at sige; lønne sig gør det vel næppe. At det skulde være Meningen at dele Suderøen i to Sysler, kan jeg ikke tro.

Formanden: Det, som Andragerne ønsker, er i Virkeligheden kun at faa en Mand ansat med fuld Myndighed til at ind- og udklarere Skibe, og det, selv om de medfører toldpligtige Varer. I Loven om Skatter og Afgifter af 30. Marts 1892 § 2 staar jo, at Indførsel af Spiritus kun er tilladt paa de Steder,

hvor en Sysselmand er bosat, og her kan man altsaa ikke imødekomme Andragerne, medmindre der ansættes en Sysselmand i Vaag. Det har i 1901, under Behandlingen af Sagen om at gøre Vaag til Klareringshavn, været paa Bane her i Tinget at tillade, at afgiftspligtige Varer indføres til alle Klareringshavne, men Tinget ansaa ikke en saadan Foranstaltning for tilraadelig. Og for øvrigt er Bygdens Forbrug af Spirituosa vel heller ikke større end, at det maa kunne indføres paa anden Maade. Naar man ser bort fra Spørgsmaalet om Indførsel af afgiftspligtige Varer, vil der vel ikke være større Vanskeligheder ved at imødekomme Andragerne, men dette ene Punkt er unægtelig lidt svært at komme over. — I øvrigt beror Hr. Paturssons Kritik af Landfogdens Erklæring paa en Misforstaaelse; Landfogden siger ikke, at Købmændene i Vaag er udsatte for at blive forfaldne, men at private Folk, som faar Lejlighed til direkte at forskrive Spirituosa i større Kvantiteter fra Danmark eller Skotland til Vaag, maaske derved kan udsættes for at blive forfaldne.

Paturssen: Det første Andragende gik kun ud paa at faa Klareringshavn; men efter Udtalelse fra Formanden, der mente, at Andragerne maalig ogsaa ønskede Indførsel af toldpligtige Varer, blev Andragendet tilbagesendt, og det viste sig da rigtigt nok, som Formanden havde tænkt sig. Man synes nærmest at være gaaet ud fra, at selv om Lovens Bestemmelser paa dette Punkt gør Indførslen afhængig af Sysselmandens Bosiddelse paa Stedet, kunde en saadan Tilladelse gives administrativt. Jeg har opfattet det saaledes, at Ministeriet skulde kunne ansætte en Toldbetjent i Vaag. Hvordan det nu bliver eller ej, saa er det en blodig Uret mod Vaag og aldeles hensynslost i Sammenligning med, hvad der er Tilfældet med andre færøske Bygder af Vaags Størrelse, at vedligeholde de nuværende Indskrænkninger i dens Forretningsliv. Og det er saa meget mere urimeligt, som Beboerne gerne vil bære en Del af Udgifterne ved denne Toldbetjents Ansættelse.

Effersøe: Der er sagt, at Vaags Beboere kun ønskede en Ordning, der tillod dem at faa Skibe indklarerede der paa Pladsen, men det *kan* de faa. Det er kun de toldpligtige Varer, Spirituosa, som gør Knuder. Men spiller det nogen som helst Rolle? De allerfleste Skibe løber ind paa Tveraa først, der klarerer de, Afgiften af de toldpligtige Varer bliver betalt, hvorpaa de toldpligtige Varer gaar videre med Skibene til Vaag. Dette Forhold lægger virkelig ingen nævneværdig Hindring i Vejen for Indførslen af denne Vare. Her kan jeg ikke paa nogen Maade gaa med Paturssen, skønt jeg ellers kan slutte mig til Andragendet.

Winther: Vi kan ikke se bort fra, at, naar disse Mænd flere Gange er komne til Tinget med det samme Andragende, saa maa der være Trang til Stede. Ser man paa Kaartet, maa man indrømme, at af de større færøske Bygder er det udelukkende Vaag, som har disse Ulemper. Hvad i øvrigt de 5 Punkter i Andragendet angaar, saa er der to, som jeg finder overflødige, nemlig Kravet om Indførselsfrihed for toldpligtige Varer og det om et stedligt Politi. Navnlig slige Begæringer som denne sidste, bør man altid vende det døve Øre til; der er altid Ulemper ved for meget Politi, saa det skulde vi ikke gerne sprede mere af ud i Landet.

Paturssen: Jeg haaber alligevel, at Effersøe vil stille sig velvillig overfor Andragendet. Det er og bliver en Uretfærdighed og en Ulempe for Vaag, at Bygden ikke skal kunne faa Spor af toldpligtige Varer direkte tilført, eller at Skibe med saadanne Varer skal være nødte til at løbe Vaag forbi af den Grund. Der er dog virkelig ringe Mening i, at Bygder som Fuglefjord, Vestmanhavn o. fl. skal være saa stærkt begunstigede forud for Vaag, blot fordi en Sysselmand tilfældigvis er bosiddende paa hver af disse Pladser. At tage Hensyn til Landfogdens Snak om Folks Drukkenskab som Følge af den Smule Frihed, vilde dog være at se altfor sygt paa Forholdene. Der er ikke Spor af Mening i at lægge saadanne Baand, som det virkelig er Tilfældet her, paa en intelligent og fremad-

strøbende Befolkning. Og navnlig er denne Mistanke om, at Folk straks skal drikke sig fulde, naar de faar lidt lettere Adgang til Spiritus, en baade lav og dum Tænkemaade. Det er saa sandelig heller ikke for den Brændevins Skyld, at de ønsker denne Foranstaltning, som her er Tale om, men for at Skibe ikke skal hindres i at anløbe Vaag, blot fordi de har en Snuule toldpligtig Vare om Bord. At dette er et økonomisk Spørgsmaal for Bygden, maa enhver kunne indse, og det hører virkelig ikke vor Tid til at sætte urimelige Skranker for Udviklingen af en Befolknings Erhvervsliv.

Nielsen: Jeg kan forstaa, at Vaags Beboere ønsker denne Tilladelse, der selvfølgelig vil være af stor Betydning for Bygden. Vaag har allerede taget et saa stort materielt Opsving som faa andre og vilde taget endnu større Opsving ved en saadan Foranstaltning som den, der her er Tale om. Men hvorledes og hvor vidt man kan imødekomme deres Ønsker, er jeg ikke i Stand til at skønne om i Øjeblikket. En fast Konstitution af en eller anden Person i Bygden vil næppe være heldig.

Formanden: Jeg erindrer godt, at jeg i 1901 rejste det Spørgsmaal, hvorledes man i dette Tilfælde skulde stille sig til Loven af 1892, og dengang gjorde gældende, at denne Foranstaltning maaske — eventuelt gennem en Lovforandring — kunde lade sig ordne ad administrativ Vej ved Autorisation af en eller anden Mand paa Pladsen. Men jeg har senere faaet Betænkeligheder derved, navnlig med Hensyn til de Muligheder, det kan aabne til Misbrug af Indførselsfriheden.

Paturssen: Ja, det synes virkelig, som om vi frygter for alt her i Landet, vi ser Muligheder for Misbrug i hver eneste lille Krog. Det er en syg og usund Betragtningsmaade. Færinger er absolut lige saa modne og velskikkede til at løses fra forældede Lovreglers snærende Baand som andre Folk.

Formanden: Hr. Paturssen har vistnok misforstaaet mig. Det er aldeles ikke Bevis paa manglende Civilisation, at man f. Eks. smugler. Det er gansko rimeligt, at Andragerne ønsker, at alle Skibe, selv om de medfører Spirituosa, skal kunne anløbe Pladsen; men skal man imødekomme dette Ønske, er det nødvendigt, at der er Kontrol paa Stedet, og en paalidelig Kontrol kan vi ikke gøre Regning paa at faa, uden at der ansættes en særlig lønnet Mand derhenne. Spørgsmaalet er altsaa gansko simpelt, om man vil tilraade at bevilge, hvad en saadan Mand koster. At det bliver en Udgift for det offentlige, bør vi paa Forhaand være klare over.

Paturssen: Jeg synes ikke, der kan være nogen Fare forbunden med at gøre denne Undtagelse for Vaags Vedkommende, naar det overlades til Justitsministeren. Han vil nok sige Nej, hvis han anser det for heldigst. Jeg skal tillade mig at anbefale Sagen paa det bedste og foreslaa den henvist til Udvalget for forskelligartede Sager.

Det vedtoges.

Mødet Tirsdag d. 20. Septbr. Kl. 7 Eftermd.

Fortsat 3die Behandling af Forslag til Lov om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

Ordføreren (Effersøe): Hvad Ændringsforslaget fra 7 Medlemmer angaar, saa er dertil at bemærke, at her vistnok foreligger nogle Misforstaaelser. Det indeholder nemlig en Bestemmelse om, at de nu gældende Brændevinsbevillinger skal inddrages, men under 1 a er der foreslaaet, at Forening af almindelig Handel og Handel med berusende Drikke skal være tilladt. Altsaa kan man efter dette handle med alt muligt sammen med Brændevin. Denne Bestemmelse vil imidlertid nødvendiggøre, at § 22 udgaar; man lægger altsaa Vægt paa at bevare de nuværende Bevillinger. De er naturligvis altfor nyttige for

Samfundet til, at de skulde kunne ophæves, nej lad os endelig passe paa ikke at røre ved dem! Det næste Punkt i Ændringsforslaget er, at Næringsbevis til Handel og Udskænkning med Brændevin ikke bør meddeles Personer udenfor Thorshavn, Klaksvig og Tveraa. Vi har her af praktiske Grunde, skønt vi principielt set hellere holdt fast ved de rene Linier i vort Forslag, stillet et Ændringsforslag, der gaar ud paa det samme. Saa er der de 7 Medlemmers Fogslag om at »sognevis« i § 4 ændres til »bygdevis«, i hvilken Anledning Udvalget har stillet et Ændringsforslag om, at Justitsministeren forordner Afstemning paa flere Steder i et Sogn. Angaaende Ændringsforslaget fra de 7 Medlemmer om . . .

Formanden: Jeg har ikke villet afbryde den ærede Ordfører, men skal dog henstille, om det ikke vil være heldigst, at de forskellige Forslagsstilleres Ordførere først motiverer de respektive Ændringsforslag, førend der fremsættes Modbemærkninger dertil. Det er den Fremgangsmaade, som vi plejer at følge her i Tinget, og som ogsaa i Reglen vil være den, der fremmer Forhandlingen bedst.

T. J. Petersen: Med Hensyn til den ærede Ordførers Bemærkning om, at de 7 Medlemmer skal have gjort sig skyldige i Misforstaaelser, saa kan jeg virkelig ikke indse, hvori disse skulde bestaa. Ordføreren nævnte § 28, som efter vort Ændringsforslag maatte gaa ud, og dette, mente han, skyldtes den Aarsag, at vi vilde bevare de nugældende Brændevinsbevillinger. Men det modsatte er i Virkeligheden Tilfældet. Efter Udvalgets Forslag bliver de ved at bestaa uantastede i 5 Aar efter Lovens Ikrafttræden, vi vil derimod have dem ophævede straks. At en blandet Handel skulde være mere befordrende for Drikkeri end en, der kun var baseret paa Afsætning af Spirituosa, kan jeg ikke indse. Tvertimod vil det virke mere hæmmende paa de drikkende, naar de er udsat for at blive beskuede af alle og enhver, end naar de kun sidde ugenerte i et Lokale, hvor der kun føres spirituøse Drikke. At vi har foreslaaet Næringsbeviserne udstedt bygdevis, har sin Grund i, at vi vil afværge, at en Mand skal kunne flytte omkring i Sognet fra Bygd til Bygd med sin Bevilling. Men derfor vil Afstemningen alligevel ske for hele Sognet, Begæringer om Bevilling behandles først efter Afstemningen, og Bevillingerne udstedes da bygdevis.

Müller: Naar jeg har underskrevet de 7 Medlemmers Forslag med Forbehold, saa er dette at forstaa saaledes, at jeg kun kan gaa med til enkelte af de foreslaaede Ændringer. I øvrigt glæder det mig, at Udvalget har optaget mit Ønske om, at Bevillinger til Brændevinshandel og -udskænkning ikke gives til Folk udenfor Thorshavn, Klaksvig og Tveraa.

Paturssen: Jeg tvivlede i Gaar om, hvem jeg skulde følge, i Aften kan jeg ikke slutte mig til nogen af Parterne. Hidtil har Udvalget fulgt den lige Linje, at give enhver Borger i Landet Lov til at stemme om, hvor vidt de vil have disse Næringer imellem sig. Det vilde maaske hist og her være et Voveværk at give Befolkningen denne Ret, men det vilde ikke destomindre være snukt og ægte demokratisk, og det vilde jeg have fulgt. Denne gode, lige Bane har man forladt og i Stedet optaget det nugældende uretfærdige og meningsløse Monopolsystem, hvorefter 3 af Landets Bygder er favoriserede fremfor de andre; kun i disse tre Bygder har Befolkningen fuld Stemmeret, udenfor disse tør man ikke tildele Folket mere end en delvis Indflydelse paa disse Ting, som dog vedkommer dem i lige saa høj Grad som de tre andre Bygders Beboere. Denne Gøren-Forskel paa Folk er usmagelig og uretfærdig, og derfor vil jeg i hvert Fald ikke stemme for noget af disse Forslag.

Ordføreren: Jeg skal blot tillade mig at henstille, at vi, naar det kommer til Afstemning, saa stemmer »ja« eller »nej«, for at vi kan komme til et Resultat, og at det endelige Udfald dog ikke (ved at man siger »stemmer ikke«) skal blive, at vi maaske slet ikke faar noget vedtaget.

Formanden: Hvad Ændringsforslaget til § 4 angaar, vil det vistnok være rigtigst at stemme for bygdevis Udstedelse af Næringsbeviserne. Det har ganske vist ikke ret meget at betyde, men det kan dog have sin praktiske Nytte, at Ansøgeren ikke faar Næringsbevis for et Sogn, men for en Bygd; derved bliver vi ogsaa i det Spor, som hidtil har været fulgt i vor Næringslovgivning. — Hvad det angaar, at der ikke maa meddeles Næringsbevis til Handel eller Udskænkning af Brændevin udenfor de tre Bygder, som for Tiden har Brændevinshandel, da er jo dette en Afvigelse fra Lovforslagets oprindelige Princip, men efter min Mening bør man ikke tillægge dette Punkt *for* stor Vægt. Lovforslaget maa ses som Led i en langvarig Bevægelse for at indskrænke Misbrug af spirituøse Drikke paa Færøerne, og derfor bør man mere se paa, hvad der kan tjene dette Maal, end paa de rene Doktriner. Det store Antal af Medlemmer, der har fremsat Ændringsforslaget, viser, at der inden for Tinget er stærk Betænkelighed ved at overlade Brændevinsbevillings-Spørgsmaalet til en Folkeafstemning omkring i Bygderne, og jeg mener ligesom Udvalget, at det er rigtigt efter Omstændighederne at tage Hensyn hertil. Det er for mig ganske utvivlsomt, at den langt overvejende offentlige Mening her paa Øerne gaar ud paa, at der i alt Fald ikke uden for de tre Bygder bør være Brændevinshandel, og for saa vidt er Ændringsforslaget i Overensstemmelse med det store Flertal af Færinger. Det er denne offentlige Mening, der har gjort, at der ikke i lange Tider har været Brændevinshandel uden for de tre Bygder, ja at der uden for disse ikke engang er nogen, som har søgt om Bevilling dertil. Skønt Udvalgets oprindelige Forslag principielt set vilde have været at foretrække, er det i en Sag af denne Beskaffenhed af stor Vigtighed, at vi gaar frem i Enighed, og vi bør derfor overvinde vore mulige teoretiske Betænkeligheder ved at gaa den Vej, som Forslagsstillerne anbefaler, og som ogsaa har det for sig, at den slaar det bestaaende fast.

Paturssøn: Jeg kan ikke være enig med Formanden i dette. Hvad Udvalget har haft for Øje, er at faa Rusdrikkeriet afskaffet ad Frivillighedens Vej, og det er jo meget prisværdigt, men nu er Halvdelen borte af Udvalgets Forslag, hvad Frivilligheden angaar, og kun den ene Halvdel, en meget tarvelig Halvdel, bleven tilbage. Efter dette skal kun en Part af Befolkningen værdiges til at deltage i Afstemningen over alle berusende Drikke, mens alle de øvrige Pladser i Landet ikke anses for tilstrækkelig modne dertil, men kun faar Lov til at stemme paa halvt. Den almindelige Folkeafstemning var Udtryk for et Frihedsprincip, men dette er nu opgivet, og man har saa grebet Sagen an paa en anden Maade. Jeg tvivler højlig om, at nogen dansk Rigsdagsmand vil kunne begribe, hvorfor *en* Part af Færinger skal kunne stemme om Brændevinen, og en anden kun om Øl og Vin. Man vil selvfølgelig spørge, og det med Rette: Hvorfor i Alverden kan dog ikke alle Færinger have lige Stemmeret i dette Spørgsmaal? At dette halve Standpunkt, man nu er kommen til, og som hverken er Fugl eller Fisk, at det skal blive til Lov, det forstaar jeg ikke. Jeg vil i hvert Fald ikke være med til det.

O. J. Olsen: Jeg syntes godt om Udvalgets Forslag til at begynde med, men jeg beklager, hvis Loven skal komme frem i den Skikkelse, som Ændringsforslagene tilsigter. Dog, ét er der jo at sige hertil, at kan man ikke opnaa det bedste, saa faar man nøjes med det næstbedste, og det synes jo, som disse Krav gør sig gældende med saa mange Stemmer, at man vel handler rigtigst i at følge dem.

Henlze: Det gaar vist hele Udvalget som mig, at det er med Beklagelse, at vi, foranlediget ved de indkomne Ændringsforslag, har set os nødsagede til at fravige de rene Linjer i vort oprindelige Forslag. For at redde Loven har vi imidlertid mont at burde lempe os. Men det staar fast, at Loven derved har taaet et saare uheldigt Præg, idet vi udenfor Thorshavn, Tveraa og Klaksvig er stillede i en lavere Klasse ved ikke at faa Lov til at raade os

selv. Jeg er ikke halvt saa glad for Loven nu som før.

T. J. Petersen: Den ærede Taler beklager, at vi har tvunget Udvalget til at fravige sit oprindelige Forslag. Saaledes blev det ikke opfattet før. Det omstridte Punkt er i Virkeligheden ret uvæsentligt, men det er aldeles ikke af Vejen at have en saadan Garanti i Loven. Hvad Udvalgets § 2 a angaar, saa lover jeg ikke at stemme for Loven i sin Helhed, hvis den vedtages, thi jeg tror bestemt, at Adskillelse af almindelig Handel fra Øl- og Vinhandel rummer en stor Fare for Misbrug. Jeg beklager meget, at Udvalget ikke er gaaet ind paa vort Ændringsforslag angaaende dette Punkt, der vil være bestemmende for min Stilling til Loven.

Hentze: Jeg finder ingen Anledning til at svare paa den sidste ærede Talers Angreb, men skal indskrænke mig til at beklage, at der er enkelte, som ser saa mørkt paa deres hjemlige Forhold og nærer saa ringe Tillid til den Befolkning, de lever iblandt, at de ikke tør overlade den Ret til at afgøre sine egne Sager.

Paturssen: Vi har intet at gøre med at stille Sikkerhedsventiler for Bygdefolket, vi har kun at øve Ret og Skel. Og det gør vi ikke, hvis vi vedtager Bestemmelsen om de tre Storbygders Monopolisering.

Isaksen: Jeg maa i alt væsentligt udtale mig i samme Retning som Hr. Hentze. Ved disse Ændringer i Afstemningsretten har Tinget sat en despotisk Stopper for Bygdebefolkningens fri Udøvelse af sine Rettigheder. Vort oprindelige Forslag var demokratisk, men — som sagt — for at faa Loven igennem gik vi med til Ændringen.

O. J. Olsen: Det er jo Meningen, at Loven skal undergives Revision efter Udløbet af de første 5 Aar. Saa kan vi jo trøste os til den Tid.

T. J. Petersen: Det undrer mig, at to Medlemmer af Udvalget har forladt deres oprindelige Forslag blot for at imødekomme os. Jeg fastholder fremdeles, at det er et højst uvæsentligt Punkt.

Ordføreren: Vi kan maaske komme til en skøn Enighed ved at stryge begge Ændringsforslag.

T. J. Petersen: Ja vi kan jo gøre »Brødrebytte«.

Ordføreren: Nej, dette handler vi ikke om.

T. J. Petersen: Ja, vi kan ikke vente at enes, naar kun den ene Part vil lempe sig.

§§ 1—4 sattes under Afstemning.

T. J. Petersen: Vi har tilladt os at stille Ændringsforslag til § 5. Efter Udvalgets Forslag afgøres Afstemningen ved simpel Stemmeflerhed, men det forekommer os urimeligt. Derved vil det i mange Tilfælde blive let for nogle faa Personer at stemme Spiritusbevillingerne ind. Vi har derfor foreslaaet, at mindst Halvdelen af de stemmeberettigede skal være til Stede og have deltaget i Afstemningen, for at denne kan være gyldig. I §'ens 2det Stk. foreslaar Udvalget, at Afstemning først skal foretages, *efter at* Begæring om Næringsbevis er indkommet, men dette er ikke rigtigt. Derved vil Afstemningens Udfald sikkert i mange Tilfælde komme til at afhænge af, hvem Ansøgeren er, men det vilde jo være højst uretfærdigt. Vi har derfor ment, at Afstemning bør foretages over hele Sognet efter hver 5-Aarsperiode, uanset om der er indkommet nogen Begæring eller ej.

Ordføreren: Med Hensyn til det første Punkt i § 5 er Udvalget blevet enigt om at antage Formandens Forslag, nemlig at Tilladelsen kun kan gives, naar mindst $^1/_3$ af de stemmeberettigede har stemt derfor. Hvad det sidste Punkt angaar, saa vil de 7 Medlemmers Ændringsforslag her være ensbetydende med en stor Ulempe og nødvendiggøre et stort administrativt Apparat. Det forekommer mig ogsaa ganske overflødigt, thi jeg kan ikke tro,

at Vælgerne retter sig efter, hvem Ansøgerne er; vi bør dog huske paa, at det er hemmelig Afstemning.

§§ 5—13 sattes under Afstemning.

T. J. Petersen: Vi har i Tilslutning til vor Ændring i Udvalgets § 2 stillet Ændringsforslag til § 16. Det ene følger her af det andet. Endvidere har vi foreslaaet at stryge Bestemmelsen i § 18 om Drankergalskab og om Købmændenes Forpligtelser overfor saadanne Personer, der har været angrebne af denne Sygdom. Dels vil det nemlig i mangfoldige Tilfælde være ganske umuligt for Købmanden at kontrolere, hvorvidt en Mand i Løbet af de sidste 5 Aar har været angreben af Drankergalskab, og dels vilde det være baade Synd og Skam at rippe op i en saadan gammel Skade, naar Manden ellers var baade retskaffen og ordentlig i alle Maader.

Ordføreren: Med Hensyn til den første Ændring vil det efter Afstemningens Udfald være rigtigst at holde paa Udvalgets Forslag; hvad den anden angaar, har den jo ikke stort at betyde, men Udvalgets Forslag stemmer her overens med, hvad der i andre Lande er gjort gældende.

§§ 14—23 sattes under Afstemning.

Dam: Jeg har tilladt mig at stille Ændringsforslag til § 27, hvis Straffebestemmelser forekommer mig at være altfor strænge. Ganske vist har Udvalget lempet de oprindelige en Del, men jeg synes, de er for strænge endnu. I mit Ændringsforslag holder Straffebestemmelserne sig nøjagtig op ad det gamle Lovforslags, som jeg synes vil være mest passende, i hvert Fald at begynde med. Vi bør navnlig ikke begynde med for strænge Bestemmelser.

Ordføreren: Udvalget har søgt at imødekomme den ærede Forslagsstiller, men har dog ikke ment at burde gaa længere ned. Hr. Dams Ændringsforslag indeholder intet om Fortabelse af Næringsbevis, men dette er dog almindeligt i Danmark.

T. J. Petersen: Den af os foreslaaede Ændring til § 28, nemlig at den skal stryges, er at forstaa saaledes, at vi ønsker Brændevinsbevillingerne ophævede struks; det er i nøje Konsekvens af Bestemmelsen om, at almindelig Handelsbevilling ikke længer skal give Ret til at handle med Øl og Vin. Hvis vi skal beholde Brændevinsbevillingerne i 5 Aar og kun blive af med de andre, saa er lidet vundet, thi Øl- og Vinhandelen spiller ingen Rolle. — At et Gæstgiveri med flere Kostgængere — saaledes som foreslaaet af Udvalget skal gøre Forskel paa de Gæster, der har opholdt sig der i 8 Dage, og dem, der kun har været i 6, ser virkelig altfor løjerligt ud. Det maa være nok, naar det betinges, at Folk skal være i Logis for at Spiritus serveret.

Ordføreren: Naar Udvalget har beholdt § 28 og derved tilsyneladende givet de nuværende Brændevinsbevillingers Indehavere Ret til at benytte den de første 5 Aar, saa er dette nærmest sket af Hensyn til den gældende Opfattelse af disse Bevillingers Livsvarighed. Med Hensyn til Gæstgiverier og deres logerende, saa bør man passe paa, at ikke enhver, som har Lyst, kan lægge sig ind paa et Hotel for at faa Spiritus.

T. J. Petersen: Folk indlogerer sig saamænd ikke paa et Gæstgiveri blot for at drikke. — Euten har Brændevinsbevillingernes Indehavere ingen Ret til Bevarelse af den, eller fuld Ret. For mit Vedkommende er jeg nærmest tilbøjelig til at tro, at de vedbliver at bestaa; i saa Fald vil Loven ikke have megen Værd.

Ordføreren: De 7 Medlemmers Ændringsforslag vil føre til, at der bliver to Klasser af Gæster: Byens Folk og Tilrejsende.

T. J. Petersen: Meget muligt, men det ser da lige saa godt ud som Udvalgets Forslag.

Formanden: Dette Punkt angaaende Gæstgiverier er ikke saa lidt vanskeligt. Hvad er nemlig Gæstgiveri? Vi har

ingen Lovregler derfor, og de Regler, man følger nede i Danmark paa dette Omraade, kan vi ikke uden videre overføre. Og hvordan stiller det sig saa med Pensionater? Det er umuligt at indse, hvorfor man skal gøre Forskel paa Gæstgiverier og Pensionater. Her ligger en ret betydelig Vanskelighed for Udvalgets Forslag.

Ordføreren: Nej, vi kender ganske vist ikke til Lovregler hverken for Gæstgiveri- eller Hotelnæring, men vi er gaaet ud fra, at enhver, som modtager Rejsende i Logi, driver Gæstgiveri. Her drejer det sig jo ogsaa kun om Beværtning af Rejsende og ingen anden.

Formanden: Det vil være højst urigtigt at forbyde en Mand eller Kvinde med Pensionat at servere sine Gæster et Glas bajersk Øl. Det vilde være et altfor stærkt Indgreb i Privatlivets Frihed. Et Pensionat er i Virkeligheden det samme som et Hjem.

J. Poulsen: Der staar nok, at det er tilladt at skænke Spiritus til Rejsende, som har Natteophold paa Gæstgiveriet. Men for hvor mange Nætter gælder det? Det vil dog se løjerligt ud, at en Rejsende den første Dag af sit Ophold kan faa saa meget Spiritus, han ønsker, og siden ikke en Draabe. Det vil vist blive vanskeligt at træffe Grænsen her.

Formanden: Natteopholdet gør ham ikke til Rejsende. Udvalgets Forslag er beregnet paa at forhindre, at enhver som helst kan komme ind fra Gaden og faa Spiritus serveret. – Hvis de 7 Medlemmers Ændringsforslag til § 28 vedtages, saa falder de nugældende Brændevinsbevillinger bort straks, mens Udvalgets Forslag begunstiger dem i 5 Aar. Det forekommer mig mest konsekvent at stemme for Ændringsforslaget.

Isaksen: Vil Følgen ikke blive den samme, om vort Forslag vedtages? Brændevinshandlerne kan jo ikke efter dette forene deres Brændevinsbevilling med den øvrige Handel, de maa give Afkald paa den ene af Delene. Og saa kan der næppe være Tvivl om, hvilken de vil vælge.

Formanden: Det er sandt nok. Udvalgets Forslag er kun en Skueret, som Brændevinshandlerne ikke kan nyde.

§§ 24—29 sattes under Afstemning.

Ordføreren: Jeg ser ikke rettere end, at vi her har opnaaet et som Helhed betragtet godt Resultat, selvom jeg nok kunde ønske enkelte Poster anderledes. Jeg vil nu foreslaa, at vi vedtager Forslaget, som det foreligger — hvis muligt, enstemmigt, — og samtidig skal jeg tillade mig at henstille, at vi ikke diskuterer mere derom.

Forslaget i sin Helhed (se Bilag 14) sattes under Afstemning og vedtoges med 15 St.

Mødet Onsdag den 20. Septbr. Kl. 1.

Fortsat 3die Behandling af Forslag til Lov om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene.

Forslaget i sin Helhed, affattet i Henhold til de over de enkelte §§ foretagne Afstemninger (se Bilag 12), sattes under Afstemning og vedtoges.

3die Behandling af Sagen angaaende Amtmands- og Sorenskriverembedets Lønningsforhold.

Ordføreren (J. Poulsen) anbefalede Udvalgets Forslag, som vedtoges.

3die Behandling af Sagen angaaende Forslag til Lov om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen.

Ordføreren (J. H. Poulsen): Udvalget har fundet Anledning til at stille et Ændringsforslag til § 7, idet vi mellem 3. og 4. Stk. foreslaar indskudt en Bestemmelse om, at Forældre, som staar udenfor Folkekirken, kan forlange, at deres Børn maa blive fri for at deltage i Religionsundervisningen.

Provsten: Jeg maa anbefale det foreliggende Lovforslag som sigtende til en betydelig Forbedring af Skoleforholdene paa Færøerne. Det af Udvalget paatænkte Forslag, at Forstanderskaberne skal faa Lejlighed til at udtale sig om Sagen, inden den indsendes til Regeringen, er ogsaa anbefalelsesværdigt.

Paturssen: Jeg forstaar Forslaget saaledes, at, efter at Forstanderskaberne har udtalt sig, skal Sagen igen forelægges Lagtinget.

Formanden: De §§, hvortil der ikke er stillet Ændringsforslag, anses som vedtagne uden Afstemning.

Udvalgets Ændringsforslag til § 7 vedtoges.

Paturssen: Inden Afgørelsen m. H. t. Flertallets og Mindretallets Forslag vedrørende § 7 finder Sted, skal jeg forsøge at tydeliggøre Forskellen mellem Standpunkterne. Mindretallet foreslaar, at der skal undervises *baade* i mundtligt og skriftligt Færøsk, medens Flertallets Forslag gaar ud paa, at der *skal* undervises i mundtligt og *kan* undervises i skriftligt Færøsk.

Flertallets Forslag vedtoges.

§§ 8—19 vedtoges uden Afstemning.

Paturssen: Efter den stedfundne Afstemning vil mit Forslag til § 20 ikke have nogen Betydning. Jeg tager det derfor tilbage.

Ordføreren: Jeg skal paa det bedste anbefale Lovforslaget i dets Helhed til Vedtagelse. Det er, som omtalt, Meningen, at Sagen skal sendes til Forstanderskabernes Erklæring, og Udvalget vil i det Øjemed fremsætte et Forslag til Beslutning.

Paturssen: Der er flere Punkter i det foreliggende Forslag, som jeg anser for at være af tvivlsom Værdi. Dog maa jeg indrømme, at det meste af Tingets Arbejde i Sagen stiler mod Forbedringer. Jeg haaber, at Forstanderberne vil drøfte Sagen omhyggelig og ikke forsømme at fremsætte Forslag til Ændringer. I Særdeleshed haaber jeg, at de vil have Øjnene aabne for det, som jeg anser for Hovedpunktet, og overveje det vel.

Lovforslaget vedtoges.

Derpaa vedtoges et af Udvalget fremsat Forslag til Beslutning om at udsende Sagen til Forstanderskaberne og Thorshavns Kommunalbestyrelse og indhente deres Erklæring.

2den Behandling af Sagen angaaende Oprettelsen af et Brystsyge-Sanatorium for Færøerne.

Ordføreren (Effersøe) refererede Sagen og anbefalede Udvalgets Forslag.

Paturssen: Det vil være af største Betydning at faa en god Bygning. Hvorvidt der er Sandsynlighed for, at der under Arbejdet kan spares noget paa de beregnede Udgifter, skal jeg ikke udtale mig om. Under alle Omstændigheder skal jeg advare mod at opføre en Bygning, som ikke svarer til Hensigten. Naar det er paatænkt at anvende Bølgeblik som Bygningsmateriale, saa vil næppe noget arkitek-

tonisk Snille kunne hindre, at Bygningen kommer til at se utiltalende ud. Desuden vil den stærke Afveksling af Varme og Kulde ogsaa virke uheldigt paa de syge. Man synes at være gaaet ud fra, at Sanatoriet skal ligge i Hoydal. Jeg anser det for et stort Spørgsmaal, hvorvidt man bør slaa dette fast straks. Vilde det ikke være heldigt at slaa to Fluer med et Smæk? Vaagøen har længe følt Savnet af en Læge; derfor er der meget, der taler for at lægge Sanatoriet her, saa at Sanatorielægen kunde varetage Distriktslægens Gerning der i Syslet. Det er ikke heldigt at centralisere alle Virksomheder og Indretninger paa een Plads. Dette kan vel af Hensyn til Administrationen være hensigtsmæssigt, men i Norge finder man det dog formaalstjenligt at anlægge Satorier langt til Fjælds eller ude ved Strandkanten i betydelig Afstand fra Byerne. Flere Grunde taler mod straks at fastslaa Sanatoriets Plads saaledes som af Udvalget foreslaaet. — For mit personlige Vedkommende kan jeg selvfølgelig ikke have noget imod, at Sanatoriet lægges i Nærheden af Thorshavn.

J. H. Poulsen: Det er ikke Udvalget, men Folketingsmand, Doktør Rørdam, der har foreslaaet Hoydalen. Jeg mener, at det er naturligt, at Udvalget stiller sig som sin første Opgave saa vidt muligt at foreslaa Pladsen, da det er af største Vigtighed at faa en god Plads. Jeg betvivler, at Sanatoriet her vil være paa den bedste Plads i Landet. Der er vistnok andre Pladser, som vil være lige saa billige og nyttige. Paa en Anstalt med 30 Patienter kan der ikke være saa overvættes meget Arbejde for en Læge, at han ikke vil kunne besørge en Del Praksis ved Siden af. Jeg lægger ikke stor Vægt paa Rørdams Erklæring. Fysikus Boeg har anbefalet Sandegærde. Det vil vist være ubetimeligt at bestemme Pladsen straks. Det er af Billighedshensyn foreslaaet at opføre Bygningen af Træ eller Bølgeblik. Et Hus af sidstnævnte Materiale behøver slet ikke at være stygt eller frastødende af Ydre. Vejrlagets Varme og Kulde vil heller ikke faa stor Indflydelse i en saadan Bygning, som selvfølgelig bliver vel isoleret i Ydervæggene og ikke opført af blot Bølgeblik paa Lægter, men med Pap- og Brædde-beklædning. Det er berørt i Betænkningen, at der sandsynligvis ikke vil blive paabegyndt nogen Bygning, før Tinget kommer sammen næste Aar. Jeg mener dog, at det er af stor Vigtighed at paaskynde Sagen saa meget som muligt, selv om man i den Anledning skulde holde en overordentlig Tingsamling.

Isaksen: Jeg er ikke enig med de foregaaende Talere angaaende Betimeligheden af at bestemme Pladsen straks. Dr. Rørdam erklærer, at Hoydalen er den bedste Plads. Der er andre Medlemmer i Nationalforeningens Arbejdsudvalg for denne Sag, nemlig Fysikus Boeg og Etatsraad Hoff, som begge har været Læger her oppe og kender alle Pladser, saavel ved Thorshavn som paa Landet. Medens Rørdam som sagt anser Hoydalen for at være heldigst, har de to andre anbefalet Sandegærde; men det kommer muligvis af, at de ikke tidligere har overvejet Brugbarheden af førstnævnte Plads. Jeg kender Hoydalen ret nøje og maa forfægte, at der næppe her i Landet vil kunne paavises nogen bedre Plads. Beliggenheden er ualmindelig lun, og hertil kommer, at der er kort Afstand til Havet. Afløbet, som er af stor Vigtighed, kan her ordnes uden Smittefare for Mennesker, og Kreaturer kan man let ved Hegn afstænge fra Aaen. Det maa beklages, om Flertallet indtager en saadan Stilling til Sagen, at den atter udsættes et helt Aar. Det vil ogsaa være uheldigt, om denne Sag skal gøres til en Madding for de forskellige Distrikters Lagtingsmænd, saa at hver især kommer til at arbejde paa at faa Sanatoriet henlagt til sit Distrikt. Hvis Vaagø ikke egner sig til Sanatorium, saa vil det virkelig være Synd, af Hensyn til vedkommende Befolknings almindelige Trang til Lægehjælp at lade den her omhandlede Anstalt forfejle sit Maal. Ved Hjælp af den nu paatænkte Telefonforbindelse vil Lægeforholdene blive en Del forbedrede i det hele taget. — Jeg kan, ligesom Ordføreren, ikke indse, at der i og for sig er nogen Nødvendighed for at sende en Ingeniør hertil for at ordne Bygningens Opførelse, men af Hensyn til de

forventede Tilskud fra Statskassen og Nationalforeningen bliver vi næppe ansete for kompetente til paa egen Haand at opføre en saadan Bygning. Under alle Omstændigheder bør man arbejde paa at faa Sanatoriet i Gang saa snart som muligt.

Nielsen: Udvalget havde først tænkt i Indstillingen udtrykkelig at nævne Hoydalen som den Plads, hvor Sanatoriet skulde opføres; men man blev senere enig om at lade dette Spørgsmaal staa aabent. Sidste ærede Taler vil hævde, at Hoydalen utvivlsomt er bedre end nogen Plads paa Vaagø. Jeg tillader mig imidlertid at drage i Tvivl, hvorvidt han er kompetent til at fælde nogen Dom i denne Sag. Skal vi faa Sanatoriet opført eller paabegyndt, inden Tinget træder sammen næste Aar, bør vi absolut bestemme Pladsen, hvorpaa det skal opføres. At overlade Afgørelsen til et Udvalg paa 3 Medlemmer anser jeg ikke for rigtigt. Jeg vilde sætte stor Pris paa, om man her benyttede Lejligheden til at faa en paa Vaagø boende Læge; ellers kommer vi vist til at vente længe paa den i saa lang Tid attraaede Læge. At Rørdam finder Hoydalen tjenlig, beviser ikke, at der jo nok kan gives andre hensigtsmæssige Pladser paa Øerne. Østenvinden kan vist være ret kold i Hoydalen, og med stærke sydvestlige eller vestlige Vinde er der næppe særlig lunt. Afløb er der umægtelig i Hoydalen, men derved udmærker denne Plads sig ikke fremfor mange andre Pladser, hvor der findes mindst lige saa store Elve.

Ordføreren: Jeg kan i det væsentligste slutte mig til J. H. Poulsens Udtalelser. Det skulde glæde mig, om man kunde begynde at bygge, inden Tinget kommer sammen næste Aar. For saa vidt der skulde blive Tale om en ekstraordinær Samling for at bestemme, hvor der skal bygges, saa mener jeg, det vilde være lige saa heldigt, om Udvalget bestemte Pladsen. Man bør vogte sig for at fordybe sig altfor meget i Diskussionen om, hvilken Plads der er den bedste. Jeg kunde f. Eks. anføre, at Trangisvaag har et mildt og dejligt Klima. Det er jo ret naturligt, at hver især anser sin Plads for den bedste. Det, som Udvalget har at gøre, er at skaffe Oplysninger bl. a. om, hvor sagkyndige mener, at Bygningen bør opføres. Hvis man skal lægge Vægt paa den økonomiske Side af Sagen, kan man komme til at staa tvivlende i Valget mellem flere Pladser. For saa vidt de sagkyndige mener, at et Sanatorium kræver en særlig sagkyndig Læge og en saadan koster tusindvis Kroner aarlig, vil det være værd at overveje, om man ikke kan naa et nogenlunde tilfredsstillende Resultat ved at oprette særlige Afdelinger i Forbindelse med Sygehuse. Naar man søger at fremskaffe alle muligo Oplysninger i de forskellige Retninger, vil det maaske være muligt at faa en tilfredsstillende Oversigt, saa at der kan tages en endelig Bestemmelse i næste Tingsamling. Hvis det skulde vise sig muligt at fremskynde Sagen, vil det nok være hensigtsmæssigt at sammenkalde en overordentlig Tingsamling i den Anledning.

Formanden: For saa vidt man vil søge en Bevilling paa 45,000 Kr. af Statskassen, maa der fremskaffes Overslag. Statskassen indlader sig almindeligvis ikke paa saadanne Bevillinger, uden at ordentlige Overslag foreligger. Jeg er ikke enig med Udvalget om, at Bygningen kan opføres ved Hjælp af blot stedlige Kræfter. Ved et saadant Sanatorium vil der af Hensyn til Statskassens Bidrag blive stillet visse ufravigelige Krav for at sikre, at Bygningen bliver god og i enhver Henseende tidssvarende. Vi kan derfor sikkert ikke undvære Assistance af en af Regeringen eller Nationalforeningen udsendt Ingeniør. Der vil være adskillige andre Ting at iagttage end ved de Sygehuse og andre Bygninger, som vi har ladet opføre paa egen Haand. Antagelig vil Nationalforeningen stille store Fordringer, og Staten vil vel stille den Fordring, at Indretningen i det hele er saadan, at Patienterne kan nyde lige saa god Behandling som paa Sanatorier i Danmark. Da Udvalget ikke har fremsat Forslag, sigtende til Sagens Forberedelse ved ingeniørkyndig Assistance, vil det vistnok være det samme som at udskyde Sagen til næste Aar. Der kan vist

ogsaa behøves flere Oplysninger fra Nationalforeningens Arbejdsudvalg. Jeg ser ikke slet saa lyst paa Sagens snarlige Gennemførelse som den ærede Ordfører, men jeg maa forvare mig imod, at jeg skulde mene, at Udvalget har noget at bebrejde sig; jeg har kun villet udtale, at jeg ikke kan indse, at vi paa det foreliggende Grundlag for det første vil komme ret langt ud over Forberedelserne. Der er ogsaa under disse mange forskellige Hensyn at overveje; saaledes Spørgsmaalet om Lægen, om der skal ansættes en særlig Læge eller ej. Jeg er tilbøjelig til at antage, at man ikke — i alt Fald til at begynde med — kan undvære en Specialist. Der vil frembyde sig mange vanskelige Spørgsmaal i Begyndelsen med Hensyn til Organisationen og Indretningen, hvor det er af største Vigtighed, at det hele gribes godt an. Ogsaa ved Spørgsmaalet om, hvilke Patienter der skal optages straks, staar man overfor et vanskeligt Spørgsmaal, thi det er vistnok givet, at Sanatoriet ikke kan blive stort nok til at rumme alle, der har Lungetuberkulose her paa Øerne. Ved disse Overvejelser vil det have stor Betydning, at det er en særlig sagkyndig Mand, der staar for det. — En Sag, der jo allerførst maa afgøres, er Spørgsmaalet om Pladsen for Sanatoriet: om man bør, som det har været antydet, lægge det paa Vaagø, eller eventuelt anlægge to Sanatorier paa to forskellige Pladser.

Dam: Jeg skal henstille til Udvalget ikke at indskrænke sine Undersøgelser til en altfor snæver Kreds, men slutte sig til den her fremsatte Tanke om at vinde Fordele i andre Maader. Jeg antager, at hvis der ansættes en særlig Sanatorielæge, vil han kunne besørge en Del Lægepraksis i de nærmeste Omgivelser. Jeg kan ikke se, at Hoydalen har saa mange Fortrin frem for andre Pladser. Da Pladsen er saa dybt beliggende, maa der samles megen Sne. Der kan ikke være Tvivl om, at der jo nok paa Vaagø kan findes lige saa gode Pladser som Hoydalen.

Hentze: Jeg kan fuldtud slutte mig til Ordførerens Udtalelser.

Isaksen: Min Sidemand til venstre (Paturssen) anfører, at det ikke er sundt at centralisere for mange Indretninger ved Hovedstaden, — om det var for Hovedstaden, det ikke er sundt, fik vi ikke at vide —. Et lignende Argument blev fremført, da Højskolen skulde oprettes. Nu har Erfaring nok vist, at det ikke var sundt for Højskolen at komme saa langt bort fra Hovedstaden. — Jeg kan vel lige saa godt danne mig et Skøn om Sagen som det ærede Medlem fra Kollofjord (Dam); men naar der som her foreligger Udtalelse fra 3 Autoriteter, saa underkaster jeg mig deres Dom. Det vil være beklageligt, om vi af smaalige Bihensyn skulde forfuske Sanatoriet. Kunde vi faa et rigtig godt Sanatorium, saa vilde det ikke alene blive til Velsignelse for Færøerne, men det kunde muligvis faa et godt Ry udenfor Øerne, saa at der kom Patienter andetsteds fra, og saa var meget vundet. Jeg har hørt en Læge sige, at han ansaa Færøerne for et særdeles heldigt Land for Sanatorier.

Paturssen: Naar det fremhæves som urigtigt, at Højskolen ikke er bygget paa et centralt beliggende Sted, og det siges, at dette har vist sig uheldigt, saa maa jeg bemærke, at der er stor Forskel paa at bygge i en Ødemark, hvor man ikke kan faa Mælk, ja ikke en Gang regelmæssig Forsyning af Fisk, og saa netop at bygge ved Hovedstaden. Selv om den af den sidste Taler omtalte Læge mente, at Færøerne var et heldigt Land for Sanatorier, saa er dermed ikke sagt, at han ansaa Hoydalen for heldigere end en eller anden Plads paa Vaagø. Førstnævnte Plads kan maaske være ret god; men der er mange andre Steder bedre Sol, f. Eks. i Kirkebø. Naar der skal anvendes saa store Omkostninger paa dette Foretagende, saa er det ret naturligt, at man ser sig om for at faa andre Fordele med i Købet. At bygge for Udlandets Patienter er vist ikke værd. Jeg tænker, at vi foreløbig har nok i vore egne.

Ordføreren: Der er saa meget mere Grund til ikke at tage Parti i Spørgsmaalet om, hvor Sanatoriet skal bygges,

som vi mangler sagkyndige Personer. — Naar Statskassen og Nationalforeningen stiller den Betingelse, at Pladsen skal vælges af sagkyndige, saa bliver det kun vor Opgave at skaffe Oplysninger og fremlægge dem. — Jeg ser ret lyst paa Sagen, men jeg tror dog efter nærmere Overvejelse, at det vil være rigtigt, at Tinget vedtager noget mere end af Udvalget foreslaaet, nemlig at bevilge, om fornødent, et Beløb for sagkyndig Bistand, — ikke fordi vi jo nok kunde magte Opgaven, men fordi Statskassen og Nationalforeningen vil stille det som en Betingelse for deres Tilskud. Ellers har vi nok set Kludder af sagkyndige, hvorfor vi maa haabe, at de, som kommer hertil i Anledning af denne Sag, maa vise sig heldigere, end vi er vant til. — Beløbet 90,000 Kr. er rent tilnærmelsesvis. Selv om sagkyndige tilkaldes, kan der nok bygges meget billig. Efter Rørdams Udtalelser har Nationalforeningens Arbejdsudvalg foretaget Undersøgelser og er derved kommet til et Overslag, som gaar ud paa, at der vil kræves 90—120,000 Kroner, eftersom Bygningen skal indrettes til 30 eller 40 Patienter. Der er fremskaffet en foreløbig Tegning, og det oplyses, at et Firma i København vil kunne opføre en passende Bygning (af Jernplader med Filt-Isolation), som med fuldstændigt Udstyr vil koste 3000 Kroner pr. Seng. Dette synes at være saa flot, at vi muligvis kan bringe Udgifterne noget ned. Elektrisk Lys er f. Eks. maaske ikke nødvendigt. I det hele kan der, uden dog at give Afkald paa det nødvendige og strængt taget nyttige, være et og andet Omraade, hvor der kan indføres Besparelser og dog opnaas det samme, som man andetsteds opnaar ved de gode moderne Sanatorier. — Med Hensyn til Nødvendigheden af ingeniørkyndig Assistance har Udvalget foreløbig ment det tilstrækkeligt, at der engageres en Ingeniør til at komme hertil fra København omtrent ved Lagtingets Sammentræden næste Aar for at opholde sig her en 14 Dages Tid under Lagtingets Forhandlinger om Sanatoriet. Dette vil formentlig medføre en Udgift paa 12—1500 Kroner.

Dam: Jeg vil aldeles ikke bestride at det ærede Medlem for Thorshavn (Isaksen) forstaar sig paa, hvor Sanatoriet bør ligge. Det er ingenlunde min Mening, at jeg har bedre Forstand paa Sagen end Dr. Rørdam. Jeg har blot villet fremhæve, at efter min Mening bør Udvalget foranledige Opmærksomheden henvendt paa saa mange Pladser, som muligvis egner sig til Opførelse af et Sanatorium. Siden vil det tilkomme de sagkyndige at udtale det afgørende Ord. Jeg mener, at flere Pladser paa Vaagø frembyder lignende Fordele som Hoydalen. Utvivlsomt er der flere andre Steder i Landet, som opfylder de nødvendige Betingelser. Det vilde da være heldigt, om Sanatorielagen ogsaa kunde hjælpe Folk udenfor Sanatoriet.

Sagen overgik til 3die Behandling.

Mødet Onsdag den 20. Septbr. Eftm. Kl. 7.

2den Behandling af Sagen ang. Forslag til Lov om Tvangsauktion og Pant i fast Ejendom.

Ordføreren (Nielsen) refererede Udvalgets Forslag, som gik ud paa at udsætte Sagen til næste Aar og tilstille Sorenskriveren den til fornyet Overvejelse.

Forslaget vedtoges.

2den Behandling af Sagen ang. Fiskeriinspektionsskibets Virksomhed.

Ordføreren (Isaksen) refererede Udvalgets Betænkning.

J. Poulsen: Jeg er enig med Udvalget om Indholdet af Betænkningen. Skønt det er en uvant Fremgangsmaade at vedtage en Betænkning, vil jeg dog efter Omstændighederne stemme derfor. Jeg mener dog, at vi halvvejs har Skam af Sagen. Naar der er ført saa svære Anker mod Skibets Virksomhed eller Uvirksomhed, at Ministeriet har fundet Anledning til at tilstille Tinget Sagen, saa burde der være fremkommet noget af Betydning; men jeg finder ifølge Betænkningen saa at sige intet at være forsømt.

Dam: Jeg har ikke sat mig ind i den foreliggende Afskrift af Skibsjournalen; derfor vil jeg spørge, om det er paafaldende ofte, at der er inspiceret paa de Steder, hvor ingen Trawling plejer at foregaa; der er jo intet underligt i, om det sker nogle Gange i et Fjordingaar. Udvalget burde have paapeget, hvor Inspektion er mest nødvendig.

Ordføreren: Det undrer mig ikke, at det ærede Medlem for Østerø (J. Poulsen) finder Resultatet noget magert. Sandt at sige, veed jeg ikke, om alle kan staa ved, hvad der er sagt i denne Sag. Muligvis har Klagerne ikke været saa berettigede, som mange mene. Naar Udvalget ikke har vidnefaste Optegnelser, kan det ikke gaa ud fra andet end, at det er rigtigt, som staar i Journalen. Hvad vi ikke har sikre Beviser for, bør vi ikke sige. Vi har ment at fremdrage enkelte Punkter, som har Betydning. Vi har ikke fundet, at Sagen har saa stor Betydning, at der er Anledning til at affatte en særlig Indstilling.

Sagen overgik til 3die Behandling.

2den Behandling af Sagen ang. Landevejen syd for Sandaa.

Ordføreren (J. Poulsen) refererede Sagen og Udvalgets Forslag, som gik ud paa, at der skulde gives Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld Paalæg om at sørge for, at Vejen fra Sandaa til Kirkebø og Velbestad holdes i saadan Stand, at den forsvarlig kan befares.

Paturssen: Jeg maa sige, at det er en højerlig Ende, Udvalget har fundet paa denne Sag: at paalægge Kirkebø Sogn Vedligeholdelsen. Jeg har heller ikke hørt, at der er fremført nogen Begrundelse, som der er noget Hold i. Der er sagt, at den nødvendige Hjemmel findes i Bestemmelsen i Landkommunalloven om, at Forstanderskaberne skal sørge for, at Bygdevejene skal holdes vedlige. Jeg maa imidlertid fremsætte det Spørgsmaal: »Er denne Vej den rette Bygdevej?« Dette er blot noget, som Udvalget har tænkt sig. Hverken Lagtinget eller nogen i Verden kan bevise, at dette er Bygdevejen. De Stier, som før benyttedes, er mange; de findes alle den Dag i Dag og er lige saa gode, som de var, inden Vejen blev anlagt, naar undtages de Steder, hvor de er forstyrrede ved Vejanlægget. Det er dog i høj Grad urimeligt at paalægge Kirkebø Sogn Istandsættelsen af, hvad Thorshavns Kommune har bragt af Lave. — Naar Lagtinget først vil fjerne Vejen, skal vi nok holde de nødvendige Stier i farbar Stand.

Ordføreren: Jeg skal personlig indrømme den sidste ærede Taler, at det altid har forekommet mig at være et underligt Forhold, at Thorshavns Kommune har anlagt Vej paa den anden Side af Kommunens Grænse, inde i Kirkebø Sogn. Men paa den anden Side synes den Omstændighed, at vedkommende Forstanderskab ikke har modsat sig dette Anlæg, at tale for, at det har givet sit Samtykke. Udvalget har imidlertid ikke villet indlade sig paa nogen Undersøgelse af, hvorledes den nuværende anlagte Vej fra Sandaa op til »Klett« er opstaaet, men simpelt hen

holdt sig til Kommunallovens § 19, som hjemler Lagtinget Ret (og Pligt) til at give Forstanderskabet Paalæg om at holde Bygdovejen i farbar Stand. Naar det ærede Medlem siger, at der er mange Veje, da er der efter Udvalgets Indstilling intet til Hinder for, at Forstanderskabet kan holde en hvilken som helst af disse i Stand, blot der ikke opstaar Strid med Havgeejeren af Hensyn til Grundspørgsmaalet.

Isaksen: Min ærede Sidemand (Patursson) paastaar, at de gode gamle Stier blev ødelagte af Vejanlægget. Jeg erindrer tydelig (hvad han vel ogsaa maatte kunne), at disse Stier, førend Vejen blev lagt, i vaadt Vejr var meget slomme at befare. Der var Sumpe, hvor man maatte vade, hvis man ikke vilde gaa af Vejen for dem. Det, der nu er Tale om at reparere, er saa ubetydeligt, at det virkelig er en Strid om Kejserens Skæg. Jeg mener, at det kan gøres for nogle faa Kroner. Der er kun et Sted, hvor Vandet fra en Grøft overskyller Vejen, og et Par bløde Steder, hvor man med Hest og Vogn kunde køre det nødvendige Fyld paa i Løbet af faa Øjeblikke.

Müller: I Realiteten er denne Sag højst ubetydelig, men der foreligger et ret vigtigt Principspørgsmaal, nemlig om Thorshavns Kommune kan tvinges til at vedligeholde Veje udenfor sine egne Grænser. Den eneste, som efter Loven kan tvinges til at besørge Vedligeholdelsen, er Kirkebø Sogn. Det ærede Medlem fra Kirkebø (Patursson) siger: »Det er haardt, at vi skal reparere en Vej, som vi ikke har lagt og ikke bedt om«. De Veje, som nu ønskes anlagte med Statstilskud, maa Kommunerne dog sikkert nok vedligeholde. I det foreliggende Tilfælde er Vejen lagt af økonomisk Fond. Hvorfor skal saa Kommunen ikke ogsaa her bekvemme sig til at holde den vedlige? Det drejer sig dog om en Ubetydelighed, og faktisk er det Kirkebø Sogns Beboere, som bruger Vejen. Denne er lagt over de Stier, som før fandtes. Der er i øvrigt ogsaa en Sti, der har gaaet ad Sandegærde til, men den er ukendelig nedenfor Fjældet. Ellers har jeg ikke set noget til de andre Stier, som det ærede Medlem fra Kirkebø hentyder til. Lagtinget vil derfor være i sin Ret, om det paalægger Kirkebø Sogn at reparere den Vej, der findes.

Patursson: Folk fra Velbestad har tidligere ikke gaaet, hvor Vejen nu ligger, men noget nordligere. Det vilde være altfor urimeligt, om Vestenmændene skulde holde denne Vej vedlige, for at den sidste ærede Talers Vogne desbedre kunde rumle paa den. Om vi paatager os at holde en Statsvej vedlige, da er det en helt anden Sag. Statsvejene bliver forsvarlig anlagte og koster derfor ikke meget at holde vedlige. Jeg vil gerne stemme for, at vi bevilger 10 Kroner til min ærede Sidemand (Isaksen), mod at han paatager sig at holde den omstridte Vej vedlige. Hvorfor har Thorshavns Kommune hidtil holdt Vejen vedlige, saaledes som jeg med Vidner kan bevise? Jeg haaber, at Kirkebø Sogn ikke gaar ind paa at holde denne Vej vedlige, men benytter de gamle Stier og lader Vejen ligge for Thorshavns Kommunes Regning.

Formanden: Jeg skal oplyse, at den Istandsættelse, som den ærede sidste Taler vistnok sigtede til, ikke er foretaget af Thorshavns Kommune, men for Politikassens Regning.

Patursson: Det er meget muligt, men Arbejdet blev udført ikke af Kirkebø Sogn, men paa Foranledning fra Thorshavn, idet en Mand fra en af Vestbygderne udførte Arbejdet for Betaling, som udredeles fra Thorshavn.

Ordføreren: Det siges, at der i sin Tid skal være indgaaet en Overenskomst, gaaende ud paa, at Thorshavns Kommune skulde besørge Vejen anlagt fra Sandaa op til Klett, mod at Vestenmændene anlagde Resten af Vejen til Velbestad. Dengang Thorshavns Kommune imidlertid for nogle Aar siden paastod, at en saadan Overenskomst eksisterede, blev dette benægtet af den anden Kommune. Vi har heller ikke nu vestfra faaet nogen Bekræftelse paa denne Overenskomst; derfor har vi ikke ment os uberettigede til at give Kirkebø Sogn

Paalæg om Vedligeholdelsen af Bygdevejen. Vort Forslag vil ikke være til Hinder for, at der vedligeholdes en Vej paa et andet Sted end, hvor den nuværende Vej ligger.

Müller: Jeg haaber, at det ærede Medlem fra Kirkebø ikke vil gøre Alvor af sin Trusel om at opfordre Forstanderskabet til at gøre Oprør mod Lagtinget; dette maa nødvendigvis holde paa sin Autoritet. Jeg, som er ældre end det ærede Medlem, mener, at Stien har ligget, hvor Vejen nu findes. For Tiden kan der ikke være Tale om nogen anden Vej end denne. Hvad mine Vognes Rumlen angaar, saa færdes de paa en privat Vej, som er anlagt af mine Forfædre. Denne Vej, som gaar langs Elven, støder først til Bygdevejen umiddelbart ovenfor Broen, langt nedenfor de værste Steder, hvor man har hørt en vis anden Mands Vogne rumle.

Paturssson: Det er absolut rigtigt, at det ærede Medlems Vogne plejer at rumle paa det Sted, hvor den første Bløde findes, nemlig hvor den private Vej støder til Landevejen. De gamle Varder har staaet sydligere end de nuværende, nemlig efter den saakaldte Biskopsvej. Deraf kan man regne ud, at den tidligere Sti ikke har været paa samme Sted, som Vejen er nu. — Jeg har ikke paastaaet, at der har eksisteret en Overenskomst som den paaberaabte. Det er nok sandsynligt, at visse høje Herrer har villet paatvinge os en saadan Vej, men Kirkebø Sogn har bare ikke villet gaa ind derpaa. Vejene i Kirkebø Sogn er lige saa farbare som Vejene andre Steder her paa Øerne. Vi kan godt komme til Sandaa uden at benytte den meget omtalte Vej. Enhver Myr er lige saa heldig at færdes paa som den, der efter Udvalgets Mening ikke kan befares.

Ordføreren: Hverken jeg eller Udvalget har sagt, at Vejen ikke kan befares; vi har holdt os til en Skrivelse fra selve den sidste ærede Taler til Landfogden, som ligger ved Sagen, og hvori det siges, at det omhandlede Vejstykke er farligt at passere for Ryttere. Det er denne Skrivelse, som ligger til Grund for hele Sagen.

Paturssson: Ja, det forholder sig saaledes, at der kom for nogen Tid siden en Mand her til Byen med et af Postskibene, og da jeg kunde formode, at han vilde ride til Kirkebø, fandt jeg Anledning til at sende den omtalte Skrivelse til Landfogden, for at ikke den fremmede Mand skulde komme til Skade paa Vejen. — Det eneste, som efter min Mening mangler for den hidtil stedfundne Samfærdsel, er at tage Vejen bort.

Isaksen: Det vilde være et ualmindelig lidet livskraftigt Menneske, som kunde omkomme i den Bløde. Selv om det var en fremmed Mand, vilde han nok kunne tage sig i Agt uden Advarsel. Det er muligt, at den ærede sidste Taler ikke følger Vejen; ellers har alle de Mennesker fra Kirkebø og Velbestad, som jeg har set færdes til og fra Thorshavn, benyttet den.

Paturssson: Dette benægter jeg. Den ærede Taler kan selv se efter, om der ikke er Masser af Hestespor ved Siden af Vejen. — Det er utvivlsomt, at, om Sagen kom for Højesteret, vilde det stadfæstes, at Kirkebø Sogns Kommune intet har med den Vej at gøre.

Udvalgets Forslag vedtoges.

Mødet Torsdag den 21. Septbr. Kl. 12.

3die Behandling af Sagen ang. Tilskud til en Fiskeskipperskole i Thorshavn.

Ordføreren (Müller): Da Sagen to Gange er blevet saa udførligt omtalt, skal jeg ikke komme ind paa Gentagelser. Antagelig vil de fremkomne Ændringsforslag blive motiverede af deres respektive Ordførere, og jeg vil da mulig udtale mig nærmere om Sagen.

Effersøe: Naar jeg har stillet et Ændringsforslag, er det ikke, fordi jeg er uvillig overfor disse to Mænd, som har søgt om Statstilskud til deres Skole, men netop fordi jeg mener, at vi ikke her bør indlade os paa at udtale vor Sympati for eller Antipati imod Andragerne og deres Skole. Jeg kan ikke se bort fra Muligheden for, at der skulde kunne ydes Tilskud til andre og flere Skoler, som Tilfældet er i Frederikshavn, hvor Understøttelsen ogsaa betinges af et vist Antal Fripladser. Derfor bør vi ikke afskære færøske Sømandsskoler fra Statsunderstøttelse. I Flertalsbetænkningen er Tilskudet gjort afhængigt af, at Skolen underviser i Navigation, Styrmandskundskab, men jeg mener, at vi absolut bør holde paa Statstilskud til Fiskeskipperskoler ogsaa.

J. H. Poulsen: Vi er tre, som har stillet et Ændringsforslag til Udvalgets Forslag; Sysselmand Effersøe har delvis optaget dette Ændringsforslag i sit. Det forekommer mig meget tvivlsomt, om hans er bedre end vort, men i hvert Fald er begge betydelig bedre end Udvalgets. Hr. Effersøe fremhæver Mulighederne for at faa Statstilskud til flere Sømandsskoler heroppe; men naar man erindrer, at der kun er 7 i hele Kongeriget, saa kan man næppe vente, at det skal blive Tilfældet. Men maaske kan det se ligo godt ud, at det staar. Ogsaa jeg mener, at det vilde være ganske urigtigt, om vi satte Navigationsundervisningen som Betingelse for Statstilskud; der er aldeles ingen Grund til at udelukke Fiskeskipperskolen fra Statsstøtte, navnlig for Elevernes Skyld. Men at give Tilskud til saadanne Skoler, saa længe de blot holdes som Kursus, tror jeg ikke, Bevillingsmyndighederne indlader sig paa; det maa vistnok være faste Institutioner. Givet er det, at foreslaar vi et Tilskud paa 2000 Kr. til den her omhandlede Skole samt Understøttelse til dens Elever — og den faar det —, saa er der al Udsigt til, at den knuser alle andre Kursus i Aar, og derfor mener jeg, det vilde være forhastet at foretage os noget i denne Samling.

Provsten: De mange Forslag, der er fremkomne, giver et godt Indtryk af de manges Mening her i Tinget angaaende denne Sag. Alle er de enige om det gavnlige og ønskelige i, at der aabnes vore unge Mænd Adgang til en bedre og fyldigere Sømandsuddannelse end den, vi har for Øjeblikket. I og for sig har det ikke meget at sige, om intet af disse Forslag bliver vedtaget; Hovedsagen er dog den, at ingen synes at se saaledes paa denne Sag, at en Skole bør bekæmpes, fordi dens Ledere ikke er Færinger. Hr. Effersøes første subsidiære Forslag tiltaler mig mest, og næst efter dette Flertallets. Ganske vist vilde det være naturligt, om Skipperforeningen blev hørt, men paa den anden Side er det vistnok et Spørgsmaal, om vi staar os ved, naar Ministeriet æsker vor Mening, saa at svare: Sperg Skipperforeningen. Det Forslag, som Hr. J. H. Poulsen er Ordfører for, kan jeg ikke følge; det er ikke rigtigt at stille sig saa absolut afvisende, som det er Tilfældet i dette Forslag, der afgjort sigor, at Tinget ikke kan anbefale Tilskud til *denne* Skole.

Winther: Vi tre Forslagsstillere antager, at vi har Flertallet med os, naar vi fraraader at anbefale Tilskud til denne Skole, før vi kender den; derved undgaar man uden Grund at udelukke de andre i Konkurrencen. Vort sidste Indstillingspunkt gaar ud paa at foranlodige en Udtalelse fra Skipperforeningen, og det er fuldstændig korrekt; Lagtinget har ikke den Kompetence, som denne Forening maa antages at sidde inde med, til at udtale sig i saadanne Spørgsmaal. Jeg haaber, at vort Ændringsforslag maa vinde Flertallets Tilslutning.

Formanden: Naar Forslagsstillerne foreslaar, at Skipperforeningens Erklæring skal »vedlægges« Sagen, maa jeg bemærke, at Sagens Indsendelse til Ministeriet ikke kan vente efter den nævnte Erklæring; men Meningen er vel egentlig ogsaa, at Sagen kan indsendes med Bemærkning om, at Erklæringen vil blive sendt senere. I øvrigt er jeg ikke stemt for den Praksis, at Lagtinget skal indhente Erklæringer fra Højre og Venstre.

J. H. Poulsen: Det er godt nok, at Tinget ikke skal indhente Erklæringer fra Højre og Venstre, men naar Ansøgerne, som burde have skaffet den Erklæring, her er Tale om, ikke har gjort det, saa maa Tinget besørge det. Hvis denne Skole nu straks bliver anerkendt, kan den stille Eleverne i Udsigt, at de vil faa Understøttelse, og derved giver vi den et stort Forspring fremfor de andre, som der aldeles ingen Grund er til.

Ordføreren: Hr. Effersøes subsidiære Forslag slutter sig paa det nærmeste til vort, og jeg vil derfor anbefale at stemme for det. I øvrigt skal jeg minde om, at Ministeriet har ønsket at høre vor Mening om dette Andragende, og det er denne Forespørgsel, vi har at svare paa, intet andet. Hvad Andragernes Kvalifikationer angaar, er det en Sag, som vi ikke kan have nogen Mening om; det maa vi overlade til Ministeriet at afgøre. For Resten vil jeg give Hr. J. H. Poulsen Ret i, at Ministeriet sikkert ikke indlader sig paa at give Tilskud til Kursus omkring paa Øerne; det maa være en fast Institution, der skal kunne opnaa Statsanerkendelse. Og en saadan har vi jo i den Skole, som her er Tale om; derfor er det ganske naturligt, at vi anbefaler den til Statstilskud paa visse Betingelser. Saa er der blevet talt saa meget om at indhente Erklæring fra Skipperforeningen, men det fremgaar jo netop af Ansøgernes Skrivelse, at de ikke har set bort fra dette Punkt, men tværtimod ladet færøske Skipperes Mening om deres Foretagende tale for dem. Det er jo netop den Mand, som hidtil har ledet saa at sige al Undervisning i Sømandskundskab heroppe, som har givet dem sin bedste Anbefaling.

J. H. Poulsen: Hr. Müller siger, at Regeringen har udbedt sig vor Erklæring om det foreliggende Andragende, men ikke destomindre har Udvalgsflertallet udtalt sig om en Styrmandsskole, hvad aldeles ikke foreligger, Hvad i øvrigt Begreberne »Kursus« og »Institution« angaar, saa maa jeg gøre Hr. Müller opmærksom paa, at en *Bygning* aldeles ikke er ensbetydende med en Institution, og mere er den ny Skole jo ikke endnu. Et Kursus kan saa udmærket vokse sig op til en Institution; Jens Andreasens Kursus f. Eks. har været en god Institution. Men fordi disse Mænd har sat en Bygning op, derfor har de sandelig ikke oprettet nogen Institution.

Paturssøn: Da Hr. Effersøes og de tre Medlemmers Ændringsforslag i alt væsentligt slutter sig til vor Mindretalsindstilling, vil vi gaa bort fra denne; for mit Vedkommende synes jeg bedst om Hr. Effersøes sidste Forslag og agter derfor at stemme for dette; falder det, stemmer jeg for de tre Medlemmers.

Isaksen: Jeg kan ikke stemme for at anbefale Tilskud til en Fiskeskipperskole; kun paa den Betingelse, at Skolen ogsaa omfatter Navigation, kan jeg gaa med til en Anbefaling. Naar det er blevet foreslaaet at yde Tilskud til Fiskeskipperskolen, har man vel derved tænkt paa Understøttelse til Eleverne; at give Lærerne offentlig Støtte vilde være helt ugudeligt; de trænger sandelig ikke dertil. Men jeg finder det i det hele taget meningsløst at anbefale Tilskud til en Fiskeskipperskole, og det var ønskeligt, om dette havde været tydeligere udtrykt i de fremkomne Ændringsforslag. Hvad de tre Medlemmers og Hr. Effersøes sidste Forslag angaar, saa forekommer de mig i Realiteten temmelig ens.

Ved Afstemningen vedtoges det af J. H. Poulsen m. fl. stillede Forslag.

3die Behandling af Sagen ang. Oprettelsen af en Bank.

Ordføreren (O. J. Olsen): Flertallet i Udvalget har ikke fundet Anledning til nogen Forandring i vort Forslag. Imidlertid har Formanden stillet et Ændringsforslag til vort Forslag, og jeg

vilde sætte Pris paa at høre hans Motivering deraf.

Formanden: Det, der for mig staar som afgørende i denne Sag, er, at vi ikke afbryder Forbindelsen med Landmansbanken. Vi skylder den at føre Forhandlingerne til Ende med den, fordi den fra første Færd har stillet sig saa overordentlig imødekommende til vore Ønsker, og saa har jo den Omstændighed en meget væsentlig Betydning, at det er et saa stort og solidt Pengeinstitut som Landmandsbanken, der staar bagved dette ny Foretagende. Derfor forekommer det mig at være et Hovedhensyn, dette, at vi fortsætter Forhandlingerne med den. Hvad Spørgsmaalet om Seddeludstedelsesretten angaar, viser det sig jo, at saavel Udvalgets Flertal som Mindretallet stiller sig velvilligt dertil, og da det saaledes synes at møde almindelig Sympati, forekommer det mig, at vi heller bør gaa til en Forhandling derom straks end at udsætte den til efter, at Banken er oprettet. Der er jo en ganske betydelig Forskel paa Organisationen af en Seddelbank og en almindelig Bank. I første Tilfælde maa Banken stilles under Tilsyn af Staten, der fører en indgaaende Kontrol med Regnskabet og Valuta for Bankens Forpligtelser. Er der altsaa først oprettet en almindelig Bank, vil det ikke være saa let at foretage saa indgribende Forandringer, som dette kræver. Saa er der desuden det, at er Banken først oprettet, og man saa skal til at forhandle om Seddeludstedelsen, vil Bankbestyrelsen være Herre over Situationen; der vil da kun være den ene at forhandle med, og vi bliver afhængige af dens Tilbud eller Nægtelse. Overfor den engang oprettede Institution lader det sig ikke saa let gøre at stille Betingelser, som det er inden Bankens Oprettelse. Nationalbankens Ret udløber 1908, men da der sikkert maa føres Forhandlinger en rum Tid inden Oktroyens Udløb, skulde det ikke undre mig, om man allerede begyndte at beskæftige sig med denne Sag i den allernærmeste Fremtid. Det er jo et saare vigtigt Spørgsmaal, og Regeringen vil mulig forberede det til næste Rigsdagssamling; i saa Fald er det ikke for tidligt for os at fremsætte vore Ønsker allerede nu. Det er i et saadant Tilfælde altid fordelagtigt at være i Forhaanden. Alle disse Grunde taler for at faa Seddelspørgsmaalet afgjort med det samme, men rigtignok kun paa Betingelse af, at Landmandsbanken er enig med os heri. Ogsaa af Hensyn til Tegningen her paa Øerne af Aktier i den paatænkte Bank vil det være heldigt at faa Spørgsmaalet afgjort. Jeg tror ikke, at man kan vente nogen stor og almindelig Tilslutning straks, men muligt er det jo, at den kan opnaas, hvis Folk faar Lejlighed til at sunde sig paa det. Derfor vil det være ønskeligt, om Aktietegningen ikke afsluttes straks, men holdes aaben et vist Aaremaal efter Bankens Oprettelse, thi det vil selvfølgelig have sin store Betydning, at en større Kreds her paa Øerne bliver interesseret i Foretagendet. At Seddeludstedelsesretten, set fra Bankens — Aktionærernes — Standpunkt, vil være en Fordel, er indlysende, og vi bør derfor, inden Tiden for Aktietegningen er for langt fremskreden, faa bragt paa det rene, om Banken kan vente sig denne Ret eller ikke. — Altsaa: vi bør søge Spørgsmaalet løst *nu* og ikke skyde det ud.

Det andet Spørgsmaal er da: er det rigtigt og ønskeligt, at en færøsk Bank faar Seddeludstedelsesret? Er det *rigtigt* d. v. s. er det forsvarligt af Hensyn til Sedlernes Sikkerhed? Dette er Hovedsagen; thi det er klart, at det er absolut nødvendigt, at der er tilbørlig Sikkerhed for Sedlerne, saa at disse bliver lige saa betryggende som rede Penge. Men i denne Henseende er der sikkert ikke nogen Fare. Vi kan være ganske rolige for, at Regeringen nok vil vide at passe, at der, hvis der tilstaas den færøske Bank Seddelustedelsesret, ogsaa vil blive truffet saadanne Foranstaltninger, og at Banken vil blive underkastet et saadant Tilsyn, at det frembyder tilstrækkelig Garanti. Altsaa: dette gør vi rettest i at overlade til Regeringen. — Men dernæst: er det *ønskeligt* d. v. s. kan det antages, at det vil lette og fremme Bankens Virksomhed og derved blive til Gavn for Publikum? For Bankvirksomhed i Almindelighed er det af Betydning at have en saadan Ret; thi derved und-

gaas, at Banken altid behøver at ligge inde med store kontante Beløb. Dette vilde ikke mindst kunne være værdifuldt for Færøernes Bank, bl. a. fordi Postforbindelsen er saa ufuldkommen, og det derfor er besværligt og tager Tid at forsende kontante Penge andenstedsfra. Forretningsforholdene her paa Øerne er, som bekendt, saadanne, at der er visse Tider paa Aaret, hvor der er betydelig Pengeomsætning, og til andre Tider liden; derfor vil det for »Føroya Bank«s Virksomhed have en ikke ringe Fordel at kunne udstede Sedler. For mit Vedkommende er jeg ikke betænkelig ved, at der gives den færøske Bank en saadan Ret, hvis Regeringen og Landmandsbanken i Forening anser det for gennemførligt. De vil saa nok sørge for, at Sagen ordnes paa bedste Maade, og de raader over den fornødne Sagkundskab. Og, som sagt, afviser vi ikke Spørgsmaalet helt, — og det gør hverken Mindretal eller Flertal i Udvalget, — saa maa vi heller tage Tyren ved Hornene og faa en Afgørelse med det samme. Jeg har derfor stillet et Ændringsforslag, der har til Formaal bestemt at fremhæve, at vi kun søger denne Seddelret tillagt »Føroya Bank«, hvis det maatte findes formaalstjenligt efter Forhandling mellem Justitsministeriet og Landmandsbanken.

Müller: Jeg er som bekendt i Mindretallet og vil da begynde med at sige, at det ikke fremgaar af Mindretallets Indstilling, at det er for Seddelretten. Det er mig ikke bekendt, at der knytter sig særlige Fordele til en saadan Ret. Formanden fremhævede, hvilke Fordele den kunde have for en færøsk Bank, og Udvalgets Formand har sagt noget lignende. Jeg betragter dem imidlertid ikke som saadanne Finansmænd, at jeg alene paa deres Ord vil forandre min Indstilling. Det blev ogsaa fremhævet, at man straks skulde begynde at forhandle om dette Spørgsmaal, — ja, det er godt nok, men hvem skal forhandle derom? Lagtinget kan ikke, da det jo ikke skal have nogen Bank; Landmandsbanken kan det heller ikke være, da der i saa Fald ikke bliver Tale om at faa Sagen gennemført. Man har motiveret dette Ønske om Seddelret med, at det er, fordi Færinger skal have den, at vi søger den tillagt Banken. Men altsaa kan der intet gøres, før Direktionen for »Føroya Bank« har begyndt sin Virksomhed. Da vil det muligt være for sent, mener Formanden. Dertil er at sige, at der er de bedste Muligheder for, at denne Forhandling kan finde Sted paa et tilstrækkelig tidligt Tidspunkt, thi saa snart vi retter en Henvendelse til Bankens Direktion, saa vil den sætte Spørgsmaalet i Gang, og det kan ske maaske allerede til Efteraaret. En Omordning af Bankorganisationen fra almindelig Bank til Seddelbank vil falde let; det er jo ogsaa fastsat i Statutterne, at de kan forandres. Jeg synes ikke, man kan paaberaabe sig, at Bankbestyrelsen da vil staa som Situationens Herre, thi er Seddeludstedelsesret virkelig forbunden med saa store Fordele, saa tager Banken den selvfølgelig paa de Betingelser, vi foreskriver. Derfor mener jeg, det vil være heldigst at følge Mindretallets Indstilling. Naar først Landmandsbankens og Føroya Bank's Direktion har udtalt sig om dette Spørgsmaal, saa vil der være Lejlighed for Lagtinget til at udtale sig og opstille sine Vilkaar. Vi bør tage os vel i Vare for at støde Landmandsbanken, hvad Flertalsforslaget højst sandsynligt vil have til Følge. Banken skrev til Udvalget allerede i Fjor, og den har ikke faaet Svar endnu. Det havde der dog været Anledning til, hvis Meningen var at holde sig gode Venner med den; men for mig stiller det sig saaledes, at man ønsker at fjærne sig fra den saa vidt som muligt. Selve Skrivelsen til Banken er ikke af den Natur, at den skal virke opmuntrende, tværtimod. Det er en stor og anset Bank med saa uegennyttige patriotiske Hensyn overfor os, at vi, som sagt, bør vogte os for at støde den fra os, og det kan man have Grund til at befrygte, ifald Sagen nu trækkes i Langdrag igen. Med Mindretallets Indstilling er intet forgrebet; der er god Tid til at forhandle om de Vilkaar, vi har at stille angaaende Seddelretten.

Ordføreren: Det glæder mig for første Gang at høre Hr. Müller tale om Landmandsbankens patriotiske Hensyn; paa

dette Punkt er vi altsaa rykket nærmere hinanden. At Müller ikke har Tillid til mig eller Formanden, kommer mig ikke uventet. Jeg forlanger ikke, at enhver skal tro mig paa mine Ord alene, men jeg har som enhver anden Lov til at fremsætte mine Meninger, og de kan maaske nok blive respekterede, selv om Hr. Müller ikke gør det. Vi bør ikke se bort fra, at Direktionen for Føroya Bank ikke som vi vil søge om Seddeludstedelsesret med den store Offentligheds Interesse for Øje, og derfor mener jeg det bedst, at vi fremsætter vort Ønske om Seddelretten allerede nu. Hvad den vil have at betyde, har Formanden allerede forklaret saa udførligt, at det er unødigt for mig at komme nærmere ind herpaa. Det Ændringsforslag, som er indkommet fra Formanden, tilfredsstiller mig ikke fuldtud, men hvis der er noget vundet derved, saa vil jeg gerne følge det.

Effersøe: Jeg staar lidt tvivlende om, hvordan jeg skal stille mig til denne Sag; der er enkelte Punkter i den, som jeg ikke forstaar mig paa, og heller ikke har jeg faaet Tid til at sætte mig ind i den. Straks da den kom frem, var jeg nærmest tilbøjelig til at mene, at vi skulde se afventende paa en eventuel Seddeludstedelsesret, men det er jeg siden kommen bort fra, navnlig efter at Formandens Forslag er fremkommet. Saaledes som dette er formet, kommer vi ikke ind paa nogen særlig Tilkendegivelse af, hvorvidt vi ønsker denne Ret for ønskelig eller ej, idet der staar, at Tinget for at fremskynde Sagen indgaar til Ministeriet med Henstilling om, hvorvidt det maatte findes formaalstjenligt eller ej at forlene Føroya Bank med en saadan Ret. Er Seddelretten nyttig, — og det vil Finansmændene nok skønne over —, saa kan vi trygt lægge det i disses Haand at afgøre det. Vi kunde jo nok vente med at optage dette Spørgsmaal, men da kunde det blive tvivlsomt, om Bankdirektionen sætter saa megen Pris paa Seddelretten, at den vilde gaa ind paa alle vore Fordringer; derfor kunde denne Ret alligevel have sin store Betydning.

Müller: I Tilfælde af, at vi vedtager Flertallets Indstilling, skal vi ikke gøre os store Forhaabninger om Landmandsbankens Medvirken for Fremtiden. Saa staar ganske vist Spørgsmaalet aabent om Forhandling med andre Banker, men det vil næppe blive noget Gode, ifald disse Forhandlinger drives paa samme Maade som hidtil.

Formanden: Hvis jeg nærede samme Frygt som det ærede Medlem, vilde jeg selvfølgelig heller ikke gaa med til at bringe dette Spørgsmaal frem, men denne Frygt forekommer mig aldeles uden Grund. Vi lægger efter mit Forslag Sagen og dens Afgørelse i Landmandsbankens Haand, efter Forhandling med Ministeriet. Det er ikke mindre for mig end for den sidste ærede Taler et Hovedpunkt, ikke at faa Forbindelsen med Landmandsbanken afbrudt, men jeg kan virkelig ikke se, at der er nogen Fare derfor, om mit Forslag vedtages. Det er Mindretallets egne Udtalelser i dets Betænkning, som har ført mig ind paa det Ændringsforslag, jeg har stillet. Mindretalsindstillingen giver nemlig et Løfte, et Tilsagn, om at oplage Spørgsmaalet om Seddelret til velvillig Forhandling; Hr. Müller omtalte jo ogsaa dette som en Mulighed. Men naar man ikke stiller sig helt afvisende overfor Spørgsmaalet, forekommer det mig rigtignok bedre at faa det klaret straks. Ganske vist kunde Lagtinget ogsaa senere stille sine Betingelser, men da har vi kun den ene Bank at forhandle med, og vi er altsaa prisgivet den. Jeg er ikke finansielt uddannet, og det er vel de færreste her, saa vi gør vist bedst i at overlade dette Spørgsmaals Afgørelse til finanskyndige Folk, saaledes som jeg foreslaar. Finder Ministeriet ikke, at der kan tillægges den færøske Bank Seddelret, saa kan vi slaa os til Ro dermed; og skulde omvendt Landmandsbanken ikke finde denne Ret den Statskontrol værd, som er forbunden med den, saa siger den selvfølgelig: Nej Tak; den Herlighed sætter vi ikke Pris paa.

Paturssøn: Vi staar her overfor to Parter, som menes at skulle arbejde i Fællesskab: Landmandsbanken paa den ene, Justitsministeriet paa den an-

den Side, og for dem begge gælder det at faa det bedst muligt ud af Sagen. Efter Flertallets Forslag sætter vi Justitsministeren i Lagtingets Sted og beder ham om at efterkomme dets Ønske, hvad i dette Tilfælde synes at være Seddeludstedelsesretten. Formandens Ændringsforslag mildner Flertalsindstillingen en Del, idet denne Ret derefter kun skal gives, ifald den efter Forhandlinger mellem begge Parter maatte findes formaalstjenlig. Herved faar Ministeriet ikke saa megen Handlefrihed, som det vilde have faaet efter Flertallets Indstilling. Jeg kan ikke se, hvorledes det skulde kunne støde Landmandsbanken, om vi først henvender os til Regeringen, og jeg agter da ogsaa at stemme for Flertallets Forslag. At et staaende Udvalg nedsættes igen, mener jeg vil være heldigt for Justitsministerens Skyld; og et Agentur har jeg hørt saa stærkt anbefalet af kyndige Folk, at det vistnok maa være værd at tage med.

Winther: Som det gaar mig, saaledes flere; vi møder her med saa faa Betingelser for Forstaaelse af denne Sag, at vi i Grunden burde være fritagne for at stemme. Men saa meget mener jeg dog at kunne skønne, at denne Bank vil være heldig for vort Forretningsliv. Hvad Seddelretten angaar, synes der jo at være mest Stemning for Flertallets Forslag, men hvis denne Ret gives samtidig med Bankens Oprettelse, vil dens Fordele vel komme Landmandsbanken til Gode, naar intet er tegnet heroppe. Et staaende Udvalg synes jeg ikke, der er nogen Grund til at faa nedsat paany, nu da jo Lagtinget har taget sin Stilling til Sagen. Og vil Kravet om et Agentur ikke virke skræmmende paa Landmandsbanken? Nu maa vi ikke faa noget nyt ind, som kan støde Landmandsbanken bort; derfor var det maaske bedst at stryge disse to Punkter.

Provsten: Formandens Ændringsforslag forekommer mig at betyde en stor Forbedring i Flertallets Indstilling. Jeg har faaet det Indtryk, at Flertallet ikke vilde være synderligt ked af, om Landmandsbanken trak sig tilbage. Ellers vilde jeg finde det korrektest, om Tinget fulgte Mindretallet, thi det følger det Spor, som Sagen er kommen ind i. Muligvis vil Landmandsbanken ikke føle sig stødt ved Formandens Ændringsforslag, men sikrere vilde det dog være at holde sig til Mindretallets Forslag. Det forekommer mig lidt mærkeligt, nu at skulle blande Justitsministeren ind i Sagen, og ligeledes er jeg højst betænkelig ved at skulle stemme for et staaende Udvalg; man har jo hørt om forskellige Vanskeligheder, som har mødt det sidste Udvalg. Et Agentur forekommer det mig, at det nærmest vilde være en Uting for os at tænke paa. Jeg agter at stemme for Formandens Ændringsforslag, da det altid er en betydelig Forbedring af Flertallets Forslag, men jeg vil dog ikke kunne stemme for dette sidste, selv med den omtalte Ændring.

J. Poulsen: Det glæder mig at høre, at flere erkender deres Uvidenhed i denne Sag. Tinget burde vistnok aldrig have indladt sig paa dette Foretagende, som rettelig skulde være rejst ad privat Vej, men nu er vi jo engang komne ind i det. Der er særlig et Spørgsmaal, som staar uklart for mig: Hvad Nytte er disse færoske Pengesedler til? Jeg kan nok forstaa, at det kan have en Del at sige for de første Aktionærers Vedkommende, idet deres Aktier vel saa vil stige i Værdi, men hvad Nytte har Publikum deraf? Det vilde det være mig kærkomment at faa Klarhed over. Er det af særlig Betydning for Færinger, at Banken faar en saadan Ret, saa er det nok værd at gøre Udveje derfor.

Formanden: Jeg skal gerne gøre et Forsøg paa at forklare det i faa Ord: Ved, at en Bank faar Seddelret, opnaar den at arbejde med billigere Penge end ellers. Retten gives paa visse Betingelser; Banken skal saaledes have et vist Beløb liggende i Metal 50 pCt. f. Eks., af de Sedler, den udsteder, — og saa i øvrigt let realisable Papirer (Obligationer o. lign.) til Sikkerhed for sine Forpligtelser. Den faar Rente af de Papirer, den har liggende, og tjener derved Renten af saa meget, som Forskellen mellem Metalfonden og den fulde Seddel-

mængde beløber sig til. Den faar saaledes lettere Forhold at arbejde under og billigere Penge. At billige Penge er en Fordel for Laantagerne, trænger vel ikke til Forklaring.

Ordføreren: Det er netop Sagen, at naar Banken saaledes skaffer sig Penge billigere end ellers, bliver den ogsaa i Stand til at give billigere Laan. Naar Seddelpengene staar Banken i f. Eks. 2 pCt. — almindelige Penge staar gerne i 6 pCt. —, saa sættes Banken derved i Stand til at yde meget billige Laan. Der synes nu at være ret god Stemning for Flertallets Forslag med Formandens Ændringer; kun Spørgsmaalet om det staaende Udvalg og Agenturet er Genstand for en Del Betænkeligheder. Landmandsbanken har imidlertid vist, hvor stor Pris den sætter paa en saadan Indretning; da denne Bank sammen med Nationalbanken, Privatbanken og Handelsbanken oprettede vestindisk Bank, blev de straks enige om at oprette et Agentur. Dette vil ogsaa være nødvendigt for Føroya Bank, hvis den ikke skal blive afhængig af de vekslende Konjunkturer i Danmark, hvad jo i mange Tilfælde vilde være højst uheldigt for Banken. Et Agentur derimod staar frit og kan vælge de heldigste Pengemarkeder, der er i Øjeblikket. Hvad det staaende Udvalg angaar, saa kan jeg ikke komme bort fra, at det vil være nødvendigt; det faar jo sine Instrukser at rette sig efter og kan være Ministeriet og Landmandsbanken til stor Tjeneste, ligesom det kan udbrede Prospektus til Aktietegningen o. s. v. Jeg vil bestemt anbefale at nedsætte et staaende Udvalg; det staar jo Tinget frit for at afgøre, hvem der skal sidde i det.

Nielsen: Alle er nu enige om det heldige i at faa en Bank beroppe; det er allerede et stort Fremskridt fra i Fjor. Dengang tænkte man ikke paa at faa tillagt Banken Seddeludstedelsesret, hvad der ogsaa nu synes at være delte Meninger om, men efter Formandens Ændringsforslag synes jeg ikke, der kan være nogen Grund til Betænkeligheder ved, at vi bringer dette Spørgsmaal paa Bane. Hvad kan det skade os, naar vi overlader det til Justitsministerens og Landmandsbankens Skøn? Jeg kan med min bedste Vilje ikke indse, hvorledes vi skulde kunne risikere at bryde med Landmandsbanken, om vi nedsender Flertallets Indstilling med Formandens Ændringer. Hvad Agenturet angaar, vilde jeg sætte Pris paa at høre Ordførerens nærmere Udtalelser derom; dets Betydning staar ikke ganske klart for mig. Bliver intet staaende Udvalg nedsat, maa eventuelle Spørgsmaal, som Ministeren skulde ville rette til Tinget, sendes til Formanden, der saa enten selv maa besvare dem eller lade dem cirkulere blandt Tingets Medlemmer til Erklæring.

Formanden: Jeg anser mig ikke for bemyndiget til paa Lagtingets Vegne at besvare eventuelle Forespørgsler i en Sag som denne.

J. Poulsen: Jeg takker Formanden for hans Oplysninger om Seddelrettens Nytte, der ganske stemmer med, hvad jeg havde tænkt mig; men jeg beklager ikke at have faaet Oplysning om Publikums Fordel deraf.

Paturssøn: Jeg vil gerne rette en Tak til det staaende Udvalg for, hvad det har faaet udrettet i denne Sag. Det har kostet ikke lidet Arbejde, har krævet gode Kræfter og megen Tid at naa frem til et saa simpkt Resultat som det, der nu ligger paa Tingets Bord. Med Hensyn til Spørgsmaalet om nu atter at nedsætte et staaende Udvalg kan jeg ganske slutte mig til Sysselmand Nielsens Udtalelser; og angaaende Agenturet skal jeg blot bemærke, at en anset Finansmand engang har udtalt: Det var den største Bommert, Islandsbanken kunde gøre, at den ikke oprettede et Agentur.

Ordføreren: Med Hensyn til Spørgsmaalet om et Agentur og dets Betydning, saa skal jeg til det, jeg allerede før har sagt, blot tilføje, at et saadant Agentur vil kunne optræde i alle Transaktioner paa Føroya Banks Vegne; og ved det, at det ikke er bundet til noget Bankhus, vil det altid kunne søge de Steder, hvor de billigste Penge er

at faa, og anbringe dem paa bedste Maade. Er man derimod bundet til en Bank i København, saa maa man ogsaa dele Kaar med den. Det er vistnok utvivlsomt, at Landmandsbanken selv ønsker et saadant Agentur oprettet, og det vil selvfølgelig ogsaa staa under Bankens Ledelse, med Hensyntagen til de Interesser, der gør sig gældende heroppe fra.

Ved *Afstemningen* vedtoges Formandens Ændringsforslag og Flertallets Indstillingspunkter 1--3, saaledes ændrede, hvorimod Punkterne 3 og 4 (om Oprettelse af et Agentur og Nedsættelse af et staaende Udvalg) bortfaldt.

Mødet Torsdag den 21. Septbr. Eftm. Kl. 6.

3die Behandling af Sagen om Oprettelse af et Brystsyge-Sanatorium for Færøerne.

Ordføreren (Effersøe) anbefalede Udvalgets Forslag med Ændringsforslag, som vedtoges.

2den Behandling af Sagen angaaende Lov om Søfolks Forsikring.

Ordføreren (Effersøe) refererede Udvalgets Betænkning.

Sagen overgik til 3die Behandling.

3die Behandling af Sagen om Forandringer i Lagtingsloven.

Ordføreren (Paturssøn) anbefalede Udvalgets Indstilling, som vedtoges.

3die Behandling af Sagen om Statstilskud til Forsøg med Sildefiskeri.

Ordføreren (Nielsen) anbefalede Udvalgets Indstilling, som vedtoges.

2den Behandling af Sagen om Statstilskud til Fiskeriforsøg ved Grønland.

Ordføreren (O. J. Olsen) refererede Udvalgsbetænkningen.

Sagen overgik til 3die Behandling.

2den Behandling af Sagen ang. Ansættelse af en Politimyndighed i Vaag (Suderø).

Ordføreren (T. J. Petersen) refererede Sagen. Vaag er, som bekendt, en af vore største Handelsbygder og meget søgt af Fiskerskibe, hvorfor det er uundgaaeligt, at Uorden af og til forefalder derhenne, hvad jo til Tider kan være ret generende for Befolkningen. Udvalget har derfor ment, at der kunde være Grund til at tage Hensyn til dette Punkt i Andragendet og overfor Ministeriet anbefale Ansættelse af en Politimyndighed. Endvidere paaberaaber Købmændene sig, at de ikke faar paamønstret uden i Trangisvaag. Udvalget har ikke ment, at Rederne kan være fuldtud tilfredsstillede ved Sysselmandens Besøg i Vaag; det vil antagelig ofte hænde, at selvom Sysselmanden beramme er en bestemt Dag for sit Ophold i Bygden, saa vil der altid være enkelte Skibe, som maa ligge og vente paa hans Komme. Dette er selvfølgelig uheldigt. I Skibsfarten er det en Hovedbetingelse, at ingen Forsinkelse finder Sted, og i hvert Fald burde en saadan ikke foranlediges af det Offentlige. Saa har Andragerne yderligere anført, at hver Gang de skal indskibe en Klipfiskelast, saa maa Papirerne underskrives af Sysselmanden eller Notarius. Dette er ogsaa højst uheldigt, naar Skibene ellers ikke skal anløbe Trangisvaag. Alle disse Mangler bør afhjælpes, og den Mand, der bliver at ansætte, vil saa have at besørge det hele. Til disse Poster kommer saa endelig Kravet om, at afgiftspligtige Varer skal kunne oplosses i Vaag; dette Spørgsmaal er af mere underordnet Betydning, men hvis der ansættes en Bestillingsmand med saa vidtgaaende Myndighed, saa bør det tages med. Sysselmanden i Tveraa og Landfogden frygter for, at en saadan Tilladelse skal befordre Drikkeriet i Vaag, men det har Udvalget ikke ment at burde tage Hensyn til. Vaags Købmænd rekvirerer ganske det samme Kvantum Spirituosa, hvad enten Varerne oplosses i Tveraa eller i Vaag. Saa er der ogsaa anført en Modgrund, at Fiskerskibene skulde føre Spiritus med hjem fra England; men det er der sikkert heller ingen Fare forbunden med. Der har aldrig været indført betydelige Kvanta af Spiritus med Fiskerskibe andetsteds paa Øerne, saa bliver det vel næppe heller Tilfældet i Vaag. Jeg skal anbefale Andragendet til Tingets Velvilje.

Effersøe: Jeg skal blot tilføje, at med Hensyn til Mønstring af Skibsmandskab har Udvalget glemt at tage i Betragtning, at der fra Vaag kun er en Mil til Ørdevig og derfra ¼ Mil til Tveraa, saa det er nu ikke saa uoverkommelig en Rejse. I øvrigt falder Sysselmandens Omrejse i Februar Maaned sammen med Fiskernes Ankomst; Omrejsen gaar først til Vaag, saa til Sumbø og derpaa atter til Vaag, saa paa den Maade faar de allerfleste paamønstret. Ellers har jeg ladet Rederne vide, at, naar de ønskede det, vilde jeg sende min Fuldmægtig derhen. Men dette forhindrer altsammen ikke, at Vaags Beboere kan have berettiget Krav paa dette Omraade. Med Hensyn til Spiritusindførselen bør det Offentlige ikke spendere en Øre paa at lette den, men ansættes en Bestillingsmand i Vaag, saa faar man vel tage det med. Jeg kan ikke andet end befrygte, at det vil føre til, at Fiskerskibene medbringer Brændevin fra Udlandet, og derfor maa det være en fuldtud kvalificeret Person, der ansættes.

Winther: Jeg synes ikke rigtig om denne Indstilling. Det forekommer mig ret unødvendigt at ansætte en lille Sysselmand til i Suderø, navnlig hvis det sker for at imødekomme Trangen til Politi; men hvis en saadan Myndighed ansættes, saa bør han besørge hele den sydlige Part af Øen. I øvrigt er det ganske overflødigt med alt det meget Politi heroppe, saa det Punkt burde heller have været udeladt.

Ordføreren: Den Fare, som Hr. Effersøe omtaler, er næppe ret stor. Der skal dog indføres et betydeligt Kvantum for at faa Toldgodtgørelse, ellers bliver det for dyrt. Men som det er fremhævet i Udvalgsbetænkningen, er der selvfølgelig ikke Tale om at ansætte en saadan Myndighed blot af den Grund. Hr. Winthors Indven-

vending sigter vel nærmest til den sidste Sætning i Udvalgets Indstilling, men den pointerer kun, hvor langt en saadan Betjents Myndighed tænkes at skulle gaa. For Øjeblikket er der ikke Tale om at skille Syslet ad i to. Jeg kan ikke se andet end, at der er stor Grund til Ansættelse af en Politimyndighed i Vaag, men det er rigtignok ikke Meningen, at denne Myndighed blot skulde indskrænke sig til at anholde Folk.

Paturssen: Jeg vil anbefale Udvalgets Forslag og bede Tinget tage vel imod det. De Krav, der er fremsatte, er kun en naturlig Følge af Vaabbingers Ønske om, at deres Bygd skal kunne nyde en naturlig Udvikling, hvad den faktisk ikke kan under de nuværende Forhold.

Hentze: Alle kan vistnok være enige om, at de her fremsatte Krav er værd at imødekomme, men man undgaar ikke det Indtryk, at det maatte kunne indrettes administrativt, saaledes at Sysselmanden fik en Instruks. Det maatte næppe være nødvendigt at ansætte en lønnet Betjent, for at disse Krav kunde ske Fyldest.

Ordføreren: Derfor er Udvalgets Indstilling korrekt nok. Vi lægger nemlig Afgørelsen i Ministerens Haand, og andet kan Lagtinget jo ikke gøre.

Sagen overgik til 3die Behandling.

2den Behandling af Sagen ang. Erstatning til Beboere i Fuglefjord for Tab ved Øjensyge blandt Faar.

Ordføreren (Isaksen): Som bekendt er det et Andragende fra Mænd i Fuglefjord om Erstatning for Udlæg i Anledning af Øjensyge blandt Faarene dér, som her foreligger. Det er blevet henvist til økonomisk Fonds Udvalg, og dette har ment, at den Resoluthed, Andragerne har vist for at standse Smittens Udbredelse, bør paaskønnes; det vilde ogsaa være Synd og Skam, om de skulde være alene om det. To af Kommunerne i Østerø vilde deltage i Udgifterne, men en ikke, hvorfor det af Amtmanden betingelsesvis tilsagte Tilskud fra Amtsrepartitionsfonden bortfaldt. Vi har ikke ment at kunne bevilge dem hele det Beløb, de ansøger om, men Halvdelen omtrent. Jeg skal tillade mig at anbefale Forslaget.

J. H. Poulsen: Det forekommer mig lidt mærkeligt at anbefale saadanne Beløb afholdte af økonomisk Fond; det er jo udenfor alle Regler. Bevillinger af den Art hører hjemme under Amtsrepartitionsfonden.

Nielsen: Vi har bevilget saa meget af økonomisk Fond, som intet har at gøre der, saa kan vi lige saa godt bevilge dette med.

Effersøe: Der synes at være et mørkt Punkt i denne Sag, nemlig hvor der tales om, at Forstanderskaberne i Østerø ikke har gidet komme sammen for at forhandle om Foranstaltninger til Bekæmpelse af Sygdommen.

T. J. Petersen: Jeg gik ud fra, at det vilde blive unødvendigt for mig at tage Ordet i denne Sag. Det skulde da ogsaa synes at være tydeligt nok, at Fuglefjords Beboere ingen Skyld har i den ringe Deltagelse, der er vist i dette Tilfælde. At en Kommune ikke vil deltage i Udgifterne til Foranstaltninger af den Art, er der maaske ikke saa meget at sige til, selvom det selvfølgelig er galt; Folk er sjælden tilbøjelige til at se Faren, før den er der. Mulig har vel mangen troet, at præventive Foranstaltninger ikke nyttede noget, men det vilde de have gjort, ifald det Offentlige havde taget sig deraf. Det viste sig jo ogsaa, at paa den Kant af Øen, hvor man greb til Nedslagtning, der bredte Sygen sig ikke. Nogen nævneværdig Kontrol kunde der ikke blive, da det Offentlige ikke traadte til, det er navnlig dette, som maa beklages, thi det er det Offentliges Pligt at tage sig af sligt; man skylder Kreaturerne det, om ikke

andet. Selvfølgelig er det beklageligt, at Sygen bredte sig saa vidt, men den vilde sandelig være kommen langt videre, om der ikke var grebet ind dengang. Nu er det at haabe, at den svinder bort efterhaanden.

Hentze: Det undrer mig, at der ikke er gjort mere paa Østerø, end der er, for at hindre Udbredelsen af denne Smitte. Selv om en Kommune holdt sig tilbage, skulde dog hele Øen være stor og stærk nok til at tage et godt Tag. Der er en talende Forskel paa Befolkningens Resolutthed i det lignende Tilfælde paa Suderø og saa her.

Michelsen: Hvorfor skulde Sagen henvises til Udvalget for økonomisk Fond, naar Bevillingen ikke skal afholdes af Fonden? Det er det samme som at sige, at den ikke kan bevilges af nogen Kasse. Jeg mener absolut, at Andragernes Tab bør erstattes.

T. J. Petersen: Det kan næppe paavises, at der fra Befolkningens Side er gaaet ligegyldigere til Værks her end paa Suderø. Der er den Væsensforskel, at paa Suderø opdagede man Sygen blandt Bøsøjd, hos os derimod ude i Haugen. Paa Suderø tog det Offentlige sig af Sagen, og der havde man Garanti for Erstatning. Jeg tror næppe, der havde vist sig større Interesse paa Sandø, hvis de ikke ventede at faa Erstatning for deres Udgifter og Tab.

Formanden: Jeg vil blot gøre en lille Bemærkning: Der er fra det Offentliges Side i denne Sag gjort, hvad gøres kunde. Da Øjensygen første Gang opdagedes paa Østerø, maatte Amtmanden træffe Bestemmelse om, hvad der skulde foretages. Det siger sig imidlertid selv, at jeg ikke gærne vilde gaa med til for store Udgifter af Amtsrepartitionsfonden, men for at komme til en Bestemmelse talte jeg med de i Thorshavn bosiddende Lagtingsmænd derom, og de fraraadede alle bestemt Nedslagning, ligesom i det hele taget store Udgifter i den Anledning. Jeg tilsagde da efter Skøn et Tilskud af 500 Kr. fra Amtsrepartitionsfonden paa Betingelse af, at Resten ydedes af Kommunerne paa Østerø. Men da ikke alle Kommunerne vilde gaa med, bortfaldt Tilskudet. Mod Fuglefjords Beboere kan der under ingen Omstændigheder rettes nogen Bebrejdelse. Det er beklageligt, at det Offentlige ikke kunde gribe stærkere ind, men derfor vilde det være ubilligt at lade det gaa ud over Andragerne.

Udvalgets Forslag vedtoges.

Mødet Tirsdagen d. 21. Septbr. Aften Kl. 10.

3die Behandling af Sagen angaaende Fiskeriinspektionsskibets Virksomhed.

Ordføreren (Isaksen) anbefalede Udvalgets Forslag.

Winther: Jeg skal straks erklære, at jeg kan ikke følge Udvalgsbetænkningen. Den gaar altfor løseligt henover hele dette Spørgsmaal, og det Resultat, den kommer til, gør paa en Maade alt det, der er blevet skrevet og kritiseret over Inspektionen, til Løgn. Men dette er uforsvarligt, thi en saa stærk Kritik opstaar ikke og holder sig ikke i Aarevis uden Grund. Hvad Rapporten har at melde om, siger intet; derfor kan Inspektionen gærne have været saa daarlig som vel muligt. Jeg mener ikke, at Tinget bør gaa saa lempeligt hen over denne Sag; det er utilfalende og absolut ikke paa sin Plads, at vi gør hele den Kritik, der er fremkommet paa dette Omraade, til lig Nul. Kritikken har sikkert meget ofte været berettiget, og hvis man havde været mere agtpaagivende, vilde man nok have haft flere haandgribelige Oplysninger.

Effersøe: Jeg maa sige, at jeg har ikke Begreb om, hvad Betænkningen gaar ud paa.

Formanden oplæste Betænkningen.

Dam: Jeg har ingen Mening om, hvorvidt den fremkomne Kritik har været berettiget eller ej; jeg har ofte set Anker over Inspektionen i vore lokale Aviser, men jeg synes unægtelig, det vilde være rigtigere, at vedkommende Indsendere havde sendt Rapporter til Øvrigheden. Nu har Ministeriet sendt denne Skrivelse til Lagtingets Erklæring, og det maa altsaa have Svar. Og dette Svar kan vel ikke være anderledes, thi vi har jo ingen haandgribelige Beviser.

Formanden: Jeg agter ikke at deltage i Forhandlingen om denne Sag og ønsker heller ikke at tage Del i Afstemningen. Da Ministeriet jo imidlertid skal have et Svar, og saa faa Medlemmer er til Stede, vil jeg muligvis se mig nødsaget til at stemme »ja« eller »nej«, men jeg vil altsaa ikke dermed paa nogen Maade tilkendegive Tilslutning til Betænkningen, ej heller det modsatte.

Dam: Jeg skal blot tilføje, at jeg med Rapporter ikke mente, at Folk skulde have klaget til Øvrigheden, men kun underrettet den om, hvad de mente der burde gøres.

Winther: Udvalget kunde i hvert Fald have betonet, at Inspektionen ikke har været tilfredsstillende. Jeg vil foreslaa at udsætte Afstemningen til i Morgen.

Nielsen: Det er nok muligt, at Betænkningen ikke er saa heldig affattet, som den burde være, men vi har ikke ment at kunne kritisere altfor stærkt, da vi i saa Fald maatte have nogle bestemte Tilfælde at henlede Opmærksomheden paa.

Paturssen: Det vil være kedeligt, om Betænkningen ikke vedtages enstemmigt; hvis det kan hjælpe dertil, saa vil jeg ogsaa foreslaa at udsætte Afstemningen til i Morgen.

Effersøe: Jeg kan ikke stemme for den, da jeg ikke veed, hvad der staar i den.

J. H. Poulsen: Det er uheldigt, at Betænkningen ikke har ligget fremme før. Vi skal jo efter Udvalgets Forslag vedtage, at det, der er udtrykt i den, er Lagtingets Syn paa Sagen, og saa burde vi gærne være fortrolige med, hvad der staar. Jeg er ikke i Stand til at afgøre, hvorvidt et enkelt Skib kan besørge Inspektionen ved Færøerne, men at Inspektionen heroppe ikke har været tilfredsstillende, det er sikkert.

Hentze: Det vil vel blive vanskeligt for Tingmændene at enes om, hvorledes Inspektionen har virket. Naar Udvalget ikke har kunnet samle paalidelige Oplysninger, saa er der vel ikke andet at gøre end, hvad der er gjort.

Ordføreren: Det har hele Tiden været vanskeligt at faa Udvalget samlet; og siden Betænkningen blev skrevet, har det ikke været muligt at faa den afskrevet i flere Eksemplarer. Vi har ikke ment at kunne gøre andet end at fremsætte en Kritik af Rapporten og saa paapege, hvad der burde gøres i Fremtiden. Men det faar Tingmændene raade for, hvad og hvor meget der skal siges.

Paturssen: Det er en vigtig og betydningsfuld Sag. Vi mindes vist alle den store Ulejlighed, der blev gjort for at faa et Inspektionsskib her til Øerne, og Forventningerne til det var store. Er det nu saa, at det ikke har tilfredsstillet og opfyldt sin Mission, saa er det vor Pligt at se efter, at Sagen bliver rigtig fremstillet.

Michelsen: Jeg vil ogsaa tilraade at vente med Afstemningen. Det forbavser mig ellers, at der er kommet saa lidt med i Betænkningen efter de Udtalelser, der faldt ved 1ste Behandling. Da syntes enkelte Medlemmer at vide bestemt, hvor længe »Beskytteren« havde ligget inde paa bestemte Pladser.

Isaksen: Hr. Michelsen sigter mulig til mig med disse Udtalelser; men jeg beklagede netop ikke at kunne sige bestemt, hvornaar og hvor længe Skibet havde ligget i Havn. Jeg sagde

kun, at det stillede sig anderledes for mig, end hvad der stod i Rapporterne.

Michelsen: Det forekommer mig, at der paa et vist Kontor i Thorshavn føres Fortegnelse over ind- og udgaaende Skibe, saa man maa vel kunne faa det at vide der.

Ordføreren: Fortegnelsen gælder *ikke* »Beskytteren«.

Winther: Den Kritik, der er fremkommet, har mest gaaet ud paa, at der er inspiceret for lidt, og det ser man bedst ved at gennemgaa Rapporterne. Hele Januar har der saaledes ingen Inspektion fundet Sted, kun tre Gange har »Beskytteren« været norden for Øerne, det er de eneste Inspektionsture. Ellers har den ligget inde og gjort enkelte smaa Afstikkere. Og det samme er Tilfældet for Februar Maaneds Vedkommende. Kan man saa sige, at Kritikken ikke har været berettiget? Naar den et helt Fjerdingaar saa at sige ikke har været nordpaa — og det er dog der, det gælder — saa kan man nok forsvare at kalde det en mangelfuld Inspektion. Vi her i Thorshavn veed jo, at den har ligget inde i hele 18 Dage i Træk og næppe lettet en eneste Gang, saa jeg mener, at Udvalget nok kunde have udtalt, at Inspektionen burde have været mere effektiv, end den har været. De bør ikke have Lov til at overse Kritikken heroppe fra.

Ordføreren: Ja, jeg synes ogsaa at kunne mindes, at »Beskytteren« laa herinde paa Reden uafbrudt i c. 18 Dage. Men det fremgaar ikke af Rapporterne, som kun angaar Tiden efter Nytaar. Det er jo Ulykken, at vi mangler Beviser, vi kan ikke afkræfte Rapporten. Derfor har vi indskrænket os til at kritisere de Ture, den har gjort, og at den ikke en eneste Gang har været ude om Natten. Men at sige, at det er Løgn altsammen, hvad Rapporten melder om, det kan vi ikke, naar vi ikke kan bevise det.

Winther: Den ærede Ordfører siger, at Udvalget ikke har haft noget fast at holde sig til. Jeg synes tværtimod, der er meget godt og paalideligt Materiale, dels i den Kritik, der er kommen paa Tryk, dels i Rapporten. Men efter den Maade, Udvalget har fremstillet Sagen paa, afskærer man sig al Berettigelse til Kritik i Fremtiden. Der er dog en betydelig Afstand fra Betænkningens vage Sprog og saa til at sige, at Rapporten er Løgn. Man kunde nok uden det have udtalt en skarpere Dom.

Ordføreren: Jeg hævder fremdeles, at naar vi ikke kan fremføre sikre Beviser, saa har vi ingen Ret til at benægte Rapportens Rigtighed. Vi har anført, hvad der særlig har været klaget over, og hvad troværdige Folk har berettet til os. Men Beviser har vi ingen af.

(Afstemningen udsattes til et følgende Møde.)

3die Behandling af Sagen om Statstilskud til Fiskeriforsøg ved Grønland.

Ordføreren (O. J. Olsen) anbefalede Udvalgets Forslag, hvilket vedtoges.

3die Behandling af Sagen ang. Lov om Selofks Forsikring.

Ordføreren (Effersøe) anbefalede Udvalgets Indstilling, som vedtoges.

Mødet Fredag den 22. Septbr. Eftm. Kl. 1.

3die Behandling af Sagen ang. Ansættelse af en Politimyndighed i Vaag (Suderø).

Ordføreren (T. J. Petersen) anbefalede Udvalgets Forslag, som vedtoges.

2den Behandling af Sagen angaaende Feriekursus i 1906.

Ordføreren (Winther) refererede Udvalgets Betænkning.

Formanden: Jeg har ellers ikke noget mod Indstillingen, men vil dog henstille, om det er rigtigt at anmode om, at Statskassen skal tilskyde 600 Kroner. Forrige Gang bar Lagtinget Halvdelen af Udgiften, og Kultusministeriet synes i den senere Tid at holde paa dette som Princip; derfor vilde det maaske være rigtigere i det foreliggende Tilfælde at vedtage det samme. Naar der ikke skal skaffes nogen Lærer nedefra, vil der næppe medgaa 1200 Kr. Magister Dam fik et Beløb af 400 Kr.

Ordføreren: Udvalget har intet imod det af Formanden anførte. Dog bekostes vistnok de Feriekursus, som holdes i Danmark, af Statskassen alene. Muligvis kan det berøres i Betænkningen, at Statskassens Tilskud kun benyttes i Forbindelse med et tilsvarende af Lagtinget bevilget Beløb. Udvalget er gaaet ud fra, at det man betragtes som givet, at det af Statskassen bevilgede ikke benyttes først, og det af Lagtinget ydede Beløb kun, for saa vidt Statskassens Bidrag viser sig utilstrækkeligt, men dette er maaske ikke korrekt udtrykt i Indstillingen.

Formanden: Indstillingen er vist ikke ukorrekt i sin nuværende Form. Jeg skal ikke opfordre til at stille Ændringsforslag, da Ministeriet muligvis vil gaa ind paa Lagtingets Forslag, saaledes som det nu foreligger.

J. H. Poulsen: Vi har ment det rigtigst at holde Indstillingen i en saa ubestemt Form, fordi vi ikk kunde bedømme, hvorledes Bevillingsmyndighederne antagelig vil stille sig. Muligt er det jo, at Statskassen for denne ene Gangs Skyld udreder en større Del, eventuelt hele Beløbet. Jeg skal dog ikke have noget imod at ændre Forslaget saaledes, at Lagtinget kun andrager om et Beløb af *indtil* 600 Kr.

Paturssen: Jeg har ikke ment, at der behøver at bruges mere end 800 Kr., men vil selvfølgelig ikke have noget imod, at der bevilges mere, hvis det skulde vise sig ønskeligt at benytte et større Beløb. Man maa dog vistnok kunne slippe ret billigt, naar der blot benyttes Lærere her fra Øerne. Det vil vistnok være heldigt for dette Kursus, om der kunde blive undervist i Oldnordisk. Skønt det ærede Medlem fra Kollefjord (Dam) ikke har villet indrømme, at han er kompetent, kan han dog maaske formaas til at holde nogle Foredrag i Lagtingstiden. Lidt Oldnordisk vil give et godt Grundlag for dem, som lærer Færøsk. I Anledning af Formandens Udtalelser om Indstillingen maa jeg sige, at den efter min Mening gaar an saaledes, som den foreligger.

Isaksen: Jeg har straks følt mig tiltalt ved det foreslaaede Kursus og mener, at man bør benytte Lejligheden til at indføre nye Fag. At give Lærerne Undervisning i Havedyrkning vil godt kunne lade sig gøre, da her er kvalificerede Mænd i dette Fag. Selv om det paatænkte Kursus afholdes om Efteraaret, vil der godt kunne gives Undervisning i Foraarsarbejder, idet man paa et ganske lille Stykke ubenyttet Jord kan vise Bedning, Rivning og Saaning af forskellige Havesager; ligeledes kan der vises Fremgangsmaaderne ved Plantning af Blomster, Buske og Træer. Jeg haaber, at dette Fag bliver optaget paa Programmet.

Ordføreren: Sidste ærede Talers Forslag indeholder en heldig og sund Tanke, da man derved kan aabne Mulighed for Oprettelse af Skolehaver i Bygderne. Hvis man anser det for hensigtsmæssigt at forandre Indstillingen, kan det saa ikke ske ved at stryge Ordet »indtil« i Punkt 2?

Formanden: Dette vil kunne gøres som Ændringsforslag til 3die Behandling.

Isaksen: Under sidste Lærerkursus samlede jeg Lærerne og talte med dem om Anlæg af Skolehaver. Der viste sig stor Tilslutning til denne Tanke, saa jeg er sikker paa, at alle Deltagerne i det tilstundende Kursus vil være glade ved at deltage i dette Fag.

Dam: Jeg maa erkende, at mine Kundskaber i Oldnordisk ikke er saa indgaaende, at jeg tør paatage mig at give Undervisning i Faget; saadan Undervisning vilde desuden aflede min Opmærksomhed fra Tingets Arbejde.

Paturssøn: Det er beklageligt, at det ærede Medlem overdriver sin Beskedenhed. Jeg vil dog haabe, at Skoledirektionen kan formaa ham til at medvirke ved det tilstundende Feriekursus.

Sagen overgik til 3die Behandling.

Om Beregningen af Lagtingsmændenes Dagpenge.

Under Forhandlingerne om de af Amtmanden ene afgjorte Sager førtes følgende Forhandling om det ovenstaaende Spørgsmaal:

Ordføreren (Matras): Ved at gennemse Kopibogen og sammenholde den med Forhandlingsprotokollen har vi fundet, at J. Paturssøn ifølge Udskrift af Diætregninger for Tingets Medlemmer har hævet Dagpenge fra den 29. Juli, skønt han ifølge Forhandlingsprotokollen ikke er mødt i Tinget førend den 22. August. Deraf fremgaar, at der paa denne Post er udbetalt mere, end der har været Skik og Brug.

Formanden: Jeg kan i Øjeblikket ikke fuldt ud erindre, hvorledes det forholder sig med dette Punkt. Imidlertid er det givet, at Praksis har været, at Diæterne er beregnede fra den Dag, vedkommende Medlem er mødt. Saaledes har det vist gaaet i mange Aar.

Paturssøn: Det forholder sig rigtigt, at jeg i sidstledne Tingsamling ikke mødte førend noget ind i August Maaned. Da jeg skulde hæve Diæterne, spurgte jeg Formanden, om jeg ikke havde Ret til at forlange Diæter for hele Tingsamlingen. Han meddelte mig da, hvad Loven siger herom. Grunden til, at jeg ikke mødte, var, at jeg var syg. Lagtingsloven siger, at der tilkommer Medlemmerne Diæter for den Tid, Tinget er samlet. Det er en Selvfølge, at intet Medlem har Ret til at udeblive uden Orlov eller gyldigt Forfald. For saa vidt det kommer an paa, hvorledes Tingets Medlemmer mener, at man bør forholde sig, saa kunde jeg vel nok uden stor Forværring af min Helbredstilstand have redet til Thorshavn paa Tingets Aabningsdag for siden at blive hjemme til henimod Samlingens Slutning; men det vilde dog være en underlig Praksis.

Formanden: Efter at have hørt det ærede Medlems Udtalelser erindrer jeg nu meget vel, at det forholder sig ganske, som han siger. Jeg mente, nanset den fulgte Praksis, ikke at være berettiget til at nægte at anvise Diætregningen, som var overensstemmende med Loven. I øvrigt vil jeg henstille til Tinget, hvorledes man vil forholde sig fremtidig i lignende Tilfælde.

Winther: Jeg finder Anledning til at fremsætte nogle Bemærkninger paa Grund af de faldne Udtalelser. Det vilde være mærkeligt, om man skulde blive berettiget til fulde Diæter ved blot at møde den 1ste Dag og siden blive borte det meste af Tingsamlingen.

Saa mener jeg dog, at den, som udebliver i Begyndelsen paa Grund af virkelige Hindringer, er lige saa berettiget til fulde Diæter.

Formanden: Loven siger, som sagt, at der tilkommer Medlemmerne Dagpenge for den Tid, Tinget er samlet. Naar da Medlemmerne forlanger at faa Dagpenge for hele Tiden, kan det ikke nægtes dem. Ellers er det en vistnok ret gammel Praksis, at Medlemmerne beregner sig Diæter fra den Dag, de møder i Tinget.

J. Poulsen: Jeg kan ikke oplyse, hvorfra denne Praksis stammer, men den er fulgt hele Tiden, siden jeg kom i Tinget. Derimod har jeg kun kendt et Tilfælde, hvor et Medlem har erholdt Diæter, efter at han er holdt op med at møde; det var et Medlem fra Nordstrømø, som var mødt ved Tingsamlingens Begyndelse og blev sengeliggende det meste af Samlingen og døde kort efter dens Slutning. Han oppebar Diæter for hele Samlingen. Paa den anden Side erindrer jeg en Mand, som mødte i Begyndelsen og blev borte det meste af Tiden, men kom en af de allersidste Dage her til Byen og blev da opfordret til at møde. »Nej«, sagde han, »jeg er ikke kommen for at faa Penge.«

Hentze: Dette er et vanskeligt Spørgsmaal, som omtrent kan stilles i Klasse med de mange forskellige Forsømmelser, der begaas af Medlemmerne under Tingsamlingen. Dette er vist en lige saa forsvarlig Forsømmelse som den, der idelig begaas. I Dag kommer vi næppe til noget Resultat af denne Drøftelse.

Isaksen: Jeg erindrer ikke noget lignende Tilfælde og antager, at den hidtil fulgte Praksis har dannet sig af sig selv. I Aaret 1901 var jeg borte fra Tinget indtil den 19. August; men det var af egen fri Vilje. Der blev da, som rimeligt var, blot beregnet Diæter fra den Dag, jeg var mødt. Jeg erindrer mange Tilfælde, hvor Medlemmer er mødt i Begyndelsen af Samlingen og er rejst hjem efter faa Dages Forløb og blevet længe borte, men dog er der beregnet Diæter for hele Tiden. I det foreliggende Tilfælde kunde Paturssøn ifølge gammel Praksis have hævet fulde Diæter, hvis han blot var mødt paa Tingets første Dag. Jeg mener derfor, at der ingen Grund er til at gøre Indsigelse. Sagen er ogsaa fremdragen for at gøres til Genstand for Omtale, saa at Spørgsmaalet kan blive fuldt belyst.

Paturssøn: Hvis vi herved mener at komme ind paa en uheldig Praksis ved at erklære dette for rigtigt, vil jeg bede Tinget ikke tage Hensyn til min Person. I øvrigt er der her gaaet frem efter Lovens klare Ord. Det klæder ilde, at holde saa nøje Regning. Man bør have den Tiltro til Folkets valgte Mænd, at de møder i rette Tid og møder, naar de kan; derfor har det ikke stor Betydning at fastslaa nogen anden Praksis.

Ordføreren: Vi har heller ikke gjort nogen Indstilling paa dette Punkt, men blot fremdraget dette som noget, der ikke var i Overensstemmelse med den almindelig fulgte Praksis. Det vil formentlig ikke være af Vejen at faa tydelige Regler, hvorved vi enten afskaffer eller bibeholder den gamle Praksis.

Formanden: Jeg kan ikke se, at Lagtinget ved nogen Beslutning kan fastsætte nogen anden Regel for dette Forhold end den, som staar i Loven; thi Loven er paa dette Punkt klar nok. Naar der fremsættes Ønske om at faa Diæter for hele Tiden, har Formanden at anvise Beløbet til Udbetaling.

J. Poulsen: Jeg har ikke for taget Loven i Betragtning, men kun holdt mig til Praksis. I det ny Forslag om Forandringer i Lagtingsloven, hvor Regelen lyder ganske som i den gældende Lov, har jeg opfattet det saa, at der skal beregnes Diæter for hele Samlingen. — Engang har jeg hørt, at et Medlem mødte den første Dag og rejste saa hjem for at komme igen en af Samlingens sidste Dage og saa hæve fulde Diæter; men dette blev betragtet som meget løjerligt.

Nielsen: Der er selvfølgelig ingen Grund til at gøre Indvendinger, naar der er Sygdomsforfald.

Müller: Det forekommer mig besynderligt, om Lagtinget vil gøre en Undtagelse i dette Tilfælde. Hvorledes skal man da forholde sig lige overfor de gamle Lagtingsmænd, som, hvis man vil omstøde den gamle Praksis, ikke har faaet, hvad der tilkommer dem? Hvem skal afgøre, om Medlemmerne i de enkelte Tilfælde er mere eller mindre syge? Hvis man vedtager en Billigelse af, hvad her har fundet Sted, vil jeg anse det for i høj Grad paafaldende. Der vilde som Følge heraf kunne stilles meget store Krav. Jeg forstaar ikke, hvorledes man vilde komme ud over det.

Formanden: Jeg opfatter Sagen saaledes, at naar en Lagtingsmand gør sine Krav gældende, maa man holde sig til Lovens Ord. Dermed er det ikke i Strid, at de enkelte Medlemmer kan lade sig nøje med mindre, end de er berettigede til. Loven er utvivlsom.

Winther: Man behøver ikke at forlange det fulde Beløb. De gamle Lagtingsmænd har ikke bedt om mere; derfor er de ikke nu berettigede til at forlange mere, end de har faaet. Hvis der i Tilfælde som det her omhandlede ikke skal kunne kræves Diæter for hele Samlingen, bør man ogsaa gaa videre og fradrage Diæterne for de Dage, Medlemmer udebliver midt i Samlingen.

Paturssen: Jeg ønsker netop ikke, at Tinget tager Stilling til dette Spørgsmaal under Hensyn til min Person eller til Folketingsmanden; men hvis man mener, at jeg har gjort Uret i at kræve, hvad der efter Loven tilkommer mig, saa bør man udtale sin Misbilligelse af det skete. — Den gældende Praksis for Beregning af Diæterne stammer muligvis fra en Tid, hvor Formændene har været mere strænge mod Medlemmerne end nu. Det kan af de gamle Bøger ses, at Amtmændene, naar Sysselmænd og andre Medlemmer er blevet hjemme i kortere Tid, har idømt dem Dagmulkter. Antagelig er den meget omtalte Praksis indført af en Formand, der har betragtet Lagtingsmændene som sine Svende. Jeg mener, at denne Praksis ikke er heldig, og navnlig er den uretfærdig med Hensyn til det Forhold, som her er fremdraget angaaende Udebliven midt i Samlingen.

Müller: Det er netop af Hensyn til det uretfærdige, jeg mener, at vi ikke kan billige det forefaldne. Mange Medlemmer har ikke faaet, hvad der tilkom dem, hvis de af sidste ærede Taler opstillede Krav kendes berettigede. Deres Krav maa anses for at være lige saa godt som hans. Det drejer sig vistnok om et Tidsrum af 50 Aar, for hvilket der vil kunne indkomme Krav. Derfor kan jeg ikke billige, hvad der er sket, at næste Aars Amtsrepartitionfonsdsregnskab vilde faa en uoverkommelig Udgift, ligesom det under alle Omstændigheder vilde være uretfærdigt mod de mange, som har troet at være uberettigede til at faa, hvad der nu tilkendes det ene Medlem.

Nielsen: Jeg veed ikke, om der vil fremkomme Krav paa resterende Diæter. Jeg antager, at der i hvert Fald ikke vil komme mange, og da kun som Følge af en opagiteret Stemning. De vil dog under ingen Omstændigheder kunne gøres gældende for et Tidsrum af 50 Aar, men allerhøjst for 20 Aar, thi som bekendt forældes alle Fordringer i Løbet af 20 Aar.

Müller: Jeg veed ikke saa bestemt, hvilke Krav der kan rejses, og hvorledes de vil blive afgjorte af Domstolene. Hvis der skal ydes fuld Retfærdighed, bør Lagtinget selv foretage en Uddeling til dem, der har faaet for lidt. Der er ingen Mening i at lade den ene faa den Godtgørelse, som man forholder den anden.

Formanden: Loven siger ikke, at Medlemmerne »skal modtage« Diæter for hele Tiden, Lagtinget er samlet, men at »der tilkommer dem« Diæter for den Tid. Enhver, der ønsker det, kan give Afkald paa sin Ret. Det har saaledes været Skik og Brug, at Lagtingsmændene akkvieseerer ved et mindre Beløb, end der tilkommer dem;

men naar et Medlem forlanger hele det Beløb, der tilkommer ham, kan Formanden i Henhold til Lovens klare Ord ikke nægte ham det.

Paturssoн: Jeg tror, vi kommer lige vidt, om de enkelte Medlemmer bifalder det foreliggende eller ej. Loven giver dog dem samme Ret, som kommer med ældre Krav.

Müller: Det kommer dog omaske an paa, om Folket bifalder det.

Formanden: Jeg mener, at Loven er ganske klar og utvivlsom. Enhver har her en Ret, der tilkommer ham; men derfor begaar de enkelte Medlemmer ingen Uret ved ikke at beregne sig fulde Diæter, og at dette ifølge den omtalte Praksis ikke er sket, maa vel nærmest betragtes som beroende paa en Slags stiltiende Vedtagelse. I øvrigt vil en Lagtingsudtalelse om det foreliggende Spørgsmaal ikke gøre nogen Forskel i de tidligere Lagtingsmænds Rettigheder, som vilde komme og beraabe sig paa Loven.

Müller: Med Hensyn til de Krav, som fremkommer herefter, vil en saadan Afgørelse vel i det mindste faa Betydning. Jeg mener, at Lagtinget ikke bør begaa en Uretfærdighed, men glæde dem, som før har haft den Opfattelse, at de ikke har været berettigede til Diæter, førend de mødte i Tinget.

Paturssoн: Det kan være Lagtinget omtrent lige kært, om jeg hæver mine Diæter eller ej.

Ordføreren: Som Formanden har udviklet, tilkommer der Medlemmerne Diæter for hele Lagtingstiden, og de, som ikke gør Krav herpaa, anses som frivilligt givende Afkald paa deres Ret. Hvis en Lagtingsmand ikke hæver sine Diæter, vil der saa dog ikke komme Udsættelse paa Regnskabet, og hvorledes vil man forholde sig i Rigsdagen i lignende Tilfælde?

Formanden: Jo, der vil nok komme Udsættelse paa Regnskabet. Der er den store Forskel paa Lagtinget og Rigsdagen, at Rigsdagsmændene »skal« hæve deres Diæter, medens Lagtingsmændene »kan« hæve dem. For øvrigt kan jeg godt være enig med det ærede Medlem for Sydstrømø i, at der helst burde regnes efter ens Principper af alle.

Ordføreren: Det forekommer mig, at jeg en Gang har set en Antegnelse til Regnskabet for Amtsrepartitionsfonden, gaaende ud paa, at en Lagtingsmands Diæter ikke var udbetalte, men Besvarelsen gik ud paa, at Beløbet var sendt senere.

Formanden: Det forholder sig rigtigt, at der har været en saadan Revisionsantegnelse; men man havde dog ikke kunnet tvinge vedkommende Medlem til at modtage Beløbet, hvis han ikke ønskede det.

Ordføreren: Det forekommer mig, at vi har talt længe nok om dette Punkt uden Resultat. Da intet Forslag er fremkommet, vil det være rigtigst at gaa over til det næste Punkt.

J. Poulsen: Jeg tillader mig at henstille til Formanden ikke at udbetale Diæter uden efter Regning fra vedkommende Medlem.

2den Behandling af Sagen om Ansættelse af en Tilsynsmand ved Tingets offentlige Arbejder.

Ordføreren (Paturssoн) refererede Udvalgets Forslag om at udsætte Sagen til næste Aar, hvilket vedtoges.

»Frams« Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1906.

Mødet Fredag d. 22. Septbr. Eftm. Kl. 6.

3dia Behandling af Sagen angaaende Fiskeriinspektionen.

Ordføreren (Isaksen) anbefalede Udvalgets Betænkning, efter at denne var oplæst af Formanden.

Paturssen: Jeg skal ogsaa anbefale Betænkningen, saaledes som den nu foreligger. Jeg mener, at den er undergaaet en væsentlig Forbedring.

Winther: Jeg maa slutte mig til de foregaaende Talere. Skønt enkelte Medlemmer finder, at man er gaaet temmelig vidt i sine Udtalelser, maa dog vistnok alle erkende, at Udvalget er kommet ret nær til, hvad der bør siges.

Ordføreren: Det vilde være ønskeligt, om de forskellige Medlemmer vilde udtale sig, for at der eventuelt kan gøres saadanne Forandringer, som vil sikre Betænkningen det fornødne Stemmeantal.

Michelsen: Jeg synes bedre om Betænkningen i den nuværende Skikkelse og haaber, at der vil være saa overvejende Enighed om den, at den kan blive vedtaget enstemmig.

Formanden: Sagen er vistnok af ret stor Vigtighed. Jeg antager, at Ministeriet lægger Vægt paa at faa en Udtalelse fra Lagtinget, som det kan holde sig til. Det er kedeligt, at Sagen ikke har foreligget tidligere fra Udvalget. Det er ikke behageligt, at der skal stemmes om den af saa faa Medlemmer og nu i Tingets allersidste Time.

Michelsen: Saa vidt jeg har kunnet følge med, er der i Betænkningen ikke sagt noget om den almindelige Kritik fra Befolkningens Side; men man har holdt sig til, hvad der kan udledes af selve Rapporterne, og hvad der finder Støtte i Medlemmernes egne Iagttagelser. Jeg mener, at der er sagt nok, men ikke for meget.

Paturssen: Forholdene overfor Befolkningen er vanskelige at komme ind paa. For saa vidt der lægges Vægt paa at vinde Befolkningens Velvilje, er det værd at notere, at enkelte Chefer har været særdeles afholdte, medens andre af naturlige Grunde har været mindre vel lidte. Betænkningen kunde maaske nok have behandlet Sagen mere indgaaende; men der har jo været knap Tid, siden den første Betænkning fremkom fra Udvalget. Saa meget vil dog fremgaa af den, at Lagtinget ligesom Ministeriet ønsker at fremme det bedst mulige Forhold mellem »Beskytteren« og Befolkningen.

Winther: Skønt ikke alt er kommet med i Betænkningen, er der sagt saa meget ved Sagens Behandling, som mulig vil komme Ministeriet for Øje. Udvalget har udtrykt sig saa passende, at alle burde kunne gaa med til at stemme for Betænkningen.

Dam: Det forholder sig vel saa, at Befolkningen i flere Tilfælde er kommet vel overens med »Beskytteren«s Chefer; men det er dog vist en Ulempe, at der overhovedet ikke har eksisteret den ønskelige Fortrolighed, og Cheferne af den Grund ikke er blevet underrettede om, hvor det mest gælder at passe paa.

J. H. Poulsen: Naar Ministeriet mener, at Lagtinget hos Befolkningen kan nedslaa al Kritik over Inspektionen, saa er det vel, fordi vi paa dette Omraade maa anses for mere sagkyndige end Ministeriet, som blot har kunnet bedømme Sagen efter, hvad der foreligger paa Kontorerne. Det er den almindelige Mening blandt Befolkningen, at »Beskytteren« udretter for lidt. Mest klages der nordenfjords. Jeg har dog selv ved Sandøen set Trawlere ligge og arbejde uforstyrret paa Territoriet, ligesom jeg ofte har hørt paalidelige Folk berette om lignende Tilfælde. Rapporterne kan gennemses, og af dem kan udledes, at der ikke er ført noget effektiv Inspektion. Tinget kan ikke fremstille Sagen anderledes end overensstemmende med, hvad der er bekendt. Jeg kunde for mit personlige Vedkommende

ønske Betænkningen noget anderledes affattet, men vil dog ikke undlade at stemme for den. Der er aldeles ikke udtalt for megen Kritik.

Dam: Jeg er personlig ikke kendt med de her omhandlede Forhold og kan derfor ikke bedømme, om den fremkomne Kritik er berettiget. Det overlader jeg til de andre, som har haft Lejlighed til at følge Begivenhederne paa nærmere Hold.

Hentze: Jeg kan ogsaa stemme for Betænkningen. Det er selvfølgeligt, at der maatte sættes store Forventninger til Inspektionsskibet og derfor fremkomne Kritik, naar disse Forventninger ikke gik i Opfyldelse. Maaske har man gjort sig altfor store Forhaabninger, og det gør derfor saa meget mere ondt, naar de bliver skuffede. Det har her været vor Opgave at fremhæve saa meget af Kritikken som tilbørligt, og man kan ikke sige andet end, at Betænkningen er et meget mildt Udtryk for Befolkningens Kritik.

Paturssom: Alt, hvad vi her siger, bør være saa paalideligt som muligt. Det i Betænkningen nævnte Tal, »20« (Dage), er maaske ikke helt bestemt; muligvis har det været een mere eller een mindre; derfor mener jeg, hvis Udvalget ikke har noget derimod, at vi bør sætte »c. 20«.

Udvalgets Forslag vedtoges.

3die Behandling af Sagen angaaende Feriekursus i 1906.

Ordfereren (Winther): Jeg skal slutte mig til det af Formanden stillede Ændringsforslag, som gaar ud paa, at der bevilges af økonomisk Fond 600 Kr. til det omtalte Øjemed. Ellers vil jeg anbefale Sagen, som den foreligger.

Isaksen: Naar det ikke er Meningen at benytte fremmede Lærere, mener jeg, at det er rigtigst at ændre Tallet »600« til »400«.

Ordfereren: Det mener jeg, vi ikke bør gøre, fordi Indstillingen lyder paa, at det overlades til Skoledirektionen at afgøre, hvorvidt der vil være at skaffe Lærere fra Danmark, og i saa Fald vil der nok kræves 1200 Kr. Bliver der noget til overs, kommer det igen som Indtægt i Regnskabet.

Udvalgets Forslag med den af Formanden foreslaaede Ændring vedtoges.

Forslag til Liguing af Skatten til Amtsrepartitionslonden.

Ordfereren (Müller) refererede og anbefalede Udvalgets Forslag, som gik ud paa en Forhøjelse af Jordskatten med 2129 Kr. 37 Øre (fra $1^1/_4$ Kr. til 2 Kr. pr. Skattemark) og en Forhøjelse med 600 Kr. af det paa Kommunerne lignede Beløb, saaledes at der i alt foreslogs paalignet Jorden 8517 Kr. 48 Øre og Kommunerne 5100 Kr.

Nielsen: Sammen med 2 andre Medlemmer (Hentze og Paturssom) har jeg tilladt mig at stille et Ændringsforslag, gaaende ud paa, at Jordskatten bliver uforandret som hidtil, — hvad den har været lige siden Indførelsen af den ny Matrikel, men at det Kommunerne i Aar paalignede Beløb forhøjes med 2700 Kr. Forholdet bliver da saaledes, at der paalignes Jorden 6388 Kr. 11 Øre og Kommunerne 7200 Kr. Vi har fundet det mere retfærdigt at ligne et højere Beløb paa Kommunerne. Lagtinget sidder ikke her for blot at varetage Jordejernes, men hele Landets Interesse; derfor er det urimeligt, at Jordegodset skal betale saa meget forholds. Den Del af Skatten, der paalignes Kom-

munerne, kan ifølge Loven af 27. Marts 1903 gaa op til $^2/_3$; derfor stemmer det godt overens med Loven at lade Jordskatten blive staaende ved $1^1/_2$ Kr. pr. Skattemark: saa vil den dog udgøre omtrent Halvdelen af hele det paaligned Beløb. Vi mener, at Jordskatten foreløbig kan blive staaende ved $1^1/_2$ Kr., medens Kommunernes Andel bør forhøjes efterhaanden, som det viser sig nødvendigt. Jeg skal herved paa Forslagsstillernes Vegne anbefale Ændringsforslaget til Vedtagelse.

Ordføreren: Der kan tales meget frem og tilbage om denne Paaligning, som er en Skønssag. Vi har holdt os indenfor Lovens Ramme. Den Andel, som vi foreslaar paalignet Kommunerne, udgør mere end $^1/_3$ af hele Skattebeløbet. Som Tilstanden for Tiden er, mener jeg dette Forhold er heldigt.

Pauursson: Jeg vil opfordre de ærede Medlemmer til at stemme for Ændringsforslaget. Der har ofte været fremsat Ønsker om at komme til en mere retfærdig Beskatning. Det er ingenlunde refærdigt at lægge Hovedbyrden paa Jordbruget, som først maa svare, hvad der direkte paalignes Marketallet, og dernæst yderligere faar en Omgang ved Skatten til Kommunerne. Man kan gøre gældende, at Jorden er et godt Skatteobjekt; men den giver dog ikke Halvdelen af alle Indtægter. Vi hører ellers stadig, at Fiskeriet er Øernes Hovederhverv. Hvorfor skal da Jorden bære en saa overvejende Del af Skatten? Det er uretfærdigt, og vi bør derfor mere og mere gaa over til direkte Beskatning.

Hentze: Jeg har ogsaa tilladt mig at være med til at stille dette Ændringsforslag. Jeg mener, at Amtsrepartitionsfondsbeskatningen støtter sig paa et forældet Begreb, som er nedarvet fra den Tid, da Jorden repræsenterede al Formue i Landet. Forholdene er nu grundigt forandrede. Der er opstaaet andre Indtægtskilder, som har overfløjet Jordbruget. Fiskeriet er lettet for Tiende, Tilkøbsafgift paa Skibe o. s. v.; men Jordbruget har ingen Lettelse faaet. Lagtinget har før gaaet i den Retning, men nu synes det at ville gaa tilbage igen. Jordegodset belastes med saa høj Skat gennem Kommuneskatten, som for en stor Del bliver lagt paa Marketallet, saa at det selv i velstillede Kommuner ikke er i Stand til at bære Skatten. Forstanderskaberne er efter de gældende Beskatningsregler tvungne til at lægge en vis Del af Skatten paa Jorden. Hvis man siger, at Lagtinget særlig favoriserer Jordbruget, da er det en stor Fejltagelse. Selv om man ser hen til de almindelige Bevillinger, vil man ikke finde, at Jordbruget favoriseres. Jord, som har virkelig Skatteevne, kan saadelig rammes tilstrækkelig ved den kommunale Beskatning. Ændringsforslaget gaar ud paa en mere retfærdig Skattefordeling end den hidtilværende.

J. H. Poulsen: Det er uheldigt, at der er fremkommet et saadant Ændringsforslag nu, da vi er saa faa Medlemmer tilbage i Tinget. Den fremherskende Tendens i Nutiden gaar ud paa at føre mere af Skatten fra Jorden over paa Kommunerne. Nu har det i Aar vist sig nødvendigt at foretage en ret betydelig Skatteforhøjelse, som er foreslaaet fordelt efter samme Forhold som foregaaende Aar. Jeg mener, at dette Forhold burde ændres *noget* i Retning af en mindre Beskatning af Jorden. Ændringsforslaget gaar imidlertid ud paa at lægge *al* Forhøjelsen over paa Kommunerne. Man burde maaske gaa en Mellemvej for at undgaa Provisorium, som vil fremkomme, hvis de to Anskuelser fastholdes altfor haardnakket. Der tales saa ofte om retfærdig Beskatning, særlig af dem, som besidder Jord. De, som ingen har, finder det maaske ikke uretfærdigt. Særdeles trykkende kan Jordskatten ikke være. Af Hensyn til Opnaaelse af Enighed vilde jeg foretrække et Mellemforslag, men af de to foreliggende vil jeg foretrække Udvalgets Forslag.

Ordføreren: Jeg skal tillade mig at bringe i Erindring, at Loven kun er 2 Aar gammel. Hvis man dengang havde ment, at der burde lægges mest Skat paa Kommunerne, havde man ikke begrænset disses Andel fra en til to Tredjedele. Derfor er det fuldt beret-

tiget ikke at gøre store Spring, men gennemføre Forandringer lidt efter lidt. Nu er man kommen bort fra $^1/_3$ og nærmere Halvdelen. Naar Lagtinget anbefaler og Rigsdagen vedtager en Lov, maa man dog gaa frem efter dens Principper, indtil den er forældet og en ny træder i Stedet. Nu er det et godt Aar for Jordbruget og et daarligt for Fiskeriet; derfor er der netop i Aar ingen Anledning til at lade Jorden slippe for sin Andel af Skatteforhøjelsen. Det vilde ikke forekommet mig underligt, om det i Betragtning af de indtrufne Forhold var blevet foreslaaet at gaa tilbage til at ligne blot $^1/_3$ paa Kommunerne. Man maa huske paa, at vort Forslag kun gaar ud paa en Forhøjelse af 50 Øre pr. Skattemark, — hvortil der visselig kommer lidt mere gennem Kommuneskatten, men det bliver dog et endmere forsvindende Beløb.

Formanden: Det vilde forekomme mig mest tiltalende at gaa en Mellemvej mellem Udvalgets Forslag og Ændringsforslaget, saaledes at der blev lagt noget mere Skat paa Jordegodset og noget mindre paa Kommunerne, end det sidstnævnte Forslag gaar ud paa; men paa dette sene Tidspunkt er det vanskeligt at stille et saadant Forslag op. Det er beklageligt, at Udvalgets Betænkning er fremkommen saa sent. Den Forhøjelse af den Kommunerne paalignede Skat, som Udvalget foreslaar, synes mig altfor lille. De Udgifter, som udredes af Amtsrepartitionsfonden, vedkommer ikke særlig Jordegodset, men hele Befolkningen, og dette gælder ikke mindst de Udgifter, som der er Tale om at dække ved Ligningen i Aar. Derfor er det ikke urimeligt, om man lægger noget mere over paa Kommunerne. Naar jeg skal vælge imellem de to modsatte Forslag, som her foreligger, er jeg mest tilbøjelig til at følge Ændringsforslaget; det gaar i den naturlige Retning. — Et er givet: Noget maa man vedtage. Skulde det vise sig, at intet af Forslagene faar tilstrækkeligt Stemmetal, maa der opstilles et nyt Forslag. Vi kan ikke slutte Lagtinget, førend Tinget har taget Beslutning om Ligningen til Amtsrepartitionsfonden.

Nielsen: Det kan synes underligt at lægge hele Forhøjelsen, 2700 Kr., paa Kommunerne og intet paa Jordegodset; men Jordegodset faar dog $^1/_3$ af det nævnte Beløb gennem Kommuneskatten, foruden hvad Jordejerne faar som Formue- og Lejlighedsskat. Derved kommer i Virkeligheden efter vort Forslag c. 8800 Kr. (nemlig c. 6400 Kr. direkte + $^1/_3$ af det Kommunerne paalignede Beløb, altsaa 2400 Kr.) til at bæres af Jorden saaledes, at denne altsaa svarer c. 4000 Kr. mere, end de 4800 Kr., Kommunerne skal udrede gennem Formue- og Lejlighedsskatten. Det er rigtigt nok, at Jorden som et godt Skatteobjekt bør svare Skat; men det gør den sandelig ogsaa i høj Grad og paa flere Maader. Her er fremhævet, at Jordbruget nu arbejder under gunstige Forhold. Hos os, i min Egn, har det ikke været bedre end et Middelaar. Og paa den anden Side: Skibsfiskeriet har vel i Aar ikke givet stort kvantitativt Udbytte, men Priserne har været saa høje, at Nettoudbyttet maaske bliver antageligt, og Baadfiskeriet har givet langt, langt bedre Udbytte end i de nærmest foregaaende Aar. Derfor er der Grund til at holde sig til den retfærdigere Beskatning gennem Kommunerne.

Formanden: Jeg vil dog gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at han husker fejl, naar han anfører, at en Trediedel af Kommuneskatten skal lignes paa Marketallet i Kommunerne. Det behøver jo ikke ubetinget at være en Trediedel. Forholdet bestemmes for hver Kommune for sig for 3 Aar ad Gangen af Lagtinget.

Nielsen: Fejltagelsen bestaar nok i, at jeg har regnet 800 Kr. for lidt til Jordegodset.

Formanden: Den paa Jordegodset lignede Del af Kommuneskatten er meget forskellig i de forskellige Kommuner. I Frodebø Sogns Kommune er den saaledes kun $^1/_{15}$.

Winther: Begge Partier vil nok gaa ud paa at være retfærdige, hver efter sin Betragtningsmaade. Hvis man

efterhaanden vil lægge mere Vægt paa at skaffe Penge til Lagtinget, gaar man nok mere og mere over til Beskatning gennem Kommunerne. Det er et godt Træk af Udvalget, at det ikke i Øjeblikket vil gaa bort fra at holde sig til Jordegodset, som er Landets blivende Formue. Om en Mands Indtægter af Jorden ikke er store, saa er den dog i Forhold til anden Ejendom en blivende Formue. Det bør ogsaa tages i Betragtning, at for Øjeblikket er Jordegodset ikke i daarlige Omstændigheder. Priserne paa Landbrugsprodukter er særdeles gode. Selv om man ved nu at stemme for Udvalgets Forslag ikke gaar i den rigtige Retning, kan man bøde paa det et andet Aar ved at lægge mere over paa Kommunerne, naar Forholdet mellem Landbrugets og Fiskeriets Lønsomhed er et andet. I Aar har Indtægterne for de besiddelsesløse været særdeles smaa.

Nielsen: Naar den sidste ærede Taler siger, at det er gode Tider for Landbruget, saa maa jeg paa det bestemteste protestere. Arbejdskraften bliver overvældende dyr, fordi største Delen af den mandlige Befolkning gaar til Søs, og Jorden kan derfor ikke give de Indtægter, som den burde. Jorden yder ikke større Indtægter end før, men hvor mangfoldigt mere indvindes ikke nu ved andre Næringsveje, navnlig Fiskeriet!

Winther: Det ærede Medlems Paastand modbevises tydelig ved Stigningen i Priserne paa Jord — ikke mindst paa Vaagø.

Patursson: Jeg kan ikke se Alvor i den Tale, som føres af den, der holder paa Udvalgets Forslag. Den er absolut ikke demokratisk. Det er noget nyt, at yderliggaaende Demokrater og yderliggaaende konservative slutter sig sammen. Man maa da spile Øjnene op, for rigtigt at se, hvad der foregaar. Det værste ved at forhøje Skatten paa Jordegodset er, at det kan give ny Vind i Sejlene for den, der vil hævde Jordbesiddernes Magtstilling. Naar der ses hen til, hvortil de Penge, som kommer ind ved Skatten, skal bruges, saa faar man næsten den Tanke, at der arbejdes paa at komme tilbage til den Tid, da Lagtinget var et Bondeting, — ellers kan jeg ikke forstaa Sammenhængen. Udvalgets Forslag er maaske ikke saa galt for os, som er Jordbesiddere. Er det ikke Meningen med Udvalgets Forslag, at Jordejerne skal kunne hovmode sig af, at de er de rette Ejere af Lagtingshuset og Lagtingets Hovedkasse, naar de, som er 10 Gange saa rige, kun skal betale en ringe Del af Skatten? — Jeg mener, at vi bør holde paa Ændringsforslaget, som lægger omtrent Halvdelen af tilstundende Aars Skat paa Kommunerne, og at vi efterhaanden bør gaa over til at ligne $^2/_3$ paa Kommunerne.

J. Poulsen: Jeg skal ikke tage mig nær den almindelige Fordømmelse af Beveggrundene for Udvalgets Forslag. Det er mere graverende, at vi beskyldes for Mangel paa Alvor. Da vi for 2 Aar siden ændrede Reglerne for Beskatningen, var jeg betænkelig ved at sætte Grænsen for Kommunernes Andel saa højt, idet jeg befrygtede, at der vilde blive gjort for store Spring. Derfor mener jeg, at det er passende at ligne saaledes, som Udvalget har foreslaaet i Aar. Det er ikke heldigt at have ubekvemme Tal at arbejde med; derfor bør Jordskatten hvergang øges med nogenlunde runde Tal, hvis man ikke lader den blive staaende ved det tidligere Beløb. Jeg vil gerne være med til næste Gang at forandre Forholdet imellem Kommunernes og Jordegodsets Skat, hvis da ikke særlige Forhold til den Tid gøre sig gældende. Naar her før er sagt, at Jordegodset kommer til at bære $^1/_3$ af, hvad der bliver lignet paa Kommunerne, da holder det ikke Stik. Der kan i visse Sogne være et stort Marketal, medens Beboerne eje kun lidt af Jorden. Jordegodset vil dog altid bære en Del af Skatten. Tinget har i Fjor vedtaget ikke at approbere, at der lignes mere end $^1/_5$ af Kommuneskatten paa Jordegodset, og det har varieret ned til $^1/_{15}$. Der blev før sagt, at Skibsfiskeriet vel havde givet et daarligt Udbytte, men at Baadefiskeriet var godt. For Nordhavsbaadenes Vedkommende har Udbyttet været tarve-

ligt. I Sommer, medens den overvejende Del af Fiskerne var borte, har der været megen Fisk, men det kan dog ikke hjælpe stort paa Skattoevnen. Derfor vil jeg for i Aar slutte mig til Udvalgets Forslag.

Michelsen: Vi maa se til at komme til Enighed, da vi ikke kan rejse herfra, førend vi har faaet vor Finanslov færdig. Det er vel sandt, at det nu er et godt Aar for Landbruget og daarligt for Fiskeriet; men i en Række af foregaaende Aar, hvor det omvendte har været Tilfældet, synes der ikke at være taget Hensyn hertil ved Skattefordelingen.

O. J. Olsen: Jeg maa anholde en Udtalelse fra det ærede Medlem for Thorshavn (Winther), der anfører de høje Jordpriser som Bevis paa Jordbrugets Lønsomhed. De enkelte smaa Jordlodder, der sælges, bliver tydeligvis købte for Fornøjelses Skyld, af Folk, som har Penge til overs og har Lyst til at anbringe dem paa den Maade, idet de muligvis gaar ud fra, at hvis Fiskeriet skulde ophøre at blive indbringende, saa har dog Jordegodset altid nogen Værdi. Havet er Fiskerens Virkefelt, ligesom Jorden er Landbrugerens. Der er mere Indtægt og mere Formueopsparelse af Fiskeriet, som altsaa er bedre i Stand til at udrede Skatter. Jordprisernes Stigning beror uden Tvivl paa Fiskernes Penge, idet de har Raad til at kappes den ene med den anden.

Ordføreren: Jeg har den Opfattelse, at Loven har villet give os et Spillerum, som vi skal benytte efter Omstændighederne, efter som Jordbruget er vel eller ilde stillet i Forhold til de andre Næringsveje. — Her bruges saa ofte Udtrykket »demokratisk«, at jeg snart ikke er paa det rene med Betydningen, saadanne Svingninger synes der at være i Begreberne. Det er besynderligt, at de, som sidder inde med meget Jordegods, saa snart det kommer til Skattetudskrivning, vil kaste Byrderne over paa Folket. Man fristes til at tro, at de ikke mener det alvorligt.

Winther: Det er ofte sagt om Lagtinget, at det er et Bondeting. Naar der er Tale om Jord, har jeg ikke stor Tiltro til Bonden som Demokrat. Jordejerne har Særrettigheder paa Landjorden, som de ikke vil give fra sig. Jeg kunde være tilbøjelig til at slutte mig til et Forslag, som dannede en Mellemvej mellem de to foreliggende Forslag. Ellers maa jeg saa meget heller gaa med til Udvalgets Forslag, som Ordføreren er en af vore største Jordbesiddere. — Til det ærede Medlem fra Vestmanhavn maa jeg sige, at hans Gaard muligvis ikke er noget Mønsterbrug og derfor ikke vilde staa særlig højt i Kurs; men selv om Jorden ikke giver Indtægter, har den dog Værdi. Man har næppe gjort sig klart, hvad Jorden giver mellem Aar og Dag. Jeg mener, at ved en grundig Undersøgelse vil det vise sig, at Jorden giver mere Indtægter end Fiskeriet. Jorden giver alskens Landprodukter og Tørv m. m., medens Fiskeriet kun giver Penge. Vore Jordbrugere beregner ikke, hvormeget de faar til Livsophold fra Jorden. Naar Fiskerne køber Jord, er det, fordi den er værdifuld. Vi bør ikke gaa med til Ændringsforslaget. Noget andet var det, om man slog ind paa det rene Princip at lægge al Skat over paa Kommunerne.

Hentze: Min Sidemands (Winthers) Udtalelser gaar svært ud paa at holde Bønderne til Ilden. Han bedømmer vort demokratiske Sindelag efter vor Villighed til at bære alle Landets Skattebyrder. For at være gode Demokrater maa Jordbesidderne underordne sig hans Ideer. — Halvdelen af Jordegodset besiddes af Mænd, som ikke er Ejere, og som har andre Skatter at udrede; dog vil man, at disse skal bære samme Andel af Skatten som før, skønt der er opstaaet flere langt værdifuldere Næringskilder. En Plet af Stranden, som før har været aldeles værdiløs, kan nu have faaet en langt større Værdi end mangfoldige Skattemarker. Dette bevirkes af Kapitaler, som arbejder med stor Kraft og med langt større Fordel, end man kan udvinde af Landbruget. De Indtægter, som min ærede Sidemands Fantasi fremtryller af Jorden, vil ikke

kunne fastholdes ved nøjere Granskning. Det vil sikkert være vanskeligt for ham at føre praktisk Bevis for, at Landbruget har saa stor Værdi.

O. J. Olsen: Mit Kendskab til Jordværdien stammer ikke blot fra en enkelt Gaard. Jeg veed sikkert lige saa god Besked med disse Forhold som det ærede Medlem for Thorshavn. Angaaende Fiskeriets Indtægter er nok Medlemmerne paa det rene. — Det vilde være uheldigt og beklageligt, om denne Diskussion kom til at udarte til Bondehad, som man har haft Haab om var ved at forsvinde.

Paturssen: Jeg har ikke sagt, at Jorden har for megen Skat, men for megen i Forhold til andre Skatteobjekter f. Eks. Skibe, Bedinger og Kapital, som slet ikke beskattes paa samme Maade.

J. H. Poulsen: Jeg vil spørge de ærede Forslagsstillere, hvorledes de vil forholde sig, hvis deres Ændringsforslag falder.

Nielsen: Vi ønsker først at høre Besked fra de andre.

Formanden: Ændringsforslaget vil blive sat først under Afstemning.

Paturssen: Jeg har, siden jeg fremstillede mig til politisk Virksomhed, staaet paa et sundt og sundt demokratisk Grundlag; derfor stemmer jeg for Ændringsforslaget.

Nielsen: Jeg kan ikke gaa med til at stemme for Udvalgets Forslag. Der tales om ikke at gøre for store Spring. Jeg kan ikke indse, at det er noget stort Spring, om Jordskatten formindskes med 600 Kr., som overføres paa Kommunerne.

J. H. Poulsen: Udvalgets Forslag er fremkommet temmelig sent og Ændringsforslaget kun $^1/_2$ Time før Mødet. Et Mellemforslag vilde der ikke være Tid til at fremkomme med. Hvis Ændringsforslaget falder og Medlemmerne saa ikke stemmer for Udvalgets Forslag, maa det betegnes som Obstruktion.

Nielsen: Udvalgets Forslag har ikke ligget længe fremme.

Formanden: Det blev fremlagt Kl. 4 i Eftermiddag.

Ordføreren: Jeg skal henstille, at vi for at undgaa at staa uden Paaligning stemmer enten »Ja« eller »Nej«.

Formanden: Jeg skal slutte mig til Ordføreren. Vi kan ikke slutte Lagtinget, uden vi er kommet til et endeligt Resultat i denne Sag.

Nielsen: Jeg har ikke noget imod, at de, som ikke er for Ændringsforslaget, stemmer »Nej«.

Ændringsforslaget vedtoges.

Tillæg.

Mødet Mandag den 14. August.

Sagen ang. Telegrafforbindelsen med Færøerne.

Udenfor Dagsordenen bemærkede

Formanden: Som ærede Medlemmer har bemærket, har jeg lige nu fremlagt et Andragende fra Hr. O. J. Olsen angaaende Færøernes Telegrafforbindelse. I Forbindelse dermed vilde jeg fremdrage et Punkt, som efter min Mening fortjener Tingets særlige Opmærksomhed, nemlig Spørgsmaalet om Taksterne for Telegrammer mellem Danmark og Færøerne. Det er et Spørgsmaal, som er af Betydning ikke alene for os, men i det hele for vort Forhold til Rigets Hovedland. Hvis Taksterne nemlig fastsættes saaledes, at det bliver væsentlig billigere at telegrafere mellem Færøerne og Storbritannien end mellem Færøerne og Danmark, vil dette ikke kunne undgaa at faa Indflydelse paa den Paavirkning, Færøerne vil komme under, om ikke maaske straks, saa dog efterhaanden. Ikke mindst gælder dette Pressetelegrammer. Det er af største Betydning for vor aandelige Forbindelse med Danmark og det øvrige Norden, at Forholdene saa vidt muligt lægges saaledes til rette, at vor Presse kan blive nogenlunde fyldigt underrettet om danske og i det hele nordiske Forhold. Ellers kan det komme til at gaa saaledes, at der efterhaanden vokser en Mur op imellem os og vore Frænder, og dermed kan hverken de eller vi være tjent. — Jeg har ikke villet fremdrage Sagen tidligere af Hensyn til den Meningsforskel, som har været paa Island om hele Telegrafsagen; men efter hvad jeg har erfaret med Krydseren »Hekla«, der i Gaar kom hertil fra Reykjavik, maa det antages, at Sagen nu er afgjort i Altinget. — Efter den Koncession, som er meddelt Det store nordiske Telegrafselskab, er det Ministeriet for offentlige Arbejder, som bestemmer Telegraftaksterne, og til det maa vi altsaa henvende os med vore Ønsker.

Mødet Tirsdag den 15de August.

Foreløbig Behandling af Sagen angaaende Telegrafforbindelsen med Færøerne.

O. J. Olsen: Jeg har tilladt mig at fremkomme med denne Indstilling til Tinget for at henlede Opmærksomheden paa, at der her oppe er en Repræsentation, som ikke lukker Øjnene for, hvorledes denne Sag ordnes m. H. t. Færøerne. Jeg er enig med Formanden i, at det vil være den naturligste Vej, at vi henvender os til Ministeriet. Iflg. § 3 i den udstedte Koncession bestemmer Ministeriet Taksterne, og det vil derfor være paa sin Plads at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, at Taksterne til Danmark ikke bliver dyrere end til England. Dog, dette er efter min Mening ikke det vigtigste. Som Ordningen er, har Telegrafselskabet intet med lokal Befordring af Telegrammer at gøre udover Thorshavn. Andetsteds er Forhol-

Lagtingstidende.

»Fram«s Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1906.

det et andet; der besørger Telegrafvæsenet Ombæringen af Telegrammer. Det vil blive en ret betydelig Ekstrabetaling, hvis de udenfor Thorshavn boende selv skal bekoste deres Telegrammer tilsendte. Paa Island tilskyder Telegrafselskabet 300,000 Kr. til Oprettelse af Landlinjer, men her er der ikke Tale om sligt. Der vil for alle udenbysboende være ringe Fordel ved Telegrafanlægget, hvis man ikke uopholdelig skal kunne komme i Besiddelse af Telegrammerne. Skulde vi komme dertil, at vi faar Telefonnet over alle Øerne, vilde denne Mangel til Dels være afhjulpen, men en Ulempe vil der dog altid være derved, at Telegrammerne kan komme i urette Hænder. Jeg vil foreslaa Sagen henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Formanden: Jeg havde forstaaet Forslagsstilleren saaledes, at Hensigten med hans Andragende navnlig var den, at henlede Myndighedernes Opmærksomhed paa vor telegrafiske Forbindelse med Danmark og derved lette den, saa vidt det lod sig gøre, men nu hører jeg, at det navnlig er den indre Forbindelse heroppe, han tænker paa. Det undgaas ikke, at det vil blive vanskeligere for dem, der bor længere borte fra Telegrafstationen, at benytte Telegrafen, end for dem, der bor i samme By. Skulde vi have samme Takst for alle Øerne, vilde det blot føre til, at Taksten blev saa meget dyrere, thi en uopholdelig Besørgelse af Telegrammerne til alle Egne og Bygder heroppe vilde jo medføre en enorm Udgift, som, ifald Telegrafselskabet skulde afholde den, maatte paalignes Taksten i sin Helhed. I Danmark er det saaledes, at Telegrammer kun udbringes fra Stationen indenfor en vis Afstand; ellers sker det ved et særligt Bud, som Afsenderen eller Modtageren saa maa betale for, eller ogsaa gennem Telefon. Ifølge Koncessionen er Telegrafselskabet ikke forpligtet til at besørge Telegrammer udenfor Thorshavn. Med Hensyn til de islandske Landlinjer, saa var det jo oprindelig Hensigten at lægge Kablet til Reykjavik, men senere er det besluttet at lægge det i Land paa Østlandet, hvorved betydelige Bekostninger spares. Derved har Telegrafselskabet faaet Raad til at yde et saa betydeligt Beløb til Anlæg af Landlinjer. Men det nytter ikke os noget at henvise til dette Tilskud. Midlet til at give Øerne i deres Helhed fuld Nytte af Telegrafanlægget kan vel kun være et Telefonnet paa Færøerne.

Hvorom alting er, synes jeg, at det maa være Hovedhensynet, at der aabnes os Adgang til saa billig telegrafisk Forbindelse med Danmark som muligt, og jeg mener, at det vil være af stor Vigtighed at henlede Trafikministeriets Opmærksomhed herpaa.

O. J. Olsen: Selvfølgelig er jeg ikke blind for dette, men jeg kan heller ikke se bort fra det andet. Det er let forstaaeligt, at Telegrafstationerne nede kun udbringer Telegrammerne indenfor en vis Afstand, thi der er jo Stationerne saa mange og ligger saa nær paa hinanden, men at Privatfolk selv bekoster Telegrammerne tilbragte, har jeg aldrig erfaret. Det er vistnok saaledes, at skal Taksten kun gælde for Thorshavn, saa vil der paaføres udenbysboende en Ekstraudgift, der er enestaaende i Verden. Skal vi andre blive saaledes stillede, at vi maa betale 10 Kr. for et Telegram eller vente paa det, til Posten bringer det en 8—14 Dage efter, saa er det virkelig til at beklage. Selvfølgelig kommer vi bedst udover denne Vanskelighed ved et almindeligt Telefonnet, og det Udvalg, der bliver nedsat, bør derfor i denne Forbindelse undersøge, hvor vidt Telefonspørgsmaalet er kommet. Men jeg gentager det: Skal vi ikke kunne faa den telegrafiske Forbindelse anderledes ordnet m. H. t. Bygderne, saa vil der for alle udenfor Thorshavn boende ikke være hidført nogen nævneværdig Forbedring i Kommunikationen, udover hvad vi nu har om Sommeren.

Formanden: Naar det ærede Medlem ikke har erfaret, at man i Danmark maa betale for Overbringelse af Telegrammer udenfor en bestemt Afstand, saa har dette vel sin Grund i, at han ikke har boet paa Landet. Men at det virkelig forholder sig saaledes, kan han se ved at slaa op i Post- og Telegrafhaandbogen.

Provsten: Den eneste Vej, vi kan gaa for at faa Taksten sat saa billig som muligt, er at henvende os til Ministeren for offentlige Arbejder, der jo skal tage Bestemmelse vedrørende Prisen for Telegrammerne. Vi har intet at fordre, da vi intet yder til Anlægget; men naar vi henleder Ministeriets Opmærksomhed herpaa, vil man nok søge at efterkomme vore Ønsker. Derimod kan Udvalget ikke faa nogen Indflydelse paa, hvorvidt Taksten skal være ens for alle Egne af Landet; det er i øvrigt allevegne Tilfældet, at man betaler forskelligt, eftersom man bor nær ved eller fjærnt fra Stationerne.

Effersøe: Jeg mener, at Tinget har Grund til at takke Hr. Olsen for, at han fremdrager denne Sag, hvis Ordning rummer saa meget, der gør Krav paa grundig Overvejelse. Særlig bør vi tænke over, hvorledes man bedst kan naa til at delagtiggøre alle Øerne i det Gode, som Telegrafforbindelsen jo vil være, og navnlig har Suderøen som den uheldigst stillede Krav paa Opmærksomhed i denne Forbindelse. Jeg vilde i øvrigt foretrække et 3-Mands Udvalg i Stedet for et 5-Mands; Resultatet vil vel blive det samme alligevel.

O. J. Olsen: Jeg har ganske vist ikke telegraferet eller modtaget Telegrammer paa Landet i Danmark, men derimod nok i andre Lande, og der har det været ukendt, at Modtageren selv betalte sit Telegram. Og selv om det er Tilfældet i Danmark, saa er jeg sikker paa, at det ikke staar i noget som helst Forhold til, hvad det vil koste her. Hvorom alting er, saa bør man grundig overveje dette Spørgsmaal og gøre alt for at faa det løst paa tilfredsstillende Maade. Jeg mener, vi bør tænke over, om vi ikke kunde komme overens med Ministeriet om en heldig Ordning; helt usandsynligt er det jo ikke, thi naar der af Statskassen er bevilget saa stort Tilskud til Telegrafen, saa er det vel ogsaa for en Del sket med det Maal for Øje, at komme Færøerne til Hjælp paa bedste Maade. M. H. t. det foreslaaede 3-Mands Udvalg, da kan jeg ikke være enig med Hr. Effersøe heri. Sagen bør belyses saa alsidigt som muligt, og dette sker bedre, naar der er 5 Mand i Udvalget end 3.

Sagen henvistes til et Udvalg paa 5 Medlemmer.

B.

Sagreferat,

indeholdende Andragender, Betænkninger, Forslag, Ændringsforslag, Afstemninger og Vedtagelser m. m.

(Signeret som „Tillæg".)

FØROYA AMTS BÓKASAVN
TÓRSHAVN

I. Forslag til Lov om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende *Andragende* fra 151 Mænd og Kvinder paa Suderø:

Til Lagtinget!

Vi undertegnede Mænd og Kvinder anmode herved ærbødigst det ærede Lagting om at ville arbejde for Vedtagelsen af en Lov, som forbyder *al* Udskænkning af berusende Drikkevarer i Tiden fra Lørdag Aften Kl. 6 til Mandag Morgen Kl. 6.

Vort Ønske om et saadant Lovforbud, som særlig er dikteret af Hensyn til *Hjemmenes Tarv* og *Søndagens Helligholdelse*, skulle vi herved nærmere begrunde.

Nævnte Lovforbud vil *for det første* være en stor Velsignelse for *Hjemmene* saavel i materiel som i aandelig Henseende. De nuværende Forhold med aaben Adgang til Drikkeboder om Lørdag Aften til ud paa Natten og om Søndagen ere for ikke faa færøske Hjem en sikker Vej til Ødelæggelse og Fordærvelse. Thi ikke blot lide Hjemmets Beboere *Nød* med Hensyn til Føde og Klæder derved, at Ugens Fortjeneste for en stor Del ødes bort til unyttige og skadelige Drikkevarer, men *Familieforholdet* ødelægges, og *Børnene* demoraliseres derved, at deres Fader kommer fuld hjem Lørdag Nat eller sidder i Drikkestuen en stor Del af Søndagen.

For det andet vil et Forbud mod Udskænkning af berusende Drikke Lørdag Aften og Søndag være en stor Hjælp til at fremme *Søndagens Helligholdelse* og rette Brug. Under de forhaandenværende Forhold er der ikke blot den Mulighed, som desto værre altfor ofte bliver til Virkelighed, at *Kirkegangen* bliver forhindret for de Hjems Vedkommende, hvor Husfaderen kom beruset hjem Natten mellem Lørdag og Søndag; men der er ogsaa Mulighed for, at *den Stilhed*, som ikke blot bør være under Kirketjenesten, men som ogsaa er en Pryd for Søndagen i kristne Lande, forstyrres og krænkes ved berusede Personers Støjen og usømmelige Færd.

Idet vi ere forvissede om, at ogsaa Folkets kaarne Mænd dele vort Ønske om de færøske Hjems Velsignelse og Trivsel og Søndagens rette kristelige Præg, henvende vi os tillidsfuldt til det ærede Lagting med Bøn om et alvorligt og enigt Arbejde for Vedtagelsen af et Lovforbud mod Udskænkning af berusende Drikke fra Lørdag Aften Kl. 6 til Mandag Morgen Kl. 6.

(Underskrifterne).

Den 12te August fremlagdes endvidere nedenstaaende *Andragende* fra »Thorshavns Afholdsforening«, »Kvindeforeningen til Ædruelighedens Fremme« samt Good-Templar Logerne »Polarstjærnen«, »Støt Viljen« og »Ungdommens Vilje« i Thorshavn:

Da vi anse det for meget beklageligt, om det Arbejde til Ædruelighedens Fremme her paa Øerne, som Lagtinget for allerede over 30 Aar siden begyndte, og som det senere flere Gange har beskæftiget sig med, aldrig skal opnaa nogen bedre Skæbne end den, der hidindtil er blevet det til Del, tillade vi undertegnede os herved paa et Tidspunkt som dette, hvor Ædruelighedens Arbejde ad Frivillighedens Vej har vundet megen Udbredelse og opnaaet betydelige Resultater her paa Øerne, at andrage hos det høje Ting om, at dette vil genoptage til fornyet Behandling det af Lagtinget i 1894 udarbejdede »Udkast til Forslag til Lov om Forandring i og Tillæg til Lov af 3dje Marts 1860 om Brændevinshandel og Brændevinsudskænkning paa Færøerne« og »Udkast til Forslag til Lov om Udsalg og Udskænkning af Vin og undergæret Øl m. m.«.

Ophøjelsen af disse Forslag til Lov er paatrængende nødvendig og vil blive af stor Betydning for Færøerne. Jo før det kan ske, desto bedre, og det er vort Haab, at det ærede Ting vil gøre sit til, at vort Ønske maa blive opfyldt i en nær Fremtid.

Idet vi anbefale vort Andragende til det høje Tings Velvilje, tillade vi os sluttelig at andrage om, at der i Loven optages Bestemmelse om, at de Beværtninger, hvor der sælges Vin og undergæret Øl, holdes fuldstændig lukkede paa Søn- og Helligdage, samt at det maa være forbudt at holde Beværtning med Vin og Øl i Forbindelse med Bageri- eller Konditorudsalg.

Foranstaaende Andragende er vedtaget paa Generalforsamlingen og de ordinære Møder i de herværende Afholdsorganisationer.

Thorshavn, den 9de August 1905.

(Underskrifterne).

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 19de August,* vedtoges, efter Forslag af *Isaksen,* at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes: *Effersøe, Isaksen, Provsten* og *Winther,* hver med 15 Stemmer, og *Hentze* med 14 Stemmer.

Den 7de September afgav *Udvalget* (Ordfører: Effersøe) nedenstaaende

Udvalgsbetænkning.

Til Tinget er indkommet følgende Andragender:

1. Fra efternævnte Afholdsorganisationer i Thorshavn: Thorshavns Afholdsforening, Thorshavns Afholdsforenings Agitationsudvalg, Kvindeforeningen til Ædruelighedens Fremme og Good-Templar Logerne »Polarstjærnen«, »Støt Viljen« samt »Ungdommens Vilje« om, at Tinget vil optage til fornyet Behandling de tidligere behandlede Forslag til Love om Brændevinshandel og Brændevinsudskænkning samt om Udsalg og Udskænkning af Vin og undergæret Øl, og at der i Loven maa blive optaget Bestemmelse om, at Bevværtninger, i hvilke der sælges Vin og undergæret Øl, skulle holdes lukkede paa Søn- og Helligdage, samt at det skal være forbudt at drive Bevværtning med Vin og Øl i Forbindelse med Bageri- eller Konditoriudsalg.
2. Fra 151 Mænd og Kvinder paa Suderø om, at Tinget vil arbejde for Vedtagelse af en Lov, der forbyder al Udskænkning af berusende Drikke i Tiden fra Lørdag Aften Kl. 6 til Mandag Morgen Kl. 6.

Sagen om Ædruelighedens Fremme har beskæftiget Offentligheden omtrent siden Loven angaaende den kongelige Enehandels Ophævelse udkom i 1855 og gjorde Handel med berusende Drikke til en Næring, der kunde udøves overalt og af enhver, der løste et Næringsbevis til at etablere Handel, medens Udskænkning af saadanne var helt fri. Lagtinget har om denne Sag i Tidens Løb ført hyppige og indgaaende Forhandlinger og vedtaget flere Lovforslag, uden at man har opnaaet noget nævneværdigt endeligt Resultat. Den eneste, til Ædruelighedens Fremme sigtende, Lov, der er udkommen paa Færøerne siden 1855, er Loven af 3dje Marts 1860, angaaende Brændevinshandel og Brændevinsudskænkning paa Færøerne, jfr. Lov Nr. 147 af 22de December 1876. Ifølge denne Lov udfordres der særlig Bevilling dels til Handel med Brændevin og dels til Udskænkning heraf, medens der hverken efter denne eller nogen anden Lov gælder andre Regler for Handel med Vin og undergæret Øl end for Handel med andre Varer, og der til Udskænkning af Vin og undergæret Øl ikke behøves noget Næringsbevis eller anden Tilladelse fra det offentlige.

Om Forhandlingerne i Lagtinget angaaende Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme kan læses i Tingets Beretninger for 1880 Side 115, 1882 Side 1, 1888 Side 23, 1889 Side 20, 1893 Side 65, 1894 Side 20, 1900 Side 64, 1901 Side 49, 1902 Side 27, jfr. ogsaa Beretningerne for 1890, Side 92, og 1891, Side 199.

Endvidere henvises til Tingets Forhandlinger i 1875 og 1876.

Paa Foranledning af Lagtingets Vedtagelser har Sagen, bortset fra hvad der vedrører Loven af 3dje Marts 1860 og Loven af 22de Decbr. 1876, været fremme nogle faa Gange i Rigsdagen, som det vil fremgaa af Rigsdagstidende 1875—76 Till. B. Sp. 1025 og Till. C. Sp. 53, Rigsdagstidende, Folketinget 1876—77 Sp. 520 og 571, Till. A. Sp. 1801 og 6076, Rigsdagstidende 1883—84 Till. A. Sp. 1795, 1884—85 Till. A. Sp. 1437.

Udvalget erkender, at der er Grund til gennem Ændringer i Lovgivningen at træffe kraftige Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme her paa Øerne. De for den enkelte Person som for Samfundet fordærvelige Virkninger af Misbrugen af berusende Drikke kendes af enhver. Denne Misbrug er særlig farlig hos os, hvor Næringsvejenes Beskaffenhed fordrer, at Befolkningen er i Besiddelse af alle sine legemlige og aandelige Evner usvækkede.

At der finder Misbrug Sted i et saadant Omfang, at kraftige Forholdsregler derimod retfærdiggøres, vil fremgaa af de ovenciterede Lagtingsberetninger. Vi tillade os endvidere at henvise til hoslagte Opgørelse over de i en Række af de senere Aar til Færøerne indførte berusende Drikke.

Forbruget har i Løbet af 5 Aar indtil Udgangen af Finansaaret 1903—04 udgjort i Gennemsnit aarlig:

1. Af Brændevin ..... 114902 Potter
2. Af Vin ..... 27812 —
3. Af undergæret Øl ..... 181034 —

Ved Folketællingen i Aaret 1901 havde Øerne en Befolkning af 15,230 Personer, hvoraf 7853 Kvinder og 7377 af Mandkøn.

Af Opgørelsen fremgaar, at Forbruget af berusende Drikke ikke er steget væsentlig i de senere Aar. Dette skyldes sikkert, at de Handlende i et stort Antal Bygder frivillig have ophørt med Salg af Vin og bajersk Øl, samt en overordentlig ihærdig Afholdsagitation. Man har imidlertid ingen Sikkerhed for, at den nuværende noget anspændte Agitation vil vedblive, eller at Handelen med Vin og bajersk Øl ikke paa ny vil brede sig.

Udvalget er vidende om, at det er et Ønske, som gennemtrænger hele Befolkningen, at der ved Lov træffes kraftige Forholdsregler imod Misbrug af Spiritus, et Ønske, der — som det vil fremgaa af de foran nævnte Lagtingsberetninger — ofte har givet sig til Kende ved Andragender til Tinget, til Dels med et stort Antal Underskrifter, og stedse har været delt af Lagtinget.

Vi mene, at det er paa Tide, at Folkets Ønske bliver hørt af Lovgivningsmagten, samt at Sagen bliver gennemført hurtigst muligt ved Lov.

Enhver, der kender Befolkningen paa Færøerne, kan ikke være i Tvivl om, at denne, mulig paa faa Undtagelser nær, ønsker fuldstændigt Forbud mod Indførelse af enhver berusende Drik og mod Fremstilling af saadanne her paa Øerne, jfr. ogsaa det i 1900 fremkomne Andragende herom fra 3141 Personer.

Udvalget skal dog ikke fremsætte Forslag herom, da man ikke tør gøre sig Haab om, at Lovgivningsmagten vil gaa med til en saa vidtrækkende Foranstaltning.

Paa Grundlag af det fra tidligere Forhandlinger i Tinget foreliggende Materiale har man udarbejdet det hermed følgende Forslag til Lov for Færøerne om Udsalg og Udskænkning af berusende Drikke*), angaaende hvilket følgende skal bemærkes:

Hovedpunkterne i Forslaget ere:

1. Loven skal ved en hensigtsmæssig Ordning af Næringsvæsenet vedrørende Handel og Bevværtning med berusende Drikke træffe Foranstaltninger mod Misbrug af disse Drikke, uden dog at gaa den personlige Frihed for nær.
2. Loven skal indeholde Bestemmelser, der hindre, at de i Post 1 omtaldte Regler for Næringsvæsenet omgaas.
3. Loven skal overlade til Befolkningen — enhver Kvinde og Mand, som har tilstrækkelig Modenhed — i de enkelte Sogne at afgøre ved fri Afstemning, om det skal være tilladt at drive de i Loven nævnte Næringer i vedkommende Sogn.
4. Loven erkender ikke, at de nuværende saakaldte »livsvarige« Bevillinger til Handel med Brændevin ere af en saadan Beskaffenhed, at de ikke kunne ændres eller ophæves. I Henhold til Tanken i Posterne 1 og 3 blive disse Bevillinger at hæve efter en passende Tid.

Sagen er bleven saa grundig behandlet i Tinget tidligere, at Udvalget ikke finder Anledning til i Betænkningen at omtale de enkelte Punkter i Lovforslaget. Kun om et enkelt særlig vigtigt Punkt — det ovenfor under Post 4 nævnte — skal man fremsætte følgende Bemærkninger:

Det er ofte blevet fremhævet, at de Personer, som i Medfør af Lov af 3dje Marts 1860 have erholdt Næringsbevis (Bevilling) til Handel med Brændevin, have en Ret til at beholde disse Bevillinger ukrænkede for Livstid, en Ret, som Lovgivningsmagten ikke skal kunne fratage dem uden mod at yde dem fuld Erstatning. Retten ifølge disse Bevillinger skulde have ligo saa stor Betydning som Ejendomsretten.

Lagtinget ses tidligere at have følt sig bundet af denne Opfattelse.

---

*) vedhæftet som *Bilag 5*.

Udvalget kan imidlertid ikke dele denne Betragtningsmaade. Den har formentlig ingen moralsk eller juridisk Hjemmel.

Bevillingsmyndighederne have ikke Krav paa noget Billighedshensyn. De have ikke anbragt nogen Kapital i deres Bedrift, som de ikke have haft rig Lejlighed til at indvinde igen. For Bevillingens Meddelelse er betalt en Kendelse af 40 Kr. og for sammes Benyttelse en aarlig Afgift af 200 Kr., jfr. Lov af 3dje Marts 1860 § 1. Deres Næring er ikke af en samfundsnyttig Natur, som fortjener særlig Beskyttelse.

De givne Bevillinger ere ikke andet end almindelige Næringsbeviser, udstedte for en bestemt Person, uafhændelige og med Hensyn til deres Omfang og Gyldighed underkastede den til enhver Tid gældende Lov. Det vil ses af vor Lovgivning, at man i ganske lignende Tilfælde har indskrænket de Rettigheder, som tilkom Personer efter Næringsbeviser, der vare udstedte i Henhold til en Lov. De Næringsbeviser (Antagelsesbreve) til at drive Handel, som bleve udstedte i Henhold til Loven af 21de Marts 1855, indtil Loven af 3dje Marts 1860 udkom, indbefattede ogsaa Ret til at drive Handel med Brændevin. Ikke destomindre fratog sidstnævnte Lov, uden at der blev ydet nogen Erstatning, vedkommende Indehavere af Næringsbeviser i Medfør af Loven af 1855, Retten til at drive Handel med Brændevin. Nu anses det for nødvendigt paa ny at foretage en Ændring i Næringslovgivningen, hvorefter Indehavere af Næringsbevis til Handel med Brændevin efter en Frist af 5 Aar maa løse nye Næringsbeviser paa nye Betingelser, om de ville fortsætte Handelen. Kan man ikke foreskrive dette, maa man ogsaa være uberettiget til at foretage de Indgreb i de nugældende Næringsbeviser for almindelig Handel, som vilde være Følgen af, at Lovforslagets Bestemmelser om særskilt Næringsbevis for Handel med Vin og Øl blive til Lov, idet de nuværende Handlende derved ville blive berøvede den dem efter Næringsbevis tilkommende Ret til Handel med de sidstnævnte Drikke.

Udvalget kan ikke antage, at Lovgivningsmagten er af den Anskuelse, at Indehaverne af Næringsbevis til at drive Handel med Brændevin have en Ret, som ikke kan indskrænkes eller ophæves ved Lov. Udvalget støtter særlig sin Antagelse paa § 3 i Lov Nr. 10 af 23de Januar 1903 om en Statstidende, som uden Erstatning fratager forskellige Tidender deres til Dels ældgamle Privilegier.

Der findes for Tiden 10 Indehavere af Næringsbevis til Handel med Brændevin, nemlig 2 i Klaksvig, 4 i Thorshavn og 1 i Trangisvaag. Af disse Næringsbeviser ere 4 udstedte uden Begrænsning m. H. t. Tid, medens der for de øvrige er sat en saadan Begrænsning, jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 21de Marts 1896 (Færøsk Lovsamling).

At Indehaverne af disse Næringsbeviser, i alt Fald for de flestes Vedkommende, ikke alt have givet Afkald paa deres Næringsbeviser, hidrører fra den ved Loven fastsatte uheldige Ordning, at Næringsbeviserne kunne forbindes med, og alle ere forbundne med, almindelig Handel. Der har været ført Forhandlinger om frivillig Kassation af alle disse Næringsbeviser, men Forhandlingerne ere, som Følge af Konkurrencehensyn, blevne uden Resultat, da der ikke kunde opnaas Enighed mellem alle Indehaverne. Hvis nogle af dem opgav deres Ret, vilde de øvrige derved opnaa en meget betydelig pekuniær Fordel, ikke blot ved selve Brændevinssalget, men ogsaa ved forøget Søgning i det hele taget.

Oversigt

over Indførselen af nedennævnte Varer til Færøerne i Finansaarene $19^{00}/_{01}$—$19^{03}/_{04}$
(om Finansaaret 1899—1900 se Lagtingsberetningen 1900, Side 67).
Tallene angive Potter.

	Vin	Brændevin	Undergæret Øl	Overgæret Øl
$19^{00}/_{01}$	31154	125385	211406	3625
$19^{01}/_{02}$	31423	116703	198704	5683
$19^{02}/_{03}$	27221	124922	201380	13754
$19^{03}/_{04}$	24330	121412	163015	34419

Sagens *2den Behandling* foretoges den *11te* og *12te September*. Lovforslaget behandledes i følgende Afsnit: §§ 1—4; §§ 5—13; §§ 14—23; §§ 24—29. Det vedtoges enstemmig med 18 Stemmer at lade Sagen gaa over til 3dje Behandling.

Til 3dje Behandling fremkom følgende *Ændringsforslag:*

1. Fra *Udvalget* (15de September):

1) Til § 1.
a) Efter Ordene: »berusende Drikke« indskydes: »(jfr. § 26)«.
b) I Nr. 2 og 4 udgaar Ordet »undergæret«.

2) Til § 2.
Til 4de Stykke føjes: »medmindre det ægteskabelige Samliv er ophævet ved Separation«.

3) Til § 7.
a) I 1ste Stykke udgaar Ordet »Kommunalbestyrelse« og indsættes: »kommunale Styrelse«.
b) I 2det Stykke udgaar »Kommunalbestyrelsen« og indsættes: »den kommunale Styrelse«.

4) Til § 10.
I 1ste Stykke udgaa Ordene: »han eller hun« og indsættes: »hun eller han«.

5) Til § 13.
I 1ste og 2den Linie udgaar Ordet »denne« og indsættes: »nærværende«.

6) Til § 14.
Ordet »Kommunalbestyrelses« udgaar. I Stedet indsættes »kommunale Styrelses«.

7) Til § 15.
a) I 3dje Linie udgaar Tallet »10« og indsættes i Stedet Tallet »5«.
b) I 4de Linie udgaar Tallet »50« og indsættes i Stedet Tallet »25«.

8) Til § 17.
Paragraffen affattes saaledes:
»Berusende Drikke kunne altid forhandles i den Beholder, hvori de ere indførte.

Hvis de aftappes efter Indførselen, maa de ikke forhandles i mindre Mængder end $^{3}/_{4}$ Pot med Undtagelse af Øl, som kan forhandles i Mængder, der ikke ere under $^{3}/_{8}$ Pot.

Beholderne skulle ved Udleveringen være forsvarlig tilproppede«.

9) Til § 22.

Som nyt Stykke tilføjes:

»Personer, der drive en af de i § 2, 2det Stk., nævnte Virksomheder, eller som ere i noget af de i §ens 3dje og 4de Stk. nævnte Forhold, maa heller ikke paa anden Maade skaffe andre saadanne Drikke tilførte.

Denne § skal ikke være til Hinder for, at der bestilles berusende Drikke til Foreninger, som ikke udelukkende eller væsentlig have Bestilling af saadanne Drikke til Formaal, naar Bestillingen foretages af Foreningens Bestyrelse.«

10) Til § 24.

a) I 1ste Stykke udgaar Tallet »1000« og indsættes i Stedet Tallet »400«.

b) I 2det Stykke udgaa Ordene »Straf af Fængsel anvendes« og indsættes i Stedet: »Bøden stige til 1000 Kr.«

c) Til 3dje Stykke føjes: »Saadanne Personer fortabe ligeledes deres Næringsbevis, naar de ved endelig Dom findes skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling.«

d) Som nyt 4de Stykke tilføjes:

»Den, som ved endelig Dom findes skyldig til Straf af Fængsel i Henhold til Straffelovens § 115, 1ste Stykke, mister Ret til at erholde Næringsbevis efter nærværende Lov og fortaber saadant Bevis, som maatte være ham meddelt.«

11) Til § 26.

Paragraffen affattes saaledes:

»Ved berusende Drikke i denne Lov forstaas alle spirituøse Drikke, som indeholde $2^{1}/_{4}$ Vægtprocent Alkohol eller derover, dog at dansk Øl, som efter de nugældende Regler er skattefrit, under ingen Omstændigheder falder ind under Lovens Bestemmelser.

Hvad der skal forstaas ved Drikke i denne Lov, samt de nærmere Regler om, hvilke Drikke der kunne være Genstand for Forhandling eller Udskænkning i Henhold til hvert enkelt af de i § 1 nævnte Næringsbeviser, fastsættes ved kongelig Anordning.«

12) Som ny § 28 indskydes:

»Nærværende Lov skal ikke være til Hinder for, at der paa Gæstgiverier udskænkes berusende Drikke til Rejsende, som have Natteophold der, eller til Personer, som der have Kost og Logi for et Tidsrum af mindst en Uge.«

13) Til § 28.

§-Tallet ændres til 29, og der tilføjes i Slutningen af 2det Stk.: »1ste Stk.«

14) Til § 29.

§-Tallet ændres til 30.

15) Som en ny § 31 tilføjes:

»Nærværende Lov bliver at forelægge til Gennemsyn for Lagtinget i Samlingen 1910 og for Rigsdagen i Samlingen 1910—1911.«

2. Fra *Dam* (15de September):

§ 24 affattes saaledes:

»Overtrædelser af denne Lov straffes med Bøder fra 10 til 50 Kroner. I Gentagelsestilfælde anvendes Bøder fra 20 til 200 Kroner. Bøderne tilfalde vedkommende Understøttelseskasse.«

3. Fra *Dam, Nielsen, T. J. Petersen, Thomsen* og *Weihe* (18de Septbr.):

a) Sagen udsættes til næste Aar.
b) Amtmanden anmodes om at indhente Kommunalforstanderskabernes og Thorshavns Kommunalbestyrelses Erklæring over Sagen.

4. Fra *Formanden* (18de September):

Til § 5.

I 1ste Punktum indskydes efter »Udslaget«: », dog at mindst en Fjerdedel af samtlige stemmeberettigede (§ 6) maa have stemt for at give Tilladelsen«.

5. Fra *Dam, Michelsen, Müller* (med Forbehold), *Nielsen, C. Olsen, J. F. Olsen, T. J. Petersen, Thomsen* (med Forbehold) og *Weihe* (19de September):

1) Til § 2.

Paragraffen affattes saaledes:

a) De i § 1 under Nr. 3 og 4 nævnte Næringsbeviser kunne ikke forenes med de i samme § under Nr. 1 og 2 nævnte, lige saa lidt som de kunne bruges af Personer, som drive Handel med andre Varer eller holde offentlig Dans eller andre offentlige Forlystelser.

Næringsbeviserne til Udskænkning kunne heller ikke meddeles Personer, der ere Bestyrere af saadanne Virksomheder som de i foregaaende Stykke omtaldte, ej heller af Personer, som ere i Ægteskab med nogen af de foran omhandlede Personer, medmindre det ægteskabelige Samliv er ophævet ved Separation.

b) Næringsbevis til Handel med eller Udskænkning af Brændevin maa ikke meddeles til Personer, som bo uden for Thorshavn, Trangisvaag og Klaksvig.

2) Til § 4.

Ordet »sognevis« i 2det Stykke forandres til »bygdevis«.

3) Til § 5.

a) I 1ste Punktum indskydes efter »Udslaget«: », dog maa mindst Halvdelen af samtlige stemmeberettigede have afgivet Stemme«.
b) Paragraffens 2det Stykke affattes saaledes:

»Inden en Femaarsperiodes Begyndelse vil der i alle Sogne være at foretage Afstemning, om de forskellige Næringer i paagældende Sogn skulle være tilladte i den kommende Femaarsperiode.«

4) Til § 9.

I Stedet for Ordene i 1ste Punktum »paa det Sted« sættes: »paa det eller de Steder«.

5) Til § 12.

Ordene »med Halvdelen af vedkommende Sogn og Halvdelen« udgaa.

6) Til § 16.

Ordene »Handel med eller« i Paragraffens 3dje Stykke udgaa.

7) Til § 18.

Ordene »enten« og »eller i Løbet af de sidste 5 Aar have været angrebne af Drankergalskab« udgaa.

8) Til § 19.

Ordene »Udsalgs- og« udgaa.

9) Til § 27.

Imellem Ordene »udleveres« og »berusende« indskydes: »eller udskænkes«.

10) Til § 28.

Paragraffen udgaar.

11) Til Udvalgets Ændringsforslag, ny § 28.

Ordene »eller til Personer, som der have Kost og Logi for et Tidsrum af mindst en Uge« udgaa.

6. Fra *Udvalget* (19de September):

1) Til § 5.

Som nyt 2det Stykke tilføjes:

»De i § 1 under 1 og 3 nævnte Næringer skulle dog ikke kunne udøves uden for Byen Thorshavn, Frodebø Sogn og Vaag Sogn paa Norderøerne.«

2) Til § 9.

Som nyt 2det Stykke tilføjes:

»Justitsministeren kan foreskrive, at Afstemningen skal foregaa paa flere Steder i et Sogn, og Afstemningen bliver da at lede af et særligt Udvalg paa hvert Sted, jfr. § 7. Forskriften i § 7 om, at mindst et af Udvalgets Medlemmer skal være valgt af den kommunale Styrelses egen Midte, kommer i saa Fald ikke til Anvendelse paa mere end et af Udvalgene.«

7. Fra *J. H. Poulsen* (19de September):

Underændringsforslag til Udvalgets Ændringsforslag Nr. 1, Punkt 12 (ny § 28).

Efter Ordet »Gæstgiveri« indskydes: »Hoteller og Pensionater«, hvorhos Ordene »for et Tidsrum af mindst en Uge« udgaa.

Sagens *3dje Behandling* foretoges den *18de* og *19de September* (se A. Side 186—188, 203—210 og ; jfr. foreløbig Behandling samnesteds Side 67—68; 2den Behandling Side 119—128 og 139—144).

Ændringsforslag Nr. 3 sattes først under Forhandling og Afstemning, men bortfaldt, idet kun 6 Medlemmer (Nielsen, C. Olsen, T. J. Petersen, Matras, Thomsen og Weihe) stemte derfor, 2 (Patursson og Formanden) stemte imod; 3 (Provsten, O. J. Olsen og J. F. Olsen) vare fraværende; de øvrige 9 Medlemmer stemte ikke.

Lovforslaget forhandledes og afstemtes i samme Afsnit som ved 2den Behandling.

§ 1 vedtoges med 17 St. mod 0. **§ 2**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 1. a. forkastedes med 8 Stemmer mod 8; Ændr. Nr. 6 Pkt. 1 (til § 5) vedtoges med 10 St. mod 0, hvorved Nr. 5 Pkt 1. b. bortfaldt; Nr. 1 Pkt. 2 vedtoges med 10 St. mod 0, og § 2, saaledes ændret, vedtoges ved Navneopraab med 13 St. mod 3 (*nej* stemte: Nielsen, C. Olsen og T. J. Petersen; *stemte ikke*: Thomsen og Weihe; *fraværende*: Provsten og Patursson). **§ 4**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 2 vedtoges med 14 St. mod 0, og §'en, saaledes ændret, med 12 St. mod 0. **§ 5**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 3. a. vedtoges med 9 St. mod 8, hvorved Nr. 4 bortfaldt. Nr. 5 Pkt. 3. b. vedtoges med 12 St. mod 0, og §'en, saaledes ændret, med 15 St. mod 0. **§ 9**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 4 vedtoges med 11 St. mod 0, hvorved Nr. 6 Pkt. 2 bortfaldt. **§ 10**: Ændr. Nr. 1 Pkt. 4 vedtoges med 11 St. mod 0. **§ 12**: Ændr. Nr. 5 Pkt 5 vedtoges med 14 St. mod 0. **§ 15**: Ændr. Nr. 1 Pkt 7 vedtoges med 14 St. mod 0. **§ 16**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 6 vedtoges med 10 St. mod 0, og §'en, saaledes ændret, ligeledes. **§ 17**: Ændr. Nr. 1 Pkt. 8 vedtoges med 16 St. mod 0. **§ 18**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 7 vedtoges med 10 St. mod 3. **§ 19**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 8 forkastedes ved Navneopraab med 10 St. mod 6 (*ja* stemte: Nielsen, C. Olsen, T. J. Petersen, Dam, Matras og Thomsen; *stemte ikke*: J. F. Olsen og Weihe; *fraværende*: Provsten og Patursson). § 19 vedtoges med 14 St. mod 0. **§ 22**: Ændr. Nr. 1 Pkt. 9 vedtoges med 12 St. mod 0. **§ 24**: Ændr. Nr. 2 vedtoges med 8 St. mod 4, hvorved Nr. 1 Pkt. 10 bortfaldt. **§ 26**: Ændr. Nr. 1 Pkt. 11 vedtoges med 15 St. mod 0, hvorved tillige Nr. 1 Pkt. 1. a. og b. (til § 1) ansaas som vedtaget. **§ 27**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 9 vedtoges med 11 St. mod 0. **Ny § 28**: Nr. 5 Pkt. 11 bortfaldt, idet kun 4 stemte for og 3 imod. Nr. 7 vedtoges med 15 St. mod 0, og Nr. 1 Pkt. 12 (ny § 28), saaledes ændret, ansaas som vedtagen uden Afstemning. **§ 28**: Ændr. Nr. 5 Pkt. 10

vedtoges med 15 St. mod 0, hvorved Nr. 1 Pkt. 13 og 14 bortfaldt, idet § 28 udgaar. Ændr. Nr. 1 Pkt. 15 **(ny § 30)** vedtoges med 16 St. mod 0.

Som vedtagne uden Afstemning betragtedes §§ 3, 6, 8, 11, 20, 21, 23, 25, 29, endvidere Ændr. Nr. 1 Pkt. 3, 5, 6, samt §§ 7, 9, 10, 12—15, 17, 18, 22, 24, 26, 27 med de, som ovenfor nævnt, vedtagne Ændringer til disse §§.

Lovforslaget i dets Helhed, saaledes som det ifølge de foregaaende Afstemninger lyder (se Bilag 14), sattes derefter under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 15 Stemmer *(stemte ikke:* Nielsen og C. Olsen; *fraværende*: Provsten, Paturssen og T. J. Petersen).

Den 21de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 21de September 1905.

Til
Justitsministeriet.

Paa Foranledning af to hermed følgende, til Tinget indkomne Andragender (3 Aktstykker) har Tinget i indeværende Samling optaget Sagen om Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme til Behandling og har i den Anledning nedsat et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Udvalget har afgivet en Betænkning, som man, ledsaget af et Bilag, lader følge hermed tilligemed et ligeledes af Udvalget affattet Forslag til Lov for Færøerne om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

Efter at Sagen havde været til 2den Behandling i Tinget, har Udvalget stillet hoslagte Ændringsforslag, der ikke røre ved de Principper, hvorpaa Lovforslaget er bygget, men kun sigter til at forbedre forskellige Enkeltheder.

Endvidere fremkom fra et Medlem hoslagte Ændringsforslag (Nr. 266) angaaende en lavere Straf for Overtrædelser af Loven end af Udvalget foreslaaet.

Til Sagens 3dje Behandling forelaa hoslagte Ændringsforslag til Udvalgets Forslag om: 1) at Sagen udsættes til næste Aar, og 2) at Kommunalforstanderskabernes og Thorshavns Kommunalbestyrelses Erklæring over Sagen indhentes.

Efter at sidstnævnte Ændringsforslag var blevet forkastet af Tinget, blev af flere Medlemmer fremsat det hermed følgende Ændringsforslag (Nr. 295).

Udvalget tog sidstnævnte under Overvejelse og tiltraadte visse Punkter i dette, særlig Punkt 10.

Andre Punkter, særlig 1. a., hvoraf maatte følge, at Handel med berusende Drikke skulde kunne forenes med almindelig Handel m. m., og de dermed i Forbindelse staaende Punkter 6 og 8, kunde Udvalget derimod ikke tiltræde. Udvalget ansaa det nemlig for at være af den største Betydning, at der ikke aabnedes Mulighed for, at almindelige handlende kunde benytte berusende Drikke som Middel til at skaffe sig Kunder, en Trafik, som paa Grund af Konkurrencen kunde føre til store Misbrug. En anden Betragtning, som bestemte Udvalgets Stilling, var den, at man ikke maatte forene de Interesser, som knytte sig til Handel med berusende Drikke og til anden Handel, da dette kunde faa en uheldig Indflydelse paa de i Lovforslaget omhandlede Sogneafstemninger.

Skønt Udvalget maatte tage Afstand fra Ændringsforslagets Punkt 1. b. til § 5, da dette bryder med et vigtigt Princip i Lovforslaget, nemlig det om fri Afstemning i hvert Sogn angaaende de omhandlede Næringer, fandt Udvalget sig dog foranlediget til at give Ændringsforslaget sin Tilslutning, idet man dog herom af formelle Grunde stillede et Underændringsforslag (Nr. 300).

Da det nemlig af Forhandlingerne fremgik, at et større Antal af Tingets Medlemmer nærede Frygt for den Mulighed, at Handel med og Udskænkning af Brændevin kunde blive tilladt uden for de tre Steder, hvor der nu findes Handel med Brændevin, antog Udvalget, at Sagen i sin Helhed vilde tabe Tilslutning i Tinget, hvis man modsatte sig dette Punkt i Ændringsforslaget, og man slog sig til Ro med, at Loven i den Henseende ventelig vilde blive ændret ved dens paatænkte Revision efter fem Aars Forløb.

Resultatet af Afstemningen over de enkelte Punkter i Forslag og Ændringsforslag vil fremgaa af den hermed følgende Udskrift af Tingets Forhandlingsprotokol. Man skal kun fremhæve, at Punkt 1. b. i Ændringsforslag Nr. 295 blev vedtaget, men derimod ikke Punkt 1. a.

Ved Afstemningen over Lovforslaget i dets Helhed stemte 15 Medlemmer »ja«, ingen stemte »nej«, 2 stemte ikke, og 3 vare fraværende.

Idet Lagtinget fremsender denne Sag til det høje Ministerium, skal man sluttelig udtale:

Det vil fremgaa af Forhandlinger, som Tinget har ført igennem mange Aar, at samme har den Opfattelse, at det er nødvendigt at træffe virksomme Foranstaltninger til Ædruelighedens Fremme paa Færøerne. Man har det Haab, at Lovgivningsmagten vil erkende, at Sagen er bleven saa indgaaende drøftet, at Tiden til dens Gennemførelse er kommen. Ved at ophøje Forslaget til Lov vil Lovgivningsmagten imødekomme et Ønske, som gennemtrænger Øernes Befolkning.

C. Berentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

II. Forslag til Lov for Færøerne om Indpodning af Kokopper.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende Skrivelse fra Justitsministeriet med tilhørende Udkast:

Justitsministeriet.

København, den 1ste Juli 1905.

Ved at tilstille Hr. Amtmanden nogle Eksemplarer af et paa Grundlag af de med Deres Skrivelser af 2den og 16de Maj d. A. hertil indsendte Udkast trykte Udkast henholdsvis til Forslag til Lov for Færøerne om Indpodning af

Kokopper og til Anordning om den offentlige Kokoppeindpodning paa Færøerne, begge med Bemærkninger, skal man have Dem anmodet om angaaende bemeldte Forslag at indhente Betænkning fra dette Aars Lagting.

Som det fremgaar af de trykte Udkast, ere disse i alt væsentligt i Overensstemmelse med de af Dem hertil indsendte Udkast, paa enkelte Punkter med Hensyntagen til de foreliggende Lægeerklæringer. Som en ikke uvæsentlig Uoverensstemmelse skal dog fremhæves, at Ministeriet mener, at den offentlige Kokoppeindpodning bør foregaa uden Betaling, ligesom Tilfældet er i Kongeriget.

Man undlader ikke at tilføje, at Ministeriet vil være sindet efter Modtagelsen af Lagtingets Betænkning, forinden eventuelt Lovforslag forelægges Rigsdagen, at indhente det kgl. Sundhedskollegiums Ytringer over Forslagene, men at man, saafremt Ministeriet ved Kollegiets Udtalelser skulde finde sig foranlediget til væsentlige Ændringer i de nu Lagtinget forelagte Udkast, vil forelægge Sagen for næste Aars Lagting, forinden endelig Bestemmelse tages.

Samtlige med Deres Skrivelse indsendte Erklæringer følge hoslagt, men forventes i sin Tid tilbagesendte hertil.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Udkast til Forslag til Lov for Færøerne

om

Indpodning af Kokopper.

§ 1.

Enhver, der ikke har haft de naturlige Kopper, skal inden opnaaet 7 Aars Alder være indpodet med Kokopper; de ukonfirmerede Børn, som paa den Tid, da denne Lov træder i Kraft, have opnaaet 7 Aars Alder og endnu ikke ere indpodede med Kokopper, skulle derhos være indpodede inden 2 Aar, regnet fra den Tid, da Loven træder i Kraft. Naar dette ikke er sket, anses vedkommende Forældre eller den, der med Hensyn til Forsorg for Barnet træder i deres Sted, med en Bøde af indtil 20 Kr.

§ 2.

Den, der forestaar en Skole, offentlig eller privat, skal ved at lade Lægeattest forevise forvisse sig om, at den ovennævnte Forpligtelse er efterkommen med Hensyn til de Børn, der søge Skolen. Er dette ikke Tilfældet, eller undlade Forældre eller andre vedkommende paa Skolebestyrelsens Begæring at forevise Lægeattest, skal Skolebestyreren derom gøre Anmeldelse til Skolekommissionen, som har at sende Anmeldelsen til Landfogden; denne skal derefter undersøge Sagen og, saafremt Barnet befindes ikke at være indpodet, give vedkommende Paalæg om under en Bøde af 2 Kr. for hver Uge, Paalægget overseddes, at foranstalte Indpodningen foretagen ved næste offentlige Indpodning.

Skolebestyrelsen skal i Skoleprotokollen have en Rubrik, hvori indføres, om Barnet er indpodet og af hvem, eller, hvis Barnet ikke er indpodet, hvad der i saa Henseende er sket. Det gøres Skolekommissionen til Pligt een Gang aarlig at gennemse denne Protokol og med sin Underskrift at bevidne, at dette er sket, samt, for saa vidt Protokollen ikke befindes behørig ført, eller hvis nogen anden Overtrædelse af denne Lovs Forskrifter bemærkes, at anmelde saa-

dant for Landfogden. Overtrædelse af de Skolebestyreren i denne Paragraf paalagte Forpligtelser anses med Bøder fra 10—40 Kr.

§ 3.

Med Hensyn til de Børn, som ikke undervises i offentlig eller privat Skole, paaligger det Skolekommissionen ved at lade sig forevise Attest at forsikre sig om, at den ovenomhandlede Forpligtelse er efterkommen, og, naar dette ikke er Tilfældet, derom at gøre Anmeldelse til Landfogden, som har at foretage det fornødne i Overensstemmelse med foranstaaende Paragraf.

Enhver Skolekommission skal være forsynet med en Protokol, hvori de i denne Paragraf omtalte Børn indføres, og hvori skal være en Rubrik for, at Attest om Koppeindpodning er forevist. Protokollen, der anskaffes for Kommunens Regning, føres af Skolekommissionens Formand, men maa aarlig forsynes med hele Skolekommissionens Underskrift. Protokollen skal til enhver Tid være til Amtmandens Eftersyn.

Overtrædelse af de Skolekommissionen i denne og foregaaende Paragraf paalagte Forpligtelser anses med Bøder fra 10—100 Kr.

§ 4.

Naar de naturlige Kopper vise sig paa et Sted eller i saadan Nærhed af Stedet, at Koppesmittens Indbringelse er at befrygte, skal Politiet (Landfogden eller vedkommende Sysselmand) efter Indstilling fra vedkommende Epidemilæge paabyde, at enhver paa Stedet, som ikke straks godtgør at have haft Kokopper eller de naturlige Kopper, inden en bestemt Tidsfrist skal være indpodet med Kokopper under en Bøde af 2 Kr. for hver Dag, det givne Paabud oversiddes. Epidemilægen er forpligtet til at indfinde sig paa Stedet, inden denne Frist udløber. Paabudet sker, naar Foranstaltningen indskrænker sig til enkelte Huse, ved Paalæg til de vedkommende eller, for saa vidt angaar Børn under 15 Aar, deres Forældre eller dem, som træde Barnet i deres Sted. Skal Foranstaltningen udstrækkes til en større Kreds, sker Paabudet ved Bekendtgørelse, der nærmere angiver Kredsens Grænser og paa hensigtsmæssigst Maade bringes til almindelig Kundskab.

I paatrængende Tilfælde kan Epidemilægen selv udstede de ovennævnte Paabud og underretter da snarest mulig Oversundhedskommissionen og Politiet derom.

§ 5.

Opsættelse med Indpodning kan af Hensyn til vedkommendes Helbredstilstand bevilges af Landfogden eller vedkommende Sysselmand efter Erklæring af en autoriseret Læge; i Tilfælde af Nægtelse forelægges Sagen for Amtmanden.

§ 6.

Som Bevis for, at en Person har været indpodet med Kokopper, gælder en af den Læge, som har foretaget Indpodningen, underskreven Koppeattest, udfærdiget i den Form, som af Justitsministeren foreskrives. Hvor saadan Attest ikke kan tilvejebringes, benyttes et af en autoriseret Læge underskrevet Vidnesbyrd om, at vedkommende bærer utvivlsomme Ar efter Kokopper eller naturlige Kopper. Kan heller ikke saadant Vidnesbyrd fremskaffes, maa Indpodningen gentages.

§ 7.

Enhver kan ved offentlig Foranstaltning faa Kokoppeindpodningen foretagen og Attest derfor meddelt uden Betaling. Den offentlige Indpodning udføres af Epidemilægen. Af dem, som ere indpodede ved offentlig Foranstaltning, skal et Eftersyn finde Sted, ved hvilket Lægen er berettiget til at tage Koppevædske

af de indpodede. De nærmere Regler for den offentlige Indpodning og for det nævnte Eftersyn foreskrives af Justitsministeren. Udeblivelse fra Eftersynet og Vægring ved at tilstede Lægen at tage Koppevædske straffes med Bøder fra 2—10 Kr., hvilken Straf, naar den indpodede er under 15 Aar, paalægges vedkommende Forældre eller dem, som træde Barnet i deres Sted.

Til Foretagelse af den offentlige Koppeindpodning er Kommunen pligtig at anvise Lægen et passende Lokale samt at sørge for den fornødne Bekendtgørelse om Indpodningen.

§ 8.

Enhver, som ønsker det, kan blive genindpodet til de Tider, paa hvilke den offentlige Indpodning foregaar, af vedkommende Epidemilæge.

Ved udbrydende Koppeepidemi træffes der derhos af Oversundhedskommissionen særlig Foranstaltning til, at enhver indenfor det Distrikt, som af Kommissionen nærmere fastsættes, kan blive genindpodet.

§ 9.

Med Hensyn til Betalingen til Lægen for de i denne Lov omhandlede Forretninger har det sit Forblivende ved Bestemmelserne i Lov (Nr. 3) af 8de Januar 1872, dog at Betalingen for den i nærværende Lovs § 8, 2det Stykke, nævnte Genindpodning fastsættes til 25 Øre for hver genindpodet.

Betalingen for offentlig Indpodning eller Genindpodning afholdes af Amtsrepartitionsfonden, paa hvis Bekostning ligeledes de Vakcinationsprotokoller blive at udlevere, som Lægerne ere pligtige at føre.

§ 10.

Enhver Læge, som selv besørger Koppevædskens Forplantelse, bør af yderste Evne vaage over, at Vædsken holder sig ægte og ren. Han bør navnlig anvende den største Omhu for kun at benytte Koppevædske af Børn, om hvis almindelige Sundhed han har forvisset sig. Af Børn under 3 Maaneders Alder maa der ikke tages Koppevædske til Forplantelse, ej heller af genindpodede.

Enhver, Barn eller voksen, som lider af eller er mistænkt for smitsom Sygdom, maa kun indpodes og genindpodes med Koppevædske af Rør, og Restbeholdningen af denne Koppevædske maa ikke mere benyttes. Indpodningsredskabet skal udglødes, forinden det atter benyttes til nogen anden.

Den, som ved ikke at iagttage tilbørlig Forsigtighed ved Koppeindpodningen bliver Skyld i, at en anerkendt smitsom Sygdom ved denne overføres til sunde Personer, straffes med Bøder fra 100—400 Kr., for saa vidt ikke større Straf er forskyldt efter Lovgivningens almindelige Forskrifter. Er han Embedslæge, kan Straffen under skærpende Omstændigheder stige til Embedsfortabelse.

§ 11.

Sager angaaende Overtrædelse af denne Lov behandles som offentlige Politisager. Bøderne tilfalde Amtsfattigkassen.

§ 12.

Forordningen af 3dje April 1810, Plakaten af 19de November 1811, Forordningen af 30te April 1824 § 10, jfr. Reskript af 7de December 1827, og alle dertil sig sluttende Bestemmelser ophæves.

For de Børns Vedkommende, som paa den Tid, denne Lov træder i Virksomhed, maatte være udgaaede af Skolen, finde dog de nugældende Bestemmelser for saa vidt Anvendelse, at Vakcinationsattest maa forevises inden Konfirmationen.

§ 13.

Denne Lov træder i Kraft den 1ste April 1906.

* * *

Bemærkninger til foranstaaende Udkast.

Idet Lov Nr. 22 af 4de Februar 1871 ikke gælder paa Færøerne, jfr. dens § 13, bestaa de ældre, i det øvrige Kongerige ved den anførte Lov bortfaldne, Bestemmelser endnu for Færøernes Vedkommende, for saa vidt de overhovedet ere udvidede hertil. Dette er Tilfældet med Hensyn til Fr. 3dje April 1810, Pl. 19de November 1811 og Fr. 30te April 1824 § 10 (jfr. Reskr. 7de December 1827), som saaledes danne Grundlaget for den paa Færøerne bestaaende Retstilstand paa dette Omraade.

Desuden haves Bestemmelser om Lægernes Betaling for Vakcination i Lov Nr. 3 af 8de Januar 1872 § 3 Nr. 6 og 7 og § 4 i Slutningen og en Bestemmelse i Bekendtgørelse Nr. 137 af 13de Juli 1883 Punkt 3.

Den saaledes bestaaende Ordning er navnlig mangelfuld derved, at den knytter Vakcinationskontrollen til Konfirmation og Indgaaelse af Ægteskab, idet der, rent bortset fra, at en saadan Sammenknytning synes mindre naturlig, hvor det paa anden Maade er muligt at iværksætte den fornødne Kontrol, derigennem aabnes Mulighed for, dels at Børn først vakcineres umiddelbart inden Konfirmationen, og en forholdsvis stor Del af Befolkningen saaledes til enhver Tid er uvakcineret, dels for at de, der hverken blive konfirmerede eller indgaa Ægteskab, ganske slippe uden om al Vakcination.

Men ogsaa i øvrigt maa den bestaaende Ordning siges at være forældet, saaledes at der ogsaa for Færøernes Vedkommende er god Grund til at søge den afløst ved en lignende som den i det øvrige Kongerige ved Lov af 4de Februar 1871 (og i Vestindien ved Anordning 2den Februar 1877) fastslaaede.

At man ikke ved Loven af 1871 har medtaget Færøerne, — hvilket Spørgsmaal i øvrigt ikke ses at have været fremme under Rigsdagsforhandlingerne, — skyldes sikkert den Omstændighed, at der dengang her ikke eksisterede noget gennemført offentligt Skolevæsen og paa Landet heller ikke noget almindeligt Kommunalvæsen, saaledes at Grundlaget for den anførte Lov altsaa manglede; men disse Grunde til vedblivende at bibeholde den ældre Ordning ere ikke længere til Stede.

Nærværende Udkast tilsigter derfor at indføre paa Færøerne det ved Loven af 1871 gennemførte System for Koppeindpodningen og slutter sig helt igennem til den anførte Lov med nogen Simplifikation og enkelte ved de særegne stedlige Forhold foranledigede Ændringer.

Til de enkelte Paragraffer bemærkes i øvrigt følgende:

ad § 1.

Overensstemmende med Lov af 1871 § 1 med den Ændring, at Overgangsfristen er forlænget fra 1 til 2 Aar (jfr. Udkast til Anordning § 2).

ad §§ 2—3.

Overensstemmende med Lov af 1871 §§ 2—3 med redaktionelle Ændringer (»Landfogden« i Stedet for »Stedets Politimester« m. fl.), hvorhos Formuleringen af Begyndelsen af § 3 er lidt forandret af Hensyn til de særegne færøske Skoleforhold. — Lov af 1871 § 4 finder ingen Anvendelse paa Færøerne.

ad § 4.

Foruden enkelte mindre Ændringer, der ikke behøve Forklaring, er der i øvrigt kun foretaget den Afvigelse fra Lov 1871 § 5, at der — for at fremme hurtigere Gennemførelse — foreslaas tillagt Sysselmændene Myndighed til at udstede det i Paragraffen omtaldte Paabud, jfr. i øvrigt lignende Bestemmelser i Epidemilov 2ade Marts 1901 §§ 3, 7 m. fl. — Om Ændringer af Ordet »Embedslæge« til »Epidemilæge« se Bemærkningerne til § 7.

ad §§ 5—6.

Overensstemmende med Lov 1871 §§ 6—7.

ad § 7.

Uagtet det allerede i Fr. 3dje April 1810 § 4 er bestemt, at Lægens Betaling for Vakcinationen (24 Sk. for hver vakcineret Person) lignes paa Amtet, har dog, saa vidt vides, Betalingen paa Færøerne altid været udredet af de paagældende private selv. Denne Praksis findes der ikke Anledning til at bibeholde, og det foreslaas derfor overensstemmende med Lov 1871, § 8, at al Indpodning sker uden Betaling. Efter Omstændighederne er det derhos fun-

det rettest, at samme Regel følges i § 9, 2det Stykke, med Hensyn til offentlig foranstaltet Genindpodning, hvilket ganske vist for saa vidt er lidt gunstigere for de private end den tilsvarende Bestemmelse i Loven af 1871, som Fritagelse for Betaling her er betinget af Uformuenhedsattest. Det kan imidlertid kun dreje sig om en Ubetydelighed, og det er derfor formentlig efter de færøske Forhold bedst ingen Forskel at gøre.

I øvrigt er der fra Lov 1871, § 8, kun gjort følgende væsentligere Afvigelser:

Indpodningen foreslaas henlagt til »Epidemilægerne«, hvilket i sig selv synes naturligt og navnlig vil kunne faa den Betydning at spare Rejseudgifter, hvor en anden Læge end Distriktslægen i Medfør af Epidemilov 29de Marts 1904, § 1, 1ste Stykke, 2det Punktum, antages til Epidemilæge for en Del af et Lægedistrikt.

Bestemmelsen i 2det Stykke i Lov 1871 § 8 om, at Udgifterne ved den offentlige Indpodning afholdes af Amtsrepartitionsfonden, er det anset overflødigt at optage, jfr. nærværende Udkasts § 9, 2det Stykke, og Lov om Skydsvæsenet af 17de Marts 1865 § 7, 1ste Punktum.

ad § 8.

I denne Paragraf er optaget den paa Færøerne anvendelige Del af Bestemmelserne i Lov 1871 § 10 med den (med den nyere Epidemilovgivning stemmende) Ændring, at særlig Foranstaltning af offentlig Genindpodning i Tilfælde af Koppeepidemi foreslaas overladt Oversundhedskommissionen. Lov 1871 § 10, sidste Punktum er optaget i nærværende Udkasts § 9.

ad §§ 9—13.

Disse Paragraffer, der (med nogle ovenfor omtalte Ændringer) i alt væsentlig svare til Lov 1871 § 8, 2det Stykke, og §§ 9, 11, 12 og 13, tiltrænge formentlig ikke yderligere Motivering. Kun nævnes, at det i § 9 er bestemt, at Vakcinationsprotokollerne skal betales af Amtsrepartitionsfonden.

Udkast

til

Anordning om den offentlige Kokoppeindpodning paa Færøerne.

I Henhold til Lov for Færøerne om Indpodning af Kokopper af d. A. § 7 fastsættes herved følgende Regler for den offentlige Indpodning og for Eftersynet af dem, som ere indpodede ved offentlig Foranstaltning.

§ 1.

Den ordentlige offentlige Indpodning i Thorshavn sker 1 Gang aarlig paa det Sted, som af Kommunalbestyrelsen anvises dertil. Om den Dag, paa hvilken den offentlige Indpodning finder Sted, skal Epidemilægen udstede fornøden offentlig Bekendtgørelse.

§ 2.

Den ordentlige offentlige Indpodning paa Landet skal ske i Tiden mellem April og Oktober mindst 1 Gang hvert andet Aar for hver Bygd; dog kan Lægen med Samtykke af Fysikus lade en Tid af indtil 4 Aar hengaa mellem hver Indpodning for smaa og afsidesliggende Bygders Vedkommende.

Over de Bygder, for hvilke Indpodningen skal foregaa, udarbejdes der af Lægen en Plan, som bliver at forelægge for Fysikus. Det bliver ved denne at iagttage, at der afholdes offentlig Indpodning paa saa mange Steder i Distriktet, at Afstandene fra de Bygder, for hvilke Indpodning skal foretages, højst bliver

$^3/_8$ Mil over Land. Naar Planen er fastsat af Fysikus, tager Lægen Bestemmelse om, paa hvilken Tid Indpodning for hver enkelt Bygd skal foregaa, og tilstiller vedkommende Sognekommission (eller hvor ingen saadan findes, vedkommende Forstanderskab) Meddelelse derom, hvorefter Sognekommissionen (Forstanderskabet) har at sørge for et passende Lokale og for at bekendtgøre Tid og Sted for Indpodningen ved Kirkestævne og paa anden hensigtsmæssig Maade.

§ 3.

Er Lægen forhindret fra at give Møde til den til Indpodningen berammede Tid, maa han, saafremt han ikke i tilbørlig Tid kan foranstalte Mødet aflyst ved Bekendtgørelse til Kirkestævne eller paa anden hensigtsmæssig Maade, saa vidt muligt foranledige, at der paa hans Vegne gives Møde af en dertil af Amtet konstitueret.

§ 4.

Eftersyn foretages af Lægen selv, hvis han kan give Møde uden i den Anledning at foretage særskilt Rejse, men ellers i Reglen af en dertil af Amtet efter Lægens Indstilling konstitueret paalidelig Person, som giver Lægen skriftlig Meddelelse om Resultatet.

Naar Indpodningen er foregaaet, underretter Lægen de tilstedeværende om, naar Eftersynet, der foretages sammesteds som Indpodningen, vil foregaa, med Tilføjende, at udeblivende kunne vente at blive ansete med Mulkt. I særlige Tilfælde, hvor Omstændighederne tale derfor, kan Lægen tilstaa enkelte Fritagelse for at møde ved Eftersynet; det bliver de saaledes fritagnes egen Sag at tilvejebringe Attest for, at Indpodningen er sket.

Paa Grundlag af Eftersynet udsteder Lægen, saafremt Indpodningen maa anses for fuldkomment lykket, Attest efter vedtrykte Blanket A.*) Hvor Indpodningen ikke kan anses for fuldkomment lykket, meddeles der vedkommende Attest om, at Indpodning forgæves er foregaaet, og kan denne Attest afværge Strafansvar for undladt Indpodning, indtil den næste offentlige Indpodning i Bygden finder Sted. Om de ved Eftersynet udeblevne har Lægen at gøre Indberetning til Landfogden.

§ 5.

Naar Genindpodning i Overensstemmelse med Lov af d. A. § 8 finder Sted ved offentlig Foranstaltning, forholdes der med Hensyn til Fastsættelse af Tid, Tilvejebringelse af Lokale og Bekendtgørelse om Tid og Sted for Genindpodningen paa samme Maade som ovenfor i §§ 1 og 2 foreskrevet. Attest for, at Genindpodning er foregaaet, meddeles efter vedtrykte Blanket B.*), saa snart Genindpodningen er foretagen, og Eftersyn af de genindpodede finder ikke Sted.

§ 6.

De offentlige Læger have at føre en Protokol, der skal indeholde Oplysning om de af dem indpodedes og genindpodedes Navne, Alder, Fødested og Bopæl, Indpodnings- og Eftersynsdagen, Indpodningernes Udfald samt Bemærkning ved de Personer, til hvem humaniseret Lymfe maatte være anvendt.

§ 7.

Enhver offentlig Læge er pligtig til i sin Medicinalberetning at opgive Antallet af de af ham i Aarets Løb foretagne Indpodninger og Genindpodninger, særskilt for hvert Køn. Blanketter til Indpodningsattester blive paa Forlangende udleverede til enhver Læge, naar han derom henvender sig til Fysikus.

§ 8.

Denne Anordning træder i Kraft samtidig med Lov for Færøerne om Indpodning af Kokopper af d. A.

*) udelades her.

* * *

Bemærkninger til foranstaaende Udkast.

Udkastet stemmer i det væsentlige med den til Lov 4de Februar 1871 hørende Anordning 14de Marts 1871 om den offentlige Kokoppeindpodning i det øvrige Kongerige. De Ændringer, som ere foretagne, ere i det hele motiverede ved, at den kommunale og administrative Ordning paa Færøerne er noget afvigende fra det øvrige Kongeriges, og at de stedlige Forhold nødvendiggøre et noget simplere og mindre bekosteligt System. Særlig gælder dette Eftersynet, for hvis Vedkommende Udkastets Regler vistnok paa det nærmeste svare til den nu brugelige Praksis. I øvrigt ville Udkastets enkelte Bestemmelser formentlig forstaas uden yderligere Begrundelse.

Ved Sagens *foreløbige Behandling*, den *1ste August*, vedtoges det, efter Forslag af Provsten, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes *Windher*, *Hentze*, *Dam* og *Provsten* med henholdsvis 9, 8, 6 og 6 Stemmer samt endelig, ved Lodtrækning efter bundet Valg, *J. Poulsen*. Den 20de August afgav *Udvalget* (Ordfører: Provsten) følgende

Udvalgsbetænkning.

Undertegnede Udvalg, der er blevet nedsat i Anledning af et Tinget af Justitsministeriet forelagt Udkast henholdsvis til Forslag til Lov for Færøerne om Indpodning af Kokopper og til Anordning om den offentlige Kokoppeindpodning paa Færøerne, kan ganske slutte sig til det i Bemærkningerne til nævnte Udkast udtalte med Hensyn til Ønskeligheden af, at den hidtil paa Færøerne bestaaende Ordning af Vakcinationen maa blive saaledes ændret, at den i det væsentlige kommer til at stemme med det i det øvrige Kongerige ved Loven af 4de Februar 1871 og dertil hørende Anordning af 14de Marts s. A. gennemførte System.

Udvalget finder ikke Anledning til at komme ind paa en nærmere Omtale af de enkelte Bestemmelser, da disse findes udførlig motiverede i de Udkastene ledsagende Bemærkninger, men skal indskrænke sig til at udtale, at man i det hele taget maa anse de foreslaaede Bestemmelser for særdeles hensigtsmæssige, idet man — bortset fra, at Ordet »Skolebestyrelse« paa 2 Steder i § 2 formentlig bør forandres til »Skolebestyrer« — kun vedrørende et enkelt Punkt mener at burde foreslaa Ændringer. Der sigtes herved til Bestemmelsen i Lovudkastets § 2 og § 3 og Anordningsudkastets § 4 om, at Overtrædelser skulle anmeldes for »Landfogden«. Det forekommer Udvalget, at det under Hensyn til vore stedlige Forhold maa anses for at være det naturligste og hensigtsmæssigste, at saadan Anmeldelse sker til nærmeste Politimyndighed, altsaa til »Politiet (Landfogden eller vedkommende Sysselmand)«.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget at vedtage:

A. Forslag til Lov for Færøerne om Indpodning af Kokopper med følgende *Ændringer*:
   1. a) I § 2, 1ste Stykke, 4de Linie, forandres »Skolebestyrelsens« til »Skolebestyrerens«.
      b. I § 2, 2det Stykke, 1ste Linie, forandres »Skolebestyrelsen« til »Skolebestyreren«.
   2. a) I § 2, 1ste Stykke, 6te Linie, sættes »Politiet (Landfogden eller vedkommende Sysselmand)« i Stedet for »Landfogden«.

b. I § 2, 2det Stykke, 7de Linie, sættes »Politiet« i Stedet for »Landfogden«.
c. I § 3, 1ste Stykke, 4de Linie, sættes »Politiet« i Stedet for »Landfogden«.
d. I § 4, 2den og 3die Linie, udgaar »(Landfogden eller vedkommende Sysselmand)« og

B. Udkast til Anordning om den offentlige Kokoppeindpodning paa Færøerne med følgende *Ændring*:

I Slutningen af § 4 sættes »Politiet (Landfogden eller vedkommende Sysselmand)« i Stedet for »Landfogden«.

Efter at Sagen den *1ste September* var blevet underkastet *2den Behandling* (se A. Side 103—104), fremkom fra Formanden følgende *Ændringsforslag* til Lovudkastet:

Til § 2.
(Hvis Udvalgets Ændringsforslag vedtages).
Ordet »denne« i Linie 6 ændres til »dette«.
Til § 5.
Ordene »Landfogden eller vedkommende Sysselmand« ændres til »Politiet«.

Ved *3dje Behandling, den 8de September* (se A. Side 116), vedtoges samtlige Ændringsforslag, dels enstemmig med 18 Stemmer, dels uden Afstemning, ligesom Udkastenes enkelte §§ vedtoges uden Afstemning. Udkastene i deres Helhed vedtoges enstemmig med 18 Stemmer ved Navneopraab (*fraværende*: Müller og Matras).

Den 11te September oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* i Sagen:

Ved Skrivelse af 1ste Juli d. A. til Amtmanden over Færøerne har det høje Ministerium anmodet om Lagtingets Betænkning over 2 med nævnte Skrivelse følgende Udkast, nemlig Udkast til Forslag til Lov for Færøerne om Indpodning af Kokopper og Udkast til Anordning om den offentlige Kokoppeindpodning paa Færøerne.

Det i denne Anledning af Tinget nedsatte Udvalg har i Tilslutning til de Bemærkninger, der ledsage de nævnte Udkast, anbefalet Lagtinget at vedtage dem med nogle faa uvæsentlige Ændringer, som findes motiverede i medfølgende Udvalgsbetænkning. Efter at Lagtingets Formand til Sagens 3dje Behandling endnu havde foreslaaet 2 Redaktionsændringer, bleve Udkastene med de foreslaaede Ændringer enstemmig vedtagne med 18 Stemmer, idet 2 Medlemmer vare fraværende.

I Henhold til det anførte tillader man sig herved at anbefale Sagens videre Fremme til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 11te September 1905.

C. Bærentsen. *Fr. Petersen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

III. Om Udvidelse til Færøerne af Lov om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse.

Ved Laglingets Aabning fremlagdes følgende *Skrivelse fra Justitsministeriet*:

Justitsministeriet,

København, den 20de Maj 1905.

Ved hoslagt at fremsende 3 Eksemplarer af den under 14de f. M. emanerede *Lov om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse* tilligemed 1 Eksemplar af Lovforslaget, skulde man med Hensyn til den Regeringen ved sammes § 17, 2det Stk., meddelte Bemyndigelse til ved kgl. Anordning at sætte Loven i Kraft paa Færøerne med de Ændringer, som maatte følge af disse Øers særegne Forhold, herved have Hr. Amtmanden anmodet om fra det i Sommer sammentrædende Lagting at ville indhente og med Deres egne Ytringer hertil indsende en Udtalelse om de Ændringer eller Modifikationer i bemeldte Lov, hvortil der efter sammes Skøn maatte findes Grund.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 2den August*, vedtoges det, efter Forslag af Provsten, enstemmig med 19 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes: *Provsten* (med 16 St.), *Nielsen* (med 14 St.), *Effersøe, Isaksen* og *J. H. Poulsen* (hver med 11 St.). Udvalget (Ordfører: Effersøe) afgav den 21de August følgende

Udvalgsbetænkning:

Justitsministeriet har ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne begæret Lagtingets Udtalelser om de Ændringer eller Modifikationer i Lov Nr. 69 af 14de April d. A. om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse, hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til Sagens Behandling, tillader sig at udtale følgende:

Lov Nr. 40 af 29de Marts 1904 giver nogle Bestemmelser om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse, men disse Bestemmelser ere lidet fyldestgørende og navnlig i langt mindre Grad end Bestemmelserne i den foreliggende Lov af 14de April d. A.

Denne frembyder, ligesom Loven om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse m. m., store Goder, og man har ingen Betænkelighed ved at foreslaa, at den sættes i Kraft paa Færøerne med visse Ændringer.

Udvalget tillader sig at foreslaa Tinget at udtale om den foreliggende Sag:

I. Lagtinget indstiller, at Lov Nr. 69 af 14de April 1905 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse sættes i Kraft paa Færøerne med nedenanførte Ændringer:

1. I Stedet for § 1 træder følgende nye § 1:

»Den stedlige Ledelse af Foranstaltninger mod Tuberkulosen paahviler de i Lov Nr. 40 af 29de Marts 1904 om Foranstaltninger mod Udbredelse af smitsomme Sygdomme paa Færøerne omtaldte Epidemilæger med Bistand af de kommunale Styrelser og de til enhver Tid bestaaende Sundhedskommissioner, jfr. Lovens § 1, 2det Stk., under Overtilsyn af Færøernes Oversundhedskommission.«

2. I Stedet for Ordene »Stads- eller Distriktslæge« i § 2 sættes »Distriktslæge«.

3. I Stedet for Ordene henholdsvis »Sundhedskommission (Epidemikommission)« og »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« i §§ 3—7 og 9 sættes henholdsvis »Epidemilæge« og »Epidemilægen«.

4. § 8 redigeres saaledes:

»Forinden nogen for Betaling anbringer et Barn paa under 14 Aar i Pleje, maa der forelægges Politiet Erklæring fra en Læge om, at der ikke i det Hjem, hvor Barnet agtes anbragt, hersker Tuberkulose af smittefarlig Form, saavel som om, at vedkommende Barn, naar det ønskes i Pleje i et Hjem, hvor der er andre Børn, ikke selv lider af nævnte Sygdom.«

5. Efter Ordet »Omkostninger« i § 9 indskydes: », der, hvor Kommunen bestaar af flere Sogne, afholdes af hvert Sogn for sig«.

6. Ordet »Kommunens« i § 9, 3dje Stykke, udgaar.

7. Ordet »Skolefonden« i § 11 udgaar. I Stedet indsættes: »den ved Lov Nr. 82 af 29de Marts 1893 om Pensionering af Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne oprettede Pensionsfond. Dog udredes Pensionen til Lærerne ved Mellemskolen i Thorshavn med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af de under Lagtingets Bestyrelse staaende Kasser og Færø Amts Skolefond efter Lagtingets Skøn.«

8. I Stedet for »Lov af 31te Marts 1900 § 25« i § 14 træder: »Lov af 29de Marts 1904 § 16.«

II. Tinget gaar ud fra, at der ved »Løn« i § 11 forstaas »Embedsindtægter«, idet den modsatte Forstaaelse vilde føre til et ugunstigt og ubilligt Resultat for de Embeds- og Bestillingsmænd, som delvis ere lønnede med uvisse Indtægter.

* * *

Bemærkninger til foranførte.

Til 1. Man finder det rettest at følge samme Regel, som indeholdes i Lov Nr. 40 af 29de Marts 1904 med Hensyn til Ledelsen af Foranstaltninger mod Udbredelsen af smitsomme Sygdomme, at Epidemilægen, med Bistand af de kommunale Styrelser m. v., træder i Stedet for Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen) i det øvrige Kongerige.

Til 2. Distriktslægerne og Fysikus, der tillige er Distriktslæge, ere de eneste Embedslæger paa Færøerne, jfr. Lov Nr. 40 af 29de Marts 1904 § 1.

Til 3. Jfr. ad Post 1.

Til 4. Loven af 1ste Marts 1895 om Tilsyn med Plejebørn gælder ikke for Færøerne, jfr. dens § 10. Det forekommer dog her, om end forholdsvis sjælden, at Børn anbringes i Pleje, og Bestemmelsen bør formentlig anvendes paa saadanne Børn. Loven af 1ste Marts 1895 omfatter alle Børn indtil det fyldte 14de Aar, som mod Betaling anbringes (modtages) i Pleje, jfr. §§ 1 og 2.

Til 6. Vedkommende Pligt paahviler Kommunen eller Sognet, jfr. Post 5.

Til 7. Vedkommende særlige Fond og ikke Skolefonden er paa Færøerne bestemt til Pensionering af Lærere. Mellemskolen (forhen Realskolen) i Thorshavn er ikke Statsskole. Lærerne ved denne Skole have ingen Pensionsret.

Den eneste Lærer, som er afgaaet fra denne Skole under Forhold, der efter de almindelige Regler om Pensionering vilde berettige ham til Pension, blev tillagt saadan med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af Skolefonden. Da man ikke veed, om Skolefonden vil være i Stand til at yde den omhandlede Del af Pensionen, foreslaas det at overlade til Lagtinget at bestemme, hvilken Kasse Pensionen skal ydes af.

Til 8. Der henvises til Bemærkningen til Post 1.

Ved *2den Behandling, den 23de August* (se A. Side 77—80), forhandledes Loven med de af Udvalget foreslaaede Ændringer paragrafvis, hvorefter Sagen overgik til 3dje Behandling.

Til *3dje Behandling, den 30te August* (se A. Side 96), fremkom følgende *Ændringsforslag:*

1. Fra *Udvalget*:

1) Punkt 3 i Udvalgets Forslag udgaar.
Lovens § 3 redigeres saaledes:
»Naar en Person dør af Tuberkulose af en af de i § 2 nævnte Former, og ikke paa Dødsfaldets Tid er bleven behandlet af en Epidemilæge, skal den Læge, som til nævnte Tid har haft vedkommende under Behandling, eller, hvis Lægebehandling ikke har fundet Sted, den Læge eller de Ligsynsmænd, som foretage Ligsynet, snarest muligt anmelde Dødsfaldet for den paagældende Epidemilæge.«
2) Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« i § 4, 1ste Stykke, forandres til: »Epidemilægen«.
3) Imellem 1ste og 2det Stykke i § 4 indsættes følgende nye Stykke:
»Hvor Desinfektion af rørlige Genstande skønnes at være forbunden med uforholdsmæssige Ulemper, kunne disse af Lægen med Oversundhedskommissionens Billigelse foranstaltes opbrændte eller paa anden Maade tilintetgjorte, mod at der ydes Ejeren Erstatning.«
4) Ordet »Sundhedskommissionens« i § 4, 2det Stykke, forandres til: »Epidemilægens«.
5) § 5 redigeres saaledes:
»Epidemilægen kan derhos, naar en Person, der lider af Tuberkulose af en af de i § 2 nævnte Former, er fraflyttet Lokaler, hvor han har haft varigt Opholdssted, eller naar der i øvrigt maatte være Anledning dertil, være berettiget til med Oversundhedskommissionens Billigelse at paabyde Renselse eller Desinfektion og, for saa vidt angaar rørlige Genstande, Tilintetgørelse, jfr. § 4, 2det Stykke.«
6) Til § 6.
a. Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« erstattes med: »Oversundhedskommissionen«.
b. Ordene »Vægrer den syge sig ved at efterkomme Sundhedskommissionens Bestemmelser, indstilles disse til Afgørelse af Oversundhedskommissionen.« udgaa.
7) Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« i § 7 erstattes med: »Epidemilægen«.
8) Efter Ordet »Skoler« i § 9, 3dje Stykke, tilføjes: »For Mellemskolen i Thorshavn udarbejdes Forslaget af vedkommende Skolekommission«, hvorhos til §'ens Slutning føjes: »For Mellemskolen i Thorshavn skal Skolekommissionen have de samme Pligter med Hensyn til Rennoldelse, som

Kommunen har ved dens Skolelokaler. Omkostningerne udredes af Færø Amts Skolefond.«

* * *

Bemærkninger til foranførte Forslag.

Til 1. Ændringen i § 3 er kun foretagen af formelle Hensyn. Paragraffen slutter sig til vedkommende Bestemmelse i Epidemilov af 29de Marts 1904 § 10, 4de Stykke.

Til 2. Jfr. Bemærkningen til Udvalgets oprindelige Forslag, Post 1.

Til 3. Jfr. Epidemilovens § 10, 2det Stykke. Man har, da der er Tale om Bestemmelser af en enkelt (Epidemilægen), der kan ventes mulig at lægge overdreven Vægt paa Sundhedshensyn, for at begrænse Udgifterne, der ved Tilintetgørelse af Løsøre kunne blive forholdsvis betydelige, til, hvad der er hensigtsmæssigt og forsvarligt, foreslaaet, at Oversundhedskommissionens Billigelse skal indhentes.

Til 4. Jfr. Bemærkningen til 2.

Til 5. Jfr. Bemærkningen til 3. Paa Grund af, at Foranstaltningerne kunne blive ret vidtgaaende og medføre forholdsvis betydelige Omkostninger for det offentlige, foreslaas, at Oversundhedskommissionens Billigelse bør indhentes. Dette kan formentlig ikke i noget Omfang af Betydning indskrænke §'ens Nytte.

Til 6. Da der kan være Tale om betydelige Omkostninger for det offentlige, f. Eks. ved Indlæggelse paa Sygehuse, jfr. §'ens Slutning, foreslaas, at Oversundhedskommissionens Billigelse skal indhentes; jfr. Bemærkningerne til 3 og 5.

Til 7. Jfr. Bemærkningen til 1.

Til 8. Mellemskolen (tidligere Realskolen) i Thorshavn kan formentlig ikke henføres under nogen af de i § 9 omtaldte Arter af Skoler, jfr. Lov af 1ste Marts 1854 om Skolevæsenet paa Færøerne og Bekendtgørelse Nr. 94 af 25de April 1900. Skolekommissionen kan for Mellemskolens Vedkommende stilles i Klasse med Kommunens Bestyrelse, for saa vidt angaar de kommunale Skoler, jfr. Lov Nr. 69 af 14de April 1905 § 9, 3dje Stykke.

2. Fra *Formanden*:

Til § 4.

1) I 1ste Stykke indskydes som nyt (2det) Punktum:
»Oversundhedskommissionen kan bemyndige andre Læger til at give saadant Paabud.«

2) (Underændr. til Ændr. Nr. 1 Pkt. 3):
Ordene »med Oversundhedskommissionens Billigelse« udgaa.

Til § 5.

3) (Underændr. til Ændr. Nr. 1 Pkt. 5).
a. Efter »Epidemilægen« indskydes: »(eller anden vedkommende Læge, jfr. § 4, 2det Punktum).
b. Ordene »være berettiget til« og »at« udgaa.

Til § 9.

4) (Underændr. til Ændr. Nr. 1 Pkt. 8):
Ordet »§'ens« ændres til: »Stykkets«.

5) Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« i 4de Stykke ændres til: »Epidemilægen«.

* * *

Bemærkninger til foranstaaende Forslag.

Til 1. Svarer til den danske Epidemilov 31te Marts 1900 § 23, 3dje Stykke, og synes hensigtsmæssigt for at undgaa Omsvøb og Tidsspilde, hvor den behandlende Læge er en anden end Epidemilægen.

Til 2. Stemmer med den gældende Regel i Epidemilov 29de Marts 1904 § 10, 4de Stykke, jfr. 2det Stykke, se ogsaa den tidligere gældende Lov (Nr. 54) af 26de Marts 1898 § 1.

Til 3. a. Se Bemærkningen til 1. b. Redaktion.

Til 4 og 5. Redaktion.

Afstemningen faldt saaledes:

§ 1. Betænkningens Punkt I. 1. vedtoges med 15 St. mod 0. **§ 2.** Bet. Pkt. I. 2. vedtoges med 16 St. mod 0. **§ 3.** Ændr. Nr. 1 Pkt. 1 vedtoges med 17 St. mod 0. **§ 4** Formanden tog Ændr. Nr. 2 Pkt. 2 tilbage. Ændr. Nr. 1 Pkt. 2 og 4 betragtedes som vedtagen uden Afstemning. Ændr. Nr. 2 Pkt. 1 vedtoges med 17 St. mod 0. Ændr. Nr. 1 Pkt. 3 vedtoges med 15 St. mod 0. **§ 5.** Ændr. Nr. 2 Pkt. 3 a. og b. betragtedes som vedtagne uden Afstemning, og Ændr. Nr. 1 Pkt. 5 vedtoges med 16 St. mod 0. **§ 6.** Ændr. Nr. 1 Pkt. 6 a. og b. vedtoges med 15 St. mod 0. **§ 7.** Sammes Pkt. 7 ligeledes. **§ 8.** Bet. Pkt. I. 4. ligeledes. **§ 9.** Ændr. Nr. 2 Pkt. 4 betragtedes som vedtaget uden Afstemning, og Ændr. Nr. 1 Pkt. 8 vedtoges med 16 St. mod 0. Bet. Pkt. I. 5 og 6 ligeledes. Ændr. Nr. 2 Pkt. 5 betragtedes som vedtaget uden Afstemning. **§ 11.** Bet. Pkt. I. 7 vedtoges med 15 St. mod 0. **§ 14.** Bet. Pkt. I. 8. betragtedes som vedtaget uden Afstemning. — Samtlige §§ (henholdsvis med de dertil vedtagne Ændringer) ansaas som vedtagne uden Afstemning.

Loven i dens Helhed, saaledes affattet, vedtoges enstemmig ved Navneopraab med 17 Stemmer (*fraværende*: O. J. Olsen, Müller og J. F. Olsen).

Betænkningens Punkt II. vedtoges med 16 Stemmer mod 0.

Den *15de September* oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 15de September 1905.

Til

Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne har det høje Ministerium begæret Tingets Udtalelser angaaende de Ændringer eller Modifikationer i Lov Nr. 69 af 14de April 1905 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse, hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund.

Tinget har i Anledning heraf nedsat et Udvalg, hvis Betænkning følger hermed.

Efter Sagens 2den Behandling fremsatte Udvalget hoslagte Ændringsforslag til sammes i Betænkningen fremsatte Forslag, hvorhos der fra Tingets Formand fremkom ligeledes hoslagte Ændringsforslag til Udvalgets Forslag.

Ved Sagens endelige Behandling bleve følgende Punkter i de nævnte Forslag og Ændringsforslag vedtagne:

Udvalgets oprindelige Forslag Nr. 1, 2, 4—8 med dertil stillede Ændringsforslag fra Udvalget Nr. 1—8 og Formandens Ændringsforslag Nr. 1, 3—5.

Udvalgets oprindelige Forslag med de saaledes vedtagne Ændringer blev derefter vedtaget, Post I med 17 Stemmer og Post II med 16 Stemmer.

Lagtingets Udtalelse om den foreliggende Sag er som Følge heraf saalydende:

I. Lagtinget indstiller, at Lov Nr. 69 af 14de April 1905 om Foranstaltninger til Tuberkulosens Bekæmpelse sættes i Kraft paa Færøerne med nedenanførte Ændringer:

1. I Stedet for § 1 træder følgende nye § 1:

»Den stedlige Ledelse af Foranstaltninger mod Tuberkulosen paahvilet de i Lov Nr. 40 af 29de Marts 1904 om Foranstaltninger mod Udbredelse af smitsomme Sygdomme paa Færøerne omtaldte Epidemilæger med Bistand af de kommunale Styrelser og de til enhver Tid bestaaende Sundhedskommissioner, jfr. Lovens § 1, 2det Stykke, under Overtilsyn af Færøernes Oversundhedskommission.«

2. I Stedet for Ordene »Stads- eller Distriktslæge« i § 2 sættes »Distriktslæge«.

3. § 3 redigeres saaledes:

»Naar en Person dør af Tuberkulose af en af de i § 2 nævnte Former, og ikke paa Dødsfaldets Tid er bleven behandlet af en Epidemilæge, skal den Læge, som til nævnte Tid har haft vedkommende under Behandling, eller, hvis Lægebehandling ikke har fundet Sted, den Læge eller de Ligsynsmænd, som foretage Ligsynet, snarest muligt anmelde Dødsfaldet for den paagældende Epidemilæge.«

4. Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« i § 4, 1ste Stykke, forandres til »Epidemilægen«.

5. I § 4, 1ste Stykke, indskydes som nyt (2det) Punktum: »Oversundhedskommissionen kan bemyndige andre Læger til at give saadant Paabud.«

6. Imellem 1ste og 2det Stykke i § 4 indsættes følgende nye Stykke:

»Hvor Desinfektion af rørlige Genstande skønnes at være forbunden med uforholdsmæssige Ulemper, kunne disse af Lægen med Oversundhedskommissionens Billigelse foranstaltes ophrændte eller paa anden Maade tilintetgjorte, med at der ydes Ejerne Erstatning.«

7. Ordet »Sundhedskommissionens« i § 4, 2det Stykke forandres til »Epidemilægens«.

8. § 5 redigeres saaledes:

»Epidemilægen (eller anden vedkommende Læge, jfr. § 4, 2det Punktum) kan derhos, naar en Person, der lider af Tuberkulose af en af de i § 2 nævnte Former, er fraflyttet Lokaler, hvor han har haft varigt Opholdssted, eller naar der i øvrigt maatte være Anledning dertil, med Oversundhedskommissionens Billigelse paabyde Renselse eller Desinfektion og, for saa vidt angaar rørlige Genstande, Tilintetgørelse, jfr. § 4, 2det Stykke.«

9. Til § 6.

a. Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« erstattes med »Oversundhedskommissionen«.

b. Ordene »Vægrer den syge sig ved at efterkomme Sundhedskommissionens Bestemmelser, indstilles disse til Afgørelse af Oversundhedskommissionen« udgaa.

10. Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissonen)« i § 7 erstattes med »Epidemilægen«.

11. § 8 redigeres saaledes:

»Forinden nogen for Betaling anbringer et Barn paa under 14 Aar i Pleje, maa der forelægges Politiet Erklæring fra en Læge om, at der ikke i det Hjem, hvor Barnet agtes anbragt, hersker Tuberkulose af smittefarlig Form, saavel som om, at vedkommende Barn, naar det ønskes i Pleje i et Hjem, hvor der er andre Børn, ikke selv lider af nævnte Sygdom.«

12. Efter Ordet »Skoler« i § 9, 3dje Stykke, tilføjes: »For Mellemskolen i Thorshavn udarbejdes Forslaget af vedkommende Skolekommission«, hvorhos til Stykkets Slutning føjes: »For Mellemskolen i Thorshavn skal Skolekommissionen have de samme Pligter med Hensyn til Renholdelse, som Kommunen har ved dens Skolelokaler. Omkostningerne udredes af Færø Amts Skolefond.«
13. Efter Ordet »Omkostninger« i § 9 indskydes: »,der, hvor Kommunen bestaar af flere Sogne, afholdes af hvert Sogn for sig«.
14. Ordet »Kommunens« i § 9, 3dje Stykke, udgaar.
15. Ordene »Sundhedskommissionen (Epidemikommissionen)« i § 9, 4de Stykke, ændres til: »Epidemilægen«.
16. Ordet »Skolefonden« i § 11 udgaar. I Stedet indsættes: »den ved Lov Nr. 82 af 24de Marts 1893 om Pensionering af Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne oprettede Pensionsfond. Dog udredes Pensionen til Lærerne ved Mellemskolen i Thorshavn med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af de under Lagtingets Bestyrelse staaende Kasser og Færø Amts Skolefond efter Lagtingets Skøn.«
17. I Stedet for »Lov af 31te Marts 1900 § 25« træder: »Lov af 29de Marts 1904 § 16«.

II. Tinget gaar ud fra, at der ved »Løn« i § 11 forstaas »Embedsindtægter«, idet den modsatte Forstaaelse vilde føre til et ugunstigt og ubilligt Resultat for de Embeds- og Bestillingsmænd, som delvis ere lønnede med uvisse Indtægter.

Man tillader sig endelig med Hensyn til Lovens § 15 at henlede Justitsministeriets Opmærksomhed paa det særdeles ønskelige i, at Oplysninger om Tuberkulosens Art og Væsen maa udbredes paa Færøerne, bl. a. gennem Skolerne, og man henstiller derfor, om der i det Øjemed maatte være Anledning til paa Finansloven at udvirke en særlig Bevilling for Færøerne.

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

IV. Om Udvidelse til Færøerne af Lov om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse samt til Patienters Behandling paa saadanne.

Ved *Lagtingets Aabning* fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Justitsministeriet*:

Justitsministeriet.

København, den 20de Maj 1905.

Ved hoslagt at fremsende 3 Eksemplarar af den under 14de f. M. emanerede *Lov om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse samt til Patienters Behandling paa saadanne*, tilligemed 1 Eksemplar af Lovforslaget, skulde man med Hensyn til den Regeringen ved sammes § 11, 2det Stykke, meddelte Bemyndigelse til ved kongelig Anordning at sætte Loven i Kraft paa Færøerne med de Ændringer, som maatte følge af disse Øers særlige Forhold, herved have Hr. Amtmanden anmodet om fra det i Sommer sammentrædende Lagting at ville indhente og derefter med Deres egne Ytringer hertil indsende en Udtalelse om de Ændringer eller Modifikationer i bemeldte Lov, hvortil der efter sammes Skøn maatte findes Grund.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 2den August*, vedtoges det, efter Forslag af *Provsten*, enstemmig med 14 Stemmer, at henvise Sagen til det i Sagen Nr. III nedsatte Udvalg, som (Ordfører: Effersøe) *den 19de August* afgav nedenstaaende

Udvalgsbetænkning:

Justitsministeriet har ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne begæret Lagtingets Udtalelse om de Ændringer eller Modifikationer i Lov Nr. 70 af 14de April d. A. om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse samt til Patienters Behandling paa saadanne, hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund.

Undertegnede Udvalg, hvortil Sagen er bleven henvist, tillader sig at udtale følgende:

Loven frembyder store Goder, og man har ingen Betænkelighed ved at foreslaa, at den sættes i Kraft paa Færøerne.

De Ændringer, som Udvalget finder hensigtsmæssige, ere kun faa og lidet indgribende. De ville fremgaa af nedenanførte.

Man tillader sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

»Lagtinget indstiller, at Lov Nr. 70 af 14de April 1905 om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse samt til Patienters Behandling paa saadanne sættes i Kraft paa Færøerne med følgende Ændringer:

1. Tallet »20« i § 3 forandres til »10«.
2. Tallet »6« i § 4 forandres til »4«.
3. Efter »Lov af 12te April 1892« i § 6 indskydes: », jfr. Anordning Nr. 261 af 24de November 1893«.«

* * *

Bemærkninger til foranførte.

Til 1. For saa vidt man skulde finde det hensigtsmæssigt at anlægge mere end ét Folkesanatorium paa Øerne, f. Eks. et for Mænd og et for Kvinder, hvad Udvalget anser for muligt, vil det være rigtigt at fastsætte det mindste Antal Pladser, som et Folkesanatorium bør have, lavere end i §'en angivet.

Noget Kysthospital har man ikke hidtil tænkt paa at anlægge paa Færøerne; men Minimumstallet af Pladser for et saadant kan vel ligeledes fastsættes til 10.

Til 2. Der findes for Tiden 3 almindelige offentlige Sygehuse paa Færøerne, og der vil mulig i en ikke fjern Fremtid blive oprettet 1 eller 2 til. Man tænker sig, at der ved et eller flere af disse Sygehuse vil blive oprettet Afdelinger, som virke i Egenskab af Tuberkulosehospitaler. Under Hensyn til Antallet af den Befolkning, som findes i nogle af de Distrikter, for hvilke Sygehuse ere oprettede, der f. Eks. i Suderø Lægedistrikt med Sygehus i Trangisvaag er c. 3200, vil det formentlig være rigtigt kun at forlange, at en saadan Afdeling skal afgive Plads for mindst 4 Patienter.

Til 3. Loven om anerkendte Sygekasser er sat i Kraft paa Færøerne ved nævnte Anordning.

Ved *2den Behandling, den 23de August* (se A. Side 80—81), forhandledes Loven med de af Udvalget foreslaaede Ændringer paragrafvis, hvorefter Sagen overgik til 3dje Behandling.

Til *3dje Behandling, den 30te August* (se A. Side 97), fremkom følgende *Ændringsforslag* fra *Udvalget*:

Som en ny Post tilføjes:

4. § 9 affattes saaledes:

»Paa hvert Aars Finanslov fastsættes, hvor stort Beløb der af Statskassen maa anvendes som Tilskud til Opførelse eller Udvidelse af de i §§ 2 og 4 nævnte Arter af Sygehuse og Plejehjem samt som Tilskud til Patienters Behandling paa disse.«

* * *

Bemærkninger til foranførte Forslag.

Hvis § 9 bibeholdes uforandret, kan mulig §'ens 2det Stykke forstaas, som om 100,000 Kr. skulde stilles til Raadighed aarlig i 4 Aar til Tilskud til Opførelse og Udvidelse af Tuberkulosehospitaler paa Færøerne. Dette vilde imidlertid være en Urimelighed. Paa den anden Side maa man antage, at den nævnte aarlige Sum kun er bestemt til Anvendelse i det øvrige Kongerige.

Udvalget anser det for rigtigst, at samtlige Tilskud til de omhandlede Sygehuse og Patienter paa Færøerne bevilges paa de aarlige Finanslove.

Ved *Afstemningen* vedtoges alle af Udvalget stillede Forslag med 16 St. mod 0, og Lovens enkelte §§, saaledes affattede, ansaas som vedtagne uden Afstemning.

Loven i dens Helhed i den saaledes foreliggende Affattelse vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 17 Stemmer (*fraværende*: O. J. Olsen, Müller og J. F. Olsen).

Den *15de September* oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 15de September 1905.

Til

Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne har det høje Ministerium begæret Tingets Udtalelser angaaende de Ændringer eller Modifikationer i Lov Nr. 70 af 14de April 1905 om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse samt til Patienters Behandling paa saadanne, hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund.

Tinget har henvist Sagen til et Udvalg, hvis Betænkning følger hermed.

Paa Foranledning af de ved Sagens 2den Behandling fremkomne Udtalelser har Udvalget stillet et Ændringsforslag, der ligeledes medfølger.

Ved Sagens 3dje Behandling vedtog Tinget med 17 Stemmer Udvalgets oprindelige Forslag med Ændringsforslag.

Den vedtagne Udtalelse er saalydende:

(se Udvalgsbetænkningen med Ændringsforslag).

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

V. Om Oprettelse af et Tuberkulose-Sanatorium.

Ved *Lagtingets Aabning* fremlagdes nedenstaaende *Beretning* fra det i Lagtingets Samling 1904 nedsatte Udvalg (se Beretn. 1904, Side 77—79.

I sidste Lagtingssamling blev undertegnede valgte til et særligt Udvalg, med den Opgave at forberede Sagen om Oprettelse af et Sanatorium for Patienter, der lide af Lungetuberkulose her paa Øerne.

I Henhold til den Udvalget givne Bemyndigelse henvendte dette sig gennem dets Formand til Centralbestyrelsen for Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse og tilskrev under 15de Oktober f. A. denne — Bilag 1 —*); men da der den 6te April d. A. ikke var indløbet noget Svar, tilskrev Formanden under nævnte Dato Etatsraad E. M. Hoff, København, der formentlig er Medlem af Bestyrelsen, et privat Brev, og bad ham om at foranledige, at et Svar samt de begærte Oplysninger kom til at foreligge. Hans Svar indløb med omgaaende Post og følger vedlagt som Bilag Nr. 2*). Der er ikke senere indløbet noget skriftligt Svar fra Centralbestyrelsen, hvorimod Nationalforeningens Forretningsfører, Skibslæge og Folketingsmand Rørdam har været her i Byen og forhandlet med de af Udvalgets Medlemmer, som bo i Thorshavn, om Sagen, samt i Forening med disse, Amtmanden og Fysikus undersøgt, hvilken Plads i Thorshavns Nærhed der egnede sig til Anlæg af et Sanatorium. De have ment, at en Plads i Højvigshaugen — niðastu Hoydølum — bedst egnede sig dertil.

I øvrigt er Sagen væsentlig forandret, hvorhos vi ere rykkede den et betydeligt Skridt nærmere, derved, at Loven om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse samt til Patienters Behandling paa saadanne er udkommet under 14de April d. A. I Henhold til denne Lov vil Statskassen antagelig komme til at yde omtrent Halvdelen af det Beløb, der vil medgaa til Sanatoriets Opførelse, og $^3/_4$ af Udgifterne ved Patienternes Forplejning. Denne Lov kan ved kgl. Anordning udvides til Færøerne.

Under sin nævnte Konference med Udvalgets Medlemmer har Folketingsmand Rørdam oplyst, at Sagen har været behandlet paa Nationalforeningens Generalforsamling, og at det dér er blevet vedtaget at støtte den med Pengemidler. Hr. Rørdam mente, at Nationalforeningen vilde yde henved $^1/_4$ Del af det Beløb, som vilde medgaa til Sanatoriets Opførelse og Montering. Hr. Rørdam har yderligere meddelt, at der af Centralbestyrelsen i Anledning af denne Sag er nedsat et Udvalg, bestaaende foruden ham af Stadslæge Hoff og Fysikus Boeg. Medens de 2 sidstnævnte ere stemte for at tilraade, at Bygningen eller Bygningerne gøres noget mindre, tilraader den førstnævnte at opføre den med Plads for 40 Patienter. Efter Oplysninger, indhentede fra forskellige Steder, vil Anlæg og Montering beløbe sig til c. 3000 Kr. for hver Sengeplads. Efter de foreliggende Omstændigheder maa Udvalget tilraade at bygge Sanatoriet i 2 Afdelinger til 30 Patienter i begge Afdelinger.

Hr. Rørdam har dernæst tilraadet at foranledige at faa en Ingeniør herop saa betids, at han kunde konferere med Lagtingets Medlemmer i den kommende Samling, men uagtet Udvalget vilde anse en saadan Foranstaltning for meget ønskelig, har man dog paa Grund af, at Tinget skal sammentræde om faa Dage, ment ikke at kunne foretage noget Skridt, sigtende hertil. Hvis Centralbestyrelsen havde svaret i betimelig Tid, saa at man forud kunde haft Lejlighed til at erhverve Samtykke fra et Flertal af Tingets Medlemmer til Afholdelse af den

*) udelades her.

Udgift, som vilde være forbundet med en saadan Foranstaltning, da kunde vel en saadan Ordning være truffet.

Thorshavn den 26de Juli 1905.

J. H. Schrøter. *Dione Isaksen.* *Poul Niclasen.*

Fr. Petersen. *E. Müller.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 2den August*, vedtoges det, efter Forslag af Müller, enstemmig med 15 Stemmer at henvise Sagen til det i Sagen Nr. III nedsatte Udvalg, som *den 17de September* (Ordfører: Effersøe) afgav (Isaksen »med Forbehold«) følgende

Udvalgsbetænkning:

I sidste Samling optog Tinget til Behandling Spørgsmaalet om Oprettelse paa Færøerne af et Sanatorium for tuberkuløse.

Sagen blev behandlet i Udvalg, og dette afgav en Betænkning. Derhos blev af Tinget, idet Sagen i øvrigt udsattes til næste Aar, nedsat et særligt Udvalg i Henhold til Lagtingslovens § 13 »til at fremskaffe saadanne Oplysninger og Planer, at Lagtinget i næste Samling skal kunne sættes i Stand til at lade udarbejde Tegninger og Overslag til Opførelse af et Sanatorium her paa Øerne for Patienter, der lide af Lungetuberkulose, samt bestemme dets Beliggenhed og i øvrigt foretage saadanne Skridt, der ere fornødne for at gennemføre Sagen«. Udvelget blev særlig bemyndiget til at henvende sig til Nationalforeningen for Tuberkulosens Bekæmpelse og til at anmode denne om Bistand til Sagens Gennemførelse ogsaa ved pekuniær Støtte.

Dette Udvalg har under 26de Juli d. A. til Tinget afgivet en Betænkning, hvortil man skal henvise, idet bemærkes, *at* Udvalgets Formand den 15de Oktober f. A. paa Udvalgets Vegne har tilstillet Nationalforeningens Centralbestyrelse en Skrivelse om Sagen, *at* Nationalforeningens Forretningsfører, Skibslæge, Folketingsmand Rørdam, har været i Thorshavn og forhandlet om Sagen med de her boende Medlemmer af Udvalget samt i Forening med disse, Amtmanden og Fysikus har undersøgt, hvilken Plads i Thorshavns Nærhed maatte egne sig til Anlæg af et Sygehus for tuberkuløse, *at* Folketingsmand Rørdam har oplyst mundtlig, at Nationalforeningen paa en Generalforsamling har vedtaget at støtte den her omhandlede Sag, og *at* Udvalget i øvrigt ikke har modtaget noget Svar paa sammes Skrivelse til Nationalforeningen.

Undertegnede Udvalg tilstillede under 17de f. M., efter at have overvejet Sagen, Nationalforeningen en Skrivelse, af hvilken herved følger en Afskrift *).

Som Svar herpaa har Udvalget i Gaar modtaget hoslagte Skrivelse af 9de d. M. fra Nationalforeningen *).

Det fremgaar af Skrivelsen, at Sagen endnu er paa samme Standpunkt som, da Nationalforeningens Forretningsfører under et Ophold i Thorshavn forhandlede med det særlige Udvalg. Af Skrivelsens Indhold fremhæves, at Nationalforeningen antagelig vil give 15,000 Kr. til Anlæg af et Sygehus (Folkesanatorium med Tuberkulosehospitalsafdeling).

Som Sagen nu staar, mener Udvalget, at det er rettest at forberede den saa godt som muligt, hvorimod man ikke venter, at den vil kunne gennemføres inden næste Lagtingssamling.

*) udelades her.

Med Hensyn til, hvorledes Sagen bør forberedes, bemærkes:

Tinget vil under Hensyn til, at der ikke inden nærværende Samlings Slutning kan fremskaffes noget Overslag over, hvad Anlægget (Bygninger, Inventarium m. m.) samt Driften af Sygehuset kan ventes at ville koste, og til de begrænsede Midler, som Tinget har til Raadighed, ikke kunne give nogen endelig Bevilling til Sagen. Derimod vil Tinget kunne udtale sin Beredvillighed til at støtte Sagen og gennem et særligt Udvalg træffe de forberedende Foranstaltninger (særlig Affattelse af Overslag) samt beslutte at udrede Omkostningerne herved. Tinget vil derhos allerede nu kunne andrage hos Bevillingsmyndighederne om Støtte fra Statskassen. I den Henseende bemærkes:

1) at der i Nationalforeningens Skrivelse af 9de d. M. er anført, at et Tuberkulosehospital (med en Sanatorieafdeling paa 20 Senge og en Hospitalsafdeling paa 10 Senge) antagelig vil koste 90,000 Kr.;
2) at der ventelig i Henhold til Lov Nr. 70 af 14de April 1905 om Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse samt Patienters Behandling paa saadanne, kan faas et Bidrag fra Statskassen paa Halvdelen af Udgifterne ved Sygehusets Oprettelse.

Til Sygehusets Drift vil man i Henhold til samme Lovs § 5, jfr. §§ 6 og 9, kunne vente et Tilskud fra Staten, der, for saa vidt vedkommende Patient ikke er formuende, vil andrage for hver Sygedag a) paa Folkesanatorieafdelingen 2 Kr. 25 Øre for voksne og 1 Kr. 50 Øre for Børn, og b) paa Tuberkulosehospitalsafdelingen 1 Kr. 85 Øre for voksne og 1 Kr. 25 Øre for Børn.

Naar det i Nationalforeningens Skrivelse af 9de d. M. hedder, at, for saa vidt der fra Foreningen ønskes nærmere Detailplaner, maa hertil antages en Arkitekt eller Ingeniør, og at det vistnok er nødvendigt, at denne besøger Byggepladsen, inden han skrider til Udarbejdelsen af Planerne, maa Udvalget bemærke, at man mener, at disse Foranstaltninger, der ville medføre en ikke ubetydelig Bekostning, maa kunne undlades.

Beliggenheden, Anlæg af Veje m. v. maa kunne bestemmes af Personer her i Forbindelse med sagkyndige nede i Kongeriget. For disse sidste vil Generalstabens Kort formentlig yde fornøden Vejledning.

Naar man faar de fornødne Oplysninger her paa Øerne om de Principper, hvorefter Sygehuset skal indrettes, maa man formentlig her paa Øerne kunne udarbejde en Byggeplan (Tegning m. v.) samt ogsaa kunne bygge Huset og udføre de øvrige Anlæg.

Udvalget kan slutte sig til, hvad der er fremført i nævnte Skrivelse fra Nationalforeningen under Posterne 1—3 (om Antal Senge, Sted og Byggemateriale).

Hvad angaar det i Tinget fremdragne Spørgsmaal om Indretning af Sygehusafdelinger for tuberkuløse ved vore almindelige Sygehuse, mener Udvalget, at Spørgsmaalet maa stilles i Bero, i alt Fald til næste Lagtingssamling.

I Henhold til det foranførte foreslaar Udvalget, at Tinget vedtager følgende:

1. Tinget beslutter at virke hen til, at der anlægges et Sygehus for tuberkuløse — af Træ eller Træ med Bølgebliksbeklædning som Hovedmateriale — til Brug for alle Øerne og med en Folkesanatorie-Afdeling med 20 Pladser samt en Tuberkulose-Hospitals-Afdeling med 10 Pladser, indrettet saaledes, at Sygehuset kan blive anerkendt af Staten i Henhold til Lov Nr. 70 af 14de April 1905.
2. Lagtinget nedsætter i Henhold til Lagtingslovens § 13 et særligt Udvalg paa 3 Medlemmer til at forberede Opførelsen af det i Post 1 omtalte

Sygehus. Udvalget bemyndiges særlig til at forhandle med Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse.

3. Tinget bemyndiger Amtmanden til forskudsvis af Amtsfattigkassen at afholde de Udgifter, som i Overensstemmelse med, hvad der er anført i den under 17de Septbr. 1905 afgivne Udvalgsbetænkning, anses fornødne for at forberede Opførelsen af det i Posterne 1 og 2 nævnte Sygehus.

4. Tinget andrager Justitsministeriet om at udvirke, at der paa Finansloven for 1906—07 optages en Bevilling paa indtil 45,000 Kr. til Opførelse af det i de foregaaende Poster nævnte Sygehus for tuberkuløse.

Efter at det ved *2den Behandling, den 20de September* (se A. Side 224—228), var vedtaget, enstemmig med 14 Stemmer, at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling, fremkom fra *Udvalget* følgende *Ændringsforslag:*

Til 3dje Indstillingspunkt føjes: », heri dog ogsaa indbefattet de Udgifter, som maatte paakræves i Tilfælde af, at Justitsministeriet og Nationalforeningen til Tuberkulosens Bekæmpelse anser det for rigtigt, at en Ingeniør eller Architekt rejser til Færøerne og affatter Tegning samt Overslag«.

Ved *3dje Behandling, den 21de September* (se A. Side 239), vedtoges samtlige Udvalgets Forslag (med Ændringsforslag) under eet ved Navneopraab enstemmig med 13 Stemmer *(fraværende*: J. Poulsen, Provsten, Müller, C. Olsen, T. J. Petersen, Matras og Weihe).

Samme Dag oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 21de September 1905.

Til
Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende og foregaaende Samling behandlet Spørgsmaalet om Oprettelse af et Sanatorium for tuberkuløse her paa Øerne og har i Aar nedsat et Udvalg vedrørende denne Sag.

Udvalget har efter stedfunden Forhandling med Nationalforeningen for Tuberkulosens Bekæmpelse afgivet en Betænkning, som følger hermed.

Efter at Sagen har gennemgaaet 3 Behandlinger i Tinget, har Tinget i Henhold til Forslag fra Udvalget vedtaget følgende:

— —

(se Udvalgsbetænkningen med Ændringsforslag).

Foranførte tillader man sig at meddele, idet man anbefaler det under Punkt 4 nævnte Andragende til det høje Ministerium.

Sagens øvrige Akter medfølge i Afskrift.

C. Berentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

Til Medlemmer af det i Indstillingspunkt 2 nævnte særlige Udvalg valgtes s. D.: *Müller*, *Nielsen* (hver med 9 Stemmer) og *J. H. Poulsen* (med 8 Stemmer).

VI. Om Forandringer i Lagtingsloven.

Den 29de August fremlagdes nedenstaaende *Andragende* af s. D. fra Lagtingsmændene *Effersøe* og *Paturssen*:

Undertegnede tillade os at foreslaa Tinget at genoptage til Behandling Sagen om Ændringer i Lov af 15de April 1854 om Færøernes Lagting.

Samlingen er vel allerede vidt fremskreden, men for saa vidt man skulde beslutte sig til kun at foreslaa lidet omfattende Ændringer i det sidst vedtagne Forslag, hvad vi anbefale, vil Sagen dog formentlig, uden Skade for de øvrige Sager, der foreligge til Behandling, kunne tilendebringes allerede i indeværende Samling.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 30te August* (se A. Side 97—100), vedtoges det, efter Forslag af Paturssen, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil *i næste Møde* valgtes: *Nielsen*, *Paturssen*, *J. H. Poulsen*, *Winther* og *J. Poulsen*. Udvalget afgav *den 16de September* (Ordfører: Paturssen) følgende

Udvalgsbetænkning:

Til undertegnede Udvalg er henvist et Andragende til Tinget fra Lagtingsmændene Oliver Effersøe og J. Paturssen om at genoptage til Behandling Sagen om Ændringer i Lov af 15de April 1854 om Færøernes Lagting.

Andragendets Fremkomst skyldes, som det oplystes ved første Behandling i Tinget, Ønsket om ved en fornyet Henvendelse til Regeringen at give Stødet til, at denne Sag atter forelægges for Rigsdagen og søges fremmet snarest muligt. Andragerne have derfor henstillet til Tinget kun at foretage lidet omfattende Ændringer i Sagen.

Uagtet der vel kunde være Anledning til at fremkomme med til Dels meget indgribende Ændringer til det af Lagtinget i 1902 vedtagne Forslag, maa man dog formene, at dette for nærværende Tid ikke vilde være rigtigt, da saadanne Ændringer eventuelt vil kunne lægge nye Hindringer i Vejen for Sagens Gennemførelse. Man er derfor blevet enig om med Andragerne, at Tinget bør lægge Hovedvægten paa Lovforslagets hurtige Gennemførelse i Rigsdagen, og kun henstille, at en heldigere Form for Diæternes Forhøjelse end den, der findes foreslaaet i Forslaget af 1902, formentlig vil være denne, at disse, i Stedet for gennemgaaende at forhøjes til 3 Kr. pr. Dag, bestemmes til at skulle udgøre 4 Kr. pr. Dag i Samlingens første 6 Uger og derefter 2 Kr. pr. Dag til Lagtingstidens Slutning.

I Henhold hertil tillader Udvalget sig at foreslaa til Lagtingets Vedtagelse:

1. Tinget anmoder Justitsministeren om paany at forelægge Rigsdagen det af Lagtinget i 1902 vedtagne Forslag til Lov om Forandringer i Lov om Færøernes Lagting af 15de April 1854.
2. I Stedet for § 17 i samme Forslag sættes følgende § 17:

»Lagtingsmændenes Diæter udgøre 4 Kr. pr. Dag for de første 6 Uger, Tinget er samlet, og derefter 2 Kr. pr. Dag til Lagtingets Slutning.«

Efter at det ved Sagens *2den Behandling, den 19de September* (se A. Side 212—215), var vedtaget, enstemmig med 14 Stemmer, at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling, vedtoges ved *3dje Behandling den 21de September* (se A. Side 239), ved Navneopraab Udvalgets Indstillingspunkt 1. enstemmig med 12 Stemmer (*stemte ikke:* T. J. Petersen og Dam; *fraværende*: J. Poulsen, Provsten, Müller, C. Olsen, J. F. Olsen og Weihe); Indstilingspunkt 2. med 9 Stemmer mod 3 (*nej*: T. J. Petersen, Effersøe og Formanden; *stemte ikke*: Dam og Matras; *fraværende*: som før).

Den 22de September oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* i Sagen:

Til

Justitsministeriet.

Fra Lagtingsmændene for Suderø indkom der i indeværende Samling et Forslag til Tinget om at genoptage til Behandling Lov af 15de April 1854 om Færøernes Lagting. Forslagsstillerne henstillede, særlig paa Grund af Sagens sene Fremkomst, at Tinget kun vilde foretage mindre væsentlige Ændringer i det i Samlingen 1902 vedtagne Forslag.

Sagen blev efter stedfunden foreløbig Behandling henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer. Udvalget afgav Betænkning den 16de d. M., hvori det fremkom med Forslag til 2 Indstillingspunkter. De nævnte Indstillingspunkter ere saalydende:

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

Efter at Sagen havde undergaaet 2den Behandling i Tinget, kom den til 3dje Behandling den 22de ds., hvor Indstillingspunkt 1 vedtoges med 12 Stemmer, medens 2 undlod at stemme og 6 vare fraværende. Indstillingspunkt 2 vedtoges med 9 Stemmer, medens 3 stemte »nej«, 2 stemte ikke og 6 vare fraværende.

Lagtinget finder det i høj Grad paakrævet og ønskeligt, at der i næste Rigsdagssamling tages en endelig Beslutning vedrørende Lagtingslovforslaget, saaledes som dette foreligger fra Lagtingssamlingen 1902, med den i indeværende Samling tilføjede Ændring, og skal sluttelig paa det varmeste anbefale Sagen til det høje Ministerium, ved hvis velvillige Forsorg man forventer, at Forslaget maa blive til Lov.

Færøernes Lagting, den 22de September 1905.

C. Bærentsen. *J. Patursson.*

Joen Poulsen.

VII. Om Forslag til Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse.

Den 16de August fremlagdes nedenstaaende *Andragende*:

Til
Lagtinget.

I Lagtingssamlingen 1902 blev forelagt og vedtaget et Forslag til Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse. Skønt denne Sag først blev optaget til Behandling i Lagtinget paa saa sent Tidspunkt som 1900, havde Kravet om Forandringer i Byen Thorshavns kommunale Forvaltning i lange Tider været fremme som et almindeligt Ønske, især naar man sammenlignede de her gældende Regler med de i enhver Henseende langt friere Former paa dette Omraade i de færøske Landkommuner. Der var derfor almindelig Tilfredshed blandt Byens Borgere ved Udsigten til endelig at faa en frisindet Kommunallov, da Lagtinget enstemmig havde vedtaget det Forslag til Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse, som i 1902 nedsendtes til Regeringen til Forelæggelse i Rigsdagen.

Lovforslagets sørgelige Skæbne i Landstinget har derfor været en stor Skuffelse, og man har vanskelig kunnet forlige sig med, hvorfor Principspørgsmaal, der gør sig gældende i Hovedlandets Politik, skal kunne holde Reformforslag heroppefra nede, naar disse er af saa indgribende Betydning for vor Udvikling, som dette Forslag maa siges at være for Byen Thorshavn.

Undertegnede Lagtingsmænd for Sydstrømø (Thorshavn) tillade os derfor i Henhold til ovenstaaende at fremkomme til Lagtinget med Anmodning om, at samme vil optage Lovforslaget til fornyet ordinær Behandling, og forhaabentlig ved en fornyet Indstilling til Regeringen om Forslagets Forelæggelse i Rigsdagen derved vil vise, at her virkelig er et Krav, som man ved denne nu gentagne Henvendelse vil søge at faa gennemført.

Thorshavn, den 7de August 1905.

M. A. Winther. *Dione Isaksen.*

* * *

Thorshavns Kommunalbestyrelse kan ganske tiltræde foranstaaende Andragende og tillader sig at anmode det højtærede Lagting om at virke hen til Tilvejebringelsen af en Kommunallov for Thorshavn i den ene eller den anden af de to Former, som vedtoges af Lagtinget i Aarene 1901 og 1902.

Thorshavns Kommunalbestyrelse, den 15de August 1905.

P. B. V.

Engelstoft. *Finsen.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 17de August* (se A. Side 65—66), vedtoges det, efter Forslag af Isaksen, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil *i næste Møde* valgtes: *Isaksen*, *Müller*, *Winther* (hver med 11 Stemmer), *Nielsen* (med 10 Stemmer) og *C. Olsen* (med 8 Stemmer). Udvalget (Ordfører: Winther) afgav *den 11te September* (Müller og C. Olsen »med Forbehold«) følgende

Udvalgsbetænkning:

Fra Lagtingsmændene for Sydstrømø, Isaksen og Winther, er til Lagtinget indkommet et Andragende om at genoptage til Behandling det i Lagtingssamlingen 1902 vedtagne Forslag til Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse. Andragendet er paategnet en Anbefaling fra Thorshavns Kommunalbestyrelse, hvori samme anmoder Lagtinget om at virke hen til Tilvejebringelsen af en Kommunallov for Thorshavn i den ene eller den anden af de to Former, som vedtoges af Lagtinget i Aarene 1901 og 1902.

Medens Andragernes Ønske kun gaar i Retning af at faa genoptaget og indsendt til Regeringen det i 1902 vedtagne Lovforslag, har Kommunalbestyrelsen udtalt Ønskeligheden af enten at faa dette Lovforslag eller det i 1901 vedtagne ophøjet til Lov.

Man har altsaa Valget mellem de to Former for en ny Kommunallov for Thorshavn, enten den i 1902 vedtagne, der fuldt ud er bygget paa et demokratisk Grundlag, hvori den hidtil gældende Census er ophævet, Offentlighed i Forhandlinger, Forholdstalsvalg og hemmelig Afstemning indført, Valgret og Valgbarhed givet Kvinder, der svare direkte Skat, samt sidst og ikke mindst, at Byraadet herigennem har opnaaet en større Selvstændighed, idet det kun bestaar af valgte Medlemmer, der selv vælger sin Formand m. m., — eller det i 1901 vedtagne Forslag, der i det hele taget er bygget paa den for Danmark gældende Købstad-Kommunallov af 26de Maj 1868, dog med den væsentlige Ændring, at der kun er én Vælgerklasse.

Naar man ser hen til, at de gældende Regler for Byen Thorshavns kommunale Styrelse er bygget paa Grundlag af en Forordning, der hviler paa Principper fra Enevældens Tid, kan det ikke undre, at man længe har næret Ønsket om at faa en Kommunallov efter mere frisindede Principper. Der er ogsaa adskillige Gange gjort Tilløb hertil, saaledes i 1877 og 1884, uden at man den Gang kom til noget Resultat. Endelig i 1900 indkom til Lagtinget Udkast til en ny Kommunallov for Thorshavn, udarbejdet af Amtmanden efter Opfordring fra Borgerrepræsentationen, hvilket Udkast i Lagtingssamlingen 1901 blev vedtaget og nedsendt til Regeringen. Paa Grundlag heraf udarbejdede denne et nyt Forslag til Kommunallov for Thorshavn, der gik i langt mere frisindet Retning, hvilket Forslag enstemmig blev vedtaget i Lagtingssamlingen 1902.

Med Hensyn til disse Lovforslag skal man henvise til Lagtingsberetningerne for 1901 og 1902.

Det skal indrømmes, at det i 1901 vedtagne Lovforslag var en Forbedring i det bestaaende Forhold. Men ligesom der dengang i Lagtinget var Røster, der hævede sig for en Kommunalforfatning i mere frisindet Retning, saaledes var der ogsaa ude i Vælgerbefolkningen mange, der nærede lignende Ønske. Naar derfor Ministeriets Forslag i 1902 saa enstemmig vedtoges i Lagtinget, og man gik bort fra sit oprindelige Forslag fra 1901, maa Grunden hertil søges i, at hint tog mere Sigte paa Selvstyre og i øvrigt indeholdt saadanne Bestemmelser, som nu til Dags har vundet almindelig Tilslutning. I den færøske Landkommunallov forekommer ingen Skatteccensus, og den for Thorshavn gældende af 4 Kr. har heller ikke hidtil haft nævneværdig Betydning. Hvad de højstbeskattede saaledes kunde tænkes at tabe ved Ophævelsen af denne Census, vilde de i fuldt Maal kunne indvinde ved Bestemmelserne i Ministeriets Forslag om Forholdstalsvalg.

At man i det hele foretrak Lovforslaget fra 1902 for det i 1901 vedtagne, ses bedst deraf, at det enstemmig vedtoges i Lagtinget. I 1901 kunde man af gode Grunde ikke stille sine Fordringer saa vidt, da man jo ikke den Gang

vidste, hvorledes Ministeriet vilde stille sig. Ved Ministeriets Forslag mente man endelig at være kommen til en heldig Løsning af Spørgsmaalet, og den Modstand, som Forslaget har mødt i Landstinget, — en Modstand, der har ført til, at Byen Thorshavn endnu maa styres efter sin gamle Kommunallov, — har derfor fremkaldt en ikke ringe Skuffelse samt Forundring over denne Modstands Motiver.

Udvalget er enigt i, at Tinget helst bør holde paa det i 1902 vedtagne Forslag, da dette frembyder saa mange Fordele, og nærer man det Haab, at den danske Rigsdag nu vil imødekomme de Ønsker, som Færøernes Lagting saa enstemmig maa siges at have udtalt ved dette Lovforslags Vedtagelse.

Skulde imidlertid nævnte Lovforslag endnu kunne ventes at møde saadan Modstand i Landstinget, at dets Gennemførelse i den foreliggende Form er umulig, vil man — som en Udvej fremfor den nuværende Ordning — foretrække, i Tilslutning til Kommunalbestyrelsens Ønske, det i 1901 vedtagne Lovforslag, idet en Forandring i Byen Thorshavns kommunale Forvaltning maa anses som paatrængende og særdeles ønskelig.

Udvalget foreslaar derfor, at Tinget anmoder Ministeriet om paany at forelægge Lovforslag om Byen Thorshavns kommunale Styrelse til Behandling i Rigsdagen i den ene eller den anden af de to Former, som vedtoges af Lagtinget i 1901 og 1902, med de Redaktionsændringer i vedkommende Forslag, der nu gøres nødvendige, efter at saa lang Tid er gaaet hen siden deres Vedtagelse i Lagtinget, idet Udvalget i øvrigt ikke har fundet Anledning til at foreslaa nogen Ændringer i disse.

Udvalget skal derfor tillade sig at stille følgende Forslag til Beslutning:

1. Principaliter:

   Lagtinget anmoder Justitsministeren om paany at ville forelægge Rigsdagen det i 1902 af Lagtinget vedtagne Forslag til Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse.

2. Subsidiært:

   Tinget anmoder Ministeren om, — hvis dette Forslag ikke skulde ventes at kunne gennemføres, — at søge at faa det i 1901 vedtagne Forslag ophøjet til Lov.

Efter at det ved *2den Behandling, den 14de September* (se A. Side 160—162), var vedtaget, enstemmig med 14 Stemmer, at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling, vedtoges ved *3dje Behandling*, den *16de September* (se A. Side 184—186), Udvalgets Indstillingspunkt 1. enstemmig med 13 Stemmer (*stemte ikke*: J. Poulsen, C. Olsen, T. J. Petersen, J. F. Olsen og Weihe; *fraværende*: Provsten og Müller), medens Indstillingspunkt 2 bortfaldt, idet kun 4 stemte derfor og 5 imod (*ja*: Nielsen, Michelsen, Thomsen og Effersøe; *nej*: Patursson, O. J. Olsen, J. H. Poulsen, Hentze og Formanden; *fraværende*: som før; *stemte ikke*: de øvrige Medlemmer).

Den 21de September oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting,
Thorshavn, den 21de September 1905.

Til
Justitsministeriet.

Til Lagtinget er i indeværende Samling indkommet et Andragende fra 2 Lagtingsmænd for Sydstrømø (Thorshavn), gaaende ud paa, at Lagtinget indgaar til Ministeriet med Andragende om, at samme paany forelægger Rigsdagen

det Forslag til Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse, som blev vedtaget i Lagtingssamlingen 1902 og siden har været behandlet i Rigsdagen, hvor det hidtil ikke har kunnet gennemføres.

I den Anbefaling, som Thorshavns Kommunalbestyrelse har paategnet det nævnte Andragende, har den udtalt Ønskeligheden af at faa en Kommunallov i den ene eller anden af de to Former, som vedtoges af Lagtinget i 1901 og 1902.

Sagen har været henvist til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som den 11te ds. har afgivet Betænkning, der vedlægges.

Skønt Udvalget i det hele taget har kunnet slutte sig til det i 1902 vedtagne Lovforslag og helst saa dette ophøjet til Lov, har man ment ikke at kunne se bort fra det af Kommunalbestyrelsen udtalte Ønske, hvorfor man tillod sig at stille følgende Forslag til Beslutning:

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

Som det vil fremgaa af Betænkningen, har Udvalget ikke fundet Anledning til at foreslaa nogen Ændringer i de omtaldte Lovforslag, og ved Sagens Behandling i Tinget blev heller ikke stillet noget Ændringsforslag.

Ved Sagens 3dje Behandling foretoges Afstemning over Udvalgets Indstillingspunkter med følgende Resultat:

Til Punkt 1.

For Indstillingen stemte 13 Medlemmer, medens 5 »stemte ikke« og 2 vare fraværende.

Til Punkt 2.

For Indstillingen stemte 4 Medlemmer, medens 5 stemte »Nej«, 9 »stemte ikke« og 2 vare fraværende,
og var saaledes Indstillingspunkt 1 vedtaget, men Punkt 2 forkastet.

Man tillader sig saaledes paa ny allerærbødigst at andrage om, at det i 1902 vedtagne Forslag til Lov om Byen Thorshavns kommunale Styrelse ved det høje Ministeriums Forsorg maa blive ophøjet til Lov.

C. Bærentsen. *M. A. Winther.*

Joen Poulsen.

VIII. Forslag til Lov om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene. m. m.

Den 10de August fremlagdes et af Formanden udarbejdet Udkast til Forslag til »Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene« (vedhæftet som *Bilag 2 a.)*.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 12te August*, (se A. Side 40—43; jfr. Side 25—27) vedtoges det, efter Forslag af Formanden, enstemmig med 15 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil *i næste Møde* valgtes: *Effersøe, Heutze* (hver med 14 St.) og *Müller* (med 13 St). Den *29de August* afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der er blevet nedsat i Anledning af, at Amtmanden har forelagt Tinget et Udkast til Forslag til »Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene«, tillader sig at udtale følgende:

Udvalget er enigt med Amtmanden om, at der paakræves en Lov for Færøerne i den omhandlede Retning. Den i det øvrige Kongerige gældende Lov Nr. 105 af 14de April 1893 om smitsomme Sygdomme hos Husdyrene gælder ikke paa Færøerne, jfr. Lovens § 20, og her haves ingen anden lignende Lov. Man har for at hindre Indførsel til Øerne af smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene udstedt forskellige Forbud, m. H. t. hvilke henvises til den færøske Lovsamling Side 226. Endvidere have Forbud i enkelte Tilfælde været udstedte for at forebygge Overførelse fra en Ø til en anden af saadanne Sygdomme. Disse Bestemmelser ere imidlertid ikke fyldestgørende, og det er meget tvivlsomt, om man kan idømme Straf for Overtrædelser af Forbudene.

Amtmandens Udkast gaar i Hovedsagen ud paa:

1. at der kan udstedes Forbud mod Indførsel til Færøerne af Husdyr m. m., naar der er Fare for Indbringelse af Smitte, eller Indførselen gøres afhængig af Betingelser, §§ 1 og 3;
2. at der, naar smitsom Sygdom er udbrudt blandt Husdyr paa Færøerne, kan udstedes Forbud mod Overførelse af Husdyr m. m. fra en Ø eller en Del af en saadan til andre Dele af Øerne, eller Overførelsen gøres afhængig af Betingelser, jfr. §§ 2 og 3;
3. at der kan udstedes Forbud, der sigte til at forebygge Udbredelse gennem Kvæget af Tuberkulose.

Under Sagens 1ste Behandling i Tinget fremkom Udtalelser om, at man burde foreslaa strængere Bestemmelser til Forebyggelse af Indførsel af Sygdomme (Post 1), navnlig saaledes, at Indførsel til Øerne af Husdyr som Regel skal være forbudt. Udvalget slutter sig til disse Udtalelser og har med Amtmandens Udkast som Grundlag udarbejdet det hoslagte foreløbige Udkast*) til Forslag til »Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.«, i hvilket man har optaget en Bestemmelse om Forbud mod Indførsel til Færøerne af Ræve og andre Rovdyr. Sagen blev derefter tilstillet Landbrugskonsulenten med Anmodning om, at han vilde afgive sin Erklæring over samme. Denne foreligger i hoslagte Skrivelse af 18de d. M. fra ham.

Udvalget har derefter paany overvejet Sagen og har affattet medfølgende Lovforslag**), der i Hovedsagen kun afviger lidet fra det foreløbige Udkast.

Angaaende de enkelte Bestemmelser i Forslaget anføres:

1. Til § 1.

Som foran bemærket, mener Udvalget, at det bør være Regelen, at Indførsel af Husdyr skal være forbudt. Man har foreslaaet, at der for hvert enkelt Tilfælde, naar Husdyr ønskes indførte, skal indhentes Tilladelse fra Øvrigheden. Det anses for mest praktisk, at Tilladelsen gives af Amtmanden, dog at Landfogdens, eventuelt andre Autoriteters, Erklæring indhentes. Man forudsætter, at Landbrugskonsulentens Mening vil blive hørt. Til Vejledning for Amtmanden maa der ved Samvirken mellem veterinære Autoriteter og Personer, som ere kendte med vore stedlige Forhold, navnlig Landbrugskonsulenten, kunne tilvejebringes almindelige Bestemmelser om de Forholdsregler, der bør iagttages med Hensyn til

*) udelades her.

**) vedhæftet som *Bilag 3*.

Undersøgelse af Dyrets Sundhedstilstand, Rensning, Karantæne m. m., jfr. Bekendtgørelser Nr. 88 og 89 af 13de Juni 1896.

Det er fornemtlig almindelig anerkendt, at vore Husdyr ere udsatte for Fare ved Indbringelse af Smitte. At smitsomme Sygdomme, til Dels af farlig Beskaffenhed, saasom Kvægpest og Faarets Øjensyge, udefra ere overførte paa vore Husdyr, vides, jfr. Landbrugskonsulentens førnævnte Skrivelse.

Naar man ser hen til, *at* der udenfor Øerne hersker blandt Husdyrene flere smitsomme Sygdomme, som ikke findes hos os; *at* vi paa Grund af Mangel paa Dyrlæge ville være særlig ilde stillede, hvis Sygdomme indføres; *at* vi som Følge af Øernes isolerede Beliggenhed have forholdsvis let ved at hindre Indførsel af Sygdomme; *at* der kun er meget ringe Trang til Indførsel af Husdyr; *at* Indførselen, bortset fra Faren ved Indbringelse af Smitte, kan virke skadelig paa Avlen. — synes det naturligt, at man sætter strænge Bestemmelser for Indførsel af Husdyr.

Herimod kan rejses de Indvendinger, at vi af Hensyn til fremmede Nationer bør undlade at tage saa strænge Forholdsregler, at vi kunne vente, at der i andre Lande bliver lagt Indførsel af Husdyr fra Færøerne lignende Hindringer i Vejen.

Udvalget kan dog ikke erkende Berettigelsen af disse Indvendinger. Der finder i Virkeligheden kun en meget ringe Indførsel af Husdyr Sted til Færøerne, og denne har ingen kommerciel Betydning. Paa samme Maade forholder det sig med vor Udførsel af Husdyr.

Under Hensyn til foranførte, og idet man erkender, at vort Husdyrbrug af og til vil paakræve Indførsel af Avlsdyr, holder Udvalget for, at man vel ikke helt skal forbyde Indførsel af Husdyr, men at der, hvor Indførsel skønnes nødvendig, bør tages saadanne Forholdsregler, at man kan anses sikret mod Indbringelse af Smitte.

Hvad der foran er anført om Faren ved Indførsel af Smitte ved Husdyr, gælder ogsaa med Hensyn til Indførsel af Huder og Skind, der ikke ere saltede eller garvede. Da der slet ikke foreligger nogen Nødvendighed for Indførsel af disse Artikler, kunde der være Grund til at udstede et fuldstændigt Forbud; men Udvalget har ikke fundet det fornødent at give nogen særlig Regel herom, idet man gaar ud fra, at Øvrigheden ikke vil give Tilladelse til Indførsel.

2. Til § 2.

At henføre Uld under § 1 anses ikke for rigtigt, da der er eller kan blive større Trang til Indførsel heraf end af Husdyr og de øvrige i §'en nævnte Artikler. Paa den anden Side tænker man sig, at der altid kan være Fare for Indførsel af Smitte ved Uld, og at visse forebyggende Foranstaltninger ville være nyttige. Man venter dog, at disse Foranstaltninger, f. Eks. Tilsyn med, at Ulden indføres i vadsket Tilstand, ikke ville være til væsentlig Ulempe ved Indførsel. Man har med den foreslaaede Paragraf haft til Hensigt at henlede Opmærksomheden paa det omhandlede Forhold. Hvor vidt Bestemmelsen er nødvendig og hensigtsmæssig, maa sagkyndige bedømme, jfr. Bekendtgørelser Nr. 97 af 31te Maj 1897 og Nr. 88 af 13de Juni 1896.

3. Til § 3.

Der henvises til Amtmandens Udkast § 1, Lov Nr. 105 af 14de April 1893 § 14, Justitsministeriets Skrivelse af 7de April 1875 (i den færøske Lovsamling) samt Udvalgets Forslag § 2 i Slutningen.

4. Til § 4.

Jfr. Justitsministeriets førnævnte Skrivelse i Begyndelsen og kgl. Resolution af 13de April 1872 (Færøsk Lovsamling).

5. Til § 5.

Jfr. Amtmandens Udkast § 2 og Lov Nr. 105 af 14de April 1893 § 14, 2det Stykke. Her at anvende lignende Regel som i § 1 kan der selvfølgelig ikke være Tale om.

Da der ikke i §'en, i Modsætning til § 3, er Tale om Forhold, der vedrøre andre Stater, er det formentlig hensigtsmæssigt at overlade til Amtmanden at udstede paagældende Forbud.

6. Til §§ 6 - 8.

Udvalget har anset det for rigtigt at optage i Loven Bestemmelser om, hvorledes smitsomme Sygdomme, naar de maatte optræde blandt Husdyrene, ville være at bekæmpe.

Her møder vel den Vanskelighed, at der ikke findes Dyrlæge paa Øerne, og Udvalget finder ikke Anledning til at foreslaa, at det offentlige ansætter en saadan. Imidlertid kan der, selv om Faren for Smittes Indbringelse ikke bliver stor, forekomme Tilfælde, hvor man maa træffe Foranstaltninger mod en Sygdom, og i saa Fald bør der ikke savnes Bemyndigelse for Øvrigheden til at handle. I paatrængende Tilfælde kan en Dyrlæge skaffes til Stede, og selv om en saadan mangler, kan man vente, at Øvrigheden vil være i Stand til, med Bistand af Landbrugskonsulenten, der, for saa vidt han er Landbrugskandidat, har nogen Uddannelse i Veterinærkundskab, at bedømme, om en Sygdom blandt Husdyrene er smitsom, og hvilke Foranstaltninger der bør anvendes til Forebyggelse af Smittens Spredning, f. Eks. Rensning, Afspærring og Nedslagning.

Paa Grund af Mangel paa Dyrlæger kan man ikke her paa Øerne fastsætte saa detaillerede Bestemmelser som de, der indeholdes i Lov Nr. 105 af 14de April 1893, angaaende hvilke Sygdomme hos Husdyr der skulle være undergivne det offentliges Forsorg (Lovens §§ 2 og 10) og om, hvad der bør foretages til Sygdommens Bekæmpelse (§ 3 og følgende), samt om Udredelsen af Omkostningerne ved trufne Forholdsregler (§ 8, 4de, 6te og 9de Stykke, § 12, 2det Stykke, § 15, 1ste Stykke, §§ 17 og 19).

Man har foreslaaet nogle Bestemmelser, der skønnes hensigtsmæssige. Med Hensyn til disse bemærkes:

Til § 6, 1ste Stykke sigter til det Tilfælde, at en smitsom Sygdom nylig er indført uden at være kommen til Øvrighedens Kundskab. 2det Stykke forudsætter, at en bestemt smitsom Sygdom vides at herske paa Øerne eller paa et Sted, hvorfra den mulig kan befrygtes indført. Øvrigheden kan da i Bekendtgørelsen give Oplysning om, hvorledes Sygdommen giver sig til Kende. I øvrigt henvises til Lov Nr. 40 af 29de Marts 1904 § 7.

Til § 7. Da der i §'en omhandles Foranstaltninger, som kunne blive meget omfattende og medføre betydelige Omkostninger for det offentlige (Amtsrepartitionsfonden og Statskassen), foreslaas det overladt til en Kommission, bestaaende af Amtmanden og to af Lagtinget valgte Medlemmer, at udstede vedkommende Paabud, jfr. Lov Nr. 40 af 29de Marts 1904 § 7.

Til § 8. Bortset fra det Tilfælde, at Ejeren selv ved sit Forhold har givet Anledning til de trufne Foranstaltninger, mener Udvalget, at det offentlige, som Følge af, at vi ikke have Dyrlæger paa Øerne, bør bære alle Omkostninger. I øvrigt henvises til Loven af 1893 § 8, 8de Stykke, og § 17; § 8, 6te og 7de Stykke.

7. Til § 9.

Jfr. Loven af 14de April 1893 § 11, Lov Nr. 57 af 26de Marts 1898 og Amtmandens Udkast § 4.

I Henhold til de for nogle Aar siden foretagne Undersøgelser maa det antages, at Tuberkulose ikke er meget udbredt blandt Kvæget her paa Øerne. Forholdene ere i det hele taget ikke gunstige for denne Sygdoms Udbredelse. Der skønnes dog at være god Anledning til at foreslaa de i §'en indeholdte Bestemmelser.

Da der ingen Dyrlæge findes paa Øerne, vil det rimeligvis i mange Tilfælde blive vanskeligt at konstatere Sygdommen; men den maa dog undertiden

kunne optræde saaledes, at den kan konstateres, f. Eks. af en Læge, og Forbud kan da udstedes i Henhold til §'en.

8. Til § 10.

Man har anset det for rigtigt at optage et Forbud mod Indførsel af Ræve og andre Rovdyr i Forslaget, jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse af 1ste Juli 1893 (Færøsk Lovsamling Side 227 nederst) og Lagtingsforhandlingerne i 1892.

Visse Rovdyr, navnlig Polarræven, som af og til findes om Bord i Skibe, der anløbe Færøerne, og har været ført i Land her, ville formentlig kunne gøre overordentlig stor Skade paa Faar (Lam), Gæs m. m.

Endvidere foreslaas, at der optages en Bestemmelse om Forbud mod Indførsel af Rotter og Mus samt Overførsel af disse Dyr fra en Ø til en anden. Som bekendt, findes disse Arter af skadelige Dyr ikke paa alle Øerne. Man veed et bestemt Tilfælde, hvor der skal være gjort Forsøg paa at indføre Rotter paa en Ø, hvor saadanne ikke fandtes.

9. Til § 11.

§'en er til Dels affattet i Overensstemmelse med § 16 i Loven af 14de April 1893, dog har man foreslaaet, at Minimumsbøden skal være højere, da dette formentlig er nødvendigt for at bevirke Lovens Overholdelse i størst muligt Omfang. En Omgaaen af Loven vil langt lettere kunne finde Sted paa Færøerne end i det øvrige Kongerige, af Hensyn til, at der ikke her finder nogen Toldundersøgelse Sted.

Indførsel af Ræve og andre Rovdyr frembyder, som bemærket i Post 8, stor Fare for Samfundet og bør derfor straffes strængt i Lighed med, hvad der er bestemt i Straffelovens Kap. 29. Noget lignende gælder om Indførsel af Rotter eller Mus, naar Skade har været tilsigtet. Vor Lovgivning indeholder ingen almindelige Straffebestemmelser for almenfarlige Forbrydelser.

10. Til § 12.

Jfr. Amtmandens Udkast § 5.

11. Til § 13.

Jfr. Amtmandens Udkast § 6. At Sager, der kunne medføre Ikendelse af Strafarbejde, behandles som Justitssager, stemmer med Lovgivningen.

12. Til § 14.

Det vil formentlig være rigtigt at give en noget længere Frist for Lovens Ikrafttræden end den i Lov Nr. 51 af 1ste April 1896 § 3 fastsatte (f. Eks. 1 à 2 Maaneder).

* * *

Til

Lagtingsudvalget for Sagen angaaende Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene.

Ved en under Gaars Dato modtagen Skrivelse er mig afæsket Erklæring over et af Amtmanden i Tinget fremlagt Lovudkast samt et af Udvalget forfattet forelobigt Udkast til Lovforslag vedrørende ovennævnte Sag. I den Anledning bemærkes:

Saa vidt mig bekendt, er der i Løbet af de sidst forledne 40 Aar to Gange forefaldet Tilfælde af Kvægpest i Besætninger her paa Øerne. I begge Tilfælde synes Sygdommen at være indført med *tørrede* Huder — vistnok indirekte fra Sydamerika —. Da Indførsel af Huder i den nævnte Tilstand ikke er nødvendig, bør den under ingen Omstændigheder tillades. Angaaende Muligheden for Smitteoverførelse ved saltede Huder turde de veterinære Avtoriteter kunne give Oplys-

ning; man maa i hvert Fald tage i Betragtning, at Risikoen i saa Henseende ifølge foreliggende Erfaringer synes forsvindende, og at den nævnte Vare maa betragtes som en Nødvendighedsartikel. Noget lignende gælder om saltet Kød og Talg, som i Praksis næppe vil vise sig smittebærende, og som det kan have nogen Betydning at indføre fra Pladser, hvor disse Varer kunne faas til billige Priser.

Med Indførsel af Halm — navnlig Pakhalm — kan man paa Grund af den livlige Samfærdsel med Udlandet vanskelig føre virkningsfuldt Tilsyn. Skønt Halm fra forbudte Steder rimeligvis af og til er blevet anvendt til Strøelse eller Foder, har man ikke Erfaring for, at saadant har haft skadelige Følger.

Indførsel af levende Husdyr har haft nogen — dog ikke udelukkende gavnlig — Indflydelse paa Avlen og bør vel fremdeles være tilladt enten som Regel eller ifølge særlig Tilladelse i hvert enkelt Tilfælde. Under alle Omstændigheder bør saadan Indførsel undergives Kontrol, idet der ikke alene bør forlanges Attester fra Afsendelsesstedet, men ogsaa indføres skarpt Opsyn med de indførte Dyr, saa at det ikke straks tillades dem at komme i Berøring med Kreaturer paa Ankomststedet. Inden Dyrenes Frigivelse bør Ejeren være forsynet med en efter Samraad med de veterinære Avtoriteter indrettet Attest, som er udfyldt af en til det nødvendige Opsyn beskikket stedlig Myndighed. Adgang til Indførsel bør *altid* gøres afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne for at hindre Indbringelse af Smitten, derunder f. Eks. for Faars Vedkommende Badning, saa at Ulden desinficeres, og for Hornkvæg Tukerkulinprøve, helst paa Ankomststedet. Strænge Regler vedrørende Indførsel af Husdyr vil formentlig hæmme Indforskrivning af uhensigtsmæssige Kreaturer, uden dog at lægge altfor store Hindringer i Vejen for Anskaffelse af værdifulde Avlsdyr.

Som Følge af de enkelte Kvægholds Faatallighed, og fordi Handel med Kreaturer saa at sige aldrig forekommer, er Tuberkulosen blandt Kvæget ikke saa farlig her paa Øerne som i den øvrige Del af Kongeriget. Dog vil det i en Lov angaaende smitsomme Sygdomme ikke være af Vejen at medtage Bestemmelser vedrørende nævnte Sygdom. Angaaende § 4 i Amtmandens Udkast bemærkes, at Konstatering af Tuberkulose vil være meget afhængig af, om der gives Lejlighed til at foretage Tuberkulinprøve; men ved Hjælp af denne bliver bemeldte Sygdom »øjensynlig« i mange Tilfælde, hvor der ikke foreligger nogen Smittefare. Forbud mod at lade mistænkeligt Kvæg føre til fælles Græsgange er næppe nødvendigt. I Lov af 14de April 1893 hjemles visselig saadant Forbud; men Professor Bang har i 1897 for undertegnede udtalt, at der ingen Sandsynlighed var for Smitteoverførelse i Havgen. For saa vidt der ingen Erstatning gives til vedkommende Ejer, bør man være varsom med Forbud, som eventuelt ville kunne udstedes paa Mistanke som Følge af en opskræmt Indbildningskraft hos Naboerne. — »Samlingssteder for Kreaturer til Udførsel« forekomme ikke, og kunne i en overskuelig Fremtid ikke antages at ville forekomme.

Til § 6 i Udvalgets Udkast burde der formentlig tages Hensyn, hvis det af Amtmanden udarbejdede Udkast lægges til Grundlag for en ny Lov. §'en kunde da maaske faa følgende Ordlyd: »Indførsel af Hunde eller Katte ligesom i det hele taget af tæmmede eller vilde Rovdyr skal være forbudt. Dog skal Ministeriet i enkelte Tilfælde, naar særlige Grunde tale derfor, kunne give Tilladelse til saadan Indførsel under Iagttagelse af passende Forsigtighedsregler.« Ved en saadan Affattelse vilde §'en komme i nærmere Overensstemmelse med Lovens øvrige Indhold, idet vedkommende Dyr kunne være befængte med Sygdomme, bl. a. Indvoldsorme, som give Anledning til Smitte hos Dyr af samme eller anden Art saavel som hos Mennesker. — Med Hensyn til Dyr om Bord i Skibe bør man stille sig klart, hvor vidt Indførsel kan siges at have fundet Sted, naar vedkommende Fartøj ligger ved Bolværk eller forankret i saadan Afstand fra Land, at Svømning til Stranden ikke er udelukket. I Tilfælde, hvor der udbryder Sygdom paa et enkelt Sted paa Øerne, bør der træffes Foranstaltninger mod Smittens videre Udbredelse; men disse bør ikke lægge unødvendige Baand paa Samfærdselen eller Afhændelsen af Produkter fra vedkommende Distrikt.

Med disse Bemærkninger undlader jeg ikke hoslagt at tilbagesende de mig tilstillede Papirer, forudsættende, at jeg enten under Sagens videre Behandling i Tinget eller senere faar Lejlighed til at fremkomme med yderligere Betænkning.

Thorshavn, den 18de August 1905.

R. C. Efferso.

Ved Sagens *2den Behandling, den 5te September* (se A. Side 106—113), forhandledes Lovforslaget i følgende Afsnit: §§ 1—5; §§ 6—9; § 10; §§ 11—14, hvorefter det enstemmig med 18 Stemmer vedtoges at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling.

Til *3dje Behandling, den 15de September* (se A. Side 162—169), fremkom følgende *Ændringsforslag*:

1. Fra *Formanden* (se *Bilag 4*)

2. - *Udvalget* (- — *13*)

3. - *J. Poulsen* (Underændringsforslag til Nr. 2):

Til § 1.

I 2det Stykke, 1ste og 2den Linie, udgaa Ordene: »naar Indførselen . . . . gavnlig, og«. I 2den Linie udgaa Ordene: »med denne«.

4. Fra *Formanden* (Underændringsforslag til Nr. 1 Pkt. 5):

I Stedet for Litra a) sættes:

a) I 1ste Punktum ændres Ordene »Overtrædelse af de i Medfør af denne Lov« til »Overtrædelser af denne Lov eller de i Medfør af samme«, hvorhos Ordene »500 Kr. til Amtsfattigkassen« ændres til »2000 Kr. til Amtsfattigkassen eller under skærpende Omstændigheder med Fængsel (Straffelovens § 25)«.

Ved *Afstemningen* vedtoges Underændr. Nr. 3 med 9 St. mod 1, men ved den derefter foretagne Afstemning (ved Navneopraab) over den saaledes ændrede § 1 i Ændr. Nr. 2 bortfaldt §'en, idet kun 9 Medlemmer stemte derfor og ingen imod (*ja* stemte: J. Poulsen, Michelsen, Müller, C. Olsen, Hentze, Dam, Matras, Effersøe og Weihe; *stemte ikke*: Nielsen, Isaksen, Paturssøn, J. H. Poulsen, Winther, Thomsen og Formanden; *fraværende*: Provsten, O. J. Olsen, T. J. Petersen og J. F. Olsen). Ændr. Nr. 1 Pkt. 1. a. vedtoges med 10 St. mod 0, hvorved Ændr. Nr. 2 §§ 2—4 bortfaldt. Ændr. Nr. 1 Pkt. 1. b. vedtoges med 13 St. mod 0, hvorved Ændr. Nr. 2 § 5 bortfaldt. Sidstnævnte Ændr. § 6 ansaas som vedtagen uden Afstemning, og sammes §§ 7—15 vedtoges med 13 St. mod 0. Samme Ændr. § 16 bortfaldt, idet ved Navneopraab kun 1 stemte derfor og 8 imod (*ja* stemte: Effersøe; *stemte ikke*: Paturssøn, C. Olsen, Matras, Thomsen og Weihe; *fraværende*: Provsten, O. J. Olsen, Müller, T. J. Petersen, J. F. Olsen, Hentze). Underændr. Nr. 4 vedtoges ved Navneopraab med 10 St. mod 0 (*stemte*

ikke: J. H. Poulsen, Winther, Effersøe og Weihe: *fraværende*: som før), hvorefter Ændr. Nr. 1 Pkt. 5, saaledes ændret, vedtoges med 12 St. mod 0. Ændr. Nr. 1 Pkt. 6 betragtedes som vedtaget ved Afstemningen over sammes Pkt. 5, og den saaledes ændrede § 13 i Udvalgets Lovforslag (Bilag 3) vedtoges med 13 St. mod 0. § 14 i samme Forslag betragtedes som vedtagen uden Afstemning.

Afstemningen over *Lovforslaget i dets Helhed* (se *Bilag 12*) foretoges *den 20de September* (se A. Side 223), og det vedtoges da enstemmig ved Navneopraab med 17 Stemmer (*fraværende*: C. Olsen, T. J. Petersen og Hentze).

Den 21de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 21de September 1905.

Til
Justitsministeriet.

I Anledning af hoslagte, af Lagtingets Formand udarbejdede Udkast til »Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene« har Tinget nedsat et Udvalg paa 3 Medlemmer.

Udvalget har til Tinget afgivet en Betænkning, der ledsages af et Forslag til »Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.« samt af 2 andre Bilag. Betænkningen med Bilag tillader man sig at fremsende herved. Det fremgaar af det foreliggende, at Udvalget har optaget i Lovforslaget ikke alene Bestemmelser om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene, men ogsaa om Foranstaltninger mod Indførsel samt Overførsel fra den ene Ø til den anden af visse skadelige Dyr (Ræve m. m.).

Til Sagens 2den Behandling fremkom fra Tingets Formand hoslagte Ændringsforslag til Udvalgets Forslag. Paa Foranledning heraf og af, hvad der blev udtalt ved Sagens 2den Behandling, fremsatte Udvalget efter fornyet Overvejelse det herved følgende Ændringsforslag til sammes oprindelige Forslag.

Af Forslag og Ændringsforslag samt af hoslagte Referat af Tingets Forhandlinger om Sagen fremgaar, at man har været enig om Ønskeligheden af, at der tilvejebringes en Lov i den omhandlede Retning. Kun angaaende to væsentlige Punkter har der været Uoverensstemmelse mellem Tingets Medlemmer, i hvilken Henseende fremhæves: Udvalget har ment, at »Indførsel til Færøerne af Husdyr samt af Huder og Skind, for saa vidt de ikke ere saltede«, kun maa finde Sted efter særlig for hvert enkelt Tilfælde meddelt Tilladelse, medens Formandens Forslag gaar ud paa, at Indførsel af Husdyr skal kunne forbydes, naar der er Grund til at antage, at Indførselen vil udsætte Øerne for Indbringelse af smitsom Sygdom blandt Husdyr. — Udvalget har derhos foreslaaet en noget strængere Straf for Overtrædelser af Loven eller de i samme udstedte Forbud end Formanden.

Afstemningen over disse Punkter fik følgende Udfald:

For Udvalgets Ændringsforslag §§ 1—4 med et af et Medlem stillet og af Tinget vedtaget Underændringsforslag til § 1, hvilket følger herved, stemte 9 Medlemmer; 7 stemte ikke, medens 4 vare fraværende. I Henhold til Tingets Forretningsorden var Ændringsforslaget herved forkastet. For-

mandens Ændringsforslag. Punkterne 1 a og 1 b, vedtoges derefter med henholdsvis 10 Stemmer og 13 Stemmer mod ingen.

Udvalgets Ændringsforslag § 16 forkastedes, idet 1 Medlem stemte for, 8 stemte mod, 5 ikke stemte og 6 vare fraværende. Formanden stillede hoslagte Underændringsforslag til sammes Ændringsforslag Punkt 5 til §§ 11 og 12 i Udvalgets Forslag (om Straf), hvilket vedtoges med 10 Stemmer mod ingen. Formandens Ændringsforslag Punkt 5 vedtoges derefter med 12 Stemmer mod ingen.

Følgende af de øvrige Forslag bleve vedtagne af Tinget, nemlig: Udvalgets Ændringsforslag §§ 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15; Udvalgets oprindelige Forslag § 13 med Formandens Ændringsforslag Punkt 6; Udvalgets oprindelige Forslag § 14.

Lovforslaget i sin Helhed blev derefter vedtaget med 17 Stemmer, medens 3 Medlemmer vare fraværende.

Det vedtagne Lovforslag tillader man sig at fremsende hermed, idet bemærkes:

Lovforslagets § 1 bestemmer, at der til Forebyggelse af, at Smitte indbringes, kan udstedes Forbud mod Indførsel af Husdyr, eller Indførselen gøres afhængig af Betingelser. Efter de stedfundne Forhandlinger er der i Tinget Enighed om det ønskelige i, at der for Indførsel af visse Husdyr, særlig Faar, stedse stilles Betingelser, i Lighed med, hvad der nu er fastsat i Lov af 23de Februar 1866 om Ordningen af de til Haugevæsenet paa Færøerne hørende Forhold, § 16, dog af en mere betryggende Natur.

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

IX. Om Færøernes Telegrafforbindelse.

Den 14de August fremlagdes følgende *Andragende* af s. D. fra Lagtingsmand *O. J. Olsen:*

Undertegnede tillader sig herved ærbødigst at henstille til Lagtinget, at der i indeværende Samling bliver taget under Overvejelse, om der ikke skulde være Anledning for Tinget, som Landets Repræsentation, at aabne Forhandlinger med »Det store nordiske Telegrafselskab« vedrørende den Telegrafforbindelse, som det nævnte Selskab agter at oprette med Færøerne. Det maa antages at være af Interesse for Øernes Befolkning, at denne for Landet saa vigtige Sag funderes paa en for Befolkningen mest hensigtsmæssig Maade, i hvilken Henseende en Udtalelse fra Lagtinget maa formenes at være paa sin Plads.

Hvad særlig det nu snart gamle Telefonprojekt til Øernes lokale Forbindelse angaar, turde det formenes at ligge i Sagens Interesse, at der med Hensyn hertil blev gjort Telegrafselskabet en Tilnærmelse.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 15de August*, vedtoges det, efter Forslag af O. J. Olsen, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil *i næste Møde* valgtes: *Effersøe, T. J. Petersen* (hver med 9 Stemmer), *O. J. Olsen* (med 8 Stemmer), *Michelsen* og *Winther* (hver med 7 Stemmer). Udvalget (Ordfører: O. J. Olsen) afgav *den 22de August* følgende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at afgive Betænkning angaaende en til Tinget fremkommen Henstilling om at tage under Overvejelse, om ikke Lagtinget bør gøre en Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder og foreslaa en hensigtsmæssig Ordning for Færøerne med Hensyn til den Koncession, der er meddelt det store nordiske Telegrafselskab til med aarligt Statstilskud at anlægge en Telegrafforbindelse med Færøerne, har nu overvejet denne Sag og skal tillade sig at bemærke følgende:

At et saa almennyttigt og betydningsfuldt Foretagende, som det heromhandlede, har et naturligt Krav paa Lagtingets Opmærksomhed, maa formentlig betragtes som givet. — Udvalget skal derfor anbefale, at Tinget gør en Henvendelse til Ministeriet for offentlige Arbejder, idet man først udtaler en Tak til Ministeriet for sammes Medvirken til dette velsete Foretagende, og dernæst henstiller til Ministeriet at træffe en gunstig Ordning for Taksterne for Telegrafering mellem Færøerne og Danmark, navnlig i Forhold til Taksterne for Telegrafering mellem Færøerne og Udlandet, da man mener, at intet pekuniært Hensyn bør træde hindrende i Vejen for en hyppig Forbindelse med det øvrige Kongerige fremfor andre fremmede Lande, der have en nærmere geografisk Beliggenhed ved Færøerne.

Hvad særlig Pressetelegrammer angaar, mener Udvalget, at der bør lægges Eftertryk paa Nødvendigheden af, at disse blive saa billige som muligt, for at Bladene, med deres ringe Læsekreds, kan sættes i Stand til saa omfattende som muligt at bringe Budskab fra Omverdenen og særlig fra de øvrige Dele af Kongeriget.

Dernæst anser Udvalget det højst magtpaaliggende, at Tinget samtidig henleder Regeringens Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at vore lokale Befordringsmidler hurtigst muligt ordnes saaledes, at Besørgelsen af Telegrammer til og fra Stationen i Thorshavn, som ifølge Koncessionen er Telegrafselskabet uvedkommende, maa kunne foregaa paa hurtigste og bedste Maade, for at den udenfor Thorshavn boende Befolkning, saa vidt muligt, kan delagtiggøres ligelig i de af Telegrafen opnaaede Fordele. Dette mener Udvalget vil bedst kunne opnaas ved, at den projekterede Telefonledning paa Øerne anskaffes hurtigst muligt. Det maa derfor anbefales at henvise til det i 1902 af Tinget til Regeringen indstillede Andragende om Stats-Telefonanlæg paa Færøerne, samt til de i Samlingen 1903 førte Forhandlinger angaaende Telefonanlæg, og endvidere til den af Hr. Ingeniør Horn i saa Henseende afgivne Betænkning og Overslag (jfr. Lagtingsberetningerne for 1902, 1903 og 1904). Af Hensyn til Suderøen, som i kommerciel Henseende maa betragtes for den af Øerne mest fremskredne, mener Udvalget, at der paa Grund af denne Øs fjerne Beliggenhed fra Thorshavn, og de deraf følgende uheldige Samfærdselsforhold, maa træffes særlige Foranstaltninger for hurtigst muligt at skaffe denne Ø en fetvinlt Forbindelse med Thorshavn, hvorfor det formentlig bør henstilles til Ministeriet at foranstalte, at der, hvis ikke en Telefonledning til Øen kan skaffes til Veje samtidig

med Telegrafstationens Oprettelse i Thorshavn, enten lægges en Sidelinje fra Hovedkablet ind til Trangisvaag, eller at der oprettes Stationer i Thorshavn og Trangisvaag for traadløs Telegrafering.

Da Sandøen falder ind i Linjen fra Thorshavn til Suderøen, mener Udvalget, at det vilde være praktisk at oprette en Mellemstation for traadløs Telegrafering paa Sandøen. Derved vilde vistnok meget kunne spares med Hensyn til Udgifterne ved Anlæg af Telefonkabel til disse to Øer, idet de traadløse Telegrafstationer skal efter sagkyndig Udtalelse være forholdsvis meget billige.

I Henhold til foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse, at der med første Post sendes Ministeriet for offentlige Arbejder medfølgende Skrivelse.

Efter at det ved Sagens 2den Behandling, *den 22de August* (se Side 71—74), var vedtaget, enstemmig med 15 Stemmer, at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling, blev ved den *s. D.* foretagne *3dje Behandling* Udvalgets Forslag enstemmig vedtaget med 15 Stemmer (*fraværende*: Müller, C. Olsen, J. F. Olsen, Matras og Weihe), hvorefter den foreslaaede *Indstilling* underskreves saalydende:

Til

Ministeriet for offentlige Arbejder.

Idet Lagtinget fremsender en Tak til det høje Ministerium for, at der ved sammes Hjælp og med Tilskud fra Statskassen vil blive tilvejebragt en telegrafisk Forbindelse mellem Færøerne og Omverdenen, tillader man sig at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa følgende Punkter, der have Sammenhæng med Telegrafanlægget:

1. Tinget fremhæver, at det til Udvikling af Sammenholdet mellem Færøerne og Rigets øvrige Dele vil være særdeles ønskeligt, at Taksterne for Telegrafering mellem Øerne og det øvrige Kongerige blive satte saa lavt som muligt, navnlig i Forhold til Taksterne for Telegrafering mellem Færøerne og Udlandet.

   Desuden maa man henlede Opmærksomheden paa Betydningen af, at Taksterne for Pressetelegrammer fra Danmark sættes lavt, da de herværende Aviser ellers ville være ude af Stand til at bringe fyldige Efterretninger, idet de have ringe Læsekreds.
2. Endvidere fremsætter Tinget Ønsket om, at Forbindelsen gennem Telefon eller Telegraf mellem den paatænkte Telegrafstation i Thorshavn og de udenfor Thorshavn beliggende Pladser paa Øerne, særlig saadanne som paa Grund af deres fjerne Afstand fra Byen have en forholdsvis sjælden Forbindelse gennem Posten med denne, bliver ordnet snarest muligt og helst samtidig med Telegraflinjens Anlæg, saaledes at Telegrafen, saa vidt muligt, kan komme Øerne i deres Helhed og særlig de forretningsdrivende samtidig til gode.

I saa Henseende skal man henlede Opmærksomheden paa den i Tingets Samling i 1902 vedtagne Indstilling til Ministeriet om Anlæg af Statstelefon paa Øerne (jfr. Lagtingsberetningen for 1902).

Først efter at en saadan lokal Forbindelse er kommen i Stand, vil det projekterede Telegrafanlæg komme til at have den fulde almene Betydning.

Man tillader sig særlig at fremhæve, at Suderøen, hvor flere af Øernes større forretningsdrivende findes, uden Telegraf- eller Telefonforbindelse med

Thorshavn ikke vil faa væsentlig Nytte af Telegrafanlægget, da der haves næsten lige saa hyppig og regelmæssig Forbindelse mellem denne Ø og Steder uden for Færøerne som med Thorshavn.

En hensigtsmæssig Forbindelse mellem Telegraflinien og Suderø kan tænkes tilvejebragt paa tre Maader:

1. Ved Anlæg af en Sidelinie til Suderø fra Hovedkablet.
2. Ved Oprettelse af traadløs Telegrafering mellem Thorshavn og Suderø.
3. Ved Telefonanlæg.

Det vilde antagelig være heldigst, om den omnoldte Sidelinie kunde anlægges, men man kender ikke, hvorvidt Forholdene tillade en Ordning paa denne Maade.

Telefonanlæg vil, som det ses af den i 1903 af Ingeniør Horn afgivne Betænkning til Lagtinget angaaende eventuelle Telefonanlæg paa Øerne, blive meget dyrt (jfr. Lagtingsberetningen for 1904).

Derimod skal, efter Udtalelser fra sagkyndig Side, et traadløst Telegrafanlæg kunne etableres forholdsvis billigt og tillige være fyldestgørende. Dette vil mulig derhos overflødiggøre Anlæg af Telefonlinje til Suderø.

En Besparelse i Telefonanlægget kunde mulig ogsaa opnaas ved Oprettelse af en Station paa Sandø, — der ligger i Linien mellem Thorshavn og Suderø, — for traadløs Telegraf i Forbindelse med lignende Stationer paa Suderø og i Thorshavn.

Færøernes Lagting, Thorshavn, den 22de August 1905.

C. Bærentsen. *Oluf J. Olsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

X. Om Statstilskud til Køreveje.

Den 17de August fremlagdes nedenstaaende *Andragende* af 16de s. M. fra Lagtingsmændene *Hentze* og *J. H. Poulsen*:

Undertegnede Medlemmer for Sandø skal herved tillade os at henstille til Tinget at genoptage til Behandling det Andragende, der i Samlingen 1903 indkom fra Sandø Kommunalforstanderskab om Anlæg af en Kørevej mellem

Skopen og Sand i Henhold til det af Hr. Ingeniør Horn udarbejdede Overslag. I øvrigt skal vi tillade os at henvise til nævnte Andragende.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 19de August* (se A. Side 68—70), vedtoges det, efter Forslag af J. H. Poulsen, enstemmig med 15 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes: *Paturssøn* (med 16 Stemmer), *Michelsen*, *J. H. Poulsen* (hver med 15 Stemmer), *O. J. Olsen* (med 10 Stemmer) og *Provsten* (med 9 Stemmer).

Den 24de August fremlagdes endvidere følgende *Andragende:*

Til
løgtingið.

Vit undirskrivaðu loyva okkum hervið at biðja tað høgtæraða løgting veita Kirkjubøar sókn studning og styrk til at leggja tann tilætlaða akveg millum Havnina—Velbæstaðar og Kirkjubøar, sum vegfrøðingurin Horn hevur uppmerkt.

Hesin vegurin vil hava nógv at týða hjá sóknini at fáa í lag, í tí hann lættir um atgongd til og frá Havnini, summum pørtum av sóknini kann hann eisini koma at lætta um torvflutning. Harnæst vil vegurin lætta nógv um far og flutning hjá tí fólki uttanfyri sóknina, sum summan frá ella vestan frá søkir til og frá Havnini um Kirkjubø ella Velbæstað. So sum hr. Horn sigir í sini frágreiðing um vegabygging í Føroyum, roknar hann eisini henda vegin til ein av høvuðsalmanna vegunum her á landi.

Hr. Horn hevur roknað allan vegin frá Havnini um Velbæstað til Kirkjubøar at kosta 47,600 kr. Líkindir eru nú til, at Havnin hevur góðan hug á hesum vegi, og tí vil taka ein part uppá seg av kostnaðinum. Uppá okkara vegna halda vit tí at vit eru hjálpnir við at brúka ikki útyvir 30,000 kr. til vegin, í tí treysti, at Havnarmenn tá vilja gera til møtis við okkum uppá minst stívan triðing ella 17,600 Kr. Hesar 30,000 kr. høvdu vit tonkt at útbýtt uppá 5 ár, soleiðis, at tað vera brúktar 6000 kr. um árið at leggja fyri.

Men Kirkjubøar sókn er lítil, býlingarnir liggja nógv atskildir, og nýtslan av veginum fellur tí ójøvn hjá sóknarmonnunum; umframt hetta má vegurin roknast nógv uppá uttan sóknar brúk, og er hann tí, sum fyrr sagt, av hr. Horn nevndur almanna vegur.

Tá tí soleiðis er skikkað, kann sóknin ikki bera nakran stóran part av peningaútreiðslunum, og loyva vit okkum tí at søkja um, at løgtingið biður statin hjálpa til við $^3/_4$ av, hvat hesin vegur fer at kosta; av tí eina fjórðingi, sum eftir verður, biðja vit so aftur løgtingið um at taka teir $^3/_4$ av honum uppá seg, meðan Kirkjubøar sókn tekur tann eina fjórðingin, sum tá er eftir.

Eftir hesari ætlan og umsókn vera tær árligu útreiðslur í hesi 5 ár til henda vegin soleiðis býttar: ríkiskassin ber $^3/_4$ ella 4500 kr., løgtingið $^3/_{10}$ ella 1125 kr. og sóknin $^1/_{16}$ ella 375 kr.

At løgtingið hevur høvuðsráðið á at seta út fólk at standa fyri hesari tilætlaðu vegabygging, er sjálvtsagt. Men fyri at hesin stóri eykaskattur, sum við hetta arbeiðið fellur niður á sóknina, ikki skal merkjast alt ov tungur, so søkja vit løgtingið um, at, umframt yvirmenn og teir føstu arbeiðsmenn, mugu sóknarmenninir sleppa framat at arbeiða sum bønamenn antin fyri dagløn ella setning (akkord).

Tá tí vit ikki kenna til, hvørjar reglur løgtingið vil fastseta fyri høvuðsvegunum í Føroyum, so hevði tað kanniska verið best, at sóknarnevndin fekk sam-

ráttst við løgtingið, um tað háttvirda ting heldur at eitthvat skuldi avgjørtst øðrvísi, enn sum her er uppsett.

Kirkjubøur og Velbæstaður i juli 1905.

Við hávirðing

J. Paturssson. *J. J. Dalsgaard.* *Vensel Andreasen.* *Niclas Niclassen.*

Karl Michelsen. *D. P. Poulsen.* *O. Olsen.* *Timotheus Danielsen.*

Peter Simonsen. *D. P. Danielsen.*

Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø har faaet tilsendt en Ansøgning til Lagtinget fra nogle af Kirkebø Sogns Beboere om Anlæg af en Vej mellem Thorshavn—Velbestad -Kirkebø. Man kan paa det bedste anbefale Andragendet i den Form, hvori det er fremsat, dog saaledes, at man kun mener at kunne gaa med til Vejanlægget, naar Vejen bliver lagt nord om »Tvørfelli« ned i Havnedal nede ved »Ratten«, saaledes, at Thorshavns Kommune tager fat fra »Ratten« ved Sandaa videre gennem den østlige Del af Havnedal til Thorshavn.

Man kan selvfølgelig kun gaa med til at anbefale Anlægget under den Forudsætning, at Thorshavns Kommune ogsaa vil deltage med saa stor Andel i Udgifterne som i Andragendet anført.

Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø, den 11te August 1905.

Ole Olsen,
Næstformand.

Thorshavns Kommunalbestyrelse,

den 23de August 1905.

Til Thorshavns Kommunalbestyrelse er indleveret et Andragende fra Folketingsmand J. Paturssson m. fl. om Vejanlæg til Velbestad og Kirkebø tilligemed en Skrivelse fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø angaaende det nævnte Andragende.

Denne Sag, som først er modtaget den 15de dennes, har man anmodet Kommunalbestyrelsen om at indsende til det højtærede Lagting med Erklæring om Thorshavns Kommunes Stilling dertil.

Saaledes foranlediget skal man ved at indsende de omtaleldte Skrivelser tillade sig at ytre, at Thorshavns Kommune er villig til sammen med Stat, Lagting og Sydstrømø Præstegælds Kommune at deltage i Tilvejebringelsen af en saadan Vej med et passende forholdsvis Beløb aarlig, for saa vidt Vejen anbringes, hvor Thorshavns Kommune maatte ønske den anlagt.

Nogen nærmere Udtalelse om Kommunens Stilling til Vejanlægget ser

man sig, som Sagen foreligger og under Hensyn til dens sene Fremkomst, ikke i Stand til for Tiden at afgive.

Engelstoft. *Nap. Andreasen.*

Til
Færøernes Lagting.

Dette Andragende blev ved dets *foreløbige Behandling, den 25de August* (se A. Side 91—93), efter Forslag af Patursson, enstemmig med 17 Stemmer henvist til samme Udvalg.

Endelig blev *den 4de September* fremlagt følgende *Andragende*:

Til
Lagtinget.

Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune har vedtaget at indgaa til det høje Lagting med Andragende om, at der ved sammes Medvirken maa blive ydet Vestmanhavn Sogns Kommune et Statstilskud af $^{19}/_{20}$ af de til en Kørevej mellem Vestmanhavn og Kvalvig medgaaende Udgifter, eksklusive det til en Kørevej nødvendige Areal.

Foranlediget herved tillader man sig ærbødigst at søge Tingets Bistand til det ovennævnte Statstilskud, idet man fremsætter følgende Motiver for Vejanlæggets Nødvendighed:

1. Distriktslægen, under hvis Embede hele Sundelaget fra Kollefjord henhører, maa ofte udstaa svære Strabadser for i daarligt Vejr at færdes over Fjældene (c. 1 $^{1}/_{2}$ Mil), før han kan erholde Baadeskyds til Bestemmelsesstedet, og da, som Følge af den haarde Gangtur over Fjældet, tillige er udsat for Forkølelse ved den lange Stillesidden i Baaden, af hvilken Grund han ofte maa være ude af Stand til at forrette sin Lægegerning saa hurtig, som Omstændighederne ellers kunde paakræve det. Naar Lægen i det Sted kunde køres frem og tilbage, vilde, foruden Undgaaelsen af en Overstrængelse, tillige den ofte kostbare Skyds af flere Mand kunne undgaas og erstattes af en Mand med Hest og Vogn.
2. Paa Landbrugets Omraade vil en saadan Vej være af overordenlig stor Betydning, idet der paa de fleste Steder, hvor Vejlinjen efter Hr. Ingeniør Horns Plan — efter hvilken Vejen tænkes lagt — fører, er de bedste Betingelser for Opdyrkning. Naar hertil kommer, at Vestmanhavn er en fortrinlig Skibshavn, hvorfra al Udskibning med Lethed kan foregaa, vil tillige hele Sundelaget nordenfor Kollefjord, efter at en Kørevej mellem Vestmanhavn og Kvalvig er anlagt, kunne nyde godt af Havnen til Afskibning af sine Produkter.

Man har konfereret med Beboere af Kvalvig om denne Sag, og synes disse fuldt ud at dele vore Anskuelser om Nødvendigheden af et saadant Vejanlæg, men da vedkommende Kommunalforstander for Tiden er fraværende paa Fiskeri ved Island, kan ikke et saadant Andragende fra denne Kommune fremkomme i Aar, hvorimod man mener, at Kvalvigs Kommune vil deltage i Anlægget paa de heromhandlede Betingelser. Det er efter Samraad med de største Skatteydere i Kvalvig, at man mener at burde andrage om $^{19}/_{20}$ af Udgifterne ved Arbejdsløn og Materialier. Det til Vejanlægget nødvendige Areal venter man for største Delen at faa gratis. Efter Hr. Ingeniør Horns Beretning bevilger den norske Stat paa sine Steder lignende Del af Udgifterne, endda i visse Tilfælde det hele Beløb. Da vor Kommune i intet Tilfælde kan siges at være bedre stillet — snarere værre — end de af Hr. Ingeniøren paapegede, hvor de økonomiske saavel som de naturlige Forhold ere mest lignende vore, har man

anset det bedst passende at henvise til den i Norge anvendte Fremgangsmaade for den Slags Bevillinger. Begrundet paa, at Vestmanhavns Kommune for Tiden er stærkt engageret med Byggeforetagender og andre Vejanlæg, menes den ikke at kunne bære større Andel af Udgifterne end foreslaaet.

Forstanderskabet for Vestmanhavns Sogns Kommune, Vestmanhavn den 25de August 1905.

Ærbødigst

P. F. V.

Olaf J. Olsen,

Forst. Formand.

Ogsaa dette Andragende blev ved dets *foreløbige Behandling, den 5te September* (se A. Side 104—106), henvist til samme Udvalg.

Udvalget (Ordfører: *J. H. Poulsen*) afgav *den 14de September* følgende

Udvalgsbetænkning:

I Lagtingssamlingen 1903 indgav Forstanderskabet for Sandø Præstegæld et Andragende til Tinget om, at dette vilde virke for, at Sand Sogn maatte faa Hjælp af Stat og Amt til Anlæg af en Kørevej mellem Bygderne Sand og Skopen med Bro over Sandselv, i Henhold til en af Vejingeniør Horn udarbejdet Vejplan. Af disse Udgifter, der af Ingeniøren ere kalkulerede til 34,000 Kr., tilbyder Sand Sogn at paatage sig en passende Andel og nævner en Tiendedel, samt det fremtidige Vedligehold, dog eventuelt i Forbindelse med Amtet.

Tinget fandt ikke paa Vejsagens daværende Stadium, at det var tilraadeligt at fremme et enkelt Andragende, men vedtog at svare Forstanderskabet:

»Da den samlede Undersøgelse angaaende eventuelle Vejanlæg paa Færøerne endnu ikke er afsluttet, kan Lagtinget ikke for Tiden foretage videre i Sagen.«

Undersøgelsen er nu fuldført, idet der foreligger fuldstændig Vejplan med Overslag over hvert Projekts forskellige Parceller, ledsaget af en grundig Betænkning af Ingeniør Horn.

I Henhold hertil har de to Repræsentanter fra Sandø i indeværende Samling henstillet til Tinget at genoptage ovennævnte Andragende, hvortil en senere Henvendelse til Tinget fra samme Forstanderskab slutter sig, idet det i alt væsentligt henholder isg til det forrige Andragende, dog med den Bemærkning, at den i Andragendet nævnte Andel i Omkostningerne, i Forbindelse med Vedligehold, muligvis vil overstige Sognets Evne, af hvilken Grund Tinget anmodes om at arbejde for at fremme denne Sag paa saa lempelige Vilkaar for Sognet som muligt.

Senere er indkommet en Ansøgning fra Beboere af Kirkebø og Velbestad om Tingets Medvirkning til Anlæg af Kørevej mellem Thorshavn, Velbestad og Kirkebø, hvilket Projekt er optaget paa fornævnte Plan og lyder paa 47,600 Kroner. Det forudsættes i Andragendet, at Thorshavns Kommune vil paatage sig den Del af Anlægget, der ligger inden for Kommunens Grænser, og at de dermed forbundne Omkostninger rettest kan anslaas til 17,600 Kroner, hvorved Kirkebø Sogns Andel bliver 30,000 Kroner, som tænkes fordelt paa 5 Aar, inden for hvilket Tidsrum Arbejdet antages at kunne tilendebringes. Af

dette Beløb anmodes Tinget om at ansøge Statshjælp til $^{3}/_{4}$ og af Tingets Kasser at bevilge $^{3}/_{16}$, medens Sognet paatager sig det resterende, $^{1}/_{16}$. Det forudsættes i Andragendet som en Selvfølge, at Lagtinget ordner Ledelsen af Arbejdet ved sagkyndige Mænd; dog fremsættes Ønske om, at der for at lette den Skattebyrde, Sognet paatager sig ved dette Foretagende, maa gives Sognets Beboere fortrinsvis Adgang til Arbejdet, for Dagløn eller Akkord.

Andragendet er paa det bedste anbefalet af Forstanderskabet for de forenede Sogne i Sydstrømø Præstegælds Kommune, dog kun under Forudsætning af, at Vejen lægges i en bestemt Retning, som imidlertid for en Del afviger fra den i Vejplanen anførte, og endvidere, at Thorshavns Kommune tager fat paa et bestemt betegnet Sted og fortsætter til Thorshavn.

Andragendet er endvidere ledsaget af en Skrivelse fra Thorshavns Kommunalbestyrelse, hvorved denne erklærer sig villig til sammen med Staten, Lagtinget og Sydstrømø Præstegælds Kommune at deltage i Anlægget med et passende forholdsvis Beløb aarlig, for saa vidt Vejen anlægges i en saadan Retning, som Thorshavns Kommune maatte ønske den anlagt, uden at denne Retning nærmere betegnes. Dette gav Udvalget Anledning til at udbede sig Kommunalbestyrelsens nærmere Udtalelse om, med hvor stor Andel og i hvilken Udstrækning Kommunen vilde deltage i Anlægget. Som Svar derpaa har Kommunalbestyrelsen erklæret sig villig til at udrede $^{1}/_{16}$ af Omkostningerne ved Vejen mellem den nuværende Landevej og den eventuelle nye Bro over Sandaa samt $^{1}/_{32}$ af Omkostningerne ved Brobygningen.

Endelig er den 4de September indkommet et lignende Andragende fra Forstanderskabet for Vestmanhavns Kommune om, »at der ved Tingets Medvirken maa blive ydet Vestmanhavn Sogns Kommune et Statstilskud af $^{19}/_{20}$ af de til en Kørevej mellem Vestmanhavn og Kvalvig medgaaende Udgifter, eksklusive det til samme Kørevej nødvendige Areal«. Andragendet er motiveret ved, at det uden denne Vej er i den Grad besværligt for Distriktslægen at bevejse sit Distrikt, at han ofte maa være ude af Stand til at forrette sin Lægegerning saa hurtigt som nødvendigt efter Ankomsten til Steder paa Østsiden af Strømø og Vestsiden af Østerø; endvidere ved, at Vejen efter Ingeniørens Plan, hvorefter den tænkes anlagt, vil føre gennem Arealer, som have de bedste Betingelser for Opdyrkning, og endelig fremhæves den Betydning, det vilde have for Sundelagets Bygder, ved en Kørevej at komme i Forbindelse med Vestmanhavn som Afskibningshavn.

I Andragendet oplyses, at der er konfereret med Beboere af Kvalvig, og at det er efter Samraad med de største Skatteydere i dette Sogn, at man mener at burde andrage om $^{19}/_{20}$. Derimod har man ikke kunnet fremskaffe noget Andragende fra Kvalvig Sogn, da Kommunalforstanderen for dette Sogn er fraværende, ligesom der heller ikke foreligger nogen Udtalelse fra Forstanderskabet for de forenede Sogne i Nordstrømø.

Sluttelig anføres i Andragendet, at da Vestmanhavns Kommune, der for Tiden er stærkt engageret i andre Foretagender, ikke kan siges at være bedre stillet end de Steder i Norge, hvor den norske Stat ifølge Ingeniør Horns Beretning bevilger lignende Dele af Udgifterne til Vejanlæg, formenes Kommunen ikke at kunne bære større Dele af Udgifterne end det foreslaaede.

Undertegnede Udvalg, der blev nedsat i Anledning af førstnævnte Sag, og hvortil de andre Andragender ere blevne henviste, skal tillade sig at bemærke følgende:

Der blev i Lagtingets Samling 1902 bevilget og senere afholdt et forholdsvis betydeligt Beløb til Undersøgelse af Kommunikationsforholdene paa Færøerne. Efter at Undersøgelsen er afsluttet, vil det være nødvendigt at komme til en Afgørelse af, om og i hvilken Udstrækning der bør og kan arbejdes hen til videre Udvikling af Kommunikationerne. Ligesom Spørgsmaalet, for saa vidt Telefonanlæg angaar, er forelagt Statsmyndighederne, mener Udvalget, at det ogsaa for Vejvæsenets Vedkommende er nødvendigt, inden Lag-

tinget kan foretage videre ved Sagen, at forelægge den for Regeringen, for at det kan bringes i Erfaring, hvilken Støtte der kan paaregnes fra Statens Side.

De Beløb, hvorom det drejer sig, hvis det foreliggende Vejprojekt i større Udstrækning skulde realiseres, ere saa betydelige, at der slet ikke vil kunne være Spørgsmaal om at virkeliggøre de fremsatte Planer i blot nævneværdig Udstrækning, uden at Staten paatager sig den væsentligste Del af Udgifterne.

Herom kan man formentlig nære et ikke ugrundet Haab. Ikke blot kan der her henvises til den Maade, paa hvilken den norske Stat har stillet sig til denne Samfundsopgave, men ogsaa til, at Statskassen for det øvrige Kongeriges Vedkommende formentlig i tidligere Tid har ydet væsentlige Bidrag til Landevejsanlæg og, som bekendt, har bekostet og stadig bekoster — helt eller delvis — Anlæg af Jærnbaner.

En Klargørelse af Statens Stilling til Vejsagen er ogsaa af andre Grunde paatrængende; thi saa længe en saadan ikke foreligger, vil det mange Steder være vanskeligt — til Dels umuligt — for Kommunerne at anlægge saadanne Veje, som ikke falde ind under Vejplanen, altsaa rent kommunale Veje, idet eventuelt Anlæg af Statsveje dels vil overflødiggøre projekterede kommunale Veje, dels nødvendiggøre Forandringer i disses Retning, medens paa den anden Side Statsvejene ville foranledige Anlæg af nye kommunale Veje til Supplering.

Udvalgets Medlemmer, — der i øvrigt have et noget forskelligt Syn paa Spørgsmaalet om Gennemførelsen af den af Ingeniør Horn fremsatte Vejplan, idet et Flertal (Patursson, O. J. Olsen og J. H. Poulsen) mener, at denne i sine store Træk egner sig til at gennemføres, og at dette i høj Grad vil bidrage til Øernes Udvikling, medens et Mindretal (Provsten og Michelsen) antager, at der i en overskuelig Fremtid kun vil blive Trang til enkelte af de i Vejplanen opførte Veje, og at navnlig Pligten til at vedligeholde Statsvejene, som formentlig maa lægges paa Kommunerne, vil blive byrdefuld, — ere i Henhold til det ovenanførte enige i at tilraade Tinget at andrage Ministeriet om, at den foreliggende Vejplan maa blive gjort til Genstand for Regeringens Overvejelse, saaledes, at Spørgsmaalet om Statens Stilling til Vejplanen kan komme til Løsning.

Hvad særlig de foreliggende Andragender angaar, formener Udvalgets Flertal (Provsten, Michelsen, Patursson og J. H. Poulsen), at Andragendet fra Vestmanhavn Sogns Kommune ikke er tilstrækkeligt forberedt til at tages under nærmere Behandling, idet der navnlig mangler Oplysning om, hvorledes Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld, som efter Loven repræsenterer Kvalvig Sogn, stiller sig.

De 2 andre Andragender (vedrørende a) Vejen mellem Skopen og Sand — Trødum med Bro over Sandselven samt b) Vejen mellem Thorshavn, Velbestad og Kirkebø) finder Udvalget derimod egnede til allerede nu at forelægge Bevillingsmyndighederne, idet der ved disse Andragender foreligger efter Omstændighederne bestemte Tilbud fra de interesserede Kommuner, ligesom disse Vejanlæg skønnes i og for sig at høre til de i første Linie berettigede.

De 2 nævnte Andragender afvige navnlig med Hensyn til det Bidrag, der tilbydes fra vedkommende Kommune.

Uden at komme nærmere ind paa Spørgsmaalet om, hvilket Bidrag der kan anses for overkommeligt for de enkelte Kommuner, — dette maa vel blive noget forskelligt efter de enkelte Kommuners Skatteevne, — skal Udvalget bemærke, at hvis vedkommende Sogn, foruden at overtage Vedligeholdelsespligten, ogsaa skal bekoste Grund og muligt Hegn, hvor Vejen falder igennem opdyrket værdifuld Jord, vil den i Andragendet fra Sand Sogn nævnte $^1/_{10}$ vistnok være byrdefuld nok.

Udvalget antager ikke, at Lagtinget, som Forholdene for Tiden stille sig, vil kunne paatage sig at deltage i disse Omkostninger. Af de Midler, som Tinget for Tiden raader over, kan der ikke tilvejebringes noget væsentligt Tilskud, og desuden vil der, naar Statsveje anlægges, sikkert i endnu højere Grad end hidtil blive Anvendelse for Tingets Midler til eventuelle Anlæg af Sidelinier, uden hvilke Statsanlæggene ikke ville kunne gøre det tilsigtede Gavn. Dette blev

allerede udtalt under Sagens foreløbige Behandling, hvad der har givet Anledning til, at Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld nu har ændret sit Andragende derhen, at det ogsaa andrager om de $^{3}/_{16}$ fra Statskassen, altsaa $^{15}/_{16}$ fra denne, imod selv at udrede $^{1}/_{16}$.

For saa vidt det i Andragendet fra Velbestad og Kirkebø udtales som ønskeligt, at Sognets Beboere maa komme til at udføre alt det Arbejde ved Vejanlægget, som kan præsteres af uøvede Folk, anser Udvalget det ikke for nødvendigt at komme videre ind herpaa. At Beboerne i det Sogn, hvor et Vejanlæg udføres, faa Lejlighed til at faa Del i den derved faldende Arbejdsfortjeneste, vil utvivlsomt lette Sognet den Byrde, det paadrager sig, og da de have lettest Adgang til at deltage i Arbejdet og saaledes maa formodes at kunne udføre det Arbejde, der ikke fordrer særlig Uddannelse, billigere end andre, vil det vel falde af sig selv, at de faa Arbejde ved Anlægget.

Om de Ændringer i den af Ingeniøren for det heromhandlede Vejanlæg opstillede Plan, hvorom begge de vedkommende kommunale Styrelser have ytret Ønske, hvilken Ændring ikke vedkommer Vejlinien Kirkebø—Velbestad, men derimod Linien Velbestad—Thorshavn, mener Udvalget heller ikke for Tiden at kunne udtale noget, idet Spørgsmaalet om en ændret Retning af den Del af Vejanlægget maa undersøges og overvejes nærmere, før Retningsbestemmelserne endelig afgøres. Dog mener Udvalget at kunne udtale, at de foreslaaede Ændringer af Vejretningen ikke i nogen væsentlig Grad ville forrykke Overslaget med Hensyn til Omkostningerne, i hvert Fald ikke fordyre Anlægget.

Det maa formentlig anses heldigt, at Bygningstiden for de i Andragenderne nævnte Veje strækker sig over nogle Aar. For Kirkebø—Velbestads Vedkommende er der i Andragendet foreslaaet en Byggetid for hele Anlægget af 5 Aar. Andragendet fra Thorshavns Kommunalbestyrelse, der staar i Forbindelse hermed, samt Andragendet fra Sandø, nævne ikke noget Tidsrum, i hvilket Anlæggene tænkes udførte. Antagelig ville disse sidste Anlæg som Følge af vedkommende Kommuners større Skatteevne og Indbyggerantal kunne tilendebringes i Løbet af en kortere Tid.

Anlægssummen for de to her nævnte Vejprojekter udgør efter Hr. Ingeniør Horns Beregninger 81600 Kr. Fordelte paa en Byggetid af gennemsnitlig 4 Aar, vilde den samlede aarlige Udgift beløbe sig til 20,400 Kr. For med Fordel at kunne holde Ingeniør og den nødvendige Stok af øvede Arbejdere kan der vel næppe være Tale om at anvende et mindre aarligt Beløb end forannævnte.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at tilraade Tinget at vedtage;

Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Andragende om,

1. at Spørgsmaalet om Anlæg af Køreveje paa Færøerne med Tilskud fra Statskassen paa Grundlag af den paa Tingets Foranledning af Ingeniør Horn udarbejdede Plan maa blive gjort til Genstand for Regeringens Overvejelse;
2. at der eventuelt paa Finansloven for næste Finansaar maa blive søgt bevilget et i Henhold til de i Andragenderne fremsatte Tilbud passende Beløb til Anlæg af Køreveje, a) mellem Skopen og Sand—Trødum, med Bro over Sandselven, og b) mellem Thorshavn, Velbestad og Kirkebø, samt
3. at Sagen i dens Almindelighed, jfr. Indstillingspunkt 1., maa blive forelagt Lagtinget med Oplysning om, hvorvidt og i hvilken Udstrækning Regeringens Støtte til Erhvervelse af fornødne Bevillinger fra Statskassen vil kunne paaregnes.

Sandø Kommunalforstanderskab.

Sand, den 28de August 1905.

Da Forstanderskabet er blevet underrettet om, at Lagtingsmændene for Sandø paany har rejst Sagen angaaende Anlæg af en Kørevej mellem Sand og Skopen, er Forstanderskabet tilbøjeligt til at gøre sit til at fremme Sagen.

Forstanderskabet henholder sig i alt væsentligt til sit Andragende til Lagtinget af 31te August 1903. Da Sognet imidlertid sandsynligvis ene kommer til at afholde Udgifterne ved Vedligeholdelsen af den eventuelle Vej, og det allerede i Forvejen har en Del Gæld, finder Forstanderskabet, at den Del af Udgifterne, som Sognet dengang tilbød at paatage sig ved Anlæg af Vejen, muligvis vil overstige Sognets Evne. Man tillader sig dog ærbødigst paany at henstille til Lagtinget at fremme denne Sag og er forvisset om, at Tinget vil arbejde hen til, at det sker paa saa lempelige Vilkaar for Sognet som muligt.

P. F. V.

M. Winther,

Fmd.

Til
Færøernes Lagting.

Til
Udvalget i Vejsagen.

Efter de Udtalelser, der ere faldne ved 1ste Behandling af Vejsagen Kirkebø—Velbestad—Thorshavn, maa det antages, at Lagtinget ikke ser sig i Stand til af de til dets Raadighed staaende Midler at yde noget Tilskud til ovenomtalte Vejanlæg.

Da en stor Del af Vejens Vedligeholdelsesudgifter formentlig kommer til at paahvile Kirkebø Sogn, mene vi, at Sognet ikke kan bære en højere Del af Anlægsomkostningerne end den føromtalte $^{1}/_{16}$.

I Henhold hertil, og da vi anse Vejanlægget som værende af særdeles stor Betydning for Distriktet, tillade vi os ærbødigst at ansøge om, at det høje Ting anbefaler, at Statskassen ogsaa overtager den Del af Anlægssummen, som vi havde ansøgt om skulde udredes af Lagtingets Kasser.

For Forstanderskabet

Ole Olsen,

Næstformand.

Thorshavns Kommunalbestyrelse.

Den 4de Septbr. 1905.

Det ærede Udvalg har i Skrivelse af 31te f. M. begæret en Udtalelse fra Kommunalbestyrelsen om, hvor stor en Andel og i hvilken Udstrækning Thorshavns Kommune eventuelt vil deltage i et Vejanlæg mellem Kirkebø—Velbestad Thorshavn.

Saaledes foranlediget har Kommunalbestyrelsen vedtaget at svare, at Thorshavns Kommune er villig til at udrede $^{1}/_{16}$ — en Sekstendedel — af Om-

kostningerne ved Vejen mellem den nuværende Landevej og den eventuelle nye Bro over Sandaa samt $^1/_{32}$ — en Toogtredivtedel — af Omkostningerne ved Brobygningen.

P. B. V.

Engelstoft. *Nap. Andreasen.*

Til
Lagtingets Udvalg angaaende Køreveje.

Efter at det ved Sagens *2den Behandling, den 16de September* (se A. Side 171—177), var vedtaget, enstemmig med 12 Stemmer, at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling, blev ved *3dje Behandling, den 19de September* (se A. Side 210—212), ved Navneopraab Udvalgets Indstillingspunkter 1 og 3 enstemmig vedtagne med 18 Stemmer *(fraværende:* Provsten og O. J. Olsen) og Indstillingspunkt 2 enstemmig med 16 Stemmer *(stemte ikke:* J. Poulsen og T. J. Petersen; *fraværende:* som før).

Den 20de September oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 20de September 1905.

Til
Justitsministeriet.

I indeværende Samling indkom til Lagtinget en Henstilling fra to af dets Medlemmer om at optage igen et Andragende fra Sandø Kommunalforstanderskab til Tinget om at bede samme udvirke, at der blev anlagt en Kørevej mellem Skopen og Sand, — ligeledes et Andragende fra Beboerne af Kirkebø og Velbestad, senere bilagt med Skrivelse fra Thorshavns Kommunalbestyrelse, om Tingets Medvirkning til, at der maa blive anlagt en Kørevej mellem Thorshavn – Velbestad—Kirkebø, — og endelig et Andragende fra Vestmanhavn Sogns Kommune om Anlæg af en Kørevej mellem Vestmanhavn og Kvalvig.

Disse Andragender bleve af Tinget afgivne til et Udvalg paa 5 Medlemmer, der under 14de ds. afgav en Betænkning, hvori det fremkom med Forslag til saalydende Indstillingspunkter:

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

Efter at Sagen havde undergaaet 2 Behandlinger i Tinget, kom den til 3dje Behandling den 19de ds., hvor de tre Indstillingspunkter bleve vedtagne, Punkt 1 med 18 Stemmer, idet 2 vare fraværende, Punkt 2 med 16 Stemmer, idet 2 ikke stemte og 2 vare fraværende, Punkt 3 med 18 Stemmer, idet 2 vare fraværende.

Disse Andragender ere fremkomne i Henhold til og tænkes udførte paa Grundlag af den Plan over forskellige Vejanlæg paa Færøerne, der i Sommeren 1903 paa Tingets Foranledning blev udarbejdet af Hr. Ingeniør Horn fra Kristiania, hvis Betænkning over Sagen man skal tillade sig at vedlægge.

Tinget mener, at hensigtsmæssige Vejanlæg vil have en gennemgribende Betydning for Øernes fremtidige Udvikling, men maa samtidig udtale, at de ikke kan ventes gennemførte i noget nævneværdigt Omfang, uden at Staten vil overtage den væsentligste Del af Udgifterne ved deres Anlæg. Man skal derfor tillade sig at udtale det Haab, at Regeringen vil gøre sit til, at Vejplanen maa blive realiseret i saa vidt Omfang, som der vil vise sig Trang dertil, og at Ministeriet vil anse de gjorte Tilbud for tilstrækkelige.

Idet man i øvrigt henviser til den af Udvalget i Sagen afgivne Betænkning, tillader Tinget sig paa det varmeste at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

C. Bærentsen. *Johan H. Poulsen.*

Joen Poulsen.

XI. Om Statstilskud til Havneanlæg.

Den 12te August fremlagdes følgende *Andragende:*

Forstanderskabet
for
Frodebø Sogns Kommune, p. t. Thorshavn den 10de August 1905.

Til
Færøernes Lagting.

Forstanderskabet tillader sig herved at andrage om, at Lagtinget vil anbefale til Justitsministeriet at udvirke en Bevilling af Statskassen til Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag.

Trangisvaaag er, som det vil fremgaa af »Den færøske Lods« (2den Udgave med Rettelser af 1ste Januar 1903) Side 16, en af de bedste Havne eller Ankerpladser paa Færøerne. Dette have Beboerne draget sig til Nytte, idet der paa Stedet, særlig i Tveraa, har dannet sig betydelige Forretninger, der drive Skibsfiskeri, Fisketilvirkning, Handel m. m.

Til Trods for Ankerpladsens Godhed har det vist sig, at Forholdene med Hensyn til Ud- og Indskibning af Gods ere lidet fyldestgørende. Trangen til en Forbedring i denne Henseende er selvfølgelig stegen samtidig med den forøgede Trafik.

Hvad angaar denne sidste, oplyses:

I Aaret 1836 anlagde den kongelige Enehandel et Handelsetablissement med Lossebro i Tveraa ved Trangisvaagfjorden. Den Gang havde de Bygder, som nu udgøre Frodebø Sogns Kommune, et Indbyggerantal af 260, og i Tveraa boede slet ingen Mennesker. Siden er *Antallet af Indbyggere* i Kommunen steget som følger: i 1855 298, i 1865 395, i 1875 434, i 1885 558, i 1895 792, i 1905 1065.

Angaaende *Udførslen* fra Trangisvaag meddeles Oplysninger for de sidste Aar paa hosfølgende Bilag. Den samlede Værdi heraf har udgjort:

a. Til Pladser udenfor Færøerne.

i 1903	587603	Kr.
i 1904	642620	—

b. Til Pladser paa Færøerne.

i 1903	c. 289000	Kr.
i 1904	c. 266000	—

Om *Indførselen* skal nævnes:

Ifølge Oplysninger fra de herværende Købmænd androg denne følgende Værdier:

a. Fra Pladser udenfor Færøerne.

i 1903	c. 620000	Kr.
i 1904	c. 615000	—

Af følgende Varer indførtes:

i 1903	Salt	1568	Tons
—	Kul	1022	—
i 1904	Salt	2174	—
—	Kul	1888	—

b. Fra Pladser paa Færøerne:

i 1903	c. 148000	Kr.
i 1904	c. 128000	—

De i Trangisvaag *hjemmehørende Skibe* udgøre et Antal af

5 Dampskibe paa i alt	406	Tons Netto
40 Sejlskibe —	2932	— —
45 Skibe —	3338	Tons Netto

Heraf ere:

a. Handelsskibe.

3 Dampskibe paa i alt	344	Tons Netto
4 Sejlskibe —	140	— —
7 Skibe —	484	Tons Netto

b. Fiskerskibe.

36 Sejlskibe paa i alt ..... 2729 Tons Netto

1 Sejlskib er forsynet med Motor.

c. Hvalfangerskibe.

2 Dampskibe paa i alt ..... 62 Tons Netto.

De fra Trangisvaag udgaaede *Fiskerskibe* have i de to sidste Aar opnaaet følgende *Fangst*: I 1903: 25,280 Ctnr. saltet Fisk til Værdi 283860 Kr. I 1904: 34,690 Ctnr. saltet Fisk til Værdi 388860 Kr.

Udlosning af Fangst fra Fiskerskibe samt Losning og Ladning i det hele taget foregaar paa følgende Maade:

Nogle Købmænd have udfor deres Handelspladser anlagt lette Træbroer, som ere førte saa langt ud, at mindre Skibe kunne fortøje i Nærheden af Broens yderste Ende ved Hjælp af 4 Fortøjninger, 2 ind imod Land og 2 ud fra Land. Fortøjningen tager en Del Tid, og som Regel kan kun et enkelt Skib ad Gangen henligge ved hver Bro. Broerne ere ikke saa solide, at Skibe kunne fortøjes til dem, eller at der kan anbringes Pakhuse paa dem. En enkelt Forretning har i den senere Tid benyttet et paa Fjorden fortøjet Skib (Hulk) til Oplag for Kul, fra hvilket Losning og Ladning kan foregaa direkte. Større Skibe og de Skibe, som ikke kunne benytte Broerne eller Hulken, maa losse og lade ved Hjælp af Baade.

Den Maade, hvorpaa Losning og Ladning foregaar, er, som det vil fremgaa af foranførte, baade tidsspildende og bekostelig.

Ved et passende offentligt Havneanlæg vil man gavne ikke alene den stedlige Trafik og det stedlige Fiskeri; men Anlægget vil kunne faa langt videre Betydning, nemlig som Oplags- eller Omladningssted for færøske Pladser med slette Anløbsforhold, f. Eks. flere Bygder paa Suderø og Sandø, samt endvidere som Udførselssted for fersk Fisk.

Under de nuværende Forhold er det umuligt eller dog meget vanskeligt for handlende paa mindre gode Anløbspladser at etablere Handelsforbindelser udenfor Øerne. Ved Havnens Anlæg vil dette blive muliggjort. Herved vil kunne bevirkes en hensigtsmæssig Tilgang til disse Pladser af Forretning og Fortjeneste.

Man har i de senere Aar beskæftiget sig meget med Spørgsmaalet om nye Veje for Udvikling af vort Fiskeri, jfr. bl. a. Lagtingsberetningen for 1899 Side 40 o. fl. Hidtil har Fiskeriet i Hovedsagen kun gaaet ud paa Fangst af Torsk til Virkning som Klipfisk, og det er blevet drevet dels efter ældre engelsk Mønster ved Hjælp af Sejlskibe og dels med aabne Baade.

En Udvikling af Fiskeriet er tænkt frembragt gennem Anvendelse af Motorkraft i Skibe og Baade, ved Sildefangst og ved Udførsel af Fisk i fersk (afkølet, frossen) Tilstand.

Medens Motorkraft allerede anvendes i Fiskerfartøjer, til Dels med Held, har man endnu ikke gjort alvorligt Forsøg paa Sildefangst og paa Udførsel af fersk Fisk. Dette skyldes de senere Aars særdeles høje Priser paa Klipfisk, der har bevirket, at det hidtilværende Fiskeri betaler sig, og at der ikke er Trang til Forandring. Man kan imidlertid ikke gøre Regning paa, at de nuværende Priser stadig ville holde sig lige høje, og naar de falde, vil Tiden være inde for Ændringer i Fiskeridriften.

Havneanlægget vil selvfølgelig gavne Fiskeriet i alle Retninger. I den Henseende er det af stor Betydning, at Havnen faar en gunstig Beliggenhed ved en god Ankerplads med mange Fiskerskibe, i Nærheden af rige Fiskebanker, saasom den store færøske Banke. Paa Suderø udenfor Trangisvaag drives alt et stort Fiskeri dels med Skibe — i Vaag findes 15 Fiskerskibe paa i alt 1215 Tons Netto — dels med Baade, særlig fra Vaag og Kvalbø.

Trangisvaagfjorden er i det hele gunstig for Anlæg af en Havn. At der forud findes en god naturlig Havn, bevirker, at Anlægget bliver forholdsvis billigt, og at der ingen Risiko er for Ødelæggelse ved Bølgeslag. Fjorden er, som hoslagte Kort over Færøerne vil udvise, bekvemt beliggende for Trafik til og fra Kongeriget og Udlandet. Indsejlingen er god og lettes ved 2 Dobbeltfyr.

Efter at Kommunens Forstanderskab havde besluttet at virke hen til Anlæg af en Havn i Trangisvaagfjorden, søgte man at komme i Forbindelse med et anset Ingeniørfirma, som kunde anstille den fornødne Undersøgelse angaaende Muligheden for og Bekostningen ved et saadant Anlæg.

Efter Anbefaling af Direktøren for Vandbygningsvæsenet antog man Ingeniørfirmaet I. Saabye & O. Lerche i København til at anstille Undersøgelser. Disse have nu fundet Sted i foregaaende og indeværende Maaned ved Hjælp af Firmaets ene Chef og en af dets Ingeniører. Som Resultat af Undersøgelserne tillader man sig at fremsende hosfølgende:

1. Skrivelse af 6te d. M. fra I. Saabye & O. Lerche, indeholdende Overslag over Omkostningerne.

2. Beskrivelse af Udkast til Havneanlæg ved Tveraa.
3. Udkast (Plantegning) til Havneanlæg ved Tveraa.

Man vedlægger derhos Kort over Trangisvaag, opmaalt fra Krydseren »Ingolf« 1890.

Med Hensyn til Valg og Beliggenhed for Anlægget, dettes paatænkte Bskaffenhed m. m. henvises til ovennævnte Beskrivelse og Plantegning.

Man skal kun tilføje: Det vil være let at fortsætte den Skinnevej, som er anført paa Tegningen over Anlægsmolen, dels til de nærmeste Handelsetablissementer og dels ad den jævne og faste Strand vest paa til andre Handelsetablissementer, forhaandenværende og fremtidige, helt til Bunden af Fjorden, om Udviklingen skulde fordre det.

Paa Plantegningen er, jfr. Beskrivelsen af Anlægget, Dybden opgiven ved Middelvandstand. Da Forskellen mellem Høj- og Lavvande ved Springtid er 4 Fod, bliver Dybden ved laveste Vandstand 2 Fod mindre end den opgivne Dybde.

I Henhold til Forstanderskabets Beslutning og paa dettes Vegne.

Oliver Effersøe,
Formand.

Ved *den foreløbige Behandling, den 15de August* (se A. Side 57—61), vedtoges det, efter Forslag af Effersøe, enstemmig med 13 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes *Effersøe, Müller, C. Olsen, T. J. Petersen* (hver med 9 Stemmer) og *J. H. Poulsen* (med 8 Stemmer). Udvalget (Ordfører: Effersøe) afgav *den 7de September* nedenstaaende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der er nedsat i Anledning af et Andragende fra Frodebø Sogns Kommune til Tinget om sammes Anbefaling til Justitsministeriet af, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag (ved Tveraa) paa Suderø, tillader sig at udtale:

Udvalget erkender den store Betydning for Trafik og Fiskeri, som maa tillægges Anlæg af Havne paa Færøerne. Der findes vel flere gode Ankerpladser paa Øerne, saakaldte naturlige Havne; men disse tilfredsstille ikke de berettigede Krav, som Udviklingen stiller til hensigtsmæssige Samfærdselsmidler. Havet er vor Hovedfærdselsvej, og paa Havet udøves vor langt største Næring, Fiskeriet. At tilvejebringe en let og sikker Forbindelse mellem Havet og Landet maa derfor være særdeles vigtigt.

Hvad særlig det i det foreliggende Andragende nævnte Havneanlæg angaar, maa Udvalget være enigt med Andragerne om det ønskelige i, at der anlægges en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag.

Naar det i Andragendet fremhæves, at Anlæget vil kunne faa Betydning som Oplægs- eller Omladningssted for færøske Pladser med slette Anløbsforhold, finder Udvalget dog Anledning til at bemærke, at dette kun kan gælde med Hensyn til saadanne Pladser, som ligge paa Suderø eller i en vis Nærhed af denne Ø.

Der er i indeværende Sommer af Ingeniørfirmaet L. Saabye & O. Lerche, København, paa Foranstaltning af Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune og for Kommunens Regning foretaget en Undersøgelse angaaende Betingelserne for og Bekostningen ved Anlæg af en saadan Havn. Resultatet foreligger nu i følgende Bilag:

1. Udkast (Tegning) til Havneanlæg ved Tveraa.
2. Beskrivelse af Udkast til Havneanlæg ved Tveraa, dateret Tveraa i August 1905.
3. Skrivelse af 6te f. M. fra førnævnte Firma til Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune, indeholdende et foreløbigt Overslag over Omkostningerne ved Anlægget.
4. Projekt til Havneanlæg ved Tveraa, dateret København i August 1905, indeholdende bl. a. et endeligt Overslag.
5. Orienteringsplan (Pl. I).
6. Situationsplan (Pl. II).
7. Detailplan (Pl. III).
8. Fortegnelse over Varer, som ere udførte fra Trangisvaag i 1903 og 1904.
9. Oplysninger angaaende Statskassens Bidrag til forskellige Havneanlæg i Danmark.
10. Kort over Færøerne efter Opmaalinger af Landet i 1895—1899 og af Havet i 1899—1903.
11. Kort over Trangisvaag.

Til disse Papirer og til Andragendet henvises, idet man indskrænker sig til at fremhæve nogle Hovedpunkter:

I. Det paatænkte Havneanlæg vil bestaa af en Anlægsmole, hovedsagelig parallel med Kysten, og en Adgangsmole, der udgaar omtrent vinkelret fra Kysten fra den Frodebø Kommune tilhørende Grund i Tveraa, ad hvilken Forbindelse faas med Hovedlandevejen.

II. Anlægsmolen danner en Vinkel og faar en Længde af 250 Fod + 85 Fod + 40 Fod udvendig samt 210 Fod + 50 Fod indvendig, og en Bredde af 40 Fod med en Dybde ved Middelvandstand paa den udvendige Side af 18—20 Fod og indvendig af 16 à 17 Fod (ved laveste Vandstand 2 Fod mindre).

III. Adgangsmolen faar en Længde af og en Bredde af 18—24 Fod.

IV. Anlægsplads. 1. Ved Anlægsmolen vil der samtidig være Plads for: a. 1 stor Damper, 1 Damper af almindelig Størrelse og 3—5 større og mindre Kuttere, *eller* b. 2 mindre Dampere, 1 Damper af almindelig Størrelse og 3—5 større og mindre Kuttere *eller* c. 10 à 15 større og mindre Kuttere. 2. Ved begge Sider af Adgangsmolen bliver der Plads for et større Antal Smaafartøjer og Baade. Molens Længde paa Dybder af 4—10 Fod er 115 Fod.

V. Betingelser for Udvidelse af Anlægget baade mod Vest og mod Øst ere til Stede.

VI. Omkostninger. Det foreløbige Overslag udviste en Sum af 290,000 Kr. Det endelige Overslag beløber sig til 310,000 Kr. Forhøjelsen hidrører fra nogle Ændringer i Projektet. Saavel Anlægsmole som Adgangsmole ere beregnede bredere, Skurene paa Anlægsmolen større. Anlægsmolens Retning er drejet lidt, saa den østre Del kommer noget længere ud. Endelig er der tilføjet en Uddybning indenfor Molen (jfr Beskrivelsen).

Som det vil ses af Lagtingsberetningen for 1904 Side 70 og 71, har Tinget paa Foranstaltning af et Andragende vedtaget at bevilge Thorshavns Kommune en Del af Udgifterne ved en eventuel Forundersøgelse med Hensyn til et Havneanlæg ved Thorshavn. Undersøgelsen har fundet Sted i Sommer; men der foreligger endnu ingen Oplysning om dens Resultat.

Udvalget anser det for hensigtsmæssigt, at der bliver foretaget en alle Øerne omfattende sagkyndig Undersøgelse angaaende Havneforholdene, og foreslaar Tinget at indstille til Regeringen, at en saadan Undersøgelse foranstaltes af Staten.

I Henhold til foranførte foreslaar Udvalget, at Tinget vil vedtage følgende Udtalelse til Justitsministeriet:

1. Lagtinget anbefaler, at der udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af den i Andragendet fra Frodebø Sogns Kommune omhandlede Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag (ved Tveraa), dog at eventuelle senere berettigede Krav til Statskassen fra andre Pladser paa Færøerne i lignende Retning ikke derved tilsidesættes.

2. Lagtinget henleder Justitsministeriets Opmærksomhed paa den efter Statens Foranstaltning i indeværende Aar foretagne Undersøgelse af Havneforholdene i Thorshavn.
3. Lagtinget andrager om, at der ved Statens Foranstaltning maa blive foretaget en sagkyndig Undersøgelse af de færøske Havneforhold i deres Helhed, for at det paa Grundlag heraf kan blive taget under Overvejelse, hvilke Havneanlæg Staten bør støtte, samt i hvad Omfang.

Oplysninger

angaaende

Statskassens Bidrag til forskellige Havneanlæg i Danmark.

1. Esbjerg Havn. I Aarene 1893—1902 er der bevilget 3,416,000 Kr., hvoraf 2,076,000 Kr. til Handelshavnen og 1,340,000 Kr. til Fiskerihavnen. Desuden er der medgaaet flere Hundrede Tusinde Kroner til Uddybning af Barren ved Graadyb. — Ministerialt. 1893 B., S. 292 — Finanslov 1894 § 27 II K. 1895 § 27 II C. 1896 § 27 II C. — 1897 § 27 II C. — 1898 § 27 II C. — 1899 § 27 II C. — 1900 § 27 II C. — 1901 § 27 II C. — 1902 § 27 II C.
2. Tunø Anlægsmole. I Aaret 1895 er der bevilget 13,000 Kr. under Forudsætning af, at der af Tunø Sognerraad ydedes 5000 Kr. og af Aarhus Amtsraad 5000 Kr. — Finanslov 1895 § 26 I 10.
3. Anholt Fiskerihavn (landløs). I Aaret 1895 bevilgedes der 2000 Kr. til Forundersøgelser og i Aarene 1898—1902 1,240,000 Kr. til Havnens Anlæg (ansl. til 1,424,000 Kr.). — Finanslov 1895 § 26 II 12 — 1898 § 27 II C. — 1899 § 27 II C. — 1900 § 27 II C. — 1901 § 27 II C. — 1902 § 27 II C.
4. Hirtshals Anlægsmole (Forlængelse paa 300 Fod). I Aarene 1896 og 1897 er der bevilget 230,000 Kr. — Finanslov 1896 § 26 I 10 — 1897 § 26 II. 10.
5. Gudhjem Fiskerihavn (Anlæg af en ny Havn i Nærheden af den gamle). I Aaret 1897 blev der bevilget et Laan paa 60,000 Kr. at forrente og afdrage med 6 pCt. p. A. (hvoraf 4 pCt. R.)

Fortegnelse

over

Varer, som ere udførte fra Trangisvaag.

Aar	Klipfisk Centner	Salter Fisk Centner	Sunmaver Pd.	Rogn Fatg	Lipper Fstg.	Fersk Torsk Fstg.	Fersk Helleflynder	Tran Potter	Tøjer Stkr.	Vanter Par	Uld Pd.	Lammeskind Stkr.	Fjer Pd.	Kul Pd.	Saltet Kød Pd.
1903	11889	2083	3466	320	6	4603	7	8040	5470	"	8236	1537	3135	10000	174
1904	27514	1494	5105	275	5	"	"	50380	8730	440	8432	176	4550	"	"

under Forudsætning af, at der tilvejebragtes 18,000 Kr. paa anden Maade. Finanslov 1897 § 27 III b. 7.

6. Bagenkops Havn (Forbedring). I Aaret 1898 blev der bevilget et rentefrit Laan paa 50,000 Kr. at afdrage med 500 Kr. halvaarlig. — Finanslov 1898 § 27 III b. 10.
7. Fiskerihavn ved Sjællandsodde. I Aaret 1899 blev der bevilget 80,000 Kr. under Forudsætning af, at der tilvejebragtes 60,000 Kr. paa anden Maade. — Finanslov 1899 § 26 II 20.
8. Neksø Havn (Udvidelse og Uddybning). I Aaret 1899 blev der bevilget et Laan paa 300,000 Kr. at forrente og afdrage med 4½ pCt. p. A. (hvoraf 3½ pCt. Rente). — Finanslov 1899 § 27 III b. 21.
9. Gilleleje Fiskerihavn. I Aaret 1901 blev der bevilget 203,000 Kr. til ny Mole og Uddybning og i Aaret 1902 29,100 Kr. til Sikring af de gamle Havneværker. — Tillægsbevillingslov ³/₄ 1901 § 27 A. 15. — Finanslov 1902 § 27 II C.
10. Østerby Baadehavn. I Aaret 1903 blev der bevilget 45,000 Kr. under Forudsætning af, at der tilvejebragtes et lignende Beløb paa anden Maade Finanslov 1903 § 26 II B. 18.
11. Skagens Fiskerihavn. I Aaret 1903 blev det vedtaget at anvende 1,750,000 Kr. — Lov ¹⁵/₅ 1903 § 1.
12. Hanstholm Læmole. I Aaret 1903 blev det vedtaget at anvende 1,000,000 Kr. — Lov ¹⁵/₅ 1903 § 1.
13. Vorupør Læmole. I Aaret 1903 blev det vedtaget at anvende 1,000,000 Kr. Lov ¹⁶/₆ 1903 § 1.
14. Sejerø Anlægsbro. I Aaret 1904 blev der bevilget 53,500 Kr. under Forudsætning af, at der tilvejebragtes et lignende Beløb paa anden Maade. — Finanslov 1904 § 26 II B. 18.
15. Drejø Dampskibsbro. I Aaret 1904 blev der bevilget 32,200 Kr. under Forudsætning af, at der tilvejebragtes et lignende Beløb paa anden Maade. Finanslov 1904 § 26 II B. 19.
16. Ringkøbing Fiskerihavn. I Aaret 1904 blev der bevilget 38,000 Kr. under Forudsætning af, at der tilvejebragtes 20,000 Kr. paa anden Maade. — Finanslov 1904 § 25 II B. 20.

Efter at det ved *2den Behandling, den 9de September* (se A. Side 117—119), enstemmig med 19 Stemmer var vedtaget at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling, blev ved *3dje Behandling, den 13de September* (se A. Side 155), Udvalgets Indstillingspunkter 1—3 under eet vedtagne ved Navneopraab enstemmig med 15 Stemmer (*stemte ikke:* Winther og Dam; *fraværende:* Provsten, Isaksen og O. J. Olsen).

Den 19de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting,

Thorshavn, den 19de September 1905.

Til

Justitsministeriet.

Fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune er indkommet et Andragende af 10de f. M. om, at Tinget vil anbefale til Justitsministeriet, at der

udvirkes en Bevilling af Statskassen til Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag (Tveraa) paa Suderø.

Idet Lagtinget hermed fremsender dette Andragende tilligemed 11 Bilag til det høje Ministerium, tillader man sig at udtale følgende:

Tinget har til Sagens Behandling nedsat et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvis Betænkning følger hoslagt.

Det fremgaar af Betænkningen, at Udvalget har været enigt om sit Forslag til Tinget. Under Sagens Behandling er ikke fremkommet noget Ændringsforslag til Udvalgets Forslag, og dette sidste blev ved Sagens 3dje Behandling vedtaget af Lagtinget med 15 Stemmer, medens 2 Medlemmer ikke stemte og 3 vare fraværende.

Det vedtagne Forslag er saalydende:

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

Senere er fra Justitsministeriet modtaget følgende Skrivelse:

Justitsministeriet.

København, den 6te November 1905.

I Anledning af den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 22de September d. A. hertil indsendte Indstilling fra Færøernes Lagting om, at der maa blive søgt udvirket en Bevilling af Statskassen til Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag, m. m., har man under Dags Dato udbedt sig en Udtalelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder:

1) dels — med Hensyn til Lagtingets Indstillingspunkt 2 — om, hvor vidt den af bemeldte Ministerium til Færøerne opsendte Ingeniør Barner har afgivet Beretning om Undersøgelsen af Havneforholdene ved Thorshavn, og

2) dels — med Hensyn til Indstillingspunkt 3 — om, hvorvidt der ved Foranstaltning af bemeldte Ministerium maa blive foretaget en sagkyndig Undersøgelse af de færøske Havneforhold i deres Helhed.

Hvilket herved meddeles til Efterretning med Tilføjende, at Indstillingspunkt 1 angaaende Udvirkning af en Bevilling af Statskassen til Anlæg af en Trafik- og Fiskerihavn i Trangisvaag er stillet i Bero herefter.

Alberti.

Reutzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

XII. Om Oprettelse af en Bank.

Den 11te August fremlagdes nedenstaaende *Beretning* fra det i Samlingen 1904 nedsatte staaende Udvalg*).

Undertegnede Udvalg, der under forrige Aars Lagtingssamling blev nedsat til at undersøge om Muligheden for Oprettelsen af en Bankfilial paa Færøerne, tillader sig herved at fremlægge følgende Beretning om disse Undersøgelser samt det derved opnaaede Resultat.

Som bekendt gjorde man en Henvendelse til den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank i København, idet man tilskrev Banken saaledes som vedlagte Copi af 12te August f. A. viser, hvorefter man modtog vedlagte Skrivelse fra Banken af 2den September, hvilken Skrivelse blev besvaret saaledes, som vedlagte Copi af 19de September viser. Endvidere fremlægges Bankens Skrivelse af 26de September samt Udvalgets Svarskrivelse herpaa af 18de Oktober i Copi. Endelig vedlægges Copi af Udvalgets Skrivelse af 17de November.

Udvalgets Ordfører modtog derefter under sit Ophold i København i Sagens Interesse vedlagte Udkast til Statutter for den saakaldte »Føroya Bank«, hvoraf for øvrigt er tilstillet hver af Tingets daværende Medlemmer et Eksemplar.

Som det fremgaar af det hele, er Landmandsbanken villig til i Forening med Færinger at oprette en selvstændig Bank med Hovedsæde i Thorshavn.

Udvalget tillader sig at indstille til Lagtinget at revidere det fremkomne Udkast til Statutter samt eventuelt at overveje, om den her tilsigtede Maade at oprette Banken paa er den for Øernes Udvikling i kommercielle Henseender mest formaalstjenlige.

I Udvalget angaaende Oprettelsen af en Bank eller Bankfilial paa Færøerne, Thorshavn i August 1905.

Olaf J. Olsen. *N. J. Mortensen.* *E. Müller.* *J. Z. Nielsen.*

Bilag 1.

Til
Landmandsbanken i København.

Færøernes Lagting har i Aar modtaget et fra i Fjor udsat Forslag om Oprettelse af en Bank eller Bankfilial paa Øerne til Behandling, i hvilken Anledning undertegnede Udvalg er nedsat til at overveje og behandle Spørgsmaalet.

Det i vor Tid aldeles unaturlige Forhold, at der blandt en Befolkning paa c. 16,000 Mennesker ikke skal findes en saadan Pengeinstitution, der ligesom alle andre Steder i Verden aabner Muligheden for en naturlig Udvikling paa de mange Livets Omraader, har paatvunget sig fleres Opmærksomhed, hvorfor Sagen nu er kommen til Behandling i Tinget. At der blandt herværende Forretningsfolk i det hele taget ikke allerede for længe siden er rejst en alvorlig Stræben for en hurtig Fremme af denne for vort Land saa overmaade vigtige Sag, kan maaske kun forklares ved det gamle Ordsprog: »Den græder ej for Guld, som aldrig Guld har ejet«.

*) Se Beretn. for 1903, Side 118, Beretn. for 1904, Side 68.

Det er jo aldeles overflødigt over for Dem, for hvem Betydningen af en Bank-Virksomhed for Land og Folk er jo mere end os bekendt, at skildre den i Virkeligheden her tilstedeværende Trang til en Afhjælpelse af dette altfor længe følte Savn.

Efter nærmere at have overvejet dette Spørgsmaal ere vi komne til den Beslutning at gøre en Henvendelse til Dem, idet vi tillade os at forespørge, om der ikke kunde være Mulighed for, at De vil oprette en Bank-Filial paa Færøerne. — Dette vilde efter vor Mening være den hensigtsmæssigste Maade at gribe Sagen an paa, og vi tør nok udtale den Formening, at der med Henblik paa den forholdsvis store Omsætning, vore Øer har ved Import og Eksport, vil kunne blive Beskæftigelse nok for et saadant Institut.

En saadan Filial vilde, efter vor Mening, som Regel ikke behøve at ligge inde med nogen betydelig Kapital, idet Forbindelsen med Omverdenen her for det meste er saaledes indrettet, at de fleste Ind- og Udbetalinger foregaa i København.

Hvad nu selve Driftsomkostningerne angaar, saa mene vi, at disse til at begynde med ikke behøve at være store. Lokalet kan antagelig erhverves for en billig Leje, og til Administrationen skulde i hvert Fald fra første Haand ikke kræves ret meget.

Vi ere opmærksomme paa, at den nye islandske Bank har i sine Statutter aabnet sig Adgang til Oprettelse af Filial paa Færøerne, men de allerfleste her ønske dog meget heller en direkte Forbindelse med København, som man med god Grund maa anse for meget heldigere.

Det er os en stor Glæde at vide at der i Danmark arbejdes paa en Ophjælpelse af de danske Atlanterhavsøer, og vi tør nok haabe, at dette vort Forehavende vil findes egnet til at komme i Betragtning som et af de allervigtigste Skridt til Færøernes Ophjælpelse.

En Imødekommelse af denne vor Henvendelse til Dem — med hvem vi oprigtig talt først ønske at træde i Forbindelse — vil ganske vist kunne betragtes som fremkaldt lige saa meget ved patriotiske som almindelige Forretningshensyn, men vi kan dog ikke tilbageholde vor oprigtige Mening, at Foretagendet har Betingelser for at kunne avle gensidig Nytte og Tilfredshed.

Vi bede Dem godhedsfuldt snarest muligt meddele os Deres ærede Svar, samt for det Tilfælde, at De selv ikke skulde finde Anledning til at tiltræde vort Forslag, da velvilligst at anvise os til en anden Bank i København, der muligvis vilde og kunde etablere en Bankvirksomhed paa Færøerne.

Udvalget staar med Glæde til Deres Tjeneste i Henseende til alle forønskede Oplysninger i Sagens Interesse.

Idet vi paa Forhaand takke Dem for velvillig Bistand, tegne vi

ærbødigst

Færøernes Lagting den 12te August 1904. I Udvalget for Undersøgelsen om Muligheden for Oprettelsen af en Bank eller Bankfilial paa Færøerne.

Olaf J. Olsen, Ordfører. *J. Z. Nielsen.*

Da de tre andre af Udvalgets Medlemmer ere fraværende nu s/s »Kong Trygve« skal afgaa herfra, have de to tilstedeværende ikke ment af den Grund at kunne opsætte den givne Lejlighed at sende Skrivelsen, eftersom vi gerne ville have samme besvaret forinden Tingets Slutning (antagelig inden Midten af September).

D. u. s.
Olaf J. Olsen.

Bilag 2. (Aftrykt i Lagtingstidende A. Side 49).

Bilag 3.

Thorshavn, den 19de September 1904.

Til

Direktionen for den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank.

København.

Vi have herved Fornøjelsen at anerkende den ærede Direktions Skrivelse af 2den ds. og undlade ikke at bevidne Dem vor Taknemmeelighed for den varme Modtagelse, vor Henvendelse til dem viser sig at have mødt.

Da nu Tinget for i Aar er sluttet, er der til videre Behandling af Banksagen nedsat et staaende Udvalg paa fem Medlemmer, hvilket Udvalg, som undertegnede repræsenterer, fremdeles staar til Deres Tjeneste med Hensyn til enhver ønsket Oplysning i Sagens Interesse.

Vi imødese altsaa Deres videre Meddeling og tegne

med særdeles Højagtelse

ærbødigst

P. U. V.
Olaf J. Olsen.

Bilag 4.

Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank.

Direktion.

København, den 26de September 1904.

Til

Færøernes Lagting.

Thorshavn.

Idet Banken henholder sig til tidligere foreløbig Meddelelse, tillade vi os herved at underrette Dem om, at det i behagelig Skrivelse af 12te August d. A. stillede Forslag angaaende Oprettelsen af en Filial paa Færøerne har været til første Behandling i et under 22de dennes afholdt Bankraadsmøde.

Omend Tanken om at bidrage til Erhvervslivets Udvikling paa Færøerne blev mødt med den største Sympati, nærede man dog adskillige Betænkeligheder ved at oprette en Filial af vor Bank i en saa lang Afstand fra Hovedsædet, fordi man derved vilde være afskaaret fra at udøve en saa effektiv Kontrol, som ellers er vedtaget for vore Filialers Virksomhed.

Derimod var der i Princippet megen Stemning for at oprette et selvstændigt Bankinstitut paa Færøerne, som skulde udrustes med fornøden Kapitalstyrke

— man har tænkt sig Kr. 200,000 — som Aktiekapital, og som efter vor Mening i alle Retninger vil kunne fyldestgøre de berettigede Krav, der kunde stilles til Banken med det Formaal at fremme Øernes Vel og udvikle sammes Forbindelse med Moderlandet.

Det var i saa Henseende Bankens Mening at ville overtage hele Aktiekapitalen og derefter at udsende en kyndig Bankmand, som kunde overtage Ledelsen af det ny Institut, medens man samtidig ønskede at knytte nogle dertil egnede Færinger til Banken som Repræsentanter eller Tilsynsmænd.

Det vilde under saadanne Forhold ikke være nødvendigt, at den ny Bank knyttede direkte Forbindelse i Udlandet, idet alle Transaktioner med Udlandet kunde ske ved vor Medvirkning, paa samme Maade som Tilfældet er med Islands Landsbank i Reykjavik.

Dette Institut er nemlig i Stand til at udføre enhver paakrævet Art af Bankforretning med Amerika, England, Norge etc. igennem de Arrangements, som ere trufne af os med vore forskellige Korrespondenter i Udlandet. De vil sikkert indse, at den ny Bank paa denne Maade vilde have en meget stor Støtte i vort Institut, fordi vi tillige ved Udsendelse af Cirkulærer til vore utallige Forbindelser i Udlandet kunde henlede Opmærksomheden paa Øerne og paa, at enhver finansiel Transaktion kunde udføres ved vor Foranstaltning paa den mest hensigtsmæssige og solide Basis.

Af Hensyn til den spredte Beliggenhed af Færøerne og til den sparsomme gensidige Kommunikation mellem Øerne, vilde der maaske være Anledning til at tage under Overvejelse, om et Filialkontor af Banken, der naturligvis maatte have sit Sæde i Thorshavn, burde oprettes paa Tveraa, angaaende hvilket Punkt det skulde være os kært at modtage Udvalgets behagelige Bemærkninger.

Idet vi gøre Udvalget disse Meddelelser, henstille vi til Dem at forskaffe os de statistiske Oplysninger angaaende Øernes nuværende Handels-Omsætning med Moderlandet og andre Lande, som ere tilgængelige, og eventuelt andre Oplysninger, som kunde have Interesse ved sammes Bedømmelse, for at disse kunne være til Disposition, naar det foreliggende Forslag kommer til definitiv Behandling paa det Bankraadsmøde, som vil blive afholdt omkring Midten af December Maaned d. A.

Ærbødigst

Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank, Aktieselskab.

I. Glückstadt.

Bilag 5.

p. t. Thorshavn, den 18de Oktober 1904.

Til

Landmandsbankens Direktion.

København.

Man har herved Fornøjelsen at anerkende Modtagelsen af Direktionens meget ærede Skrivelse af 26de September, hvis Indhold er nøje bemærket.

Paa Grund af Tidens Knaphed maa vi denne Gang indskrænke os til kun at bevidne den ærede Direktion vor Paaskønnelse for den Sympati, der

fremdeles synes at være til Stede hos Dem for denne for vore Øer saa vigtige Sag, og nære vi det visse Haab, at Projektet snart maa blive realiseret til vor fælles Tilfredshed.

Vi har nu anstillet de nødvendige Forarbejdelser paa en saa vidt muligt udførlig Statistik over ind- og udførte Varer, som saa, udregnet til den pekuniære Værdi, rettidig vil blive Dem tilsendt, ligesom vi, saa snart Udvalget har faaet Tid til at samles — Medlemmerne bo nemlig meget adspredte, og for Tiden er det ene Medlem, Hr. J. Andreasen, paa Rejse i Udlandet —, ville give Dem alle yderligere Oplysninger, som vi anse formaalstjenlige, hvorhos vi ville tillade os at fremføre vor Mening om den Basis, paa hvilken Banken, med den færøske Befolknings største Sympati, vil kunne grundlægges.

Med udmærket Højagtelse

ærbødigst

P. U. V.

Olaf J. Olsen.

Bilag 6.

Thorshavn, den 17de November 1904.

Til

Direktionen for den danske Landmandsbank!

I Kontinuation af vor Ærbødige af 18de Oktober skal vi herved tillade os at meddele, at Udvalget i et under Gaars Dato afholdt Møde vedtog at meddele den ærede Direktion, at Lagtingets Forhandlinger om Banksagen i Aar gik mest i Retning af Oprettelse af en Filial udaf en solid Bank i København.

Naar nu Deres Stilling til Sagen gaar i Retning af Oprettelse af et selvstændigt Bankinstitut paa Øerne, hvortil Deres værdifulde Støtte og Mellemkomst tilbydes angaaende alle Transaktioner udenfor Færøerne, saa kan vi kun anse et saadant Tilbud som meget favorabelt, men finde det dog baade ønskeligt og naturligt, at der i saa Tilfælde aabnes Adgang ogsaa for færøsk Aktiekapital. Angaaende dette Punkt mener *Müller*, at det bør tillades Færinger at tegne Aktier af over Halvdelen af Aktiekapitalen, og *Andreasen* foreslaar indtil Halvdelen af Kapitalen, medens *Nielsen* og *Olsen* anse det for nok, naar det ved offentlig Indbydelse til Tegning indenfor et bestemt Tidsrum tillades Færinger at tegne Aktier efter Øuske og Behag. I Forbindelse hermed tillader man sig at henstille til Direktionens nøjere Overvejelse, om ikke den foreslaaede Kapital, 200,000 Kr., er noget liden at begynde med i Forhold til Øernes Omsætning.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Oprettelsen af en Filial i Trangisvaag, da vilde Udvalgsmedlemmet Mortensen, som for Tiden er fraværende paa en Rejse i Udlandet, bedst kunne udtalt en afgørende Mening herom. I saa Henseende kan vi kun udtale, at Suderøen har en forholdsvis meget stor Omsætning, og at der vistnok er mange der, som vilde sat stor Pris paa, at der blev oprettet en Filial i Trangisvaag.

Den ønskede Statistik sendes hermed, men da de forskellige Opgivender, som findes i Landfogderiet, ere saa lidt detaillerede, hvad angaar de forskellige Varers Art, har det desværre været umuligt at komme Værdiansættelsen nærmere end, hvad sket er.

Idet Udvalget fremdeles staar til Deres Tjeneste med Hensyn til alle ønskelige Oplysninger i Sagens Interesse, tegne vi

med særdeles Højagtelse

ærbødigst

Lagtingsudvalget angaaende Banksagen.

Olaf J. Olsen, Ordfører. *J. Z. Nielsen.*

E. Müller. *Jens Andreasen.*

Bilag 7. (Aftrykt i Lagtingstidende A. Side 48—49).

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 14de August* (se A. Side 46—52), foreslog O. J. Olsen at nedsætte et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer, medens J. Poulsen foreslog at nedsætte et almindeligt Udvalg paa 5 Medlemmer. Efter at det førstnævnte Forslag var taget tilbage, vedtoges det sidstnævnte Forslag enstemmig med 16 Stemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes *i næste Møde*: *Müller*, *Nielsen* (hver med 11 St.), *Dam*, *O. J. Olsen* og *Weihe* (hver med 10 St.). Udvalget (Ordfører: O. J. Olsen) afgav den 9de September følgende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der har behandlet Sagen om Oprettelsen af en Bank paa Færøerne, skal herved tillade sig at fremkomme med følgende Bemærkninger:

Som det fremgaar af den mellem det fra sidste Lagtingssamling nedsatte Udvalg og Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank i København førte Korrespondance og det derhos fremlagte Udkast til Statutter for den paatænkte Føroya Bank, er den nævnte Bank villig til, i Forening med Færinger, at oprette et selvstændigt Bankinstitut i Thorshavn med en Aktiekapital af indtil 300,000 Kr., hvorhos der, som det fremgaar af Bankens Skrivelse af 29de December f. A., skal aabnes Færinger fri Adgang til Aktietegning i størst muligt Omfang.

Udvalget anser det saaledes af Banken gjorte Tilbud som meget favorabelt. Naar hertil kommer, at Banken i sine Skrivelser til Tinget har fremhævet, at den skete Imødekommenhed hovedsagelig er foranlediget ved, at den derved mener at kunne bidrage til at knytte en varmere Forbindelse med vore Øer til Fremme af det almene Vel og til gensidig Nytte for Øerne og Moderlandet, saa mener Udvalget, at Tinget bør være Banken særdeles taknemmeligt for en saa velment og patriotisk Hensigt.

Med Hensyntagen til Øernes Omsætning og øvrige Virksomhed mener Udvalget dog, at der under ingen Omstændighed bør begyndes med mindre Kapital end 300,000 Kr., idet det antagelig snart vil vise sig, at en saadan Kapital ikke slaar til for at støtte en sund Udvikling paa alle Omraader blandt Befolkningen.

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

Da Færingerne, som endnu hovedsagelig staa uforstaaende overfor Betydningen af et saa vigtigt og almennyttigt Foretagende, næppe paa en kort Tid ville kunne bestemme sig for, hvor stor en Andel hver enkelt bør tage i Banken, er det meget sandsynligt, at en saadan Betænkningstid vil ønskes at skulle være længere, end Aabningen af Bankens Virksomhed, i Betragtning af den tilstedeværende Trang i saa Henseende, taaler at vente.

Udvalget mener derfor, at en Paaskyndelse af Bankens Oprettelse snarest muligt ikke bør virke hindrende for en størst mulig Deltagelse fra færøsk Side. Det bør derfor formentlig staa Færinger aabent at tegne Aktier indtil 5 Aar efter, at Banken har begyndt sin Virksomhed med 300,000 Kroners Kapital, hvilken Kapital ved Aktietegning udfyldes af Landmandsbanken, efter at Tegning i et kortere Tidsrum har fundet Sted paa Færøerne, hvorom nærmere bestemmes efter Samraad med Banken. Aktiekapitalens Størrelse vil derefter afhænge af, hvor meget der, efter Bankens Aabning med ovennævnte Kapital, kan tegnes paa Færøerne i det nævnte Tidsrum, indtil det balancerer med Landmandsbankens Andel.

Den i § 10, 2det Stykke i Punkt 2 anførte Bestemmelse, at to af Bankraadets Medlemmer skulle have fast Bopæl paa Færøerne, bør efter Udvalgets Mening ændres til *mindst to*.

Da det er en Kendsgerning, at Seddeludstedelsesret er en meget stor Fordel for al Bankvirksomhed og maa betragtes som særdeles nødvendig for en saadan paa Færøerne, hvis fjerne Beliggenhed fra den øvrige Verden altid gør det vanskeligt at øve en med de nærmere forbundne Lande ligestillet Virksomhed, mener Udvalget, at Lagtinget bør have sin Opmærksomhed henvendt derpaa. Angaaende dette Forhold er det dog ikke lykkedes at opnaa fuldstændig Enighed indenfor Udvalget, idet Nielsen, Dam, Weihe og Olsen mene, at Tinget allerede nu bør gøre en Henvendelse til Justitsministeriet om at søge udvirket, at Føroya Bank, i Lighed med Vestindisk Bank og Islands Bank, maa erholde en passende Seddelemissionsret, f. Eks. indtil en Million Kroner, da man gaar ud fra, at dette foruden Hensynet til forannævnte Fordele for Banken — tillige bedre vil kunne stemme Færinger til at tage størst mulig Del i Foretagendet, hvilken Deltagelse maa anses at være egnet til at virke opdragende og belærende for den færøske Befolkning, der for en stor Del maa siges endnu at savne tilstrækkelig Kendskab til Betydningen af en Sammenslutning med Fagfolk paa det kommercielle Omraade.

Derimod mener Mindretallet, Müller, at det bør overlades den nye Banks Direktion at bestemme om, hvorvidt en saadan Seddelemissionsret er ønskelig for Bankens Drift, og fremkomme med Andragende derom, og at Tinget, først efter at et saadant Ønske fra Direktionen fremkommer, bør tage sig af Spørgsmaalet.

Udvalgets Flertal mener, at det til Varetagelsen af Færøernes Interesse i denne vigtige Sag er nødvendigt, at Tinget anmoder Justitsministeriet om at være behjælpeligt med at faa en Ordning i saa Henseende tilvejebragt, der sikrer Færøerne det mest formaalstjenlige Resultat. En Henvendelse til Justitsministeriet om Seddelemissionsret for den nye Bank bør efter Flertallets Mening ledsages af en saadan Anmodning.

Endelig anser Udvalgets Flertal det for nødvendigt, at der nedsættes et staaende Udvalg for at modtage og overveje Landmandsbankens Besvarelse samt, om fornødent gøres, at bistaa saavel denne som Ministeriet med alle Forarbejder til Sagens hurtigste Fremme, alt under Forbehold af Lagtingets Sanktion, som det under Hensyn til de fremkommende Spørgsmaals Beskaffenhed maatte vise sig nødvendigt at fremskaffe ved at sammenkalde Lagtinget. Herom vil Amtmanden, som Udvalget holder à jour med alt, hvad der i Sagen foregaar, have at tage Bestemmelse.

I Henhold til foranstaaende tillader Udvalgets *Flertal* sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

1. Der sendes Justitsministeriet og Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank i København hosfølgende Skrivelser*).
2. Der nedsættes et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer, der skal være saavel Landmandsbanken som Justitsministeriet til Tjeneste med Hensyn til alt, hvad der til Sagens hurtigste og bedste Fremme anses for nødvendigt at foretage.

Mindretallet (Müller) tillader sig at indstille til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget svarer Landmandsbankens Direktion:

Tinget paaskønner den Velvilje, som Banken udviser overfor Færøerne ved at ville være behjælpelig med Dannelsen af en Bank her (Føroya Bank).

Tinget finder ikke noget særligt at erindre imod det fremsatte Udkast til Statutter for Føroya Bank, dog at man kunde ønske den i § 10, 2det Stykke, optagne Bestemmelse om, at to af Bankens Medlemmer skulle have fast Bopæl paa Færøerne, forandret til *mindst to* af Hensyn til den Mulighed, der er til Stede for, at en større Del end Halvdelen af Aktiekapitalen bliver tegnet paa Færøerne. For saa vidt der fra Føroya Banks Side bliver ansøgt hos Regeringen om Ret til Seddeludstedelse, vil en saadan Ansøgning ved at sendes gennem Lagtinget kunne vente at ville blive taget under velvillig Behandling fra Tingets Side.

Ved *2den Behandling, den 11te September* (se A. Side 128—136), vedtoges det enstemmig med 13 Stemmer at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling.

Til *3dje Behandling, den 21de September* (se A. Side 233—239), blev af *Formanden* stillet følgende *Ændringsforslag* til Udvalgsflertallets Forslag:

1. I Skrivelse til Direktionen for Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank affattes Punkt 1, 1ste Stykke (»Tinget . . . . . Glæde«) saaledes: »Tinget anser det af Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank gjorte Tilbud som meget tiltalende og tillader sig derved kun at fremsætte nedenstaaende Bemærkninger.«
2. I Skrivelsens Punkt 3 affattes 2det Punktum saaledes: »Da Spørgsmaalet herom derhos fornemtlig helst bør afgøres i Forbindelse med den eventuelle Banks Oprettelse, har Tinget, for at fremskynde Sagen, vedtaget at rette en Henvendelse til Justitsministeriet om at søge udvirket, at der tillægges Føroya Bank en passende Seddeludstedelsesret, for saa vidt dette efter Forhandling mellem Landmandsbanken og Justitsministeriet maatte findes formaalstjenligt.«
3. I Skrivelse til Justitsministeriet indskydes i 2det Stykke, 1ste Punktum, efter Ordet: »om«: »eventuelt«. — Samme Stykkes 2det Punktum udgaar.

Ved *Afstemningen* vedtoges Ændringsforslagets Punkter 1—3 enstemmig med henholdsvis 16, 14 og 14 Stemmer. Flertallets Forslag til Skrivelse til Land-

*) Skrivelserne med senere vedtagne Ændringer anføres Side 76—78.

mandsbanken, saaledes ændret, vedtoges: Punkt 1 med 11 St. mod 0, Punkt 2 med 13 St. mod 0, Punkt 3 med 11 St. mod 0. Punkt 4 bortfaldt, idet ved Navneopraab kun 5 Medlemmer (Nielsen, Isaksen, Paturssoin, O. J. Olsen og Dam) stemte derfor (C. Olsen, Hentze og Weihe vare *fraværende*; de øvrige Medlemmer *stemte ikke*). Punkt 5 bortfaldt ligeledes, idet kun 5 stemte derfor og ingen imod. Indstillingen til Justitsministeriet, ændret ved det vedtagne Ændringsforslags Punkt 3, vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 13 St. (*stemte ikke*: J. Poulsen, Provsten, Michelsen og Müller; *fraværende*: C. Olsen, Hentze og Weihe). Endelig vedtoges Skrivelsen til Landmandsbanken, ændret ved det vedtagne Ændringsforslags Punkt 1—2, enstemmig med 13 Stemmer.

Den 22de September oplæstes og underskreves nedenstaaende *Indstilling* og *Skrivelse*:

Til

Justitsministeriet.

Som Følge af en under Lagtingets Samling i 1904 skete Henvendelse til Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank i København om dennes Medvirkning til Oprettelsen af en Bank eller Bankfilial paa Færøerne, er der senere ført Forhandlinger imellem den nævnte Bank og et af Lagtinget nedsat staaende Udvalg. Efter at dette har forelagt Lagtinget Beretning om de førte Forhandlinger, har Tinget i indeværende Samling haft Sagen til nærmere Overvejelse og har derefter vedtaget at rette den i Genpart hosfølgende Henvendelse til Landmandsbankens Direktion.

Idet Lagtinget tager sig den Frihed at henvise til Punkt 3 i den nævnte Skrivelse, tillader Tinget sig i Tilslutning til det adtalte at andrage hos det høje Ministerium om eventuelt*) at søge udvirket, at der tillægges den paatænkte »Føroya Bank« en passende Seddeludstedelsesret.**) Da Lagtinget dels paa Grund af Færøernes Afstand fra København, dels af Hensyn til manglende tilstrækkelig Specialkendskab til adskillige af de herhen hørende Forhold, anser sig ude af Stand til med det ønskelige Overblik over Sagen at kunne føre Forhandlingerne videre, end de nu ere komne, er det Tingets Haab, at Regeringen vil paa bedste Maade søge Færøernes Interesser i Ordningen varetagne.

Samtlige Sagens Aktstykker vedlægges i Original eller Genpart.

Lagtinget, den 22de September 1905.

C. Berentsen. *O. J. Olsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

*) Ordet »eventuelt« findes ikke i Udvalgsflertallets Forslag.

**) Herefter var i det nævnte Forslag indskudt følgende Punktum: »I Forbindelse hermed tillader Tinget sig fremdeles under Hensyn til den store Betydning, som en heldig Bankordning vil kunne faa for Færøernes økonomiske Udvikling, at andrage om, at Ministeriet ved Overvejelsen af det ovennævnte Spørgsmaal vil søge at virke hen til en for Færøerne til alle Sider gunstig Ordning af Banksagen.«

Til

Direktionen for Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank.

København.

Efter at det i Lagtingets Samling i 1901 nedsatte staaende Udvalg har forelagt Tinget de mellem det og den ærede Direktion førte Forhandlinger samt det af Direktionen fremsendte Udkast til Statutter for den projekterede »Føroya Bank«, har Sagen paa ny været gjort til Genstand for Overvejelse af Lagtinget, som derefter har vedtaget at tilskrive den ærede Direktion som følger:

1. Tinget anser det af Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank gjorte Tilbud som meget tiltalende og tillader sig derved kun at fremsætte nedenstaaende Bemærkninger.*)

Med Hensyn til den paatænkte Ordning skal man bemærke, at Tinget mener, at der, naar Hensyn tages til Øernes nuværende, forholdsvis ikke ringe Omsætning og øvrige Virksomhed og til den Fremgang, der synes at være i disse Forhold, ikke bør begyndes med en mindre Aktiekapital end 300,000 Kr., idet det antagelig snart vil vise sig, at en saadan Kapital ikke vil slaa til, for at støtte en sund Udvikling paa Forretningslivets forskellige Omraader. — Tinget er med den ærede Direktion enigt i, at det er af stor Betydning for Færinger, at der herfra sker den størst mulige Deltagelse i Foretagendet. Foruden den direkte økonomiske Betydning, som en saadan Deltagelse vil kunne faa for Befolkningen, vil Samarbejdet med dygtige Fagfolk i ikke ringe Grad kunne virke belærende og opdragende paa Befolkningen i kommerciel Henseende. Det maa imidlertid fremhæves, at Bankforetagender for en stor Del af Befolkningen endnu er noget fremmed, overfor hvis Betydning man staar noget uforstaaende, og det kan ikke ventes, at det i Løbet af kortere Tid skal komme til at staa klart for mange, hvilken Betydning Deltagelsen i Banken vil kunne have. Det er saadsynligt, at Forstaaelsen heraf vil komme efterhaanden som Banken virker, og at der, naar nogen Tid er gaaet, vil være Ønske om at kunne blive Parthavere i Banken. Paa den anden Side kan der efter Tingets Mening ikke vel være Tale om at udskyde *Oprettelsen* af Banken derefter, idet den tilstedeværende Trang i saa Henseende gør det i høj Grad ønskeligt, at Banken oprettes saa snart, som Omstændighederne tillade.

For at begge disse Hensyn: 1) Ønskeligheden af en snarlig Oprettelse af Banken og 2) Ønskeligheden af en fyldig Deltagelse fra færøsk Side, kunne ske Fyldest, skal Lagtinget imidlertid henstille til den ærede Direktions Overvejelse, om ikke Sagen maatte kunne ordnes omtrent paa følgende Maade:

a) Banken træder i Virksomhed med en Aktiekapital af 300,000 Kr., der tilvejebringes ved, at der indenfor en vis kortere Frist, hvorom nærmere Bestemmelse maatte tages ved Samraad med Landmandsbanken, tegnes Aktier paa Færøerne, og at Landmandsbanken tegner, hvad der yderligere udkræves for at bringe Aktiekapitalen op til 300,000 Kr.

b) Aktietegning skal derefter — i Henhold til nærmere fastsatte Regler — staa aaben paa Færøerne indtil 5 Aar efter Bankens Oprettelse, eller indtil der i alt paa Færøerne er tegnet lige saa meget som den af Landmandsbanken tegnede Kapital.

2. Tinget skal henstille, om ikke den i Udkastet til Statutter § 10, 2det Stykke, indeholdte Bestemmelse om, at *to* af Bankraadets Medlemmer skulle

*) I Udvalgsflertallets Forslag var 1ste Stk. affattet saaledes: »Tinget anser det af Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank gjorte Tilbud som i og for sig meget tiltalende og sætter megen Pris paa de patriotiske Motiver, som ifølge Direktionens Skrivelse ligge til Grund for Tilbudet. Lagtinget paaskønner meget, at Landmandsbanken vil virke hen til, at der ved Oprettelsen af den paatænkte Bank knyttes en stærkere og nærmere Forbindelse imellem vore Øer og det øvrige Kongerige, og retter en Tak til Landmandsbanken derfor. En saadan Styrkelse af Forholdet imellem de adskilte Landsdele er det Tingets Mening, at ogsaa Færøernes Befolkning vil se med Glæde.«

have Bopæl paa Færøerne, bør ændres derhen, at dette skal være Tilfældet med *mindst to* af Medlemmerne.

3. Lagtinget antager, at det for den eventuelle Banks Virksomhed vil have stor Betydning, om der kunde tillægges den Ret til Seddeludstedelse, ikke mindst paa Grund af Færøernes temmelig isolerede Beliggenhed. Da Spørgsmaalet herom derhos formentlig helst bør afgøres i Forbindelse med den eventuelle Banks Oprettelse, har Tinget for at fremskynde Sagen vedtaget at rette en Henvendelse til Justitsministeriet om at søge udvirket, at der tillægges Føroya Bank en passende Seddeludstedelsesret, for saa vidt dette efter Forhandling mellem Landmandsbanken og Justitsministeriet maatte findes formaalstjenligt.*) Man har tænkt sig en saadan Ret begrænset til et Beløb af indtil 1 Million Kroner, men man forudsætter, at Landmandsbanken vil nærmere udtale sig herom. Da Erhvervelse af Ret til Seddeludstedelse vil udkræve en Lov, og da der ved Overvejelsen af dette meget vigtige Spørgsmaal antagelig vil være forskellige Hensyn at tage i Betragtning, som formentlig kun Regeringen vil kunne have det tilstrækkelige Overblik over, har Lagtinget vedtaget at anmode Justitsministeriet om i det hele at søge en for Færøerne til alle Sider gunstig Ordning af Banksagen tilvejebragt. Tinget formoder derfor, at Landmandsbanken fra Justitsministeriet vil modtage nærmere Henvendelse og Meddelelse om Sagen for dette Punkts Vedkommende.**)

Lagtinget imødeser Landmandsbankens Udtalelse med Hensyn til foranstaaende og udtaler det Haab, at Forhandlingerne maa føre til et for begge Parter tilfredsstillende Resultat, saaledes at den paatænkte Bank snart kan begynde sin Virksomhed.

Lagtinget, den 22de September 1905.

C. Bærentsen. *Olaf J. Olsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Den sidstanførte Skrivelse er af Direktionen under *12te Oktober 1905* besvaret saaledes:

Til
Færøernes Lagting.

Vi anerkende Modtagelsen af Lagtingets ærede Skrivelse af 22de f. M., hvori meddeles Resultatet af Tingets Forhandlinger angaaende vor Banks i sin Tid fremsendte Forslag til Oprettelse af en Bank for Færøerne, der var bilagt med Udkast til Statutter for en saadan Bank.

Heraf foranlediget skulle vi meddele:

1) at vi ikke have noget at erindre imod, at Aktiekapitalen ansættes til 300,000 Kroner i Stedet for som foreslaaet til 200,000 Kroner.

---

*) Det foregaaende Punktum havde i Udvalgsflertallets Forslag følgende Affattelse: »Tinget har derfor vedtaget at rette en Henvendelse til Justitsministeriet om at søge udvirket, at der tillægges Føroya Bank en passende Seddeludstedelsesret.«

**) I Udvalgets Forslag var herefter indskudt følgende:

»4. Lagtinget tillader sig at henstille til Landmandsbanken at tage under Overvejelse, om ikke Føroya Bank i Lighed med Dansk-vestindisk Nationalbank bør have et Agentur i København.

5. Tinget har vedtaget at nedsætte et staaende Udvalg paa 5 Medlemmer, der skal være saavel Landmandsbanken som Justitsministeriet til Tjeneste med Hensyn til alt, hvad der til Sagens hurtigste og bedste Fremme anses for nødvendigt at foretage.«

2) at Beløbet i en nærmere aftalt Frist udbydes til Tegning paa Færøerne, og at vor Bank selv overtager det Beløb, som ikke saaledes maatte blive tegnet, dog at vi under alle Omstændigheder forbeholde os Ret til at overtage indtil Halvdelen af Beløbet eller Kr. 150,000 i Aktier.

3) at vi i fuld Forslaaelse af den Betydning, det vil have, at saa mange Færinger som muligt blive Aktieejere i Føroya Bank, ere villige til at lade Aktietegningen for Færingerne staa aaben i 5 Aar efter Bankens Oprettelse, eller indtil der i alt paa Færøerne er tegnet et Beløb af 150,000 Kroner. For Tegning, der maatte ske paa sidstnævnte Maade, altsaa udenfor den stipulerede Tegningsfrist, vilde der dog være at svare 4 pCt. Rente af Aktiebeløbet fra sidstnævnte Frists Ophør og indtil Betaling fandt Sted. Maatte Tegning ske efter første Aarsregnskabs Afslutning, vil de 4 pCt. Rente være at svare fra den 1ste Januar, fra hvilken Aktierne ere berettigede til Andel i Bankens Udbytte.

3) at vi intet have at erindre imod, at Bestemmelsen i Statutternes § 10, 2det Stykke, forandres derhen, at mindst 2 af Bankraadets Medlemmer skal have fast Bopæl paa Færøerne.

Hvad angaar Tingets Henvendelse til Justitsministeriet vedrørende en vis Seddeludstedelsesret, som man tænkte sig den ny Bank tillagt, skulle vi selvfølgelig med største Beredvillighed konferere med Justitsministeriet desangaaende, saa snart Henvendelse sker til os.

Vi imødese nu nærmere Meddelelse fra det ærede Lagting, men for ikke at forhale Sagen unødig skulle vi med det allerførste lade den Mand, vi have udset til at beklæde Direktør-Posten i den nye Bank, rejse til Færøerne for paa Stedet at træffe videre fornøden Aftale.

Med Højagtelse

Den danske Landmandsbank, Hypothek- og Vekselbank, Aktieselskab.

I. Glückstadt.

Den ovenstaaende Indstilling er af Justitsministeriet besvaret saaledes:

Justitsministeriet.

København, den 10de November 1905.

I den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 26de September d. A. hertil indsendte Indstilling af 22de s. M. har Færøernes Lagting under Henvisning til en af Tinget til Landmandsbanken rettet Skrivelse af samme Dato, hvori Tinget med nogle Ændringer i de eventuelle Statutter udtaler sig for en snarlig Oprettelse af en under Landmandsbankens Auspicier paatænkt særlig Færøernes Bank med en Aktiekapital paa 300,000 Kr., indstillet, at det eventuelt søges udvirket, at der tillægges den paatænkte Bank en passende Seddeludstedelsesret, samt anmodet Justitsministeriet om i saa Henseende at indlede nærmere Forhandlinger med Landmandsbanken.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning meddele, at Justitsministeriet allerede under Hensyn til den Nationalbanken efter Oktroyen af 4de Juli 1818 § 42 tilstaaede Eneberettigelse til repræsentative Betalingsmidlers Udgivelse i Danmark ikke finder Anledning til at foretage videre i Sagen.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

XIII. Om Statstilskud til en Fiskeskipperskole i Thorshavn.

Den 8de August fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Justitsministeriet*:

Justitsministeriet.
København, den 27de Juli 1905.

Ved at fremsende hoslagte, til Marineministeriet indkomne og af samme hertil oversendte Andragende med 6 Bilag, hvori Cand. phil. Viggo Jensen og Styrmand Andreas Nielsen anholde om et aarligt Statstilskud til en Fiskeskipperskole i Thorshavn, skal man anmode Hr. Amtmanden om at indhente Lagtingets Erklæring over Andragendet, hvilken Erklæring derpaa ved det indesluttedes Tilbagesendelse forventes indsendt hertil, ledsaget af Deres egne Ytringer over Sagen.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Undertegnede Cand. phil. Viggo Jensen og fhv. Styrmand i »Østasiatisk Kompagni« Nielsen tillade sig herved ærbødigst at ansøge det høje Ministerium om et aarligt Statstilskud paa 2000 Kr. til en af os i Thorshavn paa Færøerne oprettet Fiskeskipperskole, der vil begynde sin Virksomhed 1ste November dette Aar.

Til Belysning af de paa Færøerne hidindtil værende Forhold ved Uddannelsen af Fiskeskippere skulle vi tillade os at oplyse, at Uddannelsen har været besørget af Kursus, ledede af Styrmænd eller Fiskeskippere; i det sidste Aar har der været 2 saadanne Kursus, hvoraf det ene har været besøgt af c. 10 Elever, det andet af c. 36 Elever. Bestyreren af sidstnævnte Kursus, der i flere Aar har drevet Kursus, har med Forstaaelse af det betydningsfulde ved Oprettelsen af en fast Skole beredvilligt tilbudt at opgive sin Virksomhed til Fordel for den af os oprettede Skole.

Naar vi undertegnede 2 Mænd nu have oprettet en Fiskeskipperskole i Thorshavn, da er det med følgende Formaal: 1) ved Opførelsen af en stor Bygning at skaffe praktiske, til Undervisning egnede Lokaler; 2) ved en righoldig Samling af Kort og nautiske Instrumenter at give Eleverne et ligesaa godt Undervisningsmateriale, som der byides paa Skolerne hernede; 3) ved frivillige Kursus i de almindelige Skolefag samt Bogføring, Engelsk, Fiskeriloven og praktisk Sømandsskab at give lærelystne Elever Lejlighed til at udvide deres Kundskaber ud over det efter Loven fordrede; 4) ved Læsestue og Haandbibliotek at give Eleverne Adgang til gode og nyttige Bøger. Betalingen bliver uforandret 80 Kr. pr. Elev for det hele Kursus.

Med Hensyn til Skolebygningen, der efter Kontrakten med vor i Thorshavn boende Entreprenør, Apoteker, Vicekonsul Finsen, skal være fuldført 1ste

September dette Aar, da er denne 30×15 Alen i Grundflade og, naar undtages den granitsatte Kælderetage, helt opført af svensk Tømmer. Bygningen indeholder 2 store Undervisningslokaler paa henholdsvis 150 og 84 □ Alen, Læseværelse med Haandbibliotek 56 □ Alen. Fuldt færdig koster Skolebygningen 15,000 Kr. Foruden de nævnte Skolelokaler indeholder Bygningen 2 Beboelseslejligheder.

Hvad angaar Timefordeling og Lærebøger, agte vi at tage Esbjerg Fiskeskipperskole til Mønster; paa denne har Timerne været fordelt saaledes: Navigation 6 Timer ugentlig, Regning 11, Dansk 2, Engelsk 2, Fiskerilære 2, Matematik 5, Praktisk Sømandsskab 4, Internationale Regler 2, Bogføring 1, Foredrag over Maskiner o. lign. 1. De vigtigste til disse Lærefag brugte Bøger ere: Haandbog til Fiske- og Sætteskipperprøven af Schwartz; Engelsk: Listovs Lærebøger; Jens Kusks Haandbog i »Praktisk Sømandskab«; Navigationsdirektør, Kommandør Jensens »Internationale Regler«; Fiskeriberetninger af C. F. Drechsel.

Naar denne vor Skole til Efteraaret begynder sin Virksomhed, er det, i Henhold til ovenstaaende Oplysning om Hr. Lagtingsmand Andreasens Stilling til den, ikke som noget nyt og hidtil uprøvet, men som en Fortsættelse og Udvidelse eller rettere Videreførelse af det af ham i flere Aar drevne Kursus; naar vi tillade os at anføre dette, er det med det Haab, at denne Omstændighed muligt ogsaa maatte være af Betydning for det høje Ministeriums Stilling til dette vort Andragende.

København, den 1ste Juli 1905.

Ærbødigst

Viggo Jensen. *Andreas Nielsen.*

Navigationsdirektøren,

København Ø., den 17de Juli 1905.

Til

Justitsministeriet,

Fra Cand. phil. Viggo Jensen og Styrmand Andreas Nielsen har jeg modtaget hoslagte Andragende med Bilag, hvori der anholdes om et aarligt Statstilskud paa 2000 Kr. til Driften af en i Thorshavn paa Færøerne oprettet Fiskeskipperskole, der vil paabegynde sin Virksomhed den 1ste November d. A.

Idet jeg efter Anmodning fremsender dette Andragende til det høje Ministerium, skal jeg tillade mig at ytre følgende:

Siden Lov om Styrmandseksamen m. m. af 30te Marts 1892 traadte i Kraft, er de ved denne Lov indførte Fiske- og Sætteskipperprøver blevne bestaaede for Færøernes Vedkommende af følgende Antal Elever, nemlig:

Aar	1894	af	7	Elever	Aar	1900	af	14	Elever
—	1895	-	16	—	—	1901	-	35	—
—	1896	-	19	—	—	1902	-	30	—
—	1897	-	19	—	—	1903	-	30	—
—	1898	-	10	—	—	1904	-	23	—
—	1899	-	5	—	—	1905	-	46	—

Stigningen i Antallet af de bestaaede Prøver staar i nøje Forbindelse med Forøgelsen af den færøske Fiskerflaade, og det kan næppe betvivles, at Frem-

»Færø Amtstidendes Bogtrykkeri. — 1906.

gangen snarere vil vokse end aftage i de kommende Aar, dels fordi Fiskerflaaden kan ventes yderligere forøget, dels fordi det er taget under Overvejelse at udvide Eksamenstvangen for Retten til at føre danske Fiskerfartøjer.

Under disse Omstændigheder er det saare ønskeligt, at Navigationsundervisningen paa Færøerne bringes ind under mere reglede Former, end hidtil har været Tilfældet, og Oprettelsen af en fast Fiskeskipperskole i Thorshavn med en særlig til Formaalet indrettet Bygning maa derfor efter min Mening hilses med Glæde.

Hvad angaar Andragernes Kvalifikationer til at lede Foretagendet, da skal jeg henvise til de medfølgende 3 Attester*), som jeg har ladet mig tilstille. Jeg kan endvidere oplyse, at Styrmand Nielsen har bestaaet saavel den almindelige Styrmandseksamen som alle Fagene af den udvidede Styrmandseksamen. Som en Anbefaling baade for Andragerne og for Foretagendet i det hele tjener ogsaa den Omstændighed, at Halvdelen af den til Skolens Oprettelse fornødne Kapital er overtaget af en Bank i Thorshavn. Endelig skal jeg bemærke, at jeg gennem Samtaler har modtaget et særdeles gunstigt Indtryk af de paagældende, og Maaden, paa hvilken de har grebet Sagen an, røber Alvor og Beslutsomhed. Jeg nærer derfor godt Haab om, at Sagen er i de rette Hænder.

Med Hensyn til den valgte Undervisningsplan, da kan jeg fuldt ud bifalde den; ligeledes forekommer Bygningen mig at være særdeles hensigtssvarende indrettet, og dens Beliggenhed er heldig valgt, da man derfra har Udsigt til fri Horisont, saa at Eleverne kan indøves i den praktiske Brug af de nautiske Instrumenter.

Idet jeg dernæst vender mig til Spørgsmaalet, om Staten bør bidrage til Driften af Skolen, saaledes som der andrages om, saa kan jeg kun anbefale dette. Jeg har nemlig den Overbevisning, at Skolen, som den er planlagt, med egen Bygning, to Lærere, tidssvarende Skolemateriel og Instrumentsamling, men Undervisning kun i Vintermaanederne, umulig vil kunne svare Regning, i alt Fald ikke i de første Aar. Ej heller vil der i Forvejen kunne skaffes Garanti for, at Skolen faar den fornødne Søgning; dersom man altsaa ønsker Skolen oprettet saaledes som foreslaaet, da vil det kun kunne ske derved, at Statstilskudet ydes straks fra Oprettelsen, hvilket ogsaa har været Tilfældet med Fiskeskipperskolerne i Frederikshavn og i Esbjerg. Man vil jo desuden kunne forbeholde sig at inddrage Tilskudet, om Foretagendet skulde vise sig forfejlet, eller hvis det senere skulde udvikle sig til en lukrativ Forretning, hvilket dog næppe kan forventes. I denne Forbindelse skal jeg tillade mig at henstille, om der muligvis kunde være Anledning til, at Skolen — saafremt den erholder Statstilskud — bliver undergivet Tilsyn af en eller anden Art ved Siden af Forpligtelsen til at afgive Aarsberetning, bilagt af Regnskabsoversigt.

Hvad Størrelsen af det søgte Tilskud angaar, da er det saare vanskeligt paa Forhaand at udtale nogen Mening om, hvor vidt det maa anses for passende. Det vil dog næppe kunne sættes synderlig lavere, og det er, saa vidt mig bekendt, nærlig det samme Beløb, der er blevet ydet til de andre Fiskeskipperskoler. Tilskudets Størrelse vil jo ad Aare kunne reguleres, om fornødent.

Endelig skal jeg foreslaa, at der til en eventuel Understøttelse fra Statens Side knyttes den Forpligtelse, at Skolen skal afgive Lokale og fornødne Apparater til Afholdelse af de paa Færøerne anmeldte Fiske- og Sætteskipperprøver, for saa vidt Eksamenskommissionen stiller Fordring derom. Hidtil har disse Prøver vist i Reglen fundet Sted i Stationsskibet; men dette turde i mange Tilfælde være til Gene baade for Skibet og for Eksaminanderne.

Med disse Bemærkninger skal jeg i øvrigt tillade mig at medgive Andragendet min bedste Anbefaling.

J. A. D. Jensen.

---

*) udelades her.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 10de August* (se A. Side 31—37), vedtoges det, efter Forslag af Provsten, enstemmig med 15 Stemmer at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes: *Provsten* (med 10 Stemmer), *Paturssøn* (med 9 Stemmer), *Müller* (med 8 Stemmer), *Matras* og *Thomsen* (hver med 7 Stemmer). Udvalget (Ordfører: Müller) afgav *den 15de September* følgende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg er nedsat i Anledning af en Skrivelse fra Justitsministeriet til Færø Amt, hvori begæres Lagtingets Erklæring over en Ansøgning fra cand. phil. Viggo Jensen og Styrmand Andreas Nielsen om et aarligt Statstilskud paa 2000 Kr. til en Fiskeskipperskole i Thorshavn.

Udvalget har delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet (Provsten, Matras og Müller) skal tillade sig at bemærke følgende:

Antallet af færøske søgaaende Fiskerfartøjer er nu naaet op til henimod 140 Stykker og forøges for hvert Aar. Undervisning af Mænd til Førere for Fiskerskibe og deres Forberedelse til Fiskeskipperprøven har derfor i høj Grad Krav paa Opmærksomhed og Støtte fra det Offentliges Side. Hidtil har Forberedelsen til Fiskeskipperprøven været ledet af her hjemmehørende Mænd, væsentlig Skippere, der har underkastet sig Styrmandseksamen ved en Navigationsskole i Danmark, og som, hver for sig eller samlede i et Antal af indtil 3, have ledet Undervisningen. At denne har været praktisk anlagt, derom vidner de gennemgaaende gode Resultater, som Eleverne har opnaaet ved deres Prøve for Eksamenskommissionen.

Der kan saaledes i og for sig ikke siges at være nogen særlig Trang til Stede for at faa oprettet en Fiskeskipperskole her med Tilskud fra det Offentlige, da de berettigede Krav til den fornødne Undervisning kunne siges at være opfyldte. Paa den anden Side kan Flertallet ikke nægte, at en fyldigere Undervisning for de Mænd, der som Førere for Fiskerskibene ere bestemte til at opretholde vor Hovednæringsvej, har sin store Betydning. Man tænker da herved ogsaa paa det ønskelige i, at der bibringes de unge Mænd Kundskab til de Erfaringer angaaende Fiskens Træk og Levemaade, som de senere Aars Havundersøgelser kunne paavise. For saa vidt vilde en Fiskeskipperskole i Thorshavn, hvortil var knyttet gode og videnskabelig uddannede Lærere, gode Undervisningslokaler med dertil hørende nutidssvarende Undervisningsmateriel, være en Fordel.

Hvad der derimod for Færøerne særlig og i høj Grad føles Trang til paa Navigationsvæsenets Omraade, er en Skole, som kan optage Undervisningen til den almindelige Styrmandseksamen, og som kan have Ret til Afholdelse af denne Eksamen her, saa at Eleverne ikke have nødigt at ty til den Slags Skoler udenfor Færøerne. Dette navnlig af økonomiske Hensyn. Den forholdsvis betydelige Skibsfart, som drives fra Færøerne baade ved egentlige Koffardifartøjer og af Fiskerskibene, naar de benyttes til Varetransport, nødvendiggør et Antal Mænd med Kvalifikationer som Skippere og Styrmænd.

Under denne Sags foreløbige Behandling i Lagtinget blev det da ogsaa fremhævet, at man vel nok kunde være med til at anbefale Støtte fra Statens Side til en Sømandsskole i Thorshavn, men under de nuværende Forhold kun, for saa vidt der med Undervisning til Fiskeskipperprøven forbandtes Undervisning til den almindelige Styrmandseksamen.

Flertallet maa slutte sig hertil.

Hvad særlig de to Ansøgere angaar, skal Flertallet udtale, at man ikke har noget Kendskab til deres Kvalifikationer som Lærere ved en saadan Skole som den, der tænkes oprettet, ud over hvad der fremgaar af de Ansøgningen ledsagede Anbefalinger. Flertallet betragter det som en Selvfølge, at Andragerne, naar de begynde deres Virksomhed i Navigationsskolen med Undervisning til Elever, der ønske at tage Styrmandseksamen, ikke alene kunne overkomme ogsaa at give Undervisning til et større Antal Elever til Fiskeskipper-

prøven, og at de derfor ville søge Assistance hos en eller flere af de Mænd, der hidtil have forestaaet saadan Undervisning her. Endelig bemærkes, at man har haft Lejlighed til at se den Bygning, som er bestemt til Sømandsskole, samt Planen for dens Indretning, og at den skønnes at opfylde de Krav, som kan stilles til en saadan Undervisningsanstalt.

Der er for Flertallet derfor ingen Anledning til andet end, paa de anførte Vilkaar, at anbefale Sagen saaledes, at den eventuelle Bevilling knyttes til Ansøgerne som Forstandere for Skolen.

Flertallet skal efter det anførte indstille til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget anbefaler, at der af Statskassen ydes et aarligt Tilskud af 2000 Kr. til en Sømandsskole i Thorshavn, der tænkes oprettet og bestyret af Cand. phil. Viggo Jensen og Styrmand Andreas Nielsen, under Forudsætning af, at Skolen ogsaa optager Undervisning til og Afholdelse af den almindelige Styrmandseksamen paa sit Program.

Mindretallet (Patursson og Thomsen) kan i meget slutte sig til de fra Flertallet fremkomne Udtalelser, men mener dog, at det vilde være forhastet allerede nu at anbefale Ansøgerne til at nyde Statstilskud.

Ligesom den almindelige Mening under Sagens første Behandling i Tinget var denne, at der ingen særlig Grund er til Stede til at søge Statstilskud til Oprettelse af en Fiskeskipperskole, eftersom de herværende Skoler have virket tilfredsstillende, saa samstemmer Mindretallet med Flertallet i de i den Anledning gjorte Betragtninger, og skal kun tilføje, at der til Fiskeskipperskole-Undervisningen haves prøvede og kendte Folk her paa Stedet, medens Andragernes praktiske Dygtighed som Skipperskolelærere kun kan bedømmes efter foreliggende Anbefalinger.

Hvad Spørgsmaalet om Oprettelse af en Styrmandsskole i Thorshavn angaar, da mener Mindretallet, at der, i Henhold til det foreliggende Andragende om Oprettelse af en Fiskeskipperskole, ikke er nogen synderlig Grund til at udtale sig herom. For det første fordi det oprindelige Andragende slet ikke tager Sigte herpaa, og dernæst fordi de Andragendet medfulgte Anbefalinger heller ikke vise sig, hverken at omtale eller anbefale denne betydelig større Fagskole, der jo fordrer ganske andre Kvalifikationer og Lærerkræfter end en Fiskeskipperskole.

Et senere indkommet Andragende fra den ene af Lærerne gaar ganske vist ud paa, at hvis Omstændighederne tillade det, vil der ogsaa blive undervist til Styrmandseksamen; men da dette for Tilfældet fremkomne Suppleringsandragende aldeles mangler Anbefalinger, formener Mindretaltet, at man ikke kan tilraade Tinget at tage en Beslutning, baseret paa sidstnævnte Andragende.

Hvis der skal være Tale om at anbefale en Navigationsskole paa Færøerne til Statsstøtte, formener Mindretallet, at det for Lagtinget bør foreligge oplyst, at den kan undervise saavel til den almindelige som den udvidede Styrmandseksamen.

I et Tilfælde som dette maa det efter Mindretallets Mening ligeledes sættes som en absolut Betingelse for, at berettiget Hensyn skal blive taget til et eventuelt Andragende til Lagtinget, at der som Bilag foreligger en Udtalelse fra den Forening, som maa siges at repræsentere Navigationen paa Færøerne, nemlig Færøernes Skipperforening.

I Henhold hertil tillader *Mindretallet* sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Den ansøgte Anbefaling til Statsstøtte for Oprettelse af en ny Fiskeskipperskole i Thorshavn kan under Hensyntagen til de hidtil i Gang værende Kursusser ikke gives.

2. Naar de nødvendige Betingelser kunne paavises enten at være til Stede eller at kunne bringes til Veje, vil Lagtinget tage under velvillig Overvejelse, om det bør anbefales, at der søges Statstilskud til Oprettelse af en Navigationsskole paa Færøerne, der giver Adgang til saavel den almindelige som den udvidede Styrmandseksamen.

Ved 2den Behandling, den 16de September (se A. Side 179—183), vedtoges det enstemmig med 18 Stemmer at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling. Til denne fremkom nedenstaaende *Ændringsforslag*:

1. Fra *Effersøe.*

Lagtingets Udtalelse affattes saaledes:

I. Principalt Forslag:

1. Lagtinget anbefaler, at der af Statskassen ydes et passende mindre Tilskud (jfr. Post 2) til en Sømandsskole i Thorshavn, der tænkes oprettet og bestyret af cand. phil. Viggo Jensen og Styrmand Andreas Nielsen, under Forudsætning af, at Skolen ogsaa optager Undervisning til og Afholdelse af den almindelige Styrmandseksamen paa sit Program, selv om saadan Undervisning paa Grund af Skolen uvedkommende Forhold ikke bliver given, eller denne Eksamen ikke bliver afholdt.
2. Tinget lægger megen Vægt paa, at der ved Skolen bliver undervist til og afholdt Styrmandseksamen. Tinget anbefaler derfor, at der, hvis Skolen opfylder Tingets Ønske i saa Henseende, ydes et passende højere Statstilskud (jfr. Post 1) til denne.
3. Det bemærkes, at Tinget ved foranførte Udtalelser kun tager Sigte paa Sagen i sin Almindelighed, og at dette ikke har villet udtale noget om de i Post 1 nævnte Personers Kvalifikationer.

II. Subsidiært Forslag:

1. Lagtinget anbefaler, at der af Statskassen ydes et passende aarligt Tilskud til en Sømandsskole i Thorshavn, der tænkes oprettet og bestyret af cand. phil. Viggo Jensen og Styrmand Andreas Nielsen, under Forudsætning af, at der ved Skolen bliver undervist til og afholdt Styrmandseksamen.
2. Som det principale Forslags Post 3.

2. Fra *Nielsen, J. H. Poulsen* og *Winther.*

I Stedet for Udvalgets (Flertallets og Mindretallets) Indstilling træder:

1. Lagtinget finder for nærværende Tid ikke Anledning til at anbefale, at der ydes Statstilskud til en Sømandsskole i Thorshavn, baseret paa Undervisning til Fiskeskippereksamen.
2. Justitsministeriet anmodes om at virke hen til, at der, ved nødvendige Forandringer i Lov af 30te Marts 1892 om Styrmandseksamen, aabnes Mulighed for, at den nævnte Skole maa blive godkendt som *Navigationsskole* med de Rettigheder og Betingelser, der gælde for godkendte Navigationsskoler i det øvrige Kongerige, saaledes, at Styrmandseksamen kan afholdes paa Skolen i Thorshavn, og at Gennemsnitstallet 10 for dimitterede Elever, som have bestaaet Eksamen, nedsættes til 4.
3. Amtmanden anmodes om at foranledige, at en Udtalelse fra Færøernes Skipperforening vedlægges Sagen.

3. Fra *Effersøe.*

Der svares Justitsministeriet:

1. Da den omhandlede Fiskeskipperskole endnu ikke er oprettet, og da vedkommende Andragere ere Tinget ubekendte, kan man ikke udtale sig om, hvorvidt det paatænkte Foretagende fortjener Statens Støtte.
2. Tinget anbefaler, at der ydes Tilskud fra Statskassen til en eller flere Fiskeskipperskoler paa Færøerne, som skønnes at fortjene Statens Støtte.
3. Justitsministeriet anmodes om at virke hen til, at der ved de nødvendige Forandringer i Lov af 30te Marts 1892 om Styrmandseksamen aabnes Mulighed for, at Navigationsskoler paa Færøerne kunne blive statsanerkendte med saadanne Skolers Rettigheder og Forpligtelser, saaledes, at Styrmandseksamen kan afholdes paa Færøerne, og saaledes, at Gennemsnitstallet 10 for dimitterede Elever nedsættes til 4.
4. Amtmanden anmodes om at foranledige, at en Udtalelse fra Færøernes Skipperforening vedrørende denne Sag bliver indhentet.

Ved 3dje Behandling, den 21de September (se A. Side 231—233), sattes først Ændringsforslag Nr. 3 under Afstemning, men bortfaldt, idet kun 4 stemte derfor og ingen imod. Derefter vedtoges Ændringsforslag Nr. 2 med 11 St. mod 0, hvorved de øvrige Forslag vare bortfaldne.

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Til

Justitsministeriet.

Det høje Ministerium har ved Skrivelse af 27de Juli d. A. anmodet Amtmanden over Færøerne om at indhente Lagtingets Erklæring over et til Ministeriet indkommet Andragende med 6 Bilag, hvori cand. phil Viggo Jensen og Styrmand Andreas Nielsen anholde om et aarligt Statstilskud til en Fiskeskipperskole i Thorshavn.

Efter at denne Sag var fremlagt i Tinget og besluttet overgivet til et Udvalg paa 5 Medlemmer, blev Betænkning afgivet, hvoraf fremgaar, at Udvalget havde delt sig i et Flertal paa 3 Medlemmer og et Mindretal paa 2 Medlemmer.

Flertallet indstillede:

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

Mindretallet indstillede:

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

Imellem 2den og 3dje Behandling fremkom 2 Ændringsforslag fra Lagtingsmand Effersøe og 1 Ændringsforslag fra Johan H. Poulsen, M. A. Winther og J. Z. Nielsen.

Effersøes første Ændringsforslag, dateret 16de September, indstillede:

— —

(se Ændringsforslag Nr. 1).

Effersøes andet Ændringsforslag, dateret 20de September, indstillede:

— —

(se Ændringsforslag Nr. 3).

J. H. Poulsen m. fl.s Ændringsforslag indstillede:

(se Ændringsforslag Nr. 2).

Ved Sagens 3dje Behandling sattes først Effersøes sidste Ændringsforslag til Afstemning, men bortfaldt, idet kun 4 stemte for.

Efter at dernæst Johan H. Poulsen m. fl.s Ændringsforslag var sat under Afstemning, blev dette vedtaget med 11 Stemmer for, ingen imod, hvorved Udvalgets Forslag vare bortfaldne.

Idet man for øvrigt tillader sig at henvise til den vedlagte Udvalgsbetænkning, skal man ved Tilbagesendelsen af det modtagne Andragende tillade sig at anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Velvilje.

Lagtinget, den 22de September 1905.

C. Bærentsen. *E. Müller.*

Joen Poulsen.

I Henhold til den af Lagtinget vedtagne Beslutning er der fra *Færøernes Skipperforening* indhentet følgende *Erklæring*:

Færøernes Skipperforening.

Til
Færø Amt.

Amtet har under 30te September d. A. tilsendt Færøernes Skipper- og Navigatørforening Afskrift af Lagtingets Forhandlinger angaaende et til Ministeriet af Cand. phil. Ryving Jensen og Styrmand Andreas Nielsen indsendt Andragende om 2000 Kr. som aarlig Statsunderstøttelse til en Fiskeskipperskole, som ovennævnte Mænd agte at oprette her i Thorshavn, tilligemed nævnte Andragende, ledsaget af vedlagte Anbefalinger og Program for Undervisningen. Og har Amtet ifølge Lagtingets Ønske opfordret Foreningen til at udtale sin Mening om denne Sag.

Ved en ekstraordinær Generalforsamling, som Foreningen afholdt den 17de Oktober med ovennævnte Sag som Dagsorden, blev der, efter at Medlemmerne vare blevne gjorte bekendt med alle ovennævnte Skrivelser, enstemmig vedtaget følgende:

Færøernes Skipper- og Navigatørforening kan fuldtud slutte sig til og anbefale det af Lagtinget vedtagne Forslag om, at nævnte Skole maatte blive en statsanerkendt Skole med samme Rettigheder og Pligter som saadanne Skoler i det øvrige Kongerige, dog at Elevantallet, som af Lagtinget foreslaaet, nedsættes fra 10 til 4.

Foreningen skal endvidere anbefale, at der ligesom ved Kongerigets øvrige Navigationsskoler tilstaas uformuende Elever, der bestaa den almindelige Styrmandseksamen, en passende Understøttelse samt derudover et passende Tillægsbeløb til dem, der bestaa den udvidede Styrmandseksamen.

Foreningen lægger stærk Vægt paa, at de i Programmet nævnte frivillige Fag, som Fiskerilære, praktisk Sømandslære, bibeholdes, og i Forbindelse hermed skal Foreningen ikke undlade at paapege, at det vist vilde blive et stort Gode, om der i Fremtiden kunde oprettes en praktisk Sømandsskole og Kogeskole i Lighed med Fanøs praktiske Sømandsskole ved Siden af Navigations-

skolen; men da det muligvis fordrer større Understøttelse fra det Offentlige, skal Foreningen ikke komme nærmere ind herpaa for Øjeblikket.

Hermed være da denne Sag paa det varmeste anbefalet det høje Ministeriums velvillige Omsorg.

Thorshavn, den 18de Oktober 1905.

Bestyrelsen for Foreningen.

J. M. Restorff. *Johs. Jacobsen.* *Joen P. Davidsen.*

A. Jørgensen. *S. Hansen.*

XIV. Om forhøjet Statstilskud til Forsikringsforeninger for Fiskerifartøjer.

Den 7de August fremlagdes følgende *Andragende*:

Til

Færøernes Lagting.

Hoslagt tillader man sig at fremsende til det ærede Lagting et Andragende fra Suderø Fiskeriforsikring om et yderligere Tilskud fra Statskassen af 1500 Kr., hvilket Andragende bedes indsendt med det ærede Tings velvillige Anbefaling.

Suderø Fiskeriforsikring, Trangisvaag den 4de August 1905.

Carl Mortensen,
Formand.

N. J. Mortensen,
Næstformand.

Trangisvaag, den 4de August 1905.

Til

Justitsministeriet.

Paa Finansloven for Finansaaret 1903—04 blev der bevilget Suderø Fiskeriforsikring en aarlig Understøttelse af 1000 Kr.

Det har imidlertid vist sig, at denne Understøttelse ikke er tilstrækkelig, idet »Foreningen« har vundet en efter Forholdene stor Tilslutning og derved vanskeliggjort Administrationen en hel Del. Der findes for Tiden optaget i Foreningen 45 Skibe med en samlet Drægtighed af 3702 Reg. Tons Netto. Den samlede Forsikringssum for Skibene udgør 256,000 Kr. og for Udredning, Fangst m. v. 16,000 Kr, altsaa i alt 272,000 Kr.

Til Sammenligning tjener, at Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug med et forholdsvis ringere Antal Skibe oppebærer en aarlig Understøttelse af 2000 Kr.

Vedlagte Ekstrakt-Afskrift af Foreningens Regnskab for f. A., bilagt med 1 Eksemplar af »Foreningen«s Love, vil formentlig bekræfte Utilstrækkeligheden af den bevilgede Understøttelse.

Man tillader sig derfor allerærbødigst at andrage det høje Ministerium om at foranledige, at der yderligere bliver bevilget »Suderø Fiskeriforsikring« en aarlig Understøttelse af 1500 Kr., saaledes at den aarlige Understøttelse udgør i alt 2500 Kr.

Man tillader sig sluttelig at bemærke, at man, for saa vidt der maatte blive oprettet en Forening til gensidig Forsikring af Motorbaade paa Færøerne, ikke vilde være uvillig til at overtage denne Forenings Administration.

Allerærbødigst

Suderø Fiskeriforsikring.

Carl Mortensen,
Formand.

N. J. Mortensen,
Næstformand.

Ekstrakt-Afskrift af Regnskab

over

Suderø Fiskeriforsikrings Indtægter og Udgifter i Aaret 1904.

Indtægt.

	Kr.	Ø.
Administrationsfonden:		
1. Tilskud fra Statskassen for Januar Kvartal 1904 og Finansaaret 1904—05	1250	00
2. Rente af »Foreningens« Kapital, indestaaende i Sparekassen for København og Omegn	292	28
3. Indtægt i Henhold til Lovenes § 41	516	93
Tilsammen...	2059	21

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

Udgift.

			Kr.	Ø.
Administrationsfonden:				
a. Tilskrevne Renter af Medlemmernes Tilgodehavende			394	89
b. Lønninger:				
1. Til Formanden	Kr. 600	Ø. 00		
2. - Revisorerne	60	00		
3. - Synsmændene	65	00		
4. - Tilsynsmændene	185	00		
			910	00
c. Andre Udgifter			328	80
d. Kontant Beholdning			425	52
Tilsammen...			2059	21

Suderø Fiskeriforening, Trangisvaag, den 31te Maj 1905.

Carl Mortensen.

Senere fremkom følgende *Skrivelse* af 15de August fra Andragerne:

I Forbindelse med Andragende af 4de d. M. om Tilskud af 2500 Kr. fra Statskassen til Suderø Fiskeriforsikring tillader man sig at anføre:

»Foreningens« Administrationsfond havde i Fjor en Indtægt af 516 Kr. 93 Øre i Henhold til »Foreningens« Loves § 41. Nogle af Medlemmerne ønskede samtidig med, at de indtraadte i »Suderø Fiskeriforsikring«, at hæve deres Tilgodehavende hos »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug«, hvilket altsaa bevirkede den nævnte Indtægt. Naar man ser bort fra denne Indtægt, med hvilken man ikke kan regne for Eftertiden, overstiger Administrationsfondens Udgifter i Aaret 1904 Indtægterne for s. A. med 91 Kr. 41 Øre, jfr. det som Bilag med Ansøgning indsendte Andragende.

Man har indset, at en forsvarlig Administration ikke kan føres for det Beløb, som hidtil er anvendt. Af de med Administrationen beskæftigede Personer kræves betydeligt Arbejde, og Godtgørelsen staar langtfra i Forhold til det ydede Arbejde og Ansvar.

Man har navnlig tænkt sig at forhøje Formandens og Revisorernes Løn. Af Bestyrelsen har hidtil kun Formanden været lønnet. Dette Forhold har man i Sinde at forandre, ligesom ogsaa Godtgørelser til Synsmændene for Eftertiden alene agtes udredede af Administrationsfonden. I Fjor blev der af paagældende Fartøjer tilsvaret 124 Kr. i Godtgørelse til Synsmænd. Hovedaarsagen hertil var Tilskudets Utilstrækkelighed

Man kan gøre Regning paa, at det ansøgte aarlige Tilskud af 2500 Kr. omtrent vil medgaa til de paatænkte forøgede Administrationsudgifter.

Ved den *foreløbige Behandling, den 11te August* (se A. Side 37—39), vedtoges, efter Forslag af *Effersøe*, at henvise Sagen til det i Sagen Nr. XV nedsatte Udvalg, som *den 31te August* (Ordfører: Effersøe) afgav saalydende

Udvalgsbetænkning:

Foreningen »Suderø Fiskeriforsikring« i Trangisvaag har til Tinget fremsendt et Andragende af 4de d. M. til Justitsministeriet om Forhøjelse af Statskassens aarlige Tilskud til Foreningen fra 1000 Kr. til 2500 Kr.

Indtil Begyndelsen af f. A. forefandtes der paa Færøerne kun een Forsikringsforening for Fiskerifartøjer, nemlig »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug« med Hjemsted i Thorshavn, der siden Finansaaret 1892—93 havde haft et aarligt Tilskud fra Statskassen af 2000 Kr. Foreningens Medlemmer bleve imidlertid i 1903 enige om at foretage en Deling af Foreningen, saaledes at Medlemmerne paa Suderø kom til at danne en særskilt ny Forening, medens de øvrige Medlemmer forbleve i den ældre Forening. Man ansaa en saadan Ændring for hensigtsmæssig, idet man erkendte, at der fandtes tilstrækkeligt af Fiskerskibe paa Suderø til at danne en særskilt Forening, og at Administration og Tilsyn for de paa Suderø hjemmehørende Skibe bedst kunde foretages af Personer paa Suderø.

Ved Finansloven for 1903—04 (§ 20 V. E), jfr. Finansloven for 1904—05, bevilgedes som »Tilskud til Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug« som første Bidrag af en tiaarig Understøttelse 3000 Kr., af hvilket Beløb 1000 Kr. vil kunne tillægges en særskilt Forsikringsforening for de i Suderø Syssel hjemmehørende Fiskerskibe.

I Henhold hertil faa de paa Færøerne værende Forsikringsforeninger for Fiskerifartøjer følgende aarlige Tilskud fra Statskassen:

1.	Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug	2000 Kr.
2.	Suderø Fiskeriforsikring.....	1000 —
	Tilsammen...	3000 Kr.

Det fremgaar af Finansloven for 1904—05 § 18 II B. og tidligere Finanslove, at Statskassen siden 1887 (jfr. Ministerialtidende for 1887 Afd. B. Side 265) har ydet et aarligt Tilskud paa 20,000 Kr. til »Forsikringen af danske Sejlfartøjer til Fiskeribrug«.

Ifølge Andragendet omfatter Suderø Fiskeriforsikring 45 Skibe med en Netto-Drægtighed af 3702 Reg. Tons. De samlede Forsikringssummer udgøre:

For Skibene	256,000 Kr.
» Fangst, ...	16,000 —
Tilsammen...	272,000 Kr.

Udvalget har indhentet Oplysninger i samme Retning vedrørende Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug. Disse udvise, at Foreningen omfatter 70 Skibe med en Drægtighed af 5341 Reg. Tons og følgende Forsikringssummer:

For Skibene.....	491,700 Kr.
» Fangst m. v.	139,500 —
Tilsammen...	631,200 Kr.

Forsikringssummerne for Skibene andrage noget under $^3/_4$ af Takseringssummerne. Angaaende »Forsikringen af danske Sejlfartøjer til Fiskeribrug« har man fra et Medlem af Dansk Fiskeriforenings Bestyrelse modtaget Oplysning om, at Forsikringen omfatter 1000 Fartøjer til en Forsikringsværdi af c. $2^3/_4$ Millioner Kroner. Denne Sum er formentlig omtrent lig med Takseringssummen. Andre

herhenhørende Oplysninger vedrørende sidstnævnte Forening ville ses i Aarsberetninger for 1902 og 1903 fra »Dansk Fiskeriforening«, Rigsdagstidende for 1884—85 Tillæg B. Sp. 1067—1070, Rigsdagstidende for 1886—87 Tillæg A. Sp. 543—48, Rigsdagstidende for 1892—93 Tillæg B. Sp. 1051—52, Rigsdagstidende for 1902—03 Tillæg B. Sp. 778.

Ved Meddelelse af Tilskud til »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug« blev der af Justitsministeriet taget det Forbehold, at Tilskudet kun maatte benyttes til Dækning af Udgifterne ved Foreningens Administration. Af fornævnte Aarsberetninger og af Rigsdagstidende ses det, at der intet Forbehold er taget med Hensyn til Anvendelsen af Tilskudet til »Forsikringen af danske Sejlfartøjer til Fiskeribrug«, samt at denne Forening langtfra benytter hele Tilskudet til Udgifterne ved Administrationen.

Ifølge de i ovennævnte Aarsberetninger meddelte Regnskaber for Forsikringen er der i disse Aar:

oppebaaret som Tilskud fra Staten		
i 1902	20,000 Kr. 00 Ø.	
i 1903	20,000 — 00 »	
		40,000 Kr. 00 Ø.
og udbetalt for Administration (deri indbefattet Agentprovision og Vurderingssalærer):		
i 1902	9903 Kr. 24 Ø.	
i 1903	10,859 — 71 »	
		20,762 — 94 —

Til Rest bliver altsaa for 2 Aar: 19,237 Kr. 5 Ø. eller i Gennemsnit for hvert Aar: 9618 Kr. 52 Ø. eller omtrent Halvdelen af Statens Tilskud, der har kunnet anvendes til Dannelse af Reservefond eller til Nedsættelse af Præmierne, hvad ogsaa ses at have været forudsat, naar det i Indenrigsministeriets Skrivelse af 12te Februar 1885 (Rigsdagstidende Tillæg B. for 1884—85 Sp. 1070) hedder om det foreslaaede Statstilskud til Forsikringen: »Ved Hjælp af Statstilskud tænkes, foruden Afholdelsen af Omkostningerne ved Etablering, dels Præmierne nedsatte, dels et Reservefond dannet«.

Af hvad der er oplyst i det foreliggende Andragende med Bilag ses, at Statens Tilskud til »Suderø Fiskeriforsikring« ikke har været tilstrækkeligt til at dække Udgifterne ved Foreningens Administration, skønt disse have været meget lave, saaledes at det vil være naturligt, om de for Fremtiden forhøjes.

Ifølge indhentet Oplysning er Statskassens Tilskud til den anden færøske Forsikringsforening ogsaa utilstrækkeligt til Dækning af Foreningens Administrationsudgifter.

Det ses derhos af foranførte, at det Tilskud, som af Staten ydes til Forsikringsforeningerne paa Færøerne, er lavt i Forhold til Tilskudet til Forsikringen i det øvrige Kongerige.

Udvalget kan i Henhold til det anførte tilraade Tinget at anbefale, at der ydes »Suderø Fiskeriforsikring« et forhøjet aarligt Tilskud af Statskassen.

I Andragendet er nævnt, at »Suderø Fiskeriforsikring« ikke vil være uvillig til at overtage Administrationen af en Forening til gensidig Forsikring af Motorbaade paa Færøerne, for saa vidt en saadan Forening maatte blive oprettet.

I Anledning heraf bemærkes:

Man forudsætter, at »Forsikringen« er villig til at paatage sig den nævnte Administration gratis, for saa vidt den faar den ansøgte Forhøjelse af 1500 Kr. af det aarlige Statstilskud.

Spørgsmaalet om Benyttelsen af Motorkraft i Fiskeriets Tjeneste som Bevægkraft for Fiskerfartøjer har været meget fremme her paa Øerne i den

senere Tid, men kan endnu ikke anses for løst. Der er anbragt en Motor-Hjælpeskrue i en Kutter, som er noget mindre end vore almindelige Fiskekuttere, og Forsøget har foreløbig haft et ret gunstigt Udfald. Da Forsøget kun er udført med et enkelt Fartøj og først er begyndt i Aar, kan man imidlertid ikke deraf slutte noget bestemt.

Med flere aabne samt delvis overdækkede Motorbaade er der i Aar blevet drevet Fiskeri ved Øerne, men alle med ugunstigt Resultat, og Forsøgene ere foreløbig ophørte. Heller ikke heraf kan der, efter Udvalgets Mening, drages nogen bestemt Slutning, da Sagen er ny og mulig er greben fejl an. Dog er Udvalget tilbøjeligt til at se noget tvivlende paa Hensigtsmæssigheden af aabne Motorbaades Anvendelse som Fiskerfartøjer i vore Farvande.

Man tænker sig, at Forsikringsforeningerne ikke ville gaa ind paa at optage aabne Motorfartøjer, idet Faren for Forlis for disses Vedkommende maa anses for meget større end for Fiskekutterne. Foreningernes Love tillade heller ikke, at aabne Fartøjer forsikres, jfr. § 2 i de medfølgende Love for »Suderø Fiskeriforsikring« (i Lovene for den anden Forsikringsforening findes en ligneude Bestemmelse).

Ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om, hvor vidt det offentlige for Tiden skal støtte Fiskeridrift med aabne Motorbaade, maa man ikke lade ude af Betragtning, at en saadan Drift, naar den udvikles hurtig, kan medføre en, ikke alene for Ejerne af Fiskekutterne, men ogsaa for Samfundet i sin Helhed, højst skadelig Virkning. Det er bekendt nok, at Øernes økonomiske Fremgang i de senere Aar har sin Grund i Udviklingen af Skibsfiskeriet ɔ: Fiskeriet med store, søgaaende Kuttere. Et Indgreb i dette Fiskeri ved, at man gennem Statsstøtte skaber en Konkurrence, vil ikke alene bevirke et Tab for Ejere af eller Aktionærer i Fiskekuttere, men vil mærkes i alle Grene af vort økonomiske Liv.

Faar Fiskeriet med aabne Motorbaade pludselig Fremgang, vil det sikkert skabe en for Skibsfiskeriet fordærvelig Konkurrence. Det sidste har i de seneste Aar udviklet sig meget stærkt, maaske stærkere end det er heldigt. Til Belysning skal nævnes, at Øerne ved Udgangen af 1901 havde 85 Fiskerskibe. Nu er Antallet omtrent 130. Det har vist sig umuligt at faa disse Skibe tilstrækkeligt bemandede. Gaar man nu pludselig og i større Omfang over til Fiskeri med aabne eller delvis overdækkede Motorbaade, maa det medføre, at Bemandingen af Fiskerskibene bliver endnu mere mangelfuld. Til forsvarlig Bemanding af det nævnte Antal Fiskerskibe udkræves c. 1700 Mand. Det er indlysende, at en Befolkning paa c. 17,000 Mennesker vanskelig kan skaffe Mandskab baade til disse Fiskerskibe og til et Antal af Motorbaade.

Man anser det derfor for at være i Samfundets Interesse, at Fiskeridriften udvikles paa en naturlig og jævn Maade. Sker dette, har Driften ogsaa Krav paa Statens Støtte.

Hvad Motordrift angaar, vil det formentlig være klogt, om man anbringer Motorer i nogle af de søgaaende (antagelig helst de mindre) Dæksfartøjer, som vi have, og at man samtidig i det smaa fortsætter med Forsøg med aabne eller delvis overdækkede, ikke fuldt søgaaende Baade.

Det vilde selvfølgelig være heldigt, om disse sidste kunde blive forsikrede paa passende Vilkaar; men det er næppe rimeligt, at de bestaaende Forsikringsforeninger ville paatage sig den hermed forbundne betydelige Risiko. »Suderø Fiskeriforsikring« vil dog, efter det foreliggende, paatage sig Administrationen af en saadan Forening. Om der for Tiden vil kunne dannes en saadan Forening, og om der findes nogen Trang til Stede i saa Henseende, har man ikke Kundskab om.

Udvalget har bragt i sikker Erfaring, at Motorfartøjer kunne blive forsikrede i Udlandet for en aarlig Præmie af $5^1/_2$ pCt. af Forsikringssummen. Man veed dog ikke bestemt, om dette ogsaa gælder for aabne Motorbaade, men antager, at det forholder sig saa. Mulig ere Motorbaadsejerne tilfredse hermed og ønske ikke at løbe Risikoen ved en gensidig Forsikring.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Forsikring af søgaaende Motor-Dæksfartøjer, er det mulig ikke stridende mod Foreningernes Love at forsikre saa-

danne. Derimod er det vel tvivlsomt, om Foreningerne anse det for stemmende med deres Interesse at paatage sig Forsikring ogsaa af Motorerne, der ere forholdsvis kostbare og ville forhøje Forsikringssummerne samt dermed Risikoen væsentlig. Foreningerne ere lidet i Stand til at møde større Tab.

Udvalget anser det for ikke ubilligt, om Statskassen ved at yde et noget større Tilskud end hidtil til de færøske Forsikringsforeninger og ved samtidig at fordre, at Foreningerne paatage sig Forpligtelsen til at forsikre søgaaende Motor-Dæksfartøjer tilligemed sammes Motorer, støttede Fiskeriet med de sidstnævnte Fartøjer. Dette kunde formentlig ske ved, at Staten forhøjede Tilskuddet til de færøske Forsikringsforeninger i Forhold til sammes Tilskud til Forsikringen af danske Sejlfartøjer til Fiskeribrug. Herved vilde hver af de færøske Foreninger sættes i Stand til at danne en Reservefond, som kunde anvendes, naar større Skader indtraf. Da Foreningerne ere gensidige Forsikringsforeninger, maatte der tages Bestemmelse om, naar Reservefonden kunde anvendes, nemlig kun naar større Skader indtraf, og da med en vis Begrænsning.

Hvorvidt Forsikringsforeningerne ville indgaa paa at forsikre Motorer i søgaaende Fiskeridæksfartøjer, kan formentlig ikke afgøres uden at Spørgsmaalet forelægges ordinære Generalforsamlinger i Foreningerne, og saadanne kunne ikke afholdes før i April n. A. Selv ekstraordinære Generalforsamlinger vil man, baade af Hensyn til den knappe Tid, og da mange af de interesserede ere fraværende paa Fiskeri, ikke kunne afholde, inden indeværende Lagtingssamling sluttes.

Udvalget kan ikke for Tiden fremskaffe nogen Oplysning om foranførte, men mener dog, at Tinget i sin Indstilling angaaende den foreliggende Sag ikke kan undlade at berøre Spørgsmaalet om Forsikring af Motor-Dæksfartøjer, som anvendes til Fiskeri.

Det vil formentlig ikke være forsvarligt at opstille nye Betingelser m. H. t. den for et Tidsrum af 10 Aar gældende Bevilling paa Finansloven til de færøske Forsikringsforeninger paa henholdsvis 2000 Kr. aarligt til »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug« og paa 1000 Kr. aarlig til »Suderø Fiskeriforsikring«, og man anser det for billigt, at der tillægges sidstnævnte Forening et noget højere aarligt Tilskud, uden at der stilles nye Betingelser til Foreningen.

Skulde derhos »Suderø Fiskeriforsikring« være villig til at administrere en gensidig Forsikringsforening for Motorbaade, som anvendes til Fiskeri, omfattende alle Øerne eller en Del af disse, eller skulde denne Forening eller »Færøernes gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug« være villig til at forsikre søgaaende Motor-Fiskeridæksfartøjer, finder Udvalget, at Tinget kan anbefale, at der ydes henholdsvis den ene eller begge Foreninger et passende Tillæg til det nuværende Tilskud fra Statskassen. Angaaende Størrelsen af de mulige Tilskud finder man ikke Anledning til at udtale noget udover, hvad der er anført nedenfor under Post 2.

I Henhold til foranførte foreslaar Udvalget, at Tinget vedtager følgende Udtalelse til Justitsministeriet:

Lagtinget anbefaler:

1. At der, for saa vidt en gensidig Forsikringsforening for Motorbaade eller Motordæksfartøjer maatte blive oprettet paa Færøerne, ydes en saadan Forening eller den, der paatager sig sammes Administration, — eventuelt »Suderø Fiskeriforsikring« — et passende aarligt Tilskud fra Staten.
2. At der, for saa vidt de nu paa Færøerne bestaaende gensidige Forsikringsforeninger for Fiskerifartøjer maatte være villige til at forsikre søgaaende Motordæksfartøjer til Fiskeri tilligemed Fartøjernes Motorer, ydes Foreningerne i alt (det nuværende Tilskud indbefattet) et aarligt Tilskud fra Statskassen paa 10,000 Kr., uden at der stilles som Betingelse herfor, at Tilskudet kun maa benyttes til Foreningernes Administration.

3. At der, selv om den i Post 2 nævnte Forhøjelse af vedkommende Statstilskud ikke bliver ydet, tilstaas »Suderø Fiskeriforsikring« en passende Forhøjelse af det aarlige Tilskud fra Statskassen.

Efter at det ved *2den Behandling, den 6te September* (se A. Side 113—116), var vedtaget, enstemmig med 19 Stemmer, at lade Sagen overgaa til 3dje Behandling, vedtoges ved *3dje Behandling, den 9de September*, ved Navneopraab, ligeledes enstemmig med 19 Stemmer *(fraværende:* Thomsen) Udvalgets Indstillingspunkter 1—3 hvert for sig.

Den 15de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 15de September 1905.

Til

Justitsministeriet.

Fra den gensidige Forsikringsforening »Suderø Fiskeriforsikring« i Trangisvaag er til Tinget fremkommet det hermed følgende Andragende af 4de f. M. med 2 Bilag til det høje Ministerium om Forhøjelse af Statskassens aarlige Tilskud til nævnte Forening fra 1000 Kr. til 2500 Kr. samt endvidere i Forbindelse hermed en Skrivelse af 15de s. M., der ligeledes medfølger.

Sagen blev af Tinget henvist til et Udvalg, som har afgivet en Betænkning, der vedlægges, og hvortil man tillader sig at henvise.

Under Sagens 1ste Behandling i Tinget blev Spørgsmaalet om Brugen af Motorfartøjer til Fiskeri og disses Forsikring fremdragne, og Udvalget har ogsaa drøftet dette Spørgsmaal samt ved sit Forslag til Tinget taget Hensyn dertil.

Mod Udvalgets Forslag er der ikke i Tinget fremsat nogen Indvending.

Ved Sagens 3dje Behandling vedtog Tinget med 19 Stemmer efter Udvalgets Forslag at udtale følgende:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

(se Udvalgsbetænkningen).

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

Foranstaaende Indstilling er af Justitsministeriet besvaret saaledes:

Justitsministeriet.

København, den 15de November 1905.

I den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 18de f. M. hertil indsendte Indstilling af 15de September d. A. har Lagtinget i Anledning af et fra »Suderø

Fiskeriforsikring« fremkommet Andragende om, at det denne hidtil tilstaaede Statstilskud af 1000 Kr. maa blive forhøjet til 2500 Kr., anbefalet:

1. At der, for saa vidt en gensidig Forsikringsforening for Motorbaade eller Motordæksfartøjer maatte blive oprettet paa Færøerne, ydes en saadan Forening eller den, der paatager sig sammes Administration, — eventuelt »Suderø Fiskeriforsikring« — et passende aarligt Tilskud fra Staten,
2. At der, for saa vidt de nu paa Færøerne bestaaende gensidige Forsikringsforeninger for Fiskerifartøjer maatte være villige til at forsikre søgaaende Motorfartøjer til Fiskeri, tilligemed Fartøjernes Motorer, ydes Foreningerne i alt (det nuværende Tilskud indbefattet) et aarligt Tilskud paa 10,000 Kr., uden at der stilles som Betingelse herfor, at Tilskudet kun maa benyttes til Foreningernes Administration.
3. At der, selv om den i Post 2 nævnte Forhøjelse af vedkommende Statstilskud ikke bliver ydet, tilstaas »Suderø Fiskeriforsikring« en passende Forhøjelse af det aarlige Tilskud fra Statskassen.

Foranlediget heraf skal man, forinden videre foretages, anmode Dem overensstemmende med den af Dem gjorte Henstilling om at anmode de bestaaende Forsikringsforeninger om at forelægge Foreningernes Generalforsamlinger, der holdes henholdsvis i April—Maj samt Juli Maaneder, Spørgsmaalet, om og under hvilke Betingelser Foreningerne ere villige til at optage Forsikringen af Motorbaade og Motordæksfartøjer, idet tilføjes, at Ministeriet, naar Foreningerne have afgivet de nævnte Erklæringer, vil tage Spørgsmaalet om yderligere Statstilskud under nærmere Overvejelse.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

XV. Lov om Søfolks Forsikring.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Justitsministeriet:*

Justitsministeriet,
København, den 20de Maj 1905.

Ved hoslagt at fremsende 3 Eksemplarer af den under 1ste f. M. emanerede Lov om Søfolks Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Søfartsvirksomhed tilligemed 1 Eksemplar af Lovforslaget, skal man med Hensyn til den Regeringen ved sammes § 46 tillagte Bemyndigelse til ved kgl. Anordning for Færøernes Vedkommende at gøre de Lempelser i denne Lov, som ifølge de stedlige

Forhold maa anses fornødne, herved have Hr. Amtmanden anmodet om fra det i Sommer sammentrædende Lagting at ville indhente og derefter med Deres egne Ytringer hertil indsende en Udtalelse om de Ændringer eller Modifikationer i bemeldte Lov, hvortil der efter sammes Skøn maatte findes Grund.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Den 4de August kom Sagen til *1ste Behandling* (se A. Side 13—15). Efter Forslag af *Formanden* vedtoges at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, hvortil *i næste Møde* valgtes: *Effersøe, Müller* (hver med 16 St.), *Nielsen* (med 15 St.), *C. Olsen* og *Thomsen* (hver med 14 St.).

Den 11te August afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) saalydende af Effersøe, Müller og Thomsen underskrevne foreløbige

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der er nedsat i Anledning af, at Justitsministeriet har begæret Tingets Udtalelse om de Ændringer eller Modifikationer i den under 1ste April d. A. emanerede Lov om Søfolks Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i Søfartsvirksomhed, hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund, tillader sig herved at fremføre:

Lovens Hovedindhold er:

Forsikrede ere alle Søfolk i danske Skibe, som ere indførte eller skulle indføres i det offentlige Skibsregister, jfr. §§ 1—4, altsaa ogsaa Søfolk i danske Fiskerskibe. Der er dog gjort nogle Undtagelser, af hvilke kun een har væsentlig Betydning paa Færøerne, nemlig den i § 4, 3dje Stykke indeholdte, at den Del af Besætningen paa et Fiskerskib, der af Rederen holdes forsikret i Henhold til Lov Nr. 71 af 3dje April 1900 om danske Fiskeres Forsikring i Ulykkestilfælde, undtages fra Forsikringen.

Forsikringspligten paahviler vedkommende danske Reder, som har Raadighed over Skibet, og denne er pligtig til at afgive sin Risiko til et af Indenrigsministeriet i Henseende til Overtagelse af saadan Forsikring anerkendt Selskab af Arbejdsgivere under gensidigt Ansvar eller Selskab med begrænset Ansvar.

Ifølge § 46 skal Loven gælde for Færøerne, og der er kun Tale om, hvilke Lempelser der maatte anses fornødne.

Den vil træde i Kraft her paa Øerne senest 1ste April 1906, hvis der ikke bestemmes anderledes ved en ny Lov.

Forinden Lagtinget tager Stilling til Sagen, forekommer det Udvalget rigtigt, at Tinget søger Oplysning om, hvor vidt færøske Rederier kunne blive Medlemmer af det eller de Selskaber, som dannes i Kongeriget i Henhold til Loven. Man vil kunne faa Besked herom fra Indenrigsministeriet, i hvis Magt det staar at stille det som Vilkaar for Anerkendelse af et Selskab (§ 23), at dette staar aabent for færøske Rederier.

Hvis der dannes en Forening, som omfatter alle Rederier (og alle Skibsbesætninger) paa Færøerne, vil denne mulig blive stor nok til at overtage Risikoen efter Loven; men ifølge Lovens § 4 undtages fra Forsikringen for Fiskerskibes Vedkommende den Del af Besætningen, der af Rederen holdes forsikret i Henhold til Lov Nr. 71 af 3dje April 1900, og som Følge heraf kan Forholdet blive, at en færøsk Rederforening kun kommer til at omfatte faa Rederier med

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

nogle Handelsskibe, og det vilde let blive ødelæggende for disse Rederier at bære den i Loven bestemte Forsikringspligt og Risiko.

Der er formentlig nogen Grund til at nære Tvivl om, hvor vidt Rederierne i Kongeriget ville optage Rederier paa Færøerne som Medlemmer, naar man erindrer, at der i sin Tid nægtedes de færøske Fiskeriredere Adgang til den af Staten støttede gensidige Forsikringsforening for Sejlfartøjer til Fiskeribrug, som oprettedes nede i Kongeriget.

Endvidere mener Udvalget, at det vil være heldigst, om Tinget, inden det afgiver sin Betænkning over Sagen, faar Kendskab til Vedtægterne for det eller de Selskaber, som maatte være dannede i Kongeriget i Henhold til Lovens § 23.

I Henhold til det foranførte tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget en Henvendelse til Justitsministeriet overensstemmende med hoslagte Udkast.

Samme Dags Eftermiddag (11te August) sattes denne Betænkning under Forhandling. — Udvalgets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 12 St. mod 0, hvorefter følgende *Skrivelse* oplæstes og underskreves:

Lagtinget.

Thorshavn, den 11te August 1905.

Til

Justitsministeriet.

Det høje Ministerium har ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne begæret Lagtingets Udtalelse om de Ændringer eller Modifikationer i den under 1ste April d. A. emanerede Lov om Søfolks Forsikring mod Ulykkestilfælde i Søfartsvirksomhed, hvortil der efter Tingets Skøn maatte findes Grund.

Idet man henviser til hoslagte Afskrift af en foreløbig Udvalgsbetænkning af D. D., tillader Tinget sig, forinden samme udtaler sig om Sagen, at forespørge, hvorvidt færøske Rederier kunne blive Medlemmer af det eller de Selskaber, som dannes eller ere dannede i Kongeriget i Henhold til Loven.

Lagtinget vil derhos sætte Pris paa, hvis et saadant Selskab eller saadanne Selskaber allerede ere dannede, at Ministeriet meddeler Tinget de for samme gældende Vedtægter

C. Berentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

Den 21de September afgav Udvalget (Ordfører: Effersøe) følgende af Effersøe, Nielsen og Thomsen underskrevne endelige

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg afgav under 10de f. M. en foreløbig Betænkning vedrørende ovennævnte Sag.

Efter Udvalgets Forslag vedtog Tinget den 11te s. M. en Udtalelse til Justitsministeriet, hvori forespørges, hvorvidt færøske Rederier kunne blive Medlemmer af det eller de Selskaber, som dannes eller ere dannede i Kongeriget i Henhold til Loven om Søfolks Forsikring, samt om Indholdet af Vedtægterne for omtalte Selskab eller Selskaber.

Da Udvalget den 17de d. M. fik Underretning om, at der ikke indtil da

var modtaget noget Svar paa Tingets Skrivelse til Justitsministeriet, har Udvalget ikke anset det for rigtigt nu, da Tingets Samling snart maa afsluttes, længere at udsætte Afgivelsen af sin endelige Betænkning, skønt man kunde have ønsket, at der i en Sag, som har saa indgribende Betydning for vor Søfart og særlig for vor Hovednæringsvej Skibsfiskeriet, hvis urigtige Ordning kan have skæbnesvangre Følger, forelaa alle fornødne Oplysninger.

Udvalget har søgt at sætte sig grundig ind i Sagen, særlig Loven, Lovforslaget og de i Rigsdagen førte Forhandlinger, hvilke sidste ville fremgaa af Rigsdagstidenden for 1901—05, Folketinget Sp. 45, 1067, 3120 og 3951, Landstinget Sp. 769, 774, 791, 1003 og 1103, Tillæg A. Sp. 2487 samt Tillæg C. Sp. 1551 og 2133, hvorhos man har overvejet, hvorledes de enkelte Bestemmelser kunne ventes at ville virke under de her paa Øerne værende Forhold.

Hovedpunkterne i Loven ere følgende:

1. Loven omfatter alle danske Skibe, som ere indførte eller skulle indføres i det offentlige Skibsregister, derimod ikke fremmede Skibe, som ere lejede af dansk Reder, jfr. Lovens §§ 1 og 2 samt Rigsdagstidende Till. A. Sp. 2517 I ad § 2 og Lov Nr. 57 af 1ste April 1892 § 1 om danske Skibes Registrering m. m.

Undtagelser fra foranførte Regel indeholdes i Lovens § 3. Denne §'s sidste Stykke bestemmer, at Arbejderforsikrings-Raadet (jfr. § 33) skal afgøre, om et Skib omfattes af Loven, samt at Afgørelsen kan indankes for Indenrigsministeren.

2. Forsikringen gælder alle, som ordentligvis skulle findes indførte i Skibets Bemandingsliste, jfr. Lovens § 4 Stkrn. 1 og 2, Sølov af 1ste April 1892 § 72 og Anordning Nr. 203 af 4de Novbr. 1892 Post 7 samt Rigsdagstidende Till. A. Sp. 2518 Sp. I ad § 4.

Som undtagen fra Forsikringen er i Lovens § 4, Stk. 3, jfr. Stk. 4, angivet:

a) enhver, hvis faste Vederlag i Penge for Tjeneste paa Skibet overstiger 2400 Kr. aarlig og

b) for Fiskerskibes Vedkommende den Del af Besætningen, der af Rederen holdes forsikret i Henhold til Lov Nr. 71 af 7de April 1900 om danske Fiskeres Forsikring i Ulykkestilfælde.

3. § 5 bestemmer, at forsikringsberettigede Personer, der tillige paa visse andre Maader ere forsikrede mod Følger af Ulykkestilfælde, miste deres Krav efter henholdsvis den heromhandlede Lov og efter den anden Forsikring.

4. Omkommer nogen forsikringsberettiget, have de Efterladte Ret til Erstatning, naar disse paa Tidspunktet for Ulykkestilfældets Indtræden ere danske Statsborgere eller ere bosatte i Kongeriget, paa Færøerne, Island eller de vestindiske Kolonier. Hvis de efterladte ere bosatte andetsteds, ere de forsikringsberettigede, saafremt den omkomne var Statsborger i et Rige, der yder danske Søfolks efterladte Erstatning i lignende Tilfælde lige med Statens egne Undersaatter, se § 8.

5. Forsikringen gælder Ulykker, bevirkede ved Søfartsvirksomhedens Drift eller ved de Forhold, under hvilke denne foregaar, se herom og om nogle særlige Forhold § 9.

6. Forsikringskravene som Følge af Ulykkestilfælde ere:

a) I Tilfælde *af Nedsættelse af Arbejdsevnen, Dagpenge* henholdsvis 2 Kr. og 1 Kr. 50 Øre, *naar Nedsættelse af Arbejdsevnen varer udover 13 Uger*, se nærmere §§ 10—17.

b) I Tilfælde af Arbejdsudygtighed af blivende Beskaffenhed (Invalidited) *en Pengesum en Gang for alle*, beregnet efter tilskadekommes Aarsløn og Arbejdsudygtighedens Omfang. Ved fuldstændig Arbejdsudygtighed bliver Summen 1800—4200 Kr. Er Arbejdsevnen kun forringet, beregnes Summen i Forhold til sidstnævnte Beløb, dog at en Forringelse af Arbejdsevnen af under 10 pCt. ikke kommer i Betragtning, se § 18.

c) I Tilfælde af Dødsfald en Pengesum en Gang for alle af 1200—2800 Kr., se §§ 19 og 20.

I øvrigt henvises til § 21 om nogle særlige Forhold og til § 22 om, at Sølovens Forskrifter gælde med Hensyn til tilskadekommes Stilling i de første 13 Uger efter et Ulykkestilfælde.

7. Forsikringspligten paaliviler i Følge § 23 vedkommende danske Reder, der har Raadighed over paagældende Skib, og denne er pligtig til at afgive sin Risiko til *et af Indenrigsministeren anerkendt* Selskab af Arbejdsgivere under *gensidigt* Ansvar, saaledes at Selskabet hæfter i Stedet for Arbejdsgiveren.

8. Staten yder Tilskud til Bestridelse af Præmierne for de af vedkommende Selskabs Medlemmer, hvis Skibe ere »Sejlskibe«, heri dog ikke indbefattet Lystfartøjer. Tilskudet maa dog ikke overstige Halvdelen af den Præmie, som uden dette vilde have været at yde, og maa ikke være højere end 12 Kr. aarlig for hver beskæftiget forsikringsberettiget Person. Tilskudet beregnes maanedsvis for hver Person, se § 24.

9. §§ 27—32 indeholde Bestemmelser om Fremgangsmaaden ved indtrædende Ulykkestilfælde, og §§ 33—35 om Arbejderforsikringsraadet, der afgør Berettigelser af Krav ifølge Loven, Størrelsen af Ydelsen til den tilskadekomne eller den omkommes efterladte m. m.

10. §§ 36—46 indeholde Bestemmelser om Forsikringssummens Udbetaling m. m. (Straf, Tidspunktet for Lovens Ikrafttræden, dens Omraade o. s. v.).

Bemærkninger

vedrørende foranførte Punkter.

Ad 1. Da Skibe, som ere maalte til en Drægtighed af under 20 Reg. Tons Brutto, ikke skulle indføres i det offentlige Skibsregister, ville disse ikke falde ind under Loven. Det fremgaar af Rigsdagstidende Till. A. Sp. 2516 og Till. B. Sp. 1079, at Lov Nr. 71 af 3dje April 1900 om danske Fiskeres Forsikring i Ulykkestilfælde snarest agtes udvidet til at omfatte disse Skibes Besætninger. Besætningerne paa Fiskerskibe under 20 Tons kunne allerede nu forsikres i Henhold til Loven af 3dje April 1900.

Undtagelserne i § 3 have ingen Betydning paa Færøerne.

Ankefristen, 14 Dage, i §ens sidste Stykke bør forlænges betydeligt.

Ad § 2. Forsikringen gælder ogsaa Udlændinge, jfr. § 8.

Rederne af Fiskerskibe kunne fri sig for Forsikringspligt ved at holde Besætningen forsikret i Henhold til Lov Nr. 71 af 7de April 1900.

Herved er at bemærke:

a) Efter den nugældende, hermed følgende Vedtægt for Ulykkesforsikringsforeningen for danske Fiskere (udfærdiget 2den April 1901) dens § 1, der stemmer med § 1 i Loven af 7de April 1900, indlader Foreningen sig ikke paa at afslutte Kontrakt med en Arbejdsgiver om Forsikring af de Folk, som han maatte antage til at fiske for hans Regning, men Folkene maa hver for sig indmelde sig i Foreningen.

Det maa imidlertid være en for Rederen aldeles utaalelig og tillige ubillig Ordning, om det skal bero paa Besætningen, hvorvidt den vil lade sig forsikre i Ulykkesforsikringen. Vil den nemlig ikke dette, maa Rederen efter den nuværende Ordning afgive sin Risiko til et anerkendt Selskab, jfr. § 23, og betale den vistnok langt højere Præmie til dette, antagelig 12—18 Kr. pr. forsikret Person aarlig. En saadan Udgift, beregnet for et Skib med 14 Mands Besætning til 168—252 Kr. om Aaret, kan vort Skibsfiskeri vanskelig bære.

b) De Heste af Fiskerskibene faa en større eller mindre Del af deres Mandskab paa den Maade, at Skibet afhenter vedkommende Del af Mandskabet i saammes Hjembygd, tildels paa flere Pladser, hvor der ikke haves Adgang til at faa Mandskabet forsikret, hverken i den ene eller den anden Forening. Loven

siger imidlertid, at Rederen har Forsikringspligt med Hensyn til alle, som *ordentligvis skulle findes indførte* i Skibsbemandingslisten (§ 4 Stk. 1), *hvad enten de findes paa denne eller ej.* Rederen kan ikke indgaa Forsikring forud, da han ofte ikke ved i Forvejen, hvad Mandskab Skibet vil faa paa de forskellige Pladser. Følgen heraf vil, hvis ikke Loven ændres paa dette Punkt, blive, at Rederen selv maa bære en stor Risiko, indtil han kan faa Mandskabet forsikret. Risikoen er, som det vil fremgaa af Post 6 foran, meget betydelig.

c) Det ses ikke, hvorvidt Rederen, uden Hensyn til hvor længe en Person farer med et Fiskerskib, er pligtig at betale Forsikringspræmien for et helt Aar. Det naturlige vil formentlig være, at han sørger for Forsikring og udlægger Præmien, men ved sin endelige Opgørelse med Fiskeren faar godtgjort en saa stor Del af Præmien, der svarer til den Del af Aaret, hvori Fiskeren *ikke* har faret med Skibet; at Rederen altsaa kun betaler Præmie for Fiskerens Tjenestetid. Det modsatte vil ogsaa føre til det urimelige Forhold, at den Reder, som første Gang i paagældende Aar tager en Fisker i sin Tjeneste, maaske kun for faa Dage, maa betale hele Aarets Præmie, medens de Redere, som Fiskeren senere i Løbet af Aaret tjener hos, intet have at betale.

d) Ulykkesforsikringsforeningen yder Erstatning for Ulykkestilfælde:

1) ved Fiskeridriften eller ved de Forhold, under hvilke denne foregaar; eller

2) ved Fiskerens frivillige Forsøg paa Redning af Menneskeliv paa Søen; eller

3) ved Sejlads i Fiskerfartøjer udenfor selve Fiskerigerningen, jfr. Foreningens Vedtægter § 5 og Lov af 3dje April 1900 § 1.

Det er et meget vigtigt Spørgsmaal for færøske Fiskerskibsredere, hvorledes det sidstnævnte Punkt skal forstaas.

Der forekommer ret almindeligt Tilfælde, hvor et Skib, der sædvanlig benyttes til Fiskeri, midlertidig helt eller delvis benyttes til Transport af Gods. Det vil i visse Tilfælde være vanskeligt eller umuligt for Rederen at afgøre, om Skibet i et givet Tilfælde kan anses for at være et Fiskerfartøj eller ej (Punkt 3).

Som Eksempel skal nævnes:

a. Et Skib, som almindelig benyttes til Fiskeri, sendes fra Færøerne til Island med Salt, Proviant m. v. til forskellige Fiskerskibe der og for at bringe disse Skibes Fangst tilbage til Færøerne. Endvidere er Skibet bestemt til, i mindre eller større Omfang, alt efter som Forholdene maatte blive, at drive Fiskeri paa Rejsen.

b. Et Fiskerskib kommer til Færøerne fra Island med en mindre Fangst. Man beslutter at afhænde denne i England. Da der er god Plads om Bord, sender Rederen forskelligt Gods med Skibet til Salgstedet i England. Efter at Fangsten er solgt og Godset udlosset, skal Skibet tilbage til Færøerne. Da det er tomt, tages en Del Gods med tilbage, enten fra Salgsstedet eller fra en anden Plads paa Ruten hjemad.

Tager Rederen fejl med Hensyn til Opfattelsen af, hvorvidt Skibet i det givne Tilfælde kan anses for et »Fiskerfartøj«, og undlader at afgive sin Risiko til et Selskab i Henhold til § 23, udsætter han sig baade for Straf efter § 44 og for at komme til at udrede store Erstatningsbeløb, jfr. foran Post 6.

Bestemmelserne i § 3, Stk. 3, kan formentlig ikke sikre Rederen mod Fejltagelser, idet Arbejderforsikringsraadet formentlig ikke kan afgøre vedkommende Spørgsmaal forud.

e) Det er meget uheldigt, at Ulykkesforsikringsforeningen for danske Fiskere i Tilfælde af et Medlems Død kun yder Erstatning til: 1) omkommes Enke, 2) omkommes Børn, hvis Forsørgelse paahvilede ham, eller som han faktisk forsørgede, 3) til andre, hvem omkomne forsørgede. *Har han delvis forsørget andre, faa disse ingen Erstatning* for det lidte Tab. Se Vedtægtens § 7.

f) Der findes for Tiden 6 færøske Dampskibe, som drive Hvalfangst. Det er af stor Vigtighed at faa oplyst, hvorvidt disse i Forhold til Loven kunne anses som »Fiskerskibe«, jfr. § 4, Stk. 3 og § 3, Stk. 3.

g) Udvalget anser det for rigtigt, at det gøres til Pligt for Besætningerne paa Fiskerskibe at indmelde sig i Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte paa Færøerne med et aarligt Bidrag af 2 Kr., jfr. Færøsk Lovsamling Side 285 (om kongelig Stadfæstelse af Foreningens Fundats). Forsikringen i denne Forening er mere omfattende end Forsikring i Ulykkesforsikringsforeningen for danske Fiskere. Man forudsætter, at Fiskerne selv betale ovennævnte Bidrag. Dette vil ikke i mindste Maade blive føleligt for dem, og de ville vinde meget derved.

Der haves formentlig ingen lignende Forening i det øvrige Kongerige.

Udvalget lægger stor Vægt paa, at dette Punkt bliver ordnet som ovennævnt.

h) Udvalget fremhæver derhos, at der bør aabnes Adgang til Indmeldelse i Ulykkesforsikringsforeningen hos de danske Konsuler i Udlandet.

Bestemmelsen i § 4, Stk. 3, medfører iøvrigt et stort Gode. Det er en Lettelse for Rederne, at de kunne forsikre i Ulykkesforsikringsforeningen, og for Fiskerne er det selvfølgelig meget fordelagtigt at være forsikret uden Udgift.

Ad. 3. Lov Nr. 71 af 3dje April 1900 om danske Fiskeres Forsikring i Ulykkestilfælde, men ikke Lov Nr. 4 af 7de Januar 1898 om Arbejderes Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde i visse Virksomheder, gælder paa Færøerne.

Ad. 6. Det vil fremgaa af, hvad der er anført under denne Post, at det er meget betydelige Beløb, som en Reder kan komme til at udbetale, hvis han enten forsætlig eller ved en Fejltagelse undlader at forsikre, eller ogsaa Undladelsen skyldes Forhold, som han ikke er Herre over, (at han ikke har haft Lejlighed til at forsikre).

Den en enkelt Person som Følge af Ulykkestilfælde tilkommende Erstatning (ved Invaliditet) kan stige til 4200 Kr. Naar et Skib med 14 Mands Besætning (f. Eks. et »Fiskerskib«, som midlertidig gaar i Handelsfart) forliser, og Besætningen omkommer, kan Erstatningen til de efterladte blive 39200 Kr., altsaa langt overstige Skibets Værdi, jfr. §§ 19, 23, 38 og 14.

Med Hensyn hertil henvises iøvrigt til, hvad der er anført ad Post 3, idet man fremhæver det vigtige i, at Sagen ordnes saaledes, at Rederne kunne undgaa Ansvar, samtidig med at Besætningens Forsikringsret betrygges.

Ad 7. For tilfulde at kunne vurdere Betydningen af Loven, er det nødvendigt, at Udvalget i Enkelthederne kender, hvorledes Forholdet vil blive med Hensyn til Ordningen af den i § 23 omneldte Forsikring, hvorefter Rederens Risiko skal antages af et statsanerkendt Selskab af Redere under gensidigt Ansvar. Udvalget har imidlertid, som det vil fremgaa af det foran omneldte, ikke kunnet skaffe sig de ønskede Oplysninger.

Særlig fremhæves følgende Spørgsmaal:

a) Om færøske Redere kunne blive Medlemmer af nogen i det omhandlede Øjemed dannet Forening i det øvrige Kongerige?

Det fremgaar af det offentlige Skibsregister og øvrige foreliggende Oplysninger, at følgende Skibe for Tiden ere registrerede som hjemmehørende paa Færøerne, eller ere under Registrering sammesteds:

1. Handelsskibe:			
Dampskibe	3 Stkr.		
Sejlskibe	7 —		
	— — —	i alt	10 Stkr.
2. Fiskerskibe:			
Dampskibe	1 Stk.		
Sejlskibe	132 —		
	— — —	—	133 —
3. Hvalfangerskibe.			
Dampskibe	6 Stkr.		
Sejlskibe	„ —		
	— — —	—	6 —
Tilsammen		i alt	149 Stkr.

Besætningen paa Fiskerskibene (eventuelt tillige Hvalfangerskibene) forudsættes at blive undtagen fra Forsikringen (§ 4 Stk. 3). Rederne for de øvrige færøske Skibe kunne selvfølgelig ikke være tjente med at danne en særskilt Forsikringsforening. Dertil er Antal af Skibe og Besætning for ringe.

b) Om en Reder kan forsikre forud o: inden han ved, om vedkommende bliver antagen?

Dette vil kunne faa Betydning, naar en Sømand antages og tiltræder Tjeneste paa en Plads, hvor Forsikringen ikke kan ordnes, jfr. Punkt b ad Post 2.

c) Om en Reder, der forsikrer en Person, skal betale Præmie for et helt Aar eller kun for den Del af Aaret, da vedkommende forsikrede er i hans Tjeneste? jfr. § 24 Stk. 3 og Punkt c. ad Post 2.

Ad 8. Naar man ser hen til Motiverne for, at Staten yder Støtte vedrørende »Sejlskibe«, jfr. Rigsdagstidende Till. B. Sp. 1070, kan det ikke anses for urimeligt, om Staten for Færøernes Vedkommende ydede en lignende Støtte vedrørende »Dampskibe« i Handelsfart. Vor Handels-Skibsfart trænger i det hele taget til at ophjælpes for Øjeblikket. Det vil ikke være store Summer, Staten kom til at udrede. De færøske Dampskibe i Handelsfart have ialt c. 30 Mands Besætning, jfr. Punkt a ad Post 7.

Bestemmelsen vedrørende Dampskibe vil ogsaa let kunne ændres, hvis det ikke anses for rigtigt at bibeholde den længere.

Ad 9. Fristen i § 27, 1ste Stk. er for kort.

De i § 30 nævnte Love ere udvidede til Færøerne ved kgl. Anordning af 4de Novbr. 1892 (Nr. 203 og 204).

Ad 10. Fristen i § 37, Stk. 2, er for kort, hvorhos Bestemmelsen angaaende, til hvem Indbetalinger skal ske i visse Tilfælde, er uhensigtsmæssig.

Lov Nr. 29 af 26de Februar 1872 om Mønstring af Skibsmandskab gælder ikke paa Færøerne, se denne Lovs § 18 og Anordning Nr. 203 af 4de November 1892, Posterne 6 og 7.

Ifølge § 46, jfr. § 45, skal Loven om Søfolks Forsikring gælde for Færøerne senest fra 1ste April 1906. Der er for Færøerne kundgjort den Undtagelse, at der kan indrømmes Lempelser i Loven.

Endvidere skal Udvalget bemærke:

I Betragtning af, at alle den nærværende Sag vedrørende Oplysninger ikke have foreligget for Udvalget eller Tinget, og af Hensyn til Sagens Vigtighed, anser man det for hensigtsmæssigt, at Tinget nedsætter en Kommission, som Justitsministeren kan søge Oplysning hos, om samme maatte ønske saadant.

Kommissionen kan passende bestaa af 3 Medlemmer, nemlig: en Reder, en forsikringsberettiget Person og en Person, som hverken er Reder eller forsikringsberettiget.

Det fremgaar af Justitsministeriets Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden, at der kun er tilstillet denne 3 Eksemplarer af Loven om Søfolks Forsikring. For Sagens Behandling i Tinget og i Udvalget vilde det være heldigt, om flere Eksemplarer vare fremsendte.

I Henhold til foranførte foreslaar Udvalget, at Tinget vedtager følgende Udtalelse til Justitsministeriet:

1. Lagtinget henleder Justitsministeriets Opmærksomhed paa Betydningen af, at Forsikringen for Fiskerskibes Vedkommende ordnes paa en hensigtsmæssig Maade. I den Henseende tillader man sig at henvise til den af vedkommende Udvalg afgivne endelige Betænkning, Post 2 og Bemærkningerne til denne Post.
2. Tinget anbefaler, at det gøres til Pligt for Besætningen paa ethvert færøsk Fiskerskib at være Medlemmer af Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte paa Færøerne med et aarligt Medlemsbidrag paa 2 Kr.
3. Tinget fremhæver Nødvendigheden af, *at* der træffes en Ordning, der gør det muligt for færøske Redere at blive Medlemmer af Selskaber i det øvrige Kongerige, som dannes i Medfør af Lovens § 23, og af *at* færøske

Redere ved hensigtsmæssige Bestemmelser betrygges mod, at de uden egen Skyld komme i Ansvar for at undlade Forsikring, jfr. Udvalgsbetænkningen Posterne 6 og 7 samt Bemærkningerne til disse Poster.

4. Tinget foreslaar, at der indrømmes alle færøske Skibe, der henhøre under Loven, det i Lovens § 24, Stykke 1, omeldte Tilskud fra Staten.
5. Tinget foreslaar, at den i Lovens § 27 omeldte Anmeldelse paa Færøerne kan afgives til Landfogden eller udenfor Thorshavn til vedkommende Sysselmand, jfr. §ens Stykke 1 i Slutningen og Anordning Nr. 220 af 16de September 1893.
6. Efter »af 12te April 1892, § 9«, i § 30, føjes: »jfr. Anordninger Nr. 203 og 204 af 4de November 1892«.
7. § 37, Stykke 2, ændres saaledes, at Indbetalingen af Forsikringssummer vedrørende blivende Arbejdsudygtighed eller Død sker til en Myndighed paa Færøerne, naar den, hvem Summen tilkommer, bor paa Færøerne, medens Indbetalinger i andre Tilfælde, som falde ind under Stykke 2, sker til Raadet i Løbet af 6 Uger fra det Tidspunkt, da den betalingspligtige har modtaget Underretning fra Raadet, overensstemmende med Stykke 1.
8. De i § 43 omeldte Oplysninger bør paa Færøerne forelægges Landfogden eller vedkommende Sysselmand, jfr. Anordning Nr. 203 af 4de November 1892, Punkterne 6 og 7.
9. Tinget beslutter at nedsætte en Kommission paa 3 Medlemmer, som Justitsministeriet kan søge Oplysning hos angaaende den foreliggende Sag.

Samme Dags Eftermiddag foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 239). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 13 St. mod 0.

Samme Aften foretoges Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 244). Udvalgets Indstilling vedtoges ved Navneopraab enstemmig med 14 Stemmer *(fraværende:* Provsten, O. J. Olsen, Müller, C. Olsen, J. F. Olsen og Weihe).

I *samme Møde* oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Færoernes Lagting.

Thorshavn, den 21de September 1905.

Til

Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Færø Amt har det høje Ministerium begæret Lagtingets Udtalelser om, hvilke Ændringer i Lov Nr. 54 af 1ste April 1905 om Søfolks Forsikring mod Følgerne af Ulykkestilfælde i Søfartsvirksomhed der maatte være Anledning til at foretage for Færoernes Vedkommende.

Tinget har i Anledning heraf henvist Sagen til et Udvalg paa 5 Medlemmer, efter hvis Forslag Tinget under 11te f. M. har tilskrevet det høje Ministerium, men man har endnu ikke modtaget Svar herpaa.

Udvalget har i Sagen afgivet en Betænkning, der vedlægges, og hvortil der henvises.

Udvalgets Forslag er blevet vedtaget af Tinget med 14 Stemmer, idet 6 Medlemmer vare fraværende.

Tingets Udtalelser er saalydende:

1. Lagtinget henleder Justitsministeriets Opmærksomhed paa Betydningen af, at Forsikringen for Fiskerskibes Vedkommende ordnes paa en hensigtsmæssig Maade. I den Henseende tillader man sig at henvise til den af vedkommende Udvalg afgivne endelige Betænkning, Post 2, og Bemærkningerne til denne Post.
2. Tinget anbefaler, at det gøres til Pligt for Besætningen paa ethvert færøsk Fiskerskib at være Medlemmer af »Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte paa Færøerne« med et aarligt Medlemsbidrag paa 2 Kr.
3. Tinget fremhæver Nødvendigheden af, *at* der træffes en Ordning, der gør det muligt for færøske Redere at blive Medlemmer af Selskaber i det øvrige Kongerige, som dannes i Medfør af Lovens § 23, og af, *at* færøske Redere ved hensigtsmæssige Bestemmelser betrygges mod, at de uden egen Skyld komme i Ansvar for at undlade Forsikring, jfr. Udvalgsbetænkningen, Posterne 6 og 7 samt Bemærkningerne til disse Poster.
4. Tinget foreslaar, at der indrømmes alle færøske Skibe, der henhøre under Loven, det i Lovens § 24, Stykke 1, omtaldte Tilskud fra Staten.
5. Tinget foreslaar, at den i Lovens § 27 omtaldte Anmeldelse paa Færøerne kan afgives til Landfogden eller udenfor Thorshavn til vedkommende Sysselmand, jfr. §'ens Stykke 1 i Slutningen og Anordning Nr. 220 af 16de September 1893.
6. Efter »af 12te April 1892 § 9« i § 30 føjes: »jfr. Anordninger Nr. 203 og 204 af 4de November 1892«.
7. § 37, Stykke 2, ændres saaledes, at Indbetalinger af Forsikringssummer vedrørende blivende Arbejdsudygtighed eller Død sker til en Myndighed paa Færøerne, naar den, hvem Summen tilkommer, bor paa Færøerne, medens Indbetalinger i andre Tilfælde, som falde ind under Stykke 2, sker til Raadet i Løbet af 6 Uger fra det Tidspunkt, da den betalingspligtige har modtaget Underretning fra Raadet overensstemmende med Stykke 1.
8. De i § 43 omtaldte Oplysninger bør paa Færøerne forelægges Landfogden eller vedkommende Sysselmand, jfr. Anordning Nr. 203 af 4de November 1892, Punkterne 6 og 7.
9. Tinget beslutter at nedsætte en Kommission paa 3 Medlemmer, som Justitsministeriet kan søge Oplysning hos angaaende den foreliggende Sag.

C. Bærentsen. *Oliver Effersøe.*

Joen Poulsen.

Til Medlemmer af den ovenomhandlede Kommission valgtes den 22de September: Lagtingsmand Müller, Skibsfører Jacob Joensen og Landbrugskonsulent Effersø med henholdsvis 11, 11 og 10 Stemmer.

»Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri. — 1906.

XVI. Den lokale Dampskibsfart.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Justitsministeriet:*

Justitsministeriet,
Kobenhavn, den 26de Juni 1905.

Efter Modtagelsen af Hr. Amtmandens Skrivelse af 3dje d. M., hvoraf fremgaar, at Aktieselskabet »J. Mortensens Efterfølger« er villigt til at fortsætte den lokale Dampskibsfart mellem Færøerne efter den 1ste April 1906 for et Tidsrum af 5 Aar paa de nugældende Vilkaar og navnlig med et aarligt Tilskud af 18,000 Kr., dog at det forbeholder sig Ret til at forhøje Taksten for Passagerer i den lokale Fart paa 2den Kahyt med 50 pCt., skal man anmode Dem om at forelægge Sagen for Lagtinget samt om at gøre samme bekendt med, at Aktieselskabet »Det forenede Dampskibsselskab« ikke ønsker at indgive Tilbud om Overtagelse af den paagældende Fart.

Det tilføjes, at man forventer at modtage et bestemt Tilsagn om et fast aarligt Tilskud for et bestemt Antal Aar fra de under samme sorterende Kasser, samt at dette Tilskud formenes vedblivende at burde udgøre mindst en Sjettedel af den hele Subvention.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Med denne Skrivelse fulgte som Bilag følgende *Skrivelse* fra Aktieselskabet „*J. Mortensens Eftf*“:

Aktieselskabet J. Mortensens Eftf.
Trangisvaag den 5te Juni 1905.

Til
Færø Amt.

Amtet har ved Skrivelse af 4de f. M. forespurgt, om og da paa hvilke Betingelser vi ere villige til at fortsætte den lokale Dampskibsforbindelse mellem Færøerne efter den 1ste April 1906.

Som Svar herpaa skulle vi meddele, at vi ere villige til at fortsætte Dampskibsforbindelsen for et Tidsrum af 5 Aar fra nævnte Dato paa de nu gældende Vilkaar, altsaa bl. a. mod at der ydes os et aarligt Tilskud af 18000 Kr., dog at vi forbeholde os Ret til at forhøje Taksten for Passagerer i den lokale Fart paa 2den Kahyt med 50 pCt.

Ærbødigst

Aktieselskabet J. Mortensens Eftf.

N. J. Mortensen.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 4de August* (se A. Side 15—16), vedtoges efter Forslag af *Paturson* at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes: *J. Poulsen* med 16 St, *Dam* med 12 St. og *Weihe* med 11 St. Udvalget (Ordfører: J. Poulsen) afgav *den 17de August* saalydende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg er nedsat til at afgive Betænkning over en Skrivelse fra Justitsministeriet af 26de Juni d. A. angaaende den lokale Dampskibsfart her mellem Øerne.

Med nævnte Skrivelse, der er stilet til »Amtmanden over Færøerne«, følger et Tilbud fra Aktieselskabet »J. Mortensens Eftf.«, hvori Selskabet erklærer sig villigt til at fortsætte denne Dampskibsforbindelse for et Tidsrum af 5 Aar fra 1ste April 1906 paa de nugældende Vilkaar, altsaa bl. a. mod at der ydes det et aarligt Tilskud af 18000 Kr., dog at Selskabet forbeholder sig Ret til at forhøje Taksten for Passagerer i den lokale Fart paa 2den Kahyt med 50 pCt. — Ministeriet meddeler derhos, at Aktieselskabet »Det forenede Dampskibsselskab« ikke ønsker at indgive Tilbud om Overtagelse af den paagældende Fart. Endelig tilføjer Ministeriet, at det forventer at modtage bestemt Tilsagn om et fast aarligt Tilskud for et bestemt Antal Aar fra de under Tinget sorterende Kasser, samt at dette Tilskud formenes vedblivende at burde udgøre mindst $^{1}/_{6}$ af den hele Subvention.

En regelmæssig Dampskibsforbindelse her mellem Øerne maa nu betragtes som en absolut Nødvendighed, dels for Godstransport, men navnlig af Hensyn til Passagertrafikken og Postbefordringen, og det vilde være til stor Skade saavel for Forretningslivet som i det hele for det indbyrdes Samkvem mellem Øernes Beboere, om Farten nu skulde blive indstillet. Vel kan der saavel ved »Det forenede Dampskibsselskabs« Skib »Hjaldar« som ved andre Selskabers Skibe — foruden Forbindelse med København og Udlandet — tillige opnaas nogen Forbindelse mellem forskellige Pladser her paa Øerne; men dette er saa langt fra at overflødiggøre det lokale Postdampskib, at det vilde være et uhodeligt Savn, om denne Fart skulde bortfalde, et Savn, hvorom man først ret vilde kunne gøre sig nogen Forestilling, naar Farten var indstillet.

Idet Udvalget beklager, at det ikke er lykkedes at opnaa billigere Betingelser for Fartens Fortsættelse, tillader Udvalget sig at indstille, at Tinget indgaar til Ministeriet med Andragende om, at samme vil søge den nødvendige Bevilling til, at den hidtil ydede Subvention af 18,000 Kr. aarlig fremdeles kan blive yder, saaledes at $^{1}/_{6}$ heraf udredes af de under Lagtinget sorterende Kasser. Alt dog under Forudsætning af, at der ikke kan opnaas gunstigere Betingelser. Man tillader sig i denne Forbindelse at bemærke, at der ikke ses at være forhandlet med andre Dampskibsrederier end »J. Mortensens Eftf.« og »Det forenede Dampskibsselskab«. Det vilde dog være af stor Betydning, om der kunde opnaas billigere Betingelser; men for Tiden er det kun dette ene Rederi, der har Kendskab til Foretagendets Rentabilitet.

Medens den forlangte Subvention er den samme, som den i de sidste 5 Aar har været, er med Hensyn til Passagertaksten foreslaaet den Forandring, at Rederiet forbeholder sig Ret til at forhøje denne i den lokale Fart paa 2den Kahyt med 50 pCt. Dersom en saadan Ret blev benyttet fuldt ud, vilde det i pekuniær Henseende blive mindre heldigt for fattige Folk, der ere nødte til at rejse med dette Skib; men paa den anden Side vilde den forhøjede Takst for 2den Kahyt bevirke, at forholdsvis flere vilde tage Billet til 1ste Kahyt, saa 2den Plads ikke vilde blive overfyldt, hvilket nu stundom skal være Tilfældet. — Det skal ogsaa indrømmes, at 2den Plads i »Smiril« nu er mindst 50 pCt. bedre end dengang, den nuværende Takst blev fastsat; thi da var det kun Dæksplads. — I 1ste Kahyt vilde Forandringen virke, at Pladsen bliver mere kneben end nu. — Efter Forhandling med en af Rederiets Bestyrere, N. J. Mortensen, der har været her i Byen, har Udvalget modtaget hoslagte Skrivelse, hvorefter Firmaet ikke har noget imod, at den eventuelle Forhøjelse sker med 25 pCt. for 1ste og 25

pCt. for 2den Plads. Udvalget formener, at en saadan Ordning vil være heldigere, navnlig dersom Retten til Forhøjelse skal benyttes fuldt ud. — Man tillader sig derfor at tilraade Tinget at anbefale at modtage Tilbudet, som det nu foreligger.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, af hvilke Kasser den Andel af Subventionen, som Lagtinget skal yde, skal udredes, mener Udvalget, at man indtil videre kan blive staaende ved den nuværende Fordeling, at $^2/_3$ udredes af Skydskassen og $^1/_3$ af Amtsrepartitionsfonden.

Endelig skal Udvalget tillade sig at foreslaa, at der med Hensyn til Affattelse og Approbation af Fartplan for næste Aar forholdes ligesom i de foregaaende Aar, saaledes at der nedsættes et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa;

1. Tinget indstiller, at Ministeriet — for saa vidt der ikke kan opnaas gunstigere Kontraktsvilkaar med andre Selskaber — modtager det af Aktieselskabet »J. Mortensens Eftf.« i Skrivelser af 2den Juni og 11te August d. A. indgivne Tilbud.
2. Af de under Lagtinget sorterende Kasser bevilges for 5 Aar fra 1ste April 1906 at regne $^1/_4$ af den nødvendige Subventionssum, dog ikke udover 3000 Kr. aarlig. Dette Beløb udredes indtil videre med $^1/_3$ af Amtsrepartitionsfonden og $^2/_3$ af Skydskassen.
3. Til at medvirke ved Fartplanens Affattelse for næste Aar nedsættes et staaende Udvalg paa 3 Medlemmer.

Den 21de August foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 70).

Ved *Sagens 3dje Behandling, den 24de August* (se A. Side 87—90), vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 15 Stemmer, Punkt 1 og 2 ved Navneopraab, *(fraværende* vare: Patursson, Müller, J. F. Olsen, Effersøe og Weihe).

Den 20de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Ved Skrivelse til Amtmanden over Færøerne af 26de Juni d. A. har det høje Ministerium ønsket Spørgsmaalet om Fortsættelse af den lokale Dampskibsfart mellem Øerne efter den 1ste April 1906 forelagt Lagtinget. Særlig har det høje Ministerium ønsket at modtage et bestemt Tilsagn om et fast aarligt Tilskud for et bestemt Antal Aar fra de under Lagtinget sorterende Kasser.

Efter en 1ste Behandling i Tinget blev der i Sagen nedsat et Udvalg paa 3 Medlemmer. Inden Udvalget havde afgivet sin Betænkning, modtog det fra Firmaet »J. Mortensens Eftf.« vedlagte Skrivelse af 11te August.

I den under 17de August afgivne Betænkning foreslog Udvalget Tinget at vedtage:

— —

(se Udvalgsbetænkningen Punkt 1 og 2).

Paa given Foranledning bemærkes, at naar der i ovenstaaende 1ste Indstillingspunkt er indskudt »for saa vidt der ikke kan opnaas gunstigere Kontraktvilkaar med andre Selskaber« — saa er Meningen dermed ikke, at Ministeriet paa et saa sent Tidspunkt skal paabegynde Underhandlinger med andre Selskaber,

men kun, at man vilde have fundet det ønskeligt, om gunstigere Betingelser kunde være opnaaede, eventuelt ved Forhandling med andre Selskaber.

Udvalgets ovenstaaende 2 Indstillingspunkter vedtoges ved Sagens 3dje Behandling den 24de August ved Navneopraab enstemmig med 15 Stemmer, idet 5 Medlemmer vare fraværende.

Endvidere har Tinget vedtaget at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer til at medvirke ved Fartplanens Affattelse for næste Aar. Man er herved gaaet ud fra, at det høje Ministerium, ligesom i de foregaaende Aar, vil give Lagtinget Lejlighed til gennem et saadant Udvalg at gøre sin Indflydelse gældende ved Planens Affattelse og vil bemyndige Amtmanden over Færøerne til at approbere Fartplanen, der af Hensyn til Ønskeligheden af, at »Det forenede Dampskibsselskab«s Fartplan forinden foreligger, først vil kunne opstilles paa et Tidspunkt, hvor en Indsendelse til Ministeriet vanskelig vil kunne finde Sted.

Idet man iøvrigt tillader sig at henvise til medfølgende Udvalgsbetænkning og udtaler sin Tak for, at Ministeriet vil søge den fornødne Bevilling paa Finansloven, tillader Lagtinget sig herved at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 20de September 1905.

C. Bærentsen. *Joen Poulsen.*

J. Z. Nielsen.

Til
Justitsministeriet.

Senere er fra Justitsministeriet modtaget følgende Skrivelse:

Justitsministeriet,

København, den 18de November 1905.

Efter Modtagelsen af Hr. Amtmandens Skrivelse af 21de September d. A. betræffende Besørgelsen af den lokale Dampskibsfart mellem Færøerne indbyrdes efter den 1ste April 1906 har Justitsministeriet, — efter at Dampskibsselskabet »Thore« har erklæret for Tiden ikke at se sig i Stand til at gøre Tilbud om den paagældende Lokalfart, — i Anledning af det af Aktieselskabet J. Mortensens Efterfølger indgivne Tilbud om efter nævnte Tidspunkt for et Tidsrum af 5 Aar at fortsætte den lokale Dampskibsfart mellem Færøerne indbyrdes paa de nugældende Vilkaar og navnlig mod en aarlig Subvention af 18000 Kr. af det Offentlige, dog saaledes at der forbeholdes Selskabet Ret til at forhøje Passagertaksten med 25 pCt. for 1ste og 25 pCt. for 2den Plads, under Dags Dato tilskrevet Selskabet, at Justitsministeriet under Forudsætning af den dertil fornødne finansielle Bevilling akcepterer det saaledes gjorte Tilbud.

Hvilket herved meddeles til Efterretning med Tilføjende, at det samtidigt er tilkendegivet Selskabet, at det i den eventuelle Kontrakt af Hensyn til den af Staten tilstaaede Subvention vil blive betinget, at der, naar som helst det af Ministeriet maatte forlanges, meddeles Oversigt over og enhver ønskelig Oplysning angaaende Regnskabet for den paagældende Dampskibsfart.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

XVII. Ang. flere Anløbssteder for „Tjaldur".

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende *Andragende* af 25de Juli fra Købmand *H. M. Thomsen* i Kollefjord.

Som Købmand her i Kollefjord har jeg i en Række af c. 14 Aar forskrevet min Vareforsyning direkte nedefra (København & Leith) og selv sendt de opkøbte færøske Produkter ned; Varerne har været ladede og lossede i Thorshavn, fra og til hvilket Sted Transporten er sket i aabne Robaade, hvilken Transportering er meget besværlig, ja endog farefuld, bortset fra, at den er baade dyr og risikabel for Varerne. Det er forekommet, at Baadsmandskaber ere baade helt og delvis forulykkede under Varetransport fra Thorshavn.

Da Lagtinget for et Par Aar siden har arbejdet hen til, at flere Havne paa Færøerne anløbes nu end oprindelig af Dampskibe nedefra, turde der vel være Udsigt til, at det vilde virke hen til, at ogsaa Kollefjord kom i Betragtning. Folkemængden her er c. 300, og Thorsvig og Selletræ, hvor der ogsaa er Handler, ligger c. 1 Mil og mindre herfra. Da det Forenede Dampskibs-Selskabs Skibe først have besejlet Færøerne efter regelmæssige Ruter, og hvis Sejlads maaske ogsaa vil blive den varigste, samt ogsaa af Hensyn til at dette Selskab faar offentligt Tilskud, er det ønskeligt, at man først stiller Forslag til dette, om at forelægge en Rute over Kollefjord, som anløbes nogle Gange aarlig.

Jeg har ad privat Vej anmodet omtalte Selskab om, at Kollefjord anløbes, og faaet Svar, der betinger 200 Kroner i Fragt for den paagældende Tur. Naturligvis mener man ikke, at Kollefjord skal anløbes for en Bagatel af Fragt; men da det frembyder Ubekvemmeligheder hver Gang forud at forfragte Skibet hertil, samt kan det ogsaa fra Afsenderens Side foraarsages, at den garanterede Fragt udebliver, og — saa har jeg ikke opfyldt mine Forpligtelser; hvorfor jeg synes, at Dampskibsselskabet kan gøre det første Skridt ved forsøgsvis at optage Kollefjord paa Fartplanen som en Station mellem Kongshavn og Thorshavn, den kan da altid strykes, dersom Erfaringen viser, at det er upraktisk. Jeg er dog overbevist om, at Fragten stadig vil blive mere og mere, idet flere og flere ville benytte sig deraf.

Der er al Sandsynlighed for, at ogsaa andre Selskaber vilde lade sine Skibe anløbe Kollefjord, naar de bleve anmodede derom, ikke at tale om naar de bleve forfragtede hertil, om saa endog Afvejen var længere end fra Mundingen af Skaalefjorden til Sjov i Kollefjord, c. 1 1/4 Mil, og i sidste Tilfælde maaske for mindre Fragtbeløb end 200 Kroner; men for at Sagen kan blive behørig drøftet, og af Dampskibs Selskabet med fuld Opmærksomhed overvejet, skal man, førend man inviterer nogen anden, ærbødigst indgaa til det ærede Lagting med Andragende om, at dette, dersom det finder, at der er Anledning dertil, at gøre Det Forenede Dampskibs Selskab Forslag om at lade det af sine Skibe, for Tiden »Tjaldur«, som anløber adskillige færøske Havne med Fragtgods, ogsaa anløbe Kollefjord at begynde med 4 Gange aarlig, naar det anløber Kongshavn, f. Eks. i Marts, Juli, September og November, og helst med den Ordning at Fragten betales til Agenter i Thorshavn, for saa vidt Selskabet ikke vil antage en her.

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 4de August (se A. Side 16—17), vedtoges efter Forslag af *Dam* at henvise den til Udvalget i foregaaende Sag (XVI.).

Den 24de August fremlagdes følgende 2 *Andragender*, henholdsvis fra 9 Beboere af Gjov, Funding og Eldevig (dateret 8de August) og fra 18 Beboere af Viderejde og Kvannesund (dateret 15de August):

Undertegnede tillade os herved at andrage hos det høje Lagting om, at højstsamme vil virke hen til, at Postskibet »Tjaldur« næste Aar maa anløbe Funding nogle Gange, hvilket vi havde tænkt os kunde ske paa Skibets Tur fra Klaksvig & Fuglefjord til Fjde og Vestmanhavn og omvendt nedgaaende. Der findes for Tiden 2de handlende, nemlig Poul Klein, Gjov, og A. Haraldsen, Eldevig, der forskrive deres Varer fra Udlandet, som fordelagtigst kunde modtage disse pr. Fundingsfjord. -- Det er vort Haab, at det høje Lagting vil imødekomme dette vort Andragende.

Vi undertegnede tillade os herved at ansøge det høje Lagting om at indgaa til Ministeriet med Andragende om, at Postdampskibet »Tjaldur« paa sin aarlige Rute for Fremtiden anløber Kvannesund to Gange, f. Eks. i Maj og August Maaned.

Som Støtte for vort Andragende anføres, at den nuværende Ordning med Varernes Oplosning i Klaksvig, hvor Fragten maa betales, inden Omladning i »Smiril« eller anden Fart kan finde Sted, medfører saa megen Ulejlighed, Tidsspilde og Omkostninger, at en Imødekommen af ovennævnte vort Ønske vil blive af ikke ringe økonomisk Betydning for Viderejde, Kvannesunds Bygderne, Svinø og Fuglø, idet Trafikken paa disse maa siges at være af et ligesaa stort Omfang som paa enkelte af de Bygder, der allerede anløbes af »Tjaldur«. Med Hensyn til Kvannesunds stedlige Beskaffenhed anføres, at der er god, strømfri Ankerplads paa to Steder, saavel sønden som norden for, og der er ikke noget til Hinder for »Tjaldur« at sejle gennem Kvannesund, da Dybden ved Lavvande er 17 Fod.

Ligeledes indbefattes i vort Andragende Ønsket om, at »Tjaldur« paa sin eventuelle Kvannesundsrute medtager Pakkeposten, da der ofte kan hengaa længere Tid, inden vi faa vore Postpakker, der fra Klaksvig Postekspedition kun sendes med Lejlighedsfart, og det hænder ikke saa sjældent, at Pakkeposten, naar den kommer Modtageren i Hænde, er beskadiget.

Den 25de August sattes disse Andragender under *foreløbig Behandling* (se A. Side 90—91) og henvistes efter Forslag af *T. J. Petersen* til samme Udvalg (i Sag Nr. XVI.), der *11te September* (Ordfører: *J. Poulsen*) afgav saalydende

Udvalgsbetænkning:

Til undertegnede Udvalg er henvist 3 til Tinget indkomne Andragender, nemlig:

a. Fra Købmand H. M. Thomsen af Kollefjord om at foranledige, at Postskibet »Tjaldur« 4 Gange aarlig maa anløbe denne Plads, f. Eks. i Marts, Juli, September og November.
b. Fra Købmænd og andre i Gjov, Funding og Eldevig om, at Tinget vil virke hen til, at samme Skib nogle Gange om Aaret maa anløbe Funding.
c. Fra Købmænd og andre i Kvannesund og Viderejde om, at Tinget vil indgaa til Ministeriet med Andragende om, at »Tjaldur maa anløbe Kvannesund 2 Gange aarlig, f. Eks. i Maj og August.

I Anledning af disse Andragender skal Udvalget tillade sig i al Almindelighed at bemærke:

For Folk, der forskrive Varer fra eller sende Varer til København eller Udlandet, er det en stor Gene, at disse Varer skulle oplosses i eller afskibes fra en anden færøsk Havn. Udgifterne ved Losning eller Ladning og Transport mellem Dampskibets Anløbssted og det Sted, hvor Modtageren (Afsenderen) bor, kunne let blive lige saa store som Fragten til eller fra Færøerne; desuden udsætter man sig, som i et af Andragenderne anført, for, at Varerne tage Skade ved den gentagne Ladning og Losning eller Transport i aabne Baade. Man kan derfor ikke andet end finde de fremkomne Ønsker naturlige og rimelige.

For saa vidt der med et enkelt Skib sendes Varer for et vist Fragtbeløb, kan man nok ved privat Henvendelse til »Det forenede Dampskibsselskab« opnaa, at Skibet anløber andre Havne end de paa Fartplanen anførte; men dette er en noget ubekvem Forretningsgang, ogsaa af den Grund at det kan være vanskeligt for den enkelte at vide, hvor meget Gods der for den paagældende Tur er eller kunde være rekvireret til Pladsen af andre.

Det er ogsaa muligt, at andre Selskaber, der have Fartøjer i fast Rute paa Færøerne, ville være villige til at lade deres Skibe anløbe flere Havne, især saadanne, der ikke ligge langt fra den sædvanlige Rute; men det offentlige kan ikke have nogen Indflydelse paa disse Selskabers Fartplaner. Man har ogsaa Grund til at antage, at »Det forenede Dampskibsselskab« vil vise sig imødekommende, om ikke just af Konkurrencehensyn, saa dog ifølge gammel Tradition og fordi det modtager Statsunderstøttelse, der ikke er nødvendig for at udføre de Forretninger, som i sig selv ere fuldt ud lønnende, men netop maa være beregnet paa de mindre lønnende. I øvrigt vil den Omstændighed, at en Plads faar regelmæssig direkte Forbindelse med Omverdenen, bevirke, at Forretningsfolk efterhaanden indrette dem paa at forskrive Varer fra København eller Udlandet.

Med Hensyn til de enkelte af de omhandlede Pladser skal man tillade sig at bemærke:

Kollefjord er en god Havn, hvor et Skib kan ankre, losse og lade lige godt som i nogen anden »Havn« paa Færøerne. Sejladsen fra Thorshavn til Kongshavn — det er paa disse Ture Kollefjord ønskes anløben — vil kun forlænges med et Par Mil, ved at Vejen lægges over Kollefjord. I øvrigt vil Vejlængden være omtrent den samme, om Kollefjord anløbes efter Kongshavn.

Man tillader sig at foreslaa at anbefale at imødekomme Andragerne; man formoder, at Skibet efter kort Tids Forløb vil faa regelmæssig lønnende Fragt til dette Sted.

Funding ligger kun et Par Kvartmil fra Skibets sædvanlige Rute fra Fuglefjord nord om Øerne til Ejde eller Vestmanhavn. Under almindelige Forhold kan der godt losses og lades ved Funding. Kun ved stærke nordlige Vinde, kan Havet sætte nogen Dønning derind, og navnlig ved nordvestlige Vinde kan der være Brænding i Funding; men det er Udvalget bekendt, at i saa Fald ville Varerne kunne modtages et Par Kvartmil længere inde i Fjorden, hvor der findes fortrinlig Ankerplads. — Man vil derfor tillade sig at foreslaa at indstille, at der virkes hen til, at »Tjaldur« mindst 4 Gange aarlig (f. Eks. i April, Juni, August og Oktober) anløber Funding.

I Kvannesund er god Ankerplads og udmærket Landingsplads for Losning og Ladning. Stedet ligger forholdsvis langt udenfor Ruten Klaksvig—Ejde—Vestmanhavn; men da der kun kan være Tale om at anløbe denne Plads paa

Ture, hvor Fuglefjord ikke anløbes, vil Sejladsen syd og øst om Bordøen, nord gennem Kvannesund ikke forsinke Ankomsten til Ejde eller Vestmanhavn mange Timer. — Man maa derfor anbefale, at det beskedne Ønske om 2 Anløb aarlig imødekommes.

Man kan nu opkaste det Spørgsmaal, om »Tjaldur« vil kunne faa Tid til foruden de nuværende Anløbssteder ogsaa at anløbe de her omhandlede Pladser uden at indskrænke Antallet af de Ture, det nu gør (13). Udvalget er ikke i Besiddelse af nogen særlig Sagkundskab paa dette Omraade; men man tillader sig dog at formene, at Skibet vil kunne faa Tid til at anløbe Pladserne; det kan kun dreje sig om en Forsinkelse af nogle Timer for hver Tur. Hidtil har »Tjaldur« i Regelen haft saa god Tid ved Færøerne, at dets Afgang fra Øerne ikke vilde være bleven forsinket, om det havde anløbet et Par Steder til; men selv om Afgangen fra Færøerne i enkelte Tilfælde skulde forsinkes nogle Timer, vilde det sikkert kunne indvindes i København.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

Tinget indgaar til Justitsministeriet med Indstilling om,

at der ved Affattelse af Fartplanen for Dampskibsforbindelsen mellem København, Leith og Færøerne for næste Aar tages Hensyn til de indkomne Andragender saaledes, at Kollefjord, Funding og Kvannesund optages paa Planen.

Den 15de September foretoges Sagens *2den Behandling* (Se A. Side 171). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 17 St. mod 0.

Ved Sagens 3dje Behandling, den 18de September (se A. Side 189), sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 18 Stemmer (Provsten og O. J. Olsen vare *fraværende).*

Den 20de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Fra 3 forskellige Pladser paa Færøerne er der til Lagtinget indkommet Andragender om, at det Postdampskib, der gaar i Fart mellem København—Leith og Færøerne, maa anløbe Kollefjord, Funding og Kvannesund, særlig af Hensyn til Fragtgods.

Efter foreløbige Behandlinger i Tinget ere disse Andragender blevne behandlede i et Udvalg, der i det hele har kunnet slutte sig til de i Andragenderne udtalte Ønsker.

Tinget har derefter ved Sagens 3dje Behandling, den 18de September, enstemmig med 18 Stemmer vedtaget at indgaa til Justitsministeriet med Indstilling om,

at der ved Affattelse af Fartplanen for Dampskibsforbindelsen mellem København, Leith og Færøerne for næste Aar tages Hensyn til de indkomne Andragender, saaledes at Kollefjord, Funding og Kvannesund optages paa Planen.

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

Under Henvisning til det i medfølgende 3 Andragender og ligeledes medfølgende Udvalgsbetænkning udtalte tillader Lagtinget sig herved allerærbødigst at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 20de September 1905.

C. Berentsen. *Joen Poulsen,*
Ordfører.

J. Z. Nielsen.

Til
Justitsministeriet.

XVIII. Postdampskibsforbindelsen København—Færøerne—Island.

Den 28de August fremlagdes følgende *Henstilling* fra *Formanden* af 25de August:

Ved Finansloven for Finansaaret 1904—05 § 6 B. 2. d. blev det Beløb, der tidligere var bevilget som Tilskud fra Statskassen til »Dampskibsforbindelsen mellem København og Island«, nemlig 40,000 Kr. aarlig, forhøjet til 65,000 Kr. aarlig. Samtidig blev ved den islandske Finanslov af 23de Oktober 1903 for Aarene 1904 og 1905 § 12 C. 1 Islands Tilskud til »Det forenede Dampskibsselskab« til Postdampskibsfarten, derunder Kystfarten omkring Island, nemlig 50,000 Kr aarlig, forhøjet til 75,000 Kr. aarlig.

Den samlede Subvention, som tidligere udgjorde:	
fra Statskassen..	40,000 Kr.
» Island	50,000 »
Tilsammen...	90,000 Kr.
blev saaledes forhøjet til:	
fra Statskassen..	65,000 Kr.
» Island	75,000 —
Tilsammen...	140,000 Kr.

Som det vil ses af Bemærkningerne til det paagældende islandske Finanslovforslag (Ministerialtidende 1903 B. Side 563—565), var den omhandlede Ordning paa Foranstaltning af Indenrigsministeriet, særlig med Hensyn til Færøernes Interesser i Postforbindelsen, betinget af, at der — foruden 13 Rejser med særskilt Skib mellem København, Leith og Færøerne — udførtes 20 Rejser til Island, hvoraf Færøerne paa 8 Opture og 6 Nedture skulde anløbes alene for Post og Passagerer (dog kun paa eet Sted) samt paa 2 Opture og 3 Nedture tilligø for Fragtgods, medens Færøerne paa 10 Opture og 11 Nedture ikke skulde anløbes.

Den saaledes betingede Ordning, som tiltraadtes af den islandske Bevillingsmyndighed, traadte som bekendt i Kraft fra den 1ste Januar 1904.

Af Efterretninger om Behandlingen paa indeværende Aars Alting af det islandske Finanslovforslag for Aarene 1906 og 1907 synes det imidlertid at fremgaa, at Islands Tilskud til Postdampskibsfarten ifølge Forhandlinger imellem de islandske Myndigheder og »Det forenede Dampskibsselskab« vil blive nedsat fra 75,000 Kr. til 30,000 Kr. aarlig, samtidig med at det meddeles, at Rejserne fra og til Island ville blive meget flere og bekvemmere end før. Hvorvidt man har tænkt sig, at Tilskudet fra Statskassen ogsaa skal nedsættes under det nugældende (65,000 Kr.), eller det er tænkt uforandret, fremgaar ikke af de foreliggende Efterretninger.

For saa vidt der nu foretages en saadan Nedsættelse af Islands Tilskud til Postfarten som ovenangivet, sker derved en Forandring i den finansielle Ordning, der, som ovenfor omtalt, blev truffet fra 1ste Januar 1904 at regne, og der vil formentlig under denne Forudsætning være Anledning for Lagtinget til at henlede Regeringens Opmærksomhed paa den store Betydning, som en fyldigere og hyppigere Postforbindelse har for Færøerne. Jeg skal i saa Henseende henvise til, at skønt den fra 1ste Januar 1904 indførte Fartplan i flere Maader betød et Fremskridt for Færøerne, var det dog paa den anden Side for Færøerne et Tilbageskridt, der skete ved, at paa det overvejende Antal Rejser mellem København og Island kun een færøsk Havn anløbes, ligesom det selvfølgelig er uheldigt, at de islandske Postskibe paa omtrent Halvdelen af Rejserne slet ikke anløbe Færøerne. Ikke mindst er dette uheldigt for Postforbindelsen med Island, som snarest er bleven ringere, end den tidligere var, hvad der frembyder Ulemper bl. a. af Hensyn til den store Mængde Fiskere, der om Sommeren arbejde paa og ved Island. Da nu Regeringen i Anledning af Nedsættelsen af det islandske Tilskud mulig vil optage Spørgsmaalet om de danske Myndigheders Stilling til Ordningen af Dampskibsforbindelsen under fornyet Overvejelse, vil det maaske kunne opnaas, at Færøerne i højere Grad end hidtil faa Nytte af de mellem København og Island gaaende Postdampskibe. Navnlig hvis den danske Statskasses Tilskud tænkes at forblive uforandret, synes det ikke ubilligt, at der fra færøsk Side fremsættes Ønske om flere Anløb af Færøerne, særlig for Post og Passagerer. Erfaringen har vistnok godtgjort, at den Forsinkelse, som de islandske Postskibe lide ved saadanne Anløb, ikke er betydelig.

I Henhold til det anførte tillader jeg mig at henstille, at Lagtinget tager Spørgsmaalet om en Forbedring af Postdampskibsforbindelsen under Overvejelse.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 29de August* (se A. Side 93—95), vedtoges, efter Forslag af *Effersøe*, at henvise Sagen til Udvalget i Nr. XVI, saaledes at dette i den Anledning suppleres med 2 Medlemmer, hvortil *i næste Møde* valgtes: *Effersøe* og *C. Olsen*. Udvalget (Ordfører: J Poulsen) afgav *den 11te September* saalydende

Udvalgsbetænkning:

Ved Skrivelse af 25de f. M. har Tingets Formand henstillet, at Lagtinget tager Spørgsmaalet om en Forbedring af Postdampskibsforbindelsen under Overvejelse, idet han samtidig har henledet Opmærksomheden paa, at det synes at fremgaa af Efterretninger om Behandlingen af det islandske Finanslovforslag for Aarene 1906 og 1907, at Islands Tilskud til »Det forenede Dampskibsselskab« vil blive nedsat fra 75,000 Kr. til 30,000 Kr. aarlig.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning i denne Sag, kan i det hele slutte sig til det i Formandens Skrivelse anførte og skal derfor indskrænke sig til at bemærke følgende:

Skønt den nuværende Ordning for saa vidt er et Fremskridt fra Forholdene før 1ste Januar 1904, som vi nu have et særligt Skib, der sejler mellem København, Leith og Færøerne, og som, da der ved dette ikke behøves at tage Hensyn til Island, kan anløbe flere færøske Havne, og for saa vidt Færøerne nu oftere end tidligere have Postforbindelse med København og Omverdenen, saa hænder det endnu ikke saa sjældent, at der hengaar omtrent en Maaned imellem Rejserne fra København til Færøerne og omvendt, og dette er dog for lang Tid at vente for at kunne modtage eller afsende Post. I enkelte Tilfælde kunde disse lange Mellemrum mellem Postfarterne være forkortede en Del ved, at de Skibe, der sejle paa Island, havde anløbet Færøerne, og dersom »Det forenede Dampskibsselskab«s Skibe, som antaget, i Fremtiden komme til at gøre flere Rejser til Island, vil der mulig bedre kunne tages Hensyn hertil.

Hvad Postforbindelsen med Island angaar, er der saa langt fra at være sket noget Fremskridt, at her er en betydelig Tilbagegang. Kun 10 Gange aarlig kunne vi sende Post derop med disse Skibe og kun 9 Gange modtage Post. Fra *4de* Marts til *4de* Maj have vi kun een Gang Lejlighed til at sende Post derop; fra 4de Maj til 12te Juni er atter et langt Spring. Fra 5te August til 5te Oktober (2 Maaneder) anløbes Færøerne slet ikke af noget opgaaende Skib; fra 20de November til 19de Januar er atter et Mellemrum af 2 Maaneder. Med Posten fra Island er det endnu værre. Fra 20de December til 31te Marts (over 3 Maaneder) anløbes Øerne ikke af noget nedgaaende Skib, i April Maaned heller ikke; fra 12te Juli til 11te September er atter et Spring paa 2 Maaneder, ligeledes fra 27de Oktober til 20de December. Og dog er Færøerne utvivlsomt det Amt i Kongeriget, der har mest Interesse af en hyppig og regelmæssig Forbindelse med Island; men Færøerne kunne ifølge deres geografiske Beliggenhed ikke, som f. Eks. Bornholm, have Forbindelse med Island over København.

Det er ikke alene Slægtskabet mellem de to Folk, Færinger og Islændere, der gør en regelmæssig Forbindelse ønskelig; men det store Fiskeri, der herfra drives deroppe fra først i April til ind i Oktober, gør en saadan Forbindelse til en Nødvendighed for denne Tid af Aaret. Det er heller ikke uden Betydning, om vore Fiskere i Vintermaanederne kunne faa Underretninger bl. a. om Fiskeriforholdene deroppe.

Efter den nugældende Plan anløbe Islandsskibene i Reglen kun een Havn paa Færøerne (Thorshavn). Dette er en stor Ulempe for Post- og Passagerbefordringen. Vel kan der ved Udarbejdelsen af Fartplanen for vort lokale Postdampskib »Smiril« tages Hensyn hertil, saaledes som Tilfældet ogsaa har været; men det er indlysende, at dersom dette Skib indenfor en rimelig Tidsgrænse skal bringe saavel Københavns- som Islandsposten fra »Det forenede Dampskibsselskab«s Skibe til Posthusene i Trangisvaag og Klaksvig og ligeledes fra disse Steder afhente Post til Afsendelse til København og Island, saa vil det blive saa meget bundet, at en nogenlunde regelmæssig Fart her mellem Øerne umuliggøres. — Det vil derfor være af stor Betydning, at de Skibe, der paa Vej til og fra Island anløbe Færøerne, anløbe alle de Steder, hvor der findes Posthuse, altsaa opgaaende: Trangisvaag, Thorshavn, Klaksvig, og nedgaaende de samme Steder i omvendt Orden. Naar Opholdet paa hvert Sted indskrænkes til 1 à 2 Timer, vil dette ikke i nogen nævneværdig Grad forsinke Rejsen til og fra Island.

Med Hensyn til Godstrafikken kan man, hvad Forbindelsen med København og Udlandet angaar, vel nøjes med det nuværende Antal Anløb; kun hvis det for at imødekomme stigende Krav om at faa »Tjaldur« til at anløbe flere Havne paa Færøerne engang i Fremtiden skulde blive nødvendigt, at én af dets 13 Ture bortfaldt, vilde det være ønskeligt at faa Erstatning herfor ved Hjælp af et eller flere af de Skibe, der sejle paa Island; men af Hensyn til Fiskerne kunde det være særdeles ønskeligt at faa en Tur over til Islands Østland i Midten eller sidste Del af Maj, selv om Turen i April bortfaldt. Paa disse Ture til Østisland (opgaaende i Maj—Juni, nedgaaende i September—Oktober) var det ønskeligt, om Skibene foruden Trangisvaag, Thorshavn og Klaksvig kunde anløbe flere andre færøske Pladser (f. Eks. Fuglefjord, Midvaag, Vestmanhavn, Strænder) for at optage og landsætte Fiskere med Baade og Redskaber.

Det kunde nu synes, at de ovenfor paapegede Mangler maatte kunne afhjælpes ved, at andre Selskabers Skibe anløbe Færøerne paa Ruten København—Island, og delvis er dette ogsaa Tilfældet; men dels falder disse Ture ofte omtrent sammen med Turene for »Det forenede Dampskibsselskab«s Skibe, dels har man ikke noget Middel til at regulere Farten for de Selskaber, der ikke modtage Tilskud fra det offentlige.

Udvalget tillader sig derfor at foreslaa Tinget at indgaa til Justitsministeriet med Indstilling om, at der ved Fastsættelse af Fartplanen for »Det forenede Dampskibsselskab«s Skibe paa Ruten København—Færøerne—Island tages Hensyn til de ovenfor paapegede Mangler. Man føler sig overbevist om, at Ministeriet — her som ellers — vil vise sig imødekommende overfor Lagtinget. For Farten til og fra Island vil dette næppe faa nogen nævneværdig Ulempe, og dersom Islands Tilskud nedsættes, og den danske Statskasses Tilskud bliver det samme som nu, kan det heller ikke være noget ubilligt Krav, at der lidt mere end hidtil tages Hensyn til det danske Amt Færøerne.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Vedtagelse:

Tinget indgaar til Justitsministeriet med Indstilling om, at samme vil foranledige,

at de islandske Postskibe paa hver Rejse baade op- og nedgaaende anløbe de Havne paa Færøerne, hvor der findes Posthuse (Thorshavn, Trangisvaag og Klaksvig) for at landsætte og modtage Post og Passagerer,

at et Skib i sidste Halvdel af Maj gaar herfra til Østkysten af Island, og

at de Skibe, der i Maj og Juni gaa op til Islands Østkyst, saavel som de, der i September—Oktober komme derfra, maa anløbe flere færøske Havne for at optage og landsætte Passagerer (Fiskere).

Ved Sagens *2den Behandling, den 15de September* (se A. Side 169—171), vedtoges Overgang til 3dje Behandling med 15 St. mod 0.

Ved Sagens *3dje Behandling, den 18de September* (se A. Side 188) sattes Udvalgets Forslag under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 17 Stemmer. (Müller *stemte ikke*, Provsten og O. J. Olsen vare *fraværende*).

Den 20de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Ved medfølgende Skrivelse af 25de August d. A. har Lagtingets Formand henledet Opmærksomheden paa, at det islandske Alting har arbejdet for en Forandring i den nu bestaaende Ordning af Postdampskibsfarten mellem København—Leith—Færøerne og Island, blandt andet saaledes, at den islandske Landskasses Tilskud til denne Dampskibs-Forbindelse nedsættes i betydelig Grad. Formanden har dernæst henstillet, at Lagtinget tager Spørgsmaalet om en forbedret Postdampskibsforbindelse mellem København og Færøerne samt mellem Færøerne og Island under Overvejelse.

Efter en 1ste Behandling i Tinget blev Sagen overgivet til et Udvalg paa 5 Medlemmer, som under 11te September afgav medfølgende Betænkning.

Ved Sagens 3dje Behandling i Tinget den 18de September vedtoges Udvalgets saalydende Indstilling:

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

enstemmig med 17 Stemmer.

Idet man som Motivering for denne Vedtagelse tillader sig at henvise til, hvad der er anført i Formandens ovennævnte Skrivelse og Udvalgets Betænkning, tillader man sig allerærbødigst at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Foranstaltning. Lagtinget nærer det Haab, at det høje Ministerium vil vide at varetage Færøernes Interesse og udvirke, at der opnaas en hyppig og regelmæssig Forbindelse saavel mellem København og de færøske Posthuse som ogsaa mellem Færøerne og Island.

Færøernes Lagting, den 20de September 1903.

C. Bærentsen. *Joen Poulsen.*
Ordfører.

J. Z. Nielsen.

Til
Justitsministeriet.

XIX. Ændringer i Tvangsauktionslovens § 47.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Justitsministeriet*:

Justitsministeriet.

København, den 20de Maj 1905.

Ved hoslagt at fremsende 3 Eksemplarer af den under 1ste f. M. emanerede Lov om en forandret Affattelse af Tvangsauktionslovens § 47 tilligemed 1 Eksemplar af Lovforslaget, skulde man med Hensyn til den Regeringen ved § 52 i Lov om Tvangsauktioner m. m. af 9de April 1891 tillagte Bemyndigelse til ved kgl. Anordning at sætte Loven i Kraft paa Færøerne med de Lempelser, som ifølge disse Øers særegne Forhold maatte findes hensigtsmæssige, i Henhold hvortil er udfærdiget allerhøjeste Anordning af 12te April 1892, jfr. Justitsministeriets Skrivelse af 1ste Juni 1891, herved have Hr. Amtmanden anmodet om fra det i Sommer sammentrædende Lagting at ville indhente en Udtalelse om de Ændringer og Modifikationer i den nu emanerede Lov, hvortil der efter sammes Skøn maatte findes Grund.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Hermed fulgte en *Erklæring* fra *Sorenskriveren* af 19de Juli, hvori udtales, at denne »intet ser at indvende imod, at § 47 i Tvangsauktionsloven i den forandrede Affattelse gøres anvendelig paa Færøerne.«

Den 16de August kom Sagen til *1ste Behandling*. Efter Forslag af *Formanden* vedtoges med 13 St. mod 0 at henvise Sagen til »Udvalget for forskelligartede Sager«, som *den 7de September* (Ordfører: Nielsen) afgav følgende

Udvalgsbetænkning:

Justitsministeriet har ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne anmodet om Lagtingets Udtalelse angaaende, hvilke Ændringer eller Modifikationer der maatte være Grund til at foretage for Færøernes Vedkommende i den under 1ste April d. A. emanerede Lov om en forandret Affattelse af Tvangsauktionslovens § 47, der agtes sat i Kraft paa Færøerne.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal tillade sig at udtale:

Ligesom Sorenskriveren, der har haft Sagen til Erklæring, ikke har fundet noget at indvende mod, at Loven uforandret kan gøres anvendelig paa Færøerne, saaledes finder Udvalget heller intet at erindre derimod.

Som Følge heraf skal man tillade sig at indstille til Tingets Vedtagelse:

Regeringen anmodes om ved kongelig Anordning at sætte Lov Nr. 47 af 1ste April d. A. om en forandret Affattelse af Tvangsanktionslovens § 47 uforandret i Kraft paa Færøerne.

Den 13de September foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 155). Sagen overgik til 3dje Behandling.

Ved 3dje Behandling, den 16de September, vedtoges Udvalgets Indstilling ved Navneopraab enstemmig med 18 Stemmer (fraværende: Provsten og J. F. Olsen).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Til

Justitsministeriet.

Justitsministeriet har ved Skrivelse af 20de Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne begært Lagtingets Udtalelser om, hvilke Ændringer eller Modifikationer der maatte være Grund til at foretage for Færøernes Vedkommende i den under 1ste April d. A. emanerede Lov om en forandret Affattelse af Tvangsauktionslovens § 47.

Det Udvalg paa 3 Medlemmer, til hvilket Sagen blev henvist, har den 7de d. M. afgivet Betænkning og ikke fundet Anledning til at foreslaa nogen Forandring i den paagaaldende Lov, der derfor er foreslaaet uforandret at sættes i Kraft paa Færøerne.

Ved Sagens 3dje Behandling den 16de ds. blev Udvalgets saalydende Indstilling:

»Regeringen anmodes om ved kgl. Anordning at sætte Lov Nr. 47 af 1ste April d. A. om en forandret Affattelse af Tvangsauktionslovens § 47 uforandret i Kraft paa Færøerne«

enstemmig vedtaget med 18 Stemmer, idet 2 Medlemmer vare fraværende.

Idet man indsender Betænkningen tillige med Sagens øvrige Dokumenter, til hvilke henvises, skal man ærbødigst tillade sig at anbefale dens videre Fremme til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 21de September 1905.

C. Børentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Ved kgl. Anordning af 10de November 1905 er den ovenfor omhandlede Lov af 1ste April 1905 i uforandret Skikkelse udvidet til at gælde for Færøerne.

XX. Regler for Folkeskolen.

Ved *Lagtingets Aabning* fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag angaaende Lov for Almueskolevæsenet paa Færøerne. (Se Beretningen for 1904, Side 72—76.)

Den 1ste Avgust fremlagdes saalydende *Andragende* fra Foreningen »Sólarmagn«:

Til
løgtingið.

Hjáløgdu viðtøku um rætt móðurmálsins í skúlunum loyvir Sólarmagn sær hervið at framsenda fyri tað háttvirda ting í teirri vón og í tí treysti, at tingið við vælvild vil taka við hesari viðtøku og virka fyri at fáa hana til lóg, so nær so vorðna sum hon her er samtykt.

Kirkjubø tann 23. juli 1905.

Fyri Sólarmagn

Gazet Paturssón,
form.

* * *

Til
løgtingið.

Á Sólarmagns fundi á Vellnstað tann 28. mai 1905 viðtók felagið einmælt og fólkafundurin á Reynsmúla tann 9. juli 1905 samtykti í, at hettar varð borið fram fyri løgtingið:

1. Í øllum almanna barnaskúlum í Føroyum skal lærumálið vera føroyskt.
2. So skjótt sum lærarirnir vera so frægir, skal lærumálið í læraraskúlanum og realskúlanum eisini vera føroyskt.
3. Eingin skúlatvingsla, fram um tað sum nú er ásett, skal gerast gjaldandi við lóg fyri nakran barnaskúla í Føroyum, fyrr enn viðkomandi lærari hevur tiklð prógv í móðurmálinum.
4. Eingin barnaskúlalærari má setast í embætið uttan at hann hevur tikið prógv í móðurmálinum.
5. Føroyinga søga og Føroya landslæra skulu lærast í øllum føroyskum almanna skúlum.
6. Allir føroyskir skúlar skulu nýta føroyskar songbokur, og í læraraskúlanum skulu næmingarnir læra at fáa góðan hylling á einum úrvali av okkara bestu kvæðum.
7. Øll skúlabørn skulu fyrst duga at lesa og skriva nøkurhunda lýtaleyst á føroyskum máli, áðrenn tey fara at læra danskt.

»Fram«s Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1906.

8. Øll barnanpplæra í Gudsfrøði skal vera framborin á føroyskum máli.
9. Henda viðtøka tekur gildi á nýárum 1907.

Kirkjubø tann 23. juli 1905.

Fyri Sólarmagn

Gazet Paturssen,
form.

Den 3dje August sattes begge disse Sager under *foreløbig Behandling* saaledes:

a) *Forslag til Lov for Almueskolevæsenet* (se A. Side 1—6). Efter Forslag af *J. Poulsen* vedtoges at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.
b) Andragendet *fra Sólarmagn* (se A. 6—13). Kl. 8 afbrød Formanden Forhandlingerne til Fortsættelse næste Dag, hvor da, efter Forslag af *Paturssen,* vedtoges at henvise Sagen til Udvalget i ovennævnte Sag (a).

Til Medlemmer af Udvalget valgtes (4de Avgust): *Provsten, J. H. Poulsen, Paturssen, Winther og J. Poulsen.*

Den 30te Avgust fremlagdes og henvistes til Udvalget følgende Andragende fra en Del færøske Lærere og Lærerinder:

Til
Færø Amts Skoledirektion.

Vi undertegnede Lærere og Lærerinder, der har deltaget i Feriekursuset og derigennem faaet Undervisning i Færøsk, er kommet til det Resultat, at vi betragter den nu foreliggende Retskrivning (Hammershaimb's og »Broyting«) som aldeles ubrugelig i Folkeskolen, og kan af den Grund ikke gaa med til at undervise i skriftlig Færøsk, da alle andre Fag i høj Grad maa tilsidesættes, hvis en nogenlunde tilfredsstillende Færdighed skal kunne opnaas.

Vi tillader os derfor ærbødigst at henstille til den ærede Direktion, at skriftlig Færøsk som tvungent Fag i Folkeskolen ikke bliver paabudt, før man har haft Lejlighed til at sætte sig i Forbindelse med Sprogmænd og Pædagoger, hvis Kompetence er nødvendig for en heldig Løsning af dette Spørgsmaal, der for Tiden i høj Grad er aktuelt.

Thorshavn den 22de August 1905.

Johan M. Jacobsen. Joen Jacobsen. Thorvald Joensen. N. Djurhuus.
A. Ejdesgaard. Jacob Jacobsen. Muriane Jacobsen.
Thora Pálson. Samuel Fr. Niclasen.
Simon J. Jacobsen. Johanne Petersen. Birgitte Eliasen.
Kristiane Hansen. J. E. Joensen. Marie Joensen. Elisabeth Simonsen.
Poul Jensen. H. M. Jacobsen.

Den 16de September fremlagdes et af Udvalget udarbejdet »*Udkast til Forslag til Lov om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen paa Færøerne*« samt *Udvalgsbetænkning* (vedhæftede Lagtingstidende som Bilag 10 og 16).

Den 18de September foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 194—202). Efter at Lovudkastets enkelte Afsnit (§§ 1—3, §§ 4—6, §§ 10—13 og §§ 14—19) vare behandlede, vedtoges Overgang til 3dje Behandling med 14 St. mod 0.

Den 20de September fremlagdes saalydende *Ændringsforslag fra Udvalget:*

Til § 7.

Imellem 3dje og 4de Stykke indskydes:

»Forældre, der staa udenfor Folkekirken, kunne forlange deres Børn fritagne for at deltage i Religionsundervisningen.«

Samme Dag (20de Septbr.) foretoges Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 224).

§§ **1**—**6** betragtedes som vedtagne uden Afstemning. § **7.** Ændringsforslaget vedtoges med 15 St. mod 0. Flertallets Forslag, saaledes ændret sattes først under Afstemning; men da kun 9 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab, ved hvilket Forslaget vedtoges enstemmig med 13 Stemmer (*stemte ikke:* Paturssen, O. J. Olsen, Hentze og Thomsen; *fraværende:* Müller, C. Olsen og T. J. Petersen). Mindretallets Forslag var saaledes bortfaldet. §§ **8**—**19** betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

Mindretallet tog sit Forslag om Lovens Ikrafttræden tilbage.

Lovforslaget i dets Helhed sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 15 Stemmer (*stemte ikke:* Paturssen og O. J. Olsen; *fraværende:* Müller, C. Olsen og T. J. Petersen).

Derpaa fremkom fra Udvalget følgende

Forslag til Beslutning:

Det af Tinget vedtagne Forslag til Lov om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen paa Færøerne tilstilles Thorshavns Kommunalbestyrelse og samtlige Kommunalforstanderskaber til Erklæring, idet de nævnte kommunale Styrelser anmodes om tillige at indhente vedkommende Skolekommissioners Betænkning over Lovforslaget.

Samtlige Erklæringer bedes tilstillede Lagtingets Formand inden Midten af Juli Maaned 1906.

Sagen i dens Helhed forelægges derefter næste Aars Lagting ved dets Aabning.

Dette Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 15 St. mod 0.

XXI. Oprettelse af et Lærerembede og Statstilskud til Skolebygninger i Kvivig Sogn.

Den 16de August fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Skoledirektionen:*

Færø Amts Skoledirektion.

Thorshavn, den 15de August 1905.

I det med Bilag hosfølgende til Skoledirektionen indkomne Andragende anholder Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld om Lagtingets Medvirkning til:

1. at der oprettes et Embede som Lærer (Lærerinde) i Kvivig Sogn med lovmæssigt Lønningsbidrag fra Statskassen,
2. at der af Statskassen ydes Sognet et Tilskud af 4000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning med Lærerbolig i Kvivig og 1400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Lejnum.

Idet man fremdeles vedlægger et til Direktionen indkommet Andragende fra Beboere i Kvivig om, at der for Tiden ikke maa blive oprettet offentlig Skole i Sognet, samt en derover indhentet Erklæring af 19. f. M. med 1 Bilag fra Forstanderskabet og endelig en Skrivelse af 21. f. M. fra vedkommende Sognepræst, indeholdende nærmere Oplysninger om Antallet af Indbyggerne og undervisnings-

pligtige Børn i Sognet, skal Skoledirektionen anbefale, at Forstanderskabets Andragende tages til Følge.

C. Bærentsen. *Fr. Petersen.* *Johan H. Poulsen.*

Til
Færøernes Lagting.

(De omtaldte Andragender og Skrivelser udelades her; deres Indhold fremgaar af Udvalgsbetænkningen).

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 17de August* (se A. Side 66—67), vedtoges, efter Forslag af *Provsten,* at henvise den til »Kirkekasseudvalget«.

Den 30te August afgav Udvalget (Ordfører: *Provsten*) med Hensyn til Spørgsmaalet om *Oprettelse af et Lærerembede* for Sognet saalydende

Udvalgsbetænkning:

Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld anholder i et Lagtinget af Færø Amts Skoledirektion forelagt Andragende om Tingets Medvirken til, at der oprettes et Embede som Lærer (Lærerinde) i Kvivig Sogn med lovmæssigt Lønningsbidrag fra Statskassen, og at der ligeledes af Statskassen ydes Tilskud af sædvanlig Størrelse til Opførelse af en Skolebygning med Lærerbolig i Kvivig og en Skolestue i Løjnum.

Undertegnede Udvalg, til hvilket denne Sag er bleven henvist, skal senere i en særlig Betænkning behandle Spørgsmaalet om Statsbidrag til Lærerbolig og Skolestuer, men skal her kun omtale Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Lærerembede for Sognet. Til sidstnævnte Spørgsmaal, til hvis Løsning der ikke saaledes som til førstnævntes kræves særlig Bevilling paa Finansloven, maa Lagtinget formentlig tage Stilling saa snart som muligt, for at det omhandlede Lærerembede, om det bliver oprettet, kan finde kvalificerede Ansøgere blandt den, som i Slutningen af næste Maaned skal dimitteres fra den herværende Lærerskole, idet Kvivig Sogns Skolekommission ønsker Embedet besat, saa snart dette kan ske.

Som det fremgaar af de med Kommunalforstanderskabets Andragende følgende Bilag, har der saavel blandt Husfædrene i Kvivig Sogn som indenfor vedkommende Skolekommission og Forstanderskab været nogen Meningsforskel med Hensyn til Ønskeligheden af, at der allerede nu oprettes en offentlig Skole i Sognet, idet navnlig 36 Beboere af Sognet i et Andragende til Skoledirektionen have gjort gældende, at Sognets økonomiske Forhold ere saa daarlige, »at der for nærværende Tid ikke maa indføres Skole i Sognet.«

Forstanderskabet har imidlertid oplyst, at Kvivig Sogn langt fra er saa ugunstigt stillet, som i nævnte Andragende anført, og ikke ugunstigere end de andre Sogne i Kommunen.

Udvalget kan ganske slutte sig til denne Udtalelse af Forstanderskabet og maa anse det for at være særdeles glædeligt, at 42 Beboere af Kvivig Sogn have fremsat Ønsket om at faa offentlig Skole oprettet, og at dette Ønske er blevet støttet af et betydeligt Flertal indenfor Skolekommissionen og Forstanderskabet. Thi det er paa den høje Tid, at der indføres et ordnet Skolevæsen for Kvivig Sogns 85 Børn i skolepligtig Alder, af hvilke de fleste ifølge Sognepræstens Udtalelser have været temmelig forsømte.

Idet man endnu bemærker, at der, naar offentlig Skole er indført i Kvivig Sogn, paa Færøerne kun vil være to Steder uden ordnet offentligt Skolevæsen, nemlig Kalbak Sogn og Thorshavns udenbys Sogn, skal man paa det varmeste anbefale Tinget at vedtage:

1. Lagtinget bifalder, at der paalægges Kvivig Sogn at udrede de med Ansættelsen af en Lærer (Lærerinde) forbundne aarlige Udgifter.
2. Skoledirektionen anmodes om at udvirke, at der i Kvivig Sogn oprettes et Embede for en Lærer eller Lærerinde med lovmæssigt Lønningsbidrag af Statskassen.

Den 1ste September sattes denne Del af Sagen under *2den Behandling* (se A. Side 102—103). Udvalgets Forslag sattes under Afstemning og vedtoges med 17 St. mod 0.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om *Statstilskud til Skolebygninger* afgav Udvalget (Ordfører: *Provsten*) dernæst *den 5te September* saalydende

Udvalgsbetænkning:

Til undertegnede Udvalg er henvist et til Lagtinget gennem Skoledirektionen indkommet Andragende fra Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld om Tingets Medvirkning til, at der af Statskassen maa blive bevilget et Tilskud af 4000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning med Lærerbolig i Bygden Kvivig og 1400 Kr. til en Skolestue ved Bygden Lejnum.

Dette Andragende staar i Forbindelse med og er en ganske naturlig Følge af, at nævnte Forstanderskab i Aar har fattet Beslutning om, at der skal oprettes en offentlig Skole i Kvivig Sogn, saafremt det sædvanlige Tilskud til en Lærers (Lærerindes) Løning kan erholdes af Statskassen. Denne Beslutning har Lagtinget approberet og anmodet Skoledirektionen om at drage Omsorg for, at Lærerembedet bliver oprettet med lovmæssigt Lønningsbidrag af Statskassen.

Da Læreren ønskes ansat og Undervisningen begyndt allerede nu i Efteraaret, maa man foreløbig lade sig nøje med at benytte lejede Lokaler, saa gode som man nu kan faa dem, men at det maa anses for at være af største Vigtighed for den nyoprettede Skole, at den snarest muligt kommer til at bo under eget Tag, derom kan Udvalget være ganske enigt med Forstanderskabet.

Under Henvisning til de Oplysninger, som Sognepræsten for Nordstrømø i sin som Bilag til denne Sag medfølgende Skrivelse til Skoledirektionen giver med Hensyn til Børneantallet i Kvivig Sogn, og paa Grund af disse Bygders Beliggenhed maa Udvalget ligesom Forstanderskabet anse det for nødvendigt, at der i Sognet opføres to Skolestuer, den ene i Forbindelse med Lærerboligen i Sognets Hovedbygd, Kvivig, for de der hjemmehørende skolepligtige Børn, for Tiden 43 i Tallet, den anden paa et Sted, beliggende $^1/_4$ Mils Vej fra Kvivig, mellem Bygderne Lejnum og Stykket for Børnene i disse Bygder og Bygden Skælling, tilsammen 31 Børn.

I Henhold til det anførte skal Udvalget tillade sig at indstille til Lagtingets Vedtagelse:

> Lagtinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at der af Statskassen tilstaas Kvivig Sogn i de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld et Tilskud af 4000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning med Lærerbolig i Kvivig og 1400 Kr. til Opførelse af en Skolestue ved Lejnum.

Den 8de September sattes dette Spørgsmaal under *2den Behandling* (se A. Side 116). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 17 St. mod 0.

Den 9de September foretoges Sagens *3dje Behandling.* Udvalgets Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 17 Stemmer mod 1 (*nej* stemte: Paturssen; *fraværende:* Hentze og Thomsen).

Den 11te September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Lagtinget har i dettes indeværende Samling vedtaget med 17 Stemmer — idet et Medlem stemte imod og 2 vare fraværende — at indgaa til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Andragende om, at der af Statskassen tilstaas Kvivig Sogn i de forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld et Tilskud af 4000 Kr. til Opførelse af en Skolebygning med Lærerbolig i Kvivig og 1400 Kr. til Opførelse af en Skolestue i Lejnum.

I Henhold til det saaledes vedtagne tager man sig herved den Frihed at henvende sig til det høje Ministerium med Anmodning om, at der ved sammes gunstige Forsorg maatte af Statskassen tilstaas Kvivig Sogn det begærede Tilskud til de nævnte Bygninger, idet man som nærmere Motivering tillader sig at henvise til hoslagte Andragende med Bilag og ligeledes medfølgende Udvalgsbetænkning.

Lagtingssalen i Thorshavn den 11te September 1905.

C. Bærentsen. *Fr. Petersen.*

Joen Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet er modtaget følgende *Skrivelse:*

Ministeriet
for
Kirke- og Undervisningsvæsenet.

København den 11te Oktober 1905.

I Anledning af at Direktionen i Skrivelse af 13de f. M. har anholdt om Ministeriets Samtykke til, at der i Kvivig Sogn maa blive oprettet et Embede for en Lærer eller Lærerinde med Lønningsbidrag af Statskassen i Overensstemmelse med Lov 7de Marts 1902 § 2, skal Ministeriet tjenstlig melde til behagelig Efterretning og videre Bekendtgørelse, at man efter det i Sagen oplyste kan bifalde Oprettelsen af det omtaldte Embede paa nævnte Vilkaar.

For saa vidt der samtidig er ansøgt om Statstilskud til en Skolebygning med Lærerbolig i Kvivig og en Skolestue i Lejnum med henholdsvis 4000 Kr.

og 1400 Kr., bemærkes det, at den fornødne Bevilling i saa Henseende vil blive søgt paa Finanslovforslaget 1906 07.

Enevold Søronsen.

A. P. Weis.

Til
Skoledirektionen for Færø Amt.

XXII. Feriekursus for Lærere og Lærerinder i 1906.

Den 16de September fremlagdes følgende af *Paturssen* stillede *Forslag til Beslutning* (dateret 15de September).

1. Tinget bevilger af den økonomiske Fond et Beløb af 800 Kr. til Afholdelse af Udgifterne ved et Feriekursus for færøske Folkeskolelærere og -lærerinder i Thorshavn i 1906.
2. Det overdrages Skoledirektionen at varetage og foranstalte alt til Kursusets Forberedelse og Afholdelse videre fornødent.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 18de September* (se A. 202 - 203), vedtoges, efter Forslag af *Formanden*, at henvise den til »Udvalget for Skolesager« (XX), som den *21de September* (Ordfører: Winther) afgav følgende

Udvalgsbetænkning.

Fra Lagtingsmand Paturssen fremkom den 15. ds. et Forslag til Beslutning gaaende ud paa, at Tinget bevilger af økonomisk Fond et Beløb af 800 Kr. til Udgifter ved Afholdelse af et Feriekursus for færøske Folkeskolelærere og -lærerinder i Thorshavn i 1906, samt at det overdrages Skoledirektionen at foranstalte alt til Kursusets Forberedelse og Afholdelse videre fornødent.

Sagen blev imidlertid ved 1ste Behandling henvist til undertegnede Udvalg, der skal tillade sig at udtale:

Man kan fuldt ud erkende Betydningen af saadanne Kursus, og den

Velvilje og Tilslutning, de i 1903 og i Aar afholdte Feriekursus har mødt hos vor Lærerstand, viser bedst, at man her imødekommer et almindelig næret Ønske.

Ved de to afholdte Kursus har man foruden stedlige Lærerkræfter tillige søgt Bistand fra Danmark, idet en dansk Lærer hvert af Aarene har medvirket ved Kursuset. Dette mener Udvalget mulig kunde undværes ved det paatænkte Kursus i 1906, der præmnest tænkes baseret paa Undervisning i Færøsk af Hensyn til den i Aar i Tinget vedtagne Skolelov, hvorved Færøsk indføres som tvungent Fag i Folkeskolen. Udvalget maa for øvrigt antage, at der til et Feriekursus i Thorshavn kan erholdes de nødvendige Lærerkræfter paa Færøerne. Da man imidlertid har ment det rettest, at Ordningen af Kursuset samt Omfanget af Undervisningsfagene som hidtil overlades Skoledirektionen at tage Bestemmelse om, har Udvalget kun villet udtale foranstaaende, idet man i øvrigt mener, at Skoledirektionen her bør have frie Hænder.

Naar Forslagsstilleren har slaaet paa, at hele Udgiften til Kursuset skal afholdes af en færøsk Kasse (økonomisk Fond), kan Udvalget ikke slutte sig hertil, da man mener det rettest at følge den Vej, man er slaaet ind paa i 1904, ved at søge Bevilling paa Finansloven for en Del af de Udgifter, der medgaa til Afholdelse af et saadant Kursus, idet Statskassen afholder alle Udgifter til lignende Kursus i det øvrige Kongerige.

Udvalget har ment, at Lagtinget bør søge en Bevilling af Statskassen af lignende Størrelse som forrige Aar, samt at de øvrige nødvendige Udgifter afholdes af økonomisk Fond som den af Lagtingets Kasser, der er bedst situeret, dog at Udgifterne af denne Kasse ikke overstige 600 Kr.

I Henhold til foranstaaende skal Udvalget tillade sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

1. Tinget indgaar til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Ansøgning om, at dette vil søge bevilget et Beløb af 600 Kr. som Hjælp til Afholdelse af Udgifterne ved et Feriekursus for færøske Folkeskolelærere og -lærerinder i Thorshavn i 1906.
2. Der bevilges af den økonomiske Fond et Beløb af indtil 600 Kr. i samme Øjemed.
3. Under Forudsætning af at den fornødne Bevilling opnaas, anmodes Skoledirektionen om at ordne det videre forøødne ved at antage Lærere, bestemme Undervisningsfag o. s. v.

Den 22de September foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 245—46). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 13 St. mod 0.

Til *3dje Behandling (samme Dags Eftermiddag;* se A. Side 251) fremkom følgende *Ændringsforslag* fra *Formanden*:

Til Punkt 2.

Ordet »indtil« udgaar.

Ændringsforslaget vedtoges med 13 St. mod 0, hvorefter Udvalgets Forslag (Pkt. 1—3), saaledes ændret, ved Navneopraab vedtoges enstemmig med 15 Stemmer *(fraværende:* Provsten, C. Olsen, Petersen, Ellersøe og Weihe).

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

Den 22de September oplæstes og underskrevos saalydende *Indstilling* i Sagen:

Færøernes Lagting.

Thorshavn, den 22de September 1905.

Til

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Fra et af Tingets Medlemmer fremkom i indeværende Samling Forslag om, at Tinget af en af de under det sorterende Kasser bevilger et nærmere angivet Beløb til Bestridelse af Udgifter ved Afholdelsen af et Feriekursus i Thorshavn i 1906 for færøske Folkeskolelærere og -lærerinder.

Sagen blev henvist til det Udvalg, der har været nedsat til at behandle Sagen angaaende Regler for Folkeskolen. Under 21de ds. afgav Udvalget Betænkning.

Udvalget kunde med Forslagsstilleren være enigt om Sagens store Betydning for vor Lærerstand og det ønskelige i, at der fortsættes med de Kursus, der i to foregaaende Aar har været afholdt med betydelig Tilslutning fra Lærerne. Med Hensyn til hvorledes de nødvendige Midler til Bestridelse af Udgifterne skulde tilvejebringes, mente Udvalget at burde følge den Vej, man slog ind paa i Tinget i Fjor, da der var Forslag inde til en lignende Bevilling, idet man dengang søgte Statskassens Støtte i Forbindelse med et Tilskud fra Lagtinget.

Udvalget tillod sig derfor at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

(se Udvalgsbetænkningen).

Til Sagens 3dje Behandling var af Formanden stillet et Ændringsforslag til Indstillingspunkt 2 om, at Ordet »indtil« udgaar, idet Forholdet ved denne Ændring vilde blive, at af de medgaaede Udgifter til Kursuset kom Statskassen og den økonomiske Fond hver til at bære Halvdelen, medens Udvalget havde villet foreslaa, at den økonomiske Fond kun kom til at bære de Udgifter, der maatte paaløbe ud over det forventede Statstilskud.

Ved Afstemningen vedtoges Ændringsforslaget, hvorefter den saaledes ændrede Indstilling vedtoges enstemmig med 15 Stemmer, idet 5 Medlemmer vare fraværende.

Idet man i øvrigt skal henvise til Betænkningen, tillader man sig ærbødigst at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

C. Berentsen. *M. A. Winther.*

Joen Poulsen.

XXIII. Bøder efter Sonæringsloven og Søloven.

Ved *Lagtingets Aabning* fremlagdes *Skrivelse* fra *Amtet* af 23de November 1904, ledsaget af Skrivelse fra Sorenskriveren af 16de s. M. (Skrivelserne refereres i nedenstaaende Udvalgsbetænkning).

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 7de August*, vedtoges, efter Forslag af *Formanden*, at henvise den til »Udvalget for forskelligartede Sager«, som den *30te August* (Ordfører: Nielsen) afgav følgende

Udvalgsbetænkning:

Færø Amt har ved Skrivelse af 23de November f. A. forelagt Lagtinget en fra Færøernes Sorenskriveri til Amtet indsendt Skrivelse af 16de s. M., i hvilken fremhæves det ønskelige i, at der søges tilvejebragt den Ordning i Henhold til § 23 i Lov om Sønæringen af 25de Marts 1892, at Bøder for Overtrædelse af denne Lov, for saa vidt vedkommende Skib er hjemmehørende paa Færøerne, tilfalder en færøsk Institution, formentlig mest passende »Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte paa Færøerne«. Amtet har, næst at anbefale den foreslaaede Ordning, henledet Opmærksomheden paa, at Muligheden for en lignende Ordning med Hensyn til Bøder efter Søloven af 1ste April 1892 § 102 foreligger, jfr. denne Lovs § 105, og at der formentlig er lige saa god Grund til for disse sidste Bøders Vedkommende at søge den tilvejebragt.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal tillade sig at anføre følgende:

Den foreslaaede Ordning er overensstemmende med den Bestemmelse, der i sin Tid efter Lagtingets Indstilling blev truffen med Hensyn til Bøder i Henhold til Skibsregistreringsloven af 1ste April 1892 § 68, jfr. Justitsministeriets Bekendtgørelse af 30te September 1893.

Der er formentlig ligge saa stor Anledning til at tillægge »Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte paa Færøerne«, der er en i Søfartens eller de søfarendes Interesse stiftet Forening, de i § 23 i Lov om Sønæringen af 25de Marts 1892 og Søloven af 1ste April 1892 § 102, jfr. § 105, omtaldte Bøder, for saa vidt angaar Skibe, der ere hjemmehørende paa Færøerne. Det er rimeligt, at de paagældende Bøder, der for Færøernes Vedkommende for Tiden tilfalde Bombebøssen i København, tillægges en færøsk Institution som den ovenfor nævnte, saa meget mere som saadanne Bøder, saa vidt Udvalget bekendt, i den senere Tid ere tillagte lignende lokale Institutioner i det øvrige Kongerige. »Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte paa Færøerne« trænger til Støtte af det offentlige, og dens Formaal berettiger den ogsaa til saadan Støtte, idet den næsten alene eller hovedsagelig kun kommer Søfarten til Nytte. Denne Forening har paa Grund af de paa Søen i de senere Aar hyppigt indtrufne Ulykkestilfælde haft saa vanskeligt ved at klare sig, at der ofte indenfor dens Bestyrelse har været Tale om at henvende sig til Statskassen om Støtte.

Som Følge af foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

Justitsministeriet anmodes om at virke hen til, at Bøder efter § 23 i Lov om Sønæringen m. m. af 25de Marts 1892 og Sølov af 1ste April 1892 § 102, jfr. § 105, for saa vidt angaar Skibe, der ere hjemmehørende paa Færøerne, for Fremtiden tillægges Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte sammesteds.

Den 1ste September foretoges Sagens *2den Behandling*. Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 17 St. mod 0.

Ved Sagens *3dje Behandling, den 14de September*, vedtoges Udvalgets Forslag ved Navneopraab enstemmig med 17 Stemmer (*fraværende*: Provsten, Isaksen og O. J. Olsen).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Til

Justitsministeriet.

Ved Skrivelse af 16de November f. A. til Færø Amt har Sorenskriveren henstillet, om der ikke maatte findes Anledning til i Overensstemmelse med § 23 i Lov om Sønæringen at søge tilvejebragt den Ordning, at Bøder for Overtrædelser af nævnte Lov tilfalder en færøsk Institution, for saa vidt vedkommende Skib er hjemmehørende paa Færøerne.

Amtet har ved Skrivelse af 23de s. M. forelagt Sagen for Lagtinget og samtidig henledet Opmærksomheden paa, at Muligheden for en lignende Ordning med Hensyn til Bøder efter Søloven af 1ste April 1892 § 102 foreligger, jfr. denne Lovs § 105.

Sagen blev henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, som under 30te f. M. afgav Betænkning, hvortil henvises.

Efter at have undergaaet 2 Behandlinger i Tinget, blev ved Sagens 3dje Behandling den 14de ds. Udvalgets saalydende Indstilling:

(se Udvalgsbetænkningen)

enstemmig vedtaget med 19 Stemmer, idet 3 Medlemmer vare fraværende.

Idet man fremsender Sagens Dokumenter, skal man ærbødigst tillade sig at anbefale dens videre Fremme til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 21de September 1905.

C. Berentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

I Anledning af denne Indstilling er udfærdiget de i nedenstaaende *Bekendtgørelser fra Justitsministeriet* (henholdsvis af 29de og 30te November 1905) indeholdte Bestemmelser:

I Henhold til § 23 i Lov om Sønæringen m. m. af 25de Marts 1892 har Justitsministeriet bestemt, at de for Overtrædelse af denne Lov paalagte Bøder skulle, for saa vidt det paagældende Skib er hjemmehørende paa Færøerne, tilfalde Foreningen for forulykkedes Efterladte sammesteds fra den 1ste Januar 1906.

Paa Justitsministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget hans Majestæt Kongen under 30te d. M. i Henhold til § 105 i Søloven af 1ste April 1892, jfr. allerhøjeste Anordning af 4de November s. A. om Lempelser i bemeldte Lov for Færøernes Vedkommende, allernaadigst at bestemme, at de i Lovens § 102 omneldte Bøder for Tjenesteforseelser af Skibsmandskabet, efter Fradrag af hvad der efter Lovens § 105 anvendes til Dækning af Rederiets Krav paa Erstatning hos den skyldige, tilfalde for Forseelser begaaede af Mandskabet paa Skibe, som ere hjemmehørende paa Færøerne, Forsikringsforeningen for forulykkedes efterladte sammesteds fra den 1ste Januar 1906.

XXIV. Lov om Udførelse af Notarialforretninger.

Den 10de August fremlagdes et af Sorenskriveren udarbejdet Udkast til Forslag til Lov om Udførelse af Notarialforretninger paa Færøerne (vedhæftet Beretningen som *Bilag 9*).

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 12te August*, vedtoges, efter Forslag af *Formanden*, at henvise den til »Udvalget for forskelligartede Sager«, som *den 5te September* (Ordfører: Nielsen) afgav følgende

Udvalgsbetænkning:

Til Lagtinget er indkommet et af Sorenskriveren udarbejdet Forslag til Lov om Udførelse af Notarialforretninger paa Færøerne tilligemed Udkast til Instruks for disse Forretningers Udførelse.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal tillade sig at anføre følgende:

Som bekendt har Sorenskriveren hidtil ene kunnet udføre Notarialforretninger paa Færøerne, hvilket i høj Grad er upraktisk paa Grund af Afstandene, Samkvemsvanskeligheder og Kostbarheden af Sorenskriverens Rejse, der ifølge Sportelreglementet skal betales af Rekvirenten. Disse Vanskeligheder er man hidtil kommen over, ved at der som Regel er udfærdiget Konstitution for vedkommende Sysselmand til at fungere som Notarius paa Sorenskriverens An- og Tilsvar, naar en Notarialforretning er begæret udenfor Sydstrømø. At faa en saadan Konstitution for vedkommende Sysselmand tager imidlertid altfor lang Tid, hvorfor man desværre ofte foretrækker at hjælpe sig uden Notarius, hvilket i mange Tilfælde medfører Retstab for Befolkningen.

Hvis Sysselmændene, saaledes som Lovforslaget gaar ud paa, kunde udføre Notarialforretninger, vilde det være forholdsvis let for enhver at skaffe sig Notarii Bistand. Dette vilde sikkert medføre, at en hel Del Tvistigheder om Gyldigheden af Testamenter og Gavebreve m. v., oprettede for tilkaldte Testamentsvidner, ofte vilde undgaas.

Naar den i den senere Tid saa meget omtalte Bank i en forhaabentlig ikke altfor lang Fremtid oprettes paa Færøerne, vil Vekselomsætningen derved stærkt forøges. Som Følge heraf vil det ligefrem blive en Nødvendighed at Adgangen til Notarius lettes for Vekselprotesters Vedkommende.

I Henhold til foranstaaende kan Udvalget ikke andet end anbefale det foreliggende Forslag, idet man dog ad de enkelte Paragraffer skal tillade sig at udtale:

Ad § 1. Da det formentlig er Meningen, at Sysselmændene ikke alene skulle have Ret til, men ogsaa være forpligtede til at udføre Notarialforretninger, vil det, for at forebygge Misforstaaelse, være rettest, at Ordene »kunne« i §ens 1ste Linie ombyttes med »paahviler det.«

Ad § 2. Udvalget vilde anse det for heldigst at tillægge de af Sysselmændene benyttede Vidner en Godtgørelse for den Tidsspilde, der foraarsages dem. Man har tiltænkt sig hvert af Vidnerne 50 Øre for hvert Forretning.

Ad § 3. Ved denne § findes intet at bemærke.

Med Hensyn til paagældende Udkast til Instruks for Udførelsen af Notarialforretninger paa Færøerne finder Udvalget intet væsentligt at bemærke. Kun med Hensyn til de for Notarius foreslaaede Regler om hans specielle Inhabilitet skal Udvalget af rent praktiske Hensyn bemærke følgende:

Ved Afskibning af Klipfisk fra Færøerne til Udlandet har udenfor Thorshavn Sysselmændenes Attest paa de nødvendige Afskibningsdokumenter altid været krævet og benyttet i Stedet for en egentlig Notarialattest, og dette uden Hensyn til, hvor nær Sysselmanden har været Afskiberen beslægtet eller besvogret. Naar Sysselmanden for Fremtiden skal udføre Notarialforretninger, maa saadanne Attester udfærdiges som Notarialattester. Af praktiske Grunde vilde det være højst uheldigt, om Sysselmanden i saadanne Tilfælde ikke kunde fungere som Notarius, selv om han var beslægtet eller besvogret med Afskiberen i op- og nedstigende Linie eller i Sidelinjens 1ste Grad. Det samme vil ogsaa være Tilfældet for Vekselprotesters Vedkommende. Disse Forretninger taale ikke at oppebie Konstitution for hvert enkelt Tilfælde, og paa Grund af Afstandene kunne saadanne Forretningers Udførelse ikke overlades Sorenskriveren. Man har derfor ment det rigtigst, at Notarius bør fungere i paatrængende Tilfælde uden Hensyn til, hvor nær han er Rekvirenten beslægtet eller besvogret.

Som Følge af foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget det foreliggende Lovudkast og Instruks til Vedtagelse med følgende Ændringer og Tilføjelser:

1. I § 1, 1ste Linie erstattes Ordene »kunne« med: »paahviler det«, hvorhos der imellem Ordene »Færøerne« og »udføre« indskydes: »at«.

2. Til § 2, 1ste Stykke tilføjes der: »Derhos tillægges der hvert af de af Sysselmanden benyttede Vidner en Godtgørelse af 50 Øre for hver Forretning«.
3. I Instruksens 8de Stykke, 1ste Linie, indskydes mellem Ordene »ikke« og »fungere«: »udenfor paatrængende Tilfælde«.

Den 9de September kom Sagen til *2den Behandling*. Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 19 St. mod 0.

Den 13de September foretoges Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 155).

A. Lovforslaget (Bilag 9).

Udvalgets Ændringsforslag til §§ 1 og 2 vedtoges med henholdsvis 17 og 14 St., hvorefter §§, saaledes ændrede, betragtedes som vedtagne uden Afstemning.

§ 3 vedtoges uden Afstemning.

B. Forslag til Instruks.

Efter at Ændringsforslaget var vedtaget med 15 St. mod 0, betragtedes Forslaget, saaledes ændret, som vedtaget uden Afstemning.

Det saaledes ændrede *Lovforslag* og *Forslag til Instruks* sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 17 Stemmer. *(fraværende:* Provsten, Isaksen og O. J. Olsen).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Til

Justitsministeriet.

Lagtinget har i indeværende Samling haft til Behandling et af Sorenskriveren udarbejdet Forslag til Lov om Udførelse af Notarialforretninger paa Færøerne tilligemed Udkast til Instruks for disse Forretningers Udførelse, gaaende ud paa, at Sysselmændene hver indenfor sit Syssel skulle kunne udføre saadanne Forretninger.

Sagen blev henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, som den 5te ds. afgav medfølgende Betænkning, hvortil henvises. Efter at Sagen havde undergaaet de sædvanlige 2 Behandlinger i Tinget, blev den med de af Udvalget foreslaaede Forandringer og Tilføjelser, ved 3dje Behandling, den 13de ds., enstemmig vedtaget med 17 Stemmer, idet 3 Medlemmer vare fraværende.

Idet man hoslagt indsender Sagens Dokumenter, skal man ærbødigst tillade sig at anbefale dens videre Fremme til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 20de September 1905.

C. Bærentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XXV. Om Ansættelse af en Politimyndighed i Vaag (Suderø).

Den 18de September fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Amtet*:

Færø Amt.

Thorshavn, den 18de September 1905.

Efter Justitsministeriets Anmodning skal jeg herved forelægge Lagtinget til Betænkning det hosfølgende Andragende, hvori Købmænd i Vaag paa Suderø anholde om, at der maa blive ansat en Politimyndighed der, tilligemed de ligeledes medfølgende over Andragendet indhentede Erklæringer fra Landfogden og Sysselmanden for Suderø Syssel.

C. Berentsen.

Til
Færøernes Lagting.

Det omtaldte Andragende og Erklæringer ere saalydende:

Til

Justitsministeriet.

Undertegnede Købmænd i Vaag, Suderø, Faerøerne, tillade sig herved ærbødigst at fremkomme til det høje Justitsministerium med følgende:

For c. 1 Aar siden tillade vi os at sende til Justitsministeriet en Ansøgning om at faa ansat en Politimyndighed i Vaag; men da vi endnu ikke have faaet nogen Afgørelse i Sagen, tillade vi os igen at ansøge det høje Justitsministerium om at faa bevirket, at vi faa en saadan ansat her, da vi anse det for aldeles nødvendigt for Bygdens Trivsel.

Bygden Vaag, som paa Grund af sin gode Havn har taget et stort Opsving i Handel og Søfart i de sidste Aar, har store Fremtidsmuligheder for sig; men den bliver for en stor Del hæmmet i sin Udvikling af de nuværende ugunstige Omstændigheder. Vi skulle her tillade os at berøre følgende Punkter:

1) Hver Gang vi skulle have Mandskabet paa vore Fiskerskibe paamønstret, maa vi lade dem sejle over til Trangisvaag, hvor Sysselmanden bor, da vi her ikke have nogen Person, som har Myndighed til at gøre dette; men at dette ofte forvolder Ulemper, kan man godt forstaa, idet der ofte indtræffer saadanne Vejrforhindringer, at vore Skibe blive hindrede i Fiskeriet, medens Trangisvaag-Skibene let kunne komme ud paa Fiskegrundene.
2) Under Fiskeriet, naar Skibene ligge inde, forvolde ofte de fremmede Fiskere saa megen Forstyrrelse, at det vilde være højst nødvendigt, at der var en Politimyndighed, som kunde holde Orden her.
3) Hver Gang vi skulle afskibe Fisk til Udlandet, maa vi rejse til Trangisvaag for at faa Attester paa de Papirer, som skulle følge med Fisken.

4. Naar vore Fragt- eller Transportskibe have toldpligtige Varer om Bord, maa de først sejle til Trangisvaag for at klarere Tolden, før de kunne komme hertil. At dette altid forvolder store Ulemper især for vore Sejlskibes Vedkommende, kan følgende Eksempel bedst vise: En Kutter herfra, som kom fra Bergen med Varer, havde ligo saa lang Tid fra Trangisvaag til Vaag som fra Bergen til Trangisvaag, da den paa Grund af Vindstille og høj Sø blev indespærret i Trangisvaag i flere Dage, i hvilken Tid den kunde være udlosset her, hvis den kom direkte hertil.

Kort sagt, i alle Sager, hvor ringe de end ere, ere vi henviste til Sysselmanden i Trangisvaag. Jo mere Udviklingen skrider fremad, desto mere trykkende føles dette Forhold; vi føle det mere Dag for Dag, at det virker hæmmende for al sund Udvikling.

Vi tillade os derfor ærbødigst at anmode det høje Justitsministerium om at bevirke, at vi snart maa faa vort Ønske opfyldt.

Vaag den 14de Januar 1904.

Allerærbødigst

J. Dahl. *D. J. Thomsen.* *Johan Mortensen.*
P. H. Dahl. *J. Vejhe.*

Sysselmanden
for
Suderø Syssel.

Trangisvaag, den 16de Marts 1904.

Til
Landfogden paa Færøerne.

I Henhold til Hr. Landfogdens Skrivelse af 19de f. M. undlader jeg ikke om hoslagt tilbagefølgende Andragende, hvori Købmænd i Vaag anholde hos Justitsministeriet om, at der maa blive ansat en Politimyndighed sammesteds, at erklære:

Ad 1. Fiskerskibene pleje at gaa ud sidst i Februar og først i Marts, og den saakaldte »Paamønstring« af Mandskaberne har fundet Sted dels paa Sysselmandens Omrejse, der falder paa den Aarstid, dels ved min Nærværelse i Vaag til anden Tid paa Rejse, som jeg har foretaget alene af Hensyn til Paamønstringen. Skibene have ikke, som i Andragendet anført, sejlet til Trangisvaag for at faa Mandskab paamønstret. Det er muligt sket af og til tidligere, men aldrig i de senere Aar, og er ganske unødvendigt. Enkelte Gange have Skibsmandskaber fra Vaag indfundet sig i Tveraa til Paamønstring, men dette er vistnok foranlediget ved Rederens eller Skipperens Forsømmelse af at lade Mønstringen foregaa under mit Ophold i Vaag. Jeg har ladet Rederne i Vaag vide, at jeg er villig til at rejse til Vaag til den Tid, da det er dem belejligt, og de have ogsaa benyttet sig heraf.

Ad 2. Det vilde være ønskeligt, om der af Hensyn til Overholdelse af god Orden fandtes en Politimyndighed i Vaag. Hertil at benytte en Person, f. Eks. en af Stedets Købmænd, for hvem Politibestillingen blev en underordnet Beskæftigelse i Forhold til hans øvrige Erhverv, anser jeg for aldeles forkasteligt. Skal der haves en Politimyndighed i Vaag, bør denne formentlig stilles som en af Sysselmændene. Denne Ordning vil imidlertid være noget bekostelig.

Herved maa jeg bemærke, at der paatænkes ansat 1 eller 2 Politibetjente i Tveraa, som ogsaa skulde kunne anvendes i Vaag. I øvrigt antager jeg, at de ikke ville kunne gøre videre Nytte der som Ordenspoliti.

»Fram«s Bogtrykkeri, Thorshavn. - 1906.

Ad 3. Naar Fisken afskibes med Dampskib, hvad som Regel eller altid har været Tilfældet, volder det ikke stor Bekostning eller Ulempe at sejle til Trangisvaag, og som Regel vil vel Skibet ogsaa indtage Fisk sidstnævnte Sted. De Forretninger, som ere forbundne hermed, kan formentlig udføres af en i Vaag boende Person, som Amtet konstituerede paa Sysselmandens Vegne.

Ad 4. De Varer, hvoraf der skal betales Afgift ved Indførsel paa Færøerne, ere alle med Undtagelse af Hvidtøl og lign. »svagt« Øl, hvoraf saa godt som intet indføres, berusende. Det vilde sikkert fremme Udviklingen i Vaag meget og navnlig langt mere end Ansættelsen af en Politimyndighed, om ingen berusende Drikke blev førte til Vaag. Jeg har haft rig Lejlighed til at erfare, i hvilken høj Grad Befolkningen har lidt Skade af de berusende Drikke siden den kongelige Enehandels Ophævelse, og intet tyder paa en Forandring heri. Erfaringen har vist, at jo lettere man har til at komme i Besiddelse af Spiritus, jo mere drikker man. Hvis man kan gøre det vanskeligt for Købmændene i Vaag og dermed for Befolkningen at faa Spiritus, er det et Gode. Der turde ingen Anledning være for det Offentlige til at lette Indførselen af Spiritus (berusende Drikke) til Vaag. Det maa vel antages, at der ikke vil indtræde nogen større Forøgelse i Brugen af Spiritus, om Indførselsafgift kan betales i Vaag, men selv om Forøgelsen kun bliver ringe, bør det Offentlige ikke bidrage dertil og ikke af den Grund ansætte Øvrighed i Vaag.

Det nævnes i Andragendet, at det nuværende Forhold medfører store Ulemper især for Sejlskibes Vedkommende. I Vaag findes kun et Sejlskib, der gaar i Varetransport mellem Vaag og Udlandet eller det øvrige Kongerige. Er Ulempen saa stor, kan man jo undlade at tage afgiftspligtige Varer med. Det er hverken magtpaaliggende for Skibets Ejere eller for Vaag Beboere at føre disse Varer med Sejlskibet. Fiskerskibene i Vaag sejle undertiden til England. Antagelig vilde det være behageligt for enkelte Personer at benytte disse Skibe til direkte Indførsel af Spiritus (Whisky), men det Offentlige har ingen Interesse i at fremme denne Trafik.

Endelig skal jeg udtale:

En Øvrighedsperson, som boede i Vaag, vilde gøre nogen Nytte, især naar han ikke havde Ret til at opkræve Indførselsafgift. Det synes mig mindre paatrængende at foretage noget i denne Retning endnu. Om nogle Aar vil Sagen muligt stille sig anderledes. Indtil da maatte man kunne nøjes med mindre vidtgaaende Foranstaltninger, og det vil formentlig være tilstrækkeligt at konstituere en Mand i Vaag til paa Sysselmandens Vegne at udføre disse Forretninger, som egne sig til at udføres af en af de derboende Personer. Dette vilde ikke medføre nogen Bekostning for det Offentlige, saaledes som Ansættelse af en Øvrighedsperson.

Paa Grund af Sygdom har jeg været hindret i at ekspedere denne Sag tidligere.

Ærbødigst

Oliver Effersøe.

Landfogden paa Færøerne,

Thorshavn, den 5te April 1904.

Med Henvisning til Færø Amts Skrivelse af 18de Februar d. A. skal jeg hermed tjenstligst indsende Erklæring fra Sysselmand Effersøe angaaende det hoslagt tilbageføjgende Andragende, hvori Købmænd i Vaag paa Suderø anholde om, at der maa blive ansat en særlig Politimyndighed i Vaag.

Jeg kan i alt væsentligt henholde mig til Sysselmand Effersøes Erklæring. Der er ikke i de senere Aar indkommet Rapport om Uordener i Vaag af nogen Betydning, og der er ikke sket Anmeldelse om Forbrydelser. Vaag anløbes saa

godt som ikke af fremmede Fiskerskibe. At der skulde trænges til en Politimyndighed der fremfor i mange andre Bygder, vilde derfor kun kunne begrundes ved den Tilbøjelighed til Misbrug af berusende Drikke, som efter Sigende skal være fremherskende i Vaag. Fra Tveraa har man imidlertid Erfaring for, at Politiforanstaltninger mod drukne Personer ikke nytte synderlig, naar de ikke støttes af en offentlig Mening, og Forholdet vilde rimeligvis blive et lignende i Vaag. I Bygder, hvor Befolkningen ledes af Kobmænd, som indføre, forhandle og udskænke berusende Drikke, saaledes som i Tveraa og formentlig ogsaa i Vaag, kan der med de nuværende ufyldestgørende Lovregler om Udskænkning og Salg af disse Varer ikke udrettes noget synderligt af Politiet til Fremme af Ædruelighed.

Medens jeg derfor mener, at det ikke kan anses for nødvendigt for Tiden at oprette en særlig Politimyndighed i Vaag eller at stationere en Politibetjent der, vilde jeg finde det naturligt, at der blev givet Adgang til at faa Paamønstringer foretaget i Vaag ved en derboende Mand paa Sysselmandens Vegne, og at Attestation af udklarerende Skibes Ladningsdokumenter vedrørende Klipfisk kunde ske paa lignende Maade.

Derimod maa jeg henstille, om der er Grund til at give Adgang til at klarere afgiftspligtige Varer i Vaag. Saaledes som den færøske Postdampers Plan for Tiden er lagt, anløber den først Trangisvaag og derefter Vaag. Afgiftspligtige Varer til Vaag kunne altsaa berigtiges hos Sysselmanden og derefter gaa videre til Vaag uden noget Ophold. For de større Importører vil dette let kunne ordnes ved Hjælp af en Mellemmand i Tveraa. Paa den anden Side kan det mulig befrygtes, at Adgang til at indføre Brændevin til Vaag og klarere det der, vil medføre, at flere ville forskrive Brændevin og Whisky direkte fra Kobenhavn og Skotland, - ingen af Kobmændene i Vaag har nemlig Bevilling til at udsælge disse Varer, - og idet de saaledes paa en Gang komme i Besiddelse af større Kvantiteter, ville de være udsatte for helt at forfalde. Det stiller sig for mig, som om der hos den overvejende Del af Befolkningen her paa Øerne er et levende Øuske om vidtgaaende Indskrænkninger i Adgangen til at faa berusende Drikke. At der aabnes en ny Havn for Klarering af disse Varer, vil næppe vinde Forstaaelse.

Engelstoft.

Til
Færø Amt.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 19de September* (se A. 215 218), vedtoges, efter Forslag af *Pauarsson*, at henvise den til »Udvalget for forskelligartede Sager«, som (Ordfører: *T. J. Petersen*) *den 20de September* afgav følgende

Udvalgsbetænkning:

Vedrørende den til undertegnede Udvalg henviste Sag angaaende Andragende fra nogle Kobmænd i Vaag om Ansættelse af Politimyndighed dér, skal man tillade sig at udtale følgende:

Bygden Vaag er, naar bortses fra Thorshavn, Klaksvig og Trangisvaag, det mest fremskredne Handelssted paa Øerne. Foruden at Havnen som Følge deraf bliver besejlet af adskillige Kuffardiskibe, er der ca. 20 Fiskerskibe hjemmehørende dér. At der paa et Sted, som bliver besøgt af mange Sofarende, af og til forekommer Politinorden, er undgaaeligt, og det maa i saadanne Tilfælde anses for rimeligt, at Indbyggerne føle Trykket af, at der ikke paa Stedet findes nogen Person, som er udrustet med Politimyndighed. Udvalget kan derfor ikke se rettere, end at der er Grund til at imødekomme Andragerne paa dette Punkt.

Hvad angaar Udklaroring af Skibene, da man det formentlig indrømmes at være uheldigt, at der paa Stedet ikke findes nogen Person, som har Myndighed

til at paamønstre Mandskab til Skibene. Sysselmanden paa Suderø anfører vel i sin Erklæring, at han efter Anmodning har været villig til at gøre Rejse til Vaag for at foretage Paamønstringer, samt at saadanne ofte foretages, naar han i andet Øjemed er rejst derhen, men dette kan næppe helt tilfredsstille, idet det er vanskeligt at faa Mandskabet til flere af Skibene til Stede samtidig. Selv om Sysselmanden paa en eller flere forud bestemte Dage indfinder sig paa Stedet for at foretage Paamønstringer, vil det næppe kunne undgaas, at Skibe, som i øvrigt ere sejlklare, komme til at blive opholdte for at faa dette gjort. Sysselmanden kan ikke anses i Stand til, paa hvilket som helst Tidspunkt, at kunne foretage en saadan Rejse som nævnt. I Søfarten gælder det om, fremfor nogen anden Virksomhed, ikke at blive forsinket, da blot en nok saa ringe Forsinkelse kan foranledige uberegnelige Tab. Udvalget kan ikke andet end tiltræde, at den nuværende Ordning kan bevirke Forsinkelse af Skibe, og en saadan bør formentlig ikke foranlediges ved uheldig Ordning fra det Offentliges Side.

At det volder en Del Ulempe, at der ikke paa Stedet er en Person, som har Myndighed til at udfærdige de Skibspapirer, som ere nødvendige ved Afskibningen af Klipfisk, maa antagelig indrømmes. Foruden at det forsinker vedkommende Skib at sejle til Trangisvaag, naar denne Havn ellers ikke skal anløbes, — maa de paagældende Vragere og Afskibere rejse til Trangisvaag for personlig at fremstille sig for Sysselmanden og afgive Erklæring om de Partier, der afskibes i hvert enkelt Tilfælde.

Naar endelig omtales det uheldige i, at afgiftspligtige Varer ikke kunne frigøres i Vaag, saaledes at Skibe med saadanne Varer om Bord først maa anløbe Trangisvaag, da er dette Spørgsmaal ikke af væsentlig Betydning, idet sandsynligvis den største Del af de afgiftspligtige Varer indføres med de Dampskibe, som plammæssigt først anløbe Trangisvaag, hvor Afgiften kan foranstaltes berigtiget, men hvis der af Hensyn til de foran berørte Punkter alligevel ansættes en Person paa Stedet med Myndighed til at udføre de dér nævnte Forretninger, maa man anse det for rigtigt, at han ogsaa bliver bemyndiget til at opkræve Afgift af Spirituosa. Den af vedkommende Sysselmand og Landfogden i deres Erklæringer udtalte Mulighed for, at Brugen af berusende Drikke vilde blive mere, hvis dette blev tilladt, ligger formentlig saa fjern, at der ikke af den Grund er Anledning til at afvise Andragendet. Som bemærket, indføres Spiritus antagelig hovedsagelig med de Skibe, som plammæssig anløbe Trangisvaag først, og man kan ikke antage, at der vil blive indført mere, hvis Afgiften berigtiges i Vaag, end om dette, som nu er Tilfældet, sker i Trangisvaag. Købmændene ville formentlig i begge Tilfælde bestille saa meget, som de kan faa solgt. At der med Fiskerskibene skal blive indført Whisky fra England i nogen nævneværdig Grad, har ikke megen Sandsynlighed for sig; med saadanne Skibe er der, saa vidt Udvalget bekendt, ikke hidtil indført Spiritus fra England, og hvorfor dette skulde ventes at blive Tilfældet for de i Vaag hjemmehørende Skibes Vedkommende, staar Udvalget ikke klart.

Med Henvisning til foranstaaende tillader Udvalget sig at foreslaa, at Tinget vedtager følgende Indstilling til Justitsministeriet:

»Lagtinget henstiller til Ministeriet, at samme, hvis der maatte findes Anledning dertil, foretager det fornødne til Ansættelse af en Person i Vaag paa Suderø med Bemyndigelse til:

1) at udføre Politiforretninger,
2) at udføre alle de med Skibes Ind- og Udklarering forbundne Forretninger,

alt i samme Omfang som den Sysselmændene for Tiden tillagte Myndighed.«

Den 21de September foretoges *2den Behandling* (se A. Side 240—241). Overgang til 3dje Behandling vedtoges.

Ved Sagens *3dje Behandling, den 22de September* (se A. Side 245), vedtoges Udvalgets Forslag ved Navneopraab enstemmig med 13 Stemmer (*stemte ikke:* Hentze og Formanden; *fraværende:* Provsten, O. J. Olsen, C. Olsen, Efforsøe og Weihe).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Paa Begæring af det høje Ministerium har Amtet, efter at have indhentet Erklæringer over Sagen fra henholdsvis Sysselmanden paa Suderø og Landfogden paa Færøerne, forelagt Lagtinget til Betænkning et Andragende af 24de Januar 1904 fra Købmænd i Vaag paa Suderø om, at der maa blive ansat Politimyndighed der. Endvidere er der indkommet et til Tinget stilet Andragende i samme Retning.

Efter at Sagen den 19de d. M. havde været til foreløbig Behandling, blev den s. D. henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer, som under 20de s. M. afgav sin Betænkning, der hoslagt fremsendes tilligemed de foran nævnte Sagen vedrørende 4 Aktstykker.

Udvalget fandt, at der er Grund til at imødekomme Andragenderne, og foreslog, at Tinget indgaar til Ministeriet med Henstilling om, at samme, hvis der maatte findes Anledning dertil, foretager det fornødne til Ansættelse af en Person i den nævnte Bygd med Bemyndigelse til at udføre 1) Politiforretninger og 2) alle de med Skibes Ind- og Udklarering forbundne Forretninger, alt i samme Omfang som den Sysselmændene f. T. tillagte Myndighed.

Ved Sagens 3die Behandling Dags Dato vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig med 13 Stemmer, idet 2 Medlemmer ikke stemte og 5 vare fraværende.

Med Henvisning til det i Udvalgsbetænkningen anførte, skal man allerærbødigst anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 22de September 1905.

C. Barentsen. *T. J. Petersen.*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Justitsministeriet.

XXVI. Amtmands- og Sorenskriverembedets Lønningsforhold.

Den 14de September fremlagdes følgende Forslag fra 11 Medlemmer af Tinget:

Da Amtmands- og Sorenskriverembederne paa Færøerne formentlig ere for lavt lønnede, tillade vi undertegnede Medlemmer af Lagtinget os herved ærbødigst at indgaa til det højtærede Lagting med Anmodning om at indgaa til Justitsministeriet med Indstilling om at udvirke, at disse Embeder maa blive bedre lønnede.

Ifølge Lov af 25de Marts 1871 § 11 lønnes Amtmanden med 3600 Kr. aarlig, med et Tillæg af 400 Kr. for hver 5 Aars Tjeneste; dog kan Gagen ikke overstige 4800 Kr. Der er desuden tillagt ham Embedsbolig og Brug af Embedsjord samt 800 Kr. i Repræsentationsudgifter.

Sorenskriveren lønnes ifølge Lov 1. Juli 1870 med 3400 Kr. aarlig, der stiger med 400 Kr. efter 5 Aars Tjeneste og med andre 400 Kr. efter 10 Aar. Desuden er der tillagt ham fri Embedsbolig.

At disse Lønninger, der maaske kunde siges at være passende for 34 à 35 Aar siden, ikke er det længere, er indlysende, idet Værdien af Penge jo er langt mindre nu til Dags end dengang.

Den Omstændighed, at disse Embeder ere saa lavt lønnede, vil ganske naturligt bevirke, at man ikke kan vente at faa saa gode Kræfter herop, som man kunde ønske, og hvis man alligevel skulde være saa heldig, som for Tiden, at faa disse Embeder besat med dygtige Embedsmænd, kan man ikke vente at beholde dem tilstrækkelig længe.

Man mener, at Amtmandsembedet paa Færøerne under ingen Omstændighed bør være mindre lønnet end saadanne Embeder i det øvrige Kongerige. Det bør nemlig erindres, at Amtmanden paa Færøerne jo er den Person, der skal repræsentere Staten; og med de nuværende forholdsvis hyppige Besøg af Orlogsmænd, saavel danske som fremmede, er det formentlig forbundet med langt flere Repræsentationsudgifter for Amtmanden over Færøerne end for andre Amtmænd.

Hvad Sorenskriveren angaar, mener man, at hans Løn mindst bør forhøjes med 1000 Kr., saaledes at Sorenskriverembedet rangerer med 3dje Klasses Embeder i det øvrige Kongerige.

Thorshavn den 14de September 1905.

Joen Poulsen. *M. A. Winther.* *Johan H. Poulsen.* *J. M. Hentze.*
Jacob Olsen. *D. P. Michelsen.* *Olaf J. Olsen.* *Diona Isaksen.*
A. Weihe. *J. Z. Nielsen.* *C. Olsen.*

Til
Færøernes Lagting.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 16de September*, vedtoges, efter Forslag af *J. Poulsen*, at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes i samme Møde: *J. Poulsen* med 13, *Nielsen* med 6 og *Winther* med 6 St., idet Lodtrækning gjorde Udslaget imellem de 2 sidstnævnte og Weihe, der ogsaa havde faaet 6 Stemmer. Udvalget (Ordfører: *J. Poulsen*) afgav *den 18de September* saalydende

Udvalgsbetænkning:

Fra 11 af Lagtingets Medlemmer er indkommen en Anmodning til Tinget om at rette en Henvendelse til Justitsministeriet angaaende Amtmands- og Sorenskriverembedets Lønningsforhold.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning i denne Sag, kan ganske slutte sig til, hvad der i Andragendet er anført med Hensyn til Ønskeligheden af, at Amtmanden og Sorenskriveren blive bedre lønnede, end nu er Tilfældet.

Ifølge »Lov om Lønninger for forskellige under Justitsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd« af 25de Marts 1871 lønnes Amtmanden paa Færøerne med 3600 Kr. aarlig med et Tillæg af 400 Kr. aarlig for hver 5 Aars Tjeneste; dog kan Lønningen ikke overstige 4800 Kr. Der er derhos tillagt ham Embedsbolig og Brug af Embedsjord. Efter indhentede Oplysninger giver denne en Indtægt af 6—700 Kr. aarlig, og Renten af en Embedskapital udgør 300 Kr. aarlig. — Endvidere er der tilstaaet ham 800 Kr. aarlig, hvoraf dog ingen Pension beregnes. Bortset fra sidstnævnte Beløb er Begyndelseslønnen saaledes ca. 4600 Kr. og Maksimumslønnen ca. 5800 Kr. Til Sammenligning kan anføres, at ifølge Lov om Lønninger for de under Indenrigsministeriet hørende Embeds- og Bestillingsmænd af 1ste April 1871 have de andre Amtmænd i Kongeriget en Begyndelsesløn af 5200 Kr., der med 400 Kr. Tillæg for hver 5 Aars Tjeneste kan stige til 7200 Kr. Der er derhos tillagt hver af dem Embedsbolig (eller Erstatning herfor) samt 600 Kr. aarlig, som dog ikke medtages ved Pensionsberegning.

Sorenskriverens Løn er bestemt ved Lov om Lønninger for Retsbetjente af 1ste Juli 1870. Ved denne Lov ere samtlige Retsbetjentembeder inddelte i 5 Klasser. Sorenskriveren paa Færøerne findes under 4de Klasse med en Begyndelsesløn af 3400 Kr. Efter 5 Aars Tjeneste gives et Alderstillæg af 400 Kr., der efter 10 Aars Tjeneste stiger til 800 Kr. — Han har derhos Embedsbolig. — Kun 6 Retsbetjente i Kongeriget have en lavere Lønning (5te Klasse).

Det kan næppe være billigere for en Embedsmand at leve paa Færøerne end i de øvrige Dele af Riget; hertil kommer, at begge de her omhandlede Embedsmænd ofte, uden at kræve Diæter, maa gøre Rejser, dels for at sætte sig ind i forskellige Forhold, dels for at spare mange Mennesker den Ulejlighed at rejse til Thorshavn. For begge de nævnte Embeder — som for færøske Embeder overhovedet — er det af stor Betydning, at de indehaves af Personer, der ere nøje inde i vore ejendommelige Forhold, og dette kan kun opnaas ved, at vedkommende Embedsmand sidder længe i Embedet.

Amtmanden er ifølge Lagtingsloven Formand i Lagtinget og har den øverste Ledelse af Forvaltningen af Statens Gods paa Øerne; her udkræves særligt Lokalkendskab. Han er desuden Overdommer i Politiretssager (jfr. Højesteretsdom af 12te Oktober 1888). Som Følge af den store Afstand fra København maa Amtmanden paa Færøerne ofte handle paa egen Haand, hvor de andre Amtmænd vilde indhentet vedkommende Ministeriums Afgørelse, ligesom Amtmanden i mange Tilfælde naturligst maa være Ministeriets Konsulent; det gælder saaledes her fuldt saa meget som andensteds om, at Amtmanden er en dygtig Mand. Det synes derfor lidt mærkeligt, at Amtmanden paa Færøerne skal være betydelig lavere lønnet end de andre Amtmænd.

Om Nødvendigheden af en Forbedring af Sorenskriverembedets Lønnings-

forhold har der været forhandlet i Tinget allerede 1882 (jfr. Lagtingsberetningen for 1882 S. 37—44), og denne Nødvendighed er ikke bleven mindre nu. Foruden den almindelige Nødvendighed af, at en Dommer er fortrolig med de Menneskers Sæder og Tankesæt, som han skal virke iblandt, skal her kun nævnes, at Sorenskriveren efter Loven er Formand i Overlandvæsenskommissionen, hvis Kendelser er inappellable. Baade som Dommer, Skifteforvalter og Auktionsdirektør maa Sorenskriveren hyppig foretage Rejser, med hvilke der i Reglen ikke er forbundet Diæter.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa Tinget at indgaa til Justitsministeriet med Indstilling om,

at Ministeriet vil udvirke en Forhøjelse af de for Amtmands- og Sorenskriverembedet paa Færøerne fastsatte Lønninger.

Ved Sagens *2den Behandling, den 19de September*, vedtoges Overgang til 3dje Behandling med 14 St. mod 0.

Ved Sagens *3dje Behandling, den 20de September* (se A. Side 223), vedtoges Udvalgets Forslag enstemmig ved Navneopraab med 17 Stemmer (*stemte ikke:* Formanden; *fraværende:* C. Olsen, T. J. Petersen, Matras og Thomsen).

Den 22de September opløstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Foranlediget ved en Henvendelse fra flere Lagtingsmænd har Tinget i Aar beskæftiget sig med Spørgsmaalet om en Forhøjelse af de ved Lovene af 25de Marts 1871 og 1ste Juli 1870 henholdsvis for Amtmands- og Sorenskrivere embedet paa Færøerne fastsatte Lønninger.

Efter en foreløbig Behandling i Tinget blev der i Sagen nedsat et Udvalg paa 3 Medlemmer, der under 18de ds. afgav Betænkning, hvorefter Sagen har været undergiven 2 Behandlinger i Tinget.

Ved 3die Behandling den 20de ds. vedtoges enstemmig med 15 Stemmer (4 Medlemmer vare fraværende) at indgaa til det høje Ministerium med Indstilling om,

»at Ministeriet vil udvirke en Forhøjelse af de for Amtmands- og Sorenskriverembedet paa Færøerne fastsatte Lønninger«.

Idet man herved giver sig den Ære at fremsende: a) En Henvendelse fra 11 Lagtingsmænd af 14de ds. (Bilag 1), b) Udvalgets Betænkning (Bilag 2), tillader Færøernes Lagting sig herved, under Henvisning til det i de nævnte Bilag anførte, allerærbødigst at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums velvillige Overvejelse og videre gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting den 22de September 1905.

C. Berentsen. *Joen Poulsen.*

J. Z. Nielsen,

Til
Justitsministeriet.

XXVII. Yderligere Statstilskud til Udvidelse af Skolebygningen i Vestmanhavn.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende *Skrivelse* fra *Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet:*

Ministeriet
for
Kirke- og Undervisningsvæsenet,

Kobenhavn den 7de April 1905.

Ved at tilstille Skoledirektionen hoslagte hertil direkte indsendte Andragende, hvori Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune anholder om, at der foruden det Kommunen ved Finansloven for indeværende Finansaar tilstaaede Statstilskud paa 2400 Kr. til Udvidelse af Skolebygningen i Vestmanhavn yderligere maa blive den tilstaaet et Beløb af 600 Kr. i nævnte Øjemed, skal man tjenstligt anmode om, at Andragendet maa blive forelagt Færøernes Lagting og med dettes Udtalelser tilbagesendt hertil, ledsaget af Direktionens egne Bemærkninger.

P. M. V.
A. Asmussen.

A. P. Weis

Til
Skoledirektionen for Færø Amt.

Det i Skrivelsen omtaldte Andragende refereres i nedenstaaende Udvalgsbetænkning.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 2den August,* vedtoges det, efter Forslag af J. H. Poulsen, at henvise den til et særligt Udvalg paa 3 Medlemmer, hvortil i næste Møde valgtes: *O. J. Olsen* med 14, *Thomsen* med 10 og *J. Poulsen* med 9 St. Da sidstnævnte nægtede at modtage Valg i Henhold til den Sekretærerne ved Forretningsordenen hjemlede Ret, foretoges nyt Valg af et Medlem. Valgt blev *Provsten* med 9 St. Udvalget (Ordfører: O. J. Olsen) afgav *den 11te September* saalydende

Udvalgsbetænkning:

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har gennem Færø Amts Skoledirektion begært Lagtingets Erklæring over et fra Forstanderskabet for

»Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri. — 1906.

Vestmanhavn Sogns Kommune til Ministeriet indgivet Andragende om et Statstilskud paa 600 Kr. til en Skolebygning i Vestmanhavn udover det i forrige Aars Tingsamling foreslaaede og siden bevilgede Beløb paa 2400 Kr.

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at afgive Betænkning i Sagen, skal tillade sig at bemærke følgende:

Som det fremgaar af Andragendet, paastaar Forstanderskabet, at det af Lagtinget sidste Aar foreslaaede Statstilskud ikke staar i sædvanligt Forhold til Byggeforetagendets Beskaffenhed og den deraf følgende Bekostelighed, hvorhos det endvidere anføres, at den gamle Bygning, hvorpaa den nye skal opføres, er den første af Sten som Hovedmateriale opførte Skolebygning i færøske Landkommuner, altsaa i en Tid, hvor den praktiske Erfaring i slige Byggeforetagender endnu var meget ringe. Dette faar sin Bekræftelse i, hvad Udvalget senere har bragt i Erfaring, nemlig at da Arbejdet i indeværende Aar skulde paabegyndes, viste det sig, at de gamle Vægge for en stor Del fandtes at være altfor svage til at bære den nye Bygning, hvorfor disse maatte rives ned og genopføres som nye. Bygningen har saaledes ikke, hvad Styrke angaar, vist sig at staa Maal med Nutidens solide Bygninger af samme Slags. Hertil kommer, at den manglende Øvelse hos Arbejderne maa formenes i sin Tid at have bevirket forholdsvis større Udgifter for Kommunen, end hvad saadanne Byggeforetagender med den senere Tids mere øvede Arbejdere vil kunne medføre. Medens Udvalget er enigt i at erkende, at Vestmanhavn Kommune paa Grund af den gamle Skolebygnings nævnte daarlige Beskaffenhed er blevet særlig uheldig stillet, nu da der paa Grund af det stærkt stigende Børnetal maa sørges for større Skolelokaler, saa er der dog ikke opnaaet fuld Enighed indenfor Udvalget om, hvorledes man skulde stille sig til Spørgsmaalet om en forøget Bevilling af Statskassen til det her omhandlede Byggeforetagende.

Udvalgets Flertal (O. J. Olsen og P. J. Thomsen) mener, at den her angivne Omstændighed og særlig Hensynet til den uforudsete Udgift, som Kommunen har haft ved Nedrivning og Genopførelse af de gamle Vægge, maa være nok for Tinget til at anbefale det foreliggende Andragende, hvorfor det formentlig maa anses for overflødigt i nærværende Tilfælde at komme nærmere ind paa Andragendets øvrige Indhold.

Mindretallet (Fr. Petersen) nærer Betænkelighed ved af anførte Grunde at foreslaa eller anbefale forøget Statstilskud, men skal foreløbig undlade at stille noget positivt Forslag imod Flertallets.

I Henhold til det anførte skal *Flertallet* foreslaa Tinget at vedtage:

Andragendet om en Forøgelse paa 600 Kr. af Statstilskudet til Vestmanhavn Skolebygning anbefales.

— —

Den 14de September foretoges Sagens *2den Behandling*. Overgang til 3dje Behandling vedtoges.

Ved Sagens *3dje Behandling, den 16de September*, vedtoges Udvalgets Forslag ved Navneopraab med 14 Stemmer mod 1 (*nej* stemte: Petersen, *stemte ikke*: J. Poulsen, J. H. Poulsen og Formanden; *fraværende*: Provsten og Müller).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

I Henhold til det høje Ministeriums Anordning har Færø Amts Skoledirektion forelagt Lagtinget i dettes indeværende Samling et Andragende fra Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune, hvori dette andrager om, at der, foruden det Kommunen ved Finansloven for indeværende Finansaar tilstaaede Statstilskud paa 2400 Kr. til Udvidelse af Skolebygningen i Vestmanhavn, yderligere maa blive den tilstaaet et Beløb af 600 Kr. i nævnte Øjemed.

Efter Forslag af det i Sagen nedsatte Udvalg blev det vedtaget med 14 Stemmer — 3 Medlemmer stemte ikke, 1 stemte imod og 1 Medlem var fraværende — at anbefale Andragendet.

Idet man med Hensyn til Motiveringen af det af Lagtinget i denne Sag vedtagne tilader sig at henvise til medfølgende Udvalgsbetænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 22de September 1905.

C. Bærentsen. *Olaf J. Olsen.*
Ordfører.

Joen Poulsen.

Til
Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

XXVIII. Udskillelse af Funding Sogn som særskilt Kommune.

I Lagtingssamlingen 1904 indkom fra Vælgere i *Funding Sogn* Andragende om, at dette Sogn maatte blive udskilt fra »De forenede Sognes Kommune paa Østerø som en særskilt Kommune«, (se Beretningen for 1904, S. 92). Andragendet var saalydende:

Til
Færøernes Lagting.

Undertegnede Flertal af Forstanderskabsvælgere i Funding Sogn tillade os herved ærbødigst at andrage hos det høje Lagting om, at Funding Sogn maa udsondres fra de forenede Sognes Kommune paa Østerø, saaledes at vort Sogn maatte udgøre en egen Kommune med eget Forstanderskab bestaaende af 5 Medlemmer uden Sognekommission. Som Motiv til dette vort ærbødigste Andragende skal blandt flere nævnes, at vi finde Skydsudgifterne for store, og ville,

ved at vort Sogn bliver udsondret af Fælleskommunen, gøre vort til, at disse Udgifter reduceres.

Som det vil være det høje Lagting bekendt, bestaar de forenede Sognes Kommune paa Østerø af: I. Funding Sogn, II. Andefjord Sogn, III. Fuglefjord Sogn; mellem de 2 førstnævnte Sogne skærer Fundingsfjord sig c. 2 Mil ind i Øen, og som Følge deraf foregaar al offentlig Skyds med Baad over Fjorden, — ofte formedelst Brænding med 8 Mands Besætning; — var der nu kun Skydsudgifter formedelst respektive Medlemmers Rejser til Forstanderskabsmøderne, vare disse overkommelige, men det Utal af Brevskyds, der gaar frem og tilbage mellem Formanden og respektive Forstandere, gør, at man ønsker, saa snart ske kan, at faa Funding Sogn at udgøre en Kommune for sig selv; derved vil al Baadskyds paa Østerø med de store Skydsudgifter i kommunale Anliggender være ophørt, idet Postvæsenet har oprettet 3 Brevsamlingssteder paa Østerø, hvorfra Ombæring finder Sted hver 8de Dag rundt i de 3 Brevsamlingsdistrikter, og kun Fundingsfjord isolerer saaledes, at vort Sogn er afskaaret fra Fuglefjords Landpostrute og saaledes fra de 2 med os forenede Sogne. At der findes Kræfter i vort Sogn til at udføre Hverv, der udkræves af et Kommunalforstanderskab, bevises ved, at Formændene i Østerø Forstanderskab (6 Sogne), fra 1ste Oktober 1894 til 30te September 1897, og for de forenede Sogne paa Østerø, fra 1ste Oktober 1897 til 30te September 1900, var blandt undertegnede og opnaaede at aflægge fejlfri Regnskaber for samtlige Sogne; ligeledes er Kommunens Revisor i flere Aar valgt blandt undertegnede. Sluttelig anbefale vi ærbødigst dette vort Andragende til det høje Lagtings gunstigste Velvilje og videre Foranstaltning.

Funding Sogn, den 30te Juli 1904.

Ærbødigst

(43 Underskrifter).

Den 2den August fremlagdes saalydende *Erklæring* fra Forstanderskabet:

Andefjord, den 26de Juli 1905.

Ved meget ærede Skrivelse af 27de September 1904 har det høje Amt udbedt sig Forstanderskabets Betænkning over et fra Beboerne i Funding Sogn til Lagtinget indsendt Andragende om, at Funding Sogn maa blive udskilt fra de forenede Sogne i Østerø Præstegæld til Bestyrelse som særskilt Kommune.

Forstanderskabet tillader sig at anbefale den omhandlede Udskillelse af Funding Sogn saaledes:

at Funding Sogn i Fremtiden styres af et Forstanderskab paa 5 Medlemmer, uden nogen særlig Sognekommission, og

at de to tilbageværende Sogne, under Navn af Fuglefjord og Andefjord Sognes Kommune, fremtidig bestyres af et Forstanderskab paa 5 Medlemmer, af hvilke to vælges for hvert Sogn og en ved Fællesvalg. — Sognenes Ejendele forvaltes allerede særskilt for hvert Sogn, saa nogen videre Opgørelse deraf behøves ikke,

at Adskillelsen finder Sted fra den 30te September 1906, og det nuværende Forstanderskabs Arkiv opbevares hos Forstanderskabet for de to sidstnævnte Sogne.

P. F. V.

Jacob Olsen,

Fmd.

Til
Færø Amt.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 14de August*, vedtoges, efter Forslag af *O. J. Olsen*, at henvise den til »Det kommunale Udvalg«, som afgav følgende, *den 6te September* fremlagte

Betænkning:

Et fra Flertallet af Vælgerne i Funding Sogn til Lagtinget indsendt Andragende om, at dette Sogn maa blive udsondret fra »de forenede Sogne paa Østerø« som en særlig Kommune fra Andefjords og Fuglefjords Sogne, har været overgivet undertegnede Udvalg til Betænkning.

Udvalget maa erkende, at der er ret vægtige Grunde, der tale for, at Funding Sogn udsondres fra Andefjords og Fuglefjords Sogne, dels den, at Forstanderen for Funding Sogn ofte er afskaaren fra at komme til Forstanderskabets Møder og altid er nødt til at benytte Baadskyds, der jo er kostbar, og dels den, at Skydsudgifterne derved ville kunne undgaas, naar Funding Sogn udsondres.

Da det desuden maa anses for at være utvivlsomt, at der i Sognet findes de nødvendige Kræfter til at kunne forvalte de kommunale Anliggender, skal Udvalget anbefale den ansøgte Udsondring.

Udvalget tillader sig at foreslaa Tinget at vedtage:

1. Tinget tillader sig at anbefale, at Funding Sogn udsondres fra de forenede Sogne i Østerø Præstegaeld som en særlig Kommune.
2. Forstanderskabets Medlemmer fastsættes til 5 uden særlig Sognekommission.
3. Medlemstallet for de tilbageværende 2 Sogne, der styres under Navn af Andefjord og Fuglefjord Sognes Kommune, fastsættes til 5, af hvilke to vælges for hvert Sogn og ét ved fælles Valg af begge Sogne.
4. Den endelige Adskillelse finder Sted den 1ste Oktober 1906. Det nuværende Forstanderskabs Arkiv opbevares hos Forstanderskabet for de sidstnævnte 2 Sogne.

Den 8de September foretoges Sagens *2den Behandling*.

Ved Sagens *3dje Behandling, den 14de September*, vedtoges Udvalgets Forslag ved Navneopraab enstemmig med 17 Stemmer (*fraværende*: Provsten, Isaksen og O. J. Olsen).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Til forrige Aars Lagtingssamling indkom fra et Flertal af de kommunale Vælgere i Funding Sogn et Andragende om, at dette Sogn fremtidig maatte blive udskilt fra »De forenede Sognes Kommune«, hvorunder det nu hører. Da Kommunens Forstanderskab ikke havde haft Lejlighed til at udtale sig om Sagen, blev den herfra sendt til Forstanderskabet, som til indeværende Samling har tilbagesendt Andragendet med sin Anbefaling.

Efter en foreløbig Behandling i Tinget er Sagen i Aar bleven behandlet i et Udvalg, der har tilraadet Tinget at anbefale Sagen.

Tinget har ved 3dje Behandling, den 14de September, enstemmig med 17 Stemmer vedtaget Udvalgets Indstilling saalydende:

— —

(se Betænkningen).

Idet man ærbødigst tillader sig at henvise til medfølgende Andragende fra Vælgerne (Bilag 1), Forstanderskabets Anbefalingsskrivelse (Bilag 2) og medfølgende Udvalgsbetænkning (Bilag 3), tillader man sig lige ærbødigst at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 22de September 1905.

For vedk. Ordfører:

C. Bærentsen. *Joen Poulsen.*

J. Z. Nielsen.

Til
Justitsministeriet.

Ved Justitsministeriets Resolution af 26de Oktober 1905 er det bifaldet, at Funding Sogn paa nærmere angiven Maade udskilles fra »De forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld« som selvstændig Kommune fra den 1ste Oktober 1906 at regne.

XXIX. Statstilskud til Forsøg med Sildefiskeri.

Den 22de August fremlagdes saalydende *Skrivelse* fra *Justitsministeriet:*

Justitsministeriet.

Kjøbenhavn, den 6te Maj 1905.

Ved at tilbagesende hoslagte med Hr. Amtmandens Skrivelse af 9de Marts d. A. hertil indsendte Sag, hvori Købmand Jens Olsen af Thorshavn anholder om et Tilskud af Statskassen, stort 3000 Kr. aarligt i 3 Aar, til et af ham paatænkt Forsøg paa at drive Sildefiskeri ved Island og Færøerne efter norsk Mønster, skal man, for saa vidt Købmand Olsen fastholder Andragendet, forinden videre foretages, anmode Dem om at forelægge det for Lagtinget, hvis

Betænkning ved det Indeslutteides Tilbagesendelse forventes indsendt saa betids, at Sagen eventuelt kan forelægges Rigsdagen i næste Samling.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 24de August* (se A. Side 90), vedtoges, efter Forslag af *O. J. Olsen*, at henvise den til »Udvalget for forskelligartede Sager«, som *den 15de September* (Ordfører: O. J. Olsen) afgav følgende

Betænkning:

Justitsministeriet har ved Skrivelse af 6te Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne anmodet om at forelægge Lagtinget et Andragende fra Købmand Jens Olsen af Thorshavn, hvori denne anholder om et Tilskud af Statskassen, stort 3000 Kr. aarligt i 3 Aar, til et af ham paatænkt Forsøg paa at drive Sildefiskeri ved Island og Færøerne efter norsk Mønster.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal tillade sig at udtale følgende:

Da Andragendet er dateret den 5te December 1902, har Udvalget henvendt sig til Andrageren med Forespørgsel om, hvorvidt han fastholder det og fremdeles er villig til at staa ved sit deri gjorte Forsøgstilbud paa Sildefiskeriets Omraade, idet der i modsat Fald ingen Anledning er til at anbefale det. Grundet paa indtrufne Omstændigheder har Andrageren erklæret, at han ikke længer fastholder sit Andragende. Udvalget har imidlertid anset Sagen for at være af saa stor Betydning for Færøerne, at Forsøget paa Sildefiskeriets Omraade absolut bør gøres. Man har derfor henvendt sig til Skibsreder Jens Andreasen af Thorshavn med Forespørgsel om, hvorvidt han maatte være villig til at gøre et Forsøg som det anførte, hvortil han har erklæret sig villig.

Forslag til Fiskeriernes Fremme her paa Øerne har tidligere været til Behandling her i Tinget, saaledes i 1897, da Lagtinget indgik til Justitsministeriet med Indstilling om, at der for Finansaaret 1898—99 og de to følgende Aar søgtes bevilget af Statskassen henholdsvis 9000, 8000 og 7000 Kr. til Fiskeriernes Fremme, hvorhos Tinget i Forbindelse dermed ansøgte Ministeriet om til Gunst for vort Skibsfiskeri at søge udvirket en Lempelse i Forskrifterne angaaende Besejlingen af Grønlands Vestkyst m. m.; men Indstillingen førte ikke til, at der af Regeringen blev forelagt Rigsdagen noget Forslag til Bevilling paa det omhandlede Omraade.

Atter i 1901 blev denne Sag behandlet i Lagtinget, idet 3 af dets Medlemmer indgav Andragende om, at Tingets Forslag fra 1897, der ikke saas at være forelagt Rigsdagen, maatte blive genoptaget. Denne Forhandling førte til, at Tinget paany indgik til Justitsministeriet med Indstilling om, at samme vilde udvirke, at der af Statskassen i de nærmeste 3 Finansaar maatte blive bevilget henholdsvis 7000, 6000 og 5000 Kr. for ved Hjælp af denne Bevilling at faa omdannet og udrustet en Fiskekutter til Sidefiskeri, drevet med en Besætning, bestaaende dels af Flamlændere og dels af Færinger. Heller ikke denne Indstilling førte til, at Regeringen forelagde Rigsdagen noget Forslag til Bevilling i det omhandlede Øjemed.

Udvalget er enigt om, at det er af den største Vigtighed for Øernes Fremtid, at vi søge at udvikle vort Fiskeri saa meget, som Omstændighederne tillade det. Det er saa meget mere nødvendigt, som det Trawlfiskeri, der i alt større og større Omfang bliver drevet ved vore Kyster, gør meget Afbræk paa Torske-

fiskeriet. Dette har i særlig høj Grad været Tilfældet i indeværende Aar. Det vil derfor blive fornødent at arbejde hen til, dels at søge Fiskeriet udøvet paa andre og mere lønnende Maader end Torskefiskeriet, dels at opsøge nye Fangststeder og Fiskebanker saavel paa vore egne som fremmede Kyster.

Hvad Torskefiskeriet paa fremmede Kyster angaar, saa er der til Tinget i Aar indkommet Andragende om Statsstøtte hertil fra en bekendt dygtig Skibsreder og Kaptejn i Thorshavn, men da denne Sag behandles af Tinget som en særskilt Sag, skal Udvalget ikke nærmere komme ind paa den her.

Torskefiskeriet har i de senere Aar, med Undtagelse af i Aar, gennemgaaende givet et godt Udbytte, hvilket for en meget væsentlig Del maa tilskrives de usædvanlig høje Klipfiskepriser; men naar disse Priser, paa Grund af rigeligere Fiskeri ved Lofoten og andre Steder, atter dale til den normale Pris, er det at befrygte, at der vil indtræde et almindeligt Krak, og naar dette først er indtraadt, turde det være for sent at se sig om efter nye Fangstmaader og Fangst af nye Fiskearter. Selv med de i Aar usædvanlig høje Klipfiske- og Saltfiskepriser er Udbyttet af Torskefiskeriet saa daarligt, at Flertallet af vor Fiskerflaade sikkert vil faa Underbalance. Fiskeriet er og maa vedblive at være Færingernes Hovedernæringsvej, hvorfor der maa arbejdes hen til at udvikle det til det mest fuldkomne. Udvalget anser det derfor for nødvendigt, at man søger at faa Indgang hos vore Skibsfiskere for Driften af mere lønnende Fiskeri end Torskefiskeriet, og hvad der da ligger nærmest, er Sildefiskeriet. Der er ofte store Masser af Sild ved vore Kyster, uden at vi i nogen nævneværdig Grad have forstaaet at udnytte den. Men selv om Sildestimerne enkelte Aar ikke maatte vise sig ved vore Kyster, er der intet til Hinder for, at vore Skibsfiskere, naar vore Fiskekuttere vare indrettede til denne Fangst, kunde, om den mislykkedes ved vore egne Kyster, opsøge Silden ved fremmed Kyst. Saavel i Holland som i Skotland og Norge og paa Island giver Sildefiskeri store Indtægter, og navnlig i det første Land staar man højt med Hensyn til Behandlingen af den indfangede Sild. Det er meget beklageligt, at Færinger, som ellers regnes til Danmarks bedste Fiskere, skulle staa saa fuldstændig uforstaaende overfor Sildefiskeri. Her er en Opgave, hvortil man kan paaregne sikker Støtte saavel hos Regering som hos Rigsdag.

Udvalget formener, at det vilde skabe betydelige nye Indtægtskilder paa Fiskeriets Omraade, om man kunde faa nogle af vore Skibsfiskere indøvede saavel i den flamske som den norske Fangst- og Behandlingsmaade af Sild, og har i den Anledning foranlediget ovennævnte Skibsreder Jens Andreasen til at fremkomme med Tilbud om at lade en Kutter af passende Størrelse enten omdanne eller anskaffe til det nævnte Brug og udruste den til Sildefiskeri, der agtes drevet af en Besætning, bestaaende af 8 à 12 Færinger, 2 Flamlændere og 2 Nordmænd. Efter en af ham i Tilbudet opstillet Beregning, ville Omkostningerne ved et saadant Fiskeri beløbe sig til 10,200 Kr. for at omdanne Fartøjet til det nævnte Brug samt Anskaffelse af Redskaber og 10,000 Kr. som aarlig Driftsudgift i 5 Maaneder, nemlig fra Begyndelsen af Juni til Oktober Maaneds Udgang, og er han villig til at paatage sig det imod at erholde en Understøttelse i 3 Aar af henholdsvis 7000, 6000 og 5000 Kr.

Endvidere har han tilbudt at føre eller lade føre en Dagbog, indrettet efter et af Amtmanden affattet Skema, over, hvad der vedrørende Fiskeriet foregaar i Kutteren, og i det hele taget at meddele alle af ham indhentede Oplysninger, der kunne tjene til at fremme dette Fiskeri.

Udvalget maa tilraade, at Lagtinget i Anledning af dette Tilbud henvender sig til Justitsministeriet og søger at formaa dette til at udvirke, at de fornødne Pengemidler til Foretagendets Realisation bliver bevilgede af Statskassen.

I Henhold til det anførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

Lagtinget indgaar til Justitsministeriet med Indstilling om, at samme vilde udvirke, at der af Statskassen i de nærmeste 3 Finansaar bliver bevilget hen-

holdsvis 7000, 6000 og 5000 Kr. for, ved Hjælp af denne Bevilling, at faa omdannet eller anskaffet og udrustet en Fiskekutter til Sildefiskeri for dermed at indøve nogle af vore Skibsfiskere i dette Fiskeri, drevet med en Besætning, bestaaende dels af Flamlændere og Nordmænd og dels af Færinger.

* * *

Paa Opfordring af »Udvalget for forskelligartede Sager« erklærer jeg mig villig til at anstille Forsøg paa Sildefiskeri med en Kutter af passende Størrelse og holde det gaaende i 3 Aar, hvert Aar fra Begyndelsen af Juni til Slutningen af Oktober. Kutteren lader jeg bemande med 2 Nordmænd, 2 Flamlændere og fra 8 til 12 Færinger, hvoraf mindst 2 have Fiskeskippereksamen. Jeg forpligter mig derhos til at sætte Kutteren i sødygtig og til Foretagelse af Sildefiskeriet saavel efter flamsk som norsk Metode fuldstændig vel udrustet Stand fra Fiskeriets Begyndelse til dets Slutning.

Ligeledes forpligter jeg mig til at føre eller lade føre en Dagbog over, hvad der foregaar vedrørende Fiskeriet om Bord i Kutteren, indrettet efter et af Amtet autoriseret Skema, hvilken Dagbog efter endt Fiskeri afleveres til Amtet. I det hele forpligter jeg mig til sanddru at meddele Amtet alle Oplysninger, der ere indhentede ved Sildefiskeriet, og som kunne tjene til at udbrede Oplysninger ved dette Fiskeri.

Omkostningerne ved et Forsøg som det med nævnte Kutter omhandlede ville omtrentlig stille sig saaledes:

Det første Aar:

Omdannelse af Mast og Rigning		4000 Kr.
Dampkedel med Spil		2200 —
Sildegarn med øvrige Redskaber		4000 —
Folkehyre pr. Maaned	1060 Kr.	
Kost - —	450 —	
	1510 Kr. × 5 =	7550 —
Leje af Skibet		2000
Assurance af 18000 Kr.		540 —
I alt...		20290 Kr.

For de to næste Aar ville Udgifterne reduceres med Omkostningerne ved Omdannelse af Skibet, for saa vidt angaar et Beløb af 9200 Kr., medens de øvrige Udgifter ville være det samme.

Mod en Godtgørelse af Staten af henholdsvis 7000 Kr., 6000 Kr. og 5000 Kr. for 3 Aar forpligter jeg mig til at anstille de nævnte Forsøg.

Thorshavn, den 14de September 1905.

Jens Andreasen.

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1911. — Optryk.

Den 19de September foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 215). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 14 St. mod 0.

Ved *3dje Behandling, den 21de September* (se A. Side 239), vedtoges Udvalgets Forslag ved Navneopraab enstemmig med 14 Stemmer (*fraværende:* J. Poulsen, Provsten, Michelsen, Müller, J. F. Olsen og Weihe).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

Til

Justitsministeriet.

»Justitsministeriet har ved Skrivelse af 6te Maj d. A. til Amtmanden over Færøerne anmodet om Lagtingets Betænkning over et med bemeldte Skrivelse fremsendt Andragende fra Købmand Jens Olsen af Thorshavn, hvori han anholder om et Tilskud fra Statskassen, stort 3000 Kr. aarligt i 3 Aar, til et af ham paatænkt Forsøg paa at drive Sildefiskeri ved Island og Færøerne efter norsk Mønster.

Sagen blev henvist til et Udvalg paa 3 Medlemmer. Andrageren har paa Udvalgets Forespørgsel om, hvorvidt han fastholdt sit Andragende, svaret, at han paa Grund af indtrufne Omstændigheder ikke længer ønskede at staa ved det af ham gjorte Tilbud.

Da Udvalget anser Sagen for at være af meget stor Betydning for Erhvervslivets Fremme, henvendte man sig med Forespørgsel til Skibsreder Jens Andreasen af Thorshavn om, hvorvidt han ønskede at genoptage det af ham i 1901 gjorte Forsøgstilbud paa Sildefiskeriets Omraade, eller fremkomme med et lignende Tilbud. Efter fra bemeldte Skibsreder at have modtaget et saadant Tilbud, afgav Udvalget under 15de d. M. sin Betænkning i Sagen og foreslog til Lagtingets Vedtagelse,

— —

(se Udvalgsbetænkningen).

Efter at Sagen havde undergaaet to Behandlinger i Tinget, blev foranstaaende Forslag ved dens 3dje Behandling den 21de ds. enstemmig vedtaget med 14 Stemmer, idet 6 Medlemmer vare fraværende.

Lagtinget tillader sig at nære det Haab, at det høje Ministerium vil udvirke, at den ønskede Bevilling bliver givet og anvendt i det omhandlede Øjemed og, for saa vidt intet lige saa betryggende Tilbud maatte blive indgivet af andre imod mindre Subsidier, tilstaaet bemeldte Skibsreder Andreasen. Tinget anser Sagen for at være af stor Betydning for vor Hovednæringsvej, Fiskeriet, og som et Led i Arbejdet for at udnytte de Rigdomskilder, der findes i Havet omkring vore Øer.

Idet man sluttelig henviser til den afgivne Udvalgsbetænkning og indsender Sagens Akter, tillader Lagtinget sig paa det bedste at anbefale denne Sag til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, den 22de September 1905.

C. Bærentsen. *J. Z. Nielsen,*
Ordfører.

Joen Poulsen.

XXX. Statstilskud til Fiskeriforsøg ved Grønland.

Den 19de August fremlagdes *Andragende* fra Skibsreder *N. Andreasen* af Thorshavn om, at Lagtinget i Anledning af et af ham paatænkt Forsøg paa Fiskeri ved Grønland vilde søge udvirket dels et Statstilskud paa fra 1000—10,000 Kr. (i Forhold til Togtets Udbytte), dels Tilladelse for ham til at fiske lige ved Land hvor som helst ved den grønlandske Kyst og til at søge Forbindelse med Land til Forsyning med Vand, Kul og eventuelt Proviant.

Ved Sagens foreløbige Behandling, den 22de August (se A. Side 75—77), vedtoges, efter Forslag af *Paturson*, at henvise den til »Udvalget for forskelligartede Sager«, som afgav følgende, *den 20de September* fremlagte

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der har faaet den Opgave at afgive Betænkning over et af Skibsreder Napoleon Andreasen til Tinget indgivet Andragende om Støtte fra Staten til at foretage Fiskeriforsøg ved Grønlands Kyster, skal tillade sig at bemærke følgende:

Ved Sagens første Behandling viste det sig, at Tanken om Fiskeriforsøg ved Grønlands Kyst havde ubetinget Tilslutning. Ligeledes udtaltes Anerkendelse af Andragerens udmærkede personlige Egenskaber, der gør ham særdeles velskikket til Banebryder paa dette Omraade.

Udvalget har gjort sig bekendt med de i Lagtinget i 1897 førte Forhandlinger, og skal, — under Henvisning til vedkommende Lagtingsberetning Side 42—50, — i alt det væsentligste tilkendegive sit Bifald til det der fremførte.

Siden 1897 har det færøske Skibsfiskeri arbejdet under ret gunstige Konjunkturer, og Antallet af søgaaende Skibe er mere end fordoblet. I indeværende Aar har det kvantitative Udbytte, dels paa Grund af ugunstige Vejrforhold og dels paa Grund af Trawlernes Herjinger af de sædvanlige Fiskebanker, i Forhold til Skibenes Antal været eksempelløst ringe, saa at det kun kan tilskrives de ganske usædvanlig gode Konjunkturer, hvis Fiskeriselskaberne gennemgaaende kan undgaa et skæbnesvangert Underskud. Fiskepriserne kan ikke antages at ville holde sig paa den nuværende Højde, hvorimod Trawlernes rovagtige Virksomhed vedblivende vil gøre sig gældende efter en om muligt forøget Maalestok.

Derfor synes det nu særlig paatrængende at bryde nye Baner for vort Skibsfiskeri.

Udvalget skal i Henhold til foranstaaende anbefale det paagældende Andragende; men da det bør haves i Erindring, at »Fiskeri« er »Lotteri« og dette navnlig i ukendte Farvande, maa man udtale Ønskeligheden af, at der gøres Forsøg med 2 Skibe samtidig.

Derfor vilde det formentlig være mere formaalstjenligt at bevilge det nødvendige Beløb til eventuelt 2 Ekspeditioner, saaledes at Ministeriet, foruden det her fremkomne Andragende, tillige kunde yde en anden kvalificeret Andrager samme Støtte. Man har ment, at det største Beløb, 10,000 Kr., kun skulde udbetales, hvis vedkommende Ekspedition helt mislykkes, saaledes at der ingen Fangst opnaaedes, eller hvis det skulde blive nødvendigt at overvintre i Grønland. Hvis Fiskeriets Bruttoudbytte beløber sig til 10,000 Kr., har man tænkt sig et Statstilskud paa 4000 Kr., og hvis Bruttoudbyttet bliver 8000 Kr., skal Statstil-

skudet være noget større og saa fremdeles i samme stigende Forhold, indtil 10,000 Kr.

Man skal ikke undlade at fremhæve, at et Fiskeriforsøg som det her omhandlede ikke blot vil kunne blive til Støtte for det færøske Skibsfiskeri, men for Kongerigets Sønæring i det hele taget, hvorhos det kan give Stødet til et mægtigt Opsving for en af Grønlands hidtil ubenyttede Rigdomskilder.

Den kongelige grønlandske Handels Direktion har tidligere stillet sig afvisende overfor Besejlingen af Grønland af andre end nævnte Handels Fartøjer, men da der nu formentlig gør sig friere Anskuelser gældende, er der Anledning til at forvente Samtykke til et saadant Samkvem som af Andrageren ønsket.

Udvalget skal i Medfør af foranstaaende tillade sig at indstille til Tingets Vedtagelse:

1. Tinget indgaar til Justitsministeriet med Begæring om, at der af Statskassen for det kommende Finansaar søges en Bevilling paa indtil 20,000 Kr. til Fiskeriforsøg ved Grønlands Kyst med 2 Fartøjer eller subsidiært indtil 10,000 Kr. til Forsøg med 1 Fartøj.
2. Tinget andrager om, at Justitsministeriet vil søge udvirket Tilladelse til saadan Besejling af de grønlandske Havne og saadant Samkvem med Land, som maatte anses ønskelig for at fremme de her omhandlede Fiskeriforsøg.

Den 21de September, Eftrm. Kl. 6, foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 239). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 14 St. mod 0.

I et Møde *samme Aften* Kl. 10 foretoges Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 244). Udvalgets Forslag sattes under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges enstemmig med 15 Stemmer. (Provsten, Müller, C. Olsen, J. F. Olsen og Weihe var *fraværende*).

Den 22de September oplæstes og underskreves saalydende *Indstilling* i Sagen:

I indeværende Tingsamling er der fremkommet et Andragende fra Hr. Skibsreder, Kaptajn Napoleon Andreasen af Thorshavn, hvori denne søger om Tingets Medvirken til, at der af Staten ydes ham Støtte til at foretage Fiskeriforsøg ved Grønlands Kyster.

Tanken har mødt almindeligt Bifald i Tinget, idet man anser Sagen som værende af meget stor Betydning saavel for Kongeriget i Almindelighed som for Færøerne i Særdeleshed.

Det blev derfor enstemmig vedtaget, idet 15 Medlemmer stemte derfor og 5 vare fraværende, at give Andragendet Tingets Anbefaling.

Grunden til, at man principalt har foreslaaet et Statstilskud af indtil 20,000 Kr., er, at man har anset det heldigere for Opnaaelsen af det bedste Resultat, at der kunde udrustes 2 Fartøjer i samme Øjemed.

Idet man af Hensyn til Motiveringen af det af Lagtinget i denne Sag vedtagne tillader sig at henvise til hoslagte Andragende og ligeledes medfølgende Udvalgsbetænkning, skal man anbefale Sagen til det høje Ministeriums gunstige Forsorg.

Færøernes Lagting, Thorshavn den 22de Septbr. 1905.

C. Berentsen *Olaf J. Olsen,*
Ordfører.

Til
Justitsministeriet.

Joen Poulsen.

XXXI. Ændringer i Tingets Forretningsorden.

Den 2den August fremlagdes den fra forrige Samling udsatte Sag ang. Ændringer i Tingets Forretningsorden (se Beretningen for 1904, S. 66—68).

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 8de August*, vedtoges, efter Forslag af *Formanden*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes *næste Dag*: *Hentze*, *Müller* og *J. Poulsen* (hver med 14 St.), *O. J. Olsen* og *Weihe* (hver med 13 St).

Den 9de September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der er nedsat til at afgive Betænkning over den i forrige Samling udsatte Sag angaaende Forandringer i Lagtingets Forretningsorden, skal tillade sig at bemærke følgende:

Udvalget har genoptaget de af det i forrige Aar nedsatte Udvalg foreslaaede Forandringer i Forretningsordenen, gaaende ud paa:

Fastsættelse af et vist Tidspunkt, inden hvilket Andragender ordentligvis bør være indleverede til Tinget (§ 5);

Fastsættelse af en Tidsgrænse, inden hvilken Formanden bør fremlægge Sager, der indkommer til Tinget (§ 5);

Forandring af Antallet af Medlemmerne i økonomisk Fonds Udvalg fra 3 til 5 (§ 8);

Fremtidig Afstemning ved 2den Behandling over de enkelte Paragraffer i Forslag til Love (§ 13); samt

Forandring i § 27 saaledes, at der til at forandre en af Tinget i samme Samling tagen Beslutning udfordres, at tre Femtedele af samtlige Tingets Medlemmer ere enige derom.

Med Hensyn til disse Forslag skal man tillade sig at henvise til den Udvalgsbetænkning, som er optaget i Lagtingsberetningen for forrige Aar Pag. 66—67. En væsentlig Del af de øvrige Forslag til Ændringer, som man har tilladt sig at fremkomme med, skyldes et af Formanden i forrige Samling fremsat Ændringsforslag til Udvalgets Forslag. Med Hensyn til de saaledes efter Formandens Ændringsforslag fra f. A. nu optagne Forslag, der delvis kun bestaar i Redaktionsændringer, skal man ogsaa tillade sig at henvise til Lagtingsberetningen, Bilag Nr. 3 og 4, for forrige Aar.

Disse Forandringer bestaar hovedsagelig i følgende:

ad § 10. Der gives en Definition af Begrebet »Underændringsforslag«.

Næstsidste Punktum i §'en udgaar som overflødigt, da Bestemmelsen er optaget i ny § 34 (ny § 35).

ad § 14. Her er optaget en Bestemmelse om, at Ændringsforslag kun kunne stilles af Udvalget, et eller flere Medlemmer af dette, mindst 4 andre Medlemmer af Tinget i Forening eller Formanden.

Ny § efter § 16 gaar ud paa, at Udgiftsbevillinger skulle underkastes 2 Behandlinger og kun kunne vedtages efter Forslag af et Udvalg eller af et eller flere Medlemmer af Tinget.

ad § 29. Ny Bestemmelse om, at Valg af Mand til de offentlige Bestillinger i Stedet for ved Stemmesedler kunne foretages efter mundtligt Forslag af et Medlem, naar tre Fjerdedele af de tilstedeværende Medlemmer derom ere enige.

Ny § 31. Her er optaget § 27, dog at to Tredjedele af de tilstedeværende Stemmer ere forandrede til tre Femtedele.

Endvidere har Udvalget tilladt sig at foreslaa en

Tilføjelse til § 3, gaaende ud paa, at Tinget antager en Mand, der ikke skal være Medlem af Lagtinget, til at bistaa Sekretærerne i at besørge Tingets Korrespondance og Udfærdigelser. Som bekendt har den heromhandlede Bestemmelse i Forretningsordenen i lange Tider kun været et dødt Bogstav, idet Ekspeditionen af Tingets Korrespondance og Udfærdigelser imod Tanken i Forretningsordenen næsten udelukkende har været besørget af Formanden efter Tingets Slutning. Udvalget vilde have fundet det heldigt, om man kunde komme tilbage til, hvad der sikkert i sin Tid har været praktiseret, at Sekretærerne foretage dette Arbejde under Formandens Ledelse. Men for at dette kan ske, maatte der, af Hensyn til det Omfang, som Lagtingsarbejderne nu have opnaaet, antages en dertil skikket Mand til Medhjælp for Sekretærerne.

I Henhold til foranstaaende tillader man sig at indstille til Tingets Vedtagelse Forslag til Forandring i Lagtingets Forretningsorden, saaledes som dette vedlagt findes trykt.

* * *

Udvalgets Forslag findes vedhæftet Beretningen som Bilag 6.

Den 14de September fremlagdes følgende

A. *Ændringsforslag fra Effersøe:*

A. Principalt Forslag.

I. Udvalgets Forslags 2det Punkt udgaar og i Stedet indsættes:

§ 5 affattes saaledes:

»Enhver Sag, der indkommer til Lagtinget, bliver af Formanden at anmelde og fremlægge senest i det tredje Møde, efter at den er indkommen.

For at kunne komme til Behandling i vedkommende Aars Samling skulle, for saa vidt ikke andet er bestemt i Lovgivningen, Forslag eller Andragender om Bevillinger af de til Tingets Raadighed staaende Midler være indkomne til Formanden inden Udgangen af Juni Maaned og andre Sager senest den 7de August.«

II. Udvalgets Forslags 3dje Punkt udgaar og i Stedet indsættes:

»Punkterne 1—6 og sidste Stykke i § 8 udgaa og i Stedet indsættes:

1. Udvalg af 3 Medlemmer for de Kirkekasserne vedkommende Sager.
2. Udvalg af 3 Medlemmer for de Skydskassen vedkommende Sager.
3. Udvalg af 7 Medlemmer for de Sager, som vedkomme
   a. Amtsrepartitionsfonden;
   b. Amtsfattigkassen samt Landkommunerne i Almindelighed;
   c. Den økonomiske Fond, Grindegarnet i Vestmanhavn samt Renterne af det Hansenske Legat;
   d. de øvrige under Lagtingets Decision hørende offentlige Kasser;

4. Udvalg af 3 Medlemmer for de forskelligartede Sager, som henvises til samme;
5. Udvalg af 3 Medlemmer, der skulle afgive Betænkning angaaende de af Amtmanden paa Tingets Vegne afgjorte Sager.

B. Subsidiært Forslag.

Som foregaaende, dog at der i Punkt I. i Slutningen i Stedet for »7de August« indsættes »15de August«.

B. *Forslag til Beslutning* fra *Samme*:

A. Lagtinget anmoder Formanden om:
1) at foranledige, at de Forslag eller Andragender om Bevilling af de til Tingets Raadighed staaende Midler, som betimelig indkomme og maatte være mangelfuldt oplyste, saa vidt muligt forsynes med behørige Oplysninger;
2) at fremlægge ved Tingets Aabning Status-Oversigt vedrørende de under Tingets Bestyrelse staaende Kasser til et saa sent Tidspunkt som muligt samt Overslag over disse Kassers Indtægter samt ordinære Udgifter i det kommende Regnskabsaar.

B. Der bliver paa hensigtsmæssig Maade at bringe til offentlig Kundskab, inden hvilket Tidspunkt Sager, der ønskes behandlede i en Lagtingssamling, skulle være indkomne til Tinget eller Formanden paa Tingets Vegne.

Samme Dag foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 155—159). Overgang til 3dje Behandling vedtoges enstemmig med 19 St.

Mellem 2den og 3dje Behandling fremlagdes

C. *Underændringsforslag* fra *Effersøe*:

1. Efter Post II. 2. indsættes som Post 3:
»Udvalg af 3 Medlemmer for de Sager, som vedkomme Landkommunerne i Almindelighed.«
2. I Post II. 3. b. udgaa Ordene: »samt Landkommunerne i Almindelighed«.
3. Nr. for Posterne 3, 4, 5 og 6 i II. ændres til 4, 5, 6 og 7.

D. *Ændringsforslag* fra *Formanden* (vedhæftet Beretningen som *Bilag 11*).

E. *Do.* fra *Samme* til B.:

Som nyt Litr. A. sættes:
»Det bliver paa hensigtsmæssig Maade at bringe til almindelig Kundskab, *at* Andragender om Bevillinger af de til Lagtingets Raadighed staaende Midler bør indkomme til Tingets Formand inden Udgangen af Juni Maaned, *at* andre Forslag og Andragender bør indkomme til Tinget eller Formanden inden den 12te August, samt *at* vedkommende Andragere og Forslagsstillere maa være forberedte paa, at Sager, der indkomme efter de angivne Tidspunkter, ikke tages under Behandling, men udsættes til den følgende Lagtingssamling.«
(Litr. A. bliver Litr. B., og Litr. B. udgaar).

F. *Ændringsforslag* fra *Udvalget*:

Som et nyt Indstillingspunkt foreslaas:
»Den saaledes ændrede Forretningsorden gælder fra 1ste Januar 1906.«

Den 18de September foretoges Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 189—193). — **§ 3.** Udvalgets Forslag vedtoges med 16 St. mod 0. **§ 5.** Effersøes Ændringsforslag bortfaldt, idet kun 2 stemte for og 1 imod. Formandens Underændringsforslag vedtoges med 13 St. Udvalgets Forslag, saaledes ændret, ligeledes. **§ 8.** Effersøes Underændringsforslag vedtoges med 13 St. Ændringsforslaget ligeledes. **§§ 10, 13** og **14.** Udvalgets Forslag hertil vedtoges med 12, 13 og 14 St. mod 0. Ny **§ 17** vedtoges med 13 St., hvorefter Ændringerne til §§ 17 og 18 betragtedes som vedtagne uden Afstemning. **§ 26** (ny § 27). Formandens Forslag sattes først under Afstemning; men da kun 8 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab med følgende Udfald: *Ja* stemte: Nielsen, Isaksen, Patursson, J. H. Poulsen, Winther, Thomsen, Effersøe og Formanden; J. Poulsen, Michelsen, Müller, Hentze, Dam, Matras og Weihe *stemte ikke*, de øvrige Medlemmer vare *fraværende*, og var Forslaget saaledes bortfaldet. For Udvalgets Forslag stemte kun 7 Medlemmer; ved Navneopraab *stemte* J. Poulsen, Michelsen, Müller, J. H. Poulsen, Hentze, Winther, Dam, Matras, Effersøe, Weihe og Formanden *ja*; Nielsen, Isaksen, Patursson og Thomsen *stemte ikke*, de øvrige Medlemmer vare *fraværende*, og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 11 Stemmer. Herefter betragtedes Formandens Forslag til § 30 som bortfaldet. **§ 29.** Da kun 9 Medlemmer stemte for Udvalgets Forslag, foretoges Navneopraab. *Ja* stemte: J. Poulsen, Nielsen, Patursson, Michelsen, Müller, J. H. Poulsen, Hentze, Winther, Dam, Matras, Effersøe, Weihe og Formanden; Isaksen og Thomsen *stemte ikke*, og var Forslaget saaledes enstemmig vedtaget med 13 Stemmer. **§ 31.** Forslaget vedtoges uden Afstemning. **§ 34.** Ændringen vedtoges med 14 St. mod 0. — Udvalgets Slutningsbestemmelse om Trykning af Forretningsordenen vedtoges med 13 St. mod 0.

Sagen i dens Helhed med Forslag F. sattes derpaa under Afstemning ved Navneopraab og vedtoges med 9 St. mod 2. *Ja* stemte: J. Poulsen, Patursson, Michelsen, Müller, Hentze, Dam, Matras, Effersøe og Weihe; *nej* stemte: Isaksen og J. H. Poulsen; Nielsen, Winther, Thomsen og Formanden *stemte ikke*, de øvrige Medlemmer vare *fraværende*.

Endelig vedtoges Ændringsforslag E. og Forslag D. med henholdsvis 11 og 15 Stemmer.

XXXII. Udgivelse af en Lagtingstidende.

Den 3dje August fremlagdes følgende 2 *Forslag* fra 9 Medlemmer af Tinget:

Forslag til Beslutning.

Af Færø Amts Repartitionsfond og den økonomiske Fonds Midler bevilges med Halvdelen af hver de nødvendige Beløb til Ansættelse af 1 eller 2 Referenter for indeværende Lagtingssamling, efter Formandens nærmere Bestemmelse.

Referat af hvert Møde trykkes og omdeles snarest muligt til Lagtingets Medlemmer.

Lagtingssalen, den 3dje August 1905.

J. Paturssen. *M. A. Winther.* *J. M. Hentze.*
P. J. Thomsen. *J. Z. Nielsen.* *Johan H. Poulsen.* *Olaf J. Olsen.*
Dione Isaksen. *A. Weihe.*

Fra undertegnede Medlemmer af Lagtinget er indgivet til Tinget et Forslag til Beslutning om Ansættelse af 1 eller 2 Referenter for indeværende Lagtingssamling.

Under Forudsætning af at dette Forslag bliver vedtaget, tillade vi os at foreslaa, at der nedsættes et Udvalg paa tre Medlemmer, som skal tage under Overvejelse og forelægge Lagtinget Betænkning over Maaden, hvorpaa Referatet skal fremkomme og publiceres, dets Trykning, nærmere Regler for Referenterne samt andre Hensyn, det vil være nødvendigt at tage.

Lagtingssalen, den 3dje August 1905.

M. A. Winther. *J. M. Hentze.* *Johan H. Poulsen.*
J. Z. Nielsen. *P. J. Thomsen.* *Olaf J. Olsen.* *J. Paturssen.*
Dione Isaksen. *A. Weihe.*

Da der var fremsat Ønske om, at disse Forslag behandledes samme Dag før de paa Dagsordenen opførte Sager, sattes Spørgsmaalet om saadan Afvigelse fra Forretningsordenen under Forhandling og Afstemning. Efter nogen Diskussion udsattes Spørgsmaalet.*)

*) I Henhold til de faldne Udtalelser antog Formanden straks 2 Referenter.

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1911. — Optryk.

Ved Sagens *forelobige Behandling, den 4de August*, vedtoges, efter Forslag af *Winther*, at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer.

I *næste Møde* (den 7de August) valgtes til Medlemmer af Udvalget: *Winther* med 13 St., *J. F. Olsen* og *Paturssoa* med 12 St.

Den 10 August fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning:

Undertegnede Udvalg, der er nedsat for at afgive Betænkning i Sagen angaaende Ansættelse af Lagtingsreferenter og Publikation af Lagtingsreferaterne m. v., skal tillade sig at fremkomme med følgende Bemærkninger:

For en Del Aar tilbage ansatte Lagtinget i en Aarrække en Referent i Lagtingssamlingen, ligesom der i Lagtingsberetningen medtoges et trykt Referat af Tingets mundtlige Forhandlinger. Af forskellige Grunde er man imidlertid i de sidste Aar ophørt med Udgivelse af de mundtlige Referater.

Spørgsmaalet om Ansættelse af Referenter m. v. har dog jævnlig været paa Bane i Tinget i Løbet af de sidste Aar. Enkelte af Tingets Medlemmer har saaledes af og til, dels i Tingets Interesse og dels af Hensyn til Vælgerbefolkningen, fremholdt Ønsket om en mere fyldig Lagtingsberetning. Et Ønske i lignende Retning er ogsaa i sin Tid udtalt af Regeringen.

For Befolkningen ligger Betydningen af de mundtlige Referater deri, at denne alene derved kan følge sine Tillidsmænd paa Tinge og lære deres Stilling til Sagerne at kende, for Tingets Medlemmer bl. a. ved, at Sagerne først da kan foreligge i alsidig Belysning, for Regeringen endelig derved, at den kun, naar de mundtlige Forhandlinger ogsaa foreligger, kan danne sig et begrundet Skøn over Lagtingets almindelige Stilling til hver enkelt Sag.

Bekostningsspørgsmaalet har der før været taget et nok saa stort Hensyn til, men da der umligvis kan opnaas en Ordning for Salg af Referaterne, f. Eks. ved Subskription, ville de endelige Udgifter antageligvis blive forholdsvis ubetydelige. For øvrigt mener Udvalget, at Tinget af Hensyn til Bekostningsspørgsmaalet ikke bør nære Betænkeligheder for at fremme heromhandlede Sag.

Da Sagen var til første Behandling, syntes der blandt Medlemmerne at gøre sig en Meningsforskel gældende angaaende, hvorvidt de heraf følgende Udgifter skulde afholdes af Amtsrepartitionsfonden alene eller af denne Fond, saaledes som Forslaget lyder, i Forbindelse med økonomisk Fond med Halvdelen hver.

Da økonomisk Fonds Midler efter den Praksis, der har været fulgt af Tinget i de sidste Par Aar, have været anvendte til særdeles forskelligartede Bevillinger, og da nævnte Fond nu er forholdsvis godt situeret, formener Udvalget, at der ikke kan være noget til Hinder for at give Forslagsstillerne Medhold i, at de herhenhørende Udgifter afholdes med Halvdelen af hver af de nævnte Kasser.

Angaaende Regler for Referenterne maa disse i særlig Grad gaa ud paa, at Referaterne fremtræde saa fyldige, som Omstændighederne tillade det. For at forhindre mulige Uoverensstemmelser mellem Referenterne og eventuelle Talere angaaende Referaternes Rigtighed, vil en Kontrol antageligvis vise sig at være nødvendig.

For at en saadan Kontrol kan vise sig praktisk uden samtidig at bebyrde noget enkelt Medlem af Lagtinget med Ekstraarbejde, har Udvalget ment, at denne kunde udføres af den ene af Referenterne.

For at opnaa en større Udbredelse blandt Befolkningen af Lagtingets Forhandlinger, vil det sikkert have Betydning, om man snarest muligt kan faa arrangeret en Subskription af Forhandlingerne og derefter foranstalte disse trykte, saaledes at Referaterne arkvis kan udsendes hver Uge med de fra Thors-

havn afgaaende Poster. Ogsaa af Hensyn til Lagtingets Medlemmer vil det have Betydning, at Referaterne trykkes og omdeles til Medlemmerne snarest muligt.

Til at forestaa Subskriptionen og inkassere Subskriptionsbeløbet maa der ansættes en Ekspeditør.

Udvalget finder endvidere at burde bringe i Forslag, at Dagsordenen trykkes og omdeles for hvert Møde paa de enkelte Medlemmers Pladser, hvorhos et enkelt Eksemplar opslaas paa et passende Sted i Byen. Ordningen heraf kan formentlig bedst overlades Lagtingets Sekretærer.

Endelig tillader Udvalget sig at anbefale, at den nuværende Ordning, hvorved Lagtingsberetningens Udgivelse har været overdraget den ene af Sekretærerne, Hr. J. Poulsen, bibeholdes, dog saaledes, at Ekspeditionen af Hensyn overfor Subskribenterne fremmes hurtigst muligt.

I Henhold til foranførte tillader Udvalget sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Lagtinget antager for indeværende Samling Landbrugskonsulent R. C. Effersøe og Redaktør Chr. Holm-Isaksen som Referenter for en Betaling til hver af 4 Kr. pr. Dag i den Tid, Tinget er samlet.
2. Referenterne skulle skiftevis for et Møde ad Gangen notere de mundtlige Forhandlinger saaledes, at naar den ene noterer, den anden fungerer som Kontrollør. Hver for sig renskriver uopholdelig Referatet af den Forhandling, hvor han har fungeret som Referent, hvorefter det overgives den anden til Gennemsyn til eventuelle Rettelser. Hr. Holm-Isaksen foranlediger Forhandlingerne trykte og et passende Antal Eksemplarer af Korrekturen tilsendt Sekretærerne, som omdeler disse paa Medlemmernes Pladser i Lagtingssalen.
3. Rettelser, som de enkelte Medlemmer eventuelt kunne ønske foretagne i Referatet af deres respektive Taler, maa kun omfatte bevislige Ukorrektheder, og mulig opkomne Tvistemaal af Referaternes Rigtighed afgøres af begge Referenterne i Forening.
4. Der antages en Ekspeditør, som for en Løn af 75 Kr. forestaar Subskriptionen paa Beretningerne samt foranstalter Inkassation af Subskriptionsbeløbet, besørger den ugentlige Omdeling i Thorshavn og posterer Forsendelser til Bygderne. Udgifter vedrørende Omdeling og Porto godtgøres Ekspeditøren efter Regning.
5. Lagtingsreferaterne trykkes i et Antal af mindst 600 Eksemplarer. De mundtlige Forhandlinger trykkes og pagineres særskilt. Subskriptionen skal dog ogsaa gælde Sagreferaterne, og henvises i disse for hver enkelt Sag til Pagina i den mundtlige Beretning, i hvilke vedkommende Sags Forhandlinger have fundet Sted.
6. Til Udgivelse af Sagreferatet antager Lagtinget Hr. Lagtingsmand J. Poulsen mod en Godtgørelse af 75 Kr. Dette Referats Publikation bør paabegyndes umiddelbart efter, at de mundtlige Forhandlinger ere trykte, og som disse leveres ugevis med mindst et Ark pr. Uge.
7. Lagtingets Dagsorden trykkes og omdeles af Sekretærerne foran hvert Møde paa Medlemmernes Pladser, hvorhos et Eksemplar besørges opslaaet paa et passende Sted i Byen.
8. Alle herhen hørende Udgifter udredes af Amtsrepartitionsfonden og den økonomiske Fond med Halvdelen hver, ligesom eventuelle Indtægter i Forhold hertil tildeles nævnte Kasser.

Den 12te August foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 43—46). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 12 St.

Til *3dje Behandling* fremkom følgende *Ændringsforslag*:

A. Fra *Effersøe* og *C. Olsen*:

I Stedet for Udvalgets Forslag træder:

1. Som Udvalgsforslaget.
2. Referenterne skulle skiftevis for et Møde ad Gangen notere de mundtlige Forhandlinger saaledes, at naar den ene noterer, den anden fungerer som Kontrollør. Hver for sig renskriver uopholdelig Referatet af den Forhandling, ved hvilken han har fungeret som Referent, hvorefter det overgives den anden til Gennemsyn til eventuelle Rettelser.
3. Det rettede Referat fremlægges til Eftersyn for Tingets Medlemmer i 2 Dage. De Indsigelser, der i dette Tidsrum fremkomme mod Referatets Rigtighed, afgøres af et af Tinget valgt Medlem og Referenterne.
4. Referatet foranlediges trykt paa hensigtsmæssigste og billigste Maade af Tingets Sekretærer og førnævnte Medlem af Tinget. Disse afgøre, hvilke Dele af Referatet der skulle trykkes, under Hensyn til sammes Betydning.
5. Referatet benævnes »Lagtingstidende« og søges udbredt blandt Befolkningen gennem Postvæsenet og paa anden hensigtsmæssig Maade.
6. Som Udvalgets Forslag Punkt 5.
7. Som Udvalgets Forslag Punkt 8.

B. Fra *J. F. Olsen* og *Winther*:

I Punkt 5 indskydes mellem Ordene »Lagtingsreferaterne« og »trykkes« — »der hedder 'Løgtingstíðindi'«.

Den 15de August paabegyndtes *3dje Behandling*, som fortsattes *den 17de August* (se A. Side 64 og 65). Fra Udvalget var da fremkommet følgende *Ændringsforslag* til Udvalgets Forslag og de af Effersøe og C. Olsen stillede Ændringsforslag hertil.

C.

I Stedet for disse træder:

1. Lagtinget antager for indeværende Samling Landbrugskonsulent R. C. Effersø og Redaktør Chr. Holm-Isaksen som Referenter for en Betaling af 4 Kr. pr. Dag i den Tid, Tinget er samlet. Enhver af Referenterne kan uden Opsigelse afskediges af Tinget.
2. Referenterne skulle skiftevis for et Møde ad Gangen notere de mundtlige Forhandlinger saaledes, at naar den ene noterer, den anden fungerer som Kontrollør. Hver for sig renskriver uopholdelig Referatet af den Forhandling, ved hvilken han har fungeret som Referent, hvorefter det overgives den anden til Gennemsyn til eventuelle Rettelser.
3. Det rettede Referat fremlægges paa et bestemt Sted i Tinget til Eftersyn for Medlemmerne i 1 Dag. De Indsigelser, der i dette Tidsrum fremkomme mod Referatets Rigtighed, afgøres af et af Tinget valgt Medlem og Referenterne. Har vedkommende Medlem i et givet Tilfælde Forfald eller ikke kan anses for uvillig, erstattes han af en af Tinget valgt Suppleant.
4. Referaterne foranlediges trykt paa hensigtsmæssigste og billigste Maade af et Udvalg, som bestaar af Tingets Sekretærer og førnævnte Medlem af Tinget. Disse afgøre, hvilke Dele af Referatet der skulle trykkes.
5. Referatet benævnes »Lagtingstidende« og søges udbredt blandt Befolkningen gennem Postvæsenet og paa anden hensigtsmæssig Maade.

Der stilles et Beløb paa indtil 100 Kr. til Raadighed for Udvalget (Punkt 4) til Udgifter ved Foranstaltninger til Tidendens Udbredelse m. m.

6. Tidenden trykkes i et Antal af mindst 600 Eksemplarer og koster 2 Kr. pr. Eksemplar. De mundtlige Forhandlinger trykkes og pagineres særskilt. Abonnementet eller Subskriptionen skal dog ogsaa gælde Sagreferaterne. I disse henvises for hver enkelt Sag til Pagina i den mundtlige Beretning, i hvilke vedkommende Sags Forhandlinger have fundet Sted.
7. Til Udgivelse af Sagreferatet antager Lagtinget Hr. Lagtingsmand J. Poulsen mod en Godtgørelse af 75 Kr. — Dette Referats Publikation bør paabegyndes umiddelbart efter, at de mundtlige Forhandlinger ere trykte, og som disse leveres ugevis med mindst 1 Ark om Ugen.
8. Alle herhen hørende Udgifter udredes af Amtsrepartitionsfonden og den økonomiske Fond med Halvdelen af hver, ligesom eventuelle Indtægter i Forhold hertil tildeles nævnte Kasser.

Efter at Udvalgets oprindelige Forslag samt Ændringsforslagene A. og B. vare tagne tilbage, vedtoges Forslag *C.* Pkt. 1—8 med fra 10 til 12 St. mod 0.

Til at føre Tilsyn med Referatet valgtes *Dam.*

XXXIII. Om Opførelse af en Lagtingsbygning.

Den 21de August fremlagdes følgende *Betænkning* fra det af Lagtinget i forrige Samling nedsatte staaende Udvalg:

Undertegnede staaende Udvalg, der i Lagtingssamlingen 1904 blev nedsat for at foretage videre Undersøgelser og frembringe yderligere Oplysninger om, hvorledes den paatænkte Lagtingsbygning med Bibliothek, Arkiv etc. hensigtsmæssigst kunde opføres, har i den forløbne Tid afholdt en Del Møder og gennem sin Ordfører ført Forhandlinger med Udkastets Arkitekt, Hr. Sinding-Larsen.

Udvalget har særlig taget Sigte paa at bringe Bygningsomkostningerne ned, og i den Anledning foretog Ordføreren en Rejse fra København til Kristiania for personlig at konferere med Hr. Arkitekt Sinding-Larsen. Hr. Sinding-

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

Larsen udtalte da, at for at kunne projektere en i alle Henseender fyldestgørende Byggeplan vilde det være særdeles ønskeligt, at han forinden Planens endelige Afslutning ved Selvsyn kunde faa Lejlighed til at iagttage Beliggenheden af den lokale Byggeplads, og foreslog han derfor, at der ydedes ham en Bevilling til Foretagelse af en Rejse fra Kristiania og hertil.

Hvad Reduktionen af Bygningsomkostningerne angaar, da har Hr. Sinding-Larsen nedført disse fra en Sum efter det først projekterede Forslag paa Kr. 55538,45 til et Beløb af Kr. 46047,10, hvilket altsaa udgør en Besparelse paa Kr. 9491,35.

Denne Reduktion har selvfølgelig ikke kunnet finde Sted uden en nok saa betydelig Forandring i den fra først af paatænkte Plan. De foretagne Indskrænkninger findes imidlertid ikke at forringe Bygningens Anvendbarhed som Tinghus, idet de foretagne Ændringer nærmest vedrøre den før paatænkte Byretssal og de dermed i Forbindelse staaende Rum, hvilke nu dels ere helt sløjfede, dels formindskede. En Ændring, der taler til Fordel for den sidste Plan, er den foreslaaede Tilbygning af Træ, der for øvrigt, om ønskes, ogsaa kan opføres senere.

Hr. Sinding-Larsen har beregnet sig et Gratiale for sit Arbejde efter de Regler, der gælde for norske Arkitekter, til et Beløb af Kr. 835,00. De af Ordføreren, Hr. Patursson, hafte Udgifter i Anledning af Rejsen til Kristiania andrage Kr. 75,00.

Udvalget har for nærværende Tid ikke fundet det rigtigt at tilraade en saadan Rejse som den af Hr. Arkitekten foreslaaede, ligesom man har anset det for rigtigst, at Honoraret ikke anvistes til Udbetaling af Udvalget, men af Lagtinget.

Hvad selve den nu foreliggende Plan angaar, da maa Udvalget anse den for at være ganske hensigtsmæssig, og da det vil blive nødvendigt i en nær Fremtid at skaffe saavel Tinget, Amtsbiblioteket som Embedsarkiverne bedre Lokaler end de nuværende, saa tillader Udvalget sig at foreslaa til Tingets Vedtagelse:

1. Til Opførelse af en Lagtingsbygning m. v. erhverver Lagtinget et passende Grundstykke, beliggende paa den til Husegaard ved Thorshavn hørende Trø (við murtalið).
2. Af Amtsrepartitionsfondens Midler henlægges der fra Olaiaaret 1905—1906 og de følgende Aar et Beløb af 5000 Kr. aarligt til et særligt Fond, der skal frugtbargøres paa den for umyndiges Midler foreskrevne Maade, og hvis Midler skulle anvendes til Opførelse af en Lagtingsbygning for Færøerne.
3. Af økonomisk Fond henlægges i de første 5 Aar, fra og med indeværende Aar at regne, et Beløb af 5000 Kr. aarlig, i Stedet for 1000 Kr. nu, til Grundfondet. Disse Midler stilles i sin Tid som rentefrit Laan til Lagtingets Disposition, at anvende til det i Punkt 2 nævnte Øjemed, og tilbagebetales i Løbet af andre 5 Aar.
4. Lagtinget virker hen til, at de nødvendige Bygningsforarbejder tilendebringes saa betids, at det vil være muligt at paabegynde Bygningens Opførelse i Sommeren 1908.
5. Vedlagte tvende Regninger fra Arkitekt Sinding-Larsen og Kongsbonde J. Patursson, henholdsvis Kr. 835,00 og Kr. 75,00, foreslaas bevilgede.

I Udvalget for Opførelse af en ny Lagtingsbygning, Thorshavn den 21de August 1905.

J. Patursson. Ordfører. *E. Müller.* *J. H. Poulsen.* *Dione Isaksen.*

Ved Behandlingen af denne Sag, *den 23de August* (se A. Side 81—87), vedtoges, efter Forslag af *Dam*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer. Til Medlemmer af Udvalget valgtes i *næste Møde*: *Paturssen* og *J. H. Poulsen* med 14 St., *T. J. Petersen* og *J. Poulsen* med 13 St. og *Isaksen* med 12 St.

Den 15de September fremlagdes følgende *Betænkning* (af *T. J. Petersen* underskreven »med Forbehold«):

Í løgtingstíðini 1903 varð framborið í løgtingið av 15 løgtingsmonnum eitt uppskot til avgerð um at velja eina 5-manna millumtinganevnd, sum skuldi reika fyri, at eitt nýtt løgtingshús kundi vera bygt.

Tann nevndin, sum tá var vald, fekk so, saman við tingsins formanni, tað av skafti, at tekningar til húsið, og ein ætlan um, hvat húsið fór at kosta, kundi framleggjast í løgtingstíðini 1904. Sjálvur bygningurin var tilætlaður at hann skuldi vera gjørdur eftir gomlum norrønum fyribilæti, og í honum skuldi vera ikki einans ein tingsalur og hartil hoyrandi nevndarrúm og formanns-kamar, men eisini ein býráðssalur, ein rættssalur, tvær stovur til Føroya bókasavn, og ein stova til fornbrævagoymslu; umframt hetta var stórt loftsrúm. Alt húsið ætlaðist at kosta kr. 55,538,45.

Løgtinginum yvirhøvur lætst væl at bygninginum, og tí varð aftur í 1904 vald ein nýggj 5-manna millumtinganevnd. Hon tók sær tað til høvuðsstarv, soleiðis sum tað sæst av teirri frágreiðing, hon hevur framlagt fyri hetta ting, at fáa teknumeistarin til at minka um húsið soleiðis at tað kundi gerast fyri ein lættari pris.

Ein nýggj tekning fekkst tá til vegar, soleiðis umgjørd, at húsið nú segðist at kunna gerast fyri kr. 46,047,10. Hettar var ein sparningur uppá kr. 9491,35. Tað var minkað nakað um støddina á húsinum, so at stovur, kømur, salar og gangir nú vóru smærri enn áður, og hartil varð býráðssalurin koyrdur burtur úr, av tí, at líkindir ikki sýntust at vera til, at Havnin vildi hjálpa til at byggja upp á sin part. Men so var komin ein kovabygningur av viði uppí, sum ikki hevði verið fyrr; hann var ætlaður til matreiðslu, uppgongd og tílíkt.

Millumtinganevndin framsetti so nevndaruppskot fyri hesum tingi um at samla saman eina peningarúgvu og so við tíðini, helst í 1908, at fáa bygt húsið. Tvær rokningar, eina til teknumeistarin Sinding-Larsen og aðra til Jóanes bónda Paturssen, bað nevndin tingið um at gjalda.

Soleiðis sum talurnar fullu, tá ið henda sak nú uppaftur var fyri í tinginum, sýntist at vera hugur fyri at fáa alt hetta bygningsstarv nakað soleiðis frá hondum, sum seinasta millumtinganevnd hevði rátt til. Framborið var tó, at vandi kundi vera við, at peningarnir ikki komu til at røkka og kanska minni enn so til at røkka.

Viðvíkjandi hesum peningaspursmáli, so heldur henda nevndin, sum nú hevur sakina í hondum, at tað var ein roynd at bjóða manninum, meistara Sinding-Larsen, sum tilfar og lønir hevur útroknað, sjálvum at taka húsið at gera fyri henda pris, hann hevur uppsett; tí tekur hann við tí, so hevur tingið einki at vága, men fast um at halda.

Fyri at maðurin tó skal kunna taka sær bygningin uppá, vil sjálvtsagt vera neyðugt, at hann kemur til Føroyar fyrst, bæði fyri at hyggja at, hvussu vorðið er har, sum húsið skal standa, og so fyri at hann sjálvur kann spyrja seg fyri um lønir, bønarmenn og tílíkt. Sjálvur hevur maðurin sagt í bræví, dagsett 5. juni hetta ár, til seinastu millumtinganevnd, at hann vil gera eina Føroyaferð til at ráðleggja við nevndina, fyri 600 kr. Hetta dámdi teirri nevnd tó ikki, mest tí tað kostaði so nógv. Men verður tað so, at hann vil taka sær húsið uppá at gera, má hann jú koma til Føroyar av sínum egnu eintingum, og tá heldur nevndin, at tað kundi verið vert, at hann fekk nakað lítið fyri ómakin, soleiðis, at

hann ikki kostaði alt sjálvur, um einki skuldi skapst burtur úr ferðini. Tí tykist nevndini tað vera beint, bæði at bjóða hr. Sinding-Larsen at taka løgtingshúsið at gera fyri teir peningar, sum hann sjálvur hevur ætlað, at tað skal kosta og so eisini lata hann vita av, at um hann kom til Føroyar í hesum ørindum, so hevði tingið givið amtmanninum at ráða yvir upp til 300 kr., sum brúkast kundi til at gjalda honum nakað fyri ómakin.

Fyri viðari at fremja arbeiðið við hetta húsið, vil tað verða neyðugt, at einir hvørjir halda um sakina, aftaná at løgtingið nú í ár gevur hana frá sær. Nevndin heldur tað tó ikki nýtast at velja eina nýggja millumtinganevnd, men sýnist best vera at velja tveir menn, sum saman við amtmanninum verða við at hava sakina í hondum. Kemur tá Sinding-Larsen til Føroyar, vilja hesir saman við henum óivað kunna fáa sakina so greiða, at tingið kann taka endiliga avgerð um hana, bæði í smáum og stórum, eftir næstu Ólavsøku.

Nevndin meinar, at tað kundi verið beint at vikt eitt sindur frá tí máta, sum millumtinganevndin hevur meint, at peningarnir skuldu fáast saman uppá.

Tað vil ivaleyst ikki falla fólkinum væl, at tað knappliga skal fáa nógv hægri skatt til »Amtsrepartitionsfonden« einans tí at eitt nýtt løgtingshús skal gerast. Summir í nevndini hildu tað vera best, at »Amtsrepartitionsfonden« tók eitt lán, so stórt sum kostnaðurin er ætlaður at verða, til at afturgjalda í 28 ár; men teir flestu hildu, at tað var best at fylgja uppskotinum frá millumtinganevndini so nær sum møguligt, tó soleiðis, at skattabyrðan ikki knappliga vaks, og stungu tí uppá at leggja 1000 kr. niður árliga av »Amtsrepartitionsfonden«, og taka fasra tøkur um 4000 kr. árliga av »Økonomisk Fond«s tiltaksstovni (Reservefond). Byggingarfondið vil tá ikki vaksa við meir enn 5000 kr. um árið, men tá nøkur ár eru umliðin, vil tó so frætt vera samankomið, at tá kann takast lán uppá tað, sum eftir er.

Nú kemur nakað afturat, og tað er, at tá ið byggjast skal høli fyri bókasavni og fornbrøvum, so er væntandi, at rikiskassin vil taka tann partin av útgjøldunum, sum henda húsarúmd ger alt húsið dýrari. Vit hava eftir tekningum ætlað, at tað verður um ein stívan fjórðing, ella 12,000 kr., sum hesi rúm dýrka løgtingshúsið. Útgjaldirnar frá Føroya køssum skuldu tí, um vit fáa henda statsstuddning, ikki verið meir enn væl 34,000 kr., og barvið fellur tann størsti ampi, fyri at fáa bygt skjótt, burtur.

Nógv út av hesum góðu líkindum, halda vit tað tí vera beint, soleiðis sum millumtinganevndin hevur tilstílað, at farið verður undir bygningin í 1908. At dvøljast ovleingi man helst ikki vera tilráðandi, minnst nú tá ið tað lítur út fyri, at vit fáa eina rúgvu av bókum til bókasavnið á hvørjum ári, og húsarúmd til tær bøkur, sum eru í bibliotekinum, er eingin, sum er, og hvaðna minni tá, tá ið nógv kemur afturat.

At tær tvær rokningar, sum framlagdar eru fyri nevndina, verða goldnar nú, halda vit vera sjálvtsagt.

Av hesum, sum frammanundan er sagt, skal nevndin tilráða tinginum at viðtaka:

1. Tingið velur tveir menn, sum saman við amtmanninum hava í hondum viðari at fremja arbeiðið fyri at fáa bygt eitt nýtt løgtingshús; serliga valdir eru teir uppá deils at vissa tinginum grund til løgtingshúsið og deils at samráðast við hr. arkitekt Sinding-Larsen, um hann vil taka sær uppá at gera løgtingshúsið fyri tann tilætlaða pris, og um slíkt sýnist at ganga í lag, so at lata arkitektin vita av, at um hann kemur til Føroyar í hesum ørindum, so vil tingið samsýna honum nakað lítið fyri ómakin. Tað, sum hesir menn hava avrikað, verður lagt fram fyri tingið næsta ár til avgerð.
2. Av »Amtsrepartitionsfonden« letur tingið amtmannin hava upp til 300 kr. at ráða yvir, til brúks til tað í punkt 1 nevnda endamál.
3. Av »Amtsrepartitionsfonden« legst niður frá Ólavsøkuárinum 1905—1906 og tey komandi ár 1000 kr. árliga til ein serligan peningastovn, sum skal lívgast soleiðis, sum síðar er fyriskrivaður fyri »Umyndliges Midler«, og skulu hesir peningar vera til brúks til eitt nýtt løgtingshús fyri Føroyar.

4. Av »Økonomisk Fond« leggjast niður í 5 ár frá í ár og hetta árið viðtalt 4000 kr. til tiltaksstovnin (Reservefonden). Henda peningarúgva skal í sinari tíð kunna lánast løgtinginum sum rentufrítt lán til at fremja tað í punkt 2 nevnda endamál, og skal lánið afturgjaldast um eina tíð, sum verður fastsett, tá ið lánið verður tikið.
5. Tá ið avgjørt er, nær tinghúsið skal byggjast, biður tingið kultusministarin koma ti til vegar, at ríkiskassin gevur 12,000 kr. til goynslu fyri bókasavni og fornbrøvum.
6. Tíesar tvær rokningar, sum liggja hjá, ein frá arkitekt Sinding-Larsen uppá 835 kr. og onnur frá Jóanes bónda Patursson uppá 75 kr., verða at gjalda av »Amtsrepartitionsfonden«.

Den 16de September foretoges Sagens *2den Behandling*, (se A. Side 177—179).

Ved Sagens *3dje Behandling, den 18de September*, (se A. Side 210), vedtoges Punkterne 1, 2, 4 og 5 i Udvalgets Forslag, medens Pkt. 3 bortfaldt, idet kun 4 stemte for og ingen imod.

Til i Forening med Amtmanden at varetage den videre Fremme af Arbejdet for Opførelsen af en ny Lagtingsbygning valgtes *den 20de September Müller* med 13 og *Patursson* med 8 St.

Efter at det saaledes nedsatte Udvalg i Henhold til det af Lagtinget vedtagne havde tilskrevet Arkitekt Sinding-Larsen, har det som Svar modtaget følgende *Skrivelse:*

Færøernes Lagtingsudvalg
for en ny Lagtingsbygning.

I Besiddelse af det ærede Udvalgs Skrivelse af 16. 10. 1905 med Genpart af Lagtinghets Forhandlingsprotokol ang. Bygningsspørgsmaalet, skal jeg tillade mig at bemærke følgende:

Det Omkostningsoverslag, der vedlaa mit første Udkast til Bygningen, dat. 24. 8. 1905, var — som i Beskrivelsen gentagende fremholdt — opgjort paa Basis af Christiania Material- og Arbejdspriser, da jeg savnede enhver Adgang til at erholde Kundskab om Færøforhold, og jeg heller ikke derfra havde modtaget saadan Oplysning.

Jeg fremholdt i Beskrivelsen Nødvendigheden af, at Overslaget blev gennemgaaet af kyndige Folk under Hensynstagen til Bygningsforholdene i Thorshavn.

Jeg har imidlertid ingen nærmere Oplysninger modtaget, der kunde danne reelt Grundlag for en rigtigere Beregning, og jeg var derfor nødt til at udarbejde ogsaa det andet Omkostningsoverslag under de samme Forudsætninger som det første.

Overslaget er altsaa opgjort for Christianiaforhold og egner sig derfor ikke som Grundlag for Kontraktslutning.

»Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri. — 1906.

I og for sig vil Forholdet ikke forbedres paa anden Maade end ved direkte mundtlig Konference paa Stedet, saaledes at den Anbydende kan erhverve sig personligt Kendskab til de stedlige Forhold: Materialtilgang, Arbejdsevne, Transportforhold o. s. v. — Forhold, der er af afgørende Betydning for et reelt Anbud.

Naar derfor det ærede Udvalg paa Lagtingets Vegne spørger, om jeg vil paatage mig Opførelsen af Lagtingsbygningen for det Beløb, som mit andet Overslag gaar op i, vil det forstaas af det foregaaende, at jeg maa besvare dette benægtende, selv fraset at jeg principielt er imod, at den som Konsulent tilkaldte Fagmand, der har at varetage Bygherrens Interesser i enhver Retning, samtidig skal optræde som personlig interesseret Entreprenør.

Da det til min Disposition stillede Rejsebidrag, Kr. 300,00, er gjort afhængig af, at jeg paa Forhaand binder mig til at overtage Arbejdet, kan jeg saaledes heller ikke modtage dette Bidrag, hvorfor mit Nærvær i Thorshavn under disse Omstændigheder er udelukket.

Da jeg imidlertid er stærkt interesseret i, at Sagen bringes til en Afslutning, der kan tilfredsstille alle Parter, og da en for Lagtinget betryggende Ordning ikke kan tilvejebringes paa anden Maade end nedenfor udviklet, tillader jeg mig at fremsætte følgende Forslag:

1) Lagtinget stiller Kr. 300,00 til Disposition for en af mig udpeget norsk Bygmester, mod at denne for nævnte Beløb forpligter sig til til nærmere aftalt Tid at foretage en Rejse til Thorshavn (omtrentlig Varighed 1 Maaned) for at studere Bygningsforholdene paa Stedet og paa Basis af den herved vundne Erfaring til færøske Bygningsforhold at afgive bindende Anbud paa Lagtingsbygningens Opførelse efter mit foreliggende Udkast Nr. 2 eller den videre bearbejdede Plan, som maatte fremgaa deraf.

   Lagtinget forpligter sig til at yde vedkommende Mester al fornøden Bistand til Opnaaelse af Formaalet.

2) Lagtinget stiller videre til min Disposition Kr. 300,00, for at jeg (hvis Forholdene kan ordnes saaledes) ogsaa kan rejse til Thorshavn for Konference og Studium, idet Beløbet bliver at fratrække i mit endelige Honorar i Tilfælde af, at Bygningens Opførelse besluttes gennemført efter mit Udkast.

Jeg har troet med dette Forslag at have anvist den eneste rationelle Vej til Sagens Løsning, idet Arbejdet, opgjort paa denne Maade, vil være fuldt juridisk bindende, medens det, i Tilfælde det skulde opgøres paa Basis af mundtlige og skriftlige Meddelelser, kan give Anledning til Vanskeligheder.

Lagtinget vil derfor paa den ovenfor udviklede Maade kunne afslutte Kontrakt og være sikret for ubehagelige Overraskelser.

Lige overfor disse afgørende Fordele og Sagens Betydning i det Hele spiller den foreslaaede Udgift antagelig ingen Rolle.

Christiania 28. 2. 1906.

Ærbødigst

H. Sinding-Larsen.

XXXIV. De af Amtmanden ene afgjorte Sager.

Den 20de September fremlagdes følgende af »Udvalget for de af Amtmanden ene afgjorte Sager« (Matras, Winther og Isaksen) med *Matras* som Ordfører afgivne

Betænkning:

Undertegnede Udvalg, der af Lagtinget er nedsat for at gennemgaa de af Amtmanden paa Tingets Vegne ene afgjorte Sager, har ved at efterse Lagtingets Regningsprotokol, Kopibog og Journal, særlig for Tidsrummet fra forrige Aars Lagtingssamlings Begyndelse og indtil Begyndelsen af indeværende Samling, samt ved Gennemsyn af Decisioner til forskellige Regnskaber fundet Anledning til at fremhæve enkelte Poster, der har tildraget sig Udvalgets Opmærksomhed og nu derfor forelægges Tinget til nærmere Overvejelse.

A. *Færø Amts Repartitionsfond.*

1. Billet (Politibetjent Nr. 11) til Berlin via Stettin.
2. Skyds med Distriktslæge Schnicker fra Vestmanhavn til Midvaag 34 Kr. 28 Øre.
3. »Smiril« med Distriktslæge Djurhuus til Fuglefjord i Anledning af Øjensygdom blandt Faarene 30 Kr.
4. Særtryk af Betænkning angaaende Vejanlæg 162 Kr.

B. *Kirkekasserne.*

1. Østerø Kirkekasse:
   Til Fuglefjord Kirke er forbrugt et Beløb af c. 500 Kr. til Reparationer.
2. Sandø Kirkekasse:
   Skydsudgifter i Anledning af Menighedsraadssagerne 43 Kr. 52 Øre.

C. *Lagtingets Kopibog.*

Der er fremkommet en Uoverensstemmelse mellem Lagtingets Kopibog og Journal, idet der staar i Kopibogen (Nr. 57 for 1904), at Lagtingsmand J. Patursson mødte den 29de Juli, medens der i Journalen staar, at han ikke kom til Stede før den 22de August.

D. *Angaaende forskellige Regnskaber.*

Uagtet Udvalget de foregaaende Aar har henledet Tingets Opmærksomhed paa de manglende Decisioner, ses der endnu at mangle meget; men da der ifølge den nu vedtagne Forretningsorden skal ansættes en Mand til sammen med Sekretærerne at tage sig af Tingets Sager, vil dette Forhold ventelig kunne komme i Orden. Udvalget finder derfor ikke Anledning til at foreslaa Tinget i Aar at foretage yderligere Skridt i denne Sag.

Den 22de September sattes denne Betænkning under Forhandling.

A. Vedk. *Amtsrepartitionsfonden:* Punkterne 1—4 behandledes.
B. — *Kirkekasserne:* Punkterne 1—2 behandledes.
C. — *Kopibogen* (Lagtingsmændenes Diæter): Om Behandlingen af dette Punkt se A. Side 246—249.
D. Ang. *Regnskaber* behandledes.

XXXV. Ang. Tvangsauktioner m. v.

Den 28de August fremlagdes følgende 2 *Skrivelser* fra *Sorenskriveren:*

Færoernes Sorenskriveri.

Thorshavn, den 14de Juli 1905.

Herved tillader jeg mig tjenstligst at henlede Færø Amts Opmærksomhed paa, at Tvangsauktionsloven af 9de April 1891 i den Form, hvorunder den ved Anordning af 12te April 1892 er sat i Kraft for Færøerne, for saa vidt angaar fast Ejendom, i mange Henseender er uhensigtsmæssig, idet den ikke i tilstrækkelig Grad tager Hensyn til de her bestaaende Ejendomsformer og Kreditforhold.

For det første tør det vistnok i Almindelighed siges, at det ret vidtløftige og langsomt virkende Apparat ved en Tvangsauktion over fast Ejendom i en stor Masse Tilfælde er for besværligt; thi det er jo her paa Øerne saa, at en Mængde af de faste Ejendomme, der sælges, saaledes i Gældsfragaaelsesboer, have en aldeles forsvindende Værdi, f. Eks. mindre Bygninger, smaa Jordstykker o. s. v. - Det hænder ideligt, at man, hvis man vil følge Loven, skal sætte en Tvangsauktions vidtløftige Apparat i Bevægelse for at sælge en fast Ejendom, hvis Værdi maaske kun er 100 eller 50 Kr., ja selv 10—20 Kr. I Praksis *kan* man ikke gøre dette, da det solgtes Værdi ikke tillader Udgifterne ved en Tvangsauktion.

I Fragaaelsesboer plejer man da, sikkert udenfor Loven, at sælge saadanne Smaaejendomme efter Reglerne for frivillig Auktion eller endog under Haanden. At denne Fremgangsmaade i hvert Fald ikke lader sig opretholde over for Protest fra en Panthaver eller en Kreditor i Boet, er formentlig utvivlsomt. Udækkede Pantekrav kan ej heller udslettes af Pantebogen efter en saaledes afholdt Auktion.

Der trænges til en Hjemmel til at fravige Tvangsauktionsformerne ved Auktion over Smaaejendomme.

I hvilke Tilfælde disse Former vil kunne frafaldes, bør i Dødsboer formentlig henfalde under en Skiftesamlings og Skifteforvalterens Skøn, medens det, hvor Auktion finder Sted efter Udlæg til Forauktionering, formentlig bør bero paa Rekvirenten med Billigelse af Auktionsretten.

I alle Tilfælde vil det formentlig være nødvendigt, at en formel Opgørelse over Auktionsprovenuets Anvendelse foretages af Auktionsretten eller Skifteretten, til hvem derfor Købesummen altid bør betales.

Dernæst skal jeg tillade mig at bemærke, at det ved Lovens Ikraftsættelse paa Færøerne synes overset, at de fleste faste Ejendomme her ikke udgøre samlede Helheder, saaledes som i det øvrige Kongerige. Og dette bevirker, at en Del af Lovens Regler bliver uanvendelige. Jeg skal nævne to Eksempler fra de sidste Aar, som kan siges at illustrere det normale.

Et Fragaaelsesbo paa Suderø ejede i Vaag: 1 Vaanhus, 1 Nøst, $^2/_3$ i et Nøst, 1 Husebus, et Trøstykke og 23 Gylden Jord, beliggende splittet i 11 forskellige Stykker Indengaardsjord (Taks. Nr.) og erhvervet af aldøde Stykke for Stykke i Løbet af Aarene 1872—1890.

Alt var behæftet for c. 3500 Kr. ifølge en tinglæst Skifteekstrakt.

Nu vil det staa enhver, der kender færøske Forhold, klart, at alle disse forskellige Ejendomsgenstande ikke *kan* sælges samlede, men at hver Bygning maa sælges for sig og hvert Jordstykke i særligt Taks. Nr. for sig, ja helst hver Gylden for sig, om en blot nogenlunde rimelig Pris skal opnaas.

Dette blev ogsaa i det nævnte Bo gjort, idet alt blev solgt særskilt, men

ved én Auktion, og dette sidste er næppe overensstemmende med Auktionslovens Tanke, — der ogsaa følges i Praksis i det øvrige Kongerige —, at hver Ejendom kræver sin egen Tvangsauktion. — Her er Praksis den og maa være —, at de enkelte Dele sælges særskilt, ganske som de enkelte Numre ved en Løsøreauktion.

Man vil straks se, at dette ligger udenfor Auktionsloven, der forudsætter et fast Begreb om »en Ejendom«, hvilket atter forudsætter Eksistensen af Regler om Udstykning og Sammenlægning m. v., som savnes her.

I det givne Tilfælde skete nu ingen Skade — bortset fra den, der altid ligger i, at Lovens Krav ikke opfyldes —, idet alle enkelte Ejendommie vare ens behæftede, og Købesummen overstog Behæftelserne; men naar saadanne mange adskilte Ejendele, *der ere behæftede med en Flerhed af Lånn med forskellig Prioritet*, skal sælges ved én Tvangsauktion, og den samlede Købesum ikke dækker Prioriteterne, kommer Vanskelighederne.

Hvis der i ovennævnte Tilfælde efter de 3500 Kr. havde været 2 sekundære Prioriteter, f. Eks. en paa 1000 Kr. med Pant i 13 Gylden og en paa 800 Kr. med Pant i 10 Gylden, saa vilde Købesummen langt fra have dækket Hæftelserne, og hvorledes skulde saa de 2 sekundære Prioritetshavere dækkes? Hvorledes skulde 1ste Prioritetshaver afskrive sin Gæld paa de enkelte Panter? Han burde dog ikke være berettiget til at afskrive hele Beløbet som dækket ved Salget af saa mange af de først solgte Gylden, som kostede 3500 Kr.; thi derved vilde der vilkaarligt voldes en af de sekundære Prioritetshavere et Tab til Gavn for den anden sekundære Panthaver, hvis Pant nu var frigjort for 1ste Prioritet. At afskrive Beløbet forholdsvis efter de enkelte Buds Størrelse, vilde formentlig være retfærdigst; men selv herved var Vanskeligheden ikke løst; thi hvorledes skulde de 2 sekundære Prioritetshavere vide, naar Budene vare inde i deres Prioritet, saa at der var Anledning for dem til at byde og eventuelt benytte deres i Auktionslovens § 38 hjemlede Ret til at begære Auktionen standset for at lade sig Ejendommen udlægge ved Fogden?

Man har hidtil næppe gjort sig disse Vanskeligheder klart, og der er, saa vidt mig bekendt, heller ikke hidtil sket større Skade; men Grunden hertil maa formentlig søges dels i, at det først i de senere Aar er bleven mere almindeligt at belaane de faste Ejendomme, særlig Jordejendomme, og dels i, at man i Følelsen af, at Auktionslovens Regler ikke passede, har benyttet den Praksis at *give Hammerslag ved Tvangsauktion paa Approbation*. At dette ikke er stemmende med Tvangsauktionslovens Karakter, synes klart; thi derved fornægtes den Ret, der tilkommer visse i Tvangssalget interesserede Personer, til at fordre Hammerslag. Navnlig i Fragaaelsesboer har man, naar Prioritetshaverne ved saadanne Auktioner ikke dækkedes, ordnet sig ved et Forlig, ofte til Skade for Boets simple Kreditorer, og *at* saadanne mindelige Ordninger overhovedet har kunnet opnaas, har sikkert ofte beroet paa, at de interesserede, *der her ikke kan paaregne juridisk Assistance*, har indset eller er gaaet ud fra, at den af Auktionsforvalteren (Skifteforvalteren) foreslaaede Ordning var den efter Omstændighederne formuftigste Løsning. At der endnu ikke er fremkommet større Vanskeligheder, ligger altsaa i, at man har holdt Tvangsauktion *med Tilsidesættelse af Auktionslovens Regler*. Men en saadan Tilstand er i Længden uholdbar og lægger for stor Indflydelse og for stort Ansvar hos Sorenskriveren.

Et Eksempel paa, hvorledes man er kommen ud over Vanskelighederne i at følge Auktionsloven, findes i en i Efteraaret 1903 afholdt Tvangsauktion over en Ejendom, tilhørende et insolvent Dødsbo, som ejede et Handelssted i Tveraa.

Ejendommen bestod bl. a. af:

A. Et Grundstykke, hvorpaa var opført:
   a) et Vaanhus og Butiksbygning,
   b) et Pakhus og Snedkerværksted,
   c) en Bygning, indrettet til Kæld, Hølade og Kostald,
   d) en Kæld.

B. En Lossebro.

C. Et tilstødende Grundstykke.

Disse enkelte Ejendomsgenstande, der udgør et naturligt Hele, vare pantsatte saaledes:

1) til Færø Amts Sparekasse for 2168 Kr. med 1ste Prioritet i alle Bygninger,
2) til Skibsfører N. N. for 1000 Kr. med 2den Prioritet i Pakhuset A. b., og
3) til Kongsbonde N. N. for 3000 Kr. med 2den Prioritet i Vaanhuset A. a.
4) Grundstykket og Lossebroen vare upantsatte.

Nu opraabtes først Vaanhuset (A. a.) med Høhus og Kæld (A. c. og A. d.), og højeste Bud blev 3000 Kr. (Prioriteten i A. a. var 5168 Kr.). Derefter opraabtes Pakhuset (A. b.) med Lossebro, og højeste Bud var 2000 Kr. (Prioriteten i A. b. 3168 Kr.).

Endelig opraabtes Grundstykket C., og højeste Bud var 350 Kr.

Budene udgjorde altsaa i alt 5350 Kr.

Derpaa opraabtes alle de nu nævnte Ejendele samlede, og højeste Bud blev 6000 Kr. (samlet Prioritetsgæld i A. a. og A. b. var 6168 Kr., hvortil kom Renter og Omkostninger). Selvfølgelig kunde de sekundære Prioritetshavere paa intet Tidspunkt af Auktionen vide, hvor vidt og i hvilket Omfang der vilde blive Dækning til dem, og de kunde fornuftigvis ikke byde i Blinde og navnlig ikke paa de *enkelte* Ejendele, hvis Værdi løsrevet fra Forbindelsen med de øvrige Ejendele var problematisk.

Det vil ses, at her forelaa en Situation, som ikke vilde være til at løse ved simpel Anvendelse af Auktionsloven's Regler. Hvorledes skulde Købesummen fordeles mellem Prioritetshaverne, eventuelt mellem Prioritetshaverne og Boet; (nogle af Ejendelene vare jo upantsatte)?

Der kan vel ikke være Tvivl om, at 1ste Prioritetshaver havde Ret til at forlange Hammerslag for Budet 3000 Kr. for Vaanhuset og saa afskrive hele sin Fordring der til Skade for 2den Prioritetshaver i dette Hus og til liden Gavn for 2den Prioritetshaver i Pakhuset, der blev saa at sige værdiløst ved at skulle sælges særskilt, idet kun Køberen af Vaanhuset kunde falde paa at byde paa det, da det hørte naturligt sammen med hint. Nu løstes Vanskelighederne derved, at alle Bud bleve forkastede — i Henhold til Konditionerne — paa en samme Dag afholdt Skiftesamling, paa hvilken højstbydende var saa elskværdig at forøge sit Bud med 400 Kr., saa at Prioritetshaverne dækkedes. Men alt dette er udenfor Auktionsloven og forudsatte i det givne Tilfælde en vis Resignation fra Boets (de simple Kreditorers) Side, idet man gik ind paa at betragte den faste Ejendom som en Helhed og *alle* Prioritetshaverne som havende Pant i *hele* Ejendommen.

Jeg er ikke blind for, at de ved ovennævnte Auktion fremkomne Vanskeligheder for en væsentlig Del skyldes upraktisk Anbringelse af Laanene, som hænger sammen med, at en naturlig hel Ejendom ved Prioriteringer betragtes og behandles som et Kompleks af Ejendomme; men saadant maa man desværre regne med her selv ved Bygningsejendomme. —

Af ovenstaaende vil formentlig forstaas, at Ejendoms- og Kreditforholdene her paa Øerne ere saa afvigende fra Forholdene i det øvrige Kongerige, at Tvangsauktionsloven, selv med de Modifikationer, som indeholdes i Anordning af 12te April 1892, og som ere af ret udvortes Art, mangler sit forudsatte Grundlag, nemlig et fast Begreb om »en Ejendom« som et samlet økonomisk Hele. Den Reform, som ogsaa her til Dels vilde løse Vanskelighederne, nemlig Jordens Udskiftning og Indførelse af faste Udstyknings- og Sammenlægningsregler, er vel ikke saa nær forestaaende, at en Ændring i Tvangsauktionsloven kan udskydes efter den.

Endnu skal jeg blot nævne, at der ofte maa holdes Tvangsauktion, skønt de i § 20 nævnte Legitimationer ikke foreligge, idet Skøde- og Panteregistrenes Tilstand bevirker, at der ikke kan gives Panteattest, eller der ikke haves noget tinglæst Adkomstdokument o. s. v. Ansvaret for en saadan Auktion paa mangelfuldt Grundlag er ikke ringe for Auktionsforvalteren, men Ansvaret ved at sige nej til en Begæring føles dog i hvert Fald for mig som endnu større.

Som Reformer, der tiltrænges, skal jeg foreløbig nævne:

Der bør gives Ret til at fravige Tvangsauktionsformerne ved Salg af Smaaejendomme og af ubehæftede Ejendomme i Fragaaelsesboer. Der bør gives Regler om særskilt Salg af de enkelte Dele af en af flere Dele bestaaende fast Ejendom, saaledes at dog ikke flere Tvangsauktioner kræves.

Der bør gives Regler om Købesummens Fordeling og Prioriteternes Afskrivning ved Tvangsauktion over saadanne under ét pantsatte Dele af en Ejendom.

Der bør gives Regler om, hvorledes der skal forholdes, naar Panteattest ikke kan gives, og naar Adkomstdokument ikke haves eller kan faas.

Disse Forhold tillader jeg mig herved at henlede Færø Amts Opmærksomhed paa, idet jeg skal udtale, at en Forandring i de gældende Regler om Tvangsauktion formentlig vil være nødvendig, da den nuværende Tilstand kun gøres mulig, saa længe alle de i en Tvangsauktion interesserede ere absolut enige om Fremgangsmaaden.

Det staar mig ikke klart, om saa væsentlige Forandringer i Tvangsauktionsloven, som de ovenfor paapegede, lade sig iværksætte ved kgl. Anordning i Henhold til Tvangsauktionslovens § 52, eller om der dertil kræves en selvstændig Lov, og jeg har derfor ikke allerede nu villet fremsætte mere bestemte Forslag.

Jeg skal endnu tilføje, at der formentlig ikke er Tvivl om, at med det stigende Opsving i Forretningslivet, Etableringen af en færøsk Bank o. s. v., vil de ovenfor paapegede Vanskeligheder Aar for Aar møde i stadigt hyppigere Antal, og at det derfor turde være paa høje Tid, at de færøske Regler for Tvangsauktion bragtes ind under Former, som passede bedre for de her bestaaende, ganske særlige Ejendoms- og Kreditforhold.

Chr. Helms.

Til
Færø Amt.

Færøernes Sorenskriveri,
Thorshavn, den 24de August 1905.

I Henhold til Færø Amts Skrivelse af 22de f. M., hvori henstilles til mig at udarbejde Forslag til Forandringer i de her gældende Regler om Tvangsauktion, har jeg udarbejdet de medfølgende:

1. Udkast til kgl. Anordning om Tilføjelser til og Ændringer i kgl. Anordning af 12te April 1892, hvorved Lov om Tvangsauktioner m. m. af 9de April 1891 sættes i Kraft paa Færøerne, tilligemed Bemærkninger til Udkastet og
2. Udkast til Forslag til Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Pant i fast Ejendom paa Færøerne, ligeledes med Bemærkninger.

Ved at fremsende disse Udkast skal jeg tillade mig at bemærke, at det staar mig ganske klart, at Udkastene ere endog særdeles løse og langt fra tilstrækkelig gennemarbejdede, men at jeg dog ikke har villet tilbageholde dem, da jeg mente, at det var heldigt, om Spørgsmaalene kunde forelægges Lagtinget i denne Samling, og da Lagtingets Behandling af Forslag og Indhold som de foreliggende efter Sagens Natur formentlig dog kun kan blive en Behandling af Spørgsmaalene i store Træk, en Drøftelse af, hvorvidt Reformerne bør gaa i den af mig anbefalede Retning eller ej, medens den endelige detaillerede Formulering af Forslagene derefter formentlig vilde kunne foretages ved Justitsministeriets Foranstaltning.

Jeg beder altsaa de hermed fremsendte Udkast alene betragtede som en Rejsning af Spørgsmaalene, ikke som en Besvarelse af dem. Til en saadan har jeg hverken haft Tid eller de fornødne Hjælpemidler ved Haanden.

Jeg tillader mig endvidere at henvise til min Skrivelse til Færø Amt af 14de f. M.

Chr. Helms.

Til
Færø Amt.

De i Skrivelsen omtalte Udkast findes vedhæftede Beretningen som *Bilag 1 og 2.*

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 31te August,* vedtoges, efter Forslag af *Formanden,* at henvise den til »Udvalget for forskelligartede Sager«, som afgav følgende, *den 19de September* fremlagte

Udvalgsbetænkning:

Amtet har forelagt Lagtinget nedenstaaende af Sorenskriveren udarbejdede Forslag til Forandringer i de her paa Øerne gældende Regler om Tvangsauktioner, nemlig:

1. Udkast til kgl. Anordning om Tilføjelser til og Ændringer i kgl. Anordning af 12te April 1892, hvorved Lov om Tvangsauktioner m. m. af 9de April 1891 sættes i Kraft paa Færøerne.
2. Udkast til Forslag til Lov, indeholdende nogle Bestemmelser om Pant i fast Ejendom paa Færøerne.

Undertegnede Udvalg, til hvilket Sagen er henvist, skal tillade sig at bemærke:

Det er muligt, at der trænges til Forandringer i de her gældende Regler om Tvangsauktion, og er det rimeligt, at Forslag i saa Henseende fremsættes af Sorenskriveren, der jo ifølge sin Embedsstilling af Erfaring bedst kender til Forholdene her paa Øerne.

Udvalget har imidlertid i indeværende Samling ikke haft Tid til at underkaste de fremsatte Forslag, der ville medføre en gennemgribende Forandring i de her gældende Regler om Tvangsauktion og Pant i fast Ejendom, en indgaaende Drøftelse. Man kan derfor for Tiden ikke udtale sig om Hensigtsmæssigheden af eller det ønskelige i de foreslaaede Forandringer. Sorenskriveren udtaler i sin Skrivelse til Amtet, hvorved han fremsender Udkastene, at det staar ham ganske klart, at disse ere entlog særdeles løse og langtfra tilstrækkelig gennemarbejdede. Og da Sorenskriveren overfor det ene af Udvalgets Medlemmer har udtalt Ønske om at faa Sagen til fornyet Overvejelse, mener Udvalget, at Sagen ikke bør fremmes i Aar, men udsættes til næste Aar.

Man skal derfor tillade sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

1. Sagen udsættes til næste Aar.
2. Amtmanden anmodes om i Henhold til deroin af Sorenskriveren fremsat Ønske at tilstille ham Sagen til fornyet Overvejelse.

Ved Sagens *2den Behandling, den 20de September,* (se A. Side 228), vedtoges Udvalgets Forslag med 12 St. mod 0.

XXXVI. Inspektionsskibets Virksomhed.

Ved Lagtingets Aabning fremlagdes følgende *Skrivelser* fra *Justitsministeriet* og *Marineministeriet*:

Justitsministeriet.

København, den 2den Juni 1905.

Ved at tilstille Hr. Amtmanden den i Afskrift hosfølgende Skrivelse fra Marineministeriet af 24de f. M. med de deri omtaldte 5 Bilag angaaende Klager over det ved Færøerne stationerede Fiskeriinspektionsskibs Virksomhed, fremkomne saavel i den lokale færøske Presse som ogsaa i Korrespondancer til københavnske Blade, skal man anmode Dem om overensstemmende med det af Marineministeriet udtalte Ønske, at forelægge denne Sag for Lagtinget, saasnart dette er sammentraadt.

Om hvad der videre passerer i Sagen, forventer man at modtage Indberetning fra Dem og dermed de hermed følgende Bilag tilbage.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Marineministeriet.

København, den 24de Maj 1905.

Til
Justitsministeriet.

Saavel i den lokale færøske Presse som ogsaa i Korrespondancer til københavnske Blade er der jævnlig fremkommet Klager over det ved Færøerne stationerede Fiskeriinspektionsskibs Virksomhed, og skal man i denne Forbindelse henvise til vedlagte Nummer af »Berlingske Tidende« for den 28de April 1905, Morgen.

Af de ligeledes vedlagte 4 Indberetninger fra Chefen for Inspektionsskibet ved Øerne, Dampminebaaden »Beskytteren«, indeholdende den befalede Oversigt over Skibets Bevægelser i Maanederne Januar, Februar, Marts og indtil 18de April d. A., da Stationen hævedes, fremgaar det nu formentlig tilstrækkeligt, at denne Kritik savner Berettigelse, og er det i det Hele Marineministeriets Anskuelse, at Chefen ikke i nogen Henseende har ladet det mangle paa Aktivitet og Iver i Tjenesten.

Det maa forekomme i høj Grad ønskeligt, at Befolkningen paa Øerne har Tillid til den, hvem Fiskeritilsynet er betroet, og ligeledes at denne Officer ikke udsættes for uheldig Kritik, der kun kan virke slappende paa hans Interesse for Tjenesten.

Man skal derfor tillade sig at anmode det ærede Ministerium om at ville foranledige, at de ovennævnte, hermed følgende 4 Rapporter med Ministeriets her fremsatte Bemærkninger maa blive forelagt det færøske Lagting, som man da ikke tvivler om vil vide at bedømme Forholdet paa rette Maade og retlede Opfattelsen paa Øerne med Hensyn til Fiskeriinspektionsskibets Virksomhed.

J. C. Christensen.

Hedemann.

»Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri. — 1911. — Optryk.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 11te August,* vedtoges, efter Forslag af *Paturssen*, at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer.

Til Medlemmer af Udvalget valgtes *næste Dag*: *Paturssen* med 13, *C. Olsen* med 11, *Isaksen* og *Nielsen* hver med 10 og *T. J. Petersen* med 7 St., idet Lodtrækning gjorde Udslaget mellem ham og Winther, der ogsaa havde opnaaet 7 St.

Den 20de September foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 229). Sagen overgik til 3dje Behandling.

Den 21de September foretoges Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 242—244). Sagen udsattes til et følgende Møde.

Den 22de September fortsattes Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 250—251), ved hvilken ved Navneopraab enstemmig med 13 St. vedtoges saalydende

Udvalgsbetænkning:

I indeværende Samling er der af Amtmanden, efter Anmodning af Justitsministeriet, fremlagt i Afskrift en Skrivelse fra dette Ministerium, ledsaget af en Skrivelse fra Marineministeriet samt 4 af sidstnævnte Ministerium indsendte maanedlige Rapporter fra Chefen for Dampminebaaden »Beskytteren«.

Marineministeriet udtaler i sin Skrivelse, at det nu formentlig tilstrækkelig fremgaar af de fremlagte Rapporter, der indeholde den befalede Oversigt over Skibets Bevægelser i Maanederne Januar, Februar, Marts og indtil 18de April d. A., da Stationen hævedes, at den angaaende Inspektionsskibet fremførte Kritik savner Berettigelse, og Marineministeriet udtaler tillige som sin Anskuelse, at Chefen ikke i nogen Henseende har ladet det mangle paa Aktivitet og Iver i Tjenesten.

Undertegnede Udvalg, som Lagtinget har nedsat i denne Sag, kan ikke indlade sig paa at analysere den Kritik over Stationsskibets Virksomhed, som tidligere atter og atter er fremkommen heroppe, en Kritik, hvis Berettigelse imidlertid næppe tør underkendes, støttet, som den i mange Tilfælde har været, paa troværdige Udsagn fra ældre, erfarne Fiskere og Sømænd. Man skal derfor, efter at have gennemgaaet de forannævnte 4 Maanedsrapporter, kun tillade sig at fremkomme med nogle Udtalelser angaaende disse og enkelte Forhold vedrørende Fiskeriinspektionen.

Det kan ikke nægtes, at et Gennemsyn af Rapporterne viser, at »Beskytteren« for det meste har været i Aktivitet, om end det tilsyneladende i de færreste Tilfælde har været Fiskeriinspektion, der har optaget dens Tid. Udvalget finder, efter Rapporterne at dømme, at de egentlige Inspektionsture kun have udstrakt sig til et Tidsrum af ialt c. 20 Dage af de 108 Dage, Rapporten omhandler. Vi mener nemlig ikke, saaledes som Trawlingen for Tiden foregaar, at kunne regne saadanne Ture mellem de større færøske Bygder, som f. Eks. mellem Thorshavn og Vestmanhavn, hvor Skibet passerer Nolsø Fjord, Hestø Fjord, Vaagø Fjord og »Vestmannasund« for Inspektionsture; lige saa lidt kunne, under Hensyntagen til de nuværende Forhold, Turene mellem Thorshavn—Klaksvig eller Thorshavn—Trangisvaag som Regel regnes som saadanne. Heller ikke kan det have mindste Interesse for en effektiv Inspektion, at »Beskytteren« sejler til Trangisvaag for at afhente Post eller fører Fortegnelse over, hvergang Postskibene ankomme og afgaa fra Thorshavn.

Hvad der ogsaa falder i Øjnene ved Gennemlæsningen af Rapporterne, er, at »Beskytteren« kun 2 Gange i Løbet af 4 Maaneder har været paa »Inspektion« om Natten, Thi det er netop paa denne Tid af Døgnet, at den meste Trawling finder Sted paa Søterritoriet. Det er da ogsaa hovedsagelig over Trawlernes *nattlige* Overgreb, at Befolkningen jævnlig har beklaget sig, og deres Adfærd skildres gerne saaledes: »Om Dagen holde Trawlerne sig som Regel udenfor Søterritoriet, men saa saare det begynder at mørkne, nærme de sig Land; senere

ud paa Aftenen og Natten igennem ser man paa Skibenes Bevægelser, at de ere i Aktivitet, men naar Dagen kommer, staa de til Søs igen«.

I øvrigt skal man tillade sig at bemærke:

Det vilde have sin store Betydning, om Inspektionsskibet om Foraaret, mens Vaarfiskeriet staar paa, kunde opholdt sig saa meget som muligt paa *Nordhavet*, hvor den meste Trawling og det mest samlede Langlinefiskeri her ved Øerne foregaar, for at assistere Fiskerbaadene ligo overfor Trawlerne. Det hænder nemlig hyppigt, at disse trækker Garnene hen over Færingernes Langliner, hvilket uundgaaeligt har til Følge, at saavel Redskaberne som den eventuelle Fangst gaa uhjælpelig tabt for de færøske Fiskere, idet Linerne blive hængende fast ved Trawlnettet og slæbt afsted med dette.

Som bekendt er Vejret her meget ustadigt, og mangen en Gang bliver Baadene overrumplede af pludselig opstaaende Uvejr. Under Fralandsvind og Modstrøm er det da ofte umuligt for Baadene at naa til Land. Ved saadanne Lejligheder vilde det være af umaadelig stor Betydning, om Inspektionsskibet ogsaa havde den Opgave at assistere de Baade, som stod Fare for at drive af, ved at bugsere dem til Land.

Ved de foranførte Bemærkninger har man nærmest tilsigtet at henlede Opmærksomheden paa saadanne Forhold, som mulig Ministeriet kunde tage under Overvejelse med den fremtidige Inspektion for Øje.

Udvalget foreslaar derfor Lagtinget at vedtage følgende:

Amtmanden anmodes om gennem Justitsministeriet at indsende foranstaaende Udvalgsbetænkning til Marineministeriet, for at dette Ministerium af de i Betænkningen anførte Bemærkninger kan komme til Kundskab om Lagtingets Anskuelse vedrørende denne Sag.

XXXVII. Forandring i Trøloven.

Den 14de August fremlagdes følgende Andragende fra Sysselmand *Petersen*:

Til
Færøernes Lagting.

Herved tillader jeg mig ærbødigst at henstille til det ærede Tings Overvejelse, om der ikke maatte findes Grund til at foretage den Forandring i §erne 10 og 11 i Loven af 13de April 1894, at Størrelsen af Jordstykker af Fæstegodset

til Opdyrkning, der overdrages henholdsvis til Selvejendom og Leje, kan indskrænke sig til 1 Vinterkofoder, i Stedet for, som ved nævnte §er fordret, 1 Sommer- og Vinter-Kofoder.

Ved Sagens *foreløbige Behandling, den 16de August,* (se A. Side 61—64), foreslog *Petersen* at nedsætte et Udvalg paa 5 Medlemmer, medens *J. H. Poulsen* foreslog Sagen udsat til næste Aar. Petersens Forslag vedtoges med 10 St. mod 1. — Til Medlemmer af Udvalget valgtes i *næste Møde,* den 17de August: *Dam, Hentze* og *Petersen* hver med 15, *C. Olsen* med 14 og *Isaksen* med 8 St

---

Den 8de September fremlagdes saalydende

Udvalgsbetænkning:

Til Tinget er der fra et af dets Medlemmer indkommet en Skrivelse, hvorved henstilles, om der ikke maatte findes Grund til at foretage Forandringer i Lov Nr. 56 af 13de April 1894 angaaende Afhændelse af Trøer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne.

Det Udvalg paa 5 Medlemmer, som er nedsat til at afgive Betænkning i Sagen, har ikke kunnet blive enigt om en fælles Udtalelse. Et Flertal, bestaaende af Olsen, Isaksen og Petersen, tillader sig at bemærke Følgende:

Efter den omhandlede Lovs § 10 maa der ikke afhændes mindre Arealer, end at hvert enkelt af disse kan afgive Sommer- og Vinterfoder til 1 Ko eller tjene til at udbringe et saadant Foder. Denne Bestemmelse er utvivlsomt paa sin Plads paa saadanne Steder, hvor der findes megen Jord, der er egnet til Opdyrkning, og hvor Staten er eneste eller større Ejer. Saadanne Forhold ere imidlertid ikke tilstede i adskillige Bygder, og den nævnte Bestemmelse har vist sig her at være en Hæmmer for Opdyrkningen. — Naar der af Statens Andel begæres et Kofoder til Opdyrkning af en Haugepart, som er i Fællig mellem Kongs- og Odel, udkræves der Udskiftning, som er betinget af, at Landvæsenskommissionen kommer til det Resultat, at det kan tilraades at indhegne ikke alene det Areal, som der søges om fra Staten, men ogsaa af hvad der tilkommer Odelsgodset i Forhold til dets Andel i Haugen. — Naar nu Staten er en mindre Andelshaver, vil det ofte hænde, at Landvæsenskommissionen maa erklære en Opdyrkning af et saadant Areal for ubeklig, og dermed er Staten afskaaret fra at afhænde noget. Der kan maaske hertil svares: Hvorfor saa ikke afhjælpe saadanne Forhold ved at faa en Lov, hvorefter der gaves Hjemmel til at ekspropriere Opdyrkningsjord fra Odelsgodset til Udstykning, men til et saadant i privat Ejendomsret indgribende Skridt maa vi formene, at Tiden endnu ikke er kommet, og paa mange Steder vilde det, selv om dette blev gennemført, være nødvendigt at udstykke i mindre Arealer, end Loven nu foreskriver. Flertallet mener derfor, at den ommeldte Lovbestemmelse bør læmpes en Del, men Spørgsmaalet bliver, hvor langt det er tilraadeligt at gaa i den Retning. Man har ment, at der for Tiden ikke bør tillades Afhændelse af mindre Arealer, end hvad der enten alene eller i Forbindelse med anden Opdyrkningsjord afgiver Vinterfoder til 1 Ko, hvorved det paa mange Steder kunde opnaas at erholde Opdyrkningsjord af Statens Andel, hvor saadant nu er umuligt.

Det vil utvivlsomt blive flere Steder, hvor Opdyrkningsjord ikke findes i saadan Udstrækning, at Staten, selv med disse Lempelser, vil kunne tilfredsstille de fremkommende Efterspørgsler, men herpaa har Flertallet ment at raade Bod

ved at læmpe de gældende Bestemmelser om Bortlejning med Hensyn til Hauger, hvor Staten kun er Andelshaver, og hvor der ikke findes tilstrækkelig megen Jord, der er egnet til Opdyrkning.

Lovens § 11 foreskriver, at Bortlejning til Opdyrkning indskrænkes til Stykker af den i § 10 nævnte Størrelse. Denne Bestemmelse gøres ogsaa anvendelig, hvor det drejer sig om Stykker fra Haugen, som bestaa dels af Kongs- og dels Odelsjord. — Naar det erindres, at Lejemaal, saavel fra Kongsbøndernes som Odelsejernes Side, kun kan opnaas ad frivillig Vej, er det uundgaaeligt, at der paa mange Steder, hvor der er stærk Efterspørgsel efter Opdyrkningsjord, og navnlig, hvor der ikke findes megen Jord, der egner sig dertil, er vanskeligt og ofte umuligt at opnaa Lejemaal om et større Stykke, end hvad det gennem alle Tider har været almindeligt at bortleje, nemlig hvad der kan afgive Vinterfoder til 1 Ko. Bortleje af saa store Stykker, som Loven nu foreskriver, bevirker, at adskillige Personer, som ønske Opdyrkning, blive udelukkede.

Hvor Staten kun er Andelshaver, vil det ofte være umuligt, som foran berørt, at faa Jord af Statens Part til Købs, og det kan formentlig i saadanne Tilfælde kun være i Samfundets Interesse, at Adgangen til at faa Lejemaal i Stand bliver saa let som muligt, og navnlig gælder det om ikke at bevirke, at Odelsejerne, som paa mange Steder sidder inde med største Delen af Opdyrkningsjorden, — stiller sig uimødekommende overfor de Krav, der stilles til dem i saa Henseende; det maa formentlig anses uheldigt, at der stilles saadanne Krav med Hensyn til Jordloddernes Størrelse, at den fattige Del af Befolkningen bliver udelukket fra at faa Jord til Opdyrkning, ogsaa fra Hauger, hvor Private er interesserede, hvad der for en væsentlig Del, med den nævnte Lovbestemmelse, har været Tilfældet. — Navnlig af Hensyn til at Odelsgodset, — hvoraf ingen Opdyrkning kan fremtvinges, hverken til Købs eller Leje, — paa adskillige Steder er det langt overvejende, har det sin store Betydning at stille saa rimelige Krav, at Ejerne kunne antages at stille sig velvillige overfor fremkommende Anmodninger om at erholde Opdyrkningsjord.

Naar det gøres gældende, at det er uheldigt, at der oprettes saa smaa Husmandsbrug, — f. Eks. paa 1 Vinterkofoders Størrelse, — at vedkommende Ejer eller Besidder er afhængig af Haugeejernes Villighed til at lade sit Kvæg græsse i Udmarken om Sommeren, da kunde dette indrømmes, for saa vidt der var nogen Udsigt til overalt at kunne faa tilstrækkelig mange Brug af den Størrelse, som Loven nu foreskriver, men Flertallet maa formene, at der er lige saa mange Steder, hvor dette ikke kan opnaas, som det modsatte. Kun at skaffe enkelte Husmænd en saadan Jordlod og den største Befolkning intet kan formentlig ikke anses formaalstjenligt. Skulde det blive almindeligt, — hvad der for Tiden er en yderst sjælden Undtagelse — at Haugernes Ejere kom til at nægte Sommergræsning i Haugen, vil Ulykken ikke blive større, end at flere Trøbesiddere slog sig sammen om at holde saa mange Køer, som de kunde føde Sommer og Vinter. Det kan formentlig ikke forsvares at foreskrive Regler, som ere hæmmende efter Nutidens Forhold og kun bygge paa, hvordan man tænker sig, at Landbruget engang, — om kortere eller længere Tid, — vil udvikle sig. Hovedformaalet maa antages at være, at Landet ved Dyrkning gøres saa frugtbringende som muligt, enten dette sker i mindre eller større Parceller.

Flertallet har derfor ment at burde foreslaa, at der paa saadanne Steder, hvor der ikke er megen Opdyrkningsjord, eller hvor Staten kun er Andelshaver, kan bortlejes Jordstykker paa 1 Vinterkofoders Størrelse, enten alene eller i Forbindelse med anden Opdyrkningsjord.

Af de anførte Grunde har man udarbejdet medfølgende Udkast til Lov om Forandring i Lov Nr. 56 af 13. April 1894 angaaende Afhændelse af Trøer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne, hvilket Udkast man tillader sig at anbefale til Tingets Vedtagelse.

Medundertegnede Medlem, Dam, er enigt med Flertallet i, at der ved den nugældende Lovbestemmelse fordres for store Arealer som Minimum, men har ikke kunnet samstemme om de Ændringer, som Flertallet har foreslaaet. Paragraf 10 bør formentlig henstaa uforandret, hvorimod jeg formener, at der bør til-

lades Bortleje af Stykker af ubegrænset Størrelse, og tillader mig at anbefale til Tingets Vedtagelse det medfølgende Udkast til Lov om Forandring i oftnævnte Lovs § 11, idet jeg henviser til de Lovforslaget vedføjede Anmærkninger.

Undertegnede Mindretal, Hentze, kan vel tiltræde den Mening, at Trøloven paa mange Punkter lider af Ufuldkommenheder og saaledes langt fra virker, som den burde, men da Flertallet samt Mindretallet, Dam, kun har holdt sig til enkelte Punkter af den og der vil gennemføre Forandringer, som undertegnede Mindretal mener vil forringe Lovens Betydning i endnu højere Grad, skal man tillade sig at anføre følgende:

Det maa anses for det ledende Princip ved Udarbejdelsen af Trøloven at skabe selvstændige Brug, bortset fra Retten til Udrægster om Sommeren. Dette maa ogsaa erkendes som en fornuftig Tanke, saa meget mere som det viser sig, at, hvor Jordbruget bliver mere fremskredet, stiller det sig mere tvivlsomt for Folk, om det i det hele taget betaler sig at drive Malkekøer i Haugen.

Men hvad der ogsaa er værd at iagttage, er, at det ofte vil vise sig, naar Talen er om at indtage til Opdyrkning Stykker af Haugen, der vel egne sig dertil, at saadanne Jordbrugere med en Ko og Udrægsterret til samme vil, om de end ikke har anden Ret end der af Ejerne er tilstedet dem, vise sig som Modstandere af Opdyrkning, dels ved at modarbejde denne direkte og dels ved at kræve Erstatning for en formentlig Krænkelse af deres Udrægsterret.

Mindretallet mener, at man saa vidt muligt maa se at komme bort fra den Slags Brug. Ved fremtidig Opdyrkning bør man holde fast paa Trølovens Bestemmelse om 1 Sommer- og Vinterkofoder som Minimum. Udrægster vil af sig selv mere og mere blive af tvivlsom Betydning, og man vil gøre rettest i at se bort fra den som fremtidig Brugsmaade.

Derimod forneues, at den Fortolkning af Trølovens § 10, første Punktum, der har været brugt, nemlig at et saadant Sommer- og Vinterfoder skal udgøre et sammenhængende Hele, stiller sig i Vejen for saadanne Husmandsbrug. Det maa erkendes, at det er ønskeligt, om et saadant Brug kan være et sammenhængende Stykke, men i Betragtning af den vidtgaaende Udstykning, vi ellers har, og hovedsagelig fordi dette Krav stiller sig i Vejen for Oprettelsen af de omtalte Brug, har undertegnede Mindretal tilladt sig at stille Forslag i Retning af at komme ud af dette Forhold. Mindretallet mener, at det skal kunne gøres lovligt at sælge Opdyrkningsjord, baade opdyrket og uopdyrket, fra den matrikulerede Ejendom, saaledes at en Mand paa den Maade kan opnaa at faa et Sommer- og Vinterfoder, hvor det kunde vise sig vanskeligt eller umuligt at opnaa det ad anden Vej.

Dette vil vel være i Strid med § 18 i Udstykningslov af 4de Marts 1857, men det skønnes ikke rettere, end at Forholdet i dette Tilfælde kan legaliseres ved den Tilføjelse, som Mindretallet har tilladt sig at foreslaa til Trølovens § 10.

Der er saa meget mindre Grund til at nære Betænkelighed ved at gaa med til denne Forandring i den nævnte Lov, som det er udbredt Praksis at sælge og paa anden Maade afhænde Opdyrkningsjord fra den matrikulerede Ejendom uden Lovbestemmelse.

I Henhold til foranstaaende tillader jeg mig at foreslaa til Tingets Vedtagelse det medfølgende Udkast til Lov om Forandring i Lov af 13de April 1894 § 10 om Afhændelse af Trøer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne.

Forslagene findes vedhæftede Beretningen som *Bilag 7* (a—c).

Den 13de September foretoges Sagens *2den Behandling* (se A. Side 146—155). Overgang til 3dje Behandling vedtoges med 13 St. mod 0.

Den 16de September fremlagdes saalydende *Forslag til Beslutning* fra *J. H. Poulsen* og *Winther*:

Skønt det vel kan erkendes, at Trøloven af 1894 paa flere Punkter kunde trænge til Revision, eventuelt ogsaa i de Retninger, som Udvalget har berørt, kan man, efter de i Tinget faldne Udtalelser, slutte, at der sandsynligvis ikke for Tiden er Stemning for at gennemføre de foreslaaede Ændringer. Da Trøloven ogsaa paa andre Punkter maa formenes at trænge til Ændringer, og dette ogsaa maa siges at være Tilfældet med andre Landbovæsenet vedkommende Love, der staa i nær Forbindelse med Trøloven, saasom Landvæsenskommissionsloven, Grandestævneloven m. v., og derhos en Omordning af Godsadministrationen har været berørt, tillader man sig at foreslaa Tinget til Vedtagelse:

Sagen angaaende Ændringer i Trøloven udsættes til næste Aar.

Samme Dag foretoges Sagens *3dje Behandling* (se A. Side 183—184). Forslaget til Beslutning sattes først under Afstemning; men da kun 7 stemte for og ingen imod, foretoges Navneopraab med følgende Udfald: *Ja* stemte: Patursson, O. J. Olsen, Michelsen, J. H. Poulsen, Hentze, Winther, Thomsen, Effersøe og Weihe; *nej* stemte: J. Poulsen, Nielsen, Isaksen, C. Olsen, Petersen, J. F. Olsen, Dam og Matras (Formanden *stemte ikke*, Provsten og Müller vare *fraværende*), og var Forslaget saaledes vedtaget med 9 St. mod 8, hvorefter Udvalgets Forslag bortfaldt.

XXXVIII. Vedtagelser med Hensyn til de kommunale Anliggender.

Til Medlemmer af de staaende Udvalg i Henhold til Forretningsordenens § 8 vare valgte:

for de Amtsrepartitionsfonden vedkommende Sager:

Müller, Iffersøe og Weihe;

for de Amtsfattigkassen og Landkommunerne i Almindelighed vedkommende Sager:

C. Olsen, Hentze, Müller, J. Poulsen og Nielsen;

for de Kirkekasserne vedkommende Sager:

Provsten, J. H. Poulsen og Thomsen*);

for de den økonomiske Fond, Grindegarnet i Vestmanhavn samt Renterne af det Hansenske Legat vedkommende Sager**):

Michelsen, Matras, Paturssen, Provsten og Isaksen;

for de Skydskassen vedkommende Sager:

Dam, J. F. Olsen og J. Poulsen;

for de øvrige under Lagtingets Decision hørende offentlige Kasser samt for de forskelligartede Andragender, som henvises til Udvalget (Udvalget for forskelligartede Sager):

Nielsen, O. J. Olsen og Petersen;

for de af Amtmanden ene afgjorte Sager:

Matras, Winther og Isaksen.

1. Vedkommende Amtsrepartitionsfonden.

a. Til Fondens Fornødenheder vedtoges for Aaret fra Olaidag 1905 til Olaidag 1906 at paaligne et samlet Beløb af 13,588 Kr. 11 Øre. Heraf ligneges paa Jordegodset, 4258 $^{74}/_{100}$ Sktm. à 1 Kr. 50 Øre..... 6,388 Kr. 11 Øre
og paa Kommunerne..... 7,200 » » —

13,588 Kr. 11 Ø.***)

*) Efter Forslag af *Udvalget* blev dette senere suppleret med endnu 2 Medlemmer, nemlig: Iffersøe og Michelsen.

**) Dette Valg foretoges først den *1ste August*, efter at et af *Formanden* stillet Forslag til Beslutning om i Stedet for 3 at vælge 5 Medlemmer til dette Udvalg var vedtaget.

***) Se A. Side 251—256.

Med Hensyn til Fordelingen af det paa Kommunerne lignede Beløb henvises til vedhæftede *Bilag 15.*

b. Den for Ødelæggelse af Ravne og Krager udsatte Præmie forhøjedes til 30 Øre for hver Ravn og 10 Øre for hver Krage. — Den Jæger, som et enkelt Aar udelægger mindst 50 Ravne, tillægges der en Ekstrapræmie af 20 Øre pr. Stk.

c. Der bevilgedes 57 Kr. 41 Øre til Poul M. Samuelsen af Lervig til Bestridelse af en Del af hans Udlæg i Anledning af en ham paaført epidemisk Sygdom. Manden havde paadraget sig Smitte ved at befordre en Tyfuspatient til Sygehuset i Klaksvig, men havde ikke selv kunnet opnaa Indlæggelse paa Sygehuset.

d. Det vedtoges at udbetale til Simon Hansen af Skopen 30 Kr. Andrageren havde ansøgt om at faa godtgjort en Udgift af 80 Kr., som han havde haft ved Desinfektion, efter Lægens Ordre, i Anledning af Tuberkulose. I Henhold til Epidemiloven havde han alt faaet udbetalt 20 Kr.

e. Til Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune bevilgedes 13 Kr. 13 Øre, som vare udlagte for at hente Læge i Anledning af formodet Difteritis.

---

2. Vedkommende Amtsfattigkassen.

a. I Henhold til Fattiglovens § 5 (jfr. § 9) bevilgedes følgende Beløb til Kommunerne for Regnskabsaaret 1905—06:

Til Norderøernes Præstegælds Kommune:		
Vaag Sogn	300 Kr.	
Viderø	200 —	
		500 Kr.
- De forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld:		
Funding Sogn		400
- Næs og Gøte Sognes Kommune:		
Næs Sogn		100 —
- Sjov Sogns Kommune		200 —
- De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld:		
Kirkebø Sogn	50 Kr.	
Kalbak —	50 —	
Thorshavns udenbys Sogn	50 —	
		150 —
- Vaagø Præstegælds Kommune:		
Midvaag Sogn	100 Kr.	
Bø	50 —	
		150 —
- Sandø Præstegælds Kommune:		
Husevig Sogn		50 —
- Kvalbø Sogns Kommune		100 —
- De forenede Sognes Kommune i Suderø Præstegæld:		
Sumbø Sogn		50 —
- Thorshavn Kommune		1000 —
Tilsammen...		2700 Kr.

b. Til Færø Amts Hospital bevilgedes for 5 Aar fra 1ste Oktober 1905 at regne 800 Kr. aarlig, imod at Hospitalet yder frit Vagthold til de indlagte Patienter, for saa vidt de ere hjemmehørende paa Færøerne.

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1911. — Optryk.

c. Til Sygehuset paa Suderø bevilgedes indtil videre et aarligt Tilskud af 600 Kr., saaledes at der fra 1ste Oktober til 31te December 1905 udbetales 150 Kr. og fremdeles fra 1ste Januar 1906 kvartalsvis 150 Kr.
d. Til Sygehuset i Klaksvig bevilgedes et Laan paa 1000 Kr. imod 4 pCt. p. a. og et Afdrag paa 75 Kr. aarlig.
e. Til Jens Samuelsen af Skopen bevilgedes 200 Kr. som Hjælp til Afholdelse af de Udgifter, han havde haft ved to Børns Ophold paa Færø Amts Hospital som lidende af Lungetuberkulose.

---

3. Vedkommende Skydskassen.

Efter Forslag af vedkommende Udvalg vedtoges til Bestridelse af Skydskassens Udgifter for Regnskabsaaret 1905—06 at paaligne 4921 Kr. 56 Øre, der i Henhold til Lovene af 17de Marts 1865 og 14de Januar 1881 fordeles saaledes imellem Kommunerne:

Nr.	Kommunernes Navne.	Folketal.	Særlige Skydsudgifter.		Fælles Skydsudgifter.		Samlet Beløb.	
			Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
1	Norderøernes Præstegælds Kommune	1784	175	84	481	68	657	52
2	De forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld	1358	80	68	366	66	447	34
3	Næs og Gøte Sognes Kommune	1052	62	50	284	04	346	54
4	Ejde Sogns Kommune	576	34	22	155	52	189	74
5	Sjov — —	496	29	47	133	92	163	39
6	De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld	1350	74	97	366	93	441	90
7	Vestmanhavn Sogns Kommune	490	27	03	132	30	159	33
8	De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld	513	28	30	138	51	166	81
9	Thorshavn Kommune	1656	91	36	447	12	538	48
10	Nolsø Sogns Kommune	240	13	24	64	80	78	04
11	Vaagø Præstegælds Kommune	1428	52	22	385	56	437	78
12	Sandø — —	1196	97	60	322	92	420	52
13	Kvalbø Sogns Kommune	610	8	66	164	70	173	36
14	Frodebø — —	933	13	24	251	91	265	15
15	De forenede Sognes Kommune i Suderø Præstegæld	1533	21	75	413	91	435	66
	Tilsammen	15224	811	08	4110	48	4921	56

4. Vedkommende den økonomiske Fond.

A. Landingssteder:

a. I Anledning af et Andragende om yderligere Tilskud til Landingsstedet »við Neyst« i Kvalkø (se Beretn. for 1904 Side 86—87) bevilgedes 24 Kr. 28 Ø. udover de i sidste Samling bevilgede 600 Kr., hvorhos Tinget vedtog: »Det meddeles Andragerne, at det er en Forudsætning for den nu og i Fjor givne Bevilling, at alle og enhver have Adgang til at benytte Landingsstedet«.

b. Fra Bestyrelsen for Landingsstederne paa Sand var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om Hjælp til Udbedring af disse og navnlig Hovedlandingsstedet »Hamarin«. — Der svaredes, at $^3/_4$ af de til Formandsløn og Materialier — med Undtagelse af Sand og Skærv — ved Udbedring af Landingsstedet »Hamarin« paa Sand medgaaende Udgifter, dog ikke udover 900 Kr., vil blive refunderede, naar Arbejdet er udført under Forstanderskabets Kontrol, og af dette attesterede, specificerede Regninger over Udgifterne foreligge tilligemed Attest for, at Formanden for Arbejdet har haft gennemsnitlig mindst 6 Mand til Hjælp for hver Dag, han har arbejdet paa Betonstøbningen.

c. Fra Baadejere og Brugere af Husestød i Midvaag var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om Tilskud til Udbedring af dette Landingssted. — Der svaredes, at $^3/_4$ af de til Materialier, — med Undtagelse af Sand og Skærv, — Formandsløn og Leje af Kran ved Udbedringen af Landingsstedet Husestød i Midvaag medgaaende Udgifter, dog ikke udover 300 Kr., ville blive refunderede, naar Arbejdet er udført under Forstanderskabets Kontrol, og af dette attesterede, specificerede Regninger over Udgifterne foreligge tilligemed Attest for, at Formanden for Arbejdet har haft gennemsnitlig mindst 6 Mand til Hjælp for hver Dag, han har arbejdet.

d. Fra H. M. Thomsen af Hestø var indkommet Andragende om Tilskud til en af ham opført Stenmur til Værn mod Søen. Overslag paa bl. a. 7 Tdr. Cement. — Der svaredes, at $^3/_4$ af medgaaende Cement, dog ikke udover 60 Kr., vil blive refunderet af økonomisk Fond, naar Arbejdet er udført, og specificerede, af Forstanderskabet attesterede Regninger foreligge.

e. Fra 11 Beboere af Hove var indkommet Andragende om Tilskud til Anlæggelse af et nyt Landingssted, da der ikke er Plads til flere Nøster ved det gamle. — Der svaredes Andragerne, at Lagtinget ikke kan tage Stilling til deres Andragende, førend vedkommende Kommunalforstanderskab har afgivet sin Erklæring angaaende det foreliggende Andragende og om, hvorvidt det vil tage Sagen i sin Haand, hvilken Erklæring Tinget vil indhente. (Andragendet sendtes Forstanderskabet til Erklæring).

f. Fra Beboere af Vaag (Suderø) var indkommet Andragende om Tilskud til Anlæggelse af Landingssted ved Vaagsejde; ifølge Overslag anslaas Udgifterne til 7560 Kr. Et lignende Andragende var indkommet i Fjor og anbefalet af vedkommende Forstanderskab. — Der vedtoges at svare: »1) Der bevilges til det projekterede nye Landingssted ved Vaagsejde, naar Forstanderskabet vil tage Sagen i sin Haand og paatage sig den fremtidige Vedligeholdelse, $^3/_4$ af de medgaaende Materialier og 400 Kr. til Formandsløn samt 500 Kr. for udført Arbejde, dog ikke udover 3500 Kr. tilsammen, som udbetales af økonomisk Fonds Midler, naar Arbejdet er forsvarlig udført og specificerede, af Forstanderskabet attesterede Regninger over Udgifterne foreligge. 2) Det henstilles til Andragerne, om de ikke maatte finde det værdt at tage under Overvejelse, hvorvidt det hele ikke kunde anlægges paa en meget billigere og dog brugelig Maade ved Anbringelse af en Traadbane, hvorefter Baadene

kunde føres fra Landingsstedet hen til Nøsterne, hvorved Cementstøbningen og Bortsprængningen m. m. mulig kunde spares. I saa Fald kan et Andragende i den Retning til næste Aar gøre Regning paa en forholdsvis mindst lige saa stor Deltagelse. 3) Omkostningerne ved de af P. C. Johannesen foretagne Undersøgelser af Landingsstedet m. m., der ifølge Regning udgør 27 Kr., refunderes af Økonomisk Fond.«

B. Broer.

g. Fra Forstanderskabet for »De forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld« var indkommet Andragende om Tilskud til en over Gjógvará i Fuglefjord opført Træbro. — Der bevilgedes et Beløb af 110 Kr.

h. Fra samme Forstanderskab var indkommet Andragende om Tilskud til en over Stórá i Funding opført Træbro. — Der bevilgedes et Beløb af 30 Kr.

i. Der bevilgedes et Tilskud af 20 Kr. til N. P. Hansen af Glibre for det af ham hafte Udlæg ved Opførelsen af Broer over Gardsgjógv.

j. Fra Sognekommissionen i Kvalvig var indkommet Andragende om Tilskud til 2 Broer over Elvene Millá og Matará. Overslaget lød paa 80 Kr. — Der vedtoges: »Der svares Sognekommissionen, at naar Broen over Millá er forsvarlig opført, vil der kunne forventes en passende Godtgørelse af økonomisk Fond i sædvanligt Forhold til de til Broanlæget medgaaede Udgifter«.

k. Fra Formanden i Forstanderskabet for Vestmanhavn Sogns Kommune og Formanden for »De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø Præstegæld« var indkommet Andragende om Tilskud til en ny Bro over Heljareyga ved Vestmanhavn. — Der vedtoges at svare, at 500 Kr. ville blive refunderede, naar Arbejdet er udført, og Broen er synet og funden at være forsvarlig i alle Maader.

l. Fra Sognekommissionen i Kollefjord var indkommet et af vedk. Forstanderskab anbefalet Andragende om Tilskud til Broen over Dalaaen i Kollefjord. — Der vedtoges at svare, at $^3/_4$ af Materialier og Formandsløn — dog ikke udover 150 Kr. — ville blive refunderede, naar Arbejdet er forsvarlig udført, og specificerede, af Forstanderskabet attesterede Regninger over Udgifterne foreligge.

m. Fra Forstanderskabet for Sjov Sogns Kommune var indkommet Andragende om Tilskud til en hvælvet Stenbro over Gjógvará paa Skaale. — Der vedtoges at svare, at $^3/_4$ af Materialier og det Arbejde, der ikke kan udføres som Pligtarbejde — dog ikke over 300 Kr. — ville blive refunderede, naar Arbejdet er forsvarlig udført, og specificerede, af Forstanderskabet attesterede Regninger over Udgifterne foreligge.

C. Veje.

n. Fra en Del Beboere af Kvalvig var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om Pengebidrag til Reparation af »en gammel forfalden Vej fra Landingsstedet til Husene« og endvidere til en Kørevej af c. 300 Favne igennem Kvalvigsdal. — Der vedtoges at svare: »Naar Forstanderskabets Erklæring foreligger over, at den gamle Vej fra Landingsstedet i Kvalvig op til Husene er omlavet til Kørevej, bevilges der af økonomisk Fonds Midler 50 Ø. pr. Favn, dog ikke udover et Beløb af 200 Kr. indtil videre, til Anlæg af en mindst 4 Alen bred Kørevej gennem Kvalvigsdal, alt dog under Forudsætning af, at Forstanderskabet tager Sagen i sin Haand og forelægger Attest for, at Vejen er forsvarlig udført«.

o. Fra Kongsbonde August Vang af Kalbak var indkommet Andragende om Understøttelse til Anlæg af Kørevej fra Husene i Bø og til en Trø, som han benævner »Fløden«. — Der vedtoges at svare: »Under Forudsætning af, at Forstanderskabet tager Sagen i sin Haand og attesterer Vejens forsvarlige Udførelse og paatager sig dens Vedligeholdelse, er Tinget villigt til at yde det sædvanlige Tilskud, som ydes til Anlæg af offentlige Veje«.

p. Fra Forstanderskabet for »De forenede Sognes Kommune i Nordstrømø« var indkommet Andragende om Tilskud til Anlæggelse af en Kørevej mellem Todnæs og Sjóará i Kollefjord. — Der vedtoges at svare, at der vil blive ydet et Tilskud af 50 Øre pr. Favn af den omhandlede Vej, naar denne er anlagt saaledes, at den ved Syn er anerkendt som god Kørevej, dog udbetales der ikke for mindre end 200 Favne ad Gangen.

q. Fra Kongsbønderne Bærent Vang og Peter Petersen af Kalbak var indkommet Andragende om Understøttelse til en Kørevej, 116 Favne lang, fra Husene i Søjlegaard til den saakaldte Trø »Reddarin«. — Der vedtoges at svare, at da Vejen kun synes at have Betydning for en enkelt Trø, kan Tilskud ikke bevilges, endskønt der foreligger Anbefaling fra Forstanderskabet.

r. Fra Forstanderskabet for Sandø Præstegaalds Kommune var indkommet Andragende om Tilskud a) til Fortsættelse af den fra Trødum i nordlig Retning anlagte Kørevej hen til M. W.-Lützens Trø og b) til en lignende Fortsættelse af en Vej ved Skopen. — Der vedtoges at svare: »a) I Henhold til forrige Aars Vedtagelse angaaende denne Sag, som dengang delvis blev frembaaren ved M. W.-Lützen, vil der blive bevilget 50 Øre pr. Favn af den omtalte Vej, naar den er færdig og af uvillige Mænd erkendt for tjenlig Kørevej. b) Der bevilges et Tilskud af 50 Ø. pr. Favn, ialt 85 Kr. mod Forstanderskabets Kvittering.«

s. Fra Forstanderskabet for »De forenede Sognes Kommune i Suderø Præstegæld« var indkommet Andragende om Tilskud til en 3 Alen bred Vej igennem Neslíð mellem Porkere og Vaag, 693 Favne. — Der vedtoges at svare, at Tinget ikke finder Anledning til at yde Tilskud til almindelige Bygdeveje, naar disse ikke bliver anlagte som Køreveje.

t. I Anledning af et Andragende fra J. O. Jespersen og D. Midjord af Hove om at faa Varder opførte efter Vejen mellem Hove og Vaag vedtoges at svare: »Andragerne maa angaaende Sagen henvende sig til Sysselmanden som rette Vedkommende«.

D. Erstatning for Mandsskade.

Fra Johan Mikael Mikkelsen af Sand var indkommet Andragende om Erstatning for Legemsskade ved Grindefangst. Der forelaa Lægeregning paa 8 Kr. og Erklæring om, at Manden havde været uarbejdsdygtig i $1^1/_2$ Maaned. Da det ved samme Erklæring oplystes, at Manden ikke var kommen til Skade under Drabningen af Grinden, men først Dagen efter under Opskæring af Hvaler, foreslog Udvalget at nægte Bevillingen. Et Ændringsforslag om at bevilge 25 Kr. vedtoges med 7 St. mod 3.

E. Anskaffelse af Landbrugsredskaber.

Et Andragende fra M. A. Petersen af Sand om Understøttelse til Anskaffelse af Vogn og Seletøj blev ikke bevilget.

F. Havneundersøgelse.

I Anledning af en af Ingeniør Barner foretagen Undersøgelse med Hensyn til Anlæg af en Havn ved Skopen vedtoges at udbetale 24 Kr.

Forskellige Bevillinger af økonomisk Fond ville blive optagne under næste Sag: »Andre Vedtagelser«.

5. Vedkommende Kirkekasserne.

a. Sagen angaaende Opførelse af en Kirke for Frodebø Sogn (se Beretningen for f. A. Side 89) forelaa atter i Aar (se A. Side 37 og 136—139). Fra en

Arkitekt var fremskaffet Tegninger til en Kirke af hugne Sten; men en saadan vilde, efter et her udarbejdet Overslag, koste 39,763 Kr. at opføre. — Et andet Overslag med mindre fint huggede Sten, omtrent som Thorshavns Kommuneskole, lød paa 22,544 Kr. Efter Forslag af Kirkekasseudvalget vedtoges:

»1. Den i 1904 givne Bevilling af Suderø Præstegælds Kirkekasse paa indtil 1,000 Kr. til Opførelse af en Kirke i Frodebø Sogn forhøjes med 6000 Kr. paa de i forrige Aar fastsatte Vilkaar.

2. Der paaligines Frodebø Sogn for Regnskabsaaret 1905—06 til Opførelse af en Kirke i Sognet 600 Arbejdsdage à 12 Timer.«

b. I Sagen om Opførelse af en Kirke i Bygden Lervig (se Beretningen for f. A. Side 90) vedtoges efter Forslag af Kirkekassenudvalget:

»1. Der bevilges af Østerø Præstegælds Kirkekasse til Opførelse af en Kirke i Lervig — foruden det tidligere i samme Øjemed bevilgede Beløb af 1500 Kr. — en Sum af indtil 10,500 Kr., under Forudsætning af at Kirken faar en Størrelse af mindst 12 × 25 Alen indvendigt Maal, og at den opføres med Stenvægge, der udvendig pudses med Cement og indvendig forsynes med Træpanel.

2. Denne Bevilling er endvidere betinget af, *at* Beboerne af Lervig uden nogen Godtgørelse bryde de til Bygningen nødvendige Sten og bringe dem til Byggepladsen, og at de til dette Arbejde yde mindst 6 Dagsarbejder for hver Dag, Formanden for Arbejdet erholder Dagløn, *at* de endvidere uden Betaling udgrave Grunden til Kirkebygningen og bringe samtlige til denne medgaaende, med Skib tilførte Byggematerialier fra Skibet til Byggepladsen.«

c. Fra Menighedsraadet for Kollefjord Sogn var indkommet et af vedkommende Sognekommission anbefalet Andragende om Anlæggelse af en ny Kirkegaard for Sognet, da der nu er Mangel paa Begravelsesplads, og den gamle Kirkegaard ikke kan udvides. Andragendet var forelagt Tinget og anbefalet af Amt og Provsti. Det udsete Areal (45 × 37 Alen) var undersøgt af Distriktslægen og under Iagttagelse af visse Vilkaar fundet tjenligt til Begravelsesplads. Der vedtoges: »1) Det paalægges Forstanderskabet for »De forenede Sogues Kommune i Nordstrømø Præstegæld« at drage Omsorg for, at det fornødne Pligtarbejde til Anlæggelse af en ny Kirkegaard i Kollefjord maa blive ydet i det eller de kommende Regnskabsaar. 2) Der bevilges af Nordstrømø Kirkekasse det fornødne Beløb til Grunderhvervelse og til Anskaffelse af de til nævnte Arbejde medgaaende Materialier — Sten undtagen — samt til Lønning af en Formand til at lede Arbejdet, ved hvis Udførelse det bliver at iagttage, at der ikke udbetales Formandsløn uden paa de Dage, hvor mindst 6 af Pligtmandskabet deltage i Arbejdet.«

d. Fra Sandevaag Sogns Menighedsraad var indkommet Andragende om en Udvidelse af Sognets Kirkegaard. Andragendet var anbefalet af Amt og Provsti. Det paagældende Areal (30 × 11 1/2 Alen) var vurderet til 16 Ø. pr. □ Alen og godkendt af Distriktslægen. Der vedtoges: »Det paalægges Forstanderskabet for Vaagø Præstegælds Kommune at drage Omsorg for o. s. v. (som ovenfor). 2) Der udredes af Vaagø Præstegælds Kirkekasse det fornødne Beløb til Grunderhvervelse og til at lede nævnte Arbejde, ved hvis Udførelse det bliver at iagttage o. s. v. (som ovenfor).

e. I Anledning af en Udvidelse af Kirkegaarden i Vaag paa Norderøerne vedtoges af Norderøernes Præstegælds Kirkekasse at betale 2 Regninger til et samlet Betøb af 42 Kr. 34 Ø.

f. Fra Menighedsraadet for Porkere Sogn var indkommet et af vedkommende Forstanderskab anbefalet Andragende om en Understøttelse paa 220 Kr. af økonomisk Fond til Istandsættelse af Kirkegaarden i Hove (se A. Side 23). Der vedtoges at svare, a) at Udgifter til Kirkegaardes Vedligeholdelse, for saa vidt samme ikke sker ved Pligtarbejde, paahviler vedkommende Kirkekasse; b) at Gærdet omkring Kirkegaarden i Hove vil være

at vedligeholde paa samme Maade som hidtil, indtil Provstesynet har udtalt sig om Spørgsmaalet.

g. Fra Thorshavns Kommunalbestyrelse var indkommet Andragende om Bevilling til Opførelse af et Begravelseskapel i Thorshavn. Sagen var rejst af Menighedsraadet. Kommunalbestyrelsen havde ladet en Arkitekt lave en Skitse til et Ligkapel med Plads til 3 Lig og 200 Siddepladser. Overslag forelaa ikke. Kommunalbestyrelsen vilde yde Byggegrund og havde opfordret Menighedsraadet til at søge tilvejebragt en Sum til Hjælp ved Opførelsen. Der vedtoges at svare: »Da hverken Sydstrømø Præstegælds Kirkekasses eller Thorshavn Kirkes særlige Kasses økonomiske Forhold tillade, at der af samme ydes noget større Bidrag til et Begravelseskapel, og da der intet er oplyst om, at væsentlige Bidrag kunne faas paa anden Maade, kan Lagtinget ikke imødekomme Kommunalbestyrelsens Andragende om en Bevilling til Opførelse af et Begravelseskapel i Thorshavn af de til Tingets Raadighed staaende Midler. — Skulde det derimod anses for rigtigst, at der opføres et Lighus ved Kirken i Thorshavn, kan der hertil forventes ydet et passende Tilskud — eventuelt hele Udgiften ved Opførelsen — af Thorshavn Kirkes særlige Kasse«.

---

6. Vedkommende de enkelte Landkommuner.

a. Fra Sysselmand Schrøter paa Sand var indkommen en Besværing over, at den ham for Aaret 1904-05 til Sand Sogn paalignede Kommuneskat, 30 Kr. (Klageren sættes ogsaa i Skat i Kvalbø Sogn, hvor hans Hustru bor), var for høj, navnlig i Forhold til den Sognepræsten paalignede Skat, 40 Kr. Klageren havde opgivet sin Indtægt i det foregaaende Regnskabsaar til 1776 Kr. og mener, at Præstens Indtægt i samme Aar har været 2800 Kr. Til Forstanderskabet havde Sognepræsten opgivet sin Brutto-Indtægt til 2171 Kr. 76 Øre, hvorfra han saa trækker Skatter og Afgifter 228 Kr. 06 Øre, Renter og Afdrag paa Gæld samt Folkehold 964 Kr., hvorefter Netto-Indtægten kun bliver 979 Kr. 70 Øre. — Efter Forslag af det kommunale Udvalg vedtoges at svare: »Tinget har ikke fundet Anledning til at nedsætte den Dem for Regnskabsaaret 1904—05 paalignede Kommuneskat«.

b. Fra Daniel J. Michelsen, Upsalon, var indkommen en Besværing over den ham for Aaret 1904—05 paalignede Formue- og Lejlighedsskat, 20 Kr. — Klageren havde ikke opgivet sin Indtægt, men nævnt forskellige paa Skattelisten opførte Personer, i Forhold til hvilke han mente sig for højt beskattet. — Efter Forslag af Udvalget vedtoges at svare, at Tinget ikke kan tage Hensyn til hans Skatteklage, da den ikke indeholder indgaaende Oplysninger om hans Indtægt i indeværende Regnskabsaar.

c. Fra Justitsministeriet forelaa en Skrivelse, hvorved den af Tinget i 1898 vedtagne Indstilling om, at Skopen udskilles fra Sand Sogn som et særligt Sogn, bifaldes. Sagen havde atter været til Forhandling i Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune, og dette havde nu foreslaaet en Sognegrænse, der var noget afvigende fra den, der var anført i det til Ministeriet indsendte og af dette godkendte Forslag. Forstanderskabet havde derhos foreslaaet at stille Sagen i Bero, indtil man kunde faa Vished om, hvorvidt det eventuelle Skopen Sogn (som Kommune) kunde faa »Høvdarhaga« til Købs. — Det vedtoges at stille Sagen i Bero.

d. Et af Forstanderskabet for Sandø Præstegælds Kommune indsendt Forslag til Sundhedsvedtægt for Kommunen i Stedet for den hidtil gældende, der vil være at sætte ud af Kraft, approberedes til at gælde fra 1ste Oktober

1906, efter at Vedtægten paa Forstanderskabets Foranstaltning og Bekostning er tinglæst.

e. Det approberedes, at Forstanderskabet for Norderøernes Kommune har afhændet et Vaag Sogn tilhørende Areal paa 255 □ Alen til Byggegrund.

f. Det approberedes, at Forstanderskabet for »De forenede Sognes Kommune i Østerø Præstegæld« har erhvervet et Grundstykke til Vejanlæg i Fuglefjord.

g. I Anledning af et fra Forstanderskabet for Frodebø Sogns Kommune indkommet Andragende om Approbation paa, at Kommunen optager Laan til Opførelse af Skolestuer i Sognet, vedtoges: »Amtmanden bemyndiges til at approbere, at Frodebø Sogns Kommune optager et Laan paa indtil 2500 Kr. i det omtalte Øjemed«.

h. Ved Skrivelse af 7de August havde Landfogden fremsendt en fra Folketingsmand Patursson modtagen Skrivelse, hvorefter Vejen fra Thorshavn til Kirkebø-Velbestad paa en Strækning udenfor Sandaa var i ufarbar Stand. Ved Skrivelse af 16de s. M. havde Landfogden endvidere meddelt, at Forstanderskabet for »De forenede Sognes Kommune i Sydstrømø Præstegæld« havde nægtet at efterkomme Landfogdens Opfordring til at istandsætte Vejen (se A. Side 229—231). Efter Forslag af det kommunale Udvalg vedtoges: »Forstanderskabet for »De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld« vil have at sørge for, at Vejen fra Sandaa til Kirkebø og Velbestad holdes i saadan Stand, at den forsvarlig kan befares.«

i. Den fra forrige Aar udsatte Sag angaaende Oprettelse af et Hjælpejordemoderdistrikt for Bygden Skopen (se Beretningen for f. A. Side 101) forelaa nu, bilagt Erklæring fra Fysikus. — Efter Forslag af det kommunale Udvalg vedtoges: »Spørgsmaalet om Oprettelse af et Hjælpejordemoderdistrikt for Bygden Skopen stilles i Bero indtil denne Bygds endelige Udsondring fra Sand Sogn har fundet Sted.«

7. Decision af Regnskaber.

Til Tinget vare indkomne efternævnte Regnskaber, forsynede med besvarede Revisionsantegnelser samt Revisors Vedtegnelser:

1. Regnskab for Færø Amts Repartitionsfond for Aaret til Olaidag 1904.
2. Regnskab for Færø Amts Faltigkasse for Aaret til 30te September s. A.
3. Regnskab for Færø Amts Skydskasse for s. A.
4. Regnskab for Færø Amts Skolefond for Aaret 1904.
5. Regnskab for Færø Amts økonomiske Fond for s. A.
6. Regnskab for Grindegarnet i Vestmanhavn for s. A.
7. Regnskab for Fonden for forulykkedes efterladte for s. A.
8. Regnskab for Fonden til Anskaffelse af nyttige Skolebøger for fattige Almuesbørn paa Færøerne for s. A.
9. Regnskab for Sognepræst Engelsteds Deltagelses- og Erkendtlighedslegat for s. A.
10. Regnskab for Norderøernes Præstegælds Kirkekasse for s. A.
11. Regnskab for Østerø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
12. Regnskab for Sydstrømø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
13. Regnskab for Thorshavn Kirkes særlige Kasse for s. A.
14. Regnskab for Nordstrømø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
15. Regnskab for Vaagø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
16. Regnskab for Sandø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
17. Regnskab for Suderø Præstegælds Kirkekasse for s. A.
18. Regnskab for Vaag (S.) Kirkes særlige Kasse for s. A.

19—25. Regnskaber for de til Norderøernes Præstegælds Kommune hørende Sogne for Aaret til 30te Septbr. 1904.
26—28. Regnskaber for de forenede Sogne i Østerø Præstegæld for s. A.
29—30. Regnskaber for Næs og Gøte Sognes Kommune for s. A.
31. Regnskab for Ejde Sogns Kommune for s. A.
32. Regnskab for Sjov Sogns Kommune for s. A.
33—37. Regnskaber for de forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld for s. A.
38. Regnskab for Vestmanhavn Sogns Kommune for s. A.
39—43. Regnskaber for de til Vaagø Præstegælds Kommune hørende Sogne for s. A.
44—46. Regnskaber for de forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld for s. A.
47. Regnskab for Nolsø Sogns Kommune for s. A.
48—52. Regnskaber for de til Sandø Præstegælds Kommune hørende Sogne for s. A.
53. Regnskab for Kvalbø Sogns Kommune for s. A.
54. Regnskab for Frodebø Sogns Kommune for s. A.
55—58. Regnskaber for de forenede Sogne i Suderø Præstegæld for s. A.
59. Regnskab for den gensidige Forsikringsforening for Skolebygninger paa Færøerne for s. A.
60. Regnskab for Pensionsfonden for Lærere og Lærerinder ved Almueskolevæsenet paa Færøerne for s. A.
61. Regnskab for den gensidige Forsikringsforening for forulykkedes efterladte paa Færøerne for Aaret 1904, gennemset af Foreningens Revisorer.

Samtlige disse Regnskaber deciderede.

---

8. Valg til kommunale Bestillinger og Ombud.

a. Til Medlemmer af Valgnævnene for Folke- og Lagtingsvalgene valgtes:
For Sydstrømø Præstegæld:
Medlemmer:
Lagtingsmand S. E. Müller, Landbrugskonsulent R. C. Effersø og Apoteker Finsen, alle af Thorshavn.
Suppleanter:
Maler D. Isaksen og Købmand B. A. Samuelsen, begge af Thorshavn.
For Nordstrømø Præstegæld:
1ste Distrikt.
Medlemmer:
Købmand H. Nolsø af Vestmanhavn, Kirkeværge Niclas Jacobsen af Kvivig og Handelsmand Jacob O. Hansen af Vestmanhavn.
Suppleanter:
Købmand O. J. Olsen og Odelsbonde Jacob Hansen, begge af Vestmanhavn.
2det Distrikt.
Medlemmer:
Kongsbonde Johan F. Dam og Lærer B. Magnussen, begge af Kollefjord, samt Fisker Mikkel Samuelsen af Haldersvig.
Suppleanter:
Z. Zachariasen af Strømnæs og Købmand H. M. Thomsen af Kollefjord.
For Østerø Præstegæld:
1ste Distrikt.
Medlemmer:
Kølmand H. P. Weihe af Solmundefjord, Lærer Joen Poulsen af Strænder og Handelsmand A. Jacobsen af Sydregøte.

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

Suppleanter:
Fyrpasser S. Thorkildshøj af Næs og Handelsmand M. Poulsen af Tofte.
2det Distrikt.
Medlemmer:
Købmændene J. Kruse af Ejde, P. Klein af Gjov og H. Joensen af Ejde.
Suppleanter:
Handelsbetjent P. Petersen af Funding og Smed Ole Ellingsgaard af Ejde.
3dje Distrikt.
Medlemmer:
Sysselmand T. J. Petersen af Fuglefjord, Handelsmand Jacob Olsen af Andefjord og Kongsbonde O. Olsen af Lervig.
Suppleanter:
Handelsfuldmægtig H. J. Petersen og Handelsmand H. M. Høgnesen, begge af Fuglefjord.
For Norderøernes Præstegæld:
1ste Distrikt.
Medlemmer:
Lærer S. M. Joensen af Vaag, Fuldmægtig N. Lützen af Klaksvig og Kongsbonde Joen Joensen af Gerdum.
Suppleanter:
Handelsbestyrer Ludvig Kelnæs af Klaksvig og Fæstebestyrer S. M. Matras af Nordøre.
2det Distrikt.
Medlemmer:
Smed Joen Hejnesen af Viderejde, Handelsmændene J. Christiansen af Norddeble og A. Matras af Kvannesund.
Suppleanter:
Handelsmand J. M. Matras af Viderejde og Fisker Jacob Olsen af Fosaa.
For Vaagø Præstegæld:
Medlemmer:
Sysselmand Nielsen af Sandevaag, Lærer J. E. Joensen og Odelsbonde D. P. Michelsen, begge af Midvaag.
Suppleanter:
Købmændene Hans Nicolai Niclasen og R. Niclasen, begge af Midvaag.
For Sandø Præstegæld:
Medlemmer:
Sysselmand Schrøter, Købmændene M. Winther og R. Petersen, alle af Sand.
Suppleanter:
Kongsbonde J. M. Hentze og Tømmermand Magnus Olsen, begge af Sand.
For Suderø Præstegæld:
1ste Distrikt.
Medlemmer:
Sysselmand Effersøe, Handelsfuldmægtig J. Kjelnæs, begge af Tveraa, samt Lærer O. N. Skaalum af Kvalbø.
Suppleanter:
Bogholder og Student Johan Mortensen og Lærer J. Jakobsen, begge af Tveraa.
2det Distrikt.
Medlemmer:
Købmand J. Dahl af Vaag, Lærer N. Djurhuus af Sumbø og Odelsmand H. C. Larsen af Porkere.
Suppleanter:
Lærer P. Næs og Skomager T. J. Midjord, begge af Vaag.

b. Til Medlem af Skoledirektionen genvalgtes Tømrer J. H. Poulsen af Skopen.

c. Til Medlem af Kommissionen for Mellemskolen i Thorshavn valgtes Boghandler P. Niclasen.

d. Til Revisorer for Færø Amts Sparekasse valgtes Fuldmægtig A. Samuelsen og Lærer Traber, begge af Thorshavn.

XXXIX. Andre Vedtagelser.

1. Ang. Brandforsikring.

Den fra forrige Samling udsatte Sag ang. Oprettelse af en færøsk Brandforsikring forelaa atter i Aar, bilagt med de indhentede Erklæringer.*) Efter at Sagen var bleven behandlet i Udvalg, vedtoges:

»Sagen udsættes til næste Aar«.

---

2. Ang. den kommunale Beskatning.

Den fra forrige Samling udsatte Sag ang. den kommunale Beskatning**) fremlagdes, men kom ikke til Behandling.

---

3. Ang. Bekendtgørelse ved Kirkestævne.

Paa Foranledning af et fra Menighedsraadet for Vaag Sogn paa Suderø til Amtet indsendt Andragende havde Justitsministeriet ved Skrivelse af 28de Marts 1905 til Amtmanden anmodet om Tingets Betænkning om, hvorvidt der burde søges gennemført en Ændring i Lovgivningen, saaledes at Bekendtgørelse ved Kirkestævne afløses af Opslag eller anden Kundgørelse.

Efter at Sagen var bleven behandlet i »Udvalget for forskelligartede Sager«, vedtoges paa Forslag af dette *at* udsætte den til næste Aar samt *at* anmode Amtmanden om at indhente de kommunale Styrelsers og Menighedsraadenes Erklæring over et af Udvalget fremlagt »Forslag til Lov for Færøerne om Ophævelse af Kundgørelse ved Kirkestævne m. m.« (vedhæftet Beretningen som Bilag 8.)

---

*) Se Beretningen for 1904, Side 80—81.

**) Se Beretningen for 1904, Side 63—66.

4. Ang. Offentliggørelse af retslige Bekendtgørelser.

Fra Bestyrelsen for Aktieselskabet »Fram« i Thorshavn var indkommet Andragende om, at den Bladet »»Dimmalætting, Amtstidende for Færøerne« under 10de Juli 1879 meddelte Autorisation til Optagelse af »retslige og andre offentlige Bekendtgørelser, som efter nugældende eller fremtidige Regler skulle offentliggøres ved Indrykkelse i en Avis paa Færøerne«, maa forandres derhen, at det fremtidig stilles Embedsmændene frit for at indrykke de nævnte Bekendtgørelser i hvilket af de to Blade »Dimmalætting« eller »Tingakrossur« de maatte foretrække det. Efter at Sagen var behandlet i »Udvalget for forskelligartede Sager«, vedtoges at svare: »Paa Grund af at Bladet »Dimmalætting« endnu er det mest læste Blad paa Færøerne, har Tinget ikke fundet Anledning til at udvirke nogen Forandring i den for dette Blad bestaaende Autorisation til Optagelse af retslige Bekendtgørelser« (se A. Side 52—55).

---

5. Takster for Afbenyttelse af Dykkerdragten i Thorshavn.

Under Henvisning til Lagtingets Beslutning i Samlingen 1903 om Tilskud til Anskaffelse af en Dykkerdragt havde Thorshavns Kommunalbestyrelse indsendt et Reglement for Dykkerdragtens Afbenyttelse og anmodet om Tingets Approbation paa de i samme fastsatte Takster. Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »De i Reglement af 6te Marts d. A. om Afbenyttelsen af Dykkerdragten i Thorshavn fastsatte Takster approberes, foreløbig dog kun for et Tidsrum af 2 Aar« (se A. Side 18).*)

---

*) Det omhandlede Reglement er saalydende:

1.

Dykkerdragten i Thorshavn opbevares indtil videre i Thorshavns Kommunes Sprøjtehus under Tilsyn af den samme, som har Opsyn med Sprøjterne.

2.

Dykkerdragten er til Afbenyttelse for alle. For Afbenyttelsen betales en Takst af 10 Kr., som erlægges forud, og endvidere i Thorshavn 1 Kr. for hver Time eller Dele af en Time, den er under Afbenyttelse, og udenfor Thorshavn 5 Kr. pr. Dag. Betalingen løber fra det Tidspunkt, Dragten udleveres, indtil den modtages tilbage. Alle Transportomkostninger betales af Brugeren, som tillige erstatter Beskadigelser af Dragten efter Regning.

3.

Den, som ønsker at laane Dykkerdragten, henvender sig paa Landfogedkontoret og indbetaler den i § 2 nævnte Grundtakst af 10 Kr, hvorefter han modtager en Udleveringsordre til Opsynsmanden. Landfogden kan, saafremt han finder Anledning dertil, fordrange et Depositum af 50 Kr. til Sikkerhed for Betaling af yderligere Leje og Erstatning.

4.

Opsynsmanden udleverer Dragten i Henhold til den til ham afleverede skriftlige Udleveringsseddel, paa hvilken han noterer Tidspunktet for Udleveringen. Naar Dragten leveres tilbage, noterer han paa Seddelen Tidspunktet for Tilbageleveringen og tilbageleverer derefter Seddelen paa Landfogedkontoret, hvorfra den paaløbne Leje opkræves. Samtidig med Sedlens Tilbageelevering meddeler Opsynsmanden, om Dykkerdragten har lidt nogen Beskadigelse, og hvad dennes Afhjælpning efter hans Skøn vil koste, hvorefter Landfogden foranstalter det videre fornødne.

5.

Alle Indtægter vedrørende Dykkerdragten indsættes paa en med Amtets Forbudspaategning forsynet Sparekassebog i Færø Amts Sparekasse. Udgifterne ved Dykkerdragtens Administration afholdes forskudsvis af Kommunekassen og refunderes samme aarsvis ved hvert Regnskabsaars Slutning. Over Dragtens Afbenyttelse og Indtægter og Udgifter vedrørende samme, aflægges et aarligt Regnskab, som revideres og decideres efter Lagtingets Bestemmelse.

6. Ang. Tilsyn ved de af Tinget støttede Foretagender.

Fra Lagtingsmand D. P. Michelsen indkom en Skrivelse, hvori henstilles til Lagtingets Overvejelse, om det ikke vilde være hensigtsmæssigt at ansætte en Mand eller flere, der for et vist Aarsmaal ad Gangen kunde føre Opsyn med de Foretagender, som udføres med Tilskud fra Tingets Kasser (se A. Side 18—22). Sagen udsattes til næste Aar.

7. Ang. en Bevilling til Amtmanden.

Efter Forslag af 17 Medlemmer af Tinget vedtoges:

»I Erkendelse af at Amtmand Bærentsen i de 8 Aar, i hvilke han har ledet Lagtingets Forhandlinger, med stor Beredvillighed og Dygtighed — ud over, hvad der har paahvilet ham som Embedspligt — har bistaaet Tinget ved Udførelsen af forskellige betydningsfulde Arbejder, f. Eks. Udarbejdelsen af »Færøsk Lovsamling«, og under Hensyn til at Amtmandsembedet paa Færøerne maa siges at være langt lavere lønnet, end dette ansvarsfulde Embede burde være, beslutter Tinget en Gang for alle af Færø Amts økonomiske Fond at yde Amtmand Bærentsen et Beløb af 3000 — tre Tusinde — Kroner.«

---

8. Ang. Udgivelse af Skolebøger.

Fra Foreningen »Meginfelagið« var indkommet et Andragende om, at Tinget vilde nedsætte en Kommission til at arbejde for og sammen med nævnte Forening yde Pengestøtte til Udgivelsen af færøske Skolebøger.

Efter at Sagen var bleven behandlet i det ang. forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen nedsatte Udvalg, vedtoges:

»1. Tinget vælger for 3 Aar 2 Mænd til sammen med de nuværende Medlemmer af Skoledirektionen at danne en Kommission, der har til Opgave at støtte Udgivelsen af Skolebøger (i første Række en færøsk Læsebog) og bedømme Manuskripter til disse.
2. Af Færø Amts økonomiske Fond bevilges 1200 Kr. (at udbetale med 600 Kr. i indeværende Aar og 600 Kr. i næste Aar), der sammen med eventuelle Tilskud fra »Meginfelaginum« henlægges til en Fond, som stilles til Kommissionens Raadighed i det angivne Øjemed.«

Til at indtræde i Kommissionen valgtes Lærer J. Poulsen, Strænder, og Sognepræst A. C. Evensen, Sand.

Et Andragende fra mag. scient., Andenlærer ved Thorshavns Mellemskole, Michelsen, om en Bevilling paa c. 200 Kr. til Udarbejdelse og Trykning af en Lærebog til Brug ved Undervisningen i Mathematik ved Lærerskolen blev, efter at være behandlet i samme Udvalg, henvist til nævnte Kommission.

9. Ang. Aftenskoler.

I Anledning af en fra Skoledirektionen indkommen Skrivelse ang. Tilskud til Aftenskoler vedtoges, paa Forslag af Udvalget ang. Lov om Folkeskolen, til hvilket Sagen blev henvist:

»Der bevilges af økonomisk Fond 200 Kr., der stilles til Skoledirektionens Raadighed for sammen med Statskassens Tilskud at anvendes til Fremme af Aftenskoleundervisningen paa Færøerne.«

---

10. Ang. Tilskud til Rejseudgifter for færøske Lærere i Anl. af deres Ophold ved Statens Lærerhøjskole.

I Anledning af en fra Skoledirektionen indkommen Skrivelse herom vedtoges paa Forslag af Udvalget ang. Lov om Folkeskolen, til hvilket Sagen blev henvist:

»Der bevilges af økonomisk Fond et Beløb af indtil 300 Kr. for hvert af Aarene 1905 og 1906. Beløbet stilles til Skoledirektionens Raadighed for sammen med et Statstilskud af lignende Størrelse at anvendes som Bidrag til Dækning af Rejseudgifter for færøske Lærere.«

---

11. Andragender fra Lærere om Rejseunderstøttelser.

a. Fra Højskoleforstander S. Skarð var indkommet Andragende om Understøttelse til en Rejse til Island. — Andragendet blev ikke bevilget.
b. Fra Lærer S. M. Zachariasen af Fuglø var indkommet med Ansøgning om Anbefaling et til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet stilet Andragende om et Rejsestipendium for at studere praktisk Skolegerning i Danmark og Norge. Da der ikke forelaa nogen Anbefaling for Læreren personlig fra hans Foresatte, vedtoges at svare: »Tinget erkender Rigtigheden af den i Andragendet udtalte Tanke, men finder . . . . ikke Anledning til at foretage nogen Indstilling til Kultusministeriet i Sagen«.

---

12. Ang. Støtte til Svømmeundervisning.

a. Efter Andragende fra Sysselmand Olsen vedtoges, efter at Sagen var behandlet i »Udvalget for økonomisk Fond«: »Der bevilges et Tilskud af 300 Kr. af økonomisk Fond til Anlæg af et Svømmebassin ved Klaksvig, der fortrinsvis stilles til Kommuneskolens Benyttelse. Beløbet udbetales, naar Attest fremvises for, at Arbejdet er fuldført, saaledes at det kan tages i Brug« (se A. Side 55—57).
b. I Anledning af et fra Sigrid Niclasen m. fl. indkommet Andragende vedtoges, efter at Sagen var behandlet i »Udvalget for forskelligartede Sager«: »1) Under Forudsætning af at Thorshavns Kommunalbestyrelse maatte være

villig til at opføre og vedligeholde et passende Af- og Paaklædningsværelse ved »Volgaravig« til Afhenyttelse for Svømmeundervisning og anden Badning saavel for Mænd som Kvinder, samt aarlig forsvarlig lade oprense den paagældende Vig, saaledes at den kan være tjenlig til Svømmebassin, bevilges der af økonomisk Fond et Beløb af $^1/_3$, dog ikke udover 200 Kr., af det Beløb, som maatte medgaa til Materialier og Arbejdsløn ved Husets Opførelse. Beløbet udbetales først, naar Huset er fuldt opført. 2) Amtmanden anmodes om at meddele Thorshavns Kommunalbestyrelse og Andragerinderne Underretning herom.«

---

13. Ang. Tilskud til »forngripagoymslu«.

I Anledning af Andragende fra Pastor A. C. Evensen vedtoges efter Forslag af »Udvalget for økonomisk Fond«: »1) Løgtingið gevur forngripagoymsluni í Tórshavn 300 kr. av »Økonomisk Fond« í styrk við teimum treytum: a) at roknskapur verður framlagdur um, hvussu teir peningar, ið løgtingið gav goymsluni fyri einum tveimum árum síðani, hava verið brúktir, b) at teir lutir, sum nú eru savnaðir saman, verða havdir í einum hóskandi húsi, hvartil atgongd kann vera nú og tá fyri fólk, sum vil hyggja at goymsluni. 2) Ein stutt frágrejðing um, hvussu hesar 300 kr. hava verið nýttar, skal fremleggjast firi Tingið á næstu Ólavsøku.«

---

14. Ang. Færø Amts Bibliotek.

Som Følge af Lagtingets Indstilling i 1904 (se Beretningen for s. A. Side 11—14) havde Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet foranlediget optaget paa Finansloven 1905—06 en Bevilling paa 500 Kr. aarlig til Færø Amts Bibliotek, dog given under Forudsætning af, at der af Lagtinget bevilgedes et tilsvarende Beløb. Ministeriet vilde virke for, at Dubletter fra Statsbiblioteket i Aarhus blove tilstillede Færø Amts Bibliotek, imod at dette overlod det kgl. Bibliotek i København de Bøger, som eventuelt maatte findes her, men ikke i det kgl. Bibliotek. Endelig havde Ministeriet foreslaaet, at Bibliotekets øverste Ledelse fra Færø Amt og Provsti skulde gaa over til en Bestyrelse paa 2 Medlemmer, hvoraf Ministeriet vælger det ene og Lagtinget det andet. — Efter Brevveksling med Lagtingets Medlemmer var Amtmanden paa Tingets Vegne gaaet ind paa Ministeriets Forslag, idet han havde udtalt, at man gik ud fra, at Skrifter, som havde speciel Interesse for Færøerne, ikke vilde blive forlangt indlemmede i det Kgl. Bibliotek.

Nu forelaa til formel Vedtagelse: 1) Skrivelse fra Amtet om en Bevilling til Biblioteket. 2) Skrivelse fra Amt og Provsti ang. Udkast til Fundats for Biblioteket. Dette Udkast var saalydende:

I Stedet for den under 5te Novbr. 1828 allerhøjst konfirmerede Fundats af 24de Septbr. s. A. for »Færø Amts offentlige Bibliotek« fastsættes herved følgende:

Fundats for Færø Amts Bibliotek.

1. Biblioteket benævnes »Færø Amts Bibliotek«.
2. Biblioteket forestaas af en Bestyrelse paa 2 Medlemmer, af hvilke Mini-

steriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet vælger det ene og Lagtinget det andet. Valget sker for 6 Aar, dog saaledes, at det af Lagtinget valgte Medlem første Gang afgaar den 1ste April 1909, og Medlemmerne afgaa derefter vekselvis hver 3 Aar (1ste April 1912, 1915 og saa fremdeles). Genvalg kan ske. Samtidig med Valget af de 2 Medlemmer af Bestyrelsen vælges af de samme Myndigheder og for samme Tidsrum 2 Suppleanter, som tiltræde Bestyrelsen, naar de respektive Medlemmer maatte faa Forfald eller udtræde, førend deres Valgtid er udløbet.

Bestyrelsens Medlemmer afgøre imellem sig, hvem af dem, der skal være dens Formand. Afgørelsen sker for 3 Aar ad Gangen. I Tilfælde af Meningsulighed afgøres Spørgsmaalet ved Lodtrækning.

3. Bestyrelsen holder Møde mindst en Gang hver anden Maaned. Formanden bestemmer Mødetid og Mødested. Meningsforskel indenfor Bestyrelsen afgøres ved, at den ene Suppleant tilkaldes som Opmand; Uenighed om, hvilken af Suppleanterne der saaledes skal tilkaldes, afgøres ved Lodtrækning. Over Bestyrelsens Forhandlinger føres en Protokol, som autoriseres af Bestyrelsen.
4. Bestyrelsen vaager over, at Biblioteket vedligeholdes og, saa vidt dets Midler tillade det, forøges. Den fører Tilsyn med Bibliotekets Bygning og øvrige Ejendele og paaser, at de holdes behørig forsikrede mod Ildsvaade. Den bestemmer de Love, som skulle gælde ved Udlaanet af Bøger fra Biblioteket, og den Orden, som i det hele bør iagttages.
5. Bestyrelsen antager en Bibliotekar, der tillige er Kasserer og Regnskabsfører, og bestemmer hans Løn, samt meddeler ham en Instruks. Han antages for 6 Aar ad Gangen, men kan afskediges naar som helst ved Bestyrelsens enstemmige Beslutning.
6. Regnskabsaaret gaar fra 1ste April til 31te Marts. Over de aarlige Indtægter og Udgifter affatter Bestyrelsen før hvert Regnskabsaars Begyndelse et Overslag. Udgifter, som ligge udenfor Overslaget, maa ikke afholdes uden Bestyrelsens Samtykke. Biblioteket kan ikke behæftes med Gæld. Til Afhændelse af dets faste Ejendom kræves Ministeriets og Lagtingets Samtykke. Dets Pengemidler skulle, for saa vidt de ikke behøves til Afholdelse af løbende Udgifter, frugtbargøres ved Indsættelse i en solid Sparekasse eller Bank. Det aarlige Regnskab indsendes til Bestyrelsen, der forelægger det for Lagtinget til Revision og Decision; en Genpart af Regnskabet tilstilles derefter Ministeriet, ligesom et passende Uddrag deraf offentliggøres.
7. Over Bibliotekets Virksomhed aflægger Bestyrelsen for hvert Regnskabsaar en Beretning til Ministeriet og Lagtinget.
8. Tillæg til og Forandringer i denne Fundats kunne fastsættes af Ministeriet med Lagtingets Samtykke.

Om den mundtlige Forhandling se A. Side 100—102, 145—146.

Efter Forslag af Udvalget i Sag Nr. VIII, vedtoges:

»Der bevilges af den økonomiske Fond indtil videre 500 Kr. aarlig som Tilskud til Færø Amts Bibliotek.

Tinget tiltræder den af Amt og Provsti udarbejdede Fundats for Færø Amts Bibliotek og vælger et Medlem og en Suppleant til sammes Styrelse«.

Til eventuelt Medlem af Bestyrelsen valgtes Landbrugskonsulent Effersø og til eventuel Suppleant Handelsfuldmægtig Degn, begge af Thorshavn.

Efter at der under 4de Januar 1906 gennem Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet var udfærdiget allerhøjeste Stadfæstelse paa den ovenfor omnevnte Fundats, beskikkede Ministeriet til Medlem af Bestyrelsen Førstelærer ved Mellemskolen i Thorshavn Lauritsen og til Suppleant Sorenskriver Helms.

---

15. Andragende om Tilskud til en Forskole.

Fra Andrea Løwe af Skopen var indkommmet Andragende om et passende Tilskud til en af hende siden 15de December 1904 i Bygden Skopen dreven Forskole for Børn i Alderen fra 6 til 9 Aar. I Andragendet, som var anbefaldet af Sognepræsten og de to i Sognet ansatte Lærere, oplystes, at nævnte Forskole søgtes af 14 Børn, og at der for 10 af disse betaltes 50 Øre om Maaneden pr. Barn. — Efter Forslag af Kirkekasseudvalget vedtoges: »Der tilstaas Andrea Løwe af Skopen som Paaskønnelse for hendes Virksomhed som Forskolelærerinde et Bidrag af 50 Kr. én Gang for alle af økonomisk Fond.«

---

16. Andragende om Stipendier til Husholdningselever m. m.

Fra Kongsbonde J. Patursson i Kirkebø indkom Andragende om, at der af Tingets Midler maa bevilges Stipendier til enhver, der vil uddanne sig i Husholdning paa Kirkebø, samt om et mindre Tilskud til Undervisningsmateriel. — Efter Forslag af Udvalget for forskelligartede Sager udsattes Sagen til næste Aar.

---

17. I Anl. af epidemisk Øjenbetændelse blandt Faarebesætninger.

a. Fra Beboere af Fuglefjord forelaa Andragende om 465 Kr. som Erstatning for Nedslagtning af 93 Faar og 356 Kr. som Erstatning for Hø, indkøbt fra andre Bygder til Fodring af indfangede og afspærrede Faar. Nedslagtningen og Afspærringen var foretagen for om muligt at hindre, at en i Januar 1905 udbrudt epidemisk Øjensygdom blandt Faar i Fuglefjord skulde udbrede Smitte til andre Hauger og Bygder. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »Der bevilges Andragerne af økonomisk Fond en Godtgørelse af 4 Kr. for hvert af de slagtede Faar og tillige en Erstatning af 178 Kr. for de med Indkøb og Transport af Hø forbundne Udgifter, eller i alt et samlet Beløb af 550 Kr.« (se A. Side 25—27 og 241).

b. I Anl. af en fra Sysselmanden for Suderø Syssel indkommen Skrivelse om Foranstaltninger foretagne for at modvirke en lignende Sygdoms Udbredelse paa Suderø vedtoges at udbetale 50 Kr. af Amtsrepartitionsfonden.

»Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri. — 1906.

18. Ang. Udførsel af Uld fra Østerø.

Efter at der i Anledning af den i det foregaaende omhandlede Øjensygdom blandt Faar var udstedt Forbud imod Udførsel af Uld fra Østerø (og Suderø), indkom til Amtet Andragende fra »Færøernes Uldvarefabrik« om Tilladelse til at tilføre Fabrikken Uld fra Østerø, idet Fabrikken vilde indestaa for, at Ulden straks blev desinficeret. Andragendet blev af Amtet forelagt Lagtinget. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »Lagtinget henstiller til Amtmanden, om det ikke vilde være rigtigst at rette en Forespørgsel til det veterinære Sundhedsraad om, hvorvidt der maatte være nogen Fare for Udbredelse af Smitte forbunden med Udførsel af Uld til Fabrikken i Thorshavn fra de Steder paa Østerø, hvor Øjensygdommen blandt Faarene ikke hersker, og har Lagtinget, hvis det veterinære Sundhedsraad udtaler sig for en saadan Tilladelse, ikke noget imod, at en saadan gives.«

Efter at Amtet som Følge af denne Vedtagelse havde henvendt sig til Justitsministeriet, har man fra dette modtaget saalydende Skrivelse:

Justitsministeriet.

København, den 15de Januar 1906.

Under Henvisning til Hr. Amtmandens Skrivelser af 3dje og 17de Oktober f. A. angaaende en Indstilling fra Lagtinget vedrørende et Andragende fra »Færøernes Uldvarefabrik« i Thorshavn om Tilladelse til at udføre Uld fra de Bygder paa Østerø, hvor den i Justitsministeriets Skrivelse af 14de April f. A. omtaldte Øjensygdom blandt Faarene ikke har vist sig, skal man hoslagt fremsende en fra det veterinære Sundhedsraad indhentet Erklæring, hvori udtales, at der ikke skønnes at kunne være forbunden nogen Smittefare ved at indrømme den ansøgte Tilladelse, naar Ulden forinden underkastes Desinfektion ved Vadskning i Sapokarbol (Lysol) af ½ % Styrke, til hvilken Ministeriet kan henholde sig, idet man derhos skal anmode Dem om at gøre Lagtinget bekendt med samme.

De med Deres fornævnte Skrivelser indsendte Bilag følge hoslagt tilbage.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

---

19. Ang. Forsøg med Kunstgødning.

Fra Agronom M. Winther-Lützen var indkommet Andragende om en Bevilling paa 200 Kr. til Forsøg med Kunstgødning. Andragendet var ledsaget af Oplysninger om de Forsøg, Andrageren allerede havde gjort med forskellige Sorter Gødning til forskellige Afgrøder, og som viste gode Resultater. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »Der bevilges Agronom M. W.-Lützen, Sand, et Beløb af 100 Kr. som Støtte til Forsøg med Kunstgødning i det kommende Aar, paa den Betingelse at han igennem herværende Blade giver en fuldstændig Beretning om Forsøgene og de indvundne Resultater. Beløbet udbetales Andrageren af økonomisk Fond, naar Gødningen er anskaffet.«

---

20. Andragende fra »Plantningsforeningen for Færøerne«.

Fra »Plantningsforeningen for Færøerne« var indkommet Andragende om at erholde et Tilskud paa 250 Kr. til Bestridelse af Udgifterne ved Udsendelse af en eller to kvalificerede Personer, som den agter at sende omkring til de forskellige Bygder for at virke for Havedyrkningens Udbredelse. Foreningen har af egne Midler bevilget 50 Kr. i nævnte Øjemed. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »Der bevilges Bestyrelsen for »Plantningsforeningen for Færøerne« et Beløb af 50 Kr. af økonomisk Fond til Bestridelse af de med en Agitation for Havedyrkningens Fremme her paa Øerne forbundne Udgifter. — Lagtinget forventer i sin Tid at modtage en Redegørelse for Beløbets Anvendelse, ledsaget af en Beretning om eventuelt indvundne Resultater.«

---

21. Ang. Præmier til Gedeholdere.

Landbrugskonsulent Effersø havde paa en Del Gedeholderes Vegne og efter disses Opfordring indsendt Andragende om, at der af de til Tingets Raadighed staaende Midler maa blive tildelt de ovennævnte Gedeholdere en Optuntringspræmie. — Andragendet blev ikke bevilget.

---

22. Andragende om Tilskud til Landbrugsredskaber.

a. Fra M. A. Petersen af Sand var indkommet Andragende om Understøttelse til Anskaffelse af Vogn og Seletøj.
b. Fra Kongsbonde A. Dalsgaard af Skaalevig var indkommet Andragende om Tilskud til Dækning af Udgifterne ved en Kornrensemaskine og en Hakkelsemaskine, der havde kostet ham over 100 Kr.

Intet af disse Andragender bevilgedes.

---

23. Ang. Prøvning af Cementhulsten.

Fra Vandmester J. A. Arge var indkommet Andragende om, at Tinget vilde foranledige, at en eller to offentlige Bygninger — helst i Thorshavn eller i en større Bygd — opføres af Cementhulsten. — Der vedtoges: »1) Et Beløb af 60 Kr. stilles til Amtmandens Raadighed til Foretagelse af Prøvning af Cementhulsten paa Statsprøveanstalten. 2) Der meddeles Andragerens Underretning om foranførte samt om, at Lagtinget iøvrigt ikke ser sig i Stand til at imødekomme Andragerens Ønske, da der ikke for nærværende Tid tilbyder sig nogen Lejlighed for Tinget til at foranledige offentlige Bygninger opførte af Cementhulsten.«

---

24. Ang. Driftslaan til P. H. Arge.

I Anledning af et fra Knivsmed P. H. Arge indkommet Andragende vedtoges: »Der tilstaas Knivsmed P. H. Arge et Laan af økonomisk Fonds Midler paa 1000 Kr. til Anskaffelse af en Motor og en Trykkemaskine til Knivfabrikation, imod Sikkerhed i de nævnte Genstande. Laanet udbetales, naar nævnte Maskiner ere blevne anskaffede; det er rentefrit og afdragsfrit i eet Aar, men skal derefter forrentes med 4 pCt. og afdrages i de 3 følgende Aar med 200 Kr. det første Aar og 400 Kr. i hvert af de paafølgende Aar«.

---

25. Laan til en Vandledning.

Fra en Komité paa Hestø, bestaaende af 15 Kvinder, var indkommet Andragende om Laan til Anlæg af en Vandledning sammesteds. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »Der tilstaas Komitéen for Anlæg af en Vandledning paa Hestø, imod Garanti af de forenede Sogne i Sydstrømø Kommune, et Laan af 500 Kr. af økonomisk Fonds Midler, saaledes at Tilbagetaling af Laanet finder Sted i 5 paa hinanden følgende Aar med en Femtedel aarlig, og at den til enhver Tid tilbagestaaende Del af Laanet forrentes med 4 pCt. p. a. Den første Afbetaling skal finde Sted inden Udgangen af 1906.«

---

26. Bevilling til Good-Templar Ordenens Loger i Thorshavn.

Fra Bestyrelserne for Good-Templar Ordenens Loger »Støt Viljen« og »Polarstjernen« i Thorshavn var indkommet Andragende om Understøttelse, idet det oplystes, at de nævnte Foreninger (Loger) ved Opførelsen af en Bygning i Thorshavn havde paadraget sig en Gæld af 5000 Kr. Bygningen anvendes som Forsamlingshus for Logernes Medlemmer, som Sømandshjem og til offentlige Afholdsmøder. — Efter Forslag af Udvalget for økonomisk Fond vedtoges: »Der tilstaas Good-Templar Ordenens Loger »Støt Viljen« og »Polarstjernen« i Thorshavn et Bidrag paa 600 Kr. en Gang for alle af Færø Amts økonomiske Fond til Afbetaling og Forrentning af den Gæld, som Logerne have stiftet ved Køb af et Forsamlingshus.«

---

27. Andr. om Bevilling til Smederedskaber.

Fra Smed Ole Olsen af Vaag var indkommet Andragende om Understøttelse til Genanskaffelse af Smederedskaber, som han havde mistet ved Storm. — Andragendet blev ikke bevilget.

28. Andr. fra Andrea Løwe af Skopen.

Fra Andrea Løwe af Skopen var indkommet Andragende om Erstatning for Udgifter til Desinfektion efter en Tuberkulosepatient, som i nogen Tid havde opholdt sig i hendes Hus (se A. Side 24). — Andragendet blev ikke bevilget.

---

29. Ang. det Hansenske Legats Renter.

Der forelaa følgende Andragender:

a. Fra Agronom Johan Peter Simonsen af Velbestad om Understøttelse til Anskaffelse af Plov og Harve med tilhørende Svingel og Traktøj, Seletøj med Line og Hovedtøj samt en tohjulet Vogn, alt anslaaet til at koste 184 Kr. 15 Ø.
b. Fra Fæstearving Ellender Ellendersen af Kvalbø om et Beløb af 200 Kr. til Anskaffelse af Landbrugsredskaber.

I Anledning af det førstnævnte Andragende vedtoges: »Det meddeles Andrageren, at der ydes ham en Bevilling paa 40 Kr. af det Hansenske Legats Renter til Anskaffelse af Landbrugsredskaber. Beløbet vil være at udbetale, naar Andrageren for Amtmanden har godtgjort, at han har anskaffet moderne Landbrugsredskaber for mindst det dobbelte Beløb.«

Det andet Andragende blev ikke bevilget.

Lagtinget sluttedes den 22de September, efter at have været samlet i 56 Dage, i hvilken Tid der var afholdt 53 Møder.

Tillæg I.

ad Sag VIII. (Forslag til Lov om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.)

Som Tilføjelse hertil bidsættes nedenstaaende 2 Skrivelser:

Justitsministeriet.

Kobenhavn, den 20de Marts 1906.

Med Skrivelse af 18de Oktober f. A. har Hr. Amtmanden hertil indsendt et af Lagtinget i dets afvigte Samling vedtaget Forslag til Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. v.

Efter at Justitsministeriet i den Anledning havde udbedt sig en Udtalelse fra Landbrugsministeriet saavel angaaende selve Lovforslaget som angaaende de af Den foreslaaede Ændringer, har bemeldte Ministerium næst hertil at oversende den hosfølgende i denne Anledning indsendte Erklæring af 23de Januar d. A. fra det veterinære Sundhedsraad i Skrivelse af 3dje ds. udtalt, at det, saaledes som fremhævet af Sundhedsraadet, utvivlsomt vil være forbundet med Vanskelighed at opnaa en virkelig tilfredsstillende Ordning med Hensyn til Bekæmpelsen af smitsomme Sygdomme hos Husdyrene paa Færøerne, saa længe der ikke paa de nævnte Øer findes en uddannet Dyrlæge, og at det derfor meget maa tilraades i første Række at søge dette Savn afhjulpet.

Bemeldte Ministerium har derhos tilføjet, at det med Hensyn til Enkelthederne i det foreliggende Forslag i øvrigt maa henholde sig til de i det veterinære Sundhedsraads Skrivelse indeholdte Bemærkninger, idet det kun specielt har udtalt, at der ikke synes at være nogen Betænkelighed ligg over for Forslaget i § 3 om at overdrage Ledelsen af Sygdommens Bekæmpelse til den der nævnte Husdyrkommission.

Hvilket herved meddeles til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget, der ligeledes forventes gjort bekendt med de i deres ovennævnte Skrivelse fremsatte Bemærkninger, idet samtlige Sagens hertil indsendte Akter følge tilbage.

Man forventer til sin Tid ved det indeluttedes Tilbagesendelse at modtage en Meddelelse efter den saaledes givne Foranledning.

Alberti.

Renzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

* * *

Det veterinære Sundhedsraad.

Kobenhavn, den 23de Januar 1906.

I Skrivelse af 22de f. M. har det høje Ministerium udbedt sig det veterinære Sundhedsraads Ytringer i Anledning af den hoslagt tilbagefølgende, gennem Justitsministeriet indkomne Sag angaaende et af Færøernes Lagting vedtaget For-

slag til »Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.«

Man skal i denne Anledning tjenstlig tillade sig at udtale følgende:

At tilvejebringe tilfredsstillende Lovbestemmelser angaaende Bekæmpelsen af smitsomme Husdyrsygdomme paa Færøerne forekommer Raadet at være højst vanskeligt, saalænge der ingen Dyrlæge findes paa Øerne. Det kan ikke noksom fremhæves, at man som det første og vigtigste Skridt i den heromhandlede Retning burde sørge for, at der skaffes Øerne en Dyrlæge. Med Hensyn til Forslagets enkelte Bestemmelser bemærkes iøvrigt, at ihvorvel man i og for sig vilde anset det for rigtigst, om § 1 havde indeholdt almindeligt Forbud mod Indførsel, maa dette dog erkendes praktisk talt at være mindre væsentligt, naar Ministeriet dog — hvad der meget maa tilraades — benytter sin Ret til at udstede et sligt almindeligt Forbud. Særlig skal Opmærksomheden henledes paa, at det af Hensyn til Faren for Ekinokoksygdommens Indbringelse absolut bør forbydes at indføre Hunde fra Island uden særlig Tilladelse, der fastsætter visse betryggende Forsigtighedsforanstaltninger. Begrebet »Husdyr« bør i den heromhandlede Forbindelse omfatte »Nytte-Fjerkræ«, men ej Kanariefugle eller andre Zirfugle.

Forslagets § 7 synes mindre klart affattet, idet *smittefarlige Genstande* ikke nævnes *straks*. Efter »mistænkte Dyr« i 2den Linie bør staa: eller Genstande, der kunne formodes at være Bærere for Smitte.

Den i § 8 indeholdte Bestemmelse om Erstatning i Tilfælde af fejl Diagnose forekommer Raadet farlig under færøske Forhold, hvor ingen sagkyndig Autoritet er tilstede, — men Bestemmelsen kan dog muligvis vanskeligt undgaas.

Forslagets § 10 burde rettest ændres, f. Eks. saaledes:

a) »at lade saadanne Dyr komme i Berøring med andre Ejeres Kvæg«.

Der burde derhos findes en Bestemmelse, hvorved det blev *forbudt at afhænde i andet Øjemed end til Slagtning noget Stykke Kvæg fra en Besætning, i hvilken det var godtgjort, at der fandtes Tuberkulose,* med mindre det ved en under Tilsyn af Landbrugskonsulenten eller en Læge udført Tuberkulinprøve var godtgjort, at det paagældende Dyr ikke led af Tuberkulose.

Bestemmelsen i §ens næstsidste Stykke angaaende *Yvertuberkulose* er under de givne Forhold temmelig illusorisk, for saa vidt Diagnosen ikke kan stilles paa Grundlag af en foretagen mikroskopisk Undersøgelse af Mælken. Muligvis kunde der dog træffes en Ordning, hvorefter en saadan Undersøgelse blev foretaget af en Læge.

Indførsel af Rotter og Mus bør ikke — saaledes som forudsat i § 12 — være absolut forbudt, da man derved vilde afskære Læger og eventuelt Dyrlæger fra at forskaffe sig Forsøgsdyr. Tilladelse til Indførsel af disse bør derfor efter Raadets Mening kunne gives.

B. Bang,
Formand.

Til
Landbrugsministeriet.

---

ad Sag XI. (Om Statstilskud til Havneanlæg).

Som Tilføjelse hertil hidsættes nedenstaaende Skrivelse:

Justitsministeriet,
København, den 5te Marts 1906.

I Forbindelse med Justitsministeriets Skrivelse af 6te Novbr. f. A., betræffende den af Amtmanden hertil indsendte Indstilling fra Færøernes Lagting om, at der maa blive søgt udvirket en Bevilling af Statskassen til Anlæg af en Trafik-

og Fiskerihavn i Trangisvaag m. m., skal man til Efterretning melde, at man fra Ministeriet for offentlige Arbejder har modtaget Meddelelse om, at det under Udarbejdelse værende Projekt til et Havneanlæg ved Thorshavn efter derom fra Ingeniør Barner modtagen Meddelelse først kan ventes fuldført i det kommende Foraar, samt at der til en Undersøgelse af de færøske Havneforhold i det Hele med eventuelle efterfølgende Projekteringer, som efter Forholdene formentlig vil strække sig over et længere Tidsrum, ikke vil kunne afses nogen af de for Tiden under Vandbygningsvæsenet ansatte Ingeniørassistenter.

Bemeldte Ministerium har derhos tilføjet at ville vende tilbage til Spørgsmaalet, naar den paa Finanslovforslaget for 1906—07 søgte Lønning til en ny Ingeniørassistent under Vandbygningsvæsenet er bevilget, idet der da muligt vil kunne overdrages denne under Ingeniør Barners Vejledning at foretage de fornødne Undersøgelser og Projekteringer.

Om Indholdet af nærværende Skrivelse bedes Lagtinget sat i Kundskab.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

ad Sag XVI. (Den lokale Dampskibsfart.)

Som Tilføjelse hertil hidsættes saalydende mellem Justitsministeriet og Aktieselskabet J. Mortensens Eftf. i Trangisvaag den 31te Marts 1906 indgaaede

Kontrakt

om

Besørgelsen af en Dampskibsforbindelse mellem de til Færøerne hørende Øer indbyrdes m. m.

§ 1.

Aktieselskabet forpligter sig herved til ved det i den med Justitsministeriet under 12te April 1901 oprettede Kontrakt omhandlede Dampskib »Smiril« i 5 Aar fra den 1ste April d. A. at regne hele Aaret rundt til Befordring af Post, Passagerer og Fragtgods at udføre en regelmæssig Fart mellem de færøske Øer indbyrdes og i Forbindelse hermed en enkelt Tur hvert Aar til København. Farten bliver i det hele at udføre efter en for hvert Aar af Aktieselskabet foreslaaet og af Justitsministeriet godkendt Fartplan.

§ 2.

Saavel Passager- som Fragttakster skulle godkendes af Justitsministeriet. Skibet skal have saavel 1ste Kahyt som 2den Kahyt.

§ 3.

For Postens Befordring erholder Aktieselskabet ingen anden Betaling end det i § 8 omnefdte aarlige Tilskud af det Offentlige. Alle Indtægter af Passagerer og Fragtgods tilfalder derimod Aktieselskabet, der selvfølgelig ogsaa bærer alle Udgifter.

§ 4.

Aktieselskabet er ansvarligt for hele Posten, saalænge den er i Skibets Værge, hvilket vil sige fra dens Modtagelse af Skibets Besætning til dens Alle-

vering til Postvæsenets Folk. Den opbevares paa det omhyggeligste paa et aflukket Sted med Undtagelse af Brevkassen, der anbringes saaledes, at enhver kan have Adgang til den. Aktieselskabet er ansvarligt for det Tab, den Mangel eller Skade, som paa Grund af utilstrækkeligt Tilsyn maatte tilføjes Posten. I Tilfælde af Forlis eller Havari skal der efter Omstændighederne drages bedst mulig Omsorg for Postens Redning og Transport til nærmeste Posthus.

§ 5.

Posten afleveres til og fra Skibet efter Stykseddel mod Kvittering af Skibets Fører og vedkommende Postfunktionær. Paavist Uoverensstemmelse maa underskrives af den, der afleverer Posten. Postens Transport fra Dampskibets Anlægssted eller Ankerplads til vedkommende Posthus skal finde Sted uden Ophold efter Ankomsten og foregaa for Aktieselskabets Regning. De samme Regler kommer til Anvendelse paa Postens Ombordbringelse.

§ 6.

Aktieselskabet forpligter sig til at drage Omsorg for, at ingen af Skibets Besætning eller andre befordre postpligtige Genstande. Opdages saadant, vil vedkommende, foruden at være ifalden den lovbefalede Mulkt, være at afskedige af Skibets Tjeneste. Dog kan Føreren uden Paatale medføre Breve vedkommende Skibets Anliggender fra Rederne til Ekspeditørerne og mellem disse indbyrdes.

§ 7.

Aktieselskabet forpligter sig sluttelig til, naar som helst af Justitsministeriet maatte forlanges, at meddele Ministeriet Oversigt over og enhver ønskelig Oplysning angaaende Regnskabet for den paagældende Dampskibsfart.

§ 8.

Imod Opfyldelsen af samtlige de Forpligtelser, der efter nærværende Kontrakt paahviler Aktieselskabet, erholder dette af det Offentlige et aarligt Tilskud af = 18000 Kr., (atten Tusinde Kroner), der efter Foranstaltning af Justitsministeriet udbetales med 4500 Kr., efter at den omkontraherede Dampskibsfart har været udført i 6 Maaneder, altsaa 1ste Gang den 30te September 1906 for Tiden fra 1ste April s. A., 4500 Kr. den 31te December d. A. og fremdeles 4500 Kr. hver 3dje Maaned, indtil Tilskudet er betalt for hele Tiden fra Fartens Begyndelse indtil Kontraktens Udløb.

§ 9.

Misligholdes Kontrakten i noget væsentligt Punkt, kan Justitsministeriet straks uden videre Varsel erklære Kontrakten ophævet, og skal da alt, hvad der af det betingede Tilskud ikke allerede er udbetalt til Aktieselskabet, være forbrudt.

Undlades Udførelsen af nogen Del af Fartplanen, uden at der hertil foreligger nogen Grund, som af Justitsministeriet antages som gyldig — saasom Ishindringer eller ekstraordinære Vejrforhold —, skal bemeldte Ministerium, saafremt det ikke efter Misligholdelsens Beskaffenhed finder Grund til straks at erklære Kontrakten ophævet, være berettiget til efter eget Skøn at afkorte en forholdsmæssig Andel i Tilskudet for det paagældende Aar.

I Tilfælde af Havari skal Aktieselskabet være pligtigt til snarest muligt og senest inden 2 Maaneder at genoptage Farten, være sig efter sket Istandsættelse med det samme Skib eller med et andet af Justitsministeriet dertil godkendt Dampskib. For den Tid, i hvilken Farten paa Grund af Havari har været standset, udbetales intet Tilskud.

I Tilfælde af totalt Forlis bortfalder for begge Parter enhver Ret og Pligt efter denne Kontrakt fra Forlisets Dato at regne.

»Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1906.

§ 10.

Kontrakten udstedes i 2 Eksemplarer, hvoraf hver af Parterne erholder eet. Den er efter Tilskudssummen for hele Kontraktstiden, 90,000 Kr. stemplet til Takst 15 Kr., hvoraf Halvdelen udredes af hver af Parterne.

---

ad Sag XVIII. (Postdampskibsforbindelsen København—Færøerne og Island).

Som Tilføjelse hertil hidsættes nedenstaaende Skrivelse:

Justitsministeriet.

København, den 28de Februar 1906.

I den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 21de September f. A. hertil indsendte Indstilling har Færøernes Lagting anmodet Justitsministeriet om at ville foranledige:

at de islandske Postskibe paa hver Rejse, baade op- og nedgaaende, anløbe de Havne paa Færøerne, hvor der findes Posthuse (Thorshavn, Trangisvaag og Klaksvig) for at landsætte og modtage Post og Passagerer,

at et Skib i sidste Halvdel af Maj gaar fra Færøerne til Østkysten af Island, og

at de Skibe, der i Maj og Juni gaar op til Islands Østkyst, saa vel som de, der i September—Oktober komme derfra, maa anløbe flere færøske Havne for at optage og landsætte Passagerer (Fiskere).

Efter at Justitsministeriet i den Anledning havde anmodet Islands Ministerium om, at Lagtingets Ønsker maatte blive tagne til Følge i saa vidt Omfang som muligt, har man fra bemeldte Ministerium modtaget Meddelelse om,

at Fartplanen saavel for Mellemlandsfarterne som for den islandske Kystfart i Aarene 1906 og 1907 ere fastsatte ved en Overenskomst mellem Altinget i dets sidste Session og det forenede Dampskibsselskab som en Betingelse for Tilskudet af Landkassen til Dampskibsforbindelsen,

at der i Henhold hertil af Islands Ministerium under 4de December f. A. er blevet afsluttet Kontrakt med Dampskibsselskabet, for Tilskudet af Statskassens Vedkommende efter Bemyndigelse fra Indenrigsministeriet, og

at Samme derfor ikke ser sig i Stand til at imødekomme de fra de færøske Myndigheder fremkomne Ønsker i videre Omfang end der allerede er gjort i de nævnte Fartplaner.

Hvilket man herved skal meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse for Lagtinget.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

---

ad Sag XXV. (Om Ansættelse af en Politibetjent i Vaag [Suderø]).

Som Tilføjelse hertil hidsættes nedenstaaende Skrivelse m. m.:

Justitsministeriet.

København, den 17de Marts 1906.

Efterat det efter Modtagelsen af Hr. Amtmandens Skrivelse af 16de December f. A. udarbejdede Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 44 af 30te Marts 1892 om forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne under 9de d. M. er blevet forsynet med allerhøjeste Stadfæstelse, meddeler Justitsministeriet herved Approbation paa Deres Indstilling om Ordningen af Polititjenesten i Suderø Syssel fra 1ste April d. A. at regne saaledes:

A. *1.* At der ansættes en Reservepolitibetjent med Bopæl i Tveraa med en aarlig Lønning af Statskassen paa 300 Kr. samt Uniform og Uniformskappe hvert 3dje Aar, saaledes at der for Tjeneste udenfor Frodebø Sogn tillægges ham Dagpenge, som udredes af Suderø Syssels Politikasse, for saa vidt de ikke efter gældende Regler ville være at afholde som Delinkventomkostninger eller paa anden Maade.

2. At Betjenten ansættes af Amtet, hvorhos hans Tjenesteforhold ordnes ved et af Amtet approberet Reglement, og at han uniformeres som Kvartermester i det nedlagte færøske Politikorps, samt

3. At Udgiften ved den første Anskaffelse af Uniformsgenstande til Betjenten afholdes af det for indeværende Finansaar besparede Beløb af det til Ordning af Politiforholdene paa Suderø bevilgede Beløb paa 1000 Kr., medens senere Anskaffelser afholdes af Suderø Syssels Politikasse.

B. *1.* At der ansættes en Sognefoged i Vaag under Sysselmanden for Suderø Syssel, der saaledes vil have at føre det nærmeste Tilsyn med ham, med Forpligtelse til at udføre Politiforretninger i Vaag, Porkere og Sumbø Sogne samt foretage alle de med Skibes Ind- og Udklarering i Vaag forbundne Forretninger, mod en aarlig Lønning af Statskassen paa 700 Kr., og som tillige beskikkes som Karantænebetjent.

2. At Sognefogden beskikkes af Amtet, hvorhos hans Tjenesteforhold ordnes ved en af Justitsministeriet approberet Instruks, og at han uniformeres med Hue og Politiskilt m. m., om hvis Anskaffelse ligeledes forholdes som ovennævnt.

3. At Ordningen af hans Lønningsforhold i øvrigt sker saaledes, at han tilpligtes at aflægge Regnskab for alle Indtægter, som han oppebærer udenfor sin faste Løn og det af Forstanderskabet for de forenede Sognes Kommune i Suderø Præstegæld tilsagte, af Amtet approberede aarlige Tilskud af 200 Kr., og at indbetale dem til Jordebogskassen kvartalsvis, saaledes at Justitsministeriet aarlig bestemmer, i hvilket Forhold de omhandlede Indtægter skulle deles imellem Sysselmanden for Suderø Syssel og Sognefogden i Vaag, dog at der tilsikres denne mindst 300 Kr. aarlig, saa vidt de uvisse Indtægter tilstrække.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

* * *

Lov af 9de Marts 1906 om Ændringer i Lov Nr. 44 af 30te Marts 1892 om forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne:

§ 1.

Lov om forskellige Skatter og Afgifter paa Færøerne af 30te Marts 1892 § 2, 1ste Punktum, affattes saaledes:

Varer, der ere afgiftspligtige efter § 1, maa kun udskibes i Thorshavn eller saadanne af Justitsministeren bestemte Havne, hvor en Sysselmand eller anden Oppebørselsbetjent er bosat; Afgiften af de hvert Sted oplossede Varer erlægges kontant, i Thorshavn til Landfogden og i de andre Havne til vedkommende Oppebørselsbetjent.

§ 2.

Lovens § 8, 2det Punktum, affattes saaledes:

Oppebørselsbetjenten er berettiget til at træffe de i saa Henseende fornødne Foranstaltninger, navnlig ved Varernes Beslaglæggelse og ved i Mangel af Betaling at realisere dem til Dækning af de paaløbne Afgifter og Bøder.

§ 3.

Lovens § 14, 2det Punktum, affattes saaledes:

Af de der omhandlede Skibe erlægges for Eftersyn af Skibspapirerne i den første færøske Klareringshavn, hvortil Skibet ankommer andetsteds fra, et henholdsvis Landfogden eller Sysselmanden eller anden vedkommende Oppebørselsbetjent efter Justitsministerens nærmere Bestemmelse tilfaldende Gebyr af 5 Øre pr. Ton af Skibets Netto-Drægtighed.

* * *

Bekendtgørelse af 5te April 1906 om Ændringer i allerhøjeste Anordning af 4de November 1892 om Læmpelser i Sølov af 1ste April 1892, for saa vidt angaar Færøerne:

ad Punkt 6 a.

Ordene »Landfogden og enhver Sysselmand uden for Thorshavn« ændres til »Landfogden og udenfor Thorshavn enhver Sysselmand og Sognefoged«, og

ad Punkt 6 b., 7 a. og b. og 8.

Efter Ordet »Sysselmand« tilføjes »eller Sognefoged«.

* * *

Bekendtgørelse af 6te April 1906 om Ændring i allerhøjeste Resolution af 20de December 1892 om Indretning og Autorisation af den i Sølov af 1ste April 1892 § 35 omtaldte Skibsdagbog (Journal og Maskinbog):

ad Punkt 3, sidste Stykke:

Efter Ordet »Sysselmand« tilføjes »eller Sognefoged«.

ad Sag XXIX. (Forsøg med Sildefiskeri).

Som Tilføjelse hertil hidsættes nedenstaaende 2 Skrivelser:

Justitsministeriet.

København, den 15de Januar 1906.

I den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 18de Oktober f. A. hertil indsendte Indstilling af 22de September f. A. har Færøernes Lagting anbefalet, at der ydes Skibsreder J. Andreasen, som alt i 1901 havde indgivet lignende Andragende, og som nu i et til Lagtinget indgivet Andragende af 14de September 1905 har erklæret sig villig til at foretage Forsøg med Sildefiskeri saavel efter flamsk som efter norsk Mønster i 3 Aar — fra Begyndelsen af Juni til Slutningen af Oktober — et Tilskud af Statskassen i de nærmeste 3 Finansaar af henholdsvis 7000 Kr., 6000 Kr. og 5000 Kr., for saa vidt intet ligesaa betryggende Tilbud maatte blive indgivet af andre imod mindre Subsidier.

Foranlediget heraf skal man til Efterretning meddele, at Justitsministeriet har brevvekslet om Sagen med Landbrugsministeriet, som har udtalt, at det ikke raader over Midler til Anvendelse i det omtalte Øjemed, saa at Sagen, for saa vidt den skal fremmes, maa ordnes igennem nærværende Ministerium, hvorhos Landbrugsministeriet med Hensyn hertil samt til Spørgsmaalet om Subsidiernes Størrelse har henholdt sig til vedlagte fra Fiskerikonsulenten indhentede, den 13de f. M. afgivne Erklæring, hvori anbefales, at der af Statskassen udredes et Tilskud af ialt 10,000 Kr. til Udrustning af en Kutter af Størrelse mindst 70 Tons og Anskaffelse af Redskaber til Anstillelse af Forsøg med Sildefiskeri alene efter norsk Mønster uden Benyttelse af Flamlændere, paa Vilkaar: *at* Forsøget udføres i 3 paa hinanden følgende Aar, som ansøgt, fra Juni til Oktober, *at* der føres nøjagtig Journal over Fiskeriet, og *at* der aarlig indsendes Beretning til Ministeriet om Udfaldet af dette; hvorimod han ikke finder Anledning til at tilraade, at der af Statskassen søges udredet noget Tilskud til Bestridelse af de med Forsøgene forbundne aarlige Driftsudgifter, til Besætningens Hyre, Leje af Skibet eller Assurancen.

Da ogsaa Justitsministeriet formener foreløbig at maatte henholde sig hertil, skal man ved at tilbagesende Lagtingets Indstilling med Bilag, anmode Hr. Amtmanden om at gøre saavel Ansøgeren som Lagtinget bekendt med Fiskerikonsulentens Erklæring, hvorefter man ved det Indeslutteides Tilbagesendelse imødeser en Udtalelse fra Ansøgeren og Lagtinget om, hvorvidt Sagen eventuelt ønskes fremmet i Overensstemmelse hermed.

Alberti.

Rentemann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

* * *

Justitsministeriet.

København, den 7de April 1906.

I den med Hr. Amtmandens Skrivelse af 19de f. M. hertil indsendte, hoslagt tilbagefølgende Skrivelse af 18de s. M. har Skibsreder J. Andreasen meddelt, at han er villig til med en Kutter af Størrelse mindst 70 Tons at anstille Forsøg med Sildefiskeri efter norsk Mønster, uden Benyttelse af Flamlændere, paa de i

Ministeriets Skrivelse af 15de Januar d. A. anførte Vilkaar, dog saaledes, at det overlades ham selv at bestemme, om Fangsten skal fortsættes efter 15de September eller ikke, samt at han mulig vil kunne begynde Forsøget i Aar, saafremt Justitsministeriet ogsaa, naar Vilkaarene ændres, som af ham ønsket, vil kunne stille ham Bevillingen i Udsigt.

Foranlediget heraf skal man anmode Dem om overensstemmende med den af Dem gjorte Henstilling at tilkendegive Andrageren, at Ministeriet under Forudsætning af, at Lagtinget ønsker Sagen fremmet i Overensstemmelse med det nu foreliggende, er villigt til at søge udvirket, at der af Statskassen ydes ham et Tilskud af i alt 10.000 Kr. til Udrustning af en Kutter af ovennævnte Størrelse og Anskaffelse af Redskaber til de omhandlede Forsøg med Sildefiskeri, ogsaa med den af ham ønskede Ændring af Vilkaarene.

Om Lagtingets Stilling til Sagen forventer man at modtage Meddelelse med samtlige Akters Tilbagesendelse, eventuelt ledsaget af Forslag om, hvorledes Bevillingen formenes at burde stilles til Raadighed.

Alberti.

Rentzmann.

Til
Amtmanden over Færøerne.

Tillæg II.

A. Love og Anordninger, udkomne fra Olaidag 1904 til Olaidag 1905.

1. Bekendtgørelse af 12te December 1904 om Forandringer i nogle i allerhøjeste Resolution af 9de Februar 1900 indeholdte Bestemmelser angaaende Realskolen i Thorshavn.
2. Reglement af 2den Februar 1905 for Hvalfangst ved Færøerne.
3. Bekendtgørelse af 28de April s. A. om Havneregiement for Thorshavn.
4. Lov af 5te Maj s. A. sigtende til at lette Udarbejdelsen af nye Skøde- og Panteregistre paa Færøerne.
5. Do. af s. D. om Fiskerilaan for Færøerne.
6. Bekendtgørelse for Færøerne af 3dje Juni s. A. om Regler for Opkrævning af Afgift af Hvaler.
7. Koncession af 29de Juli s. A. for Købmand og Kongsbonde Olaf J. Olsen paa Anlæg og Drift af en Telefonledning paa Strømø.

B. Ministerielle Resolutioner og andre Meddelelser til Lagtinget.

1. Uddrag af Regnskabet for det Hansenske Legats Renter for Finansaaret 1904—05:

Indtægt.

	Kr.	Ø.
A. Beholdning den 1ste April 1904. Indestaaende i Færø Amts Sparekasse	291	12
B. Rente af det Hansenske Legat. (Renten er tilfalden Færøerne for de 5 Aar fra 1ste April 1886 til 31te Marts 1891.)	»	»
C. Rente af det i Sparekassen indestaaende Beløb for Aaret fra 1ste April 1904 til 31te Marts 1905	7	59
Summa Indtægt	298	71

Udgift.

	Kr.	Ø.
I. Bevilget i Regnskabsaaret 1902—03: Til Johannes Sofus Johannesen af Kollefjord til Anskaffelse af Plov, Harve og Seletøj	35	»
II. Bevilget i Regnskabsaaret 1903—04. Til Mourits Rubbeksen af Thorshavn til Anskaffelse af Vogn og Seletøj	30	»
III. Bevilget i Regnskabsaaret 1904—05.		
1. Til Forpagter Andreas Reinert af Nordredal som Paaskønnelse for udførte Forbedringer paa Landbrugets Omraade m. m.	50	»
2. Til Joen Joensen af Skælling til Anskaffelse af Plov, Harve og Seletøj, bevilget 30 Kr. (Uhævet den 31te Marts 1905).	»	»
3. Til Rasmus Dalsgaard af Skaalevig til Anskaffelse af Plov, Harve, Vogn og Seletøj	45	»
IV. Beholdning den 31te Marts 1905. Indestaaende i Færø Amts Sparekasse mod 3 pCt. Rente	138	71
Summa Udgift	298	71

2. Kapitelstakst for Færø Amt for Aaret fra Olaidag 1905 til Olaidag 1906:

		Kr. Ø.
Uld, uvasket	pr. Pd.	» 35
Lammeskind, nordenfjords	pr. Stk.	» 52
Do. søndenfjords	—	» 35
Hoser, 1 Alens	pr. Par	» 65
Do. $^5/_4$ do.	—	» 73
Do. Puls-	—	» 98
Trøjer, $1^1/_2$ Pd.s	pr. Stk.	1 26
Do. 2 —	—	1 82
Do. $2^1/_2$ —	—	2 14
Talg	pr. Pd.	» 31
Smør	—	» 82
Raafisk, stor	—	» 5
Do. mindre	—	» 5
Klipfisk, stor	—	» 10
Do. mindre	—	» 14
Do. Langer	—	» 16
Tørfisk, stor	—	» 23
Do. mindre	—	» 10
Do. Langer	—	» 21
Fjer	—	» 61
Tran	pr. Pot	» 15

Færø Amt og Provsti, den 29de Juli 1905.

C. Bærentsen. Fr. Petersen.

Bilag.

Bilag I.

Udkast

til

Kgl. Anordning

om Tilføjelser til og Ændringer i Kgl. Anordning af 12te April 1892, hvorved Lov om Tvangsauktioner m. m. af 9de April 1891 sættes i Kraft paa Færøerne.

I Henhold til den Regeringen ved Lov om Tvangsauktioner m. m. af 9de April 1891 § 52 givne Bemyndigelse fastsættes herved følgende Bestemmelser, som træde i Kraft . . . .

1.

I Stedet for § 5 i Anordning af 12te April 1892 gælder fremtidig følgende:

Tvangsauktionslovens § 20, 2det og 3dje Punktum, affattes saaledes:

»Med denne Anmodning skal der, saa vidt det efter Panteregistrenes Beskaffenhed er muligt, følge fornøden Attest af Skøde- og Pantebogen og Udskrift af de senest tinglæste Adkomstdokumenter. En enkelt Pantebogsattest er altid tilstrækkelig, selv om der ved samme Auktion bortsælges flere faste Ejendomme, tilhørende samme Skyldner.«

2.

I Stedet for § 6, 1ste Punktum, i Anordning af 12te April 1892 gælder fremtidig følgende:

Tvangsauktionslovens § 21, 1ste Stykke, affattes saaledes:

»Naar Auktionsforvalteren har modtaget behørig Begæring om Tvangsauktion efter § 20, 1ste Stykke, har han at indkalde de i foregaaende Paragraf nævnte Personer til et Møde paa sit Embedskontor, Tingstedet eller et andet af ham fastsat Sted med 4 Ugers Varsel, for saa vidt de alle have Bopæl inden Færøerne, og med 8 Ugers Varsel, for saa vidt nogen af dem har Bopæl uden for Øerne. Hvis fyldestgørende Oplysninger om de Personer, som skulle indkaldes til Møder, ikke ere forelagte Auktionsforvalteren med Begæringen om Tvangsauktion, har han at søge tilvejebragt de bedst mulige Oplysninger i saa Henseende ved Afhøring af Skyldneren eller andre med Forholdene kendte Personer eller paa anden hensigtsmæssig Maade.«

3.

Til § 13 i Anordning af 12te April 1892 føjes som et 1ste Stykke:

I Tvangsauktionslovens § 16, 1ste Punktum, efter Ordene »Gælds Fragaaelses-Boer« indsættes følgende Sætning: »for saa vidt disse Genstande ere pantebehæftede og for faste Ejendommes Vedkommende deres Registreringsværdi tillige udgør mindst 1000 Kr.« (500 Kr.?).

4.

Til Tvangsauktionslovens § 51 føjes et nyt Stykke:

»Denne Lovs Bestemmelser komme ej heller til Anvendelse, hvor ved Eksekution udlagte Ejendele, som ønskes bortsolgte ved Auktion, enten ere ubehæftede eller, for faste Ejendommes Vedkommende, ikke ved Eksekutionen ere vurderede til 1000 Kr. (500 Kr.?). I saadanne Tilfælde bør dog Auktionskøbesummen altid indbetales til Auktionsforvalteren, der med Hensyn til dens Fordeling til rette vedkommende har at gaa frem efter de i nærværende Lovs §§ 13 og 14 (jfr. Anordning 12te April 1892 § 4) og § 41 (jfr. Anordn. 12te April 1892 § 12) foreskrevne Regler. Naar Auktion til Kreditors Fyldestgørelse i Henhold til Tvangsauktionslovens §§ 46 og 51 (jfr. nærværende Anordning Post 3 og ovenfor) sker uden Iagttagelse af de sædvanlige Tvangsauktionsformer, bør Bekendtgørelse om Auktionen altid indrykkes 3 Gange i det paa Færøerne for retslige Bekendtgørelser autoriserede Blad, saaledes at den første Bekendtgørelse ligger mindst 8 Uger og den sidste mindst 14 Dage forud for Auktionen. Auktionen bør derhos altid bekendtgøres ved Kirkestævne i det Omfang og med det Varsel, som af Auktionsforvalteren bestemmes. Denne Bekendtgørelse medfører samme Retsvirkning som den i Pl. 22de April 1817 § 3 paabudte. I øvrigt kan Auktionen bekendtgøres paa den Maade, som af Auktionsforvalteren i hvert enkelt Tilfælde skønnes hensigtsmæssigt. Skyldneren, Panthaverne, Brugshaverne, Servitutberettigede og andre, der ere interesserede i Bortsalget, skulle have personlig Meddelelse om Auktionen, saafremt de have Rekvirenten bekendt Bopæl. Saadan Meddelelse kan ske ved anbefalet Brev.«

Bemærkninger

til

foranstaaende Udkast.

ad 1.

Paa Grund af Panteregistrenes Tilstand er det for Tiden umuligt at give Pantebogsatsest for fast Ejendom, der ikke er matrikuleret (Bygningsejendom med tilhørende Grund, Trøer o. s. v.), ligesom det ofte — naar Skyldnerens Adkomst ikke er i Orden — ikke heller

for matrikuleret Jord kan lade sig gøre at give Panteattest, da Jorden ikke *bestemt* kan betegnes (f. Eks. 2 Gylden i den og den Indengaardsjord og i den og den Hauge. Spørgsmaalet er netop: »hvilke 2 Gylden?«).

Det er klart, at Tvangsauktion desuagtet bør kunne ske, og det foreslaas derfor at frafalde det bestemte Krav om Panteattest, der findes i Lovens § 20.

Det vil aldrig være nødvendigt at give mere end een Panteattest, da Pantebogsregistret langt snarere føres efter Ejerne end efter Jorden. En Flerhed af Panteattester vil snarere forvirre Forholdet.

ad 2.

Det vil, naar Jord sælges i afsides liggende Bygder, ofte være praktisk, at Mødet holdes paa andet Sted end Auktionsforvalterens Kontor eller Tingstedet, særlig nu, da der efter Afskaffelsen af Vaar- og Høsttingene kun findes Tingsteder i Thorshavn og Tveraa.

Naar Pantebogsattest ikke kan skaffes, bør Auktionsforvalteren tilvejebringe de bedst mulige Oplysninger om Ejendommen, dens Behæftelser o. s. v., og det foreslaas derfor at give udtrykkelig Anvisning paa at søge disse Oplysninger ved Skyldnereus eller andre med Forholdene kendte Personers Forklaring. Skyldnerens Forklaring burde vel endog kunne afkræves ham under Straffetrusel som efter Konkurslovens § 167; men hertil vil formentlig kræves Lov. I Reglen vil de fornødne Oplysninger ogsaa kunne opnaas uden saadan Tvang.

ad 3.

Det er paa Færøerne i mange Tilfælde saare upraktisk at forlange Iagttagelse af Tvangsauktionsformerne ved Salg af Ejendele, særlig fast Ejendom, i Konkursboer og Gældsfragaaelsesboer.

Iagttagelse af disse Former synes ufornøden, *hvor Ejendommene ere ubehæftede*, hvilket er meget almindeligt, ja vel endog ved Jordegods det sædvanligste.

Fremdeles ved Salg af pantebehæftede *Smaaejendomme*, hvor Tvangsauktionsformerne baade koste for mange Penge og tage for lang Tid.

I Praksis iagttages Tvangsauktionslovens Regler kun sjældent ved Salg af Smaaejendomme i Boer.

Mærkes maa det ogsaa i det hele taget, at Panthavere her paa Øerne af Mangel paa Sagførere som Regel ikke kunne vente at faa deres Interesser saaledes specielt varetagne under en Tvangsauktion, som Tvangsauktionsloven forudsætter. Forhandlingen paa det forberedende Møde er derfor som Regel en tom Form, idet det i Virkeligheden er Auktionsforvalteren, der maa sørge for alt, hjælpe med Konditioners Affattelse, vejlede ved Nedlæggelse af Paastande o. s. v. Formerne, hvorunder Auktionsforvalterens Virksomhed foregaar, ere derfor formentlig mindre væsentlige.

Samfundets smaa Grænser bevirke, at ingen virkelig berettiget let forbigaas. Mulig kunde der være Anledning til at overveje, om ikke Proklama baade i Dødsboer og Konkursboer burde virke prækluderende ogsaa paa Pantefordringer, og om ikke ogsaa uden for Bobehandling — af Hensyn til Panteregistrenes mangelfulde Tilstand — Indkaldelse ved Tvangsauktioner burde have ligefrem prækluderende Virkning over for Pantehavere, hvis Eksistens ikke er oplyst under Auktionerne.

Hertil vilde dog en Lov være nødvendig.

ad 4.

Ogsaa ved Forauktionering af ubehæftede Ejendomme og Smaaejendomme efter passeret Udlæg ville Tvangsauktionsformerne formentlig uden Skade kunne undværes.

Herom gælder ganske det ovenfor ad 3 bemærkede.

For at sikre de til Andel i Købesummen berettigede foreslaas, at Købesummen altid indbetales til Auktionsretten, for at denne kan fordele Udbyttet. Dette vil formentlig passende kunne ske efter Regler, der svare til dem, der ere foreskrevne i Tvangsauktionslovens §§ 13, 14 og 15, jfr. Anordn. 12te April 1892 §§ 4 og 12.

Det vil formentlig være nødvendigt at foreskrive visse Bekendtgørelsesformer for de ovennævnte Auktioner, der bør medføre Tvangsauktions Virkninger, uden at benytte den for Tvangsauktioner foreskrevne formelle Fremgangsmaade.

Varslet bør formentlig være ret rigeligt, for at alle i Salget interesse-

rede kunne faa Lejlighed til at varetage deres Tarv.

En Tid af 8 Uger vil formentlig være tilstrækkelig.

Det foreslaas at lade Auktionsforvalteren efter et Skøn over de foreliggende Omstændigheder bestemme, i hvilket Omfang og med hvilket Varsel Auktionen skal bekendtgøres ved Kirkestævne, samt hvor vidt Auktionen desuden skal bekendtgøres paa anden Maade. Den retlige Virkning af Bekendtgørelsen (udækkede Pantorettigheders Bortfald) foreslaas knyttet til Bekendtgørelse i det her autoriserede Blad og Læsningen ved Kirkestævne.

Naar de i Auktionen interesserede have bekendt Bopæl, bør de formentlig have særskilt Underretning.

Færøernes Sorenskriveri, den 23de August 1905.

Chr. Helms.

Trykt i »Faero Amtstidende«s Bogtrykkeri, 1905.

Bilag 2 a.

Udkast

til

Forslag til „Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene".

§ 1.

Naar der er Grund til at antage, at Indførsel til Færøerne af Husdyr fra Steder uden for Øerne udsætter disse for Indbringelse af smitsom Sygdom blandt Husdyr, kan Justitsministeren udstede Forbud mod saadan Indførsel enten fra alle Steder uden for Øerne eller fra enkelte Lande eller Steder eller gøre Adgangen til Indførsel afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne for at hindre Smittens Indbringelse. Ministeren kan i saadanne Tilfælde ligeledes forbyde Indførsel af raa Handelsprodukter af de paagældende Husdyr, saasom Faar, Huder, Talg og Kød, saavel som ogsaa af andre Dyr og Genstande, hvorved Smitte kan indføres.

§ 2.

Naar smitsom Sygdom er udbrudt blandt Husdyr paa Færøerne, kan Justitsministeren enten helt forbyde Overførsel af den angrebne Art af Dyr saavel som af andre Dyr eller Genstande, hvorved Smitte kan forplantes, fra den Ø eller Del af en saadan, hvor Sygdommen er forekommen, til andre Dele af Øerne, eller gøre Adgangen hertil afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne for at hindre Smittens Udbredelse.

§ 3.

I paatrængende Tilfælde kunne de i §§ 1 og 2 omneldte Forbud foreløbig udstedes af Amtmanden, som da har uopholdelig at gøre Indberetning derom til Justitsministeren.

§ 4.

Det kan af Landfogden forbydes Ejeren eller Brugeren af Kvæg, som øjensynlig lider af Tuberkulose,

a) at lade saadant Dyr føre paa fremmede eller fælles Græsgange, i fremmede Stalde eller andre Samlingssteder for Kreaturer til Udførsel eller i andet Øjemed,

b) at afhænde saadant Dyr, medmindre det afhændes til Slagtning og Afhændelsen forud anmeldes til Politiet,

c) at afhænde eller at bruge til Menneskeføde Kød af saadant Dyr, medmindre det slagtede Dyr med dets Indvolde forinden er undersøgt paa Ejerens eller Brugerens Bekostning ved Politiets Foranstaltning, og Politiet derefter har givet Tilladelse til, at Kødet bruges paa denne Maade.

Ligeledes kan det af Landfogden forbydes Ejeren eller Brugeren af en Ko, der lider af Yvertuberkulose, at afhænde dens Mælk eller at anvende den til Menneskeføde eller til Tilvirkning af Levnedsmidler eller at bruge den i ukogt Tilstand til Kreaturføde.

Der tilkommer ikke de vedkommende Erstatning i Anledning af de i denne Paragraf omtaldte Forbud.

§ 5.

Overtrædelse af de i Medfør af denne Lov udstedte Forbud eller Paalæg straffes, for saa vidt der ikke herved efter den øvrige Lovgivning er forskyldt større Straf, med Bøder fra 1 til 500 Kr. til Amtsfattigkassen. Dyr eller Genstande, som ere ind- eller udførte i Strid med de i Medfør af §§ 1—3 udstedte Forbud, skulle, saa vidt det er fornødent for at forhindre Smitte eller dens Udbredelse, ved Politiets Foranstaltning tilintetgøres og ellers konfiskeres til Fordel for Amtsfattigkassen.

§ 6.

Sager angaaende Overtrædelse af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

§ 7.

Denne Lov træder i Kraft den . . . .

Færø Amt, den 9de August 1905.

C. Berentsen.

Trykt i »Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri. 1905.

Bilag 2.

Udkast til Forslag

til

Lov indeholdende nogle Bestemmelser om Pant i fast Ejendom paa Færøerne.

§ 1.

Naar flere hver for sig selvstændige faste Ejendomme, være sig Jord eller Bygninger, pantsættes under eet, skal det ved Panterettens Stiftelse udtrykkelig fastsættes, for hvor stor Del af den samlede Pantegæld hver enkelt Ejendom hæfter.

Har ingen saadan udtrykkelig Fastsættelse fundet Sted, kan enhver, der har sekundært Pant eller Udlæg i nogen af de under eet pantsatte Ejendomme, naar nogen af disse stilles til Bortsalg til Kreditorers Fyldestgørelse, fordre særskilt Vurdering af samtlige under eet pantsatte Ejendomme med den Virkning, at den kollektive Behæftelse fordeles paa de enkelte Ejendomme i Forhold til Vurderingspriserne.

Afdrag paa en Fordring, for hvilken der under eet er givet Pant i flere hver for sig selvstændige Ejendomme, skal afskrives paa de enkelte Ejendomme efter det Forhold, hvori de hæfte for den samlede Fordring, saafremt ikke andet er udtrykkelig forbeholdt ved Panterettens Stiftelse.

En særskilt Afskrivning paa enkelte af de under eet pantsatte Ejendomme, som ikke er udtrykkelig forbeholdt ved Panterettens Stiftelse, er ugyldig i Forhold til sekundære Pant- og Udlægshavere, hvis Ret staar tilbage for nogen Del af den samlede Pantegæld, for saa vidt der tilkommer den sekundære Pant- eller Udlægshaver Oprykningsret.

§ 2.

Denne Lov gælder ogsaa for Pantebehæftelser, der vare stiftede ved Lovens Ikrafttræden.

Ældre Pantebreve, som fornyes, for at Bestemmelsen i § 1, 1ste Stykke, kan iagttages, kunne i et Aar fra Lovens Ikrafttræden tinglæses uden Erlæggelse af Gebyr.

Bemærkninger

til

foranstaaende Lovforslag.

ad § 1.

Efter den gældende Ret maa det antages, at de enkelte af flere under eet pantsatte Ejendomme hæfte solidarisk for den samlede Pantegæld.

Denne Retsregel kan i Tilfælde af Tvangssalg altid medføre Ulemper og Vanskeligheder, og dette gælder i en ganske særlig Grad for Færøernes Vedkommende; thi medens det i det øvrige Kongerige er en Undtagelse, at flere i og for sig selvstændige Ejendomme ere behæftede under eet, er dette paa Færøerne, paa Grund af Jordens vidtdrevne Udstykning i Smaalodder, der hver for sig behandles som en selvstændig Ejendomsgenstand, snarest det almindeligste.

Hvori Ulemperne bestaa, vil formentlig lettest ses af et Eksempel:

En Mand ejer nedennævnte Ejendomme, der ere behæftede som angivet.

Nr. 1.	Et Vaanhus.								
- 2.	2 Gl. Jord i Taks.-Nr. 5							Samlet Værdi 9000 Kr.	1ste Prioritet i alle Ejendommene til A. for 1500 Kr.
- 3.	4 - — - — 10								2den Prioritet til B. for 1100 Kr. i Nr. 1 og 2.
- 4.	4 - — - — 12								2den Prioritet til C. for 650 Kr. i Nr. 3, 4 og 5.
- 5.	5 - — - — 15								

Den samlede Pantegæld er altsaa 6250 Kr.

En Kreditor D. gør nu Eksekution i alle Ejendomme for 2000 Kr. og foranstalter Tvangsauktion.

Sælges nu samtlige Ejendomme under eet, møde to Ulemper. Først vil en rimelig Pris ikke opnaas; Enhver, der kender færøske Forhold, vil vide, at det praktisk set slet ikke lader sig gøre at sælge 1 Bygning og 15 Gl. Jord, maaske i forskellige Bygder, under eet. Og dernæst: opnaas ikke fuld Dækning for de 2 sekundære Prioriteter, hvorledes skal saa Overskudet ud over 1ste Panthavers Fordring deles mellem B. og C.?

Sælges derimod Nr. 1 og 2 for sig og Nr. 3, 4 og 5 for sig, opstaar Spørgsmaalet: Hvorledes skal A. afskrive sine 4500 Kr. paa de to særskilt solgte Grupper af Ejendomme? Gives der f. Eks. 5000 Kr. for Nr. 1 og 2 og 2100 Kr. for Nr. 3, 4 og 5, vil A. efter den gældende Ret sikkert have Ret til at afskrive hele sin Fordring paa disse Ejendomme til Skade for B. og til Gavn for C. og Udlægshaveren D. der faar Dækning paa Bekostning af B.

Der kan næppe være Tvivl om, at det er uheldigt, at A. har det i sin Magt efter Forgodtbefindende at afskrive sit Tilgodehavende, hvor han vil; men dette er Konsekvensen af de enkelte Ejendommes solidariske Hæftelse.

Denne Regel formindsker derhos Ejendommens Laaneværdi; thi en sekundær Panthaver maa, for at være sikker for Vilkaarligheder fra 1ste Panthavers Side, tage Pant i *alt*, hvad der omfattes af dennes Pant.

En Udlægshaver maa ligeledes søge Udlæg i *al* den pantsatte Ejendom for at være betrygget mod, at en bedre berettiget Panthaver kaster hele sin Fordring med fuld Vægt over paa enkelte udlagte Ejendomme.

For at undgaa de Ulemper og Vanskeligheder, der følge af Reglen om de enkelte Ejendommes solidariske Hæftelse, foreslaas det at foreskrive, at det ved saadan kollektiv Pantsættelse (Udlægstagen) altid skal fastsættes, hvor stor en Del af den samlede Gæld der hviler paa hver enkelt Ejendom, saaledes at man altid kan beregne Behæftelsen af hver enkelt Ejendom.

I det ovennævnte Eksempel vilde man herefter faa følgende Forhold:

		Værdi	1. Prioritet		2. Prioritet	
Nr. 1.	Vaanhus.	6000 Kr.	3000 Kr.	A.	1000 Kr.	B.
- 2.	2 Gl.	400 -	200 -		100 -	
- 3.	4 Gl.	800 -	400 -		200 -	C.
- 4.	4 Gl.	800 -	400 -		200 -	
- 5.	5 Gl.	1000 -	500 -		250 -	
		9000 Kr.	4500 Kr.		1750 Kr.	

Saa veed man bestemt, at Nr. 1 er behæftet med 4000 Kr., Nr. 2 med 300 Kr. o. s. v. Saa hører Usikkerheden og Vilkaarligheden op. (Mulig bør dog solidariske Hæftelser kunne forbeholdes ved udtrykkelig Vedtagelse i Pantebrevet.).

Naar Pantebrevet ikke har den krævede Specifikation af de enkelte Ejendommes Hæftelse, foreslaas det, at enhver, der har Interesse i en Retsforfølgning til Fyldestgørelse af en saaledes under eet pantsat Flerhed af Ejendomme, har Ret til at faa Fordelingen af Behæftelsen paa de enkelte Ejendomme fastslaaet ved Vurdering. (Mulig bør gives Regler om Fremgangsmaaden ved en saadan Vurdering, om, at Auktionen ikke kan fremmes, før Resultatet foreligger, og om, at Auktionen paa den anden Side ikke utilbørligt forhales ved Begæring om Vurdering o. s. v.).

Endvidere foreslaas, at Afdrag paa den samlede Pantegæld i slige under eet behæftede Ejendomme skal afskrives forholdsvis paa de enkelte Ejendomme, naar ikke andet er bestemt i Pantebrevet, og at en Afskrivning i Strid hermed er ugyldig i Forhold til sekundære Panterettigheder. (Mulig bør dog saadan Afskrivning kun være ugyldig, naar den finder Sted, efter at en Kreditors Retsforfølgning i Pantet er paabegyndt).

ad § 2.

Loven bør formentlig have tilbagevirkende Kraft, og der bør sikkert gives nuværende Panthavere Ret til at faa deres Pantebreve omskrevne (eller paategnede) og tinglæste uden Udgift.

I øvrigt henvises i det hele til Sorenskriveriets Skrivelse af 14de Juli d. A. til Færø Amt.

Færøernes Sorenskriveri, den 22de August 1905.

Chr. Helms.

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. - 1905.

Bilag 3.

Forslag

til

Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

(Fremsat af vedkommende Udvalg den 29de August 1905).

§ 1.

Indførsel til Færøerne af Husdyr samt af Huder og Skind, for saa vidt de ikke ere saltede eller garvede, skal kun være tilladt efter særlig for hvert enkelt Tilfælde meddelt Tilladelse fra Amtmanden, som skal indhente Landfogdens, eventuelt andre Autoriteters Erklæring.

§ 2.

Indførsel til Færøerne af Uld skal kun være tilladt under Iagttagelse af Regler, som bestemmes af Justitsministeren og anses fornødne for at hindre Smittes Indbringelse. Indførsel kan helt forbydes, jfr. § 3.

§ 3.

Naar der er Grund til at antage, at Indførsel til Færøerne af andre end de i § 1 nævnte raa Handelsprodukter af Husdyr, saasom Haar (Uld), saltede eller garvede Huder, Talg og Kød, saavel som ogsaa Indførsel af andre Dyr og Genstande, udsætter Øerne for Indbringelse af smitsomme Sygdomme blandt Husdyr, kan Justitsministeren udstede Forbud mod saadan Indførsel, enten fra alle Steder udenfor Øerne eller fra enkelte Lande eller Steder, eller ogsaa gøre Adgangen til Indførsel afhængig af saadanne Betingelser, som anses fornødne for at hindre Smittens Indbringelse.

§ 4.

I paatrængende Tilfælde kan det i § 3 ommeldte Forbud foreløbig udstedes af Amtmanden, som da har uopholdelig at gøre Indberetning derom til Justitsministeren.

§ 5.

Naar smitsom Sygdom er udbrudt blandt Husdyr paa Færøerne, kan Amtmanden enten helt forbyde Overførsel af den angrebne Art af Dyr saavel

som af andre Dyr eller Genstande, hvorved Smitte kan forplantes fra den Ø eller Del af en saadan, hvor Sygdommen er forekommen, til andre Dele af Øerne, eller gøre Adgang hertil afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne for at hindre Smittens Udbredelse.

§ 6.

Den, der veed eller har Anledning til at formode, at en blandt hans Husdyr forekommen Sygdom er af smitsom Beskaffenhed og ikke til paagældende Tid findes blandt andre Husdyr paa Færøerne, skal uopholdelig anmelde det til Politiet.

Naar smitsom Sygdom er opstaaet blandt Husdyr paa Færøerne, kan Amtmanden ved en offentlig Bekendtgørelse paabyde, at enhver, der veed eller har Anledning til at formode, at et blandt hans Husdyr forekommet Sygdomstilfælde er af den i Bekendtgørelsen nævnte Art, uopholdelig skal anmelde det til Politiet.

Politiet skal snarest muligt afgive Indberetning til Amtmanden om modtagne Anmeldelser.

§ 7.

En Kommission, bestaaende af Amtmanden og to af Lagtinget valgte Medlemmer, skal være berettiget til at paabyde de Foranstaltninger, som anses fornødne til Bekæmpelse af smitsomme Sygdomme blandt Husdyrene, saasom Nedslagning, Afspærring og Rensning.

§ 8.

Udgifterne ved de i § 7 omtaldte Foranstaltninger afholdes forskudsvis af Færø Amts Repartitionsfond. Statskassen refunderer Fonden Halvdelen heraf.

Størrelsen af eventuelle Erstatningsbeløb fastsættes af 3 af Politiet (i Thorshavn Landfogden og andetsteds vedkommende Sysselmand) udvalgte Mænd.

I Tilfælde af Nedslagning lader Politiet Dyrene forud taksere af de nævnte Mænd. Dyrenes Værdi bestemmes efter deres Tilstand ved Nedslagningen, dog saaledes, at der ikke tages Hensyn til den virkelige eller formodede Smitsot, der foranlediger denne. I Erstatningsbeløbet afdrages Værdien af Dyret i dræbt Tilstand.

Saafremt Ejeren selv ved sit Forhold maatte have givet Anledning til de trufne Foranstaltninger, fortaber han den Ret til Erstatning af det offentlige, der ellers vilde have tilkommet ham.

§ 9.

Det kan af Landfogden forbydes Ejeren eller Brugeren af Kvæg, som øjensynlig lider af Tuberkulose,

a) at lade saadanne Dyr føre paa fremmede eller fælles Græsgange, i fremmede Stalde eller andre Samlingssteder for Kreaturer til Udførsel eller i andet Øjemed,
b) at afhænde saadanne Dyr, medmindre de afhændes til Slagtning og Afhændelsen forud anmeldes til Politiet,
c) at afhænde eller at bruge til Menneskeføde Kød af saadanne Dyr, medmindre de slagtede Dyr med deres Indvolde forinden ere undersøgte paa Ejerens eller Brugerens Bekostning ved Politiets Foranstaltning, og Politiet derefter har givet Tilladelse til, at Kødet bruges paa denne Maade.

Ligeledes kan det af Landfogden forbydes Ejeren eller Brugeren af en Ko, der lider af Yvertuberkulose, at afhænde dens Mælk eller at anvende den til Menneskeføde eller til Tilvirkning af Levnedsmidler eller at bruge den i ukogt Tilstand til Kreaturføde.

Der tilkommer ikke de vedkommende Erstatning i Anledning af de i denne Paragraf omtaldte Forbud.

§ 10.

Indførsel til Færøerne af Ræve eller andre Rovdyr skal være forbudt.

Hvis saadanne Dyr findes om Bord i Fartøjer, der ankomme til Færøerne, er Skipperen pligtig til snarest muligt at afgive Anmeldelse herom til vedkommende Karantænemyndighed. Skipperen skal være pligtig til at efterkomme de Paalæg, som Karantænemyndighederne eller Politiet giver for at forebygge, at Dyrene komme i Land. Udgifterne ved de Foranstaltninger, som de givne Paalæg medføre, afholdes af Skibet.

Indførsel af Rotter eller Mus samt Overførsel af disse Dyr fra den ene Ø til den anden skal være forbudt.

§ 11.

Indførsel af Dyr i Strid med §§ 1, 3 og 4 og Overførsel af saadanne i Strid med § 5 straffes, for saa vidt ikke højere Straf er bestemt i den øvrige Lovgivning, med Fængsel. Under formildende Omstændigheder kan dog Bødestraf af ikke under 20 Kr. anvendes. Har Skade været tilsigtet ved Indførselen eller Overførselen, anvendes Strafarbejde indtil 8 Aar.

Andre Overtrædelser af denne Lov eller de i Medfør af samme udstedte Forbud eller Paalæg straffes, for saa vidt ikke højere Straf er bestemt i den øvrige Lovgivning, med Bøder fra 20 til 500 Kr. Bøderne tilfalde Amtsfattigkassen.

§ 12.

Dyr eller Genstande, som ere indførte eller overførte i Strid med §§ 1—5, skulle, for saa vidt det er fornødent for at hindre Smitte eller dens Udbredelse, ved Politiets Foranstaltning tilintetgøres og ellers konfiskeres til Fordel for Amtsfattigkassen.

Komme de i § 10 nævnte Dyr i Land, eller efterkommes ikke de i Medfør af denne Paragraf givne Paabud, skulle Dyrene ved Politiets Foranstaltning dræbes.

§ 13.

Sager angaaende Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager. For saa vidt der bliver Spørgsmaal om Anvendelse af Strafarbejde efter § 11, 1ste Stykke i Slutningen, behandles Sagen som Justitssag.

§ 14.

Denne Lov træder i Kraft den . . .

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1902.

Bilag 4.

Ændringsforslag

af

Formanden

til

Udvalgets Forslag

til

Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

1) Til §§ 1–4.

Paragrafferne udgaa, og i Stedet derfor indsættes

a) som § 1 Formandens Udkast § 1.
b) som § 2 samme Udkast § 3, dog at Ordene »kunne de i §§ 1 og 2« ændres til »kan det i § 1«.

(§-tallene i det følgende rettes herefter).

2) Efter § 6 (ny § 4) indsættes som

ny § (5).

»Opstaar Hundegalskab, skal Amtmanden ved en offentlig Kundgørelse paabyde, at indenfor et nærmere betegnet Distrikt alle Hunde enten skulle holdes bundne og forsvarlig afspærrede eller dræbes.«

3) Til § 7 (ny § 6).

Paragraffen udgaar, og i Stedet derfor indsættes følgende nye §§ (6–7):

§ 6.

»Ledelsen af de Foranstaltninger, der i øvrigt ville være at træffe af det offentlige til Bekæmpelse af udbrudte smitsom Sygdom blandt Husdyr (jfr. § 7), paabyder en Kommission (Husdyrkommissionen), bestaaende af Amtmanden som Formand og to i Thorshavn bosiddende Mænd, der vælges af Lagtinget for et

Tidsrum af 3 Aar. For samme Tidsrum vælger Lagtinget en Suppleant. De valgte ere forpligtede til at modtage Valget, medmindre de have fyldt det 60de Aar eller ere forhindrede ved lovligt, af Lagtinget for gyldigt anset Forfald.

Politiet saavel som de kommunale Styrelser (disse enten selv eller ved et Udvalg, til hvilket Medlemmer ogsaa kunne vælges uden for deres egen Midte) ere forpligtede til at bistaa Husdyrkommissionen ved Gennemførelsen af de fornødne og efter de stedlige Forhold mulige Foranstaltninger til Sygdommens Bekæmpelse.«

§ 7.

»Husdyrkommissionen kan paabyde Afsondring og Rensning af smittede eller mistænkte Dyr saavel som af sunde Dyr, ved hvilke Smitten kan befrygtes at ville vinde Udbredelse, og de nærmere Foranstaltninger, som ere nødvendige for at gennemføre Afsondringen og Rensningen (Indespærring af Dyrene, Bortfjernelse af deres Affald, Rensning eller Tilintetgørelse af de Genstande, som have været udsatte for deres Paavirkning, Ansættelse af egne Oppassere, alle uvedkommendes Bortvisning, Tilintetgørelse af Smitstof hos de Personer, som have været i Berøring med dem, Nedgravning af de døde Dyr eller Dele af dem m. v.). Er Sygdommen ondartet, kan Nedslagning foretages, naar det skønnes fornødent for at standse dens Udbredelse. Ligeledes kan Nedslagning af enkelte Dyr foretages for at tilvejebringe Oplysning om Sygdommens Beskaffenhed.

I paatrængende Tilfælde kan Politiet foreløbig sætte de ovennævnte Afsondrings- og Rensningsforanstaltninger i Kraft, men maa uden Ophold indberette det til Husdyrkommissionen.«

4) Til § 8.

Paragraffen udgaar, og i Stedet derfor indsættes følgende nye §§ (8—9).

§ 8.

»Alle Udgifter, som paa Grund af de Forskrifter, der udstedes i Medfør af § 7, medgaa i Anledning af Dyrs Røgt, Afsondring og Rensning, eller Rensningen af Stalde, Redskaber eller deslige, eller døde Dyrs Nedgravning, betales af Ejeren. Dog bliver Udgiften til Anskaffelse af de ifølge Husdyrkommissionens eller Politiets Paabud anvendte særlige Desinfektionsmidler (Karbolvand, Klorkalkopløsning o. desl.) samt af Foder, hvis Tilvejebringelse Afsondringspaabud har nødvendiggjort, at erstatte Ejeren af det offentlige. Det samme gælder Udgiften ved ny Arbejder, der maatte blive paabudte, saasom Opførelse af Rum til Dyrs Afspærring, Ombytning af Træværk eller deslige.

I Tilfælde af Nedslagning lader Politiet (Laandfogden eller vedkommende Sysselmand) Dyrene forud taksere af 3 af Politiet dertil udvalgte Mænd. Dyrenes Værdi bestemmes efter deres Tilstand ved Nedslagningen, dog saaledes, at der ikke tages Hensyn til den virkelige eller formodede Sygdom, der foranlediger denne; i Beløbet afdrages Værdien af Dyret i dræbt Tilstand. Den saaledes udfundne Sum udbetales Ejeren af det offentlige.

Saafremt det, for at forhindre Smittes videre Udbredelse, maatte være nødvendigt at tilintetgøre smittefarlige Genstande, saasom det døde Kreaturs Hud, Foderstoffer, Hø, Halm, Staldrekvisitter og lignende, bliver det derved forvoldte Tab at godtgøre Ejeren af det offentlige med det Beløb, hvortil Tabet ansættes ved en Vurdering, der, forinden Tilintetgørelsen finder Sted, foretages af 3 af Politiet udvalgte Mænd.

Hvis en Besætning har været afspærret af det offentlige, og det endelig viser sig, at den formodede smitsomme Sygdom ikke har været til Stede, bliver det Tab, som Ejeren har lidt ved de tagne Forholdsregler, at erstatte ham. Om Erstatningens Størrelse har Politiet efter Forhandling med det skadelidte at gøre Indstilling til Husdyrkommissionen, der derpaa resolverer i Sagen. Intet Spørgsmaal, vedrørende Krav paa saadan Erstatning, kan bringes for Domstolene. Dog kan den, der er misfornøjet med den ham tillagte Erstatning, forlange dens Stør-

relse fastsat ved Taksation af 3 uvillige, af Retten udnævnte Mænd; Udgifterne ved Taksationsforretningen bæres af det offentlige.

Naar en Ejer paa Grund af Uformuenhed ikke kan udrede de ham efter de foregaaende Bestemmelser paahvilende Udgifter, udredes disse af det offentlige.

Saafremt Ejeren selv ved sit Forhold maatte have givet Anledning til de trufne Foranstaltninger, fortaber han den Ret til Erstatning af det offentlige, som ellers vilde tilkomme ham.«

§ 9.

»De Udgifter, som i Medfør af de foranstaaende Bestemmelser paahvile det offentlige, afholdes forskudsvis af Færø Amts Repartitionsfond. Statskassen refunderer Fonden Halvdelen deraf.«

(§§ 9 og 10 blive herefter §§ 10 og 11.)

5) Til §§ 11 og 12.

Paragrafferne udgaa, og i Stedet derfor indsættes som ny § 12 Formandens Udkast § 5 med følgende Ændringer:

a) Ordene »Overtrædelse af de i Medfør af denne Lov« ændres til: »Overtrædelser af denne Lov eller de i Medfør af samme«.

b) Ordene »ind- eller udførte« ændres til: »indførte eller overførte«.

c) Som nyt (2det) Stykke tilføjes:

»Kommo de i § 11 nævnte Dyr i Land, eller efterkommes ikke de i Medfør af den anførte Paragraf givne Paabud, skulle Dyrene ved Politiets Foranstaltning saa vidt muligt dræbes.«

6) Til § 13.

2det Punktum udgaar.

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. 1905.

Bilag 5.

Forslag

til

Lov for Færøerne om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

(Fremsat af vedkommende Udvalg).

§ 1.

Ret til at handle med berusende Drikke og udskænke saadanne er betinget af Næringsbevis.

Der meddeles Næringsbevis paa:

1) Handel med Brændevin,
2) Handel med Vin og undergæret Øl.
3) Udskænkning af Brændevin.
4) Udskænkning af Vin og undergæret Øl.

§ 2.

De i § 1 under Nr. 1 og 2 nævnte Næringsbeviser kunne ikke forenes med de i samme § under Nr. 3 og 4 nævnte.

Ingen af de i § 1 omhandlede Næringsbeviser kunne bruges af Personer, som drive Handel med eller have Udsalg af andre Varer end berusende Drikke, som drive Gæstgiveri, eller som holde offentlig Dans eller andre offentlige Forlystelser.

Næringsbeviserne kunne heller ikke bruges af Personer, der ere Bestyrere for saadanne Virksomheder som de i foregaaende Stykke omtaldte.

Ej heller kunne Næringsbeviserne bruges af Personer, som ere i Ægteskab med nogen af de i de to foregaaende Stykker omhandlede Personer.

Næringsbeviserne kunne ikke meddeles Selskaber.

§ 3.

Næringsbevis kan kun meddeles Personer, som ere bosatte paa Færøerne, som have naaet 30 Aars Alder, som ikke ere ude af Raadigheden over deres Bo, og som ikke ved Dom ere fundne skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 4.

Næringsbevis udfærdiges af Amtmanden og har Gyldighed indenfor en Periode af 5 Aar. Den første Femaarsperiode regnes fra Nytaar 1907.

Næringsbeviserne udstedes sognevis.

§ 5.

Ingen af de i § 1 omhandlede Næringer kan udøves, medmindre dens Udøvelse er tilladt ved Sogneafstemning, ved hvilken simpel Stemmeflerhed gør Udslaget. Tilladelsen gælder kun for én Femaarsperiode.

Hvis der senest et halvt Aar før en Femaarsperiodes Begyndelse fremkommer Begæring om Næringsbevis fra en Person, som opfylder de i § 3 angivne Betingelser, vil der i vedkommende Sogn være at foretage Afstemning, om den paagældende Næring skal være tilladt i den kommende Femaarsperiode.

§ 6.

Berettigede til at deltage i Afstemningen ere samtlige i Sognet bosatte Kvinder og Mænd, som inden den 1ste November i det paagældende Aar fylde 20 Aar, som ikke ere ude af Raadigheden over deres Bo, og som ikke ved Dom ere fundne skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning.

§ 7.

Afstemningen foranstaltes af Amtmanden og ledes af et Udvalg, bestaaende af 3 af vedkommende Kommunalbestyrelse valgte Medlemmer, af hvilke mindst én skal være valgt af dens egen Midte og de andre høre til de til den kommunale Styrelse valgbare Beboere i Sognet.

Fritagelsesgrundene ere de samme, som gælde ved Valg til Kommunalbestyrelsen, og denne afgør endelig alle herhen hørende Spørgsmaal.

§ 8.

Over de stemmeberettigede affattes Udvalget Lister, som efter forudgaaet Bekendtgørelse skulle fremlægges til offentligt Eftersyn 14 Dage før Afstemningsdagen paa et bekvemt Sted i hver Bygd i Sognet, dog ikke paa et Sted, hvor der drives Handel med eller Udskænkning af berusende Drikke. Klage over, at en uberettiget er optaget paa Listerne, eller en berettiget udeladt, maa mindst 5 Dage før Afstemningsdagen indgives til Udvalget, som endelig afgør Spørgsmaalet.

§ 9.

Afstemningen foregaar i den første Halvdel af November Maaned paa det Sted i Sognet og til det Tidspunkt, som af Udvalget bestemmes. Tid og Sted for Afstemningen skal bekendtgøres mindst 8 Dage forud paa den for offentlig Kundgørelse i Sognet sædvanlige Maade.

§ 10.

Afstemningen foregaar hemmelig ved dertil indrettede Sedler, hvorpaa er trykt en tydelig Betegnelse af den Næring, hvorom der stemmes, samt »Ja« og »Nej«, saaledes at den stemmende sætter et Kryds udfor »Ja«, hvis han eller hun vil besvare Spørgsmaalet bekræftende, og i modsat Fald sætter et Kryds udfor »Nej«. Afstemningen maa ikke sluttes før 3 Timer efter, at den er begyndt, og ikke saalænge der endnu er stemmeberettigede til Stede, som ville deltage i Afstemningen.

Justitsministeren fastsætter de nærmere Regler om Fremgangsmaaden ved Afstemningen.

§ 11.

Justitsministeren fastsætte de nærmere Regler om Fremgangsmaaden ved Afstemningen.

Efter Afstemningens Slutning optælles Stemmerne af Udvalget, som indberetter Udfaldet til Amtmanden og samtidig tilstiller denne de ved Afstemningen benyttede Lister og Stemmesedler.

§ 12.

De ved Afstemningen foranledigede Udgifter afholdes med Halvdelen af vedkommende Sogn og Halvdelen af Amtsfattigkassen.

§ 13.

Afstemning i Henhold til denne Lov ligestilles med Kommunalvalg, saaledes, at Straffelovens § 115 er anvendelig, dog at Stemmeretten efter denne Lov forbrydes for bestandig i alle Tilfælde af Stemmesalg.

§ 14.

Inden noget Næringsbevis udstedes, indhentes vedkommende Kommunalbestyrelses Erklæring. Næringsbeviset vil være at udstede, hvis der ikke foreligger antagelige Grunde derimod.

§ 15.

For det i § 1 under Nr. 1 omhandlede Næringsbevis erlægges en Kendelse paa 20 Kr. og desuden en aarlig Afgift paa 200 Kr.,

for det i § 1 under Nr. 2 omhandlede Bevis en Kendelse paa 10 Kr. og en aarlig Afgift paa 50 Kr.,

for det i § 1 under Nr. 3 omhandlede Bevis en Kendelse paa 10 Kr. og en aarlig Afgift paa 100 Kr.,

for det i § 1 under Nr. 4 omhandlede Bevis en Kendelse paa 10 Kr. og en aarlig Afgift paa 30 Kr.

Kendelser og Afgifter tilfalde Amtsfattigkassen og indbetales direkte til Kassereren. De erlægges forud, og deres Betaling er en Betingelse for Næringens Udøvelse.

Enhver, der har erholdt Næringsbevis, kan fri sig for den aarlige Afgift ved inden Aarets Begyndelse til Amtet at indsende Beviset til Kassation.

§ 16.

Næringsbevis kan kun bruges af den, der driver Virksomheden for egen Regning og er bosat i vedkommende Sogn.

Ingen maa have mere end ét Udsalgssted eller Udskænkningssted.

Handel med eller Udskænkning af berusende Drikke maa kun foregaa fra fast Lokale og maa ikke drives i samme Bygning, som nogen af de i § 2, 2det Stykke, nævnte Virksomheder

§ 17.

Handel med Brændevin og gammel fransk Vin maa ikke foregaa i mindre Mængder end $^{3}/_{4}$ Pot, med anden Vin og med undergæret Øl ikke i mindre Mængder end $^{3}/_{8}$ Pot.

De benyttede Flasker skulle være forsvarlig tilproppede.

§ 18.

Det skal være forbudt at udskænke berusende Drikke til Personer under 15 Aar samt at sælge eller udskænke saadanne Drikke til Personer, der, vedkommende vitterlig bekendt, enten ere umyndiggjorte paa Grund af Drikfældighed eller i Løbet af de sidste 5 Aar have været angrebne af Drankergalskab — eller til vitterlig utilregnelige.

§ 19.

Alle Udsalgs- og Udskænkningssteder skulle holdes lukkede fra om Eftermiddagen Kl. 6 Dagen for en af Folkekirkens Helligdage til om Formiddagen Kl. 6 Dagen efter en saadan.

§ 20.

Enhver, der driver Handel med berusende Drikke, er pligtig til at paase, at de af ham solgte Drikkevarer ikke fortæres paa Stedet. Sker dette alligevel, er han strafskyldig, medmindre det oplyses, at han har gjort alt, hvad der stod i hans Magt, for at forhindre det.

§ 21.

Det skal være forbudt gratis at udskænke eller paa anden Maade udlevere berusende Drikke i Forbindelse med nogen af de i § 2. 2det Stk., nævnte Virksomheder.

§ 22.

Ingen, som ikke har Hjemmel dertil i Næringsbevis, maa forskrive berusende Drikke til andre.

§ 23.

Ingen maa være de i § 18 nævnte Personer behjælpelig med at erholde berusende Drikke udleverede.

§ 24.

Overtrædelser af denne Lov straffes med Bøder fra 20 til 4000 Kr. Bøderne tilfalde vedkommende kommunale Understøttelseskasse.

I Gentagelsestilfælde kan Straf af Fængsel anvendes, navnlig naar Nattesvir, Hazardspil eller andre Uordener have været forbundne med den begaaede Forseelse.

Personer, som have erholdt Næringsbevis, fortabe dette ved gentagen Overtrædelse af denne Lov og miste samtidig for bestandig Retten til at erholde Næringsbevis.

Gør en Handlende sig skyldig i gentagen Overtrædelse af denne Lov, fortaber han sin Handelsberettigelse og kan ikke erhverve saadan paany før efter Udløbet af 5 Aar, regnede fra endelig Doms Afsigelse.

§ 25.

Sager angaaende Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

§ 26.

Ved Brændevin i denne Lov forstaas alle spirituøse Drikke, som ikke kunne henregnes til Vin eller Øl.

De Bestemmelser, som ere fastsatte med Hensyn til undergæret Øl, blive ogsaa at anvende paa overgæret Øl, som maatte indeholde 2½ Vægtprocent Alkohol eller derover, men komme under ingen Omstændigheder til Anvendelse paa dansk Øl, som efter de nugældende Regler er skattefrit.

§ 27.

Nærværende Lov skal ikke være til Hinder for, at der fra Apoteker udleveres berusende Drikke efter autoriserede Lægers Recept, eller at disse selv udlevere saadanne Drikke ved Sygebehandling.

§ 28.

De eksisterende Bevillinger til Handel med Brændevin skulle bevare Gyldighed indtil Udløbet af den første Femaarsperiode; men de kunne ikke i denne Periode bruges af Personer, der drive en af de i § 2. 2det Stk., nævnte Virksomheder, eller som ere i noget af de i §ens 3dje og 4de Stk. nævnte Forhold.

Ved Benyttelsen af disse Bevillinger komme nærværende Lovs §§ 17—20 med dertil hørende Straffebestemmelser til Anvendelse, men derimod ikke Forbudet i § 22.

Der kan ikke meddeles Indehaverne af de nævnte Bevillinger noget af de i Loven ommeldte Næringsbeviser.

§ 29.

Det paahviler Forstanderskaberne for Landkommunerne samt Borgerrepræsentationen i Thorshavn i Forbindelse med Politiøvrigheden at vaage over denne Lovs Overholdelse.

Trykt i »Færø Amtstidendes Bogtrykkeri. — 1905.

Bilag 6.

Forslag

til

Forandring i Lagtingets Forretningsorden.

(Fremsat af vedkommende Udvalg).

Til § 3.

I Stedet for Ordene i sidste Stykke (»kan af . . . Tinget«) sættes: »antager Tinget en dertil skikket Mand. Denne, der ikke maa være Medlem af Lagtinget, antages efter Forslag af Sekretærerne«.

Til § 5.

I Stedet for Ordene (»i et Møde«) sættes: »senest i det tredje Møde efter at den er indkommet til Tinget. Et Andragende, som indkommer til Tinget efter den 15de August, kan kun sættes under Behandling, naar Tinget dertil giver sit Samtykke efter § 35 ved en Afstemning, som skal foretages uden Forhandling i det første Møde efter Andragendets Fremlæggelse; ellers udsættes det til den paafølgende Lagtingssamling.«

Til § 8

1) Tallet »3« i Post 4 ændres til »5«.
2) Imellem Ordene »der« og »at« i sidste Stykke indskydes »har«.

Til § 10.

1) I tredje Punktum tilføjes efter »Underændringsforslag«: »(Forslag til Forandring i Ændringsforslag)«.
2) I Stedet for næstsidste Punktum (»For at . . . Medlemmer.«) sættes: »Underændringsforslag kræve i intet Tilfælde mere end een Forslagsstiller (jfr. § 11).«

Til § 13.

1) I Stedet for Slutningen af 1ste Punktum (»Paragraffer . . . passende.«) sættes: »enkelte Paragraffer med dertil hørende Ændringsforslag i saadanne Afsnit, som Formanden maatte finde passende. Umiddelbart efter Forhandlingen af hvert Afsnit skrides til Afstemning over sammes Paragraffer og de dertil hørende Ændringsforslag.«
2) I sidste Punktum indskydes mellem Ordene »det« og »skal«: »i den saaledes fremkomne Form«.

Til § 14.

Efter Ordet »Slutning« i 1 linie 3 indskydes: »og hvortil Ændringsforslag kun kunne stilles af Udvalget, et eller flere Medlemmer af dette, mindst 4 andre Medlemmer af Tinget i Forening eller Formanden«.

Som ny § efter § 16 indsættes:

»Ingen Udgiftsbevilling vedrørende nogen under Tinget henlagt offentlig Kasse kan endelig vedtages, før Forslag desangaaende, stillet af et Udvalg eller af et eller flere andre Medlemmer af Tinget, har været undergivet 2 Behandlinger, af hvilke den sidste ikke maa finde Sted før 3 Dage efter den foregaaende Behandlings Slutning.«

Til § 17 (ny § 18).

I Slutningen af 1ste Punktum tilføjes efter »Svar«: », jfr. dog § 17«.

Til § 18 (ny § 19).

Efter Ordet »Regeringen« tilføjes: »eller til en Udgiftsbevilling fra nogen under Tinget henlagt offentlig Kasse«.

***

Overskriften over § 26: »Afstemningen« ændres til: »Valg og andre Afstemninger« og Overskriften over § 30: »Valg« udgaar.

Til § 26 (ny § 27).

I Stedet for §§ 10, 27, 30 og 34« sættes: »§§ 3, 10, 18, 29, 30, 31 og 35«.

§ 27 udgaar (optages senere under ny § 31).

Til § 29.

1) Som nyt 1ste Stykke indsættes:
»Valg foretages i Reglen ved Stemmesedler; dog kan Valg af Mænd til de offentlige Bestillinger, som besættes af Lagtinget, foregaa efter mundtligt Forslag af et Medlem, naar tre Fjerdedele af de tilstedeværende Medlemmer derom ere enige.«
2) Ordene i 1ste Stykke: »Afstemningen sker ved at rejse sig fra sin Plads« forandres til »I øvrigt sker Afstemningen ved at Medlemmerne rejse sig fra deres Plads«

Til § 30.

2det Stykke udgaar.

Ny § 31.

»En Beslutning kan ikke forandres under samme Møde, hvorunder den er tagen. Til at forandre en af Tinget i samme Samling endelig vedtagen Beslutning udfordres tre Femtedele af samtlige Tingets Medlemmers Stemmer.«

Til § 34 (ny § 35).

Efter »enige« tilføjes: »; dog kunne Bestemmelserne i § 17 kun fraviges, naar tre Femtedele af samtlige Tingets Medlemmer ere enige derom«.

***

Vedtages Ændringerne, foretages alle derved nødvendige Forandringer af Paragraftal i Forretningsordenen, og dennes Tekst optrykkes saaledes, som den da lyder.

Trykt i »Faroe Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1905.

Bilag 7 a.

Forslag fra Flertallet.

Udkast

til

Lov om Forandringer i Lov Nr. 56 af 13. April 1894 angaaende Afhændelse af Troer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne.

§ 1.

§ 10, 1ste Stykke, i Lov Nr. 56 af 13de April 1894 om Afhændelse af Troer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne affattes saaledes:

De paagældende Arealer overdrages, efterhaanden som Begæring derom fremkommer, til Selvejendom. For saa vidt Troer eller Troparter angaar, maa Afhændelse i Regelen ikke ske i mindre Stykker end at hvert enkelt af disse i opdyrket Stand kan afgive Sommer- og Vinterfoder til en Ko, eller i Forbindelse med anden Opdyrkningsjord, selv om denne udgør flere Stykker og ikke støder op til det attraaede Trostykke, kommer til at udgøre 1 Kofoder. Paa de Steder, hvor der ikke findes rigelig megen Jord, som er egnet til Opdyrkning, eller hvor Staten kun er lodtagen med en mindre Andel, kan Afhændelse dog finde Sted af Jordstykker paa 1 Vinterkofoders Størrelse.

De afhændede Jordstykker skal Koberen være pligtig til at have behørig indgærdede inden Udløbet af 5 Aar fra Afhændelsen at regne; sker dette ikke, falder Stykket tilbage til Fæstet, og Kobesummen forbrydes til Fordel for Statskassen. Kobesummen, der for 1 Sommer- og Vinterkofoder udgør 50 Kr., og for 1 Vinterkofoder 30 Kr., indflyder i Statskassen, og Renten heraf godtgøres i Fæsteafgiften paa samme Maade som i bemeldte Lovs § 4 er bestemt.

§ 2.

Ovennævnte Lovs § 11 affattes saaledes:

Den hidtil brugelige Bortlejning til Opdyrkning af Stykker fra Fæstets Udmark maa for de Haugeparters Vedkommende, hvor Staten er Eneejer, og hvor der er tilstrækkelig megen Jord, som er egnet til Opdyrkning, herefter ikke finde Sted i mindre Arealer, end hvad der enten alene eller i Forbindelse med anden Opdyrkningsjord, som Lejetageren besidder, udgør 1 Sommer- og Vinterkofoder. For de Haugeparters Vedkommende, hvori Staten kun er Andelsejer, eller hvor der ikke findes rigelig megen Opdyrkningsjord, kan Bortleje ske af Arealer paa 1 Vinterkofoders Størrelse.

Disse fremtidige Lejetroer kunne senere overgaa til Selvejendom i Lighed med de allerede indtagne Troer.

Bilag 7 b.

Forslag fra Dam.

Udkast

til

Lov om Forandring i Lov Nr. 56 af 13de April 1894 angaaende Afhændelse af Troer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne.

Lov Nr. 56 af 13de April 1894, § 11, om Afhændelse af Troer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne ændres til at lyde saaledes:

«Den hidtil brugelige frivillige Bortlejning til Opdyrkning fra vedkommende Fæsters Side af Stykker af Fæstets Udmark, kan ogsaa, med Godsbestyrelsens Samtykke, for Fremtiden anvendes, men begrændses ikke til Stykker af nogen bestemt Størrelse. Disse fremtidige Lejetroer kunne da senere overgaa til Selvejendom i Lighed med de allerede indlagte Troer.»

Bemærkninger.

1. Naar Anvendelse af denne Bestemmelse paa Grund af det paagældende Jordstykkes ringe Størrelse formenes at være ugavnlig, kan Godsbestyrelsen nægte Approbationen.

2. Naar der af en Fælleshange indtages et Areal til Opdyrkning, og den Del, der tilfalder et Kongsfæste, er af mindre Størrelse end et Vinter- og Sommerkofoder, bør dog Kongsbonden kunne overlade den til en anden, da man kan gaa ud fra, at han i flere Tilfælde ikke selv sætter Pris paa at opdyrke den. Det kan — for at nævne et Eksempel — ligge altfor langt borte fra Gaarden og dens øvrige Indmark.

Bilag 7 c.

Forslag fra Hentze.

Udkast

til

Lov om Forandring i Lov Nr. 56 af 13. April 1894 angaaende Afhændelse af Troer og Grundstykker fra Statens Fæstegods paa Færøerne.

Til § 10.

I Stedet for første Punktum sættes følgende:

»De paagældende Arealer overdrages, efterhaanden som Begæring derom indkommer, til Selvejendom. For saa vidt Troer eller Troparter angaar, sker Afhændelsen ikke i mindre Stykker, end at hvert enkelt af disse i opdyrket Stand kan enten afgive Sommer- og Vinterfoder til en Ko eller tjene til at udbringe et Kofoder sammen med nuden (tidligere eller samtidig til Opdyrkning indtagen) Kongs- eller Odelsjord. I det sidstnævnte Tilfælde skulle Jorderne i Reglen udgøre et sammenhængende Stykke; dog kan Godsbestyrelsen, hvor særegne Omstændigheder tale derfor, indvilge i, at de ligge paa indtil 2 Steder. Jorderne skulle ved tinglæst Dokument sammenlægges og kunne derefter ikke uden Amtets Samtykke (jfr. § 5) atter udstykkes. Odelsjord, som saaledes sammenlægges med en af Kongsgodset indtagen Tropart, kan, uanset Bestemmelserne i Lov af 4de Marts 1857 § 17, med Amtets Samtykke adskilles fra den jord, til hvilken den hidtil har hørt. Troer og Troparter overdrages med Forpligtelse for Køberen til at have Jordstykket behørig indgærdet inden 5 Aar; sker dette ikke, falder Stykket tilbage til Fæstet, og Købesummen forbrydes til Fordel for Statskassen.«

Bilag 8.

Forslag

til

Lov for Færøerne om Ophævelse af Kundgørelse ved Kirkestævne m. m.

(Fremsat af vedkommende Udvalg.)

§ 1.

Kundgørelse ved Kirkestævne ophæves. I Stedet derfor træder Opslag paa en Tavle, der skal findes i enhver Kirkebygd og enhver Bygd, hvor en Skydsskaffer er ansat. Tavlen skal være anbragt paa et bekvemt Sted og indrettet paa en saadan Maade, at de Kundgørelser, der opslaas, ere tilbørlig beskyttede; det nærmere herom bestemmes af Forstanderskabet (i Thorshavn Kommunalbestyrelsen). Udgifterne ved Tavlens Anskaffelse og Vedligeholdelse afholdes af Sognet (Kommunen).

§ 2.

Opslag besørges af et Medlem af Sognekommissionen (eller, hvor ingen saadan findes, Forstanderskabet; i Thorshavn Kommunalbestyrelsen), som vælges dertil af denne, eller hvis intet Medlem af Sognekommissionen bor i Bygden, da af Skydsskafferen.

Kundgørelser fra offentlig Myndighed skulle opslaas, naar vedkommende begærer det; det samme gælder Kundgørelser fra private, for saa vidt de ifølge den hidtil gældende Lovgivning skulle læses ved Kirkestævne. Forstanderskabet (Kommunalbestyrelsen) kan bestemme, at ogsaa andre Kundgørelser fra private skulle opslaas, hvis Pladsen tilsteder det, og de ere af sømmeligt Indhold.

Varigheden af Opslaget bestemmes ved Kundgørelser fra offentlig Myndighed af denne samtidig med, at Opslag begæres, men ellers af den, hvem det ifølge det ovenstaaende paahviler at besørge Opslag.

Bilag 9.

Udkast til Forslag

til

Lov om Udførelse af Notarialforretninger paa Færøerne.

(Udarbejdet af Sorenskriveren.)

§ 1.

Fra 1. April 1906 kunne Sysselmændene paa Færøerne udføre Notarialforretninger indenfor Sysselet.

Sorenskriveren paa Færøerne kan som hidtil udføre Notarialforretninger overalt paa Øerne.

§ 2.

Naar Sysselmanden udfører Notarialforretninger indenfor Sysselet, oppebærer han selv de Gebyrer, som erlægges i Henhold til Sportel-Reglement 30. Marts 1836 Kap. 6, jfr. Lov 29. December 1857.

Naar Sysselmanden for at foretage Notarialforretninger, hvortil han rekvireres, nødsages til at gøre Rejser, betales disse efter Reglerne i Sportel-Reglement 30. Marts 1836 § 15.

§ 3.

De nærmere Regler om Sysselmændenes Udførelse af Notarialforretningerne, Indberetninger, Regnskabsaflæggelse m. v. indeholdes i en Instruks for Udførelse af Notarialforretninger paa Færøerne, som udfærdiges af Justitsministeriet.

Bilag 10.

Udkast

til

Forslag til Lov om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen paa Færøerne.

I.

Undervisningspligt.

§ 1.

Undervisningspligten indtræder for et Barn, saa snart det har fyldt 7 Aar. Dog kan det paa Begæring af dets Forældre optages i den offentlige Skole efter det fyldte 6te Aar.

Hvad der gælder Forældre, gælder her som i øvrigt i denne Lov ogsaa Værger og Husbonder.

Optagelse i den offentlige Skole finder Sted en Gang aarlig straks efter Eksamen (April—Maj). Under særlige Omstændigheder (Forandring i Opholdssted, Sygdom og lignende) kan der afviges fra denne Bestemmelse.

Ved Skoler med særlig Pogeklasse eller dertil svarende Forberedelsesklasse, er Skolekommissionen berettiget til at optage Børn i denne Klasse til enhver Tid.

Undervisningspligten ophører ved Barnets fyldte 14de Aar, men Ret til at gaa til det fyldte 15de Aar har et Barn, hvis Forældrene ønske det.

ad § 1.

Jfr. Lov Nr. 6: om forskellige Forhold vedrørende Folkeskolen af 29de Marts 1904 og det i forrige Aars Samling fremlagte Forslag §§ 9 og 11.

§ 2.

Naar Forældre uden lovlig og vedkommende Lærer meddelt Grund lade deres til den offentlige Skole henviste Børn forsømme Skole, blive de herfor af vedkommende kommunale Styrelse at ikende en Bøde af 10 Øre for første forsømte Dag, 20 Øre for næste o. s. v. med 10 Øres Paalæg for hver

ad § 2.

Jfr. samme Lovs § 2 og forrige Aars Forslags § 15.

Dag indtil 1 Kr. pr. Dag. Ved hvert Fjerdingaars Begyndelse bringes Bøderne for Forsømmelser i dette ned til 10 Øre igen, stigende efter den nævnte Skala. Bøderne bruges til Skoleundervisningens Fremme efter vedkommende kommunale Styrelses nærmere Bestemmelse.

Naar disse Bøder ikke udredes, ville de være at søge inddrevne ved Udpantning, og de Beløb, som ikke saaledes indkomme, blive at afsone. For enkeltvis forekommende Forsømmelser er den kommunale Styrelse berettiget til, naar formildende Omstændigheder tale derfor, at undlade at ikende Bøder.

ad § 3.
Jfr. samme Lovs § 3 og forrige Aars Forslags § 15.

§ 3.

Senest den 15de i hver af Maanederne Februar, Maj, August og November har Læreren at tilstille Skolekommissionen en Fortegnelse i 2 Eksemplarer over de i de tre sidst forløbne Maaneder stedfundne Forsømmelser af Skolens Børn, affattet i den Form, som nærmere fastsættes af Skoledirektionen.

Er der ansat flere Lærere ved en Skole, bliver Arbejdet ved nævnte Fortegnelses Affattelse at fordele mellem dem.

Skolekommissionen sender saa snart som muligt det ene Eksemplar til Skoledirektionen og det andet til Forstanderskabet med Forslag om Anvendelse af Bøder eller Advarsel.

Forstanderskabet sender, efter i det næst paafølgende Møde at have behandlet Sagen, Skoledirektionen Underretning om de trufne Foranstaltninger.

II.

Undervisningens Ordning og Omfang.

ad § 4.
Jfr. samme Lovs § 6 og forrige Aars Forslags § 8.

§ 4.

Børnene i den offentlige Skole inddeles i Klasser efter Alder, Fremgang og Modenhed. Saa længe en Skole med een Lærer ikke i to paa hinanden følgende Aar har været søgt af over 35 Børn, kan dog Undervisningen eller en Del af denne med Skoledirektionens Samtykke foregaa i een Klasse for samtlige skolesøgende Børn.

ad § 5.
Jfr samme Lovs § 7 og forrige Aars Forslags § 8.

§ 5.

Naar i en offentlig Skole Gennemsnitstallet af Børnene i Skolens — derunder Forskolens — Klasser, beregnet

efter Gennemsnittet af Børneantallet i Kalenderaaret, i to paa hinanden følgende Aar har overskredet 37, skal Gennemsnitstallet bringes ned til denne Grænse i Overensstemmelse med Reglerne i denne Lovs § 6.

ad § 6.
Jfr. samme Lovs § 8.

§ 6.

Hvor Børneantallet i Skolens enkelte Klasser gør en Forandring i den bestaaende Ordning nødvendig i Henhold til denne Lovs § 5, kan en saadan Forandring tilvejebringes paa en af de nedennævnte Maader, nemlig ved:

1) Oprettelse af en Forskole;
2) Oprettelse af en ny Klasse og et nyt Lærerembede ved Skolen;
3) Oprettelse af en ny fuldstændig Skole;
4) Henvisning af ældre Børn fra flere Skoledistrikter til en enkelt bestaaende Skole eller Oprettelse af en formaalstjenlig beliggende Skole for saadanne Børn;
5) Overenskomst med en privat Skole om, at denne mod et Vederlag overtager et vist Tal af Kommunens undervisningspligtige Børn, saaledes at der med Hensyn til Skolegangens Stadighed føres samme Tilsyn med de Børn, der undervises paa denne Maade, som med de Børn, der undervises i Kommunens Skoler.

   Denne Ordning af et Barns Undervisning skal dog dets Forældre til enhver Tidsgyldig kunne modsætte sig;
6) Overenskomst med en Nabokommune om at denne overtager et vist Tal af Kommunens undervisningspligtige Børn til Undervisning.

Bestemmelser om de i denne § omhandlte Foranstaltninger træffes gennem Kommunens Undervisningsplan, jfr. nedenfor § 8, alt under Hensyn til Undervisningens Tarv eller Udgiftternes Størrelse, Vejfaengderne eller andre stedlige Forhold.

ad § 7.

Foreslaaet af *Flertallet* (Provsten, J. H. Paulsen, J. Poulsen og Winther).

Jfr. førnævnte Lovs § 10 og forrige Aars Forslags § 2.

§ 7.

I enhver Skole skal der undervises i følgende Fag:

Religion, Dansk, Færøsk, Skønskrivning, dansk Retskrivning, Regning, Historie og Geografi.

Desuden skal der efter nærmere Bestemmelse i Undervisningsplanen kunne gives Undervisning i færøsk Retskrivning, Sang, Gymnastik, Svømning, Haandgerning, Tegning,

Naturhistorie og Samfundslære (særlig det færøske Samfund).

De Læremidler, der kun bruges paa Skolen, anskaffes til samtlige Børn for Kommunens Regning.

ad § 7.
Foreslaaet af *Mindretallet* (J. Paturssøn).

§ 7.

I enhver Skole skal der undervises i følgende Fag:

Religion, Dansk, Færøsk, Skønskrivning, færøsk Retskrivning, dansk Retskrivning, Historie og Geografi.

Desuden skal der efter nærmere Bestemmelser i Undervisningsplanen kunne gives Undervisning i Sang, Gymnastik, Svømning, Haandgerning, Tegning, Naturhistorie og Samfundslære (særlig det færøske Samfund). De Læremidler, der kun bruges paa Skolen, anskaffes til samtlige Børn for Kommunens Regning.

ad § 8.
Jfr. samme Lovs § 13 og forrige Aars Forslags § 2, sidste Stykke.

§ 8.

For samtlige Skoler i Kommunen skal af de kommunale Styrelser udarbejdes en Undervisningsplan. Forslag til denne Plan indsendes af Skolekommissionen, efter at Læreren derom er hørt. Planen skal indeholde Bestemmelser om: a) Undervisningstid for de enkelte Klasser (Skoler), b) Skolegangsordenen, c) Undervisningsfagene og disses Timetal m. m.

Denne Plan indsendes af den kommunale Styrelse til Skoledirektionens Stadfæstelse. Skønner Skoledirektionen, at der i Planen bør foretages Ændringer, som den kommunale Styrelse vægrer sig ved at tage til Følge, bliver Sagen at forelægge Ministeren til endelig Afgørelse.

Undervisningsplanen kan til enhver Tid ændres og skal hvert 10de Aar underkastes et Gennemsyn, i begge Tilfælde under Iagttagelse af den ovenfor nævnte Fremgangsmaade.

Den godkendte Plan saavel som senere godkendte Ændringer i Planen udfærdiges i to Eksemplarer, hvoraf det ene indsendes til Ministeren.

ad § 9.
Jfr. samme Lovs § 14.

§ 9.

Hvor der ved en offentlig Skole oprettes en Pigeskole eller Forskole, bemyndiges Skoledirektionen til efter Forslag af den kommunale Styrelse at tillade at Undervisningen i en saadan maa besørges af ikke fast ansatte eksaminerede Lærere (Lærerinder), for saa vidt og saa længe Børnetallet i denne Skole ikke overstiger 35.

Endvidere bemyndiges Skoledirektionen til, hvor særlige Forhold maatte tale derfor, at bevilge Afvigelser fra de i denne Lovs §§ 5 og 7 fastsatte Bestemmelser, for saa vidt saadanne Afvigelser foreslaas af vedkommende kommunale Styrelse.

III.

Lærerkaldelse m. m.

ad § 10.
Jfr. samme Lovs § 16 og forrige Aars Forslags § 4.

§ 10.

Naar et Lærerembede bliver ledigt, har Skoledirektionen snarest muligt i den for retslige Bekendtgørelser autoriserede Avis at offentliggøre en Meddelelse herom med nøjagtige Oplysninger om de Embedet tillagte Indtægter og samtidig at indkalde Ansøgninger med 6 Ugers Varsel.

De inden denne Frist indkomne Ansøgninger sendes af Skoledirektionen til vedkommende kommunale Styrelse. Denne indstiller derefter i et Møde, efter at Skolekommissionen er hørt, 3 af Ansøgerne til Skoledirektionen, der blandt de indstillede kalder den, som den finder mest skikket til Embedet samt meddeler ham Kaldsbrev.

ad § 11.
Jfr. samme Lovs § 17 og forrige Aars Forslags § 4, sidste Stykke.

§ 11.

For at kunne opnaa fast Ansættelse i den offentlige Folkeskole, kræves ved alle Embeder (Førskoleembeder undtagne), at vedkommende har bestaaet den afsluttende Prøve ved Færøernes Lærerskole eller de for Lærere og Lærerinder ved den danske Folkeskole anordnede afsluttende Prøver. Lærere (Lærerinder), der har søgt videre Uddannelse f. Eks. ved Statens Lærerhøjskole, ville, naar alt ellers er lige, have fortrinsvis Ret.

Skoledirektionen skal dog være bemyndiget til under særlige Forhold at gøre Afvigelser fra foran anførte Bestemmelser.

ad § 12.
Jfr. samme Lovs § 18.

§ 12.

Skønner Skolekommissionen og den kommunale Styrelse, at en Lærer eller Lærerinde ikke gør Fyldest i sin Stilling, er den kommunale Styrelse berettiget til at gøre Indstilling til Skoledirektionen om hans Afskedigelse. Spørgsmaalet herom bliver da af Skoledirektionen at indstille til Ministeren, der afgør, om Sagen skal forfølges, og i saa Tilfælde, om Læreren skal afskediges eller kun forpligtes til at holde

Hjælpelærer. Ingen Afskedigelse med Pension kan finde Sted, før der er indhentet Erklæring fra vedkommende kommunale Styrelse.

ad § 13.
Jfr. samme Lovs § 19.

§ 13.

Naar en Lærer har fyldt 70 Aar, er han berettiget til at kræve sin Afsked med Pension efter Loven.

Gør han ikke Brug af denne Ret, kan den kommunale Styrelse kræve ham afskediget, i hvilket Tilfælde der ligeledes tillagges ham Pension efter Loven.

IV.

Særlige Bestemmelser.

ad § 14.
Jfr. forrige Aars Forslags § 5.

§ 14.

Som Regel maa en Lærer ikke have flere end to offentlige Skoler at undervise i.

Hvis der i en Bygds offentlige Skole findes over 60 Børn, maa den ved Skolen ansatte Lærer ikke tillige være ansat ved flere offentlige Skoler.

ad § 15.
Jfr. samme Lovs § 11, sidste Stykke, og forrige Aars Forslags § 6, første Stykke.

§ 15.

I Sommerhalvaaret (Marts—Oktober) undervises der i 36 Timer, i Vinterhalvaaret (November—Februar) i 30 Timer ugentlig.

ad § 16.
Jfr. forrige Aars Forslags § 7.

§ 16.

Som Fritid bestemmes: Juleferie fra Dagen før Juleaften til 4de Januar; Paaskeferie fra Onsdagen før til Onsdagen efter Paaske; Pinseferie fra 3 Dage for til 5 Dage efter Pinse; Sommerferie fra 28de Juli til 31te August — alle de nævnte Dage iberegnede.

Desuden bestemmes som Fritid: Valgdage, Grundlestævnedage (for saa vidt Lærerne ønske at benytte deres Stemmeret), Grundlovsdagen, Kongens Fødselsdag, Fastelavns Mandag, samt en Dag i hver af de Maaneder, hvor ingen Fridag eller Ferie falder.

Paa de Steder, hvor Læreren kun har een Skole, skal der med Skoledirektionens Samtykke, efter Indstilling af den kommunale Styrelse, kunne gives yderligere en Ferie paa 14 Dage for de ældre Børn.

ad § 17.
Jfr. forrige Aars Forslags § 12.

§ 17.

Børnenes Fremgang i offentlige og private Skoler prøves een Gang aarlig (April—Maj) ved en offentlig Eksamen, som holdes i Skolekommissionens Overværelse efter forudgaaet Anmeldelse.

ad § 18.
Jfr. forrige Aars Forslags § 13.

§ 18.

De Forældre, som ikke lade deres Børn eller Tyende besøge nogen Skole, hvor anordningsmæssig Prøve afholdes, ere pligtige til efter Tilsigelse fra Skolekommissionen at lade dem møde ved den aarlige offentlige Prøve i Folkeskolen. For saa vidt det ved denne godtgøres, at de ikke besidde en lignende Modenhed og Uddannelse, som jævnaldrende Børn have opnaaet i Folkeskolen, ville de være at henvise til Undervisning i denne.

ad § 19.
Jfr. forrige Aars Forslags § 14.

§ 19.

Paa de Steder, hvor ingen Skole findes, skulle samtlige Børn, der ere i den Alder, at de efter denne Lovs § 1 ere undervisningspligtige, være pligtige til mindst een Gang aarlig at møde for Skolekommissionen til Prøve. Om den afholdte Prøve giver Skolekommissionen gennem den kommunale Styrelse Beretning til Skoledirektionen. Finder Skoledirektionen derefter, at Børnene i væsentlig Grad ere mindre underviste end Børn i en mellemgod Folkeskole, vil det efter Omstændighederne være at paalægge den kommunale Styrelse at sørge for bedre Undervisning.

I Udvalget for de Folkeskolen vedkommende Sager, den 12te Septbr. 1905.

Fr. Petersen. *Johan H. Poulsen.* *Jørn Poulsen.*

M. A. Winther. *J. Pauersson.*

Trykt i »Færø Amtstidendes» Bogtrykkeri. 1905.

Bilag 11.

Ændringsforslag

af

Formanden

til

Udvalgets Forslag i Sagen Nr. 58 (Ændringer i Forretningsordenen).

1) Til § 5.

I Stedet for Ordene »som indkommer til Tinget efter den 15de August« sættes: »som ikke er indkommet inden Fjortendedagen efter Tingets Aabning«.

2) Til § 8.

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

Paragraffen affattes saaledes:

»Ved hver Lagtingssamlings Begyndelse nedsættes følgende vedvarende Udvalg:

1. Udvalg af 7 Medlemmer for de Amtsrepartitionsfonden, Amtsfattigkassen og den økonomiske Fond vedkommende Sager.
2. Udvalg af 3 Medlemmer for de Skydskassen vedkommende Sager.
3. Udvalg af 3 Medlemmer for de Kirkekasserne vedkommende Sager.
4. Udvalg af 3 Medlemmer for de øvrige under Lagtinget hørende offentlige Kasser samt for de forskelligartede Andragender, der henvises til Udvalget.
5. Udvalg af 3 Medlemmer til at afgive Forslag til Decision for samtlige under Lagtinget hørende Regnskaber samt at afgive Betænkning angaaende de af Amtmanden paa Lagtingets Vegne afgjorte Sager.
6. Udvalg af 3 Medlemmer for de Landkommunerne i Almindelighed vedkommende Sager.«

3) Til § 26 (ny § 27).

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

Paragraffen affattes saaledes:

»Tinget kan ikke tage nogen Beslutning, naar ikke i det mindste Halvdelen af dets Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen.

Medlemmer, som ved Valg afgive blanke eller urigtigt eller ufuldstændigt udfyldte Stemmesedler, eller som ved anden Afstemning svare »stemmer ikke«, betragtes som værende til Stede og deltagende i Afstemningen.«

4) Til § 30.

I Stedet for Udvalgets Forslag sættes:

»det Stykke udgaar, og i Stedet derfor indsættes:

»Ved andre Afstemninger anses, for saa vidt ikke andet er udtrykkelig foreskrevet (jfr. §§ 5, 18, 29, 31 og 35), et Forslag som vedtaget, naar der er afgivet flere Stemmer for end imod det, og som forkastet, naar der er afgivet flere Stemmer imod end for det. Ere lige mange Stemmer afgivne for og imod Forslaget, betragtes det som vedtaget, naar Formanden under Afstemningen har stemt for det, men ellers som forkastet.«

Trykt i »Faero Amtstidendes« Bogtrykkeri. — 1905.

Bilag 12.

Forslag

til

Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

---

§ 1.

Naar der er Grund til at antage, at Indførsel til Færøerne af Husdyr fra Steder uden for Øerne udsætter disse for Indbringelse af smitsom Sygdom blandt Husdyr, kan Justitsministeren udstede Forbud mod saadan Indførsel enten fra alle Steder uden for Øerne eller fra enkelte Lande eller Steder eller gøre Adgangen til Indførsel afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne for at hindre Smittens Indbringelse. Ministeren kan i saadanne Tilfælde ligeledes forbyde Indførsel af raa Handelsprodukter af de paagældende Husdyr, saasom Haar, Huder, Talg og Kød, saavel som ogsaa af andre Dyr og Genstande, hvorved Smitte kan indføres.

§ 2.

I paatrængende Tilfælde kan det i § 1 ommeldte Forbud foreløbig udstedes af Amtmanden, som da har uopholdelig at gøre Indberetning derom til Justitsministeren.

§ 3.

Naar smitsom Sygdom er udbrudt blandt Husdyr paa Færøerne, kan Amtmanden enten helt forbyde Overførsel af den angrebne Art af Dyr saavel som af andre Dyr eller Genstande, hvorved Smitte kan forplantes, fra den Ø eller Del af en saadan, hvor Sygdommen er forekommen, til andre Dele af Øerne, eller gøre Adgang hertil afhængig af saadanne Betingelser, som menes fornødne for at hindre Smittens Udbredelse.

§ 4.

Den, der veed eller har Anledning til at formode, at en blandt hans Husdyr forekommen Sygdom er af smitsom Beskaffenhed og ikke til paagældende Tid findes blandt andre Husdyr paa Færøerne, skal uopholdelig anmelde det til Politiet.

Naar smitsom Sygdom er opstaaet blandt Husdyr paa Færøerne, kan Amtmanden ved en offentlig Bekendtgørelse paabyde, at enhver, der veed eller har Anledning til at formode, at et blandt hans Husdyr forekommet Sygdomstilfælde er af den i Bekendtgørelsen nævnte Art, uopholdelig skal anmelde det til Politiet.

Politiet skal snarest muligt afgive Indberetning til Amtmanden om modtagne Anmeldelser.

§ 5.

Opstaar Hundegalskab, skal Amtmanden ved en offentlig Kundgørelse paabyde, at inden for et nærmere betegnet Distrikt alle Hunde enten skulle holdes bundne og forsvarlig afspærrede eller dræbes.

§ 6.

Ledelsen af de Foranstaltninger, der i øvrigt ville være at træffe af det offentlige til Bekæmpelse af udbrudt smitsom Sygdom blandt Husdyr (jfr. § 7), paahviler en Kommission (Husdyrkommissionen), bestaaende af Amtmanden som Formand og to i Thorshavn bosiddende Mænd, der vælges af Lagtinget for et Tidsrum af 3 Aar. For samme Tidsrum vælger Lagtinget en sammesteds boende Suppleant. De valgte ere forpligtede til at modtage Valget, medmindre de have fyldt det 60de Aar eller ere forhindrede ved lovligt, af Lagtinget for gyldigt anset Forfald.

Politiet saavel som de kommunale Styrelser (disse enten selv eller ved et Udvalg, til hvilket Medlemmer ogsaa kunne vælges uden for deres egen Midte) ere forpligtede til at bistaa Husdyrkommissionen ved Gennemførelsen af de fornødne og efter de stedlige Forhold mulige Foranstaltninger til Sygdommens Bekæmpelse.

§ 7.

Husdyrkommissionen kan paaayde Afsondring og Rensning af smittede eller mistænkte Dyr saavel som af sunde Dyr, ved hvilke Smitten kan befrygtes at ville vinde Udbredelse, og de nærmere Foranstaltninger, som ere nødvendige for at gennemføre Afsondringen og Rensningen (Indespærring af Dyrene, Bortfjernelse af deres Affald, Rensning eller Tilintetgørelse af de Genstande, som have været udsatte for deres Paavirkning, Ansættelse af egne Oppassere, alle uvedkommendes Bortvisning, Tilintetgørelse af Smitstof hos de Personer, som have været i Berøring med dem, Nedgravning af de døde Dyr eller Dele af dem m. v.). Er Sygdommen ondartet, kan Nedslagning foretages, naar det skønnes fornødent for at standse dens Udbredelse. Ligeledes kan Nedslagning af enkelte Dyr foretages for at tilvejebringe Oplysning om Sygdommens Beskaffenhed.

I paatrængende Tilfælde kan Politiet (Landfogden eller vedkommende Sysselmand) foreløbig sætte de ovennævnte Afsondrings- og Rensningsforanstaltninger i Kraft, men maa uden Ophold indberette det til Husdyrkommissionen.

§ 8.

Alle Udgifter, som paa Grund af de Forskrifter, der udstedes i Medfør af § 7, medgaa i Anledning af Dyrs Røgt, Afsondring og Rensning, eller Rensningen af Stalde, Redskaber eller deslige, eller døde Dyrs Nedgravning, betales af Ejeren. Dog bliver Udgiften til Anskaffelse af de ifølge Husdyrkommissionens eller Politiets Paabud anvendte særlige Desinfektionsmidler at erstatte Ejeren af det offentlige. Det samme gælder Udgiften ved nye Arbejder, der maatte blive paabudte, saasom Opførelse af Rum til Dyrs Afspærring, Ombytning af Træværk eller deslige.

I Tilfælde af Nedslagning lader Politiet Dyrene forud taksere af 3 af Politiet dertil udvalgte Mænd. Dyrenes Værdi bestemmes efter deres Tilstand ved Nedslagningen, dog saaledes, at der ikke tages Hensyn til den virkelige

eller formodede Sygdom, der foranlediger denne; i Beløbet afdrages Værdien af Dyret i dræbt Tilstand. Den saaledes udfundne Sum udbetales Ejeren af det offentlige.

Saafremt det, for at forhindre Smittes videre Udbredelse, maatte være nødvendigt at tilintetgøre smittefarlige Genstande, saasom det døde Kreaturs Hud, Foderstoffer, Hø, Halm, Staldrekvisitter og lignende, bliver det derved forvoldte Tab at godtgøre Ejeren af det offentlige med det Beløb, hvortil Tabet ansættes ved en Vurdering, der, forinden Tilintetgørelsen finder Sted, foretages af 3 af Politiet udvalgte Mænd.

Hvis en Besætning har været afspærret af det offentlige, og det endelig viser sig, at den formodede smitsomme Sygdom ikke har været til Stede, bliver det Tab, som Ejeren har lidt ved de tagne Forholdsregler, at erstatte ham. Om Erstatningens Størrelse har Politiet efter Forhandling med den skadelidte at gøre Indstilling til Husdyrkommissionen, der derpaa resolverer i Sagen. Intet Spørgsmaal, vedrørende Krav paa saadan Erstatning, kan bringes for Domstolene. Dog kan den, der er misfornøjet med den ham tillagte Erstatning, forlange dens Størrelse fastsat ved Taksation af 3 uvillige, af Retten udnævnte Mænd; Udgifterne ved Taksationsforretningen bæres af det offentlige.

Saafremt Ejeren selv ved sit Forhold maatte have givet Anledning til de trufne Foranstaltninger, fortaber han den Ret til Erstatning af det offentlige, som ellers vilde tilkomme ham.

§ 9.

De i § 8 omtaldte Udgifter afholdes forskudsvis af Færø Amts Repartitionsfond, for saa vidt de ikke ere afholdte af Ejeren. Statskassen refunderer Fonden Halvdelen af de Udgifter, som endelig komme til at paahvile det offentlige.

§ 10.

Det kan af Landfogden forbydes Ejeren eller Brugeren af Kvæg, som øjensynlig lider af Tuberkulose,

a) at lade saadanne Dyr føre paa fremmede eller fælles Græsgange, i fremmede Stalde eller andre Samlingssteder for Kreaturer til Udførsel eller i andet Øjemed;
b) at afhænde saadanne Dyr, medmindre de afhændes til Slagtning og Afhændelsen forud anmeldes til Politiet;
c) at afhænde eller at bruge til Menneskeføde Kød af saadanne Dyr, medmindre de slagtede Dyr med deres Indvolde forinden ere undersøgte paa Ejerens eller Brugerens Bekostning ved Politiets Foranstaltning, og Politiet derefter har givet Tilladelse til, at Kødet bruges paa denne Maade.

Ligeledes kan det af Landfogden forbydes Ejeren eller Brugeren af en Ko, der lider af Yvertuberkulose, at afhænde dens Mælk eller at anvende den til Menneskeføde eller til Tilvirkning af Levnedsmidler eller at bruge den i ukogt Tilstand til Kreaturføde.

Der tilkommer ikke de vedkommende Erstatning i Anledning af de i denne Paragraf omtaldte Forbud.

§ 11.

Hvis Husdyr eller andre Dyr, som det efter foranstaaende Bestemmelser er forbudt at indføre eller overføre, findes om Bord i Fartøj, der ankommer til en Plads, hvor Indførsel er forbudt, skal Skipperen være pligtig til at efterkomme de Paalæg, som Karantænemyndigheden eller Politiet giver for at forebygge, at Dyrene komme i Land.

Udgifterne ved de Foranstaltninger, som de givne Paalæg medføre, afholdes af Fartøjet.

§ 12.

Indførsel til Færøerne af Ræve og andre Rovdyr, som ikke ere Husdyr, skal være forbudt.

Hvis saadanne Dyr findes om Bord i Fartøjer, der ankomme til Færøerne, forholdes som i § 11, 1ste Stykke, bestemt.

Indførsel af Rotter og Mus samt Overførsel af disse Dyr fra den one Ø til den anden skal være forbudt.

§ 13.

Overtrædelser af denne Lov eller de i Medfør af samme udstedte Forbud eller Paalæg straffes, for saa vidt der ikke herved efter den øvrige Lovgivning er forskyldt større Straf, med Bøder fra 4 til 2000 Kroner til Amtsfattigkassen eller under skærpende Omstændigheder med Fængsel (Straffelovens § 25).

Dyr eller Genstande, som ere indførte eller overførte i Strid med de i Medfør af §§ 1—3 udstedte Forbud, skulle, saa vidt det er fornødent for at forhindre Smitte eller dens Udbredelse, ved Politiets Foranstaltning tilintetgøres og ellers konfiskeres til Fordel for Amtsfattigkassen.

Komme de i § 12 nævnte Dyr i Land, eller efterkommes ikke de i Medfør af den anførte Paragraf givne Paabud, skulle Dyrene ved Politiets Foranstaltning saa vidt muligt dræbes.

§ 14.

Sager angaaende Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

§ 15.

Denne Lov træder i Kraft den . . . . .

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1905.

Ændringsforslag

fra

vedkommende Udvalg

til

sammes Forslag

til

Lov for Færøerne om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme hos Husdyrene m. m.

Forslaget affattes saaledes:

§ 1.

Indførsel til Færøerne af Husdyr samt af Huder og Skind, for saa vidt de ikke ere saltede eller garvede, maa kun finde Sted efter særlig for hvert enkelt Tilfælde meddelt Tilladelse fra Amtmanden, som skal indhente Landfogdens og Landbrugskonsulentens Erklæring.

Tilladelsen bliver kun at meddele, naar Indførselen skønnes at være gavnlig, og naar der ikke med denne kan antages at være forbundet Fare for Indbringelse af Smitte.

Indførselen kan gøres afhængig af, at visse Regler iagttages til Forebyggelse af Smitte.

§ 2.

Justitsministeren kan bestemme, at den i § 1 omtaldte Tilladelse ikke maa gives enten med Hensyn til Indførsel fra alle Steder udenfor Øerne eller fra enkelte Lande eller Steder.

§ 3.

Som Udvalgets Forslag § 2.

§ 4.

Naar der er Grund til at antage, at Indførsel til Færøerne af andre Dyr end Husdyr eller af andre end de i § 1 nævnte raa Handelsprodukter af Husdyr, saasom Haar (Uld), saltede eller garvede Huder, Talg og Kød, saavelsom af andre Genstande . . . . o. s. v. som Udvalgets Forslag § 3.

§ 5.

Som Udvalgets Forslag § 4.

§ 6.

Som Udvalgets Forslag § 5.

§ 7.

Som ny § 5 i Formandens Ændringsforslag.

§ 8.

Som Udvalgets Forslag § 6.

§ 9.

Som § 6 i Formandens Ændringsforslag, dog at Henvisningen til § 7 rettes til § 10, hvorhos foran Ordet »Supplean« indskydes »sammesteds boende«.

§ 10.

Som § 7 i Formandens Ændringsforslag, dog at der efter Ordet »Politiet« i 2det Stykke tilføjes »(Landfogden eller vedkommende Sysselmand)«.

§ 11.

Som § 8 i Formandens Ændringsforslag, dog at

a) Ordene »(Karbolvand, Klorkalkopløsning o. desl.) samt af Foder, hvis Tilvejebringelse Afsondringspaabud har nødvendiggjort,« i 1ste Stykke udgaa.
b) Ordene »(Landfogden eller vedkommende Sysselmand)« i 2det Stykke udgaa.
c) I Stedet for Ordene »det skadelidte« i 4de Stykke sættes »den skadelidte«.
d) 5te Stykke udgaar.

§ 12.

De i § 11 omneldte Udgifter afholdes forskudsvis af Færø Amts Repartitionsfond, for saa vidt de ikke ere afholdte af Ejeren. Statskassen refunderer Fonden Halvdelen af de Udgifter, som endelig komme til at paahvile det Offentlige.

§ 13.

Som Udvalgets Forslag § 9.

§ 14.

Hvis Husdyr eller andre Dyr, som det efter foranstaaende Bestemmelser er forbudt at indføre eller overføre, findes om Bord i Fartøjerne, der ankomme til en Plads, hvor Indførsel er forbudt, skal Skipperen være pligtig til at efterkomme de Paalæg, som Karantænemyndigheden eller Politiet giver for at forbygge at Dyrene komme i Land.

Udgifterne ved de Foranstaltninger, som de givne Paalæg medfører, afholdes af Fartøjet.

§ 15.

Indførsel til Færøerne af Ræve og andre Rovdyr, som ikke ere Husdyr, skal være forbudt.

Hvis saadanne Dyr findes om Bord i Fartøjer, der ankomme til Færøerne, forholdes, som i § 14, 1ste Stykke, bestemt.

Indførsel af Rotter og Mus samt Overførsel af disse Dyr fra den ene Ø til den anden skal være forbudt.

§ 16.

Indførsel af Dyr i Strid med §§ 1—5 og § 15 samt Overførsel af saadanne i Strid med §§ 6 og 15 straffes, for saa vidt ikke højere Straf er bestemt i den øvrige Lovgivning, med Fængsel. Under formildende Omstændigheder kan dog Bødestraf af ikke under 10 Kroner anvendes.

Har Skade været tilsigtet med stedfunden Indførsel eller Overførsel, som er forbudt i § 15, kan Straffearbejde indtil 8 Aar anvendes.

Andre Overtrædelser af denne Lov eller de i Medfør af samme udstedte Forbud eller Paalæg, straffes, for saa vidt ikke højere Straf er bestemt i den øvrige Lovgivning, med Bøder fra 10 til 500 Kroner.

De i denne § omneldte Bøder tilfalde Færø Amts Fattigkasse.

§ 17.

Dyr eller Genstande, som ere indførte i Strid med §§ 1—5 eller overførte i Strid med § 6 skulle, for saa vidt det er fornødent for at hindre Smitte eller dens Udbredelse, tilintetgøres og ellers konfiskeres til Fordel for Amtsfattigkassen.

Dyr, som ere indførte eller overførte i Strid med § 15, skulle ved Politiets Foranstaltning, saa vidt muligt, dræbes.

Efterkommes ikke de i Medfør af §§ 14 og 15 givne Paabud, eller komme de i disse §§ nævnte Dyr i Land, skulle Dyrene ved Politiets Foranstaltning, saa vidt muligt, dræbes.

»Fram«-Bogtrykkeri, Thorshavn.

Bilag 14.

Forslag

til

Lov for Færøerne om Handel med og Udskænkning af berusende Drikke.

(Vedtaget af Lagtinget den 19de September 1905).

§ 1.

Ret til at handle med berusende Drikke (jfr. § 26) og udskænke saadanne er betinget af Næringsbevis.

Der meddeles Næringsbevis paa:

1) Handel med Brændevin.
2) Handel med Vin og Øl.
3) Udskænkning af Brændevin.
4) Udskænkning af Vin og Øl.

§ 2.

De i § 1 under Nr. 1 og 2 nævnte Næringsbeviser kunne ikke forenes med de i samme § under Nr. 3 og 4 nævnte.

Ingen af de i § 1 omhandlede Næringsbeviser kunne bruges af Personer, som drive Handel med eller have Udsalg af andre Varer end berusende Drikke, som drive Gæstgiveri, eller som holde offentlig Dans eller andre offentlige Forlystelser.

Næringsbeviserne kunne heller ikke bruges af Personer, der ere Bestyrere for saadanne Virksomheder som de i foregaaende Stykke omtaldte.

Ej heller kunne Næringsbeviserne bruges af Personer, som ere i Ægteskab med nogen af de i de to foregaaende Stykker omhandlede Personer, medmindre det ægteskabelige Samliv er ophævet ved Separation.

Næringsbeviserne kunne ikke meddeles Selskaber.

§ 3.

Næringsbevis kan kun meddeles Personer, som ere bosatte paa Færøerne, som have naaet 30 Aars Alder, som ikke ere ude af Raadigheden over deres Bo, og som ikke ved Dom ere fundne skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 4.

Næringsbevis udfærdiges af Amtmanden og har Gyldighed indenfor en Periode af 5 Aar. Den første Femaarsperiode regnes fra Nytaar 1907.

Næringsbeviserne udstedes bygdevis.

§ 5.

Ingen af de i § 1 omhandlede Næringer kan udøves, medmindre dens Udøvelse er tilladt ved Sogneafstemning, ved hvilken simpel Stemmeflerhed gør Udslaget; dog maa mindst Halvdelen af samtlige stemmeberettigede have afgivet Stemme. Tilladelsen gælder kun for een Femaarsperiode.

De i § 1 under Nr. 1 og 3 nævnte Næringer skulle dog ikke kunne udøves udenfor Byen Thorshavn, Frodebø Sogn og Vaag Sogn paa Norderøerne.

Inden en Femaarsperiodes Begyndelse vil der i alle Sogne være at foretage Afstemning, om de forskellige Næringer i paagældende Sogn skulle være tilladte i den kommende Femaarsperiode.

§ 6.

Berettigede til at deltage i Afstemningen ere samtlige i Sognet bosatte Kvinder og Mænd, som inden den 1ste November i det paagældende Aar fylde 20 Aar, som ikke ere ude af Raadigheden over deres Bo, og som ikke ved Dom ere fundne skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning.

§ 7.

Afstemningen foranstaltes af Amtmanden og ledes af et Udvalg, bestaaende af 3 af vedkommende kommunale Styrelse valgte Medlemmer, af hvilke mindst een skal være valgt af dens egen Midte og de andre høre til de til den kommunale Styrelse valgbare Beboere i Sognet.

Fritagelsesgrundene ere de samme, som gælde ved Valg til den kommunale Styrelse, og denne afgør endelig alle herhen hørende Spørgsmaal.

§ 8.

Over de stemmeberettigede affatter Udvalget Lister, som efter forudgaaet Bekendtgørelse skulle fremlægges til offentligt Eftersyn 14 Dage før Afstemningsdagen paa et bekvemt Sted i hver Bygd i Sognet, dog ikke paa et Sted, hvor der drives Handel med eller Udskænkning af berusende Drikke. Klager over, at en uberettiget er optaget paa Listerne, eller en berettiget udeladt, maa mindst 5 Dage før Afstemningsdagen indgives til Udvalget, som endelig afgør Spørgsmaalet.

§ 9.

Afstemningen foregaar i den første Halvdel af November Maaned paa det eller de Steder i Sognet og til det Tidspunkt, som af Udvalget bestemmes. Tid og Sted for Afstemningen skal bekendtgøres mindst 8 Dage forud paa den for offentlig Kundgørelse i Sognet sædvanlige Maade.

§ 10.

Afstemningen foregaar hemmelig ved dertil indrettede Sedler, hvorpaa er trykt en tydelig Betegnelse af den Næring, hvorom der stemmes, samt »Ja« og »Nej«, saaledes at den stemmende sætter et Kryds udfor »Ja«, hvis hun eller han vil besvare Spørgsmaalet bekræftende, og i modsat Fald sætter et Kryds udfor »Nej«. Afstemningen maa ikke sluttes før 3 Timer efter, at den er begyndt, og ikke saalænge der endnu er stemmeberettigede til Stede, som ville deltage i Afstemningen.

Justitsministeren fastsætter de nærmere Regler om Fremgangsmaaden ved Afstemningen.

§ 11.

Efter Afstemningens Slutning optælles Stemmerne af Udvalget, som indberetter Udfaldet til Amtmanden og samtidig tilstiller denne de ved Afstemningen benyttede Lister og Stemmesedler.

§ 12.

De ved Afstemningen foranledigede Udgifter afholdes af Amtsfattigkassen.

§ 13.

Afstemning i Henhold til nærværende Lov ligestilles med Kommunalvalg, saaledes, at Straffelovens § 115 er anvendelig, dog at Stemmeretten efter nærværende Lov forbrydes for bestandig i alle Tilfælde af Stemmesalg.

§ 14.

Inden noget Næringsbevis udstedes, indhentes vedkommende kommunale Styrelses Erklæring. Næringsbeviset vil være at udstede, hvis der ikke foreligger antagelige Grunde derimod.

§ 15.

For det i § 1 under Nr. 1 omhandlede Næringsbevis erlægges en Kendelse paa 20 Kr. og desuden en aarlig Afgift paa 200 Kr.,

for det i § 1 under Nr. 2 omhandlede Bevis en Kendelse paa 5 Kr. og en aarlig Afgift paa 25 Kr.,

for det i § 1 under Nr. 3 omhandlede Bevis en Kendelse paa 10 Kr. og en aarlig Afgift paa 100 Kr.,

for det i § 1 under Nr. 4 omhandlede Bevis en Kendelse paa 10 Kr. og en aarlig Afgift paa 50 Kr.

Kendelser og Afgifter tilfalde Amtsfattigkassen og indbetales direkte til Kassereren. De erlægges forud, og deres Betaling er en Betingelse for Næringens Udøvelse.

Enhver, der har erholdt Næringsbevis, kan fri sig for den aarlige Afgift ved inden Aarets Begyndelse til Amtet at indsende Beviset til Kassation.

§ 16.

Næringsbevis kan kun bruges af den, der driver Virksomheden for egen Regning og er bosat i vedkommende Sogn.

Ingen maa have mere end eet Udsalgssted eller Udskænkningssted.

Udskænkning af berusende Drikke maa kun foregaa fra fast Lokale og maa ikke drives i samme Bygning som nogen af de i § 2, 2det Stykke, nævnte Virksomheder.

§ 17.

Berusende Drikke kunne altid forhandles i den Beholder, hvori de ere indførte.

Hvis de aftappes efter Indførselen, maa de ikke forhandles i mindre Mængder end $^3/_4$ Pot med Undtagelse af Øl, som kan forhandles i Mængder, der ikke ere under $^3/_8$ Pot.

Beholderne skulle ved Udleveringen være forsvarlig tilproppede.

§ 18.

Det skal være forbudt at udskænke berusende Drikke til Personer under 15 Aar samt at sælge eller udskænke saadanne Drikke til Personer, der, vedkommende vitterlig bekendt, ere umyndiggjorte paa Grund af Drikfældighed, eller til vitterlig utilregnelige.

§ 19.

Alle Udsalgs- og Udskænkningssteder skulle holdes lukkede fra om Eftermiddagen Kl. 6 Dagen før en af Folkekirkens Helligdage til om Formiddagen Kl. 6 Dagen efter en saadan.

§ 20.

Enhver, der driver Handel med berusende Drikke, er pligtig til at paase, at de af ham solgte Drikkevarer ikke fortæres paa Stedet. Sker dette alligevel, er han strafskyldig, medmindre det oplyses, at han har gjort alt, hvad der stod i hans Magt, for at forhindre det.

§ 21.

Det skal være forbudt gratis at udskænke eller paa anden Maade udlevere berusende Drikke i Forbindelse med nogen af de i § 2, 2det Stk., nævnte Virksomheder.

§ 22.

Ingen, som ikke har Hjemmel dertil i Næringsbevis, maa forskrive berusende Drikke til andre.

Personer, der drive en af de i § 2, 2det Stk., nævnte Virksomheder, eller som ere i noget af de i §ens 3dje og 4de Stk. nævnte Forhold, maa heller ikke paa anden Maade skaffe andre saadanne Drikke tilførte.

Denne Paragraf skal ikke være til Hinder for, at der bestilles berusende Drikke til Foreninger, som ikke udelukkende eller væsentlig have Bestilling af saadanne Drikke til Formaal, naar Bestillingen foretages af Foreningens Bestyrelse.

§ 23.

Ingen maa være de i § 18 nævnte Personer behjælpelig med at erholde berusende Drikke udleverede.

§ 24.

Overtrædelser af denne Lov straffes med Bøder fra 10 til 50 Kroner. I Gentagelsestilfælde anvendes Bøder fra 20 til 200 Kroner. Bøderne tilfalde vedkommende Understøttelseskasse.

§ 25.

Sager angaaende Overtrædelser af denne Lov behandles som offentlige Politisager.

§ 26.

Ved berusende Drikke i denne Lov forstaas alle spirituøse Drikke, som indeholde $2^1/_4$ Vægtprocent Alkohol eller derover, dog at dansk Øl, som efter de nugældende Regler er skattefrit, under ingen Omstændigheder falder ind under Lovens Bestemmelser.

Hvad der skal forstaas ved Drikke i denne Lov, samt de nærmere Regler om, hvilke Drikke der kunne være Genstand for Forhandling eller Udskænkning i Henhold til hvert enkelt af de i § 1 nævnte Næringsbeviser, fastsættes ved kongelig Anordning.

§ 27.

Nærværende Lov skal ikke være til Hinder for, at der fra Apotekere udleveres eller udskænkes berusende Drikke efter autoriserede Lægers Recept, eller at disse selv udlevere saadanne Drikke ved Sygebehandling.

§ 28.

Nærværende Lov skal ikke være til Hinder for, at der paa Gæstgiverier, Hoteller og Pensionater udskænkes berusende Drikke til Rejsende, som have Natteophold der, eller til Personer, som der have Kost og Logi.

§ 29.

Det paahviler Forstanderskaberne for Landkommunerne samt Borgerrepræsentationen i Thorshavn i Forbindelse med Politiøvrigheden at vaage over denne Lovs Overholdelse.

§ 30.

Nærværende Lov bliver at forelægge til Gennemsyn for Lagtinget i Samlingen 1910 og for Rigsdagen i Samlingen 1910—1911.

Trykt i »Færø Amtstidende«s Bogtrykkeri. — 1905.

Bilag 15.

Repartition.

Kommunernes Navne.	Efter Marketal. (1/3) Skattemark.	Kr.	Ø.	Efter Folkemængde. (1/3) Folketal.	Kr.	Ø.	I Henhold til Lagtingets Vedtagelse (1/3) Kr.	Ø.	Tilsammen for Sognet. Kr.	Ø.	For Kommunen i det hele. Kr.	Ø.
I. Norderøernes Præstegælds Kommune.												
Vaag Sogn. . . .	166.58	93	87	647	101	95	120	„	315	82		
Husum —	64.93	36	60	127	20	2	22	„	78	62		
Mygledal —	69.03	38	90	115	18	13	22	„	79	3		
Kunø —	94.14	53	6	176	27	74	30	„	110	80		
Viderø —	150.37	84	74	410	64	61	60	„	200	35		
Svinø —	54.51	30	72	165	26	„	21	„	77	72		
Fuglø —	67.24	37	89	146	23	„	21	„	81	89		
											953	23
II. De forenede Sogne i Østerø Præstegæld.												
Fuglefjord Sogn . . .	152.03	85	66	681	107	30	50	„	242	96		
Andefjord —	129.68	73	7	342	53	89	25	„	151	96		
Funding —	125.26	70	59	336	52	95	33	„	156	54		
									—		551	46
III. Næs og Gøte Soghes Kommune.												
Næs Sogn	200.49	112	80	672	105	89	50	„	268	69		
Gøte —	128.75	72	54	380	59	86	27	„	159	40		
											428	9
IV. Sjov Sogns Kommune. . .	180.62	101	78	496	78	16	37	„	...	..	216	94
V. Ejde Sogns Kommune. . .	154.44	87	2	576	90	75	30	„	...	..	207	77
VI. De forenede Sogne i Nordstrømø Præstegæld.												
Kvivig Sogn . . .	125.98	70	99	431	67	91	42	„	180	90		
Kollefjord — . . .	120.54	67	92	287	45	22	39	„	152	14		
Kvalvig — . . .	128.66	72	50	262	41	28	30	„	143	78		
Haldersvig — . . .	79.70	44	91	337	53	10	30	„	128	1		
Saksen — . . .	49.60	27	95	43	6	79	20	„	54	74		
											659	57
VII. Vestmanhavn Sogns Kommune. .	121.32	68	37	189	77	6	64	„	...	..	209	43
Overføres . .	2363.55	1331	88	7118	1121	61	773	„			3226	49

Kommunernes Navne.	Efter Marketal. (1/3)			Efter Folkemængde. (1/3)			I Henhold til Lagtingets Vedtagelse (1/3)		Tilsammen for Sognet.		For Kommunen i det hele.	
	Skattemark.	Kr.	Ø.	Folketal.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overført . .	2363,55	1331	88	7118	1121	61	773	„			3226	49
VIII. De forenede Sogne i Sydstrømø Præstegæld.												
Kirkebø Sogn	163,49	92	13	236	37	19	37	„	166	32		
Kalbak —	94,58	53	30	93	14	66	28	„	95	96		
Thorsh.s udenbys —	99,68	56	16	184	29	„	24	„	109	16		
										—	371	44
IX. Nolsø Sogns Kommune. . .	67,56	38	7	240	37	80	38	„	...	..	113	87
X. Vaagø Præstegælds Kommune.												
Midvaag Sogn . . .	123,95	69	86	412	64	93	48	„	182	79		
Sandevaag — . . .	111,38	62	77	349	54	99	42	„	159	76		
Sørvaag — . . .	80,61	45	44	426	67	14	42	„	154	58		
Nø — . . .	64,22	30	19	98	15	46	18	„	69	65		
Myggenæs — . . .	66,65	37	55	143	22	53	24	„	84	8		
											650	86
XI. Sandø Præstegælds Kommune.												
Sand Sogn. . . .	166,43	93	79	661	104	18	60	„	257	97		
Skaalevig —	69,74	39	29	181	28	50	30	„	197	79		
Husevig —	87,24	49	17	238	37	50	30	„	16	67		
Skuø —	44,41	25	2	116	18	29	6	„	49	31		
											521	74
XII. De forenede Sogne i Suderø Præstegæld.												
Damien Sogn	40,78	22	97	130	20	48	26	„	69	45		
Porkere —	124,67	70	25	472	74	39	40	„	184	64		
Vaag —	86,44	48	70	507	79	90	66	„	194	60		
Humbø —	96,90	54	61	427	67	30	32	„	153	91		
											602	60
XIII. Kvalbø Sogns Kommune . .	138,79	78	37	610	96	13	62	„	...	..	236	50
XIV. Frodebø Sogns Kommune . .	112,60	63	46	933	147	4	274	„	...	..	484	50
XV. Thorshavns Kommune. . .	55,05	31	2	1656	260	98	700	„	...	..	992	„
Summa . .	4258,74	2400	„	15230	2400	„	2400	„			7200	„

Trykt i »Færø Amtstidendes« Bogtrykkeri. — 1905.

Bilag 16.

Udvalgsbetænkning.

I forrige Aars Lagtingssamling blev der fra »Færøernes Lærerforening« indsendt et Forslag til Lov for Almueskolevæsenet paa Færøerne. Forslaget var ledsaget med en Skrivelse, hvori Foreningen udtaler, at der i lang Tid har været følt Trang til en tidssvarende Lov for det færøske Almueskolevæsen, og at denne Trang naturligvis ikke mindst er bleven følt indenfor Lærernes Kreds. Sagen kom til Behandling i et Udvalg, der imidlertid af forskellige Grunde foreslog den udsat til indeværende Aars Samling (se Lagtingsberetningen for 1905, Side 76), hvad Lagtinget ogsaa vedtog.

Af indeværende Aars Lagting er der paany valgt et Udvalg paa 5 Medlemmer til at behandle Sagen.

Der er nu oprettet et ordnet Skolevæsen i saa godt som alle Færøernes Sogne. Kvivig Sogn, som var et af de sidste, faar forhaabentlig sin Skole inden Udgangen af dette Aar. Man kan formentlig sige, at det færøske Skolevæsen siden først i 70'erne til nu har været i sin Vorden; der er stadig oprettet ny Skoler, hvor ingen Skole har været før. Da denne Nydannelse nu kan siges at være naaet til et foreløbig *fast* Stadium, vil det formentlig være indlysende, at man trænger til *faste* Regler for den dannede Ordning. De eneste Regler, man har haft for Undervisningens Ordning, ere de, som indeholdes i Lov af 1ste Marts 1854 og i Landkommunalloven af 28. Februar 1872, og man tør vel sige, at de ikke ere fyldestgørende for et tidssvarende Skolevæsen. I Henhold til sidstnævnte Lovs § 16 kunne nærmere Regler for Almueskolevæsenets Ordning i Bygderne, efter at Forstanderskaberne derom ere hørte, efter Lagtingets Indstilling fastsættes ved kongelig Anordning.

Denne Bestemmelse gælder imidlertid ikke Byen Thorshavn, der har sin egen Kommunallov af 16. Februar 1866. Her er Almueskoleundervisningens Ordning bestemt ved Kirke- og Undervisningsministeriets Bekendtgørelse af 25. Juni 1896. Man kunde nu gaa den Vej at lade det have sit Forblivende for Thorshavns Vedkommende ved den omtalte ministerielle Bekendtgørelse, og foreslaa Undervisningen i Bygderne ordnet, som Kommunalloven giver Anvisning paa, ved kongelig Anordning, efter at Forstanderskaberne derom ere hørte. Udvalget har imidlertid ment, at det vil være rettest at ordne hele Skoleforholdet ved en Lov for den færøske Folkeskole med ensartede Bestemmelser om, hvad der *skal* læres, og at denne Lov omfatter samtlige Øernes Folkeskoler.

Det er vel saa, at efter de gældende Regler er det et mindre Maal af Kundskaber, der fordres indøvede i Bygderne end i Thorshavns Almueskole; der gælde Bestemmelserne i Lov af 1ste Marts 1854 og i Thorshavn føromtalte ministerielle Bekendtgørelse, og det er indlysende, at Byen Thorshavn med sit bedre udviklede Skolevæsen er i Stand til at bibringe de til den henviste Børn et større

Maal af Kundskaber end Bygdeskolerne, hvor Forholdene ofte ere uheldige. Udvalget finder imidlertid ikke, der er noget til Hinder for, at Rammerne for Undervisningen kunne sættes saa vide, at Thorshavns Skole ogsaa kan faa Plads indenfor.

Som Grundlag for sit Arbejde har Udvalget brugt det i forrige Aars Samling af Lærerforeningen indsendte Forslag til Lov for Almueskolevæsenet paa Færøerne og den danske Lov Nr. 61 af 29. Marts 1904 »om nogle Forhold vedrørende Folkeskolen.« I det Forslag til Lov, som Udvalget har udarbejdet, er der for hver § henvist til de tilsvarende i nævnte Lov og det i forrige Samling indkomne Forslag. Udvalgets Forslag er nærmest udarbejdet paa Grundlag af den nævnte danske Lov, som ogsaa har været Forbilledet for Lærerforeningens Forslag.

I det store og hele er der ikke store Afvigelser fra ovennævnte Lov. Som væsentligt nyt baade i Lærerforeningens Forslag og i Udvalgets Forslag er lovbestemt Indførelse af Færøsk i Folkeskolen. Her har Udvalget imidlertid ment at burde gaa videre, end Lærerforeningen sidste Aar har foreslaaet. I dens Forslag er Færøsk mellem de Fag, som der *kan* undervises i, medens Udvalget har ment, at der i alle Folkeskoler paa Færøerne *skal* undervises i Færøsk.

Medens hele Udvalget er enigt i, at færøsk Sprog skal anvendes og læses i Folkeskolen, mener *Flertallet* af Udvalget (Provsten, J. Poulsen, J. H. Poulsen og Winther), at man ikke i Øjeblikket kan paabyde indført Undervisning i færøsk Retskrivning. Det maa erindres, at vore Lærere under deres Uddannelse ved Lærerskolen ikke have nydt Undervisning i Færøsk, og man kan vel med Sikkerhed gaa ud fra, at største Delen af dem for nærværende Tid ikke vilde være i Stand til nogenlunde fyldestgørende at undervise i Sprogets Retskrivning; dertil kommer, at man endnu mangler passende Læremidler. Derimod vil det være let for dem at lære Børnene at læse Færøsk ordentlig. Flertallet har derfor ment det rettest at sætte færøsk Retskrivning først mellem de Fag, der *kan* undervises i, idet man gaar ud fra, at dette Fag, efterhaanden som Forholdene tillade det, vil blive optaget paa Undervisningsplanen mellem de Fag, hvori der *skal* meddeles Undervisning.

Da Udvalget har besluttet sig til, som foran anført, at udarbejde en Skolelov og ikke Forslag til kongelig Anordning, er det ikke *nødvendigt* at sende den ud til Forstanderskaberne Erklæring; men da disse, i Henhold til Kommunalloven, maa anses for at have Ret til at udtale sig om Undervisningens nærmere Ordning i Bygderne, maa man dog tilraade Tinget at sende Lovforslaget ud til Kommunalforstanderskaberne, efter at det er gjort færdigt fra Tinget.

Mindretallet (Patursson) kan ikke ganske tiltræde Flertallets Anskuelser med Hensyn til betinget Undervisning i færøsk Retskrivning. Den eneste Grund, Flertallet angiver imod at indføre skriftlig Færøsk i Skolerne, er den, at Lærerne ikke have nydt Undervisning i Færøsk i Lærerskolen og derfor ikke kunne paatage sig at undervise Børnene i dette Fag. Mindretallet man lægge Vægt paa, at Skolen er til for Børnenes Skyld og ikke for Lærernes Skyld; kan Lærerne ikke bringe Børnene den Undervisning, som disse har et berettiget Krav paa at erholde, da vil det være et stort Misgreb at paatvinge Befolkningen en Skolelov.

Det er ganske rigtigt, hvad Flertallet siger, at vore Lærere ikke har modtaget Undervisning i Færøsk i Lærerskolen. Dette umaadelige Fejlgreb, der har eksisteret lige fra Lærerskolens Oprettelse og indtil nu, at man med Hensyn til Undervisningsfagene aldeles ikke har taget det allerfjerneste Hensyn til Landets Sprog, har ikke kunnet andet end vise sine sørgelige Følger. Allermest grelt fremtræder disse unaturlige Omstændigheder nu, da man ved Udarbejdelsen af en færøsk Skolelov mener at maatte opgive planmæssigt at modtage skriftlig Undervisning i Modersmaalet, *alene* grundet paa Lærernes Udygtighed i at undervise deri.

Det maa vel være den allerførste Betingelse for, at en færøsk Skolelov kan virke til Befolkningens Gavn, at man kommer fuldstændig bort fra den hidtil anvendte Hensynsløshed mod vort Sprog, der paa det skarpeste har kollideret

med alle sunde pædagogiske Undervisningsbegreber. Er Lærerne ikke de nærmest liggende Krav mægtige, maa Skolelovforslaget foreløbig stilles i Bero; at tvinge Børnene yderligere (ved Lov), end hvad nu sker, ind under det hidtil fulgte Princip, maa Mindretallet paa det stærkeste advare imod.

Dog forekommer det Mindretallet, at man meget vel kan faa Undervisningen i den naturlige Gænge, blot man ikke haster saa hurtigt afsted for at faa Skoleloven emaneret. — Har vore Lærere endnu ikke Betingelser for at undervise i skriftlig Færøsk, kan de vel faa disse, blot man giver sig lidt Tid. Lærerne vil vist heller end gerne indhente det, som Lærerskolen har forsømt, blot det Offentlige sørger for, at Lejligheden bliver gunstig.

Allerede for mange Aar siden var man fra Befolkningens Side opmærksom paa det uforsvarlige Forhold ved Lærerskolens Timeplan, nemlig dette, at denne slet ikke medtog nogen Undervisning i Færøsk. For at raade Bod herpaa indsendte den patriotiske Forening »Føringafelag« i Februar 1893 et Andragende til Skoledirektionen om at faa Færøsk indført som Fag i Lærerskolen. For ligeledes delvis at søge oprettet det forsømte, vedrørende de allerede udeksaminerede Lærere, ansøgte samme Forening omtrent ved samme Tid om Oprettelse af et Feriekursus i Thorshavn for de i Funktion værende Lærere. — Men Skoledirektionen gav, efter at have raadført sig med Lærerskolens Lærere, et benægtende Svar. Atter i August 1895 ansøgte »Føringafelag« paany Direktionen om at tage Sagen under fornyet Overvejelse, men uden Resultat.

Lagtinget har ogsaa beskæftiget sig med Modersmaalets Indførelse i Skolerne, og fra dettes Side er Sagen formentlig grebet ganske praktisk an. Færøsk vil fra indeværende Efteraar være et fast Fag i Lærerskolen, og de to Feriekursus, som Lagtinget siden 1903 har foranstaltet, maa antages at kunne lede Sagen i den rigtige Retning. For Feriekursus' Vedkommende gælder det blot om at fortsætte, indtil de forønskede Krav nogenlunde er skete Fyldest.

Man bør vistnok gaa ud fra, at hvis Tinget foranstalter endnu to Feriekursus, under dygtige Lærere, hvor hovedsagelig eller alene lægges Vægt paa Undervisning i Færøsk, da vilde vore Lærere utvivlsomt have haft Adgang til en saa fyldig Uddannelse i Modersmaalet, at de paa dette Grundlag maa kunne undervise Folkets Børn baade i mundtlig og skriftlig Færøsk. — Samtidig foregaar der saa færøsk Undervisning i Lærerskolen.

Det er jo hele Udvalgets Mening, at nærværende Lovforslag, efter at være vedtaget af Lagtinget, skal forelægges Forstanderskaberne. Det vil derpaa paany blive behandlet i Lagtinget i Samlingen 1906, og kan saa ikke blive færdigt fra Rigsdagen før i 1906—1907. Man kunde derfor passende fastslaa Lovens Ikrafttræden til Skolernes Begyndelse efter Sommerferiens Udløb i 1907. Til denne Tid kan der nemlig have været afholdt to Feriekursus. — Selv om man skulde mene, at der ikke var tilstrækkelige Lærerkræfter til Stede før efter Afslutningen af det Kursus, der nu paabegyndes i Lærerskolen, nemlig til Efteraaret 1908, vilde der jo ikke være noget taht ved at udsætte Lovens Ikrafttræden endda et Aar.

I Henhold til, hvad man foran har anført, skal *Udvalget* tillade sig at foreslaa Tinget at vedtage medfølgende Forslag til Lov for den færøske Folkeskole.

Mindretallet foreslaar endvidere:

Denne Lov træder i Kraft den 1ste Septbr. 1907.

I Udvalget for de Folkeskolen vedkommende Sager,
Thorshavn, d. 13. Septbr. 1905.

Johan H. Poulsen, Ordfører. *M. A. Winther.* *Joen Poulsen.* *J. Paburssøn.*

»Fram«s Bogtrykkeri, Thorshavn. — 1906.

RED: 10 X

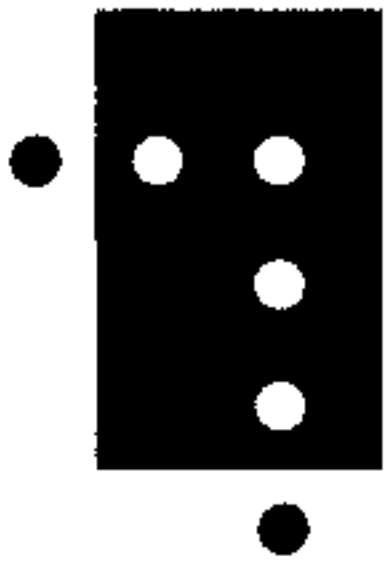

Nasjonalbibliote

Nasjonalbiblioteket
National Library of Norway
Rana Division
N-8607 Mo i Rana
Telephone: +47 75 12 11 11 Telefax: +47 75 12 1

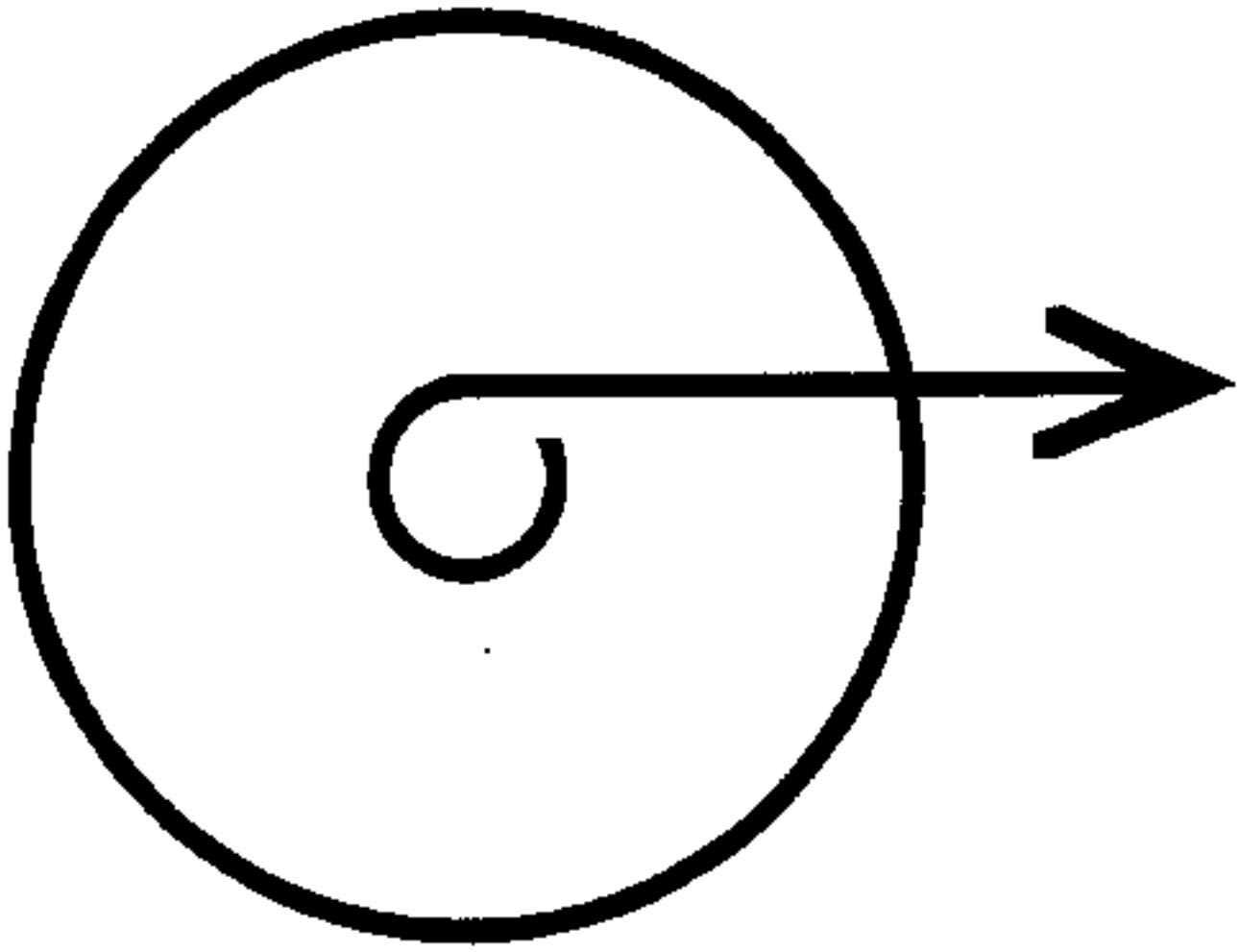

1905

Indhold.

Lagtingets Medlemmer.

		Side A.	Side B.
I.	Handel med og Udskænkning af berusende Drikke	67, 119, 139, 186, 203, 218	1.
II.	Indpodning af Kokopper	103, 116	11.
III.	Tuberkulosens Bekæmpelse	77, 96	20.
IV.	Statsstøtte til Sygehuse for tuberkuløse m. v.	80, 97	27.
V.	Tuberkulose-Sanatorium	224, 239	30.
VI.	Forandr. i Lagtingsloven	97, 212, 239	34.
VII.	Thorshavns kommunale Styrelse	65, 160, 184	36.
VIII.	Smitsomme Sygdomme hos Husdyrene	40, 106, 162, 223	39.
IX.	Om Færøernes Telegrafforbindelse	71, 257	47.
X.	Om Statstilskud til Køreveje	68, 91, 104, 271, 210	50.
XI.	Statstilskud til Havneanlæg	57, 117, 155	60.
XII.	Om Oprettelse af en Bank	46, 128, 233	68.
XIII.	Tilskud til en Fiskeskipperskole	31, 179, 231	80.
XIV.	Statstilskud til Forsikringsforeninger for Fiskefartøjer	37, 113	88.
XV.	Lov om Søfolks Forsikring	13, 239, 244	96.
XVI.	Den lokale Dampskibsfart	15, 70, 87	106.
XVII.	Ang. flere Anløbssteder for »Tjaldur«	16, 90, 171, 189	110.
XVIII.	Postdampskibsforbindelsen København—Færøerne—Island	93, 169, 188	114.
XIX.	Tvangsauktionslovens § 47	155	119.
XX.	Regler for Folkeskolen	1, 13, 194, 224	121.
XXI.	Lærerembede og Skolebygninger i Kvivig	66, 102, 116	124.
XXII.	Feriekursus 1906	202, 245, 251	128.
XXIII.	Bøder efter Sønæringsloven og Søloven		131.
XXIV.	Udførelse af Notarialforretninger	155	133.
XXV.	Politimyndighed i Vaag (Suderø)	215, 240, 245	136.
XXVI.	Amtmands- og Sorenskriverembedets Lønningsforhold	223	142.
XXVII.	Statstilskud til Skolebygningen i Vestmanhavn		145.
XXVIII.	Udskillelse af Funding Sogn		147.
XXIX.	Forsøg med Sildefiskeri	90, 215, 239	150.
XXX.	Fiskeriforsøg ved Grønland	75, 239, 244	155.
XXXI.	Ændringer i Tingets Forretningsorden	24, 155, 189	157.
XXXII.	Udgivelsen af en Lagtingsberetning	43, 64	161.

		Side A.	Side B.
XXXIII.	Ny Lagtingsbygning	81, 177, 210	165.
XXXIV.	De af Amtmanden ene afgjorte Sager.	246	171.
XXXV.	Ang. Tvangsauktioner og Pant	100, 228	172.
XXXVI.	Inspektionsskibets Virksomhed	229, 242, 250	177.
XXXVII.	Forandringer i Trøloven	61, 146, 183	179.
XXXVIII.	Vedtagelser med Hensyn til kommunale Anliggender	17, 23, 27, 29, 37, 136, 229, 251	184.
XXXIX.	Andre Vedtagelser:		
	1. Ang. Brandforsikring		195.
	2. — den kommunale Beskatning		195.
	3. — Bekendtgørelse ved Kirkestævne		195.
	4. — Offentliggørelse af retslige Bekendtgørelser	52	196.
	5. — Takster for Afbenyttelse af Dykkerdragten i Thorshavn	18	196.
	6. — Tilsyn ved de af Tinget støttede Foretagender	18, 249	197.
	7. — en Bevilling til Amtmanden		197.
	8. — Udgivelse af færøske Skolebøger		197.
	9. — Aftenskoler		198.
	10. — Rejseudgifter for Lærere til Statens Lærerhøjskole	66	198.
	11. — Andr. fra Lærere om Rejseunderstøttelser		198.
	12. — Støtte til Svømmeundervisning	39, 55	198.
	13. — Tilskud til »forngripagoymslu«		199.
	14. — Færø Amts Bibliotek	100, 145	199.
	15. — Tilskud til en Forskole	24	201.
	16. — Stipendier til Husholdningselever		201.
	17. — Øjensyge blandt Faar	25, 241	201.
	18. — Udførsel af Uld fra Østerø		202.
	19. — Forsøg med Kunstgødning		202.
	20. — Andr. fra Plantningsforeningen		203.
	21. — Præmier til Gedeholdere		203.
	22. — Tilskud til Landbrugsredskaber	31	203.
	23. — Prøvning af Cement-Hulsten		203.
	24. — Driftslaan til P. H. Arge	95	204.
	25. — Laan til en Vandledning		204.
	26. — Bevilling til Good Templar Ordenens Loger		204.
	27. — Bevilling til Smederedskaber		204.
	28. — Andr. fra Andrea Løwe		205.
	29. — Det Hansenske Legats Renter	24	205.

Tillæg I.

Tilføjelser til Sagerne VIII, XI, XVI, XVIII, XXV, XXIX		206.